Bundel - PS-vergadering van 13 december 2021

Agenda bijlagen

Besluitenlijst PS 13-12-2021

notulen PS 13-12-2021 -beraadslagend vastgesteld-

notulen PS 13-12-2021 -besluitvormend vastgesteld-

Agenda PS 13-12-2021 -beraadslaging-

Spreektijden PS 13-12-2021

Addendum Online Vergaderen RvO

1 Opening en mededelingen.

2 Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.

3.a Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.
(vaststelling in besluitvormende vergadering)

3.b Lijst geheimhouding PS.
- 2021-12-13 Lijst geheime stukken PS

4 Vaststelling notulen van de beraadslagende en besluitvormende vergaderingen van 8 en 15 november 2021.
(vaststelling in besluitvormende vergadering)
- 2021-11-08 PS notulen -beraadslagend vastgesteld-
- 2021-11-08 PS notulen -besluitvormend vastgesteld-
- 2021-11-15 PS notulen -beraadslagend uitloop vastgesteld-
- 2021-11-15 PS notulen -besluitvormend uitloop vastgesteld-

5 Vaststelling Strategische Statenagenda.
(vaststelling in besluitvormende vergadering)
- StrA commissie RWK voor PS 13-12-2021 -gewijzigd-
- StrA commissie EFB december 2021
- StrA commissie NLG december 2021
- StrA commissie M&B voor PS 13-12-2021

6 Vaststelling lijst ingekomen stukken.
(vaststelling in besluitvormende vergadering)
- 2021-12-13 PS ingekomen stukken november 2021

7 Voortgangslijst van moties.
(vaststelling in besluitvormende vergadering)
- 2021-12-13 Lijst moties memo PS -afdoeningsvoorstellen-
- 2021-12-13 Lijst moties PS

8 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.
(vaststelling in besluitvormende vergadering)
Indien de commissie of het presidium besluit dat het een hamerstuk is, dan wordt het punt bij de hamerstukken gevoegd.

8.a Beslissing op bezwaar betreffende het besluit van PS van 5 juli 2021 tot vaststelling van de RES-sen 1.0 (VD-66).
(vaststelling in besluitvormende vergadering)
- beslissing op bezwaar tegen RES 1.0
- definitief raadkameradvies RES
- Document 1714793 Uitspraak voorzieningenrechter Inhoud document
- 2021-12-13 PS Voordracht 66 en besluit bezwaar tegen RES 1.0 -AANGENOMEN-

8.b Zienswijze PS op de 1ste begrotingswijziging 2022 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (VD-68).
(vaststelling in besluitvormende vergadering)
- Dossier 8142 voorblad

ZW01_02 AB-Besluit 1ste begrotingswijziging 2022

ZW03 20210901_AB-Besluit_traineeship_2022-2026 CT

ZW04 20210901_Projectplan_traineeship_2022-2026 ES def

ZW05 AB-Besluit Pilot data-analisten 17092021

ZW06 AB Besluit Uitstel Omgevingswet incident financiële gevolgen CT

ZW07 Analyse financiele impact omgevingswet

Brief aan PS over zienswijze PS op de eerste begrotingswijziging 2022 van de Omgevingsdienst NHN

2021-12-13 PS Voordracht 68 Zienswijze op 1ste begrotingswijzging OD NHN 2022 -AANGENOMEN-

Advies commissie NLG Zienswijze PS op de 1ste begrotingswijzing OD NHN 2022

8.c Zienswijze PS op de begrotingswijziging 2022 Omgevingsdienst IJmond (VD-69).

(vaststelling in besluitvormende vergadering)

Dossier 8292 voorblad

Bijlage 1 Notitie 1ste Begrotingswijziging 2022 ODIJ

Brief aan PS over begrotingswijziging 2022 van de Omgevingsdienst IJmond

2021-12-13 PS Voordracht 69 Zienswijze begrotingswijziging 2022 Omgevingsdienst IJmond -AANGENOMEN-

Advies commissie NLG Zienswijze PS op de begrotingswijzing OD IJmond 2022

8.d Zienswijze PS op de 1ste begrotingswijziging 2021 Plassenschap Loosdrecht e.o. (VD-70).

(vaststelling in besluitvormende vergadering)

Dossier 8141 voorblad

04102021 Aanbiedingsbrief Zienswijze 1e Begrotingswijziging Plassenschap Loosdrecht 2021

Bestuursvoorstel 1e begrotingswijziging 2021 Plassenschap Loosdrecht

Brief aan PS over zienswijze PS op de eerste begrotingswijziging 2021 van Plassenschap Loosdrecht e.o.

2021-12-13 PS Voordracht 70 Zienswijze 1ste begrotingswijziging 2021 Plassenschap Loosdrecht -AANGENOMEN-

Advies commissie NLG Zienswijze PS op de 1ste begrotingswijziging 2021 Plassenschap Loosdrecht

8.e Laatste begrotingswijziging 2021 (VD-72).

(vaststelling in besluitvormende vergadering)

Dossier 8250 voorblad

Brief aan PS over laatste begrotingswijziging 2021

Laatste begrotingswijziging 2021

2021-12-13 PS Voordracht 72 Laatste begrotingswijziging 2021 -AANGENOMEN-

Deelverslag cie. M&B 29-11-2021 van Laatste begrotingswijziging 2021

Advies EFB 29 november 2021 bij voordracht ‘laatste begrotingswijziging 2021

9 Beslissing op bezwaar betreffende het besluit van PS van 5 juli 2021 inhoudende de vaststelling dat het besluit tot vaststelling van de RES 1.0 Noord-Holland Noord en de RES 1.0 Noord-Holland Zuid niet referendabel is (VD-67).

(Stemming over moties, amendementen en voordracht vindt plaats in de besluitvormende vergadering.)

Afschrift brief over BOB referendum 3.0 - v.1

def advies HAC

def verslag HAC

2021-12-13 PS Voordracht 67 en besluit op bezwaar referendumverzoek RES 1.0 -AANGENOMEN-

M232-2021 VERWORPEN FVD PVV Duidelijkheid over spoedeisendheid van referendabele besluiten

10 Vaststellen Europastrategie 2022-2030 (VD-71).

(Stemming over moties, amendementen en voordracht vindt plaats in de besluitvormende vergadering.)

Brief aan PS over het vaststellen van de Europastrategie 2022-2030

Aanvullende brief GS aan PS over addendum Europastrategie 2022-2030 Noord-Holland (n.a.v. cie EFB 29-11-2021)

Kaderstellende notitie Europastrategie Noord Holland (bijlage bij addendum)

Europastrategie Noord-Holland 2022-2030 GEAMENDEERD

Advies EFB 29 november 2021 bij voordracht 71 Europastrategie 2022-2030

2021-12-13 PS Voordracht 71 GEAMMENDEERD Vaststellen Europastrategie 2022-2030 -AANGENOMEN-

A38-2021 AANGENOMEN PvdD SP DENK Tussentijdse Beschouwing Europastrategie

A40-2021 AANGENOMEN CU CDA Verdienmodel agrariërs doel Europastrategie

M233-2021 AANGENOMEN PvdD SP DENK Europa dichter bij Provinciale Staten

A36-2021 VERWORPEN PvdD SP Amendement Inzet op groene waterstof met zo min mogelijk tussenstappen

A37-2021 VERWORPEN PvdD SP CU DENK Energietransitie in samenhang met bescherming biodiversiteit

A35-2021 VERWORPEN PvdD SP DENK Amendement Inzet Concurrentiepositie en Vestigingsklimaat passend bij grote uitdagingen van nu

A39-2021 VERWORPEN CDA CU Alle POP gelden kunnen benutten

M234-2021 VERWORPEN SP PvdD Niet lobbyen voor datacenters

11 Beleidskader erfgoed en cultuur 2022 (VD-73).

(Stemming over moties, amendementen en voordracht vindt plaats in de besluitvormende vergadering.)

Dossier 8206 voorblad

Brief aan PS over beleidskader erfgoed en cultuur

Beleidskader erfgoed en cultuur 2022

2021-12-13 PS Voordracht 73 Beleidskader erfgoed en cultuur 2022 -AANGENOMEN-

Advies EFB 29 november 2021 bij voordracht 73 beleidskader erfgoed en cultuur 2022

M237-2021 AANGENOMEN PvdD SP D66 GL JA21 DENK Inspiratie her- en bijbestemming

M239-2021 AANGENOMEN GL-CDA-PvdA-PvdD-D66-CU-SP-VVD Inbreng van de makers bij cultuurbeleid

M235-2021 VERWORPEN PvdD SP JA21 Historische geografie bij ruimtelijke en economische ontwikkelingen

M236-2021 AANGEHOUDEN PvdD SP JA21 Ecologie en natuur bij cultureel erfgoed

M238-2021 VERWORPEN PvdD SP JA21 Aandacht voor samenhang cultuur- en natuurwaarden in educatie

M240-2021 VERWORPEN SP CDA PvdD Versterking positie vrijwilligers erfgoed en cultuur

M241-2021 VERWORPEN SP CDA PvdD Meer betrekken erfgoed bij en in de cultuureducatie

M242-2021 AANGEHOUDEN SP CDA Voorbereiden oprichting Erfgoedhuis Noord-Holland

12 Legesverordening 2022 en tarieventabel 2022 (VD-74).

(Stemming over moties, amendementen en voordracht vindt plaats in de besluitvormende vergadering.)

Dossier 8448 voorblad

Brief aan PS over legesverordening 2022 en tarieventabel 2022

Legesverordening 2022

Vergelijk tarieven 2021 en 2022

GEAMENDEERDE Tarieventabel 2022

Bijlage bij voordracht M77-2021 (aangenomen in PS 28-06-2021) stikstofgerelateerde leges

Advies EFB 29 november 2021 bij voordracht 74 Legesverordening en tarieventabel 2022

2021-12-13 PS Voordracht 74 GEAMENDEERD Vaststelling legesverordening 2022 en tarieventabel 2022 -AANGENOMEN-

Schriftelijke beantwoording vraag cie EFB van DENK over niet kostendekkend zijn van de leges PAS

A41-2021 AANGENOMEN PvdD GL Legesverordening stikstofvergunningen kostendekkend

13 Vragenuur.

Het Statenlid dat tijdens het vragenuur mondelinge vragen wil stellen, dient deze vragen in bij de griffie, uiterlijk op vrijdag 10 december a.s. om 13.00 uur.

2021-12-13 Mond vrgn PvdD Ontbreken van Wet natuurbeschermingsvergunning voor Schiphol

14 Beraadslaging Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).

(Stemming over eventuele moties vindt plaats in de besluitvormende vergadering.)
Het Statenlid dat een verzoek tot het houden van een actualiteit wil doen, dient dit verzoek in bij de griffie, uiterlijk op vrijdag 10 december a.s. om 12.00 uur.

2021-12-13 Actualiteit SP Tata Steel

2021-12-13 Bijlage bij Actualiteit SP Tata Steel

2021-12-13 Bijlage vragen actualiteit SP Tata Steel -gewijzigd versie 9-12-2021

15 Indien aan de orde: stemming motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.

(stemming in besluitvormende vergadering)

M228-2021 VERWORPEN LNH SP 50PLUS Masterplan wonen

M229-2021 INGETROKKEN LNH 50PLUS Beleid voor regionale luchthavens

M230-2021 VERWORPEN LNH 50PLUS Omgangsvormen in het kader van een transparante en open bestuurscultuur in eigen huis

M231-2021 AANGEHOUDEN PvdA VVD SP CDA JA21 Red de Lange Jaap

16 Sluiting beraadslagende vergadering.

■ **Provinciale Staten**

Provincie Noord-Holland

Besluitenlijst PS

■ ■ ■ ■ ■

Datum vergadering	:	***13 december 2021***
Voorzitter	:	*dhr. A.Th.H. van Dijk*
Wnd. griffier	:	*dhr. M.W. Admiraal*
Vergaderstukken	:	online beschikbaar PS 13-12-2021

Beraadslagende vergadering om 10.00 uur.
Besluitvormende vergadering om 20.00 uur.
Stemming en besluitvorming over alle voorstellen heeft plaatsgevonden in de besluitvormende PS-vergadering.

1. Opening en mededelingen.

- Dhr. Dessing (FvD) en mw. Vastenhouw (FvD) arriveren later in de beraadslagende vergadering.
- Dhr. Deen (PVV) is afwezig in de besluitvormende vergadering.

2. Vaststelling agenda en regeling werkzaamheden.

- PS heeft ingestemd met het behandelen van een ingediende actualiteit door fractie SP over Tata Steel. De actualiteit wordt behandeld bij agendapunt 14.
- Er zijn mondelinge vragen ingediend voor het Vragenuur door fractie PvdD inzake het Ontbreken van een Wet natuurbeschermingsvergunning voor Schiphol.
- Er zijn 4 moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend:
  - **M228-2021** door fracties Liberaal NH, SP en 50PLUS/PvdO inzake “Tijdig nadenken voer financiering Masterplan Wonen”;
  - **M229-2021** door fracties Liberaal NH en 50PLUS/PvdO inzake “Beleid voor regionale luchthavens”;
  - **M230-2021** door fracties Liberaal NH en 50PLUS/PvdO inzake “Omgangsvormen in het kader van een transparante en open bestuurscultuur in eigen huis”.
  - **M231-2021** door fracties PvdA, VVD, SP, CDA en JA21 inzake “Red de Lange Jaap”.

  Stemming over deze moties vindt plaats in de besluitvormende vergadering bij agendapunt 15.

De agenda wordt vastgesteld.

3a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.
Er is geen geheim stuk ter bekrachtiging ingekomen.

3b. Lijst geheimhouding PS.
Op vraag van dhr. Zoon (PvdD) of geheimhouding van punten 2010-09 en 2012-12 eerder opgeheven kan worden, heeft de voorzitter aangegeven dat geheimhouding nog voort moet blijven duren. De lijst geheime stukken wordt opgeschoond zodra er een geheimhouding opgeheven kan worden.
De lijst wordt voor kennisgeving aangenomen.

4. Vaststelling notulen van de beraadslagende en besluitvormende vergaderingen van 8 en 15 november 2021.
De notulen van de beraadslagende en besluitvormende vergaderingen van 8 en 15 november 2021 worden ongewijzigd vastgesteld.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda.
De Strategische Statenagenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken.
De lijst ingekomen stukken wordt vastgesteld.

7. Voortgangslijst van moties.
De lijst moties wordt vastgesteld.

8. Hamerstukken.
Totaal aanwezig 54 leden.
Afwezig is dhr. Deen (PVV).

8a.	**Beslissing op bezwaar betreffende het besluit van PS van 5 juli 2021 tot vaststelling van de RES-sen 1.0.** Voordracht 66-2021
8b.	**Zienswijze PS op de 1ste begrotingswijziging 2022 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord.** Voordracht 68-2021
8c.	**Zienswijze PS op de begrotingswijziging 2022 Omgevingsdienst IJmond.** Voordracht 69-2021
8d.	**Zienswijze PS op de 1ste begrotingswijziging 2021 Plassenschap Loosdrecht e.o.** Voordracht 70-2021
8e.	**Laatste begrotingswijziging 2021.** Voordracht 72-2021

De besluiten behorende bij de punten 8a t/m 8e zijn aangenomen en zijn bij het betreffende agendapunt op de website gepubliceerd.

- Fractie JA21 wenst aantekening tegen voordracht 66 (punt 8a) te stemmen, vanwege het feit dat de RES als strategie is aangemerkt voor de fractie niet afdoende is en dat de fractie ervoor is dat het in de toekomst ook een besluit zal zijn, vanwege de vergaande impact van deze strategie.
- Fracties FvD, PVV, DENK en 50PLUS/PvdO wensen aantekening tegen voordracht 66 (punt 8a) te stemmen.
- Fractie 50PLUS/PvdO wenst ook aantekening tegen voordracht 69 (punt 8c) te stemmen.
- Fractie PVV wenst aantekening voor voordracht 72 (punt 8e) te stemmen; wil wel aangeven dat de fractie kritisch staat ten opzichte van subsidies Bloemendaler Polder, Kwaliteitsimpuls Faunapassage en de fosfatisering van fosfaatrijk inlaatwater en niet afkoppelen van agrarische gebieden ten behoeve van waterkwaliteit in de Oostelijke Vechtplassen.

9. Beslissing op bezwaar betreffende het besluit van PS van 5 juli 2021 inhoudende de vaststelling dat het besluit tot vaststelling van de RES 1.0 Noord-Holland Noord en de RES 1.0 Noord-Holland Zuid niet referendabel is.
Voordracht 67-2021
Totaal aanwezig 54 leden.
Afwezig is dhr. Deen (PVV).

Er is 1 motie ingediend en verworpen:

- **M232-2021** door fracties FvD en PVV inzake “Duidelijkheid voer spoedeisendheid van referendabele besluiten” is verworpen. Voor 14 en tegen 40 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, FvD, PVV, 50PLUS/PvdO, DENK, fractie Baljeu en 1 lid van PvdD *(Statenlid Kostic stemt voor).*
  - Fractie PvdA wenst aantekening tegen motie M232 te stemmen; is zeker voorstander van meedenken door Noord-Hollanders; bij dit concrete verzoek bevestigt het advies van de onafhankelijke Hoor- en adviescommissie inhoudelijk het besluit van PS, ook wil de fractie deze bevoegdheid bij PS houden en niet bij GS leggen, zoals in deze motie wordt gesuggereerd en stemt daarom tegen de motie.
  - Fractie PvdD wenst aantekening tegen motie M232 te stemmen; geeft aan dat Referenda lastig zijn binnen de provincie en er nu twee zijn geweest die mislukt zijn; de fractie vindt dat er een hoop duidelijkheid nodig is om een referendum te houden en vindt dat deze motie die duidelijkheid niet schept; de fractie ziet wel het gevaar en de noodzaak ervoor en stemt daarom tegen de motie.

Voordracht 67-2021 is aangenomen.
Voor 41 en tegen 13 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, FvD, PVV, 50PLUS/PvdO, DENK en fractie Baljeu.
Het besluit 67-2021 behorende bij de voordracht is bij agendapunt 9 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

10. Vaststellen Europastrategie 2022-2030.
Voordracht 71-2021
Totaal aanwezig 54 leden.
Afwezig is dhr. Deen (PVV).
Dhr. Van Gilse (VVD) onthoudt zich van stemmen bij motie M234-2021.

Er zijn 6 amendementen ingediend, waarvan er 2 zijn aangenomen en 4 zijn verworpen:

- **A38-2021 door fracties PvdD, SP en DENK inzake "Tussentijdse beschouwing Europastrategie" is aangenomen.**
  Voor 51 en tegen 3 stemmen. Tegen stemmen de fracties PVV en fractie Baljeu.
  Dictum:
  PS besluit om in het bovengenoemde ontwerpbesluit een nieuw besluitpunt (punt 2) toe te voegen, namelijk:
  2. In 2026 vindt een tussentijdse beschouwing van de Europastrategie 2022-2030 plaats.

  - Fractie D66 wenst aantekening voor amendement A38 te stemmen; vond de toezegging voor de tussentijdse evaluatie van gedeputeerde Zaal in de commissie eigenlijk al genoeg; vindt het amendement eigenlijk overbodig, maar stemt toch voor.

- **A40-2021 door fracties ChristenUnie en CDA inzake "Verdienmodel agrariërs doel Europastrategie" is aangenomen.**
  Voor 33 en tegen 21 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, D66, PvdD, PVV, DENK en Liberaal NH.
  - Fractie VVD wenst aantekening tegen amendement A40 te stemmen; vindt het amendement sympathiek, maar hoort ook de gedeputeerde goed waarbij ze zegt dat het amendement overbodig is en staand beleid is.
  - Fractie D66 wenst aantekening tegen amendement A40 te stemmen; vindt dit onderdeel voldoende geborgd in de Voedselvisie en het speelt een rol in de komende NSV.

- **A35-2021** door fracties PvdD, SP en DENK inzake "Inzet concurrentiepositie en vestigingsklimaat passend bij grote uitdagingen van nu" is verworpen. Voor 10 en tegen 44 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP, ChristenUnie, 50PLUS/PvdO, DENK en 1 lid van FvD *(dhr. Dekker stemt voor).*
  - Fractie PvdA wenst aantekening tegen amendement A35 te stemmen; wil graag de gezonde leefomgeving extra onderstrepen en is hierbij op zoek naar een balans in het beleid; is het eens met de gedeputeerde dat dit geen onderdeel is voor een vernieuwd beleid en een lobby en stemt daarom tegen.

- **A36-2021** door fracties PvdD en SP inzake "Inzet op groene waterstof met zo min mogelijk tussenstappen" is verworpen. Voor 8 en tegen 46 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP, 50PLUS/PvdO en DENK.
  - Fractie JA21 wenst aantekening tegen amendement A36 te stemmen; is het met de PvdD en de SP eens en zijn niet voor blauwe waterstof; geeft aan dat dat dus een onnodige stap blijft, maar vindt het tegelijk onrealistisch om direct over te gaan op groene waterstof; pleit daarom voor waterstof geproduceerd met kernenergie.

- Fractie D66 wenst aantekening tegen amendement A36 te stemmen; meldt dat hoewel de naam van dhr. Kanik (D66) aan dit amendement werd verbonden door Statenlid Kostić, is de fractie van mening dat de gekozen strategie belangrijk is om bestaand beleid op aan te passen; geeft aan dat gedeputeerde Stigter bovendien heeft gezegd dat zo min mogelijk moet worden ingezet op groene waterstof; de fractie stemt tegen en vraagt om een gesprek in de commissie RWK.

- **A37-2021** door fracties PvdD, SP, ChristenUnie en DENK inzake "Energietransitie in samenhang met bescherming biodiversiteit" is verworpen. Voor 9 en tegen 45 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP, ChristenUnie, 50PLUS/PvdO en DENK.

- **A39-2021** door fracties CDA en ChristenUnie inzake "Alle POP-gelden kunnen benutten" is verworpen. Voor 16 en tegen 38 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, CDA, FvD, ChristenUnie, 50PLUS/PvdO, fractie Baljeu en Liberaal NH.

Er zijn 2 moties ingediend, waarvan er 1 is aangenomen en 1 en verworpen:

- **M233-2021 door fracties PvdD, SP en DENK inzake "Europa dichter bij Provinciale Staten" is aangenomen.**
  Voor 46 en tegen 8 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, PVV en fractie Baljeu.
  Dictum:
  PS verzoekt GS:
  - om PS waar mogelijk actief en tijdig te informeren over de inzet in verschillende Europese verbanden, met name bij belangrijke onderwerpen;
  - bij betrokkenheid bij besluitvorming rond grote en voor provincie belangrijke onderwerpen, daar waar mogelijk van tevoren afstemming te zoeken met de commissie;

- **M234-2021** door fracties SP en PvdD inzake "Niet lobbyen voor datacenters" is verworpen. Voor 19 en tegen 34 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, FvD, PVV, SP, ChristenUnie, 50PLUS/PvdO en DENK.
  - *Dhr. van Gilse (VVD) onthoudt zich van stemmen bij deze motie.*
  - Fractie PVV wenst aantekening voor motie M234 te stemmen; geeft aan dat ondanks het feit dat de fractie 37 datacenters geen prestatie van formaat vindt, het de fractie niet belet om voor deze motie te stemmen.
  - Fractie JA21 wenst aantekening voor motie M234 te stemmen; geeft aan dat zolang de provincie Noord-Holland haar eigen energiehuishouding niet op orde heeft, de fractie tegen de vestiging van nieuwe datacenters is, met name tegen de zogenoemde hyperscales.

Voordracht 71-2021 is aangenomen.
Voor 36 en tegen 18 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, FvD, PvdD, PVV, SP, 50PLUS/PvdO en fractie Baljeu.
Het besluit 71-2021 behorende bij de voordracht is bij agendapunt 10 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

- Fractie SP wenst aantekening tegen voordracht 71 te stemmen; heeft een aantal voorstellen ingediend waarvan de fractie dacht dat de Europastrategie daardoor verbeterd zou worden, die voorstellen zijn verworpen, om die reden stemt de fractie tegen de Europastrategie.
- Fractie PVV wenst aantekening tegen voordracht 71 te stemmen; beseft zich dat we helaas te maken hebben met Brusselse regelgeving inzake bijvoorbeeld de energietransitie en circulaire economie; geeft aan dat we een college hebben dat dit jammer genoeg volledig ondersteunt en zelfs het belang van strengere Europese normen onderschrijft, bijvoorbeeld voor de CO2-reductie, om verduurzaming te versnellen. Meldt dat het niet als een verrassing zal komen dat de fractie daar absoluut niet achterstaat en grote moeite heeft met de dominante duurzaamheidssaus die er door deze Europastrategie overheen gegoten is.

11. Beleidskader erfgoed en cultuur 2022.
Voordracht 73-2021
Totaal aanwezig 54 leden.
Afwezig is dhr. Deen (PVV).

Er zijn 8 moties ingediend, waarvan er 2 zijn aangenomen, 4 verworpen en 2 zijn aangehouden:

- **M237-2021 door fracties PvdD, SP, D66, GroenLinks, JA21 en DENK inzake "Inspiratie her- en bij-bestemming" is aangenomen.**
  Voor 53 en tegen 1 stem. Tegen stemt de fractie Baljeu.
  Dictum:
  PS verzoekt GS:
  een informatief en inspirerend overzicht samen te stellen van succesvolle her- en bij-bestemmingsprojecten in Noord-Holland.

- **M239-2021 door fracties GroenLinks, CDA, VVD, PvdD, D66, PvdA, SP en ChristenUnie inzake "Inbreng van de makers bij cultuurbeleid" is aangenomen.**
  Voor 46 en tegen 8 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, PVV en fractie Baljeu.
  Dictum:
  PS verzoekt het College om:
  te rade te gaan bij andere provincies en te verkennen of er op het niveau van de cultuurregio's ruimte gemaakt kan worden voor de inbreng van makers.

- **M235-2021** door fracties PvdD, SP en JA21 inzake "Historische geografie bij ruimtelijke en economische ontwikkelingen" is verworpen. Voor 18 en tegen 36 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, FvD, PvdD, PVV, SP, 50PLUS/PvdO en DENK.
- **M236-2021** door fracties PvdD, SP en JA21 inzake "Ecologie en natuur bij cultureel erfgoed" is aangehouden.
- **M238-2021** door fracties PvdD, SP en JA21 inzake "Aandacht voor samenhang cultuur- en natuurwaarden in educatie" is verworpen. Voor 16 en tegen 38 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, FvD, PvdD, SP, 50PLUS/PvdO en DENK.
- **M240-2021** door fracties SP, CDA en PvdD inzake "Versterking positie vrijwilligers erfgoed en cultuur" is verworpen. Voor 19 en tegen 35 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, CDA, PvdD, SP, 50PLUS/PvdO, DENK, Liberaal NH en 1 lid van PVV *(mw. Bezaan stemt voor).*

- **M241-2021** door SP, CDA en PvdD inzake “Meer betrekken erfgoed bij en in de cultuureducatie” is verworpen. Voor 22 en tegen 32 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, CDA, FvD, PvdD, SP, 50PLUS/PvdO, DENK, fractie Baljeu en 1 lid van PVV *(mw. Bezaan stemt voor).*
- **M242-2021** door fracties SP en CDA inzake “Voorbereiden oprichting Erfgoedhuis Noord-Holland” is aangehouden.

Voordracht 73-2021 is unaniem aangenomen.
Het besluit 73-2021 behorende bij de voordracht is bij agendapunt 11 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

12. **Legesverordening en tarieventabel 2022.**
Voordracht 74-2021
Totaal aanwezig 54 leden.
Afwezig is dhr. Deen (PVV).

Er is 1 amendement ingediend en aangenomen:

- **A41-2021 door fracties PvdD en GroenLinks inzake “Legesverordening, stickstofvergunningen kostendekkend” is aangenomen.**
  Voor 32 en tegen 22 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, JA21, FvD, PVV, 50PLUS/PvdO, fractie Baljeu, Liberaal NH en 1 lid van CDA *(mw. Koning stemt tegen).*
  Dictum:
  PS besluit in het ontwerpbesluit:
  - het besluit “De legesverordening 2022 met de daarbij behorende tarieventabel 2022 vast te stellen” te nummeren als 1.;
  - toe te voegen als besluit 2 de tekst “2. Het tarief onder 7.2 in de tarieventabel 2022 te wijzigen van € 1.600,00 naar € 2.250,00“;
  - toe te voegen als besluit 3 de tekst “3. Het tarief onder 7.5 in de tarieventabel 2022 te wijzigen van € 800,00 naar € 865,00”.

    - Fractie VVD wenst aantekening tegen amendement A41 te stemmen; geeft aan dat het hier gaat over leges die betrekking hebben op herstelmaatregelen voor de natuur en dat er drie jaar de tijd genomen wordt voor de uitvoering van deze motie om tot kostendekkendheid te komen; vindt dat we ons nog steeds in een crisissituatie bevinden, waarin het zowel voor particulieren als voor ondernemers zwaar weer is, vindt het dan ook niet verantwoord om nu deze kostenverhoging door te voeren.

Voordracht 74-2021 is aangenomen.
Voor 50 en tegen 4 stemmen. Tegen stemmen de fracties 50PLUS/PvdO, fractie Baljeu en 2 leden van FvD *(dhr. Dessing en mw. Vastenhouw stemmen tegen).*
Het besluit 74-2021 behorende bij de voordracht is bij agendapunt 12 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

13. Vragenuur.

De mondelinge vragen ingediend door fractie PvdD inzake “Ontbreken van een Wet natuurbeschermingsvergunning voor Schiphol” zijn door gedeputeerde Olthof beantwoord.

14. Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming PS).

De door fractie SP ingediende actualiteit inzake “Tata Steel” is behandeld. Er zijn geen moties ingediend.

15. Stemming motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.

Totaal aanwezig 54 leden.
Afwezig is dhr. Deen (PVV).

Er zijn 4 moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend, waarvan er 2 zijn verworpen en 2 zijn aangehouden/ingetrokken:

- **M228-2021** door fracties Liberaal NH, SP en 50PLUS/PvdO inzake “Tijdig nadenken voer financiering Masterplan Wonen” is verworpen. Voor 17 en tegen 37 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, FvD, PVV, SP, 50PLUS/PvdO, DENK, fractie Baljeu en Liberaal NH.
    - Fractie GroenLinks wenst aantekening tegen moties M228 en M230 te stemmen; geeft aan dat wat de fractie betreft Liberaal NH nog een beetje met een ‘VVD-mind’ zit dat als zij het zeggen dat het dan ook zo gaat; meldt dat een standpunt in de krant en van de fractie iets heel anders is dan wat de Provincie uiteindelijk gaat doen; gaat ervan uit dat de Staten ook zonder dit soort moties prima tot besluitvorming zal komen.

- **M229-2021** door fracties Liberaal NH en 50PLUS/PvdO inzake “Beleid voor regionale luchthavens” is ingetrokken.

- **M230-2021** door fracties Liberaal NH en 50PLUS/PvdO inzake “Omgangsvormen in het kader van een transparante en open bestuurscultuur in eigen huis” is verworpen. Voor 10 en tegen 44 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, PVV, 50PLUS/PvdO, fractie Baljeu en Liberaal NH.

- **M231-2021** door fracties PvdA, VVD, SP, CDA en JA21 inzake “Red de Lange Jaap” is aangehouden.

13. Sluiting

De voorzitter sluit de Statenvergadering van 13 december 2021.

Notulen -vastgesteld-

Beraadslagende vergadering van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum	:	13 december 2021
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier	:	dhr. M. Admiraal
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig: Mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. W. van Andel (CDA), hr. D.J. van den Berg (JA21), mw. I.A. Bezaan (PVV), dhr. M.T. Cardol (GL), dhr. J.J. Carton (PvdA), dhr. M. Deen (PVV), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), mw. S.S. Doevendans (PvdA), dhr. J.W. Dulfer (GL), mw. A. Er (GL), mw. G. Van Geffen (Liberaal Noord-Holland), mw. A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mw. L. Gonggrijp (D66), Statenlid J. Gringhuis (GL), mw. J.M.E de Groot (SP), dhr. G.J.W. Hartog (VVD), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), dhr. W. Hoogervorst (SP), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), dhr. E.W.J. Jensen (JA21), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. E.B. Kanik (D66), mw. A.C. Kapitein (D66), dhr. N. Kaptheijns (PVV), dhr. M.C.A. Klein (CU), mw. R.P.M. Kocken (GL), dhr. G.H.J. Köhler (JA21), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Ines Kostić (PvdD), dhr. S. Koyuncu (DENK), mw. C.D.M. Kuiper-Kuijpers (CDA), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. E.J. van der Maas (VVD), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), mw. M.A.H. van Meerten-Kok (VVD), dhr. H.S. Mülder (D66), dhr. A.J.M. Muurlink (PvdA), mw. A. Nanninga (JA21), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), mw. W. van Soest (50PLUS/PvdO), dhr. M.C. Steeman (D66), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. K.J. Terwal (VVD), mw. J. Vastenhouw (FvD), mw. A.T.B. de Vries (PvdA), mw. N.M. van der Waart (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD), mw. T.K. van Wijnen (GL), dhr. G.R. Zaal (GL), dhr. F.A.S. Zoon (PvdD)

Afwezig: dhr. R.J.P. Baljeu (Fractie Baljeu)

Agenda		Paginanummer
1.	Opening en mededelingen	03
2.	Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden	04
3a	Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding	09
3b	Lijst geheimhouding PS	09
4.	Vaststelling notulen van de beraadslagende en besluitvormende vergaderingen van 8 en 15 november 2021	10
5.	Vaststelling Strategische Statenagenda	10
6.	Vaststelling lijst ingekomen stukken	10
7.	Voortgangslijst van moties	10
8	Voorlopig aangemerkt als hamerstuk	10
8a.	Beslissing op bezwaar betreffende het besluit van Provinciale Staten van 5 juli 2021 tot vaststelling van de RES-sen 1.0 (Voordracht 66-2021)	10
8b.	Zienswijze Provinciale Staten op de eerste begrotingswijziging 2022 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (Voordracht 68-2021)	10
8c.	Zienswijze Provinciale Staten op de begrotingswijziging 2022 Omgevingsdienst IJmond (Voordracht 69-2021)	10
8d.	Zienswijze Provinciale Staten op de eerste begrotingswijziging 2021 Plassenschap Loosdrecht e.o. (Voordracht 70-2021)	10
8e.	Laatste begrotingswijziging 2021 (Voordracht 72-2021)	10

	9.	**Beslissing op bezwaar betreffende het besluit van Provinciale Staten van 5 juli 2021 inhoudende de vaststelling dat het besluit tot vaststelling van de RES 1.0 Noord-Holland Noord en de RES 1.0 Noord-Holland Zuid niet referendabel is** (Voordracht 67-2021)	**10**
50	**10.**	**Europastrategie 2022-2030** (Voordracht 71-2021)	**28**
	11.	**Beleidskader erfgoed en cultuur** (Voordracht 73-2021)	**52**
	12.	**Legesverordening 2022 en tarieventabel 2022** (Voordracht 73-2021)	**76**
	13.	**Vragenuur**	**78**
	14	**Beraadslaging Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming**	
55		**Provinciale Staten)**	**79**
	15	**Indien aan de orde: stemming motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag**	**88**
	16.	**Sluiting beraadslagende vergadering**	**90**

1. Opening en mededelingen

De **VOORZITTER:** Dames en heren. We hebben quorum. Ik open de beraadslagende vergadering. Vanwege de aangescherpte coronamaatregelen wordt deze vergadering wederom in hybride vorm gehouden. Een aantal Statenleden zijn fysiek aanwezig om vandaag te beraadslagen over de punten op de agenda. De overige Statenleden zijn online aanwezig in de vergadering. Enkele woordvoerders die dat hebben aangegeven bij de Statengriffie, voeren vanuit huis het woord. Besluitvorming over amendementen, moties en voordrachten vindt vanavond vanaf 20.00 uur plaats in de besluitvormende vergadering die volledig online zal worden gehouden. Aan de Statenleden het dringende verzoek om ervoor te zorgen dat u de vergadering volgt via de Teams-link en niet via de stream op de website. Dan heeft u geen vertraging en weet u precies wanneer de stemming geopend wordt. Op deze manier zorgen we voor rechtsgeldige besluitvorming die in overeenstemming is met de Tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming.
Welkom aan de in de Statenzaal aanwezige Statenleden. Welkom ook aan alle leden die online zijn ingelogd en aan alle belangstellenden en ambtenaren, die deze vergadering via de website volgen. Uiteraard ook welkom aan de leden van het college van Gedeputeerde Staten, hier aanwezig in de zaal.
Ik verzoek de online aanwezige leden om uw microfoons te dempen en uw camera uit te zetten. Ik vraag iedereen om de mobiele telefoons tijdens de vergadering op stil te zetten.
Aan de leden die online zijn ingelogd vraag ik nog om er rekening mee te houden dat de vergadering live wordt uitgezonden. Wees u er van bewust dat uw achtergrond in beeld kan zijn en dat achtergrondgeluiden worden uitgezonden wanneer u het woord voert. Gebruik een headset en beperk achtergrondgeluiden zoveel mogelijk.

Ik deel u mede, dat er geen bericht van verhindering is ontvangen. Er is wel een bericht van de heer Dessing (FvD), dat hij na de lunch zal aanhaken. Mevrouw Vastenhouw (FvD) zal vanaf 10:30 uur in de vergadering inloggen.
Dat betekent dat er op dit moment 53 Statenleden aanwezig zijn.

Bij het wisselen van spreker bij het spreekgestoelte en bij de interruptiemicrofoon, wordt telkens tussendoor schoongemaakt voor de volgende spreker. De spreekgestoelten PS en GS kunnen worden afgewisseld, zodat het schoonmaken ongestoord kan gebeuren. Ik herhaal de aandachtspunten voor een hybride en online-vergadering van Provinciale Staten.
Uw moties en amendementen kunt u vanaf nu en tijdens de hele vergadering tot aan de stemming per mail indienen bij de Statengriffie, met in de cc de mede-indieners.
De moties en amendementen worden gepubliceerd zodra u deze officieel ook mondeling heeft ingediend tijdens uw bijdrage en het dictum heeft voorgelezen. U hoort mij vervolgens zeggen dat de motie daarmee onderdeel is van de beraadslagingen.

In een nieuwe online besluitvormende Statenvergadering vanavond worden alle stemmingen digitaal gedaan. Ik wil ieder Statenlid dat vanavond deelneemt aan de stemmingen oproepen om de NotuVote stemmodule vandaag alvast een keer te openen en in te loggen. Mocht u tegen

problemen aanlopen bij het inloggen, dan kunt u vanaf 14:00 uur ondersteuning krijgen via de Statengriffie en de helpdesk van NotuVote.
Vandaag overdag, tijdens deze beraadslagende vergadering wordt er niet gestemd. Als er een punt van orde wordt gemaakt waarover wordt besloten wordt door de vergadering, zal ik dat doen via de fractievoorzitters.
U heeft van tevoren bij de Statengriffie aangegeven wie bij welk onderwerp op de agenda het woord wil voeren.
Voor de kijkers thuis meld ik nog dat na afloop van de beraadslagingen vandaag, de beraadslagende vergadering wordt gesloten. De besluitvormende vergadering vangt om 20.00 uur aan.

2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden

De **VOORZITTER**: In een hybride en online vergadering wordt er geen primus vastgesteld. Een eventuele hoofdelijke stemming geschiedt op volgorde van fracties, conform het addendum op het Reglement van Orde in het kader van digitaal vergaderen. Dat vindt plaats aan het einde van de besluitvormende vergadering.

De fractie SP heeft een verzoek tot het houden van een actualiteit ingediend, conform artikel 48 van het Reglement van Orde, inzake Tata Steel. Het Presidium heeft negatief geadviseerd over de actualiteit ingediend door de fractie SP en aangegeven dat het wellicht middels een mondelinge vraag aan de orde kan worden gesteld. Het is aan uw Staten om te beslissen of met het verzoek tot het houden van deze actualiteit kan worden ingestemd. Voor het houden van een actualiteit moeten minimaal 11 leden akkoord gaan conform het Reglement van Orde. In de beraadslagende vergadering wordt niet gestemd. Ik ga daarom een rondje langs de fractievoorzitters om hen te vragen of hun fractie akkoord gaat met het houden van een actualiteit. Waarbij dan het aantal aanwezige leden van de fractie telt. Dat betekent voor de fractie van Forum voor Democratie dat, nu twee leden niet aanwezig zijn, er één lid overblijft.

Is uw fractie voor of tegen het houden van de actualiteit?
Mevrouw **KOCKEN** (GL): tegen. De heer **VAN DER MAAS** (VVD): tegen. Mevrouw **STRENS** (D66): tegen. De heer **LEERINK** (PvdA): tegen. De heer **JENSEN** (JA21): tegen. De heer **HEIJNEN** (CDA): tegen. De heer **DEKKER** (FvD): tegen. De heer **ZOON** (PvdD): voor. De heer **DEEN** (PVV): voor. Mevrouw **ALBERTS** (SP): voor. De heer **KLEIN** (CU): tegen. Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): voor. De heer **KOYUNCU** (DENK); voor.

De **VOORZITTER**: De heer Baljeu (fractie Baljeu) is niet aanwezig. Dat betekent dat er 52 Statenleden aanwezig zijn.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal Noord-Holland): tegen.

De VOORZITTER: Meer dan een/vijfde van de aanwezige leden heeft voor gestemd. Dat betekent dat de Actualiteit doorgaat. De beraadslagingen over de actualiteit worden gehouden bij

agendapunt 14. Het stemmen over eventuele ingediende moties bij de actualiteit vindt vanavond plaats in de besluitvormende vergadering.

Er zijn mondelinge vragen ingediend door fractie PvdD inzake het Ontbreken van een Wet natuurbeschermingsvergunning voor Schiphol. Deze vragen komen bij het Vragenuur aan het einde van de beraadslagende vergadering aan de orde.

Dan kom ik bij de moties Vreemd aan de Orde van de Dag. De fractie Liberaal Noord-Holland heeft een drietal moties VOD ingediend. Ik stel mevrouw Van Geffen in de gelegenheid om die motie VOD nader toe te lichten.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal Noord-Holland): De eerste motie, die ik indien samen met de SP en 50PLUS/PvdO, betreft het vrijmaken van middelen voor het Masterplan Wonen. Het lijkt misschien vroeg, maar regeren is vooruitzien. Aangekondigd is dat het veel geld gaat kosten en dat mogelijk de bezitters van benzine- en dieselauto's dit moeten betalen via een verhoging van de opcenten. In de commissie Economie Financiën en Bestuur spraken we over alternatieven onderzoeken, zoals het Fonds PDNH, dat in 2013 is opgericht. Toen was er geen geld in de markt en niemand dacht aan duurzaamheid. Nu is er veel geld in de markt en iedereen heeft het over duurzaamheid. Het is absoluut mogelijk om op zorgvuldige wijze delen van dit fonds aan de markt te verkopen en die middelen dan te besteden aan de wooncrisis.

Motie VOD 228/13-12-2021

Tijdig nadenken over financiering Masterplan Wonen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021, Gehoord hebbende de discussie in de commissie EFB op 29 november jl.

Constaterende dat:

- *GS werken aan een definitieve versie van het Masterplan Wonen;*
- *In de laatste algemene beschouwingen de suggestie is gedaan dit te financieren door verhoging van de opcenten;*
- *Bezitters van elektrische auto's zijn vrijgesteld van betaling van opcenten;*
- *Bezitters van diesel- en benzineauto's daarom het Masterplan Wonen zouden moeten financieren;*

overwegende dat:

- *In de commissie EFB suggesties voor alternatieve financiering zijn genoemd die haalbaar zijn; bijvoorbeeld inzet van middelen uit het herstelfonds (Motie 42) die betrekking hebben op de gebouwde omgeving, zijnde middelen die een economisch coronaherstel zouden stimuleren in de bouw terwijl in de praktijk sprake is van economische oververhitting in de bouw; of het deels vrijmaken van middelen uit Fonds PDENH dat een steeds meer maatschappelijk gewenst product heeft en in toenemende mate een rol vervult die concurreert met de markt;*

gehoord de discussie, dragen het College van Gedeputeerde Staten op:

- *te voorkomen dat een eenzijdige groep Noord-Hollanders de rekening van het Masterplan Wonen gaat betalen*

- *voor financiering van het Masterplan Wonen tijdig en grondig te kijken naar beschikbare middelen in de lopende begroting*

en gaan over tot de orde van de dag.
Liberaal Noord-Holland, SP en 50PLUS/PvdO

De tweede motie, over beleid voor regionale luchthavens, dien ik samen in met 50PLUS/PvdO. In de commissie Mobiliteit en Financiën bleek dat er geen duidelijke regie is op beschikbaarheid en doelen van regionale luchthavens. Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat wijst hiervoor naar de Provincie en gemeenten en richt zichzelf vooral op internationale netwerkkwaliteit van de luchtvaart. Dat betekent dat vliegveld in Hilversum het moeilijk heeft en tussen wal en schip dreigt te vallen. Het beleid van de Provincie dateert van 2010 en het is goed om te evalueren en vooruit te kijken wat de Provincie wil met duurzaamheid, elektrisch vliegen, technische opleiding en de borging van een goede basisinfrastructuur.

Motie VOD 229/13-12-2021
Beleid voor regionale luchthavens
Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021, Gehoord hebbende de discussie in de commissie M&B op 29 november jl.
Constaterende dat:

- *Een goede basisinfrastructuur voor regionale luchtvaart voor het heden en de toekomst van groot belang is;*
- *Rijk noch provincie noch gemeenten nu de regierol hebben of nemen voor deze basisinfrastructuur;*
- *Belangrijke regionale vliegvelden als Twente, Eelde, en in onze provincie vliegveld Hilversum vergaande en haalbare plannen hebben voor elektrisch vliegen en verduurzaming van het vliegveld;*

Overwegende dat:

- *De provincie Noord-Holland voor de nabije toekomst een grotere rol voorziet voor regionale luchthavens, gezien de technologische ontwikkelingen, met name door de komst van stille, kleine elektrische vliegvelden;*
- *Het Rijk werkt aan een luchtvaartnota met veel aandacht voor netwerkkwaliteit (met name in internationaal verband);*
- *De beleidsnota regionale luchthavens in Noord-Holland dateert van 2010;*

gehoord de discussie, dragen het College van Gedeputeerde Staten op:

- *Het beleid voor regionale luchthavens in Noord-Holland te evalueren;*
- *Nieuw provinciaal beleid te maken binnen de context van netwerkkwaliteit in de nieuwe luchtvaartnota;*
- *Hierbij elektrisch vliegen, verduurzaming van vliegvelden, de betekenis van vliegvelden voor technische opleidingen en de borging van een goede basisinfrastructuur voor regionale luchtvaart onderdeel te laten zijn.*

en gaan over tot de orde van de dag.
Liberaal Noord-Holland en 50PLUS/PvdO

Tenslotte de motie over omgangsvormen in een open en transparante bestuurscultuur, die ik indien samen met 50PLUS/PvdO.
Een van de coalitiepartijen maakte in een persbericht kenbaar dat de opcenten met een euro per maand per auto worden verhoogd om zo het Masterplan Wonen te kunnen financieren.
Provinciale Staten zijn daarover niet geïnformeerd. Volgens artikel 220 van de Provinciewet gaan Provinciale Staten hier wel over en niet slechts een coalitiepartij. Vandaar de oproep om afstand te nemen van deze werkwijze en samen te blijven werken aan een open en transparante bestuurscultuur.

Motie VOD 230/13-12-2021
Omgangsvormen in het kader van een transparante en open bestuurscultuur in eigen huis
Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021,
constaterende dat:

- *de coalitiepartijen in het coalitieakkoord ''Duurzaam doorpakken'' hebben beschreven te gaan werken aan een transparante en inclusieve bestuurscultuur in eigen huis door onder andere Provinciale Staten meer te betrekken bij het proces van beleidsontwikkeling;*
- *één van de coalitiepartijen op 23 november 2021 middels een persbericht kenbaar heeft gemaakt dat de opcenten met 1 euro per maand per auto worden verhoogd om zo het Masterplan Wonen te kunnen financieren;*
- *het niet kenbaar is gemaakt op welke provinciale stukken c.q. provinciale onderzoeken de uitspraak van één van de coalitiepartijen over de ophoging van de opcenten is gebaseerd;*
- *volgens artikel 220 van de Provinciewet ''Provinciale staten besluiten tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van een provinciale belasting door het vaststellen van een belastingverordening'' Provinciale Staten hierover gaan en niet slechts één coalitiepartij;*

overwegende dat:

- *aankondigingen doen over wijzigingen van provinciale belastingen, door één van de coalitiepartijen via een persbericht, de formele rol van Provinciale Staten ondermijnt;*
- *aankondigingen doen over wijzigingen van provinciale belastingen, door één van de coalitiepartijen via een persbericht, zonder provinciale stukken c.q. provinciale onderzoeken, niet in lijn is met een transparante en inclusieve bestuurscultuur;*
- *alle Provinciale Statenleden – ongeacht wel of geen lid van een coalitiepartij – in de uitoefening van hun controlerende, kaderstellende en volksvertegenwoordigende functie niet in strijd dienen te handelen met artikel 220 van de Provinciewet;*

verzoeken Provinciale Staten:

- *afstand te nemen van de werkwijze van één van de coalitiepartijen om wijzigingen over provinciale belastingen te communiceren via de media, alvorens dit is besproken in het democratisch verkozen orgaan, namelijk Provinciale Staten;*
- *zich in te blijven zetten voor het bewerkstelligen van een transparante en inclusieve bestuurscultuur binnen de provincie Noord-Holland;*
- *leden van Provinciale Staten te stimuleren om hun functie uit te oefenen met inachtneming van artikel 220 Provinciewet;*

En gaan over tot de orde van de dag.
Liberaal Noord-Holland en 50PLUS/PvdO

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Van Geffen. De drie moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen. De stemming over deze moties zal plaatsvinden, vanavond, in de besluitvormende vergadering.

Er is nog een motie Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend door de PvdA en de VVD.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): De Helderse stadsdichter Yanaika Zomer dichtte afgelopen weekend over De Lange Jaap, de Helderse vuurtoren: "*Mijn stad aan zijn voeten is nergens zonder hem."* De gevoelens van 57.000 inwoners van Den Helder konden niet beter worden verwoord en vertaald door deze woorden.
Samen met mevrouw Kaamer van Hoegee van de VVD heb ik een motie VOD opgesteld, die hopelijk een kleine duit in het zakje kan doen om de politiek en de uitvoeringsinstanties op allerlei niveaus van de ernst van de zaak te doordringen. Mede indieners van deze motie VOD zijn het CDA, SP en JA21.

Motie VOD 231/13-12-2021

Red de Lange Jaap

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021,

Overwegende dat:

- *De Helderse vuurtoren 'de Lange Jaap' een beeldbepalende en monumentale landmark is voor zowel zeelieden als voor inwoners van Den Helder (Huisduinen) in het bijzonder en Noord Holland in het algemeen.*
- *Vuurtoren de Lange Jaap een lokaal symbool is, toeristische (en dus economische) waarde heeft voor Den Helder;*
- *Vuurtoren de Lange Jaap door de provincie Noord-Holland in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018 wordt aangeduid als baken in het landschap.*
- *Vuurtoren de Lange Jaap de hoogste nog werkende gietijzeren vuurtoren van Nederland is, en daarmee oudheidkundige waarde heeft in de geschiedenis van de technische ontwikkeling van vuurtorens in Nederland.*

Constaterende dat:

- *Er veel onderzoeken hebben plaatsgevonden naar de technische staat van vuurtoren de Lange Jaap;*
- *Er met de uitkomsten van deze onderzoeken om allerlei onbekende redenen tot nu toe niets gedaan is;*
- *Dat er, ondanks de onderzoeksresultaten, in de afgelopen decennia geen enkel onderhoud heeft plaatsgevonden aan Rijksmonument de Lange Jaap;*
- *De minister heeft aangegeven dat het Rijk hierin te kort heeft geschoten;*
- *Veel inwoners van Den Helder zich grote zorgen maken om het voorbestaan van 'hun Lange Jaap'.*

Draagt GS op:

Bij de minister er in een brief op aan te dringen dat deze belangrijke landmark in het Noord-Hollandse landschap niet mag verdwijnen door gebrekkig onderhoud en dus

behouden moet worden voor de toekomst. En dat er om die reden alles aan gedaan moet worden de Lange Jaap voor Noord-Holland, en daarmee voor Den Helder, te behouden.
PvdA, VVD, CDA, SP en JA21

De **VOORZITTER**: Ook deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. De stemming zal plaatsvinden in de besluitvormende vergadering.

Wenst iemand nog het woord over de agenda? Zo niet dan is de agenda voor de beraadslagende vergadering overeenkomstig het voorstel van het Presidium vastgesteld.

3a Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding

De **VOORZITTER**: Er is geen stuk ter bekrachtiging ingekomen. Dat zal vanavond bekrachtigd worden in de besluitvormende vergadering.

3b Lijst geheimhouding PS

De **VOORZITTER**: Ik geef het woord aan de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Ik zou graag aandacht willen vragen voor de geheimhouding van twee onderdelen van Pallas, te weten 2010/9 en 2012/12. We hebben afgesproken dat de geheimhouding komt te vervallen op 1 januari 2023, of zoveel eerder als daartoe aanleiding is. Volgens de PvdD is die aanleiding er. Er wordt nu voor de zoveelste keer terugbetaling van een lening gegeven, zonder dat er publieke controle op kan plaatsvinden, over de reden waarom die lening bij voorhand is gegeven. De private partij is ook niet gevonden voor 1 januari 2023 en er is nu wel een publieke discussie over een volledig publieke financiering. We zien genoeg aanleiding om eerder de geheimhouding eraf te halen. We zouden u daartoe willen verzoeken.

De **VOORZITTER**: Ik heb uw verzoek eerder ontvangen. Ik heb u daar ook op geantwoord dat in principe de geheimhouding nog niet opgeheven kan worden. Het gaat enerzijds om bedrijfsvertrouwelijke informatie, die nog niet openbaar mag worden gemaakt, conform artikel 10 lid 1 sub c van de Wet Openbaarheid Bestuur. Anderzijds gaat het om financiële en economische belangen van de Staat en de Provincie (artikel 10 lid 2 sub b WOB). Hier vindt wel een afweging plaats. De financiële belangen wegen, gelet op de motivatie, zwaarder dan het algemeen belang van openbaarmaking. Dat is de reden en conclusie dat de geheimhouding zal moeten worden voortgezet en voort moet blijven duren. We hebben hierover eerder met elkaar gesproken. Dat betekent dat de lijst regelmatig wordt gecontroleerd op de vraag of geheimhouding nog opportuun is. Daar waar mogelijk wordt gehoor gegeven aan de wens van de Staten, zoals al eerder hier bediscussieerd, dat daar waar het kan de geheimhouding wordt opgeheven. In dit specifieke geval is dat dus niet mogelijk.

Verlangt iemand anders nog het woord over deze lijst? Zo niet, dan stel ik voor de lijst voor kennisgeving aan te nemen.

De agendapunten 4 tot en met 8 komen aan de orde in de besluitvormende vergadering. Dat geldt ook voor eventuele opmerkingen of stemverklaringen bij deze punten.

4. Vaststelling notulen van de vergadering van 8 en 15 november 2021
Zie besluitvormende vergadering.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda
Zie besluitvormende vergadering.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken
Zie besluitvormende vergadering.

7. Voortgangslijst van moties
Zie besluitvormende vergadering.

8 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk
8a. Beslissing op bezwaar betreffende het besluit van PS van 5 juli 2021 tot vaststelling van de RES-sen 1.0 (Voordracht 66-2021)
8b. Zienswijze PS op de eerste begrotingswijziging 2022 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (Voordracht 68-2021)
8c. Zienswijze PS op de begrotingswijziging 2022 Omgevingsdienst IJmond (Voordracht 69-2021)
8d. Zienswijze PS op de eerste begrotingswijziging 2021 Plassenschap Loosdrecht e.o. (Voordracht 70-2021)
8e. Laatste begrotingswijziging 2021 (Voordracht 72-2021)
Zie besluitvormende vergadering.

De **VOORZITTER**: Agendapunt 9 is een Statenaangelegenheid en valt onder de agenda van de voorzitter. Ik verzoek de vicevoorzitter om mijn plaats over te nemen.

De voorzitter draagt het voorzitterschap over aan de vicevoorzitter, mevrouw Kocken, hierna te noemen: voorzitter.

9. Beslissing op bezwaar betreffende het besluit van Provinciale Staten van 5 juli 2021 inhoudende de vaststelling dat het besluit tot vaststelling van de RES 1.0 Noord-Holland Noord en de RES 1.0 Noord-Holland Zuid niet referendabel is (Voordracht 67-2021)

De **VOORZITTER**: Aan de orde is agendapunt 9.

De heer **ZOON** (PvdD): Sinds het vertrek van Statenleden uit de Hoor en Adviescommissie (HAC) staat nu buiten twijfel dat de HAC een volledig onafhankelijk orgaan is, zowel richting als GS- als PS-besluiten. Het advies is altijd afgewogen en daarom van een hoog aanzien. Ik wil de HAC

bedanken voor het advies en de aanbevelingen tot een betere motivering zijn terecht. Het is goed om het besluit over het referendum aan te vullen met die motivering. De brief van vorige week van Noord-Holland Referendum laat zien dat het referendum over de RES niet het beoogde middel is om die discussie aan te gaan. De PvdD heeft al eerder vastgesteld dat de procedure rond de RES verbeteringen kent. Tevens verwacht de fractie dat de werkgroep Burgerparticipatie met verbeteringen komt om inwoners te betrekken bij de besluitvorming. Al met al kan de PvdD instemmen met de voordracht.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Voorzitter, vandaag bespreken we de beslissing met betrekking tot het bezwaar inzake het besluit van Provinciale Staten dat het besluit tot vaststelling van de twee regionale energiestrategieën niet referendabel is. De PVV is ronduit teleurgesteld. Zo heeft de 'onafhankelijke' hoor- en adviescommissie advies uitgebracht, maar dat bevat helaas weinig échte kritiekpunten. Het advies gaat helaas niet verder dan dat het besluit aangevuld moet worden met een motivering. Bovendien lijkt de commissie wel heel makkelijk mee te gaan met de door het college aangegeven spoedeisende karakter van de doelstellingen uit het Klimaatakkoord. Dit terwijl de provincie Noord-Holland op wereldniveau niet meer is dan een zandkorrel op een strand, er al jaren de nodige wetenschappers en metingen zijn die een hele andere realiteit laten zien en uit artikel 11.3 van de referendumverordening blijkt dat een eventueel referendum geen opschortende werking hoeft te hebben voor de RES zelf.
Voorzitter, onze fractie vreest dat deze discutabele gang van zaken gaat resulteren in fors minder vertrouwen in de provinciale politiek én de referendumverordening. Want laten we eerlijk zijn, de Stichting Noord-Holland Referendum heeft veel moeite gedaan en met de duizenden opgehaalde handtekeningen onmiskenbaar aangetoond dat er de nodige weerstand is tegen de plannen. Kritische burgers worden nu aan de kant geschoven, terwijl in 2018 de nieuwe referendumverordening werd aangenomen om het de burger makkelijker te maken om referenda op de agenda te krijgen. En dan ligt er een eerste verzoek, nota bene over een onderwerp dat het leven van burgers op veel vlakken sterk gaat beïnvloeden en dat wordt dan van tafel geveegd.
De PVV is van mening dat we daar absoluut op de een of andere manier wat mee moeten doen. Want waar het in dit traject gaat om een fors aantal kritische burgers die hun handtekening hebben gezet, is de kritiek in de samenleving vele malen groter. Zo stelt de Stichting in haar brandbrief van 7 december jl. dat uit een recente peiling van Peil.nl blijkt dat het huidige Nederlandse klimaatbeleid en de invulling van de energietransitie niet overeenkomen met de wensen van de Nederlandse burgers. Waar het beleid zich richt op een energietransitie door middel van veel meer windturbines en zonneparken, geeft een ruime meerderheid van de ondervraagden aan een voorkeur te hebben voor kernenergie. En als gekeken wordt naar een directe vergelijking tussen kernenergie en energie uit wind en zon, kiest bijna 60% van de ondervraagden voor kernenergie en slechts 30% voor energie uit zon en wind.
In de motivering van het college valt te lezen dat de vaststelling van de RES'en geen externe rechtsgevolgen met zich meebrengt en geen juridische binding heeft. De RES'en moeten gezien worden als verkenningen die nog moeten worden geoperationaliseerd in provinciale verordeningen, bestemmings- en omgevingsplannen. Dus veel gaat op gemeentelijk niveau plaatsvinden. De PVV is benieuwd of dan wel provinciale en gemeentelijke referenda kunnen worden georganiseerd? Of is de kans groot dat een verzoek, net als het verzoek van de Stichting

Noord-Holland Referendum, weer vlak voor de finishlijn strandt? En hoe zit het met gemeenten die geen referendumverordening hebben? Bent u bereid alle Noord-Hollandse gemeenten op te roepen een referendumverordening in te stellen en hun mee te geven dat besluiten moeten passen binnen hun referendumverordening? In het Financieel Dagblad van 9 december jl. stond dat het PBL denkt dat 41 TWh aan zon- en windparken in 2030 mogelijk is en daarmee het klimaatdoel van 35 TWh gemakkelijk wordt gehaald. Gemeenten en provincies zouden zelfs ruimte zien voor meer zonnepanelen en windmolens dan in het Klimaatakkoord afgesproken. De PVV houdt haar hart vast. De vraag is nu of er extra zon- en windparken komen, of dat het kabinet kiest voor een kerncentrale. De PVV zou graag het laatste zien. Maar onze fractie vraagt zich ook af of het door Gedeputeerde Staten in hun motivering genoemde scenario, -dat het Rijk na bestuurlijk overleg met de regio dwingende juridische interventies gaat inzetten-, wel zo 'hard' is. Kan er dan ook niet serieus worden gekeken naar mogelijkheden voor kernenergie in Noord-Holland?
De PVV ontkent niet het belang van de juridische verhoudingen tussen bestuurslagen, maar als er sprake is van een kokervisie, zoals bij de energietransitie, waardoor er onvoldoende oog is voor draagvlak en de gevolgen inzake burgers hun welvaart, welzijn en leefomgeving, is een starre houding samenleving ondermijnend. De kloof tussen burgers en politiek zal steeds groter worden met alle gevolgen van dien.
Voorzitter, ik ga afronden. De PVV mist vooralsnog bestuurlijke moed in dit huis en vreest dat over een aantal jaar de conclusie zal worden getrokken: "Hadden we toen maar een referendum gehouden"… Laten we het alsjeblieft zover niet komen. Zoals onze fractie al vaker in dit huis heeft gezegd: Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald.
Het zal u niet verbazen dat de PVV tegen voorliggend besluit zal stemmen.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): De VVD is geen voorstander van referenda. Wij vinden het een onding. We leven in een representatieve democratie. Een referendum is te beperkt voor het nemen van besluiten op dit gebied. Dat is onze algemene stelregel. De Provincie Noord-Holland heeft een referendumverordening. Dus hebben we het verzoek tot een referendum getoetst aan de daarvoor geldende voorwaarden. We kwamen tot de conclusie dat we dit onderwerp niet referendabel vinden om de wel bekende redenen. Nu hebben we een onafhankelijke toetsing van het bezwaar gehad door de HAC. Dat bevestigt ons in onze mening. We zullen instemmen met het voorstel om het bezwaar af te wijzen.

Mevrouw **KUIPER** (CDA): Met betrekking tot de beslissing op het bezwaar is het advies van de Hoor- en adviescommissie als volgt: "*De commissie kan zich vinden in de stelling van Provinciale Staten, de verweerders, dat hetgeen de RES moet bewerkstelligen, kan worden gezien als een dringend provinciaal belang. De commissie acht het niet onaannemelijk dat het behalen van het Klimaatakkoord, niet alleen een landelijk, maar ook een provinciaal dringend belang is.*"
In onze ogen is dat precies hetgeen waarom het CDA tegen het instellen van een Referendumverordening is geweest. De bezwaarden willen het draagvlak toetsen voor energiewinning op land en een wezenlijke invloed uitoefenen op de totstandbrenging. Er zijn natuurlijk redenen waarom de RES ter vaststelling, in juli van dit jaar, aan Provinciale Staten is voorgelegd: afspraken met het Rijk, commitment om binnen een bepaalde periode een bepaalde

energieopbrengst te genereren en een regelgevend traject, de Omgevingsverordening, die voor energie op land ruimte moet bieden aan gemeenten. Dergelijke verweren over een dringend provinciaal belang zullen er altijd zijn bij een verzoek om een referendum te houden. De Provincie heeft vrijwel altijd te maken met besluiten die partners als Rijk en gemeenten raken. Er zal altijd wel een stip aan de horizon zijn wanneer het gerealiseerd moet zijn. Natuurlijk gaat het om besluiten met verstrekkende gevolgen, want anders gaat men zich niet inzetten om 45.000 handtekeningen op te halen. We hebben hierover uitgebreid gesproken bij de behandeling van de voordracht voor het al dan niet inwilligen van het referendumverzoek. Het CDA heeft toen aangegeven dat de fractie het Referendumverzoek ongelukkig vindt, maar dat het instellen van een Referendumverordening inschatplichtig maakt. We hebben een andere afweging gemaakt dan de meerderheid binnen Provinciale Staten. Het CDA vindt ten principale dat als over een voordracht een debat heeft plaatsgevonden en een bepaald besluit is genomen, het past dat je dat besluit ook respecteert. Ook al zit je er als fractie zelf anders in. Een besluit op bezwaar is echter een heroverweging van een eerder genomen besluit en zou daarmee aanleiding zijn om de hele discussie nu opnieuw te doen, met ongetwijfeld hetzelfde resultaat. Dat lijkt ons geen goede zaak. Ik neem aan dat de commissie kennis heeft kunnen nemen van het verslag van de Statenvergadering van 5 juli dit jaar over het referendumverzoek, waarin alle motiveringen zijn weergegeven. Ik ontvang hiervan graag een bevestiging.
De hele discussie opnieuw doen zou ook geen recht doen aan het advies van de HAC. We zullen het advies van de commissie respecteren en dus instemmen met het voorliggende ontwerpbesluit, maar wel onder de volgende kanttekeningen. We vragen aan de partijen in de coalitie, die voor het instellen van de Referendumverordening hebben gestemd, -D66, GroenLinks en de Partij van de Arbeid-, of zij nog wel heil zien in de Referendumverordening. De hele gang van zaken heeft in ieder geval bij bezwaarden tot een grote teleurstelling geleid. De vraag is of het criterium van een dringend provinciaal belang ook bij andere onderwerpen, het houden van een referendum niet zal uitsluiten. Zijn er überhaupt voorbeelden te noemen waarbij men zich wil inzetten om 45.000 handtekeningen op te halen en er toch geen sprake zal zijn van een dringend provinciaal belang?

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Voor ligt het besluit van Provinciale Staten dat de RES niet referendabel is. Mijn fractie is zeker een voorstander van meedenken van inwoners. Daarvoor zijn vele mogelijkheden; niet alleen het referendum. Het hebben van een Referendumverordening betekent nog niet dat per definitie een verzoek om het houden van een referendum gehonoreerd moet worden. Het moet per geval bekeken worden. De onafhankelijke HAC wijst inhoudelijk het bezwaar tegen dit besluit van Provinciale Staten van de hand. Mijn fractie stemt in met de voorliggende voordracht.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van de heer Van den Berg.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik ben toch nog even benieuwd naar het punt van het CDA. Bent u nog bereid om daarop te reflecteren? Hoe kijkt de PvdA nu tegen de Referendumverordening in zijn geheel aan?

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): De Referendumverordening heeft zeker zijn nut. Het is een onderdeel van een breed pallet, maar wat ik u al zei: Het betekent niet dat per definitie elk verzoek om een referendum zal worden gehonoreerd. Het is maatwerk. Het is een toets die iedere keer moet worden toegepast.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Als u terugkijkt naar de afgelopen jaren, bent u dan bereid om te reflecteren op een agendapunt wat volgens u wel referendabel was geweest?

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Nee, dat ga ik hier niet doen. Als dat punt hier voorligt, dan ga ik erop in.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Waar ik een beetje naar wil sturen, is dat inwoners in Noord-Holland wel een beeld krijgen, wanneer ze voor iets een referendum kunnen inzetten en dat ze willen weten waar zij aan toe zijn. Nu is een referendumverzoek ingediend. Dat wordt dan direct afgeketst. Voor veel inwoners is het onduidelijk wanneer zij iets referendabel kunnen maken. Ik vraag u daarin mee te denken en daarover helder te communiceren, zodat inwoners daar iets mee kunnen.

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Ik denk dat u gelijk hebt. Het is heel lastig voor inwoners. Het is voor ons ook al lastig. Dat werd duidelijk in de discussie. We hebben een werkgroep Burgerparticipatie. Laten we vooral daarin kijken wat mogelijk is, qua transparantie en die discussie daar in elk geval voorbereiden.

De **VOORZITTER**: Daarmee is uw termijn afgerond. We gaan naar de volgende spreker.

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Een onafhankelijke hoor- en adviescommissie. Wat valt daar nu tegenin te brengen? De grote vraag blijft: Laten de volksvertegenwoordigers de belangen van het bestuur en grote bedrijven prevaleren boven het belang van Noord-Hollanders? Of kiezen Provinciale Staten voor democratie? Zoals FvD hierna zal betogen -de fractie duwt er geen door-, luistert ze echt naar de bevolking, in plaats van selectief. Dat is waar het vandaag om gaat.
Op 5 juli jl. hebben Provinciale Staten met een nipte meerderheid besloten dat geen referendum gehouden zal worden over het besluit tot vaststelling van de Regionale Energiestrategieën 1.0 Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid. Daartegen heeft Stichting Noord-Holland Referendum bezwaar aangetekend. Gedeputeerde Staten hebben op 23 september jl. schriftelijk verweer gevoerd en op 7 oktober heeft de HAC over deze kwestie geadviseerd. De stichting voert aan dat het besluit in strijd is met het zorgvuldigheidsvereiste en het motiveringsvereiste, dat het besluit niet geschaard kan worden onder artikel 5, lid 2 onder n van de Referendumverordening, wegens spoedeisendheid en dat een eventueel referendum raadgevend correctief zou zijn en daarom geen vertraging zal opleveren. Ten slotte dan artikel 11, derde lid: Een Referendumverordening zou als oplossing kunnen dienen voor het gebrek aan democratische inbreng in de procedure, omdat de uitvoering van de plannen gelijk op zal gaan met het houden van een referendum.
Al deze punten worden zowel door een jurist van Gedeputeerde Staten als door de HAC van tafel geveegd. Hoewel de commissie slechts adviseert om het motiveringsgebrek te repareren door het

bestreden besluit aan te vullen met een motivering; het advies van de HAC is teleurstellend, beperkt, kritiekloos en oppervlakkig. De commissie kopieert simpelweg passages uit het verweerschrift van de jurist van Gedeputeerde Staten en legt de doorloopactie, zoals omschreven in het verweerschrift geen strobreed in de weg. Zie bijvoorbeeld pagina 7. "*De commissie acht het niet onaannemelijk dat het behalen van de doelstellingen uit het Klimaatakkoord niet alleen landelijk maar ook provinciaal dringend belang is*." De spoedeisendheid wordt hier klakkeloos aangenomen. Er wordt volledig voorbij gegaan aan het belang van de betalende burger. Uiteindelijk komt de commissie tot de conclusie dat feitelijk de uitvoering van de RES door kan gaan, ook wanneer er een referendum georganiseerd wordt, maar acht het niet onaannemelijk dat RES-partijen in de praktijk hierdoor hun plannen 'on hold' zouden zetten.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Strens.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ik ben toch wat verrast over wat u hier inbrengt. U begint uw betoog met het feit dat we te maken hebben met een onafhankelijke Hoor- en Adviescommissie. Dan verbaast het me nogal dat u daar kwalificaties aangeeft, alsof de commissie eenzijdig heeft geluisterd naar enkel de verweerders en niet de Stichting in ogenschouw hebben genomen. U bent het met mij eens dat we hier over een onafhankelijke commissie spreken en dat we het oordeel dat de commissie geeft met respect moeten behandelen?

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Ja. Ik denk dat het objectief moet worden beschouwd. Er moet goed worden gekeken naar de onderbouwingen en van waaruit die tot stand zijn gekomen, zoals de pleitnota. Dat is het hoofddocument geweest voor het onderzoek. Ik zal daar dadelijk op ingaan. Er komen nog wel meer punten naar voren.

De door de stichting aangevoerde bezwaren zijn nauwelijks terug te vinden in het advies en dat kenmerkt deze commissie, onder voorzitterschap van mevrouw Creijghton-Sluijk. Deze voorzitter geeft namelijk blijk van een niet mis te verstaan dedain richting de inwoners van Noord-Holland. Zie bijvoorbeeld pagina 5 van het verslag waar ze opmerkt dat het de vraag is of mensen wel weten waar ze over gaan stemmen, wanneer er een referendum zou worden gehouden over de RES. Dat is precies waar het probleem zit, ook richting D66. Er wordt volledig over de burger heen gewalst, terwijl diezelfde burger wel voor de kosten mag opdraaien; ook wanneer het hele plan een grote vergissing blijkt te zijn. Zowel uit het verweerschrift van Gedeputeerde Staten als uit het advies van de commissie blijkt dat alles, maar dan ook alles moet wijken voor het Klimaatakkoord. Ja, als Provinciale Staten daar niet aan voldoen, binnen de gestelde termijnen, dan kan men rekenen op een Rijksinterventie. Kortom, 'het moet van de baas en daarom moet de democratie maar wijken.' Hoelang moet de democratie worden uitgeschakeld? Wat is er ondemocratischer dan een top-down opgelegde RES? Gedeputeerde Staten waarschuwen op pagina 5 van het verweerschrift dat wanneer er niet snel wordt besloten de gelijkwaardigheid weleens zou kunnen verdwijnen.
Over welke gelijkwaardigheid hebben Gedeputeerde Staten het?

De **VOORZITTER**: Mag ik u even onderbreken? Het is een stuk wat op basis van onze input is opgesteld. Het is een verweerschrift van Provinciale Staten. Gedeputeerde Staten staan buiten deze discussie. Elke keer als u naar Gedeputeerde Staten verwijst, bedoelt u, denk ik, Provinciale Staten?

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Ik zal het uitleggen voorzitter. Het is wel aardig dat u zich ook in deze discussie mengt. Dank daarvoor.
Gedeputeerde Staten hebben een jurist. Deze jurist is op pad gegaan om deze keer voor Provinciale Staten te gaan werken. Dat is een best wel nieuwe figuur. Dat hebben we niet zo vaak gezien. Dit is ook niet eerder voorgekomen. We hebben ook gezien dat in het eerste stuk werd onderschreven met Gedeputeerde Staten. Ik denk toch dat we onszelf moeten afvragen of dat wel onafhankelijk gebeurt.

De **VOORZITTER:** Volgens mij moeten we het even heel correct maken. We hebben in het Presidium een besluit voorgelegd gekregen. Wat het Presidium daarvan vond. Dat is dan een concept. Daarna is dat met enige correcties vastgesteld. Dat is het stuk dat Provinciale Staten aan de Hoor- en Adviescommissie heeft voorgelegd. Daarop is vervolgens door de HAC een advies gegeven en nemen de Staten gezamenlijk een beslissing. Ik ben het niet met u eens dat het eigenlijk stiekem de hele tijd Gedeputeerde Staten is. Het is een beslissing van Provinciale Staten en een beslissing van bezwaar ook op Provinciale Staten. Daar hebben we het hier met elkaar over. Als u ervoor kiest om dat GS te blijven noemen, dan moet u dat doen, maar dan zit u er wel naast, in ieder geval voor de discussie die hier gevoerd wordt.

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Daar wil ik dan even op reageren. Ik denk dat ik over mijn eigen woorden ga. Ik heb net ook toegelicht waarom ik dit zo heb omschreven. Dat u zich als voorzitter wilt mengen in de discussie, vind ik prima, maar ik blijf bij mijn woorden.

De **VOORZITTER**: Ik meng me niet in de discussie. Ik meende dat u zich een aantal keren versprak, dat u niet helemaal scherp zag wat hier voorligt. Dat is nu voor iedereen heel duidelijk. U interpreteert dat op uw manier. Ondertussen is er een interruptie van de heer Zaal.

De heer **ZAAL** (GL): Ik zou graag willen reageren op uw opmerking dat u vindt dat de democratie wordt uitgeschakeld. Daarvoor zei u dat we luisteren naar ‘de baas’. Ik denk dat u dan bedoelt als Provinciale Staten. Aan het begin van uw betoog plaatste u het begrip volksvertegenwoordiging tussen aanhalingstekens. Ik constateer dat u met veel dedain over dit orgaan praat, waarvan u zelf onderdeel uitmaakt, waar u alle ruimte hebt om uw opvattingen kenbaar te maken. Daar wordt naar geluisterd en daarvan wordt met respect kennisgenomen. Ik vind het jammer dat u met zoveel dedain over dit orgaan praat. Ik denk dat het niet terecht is. Het is niet verdiend. Het hoort ook niet zo. Ik vraag u dat niet meer te doen en dat soort kwalificaties achterwege te laten.

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Dank ook aan GL voor deze inbrengen. Dit is nu zo typisch. Ik noem een feitelijke observatie. Ik benoem wat er gebeurt. Ik onderbouw dat met argumenten die u, als u echt die volksvertegenwoordiger wilt zijn, inhoudelijk zou willen aanhouden. Dan gaan

we hier geen semantische discussie voeren. Dan gaan we de discussie voeren op de inhoud. Dan gaan we kijken naar hoe de burger in Noord-Holland toch aan de kant wordt gezet.

De heer **ZAAL** (GL): Ik denk dat als we respect voor burgers hebben, dan nemen we onze eigen procedures serieus. Dan gaan we het hier hebben over het besluit dat voorligt. De inhoudelijke discussie is gevoerd. Dan gaan we niet verwarring scheppen en partijen hoop geven die onverdiend is. Dan dienen we onze eigen procedures te volgen. Dan dienen we transparant te zijn. Ik zal dadelijk iets zeggen over de HAC. Dan doen we onze rol binnen de democratie recht en niet door, zoals u zegt, - u noemt dat feiten-. Ik denk dat het kwalificaties zijn, die geen feiten zijn. Dat betreur ik. Dat is geen vraag, maar een stelling.

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Ik denk dat dit een gelegenheidsargument is. Uw partij GroenLinks, samen met de volledige coalitie, wilde dit referendum blokkeren. Dat is ook gebeurd. Ik sta er niet van te kijken, dat u dan op basis van vormgegevens dit debat probeert te duiden. Ik wil u uitnodigen om dadelijk daadwerkelijk naar mijn argumenten te luisteren, waarom dit referendum wel doorgang zou moeten vinden en daar dan de discussie over te voeren.

Wat de vraag eigenlijk is, ook om even door te gaan op dit debatje: Over welke gelijkwaardigheid hebben wij het dan, nu Gedeputeerde Staten vlak daarvoor nog schreef dat het Rijk dreigt met een aanwijzing, of het opstellen van een Rijks-inpassingsplan, wanneer niet direct gebogen en geknipt wordt voor het Rijk.
Provinciale Staten beweren vervolgens in het verweerschrift dat de bestuurlijke afspraken binnen de RES het resultaat zouden zijn van een bottom up proces. De betrokkenen zijn alle overheidsorganen. De input van de inwoners van Noord-Holland is amper meegewogen, terwijl juist deze groep zou moeten leven met alle gevolgen van de gebrekkige en haastige besluitvorming. Er is enkel sprake geweest van geregisseerde dan wel georkestreerde inspraak. Ik noem dat schijnparticipatie. Dan rijst de vraag in hoeverre er aan het zorgvuldigheidsvereiste is voldaan. FvD stelt vast dat er enkel ruimte was voor zeer selectieve democratie, zodat niets uit handen werd gegeven en er toch een beetje werd gedaan alsof er ruimte was voor andere meningen. Op pagina 7 van het verweerschrift van Gedeputeerde Staten staat notabene dat de Provincie en de RES-partners sterk hechten aan communicatie en participatie en daarom hebben gekozen voor een bottom up proces. Hoe verhoudt dit zich dan? Ze zouden op basis van hun gehechtheid juist voor een referendum moeten zijn. Zeker nu het onderliggende besluit zo ingrijpend van aard is. Eventuele vertraging als gevolg van het instellen van een referendumprocedure zou kunnen leiden tot terughoudendheid onder RES-partners, vervolgen Gedeputeerde Staten in het verweerschrift. Waarom zouden deze partijen niet ook even willen wachten op de uitkomst van een legitiem democratisch proces? Daar valt voor de RES-partners juist veel te winnen, zoals broodnodig draagvlak onder de bevolking. Waar is men bang voor? GS begeven zich op een gevaarlijk vlak nu spoedeisendheid op grond van dit precedent werkelijk aan ieder onderwerp kan worden toegevoegd, waardoor ieder toekomstig referendum zal kunnen worden geblokkeerd. Spoedeisendheid zou in onze ogen veel geloofwaardiger kunnen worden aangevoerd bij besluiten over bijvoorbeeld het versterken van dijken, wanneer dijken aantoonbaar in slechte staat zijn en dat op zeer korte termijn grote problemen realistisch zijn. De

spoedeisendheid van de besluitvorming over de RES is in onze ogen daarom volledig arbitrair en politiek ingegeven. Zeker nu er nog ruim voldoende tijd is overwegende dat de eventuele vergunningverlening pas voor 1 januari 2025 zou moeten plaatsvinden.
Het is opmerkelijk dat juist nu steeds meer kritiek wordt geuit op zogenaamde duurzame energiebronnen, zoals wind- en zonne-energie. PS kiezen ervoor om enorm te investeren in deze bronnen. Uit Noors onderzoek blijkt dat windturbines vervuiling met microplastics veroorzaken. De onderzoekers berekenden dat per turbine per jaar 62 kilo BBA's in het milieu komen. BBA's zijn plastic additieven, die al bij zeer lage concentraties een hormoon verstorende werking bij mens en dier naast andere toxische effecten veroorzaken. Dan hebben we het nog niet eens gehad over vogelmoord die plaatsvindt als gevolg van de niets ontziende wieken van de turbine. In de kakofonie van de klimaat-hysterische berichten is vrijwel geen ruimte voor meer nuance. Als men deze nuance wel zou aanbrengen, dan zouden geluiden over dat we eigenlijk langzaam via ups and downs naar een volledige ijstijd gaan, worden gehoord. Of dat de harde feiten aantonen dat de opwarming van de aarde niet catastrofaal is en dat er dus helemaal geen klimaatcrisis is. De angstaanjagende berichten vliegen je om de oren. Juist daarin zou de spoedeisendheid van de besluitvorming over de RES gelegen zijn. Angst is een slechte raadgever. Het Parijse Klimaatakkoord uit 2015 is gebaseerd op angst en zal de wereld alleen maar armer maken. Waarom focussen we ons niet op adaptieve maatregelen in plaats van een megalomaan experimenteel pakket aan duurzame energiebronnen die ons mooie landschap onherstelbaar zullen verwoesten.
Afsluitend wil ik er nog graag op wijzen dat een nipte meerderheid, die op 5 juli jl. het besluit tot vaststelling van de RES als niet referendabel verklaarde erop duidt dat er absoluut geen sprake was van een uitgemaakte zaak. De vraag is of alles moet wijken voor economische belangen van de windmolen- en zonneparkbouwers. Waar trekt u de grens? Het kan toch niet zo zijn dat het Klimaatakkoord voorgaat op de democratie? We kunnen de burgers van Noord-Holland toch niet in de kou laten staan? Laat u zich koeioneren door het Rijk en zijn PS verworden tot een eenvoudig uitvoeringsorgaan van het Rijk, of respecteren de volksvertegenwoordigers het volk dat zij moeten vertegenwoordigen en zetten zij zich zichtbaar in voor het behoud van de democratie? Soms vraag ik me af of FvD de enige is die zich sterk maakt voor de democratie, terwijl PS rücksichtslos zeer ingrijpende plannen, zoals de RES er doorheen duwen en de inwoners van Noord-Holland angstvallig buiten de deur houden. Juist het referendabel verklaren van dit RES-besluit zou zoveel kunnen betekenen om de gapende kloof tussen burger en politiek iets te dichten in plaats van nog verder te verdiepen zoals nu dreigt te gebeuren. Daarom roep ik iedereen op om het eerste referendum in Noord-Holland niet te blokkeren.

Motie 232/13-12-2021

Duidelijkheid over spoedeisendheid van referendabele besluiten

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 13 december te Haarlem ter bespreking van agendapunt 9

Constaterende dat:

- *De mate van spoedeisendheid van referendabele besluiten onduidelijk is voor de Noord-Hollander;*

- *Het laatste referendumverzoek geblokkeerd dreigt te worden op grond van artikel 5.3 van de referendumverordening;*

Overwegende dat:

- *Noord-Hollanders zicht moeten hebben op het al dan niet spoedeisende karakter van besluiten;*
- *Voor het verbeteren van het vertrouwen in de politiek in een vroeg stadium een duidelijke overweging over het al dan niet spoedeisende karakter van een referendabel besluit naar de Noord-Hollanders gecommuniceerd dient te worden;*

Verzoekt Gedeputeerde Staten:

- *bij ieder referendabel besluit bij publicatie hiervan aan te geven in hoeverre er sprake is van een spoedeisend karakter*

en gaan over tot de orde van de dag.
Forum voor Democratie en Partij voor de Vrijheid

De **VOORZITTER:** De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **KLEIN** (CU): Ik wil beginnen te benadrukken dat de Hoor- en Adviescommissie een onafhankelijke commissie is, die in gezamenlijkheid besluiten neemt. Ik neem dan ook stellig afstand van de woorden van mevrouw Vastenhouw met oordelen over individuele leden van de commissie. Ik vind dat echt ongepast.
De fractie van ChristenUnie heeft tijdens de vergadering van 5 juli duidelijk aangegeven dat ze vindt dat in het geval van de RES er geen reden is om een referendumverzoek af te wijzen. Ondanks dat de fractie niet enthousiast is over het instrument van een raadgevend referendum, vindt ze dat de overwegingen die er nu aan ten grondslag lagen reden gaven om het referendum door te laten gaan. We waren daarom ook bijzonder benieuwd naar het oordeel van de onafhankelijke Hoor- en Adviescommissie over dit specifieke onderdeel van het bezwaar dat het niet spoedeisend zou zijn. We zien ons gesterkt in onze overtuiging dat spoedeisendheid niet voldoende is aangetoond door de opmerking van de HAC dat in het verweerschrift "*niet direct wordt ingegaan op spoed, spoedeisendheid, dringende noodzaak of leefbaarheid.*"
Bij het besluit van PS op 5 juli was volgens ons dan ook sprake van politiek opportunisme. De HAC constateert ook dat PS een grote beoordelingsvrijheid heeft bij het toepassen van artikel 5 over het wel of niet referendabel zijn en dat er ook altijd sprake is van terughoudende rechterlijke toetsing. We moeten concluderen dat de meerderheid van PS heeft geoordeeld dat er sprake is van een dringend provinciaal belang . De HAC schrijft daarover, op basis van de toelichting die uiteindelijk ter zitting is gegeven, dat het niet onaannemelijk is dat er sprake is van een dringend provinciaal belang. Dat betekent dat ChristenUnie uiteindelijk met tegenzin akkoord gaat met het vaststellen van de beslissing op bezwaar conform het advies van de HAC. Wat ons betreft geeft dit proces wel alle aanleiding om de referendumverordening te herzien. Tegelijkertijd hopen wij dat wij, op andere manieren dan via een referendum, met de Noord-Hollandse inwoners in gesprek kunnen blijven over het beleid van de Provincie en dan met name over de opwek van duurzame energie. De ChristenUnie is ervan overtuigd dat we met goede vormen van participatie gezamenlijk goede besluiten kunnen nemen met een groot draagvlak.

De heer **HOOGERVORST** (SP): De SP heeft kennisgenomen van de ontwerpbeslissing op het bezwaarschrift dat enige maanden geleden is ingediend door de Stichting Noord-Holland Referendum. Een bezwaar op de besluitvorming van PS om het besluit niet referendabel te verklaren. Op zich was dat destijds een democratisch besluit. Dat was voor de SP duidelijk. De SP legt zich daar uiteraard bij neer, al vindt de SP het besluit zeker referendabel. Stichting Noord-Holland Referendum diende een bezwaarschrift in en de HAC heeft zich hierover gebogen. In de procedure zijn de partijen gehoord en de onafhankelijke HAC is tot de conclusie gekomen dat het bezwaarschrift wordt afgewezen. De gang van zaken ziet de SP als schadelijk voor het vertrouwen van onze inwoners in onze democratie. Voor veel Noord-Hollanders is de RES een ingrijpend proces, met mogelijk nog ingrijpendere gevolgen. Dat het onderwerp RES spoedeisend is, is voor ons wellicht duidelijk, -al kun je hierover twijfels hebben-, maar zijn besluiten van ons al niet heel snel spoedeisend? Wellicht is de dreiging die op de inwoner rust, dat er een windmolen of zonnepark in je achtertuin komt, veel spoedeisender en is een paar maanden uitstel door een referendum echt niet onoverkomelijk. Er dienen zich namelijk ook wel andere hindernissen aan als we het hebben over de uitvoering van de RES-sen. De SP is destijds mede initiator geweest van de huidige referendumverordening. We moeten constateren dat er in de verordening te weinig helderheid is over zaken als spoedeisend karakter. Het inzetten van deze troef is blijkbaar altijd mogelijk. Onze inwoners, maar ook de SP, moeten meer helderheid hebben wanneer een besluit, in de zin van de Referendumwet spoedeisend is. We zijn benieuwd hoe GS hierover denken. We vragen GS ons van een advies te voorzien hoe PS dit probleem in de bestaande verordening kunnen aanpakken.

Mevrouw **STRENS** (D66): Provinciale Staten hebben op 5 juli het inhoudelijke debat gevoerd over de vraag of het besluit tot vaststelling van de RES 1.0 wel of niet referendabel was. In meerderheid hebben de Staten besloten dat het besluit niet referendabel is, gelet op artikel 5 van de Referendumverordening. Dat debat wil ik vandaag niet opnieuw voeren. Een opmerking wil ik wel herhalen. D66 is voorstander van het referendum, mits het op de juiste manier wordt ingezet. De Stichting Noord-Holland Referendum heeft tegen het besluit van PS bezwaar ingediend. Dit bezwaar is zorgvuldig behandeld door de onafhankelijke HAC. De commissie oordeelt dat het besluit, dat PS eerder dit jaar hebben genomen, in stand kan blijven en motiveert dat er inderdaad sprake is van spoedeisende en dringende provinciale belangen en dat de RES niet zozeer als besluit, maar meer als strategie kan worden gezien.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Ik vraag me af of u die conclusie wel kan trekken dat er sprake is van spoedeisende belangen. Volgens mij concludeert de commissie dat het niet onaannemelijk is dat er sprake is van spoedeisende belangen. Bent u dat met mij eens?

Mevrouw **STRENS** (D66): Ik ben het met u eens, maar ik ben ook van mening dat de commissie dus motiveert dat het besluit dat PS eerder namen, in stand kan blijven.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Kuiper.

Mevrouw **KUIPER** (CDA): Hoe kijkt u aan tegen het instrument referendum als het eigenlijk heel moeilijk is om je voor te stellen dat er iets wat anderen niet raakt, wat niet spoedeisend is en wat niet groots is? Als dat de criteria zijn, zoals nu ook de uitspraak van de commissie is, hoe kijkt u dan nog aan tegen de mogelijke toepassing van de Referendumverordening? Is hiermee eigenlijk niet aangetoond dat het gewoon niet toepasbaar is?

Mevrouw **STRENS** (D66): Tot die conclusie kom ik niet. Dit proces wat hier is gevoerd, geeft wel aanleiding om met de werkgroep nog eens kritisch naar de Referendumverordening te kijken en te kijken of artikelen moeten worden aangescherpt, zodat inwoners wel weten wanneer een dergelijke verordening nu wel toepasbaar is en wanneer niet.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Vastenhouw.

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Tijdens de introductie van uw betoog begon u over dat er een zorgvuldig proces is gevolgd. Toen gaf u aan dat spoedeisendheid wel is bestendigd. Na een interruptie van de heer Klein weer niet. Ik snap het niet meer. Hoe kunt u concluderen dat er sprake is van een zorgvuldig proces?

Mevrouw **STRENS** (D66): We hebben te maken met besluitvorming door PS, na een inhoudelijk debat, begin juli 2021. Op dat besluit is bezwaar ingediend door Stichting Noord-Holland Referendum. Dat is beoordeeld door de onafhankelijke HAC. Er ligt een uitspraak en die bespreken we vandaag. Als ik dat beschouw dan vind ik dat er sprake is van een zorgvuldig proces.

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Het zal vast aan mij liggen, maar dat was toch niet helemaal mijn vraag. U gaf aan dat de HAC een zorgvuldig proces heeft doorlopen. Nu heeft u het over het volledige proces. Hoe concludeert u dat de HAC een zorgvuldig proces heeft doorlopen?

Mevrouw **STRENS** (D66): Ik heb het idee dat mevrouw Vastenhouw en ik elkaar gewoon niet willen begrijpen. Ik kan nogmaals herhalen dat er een zorgvuldig proces is gelopen, maar volgens mij heeft u een andere opvatting van wat democratie is, dan wij.

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Ik denk dat ik D66 heel goed begrijp. D66 heeft niets op met de democratie. Heel veel Noord-Hollanders begrijpen dat ook na dit debat.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Van den Berg.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Mevrouw Strens zei dat de RES een strategie is en niet zozeer een besluit en dat het daardoor minder geschikt is voor een referendum. Hoe kijkt u dan naar de toekomst en dat die strategieën dus best wel impact kunnen hebben op ons beleid? Bent u dan niet van mening dat een RES eigenlijk gewoon een regulier besluit zou moeten zijn en dat we moeten stoppen met die strategieën?

Mevrouw **STRENS** (D66): Ik denk dat u een terecht punt maakt. Wat is nu de waarde van een strategie en wat kunnen onze inwoners daarvan verlangen? We vertalen de strategie in besluiten. Bijvoorbeeld waar straks duurzame energie mag worden opgewekt, of niet, is vastgelegd in de Omgevingsverordening. Dat zou typisch een besluit zijn waarover een referendum kan worden aangevraagd. Als men het niet eens is met dat onderdeel van de verordening, dan heb je echt een besluit dat referendabel is. Een strategie is in die zin meer een bestuurlijke afspraak tussen partijen dan echt een besluit. Dat het beter gemotiveerd moet worden, richting de verordening en waarover ik net sprak met mevrouw Kuiper, dat is belangrijk om als PS met de werkgroep Burgerparticipatie beter naar te kijken.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik hoor mevrouw Strens heel goed, maar waar ik voor vrees is dat de democratie op die manier verwatert, omdat we als besturen met elkaar afspraken maken, die niet referendabel zijn voor inwoners. Op het moment dat wij dat hebben afgesproken en dat wordt doorvertaald in besluiten dan verwatert het meer en meer tot het uiteindelijk niet meer beet te pakken valt op waar het nu echt om gaat. Dat zijn die windturbines en zonnepanelen in dit specifieke geval. Bent u bereid om dat om te buigen? We moeten een hoofdbesluit hebben wat referendabel is, zodat het begrijpelijk is waarover mensen kunnen stemmen.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ik denk dat de heer Van den Berg hier wel een stap overslaat. Het feit hoe we zijn gekomen tot een strategie, daarin zit veel samenwerking. Daar is participatie van inwoners mogelijk. Wij zien een referendum echt als een uiterste noodrem. Idealiter zou je niet willen dat het ingezet hoeft te worden, omdat het proces aan de voorkant zorgvuldig is uitgevoerd en dat daar inwoners hun inbreng hebben kunnen doen.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik vind het wel een interessant antwoord dat mevrouw Strens geeft. Er is inderdaad een proces geweest, maar wat wij ook hebben gezien is dat aan het participatieproces nog heel veel te verbeteren valt. Nu zijn we tot dit besluit gekomen, met die manco's in het participatieproces. Bent u niet bang dat de uitkomst, zoals die er nu ligt, onvoldoende draagvlak heeft?

Mevrouw **STRENS** (D66): Wat ik aan het begin van mijn betoog zei is dat ik het inhoudelijke debat over de RES-sen hier niet opnieuw wil voeren met elkaar. We moeten kritisch kijken naar de inrichting van burgerparticipatie, zodat er actief voorstellen tot verbetering mogelijk zijn. Die wil D66 zeker ook in dat proces inbrengen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Vastenhouw.

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Dankzij de heer Van den Berg heb ik nog een vraag naar aanleiding van uw antwoord. U trekt conclusies op basis van onjuiste aannames. U spreekt over een zorgvuldig proces. Nu heeft u het erover dat de inwoners van Noord-Holland zijn betrokken bij de participatie. Welke inwoners van Noord-Holland zijn betrokken bij de participatie rond de RES?

Mevrouw **STRENS** (D66): Ik ga niet herhalen, dat ik dat debat niet opnieuw ga voeren. We hebben begin juli uitvoerig gesproken. D66 heeft aangegeven hoe de fractie tegen het participatieproces aankijkt.

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Kunt u voor alle Noord-Hollanders en voor alle mensen die deze vergadering volgen welke inwoners betrokken zijn? Provinciale Staten van Noord-Holland is een prachtig orgaan. Dat zou het in ieder geval moeten zijn. Ik constateer dat dit niet zo is. Kunt u de Noord-Hollanders meer informatie geven over wie betrokken is bij dit proces? Welke inwoners zijn dan gehoord?

De **VOORZITTER**: Mevrouw Vastenhouw, u vraagt om een nieuwe interruptie met een nieuw onderwerp en u stelt vervolgens dezelfde vraag. Mevrouw Strens u hoeft er niet op te reageren. U kunt doorgaan met uw betoog.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ik was bijna tot het einde gekomen van mijn betoog.
De overwegingen die de HAC meegaf, waren voor D66 belangrijke overwegingen om tot een oordeel te komen. We hebben hier dus te maken met een niet referendabel besluit.
De commissie verzocht om het besluit met een nadere motivering aan te vullen. D66 kan zich hierin goed vinden. We zijn akkoord om de bijgevoegde beslissing op bezwaar vast te stellen.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): We bespreken vandaag wederom het referendumverzoek met betrekking tot de uitrol van windturbines en zonnepanelen in onze provincie. Ons standpunt blijft onveranderd en wel om de volgende redenen. De uitrol van windturbines zou spoedeisend zijn. Dit is niet het geval. Het referendum kan gelijktijdig plaatsvinden met de inwerkingtreding van het besluit. De besluitvorming wordt op deze manier op geen enkele manier vertraagd, maar inwoners worden wel gehoord. Het is een raadgevend referendum. Het bestuur kan de uitslag van het referendum naast zich neerleggen.
Specifiek over de spoedeisendheid. In juni hebben we een goed debat gehad met elkaar, waar verschillende argumenten zijn opgevoerd, -waarmee wij het natuurlijk niet eens waren-. Ik vind het wat lastig nu mevrouw Kocken de voorzitter is, maar zij had ook een rol in die discussie. Het ging bijvoorbeeld over de veronderstelling dat de provincie onder water komt te staan als we dit nu niet doen. Vandaar de spoedeisendheid. Ik vind het een lastig argument voor onze inwoners. Het waren wel argumenten die werden opgevoerd. Daarover maak ik me zorgen.
Het plaatsen van windturbines kan een beleidskeuze zijn, -waarmee wij het niets eens zijn-, maar dat de beslissing niet een aantal maanden kan wachten, zeker als besluitvorming niet opgeschort hoeft te worden, dat vinden wij erg zorgelijk. Ik denk dat we, los van het feit wat onze politieke mening is, onze inwoners hadden moeten horen. Beter zelfs, als partijen als GL, D66 of PvdA en wellicht de VVD denken dat er draagvlak is, dan was dit een uitstekende kans om het draagvlak op deze manier aan te tonen. Dan hadden mensen waarschijnlijk ja gestemd voor het doorlaten gaan van de RES. Ik vind het een gemiste kans. We moeten eerlijk zijn. Stel dat in de toekomst referenda worden gehouden over onderwerpen die JA21 heel belangrijk vindt, bijvoorbeeld kernenergie, dan moeten wij ook naar de inwoners luisteren, ook al is de uitslag niet in ons voordeel. Ik hoop dat die reflectie kan worden aangenomen door andere partijen. We zitten hier

als Staten bij elkaar. De inwoners hebben er wat van te vinden. Ik denk dat dit geen recht doet aan de Referendumverordening en de democratie.

De heer **ZAAL** (GL): We bespreken de beslissing op bezwaar tegen het besluit om geen referendum te houden. De commissie is duidelijk. Het besluit is zorgvuldig genomen, aldus de commissie. Er is een spoedeisend belang en vertraging is niet onaannemelijk. Het PS-besluit blijft dus overeind. Er is hiervoor door sommige collega's het een en ander gezegd over de RES zelf en over klimaatverandering, maar daar gaat het hier niet over. Er is iets gezegd over de aantasting van vertrouwen door het niet referendabel verklaren. GL denkt dat de gevolgde procedure, zowel in PS, als bij de behandeling van het bezwaar, correct en transparant was. We zien geen reden om van koers te veranderen. GL steunt de voordracht.
De mensen die zich hebben ingezet voor het referendum, verdienen onze dank. Ze hebben hun burgerschap actief invulling gegeven. De uitkomst zal voor hen teleurstellend zijn, maar dat betekent niet dat het instrument niet werkt. Ik zeg dat in reactie op wat de collega van het CDA aan GL vroeg. Net zo min als een eerste gehouden referendum zou hebben betekend dat het instrument wel succesvol is. Daarvoor is simpelweg meer ervaring nodig met het instrument referendum en dan evaluatie. Wat GL betreft is ook dat wat er nu gebeurd is nog geen reden om meteen de verordening ter discussie te stellen, wel om de ervaring te boekstaven en mee te nemen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Kuiper.

Mevrouw **KUIPER** (CDA): Uiteraard goed dat u vanuit uw kant zegt: Die referendumverordening laten we niet zomaar schieten. U was destijds groot voorstander. Waar we tegenaan gelopen zijn, en dat was de essentie van mijn opmerking, is dat een dringend provinciaal belang eigenlijk niet voorstelbaar is in relatie tot de zwaarte van het instrument. Niemand gaat 45.000 handtekeningen als het gaat over het uitstrooien van bloemzaad X of Y in de bermen. Het gaat altijd over een essentiële zaak. De kans dat er dan geen dringend provinciaal belang zou zijn is volgens mij uitgesloten. Hoe kijkt u aan tegen de discrepantie in die toetsingscriteria en anderzijds de zwaarte van het instrument?

De heer **ZAAL** (GL): Ik begrijp uw zorg wel, maar ik denk dat essentieel en spoedeisend niet hetzelfde is. Het voorbeeld dat u noemt; het uitstrooien van een bloemenmengsel, daarover zal geen referendum gehouden worden, maar er zijn onderwerpen die wel degelijk essentieel zijn en van groot belang voor de provincie, maar niet per definitie spoedeisend. Mocht blijken dat er nog twee keer zo een initiatief uit de Noord-Hollandse gemeenschap komt, wat opnieuw op diezelfde hindernis zou vastlopen, dan wordt het tijd om dit soort fundamentele vragen te stellen en op die manier naar de verordening te kijken. Dat is nu een keer gebeurd. Deze verordening is nu voor het eerst toegepast. Dan gaat het mij te snel om dat nu al zo fundamenteel ter discussie te stellen. Ik vind het wel een terechte zorg, die wel degelijk moet worden meegenomen in het vervolgproces.

Mevrouw **KUIPER** (CDA): Ik begrijp uw redenering. Ik kan u ook goed volgen in de positie waarin u zit, maar wat ik lastig vind. Er zijn inwoners die dit bestudeerd hebben. Ze deden ontzettend veel moeite en staken er alle energie in. Chapeau daarvoor. Als u zegt: We proberen het gewoon nog twee keer. Dat proberen mag niet ten koste gaan van de energie van de inwoners, om vervolgens wederom te concluderen dat het niet doorgaat. Daar moeten we nadrukkelijk bij stilstaan. We houden iets voor, waar we eigenlijk vraagtekens bij stellen. Dat is de zorgvuldigheid waar ik om vraag.

De heer **ZAAL** (GL): Zoals gezegd, begrijp ik die zorg. Die vind ik ook terecht en die hebben wij ook. Maar om nu al het instrument ter discussie ter stellen naar aanleiding van specifiek deze ervaring, dat is een brug te ver.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Van den Berg.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Allereerst denk ik dat het punt dat zojuist werd benoemd, met de bloemen in de bermen, best weleens door de Partij voor de Dieren geïnitieerd zou kunnen worden.
Waar ik vooral benieuwd naar ben: Denkt u dat er voldoende draagvlak is voor de uitrol van windturbines en zonnepanelen onder inwoners en dan bedoel ik: los van het politieke draagvlak?

De heer **ZAAL** (GL): Dit is het enige wat ik erover wil zeggen. We schuiven anders weer het inhoudelijke debat in. Dat wil ik hier niet doen. Zoals ik gezegd heb. Daar gaat het niet over. Ik heb gezegd dat ik denk dat het proces, wat geleid heeft tot besluitvorming in Provinciale Staten, een zorgvuldig proces is geweest. Daar is op allerlei manieren interactie geweest met burgers, met vertegenwoordigers van burgers, met overheden. Ik denk dat de optelsom van dat proces zorgvuldig is geweest, dat we daaruit mogen concluderen dat er draagvlak voor is en dat het voldoende basis is om onze besluitvorming op te baseren. Daarom hebben we dat ook in meerderheid gedaan. Ik begrijp heel goed dat er zowel in deze ruimte, als elders in de provincie, mensen zijn die daar anders over denken en die moeite hebben met die besluitvorming. Dat begrijp ik wel.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik hoor meneer Zaal zeggen dat het zorgvuldig is geweest. Ik denk niet dat het per se door vertaald naar draagvlak onder inwoners. Ik benoemde het net ook in mijn eigen bijdrage: Bent u het dan niet met mij eens dat dit een uitgelezen kans was om aan te tonen, als het draagvlak er is, dat er ook daadwerkelijk draagvlak is, door middel van het referendum. Als ik in de positie van GL of andere partijen had gestaan dan bood het referendum een kans om het draagvlak aan te tonen.
Ik hoorde u net zeggen dat als het voor de tweede keer weer niet goed gaat en dat het weer wordt afgetikt op spoedeisendheid, kan ik u er dan aan houden dat we dan de Referendumverordening gaan evalueren?

De heer **ZAAL** (GL): Wat uw eerste punt betreft. GL heeft positief besloten op het besluit over de RES. Wat ons betreft was dat draagvlak voldoende. Ik denk dat als u GL was geweest, u het anders

had gevonden. U bent van harte welkom om lid te worden. Dan zullen we er zeker goed naar luisteren. Dat wat het draagvlak betreft.
Als er een tweede en derde keer hetzelfde gebeurt, maar ook als er andere redenen zouden zijn waarom vele handtekeningen worden opgehaald en het toch strandt, ongeacht of dat vanwege een spoedeisende of andere reden zou zijn, dan is dat aanleiding om te kijken naar het instrument. Dan werkt het misschien wel niet. Of dat precies na twee keer is, zo specifiek zou ik niet willen zijn. Als het meerdere keren vastloopt, ongeacht de reden, dan moet je zeker kritisch naar de verordening kijken.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Er zijn al veel vragen gesteld en op- en aanmerkingen gemaakt. Ik wil graag dat we nu eens een keer naar een nieuw bestuur gaan en dat we niet zo bang zijn voor de kiezer. Dat we eindelijk dit referendum eens een keer laten doorgaan, zodat we kunnen laten zien dat we als Provincie niets te verbergen hebben en dat we 45.000 mensen niet teleurstellen en dat zij hun referendum krijgen.

Reactie Gedeputeerde Staten in eerste termijn:

De heer **VAN DIJK** (Commissaris van de Koning): Ik sta hier als voorzitter van Provinciale Staten, dus niet als voorzitter van Gedeputeerde Staten. Wat hier in behandeling is, is een beslissing op bezwaar. Ik zal niet op de inhoud ingaan en ook niet op de inhoudelijke vragen. Daar was dit debat niet voor bedoeld. Uiteraard zult u begrijpen dat ik als uw voorzitter de eerder door u democratisch genomen besluiten hebt te eerbiedigen en ook als zodanig, daar waar kan, zal uitvoeren, als dat noodzakelijk is. Dat betekent dat het hier gaat met name over de beslissing op bezwaar door de Hoor- en Adviescommissie. Ik voel me niet vrij, zoals mevrouw Bezaan werd gezegd, om alle gemeente op te roepen een Referendumverordening in te gaan stellen omdat het een verantwoordelijkheid is van de lokale politiek zelf. Ik zeg dus niet dat ik het daarmee niet eens ben, maar dat het een verantwoordelijkheid is van de lokale politiek.
Mevrouw Kuiper stelde vragen over de commissie. De commissie heeft kennis kunnen nemen van alle stukken. Tijdens de hoorzitting is de Stichting ook uitgebreid aan het woord geweest, dus de procedure was transparant en conform de regels. Ik hecht eraan te zeggen, mede naar aanleiding van mevrouw Vastenhouw haar opmerkingen, dat het hier een onafhankelijke commissie betreft, die al sinds jaar en dag voor de provincie onafhankelijke adviezen geeft. Misschien neemt de commissie niet altijd wenselijke besluiten, maar daar is die commissie nu juist onafhankelijk voor. Ik wil dat toch gezegd hebben. We hebben er veel belang bij dat onze burgers dat ook weten. Verder zijn er vragen gesteld gericht aan Gedeputeerde Staten. Die zal ik door de gedeputeerde mevrouw Zaal laten beantwoorden. Hetzelfde geldt voor de ingediende motie.

Gedeputeerde **ZAAL**: Volgens mij is er een punt waarop ik vanuit Gedeputeerde Staten wil reageren. Vervolgens zal ik ingaan op de motie. Door een aantal van u is steeds gevraagd of niet moet worden gekeken naar het instrument. De vorige keer dat we over de Referendumverordening spraken, hebben we, naar aanleiding van het initiatiefvoorstel van mevrouw Vastenhouw, afgesproken dat we de ingediende referenda zouden monitoren. Die

afspraak staat nog. Het begrip spoedeisendheid kunnen we daarin wellicht meenemen. Het is aan u om daarover te besluiten.
De motie verzoekt Gedeputeerde Staten iets ten aanzien van een bevoegdheid die aan Provinciale Staten is. De Referendumverordening is uw instrument. Het is aan Provinciale Staten om de uitzonderingen te beoordelen waaronder spoedeisendheid en de dringende belangen van de Provincie. De motie wordt ontraden. Ik adviseer u die bevoegdheid bij uzelf te houden.

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Ik begrijp wat de gedeputeerde hier zegt. Toch heb ik met nadruk gevraagd om uw beschouwing over een al dan niet spoedeisend karakter bij zo een besluit. U adviseert ook aan Provinciale Staten. U bent dan wel een vertegenwoordigd orgaan, maar juist omdat u dat doet en omdat het meegewogen wordt in het besluit van de Staten denk ik dat het voor de bevolking, omdat dat zichtbaar is, heel belangrijk is dat het spoedeisend karakter al dan niet in kaart wordt gebracht, althans het advies van u daarop. Hoe kijkt u er dan naar?

Gedeputeerde **ZAAL**: Ik adviseer u dus om dat niet te doen. Het is ook in strijde met de huidige Referendumverordening. Ik zou nooit een advies geven op een motie die in strijd is met de Referendumverordening. Er is duidelijk gekozen om deze bevoegdheid bij het volksvertegenwoordigende orgaan te houden, de Provinciale Staten. Ik adviseer u dat ook zo te laten.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Naar aanleiding van het begrip ‘spoedeisend karakter’ wil ik graag reageren. Ik vroeg aan GS in eerste termijn wat het college de Staten adviseert op het gebied van voornoemd begrip. Zegt de gedeputeerde: Ga voorlopig door met deze Referendumverordening en kijk hoe vaak er onenigheid zal zijn over dat begrip ‘spoedeisend karakter’, of adviseert zij PS in dezen om op korte termijn met elkaar te spreken over dat begrip.

Gedeputeerde **ZAAL**: Ik adviseer u wat we eerder hebben afgesproken, dat we aan de hand van de eerste paar referendumverzoeken, dan wel pogingen tot referendumverzoeken, het gesprek met elkaar aangaan over wat we daarvan met elkaar kunnen leren. Naar aanleiding daarvan zouden PS kunnen besluiten of zij de Referendumverordening willen aanpassen. Ik hoorde de heer Zaal zeggen: “Laten we niet naar aanleiding van een referendum meteen onze conclusies trekken, maar laten we dit instrument een kans geven om zich te bewijzen.”

Tweede termijn:

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

Dit was het beraadslagende deel van agendapunt 9. Vanavond vindt de besluitvorming plaats. Ik schors de vergadering voor vijf minuten.

Schorsing 11:37 tot 11.47 uur

Mevrouw Kocken draagt het voorzitterschap weer terug over aan de Commissaris van de Koning, de heer Van Dijk, hierna te noemen: voorzitter

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering.

10. Europastrategie 2022-2030 (Voordracht 71-2021)

De **VOORZITTER**: We zijn aangekomen bij agendapunt 10.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): De stikstofcrisis heeft laten zien dat we steeds vast zullen blijven lopen als we geen scherpe keuzes maken. Als wij als politici niet kiezen, dan wordt er uiteindelijk voor ons gekozen. Het is zaak om vanaf nu wel scherpe en duidelijke keuzes te maken en om in te zetten op de meest gezonde opties. Dat bespaart ons ook geld op langere termijn. Dat motto geldt ook voor de Europastrategie. De Europastrategie is kortgezegd een lijst waarin we vaststellen op welke zaken we onze schaarse provinciale lobbykracht in gaan zetten. Het gaat niet om nieuw beleid. Maar wát we op dat lijstje zetten, is natuurlijk wel van belang.
Allereerst is het fijn om te constateren dat het belang van het waarborgen van het welzijn van mens, dier en natuur wordt erkend in dit stuk. Prettig om te merken dat de gedeputeerde echt luistert naar onze input. Dank daarvoor. Tegelijkertijd kunnen we meer uit deze strategie halen en deze duidelijk maken. Dat is belangrijk, juist omdat dit stuk gaat over de cruciale periode van 2022 tot 2030, waarin veel grote transities moeten plaatsvinden. Daar willen we GS bij helpen met vier amendementen en een motie.
Het eerste amendement is vanuit de 'niet alles kan'-gedachte opgesteld. De Europastrategie heeft het op verschillende plekken over inzetten op concurrentiepositie en vestigingsklimaat. Om de nodige transities effectief te kunnen uitvoeren, moeten we voorkomen we dat we van één kant investeren in gezonde transities, maar vanuit een andere kant activiteiten, die deze transities schaden, in stand houden.
Daarom luidt het amendement Inzet Concurrentiepositie en Vestigingsklimaat passend bij grote uitdagingen van nu als volgt:

Amendement 35/13-12-2021
Inzet Concurrentiepositie en Vestigingsklimaat passend bij grote uitdagingen van nu
Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021, ter behandeling van de voordracht 71 Vaststellen Europastrategie 2022- 2030,
besluiten de Europastrategie 2022-2030 vast te stellen, met inachtneming van de volgende wijzigingen:

op pagina 3 de zin: "Wij streven naar behoud en versterking van de economische concurrentiepositie en het vestigingsklimaat van de provincie, waarbij specifiek aandacht is voor een gezonde leefomgeving."
te vervangen door: "Wij streven naar behoud en versterking van de economische concurrentiepositie en het vestigingsklimaat van de provincie, waarbij een gezonde leefomgeving voorop staat. Als het gaat om vestiging van bedrijven richten we ons daar waar mogelijk op bedrijven die maatschappelijk verantwoord willen ondernemen."

Toelichting
We staan voor grote uitdagingen. De provincie is het samen met wetenschap en vele anderen eens dat we snel grote stappen moeten zetten om de planeet leefbaar en gezond te houden voor al haar inwoners. De Europastrategie heeft het op verschillende plekken over concurrentiepositie en vestigingsklimaat. Om de nodige transities effectief en efficiënt te kunnen uitvoeren moeten we scherpere keuzes maken. Niet alles kan. Daarom is het verstandig dat we expliciet duidelijk maken dat bij de inzet van de provincie wat betreft concurrentiepositie en vestigingsklimaat een gezonde leefomgeving voorop staat. Slechts "aandacht voor" een gezonde leefomgeving is gezien de maatschappelijke discussie hierover te vaag.
Daarnaast zal in dat kader niet elke bedrijfsvestiging een plus betekenen voor de provincie. Daarom moet de inzet op het vestigingsklimaat daar waar mogelijk gericht zijn op bedrijven die maatschappelijk verantwoord willen ondernemen. Dat is in lijn met investeren in een economie die past bij de uitdagingen van nu. Een groene economie waar ook de provincie achter zegt te staan. Met dit amendement sluiten we daarop aan.
Partij voor de Dieren, SP en DENK

Het tweede amendement bouwt voort op de rode lijn van scherpe keuzes maken. Op onze prioriteitenlijst voor de Europese lobby staat nu blauwe waterstof als een belangrijk doel en de erkenning daarvan in de Europese Unie. De vraag is: Kiezen we ervoor om onze schaarse lobbykracht expliciet te gebruiken voor blauwe waterstof, waarbij het nog steeds gaat om fossiele brandstoffen, of zetten we ons gewicht in daar waar het meest nodig is, namelijk de groenst mogelijke optie? De industrie, die veel meer lobbykracht heeft dan wij, zal al keihard op die blauwe waterstof inzetten. Onze lobbykracht is veel harder nodig in de weegschaal voor versnelling naar groene waterstof. Dit is dus geen discussie over nut en noodzaak van blauwe waterstof. We willen simpelweg in onze lobby expliciet maken dat we prioriteit geven aan de groenst mogelijk optie. En dat laatste is ook in lijn met wat al afgesproken is. Laten we dat ook duidelijker in dit stuk zetten.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Ik vroeg me af: Het één hoeft het ander toch niet in de weg te staan? We kunnen toch inzetten op de meest efficiënte manier van CO2-reductie op de korte termijn? Dat betekent ook blauwe waterstof. Waarom zouden we dit amendement moeten toevoegen?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Als u goed heeft geluisterd, dan staat er dus ook dat we onze schaarse lobbykracht zo efficiënt mogelijk moeten inzetten. Als u fan bent van blauwe waterstof, wees gerust, u heeft de hele industrie achter u. Die gaat al genoeg lobbykracht inzetten. Wat wij met dit amendement toevoegen is om ervoor te zorgen dat we in ieder geval kiezen voor de groenst mogelijke optie.

De heer **KLEIN** (CU): Het is fijn dat u zegt dat ik de hele industrie achter me heb. Dat is natuurlijk niet zonder reden. De meest efficiënte manier om zo snel mogelijk CO2 te reduceren en daarmee

de grootste kans te hebben dat we onder die anderhalve graad opwarming blijven, is dat we naast maximaal inzetten op groene waterstof, ook die blauwe waterstof mogelijk maken. Op de korte termijn is er niet voldoende waterstof. Als we doen wat u wilt, dan zullen we minder CO2 besparen. Dat lijkt mij niet verstandig. Bent u dat met mij eens?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dank voor deze uiteenzetting, maar nogmaals, dit is geen inhoudelijke discussie over nut en noodzaak van blauwe waterstof. De formulering van dit amendement is juist om op de groenst mogelijke optie op dat moment in te zetten. Het maakt het juist breder, in plaats van nauwer zoals het nu is.

Amendement 36/13-12-2021

Inzet op groene waterstof met zo min mogelijk tussenstappen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021, ter behandeling van de voordracht 71 Vaststellen Europastrategie 2022- 2030,

besluiten de Europastrategie 2022-2030 vast te stellen, met inachtneming van de volgende wijzigingen:

- *op pagina 9 de zin: "Wij willen Europese erkenning van het nut van het gebruik van blauwe waterstof als tussenstap richting het volledig gebruik van groene waterstof."*

te vervangen door:

"Wij zetten Europees in op met zo min mogelijk tussenstappen overgaan naar groene waterstof."

Toelichting

De Europastrategie loopt tot 2030 en we hebben als provincie beperkte lobbycapaciteit. De capaciteit die we hebben zouden we met het oog om de versnelling van verschillende transities zo groen mogelijk moeten inzetten. Daar past niet bij dat we per definitie van blauwe waterstof een 'prioriteit', 'speerpunt' en volgens pagina16 zelfs 'een hoofddoel' maken. Aan ons is de taak om de transitie naar echt groene samenleving te versnellen en daar hoort een zo groen mogelijke inzet met de lobby bij. Dit amendement is nog steeds in lijn met provinciale ambities, maar legt het accent op de groenste optie, in plaats van de nog steeds fossiele. Logisch, gezien het feit dat deze strategie tot 2030 loopt, het jaar waarin eigenlijk al veel grote transities moeten zijn gemaakt.

Partij voor de Dieren en SP

Met dank aan collega Kanik van D66, die ons in de commissie de bijna letterlijke woorden gaf voor bovenstaand amendement.

Het derde amendement gaat ook weer over duidelijker maken van ons inzet in Europa. Van wetenschappers tot Urgenda. Allemaal geven ze aan: neem de klimaatcrisis samen met de biodiversiteitscrisis bij de oplossingen. In PS is daar ook een motie over aangenomen. Dit amendement brengt de Europastrategie in lijn met die motie en in lijn met wetenschap.

Dan kan je misschien zeggen: “Ja, maar dit doen we al.” Maar dan zeggen wij “Ja, maar dat staat er niet.” En het is geen detail om zomaar te vergeten. Ook voor PS en GS na ons moet de inzet van de Europastrategie kristalhelder zijn.
Daarom het amendement Energietransitie in samenhang met bescherming biodiversiteit.

Amendement 37/13-12-2021
Energietransitie in samenhang met bescherming biodiversiteit
Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021, ter behandeling van de voordracht 71 Vaststellen Europastrategie 2022- 2030,
besluiten de Europastrategie 2022-2030 vast te stellen, met inachtneming van de volgende wijzigingen:
na de opsomming van de vier speerpunten met betrekking tot energietransitie op pagina 8 de volgende zin toe te voegen:
“Onze inzet wordt om de energietransitie waar mogelijk aan opgaven voor biodiversiteitsbehoud,--herstel en/of -versterking te koppelen.”

Toelichting
De wetenschappers van internationale klimaat- en biodiversiteitspanels (IPCC en IPBES) hebben duidelijk gemaakt dat overheden erop moeten letten om de klimaatcrisis in samenhang met de biodiversiteitscrisis aan te pakken. Omdat we anders niet effectief zullen zijn en geen van beide crises zullen oplossen. Marjan Minnesma van Urgenda benadrukte dat nog bij de Noord-Hollandse expertmeeting rond “Fit for 55”. Dat betekent dat we er voor moeten waken dat de energietransitie de biodiversiteitscrisis niet versterkt. Bij de RES is er in 2020 daarom een duidelijke motie aangenomen om de energietransitie zoveel mogelijk te koppelen aan de opgaven rond biodiversiteit.
Partij voor de Dieren

Dan de laatste twee praktische voorstellen.
De Europastrategie heeft een veel langere looptijd dan gebruikelijk. Dat is uit te leggen. Maar de periode 2022-2030 is zoals eerder gezegd een cruciale transitieperiode.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Kanik:

De heer **KANIK** (D66): Ik word getriggerd door de opmerking dat biodiversiteit niet in de Europastrategie staat. Als ik het document bekijk, dan staat er een paraplu met daarboven vermeld ‘Biodiversiteit’. Onder paraplu staat ‘Energietransitie’. Dat betekent dat biodiversiteit in de energietransitie opgenomen wordt. Wat is dan de toegevoegde waarde van het amendement? Het staat er namelijk wel in.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dank voor deze vraag. Het is heel goed dat de heer Kanik dit op deze manier heeft gelezen. Zo zou ik het ook willen lezen. Ik heb mijn waardering uitgesproken aan de gedeputeerde voor het goed luisteren naar ons in de commissie en het toevoegen van die cruciale biodiversiteit in het stuk. Tegelijkertijd is dit wel uw specifieke interpretatie van die

koppeling met de energietransitie. Dat staat er niet zo expliciet in, terwijl het wel cruciaal is. Dit is een van de grootste transitie die we meemaken. Als dat niet goed gaat in de koppeling met biodiversiteit dan hebben we een groot probleem. Er zijn maar weinig partners, behalve wetenschappers en NGO's, die daarop expliciet durven in te zetten en dat ook uitspreken. Het is blijkbaar nog steeds een noviteit in de politiek. Het zou fijn als wij dat, als een van de meest groene politieke samenstellingen in de Nederland, ook explicieter maken, in plaats van dat we het interpreteren en PS na ons iets anders kunnen beweren.

De heer **KANIK** (D66): Er staat letterlijk in het document dat biodiversiteit de hoofdstrategie gaat zijn in al die andere strategieën, die onder de paraplu vallen, dus ook de energietransitie en circulaire economie. Ik vraag me echt af wat u dan echt mist en waarom u dat amendement toch nog wil doorzetten.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dat heb ik net uitgelegd. Ik wil het expliciet maken omdat het zo nieuw is in de politieke discussie. Het wordt matig opgepakt door andere politieke instanties. Het is juist mooi als Provinciale Staten deze stap zetten. U kunt het misschien zo interpreteren. Ik ben het helemaal met u eens, maar GS of PS kan het anders interpreteren. Laten we het daarom expliciet maken. Wat is de moeite voor D66 om dat zo te doen? Waarom hebben we deze discussie?

Het is een grote transitieperiode. Dan is het belangrijk dat niet pas na acht jaar grondig wordt gereflecteerd, maar ook een keer tussentijds, na vier jaar, zoals dat vaker het gebruik is. Noem het een Midterm Review.
Daarom het amendement Tussentijdse evaluatie Europastrategie:

Amendement 38/13-12-2021
Tussentijdse Beschouwing Europastrategie
Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021, ter behandeling van de voordracht 71 Vaststellen Europastrategie 2022- 2030,
besluiten om in het bovengenoemde ontwerpbesluit een nieuw besluitpunt (punt 2) toe te voegen, namelijk:
2. In 2026 vindt een tussentijdse beschouwing van de Europastrategie 2022-2030 plaats.

Toelichting
De Europastrategie heeft een veel langere looptijd dan gebruikelijk. Dat is uit te leggen. Het is gezien de snel veranderende wereld en de uitdagingen waar we voor staan wel belangrijk dat we niet alleen vlak voor het einde (2029) grondig reflecteren, maar ook een keer tussentijds (na vier jaar), zoals dat vaker het gebruik is bij andere onderwerpen (Midterm review).
Partij voor de Dieren, SP en DENK

En ten slotte een motie om ons Europees inzet dichter bij PS te brengen. Wat op EU-niveau gebeurt, wordt steeds belangrijker voor de provincie. Dan is het ook zaak dat GS en PS goed en tijdig communiceren en dat input van PS bij belangrijke onderwerpen tijdig wordt meegenomen.

Motie 233/13-12-2021

Europa dichter bij Provinciale Staten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021, ter behandeling van de voordracht 71 Vaststellen Europastrategie 2022- 2030,

constaterende dat:

- *Europees beleid impact heeft op Noord-Holland en de uitdagingen waar we voor staan;*
- *Gedeputeerde Staten (GS) namens Provinciale Staten (PS) inbreng leveren in verschillende Europese verbanden;*

overwegende dat:

- *Europese samenwerking belangrijk is;*
- *wat in Europa gebeurt soms nog te ver afstaat van burgers en provinciale volksvertegenwoordigers;*
- *Provinciale Staten het beleid bepalen door kaders te stellen, maar ook de taak hebben om het dagelijks bestuur te controleren en waar nodig bij te sturen;*
- *om die taken optimaal te kunnen verrichten zo veel mogelijk transparantie en proactieve, makkelijk toegankelijke informatievoorziening naar PS wenselijk is;*
- *dat tevens de betrokkenheid van volksvertegenwoordigers en burgers bij de Europese Unie vergroot en democratie versterkt;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:

- *om PS waar mogelijk actief en tijdig te informeren over de inzet in verschillende Europese verbanden, met name bij belangrijke onderwerpen;*
- *bij betrokkenheid bij besluitvorming rond grote en voor provincie belangrijke onderwerpen, daar waar mogelijk van tevoren afstemming te zoeken met de commissie;*

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren, SP en DENK

De **VOORZITTER**: U heeft vier amendementen en een motie ingediend. Deze maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Even een opmerking vooraf. De moties en de amendementen die de Partij voor de Dieren heeft ingediend, die zijn ook door de SP ingediend.
We vinden dat u goed geluisterd heeft naar de inbreng van de SP in de afgelopen commissie Economie Financiën en Bestuur. Is het nu echt zo dat u in de Europastrategie de gezonde leefomgeving op nummer 1 zet en de economie op nummer 2? Kunt u dit bevestigen? Als dit inderdaad zo is, kunt u dan ook bevestigen dat wanneer u echt voor de keuze wordt gesteld tussen gezonde leefomgeving en economie uw keuze altijd op gezonde leefomgeving zal vallen? Het mag niet zo zijn dat u, als er in Europa zaken worden voorgesteld die goed zijn voor de economie, maar slecht voor de gezonde leefomgeving, uw hand enthousiast in de lucht steekt. Die tijden moeten definitief voorbij zijn. Kunt u ons dat garanderen?
Samen met de PvdD hebben we een motie die ervoor moet zorgen dat PS volledig betrokken worden bij uw activiteiten in Europa.

Dan nog over de digitalisering. U vindt dat deze een centrale plaats moet innemen omdat digitalisering bijdraagt aan de doelen die de Provincie nastreeft. Wij vragen ons af of de bouw van nog meer datacenters behoort bij de centrale plaats van de digitalisering. Juist als het gaat om datacenters is het niet bepaald zeker dat deze ook bijdragen aan een gezonde leefomgeving. Er is sprake van veel vervuiling van water en er komt ook CO2 bij. Meer datacenters zijn een nog grotere aanslag op de energietransitie. Datacenters gebruiken de stroom die anders voor de energietransitie gebruikt zou kunnen worden. Kunt u ons ook garanderen dat uw en onze wens tot meer digitalisering ook daadwerkelijk een gezonde leefomgeving oplevert en nuttig is voor de energietransitie? Om u te motiveren de gezonde leefomgeving voorop te stellen en door zorgvuldiger om te gaan met het binnenhalen van nog meer datacenters gaan we u verzoeken daar even mee te stoppen totdat er oplossingen gevonden zijn en datacenters geen aanslag meer plegen op onze gezonde leefomgeving, onze natuur en ons landschap.
We dienen daarom samen met de PvdD een motie in.

Motie 234/13-12-2021
Niet lobbyen voor datacenters
Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,
Concluderende dat:

- *digitalisering een belangrijke voorwaarde wordt geacht om de Europese doelen binnen de Green Deal te halen;*
- *het streven is om Noord-Holland de meest innovatieve datacenter hub in Europa te laten worden;*
- *er in Noord-Holland reeds 57 datacenters zijn gevestigd;*
- *deze datacenters heel veel energie gebruiken en heel veel van de voorraad duurzaam opgewekte energie gebruiken;*
- *de restwarmte van datacenters op geen enkele wijze hergebruikt wordt;*
- *datacenters veel drinkwater gebruiken;*
- *aan het door datacenters gebruikte drinkwater chemicaliën worden toegevoegd om het water te ontharden en bacteriën te doden;*
- *datacenters een noodstroomvoorziening hebben, die regelmatig getest dient te worden, die draait op fossiele brandstoffen.*

Overwegende dat:

- *er in Noord-Holland met 57 datacenters een prestatie van formaat is geleverd;*
- *er voldoende datacenters zijn om de inwoners van Noord-Holland in ruime mate van digitale middelen en verbindingen te voorzien;*
- *aan datacenters behalve voordelen ook grote nadelen kleven;*
- *de datacenterstrategie vooralsnog geen oplossing biedt voor problemen die verband houden met energiegebruik, watergebruik en landschappelijke inpassing.*

Besluit Gedeputeerde Staten op te dragen:

- *niet in Europa te gaan lobbyen om meer datacenters naar Noord-Holland te lokken;*
- *eventuele reeds bestaande lobby- activiteiten voor de komst van meer datacenters naar Noord-Holland te staken.*

En gaat over tot de orde van de dag.

SP en PvdD,

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw DE GROOT (SP): Voorts zijn we van mening dat er daadwerkelijk ingezet moet worden op alle doelen die we ons op het gebied van welzijn en welvaart stellen. Daarvoor hebben we samen met de PvdD een amendement. Het is nog maar de vraag of onze efficiënte land- en tuinbouw met zijn grote energievraag en alle vervoersbewegingen die ermee gepaard gaan wel daadwerkelijk een gezonde leefomgeving voor de Noord-Hollanders oplevert. We moeten vooral meer inzetten op circulaire landbouw. Met andere woorden: In Noord-Holland moet worden gegeten wat het klimaat niet nadelig beïnvloedt en moet voldoende aan voedsel worden verbouwd voor de eigen omgeving, liefst rekening houdend met de seizoenen. Kunt u in de Europastrategie ervoor zorgen dat vooral deze vorm van land- en tuinbouw meer promotie krijgt? Een en ander geldt natuurlijk ook voor de rest van de circulaire economie. Hergebruiken wat er al is. Dit zal ervoor zorgen dat de vervoersbewegingen minder worden en er ook minder grondstoffen gebruikt zullen worden.
Dan als laatste toch nog maar even naar de blauwe waterstof. De SP is echt van mening dat blauwe waterstof alleen mag worden ingezet om zo snel mogelijk over te schakelen op groene waterstof. Blauwe waterstof zorgt ervoor dat de energietransitie langer op zich laat wachten, dan nodig en mogelijk. Daarom hebben we samen met de PvdD een amendement. Misschien moeten we ervoor gaan zorgen dat de bedrijven die nog steeds heel veel energie, uit welke bron dan ook, gebruiken, pijlsnel overgaan op productiewijzen die weinig energie vergen. Anders is het wellicht een idee om bedrijven te vestigen op plekken waar ze ook daadwerkelijk in staat zijn te produceren met weinig vervuiling, weinig energiegebruik en weinig transport. Het zou fijn zijn als we daarvoor ook gaan lobbyen in Europa. Voor zover we nu weten zijn er in Noord-Holland veel bedrijven die hun grondstoffen van ver halen en ook weer naar ver weg sturen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Ik ondersteun uw oproep om energiebesparing ook veel prioriteit te geven, maar ik denk dat het toch iets te gemakkelijk is, als u zegt: Ik roep bedrijven op om pijlsnel over te stappen op een productiewijze die minder energiekost. Als dat zo makkelijk was, hadden ze het dan al niet gedaan? Kunt u concrete voorbeelden geven van hoe u denkt hoe dit pijlsnel kan worden opgelost?

Mevrouw **DE GROOT** (SP): De oplossing kan ik u niet aandragen, maar als u zegt dat bedrijven inderdaad voornemens zijn geweest om pijlsnel over te schakelen tot een laag energieverbruik dan kan ik dat haast niet geloven. Er zijn veel subsidies die een hoog gebruik van brandstoffen bevorderen. Dan gaat het ook om olie en gas. Als we een hoger belastingtarief hadden gehad op olie en gas dan waren bedrijven misschien eerder geneigd geweest om hun energieverbruik fors te verminderen.

De heer **KLEIN** (CU): Ik ben het met u eens dat we de belastingtarieven beter moeten organiseren zodat die stimulans groter wordt, maar ik wil wel constateren dat u geen voorbeelden heeft van pijlsnelle transities die mogelijk zijn om veel minder energie te gebruiken.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Het zou wel heel fijn zijn als dat wel pijlsnel zou gebeuren, want nu zitten we op een verkeerde weg, waar het gaat om energiegebruik. We zitten ook op de verkeerde weg als het gaat om fossiele brandstoffen.

Ik had het over transport.
Ondertussen zitten we in Noord-Holland met de gebakken peren. Dit perenmaal bestaat uit vervuilende productie. Ik noem geen namen. Iedereen kent ondertussen de bedrijven.

Mevrouw **KONING** (CDA): Er staan goede zaken in de Europastrategie. Het CDA is er een groot voorstander van om gelden vanuit Brussel te benutten voor ontwikkelingen in Noord-Holland. Dank voor de aanpassingen naar aanleiding van de commissie EFB vergadering. Het CDA is blij dat de gedeputeerde gaat kijken wat er mogelijk is op het gebied van uitbreiding van internationale spoorwegverbindingen onder andere om het vervoer van Schiphol naar het buitenland via trein te versterken. In de commissie stelde het CDA vragen over de inzet van de samenwerking met de andere drie Randstadprovincies Utrecht, Flevoland en Zuid-Holland. Voorheen hadden we een gezamenlijke Europastrategie en slechts een kleine Noord-Hollandse aanvulling. Dat is nu anders. Er is nu een uitgebreide Noord-Hollandse strategie. Die wordt ingebracht in allerlei samenwerkingsverbanden. Het CDA vindt dat jammer. Samen kunnen we meer. We hebben partners nodig om iets te bereiken in Europa. We hopen dat we snel weer kunnen komen tot een hernieuwde gezamenlijke samenwerking met de overige Randstadprovincies. Dat betekent ook dat er onderwerpen verdeeld kunnen worden tussen provincies en de capaciteit dus groeit.
We kunnen een lijst opvoeren van elementen waarvan het CDA vindt dat ze ook in het stuk terug zouden moeten komen, zoals logistieke hubs, glasvezel et cetera. We beperken ons tot drie zaken.
Waar we echt nog een toevoeging noodzakelijk vinden is de insteek rond GLB en POP-gelden. Het versterken van duurzaamheid is belangrijk. Daar is het CDA voorstander van. Het is niet goed als dat de enige focus is in de Europastrategie rond het GLB. Het is goed om daarnaast nog andere doelstellingen na te blijven streven. Daarom willen we de insteek op duurzaamheid verbreden. Als we willen dat het GLB duurzaamheid gaat stimuleren, dan moet er tegelijkertijd een goed verdienmodel voor agrarisch ondernemers aan gekoppeld worden om het toekomstbestendig te maken. Daarom dienen we samen met de CU een amendement in waarin gezonde verdienmodellen voor ondernemers aan de tekst wordt toegevoegd.
De ChristenUnie zal het dictum voorlezen.

Dat verdienmodellen belangrijk zijn, wordt bevestigd door een onderzoek van de Rekenkamer waaruit blijkt dat 36% van de Nederlandse boeren ondanks EU-steun een inkomen hebben onder het bruto wettelijk minimumloon. Het kan niet zo zijn dat zij geconfronteerd worden met regelgeving die kosten met zich meebrengt, maar waar geen inkomsten tegenover staan.

Het tweede punt van aandacht is de inzet van de POP-gelden. Nu staat er dat het plattelandsontwikkelingsprogramma (POP) wordt ingezet om de verduurzaming van de landbouw te stimuleren. Wij willen dat ook die insteek verbreed wordt, zodat in Noord-Holland alle onderdelen van het POP kunnen worden uitgerold. Er kunnen nu ook gelden beschikbaar komen voor kennisvermeerdering, innovaties en voor ondersteuning van vrouwen om gendergelijkheid in de landbouw te bevorderen. We verwachten dat de Staten het met ons zijn dat we alle waardevolle onderdelen van het POP moeten kunnen inzetten in Noord-Holland. We dienen samen met de CU een amendement in.

Amendement 39/13-12-2021
Alle POP gelden kunnen benutten
Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 13 december 2021, ter behandeling van voordracht VD-71 Europastrategie 2022-2030;
Besluiten de voordracht als volgt aan te vullen:
Aan de tekst op pagina 6 hoofdstuk 2.3 wordt het onderstreepte gedeelte toegevoegd:
- *POP wordt ingezet om de verduurzaming, ontwikkeling en innovatie van de landbouw te stimuleren.*

Toelichting:
De gelden die door Europees en Nationaal beleid beschikbaar worden gesteld via POP hebben een bredere doelstelling dan alleen het versterken van duurzaamheid. Er komt waarschijnlijk ook een optie om gelden in te zetten voor specifieke kennisvermeerdering en het begeleiden van netwerken voor vrouwen om gendergelijkheid in landbouw te versterken. Economische vooruitgang en ontwikkeling in brede zin is ook een doel wat waardevol is om na te blijven streven en wat ook nadrukkelijk benoemd wordt in de Europastrategie.
De provincie Noord-Holland moet alle waardevolle onderdelen uit het landelijk POP programma in kunnen zetten in haar provincie en zich dus niet beperken tot duurzaamheid.
CDA en ChristenUnie

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslaging.
Een interruptie van mevrouw De Groot.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Wat verstaat het CDA nu precies onder duurzame landbouw? Ik heb het idee dat de opvattingen hierover, van bijvoorbeeld de SP en PvdD, heel anders zijn dan die het CDA hierover heeft.

Mevrouw **KONING** (CDA): Duurzame landbouw is een landbouw die de aarde laat zoals ze is en daar niets aan onttrekt wat niet meer toegevoegd wordt. Het is een soort circulair systeem. Kringlooplandbouw is een goede vorm van duurzame landbouw. Naar dat systeem wil het CDA toewerken. De aarde moet voor alle generaties na ons ook nog bruikbaar zijn, zoals die nu is.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Als men dan denkt aan de enorme hoeveelheid kassen die er staat in Agriport, bent u dan van mening dat dit duurzame landbouw, c.q. duurzame tuinbouw is?

Mevrouw **KONING** (CDA): Dat hangt ervan af hoe een kas en dat systeem in elkaar zitten. Er zijn genoeg kassen waarin het er duurzaam aan toegaat en waarin producten duurzaam worden geteeld.
Daarom is innovatie belangrijk. Met innovatie kunnen we steeds duurzamer worden.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): In Agriport worden gewassen geteeld die normaal gesproken niet in Nederland zouden kunnen groeien. Vindt u dat dan duurzaam, om die gewassen te telen en daarvoor enorme installaties te realiseren?

Mevrouw **KONING** (CDA): Als dat geen schade toebrengt aan de omgeving en de aard en de toekomst van de aarde, dan is dat duurzaam.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Kanik.

De heer **KANIK** (D66): Het is goed om te horen dat het CDA voor circulaire landbouw is. Waarom wil het CDA dan met een amendement zaken toevoegen, zodat de focus op duurzame landbouw verwatert?

Mevrouw **KONING** (CDA): Het is zo dat niet altijd alle innovaties direct gekoppeld kunnen worden aan duurzaamheid. Dat is de dus de angst wanneer alleen duurzaamheid wordt genoemd. Er kunnen ook innovaties en ontwikkelingen zijn die heel belangrijk zijn voor de sector in Noord-Holland en die niet een op een direct gekoppeld kunnen worden aan duurzaamheid. Het CDA wil niet dat die mogelijkheid uitgesloten wordt. Als in Europa het POP wordt ingesteld en als daar allerlei opties in zitten dan moet Noord-Holland die kunnen benutten.

De heer **KANIK** (D66): Ik vraag me af of het CDA voorbeeld kan geven van dergelijke innovaties en waarop die gericht zijn.

Mevrouw **KONING** (CDA): Als ik die innovaties nu al zou kennen, dan waren het geen innovaties. Ik ga ervan uit dat u begrijpt wat ik bedoel. In het leven kan niet altijd alles aan duurzaamheid worden gekoppeld. Die duurzaamheid zit helemaal in dit stuk. Beperk het daar niet toe. Verbreed het en zorg dat ook ontwikkelingen, bijvoorbeeld om de gendergelijkheid te stimuleren mogelijk zijn. Ze moeten nu gekunsteld worden gekoppeld aan duurzaamheid, terwijl het gewoon een goede ontwikkeling is. Waardevolle ontwikkelingen die het POP mogelijk maakt, moet Noord-Holland kunnen inzetten. Met dit amendement wordt dat verbreed.
Duurzaamheid blijft er gewoon in staan. We schrappen dat niet.

Ook willen we nog een toevoeging vragen van de gedeputeerde aangaande de wijze van aansluiten op nieuwe Brusselse politiek, zoals de Greendeal en de Farm to Fork Strategie. Deze strategie lijkt helaas meer op van bovenaf opgelegde geboden dan op een verduurzaming vanaf onderop. Dit werkt negatief op de innovatiekracht en ambitie van veel boeren en tuinders. Het opgelegde doel in de Farm to Fork Strategie is om 25% biologisch te gaan telen alleen haalbaar

als de consument bereid is om de extra kosten van biologische teelt te betalen. Anders raken biologische boeren hun producten niet kwijt. Uit een onlangs gehouden onderzoek van de Autoriteit Consumenten en Markt blijkt dat de betalingsbereidheid van de consument het grootste struikelblok is in de overgang naar duurzame landbouw. De Nederlandse consument lijkt maar in zeer geringe mate bereid te zijn om de hogere prijs voor biologisch voedsel te betalen.
We vragen de gedeputeerde om vinger aan de pols te houden in de komende jaren en niet zomaar aan te sluiten bij de Green Deal en Farm to Fork Strategie. Het zou ook nog weleens zo kunne zijn dat deze strategie over enige tijd aangepast wordt. Herhaaldelijke evaluatie van de Europastrategie is daarom noodzakelijk. Wij verwachten daarnaast dat onze gedeputeerde in dit Europese kader ook steeds zal opkomen voor de belangen van de Noord-Hollandse ondernemers. Kunt u toezeggen, gedeputeerde, dat u vinger aan de pols houdt rond de uitwerking van de Farm to Fork Strategie en dat u opkomt voor de belangen van de Noord-Hollandse ondernemers?

De heer **KLEIN** (CU): Veel van de doelen die de provincie nastreeft, hebben te maken met beleid dat in Europa wordt gemaakt. Het is heel belangrijk om goed in de gaten te houden welke kansen Europees beleid biedt, maar ook te proberen Europees beleid te beïnvloeden. Het is daarom goed dat we met deze Europastrategie vaststellen op welke thema's Noord-Holland wil inzetten in Europa; ons boodschappenlijstje.
In de commissie EFB is over deze strategie gesproken en zijn aandachtspunten meegegeven, die verwerkt zijn in de aangepaste versie. Een van de suggesties die we hebben benoemd, is niet verwerkt. Dat is de suggestie om bij de inzet voor een duurzamer GLB ook aandacht te hebben voor nieuwe verdienmodellen voor agrariërs. Dat is namelijk een punt dat ook in de Voedselstrategie wordt benoemd. Daarin staat dat in de landbouwtransitie wordt gestreefd naar een beter evenwicht tussen economische, ecologische, ruimtelijke en sociale belangen. De Voedselvisie benoemt expliciet dat verdienmodellen voor agrariërs moeten verbeteren. Dat is hoogst urgent. Uit recent onderzoek van de Rekenkamer blijkt dat 36% van de Nederlandse boeren, ondanks EU-steun, een inkomen hebben onder het bruto wettelijk minimumloon. De CU vindt het heel belangrijk dat altijd met twee woorden wordt gesproken over dit onderwerp. Ja, we willen de agrarische sector verduurzamen. We moeten toe naar een kringlooplandbouw, maar dat kan alleen, en dat willen we alleen, als we zorgen dat agrariërs een inkomen kunnen verwerven uit maatschappelijke diensten. Juist omdat dit een belangrijke voorwaarde is voor verduurzaming willen we dit expliciet benoemen in de Europastrategie.
Samen met het CDA dient CU een amendement in, waarin dit accent wordt toegevoegd, geheel in lijn met ons provinciaal beleid.

Amendement 40/13-12-2021
Verdienmodel agrariërs doel Europastrategie
Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021, ter behandeling van voordracht VD-71, Europastrategie 2022-2030;
besluiten het ontwerpbesluit in de voordracht als volgt aan te vullen:
met dien verstande dat:

- *doel 2 binnen paragraaf 3.2.2 (bovenaan pagina 11) als volgt wordt aangepast: "2. Aandacht te vragen voor een Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) dat duurzaamheid stimuleert en gezonde verdienmodellen voor ondernemers mogelijk maakt".*
- *aan de paragraaf onder bovengenoemd doel de volgende zin wordt toegevoegd: "Daarbij zetten we ons ook in voor betere verdienmodellen voor agrariërs die bijdragen aan vergroening en maatschappelijke opgaven, zodat zij daarmee in een redelijke levenstandaard kunnen voorzien en hun inkomenspositie niet verder verslechtert."*

Toelichting
In de Voedselvisie heeft de provincie beschreven op welke manier zij de transitie van ons voedselsysteem wil aanjagen en ondersteunen. In deze transitie wordt gestreefd "naar een beter evenwicht tussen, economische, ecologische, ruimtelijke en sociale belangen". De voedselvisie benoemt expliciet dat ook de verdienmodellen voor agrarische ondernemers moeten verbeteren. Dit is hoogst urgent, want uit recent onderzoek van de Rekenkamer blijkt dat 36% van de Nederlandse boeren ondanks EU-steun een inkomen onder het bruto wettelijk minimumloon hebben. Het is daarom belangrijk dat de provincie in Europa aandacht vraagt voor een landbouwbeleid dat zowel de omslag richting een meer duurzame agrarische sector stimuleert als betere verdienmodellen voor boeren die daaraan willen bijdragen. Met dit amendement wordt dit aspect uit de Voedselvisie ook als doel vastgelegd in Europastrategie.
ChristenUnie en CDA

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.
Een interruptie van mevrouw De Groot.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Ik weet wat de heer Klein bedoelt met vergroening. Wat bedoelt u met maatschappelijke dienstverlening? Bedoelt u dan zoiets als een zorgboerderij?

De heer **KLEIN** (CU): Nee. Daarmee bedoel ik ecologische diensten zoals bijvoorbeeld akkerranden vrijlaten, of anderszins dingen die bijdragen aan de duurzaamheid en daarmee aan de provinciale doelen, maar die nog niet bijdragen aan het inkomen van agrariërs.

We dienen mede het amendement van het CDA in om de POP-gelden in te zetten voor ontwikkeling en innovatie en het amendement van de PvdD om bij de energietransitie, waar mogelijk, een koppeling te zoeken met natuur- en bio diversiteitsherstel.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van Statenlid Kostic.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ik was dit weekend op bezoek bij een melkveehouder, eigenlijk gangbaar maar relatief klein in deze tijd, met 'maar' zestig koeien. Ik vroeg de jonge melkveehouder, die het bedrijf van zijn vader overneemt, of hij iets heeft aan het POP III geld, als hij de transitie in wil gaan. Hij gaf aan dat hij eigenlijk niets aan het POP-geld heeft. Voor echte verduurzaming en transitie naar kringlooplandbouw kan hij dat geld nauwelijks inzetten. Het

gaat veel meer ten goede van de gangbare boeren die aan schaalvergroting werken middels zonnepanelen op het dak et cetera. Wat vindt u daarvan?

De heer **KLEIN** (CU): Ik denk dat dit heel goed laat zien waarom het zo belangrijk is dat we in het GLB inzetten op goede verdienmodellen voor bijvoorbeeld het leveren van ecologische diensten en ook op de verbreding van POP-gelden voor innovatie. Blijkbaar is het voor boeren van goede wil nog niet mogelijk om hiervan gebruik te maken.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Bent u het dan met mij en de voornoemde boer eens dat de gelden van POP-III en breder nu juist niet naar de 'goede' boeren gaan, zij die de transitie in willen gaan? Het gevaar bestaat, als we het geld zomaar weggeven, dat het de verkeerde kant op gaat. De transitie die we moeten maken kan dan niet snel genoeg worden ingezet.

De heer **KLEIN** (CU): Ik deel die angst niet. Ik deel wel de ambitie met u dat we het geld zo inzetten dat het daadwerkelijk ten goede komt aan het realiseren van kringlooplandbouw. Daar zijn de Voedselvisie en ook de Europastrategie duidelijk over. Dat we die kant op moeten gaan, is duidelijk. Dat we daarbij zoeken dat er binnen die gelden mogelijkheden zijn voor boeren om daarmee een goed inkomen te verdienen dat is essentieel.

De heer **KANIK (**D66): Voorzitter, u kent vast wel de uitspraak: Je weet niet wat je mist voordat je het kwijt bent. In het geval van de EU is dat zeker zo. In het dagelijks leven in Nederland heb je niet zo in de gaten wat er via de EU allemaal geregeld wordt, maar als je een tijdje buiten de EU gewoond hebt dan merk je dat meteen. Tijdens de 5 jaar dat ik in Zuid-Korea heb gewoond, werd het maar al te duidelijk hoe een klein land zonder samenwerkingsverband zoals de EU dat is, vermalen kan worden tussen grotere buurlanden. Zuid-Korea is als klein land tussen China en Japan economisch misschien een grote speler, maar politiek heeft het veel minder in de melk te brokkelen dan Nederland in haar eigen regio. En de verklaring daarvoor is, is dat Nederland lid is van de EU. Zuid-Korea kan geen beroep doen op een overkoepelend recht zoals wij dat in de EU hebben, mocht een van de twee andere landen iets ten nadele van Zuid-Korea doen. En het moet dus maar afwachten of China zich werkelijk aan de klimaatdoelstellingen gaat houden van COP26 en de kolencentrales, waarvan de vervuiling regelmatig Zuid-Korea binnen waait, echt gaan sluiten. De anti-Koreaanse sentimenten in de Japanse centrumrechtse regering voorspellen ook al weinig goeds. Nu is er al sprake van economische blokkades tussen beide landen vanwege een conflict over de koloniale overheersing over Zuid-Korea van Japan.
Hoe anders is dat voor Nederland binnen de Europese Unie, dat werkelijk een geschenk is voor ons land. In contrast met Zuid-Korea is onze relatie met onze voormalige bezetter, dankzij die Europese Unie, heel goed te noemen en economisch kunnen we zelfs niet meer zonder elkaar. En bovendien door afspraken te maken met onze mede lidstaten binnen de Europese Raad kunnen wij als klein land proportioneel veel meer macht uitoefenen in Europa dan als we de EU niet hadden. Afspraken als bijvoorbeeld de uitwerking van de Green Deal, waarbij we gezamenlijk een Europese energietransitie op poten kunnen zetten. We hebben via de EU heel veel zelf in de hand. Maar de echte toegevoegde waarde van de EU zit in de regio's en daarom is D66 blij

met deze Europastrategie, waar we als provincie via het Comité van de Regio's, Conference of Peripheral Maritime Regions (CPMR), North Sea Commission (NSC) en European Regions for Innovation in Agriculture, Food and Forestry (ERIAFF) binnen Europa onze invloed kunnen laten gelden. En deze nieuwe Europastrategie komt net op tijd, want de invloed van Europese regio's in de nabije toekomst wordt waarschijnlijk nog belangrijker, nu er tijdens de Klimaattop in Glasgow de G-local Greendeal is aangekondigd, een versie gemaakt door de regio's die gebaseerd zal gaan worden op de Green Deal die de Europese Commissie heeft voorgesteld. Het is wellicht te vroeg om bij deze Europastrategie over de rol van onze provincie binnen deze G-local Green Deal te spreken, maar onze fractie wil er zeker in de Commissie RWK over komen te spreken als het wat meer uitgekristalliseerd is. Ik vermoed dat ik hier geen motie voor hoef in te dienen om hier een toezegging van het College op te krijgen, maar mocht dat anders zijn dan hoor ik dat graag.
Voorzitter, dan even over de inhoud van de strategie. D66 vindt de overkoepelende paraplu van deze strategie met daarin 1. gezonde leefomgeving met als deelonderwerpen klimaat en biodiversiteit en 2. De economie precies de juiste. De manier hoe deze twee overkoepelende onderwerpen terugkomen in slimme, schone en veilige mobiliteit, de energietransitie, land- en tuinbouw en Circulaire Economie vinden wij een goede strategische keuze. De focus die wij in dit document hebben op deze beleidsterreinen vindt D66 goed en daarom zal onze fractie geen amendementen op deze Europastrategie steunen. Immers, hoe meer je toevoegt, hoe minder er te spreken valt over focus. Ook amendementen of moties die op aanpassing van beleid sturen, zullen we niet steunen. Deze strategie is een raamwerk. Beleid maken we in onze eigen beleidsdocumenten en als we noodzaak zien om een andere weg in te slaan, zullen we dat doen binnen onze eigen commissies.
Voorzitter, ik rond af. D66 is positief over deze Europastrategie en kijkt uit naar de tussentijdse update die de gedeputeerde heeft toegezegd in de commissie. Wij hopen dat deze strategie veel succes zal hebben en dat er belangrijke stappen kunnen worden gemaakt op de belangrijke onderwerpen die in dit stuk staan.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Ik ben wat verbaasd over uw resolute afwijzing van alle amendementen. Wat wij hier doen is niet de focus minder scherp krijgen. We formuleren juist preciezer wat wij willen bereiken in Europa. Dat is geheel gebaseerd op ons beleid. Kunt u daarmee voor ons amendement stemmen?

De heer **KANIK (**D66): Nee, ik vind het juist een verwatering van de focus, zoals ik ook al richting het CDA heb aangegeven. Wat mij betreft staat verduurzaming vooraan. Het zou kunnen zijn dat daarvoor innovatie nodig is, maar het zal wel in dienst moeten staan van innovatie. De opmerking dat we ons niet zomaar moeten aansluiten bij de Europese Greendeal vind ik nogal een boude uitspraak. Wij vinden duurzaam het belangrijkste. Daarop moet de focus op blijven. De Europastrategie volgt onze beleidsstukken binnen de provincie. Daarin staat inhoud en daar hebben we het over de inhoud. De Europastrategie is een strategisch raamwerk. Alle punten die u noemt, zullen ook in Europa uitgevraagd worden als ze al in provinciaal beleid staan. De focus ligt nu op wat er in dit stuk staat. Dat vinden wij belangrijk.

De heer **KLEIN** (CU): Dus als we spreken met twee woorden in ons eigen beleid en we gaan met dit beleid naar Europa en dan gebruiken we een woord, dan zijn we toch incompleet? Dan moeten we dat toch gewoon toevoegen en met diezelfde twee woorden spreken?

De heer **KANIK (**D66): Ik kan mijn antwoord herhalen. Het gaat hier om de focus en waarop die moet liggen. Wat ons betreft zijn de focusgebieden goed benoemd en hoeven we er niets aan toe te voegen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Koning.

Mevrouw **KONING** (CDA): Meneer Kanik is het niet zo dat u verdienmodellen voor agrarisch ondernemers belangrijk vindt? Als u daarop geen focus wilt leggen en alleen zegt dat bio diversiteit moet worden nagestreefd, vindt u dan dat als er geen verdienmodellen meer zijn, dat die ondernemers maar gewoon door moeten gaan om vervolgens failliet te gaan? U zegt toch zelf ook in de Voedselvisie dat u verdienmodellen belangrijk vindt?

De heer **KANIK (**D66): Ja, omdat het in de Voedselvisie staat, wordt het ook uitgedragen in de Europastrategie. Ik snap niet waar u heen wilt. Ik heb niet gezegd dat ik wil dat ondernemingen failliet gaan. We voeren provinciaal beleid uit. Ik ben geen woordvoerder landbouw wat dat betreft. Deze discussie kunt u inhoudelijk beter voeren met mijn collega, mevrouw Kapitein. Als de Voedselvisie zegt dat er verdienmodellen moeten komen, dan zit dat in Europa ook zo in elkaar. Alleen ligt de focus daarbij op duurzaamheid.

Mevrouw **KONING** (CDA): Eigenlijk hoor ik u zeggen dat u die verdienmodellen wel belangrijk vindt. Wat wij zeggen met het amendement is dat het er niet in staat en dat we echt willen dat wordt toegevoegd dat de verdienmodellen ook belangrijk zijn. Ik hoor dat u het inhoudelijk met ons eens bent. Ik vraag u om nog even na te denken of u het amendement over de verdienmodellen toch kunt steunen.

De heer **ZAAL** (GL): GL is tevreden over deze Europastrategie. Eerder in het proces hebben we aandacht gevraagd voor het thema circulaire economie. Dat staat er inmiddels goed in. Het proces van totstandkoming van deze nota was zorgvuldig. De Staten hebben hun inbreng kunnen leveren en die is goed verwerkt. Dat is door meerdere partijen bevestigd. Ik ben er vanuit het oogpunt van een meer open bestuurscultuur, waarvoor GL en coalitiegenoten zich hard maken, extra blij mee.
Wetende dat ons provinciale beleid altijd bepalend is voor onze inzet in Europa, voelen we niet zoveel voor nadere precisering. Dit document op hoofdlijnen voldoet wat ons betreft. We zullen daarom terughoudend zijn bij het steunen van moties, zij het dat we het amendement van de PvdD, gesteund door de SP en DENK, over tussentijdse evaluatie sympathiek vinden, gezien de lange looptijd van deze nota tot 2030. We zijn benieuwd naar de reactie van Gedeputeerde Staten specifiek op dit punt.

Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): Wij danken GS voor het goed verlopen proces en het meenemen van de Staten in de verschillende commissievergaderingen. Het is fijn om er samen aan te werken. We hebben een groot belang bij Europa. Het heeft grote meerwaarde voor onze inwoners, maar ook zeker voor de Noord-Hollandse ondernemers. De EU is voor hen niet alleen economisch van belang, maar ook vanwege de vrijheid en de open samenleving waarin ondernemerschap gedijt. Ondertussen verandert onze wereld in sneltreinvaart. Onze economieën zijn meer dan ooit verweven met wereldpolitiek. Voor onze concurrentiepositie in de wereld, voor een duurzame economie en een energietransitie is een goede Europastrategie nodig. De VVD kan de voorliggende Europastrategie van harte ondersteunen. Een strategie met een heldere doorvertaling naar onze Noord-Hollandse belangen en thema's. Een strategie waarin, in onze ogen, voldoende focus is aangebracht op de door PS meegegeven kaders. De vier thema's sluiten aan bij onze ambities en de reeds geconcretiseerde inzet van de Provincie op andere onderwerpen. Ja, daar kunnen we nog onderwerpen aan toevoegen die voor de VVD nog meer van belang zijn, maar over het algemeen vinden we dat hier een goed compromis ligt. We hebben naar aanleiding van de discussie in de commissievergadering samen met het CDA gevraagd nog eens goed te kijken naar de internationale treinverbindingen. Dat is gebeurd. Dank voor deze aanpassingen, alsook voor de flexibiliteit op de andere door de commissie aangebrachte punten.
Ik geef alvast een schot voor de boeg voor wat betreft de ingediende amendementen en moties.
Wij onderschrijven de reactie van GS als het gaat over de wijze waarop het thema bio diversiteit is meegenomen in de strategie. Het amendement van de PvdD op dit punt, zullen wij om die reden, dan ook niet steunen. Datzelfde geldt voor het speerpunt met betrekking tot blauwe waterstof. Ook hier staat de VVD achter de argumentatie van GS om de strategie niet te wijzigen.
Het amendement 'Inzet van de concurrentiepositie en vestigingsklimaat' lijkt sympathiek maar het risico is ook dat je bedrijven gaat uitsluiten die heel goed met de juiste stimulans naar meer duurzaamheid kunnen groeien. Dit amendement steunt de VVD derhalve niet.
De motie Europa dichterbij is een goede procesmotie. De VVD zou voor kunnen stemmen. De versie met actief informeren over amendementen daar staat de VVD niet achter. Als die zin uit de motie wordt geschrapt dan is de motie werkbaar.

De **VOORZITTER:** De motie zoals ingediend en voorgelezen is de versie zoals die is ingediend Een interruptie van Statenlid Kostić.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Om dat te bevestigen. De motie is ingediend zoals u net heeft gezegd. Een vraag over de motie inzake concurrentiepositie. Ik ben blij van de VVD te horen dat u ook wilt inzetten op een economie die bij deze tijd past en op een manier waarop juist wordt ingezet op bedrijven die groen willen gaan. Het amendement zegt niet bedrijven uit te sluiten die de goede kant op willen. Het amendement zegt juist dat de focus op die bedrijven moet liggen. Als er bereidheid is, dan is dat voldoende om te kunnen zeggen als provincie: Daar gaan we onze schaarse energie op inzetten. Kunt u niet een keer met ons mee stemmen?

Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): Ik stem wel vaker met u mee, maar niet als het dit aangaat. Ik lees het toch echt als een vernauwing. Dat wil ik niet bewerkstelligen. De heer Klein had daarover

net ook een discussie met onze collega van de SP. Ik lees het anders. We kunnen er lang over doorpraten, maar ik verander daarin niet van standpunt.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ik wil een handreiking doen met een vraag aan de VVD. Wilt u niet met mij zitten om dat amendement zo te wijzigen dat het wel goed staat en zoals we het beide bedoelen? Als u dit vooraf had aangegeven dan had ik het amendement aangepast.

Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD: Er speelt dan ook iets anders. We hebben de paraplu. Daar staan onze thema's en onze kernwaarden in. Dit is de manier waarop we werken. Ik heb daarvoor geen amendement nodig.

Tussentijds evalueren van de Europastrategie lijkt me een goede procesmotie. Het is goed als PS in dit soort processen worden meegenomen. Ik ben ervan overtuigd dat GS dit zullen doen, maar we staan wel positief tegenover de motie.
De VVD heeft een positieve grondhouding ten aanzien van de moties van het CDA en CU, maar de fractie wacht de reactie van GS hierop af.

De heer **CARTON** (PvdA): Noord-Holland staat voor grote transities. De EU creëert hiervoor, in belangrijke mate, de randvoorwaarden om deze transities mogelijk te maken. Dit heeft veel invloed op het beleid dat we hier in de provincie maken. Het is dus van belang dat we de ontwikkelingen blijven volgen en monitoren, maar ook dat we de kansen zien voor Noord-Holland en die met elkaar signaleren. Voor de PvdA is vooral het overkoepelende doel voor een gezonde leefomgeving waar je woont, werkt of recreëert van belang. Daaronder vallen ook klimaat en bio diversiteit. De vraag die mevrouw De Groot van de SP in haar bijdrage stelde, is een goede. Die ging over de prioriteit van de overkoepelende doelen, met een gezonde leefomgeving aan de ene kant en aan de andere kant de economie. Ik ben benieuwd naar de reactie van de gedeputeerde. Dit is nu juist de reden waarom partijen met aanscherpingen komen, om de zekerheid te krijgen dat die gezonde leefomgeving toch echt goed geborgd is in deze Europastrategie. De PvdA-fractie is blij met de inzet en activiteiten die in de Europastrategie zijn opgenomen. Die passen goed bij de paraplu en de doelstellingen die daaronder vallen. Wel vraagt de fractie de gedeputeerde hoe zij de resultaten van deze lobby naar Europa terugkoppelt of evalueert met Provinciale Staten. Dat mist de PvdA in het stuk. Een periode van acht jaar is wat aan de lange kant om dat af te wachten. Er is een amendement voor een tussentijdse evaluatie. Graag hoort de PvdA de reactie van het college daarop.

Reactie Gedeputeerde Staten in eerste termijn:

Gedeputeerde **ZAAL**: Het is een belangrijk moment dat wij deze strategie met elkaar vaststellen. Europa geeft ons niet alleen vrijheid en veiligheid, maar biedt ook een oplossing voor belangrijke transities waar de maatschappij nu voor staat, zoals de energietransitie, de transitie naar een kringlooplandbouw en circulaire economie. Dit zijn thema's die we niet alleen in Noord-Holland of Nederland kunnen oppakken. Die moeten gezamenlijk in Europa worden geregeld. Ze zijn grensoverschrijdend van aard.

Met deze strategie wordt focus gegeven aan wat onze inbreng in Europa gaat zijn. Langs deze lijnen zullen wij, als Gedeputeerde Staten, ons inzetten richting het wijzigen van regelgeving in Europa, om ervoor te zorgen dat de middelen die Europa beschikbaar stelt, hier in onze regio landen voor onze inwoners, ondernemers en flora en fauna. Die inzet hebben wij samen met u bepaald in een BOB-model. Ik heb daar zeer positieve ervaringen mee opgedaan. Ik ben blij dat vandaag van bijna allen van u hoor dat u zich herkent in de focusthema's en dat u ook uw reacties terugziet. De ambtenaren die dit op een zeer snelle manier hebben verwerkt, verdienen een compliment. Wat er nu ligt, is een stuk van ons allemaal. Niet alleen van GS, maar ook zeker van PS. Europa is ook van ons allemaal.
Ik heb het velen van u horen zeggen. Met deze Europastrategie maken we geen nieuw beleid. Het gaat om onze inzet en om de wijze waarop wij ons provinciaal beleid in Europa vertegenwoordigen. Alles wat wij hier met elkaar vaststellen, zal voor mij en de andere collega's in Europa de leidraad zijn. Dat ter inleiding.
Allereerst is er door de SP en andere partijen aandacht gevraagd voor de leefomgeving versus economie. Dan werd de suggestie gewekt dat we daarvoor moeten kiezen. Gezien het beleid in de Economische Uitvoeringsagenda kiezen we juist voor een balans tussen economische groei en een gezonde leefomgeving en andere doelen op het gebied van duurzaamheid en klimaat.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van mevrouw De Groot.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Als u moet gaan lobbyen in Europa zou u er dan voor kiezen om eerst te lobbyen voor een gezonde leefomgeving en dan voor economie, of zou u ook lobbyen voor zaken die beslist niets te maken hebben met een gezonde leefomgeving?

Gedeputeerde **ZAAL**: Dat is een wel een heel brede en ingewikkelde vraag. Ik heb geen idee op welke situaties u doelt. Als ik kijk naar de opdracht die u mij heeft meegegeven, dan moeten we zorgen voor brede welvaart en een balans tussen economie en duurzaamheid, klimaat, duurzame landbouw. Die afweging zullen we altijd maken. Het moet in balans zijn. We zullen geen activiteiten stimuleren die afbreuk doen aan onze leefomgeving, gezondheid en bio diversiteit.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Hoe ziet u dat in het geval van datacenters?

Gedeputeerde **ZAAL**: Daar kom ik zo nader op terug, aan de hand van uw motie.

Over de inzet op het gebied van landbouw zijn ook opmerkingen gemaakt. Dat is mijn eigen portefeuille hier in huis, maar ook mijn Europese portefeuille. Daarbij geldt ook dat kringlooplandbouw en onze Voedselvisie het uitgangspunt vormen. Farm to Fork is een heel mooi document in de Green Deal. Ook als Noord-Holland brengen we daarop nuances aan. Een daarvan is het verdienmodel. Dat vind ik een heel belangrijk thema. Een ander punt is de 25% biologische landbouw. Dat is een ontzettend goede ambitie. Ik vraag in Europa ook steeds aandacht voor andere vormen van duurzame landbouw. Kringlooplandbouw moet niet altijd biologisch moet zijn. In Noord-Holland hebben we prachtige voorbeelden van CO2-neutrale tuinbouw, die ook niet

onder die definitie vallen. Daar zoeken we de verbreding. Dat is een concreet voorbeeld van hoe de inzet van onze provincie in Europa is.

De amendementen 36, 37 en 40 vragen de tekst aan te passen. Dat is gewoon staand beleid. Ik voel niet veel voor nog nadere precisering van dit document. Met elkaar is afgesproken om op hoofdlijnen dit in te zetten en focusthema's te kiezen. Het is overigens wel uitvoerbaar. Als de Staten ervoor kiezen om wel die nuancering aan te brengen, dan kan ik daarmee uit de voeten, maar ik zou het toch al wel doen. Het wordt een lijviger document, terwijl dat niet nodig is.
Amendement 35 is wel een aanpassing van het regionaal beleid. Het gaat bij ons meer over de balans tussen leefomgeving en economie. Dat amendement wordt ontraden. Het is niet in lijn met de Economische Uitvoeringsagenda, zoals die zeer recent is besproken.
Ik worstel met de motie over POP. POP loopt af. We zitten nog in een overgangsjaar. Daarna gaan we over naar het GBL NSP. Zodra het NSP er ligt, ga ik graag met u het gesprek aan over welke knoppen en regelingen we gaan openzetten. Ik vind dat die discussie daar thuishoort, in plaats van hier. Ik geef u wel mee dat we vanuit deze provincie het NSP zien als een instrument om onze ambities op het gebied van de landbouwtransitie waar te maken. Die link naar duurzaamheid is voor GS heel belangrijk. Ik geef mee dat duurzaamheid breder is dan alleen maar klimaatmaatregelen, zoals gendergelijkheid. Dat is een thema. Jonge landbouwers is geen POP, maar wel een regeling die deze provincie ondersteunt.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van mevrouw Koning.

Mevrouw **KONING** (CDA): Inderdaad, het is de vraag of het woord POP met het nieuwe Nationaal Strategisch Plan terugkomt. We hebben natuurlijk wel de intentie om juist die gelden uit de tweede pijler en de mogelijkheden die Europa daarvoor gaat bieden, te benutten in Noord-Holland en dat het niet alleen beperkt wordt tot duurzaamheid. Er zitten ook andere goede doelen bij.

Gedeputeerde **ZAAL**: Ja, ik denk dat het verstandig is om die discussie te voeren als het NSP er ligt. Het komt in het nieuwe jaar naar u toe. Dan kunnen we het ook in de commissie agenderen. Die overhevelingsgelden van pijler 1 en pijler 2 en de overheveling die er nu al is in pijler 2, zijn, vanuit het perspectief van GS, vooral bedoeld voor de transitie van de landbouw. Dat betekent niet dat het alleen maar klimaat kan zijn. Het kan ook zijn dat er andere maatregelen zijn die wel een bijdrage leveren aan duurzaamheid. Innovatie om bijvoorbeeld te intensiveren of alleen maar schaal te vergroten, dat past niet bij ons Regionaal Provinciaal Beleid.

Mevrouw **KONING** (CDA): Als u zegt dat we die discussie later gaan voeren, dan zouden we nu die tekst toch al kunnen verbreden, zodat die opties open blijven? Later gaan we die keuzes nog maken over wat dan wel en wat niet.

Gedeputeerde **ZAAL**: Als u me nu vraagt om er op de inhoud op te reageren, dan ontraad ik de motie. Als we kijken naar het provinciale beleid op het gebied van de Voedselvisie en de

Economische Uitvoeringsagenda, dan zetten wij de weg in richting die transitie en zouden de GLB-middelen juist daarvoor gebruikt moeten worden. Op inhoud ontraad ik deze motie.

Mevrouw **KONING** (CDA): Ik weet dus ook dat er bijvoorbeeld gelden beschikbaar komen om de positie van vrouwen in de landbouw te versterken. Dat geld moeten we toch ook in Noord-Holland in kunnen zetten? Dat soort elementen moeten toch mogelijk zijn?

Gedeputeerde **ZAAL**: Dat is een voorbeeld dat wat mij betreft onder de verbrede verduurzaming valt. Het hangt heel erg af van die regeling. Vandaar mijn voorstel: Laten we als het NSP er is met elkaar kijken welke van deze openstellingen bij ons provinciaal beleid passen. Ik kan me voorstellen dat een gendergelijkheid openstelling daar wel bij past, maar niet alle innovatieregelingen. Om het nu op deze manier te verbreden, daarvan kan ik de consequenties niet overzien. Ik zie wel dat het mogelijk niet aansluit bij ons provinciaal beleid.

Bij amendement 38 van de PvdD over de evaluatie zou ik liever spreken over een soort Midterm Review. Evaluatie suggereert dat we gaan kijken of het Europees beleid onze bio diversiteit doelstellingen heeft gehaald. Dat ligt veel breder. Dat gaat niet alleen om de Europastrategie. Ik ben er wel een voorstander van om na vier jaar met elkaar op te halen wat we met deze strategie hebben gedaan en is bijsturing nodig. Het is een lange tijd. Europees beleid vergt ook een lange adem. Het is wel goed om daarvoor halverwege een moment in te lassen.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van Statenlid Kostić.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Over het laatste: Akkoord.
Ik heb nog een vraag over uw appreciatiefonds, concurrentiepositie en vestigingsbeleid. U zegt dat het eigenlijk tegen het provinciaal beleid ingaat. Dan zou ik u willen uitdagen. Onze stelling is dat het juist heel goed aansluit bij ons gezamenlijk beleid. We zetten in op een economie voor brede welvaart, waarin de economie geen schade aanricht aan ecologie en waarin we niet onnodig grondstoffen onttrekken. Dit amendement helpt daarbij. Bent u dat met mij eens?

Gedeputeerde **ZAAL**: Ik ben het daar niet mee eens. Het amendement dat er nu ligt gaat verder dan hetgeen wij in het kader van de Economische Uitvoeringsagenda met elkaar hebben vastgesteld. Het suggereert dat er een bepaalde randvoorwaardelijke getraptheid in zit, die wij niet met elkaar hebben afgesproken in de Economische Uitvoeringsagenda.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dat suggereert het in die zin. Wat de Provincie ook al zegt: Economie is prima, maar het moet wel binnen bepaalde ecologische grenzen blijven. Dat suggereert het. Gaat u dan in tegen dat beleid? Bent u het dan niet met ons eens dat economische inzet op activiteiten, waar mogelijk, niet ten koste moet gaan van gezondheid? Als het gaat over vestigingsbeleid moeten we, daar waar mogelijk, op bedrijven inzetten die maatschappelijk verantwoord willen ondernemen.

Gedeputeerde **ZAAL**: De inzet in dit huis is dat we de economie bevorderen, voor zover dat past binnen de grenzen van de ecologie. Dat staat heel helder in de Economische Uitvoeringsagenda. Dat staat ook glashelder in deze Europastrategie. Wat dat betreft is het niet nodig. Wat daar staat, gaat net een stap verder en dat is niet wat we met elkaar hebben afgesproken. De Europastrategie is niet voor nieuw beleid.

De **VOORZITTER:** Ik heb nog een vraag aan u, Statenlid Kostić. U begon uw interruptie met "Over het laatste: Akkoord." Daar zou de conclusie uit kunnen worden getrokken dat u uw amendement gewijzigd gaat indienen. Dat ging over de Midterm Review. Bedoelde u dat met uw uitspraak, want dan kunnen uw mede Statenleden nog een gewijzigd amendement verwachten.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ik wil het zo wel doen, maar volgens mij is dat niet nodig. Ik heb in mijn bijdrage het woord Midterm Review genoemd. Noem het zo maar. Het is aan GS om dat ook zo te interpreteren. Het amendement biedt daar voldoende ruimte voor.

De **VOORZITTER:** Omdat het een amendement is moet u de tekst conform laten zijn, met wat u bedoelt. De lezer moet uit het stuk kunnen opmaken wat precies bedoeld wordt. Ik adviseer u om het amendement dan wel aan te passen.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Midterm Review is een Engelse term. We hebben het er vaak over gehad. Na vertaling betreft het een tussentijdse evaluatie. Wat moet er dan worden veranderd?

Gedeputeerde **ZAAL**: In een Europastrategie zou een Engelse term op zich niet misstaan. Het moet helder zijn dat het niet gaat om een evaluatie op basis van kpi's, die we wel met elkaar hebben, maar die we niet in Europa kunnen realiseren, althans niet alleen. Laten we nadenken of er een beter Nederlands woord te vinden is.

Over de motie om PS dichter bij Europa te laten zijn kan positief worden geadviseerd. We moeten met elkaar het gesprek aangaan. We hebben nu geen COE (Coördinatie Overleg Europa) meer. Hoe zorgen we ervoor dat in de commissie tijdig wordt teruggekoppeld en vooruit gekeken naar belangrijke onderwerpen voor PS in Europa? Daar komen we wel uit.

Dan resteert nog de motie over de datacenters. Wat ik lastig vind aan deze motie en aan de inbreng van mevrouw De Groot is dat digitalisering en datacenter als een geheel worden gezien. Digitalisering is een belangrijk thema in Noord-Holland en Europa en gaat veel verder dan alleen datacenters. Al kunnen we niet ontkennen dat we datacenters nodig hebben voor digitalisering. Ik kan u geruststellen. Wij streven, met de Datacenter Strategie, naar de meest groene en innovatieve datacenter hub van Europa. Dat betekent niet dat we een actieve lobby voeren om datacenters uit te lokken om zich in Noord-Holland te vestigen. Er is geen lobby. De motie is overbodig.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van mevrouw Koning.

Mevrouw **KONING** (CDA): Wat ik nog mis is uw reactie op de samenwerking met andere Randstadprovincies. Gaat u daarmee actief verder?

Gedeputeerde **ZAAL**: We hebben nu een eigen Europastrategie, als die vandaag wordt vastgesteld. In de Randstad hebben we besloten om niet een eigen Randstadstrategie te maken. Dat betekent niet dat we niet samenwerken. We zullen de verschillende Europastrategieën van de verschillende provincies naast elkaar leggen. Vervolgens kijken we hoe we het werk verdelen, wie de portefeuille Europa heeft en hoe we de gezamenlijke ambities in Europa voor het voetlicht kunnen brengen. Er komt geen apart document. Het is een samenwerkingskader.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van mevrouw De Groot.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): De Europastrategie geldt acht jaar. Gedeputeerde Zaal en deze coalitie gaan niet actief lobbyen in Europa, gezien de komende verkiezingen. De motie is dus wel belangrijk, in die zin dat we acht jaar lang moeten vasthouden om niet voor datacenters te gaan lobbyen.

Gedeputeerde **ZAAL**: Ik ga in eerste instantie over mijn periode. In die periode zal er geen sprake zijn van een lobby op het gebied van datacenters. U kunt het nu voor acht jaar vastleggen, maar als er een nieuwe coalitie is, dan kan die dat met een nieuwe motie ook weer ongedaan maken. Het advies zou zijn om dat op dat moment te bekijken.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Ik wijs erop dat er toch een zekere continuïteit in het bestuur dient te zijn.

Tweede termijn:

De **VOORZITTER:** Ik vraag of er behoefte is aan een tweede termijn. Na dit onderwerp pauzeren we voor de lunch.

Mevrouw **KONING** (CDA): We hoorden net van de gedeputeerde dat de samenwerking met andere Randstadprovincies is afgenomen. We vinden het jammer dat er geen nieuw document wordt gemaakt. We pleiten toch wel voor een goede samenwerking. Op Europese schaal is Nederland al zo klein. Als we dan ook nog per provincie zelf gaan lobbyen en niet goed de samenwerking zoeken, dan is dat echt jammer. We roepen u op om toch meer samenwerking te zoeken en elkaar te versterken en samen documenten te gaan maken.
De gedeputeerde zei dat de Provincie zich langs de lijn van de strategie gaat inzetten in Europa. Alles wat met deze strategie wordt vastgesteld, wordt onze leidraad. Naar aanleiding van die woorden vinden wij het echt heel belangrijk, dat naast duurzaamheid ook de verdienmodellen worden genoemd in de strategie. Nogmaals de oproep om de amendementen wel te steunen. De gedeputeerde gaf aan niet zo hard te willen inzetten op innovaties. Dat is jammer en een gemiste kans. Andere provincies gaan de middelen wel inzetten, als daarvoor gelden beschikbaar zijn.

Ook innovaties in Noord-Holland blijven belangrijk, ook voor het toekomstperspectief van alle sectoren in Noord-Holland. Nogmaals de oproep om dat amendement ook te steunen.

De heer **KLEIN** (CU): Ik ben blij om te horen dat de gedeputeerde geen bezwaar heeft tegen het amendement, waarin we voorstellen om het woord 'verdienmodel' toe te voegen en er een zin over op te nemen. Ik roep mijn collega's in PS op om voor dit amendement te stemmen. Al was het maar om de gedeputeerde te helpen. Ze wil zich graag inzetten voor betere verdienmodellen in het kader van de Farm to Fork Strategy. Dat betekent dus dat we dat nog wel moeten opnemen in onze eigen Europastrategie. Anders gaat u straks buiten uw boekje als u dat zou willen.
Ik moet u op een punt corrigeren. U zei dat het document een stuk lijviger zal worden. Dat is natuurlijk niet het geval als er een zin wordt toegevoegd.
We zijn positief over het amendement waarin wordt opgeroepen voor een tussentijdse Review, of een Midterm evaluatie. We zijn positief over de motie om PS meer te betrekken bij de Europastrategie.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dank aan GS voor de reactie. Ik dien amendement 38 ' Tussentijdse evaluatie Europastrategie' gewijzigd in. Het wordt 'Tussentijdse beschouwing Europastrategie.

Gedeputeerde **ZAAL**: Ik heb het gevoel dat mijn woorden zijn verdraaid, vooral in de inbreng van het CDA en CU. Het is namelijk niet zo dat de Randstad samenwerking is afgenomen. Die is nog steeds intensief. We hebben het alleen op een andere manier vormgegeven. We werken niet alleen met de vier Randstadprovincies samen. In het Huis van de Nederlandse Provincies werken we met alle twaalf provincies samen en verdelen we het werk. Als je voor al die samenwerkingen een aparte strategie maakt, dan creëer je vooral papier. Het is vooral belangrijk om in Europa aan de slag te gaan met de ambities. Ik ben niet tegen innovaties. GS zijn ook niet tegen innovaties. Sterker nog, we zijn een warm voorstander van innovaties die de verduurzaming van de landbouw stimuleren. Dat zal dus de inzet zijn. Richting CU: Ik heb uw motie niet onuitvoerbaar genoemd. Verder is het aan PS om te beoordelen of het wenselijk is om dat aan te vullen, of niet. Met de vierjaarlijkse beschouwing van de PvdD kan het college uit de voeten. Tegen die tijd maken we een voorstel hoe we de beschouwing vorm gaan geven.

De **VOORZITTER**: Kunt u voor alle duidelijkheid in volgorde de amendementen en moties herhalen met nummer? Dan is duidelijk wat het advies is.

Gedeputeerde **ZAAL**: Ik maak onderscheid tussen ontraden en overbodig.
Amendement 35: ontraden. Amendement 36: overbodig. Amendement 37: overbodig. Aangepast amendement 38: positief. Amendement 39: ontraden. Amendement 40: overbodig.
Motie 234: ontraden. Motie 233: positief.

De heer **KLEIN** (CU): Ik heb een vraag aan de voorzitter. Hoe moeten we omgaan met het feit dat de gedeputeerde nu andere woorden kiest, dan ze in haar eerste termijn koos? Dat vind ik nogal lastig. Over het amendement 'Verdienmodellen' zei de gedeputeerde in haar bijdrage: "Het is niet

onuitvoerbaar." Ik had daarvan gezegd: Geen bezwaar. Nu zegt ze: Overbodig. Dat is een andere appreciatie.

De **VOORZITTER**: We vragen het de gedeputeerde.

Gedeputeerde **ZAAL**: Ik heb een onderscheid gemaakt tussen ontraden, wat we dus ook echt niet kunnen doen, omdat het in veel gevallen en ook in dit geval, in strijd is met ons eigen regionaal beleid. Over de amendementen, waaronder die van het verdienmodel heb ik gezegd: Het is niet nodig, want we doen het al. Het is overbodig. Als het aangepast is dan is het niet onuitvoerbaar. Ik laat het aan PS.

De **VOORZITTER**: Daarmee sluit ik de beraadslaging over de Europastrategie 2022-2030, voordracht 71. Dat betekent dat er nu geen nieuwe moties of amendementen meer kunnen worden ingediend. Er is een amendement gewijzigd. Dat zult u terugvinden in iBabs. Vanavond, in de besluitvormende vergadering, zullen we over de amendementen, de moties en de voordracht stemmen.
Dan stel ik voor om de vergadering te schorsen tot 14.00 uur. Dan heeft u de gelegenheid om te lunchen en dan gaan we om 14.00 uur verder met de vergadering. Ik schors de vergadering.

Schorsing van 13.15 – 14.05 uur

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

11. Beleidskader erfgoed en cultuur 2022 (Voordracht 73-2021)

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. We zijn aangekomen bij agendapunt 11. Beleidskader erfgoed en cultuur 2022, voordracht 73.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Een flink aantal jaren geleden en wellicht evenveel kilo's en grijze haren minder, ben ik betrokken geweest bij de totstandkoming van dit prachtige boekwerk. Tastbare tijd. Op advies van hoogleraar cultuurlandschap Guus Borger mocht ik aanschuiven bij dit project om een vertaling te maken van cultuurhistorie richting ruimtelijk beleid. Historische geografie, historische bouwkunde en archeologie belangrijk noemen is nobel en noodzakelijk. Maar bij toenmalig Utrechts VVD-gedeputeerde Kok bestond het gevoel dat er in die provincie meer nodig was. Erfgoed zou steviger verankerd moeten worden in ruimtelijk beleid, omdat anders alle mooie overzichten en publicaties toch vooral informatief zouden blijven. Een kleine twee jaar heb ik mee mogen werken om hier verandering in aan te brengen. Ik zal een lang verhaal verder kort houden, maar deze redelijk succesvolle exercitie kon bijna ten grave worden gedragen toen na de Provinciale Statenverkiezingen een nieuwe gedeputeerde kwam. Deze gedeputeerde vond dat erfgoed beter af zou zijn zonder allerlei koppelingen met ander beleid. In de Provincie Utrecht is er nog steeds een vrij harde grens tussen projecten uit de periode Kok, waarin erfgoed een steviger onderdeel van ruimtelijk beleid werd en was, en de periode daarna.

In het Beleidskader erfgoed en cultuur wordt gesteld dat een van de speerpunten voor het beleid is dat cultuurhistorische waarden worden meegewogen bij ruimtelijke en economische ontwikkelingen. Dat is mooi, maar naar mijn ervaring is dat 'meewegen' in de praktijk goed bedoeld, maar dat het gewicht van historische landschapsstructuren en -elementen hiermee niet altijd sterk genoeg gewaarborgd wordt.
Ons landschap herbergt naast een belevings- en informatiefunctie, vaak ook een maatschappelijke-, economische- en/of een regulatiefunctie. Wat ons betreft doet de term meewegen derhalve niet afdoende recht doet aan deze betekenis. En daarom dien ik samen met de fracties van SP en JA21 een motie in.

Motie 235/13-12-2021
Historische geografie bij ruimtelijke en economische ontwikkelingen
Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021, ter behandeling van het Beleidskader erfgoed en cultuur 2022 (VD-73);
constaterende dat:
- *In het Beleidskader erfgoed en cultuur wordt gesteld dat een van de speerpunten voor het beleid is dat cultuurhistorische waarden worden meegewogen bij ruimtelijke en economische ontwikkelingen; overwegende dat:*
- *historische landschapsstructuren naast de grote cultuurhistorische waarden, vaak grote ecologische waarden herbergen;*
- *historische landschapselementen vaak naast een belevings- en informatiefunctie, vaak ook een maatschappelijke-, economische- en/of een regulatiefunctie (zowel fysiologisch als ecologisch) herbergen;*
- *historische geografie daarmee van grote betekenis is voor ruimtelijke kwaliteit; - 'meewegen' derhalve niet afdoende recht doet aan deze betekenis;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:
- *waar mogelijk historische geografie als belangrijk uitgangspunt te hanteren in haar ruimtelijk beleid;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren, SP en JA21

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Tot onze grote spijt komen de begrippen ecologie en natuur geen enkele keer voor in het beleidskader. Dat doet ons best een beetje pijn, want ook UNESCO verbindt natuur en cultuur met elkaar en benadrukt dat natuur en cultuur elkaar aanvullen en versterken. Historische landschapsstructuren herbergen naast de grote cultuurhistorische-, vaak ook grote ecologische waarden. En daarom verheugde het onze fractie ook zo dat er bij de begroting een motie is aangenomen om in gesprek te gaan met andere provincies om ecologie en natuur te koppelen aan werelderfgoed. Daar kunnen we dan in ons eigen beleid toch moeilijk aan voorbij gaan. En daarom dien ik samen met de fracties van SP en JA21 een motie in.

Motie 236/13-12-2021

Ecologie en natuur bij cultureel erfgoed

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021, ter behandeling van het Beleidskader erfgoed en cultuur 2022 (VD-73);

constaterende dat:

- *natuur en ecologie op geen enkele manier worden genoemd in het Beleidskader erfgoed en cultuur 2022;*
- *zowel cultuurhistorie- en infrastructuur als natuur tot de kerntaken van de provincie behoren;*
- *UNESCO natuur en cultuur met elkaar verbindt en benadrukt dat natuur en cultuur elkaar aanvullen;*

overwegende dat:

- *historische landschapsstructuren naast de grote cultuurhistorische vaak grote ecologische waarden herbergen;*
- *deze waarden elkaar kunnen versterken en aanvullen;*
- *er bij de Begroting 2022 een motie is aangenomen om in gesprek te gaan met andere provincies om ecologie en natuur te koppelen aan werelderfgoed;*
- *er kansen liggen voor koppeling tussen natuur en cultuur- en erfgoedbeleid, bijvoorbeeld via handreikingen, steunpunten, educatie en kennis- en netwerkbijeenkomsten; gehoord de discussie,*

verzoeken GS:

- *waar mogelijk in haar beleid ecologie en natuur te koppelen aan het cultuur- en erfgoedbeleid;*

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren, SP en JA21

De **VOORZITTER**: Ook deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Naast de transformatie van het cultuurlandschap ligt er volgens het beleidskader een stevige opgave op het gebied van leegstand, herbestemming en verduurzaming. Er wordt wel een kanttekening gemaakt dat het soms lastig is om investeerders te vinden voor herbestemmingsopgaven. Dat is jammer, want herbestemming, maar zeker ook bijbestemming van gebouwd erfgoed blijft de komende jaren een belangrijke maatschappelijke opgave. De provincie bundelt kennis via de Wegwijzer monumenten om eigenaren van monumenten en ontwikkelaars van her- en bijbestemmingsprojecten te ondersteunen. Maar er is nog geen inspirerend overzicht te vinden van succesvolle projecten. Het wordt nog niet echt aantrekkelijk gemaakt. Publicaties als deze uit het Belvedère-tijdperk waren enigszins aansporend en sexy misschien wel te noemen. Dat zou heden ten dage ook kunnen helpen om enthousiasme op te wekken voor her- en bijbestemming.
Daarom een motie die ik samen indien met de fracties van SP, D66, GroenLinks, JA21 en DENK.

Motie 237/13-12-2021

Inspiratie her- en bijbestemming

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021, ter behandeling van het Beleidskader erfgoed en cultuur 2022 (VD-73);
constaterende dat:
- *in het Beleidskader erfgoed en cultuur 2022 wordt gesteld dat het soms lastig is om investeerders te vinden voor herbestemmingsopgaven; overwegende dat:*
- *herbestemming van gebouwd erfgoed de komende jaren een belangrijke maatschappelijke opgave blijft;*
- *de provincie deze opgaven waar mogelijk zal begeleiden en ondersteunen;*
- *het niet alleen gaat om herbestemmen, maar ook om bijbestemmen gericht op publiek gebruik;*
- *de mogelijkheden voor herbestemming, en de mogelijke ondersteuning van de provincie, niet altijd bij potentiële investeerders of betrokken burgers bekend is;*
- *de provincie kennis steeds beter gebundeld aanbiedt via de Wegwijzer monumenten on eigenaren van monumenten en ontwikkelaars van her- en bijbestemmingsprojecten te ondersteunen;*
- *daar echter nog geen inspirerend overzicht te vinden is van succesvolle projecten;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:
- *een informatief en inspirerend overzicht samen te stellen van succesvolle her- en bijbestemmingsprojecten in Noord-Holland;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren, SP, D66, GroenLinks, JA21 en DENK

De **VOORZITTER**: En ook deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Dan, als laatste de opgave bereikbaarheid en toegankelijkheid en dan specifiek cultuureducatie. Het Beleidskader geeft aan dat de provincie op veel terreinen een inspirator wil zijn. De provincie werkt samen met partners toe naar een vervolg op het Bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs 2013-2023. Dit kader bevat een gezamenlijke ambitie voor het cultuuronderwijs, waar wij als provincie eigen punten kunnen inbrengen en een inspirator kunnen zijn. En daarom deze laatste motie. Deze motie is na ambtelijk en juridisch advies aangepast ten opzichte van die van vorige week. Deze motie wordt ook samen met de SP en JA21 ingediend.

Motie 238/13-12-2021
Aandacht voor samenhang cultuur- en natuurwaarden in educatie
Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021, ter behandeling van het Beleidskader erfgoed en cultuur 2022 (VD-73);
constaterende dat:
- *de provincie terecht in cultuureducatie voor kinderen investeert;*
- *cultuur- en natuurwaarden elkaar kunnen versterken;*
- *ook UNESCO natuur en cultuur met elkaar verbindt en benadrukt dat natuur en cultuur elkaar aanvullen;*
- *zowel cultuurhistorie- en infrastructuur als natuur tot de kerntaken van de provincie behoren;*

- *provincie zoveel mogelijk integraal werkt;*
- *het Beleidskader aangeeft dat de provincie op veel terreinen een inspirator wil zijn;*

overwegende dat;

- *kinderen in hun vormende fase zitten en dat het moment is om ze de relatie tussen natuur, cultuur en landschap mee te geven;*
- *kinderen daarmee opgroeien met kennis van (de samenhang tussen) cultuur- en natuurwaarden;*
- *daarmee de kans wordt vergroot dat die kinderen later beter zorgdragen voor die cultuur- en natuurwaarden;*
- *de provincie in dit beleidskader de ambitie heeft opgenomen om samen met partners toe te werken naar een vervolg op het Bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs 2013-2023;*
- *dat Bestuurlijk kader door het Rijk, provincies en gemeenten wordt opgesteld en de gezamenlijke ambitie voor het cultuuronderwijs bevat;*
- *dat provincie Noord-Holland uiteraard niet alleen het beleid bepaalt, maar dat we wel eigen punten kunnen inbrengen en een inspirator kunnen zijn;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:

- *aandacht voor de koppeling tussen cultuur- en natuurwaarden daar waar mogelijk mee te geven in de gesprekken over een eventueel nieuw Bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren, SP en JA21

De **VOORZITTER**: Uw aangepaste motie maakt ook onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **ZAAL** (GL): Dat het een zware en bijzondere tijd is voor instellingen en makers van cultuur en behoeders van ons erfgoed is overduidelijk. Het is behelpen voor instellingen, voor makers en voor publiek. Ik zat gistermiddag met weinig mensen op een onderlinge afstand van anderhalve meter naar een zangvoorstelling te kijken, in plaats van in een volle zaal. Het koor deed zijn best, deed dezelfde uitvoering gewoon twee keer voor de helft van het publiek. Dat was een beetje behelpen, maar nog steeds was het prachtig. Het gaf aan hoe de sector zijn best doet en veerkrachtig meebeweegt. Het gaf ook aan dat makers en toeschouwers elkaar nog steeds opzoeken en weten te vinden. Onze provincie speelt een belangrijke rol in de sector cultuur en erfgoed. Bij het gezond houden van de infrastructuur bijvoorbeeld en bij het ontsluiten van al dat moois. Is dat een bescheiden rol? Ja, wellicht wel. Tenminste als je naar het geheel kijkt waarin ook Rijk, gemeenten en private partijen veel bijdragen. Momenteel is onze provinciale rol wat groter vanwege de financiële impuls die we als provincie aan de sector geven met de coronaherstelmiddelen. Onder normale omstandigheden is onze rol vooral belangrijk voor enkele specifieke deelgebieden. Deze nota maakt duidelijk dat de provincie die rol serieus neemt en die rol wil blijven spelen. GL heeft het college bij de eerdere behandeling van deze nota in overweging gegeven om Noord-Hollanders beter in staat te stellen van dat cultuuraanbod te genieten. We hebben de suggestie gedaan van een voucherprogramma, cultuur cheques, of hoe je ze ook zou willen noemen, die via scholen, bedrijven en maatschappelijke organisaties zouden kunnen worden ingezet. Dat zou ook ruimte bieden om specifieke doelgroepen te bereiken en de diversiteit van vraag en aanbod van cultuur te bevorderen. Misschien kunnen culturele

instellingen allianties aangaan met scholen of maatschappelijke organisaties en een gezamenlijk plan maken. We horen graag van de gedeputeerde of zij daar kansen ziet.
GroenLinks is blij met deze nota, zowel als het gaat om de inhoud als om de wijze van totstandkoming. Het college heeft werk gemaakt van een goede raadpleging van PS en positief is dat dat sector zelf ook een rol gekregen heeft bij de totstandkoming. Dat vinden we heel goed. We hebben nog wel een voorstel als het om consultatie en draagvlak gaat. Het waren vooral de institutionele partijen uit de sector die meepraatten. De makers, denk aan kunstenaars, muzikanten en acteurs, missen zo een mogelijkheid. In andere provincies doet men positieve ervaringen op met het betrekken van de makers zelf. Daarom dient GL een motie in die steun krijgt van het CDA, VVD, PvdD, D66, PvdA, SP en CU.

Motie 239/13-12-2021
Inbreng van de makers bij cultuurbeleid
Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021 hebben kennis genomen van de statenvoordracht Beleidskader Erfgoed en cultuur 2022, gehoord de beraadslagingen,
Constaterende dat:
- *Het cultuurbeleid in onze provincie mede vorm krijgt op het niveau van regio's MRA en NHN;*

Overwegende dat:
- *In andere provincies (zie Utrecht) er soms sprake is van een klankbord van makers als gesprekspartner bij de totstandkoming van regionaal of provinciaal cultuurbeleid;*
- *Dit wellicht ook voor onze provincie kan leiden tot verrijking en kwaliteitsverbetering van, alsmede vergroting van het draagvlak voor het cultuurbeleid;*

Verzoeken het College om:
- *Te rade te gaan bij andere provincies en te verkennen of er op het niveau van de cultuurregio's ruimte gemaakt kan worden voor de inbreng van makers.*

En gaan over tot de orde van de dag.
GroenLinks, CDA, PvdA, PvdD, D66, CU, SP en VVD

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **ZAAL** (GL): Tenslotte wil ik aan het college vragen om echt werk te maken van de eerder toegezegde evaluatie van de effecten van motie 42 Herstelmiddelen in de maatschappelijke sector. Wat hebben die bewerkstelligd? In hoeverre hebben ze een blijvend effect? Misschien wil de gedeputeerde ons daarover geruststellen. Ik hoop van harte dat onze cultuur- en erfgoedinstellingen en al die makers ergens in de loop van 2022 weer naar 'business as usual' kunnen, wetend dat de provincie als partner aan hun zijde blijft staan.

De heer **KANIK** (D66): Ik denk dat geen van mijn collega's, toen zij begonnen aan deze bestuursperiode, enigszins kon vermoeden, dat we ons, na bijna twee jaar, nog middenin in een pandemie zouden bevinden. Terwijl we hier online en offline deze cultuurnota bespreken, zijn de ziekenhuizen al weer vol, moeten we afstand van elkaar houden en heeft onze samenleving te

maken met grote restricties die ons het leven vrij moeilijk maken. Corona is overal aanwezig en infecteert niet alleen onszelf, maar is in onze hele samenleving geslopen. Het infecteert de manier van met elkaar omgaan, gesprekken met elkaar voeren en zelfs ons beleid, hier in de vorm van een cultuurnota. Dat maakt dat ik bij de behandeling van deze cultuurnota er anders in sta dan dat ik aan het begin van onze periode gedacht had. Ambities die we voor de coronacrisis wilden realiseren, zullen even in de ijskast moeten. De culturele sector wordt opnieuw hard geraakt door de nieuwe maatregelen. Zoals al eerder gezegd in de commissie, is D66 er een groot voorstander van dat we de culturele sector met tien miljoen euro ondersteunen om te proberen de sector door deze crisis te slepen. Ook vinden wij het logisch dat we in deze situatie een ruime rol pakken op cultureel gebied. Zo vinden wij de ambitie om regionale samenwerking te stimuleren, om zo bij te dragen aan het toegankelijk houden van de culturele infrastructuur en het bevorderen van cultuurparticipatie voor een breed publiek, een logische keuze. Ook dienen we de motie van GL om makers te betrekken bij ons cultuurbeleid hierom mede in.

Het toegankelijk en bereikbaar houden van het provinciaal bibliotheeknetwerk is van onschatbare waarde gebleken tijdens de lockdown vorige winter. Daarom steunt D66 de continuatie van dit beleid. Het is belangrijke bron van onderwijs voor kinderen waarvan de scholen dicht waren. Zo konden ze toch aan hun boeken komen.

Ook deelt D66 de gedachte dat cultuureducatie structureel moet worden. Het is een belangrijk onderdeel van het onderwijs. We zijn heel blij dat, door onze inzet, onderwater archeologie op de kaart staat. Vrijmaken van budget voor het tentoonstellen van de jurk uit het Palmhoutwrak mag oprecht een succes genoemd worden. Er is nog budget over om lopende projecten te steunen of ad hoc wat zaken op te pakken. D66 vindt het onderwerp zo belangrijk dat de fractie ook in de volgende bestuursperiode zeker weer met voorstellen zal komen op dit gebied.

D66 zou D66 niet zijn als ze zich alleen zou bezighouden met het heden en daarmee de toekomst uit het oog zou verliezen. We lazen dat de provincie zich de komende jaren op de herbestemming van religieus en agrarisch erfgoed richt, omdat industrieel erfgoed al is ingevuld of in een ver gevorderd stadium van ontwikkeling is. Behalve de stolpen worden geen nieuwe inschrijvingen in het Erfgoedregister meer voorzien in deze bestuursperiode. Het is makkelijk om van kerken en stolpen te houden, vanwege hun esthetische schoonheid, maar ik wil hier toch een lans breken voor lelijk erfgoed, wat industrieel erfgoed vaak ook is. Misschien moet ik iets van mijn eigen achtergrond uitleggen zodat u begrijpt wat ik bedoel. Ik ben opgegroeid in de mooiste ‘lelijkste stad’ van Nederland, -misschien wel van Europa-, Zaanstad. Dan bedoel ik niet het nieuwe centrum, dat in de Koreaanse volksmond Legoland is gaan heten, maar vooral het industriegebied langs de Zaan en op het Hembrugterrein. Er zijn weinig andere plekken dan Zaanstad te vinden waar mooie woningen en oerlelijke fabrieken zij aan zij staan. Het is juist dat contrast wat Zaanstad zo mooi maakt. Waarom vertel ik nu over lelijk erfgoed in samenhang met de nabije toekomst? Het heeft ermee te maken dat er een hoop toekomstig ‘lelijk erfgoed’ aankomt, als we er tenminste van tevoren goed over nadenken. We staan aan de vooravond van de grootste omwenteling uit de nabije geschiedenis, de energietransitie. Het fossiele tijdperk komt op dit moment sputterend ten einde en er zal een nieuwe tijd aanbreken, zonder fossiele brandstoffen. De infrastructuur daarvoor zal in onbruik gaan raken en zal moeten worden omgezet om, of duurzame bronnen te kunnen verwerken, of gesloopt te worden, of bewaard en het liefst herbestemd te worden. Als grootste benzinehaven van de wereld en de op een na

grootste kolenhaven van Europa zal alleen al Amsterdam een enorme transformatie gaan doormaken. Kolenopslagplaatsen, benzinetanks en benzinepompen zijn niet het eerste waar men aan denkt bij het woord erfgoed. Over het algemeen wordt het lelijk gevonden. Willen we daarvan iets gaan behouden in onze nieuw te bouwen woonwijken dan moeten we leren erfgoed-inclusief te bouwen. Bovendien is lelijkheid subjectief en is alles eerder een reden geweest dat we zoveel erfgoed uit de periode tussen 1965 en 1985 gesloopt hebben. Daar hebben we nu spijt van. Amsterdam is nu pas, in 2021, wakker geworden en probeert het resterende potentiële erfgoed uit deze periode te beschermen met een bestuursopdracht. Dat noemen ze het beschermen van toekomstig erfgoed. Ik zeg: Laten we nu niet dezelfde fout maken met het echte toekomstige erfgoed. Het erfgoed dat uit de energietransitie gaat komen en wat in potentie nog lelijker gevonden wordt. Laten we er van te voren over nadenken wat we ermee willen.
Ik had een motie willen indienen op dit thema, maar ik ondervond dat voor velen bij dit onderwerp de stip nog te ver aan de horizon staat om begrepen te kunnen worden. Ik hoop dat ik vandaag met mijn bijdragen het zaadje hebt geplant en dat mijn collega's de tijd nemen om er over na te denken. Dan komen we later met een initiatiefvoorstel om het er wat langer over te hebben. Wie weet kan de uitvoering van de motie die we mede indienen met de PvdD over positieve herbestemmingsverhalen een beeld schetsen dat het ook kan het toekomstig fossiel erfgoed. Dat fossiele tijdperk is een te belangrijke periode in onze geschiedenis om uit te wissen. Onze kleinkinderen zullen niet begrijpen hoe en waarom onze generatie zolang is doorgegaan met het gebruik van fossiele brandstoffen, terwijl we wisten hoe destructief het voor onze manier van leven was. Fossiel erfgoed vertelt dat verhaal en maakt het tastbaar. Als we het tenminste behouden.

De heer **HOOGERVORST** (SP): De cultuursector heeft het erg moeilijk en natuurlijk vooral door de opgelegde beperkingen door de situatie rond de coronapandemie. Het is pijnlijk om te zien en te horen hoe zwaar cultuurmakers en -aanbieders het hebben op dit moment en hoe men worstelt om het hoofd boven water te houden. GS schrijven in het beleidskader dat er lessen geleerd zijn in deze zware periode, die helaas nog niet voorbij lijkt te gaan. Welke lessen zijn dat? Hebben deze lessen hun weerslag gehad in dit beleidskader?
De fractie van de SP is niet ontevreden over hetgeen beleidskader ons vertelt. We hopen dat dit kader binnen afzienbare tijd wordt gevolgd door de nodige uitvoeringsprogramma's en natuurlijk uiteindelijk ook in een groter budget. Een budget dat ruimte gaat bieden aan onze inwoners om meer contact te komen met de verschillende aspecten van cultuur, waaronder erfgoed. Mede door de coronacrisis is voor flinke groepen in onze samenleving cultuur nog meer op afstand gekomen. Door andere crises zal deze afstand verder toenemen. Het baart ons grote zorgen dat kinderen uit gezinnen met een lager inkomen, zeker nu, maar we vrezen ook straks, nauwelijks in contact komen met alle culturele uitingen die onze samenleving kleur geven. Laat staan dat ze hun eigen culturele talenten kunnen ontwikkelen. Hoe kijken GS tegen deze ontwikkeling van 'cultuurarmoede' aan?
Om de toekomst van de culturele sector een boost te geven lijkt ons meer budget nodig. Als je daar op dit moment even niet voor kiest, dan moet de positie van de vele vrijwilligers worden versterkt, vooral op het gebied van deskundigheidsbevordering. Niet voor niets kwamen we enkele maanden geleden met twee initiatiefvoorstellen daartoe. Schakel vooral bij huidige

organisaties in om de deskundigheid van vrijwilligers te bevorderen. Bundel de krachten en gebruik de sterke punten. Samen met de PvdD en het CDA willen we GS oproepen de rol en de positie van de vrijwilligers eens nadrukkelijk te beschrijven en uiteraard te versterken. Dat doen we middels een motie.

Motie 240/13-12-2021

Versterking positie vrijwilligers erfgoed en cultuur

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Constaterende dat:

- *de provincie Noord-Holland het Beleidskader Erfgoed en Cultuur 2022 heeft opgesteld en ter vaststelling aan PS voorlegt;*
- *in het Beleidskader de rol en positie van vrijwilligers summier aandacht krijgt;*
- *de uitvoering van het beleid voor een belangrijk deel afhankelijk is van de inzet van vrijwilligers;*
- *een flink deel van de borging van erfgoed en cultuur in onze provincie afhankelijk is van de inzet en deskundigheid van vrijwilligers;*
- *om de waarde van het behoud van erfgoed, maar ook de inbedding daarvan in onze samenleving te borgen er financiële investeringen nodig zijn;*
- *bovenstaande financiële investeringen er (voorlopig) niet lijken te komen, met als gevolg dat het belang van de inzet van deskundige vrijwilligers groter zal worden;*
- *er in organisaties als Huis van Hilde, Oneindig Noord-Holland en Steunpunt Monumenten en Archeologie veel kennis aanwezig is.*

Overwegende dat:

- *de vrijwilligers in de sector Erfgoed en Cultuur gebaat zouden zijn met een meer gestructureerd aanbod van expertise en begeleiding bij de uitvoering van hun belangrijke taak;*
- *als wij in de toekomst cultureel en religieus erfgoed willen behouden we hierbij de inzet van vrijwilligers hard nodig hebben, en we vervolgens de plicht hebben om deze vrijwilligers zo optimaal mogelijk te ondersteunen;*
- *de kennis en expertise over erfgoed en archeologie nu geconcentreerd is in de professionele organisaties en deze kennis meer gedeeld zou kunnen worden met vrijwilligers – dit zou beter gefaciliteerd moeten worden*

Besluit het college van GS op te roepen:

- *een notitie te ontwikkelen als aanvulling op het Beleidskader Erfgoed en Cultuur 2022 waarin specifiek de (wenselijke) rol en positie van vrijwilligers in deze sector wordt beschreven, waarbij toegewerkt wordt naar een gestructureerde samen- en wisselwerking tussen vrijwilligers en de reeds bestaande professionele organisaties.*

SP, CDA en PvdD

De **VOORZITTER**: Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HOOGERVORST** (SP): We hebben geconstateerd dat in de cultuureducatie erfgoed vaak een kleine rol speelt. Dat verdient beter. Juist ook om erfgoed in de toekomst het belang te laten

houden dat we het nu toekennen. Erfgoed zou volgens ons een sterkere positie moeten krijgen binnen cultuureducatie. We begrijpen uiteraard dat de Provincie in eerste instantie niet gaat over de inhoud van cultuureducatie. We willen met een motie, die mede wordt ingediend door het CDA en de PvdD, GS toch aansporen eens na te denken over hoe wij erfgoed een grotere rol zouden kunnen laten innemen in cultuureducatie.

Motie 241/13-12-2021

Meer betrekken erfgoed bij en in de cultuureducatie

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Constaterende dat:

- *de provincie Noord-Holland het Beleidskader Erfgoed en Cultuur 2022 heeft opgesteld en ter vaststelling aan PS voorlegt;*
- *de provincie in de periode 2021-2024 deel blijft nemen aan het matchingsprogramma Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK3) en hiervoor cofinanciering beschikbaar stelt;*
- *de positie van 'erfgoededucatie' in het geheel wat onduidelijk blijft: bij welke organisatie is dit ondergebracht, wie houdt zicht op het belang van de aandacht voor erfgoed binnen CMK?;*
- *de provincie veel belang hecht aan het goed positioneren van erfgoed in de samenleving, ook in de toekomst.*

Overwegende dat:

- *het voor het behoud van (de waarde van) cultureel en religieus erfgoed van groot belang is om ook onze kinderen in aanraking te brengen met dit onderdeel van onze culturele schatkamer.*
- *er kennis en expertise rond erfgoed aanwezig is binnen de professionele organisaties in onze provincie die zich bezighouden met het behoud van (de waarde van) erfgoed;*
- *bestaande programma's, die onder de noemer CMK worden aangeboden, weinig aandacht besteden aan het onderdeel 'kennis van en omgang met erfgoed' in de cultuureducatie;*
- *het verstandig is als er binnen de provincie één organisatie zou zijn die zich bezig gaat houden met het opwaarderen en onderhouden van de positie van erfgoed binnen cultuureducatie.*

Besluit het college van GS op te roepen:

- *het belang van 'erfgoededucatie' voor onze jeugd te onderschrijven;*
- *dit belang te ondersteunen door met een notitie te komen waarin zij de wenselijke rol en positie van 'erfgoededucatie' binnen de cultuureducatie in onze provincie beschrijft, alsook aanbevelingen geeft dit meer structuur te geven.*

SP, CDA en PvdD

De **VOORZITTER**: Ook deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Tot slot zou de SP-fractie, in elk geval gesteund door het CDA, graag een verdere ontwikkeling willen zien richting een Erfgoedhuis. Een organisatie, zoals deze in enkele provincies al bestaat, om de expertise rond het behoud en de herbestemming van en de voorlichting over ons cultureel-historisch immaterieel en religieus erfgoed te bundelen. We

denken dat een Erfgoedhuis Noord-Holland tevens kan bijdragen aan het betrekken van onze inwoners bij de vraag: Wat is ons erfgoed? Iets wat ook het Verdrag van Faro beoogd te doen. En daarbij ook onze jeugd meer te prikkelen, bijvoorbeeld via cultuureducatie.
Daarom deze laatste motie, mede ingediend door het CDA.

Motie 242/13-12-2021
Voorbereiden oprichting Erfgoedhuis Noord-Holland
Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,
Constaterende dat:
- *de provincie Noord-Holland het Beleidskader Erfgoed en Cultuur 2022 heeft opgesteld en ter vaststelling aan PS voorlegt;*
- *de kennis en expertise rond het behouden, benutten en beleven van erfgoed bij diverse organisaties aanwezig is.*

Overwegende dat:
- *het wenselijk is om de kennis rond 'erfgoed' te bundelen in één organisatie;*
- *er in enkele provincies reeds een Erfgoedhuis bestaat, die succesvol erfgoedinstellingen, gemeenten, vrijwilligers, scholen en burgers ondersteunen die zich inzetten voor het behouden, benutten en beleven van erfgoed;*
- *door bundeling van alle inspanningen rond erfgoed het beleid slagvaardiger kan zijn;*
- *door bundeling van alle expertise en inspanningen rond erfgoed de uitvoering doelmatiger kan zijn, ook in de informatievoorziening en ondersteuning van vrijwilligers.*

Besluit het college van GS op te roepen:
- *het belang van het behouden, benutten en beleven van erfgoed te onderschrijven en een aanzet te geven tot het oprichten van een Erfgoedhuis Noord-Holland; - dit tot uitvoering te brengen door middel van een voorbereidende notitie; - deze notitie aan PS voor te leggen uiterlijk in oktober 2022.*

SP en CDA

De **VOORZITTER**: Ook deze laatste motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **KUIPER** (CDA): Van aanvang af is aangegeven dat het hier om een actualisatie van het huidige cultuur- en erfgoedbeleid gaat. Er is een zorgvuldig proces van totstandkoming gevolgd, waarvoor dank aan de gedeputeerde. Het beleidskader geeft helder weer wat de ambities zijn, wat de rol van de provincie is en wat de te verwachten resultaten in 2025 zijn, met een bijbehorend financieel kader. We kunnen deze ambities onderschrijven, zoals de inzet op het behoud van onze karakteristieke stolpboerderijen. Het is goed dat er over een jaar ook een evaluatie komt over de uitkomsten van het overleg met de gemeenten over het instellen van een sloopvergunningstelsel. Duidelijk is dat het behoud van ons Noord-Hollands erfgoed niet alleen een taak is van de provincie, maar ook van gemeenten en het Rijk. Er zijn vele partners bij betrokken en vele vrijwilligers, die zich op dit terrein met hart en ziel inzetten. We hebben al eerder gepleit voor een ondersteuning van deze vrijwilligers en ondersteuning van bijvoorbeeld historische verenigingen en archeologische verenigingen. Om deze reden zullen we de moties

van de SP ‘Versterking van de positie vrijwilligers erfgoed en cultuur’ en ‘Voorbereiden oprichting Erfgoedhuis Noord-Holland’ mede indienen.
Een ander voorbeeld uit het beleidskader, wat wij enorm belangrijk vinden, is de ondersteuning van ProBiblio en daarmee de lokale bibliotheken. De bibliotheken hebben een belangrijke maatschappelijke functie, als we alleen al denken over ontwikkeling, taalvaardigheid en de integratie van nieuwe Nederlanders. Dat kan niet voldoende benadrukt worden. Het als kind al vroegtijdig in contact komen met cultuur is ontzettend belangrijk voor een brede ontwikkeling. Wij onderschrijven het belang van cultuureducatie op basisscholen dat door PleinC wordt uitgevoerd. Het zou goed zijn om te kijken of hier ook aandacht kan worden geschonken aan het belang van erfgoed. Om die reden dienen we mede de motie van de SP in. Meer betrekken van erfgoed bij de cultuureducatie. De focus op de ontwikkeling van het cultuurlandschap, de soms noodzakelijke herbestemming van ons gebouwd religieus en agrarisch erfgoed en onze culturele infrastructuur zijn de dragers van het beleidskader erfgoed en cultuur. Goed dat daarop wordt ingezet. Het allerbelangrijkste is dat onze inwoners de uitkomsten daarvan als iets belangrijks zien voor hun beleving van het wonen in Noord-Holland. Uiteindelijk gaat het erom dat we ons erfgoed door kunnen geven aan de volgende generaties en dat het culturele gezicht van Noord-Holland door mensen wordt gewaardeerd. Het beleidskader erfgoed en cultuur is wat het CDA betreft daar een goed uitgangspunt voor.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): We steunen in ieder geval het betoog van het CDA. Mevrouw Kuiper heeft aardig wat punten voor mijn neus weggekaapt.
Er verdwijnen twintig stolpboerderijen per jaar, maar er worden ook nieuwe gebouwd. De fractie van 50PLUS/PvdO behoudt natuurlijk liever de oude, traditionele en unieke stolpboerderijen. Leegstand en verwaarlozing als gevolg van het verlies aan economische functies zijn de voornaamste oorzaken van het verdwijnen van de stolp. De Provincie wil toekomstige sloop zoveel mogelijk tegengaan door hergebruik aantrekkelijk te maken. Dit door de Provincie door verduurzaming en herbestemming te ondersteunen en nieuwe economische functies mogelijk te maken. Zo is opsplitsing van karakteristieke stolpboerderijen en meerdere woningtypen in de Omgevingsverordening mogelijk gemaakt. 50PLUS/PvdO waardeert dit enorm. De stolpboerderij is typisch Noord-Hollands en moet behouden blijven.

Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): Ik loop door de poort van het Nederlands Vestingmuseum in Naarden op weg naar een bestuursvergadering. Het museum ligt op een van de bastions van de vestingwerken. Links graasden de geiten en rechts is een van de vrijwilligers bezig met het schoonmaken van een van de vele kanonnen. Waar het normaal druk is met schoolgaande kinderen die verteld worden over de geschiedenis van de vesting en een kanon mogen afschieten, onder begeleiding van een van de vrijwillige kanonniers, is het nu stil in het museum. We zitten middenin de coronacrisis en het museum heeft het zwaar. Hoe gaan we dit overleven? Waarom vertel ik dit? Dit vertel ik mede om aan te geven dat tien miljoen euro steun van de provincie voor de vele culturele instellingen in onze provincie van groot belang is geweest. We hebben tot nu toe en hopelijk voor langere tijd het hoofd boven water kunnen houden van de vele instellingen, maar het blijft worstelen. De VVD is tevreden met het voorliggende beleidskader. We danken GS voor het zorgvuldig gelopen proces. Hoewel vertraagd heeft dit er juist voor kunnen zorgen dat

de uitdagingen waarvoor de sector is komen te staan, door de coronacrisis, hun beslag hebben kunnen krijgen in dit kader. We hebben allemaal gezien hoe kwetsbaar de sector is. De VVD is ook content met de focus die ligt op prioriteit en uitgangspunten, die specifiek bij onze provincie passen. Voor het in stand en leefbaar houden van ons cultureel erfgoed hebben we in eerste plaats onze samenwerkingspartners nodig en heel veel vrijwilligers. Heel terecht dat die in het beleidskader helder worden benoemd. We zijn, net als het CDA, ook blij met de waarderingskaart voor de stolpboerderijen en tevreden dat de gedeputeerde heeft toegezegd dat zij het komende jaar met gemeenten met stolpboerderijen in hun grondgebied, opnieuw in gesprek gaat over het actualiseren van het stolpenbeleid, om zoveel mogelijk stolpboerderijen te behouden. Voor de VVD is de culturele infrastructuur en het stimuleren van een bovenregionaal netwerk de belangrijkste paragraaf in deze nota. Een goed infrastructureel netwerk en samenwerking kunnen de kwetsbaarheid in tijden van crisis verminderen. Hier heeft de overheid dus echt een stimulerende taak. Zeker als het gaat om het toegankelijk houden van het bibliotheeknetwerk en cultuureducatie. We zijn blij met de structurele steun vanuit het beleidskader voor deze twee onderdelen. Als we kijken naar de motie van GL over de klankbordgroep van makers dan vinden wij dit naast een sympathieke motie ook heel nuttig en eigenlijk bijna een open deur. Hoe logisch is het nu om juist met makers en de achterban in gesprek te gaan om te zien wat er leeft en wat er mogelijk en nodig is voor verdere beleidsontwikkeling? We dienen deze motie dus heel graag mede in.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Hoogervorst.

De heer **HOOGERVORST** (SP): De VVD roemt het stuk omdat de vrijwilligers zo benoemd worden. Dat ben ik wel met mevrouw Van Meerten eens. Is zij het ook met ons mee dat het in het beleidskader wel wat ontbreekt aan de beschrijving van de rol en positie die de provincie de vrijwilligers toedicht in het cultuurbeleid?

Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): Nee, dat ben ik niet met u eens. Waar de VVD naar heeft gekeken is wat de steun richting de vrijwilligers is, wat het beleid is waarbinnen we binnen de kaders daaraan aandacht besteden. We zien op dit moment geen nadere rol, laat ik het voorzichtig omschrijven, om in dat kader nog meer of andere zaken te moeten doen, waarvan wij vinden dat die stimulatie ook vanuit de provincie zou moeten komen.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Bent u het dan met mij eens dat als we de cultuursector ook op dit niveau willen versterken en we niet kiezen voor een groter budget, waardoor professionele organisaties direct kunnen worden ingeschakeld of uitgebreid, we juist die positie van de vrijwilligers moeten versterken?

Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): Aan vrijwilligers zitten veel, laten we het zo zeggen, haken en ogen, zoals vrijwilligersbeleid en noem maar op. Ik vind, kijkend naar musea, culturele instellingen, dat juist vanuit deze organisaties al heel veel voor hun vrijwilligers kan worden gedaan. Dat gebeurt ook vaak, ook vanuit gemeenten. Als ik zie hoeveel er vanuit gemeenten

wordt gedaan om vrijwilligerswerk te stimuleren dan zie ik daar niet direct een extra rol voor de provincie weggelegd.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Kuiper.

Mevrouw **KUIPER** (CDA): U gaf aan dat het binnen de provinciale kaders belangrijk is dat er veel wordt gedaan aan erfgoed kennisdeling et cetera. Nu zijn er veel vrijwilligers, maar ook georganiseerde vrijwilligers in de vorm van historische of archeologische verenigingen. We hebben een infrastructuur waarin er al veel kennis is. Denk aan het Steunpunt Monumenten en Archeologie. Bent u het met mij eens dat het soms fijn is dat wanneer een vereniging met vragen zit, - ik denk daarbij aan wetgeving, zoals de Omgevingsverordening-, dat het fijn is als die vereniging dan een beroep kan doen op een organisatie die de provincie toch al als partner beschouwt en dat die partner alle kennis en ervaring die ze heeft, kan inzetten op de vragen en behoeften van toegewijde vrijwilligers? Ziet u geen win-winsituatie?

Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): Ja, ik kan me daar best wel iets bij voorstellen. Ik voel er enerzijds wel voor, maar tegelijkertijd twijfel ik, we hebben er al meerdere malen over gesproken in de commissie. Ik denk dat we in eerste instantie niet die weg zouden moeten inslaan. Ik sluit het niet uit, maar op dit moment niet. Ik werk in veel organisaties ook met vrijwilligers. Ik zie dat organisaties zelf vrij inventief zijn en ook dicht genoeg op de materie zitten om hun vrijwilligers de juiste informatie te geven. Ik zit meer op die toer. Laten we eerst kijken hoe het vanuit die organisaties kan dan dat wij dat vanuit de organisaties voor hen gaan regelen. Daar zie ik ook de nadelen van.

Er liggen moties van de PvdD voor waarvan ik bij de motie over de historische geografie niet zie wat de gevolgen zijn als de motie wordt aangenomen. Die motie zal de VVD in eerste instantie niet steunen. Voor de andere moties wacht ik de reactie van GS af. De motie voor inspiratie voor herbestemmingsprojecten vind ik heel sympathiek. Ik vind het ook een nuttig idee. Ik vraag me af of dat al niet veel gebeurt, als je kijkt naar organisaties zoals ‘Liniebereid ondernemen’.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Hollebeek.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Het gebeurt misschien wel, mondjesmaat. Ik ben er niet bij betrokken. Er zijn heel veel stichtingen. Mijn idee was juist om het op een niveau te tillen vanuit de provincie, zodat mensen vanuit verschillende velden inspiratie op kunnen doen. Je krijgt een wat breder perspectief waardoor je ziet wat er ook mogelijk is, zodat je wat verder gaat kijken dan de koker waar je al in zit.

Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): Dit klinkt heel sympathiek. Ik wacht nog wel de reactie van GS af. Ik vraag me af of er ook vraag naar is. Gaan we dan niet iets doen waarvan wij denken dat het aangeboden moet worden, maar is de vraag er ook?

De heer **CARTON** (PvdA): De PvdA Noord-Holland is tevreden met de ambities in het beleidskader erfgoed en cultuur, met daarin extra aandacht voor diversiteit en inclusiviteit. Een sector die het momenteel zwaar heeft vanwege alle beperkende maatregelen in de pandemie, waarin we nog steeds zitten. Met meerderheid is een fonds opgericht om de sector te ondersteunen. Ik zou graag nog duidelijkheid hebben van de gedeputeerde over de hoeveelheid ruimte die er nog in het fonds zit om gedurende de komende tijd ondersteuning te bieden. Wat is daarbij de inzet op dit punt?
Daarnaast wil ik een voor mijn fractie belangrijk punt benadrukken. In Nederland hebben tweeënhalf miljoen mensen van zestien jaar of ouder moeite met lezen en schrijven. Dat is achttien procent van alle mensen in Nederland. Niet goed kunnen lezen of schrijven heeft gevolgen. Je vindt minder snel een baan, of je hebt minder grip op je geldzaken. Een laaggeletterde kan wel lezen of schrijven, maar niet genoeg om helemaal mee te doen in deze samenleving, of zoals de gedeputeerde het in de commissie zei dat we eigenlijk moeten spreken over geletterdheid. Daarmee ben ik het geheel eens. Mijn fractie is blij met de activiteiten van ProBiblio om voor deze inwoners, in samenwerking met de bibliotheken, deze taalvaardigheid te versterken. Dat onderschrijven we. We weten dat dit ook belangrijk is voor de gedeputeerde en partijen die hier aanwezig zijn. Mijn fractie ziet ook kansen om ervoor te zorgen dat deze Noord-Hollanders geletterd zijn om te zorgen dat ze zelfstandiger, zelfredzaam zijn, driemaal minder werkloos en onderdeel uitmaken van een inclusieve provincie. Hierover willen we graag met de leden van GS en PS verder in gesprek. De PvdA komt in het eerste kwartaal van het nieuwe jaar met een discussienota om met elkaar specifiek op dit punt in te zoomen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Hoogervorst.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Met alle respect voor uw pleidooi om aandacht te vragen voor geletterdheid. U zult ongetwijfeld weten dat ook de SP een groot voorstander is van het aanpakken van het probleem van laaggeletterdheid. Wat ik niet begrijp is waarom u dit aanbrengt onder het kopje cultuur. Als er zoveel tijd en aandacht binnen het kader van cultuur besteed moet gaan worden aan geletterdheid, wat wilt u daar dan mee bereiken ten behoeve van de cultuursector?

De heer **CARTON** (PvdA): Waarom ik het inbreng bij deze nota is omdat ProBiblio de taak heeft om hiervoor inzet te plegen met de activiteiten die zij hiervoor hebben. Wij zien kansen dat zij met die taak, mogelijk op een andere manier, of aanvullend, de geletterdheid in Noord-Holland kunnen versterken. Om daarover het gesprek te kunnen voeren, werken we nu een discussienota uit.

De heer **HOOGERVORST** (SP): We wachten de discussienota met belangstelling af. Kunnen we daarbij ook een verzoek om een apart budget voor de aanpak van laaggeletterdheid verwachten, of moet het allemaal worden opgelost uit hetzelfde budget?

De heer **CARTON** (PvdA): We nemen dat inderdaad mee in de discussie die we gaan voeren. Er zal nog geen kant en klaar voorstel liggen. Daarover willen we juist met elkaar in gesprek. Het is

zeker niet de bedoeling dat dit het budget voor cultuurbeleid opslokt. We willen de accenten samen verkennen om te weten of we mogelijk nog een aanvulling kunnen doen.

Mevrouw **NANNINGA** (JA21): De kunst- en cultuurvisie van een linkse coalitie en dan ook nog onder auspiciën van een GroenLinkse gedeputeerde. Ik hield mijn hart vast toen ik dit beleidskader opensloeg, maar kijk eens aan. Er is veel geld, veel aandacht en een uitgebreid instrumentarium voor onze cultuurhistorie. Het ontsluiten, restaureren en behouden van erfgoed, aandacht voor de Noord-Hollandse stolpboerderijen, de steun voor cultuuronderwijs, de erkenning van het zegenrijke werk van bibliotheken. Ik kan me eigenlijk wel vinden in het betoog van de Kanik van D66 over het behoud van industrieel erfgoed, dat we hebben rond onze energievoorziening. Na een decennium of twee in de kou of in het donker, omdat windturbines en zonneweides natuurlijk niet voldoen en omdat alle bossen zijn opgestookt in biomassa-ovens zullen we allemachtig blij zijn dat we nog wat oude centrales over hebben om het weer licht en warm te krijgen. Niets dan lof.
Onze partij is niet dol op het verstrekken van cultuursubsidies aan makers. In onze visie is een bijdrage van de overheid aan kunst en cultuur niet het verstoren van de markt met het in stand houden van verborgen werkloosheid van kunstenmakers, maar juist dit, wat eigenlijk in dit plan staat: behoud, restauratie, ontsluiting, inventarisering van ons cultuurerfgoed. We zullen de door GL ingediende motie dan ook niet steunen. Op provinciaal niveau moeten alle ballen op erfgoed, wat ons betreft. De makers die zichzelf niet kunnen bedruipen moeten misschien toch maar wat anders gaan doen met hun carrière. Al met al onze complimenten aan de gedeputeerde en aan de ambtenaren voor dit zeer overzichtelijke en complete stuk.
Dan nog iets over de Valletta benadering van archeologie: het in situ behouden van opgravingen. Dat is heel ambitieus. Het is op een droog eiland als Malta een stuk makkelijker te realiseren dan in onze drassige polder. Het is goed dat we ons daaraan gecommitteerd hebben. Grote delen van onze provincie zijn immers bijna museaal op zichzelf. Om daarin ook opgravingen te kunnen behouden en exposeren, draagt bij aan de culturele waarde voor de bezoeker. Voor wie van geschiedenis en cultuur houdt raad ik aan om Malta en Valletta te bezoeken. Heeft JA21 dan niets om over te klagen? Ja, dat wel. Er staat natuurlijk wat plichtmatige onzin in over diversiteit en inclusie, wat volgens onze fractie natuurlijk nooit een doel op zich is en ook niets te maken heeft met schoonheid, kunst, erfgoed, verwondering, kortom alles wat je associeert met kunst en cultuur. Het is ook heel jammer dat ik geen budget heb gezien om de werkelijk afgrijselijke lampen die onze plenaire zaal ontsieren, te vervangen. Misschien is dat een punt voor de volgende begroting.

Reactie GS in eerste termijn:

Gedeputeerde **PELS**: Laat ik beginnen met het bedanken van onze ambtenaren. Er is ontzettend hard gewerkt in de afgelopen anderhalf jaar, niet alleen aan dit beleidsstuk, maar ook aan ons Nood- en herstelfonds. Onze cultuurmensen draaien continue overuren en nu kunnen ze hier niet bij zijn. Ik mag hier staan namens hun, voor mijn gevoel. Ik wil via deze weg alle betrokken ambtenaren uitgebreid bedanken voor hun geweldige inzet. Ook de Statenleden worden bedankt, Ik heb genoten van het proces dat we samen hebben gelopen. We kunnen vaststellen dat we in

een complexe tijd leven, waarin we cultuur nodig hebben. Of dat nu persoonlijk is als uitlaatklep, maatschappelijk als verbinding, of economisch. We hebben gezien wat voor enorm gat geslagen is in een sector die ook economische van groot belang is voor onze provincie. Misschien zijn we het op de inhoud niet altijd eens, of hebben we af en toe een discussie over wat cultuur is. De een geniet van het levenslied en een ander van het museum. Wederom hebben we gezamenlijk vastgesteld dat niemand vraagtekens stelt bij het belang van cultuur. Omdat we het allemaal zo omarmen, wil ik vanaf deze plek alle makers, producenten, de vele vrijwilligers en de instellingen een hart onder de riem steken en bedanken voor de inzet in de afgelopen anderhalf jaar. Wat zij steeds moeten meemaken met 'op en neer', open en dicht en aanpassen. We hebben veel van ze gevraagd. Ze hebben steeds geleverd. Zoals u ook al stelde, we staan klaar als provincie met ons Noodfonds ,maar ook met het Herstelfonds om ondersteuning te bieden. Dat doen we met het Rijk. We kijken goed waarmee het Rijk komt als er steunmaatregelen zijn. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat we daarop zo goed mogelijk aansluiten. Ook de samenwerking met de gemeenten heb ik de afgelopen tijd enorm gewaardeerd. We hebben in gezamenlijkheid een brief gestuurd om het belang van de culturele sector te benadrukken. Op de weg die we nu inslaan met dit cultuurbeleid, waarbij ook wordt ingezet op regionale samenwerking, kunnen we ook gemeenten steunen in het steeds verder versterken van hun lokale culturele sector. Ik hoop van harte dat als zij lokaal een mooi coalitieakkoord maken, zij ook veel geld zullen uittrekken voor cultuur.
Naast het herstel zien we ook andere uitdagingen, die u ook al heeft benoemd. Inclusiviteit zei ik echt als een proces. We hebben het nu benoemd. We zullen blijven leren onderweg hoe we inclusiviteit kunnen betrekken. Hetzelfde geldt voor verduurzaming. Er ligt een enorme opgave om ons erfgoed te verduurzamen, om het klimaatbestendig te maken. Ik denk dat die opgave alleen nog maar zal groeien in de komende jaren. We moeten daar als provincie, mede een antwoord op geven.

Ik zal eerst de vragen beantwoorden en daarna op basis van de moties op uw inbreng reageren.
GL vroeg of er nog iets kan worden gedaan met culturele cheques, om op die manier de culturele sector te kunnen ondersteunen. De gedeputeerde vraagt om het mee te nemen en het college de ruimte te geven om dat te wegen bij het Herstelfonds. Dat is de geijkte plek. We kijken dan goed naar wat het Rijk doet. We hopen natuurlijk op een Regeerakkoord, een dezer dagen. Dan kunnen we zien wat er voor de culturele sector wordt gedaan. Dat wegen we mee. Dan kijken we in het Herstelfonds of we er zelf nog een impuls aan kunnen geven.

Het is belangrijk dat we straks zowel het Noodfonds als de herstelfondsmaatregelen goed evalueren. Waar ik een uitdaging zie voor de Staten is om te weten, dat als de herstelfondsmaatregelen aflopen en we ons staande beleid hanteren, of we onderweg lessen hebben geleerd, die een plek zouden moeten krijgen in het cultuurbeleid. In de verre toekomst moet daar bij stil worden gestaan.

De lessen die zijn geleerd is bijvoorbeeld het grote belang van regionale samenwerking. Ook de samenwerking tussen instellingen is belangrijk. Soms is de culturele sector helaas een sector van eilandjes. Nu zagen in de coronacrisis dat instellingen van hun eilandjes af kwamen en bij elkaar keken hoe de ander het deed. Daarom is in het cultuurbeleid ingezet op samenwerking tussen instellingen. Nu is er absoluut veel meer budget nodig, want de sector wordt hard geraakt. Daar hebben we het Nood- en Herstelfonds voor. Of dat in de toekomst ook nog zo is, is de vraag. Laten we afwachten hoe het uitpakt voor de sector en wat het Rijk qua impulsen nog geeft.

Er zijn geen harde cijfers over het Noodfonds. Nog niet alles is binnen. De voorlopige raming is dat er mogelijk twee miljoen euro resteert, dus wat terugkomt uit de eerste en tweede tranche. Zoals ik eerder in een brief met u heb gedeeld, zou ik dat graag willen reserveren voor eventuele aanvullende noodsteun, maar ook om gericht een groep te steunen, welke hard geraakt wordt. Dat zijn de jonge makers. We zijn daarvoor instrumenten aan het ontwikkelen, die we met u zullen bespreken. Deze groep wordt nog harder geraakt dan andere makers. We vinden het belangrijk om de jonge makers een steuntje in de rug te geven. Zij zijn de makers van de toekomst. We hebben ze nodig. Mocht noodsteun niet meer nodig zijn, dan nemen we de middelen graag mee naar het Herstelfonds.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Hoogervorst.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Over het bedrag dat eventueel resteert van het Noodfonds: dat is op zich goed nieuws. Is het dan niet verstandig en ook logisch om dan andere organisaties te zoeken die wellicht in een eerdere fase bij de toekenning van steun zijn afgevallen? Dat de jonge cultuurmakers gesteund moeten worden, daarmee ben ik het van harte eens. Daar moedig ik het college ook toe aan. Wellicht is daar ergens anders geld voor te vinden?

Gedeputeerde **PELS**: Als u nog een plekje weet waar we dat geld kunnen vinden, dan houd ik me warm aanbevolen. We hebben deze lijst met instellingen samengesteld met gemeenten. Dat is aan het begin van de crisis gedaan. We keken naar het regionale effect van deze instellingen. Wat nu blijkt, lopende het proces, is dat de instellingen die niet op de lijst staan, ook vaak op steun kunnen rekenen van de gemeenten zelf, via de Rijksmiddelen. Het Rijk heeft aanvullende middelen vrijgemaakt voor lokale instellingen. Daarvan maken de gemeenten goed gebruik. Op dit moment heb ik niet het beeld dat er organisaties zijn, die achter het net vissen, maar die we wel graag zouden willen ondersteunen. Ik zal er zeker opnieuw naar vragen, als we in overleg gaan met de wethouders. Zij hebben het meest complete beeld van hoe het er lokaal aan toegaat. Ik neem uw vraag mee naar dat overleg.

Ik bedank JA21 voor de complimenten. Ik hoop u nog vaker te verrassen. Helaas ga ik niet over de lampen. Dat is aan de Commissaris van de Koning.

Motie 235 is deels overbodig en deels moet ik de motie ontraden. Het is al in ons ruimtelijk regime vastgelegd. Denk aan Bijzonder Provinciaal Landschap, de Stelling van Amsterdam. Onze instrumenten staan benoemd op pagina 9: de Leidraad, ARC, PARK, ARO. In onze Omgevingsverordening is het ook duidelijk belegd. Waar zit nu de macht van erfgoed? Voor de Stelling van Amsterdam hebben we separaat een energiekader moeten maken, omdat het nu verboden is om energie op te wekken binnen de Stelling. Het is nu al sturend. De motie wekt de indruk dat u verder zou willen gaan dan wat er nu aan instrumenten ligt. Dat zou ik willen ontraden. Uiteindelijk maken we gezamenlijk een integrale afweging, die ook maakte bij de verordening. Daaraan zou ik me willen houden.
Dan kom ik bij motie 236. Deze motie is grotendeels overbodig. We hebben de Leidraad Cultuurhistorie en Landschap. We maken glossy's over archeologie. De koppeling naar de

ruimtelijk ordening is gelegd met de Omgevingsverordening. Als u verder zou willen gaan, dan moet ik de motie ontraden. Beide dossiers zouden dan aan kracht verliezen. Op Natuur hebben we een aantal harde doelen. Als een en ander in elkaar wordt vervlochten dan komen we ingewikkelde zaken tegen. Soms komen elementen tegenover elkaar te staan. Dan zou je bijvoorbeeld vanuit Landschap een open landschap willen. Dan moeten er bijvoorbeeld bomen worden gekapt. Dan moet omwille van de cultuurhistorie een afweging worden gemaakt. Daar waar we elkaar moeten en kunnen vinden, doen we dat al met de genoemde instrumenten.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Hollebeek.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik kan me goed vinden in de beantwoording van de gedeputeerde, met uitzondering van het feit dat er in het dictum wel gesteld wordt 'waar mogelijk'. Het wordt niet als een in beton gegoten blauwdruk gepresenteerd.

Gedeputeerde **PELS**: Ik herken die verwoording in uw motie. Voor mijn gevoel doen we dat nu al voldoende. Ik zie nu niet een mogelijkheid om dat nog verder te versterken. De motie is overbodig.

Motie 237: Als we erfgoed sexy kunnen presenteren, dan moeten we dat vooral doen. Afgelopen periode hebben we het geregeld gepresenteerd. Ik wil geen waardeoordeel geven over de wijze waarop. Op www.steunpunterfgoednh.nl zijn voorbeelden te vinden. Laten we eens kijken hoe we het ook in de komende periode op een passende manier kunnen doen, die past bij deze tijd. Als u mij daarin de ruimte geeft, dan kan het college de motie van een positief advies voorzien.

Motie 238 moet ik ontraden. De provincie gaat niet over de inhoud van educatie. Daar gaat het onderwijs over. Daar gaat deels de minister van Onderwijs over. De Tweede Kamer is voorzichtig om zich te bemoeien met de inhoud van het curriculum. Daar wil ik me bij aansluiten. Cultuureducatie ansich is al erg kwetsbaar. Cultuureducatie is een steeds incidenteel programma. Er is nog niets structureel belegd bij het Rijk. Iets wat de provincie wel zou willen en waarvoor zij ook lobbyt. Het lijkt me niet verstandig om nu onderdelen aan die lobby te hangen. Laten we het aan het onderwijs laten. Laten we zorgen dat er cultuureducatie is en dan bij voorkeur voor nog veel meer kinderen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Hollebeek.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): U zegt eigenlijk dat u in het overleg over het beleidskader het niet over de inhoud heeft?

Gedeputeerde **PELS**: Dat klopt. We hebben het vooral over de middelen. Er komt, hoop ik wel, een nieuwe periode aan. Dat zal ook van het Rijk afhangen. Het gaat steeds om incidentele middelen. Waarover we het tot nu steeds hebben gehad is vooral: Voor wie maken we het beschikbaar? Dat is een grote uitdaging, omdat we er nu, alleen met middelen vanuit de provincie en dus niet met

Rijksmiddelen, voor hebben gezorgd dat VMBO en ook de witte vlekken aangehaakt zijn, zodat d scholen ook daar mee kunnen doen.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Dan constateer ik dat er nog een mooie taak voor ons gezamenlijk ligt.

Gedeputeerde **PELS**: Ik denk dat we daarin van mening verschillen. Ik veronderstel dat uw Staten zich niet met het onderwijs curriculum willen gaan bemoeien.

Motie 239 kan ik positief adviseren. Als het mag, met uw instemming, zou ik de motie nog wat breder willen trekken en dat we ook kijken hoe bijvoorbeeld producenten en andere belanghebbenden in de culturele sector kunnen aanhaken. We hebben daarmee goede ervaringen in Noord-Holland Noord bij het opstellen van het Cultuurprofiel. Dat moet nu door naar een uitvoeringsprogramma. In de MRA is er nog niet een dergelijke klankbordgroep. Het lijkt me mooi om daarmee aan de slag te gaan.

In motie 240 wordt onderscheid gemaakt wat voor mijn gevoel niet zo strak is. We kennen veel mixinstellingen, die én vrijwilligers én professionals hebben. We hebben slechts een aantal instellingen die puur en alleen op vrijwilligers draaien en die dat niet lijken te redden. Ons beeld is dat ze er goed voorstaan. Op uw vraag over de Omgevingswet: Daarvoor kunnen verenigingen nu al bij het steunpunt terecht. Ze kunnen daar niet terecht met een vraag over bijvoorbeeld het bouwen van een website, of hoe een vereniging kan professionaliseren. Ik ben wat zoekende. Bij Herbestemming hebben we ze nu duidelijk naar voren gebracht. Molens is een duidelijk aandachtspunt in het beleidskader, wat zich echt richt op vrijwilligers, net als het Huis van Hilde We gaan de komende tijd kijken naar onze regelingen, maar ook naar ons beleid. Ik kan me voorstellen dat we kijken naar het versimpelen en het verduidelijken. Als we iets tegenkomen waarmee we vrijwilligers verder kunnen helpen dan doen we dat. Daarom vind ik een notitie ingewikkeld, omdat we die nu eigenlijk voor hebben liggen. Dit is wat wij denken wat wij nu voor vrijwilligers kunnen betekenen. Onderweg en lerende zullen we misschien nieuwe dingen ontdekken. Als we u een notitie zouden sturen, dan ziet die er ongeveer hetzelfde uit als het voorliggende document. Dit kunnen we waarmaken binnen ons huidige budget. Stel dat u wilt dat we bijvoorbeeld de historische verenigingen financieel gaan ondersteunen, dan is daarvoor op dit moment geen budget. Los van de vraag of het aan de provincie is om dat te doen en niet aan gemeenten. Motie 240 moet ik ontraden.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Kuiper.

Mevrouw **KUIPER** (CDA): Fijn om te horen dat als er inhoudelijke vragen zijn, men zich tot het steunpunt kan richten. Is een steunpunt structureel gefinancierd?

Gedeputeerde **PELS**: Ja dat klopt.
Daar waar we kunnen leren en iets kunnen aanpassen voor vrijwilligers zullen we dat zeker doen. Wat er nu staat in het beleid, daarvan denken we dat we dat kunnen waarmaken.

Motie 241: U kunt verwachten dat Gedeputeerde Staten hetzelfde reageren als bij de andere motie over educatie. We gaan niet over het curriculum van het onderwijs. Gelukkig kan ik u geruststellen. Erfgoed zit nu al in cultuureducatie en ook in de langlopende leerlijnen. Scholen borgen het vaak daar. Ik moet ook deze motie ontraden.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Hoogervorst.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Dank aan de gedeputeerde voor haar toelichting op onze motie. Jammer dat zij de motie negatief adviseert. Dat is niet nodig. Ik kom zelf uit het basisonderwijs. We vroegen regelmatig subsidie aan bij organisaties, die bijvoorbeeld als voorwaarde stelde dat de school iets moet doen met dichtkunst. Ik noem maar wat. Dat wordt over het algemeen geaccepteerd door het onderwijs. Het is niet zo dat het onderwijs niet wil dat de subsidieverstrekker zich bemoeit met de inhoud. Dat is te kort door de bocht. Als u zegt dat erfgoed al een plek heeft in cultuureducatie dan geef ik u gelijk, maar dat is echt marginaal. Het zou jammer zijn als de provincie haar invloed niet zou kunnen uitoefenen om dat aandeel te vergroten. Hoe denkt u daarover?

Gedeputeerde **PELS**: Ik kan me voorstellen dat het onderwijs zich af en toe laat sturen door bijvoorbeeld subsidie bij een organisatie aan te vragen. Het onderwijs valt uiteindelijk wel onder de overheid. Dat zijn wij. Ik vind het wel een andere vraag als Provinciale Staten zich gaan bemoeien met het curriculum. Mochten we ooit tot een subsidieregeling komen waarbij bijvoorbeeld heel direct kan worden bijgedragen aan dichtkunst en een school vraagt daarop aan en maakt haar curriculum op dan is dat een vrije keuze van de school, terwijl als wij dat als overheid opleggen dan is dat het niet. Daarin zit voor mij een duidelijk verschil. U geeft zelf aan dat het wat marginaal is. Misschien kan er een delegatie van uw Staten richting de Kamerfracties gaan om daarvoor een mooi pleidooi te houden. U kent ook de terughoudendheid van de Kamer om zich te bemoeien met het curriculum op scholen. Ik denk dat we hier diezelfde voorzichtigheid moeten betrachten.

Motie 242 betreft het Erfgoedhuis. Daarover hebben we een aantal keer gesproken in de commissie. We hebben gezocht naar wat zo een Erfgoedhuis precies is. Het college trachtte te laten zien dat veel al door het steunpunt wordt gedaan. Daar zit vooral het verschil in waarbij je vrijwilligers wel of niet betrekt. Dat slaat voor mij wat terug op die positie van de vrijwilligers. Binnen de huidige begroting van het cultuurbeleid zie ik niet de ruimte. Het zijn dan echt aanvullende taken die we gaan opzetten, naast wat het steunpunt nu al doet. Dan zou scherper moeten worden wat we nu missen. Ik moet eerlijk zeggen dat ik uit de vergaderingen niet scherp kan concluderen wat dat dan precies is. Waar is het Erfgoedhuis in uw ogen een oplossing voor? Wat is het probleem? Het is nu een roerige tijd in de culturele en erfgoedsector. De komende tijd moeten we het verder met elkaar ontdekken. We hebben nu veel nood- en herstel maatregelen. We doen allerlei extra zaken. Hoe ontwikkelt die sector zich en wat hebben vrijwilligers, makers en ook anderen straks van ons nodig? De motie vraagt om iets specifieks, wat nu niet binnen de begroting past, om aanvullende instrumenten te maken en wat ook al voor een groot deel wordt opgepakt. Laten we dit ook zien als iets om van te leren. Het probleem moeten we met elkaar

scherper krijgen. Wat hebben we nodig voor het behoud van erfgoed? Laten we niet nu al overgaan tot het oprichten van een Erfgoedhuis. Ook deze motie moet ik ontraden.

Tweede termijn:

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik vind het wel zo netjes om te reageren op een aantal uitspraken. Mevrouw Van Meerten stelde een vraag over de motie over inspiratie. Er is natuurlijk wel vraag naar, maar die vraag kan altijd toenemen door dingen aan te bieden. Je moet dingen soms sexy maken, zodat mensen getriggerd worden om na te denken over dingen.
Ik heb een vraag aan de heer Hoogervorst over de erfgoedmotie. Die is voor ons lastig. Enerzijds zijn we voor integraliteit. We willen dat dingen zoveel mogelijk bij elkaar gaan. Een Erfgoedhuis clustert juist weer dingen. Anderzijds zou het een opstap kan zijn om een Erfgoedhuis samen met landschap te laten gaan. Dan gaat het een heel andere kant op en wordt het integraal. Hoe zien de heer Hoogervorst en de gedeputeerde dat?
Over onze eigen moties: Ik wil straks wat tijd om even met mijn fractie te overleggen.

De **VOORZITTER**: Ik zal straks vragen of anderen ook behoefte hebben aan een schorsing voordat we dit punt afsluiten.

De heer **ZAAL** (GL): Dank aan gedeputeerde Pels voor de beantwoording. Prima, om even op het Rijksbeleid te wachten, ten aanzien van het bevorderen van toegankelijkheid. Als het dan niet in het Regeerakkoord staat, laten we dan niet, net als met het rekeningrijden, het aan een volgend Kabinet overlaten, maar wel handelen.
Fijn dat de evaluatie van de inzet van coronamiddelen serieus wordt genomen door het college en natuurlijk goed om lessen te trekken uit wat we gedaan hebben en nu doen in het kader van het Noodfonds. We zijn benieuwd naar de plannen voor het ondersteunen van de jonge makers en naar de analyse die daar onder zit en die geleid heeft tot het mogelijke nieuwe speerpunt.
Tenslotte: goed om het begrip makers breed te interpreteren. Laat het wel makers blijven, in plaats van, wat ik maar even noem, functionarissen. We hebben het begrip zeker niet als inperkend bedoeld.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Even heel kort. Allereerst over de vrijwilligers. Er werd nogal afwijzend op onze voorstellen gereageerd. Daar kan ik me vanuit de optiek van de gedeputeerde niet veel bij voorstellen. Ze heeft altijd heel veel waardering voor vrijwilligers. We zouden dat graag wat meer willen structureren, omdat we denken dat de hele cultuursector daarvan profijt kan hebben. Daar graag nog een reactie op van de gedeputeerde.
Het is niet meteen de bedoeling om een Erfgoedhuis op te richten. We zouden graag willen dat Gedeputeerde Staten, de Provincie, gaan onderzoeken of er in onze provincie behoefte is aan een Erfgoedhuis. In andere provincies bestaat het al. Daar is natuurlijk ook over gediscussieerd en onderzoek naar gedaan of het wel echt nodig is. Onze vraag met deze motie is om met elkaar te onderzoeken of er behoefte aan is en wat de meerwaarde voor Noord-Holland zou kunnen zijn.

De heer **KLEIN** (CU): We zijn tevreden met het voorliggende beleidskader. Mooi is de aandacht voor cultuurlandschap, de stolpen, herbestemming van ons erfgoed, culturele infrastructuur, de bibliotheken en cultuureducatie voor jongeren. We maken ons wel zorgen over de bereikbaarheid van cultuur en muziekonderwijs voor veel jongeren. We hebben daarover gesproken in de commissie. De gedeputeerde heeft gezegd dat er hopelijk iets moois over staat in het Regeerakkoord. Dan komt de gedeputeerde daarmee terug bij de Staten.
Het lijkt ons mooi als dat inspirerend overzicht van herbestemmingsprojecten er komt van. Dat ondersteunen we graag. Motie 239 over het verkennen van de makers, inclusief de bredere interpretatie die de gedeputeerde eraan gaf vinden we goed. Die motie dienen we ook mede in. De motie over de notitie voor het versterken van de positie van vrijwilligers: We vinden het heel belangrijk dat we dat als provincie proberen te ondersteunen. We zijn niet overtuigd door de uitleg van de gedeputeerde dat dit geen toegevoegde waarde zou hebben. Misschien kan de gedeputeerde daarop terugkomen in de tweede termijn?

De heer **CARTON** (PvdA): Ik ga nog kort in op de moties. Dank voor alle antwoorden van de gedeputeerde. Die zijn heel overtuigend. Ik denk dat we daarin mee kunnen gaan inzake de moties. We moeten niet teveel op de stoel van het onderwijs gaan zitten. We gaan niet over de inhoud van het onderwijs. Mijn fractie ziet heel veel in de inspiratie her- en bijbestemming. Daar zullen we voor stemmen. Hetzelfde geldt voor de inbreng van makers. Van die motie zijn we mede indiener. Daar zouden we de brede interpretatie willen onderschrijven.
Ik begrijp uit de toelichting van de gedeputeerde dat de vrijwilligers eigenlijk al heel veel steunmogelijkheden hebben en daar ook terecht kunnen. Op welke manier houdt de gedeputeerde in de gaten wat die behoefte van de vrijwilligers is? Als we binnen het kader waar de provincie het over heeft, behoeftes zien waarbij we iets kunnen invullen dan moeten we daarover met elkaar kunnen praten, en dat in het vervolg of evaluaties kunnen meenemen.

Gedeputeerde **PELS**: Ik denk dat mijn vraag met betrekking tot vrijwilligers aan de Staten is: Hoe dan? De SP geeft het al aan. In al mijn uitingen laat ik eenieder al weten hoe dankbaar we onze vrijwilligers mogen zijn. Ik heb u net verteld hoe wij vrijwilligers in dit kader zoveel mogelijk proberen te betrekken. Dat we daar ook lerend in willen zijn. Op het moment dat we een nieuw instrument ontwikkelen, dan zullen we opnieuw kijken naar hoe we vrijwilligers kunnen betrekken. Mijn vraag aan de Staten is wat u dan mist. Laten we wel concreet worden, anders word ik een beetje kriebelig. Dan willen we allemaal iets voor de vrijwilligers doen, maar we maken het niet concreet. In dit document hebben we getracht het zo concreet mogelijk te maken. Ik zou niet weten welke stappen we nog meer kunnen zetten. In het Herstelfonds wordt geld vrijgemaakt voor de maatschappelijke sector. Dat is ook een directe steun aan vrijwilligers. Gemeenten kunnen bepalen dat ook aan culturele instellingen te geven, die op vrijwilligers draaien. Mocht u daar nog mee willen komen, dan zijn ideeën van harte welkom. Volgens mij moeten we concluderen dat dit nu concreet is wat we kunnen doen. Voor de rest moeten we het in ons lerend vermogen zoeken. Het meten van de behoeften is iets wat ik graag meeneem en dat we dat in de gaten houden. We hebben regelmatig gesprekken met vertegenwoordigers van vrijwilligersorganisaties. We kunnen heel goed een vinger aan de pols houden om te weten wat die behoeften zijn.

Over het Erfgoed zou ik hetzelfde willen vragen: Hoe dan? Dan hebben we het over een Erfgoedhuis als iets wat andere provincies hebben. Wij hebben weer iets anders. Dat is het Steunpunt, maar ook het Huis van Hilde. Andere provincies zijn jaloers op ons Huis van Hilde, in hoe we omgaan met het tentoonstellen van archeologie en het betrekken van vrijwilligers daarbij. We maken de catalogus voor iedereen beschikbaar, ook voor de historisch en archeologische verenigingen. Als u zegt dat we niet hebben wat er in het Erfgoedhuis in andere provincies is, dan sta ik daarvoor open, maar ik wil niet beginnen bij het ding: We moeten een Erfgoedhuis hebben. In mijn ogen doen we al dat moois wat de andere Erfgoedhuizen ook doen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Kuiper.

Mevrouw **KUIPER** (CDA): Ik zou niet willen dat de gedeputeerde deze discussie afsluit met een kriebelig gevoel. Dat verdient dit onderwerp niet. U heeft er heel hard aan gewerkt ,met al uw ambtenaren. U geeft aan dat het een lerend proces is. Waar het mij omgaat is dat we niet alleen aanbodgericht werken, maar dat er ook gepeild wordt en dat er een plek is voor de behoeften vanuit de vrijwilligers. We mogen trots zijn op wat er allemaal is en wat we allemaal aanbieden, maar het gaat er juist om: Wat zien we niet? Misschien is dat maar heel gering. Een Erfgoedhuis is geen doel op zich maar is wel een mooi instrument. Kunt u mij daarin volgen?

Gedeputeerde **PELS**: Dat kan ik zeker volgen. Ik denk dat we dit goed kunnen betrekken bij wat de PvdA had ingebracht. We moeten zicht houden op de behoefte van vrijwilligers. Ik moet er zelf een vorm in zoeken. Als u mij die vrijheid geeft om een vorm te zoeken waarin we dat kunnen ophalen bij de vrijwilligers, ook met betrekking tot het beleid en zeker als we richting de ontwikkeling van onze instrumenten gaan, die bij dit beleid passen, dan kunnen we elkaar daarin zeker vinden. Dan hoeven we het alleen geen Erfgoedhuis te noemen. Het advies voor de motie blijft hetzelfde, maar we hebben elkaar dan wel gevonden op de inhoud.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Hoogervorst.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Ik ben heel blij met de inbreng van mevrouw Kuipers. Eigenlijk wilde ik hetzelfde zeggen. Inderdaad dit stuk waar we best tevreden over zijn, verdient geen kribbige mevrouw Pels. We zijn met elkaar bezig om het allemaal steeds beter te maken. Wij komen hier nog weleens op terug.

Gedeputeerde PELS; Ik was niet kribbig. Ik was een beetje kriebelig.

De **VOORZITTER**: Ik bedank de gedeputeerde voor haar bijdrage in de tweede termijn. Op verzoek van de PvdD schors ik tien minuten, voordat ik overga naar het volgende onderwerp.
Ik stel voor dat we om kwart voor vier dit agendapunt vervolgen, om vervolgens weer te schorsen voor een wisseling van de woordvoerders.
Ik schors de vergadering.

Schorsing 15.35- 15.47

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. We waren nog bij agendapunt 11, het beleidskader erfgoed en cultuur. We hadden twee termijnen afgerond. Op verzoek van een aantal van u is tijdelijk geschorst voor overleg.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik doe dit vooral een hoop speculatie te besparen richting de avond. Even over de moties. Over motie 235 kan ik zeggen dat wij inderdaad verder willen gaan dan het huidige beleid. Die motie willen we in stemming gebracht zien. Motie 236 wordt aangehouden. Ik besef dat ik misschien iets uitvoeriger had moeten zijn in de formulering. Ik bedoelde niet in het hele beleid, maar meer bij het uitdragen van.
Dank voor de steun van de gedeputeerde voor de inspiratiemotie, welke we in stemming willen brengen. De cultuureducatiemotie willen we ook in stemming gebracht zien. We willen niet dat we ons helemaal met het curriculum gaan bemoeien, maar er kunnen best wel ideeën worden aangedragen. Dat is de vrijheid van de gedeputeerde.

De **VOORZITTER**: Motie 236 is aangehouden.

De heer **HOOGERVORST** (SP): We hebben overlegd over onze moties. De moties met de nummers 240 en 241 leggen we ter stemming voor. Motie 242 wordt aangehouden tot een later moment. Ik begrijp dat Gedeputeerde Staten zonder budget niet verder kan uitzoeken of er in Noord-Holland behoefte is aan een Erfgoedhuis. Dan gaan we het gewoon zelf doen. We komen er op een later moment mee terug.

De **VOORZITTER**: Motie 242 is aangehouden. Ik sluit agendapunt 11 af. Stemming over de moties en de voordracht vindt vanavond plaats in de besluitvormende vergadering.
Dan schors ik nu vijf minuten, zodat de woordvoerders kunnen wisselen van plek.

Schorsing 15.50 tot 15.55 uur

12. Legesverordening 2022 en tarieventabel 2022 (Voordracht 74-2021)

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. We zijn aangekomen bij agendapunt 12.

De heer **ZOON** (PvdD): Ons provinciale uitgangspunt is onder andere een net tarief van leges. Leges zijn geen middel om beleid bij te sturen, maar het is ook niet de bedoeling dat er te weinig berekend wordt waardoor de kosten moeten worden gedragen vanuit de algemene begroting. Ik moet dan ook een compliment geven. Veel tarieven zijn bijgesteld richting een eerlijk en correct bedrag. Kostendekkendheid is ook de opdracht die het bestuur heeft gekregen van ons. De provincie heeft ook een eigen begroting. Ze rekent ook een eigen belasting in de vorm van opcenten. De verschillen per provincie zijn er. Dat is ook logisch. Daarom is het bijzonder om te zien dat twee tarieven naar beneden zijn bijgesteld, waardoor de kostendekkendheid is komen te vervallen. Eén door de gemeenschappelijke provincies, het IPO. Dit staat haaks op ons uitgangspunt van leges en daarom dienen we een amendement in, samen met GroenLinks.

Amendement 41/13-12-2021

Legesverordening, stikstofvergunningen kostendekkend

Provinciale staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op maandag 13 december 2021, ter behandeling van de voordracht Vaststellen legesverordening 2022 en tarieventabel 2022, besluiten in bovengenoemde ontwerpbesluit:

- *het besluit "De legesverordening 2022 met de daarbij behorende tarieventabel 2022 vast te stellen" te nummeren als 1.;*
- *toe te voegen als besluit 2 de tekst "2. Het tarief onder 7.2 in de tarieventabel 2022 te wijzigen van € 1.600,00 naar € 2.250,00";*
- *toe te voegen als besluit 3 de tekst "3. Het tarief onder 7.5 in de tarieventabel 2022 te wijzigen van € 800,00 naar € 865,00".*

Toelichting

In december 2019 heeft Provinciale Staten besloten om de legestarieven, voor zover die nog niet kostendekkend waren, gefaseerd in 3 jaar op een kostendekkend niveau te brengen.
Uit de tarieventabel: tarieven 2021 en 2022; groen is kostendekkend, blauw is 'tarief op andere wijze berekend':
Het tarief 2022 onder 7.2 is ten opzichte van 2021 verlaagd en nu niet meer kostendekkend (blauw). De redenen die GS voor deze verlaging geeft is dat er voor een andere categorie (7.3 in de tabel, de PAS-meldingen), afspraken zijn gemaakt tussen het Rijk en IPO. En dat "om onduidelijkheid met de overige aanvragen o.g.v. art. 2.7 2de en 3de lid van de Wnb te voorkomen, dit tarief na overleg met Gedeputeerde Rommel ook is vastgesteld op € 1.600,-".
Deze argumenten treffen geen doel: PAS-meldingen zijn prima te onderscheiden van andere aanvragen Wet natuurbescherming en 7.2 valt niet onder de afspraak tussen Rijk en IPO.
Verlaging van het tarief is niet in overeenstemming met de afspraak met PS om kostendekkende tarieven te hanteren.
Het tarief 2022 onder 7.5 is zonder verder toelichting verlaagd van € 865,- (kostendekkend) naar € 800,- (niet kostendekkend). Wij willen de verlaging ongedaan maken en dit tarief weer terugbrengen naar het kostendekkende tarief, zijnde € 865,-.
Partij voor de Dieren en GroenLinks

De **VOORZITTER:** Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **KAPITEIN** (D66): D66 wil dat de leges zoveel mogelijk kostendekkend zijn. Niet meer en niet minder en voor iedereen, zowel voor inwoners als bedrijven en voor relevante maatschappelijke organisaties. Daarom zijn we nu tevreden over het grote aantal aanpassingen in de tarieven. Er zijn nogal wat wijzigingen in de vermelde leges ten opzichte van vorig jaar, zowel naar boven als naar beneden. Dit was wel noodzakelijk. Er wordt, wat ons betreft, meestal op de juiste wijze omgegaan met die uitzonderingen, die gemeld zijn in de stukken, zoals de uitzondering voor de aanleg en bouwkosten van zonnepanelen. De motie is wat ons betreft afgedaan. Echter de PvdD heeft zojuist een amendement ingediend. Daarin wordt terecht weergegeven dat een paar punten niet geheel kostendekkend zijn. Daarom staan we positief tegenover dit amendement.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Soest (50PLUS/PvdO) wilde het woord voeren, maar zij is offline. Ook haar telefoon staat uit. We kunnen geen contact maken met haar.

Gedeputeerde **PELS**: Er waren niet veel vragen. Ik ben blij dat u ook het belang van de kostendekkendheid onderschrijft. Daaraan hebben we de afgelopen jaren met elkaar gewerkt. Er is een amendement ingediend. Amendement 41 kan worden voorzien van een positief preadvies. Dit kan overeenkomstig onze afspraken in IPO-verband. Daarmee is er geen beletsel om dit aan te passen.

Tweede termijn:

De **VOORZITTER:** Er is geen behoefte aan een tweede termijn. We kunnen dit agendapunt afsluiten.

13. Vragenuur

De **VOORZITTER**: Er zijn geen interrupties toegestaan. Er kunnen geen moties worden ingediend. De spreektijd is voor de eerste termijn voor Provinciale Staten drie minuten en voor Gedeputeerde Staten ook. In de tweede termijn is dat een minuut voor PS en een minuut voor GS.
De fractie van de PvdD heeft mondelinge vragen ingediend inzake het ontbreken van een natuurbeschermingsvergunning voor Schiphol.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Plots lijkt te worden erkend dat het een probleem is dat Schiphol geen Wet natuurbeschermingsvergunning (Wnb) heeft. Juridisch adviseurs van het demissionaire Kabinet waarschuwen dat een rechtszaak over het ontbreken van deze vergunning waarschijnlijk slecht afloopt voor de overheid, en dus ook voor Schiphol. Het betreft een vertrouwelijk juridisch advies aan het demissionaire Kabinet. Naast dat de luchthaven niet voldoet aan de stikstofregels, voldoet de luchthaven ook niet aan regels op het gebied van geluid en overlast. Kamerleden zijn hierover bijgepraat in een vertrouwelijk overleg. De aangedragen oplossingsrichtingen liggen in de sfeer van maatregelen als 100.000 vluchten minder (terug naar 400.000 vluchten), of in een straal van 25 kilometer rondom Schiphol: grootschalige uitkoop van boeren, terugdringen van uitstoot van industrie en terugbrengen van de maximumsnelheid naar 80 km/uur. Maar de juristen waarschuwen hierbij dat dit nog steeds onvoldoende zal zijn.
De provincie gaat over aanpassingen in ruimtelijke ontwikkeling en over impact van Schiphol op natuur en leefomgeving, en het zijn de bewoners van Noord-Holland die hinder en gezondheidsschade ondervinden.
Daarom de volgende vragen:

- Gaat de provincie sturen op ruimtelijke ingrepen en welke keuzes gaat de provincie daarbij maken, of gaat het Rijk daar alleen over beslissen?
- De Partij voor de Dieren waarschuwt al jaren voor het ontbreken van de Wnb-vergunning Schiphol en het vastlopen van het stikstofdossier. Wat is er veranderd dat dit blijkbaar nu wel een probleem is geworden?

- Wat gaat GS inbrengen als voorzitter van de Bestuurlijke Regie Schiphol (BRS) in deze 'nieuwe' situatie?

Gedeputeerde **OLTHOF**: De ruimtelijke keuzes liggen vast en die staan verwoord in de Omgevingsvisie Noord-Holland 2050. Die zullen de bouwsteen vormen voor het verstedelijkingsconcept van de MRA, die we samen met het Rijk hebben opgesteld. We zullen samen met het Rijk wederkerige afspraken maken ten aanzien van ruimtelijke ontwikkelingen. Dat is niet eenzijdig vanuit het Rijk. Daarmee zijn we al druk bezig, ook op andere dossiers. Ik wil benadrukken dat de aandacht vooral gaat naar leefbaarheid en gezondheid.
Het feit dat deze discussie speelt is al langer bekend. Door meerdere partijen is dat al aangegeven. Het Rijk is bevoegd gezag als het gaat over de Wnb. De vraag die u stelt is enigszins prematuur, omdat er nog geen maatregelen bekend zijn. De BRS, waarvan Provincie Noord-Holland voorzitter is, heeft recent afspraken gemaakt met het Rijk over het vroegtijdig betrekken van de BRS bij de maatregelen en dat de BRS er ook wat van mag vinden. Die maatregelen zijn nog niet bekend. We zullen ze later horen. Hopelijk worden we daarin gekend.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Bedankt voor de beantwoording. Ik begrijp dat er nog veel overlegd zal worden tussen Provincie en Rijk, ook middels de BRS. Via veel kanalen vindt dus overleg plaats. Hoe worden PS hierover geïnformeerd en in het vervolg betrokken?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Informeren zal volgens de reguliere manier plaatsvinden. Als er ontwikkelingen zijn dan worden de Staten daarover geïnformeerd. Dat kan schriftelijk dan wel mondeling. Het Rijk is bevoegd gezag. In dat opzicht zal besluitvorming bij het Rijk plaatsvinden. We kunnen er hooguit iets van vinden.

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat er vanuit Statenleden geen aanvullende vragen zijn.

14. Beraadslaging Actualiteiten

De **VOORZITTER**: Voor de actualiteit staat maximaal een uur. Dat betekent dat we ongeveer drie minuten per spreker hebben. Gedeputeerde Staten krijgen tien minuten spreektijd. De spreektijd is inclusief interrupties en antwoorden daarop. Als een motie wordt ingediend dan zal de klok worden stilgezet bij het voorlezen van het dictum.
De actualiteit is ingediend door de fractie van de SP. De fractie heeft een verzoek gedaan tot het houden van een actualiteit, conform artikel 48 van ons Reglement van Orde, inzake Tata Steel.
Ik verzoek mevrouw De Groot om de actualiteit aan de orde te stellen.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Het is fijn dat we deze actualiteit aan de orde stellen. We danken de Staten voor het bieden van deze mogelijkheid.
Er zijn maatregelen genomen om Tata Steel, zeg maar, eerder van zijn lood en PAK's af te helpen. Dat is niet geheel voldoende. Er zijn ook nog andere dingen aan de orde bij Tata Steel. Daar moeten we heel snel vanaf geholpen worden. Dat betreft CO2, stikstof, fijnstof en alle andere schadelijke stoffen in de lucht. De bewoners van Wijk aan Zee, beter gezegd de IJmond, hebben

aangegeven dat de maatregelen voor de korte termijn volstrekt onvoldoende zijn. Ze willen het veel sneller voor elkaar hebben. De SP is het met deze inwoners eens. Daarom hebben we de volgende vragen aan de gedeputeerde.
Bent u met ons van mening dat het voor de gezondheid van de omwonenden ook de hoogste prioriteit moet hebben dat kooksgasfabriek 2 en hoogoven 6 gesloten worden?
Kunt u ons meedelen waarom het, wat u betreft, niet mogelijk is om deze twee zwaar vervuilende bedrijfsonderdelen voor 2030 te sluiten?
Als het voor 2030 wel mogelijk blijkt te zijn, waarvoor we ons overigens moeten gaan inzetten, hoe gaan we dit dan aanpakken?
Kunt u ons een Plan van aanpak voorstellen?
Bent u met ons van mening dat de uitstoot van PAK's en lood verder aan banden moet worden gelegd? Dit om de gezondheid van vooral kinderen te beschermen. Na het terugbrengen van lood met 70% is de hoeveelheid lood waar kinderen in Wijk aan Zee aan worden blootgesteld nog steeds heel veel meer dan voor kinderen elders. Indien de hoeveelheid PAK's met de helft wordt teruggebracht, krijgen bewoners van Wijk aan Zee nog steeds te maken met heel veel meer PAK's dan elders.
Wanneer kan de uitstoot van PAK's en lood nog meer worden teruggebracht, dan nu door Tata Steel aangekondigd? Met andere woorden: teruggebracht tot een hoeveelheid die vergelijkbaar is met elders in Nederland en die geen gezondheidsschade meer oplevert. Wat zal uw en onze rol daarbij zijn? Dan denk ik vooral aan de rol van de Staten.
Hoe en wanneer gaan het Rijk en de Provincie financiële steun verlenen aan Tata? Is dat wanneer Tata Steel gezonder wordt, of als Tata Steel niet gezonder wordt, of als het niet snel genoeg gaat? De bewoners willen graag een deadline voor de sluiting van de kooksfabrieken. Het zou heel fijn zijn als wij de bewoners vandaag in elk geval een deadline kunnen geven waarop wij als Provinciale Staten en u als Gedeputeerde Staten gaan onderhandelen met het Rijk en Tata Steel.

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Op verzoek van de SP spreken we over het nog sneller treffen van maatregelen om de volksgezondheid te verbeteren. Voor mij is onduidelijk is wat het doel is, dat de SP voorstelt te gaan halen. We horen er graag meer over. Tata heeft vergunningen en is bereid om behalve op de eerder aangegeven Roadmap investeringen nog extra inspanningen te verrichten. Dat kan betaald worden dankzij de huidige goede bedrijfsresultaten. PAK's zullen voor de helft zijn afgenomen en de loodemissie met 70 procent. Het is de vraag of dit de uitstoot op een punt brengt waarop het volgens de normen van Europese en landelijke normen acceptabel is. Zo niet, welke aanvullende maatregelen zijn nodig en haalbaar om op te leggen vanuit de provincie. Een groep bewoners uit Wijk aan Zee eist al enige tijd het sluiten van kooksfabriek 2 en hoogoven 6. Dat is geen actualiteit. We begrijpen dat het stoppen van productie betekent dat de uitstoot door de betreffende fabriek en hoogoven naar nul gaat en dat het een verbetering betekent van de luchtkwaliteit en een extra vermindering van de uitstoot van schadelijke stoffen. Minder uitstoot is goed voor de gezondheid van omwonenden en hun kinderen en zeker ook voor de werknemers. Als we hierover praten is de vraag of we fabrieken kunnen en moeten sluiten als provincie. De urgentie en noodzaak van de sluiting moeten duidelijk zijn, evenals de bestuurlijk juridische grondslag. Daarom vragen we allereerst aan de SP om duidelijk te maken aan welke normen Tata niet voldoet, die het noodzakelijk maken om bovenop de aangekondigde extra

maatregelen en investeringen nu zo spoedig mogelijk een groot deel van de productiecapaciteit te sluiten. Hoeveel verder moet de PAK's en uitstoot van lood worden teruggebracht en op grond van welke normen en actuele informatie komt de SP tot dat inzicht? Het sluiten van de fabriek heeft grote consequenties voor de werkgelegenheid en het verdienvermogen van de fabriek en daarmee voor de verdere investeringen, die Tata kan doen om binnen negen jaar tot de schoonste staalfabrieken ter wereld te behoren. Het is van groot belang om met zijn allen vol in te zetten op de realisatie van het Plan Zeester, waarover adviesbureau Roland Berger de directie positief heeft geadviseerd en wat is overgenomen door de directie en de aandeelhouder. Als het bedrijf en de politiek alles op alles zetten dan kan de DRI-installatie er over enkele jaren staan. Dan kunnen de genoemde kooksfabriek en hoogoven er definitief uit. Ik heb dit in het verleden eerder gevraagd aan de SP, maar als de SP de fabriek direct wil sluiten dan moet de fractie dat gewoon zeggen. Dan is het voor iedereen duidelijk. De VVD zet liever in, met een groot aantal andere partijen, waaronder de vakbonden en Tata zelf, op de waterstoftransitie, voor een duurzaam gezonde staalindustrie die voorop loopt in de wereld. Laten we ons daarop focussen en als provincie bewaken dat de korte termijn maatregelen die een wezenlijke vermindering geven van de uitstoot en overlast onverkort worden doorgevoerd. Laten we ervoor zorgen dat de plannen voor door waterstof gedreven staalproductie zo snel mogelijk worden gerealiseerd. We moeten aan de bak. Daar hebben de bewoners en de werknemers recht op.

De heer **LEERINK** (PvdA): Het moge duidelijk zijn dat de PvdA het onderwerp Tata en alles wat daarmee te maken heeft erg belangrijk vindt. Dat is ook de reden dat we daar bijna iedere commissie- en Statenvergadering over gesproken hebben. We hebben steeds gepleit voor een planmatige aanpak. We willen voorkomen dat we iedere keer langs ieder incident alle incidenten steeds weer bespreken. Die planmatige aanpak is er nu. Wat ons betreft passen de stappen, die we op dit moment nemen, ook in dat plan. Ik denk dat het niet slim is om hier een wedstrijd te doen wie het meest het onderwerp Tata op de agenda kan zetten om daarmee de betrokkenheid te tonen. Ik denk dat we het allemaal belangrijk vinden en dat we allemaal de gelegenheid hebben om iedere commissievergadering met elkaar te kijken wat we daarin zouden kunnen betekenen en doen. Wat ons betreft is op dit moment geen aanleiding om op basis van deze actualiteit dit gesprek nog een keer over te doen. Daarmee zeg ik niet dat we het onderwerp Tata niet belangrijk vinden. Integendeel. Het heeft geen zin om rondjes te blijven draaien en iedere Staten- en commissievergadering wederom zaken te blijven herhalen. Dat is de reden dat wij dit keer tegen de actualiteit hebben gestemd.

Mevrouw **KONING** (CDA): Het CDA is blij dat er versneld maatregelen worden genomen om uitstoot van PAK's en lood bij Tata Steel zo snel mogelijk te reduceren. De SP wil nog meer maatregelen en nog sneller verdere reductie en vraagt ook om versnelde sluiting van de kooksfabriek 2 en hoogoven 6. Is dat reëel? Als CDA zijn we voor behoud van de maakindustrie en tegelijkertijd willen we daarbij dat Nederland een van de koplopers blijft in schone productie. Tata zorgt voor banen voor mensen, die trots zijn op hun werk. Tata produceert metaal met de laagste CO2 uitstoot per ton staal ter wereld. Zolang we staal gebruiken zijn er staalfabrieken nodig. Sluiting van een fabriek met duizend banen is ook niet gratis en kan dus niet zomaar ingezet worden. Om gezondheid en economie in balans te houden moet er sprake zijn van

wederkerigheid. Daarvoor pleitte ook ons CDA Tweede Kamerlid Henri Bontenbal. Dat betekent dat de overheid bindende maatwerkafspraken moet maken met de bedrijven over hun uitstoot. In deze maatwerkafspraken wordt vastgelegd welke verduurzamingsprestaties het bedrijf gaat leveren, maar ook wat de overheid doet om deze bedrijven te faciliteren. Economie en bedrijven staan in dienst van het welzijn van de mensen door het maken van een product waar behoefte aan is en door werkgelegenheid en daardoor ook welzijn. Als er tegelijkertijd sprake is van overlast en vervuiling in de omgeving van een fabriek kunnen we dat niet negeren en moeten we dat oplossen. Daar komt de wederkerigheid aan de orde. Het bedrijf moet naar een schonere toekomst geleid worden en gelukkig is Tata Steel daar nu zelf zeer actief mee aan de slag. Het CDA begrijpt dat dit tijd en geld kost. Als wederkerigheid geborgd kan worden, vragen we niet om onmiddellijke sluiting van kooksfabriek 2 en hoogoven 6. We vragen wel om een overheid die bedrijven goed begeleid en faciliteert en een goede afweging maakt tussen economische belangen en de belangen van een goede leefomgeving. Een overheid die er zorg voor draagt dat de juiste regels op de juiste wijze worden uitgevoerd door Tata zonder te vervallen in een te grote regelzucht.
Wij hebben nog twee vragen aan de gedeputeerde. Kunnen de aanpassingen nog sneller worden ingezet, of is dit de hoogste versnelling? Zijn de pakketten die nu op tafel liggen voldoende om de overlast van Tata Steel voor de omgeving tot een maatschappelijk acceptatieniveau te brengen, waarin de gezondheid is meegenomen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van Statenlid Kostić

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Mijn collega van het CDA gebruikt heel veel moeilijke woorden. Ik wil eigenlijk gewoon duidelijkheid van het CDA. We weten allemaal dat Tata een gevaar vormt voor de gezondheid. Tot wanneer wil het CDA Tata de tijd geven om dat voldoende te verbeteren? Is dat volgend jaar? Is dat 2025, 2030? Kunt u een indicatie geven?

Mevrouw **KONING** (CDA): Volgens mij heb ik niet zoveel moeilijke woorden gebruikt. Ik heb juist goed proberen uit te leggen dat wij wederkerigheid willen en dat de overheid en de fabriek een taak hebben, dat we blij zijn met de inzet die er nu is. Waar mogelijk willen we versnelling. Daarom vragen we de gedeputeerde of er opties zijn waardoor het nog sneller kan. We willen dat er gewerkt wordt aan gezondheid. Het pad daar naartoe wordt nu goed ingezet. We vragen ook of dit pad gaat leiden tot een maatschappelijke acceptatieniveau waarbij gezondheid is meegenomen. We hopen op een antwoord van de gedeputeerde. Wij gaan geen datum stellen.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): In het plan van het Rijk en de Provincie, dat deze maand is gepubliceerd over Tata, staat dat in 2022 wordt gekeken of Tata zich houdt aan de eigen beloftes voor reductie van gevaarlijke stoffen. We gaan dat monitoren en dan gaan we kijken of er voldoende wordt ingezet. Wat als blijkt dat het niet voldoende is? Als Tata zich niet houdt aan de afspraken, is het CDA dan bereid om samen met de PvdD op te trekken om die keiharde deadlines te garanderen, waaronder in ieder geval de sluiting van de meest vervuilende onderdelen?

Mevrouw **KONING** (CDA): Ik kan de impact van uw vraag niet overzien. Het CDA is voor een overheid die controleert of een fabriek zich aan de regels houdt en, als dat niet zo is, handhaving oplegt.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Er begint wat te bewegen. Dat is vooral te denken aan de inzet van burgers in de IJmondregio. Diep respect voor die mensen. We kunnen van alles zeggen, maar twee dingen zijn van belang. We hebben met elkaar afgesproken dat de gezondheid van mensen moet worden gewaarborgd. Wat we in de voorliggende plannen zien, is nog steeds heel veel onzekerheid. Mensen willen weten wanneer de meest vervuilende onderdelen, zoals kooksfabriek 2, dicht kunnen. Kan de gedeputeerde zich inzetten om een deadline af te spreken?
De plannen voor waterstoftransitie geven geen enkele garantie over een gezondheidswaarborg, terwijl we dat hier wel als een belangrijk punt hebben neergezet. Wil de gedeputeerde zich inzetten dat de subsidies alleen worden gegeven als er keiharde gezondheidsgaranties tegenover staan? Het is heel vreemd dat we nu op een transitiepunt zitten voor Tata, maar dat we slechts een transitietraject aan het onderzoeken zijn, namelijk het waterstoftraject, terwijl het plan zoals dat er nu ligt, pas in 2050 klimaatneutraliteit belooft. Dan nog hebben we geen groen staal plan. IJzererts is onderdeel van het plan, tot in de eeuwigheid. IJzererts is niet duurzaam. Is de gedeputeerde bereid om dit in te brengen in de overleggen om te kijken hoe meer kan worden ingezet op de recycling van schroot om zo meer in lijn te komen met de rest van Europa, waar er meer op recycling wordt ingezet?

De heer **KLEIN** (CU): We vinden het wat ongemakkelijk om nu over dit onderwerp te spreken. Er is niet echt sprake van een actualiteit. Wij spreken zeer regelmatig over Tata Steel en doen dat ook in januari weer in de commissie NLG. Er was echter voldoende steun in de Staten om er nu over te spreken, dus ik wil er ook kort op ingaan.
Ook de ChristenUnie vindt dat de lucht rondom Tata Steel zo snel mogelijk schoner moet worden. We hebben ook vertrouwen in de stappen die de provincie nu samen met het Rijk zet, waarbij de vergunningen worden aangescherpt. We hebben ook vertrouwen in de strategie die Tata heeft gekozen om versneld op DRI over te stappen. Het aanscherpen van die vergunningen is een noodzakelijke stap, maar uiteraard niet de enige. Tegelijkertijd denken we wel met de SP dat het sluiten van de kooksgasfabriek op een kortere termijn dan 2028 een zinvolle stap zou kunnen zijn. Daarvoor hebben we eerder al aandacht gevraagd. We snappen ook dat een provincie niet kan ingrijpen in een bedrijf als daarvoor geen wettelijke normen zijn. Dat laat onverlet dat we wel graag zouden zien dat de Provincie daarover met Tata in gesprek gaat. Onze vraag aan de gedeputeerde is heel concreet. Kunt u met Tata bespreken of het extern aanvoeren van kooks haalbaar is in de tijd die resteert, totdat straks de DRI operationeel is?

Mevrouw **ER** (GL): Ook wij vinden dat de uitstoot en overlast van Tata Steel zo snel mogelijk omlaag moet. De gezondheid van omwonenden staat voor GL hierbij voorop. Wat ons betreft is het onontkoombaar dat het meest vervuilende en verouderde onderdeel, namelijk kooksfabriek 2 snel wordt gesloten. Dit neemt echter niet weg dat voor ons elke stap vooruit een stap in de goede richting is. De provincie heeft wat betreft handhaving en toezicht en de verscherpingen van de vergunningen al heel wat gedaan en is ook nog bezig met nog verdere aanscherping

daarvan. Ook de aandacht vanuit het Rijk en de gesprekken die gevoerd worden, helpen om uiteindelijk het doel te behalen. Hiermee zeggen we echter niet dat we er nu al zijn. Het is overduidelijk dat er nog een hoop moet gebeuren, voordat er een schonere en gezondere IJmond zal zijn. Wel willen we erkennen en benadrukken dat er in de afgelopen twee jaar veel goede maatregelen zijn genomen en dat we deze lijn graag doorgezet zien worden. Wat ons betreft moeten we dit gesprek dus ook blijven voeren, maar niet op deze manier, met deze actualiteit.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van Statenlid Kostić.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Wil GL ons dan steunen bij de inzet voor een deadline voor de sluiting van kooksfabriek 2? We hebben het nu al jaren over het feit dat die fabriek een keer dicht moet, maar wanneer dan? Wilt u met ons optrekken om dat mogelijk te maken?

Mevrouw **ER** (GL): We willen zeker toewerken naar een zo snel mogelijke sluiting van kooksfabriek 2, maar om dan al gelijk een deadline te noemen, dat gaat GL te ver. Wat GL betreft gaan we eerst als Provincie en Rijk kijken naar welke aanscherpingen er nog kunnen plaatsvinden en wat er wettelijk gezien nodig is om dat überhaupt te kunnen doen.

Mevrouw **GONGGRIJP** (D66): We hebben al eerder onze zorg geuit, net als veel andere partijen. We zijn dan ook verheugd dat het Rijk die zorg nu ook echt deelt en dat ook kenbaar maakt in een brief. Daarin staat duidelijk dat in de IJmond alleen maar plek is voor een duurzame staalfabriek met zorg voor de omgeving en de gezondheid van omwonenden. We vinden het ongemakkelijk dat nu deze actualiteit plaatsvindt, omdat er juist een planmatige aanpak moet zijn. We voeren elke keer al het inhoudelijke debat in de commissie. Ja, er moeten stappen gezet worden. Die worden gezet. We vinden dit niet de plek om het inhoudelijke debat nu te voeren.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van mevrouw De Groot.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Vindt u dan niet dat er binnen een zo snel mogelijke termijn maatregelen genomen moeten worden, die ingrijpender zijn dan wat er nu gebeurt? De mensen die er last van hebben, ondervinden al jaren overlast. Hebben zij niet het recht om te weten wanneer zij verlost zullen zijn van allerlei nare gevolgen die Tata Steel voor hen heeft?

Mevrouw **GONGGRIJP** (D66): Ik denk dat helder is dat we allemaal, ook D66, hebben gezegd dat er stappen gezet moeten worden, die zorgen voor een leefbare omgeving van Tata Steel en dat we stevig moeten handhaven en zorgen dat de uitstoot en schadelijke gevolgen zo min mogelijk zijn. Die plannen liggen er nu. Er worden stappen gezet. Dat moet zeker zo snel mogelijk, maar het moet ook zorgvuldig en met een goed inhoudelijk debat.

De heer **MANTEL** (JA21): Namens de fractie van JA21 zal ik mijn betoog richten op een tweetal onderdelen. Ten eerste: de Omgevingsdienst en haar taken. Zoals vaker besproken in de commissie- en de Statenvergaderingen vindt JA21 dat de Omgevingsdienst haar werk optimaal zou moeten kunnen uitvoeren. Graag horen we van de gedeputeerde of de Omgevingsdienst op

dit moment in staat is om haar wettelijke taak goed uit te voeren. Zo nee, kan de gedeputeerde aangeven wat wij vanuit Provinciale Staten kunnen doen om GS voldoende mogelijkheden te bieden?
Ten tweede: De uitstoot van de Zeer Zorgwekkende Stoffen en andere voor de gezondheid zeer schadelijke stoffen. Het plan van aanpak dat ondanks werd aangekondigd, bevat een aantal goede handvatten. Tegelijkertijd maken we ons ook zorgen. Uit het RIVM-rapport dat in september 2021 verscheen, bleek dat de grenswaarden voor lood en PAK's overschreden werden. Dat is zorgwekkend. Uit de onderzoeken die zijn gedaan blijkt tevens dat in de grafietregens onder andere lood, vanadium en mangaan voorkwam in concentraties die ongewenst zijn voor de gezondheid van kinderen. Uit een RIVM depositie onderzoek van grof stof bleek dat lood en PAK's in Wijk aan Zee dusdanig veel voorkomen dat mond-handcontact bij kinderen leidt tot een ongewenste blootstelling voor de gezondheid. JA21 zou graag zien dat de vergunningen van Tata Steel worden aangescherpt, waar mogelijk, zodat de gezondheid van inwoners van de IJmond op de korte termijn niet langer bovenmatig geschaad worden.
Ziet de gedeputeerde mogelijkheden om op korte termijn de vergunningen van Tata Steel verder aan te scherpen? In het plan van aanpak lazen we dat de OD Noordzeekanaalgebied zelf emissie metingen gaat (laten) uitvoeren bij kooksfabriek 2. Dat laten staat daarbij tussen haakjes. Kan de gedeputeerde aangeven wie deze metingen gaat uitvoeren? Heeft het college daar invloed op?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Wat uit de bijdragen blijkt is dat het belang van gezondheid in de IJmond voor alle partijen hier aanwezig hoog op de agenda staat. Daarover is geen enkele discussie, als ik kijk naar de bijdragen van de afgelopen anderhalf jaar. Nut en noodzaak van deze actualiteit om een verbetering naar 2030 te brengen, ontgaat mij in die zin. U heeft twee weken geleden van mij heel veel informatie gekregen over de inzet van de ministeries van EZK en I en W en onze inzet. We gaan daarover volgende maand praten. Ik vind dat een onderwerp als Tata de tijd verdient om er inhoudelijk goed met elkaar over te praten. U stelt mij u vragen, waardoor ik genoodzaakt ben om toch weer op de inhoud in te gaan. Dat vind ik jammer want dat doet geen recht aan het dossier Tata. Ik zal toch een poging wagen.
De vraag van de SP zelf. Ik heb driekwart jaar geleden, bij de eerste onderzoeken, aangegeven dat het uiteindelijk het beste voor de gezondheid is, als kooksfabriek 2 dichtgaat. Daarover bestaat geen enkel misverstand. Om de grootste stap te zetten naar gezondheidswinst is het sluiten van Kooksfabriek 2 en hoogoven 6 noodzakelijk, maar ook van hoogoven 7 en een andere kooksfabriek. Die transitie kan niet snel genoeg plaatsvinden. We hebben uitvoerig met elkaar besproken dat in het Programma Tata Steel en de Uitvoeringsagenda, die daaraan is gekoppeld, het draait om het aanscherpen van de vergunningen. We kijken naar de vergunningen. Daar zien we mogelijkheden. Als het Rijk besluit om uiteindelijk grenzen scherper te stellen dan zouden we nog meer kunnen gaan doen. In ieder geval hebben we met elkaar twee trajecten afgesproken. We vonden met zijn allen dat het programma Tata Steel 2030-2050 veel te ver weg was. Dat hebben omarmd. We stelden dat er op korte termijn daadwerkelijk iets moet gaan gebeuren. Dat is vertaald in maatregelen die wij als Provincie opleggen. U wordt daarover geïnformeerd middels de vth-brief. Recent heeft u kunnen lezen wat er aan besluiten op het gebied van geur, stikstof en fijnstof is genomen voor het opleggen van maatregelen. Vervolgens heeft Tata gezegd daar bovenop nog maatregelen te zullen treffen. Dat is vertaald in een Roadmap-Plus met concrete m

maatregelen. U heeft zelf genoemd dat er in 2022 50% reductie van PAK's moet plaatsvinden. is dat voldoende? Nee, dat is niet voldoende. We zullen altijd met elkaar stappen moeten blijven zetten. Tata heeft concreet per onderdeel aangegeven wat in 2022 en 2023 wordt gerealiseerd. Dat was in eerste instantie 2023-2025. Door de gevoerde gesprekken worden maatregelen naar voren gehaald. Dat vloeit ook voort uit het gesprek met de Staatssecretaris van I en W en met Tata om de druk op te voeren en het naar voren te halen. Dat doet Tata ook. Is het voldoende? Dat moeten we zien. Daarom hebben we voorgesteld om in 2022 nog een keer een depositiemeting te doen om te weten wat het effect is.

Voor de langere termijn wordt de weg richting groen staal gekozen. Kort geleden was er nog de route naar CCS, het afvangen van CO2 en het opslaan daarvan in de zeebodem. Daarvan hebben de Staten gezegd dat het niet de bedoeling kan zijn. Het plan van de Zeester, omarmd door Tata en vakbond, is wellicht een beter alternatief. Tata stopt met CCS en gaat de route van Zeester bewandelen. Is dat een makkelijke route? Nee. Is het een lange route? Ja. Groen staal is niet een-twee-drie gemaakt. Ik ben het eens met Statenlid Kostić dat ijzererts zoveel mogelijk vervangen moet worden door schroot en het recyclen daarvan. Daar is Tata ook mee bezig. Dat zou wat de gedeputeerde betreft meer kunnen zijn. Daarover geen misverstand. Over de weg naar groen staal in 2030 is twee weken geleden met het ministerie van EZK, het ministerie van I en W, gemeenten en Tata gesproken om zo snel mogelijk zicht te hebben op wanneer dat gaat gebeuren. Tata gaf eerder aan dat 2028 ook mogelijk moet zijn.

De Provincie kijkt wat nodig is om de vergunningverlening zo snel mogelijk te kunnen laten gaan. Tata kijkt naar de technische specificaties. EZK kijkt naar subsidies om dit mogelijk te maken. I en W gaat zodra de specificaties bekend zijn zo snel mogelijk aan RIVM een aanvullend onderzoek vragen over de gezondheidseffecten. We vinden met elkaar dat de investering in groen staal en subsidies verstrekt moeten worden. Dat kan niet alleen over CO2-uitstoot gaan, maar het gaat ook over gezondheid. De koppeling willen we graag maken en daar zullen we steeds op blijven aandringen. We zijn op veel vlakken bezig. Uiteindelijk kijken we of het nog sneller kan dan 2028 en 2030. Dan worden kooksfabriek 2 en hoogoven 6 gesloten. Dat is de grootste winst. We gaan niet wachten tot 2028. We gaan nu al die maatregelen treffen, die al leiden tot concrete significante verschillen. Die staan verwoord in de Roadmap. Daaraan zijn resultaten verbonden. We gaan ook meten of we dat effect kunnen zien.

De aanpassing waarnaar het CDA vraagt, daar zijn we mee bezig. We kijken of maatregelen sneller kunnen. Of de pakketten voldoende zijn? Dat zal blijken uit de metingen. We hopen dat de maatregelen in het kader van ZZS, maar ook het verzoek dat we hebben gedaan aan het Rijk om ons te helpen vergunningen beter en scherper te maken, voldoende zijn. We zullen steeds beoordelen of het scherper kan.

Een deadline ga ik nu niet geven. Ik heb wel aangegeven dat we met het proces bezig zijn om zicht te hebben op wanneer het voor elkaar kan zijn.

Het gesprek met Tata over het importeren van kooks voer ik. Ik heb er vorige week nog met Tata over gesproken. Er is veel gedoe over kooks. We zouden kooksfabriek 2 zo snel mogelijk willen sluiten. Als ik meer informatie heb, dan zal ik dat met u delen.

Het uitvoeren van de wettelijke taak van de Omgevingsdienst is een terecht punt. We zien dat er veel gebeurt, bijvoorbeeld op het gebied van circulariteit. Tata Steel volgt enerzijds het traject naar groen staal. Daarvoor is capaciteit nodig. Ook op de gewone fabriek moet Toezicht en

Handhaving blijven. Ook de vergunningen moeten worden aangescherpt. Het college is in gesprek met de Omgevingsdienst en komt met informatie terug naar de Staten. De wettelijke taken worden uitgevoerd. Het is aan de Staten om te bepalen wat daar extra moet gebeuren. Die keuzes moeten met elkaar worden gemaakt. De Omgevingsdienst wil zelf de regie hebben over de metingen. Het kan zijn dat daarvoor een extern bureau wordt ingehuurd. Welke partij dat is, dat weet ik niet. Dat zou ik moeten navragen. Het kunnen meerdere partijen zijn die op verzoek en in opdracht van de Omgevingsdienst metingen gaan uitvoeren.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Ik heb nog een vraag. Wanneer gaat kooksfabriek 2 sluiten? Wat kunnen we de bewoners vertellen? Dat is voor hen het grootste probleem. Er zou een deadline gesteld moeten worden, zodat bewoners daarop kunnen vertrouwen.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ik kan geen datum geven. We zijn bezig om te kijken wat nodig is om dat proces van een overgang naar een DRI mogelijk te maken. Daarbij ben je afhankelijk van procedures. We kunnen een vergunning afgeven, maar op het moment dat er bezwaren komen tegen het bouwen van de DRI-fabriek, kan dat zomaar een of twee jaar vertraging opleveren. Ik sluit niet uit dat daarop bezwaren komen. De verwachting is dat ik begin volgend jaar kan schetsen welk proces is afgesproken en wat de termijnen daarin zijn. Een datum waarop de kooksfabriek 2 weg zal zijn, kan ik u niet geven.

Tweede termijn:

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Ik wil de gedeputeerde bedanken voor de antwoorden en de andere Statenleden voor het meedenken. De bewoners hebben erg veel behoefte aan een deadline en aan het sneller sluiten van de kooksfabriek. Niet alleen de bewoners, maar ook de werknemers zullen graag in een gezonde omgeving werken.
Is het mogelijk om processen naast elkaar te laten lopen? Dus en een nieuwe installatie bestellen en de vergunningverlening tegelijkertijd op orde brengen en toewerken naar het sluiten van de kooksfabriek en het nog schoner worden van Tata Steel. Als het aan de bewoners ligt, gaat het morgen allemaal gebeuren. Het is heel moeilijk om na zoveel jaren vervuilende activiteiten van Tata Steel, maar het is wel wat absoluut nodig is voor de hele IJmond.

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Ik had de SP gevraagd om te reageren op mijn vraag. Dat zal er deze keer niet van komen. Gelukkig bespreken we dit onderwerp vaker. Ik ben in ieder geval blij dat de SP is opgeschoven van ook het veinzen van het sluiten van hoogoven 6. Volgens mij gaan we dit proces met elkaar in om te zorgen dat de capaciteit van de fabriek redelijk in stand kan blijven met vervanging door een DRI-installatie. Daarmee blijft de verdiencapaciteit in stand. Dat betekent dat er nog een aantal jaren overheen gaat. Ik ben blij met de antwoorden van de gedeputeerde, maar die hadden we al eerder gehoord. Het is goed dat samen met Tata wordt gekeken hoe kooksfabriek 2 eerder zou kunnen sluiten, als er bijvoorbeeld kan worden ingekocht. De middelen vanuit de Provincie zijn wat dat betreft beperkt. Ik ben vol vertrouwen dat we met elkaar zorgen dat die vergunningen op orde komen en dat wat is afgesproken ook wordt nagekomen en dat dit wordt gehandhaafd. Ik heb daar alle vertrouwen in.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Waarom wij dit belangrijk wel vonden, is omdat het idee bestaat dat we nu een weg inlopen, en dat is die van de waterstofroute, zoals het is uitgestippeld. Dat willen we voorkomen. Er is hier in de Staten een motie aangenomen, die breder gaat dan alleen die weg. Ergens is het vastgelopen en gaan we alleen maar hier op inzetten. Het is dit, of de opslag van CO2. Dat willen we voorkomen.
We hebben gesproken over het voorzorgsbeginsel. Dat kan pas worden toegepast als de huidige middelen niet werken. In 2022 weten we dat, want dan gaan we evalueren, volgens het plan dat er nu ligt. Is de gedeputeerde bereid, als we de evaluatie hebben en weten of de ingezette middelen werken, om te kijken of het voorzorgsbeginsel dan wel kan worden toegepast?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ik worstel met de vraag van Statenlid Kostić over CCS waterstof en dat er nog andere routes bewandeld moeten worden. Het is uiteindelijk aan Tata zelf om de keuze te maken van welke route bewandeld wordt. Met regelgeving en subsidies kan dat worden beïnvloed. Daar zijn we ook mee bezig. Ik heb niet op het netvlies staan wat er naast CCS, wat nu is af geserveerd, en de waterstofroute verder nog is. Tenzij u zegt: De optie om Tata helemaal te sluiten en te laten verdwijnen. Ik zou niet weten wat er op dit moment voorhanden is wat we zouden moeten laten onderzoeken als nog een alternatief. Ik ben geen wetenschapper of specialist op dat vlak.
Elke keer kijken we wat de instrumenten zijn die we tot onze beschikking hebben en die we kunnen inzetten. Op het moment dat die onderzoeken hebben plaatsgevonden en de resultaten bekend zijn, zullen we beoordelen welke mogelijkheden er zijn om stappen te kunnen zetten. Dat zullen we elke keer blijven doen. Wat mij betreft ligt het arsenaal aan maatregelen elke keer op tafel om te kijken wat mogelijk is om de omgeving gezond te laten worden. Ik neem nu geen voorschot op welk instrument dat gaat worden. We zullen er altijd scherp op zijn om te zorgen dat het beter kan.
In antwoord op de vraag van mevrouw De Groot: Dit kun je alleen in parallelle routes doen. Anders zouden we in 2050 nog niet klaar zijn. We zijn bezig met subsidie, met de technische haalbaarheid en het vergunningentraject. Dat gaan we inzetten terwijl de fabriek open blijft.

De **VOORZITTER**: Daarmee is er een eind gekomen aan deze actualiteit.

15. Indien aan de orde: stemming motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag

De **VOORZITTER**: We zijn toe aan de reactie van Gedeputeerde Staten op de moties Vreemd aan de Orde van de Dag (VOD). Er is een viertal moties ingediend.
Voor motie VOD 228 ‘Tijdig nadenken over financiering Masterplan Wonen’ geef ik het woord aan gedeputeerde Pels.

Gedeputeerde **PELS**: De motie vraagt om tijdig en grondig naar de financiering van het Masterplan Wonen te kijken. Ik kan u verzekeren dat wij dat voor alle voorstellen doen, die we u voorleggen. Als het op financiering aankomt dan is het betrekkelijk simpel. Of je gaat bezuinigen, of je vergroot je inkomsten. We hebben een indicatie gegeven dat wij verwachten

ongeveer een miljoen euro nodig te hebben voor het Masterplan. Dat kunt u lezen in het overzicht over de moties bij de begroting. Ik kan u meegeven dat we dat bedrag niet in onze lopende begrotingen hebben. Er worden twee voorstellen gedaan, niet in de opdracht aan GS, maar wel in de overwegingen, voor twee bronnen van inkomsten. Daarover hebben we gesproken in de commissie EFB. We hebben van Provinciale Staten een duidelijke opdracht voor het Herstelfonds. Daarbij gaat het niet alleen over de bouwsector en economisch herstel, maar juist ook over de koppeling tussen de coronacrisis nu en de grote impact van klimaatverandering nu en straks. We zien ook dat het voor onze inwoners helemaal niet simpel is om bijvoorbeeld hun woning te verduurzamen, terwijl dat wel een belangrijk onderdeel is van dit fonds. Dat wordt alleen maar urgenter, niet alleen door klimaatverandering, maar ook door de oplopende gasprijzen. GS wil dat als dekkingsbron ontraden. PDNH wordt ook genoemd. Op dit moment is dat instrument nog wel nodig als aanvulling op de markt en werkt niet marktverstorend. Daarnaast is het fonds al grotendeels belegd. Natuurlijk zullen we aan u een grondig voorstel voorleggen. Daar wordt al aan gewerkt. Aan de tijdigheid wordt ook voldaan. Uiteindelijk wil ik u eraan helpen herinneren dat u als volksvertegenwoordigers gaat over het goedkeuren van het dekkingsvoorstel. Dus deze motie moet ik ontraden.

Motie VOD 231 ‘Red de Lange Jaap’: De Lange Jaap is een zeer beeldbepalend monument en van groot belang voor de regio. Ik denk dat eenieder dit monument in Den Helder ook wel kent. Het is van groot belang dat wij als overheden het goede voorbeeld geven. Dat wij goed voor ons eigen erfgoed zorgen. Rijkswaterstaat heeft al te kennen geven dat zij daarin tekort heeft geschoten. Daarom is Rijkswaterstaat met de RCE een onderzoek aan het doen. De minister heeft aangegeven nogmaals te willen kijken naar de mogelijkheden. Het onderzoek wordt eind januari opgeleverd. Het belang van dit monument staat helder voor ogen bij het Rijk. Het Rijk stopt er veel energie in. Niet alleen het vervolgonderzoek wordt gedaan, er wordt ook gekeken naar veertien voorstellen die zijn gedaan, vanuit de regio en inwoners om bij te dragen aan het herstel van de Lange Jaap. Het lijkt me verstandig om deze motie aan te houden en het onderzoek af te wachten. Zoals u weet, houd ik wel van duidelijkheid. Om die duidelijkheid vast te geven: Op het moment dat de Provincie zich zou uitspreken over het behoud van een van onze veertienduizend Rijksmonumenten in onze provincie, dan moeten we ook wel nadenken over wat wij van plan zijn te doen. Hebben we er dan geld voor over? Daarvoor hebben we op dit moment niet de financiële ruimte. Dat zou ik u ook niet willen aanbevelen. Mijn verzoek is om de motie aan te houden en het onderzoek af te wachten.

Gedeputeerde **OLTHOF:** Motie VOD 229 ‘Beleid voor regionale luchthavens’. We hebben hierover gesproken in de commissie. Ten aanzien van de punten die zijn genoemd: we zijn bezig om het beleid te evalueren, met name over de RBML. Dat zal de komende tijd nog verder moeten gaan gebeuren. Ten aanzien van nieuw provinciaal beleid- en dat heeft u goed omschreven en daarom kan ik die toezegging ook doen-, kan ik melden dat we daar wel afhankelijk zijn van de Luchtvaartnota en de uitvoering daarvan. Daar zal over de netwerkkwaliteit gesproken worden. Dan willen we graag aanhaken bij de landelijke nieuwe Luchtvaartnota. Op basis daarvan kunnen we zeggen wat dat betekent voor onze regionale netwerkkwaliteit. Uiteraard zullen we daarin alle nieuwe ontwikkelingen op het gebied van luchtvaart meenemen, zoals elektrisch vliegen en het

verduurzamen van de vliegvelden. De punten die in de motie zijn genoemd, die kan ik toezeggen. Als u de motie toch wilt indienen dan laat ik het graag aan de Staten over.

De **VOORZITTER**: Motie VOD 231 'Omgangsvormen in het kader van een transparante en open bestuurscultuur in eigen huis' is gericht aan Provinciale Staten. Als uw voorzitter hecht ik er wel aan dat ik me natuurlijk blijf inzetten voor het bewerkstelligen van een transparante en inclusieve bestuurscultuur binnen de Provincie Noord-Holland, maar over het eerste en tweede punt in het dictum verbaas ik me. Ik denk dat u uiteindelijk gaat over het vaststellen van de Belastingverordening en niet, als dat door een van de politieke partijen op welke manier dan ook gecommuniceerd wordt in een krant. Het is een beperking van de vrije meningsuiting als we hier iets gaan vinden over wat politieke partijen in kranten schrijven. Hier in deze zaal nemen we met elkaar het besluit. Volgens mij is dat tot op heden, tot op de dag van vandaag, en zolang ik uw voorzitter ben zeker gebruikt beleid. Ik wil u deze motie ontraden.

16. Sluiting

De **VOORZITTER**: We zijn aan het einde gekomen van de beraadslagende vergadering. Straks sluit ik de beraadslagende vergadering. Vanavond om 20.00 uur zullen we online een besluitvormende vergadering openen, zodat we daarna met de stemmingen kunnen beginnen. Ik sluit de beraadslagende vergadering. Dank u wel.

Sluiting 17.02 uur

Provincie Noord-Holland

Provinciale Staten

Notulen -vastgesteld-

Besluitvormende vergadering van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum	:	13 december 2021
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier	:	dhr. M. Admiraal
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig: Mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. W. van Andel (CDA), dhr. R.J.P. Baljeu (Fractie Baljeu), dhr. D.J. van den Berg (JA21), mw. I.A. Bezaan (PVV), dhr. M.T. Cardol (GL), dhr. J.J. Carton (PvdA), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), mw. S.S. Doevendans (PvdA), dhr. J.W. Dulfer (GL), mw. A. Er (GL), mw. G. Van Geffen (Liberaal Noord-Holland), mw. A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mw. L. Gonggrijp (D66), Statenlid J. Gringhuis (GL), mw. J.M.E de Groot (SP), dhr. G.J.W. Hartog (VVD), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), dhr. W. Hoogervorst (SP), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), dhr. E.W.J. Jensen (JA21), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. E.B. Kanik (D66), mw. A.C. Kapitein (D66), dhr. N. Kaptheijns (PVV), dhr. M.C.A. Klein (CU), mw. R.P.M. Kocken (GL), dhr. G.H.J. Köhler (JA21), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Ines Kostić (PvdD), dhr. S. Koyuncu (DENK), mw. C.D.M. Kuiper-Kuijpers (CDA), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. E.J. van der Maas (VVD), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), mw. M.A.H. van Meerten-Kok (VVD), dhr. H.S. Mülder (D66), dhr. A.J.M. Muurlink (PvdA), mw. A. Nanninga (JA21), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), mw. W. van Soest (50PLUS/PvdO), dhr. M.C. Steeman (D66), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. K.J. Terwal (VVD), mw. J. Vastenhouw (FvD), mw. A.T.B. de Vries (PvdA), mw. N.M. van der Waart (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD), mw. T.K. van Wijnen (GL), dhr. G.R. Zaal (GL), dhr. F.A.S. Zoon (PvdD)

Afwezig: dhr. M. Deen (PVV)

Agenda **Paginanummer**

1.	Opening en mededelingen	03
2.	Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden	04
3a	Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding	04
3b	Lijst geheimhouding PS	04
4.	Vaststelling notulen van de vergadering van 8 en 15 november 2021	04
5.	Vaststelling Strategische Statenagenda	04
6.	Vaststelling lijst ingekomen stukken	04
7.	Voortgangslijst van moties	04
8	Voorlopig aangemerkt als hamerstuk	05
8a.	Beslissing op bezwaar betreffende het besluit van PS van 5 juli 2021 tot vaststelling van de RES-sen 1.0 (voordracht 66-2021)	05
8b.	Zienswijze PS op de eerste begrotingswijziging 2022 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (Voordracht 68-2021)	05
8c.	Zienswijze PS op de begrotingswijziging 2022 Omgevingsdienst IJmond (Voordracht 69-2021)	05
8d.	Zienswijze PS op de eerste begroting 2021 Plassenschap Loosdrecht e.o. (Voordracht 70-2021)	05
8e.	Laatste begrotingswijziging 2021 (Voordracht 72-2021)	05
9.	Beslissing op bezwaar betreffende het besluit van PS van 5 juli 2021 inhoudende	

		de vaststelling dat het besluit tot vaststelling van de RES 1.0 Noord-Holland Noord en de RES 1.0 Noord-Holland Zuid niet referendabel is (Voordracht 67-2021)	06
	10.	Europastrategie 2022-2030 (Voordracht 71-2021)	06
	11.	Beleidskader erfgoed en cultuur 2022 (Voordracht 73-2021)	10
	12.	Legesverordening 2022 en tarieventabel 2022 (Voordracht 74-2021)	11
	13.	Vragenuur	11
	14	Beraadslaging Actualiteiten	12
	15	Indien aan de orde: stemming motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag	12
	16.	Sluiting besluitvormende vergadering	12

1. Opening en mededelingen

De **VOORZITTER:** Dames en heren, welkom. Ik open de besluitvormende online vergadering. De laatste vergadering van het jaar 2021. Ik hoop dat het goed gaat verlopen. Het team van de griffie en alle mensen zijn er klaar voor om samen met u door de stemmingen heen te gaan en de laatste besluiten van het jaar te gaan nemen.
Dan welkom aan de Statenleden die aanwezig zijn in de online vergadering en aan alle belangstellenden die ons via de website volgen. Er zal online digitaal worden gestemd over alle ingediende moties, amendementen en de besproken voordrachten van vandaag. Zoals eerder gezegd kunnen er nu geen moties of amendementen meer worden aangepast of ingediend.
Iedereen is ingelogd in MS Teams. Daardoor kunnen we het quorum vaststellen. U zult dan ook geen vertraging hebben in hetgeen ik zeg. De vertraging op de website is soms wel een minuut.
U bent ook ingelogd in het stemsysteem van NotuVote. Er is iemand van Notubiz aanwezig. Als het ergens niet goed gaat dan kunt u dat middels de chat van MS Teams aangeven.
Ik verzoek degenen die online aanwezig zijn om de microfoon te dempen en de camera's zoveel mogelijk uit te schakelen. Dat geldt natuurlijk ook voor de mobiele telefoons.
Als u een stemverklaring wilt afleggen dan zult u in beeld worden gehaald. Houdt u er dan rekening mee dat u live in de uitzending bent. Alles wat u in de achtergrond heeft dan is dat zichtbaar. Als u geen headset gebruikt, wat ik u sterk wil adviseren, beperkt u dan zoveel mogelijk de achtergrondgeluiden.

Er is bericht van verhindering van de heer Deen van de PVV. Dat betekent dat er 54 Statenleden zijn ingelogd. Er kunnen vandaag 54 geldige stemmen worden uitgebracht.
Mocht u, om welke reden dan ook, de online Statenvergadering verlaten, meldt het dan zo spoedig mogelijk, zodat we rekening kunnen houden met het aantal uit te brengen stemmen.

Er wordt dus digitaal gestemd, behalve als een Statenlid verzoekt om hoofdelijke stemming. U kunt de digitale stemming terugvinden op de website waar deze vergadering live wordt uitgezonden. Dan ziet u bij het betreffende agendapunt de uitslag van de stemming terug.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voordat u met de lijst van stemming begint, wil ik namens de PvdA zeggen dat de PvdA de motie VOD 231 over de Lange Jaap aanhoudt.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik vervolg de vergadering.
Als u het woord wilt voeren op het moment waarop u zich niet heeft aangemeld, bijvoorbeeld voor een ordevoorstel, dan kunt u dat doen met het bekende handje.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal Noord-Holland): Motie VOD 229 over regionale luchthavens trek ik in. De toezegging van de gedeputeerde was uitstekend. Daar neem ik genoegen, mede namens mevrouw Van Soest (50PLUS/PvdO).

De **VOORZITTER**: Motie VOD 229 is ingetrokken en motie VOD 231 is aangehouden.
We gaan over tot een proefstemming, met 54 deelnemers in NotuVote.

De stemming is gesloten. 54 stemmen zijn binnen. Dat is fijn. Dan kunnen we verder met de agenda.

2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden

De **VOORZITTER**: Er wordt ook in deze online vergadering geen primus vastgesteld. Een eventuele hoofdelijke stemming zal plaatsvinden op volgorde van fracties. Daar hebben we een addendum bij het Reglement van Orde voor digitaal vergadering voor vastgesteld.
Wenst iemand over de agenda die voorligt nog het woord?

3a Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding

De **VOORZITTER**: Er zijn geen stukken ter bekrachtiging ingekomen.

3b Lijst geheimhouding PS

De **VOORZITTER**: De lijst is vanochtend behandeld in de beraadslagende vergadering.

4. Vaststelling notulen van de vergadering van 8 en 15 november 2021

De **VOORZITTER**: Door de griffie zijn tot op heden geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand over de notulen nog het woord? Zo niet dan zijn de notulen vastgesteld.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat niemand het woord wenst te voeren. Dan is de Strategische Statenagenda vastgesteld.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken

De **VOORZITTER:** Ik heb begrepen dat mevrouw Van Soest een opmerking wenst te plaatsen bij de lijst van ingekomen stukken.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Dat kan vervallen.

De **VOORZITTER**: Door de griffie zijn geen andere opmerkingen ontvangen. Dan is voor de afdoening van de brieven conform het advies van het Presidium besloten.

7. Voortgangslijst van moties

De **VOORZITTER**: Ook over de voortgangslijst zijn bij de griffie geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand het woord? Zo niet, dan stel ik de lijst vast.

8 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk

8a. Beslissing op bezwaar betreffende het besluit van Provinciale Staten op 5 juli 2021 tot vaststelling van de RES-sen 1.0 (Voordracht 66-2021)

8b. Zienswijze Provinciale Staten op de eerste begrotingswijziging 2022 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (Voordracht 68-2021)

8c. Zienswijze Provinciale Staten op de begrotingswijziging 2022 Omgevingsdienst IJmond (Voordracht 69-2021)

8d. Zienswijze Provinciale Staten op de eerste begrotingswijziging 2021 Plassenschap Loosdrecht e.o. (Voordracht 70-2021)

8e. Laatste begrotingswijziging 2021 (Voordracht 72-2021)

De **VOORZITTER**: Het Presidium adviseert in te stemmen met de voordrachten.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Voor agendapunt 8a worden wij geacht tegen te hebben gestemd, vanwege het feit dat de RES als strategie is aangemerkt voor ons niet afdoende is en dat wij ervoor zijn dat het in de toekomst ook een besluit zal zijn, vanwege de vergaande impact van deze strategie.

De **VOORZITTER**: Ik zal richting de luisteraars nog even aangeven wat onder agendapunt 8, hamerstukken, valt. Het Presidium adviseert in te stemmen met de hierna te noemen voordrachten: 8a.Beslissing op bezwaar betreffende het besluit van Provinciale Staten op 5 juli 2021 tot vaststelling van de RES-sen 1.0 (Voordracht 66-2021), 8b. Zienswijze Provinciale Staten op de eerste begrotingswijziging 2022 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (Voordracht 68-2021), 8c. Zienswijze Provinciale Staten op de begrotingswijziging 2022 Omgevingsdienst IJmond (Voordracht 69-2021), 8d. Zienswijze Provinciale Staten op de eerste begrotingswijziging 2021 Plassenschap Loosdrecht e.o. (Voordracht 70-2021) en 8e. Laatste begrotingswijziging 2021 (Voordracht 72-2021).
De heer Van den Berg heeft al een stemverklaring afgelegd op 8a.
Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Iemand anders nog een stemverklaring?

De heer **DESSING** (FvD): Op agendapunt 8a wordt de fractie van Forum voor Democratie geacht om tegen te hebben gestemd.

De heer **KOYUNCU** (DENK):Wij worden geacht tegen gestemd te hebben op 8a.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): De PVV vraagt aantekening bij voordracht 66. Wij worden geacht te hebben tegen gestemd.
Ik wil ook graag een stemverklaring afleggen bij 8e. De PVV kan instemmen met voorliggend besluit. Dat gaat over de laatste begrotingswijziging, voordracht 72. Onze fractie wil wel aangeven dat we kritisch staan ten opzichte van subsidies Bloemendaler Polder, Kwaliteitsimpuls Faunapassage en defosfatisering van fosfaatrijk inlaatwater en niet afkoppelen van agrarische gebieden ten behoeve van waterkwaliteit in de Oostelijke Vechtplassen.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Wij worden geacht tegen 8a en 8c te hebben gestemd.

De **VOORZITTER**: De besluiten bij de punten 8a tot en met 8e aangenomen, met inachtneming van de afgelegde stemverklaringen en gevraagde aantekeningen.

9. Beslissing op bezwaar betreffende het besluit van Provinciale Staten van 5 juli 2021 inhoudende de vaststelling dat het besluit tot vaststelling van de RES 1.0 Noord-Holland Noord en de RES 1.0 Noord-Holland Zuid niet referendabel is
(Voordracht 67-2021)

De **VOORZITTER**: We hebben de beraadslagingen over dit agendapunt in de vorige beraadslagende vergadering al afgehandeld. We gaan nu over tot stemming over de voorliggende moties, amendementen en de voordracht.
Wenst iemand hoofdelijke stemming? Wenst iemand een stemverklaring of aantekening?

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): De PvdA is zeker voorstander van meedenken door Noord-Hollanders. Bij dit concrete verzoek bevestigt het advies van de onafhankelijke Hoor- en adviescommissie inhoudelijk het besluit van PS. Ook willen we deze bevoegdheid bij PS houden en niet bij GS leggen, zoals in deze motie wordt gesuggereerd. Daarom stemmen we tegen deze motie.

De heer **ZOON** (PvdD): Referenda zijn lastig binnen de provincie. We hebben er nu twee gehad, die mislukt zijn. Om een referendum te houden heb je een hoop duidelijkheid nodig. Deze motie schept die duidelijkheid niet. We zien wel het gevaar en de noodzaak ervoor, dus we zullen tegen deze motie stemmen.

De **VOORZITTER**: Zijn er nog anderen? Dan gaan we over tot het in stemming brengen van motie 232 ‘Duidelijkheid over spoedeisendheid van referendabele besluiten’.
De stemming is geopend en wordt vervolgens gesloten.
Met 40 stemmen tegen en 14 stemmen voor is motie 232 verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, FvD, JA21, DENK, Fractie Baljeu en de PVV.

Voordracht 67 ‘Beslissing op bezwaar betreffende het besluit van PS van 5 juli 2021 inhoudende de vaststelling dat het besluit tot vaststelling van de RES 1.0 Noord-Holland Noord en de RES 1.0 Noord-Holland Zuid niet referendabel is’
Vraagt iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening? Zo niet dan open ik de stemming.
Voordracht 67 is met 41 stemmen voor en 13 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, DENK, FvD, Fractie Baljeu, JA21 en de PVV.

10. Europastrategie 2022-2030 (Voordracht 71-2021)

De **VOORZITTER**: Voordracht 71. Er is een aantal amendementen ingediend.

Amendement 35 ‘Inzet concurrentiepositie en vestigingsklimaat passend bij grote uitdagingen van nu’
Vraagt iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening?

De heer **CARTON** (PvdA): Mijn fractie wil graag de gezonde leefomgeving extra onderstrepen. Hierbij zijn we op zoek naar een balans in het beleid. Daarin zijn we het eens met de gedeputeerde dat dit geen onderdeel is voor een vernieuwd beleid en een lobby en daarom zullen we tegen stemmen.

De **VOORZITTER**: Mevrouw De Groot, er is iets niet in orde met uw verbinding. Uw geluid is niet te verstaan. Uw stem is gescrambeld. Wellicht dat mevrouw Alberts de stemverklaring bij amendement 35 namens de SP wil inbrengen.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Mevrouw De Groot heeft zelf aan mij doorgegeven: “Laat het dan maar”. Uiteindelijk was haar bijdrage uitgebreid genoeg. We gaan geen stemverklaring geven.

De **VOORZITTER**: We moeten even hier iets technisch regelen. Ik schors de vergadering voor vijf minuten.

Schorsing 20.30-20.31 uur

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Ik verzoek u allen om NotuVote te verversen. Per abuis stond amendement niet in het stemsysteem. Die is er nu ingezet.
Ik breng amendement 35 nu in stemming. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Amendement 35 is met 44 stemmen tegen en 10 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, CU, DENK, PvdD en de SP.

Amendement 36 ‘Inzetten op groene waterstof met zo min mogelijk tussenstappen’, ingediend door de PvdD en de SP.
Wenst iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening?

Stemverklaring: De heer **VAN DEN BERG** (JA21): We zijn het met de PvdD en de SP eens dat we niet voor blauwe waterstof zijn. Dat blijft dus een onnodige stap, maar het is tegelijk onrealistisch om direct over te gaan op groene waterstof. Daarom zullen we pleiten voor waterstof geproduceerd met kernenergie.

De heer **KANIK** (D66): Alhoewel mijn naam aan dit amendement werd verbonden door Statenlid Kostić, zijn wij van mening dat de gekozen strategie belangrijk is om bestaand beleid op aan te passen. Bovendien zei gedeputeerde Stigter dat zo min mogelijk moet worden ingezet op groene waterstof. We stemmen tegen en vragen om een gesprek in de commissie RWK.

De **VOORZITTER**: Ik ga ervan uit dat er verder geen stemverklaringen of aantekening zijn gevraagd. Dan open ik de stemming. De stemming is gesloten.

Amendement 36 is met 46 stemmen tegen en 8 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, DENK, PvdD en de SP.

Amendement 37 'Energietransitie in samenhang met bescherming bio diversiteit', ingediend door de PvdD, SP, CU en DENK.
Wenst iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening? Zo niet dan is de stemming geopend. De stemming is gesloten.
Amendement 37 is met 45 stemmen tegen en 9 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, CU, DENK, PvdD en de SP.

Amendement 38 'Tussentijdse beschouwing Europastrategie', ingediend door PvdD, SP en DENK.
Wenst iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening?

De heer **KANIK** (D66): Voor ons was de toezegging voor de tussentijdse evaluatie van gedeputeerde Zaal in de commissie eigenlijk al genoeg. Hoewel we eigenlijk vinden dat dit amendement overbodig is, stemmen we toch voor.

De **VOORZITTER**: Dan open ik de stemming voor amendement 38.

Amendement 38 is met 51 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Fractie Baljeu en de PVV.

Amendement 39 'Alle POP-gelden kunnen benutten', ingediend door het CDA en de CU.
Wenst iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening? Zo niet dan is de stemming geopend. De stemming is gesloten.
Amendement 39 is met 38 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, CDA, CU, FvD, Fractie Baljeu, JA21 en Liberaal N-H.

Amendement 40 'Verdienmodel agrariërs doel Europastrategie' ingediend door de CU en het CDA.
Wenst iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening?

Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): Hoewel we het amendement sympathiek vinden, hebben wij ook de gedeputeerde goed gehoord, waarbij ze zei dat het amendement overbodig is en eigenlijk staand beleid en dat ze dit altijd doet. Derhalve zullen wij tegen stemmen.

De heer **KANIK** (D66): Onze fractie vindt dit onderdeel voldoende geborgd in de Voedselvisie. Het speelt een rol in de komende NSV. We zullen tegen stemmen.

De **VOORZITTER**: Dan open ik de stemming voor amendement 40. De stemming is geopend. De stemming wordt gesloten.
Amendement 40 is met 33 stemmen voor en 21 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: D66, DENK, Liberaal N-H, PVV, PvdD en de VVD.

Motie 233 ‘Europa dichterbij Provinciale Staten’, ingediend door de PvdD, SP en DENK.
Wenst iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening? Zo niet dan is de stemming geopend. De stemming is gesloten.
Motie 233 is met 46 stemmen voor en 8 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Fractie Baljeu, JA21 en de PVV.

Motie 234 ‘Niet lobbyen voor datacenters’, ingediend door de SP en de PvdD.
Wenst iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening?

De heer **KAPTHEIJNS** (PVV): Ondanks het feit dat wij 37 datacenters geen prestatie van formaat vinden, belet dat ons niet om voor deze motie te stemmen.

De heer **MANTEL** (JA21): Zolang de provincie Noord-Holland haar eigen energiehuishouding niet op orde heeft, zullen we tegen de vestiging van nieuwe datacenters zijn, met name tegen de zogenoemde hyperscales. JA21 zal deze motie dan ook steunen.

De **VOORZITTER**: Dan open ik de stemming voor motie 234. De stemming is geopend. De stemming wordt gesloten.
Motie 234 is met 34 stemmen tegen, 19 stemmen voor en 1 onthouding van stem verworpen. Tegen hebben gestemd: CDA, D66, Fractie Baljeu, GL, Liberaal N-H en de PvdA.

Voordracht 71 ‘Europastrategie 2022-2030’
Wenst iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening?

Mevrouw **ALBERTS** (SP): We hebben een aantal voorstellen ingediend, waarvan we dachten dat de Europastrategie daardoor verbeterd zou worden. Helaas zijn die verworpen. Om die reden zullen we tegen de Europastrategie stemmen.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): De PVV beseft zich dat we helaas te maken hebben met Brusselse regelgeving inzake bijvoorbeeld de energietransitie en circulaire economie. Jammer genoeg hebben we een college dat dit volledig ondersteunt en zelfs het belang van strengere Europese normen onderschrijft, bijvoorbeeld voor de CO2-reductie, om verduurzaming te versnellen. Het zal niet als een verrassing komen dat onze fractie daar absoluut niet achterstaat en grote moeite heeft met de dominante duurzaamheidssaus, die er door deze Europastrategie overheen gegoten is.

De **VOORZITTER**: Dan open ik de stemming voor voordracht 71. De stemming is geopend. De stemming wordt gesloten.
Voordracht 71 is met 36 stemmen voor en 18 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: 50PLUS/PvdO. FvD, Fractie Baljeu, JA21, de PVV, PvdD en de SP.

11. Beleidskader erfgoed en cultuur 2022 (Voordracht 73-2021)

De **VOORZITTER:** Ook hierover zijn de beraadslagingen hedenmiddag gevoerd. Dan gaan we nu over tot het stemmen.

Motie 235 ‘Historische geografie bij ruimtelijke en economische ontwikkelingen’, ingediend door de PvdD, SP en JA21.
Wenst iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening? Zo niet dan is de stemming geopend. De stemming is gesloten.
Motie 235 is met 36 stemmen tegen en 18 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, DENK, FvD, JA21, de PVV, PvdD en de SP.

Motie 236 is aangehouden.

Motie 237 ‘Inspiratie her- en bijbestemming’, ingediend door PvdD, SP, D66, GL, JA21 en DENK.
Wenst iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening? Zo niet dan is de stemming geopend. De stemming is gesloten.
Motie 237 is met 53 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd: Fractie Baljeu.

Motie 238 ‘Aandacht voor samenhang cultuur en natuurwaarden in educatie’, ingediend door de PvdD, SP en JA21.
Wenst iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening? Zo niet dan is de stemming geopend. De stemming is gesloten.
Motie 238 is met 38 stemmen tegen 16 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, DENK, FvD, JA21, PvdD en de SP.

Motie 239 ‘Inbreng van de makers bij cultuurbeleid’, ingediend door GL, CDA, VVD, PvdD, D66, PvdA, SP en CU.
Wenst iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening? Zo niet dan is de stemming geopend. De stemming is gesloten.
Motie 239 is met 46 stemmen voor en 8 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Fractie Baljeu, JA21 en de PVV.

Motie 240 ‘Versterking positie vrijwilligers erfgoed en cultuur’ , ingediend door de SP, CDA en de PvdD.
Wenst iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening? Zo niet dan is de stemming geopend. De stemming is gesloten.
Motie 240 is met 35 stemmen tegen en 19 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, CDA, DENK, JA21, Liberaal NH, PvdD en de SP.

Motie 241 ‘Meer betrekken erfgoed bij en in de cultuureducatie’, ingediend door de SP, CDA en de PvdD.

Wenst iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening? Zo niet dan is de stemming geopend. De stemming is gesloten.
Motie 241 is met 32 stemmen tegen en 22 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, CDA, DENK, FvD, Fractie Baljeu, JA21, PvdD en de SP.

Motie 242 is aangehouden

Voordracht 73 'Beleidskader erfgoed en cultuur'
Wenst iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening? Zo niet dan is de stemming geopend. De stemming is gesloten.
Voordracht 73 is met 54 stemmen voor aangenomen.

12. Legesverordening 2022 en tarieventabel 2022 (Voordracht 74-2021)

De **VOORZITTER:** Bij agendapunt 12, Legesverordening 2022, voordracht 74 is een amendement ingediend.

Amendement 41 'Legesverordening stikstof', ingediend door de PvdD en GL
Wenst iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening?

De heer **HARTOG** (VVD): Het gaat hier over leges die betrekking hebben op herstelmaatregelen voor de natuur. We zouden drie jaar de tijd nemen voor de uitvoering van deze motie, om tot kostendekkendheid te komen. We bevinden ons nog steeds in een crisissituatie, waarin het zowel voor particulieren als voor ondernemers zwaar weer is. We vinden het dan ook niet verantwoord om nu deze kostenverhoging door te voeren. We zullen tegen het amendement stemmen.

De **VOORZITTER**: Dan open ik de stemming voor amendement 41. De stemming is geopend. De stemming wordt gesloten
Amendement 41 is met 32 stemmen voor en 22 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, FvD, Fractie Baljeu, JA21, Liberaal N-H, PVV en de VVD.

Voordracht 74 'Legesverordening 2022 en tarieventabel 2022'
Wenst iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening? Zo niet dan is de stemming geopend. De stemming is gesloten.
Voordracht 74 is met 50 stemmen voor en 4 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: 50PLUS/PvdO en Fractie Baljeu.

13. Vragenuur

De **VOORZITTER**: Dit agendapunt is in de middag al afgerond tijdens de beraadslagende vergadering.

14. Beraadslaging Actualiteiten

De **VOORZITTER**: Er zijn geen moties ingediend.

15. Indien aan de orde: stemming motie(s) Vreemd aan de Orde van de dag

De **VOORZITTER:** Stemming over de moties Vreemd aan de Orde van de Dag (VOD).

Motie VOD 228 'Tijdig nadenken over financiering Masterplan Wonen', ingediend door Liberaal N-H, SP en 50PLUS/PvdO.
Wenst iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik wil een stemverklaring afleggen bij deze twee moties. Volgens mij zei u het zelf ook al, maar wat ons betreft zit mevrouw Van Geffen nog een beetje met een 'VVD-mind', dat als zij het zeggen dat het dan ook zo gaat. Standpunt in de krant en van de fractie zijn iets heel anders dan wat de Provincie uiteindelijk gaat doen. Wij gaan ervan uit dat we ook zonder dit soort moties prima in de Staten tot besluitvorming zullen komen. Daarom zullen we tegen stemmen.

De **VOORZITTER**: Dan open ik de stemming voor motie VOD 228. De stemming is geopend. De stemming wordt gesloten
Motie VOD 228 is met 37 stemmen tegen en 17 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, DENK, FvD. Fractie Baljeu, JA21, Liberaal N-H, de PVV en de SP.

Motie VOD 229 is ingetrokken

Motie VOD 230 'Omgangsvormen in het kader van een transparante en open bestuurscultuur in eigen huis', ingediend door Liberaal N-H en 50PLUS/PvdO.
Wenst iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening? Zo niet dan is de stemming geopend. De stemming is gesloten.
Motie VOD 230 is met 44 stemmen tegen en 10 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, Fractie Baljeu, JA21, Liberaal N-H en de PVV.

Motie VOD 231 is aangehouden.

16. Sluiting besluitvormende vergadering

De **VOORZITTER**: We zijn aan het einde gekomen van de besluitvormende vergadering, de sluiting. Dat ga ik niet doen zonder dat ik allereerst u fijne feestdagen toewens. Dat u die voorspoedig, maar vooral in goede gezondheid gaat meemaken. Mede namens u wil ik de griffie. de ambtenaren en iedereen die ons in de afgelopen periode heeft ondersteund, enorm bedanken. U heeft met zijn allen een enorme klus geklaard tijdens deze coronaperiode. Ik denk dat ook vandaag weer heeft bewezen dat als je goed met elkaar samenwerkt, wat de griffie met de

ambtelijke organisatie heeft gedaan, we het tot een hoog niveau kunnen brengen. Ik ben apetrots op ‘mijn club’ en ook op mijn Staten. Ik vind dat u vandaag weer een voorbeeldige vergadering heeft gehad.

Ik zie u graag gezond en wel terug in de eerstvolgende Statenvergadering op 21 januari 2022. Ik sluit de vergadering. Ik hoop u allen in goede gezondheid in het nieuwe jaar weer terug te zien. Dank u wel.

Sluiting 21.14 uur

Provincie Noord-Holland

Agenda PS-vergadering (beraadslagend)

Datum	13 december 2021
Tijd	**Aanvang 10:00 uur**
Locatie	Statenzaal
Voorzitter	A.Th.H. van Dijk
Toelichting	Online live volgen of terugkijken kan via: https://noord-holland.stateninformatie.nl

*NB: aanvangstijd PS-vergadering is vervroegd naar **10.00 uur.***

1	**Opening en mededelingen.**
2	**Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.**
3.a	**Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.** *(in besluitvormende vergadering)*
3.b	**Lijst geheimhouding PS.**
4	**Vaststelling notulen van de beraadslagende en besluitvormende vergaderingen van 8 en 15 november 2021.** *(in besluitvormende vergadering)*
5	**Vaststelling Strategische Statenagenda.** *(in besluitvormende vergadering)*
6	**Vaststelling lijst ingekomen stukken.** *(in besluitvormende vergadering)*
7	**Voortgangslijst van moties.** *(in besluitvormende vergadering)*
8	**Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.** *(in besluitvormende vergadering)* Indien de commissie of het presidium besluit dat het een hamerstuk is, dan wordt het punt bij de hamerstukken gevoegd.
8.a	**Beslissing op bezwaar betreffende het besluit van PS van 5 juli 2021 tot vaststelling van de RES-sen 1.0.** Voordracht 66-2021 *(in besluitvormende vergadering)*

Provincie Noord-Holland

8.b **Zienswijze PS op de 1ste begrotingswijziging 2022 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord.**
Voordracht 68-2021
(in besluitvormende vergadering)

8.c **Zienswijze PS op de begrotingswijziging 2022 Omgevingsdienst IJmond.**
Voordracht 69-2021
(in besluitvormende vergadering)

8.d **Zienswijze PS op de 1ste begrotingswijziging 2021 Plassenschap Loosdrecht e.o.**
Voordracht 70-2021
(in besluitvormende vergadering)

8.e **Laatste begrotingswijziging 2021.**
Voordracht 72-2021
(in besluitvormende vergadering)

9 **Beslissing op bezwaar betreffende het besluit van PS van 5 juli 2021 inhoudende de vaststelling dat het besluit tot vaststelling van de RES 1.0 Noord-Holland Noord en de RES 1.0 Noord-Holland Zuid niet referendabel is.**
Voordracht 67-2021
(Stemming over moties, amendementen en voordracht vindt plaats in de besluitvormende vergadering.)

10 **Europastrategie 2022-2030.**
Voordracht 71-2021
(Stemming over moties, amendementen en voordracht vindt plaats in de besluitvormende vergadering.)

11 **Beleidskader erfgoed en cultuur 2022.**
Voordracht 73-2021
(Stemming over moties, amendementen en voordracht vindt plaats in de besluitvormende vergadering.)

12 **Legesverordening 2022 en tarieventabel 2022.**
Voordracht 74-2021
(Stemming over moties, amendementen en voordracht vindt plaats in de besluitvormende vergadering.)

13 **Vragenuur.**
Het Statenlid dat tijdens het vragenuur mondelinge vragen wil stellen, dient deze vragen in bij de griffie, uiterlijk op vrijdag voorafgaand aan de vergadering om 13.00 uur.

Provincie Noord-Holland

14 **Beraadslaging Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).**
(Stemming over eventuele moties vindt plaats in de besluitvormende vergadering.)
Het Statenlid dat een verzoek tot het houden van een actualiteit wil doen, dient dit verzoek in bij de griffie, uiterlijk op vrijdag voorafgaand aan de vergadering om 12.00 uur.

15 **Indien aan de orde: stemming motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.**
(in besluitvormende vergadering)

16 **Sluiting beraadslagende vergadering.**

Spreektijdverdeling Statenvergadering van 13 december 2021

Het presidium heeft besloten de spreektijdverdeling voor PS van 13 december a.s. te baseren op 6 uren vergaderen.

NB: houdt u voor de zekerheid rekening met een langere duur i.v.m. extra benodigde technische tijd en een aangekondigde actualiteit.

Voor de vergadering van 13 december a.s. wordt de volgende verdeling gehanteerd:

Fractie	Spreektijd PS
GroenLinks	28 min.
VVD	25 min.
D66	20 min.
PvdA	20 min.
JA21	15 min.
CDA	16 min.
FvD	9 min.
Partij voor de Dieren	13 min.
PVV	13 min.
SP	13 min.
ChristenUnie	10 min.
50PLUS/Partij van de Ouderen	10 min.
DENK	10 min.
Fractie Baljeu	5 min.
Liberaal NH	5 min.
Totaal PS	*209 min.*
GS	84 min.
Technische tijd	67 min.
Totaal	**360 min.**

Addendum voor de online PS-vergadering bij het Reglement van Orde voor PS van Noord-Holland

Inleiding

De “Tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming provincies,(…)” maakt het mogelijk dat de Staten van Noord-Holland online vergaderen en rechtsgeldige besluiten nemen.

Het voeren van online beraadslagingen in het verband van de Statenvergadering vergt een andere orde en discipline van de Staten. In dat kader is dit addendum bij het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten opgesteld.

In het addendum is een aantal aanvullingen en een enkele afwijking van het Reglement van Orde opgenomen, waarmee een ordelijk en rechtsgeldig verloop van de beraadslaging en besluitvorming mogelijk gemaakt wordt. Na afloop van de eerste online Statenvergadering zal met het Presidium worden geëvalueerd.

Voorafgaand aan de *Staten*vergadering:

1. Als u geen **test** heeft uitgevoerd op één van de aangegeven momenten vooraf, kunt u mogelijk niet meedoen aan de digitale Statenvergadering.

   Als vlak voor de vergadering blijkt dat u niet kunt inloggen, kan het noodzakelijk zijn dat u naar het Provinciehuis komt om te zorgen dat u daar gebruik kunt maken van de daar beschikbaar gestelde apparatuur. Eventueel wordt tot dat moment de vergadering geschorst, in afwachting van uw aankomst op het Provinciehuis.

   Zorg er dus voor dat u uw **aansluiting, camera en microfoon opstelling getest** heeft op een van de in de Nieuwsmail aangeboden testmomenten van de griffie, zodat u nog de tijd heeft om te kiezen voor een andere locatie of met andere apparatuur deel te nemen aan de vergadering.

   Zorg voor een rustige plek en maak gebruik van een koptelefoon met eventueel een aparte microfoon.

2. Geef **uw afwezigheid tijdig van tevoren aan bij de Statengriffie** via statengriffie@noord-holland.nl

   In het geval dat u niet uw afwezigheid doorgeeft en u bent niet aanwezig in de online vergadering, kan het zijn dat de vergadering wordt geschorst tot het moment dat we u bereikt hebben en vastgesteld hebben wat de reden van uw afwezigheid in de vergadering is.

3. Geef ook tijdens de vergadering bij de Statengriffie aan wanneer u niet meer deelneemt aan de vergadering.

   Dit kan via het chatscherm en uiteraard via de mail statengriffie@noord-holland.nl

4. Leden melden **voorafgaand aan de vergadering per mail bij de Statengriffie aan een bijdrage te willen doen bij een agendapunt.**

   U kunt tot vrijdagmiddag 13.00u per mail via statengriffie@noord-holland.nl aangeven dat u een bijdrage wilt doen op een agendapunt.

5. Zorg ervoor dat u zich **30 minuten voor aanvangstijd aanmeldt** in de online vergaderomgeving, met de token voor de vergadering.

   Tijdens het half uur voorafgaand aan de vergadering wordt uw **presentie** door de statengriffier vastgesteld, daarvan wordt verslag gedaan in de notulen van de vergadering.
   Eventueel hoort u dan van de voorzitter de laatste mededelingen voordat de vergadering

live wordt uitgezonden en kunt u de overige deelnemers aan de vergadering begroeten. U kunt dan zelf ook controleren of uw beeld en geluid goed is.

[Hierbij wordt afgeweken van artikel 15 Reglement van Orde]

Na aanvang van de *Staten*vergadering

Openbaarheid van de vergadering

De online Statenvergadering is **openbaar.** Het is niet mogelijk om online in beslotenheid te vergaderen. Beraadslagingen die in beslotenheid moeten worden gevoerd, dienen op een ander moment en in een fysieke vergadering te worden geagendeerd.

6. De vergadering **wordt live-gestreamd vanaf de aanvangstijd** en is te volgen voor het publiek en de pers via de website.

   Houdt er rekening mee dat u zelf en de omgeving waarin u deelneemt aan de onlinevergadering zichtbaar is voor het publiek.

Opening van de vergadering

7. Aan het begin van de vergadering stelt de voorzitter vast **dat het quorum** gehaald is op basis van de vooraf door de statengriffier bijgehouden presentielijst, en noemt de afwezige leden op. Vervolgens opent de voorzitter de vergadering.

   Als het minimumaantal dat benodigd is voor het quorum niet meer deelneemt aan de Statenvergadering door een technische storing, kan de vergadering door de voorzitter geschorst worden tot het moment dat het quorum hersteld is.

8. De **primus** wordt niet vastgesteld in de online Statenvergadering. Als er een hoofdelijke stemming wordt aangevraagd dan geschiedt stemming op volgorde van fractiegrootte en volgorde van de plaats op de lijst.

   [Hierbij wordt afgeweken van artikel 18 van het Reglement van Orde]

Spreekregels tijdens de vergadering

9. In het chatscherm worden zoveel mogelijk **vaste vergadertermen** gehanteerd.

   Naast het groene handje, is het chatscherm een belangrijke informatiebron voor de voorzitter voor wat er leeft in de vergadering. Om het voor de voorzitter mogelijk te maken de teksten in het chatscherm snel te lezen, wordt gevraagd u zakelijk en beknopt uit te drukken. Daarom wordt een aantal vaste woorden gebruikt, niet heel anders dan in een normale fysieke vergadering:

   - Ja/Nee

   - Interruptie (Groen Handje)

   - Verhelderende vraag

   - Van de orde

   - Nieuw (discussie)punt

   - (Erg) eens

   - (Erg) oneens

- Neutraal

10. Op een **ordevoorstel van de voorzitter** reageren in de eerste plaats de woordvoerders danwel de fractievoorzitters via het chatscherm, met de bovengenoemde termen.

    De voorzitter vraagt bijvoorbeeld of er behoefte is aan een tweede termijn. Daarop reageert u als woordvoerder zoveel mogelijk door in het chatscherm ja of nee aan te geven.

11. In het geval dat de **voorzitter schorst**, geeft hij het **precieze tijdstip** aan waarop de vergadering weer wordt geopend.

    In plaats van "we schorsen voor 10 minuten" wordt er aangegeven dat de vergadering weer verder gaat om 14:10u.

12. U kunt **een bijdrage** doen zodra de voorzitter u het woord geeft. U spreekt de vergadering toe via de voorzitter.

    U heeft voorafgaand aan de vergadering aangegeven via de mail bij de Statengriffie op welke punten u een bijdrage wilt doen in de eerste termijn. De voorzitter noemt alle aangemelde sprekers voor de eerste termijn.

    Tijdens de vergadering kunt u in het chatscherm aangeven dat u graag in de tweede termijn nog een bijdrage wilt doen.
    Aan het begin van de tweede termijn noemt de voorzitter de namen van alle aangemelde sprekers in tweede termijn.

13. De **spreektijdenregeling is van toepassing** en u wordt gevraagd uw bijdrage bondig te houden.

14. **Interrupties** hebben de vorm van een korte vraag zonder inleiding. Interrupties worden zeer summier en slechts aan het eind van de bijdrage van de spreker toegestaan.

    Interrupties kunnen het debat in een online digitale vergadering voor derden minder duidelijk te volgen maken. Daarom is het raadzaam deze slechts in bescheiden mate toe te laten. Reacties op andere bijdragen worden zoveel mogelijk verwerkt in een bijdrage in tweede termijn.
    Derde termijn –In afwijking van het reglement van orde kan de voorzitter voorstellen om een derde termijn toe te staan. Een bijdrage in de derde termijn gaat niet van de spreektijd af.

    [Hierbij wordt enigszins afgeweken van artikel 22 van het Reglement van Orde]

15. Aan het eind van de behandeling van een agendapunt wordt duidelijk door de voorzitter vastgesteld dat de beraadslaging over het punt is afgerond. In het chatscherm wordt door de Statengriffie ook dat agendapunt afgesloten en het volgende genoemd.

Moties en amendementen

16. A. **Moties en amendementen** worden vanaf een half uur voor en ook tijdens de vergadering ingediend per mail aan statengriffie@noord-holland.nl
    In de onderwerp regel staat in hoofdletters INDIENEN Motie …..;

    B. Een motie die eerder is ingediend, kan gewijzigd worden ingediend tijdens de vergadering met in de onderwerp regel in hoofdletters GEWIJZIGD INDIENEN Motie….. ;

    C. De indiener en alle mede-indieners worden in cc: van de mail met bijlage opgenomen;

D. Alléén moties die vanaf een half uur voor de vergadering worden aangeleverd worden als definitief en ingediend beschouwd;

E. Indiener + Mede-indieners ontvangen na indiening een mail waarin de indiening van de motie bevestigd wordt;

F. Tijdens de beraadslagingen over het punt waarop de motie is ingediend, wordt de motie door de indiener genoemd en het dictum van de motie wordt uitgesproken; (Het uitspreken van het dictum gaat niet van de spreektijd af) Als de motie gewijzigd wordt ingediend, dan wordt dit genoemd in de bijdrage.

G. Pas na het uitspreken van het dictum wordt de motie door de Statengriffie bij het agendapunt in iBabs en op internet gepubliceerd.

Stemming en besluitvorming

17. A. De stemming over voorstellen, moties en amendementen wordt vastgesteld per stembrief die de statenleden na de vergadering ontvangen;

B. Tijdens de vergadering wordt via de fractievoorzitters gepeild wat de stemverhoudingen in elke fractie zijn;

C. Na de vergadering wordt de weergave van de stemverhoudingen op brief gesteld en wordt de vaststelling van deze stemverhoudingen aan elk van de tijdens de vergadering aanwezige leden toegezonden. Elk lid stuurt de stembrief ondertekend terug aan de Statengriffie ter bevestiging van de juiste weergave van zijn of haar wilsverklaring.

D. Ongeveer twee weken na de vergadering wordt de besluitenlijst gepubliceerd.

Actualiteiten

18. A. Een actualiteit in de online PS-vergadering wordt na de rondvraag en vóór de stemming over moties vreemd op de agenda wordt geplaatst;

B. Een actualiteit duurt maximaal 60 minuten, waarvan 10 minuten technische tijd;

C. Elke deelnemer krijgt vooraf, na de laatste voorbereidende presidiumvergadering een maximum spreektijd;

D. Deze spreektijd geldt voor bijdragen, het doen van interrupties én de beantwoording van interrupties;

Lijst geheime stukken PS 13 december 2021 (bekrachtiging geheimhouding in PS)

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	**Betreft onderwerp en zaaknummer** ***(uit GS-besluit)***	**Motivering GS**	**Voorstel GS tot wanneer geheimhouding**	**Besluitdatum GS geheimhouding**	**Besluitdatum PS bekrachtiging**	**Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding**
2021-66	Brief GS kenmerk 1702980/1728996 over de voortgang project "N247-16, Bereikbaarheid Waterland, maatregelen N247, gedeelte A10-N517.	Voort te laten duren tot het moment dat overeenstemming is bereikt met de hoofdaannemer over de vervolgstappen.	Tot overeenstemming is bereikt met de hoofdaannemer.	02-11-2021	08-11-2021	
2021-25 *2020-42* *(nr. PS-besluit)*	Geheimhouding van het onderzoeksrapport van EIFFEL inzake de invordering van verbeurde dwangsommen d.d. 29 juli 2020 met kenmerk 1472671/1472670.	GS-besluit 01-06-2021: - i.v.m. informatie over dossiers die onder de rechter zijn, blijft het rapport vertrouwelijk totdat de gerechtelijke procedures zijn afgerond; - geheimhouding voort te laten duren tot in ieder geval 1 mei 2022 en dan opnieuw te bezien of de geheimhouding voort moet duren. *GS-besluit 25-08-2020: ter inzage legging rapport voor PS; geheimhouding voort te laten duren tot in ieder geval 1 mei 2021 en dan opnieuw te bezien of de geheimhouding voort moet duren.*	Tot 1 mei 2022 en daarna geheimhouding opnieuw bezien.	01-06-2021 *25-08-2020*	28-06-2021 *14-09-2020*	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	**Betreft onderwerp en zaaknummer** ***(uit GS-besluit)***	**Motivering GS**	**Voorstel GS tot wanneer geheimhouding**	**Besluitdatum GS geheimhouding**	**Besluitdatum PS bekrachtiging**	**Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding**
2020-38 *(nr. PS-besluit)*	Geheimhouding op brief van GS met kenmerk 1447583/1447586 over het circuit Zandvoort.	Ter inzagelegging brief voor PS; geheimhouding voor onbepaalde tijd. ***Aanvullende motivering n.a.v. presidium 21-06-2021:*** De reden hiervoor is dat het openbaar worden van deze informatie de positie van de provincie in een lopende juridische procedure kan schaden en de economische en financiële belangen van de provincie daarbij mogelijk in het geding kunnen komen.	Voor onbepaalde tijd	23-06-2020	29-06-2020	
2020-10 *(nr. PS-besluit)*	Geheimhouding opgelegd op de rapporten van Integis en Tauw betreffende de aansturing bij PWN. (1363522/1363523)	Ter inzagelegging voor PS; geheimhouding van de rapporten duurt om redenen van privacy en bedrijfsgevoeligheid van de informatie voort voor onbepaalde tijd.	Voor onbepaalde tijd.	17-02-2020	09-03-2020	
2019-84 *(nr. PS-besluit)*	De voorlopige geheimhouding zoals die door Gedeputeerde Staten is opgelegd (nr. 1256089/1310882) op onderdelen uit documenten betreffende mogelijke aanpassingen	Ter inzage legging voor PS; geheimhouding duurt voort tot 5 november 2029.	Tot 5 november 2029	5-11-2019	11-11-2019	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer ***(uit GS-besluit)***	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
	en verbouwingen op en rond circuit Zandvoort (onderdelen die op grond van de Wet openbaarheid van bestuur niet openbaar gemaakt zijn met het besluit van Gedeputeerde Staten van 15 oktober 2019 -kenmerk 1256089/1278981) te bekrachtigen en voort te laten duren tot 5 november 2029.					
2018-05	Businesscase SolaRoad (nummer 1083815/1155048)	Dit document is onder geheimhouding ter inzage gelegd voor PS bij de Statengriffie. De geheimhouding duurt voort gedurende het bestaan van SolaRoad B.V.	Gedurende bestaan van SolaRoad B.V.	04-12-2018	10-12-2018	
2018-04	Businesscase Pallas (versie 3.1) en de analyse daarop van Strategy& (1083186/1083817).	Geheimhouding duurt voort totdat de exploitatie van de Pallas-reactor is beëindigd, waarbij elke tien jaar wordt beoordeeld of de geheimhouding al dan niet dient voort te duren.	Gedurende exploitatie Pallasreactor; elke 10 jaar beoordelen; 1e beoordeling in 2028.	29-05-2018	11-06-2018	
2018-03	Adviezen van Pels Rijcken betreffende de bestuurlijke afspraken “wonen en vliegen”	De geheimhouding geldt voor een periode van vijf jaar (tot april 2023). ***Aanvullende motivering n.a.v.***	Tot april 2023	10-04-2018	23-04-2018	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer ***(uit GS-besluit)***	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
	(910083/1064974).	***presidium 21-06-2021:*** Het belang van geheimhouding bestaat er uit dat de adviezen specifiek zijn opgesteld ten behoeve van intern beraad en in het advies persoonlijke beleidsopvattingen zijn opgenomen. Openbaarmaking van dergelijke interne adviezen kan de interne beraadslaging schaden. Ook de belangen van Pels Rijcken zouden er door geschaad kunnen worden. Daarnaast kan openbaarmaking de onderhandelingspositie waarin de betrokken partijen binnen het 'wonen en vliegen' dossier zich bevinden schaden.				
2018-01	Rapportage van PWC, behorende bij de openbare Statenvoordracht nr. 03-PS12-02-2018, inzake aandeelhouderslening voor SADC (905620/1033755).	Bevat vertrouwelijke bedrijfsgegevens. De geheimhouding duurt voort gedurende de looptijd van de te verstrekken lening, maximaal 9 jaar.	Gedurende looptijd lening, tot 2027	09-01-2018	12-02-2018	
2017-07	Offerte Connexxion m.b.t. OV-concessie Noord-Holland Noord (714608-1018469).	Concurrentiegevoelige informatie. Niet openbaar op grond van de Aanbestedingswet en de WOB.		28-11-2017	18-12-2017	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer ***(uit GS-besluit)***	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
2017-06	Verslag vergadering van Stuurgroep Verbinding A8-A9 van 24 maart 2017 (94721/947211).	Artikel 10, tweede lid, sub b en g, Wob Geheimhouding duurt voort totdat besluitvorming over het project heeft plaatsgevonden. Vroegtijdige openbaarmaking kan onderhandelingen schaden. Het gaat verder om een intern document, openbaarmaking zou er tevens toe kunnen leiden dat de deelnemers aan de vergadering niet langer vrijuit hun gedachten willen uitspreken.	01-01-2023 of zoveel eerder als mogelijk is.	16-05-2017	29-05-2017	
2015-05	Besluit, voordracht en alle onderliggende stukken m.b.t. de Toekomst RON/Hoogtij (702724/681248).	Artikel 10, tweede lid, sub b, Wob. Geheimhouding opgelegd tot het einde van de exploitatie van HoogTij, welke wordt voorzien in 2035, dan wel zoveel eerder als het project is afgerond.	01-01-2035 of zoveel eerder als mogelijk is.	29-09-2015	09-11-2015	
2015-04	Consultatie Pallas (verseonnr. 648323/666397).	Artikel 10, tweede lid, sub b, Wob Het genoemde belang bestaat eruit dat vroegtijdige openbaarmaking van deze informatie een vertekend beeld zou kunnen opleveren en de voortgang van het project ernstig zou kunnen belemmeren. Het is wenselijk dat de geheimhouding voortduurt totdat onderhandelingen met partijen	01-01-2023 of zoveel eerder als mogelijk is.	15-09-2015	28-09-2015	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer ***(uit GS-besluit)***	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
		ten behoeve van de bouw en exploitatie zijn afgerond.				
2015-02	Aanvullend rapport second opinion (Zaanstad) inzake de RON (375176/537299).	Artikel 10, eerste lid, sub c en tweede lid, sub b, Wob Het rapport bevat bedrijfsgevoelige informatie. Openbaarmaking kan de onderhandelingspositie van de provincie schaden. De geheimhouding is opgelegd tot aan het moment van de definitieve besluitvorming inzake de toekomst van RON/Hoogtij.	01-01-2035 of zoveel eerder als mogelijk is.	03-02-2015	02-03-2015	
2015-01	GS brief d.d. 15 december 2014, inzake de Second Opinion RON/Hoogtij (375176/522583).	Artikel 10, eerste lid, sub c en tweede lid, sub b, Wob. De geheimhouding is opgelegd totdat definitieve besluitvorming inzake de toekomst van RON/Hoogtij heeft plaatsgevonden, naar verwachting niet vóór 2035.	01-01-2035 of zoveel eerder als mogelijk is.	25-11-2014	02-02-2015	
2014-06	2 Bijlagen bij voordracht 94-2014 inzake herbenoeming bestuurder/directeur Randstedelijke Rekenkamer.	Artikel 10, tweede lid, sub e, bescherming persoonlijke levenssfeer. Het gaat om gespreksverslagen over functioneren van bestuurder/directeur. Omdat over vijf jaar de privacy nog steeds een zwaarwegend belang zal zijn wordt de geheimhouding opgelegd voor langere duur.	01-01-2035 of zoveel eerder als mogelijk is.	n.v.t.	*Bekrachtiging PS n.v.t. Er is wel door PS geheimhoudin g op de bijlagen gelegd op 15-12-2014.*	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	**Betreft onderwerp en zaaknummer** ***(uit GS-besluit)***	**Motivering GS**	**Voorstel GS tot wanneer geheimhouding**	**Besluitdatum GS geheimhouding**	**Besluitdatum PS bekrachtiging**	**Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding**
2014-04	Brief seniorenconvent provincie Flevoland d.d. 28 mei 2014 (kenmerk 1620294) m.b.t. Randstedelijke Rekenkamer.	Artikel 10, tweede lid, sub e, Wob De brief bevat privacy gevoelige gegevens over de bestuurder-directeur van de randstedelijke rekenkamer. Omdat over vijf jaar de privacy nog steeds een zwaarwegend belang zal zijn wordt de geheimhouding opgelegd voor langere duur.	01-01-2035	Geheimhouding opgelegd door CdK op 05-06-2014	23-06-2014	
2014-02	Het onderzoeksrapport “notitie financiële analyse van de Fast Flying Ferry” kenmerk 311187/312241.	Artikel 10, tweede lid, sub g en sub e, Wob Het is een intern stuk met persoonlijke beleidsopvattingen. Het dossier is nog steeds niet helemaal afgerond. Openbaarmaking zou gevolgen kunnen hebben voor de interne advisering. Ambtenaren zouden zich niet langer vrij voelen advies uit te brengen.	01-01-2023 of zoveel eerder als mogelijk is	28-01-2014	03-02-2014	
2012-12	Bijlagen over Pallas Kernreactor: - Businessplan Pallas, versie 2.0 - Assesment Booz & Co 5 juni 2012 (2012-23938).	Artikel 10, eerste lid, sub c, en tweede lid, sub b, Wob. De stukken bevatten concurrentiegevoelige informatie. Er zijn onderhandelingen gaande. Openbaarmaking kan financiële en economische belangen van de provincie en van derden schaden.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	12-06-2012	25-06-2012	
2012-8	Brief GS als reactie op brief van minister BZK d.d. 13 maart 2012 over	Artikel 10, tweede lid, sub b en g, Wob Arhi procedure is gestart. Vroegtijdige openbaarmaking kan	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding	04-04-2012	07-05-2012	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer ***(uit GS-besluit)***	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
	Herindeling Gooi en Vechtstreek (2012-15911).	leiden tot onnodige vertraging en financiële en economische schade toebrengen aan betrokken partijen.	is.			
2011-3	• aandeelhoudersovereenkomst Provincie NH, gem. Amsterdam en gem. Zaanstad inzake Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor Noordzeekanaalgebied (RON); • Ondernemingsplan RON; • Samenvatting Businesscase RON; • Term scheet Hoogtij.	Artikel 10, eerste lid, sub c en tweede lid, sub b, Wob. De geheimhouding is opgelegd totdat definitieve besluitvorming inzake de toekomst van RON/Hoogtij heeft plaatsgevonden, naar verwachting niet vóór 2035	01-01-2035 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	31-05-2011	27-06-2011	
2010-9	Bijlage 5 “werkplan en begroting Pallas” behorende bij de openbare voordracht “behoud onderzoeksreactor Pallas te Petten en verzoek NRG verstrekken van een financiële bijdrage”.	Artikel 10, eerste lid, sub c, en tweede lid, sub b, Wob De stukken bevatten concurrentiegevoelige informatie. Er zijn onderhandelingen gaande. Openbaarmaking kan financiële en economische belangen van de provincie en van derden schaden.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	25-05-2010	27-09-2010	
2010-5	Notitie over Eikenrode (kenmerk besluit GS 2010-	Artikel 10, tweede lid, sub e, Wob Wegens bescherming persoonlijke	01-01-2035 of zoveel eerder als	16-03-2010	12-04-2010	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer *(uit GS-besluit)*	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
	15795). Agendering van deze notitie op 26-04-2010 t.b.v. cie FEPO.	levenssfeer van betrokkenen is openbaarmaking niet gewenst. Omdat de privacy ook over langere tijd nog in het geding is dient de geheimhouding langer voort te duren.	daartoe aanleiding is.			
2009-13	Achtergrondnotitie vaststellingsovereenkomst in relatie tot de N201 en de vaststellingsovereenkomst m.b.t. de overeenkomst tussen de provincie en de Chipshol-groep.	Artikel 10, tweede lid, sub b, Wob. Openbaarmaking kan de onderhandelingspositie van de provincie schaden. Er lopen nog juridische procedures.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	24-11-2009	07-12-2009	
2009-10	Businesscase SADC.	Artikel 10, eerste lid, sub c, Wob. Het document bevat bedrijfsgevoelige informatie. Openbaarmaking kan concurrentiepositie van derden schaden.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	22-09-2009	28-09-2009	
2009-7	Toelichting bij het besluit van GS inzake Landgoed Eikenrode (kenmerk GS 2009-47179).	Artikel 10, tweede lid, sub e, Wob Wegens bescherming persoonlijke levenssfeer van betrokkenen is openbaarmaking niet gewenst. Omdat de privacy ook over langere tijd nog in het geding is dient de geheimhouding langer voort te duren.	01-01-2035 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	18-8-2009	28-09-2009	
2009-4	Brief BJZ d.d. 21-01-2009 (2009-5959) en de	Artikel 10, tweede lid, sub e, Wob In deze stukken komt het	01-01-2035 of zoveel eerder als	14-04-2009	15-06-2009	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer ***(uit GS-besluit)***	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
	adviezen van PricewaterhouseCoopers en PelsRijcken (2009-17776) behorende bij het besluit over de kosten overdracht Lokaal jeugdbeleid.	functioneren van medewerkers aan de orde. Openbaarmaking van deze stukken schaadt de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen. Anonimisering voorkomt niet dat de informatie te herleiden is tot de desbetreffende medewerkers. Omdat de privacy ook over vijf jaar nog aan de orde zal zijn wordt de geheimhouding voor langere tijd vastgelegd.	daartoe aanleiding is.			
2009-3	Onderzoekscommissie: 1. Brieven van GS aan de onderzoekscommissie met daarbij verstrekte documenten onder het opleggen van geheimhouding door GS, waaronder afschriften van geheime besluitenlijsten van GS en het werkplan en voortgangsverslag van de treasurer over 2007. 2. De uitnodigingsbrieven van de onderzoekscommissie aan de geïnterviewden	Artikel 10, tweede lid, sub e, Wob De documenten bevatten privacy gevoelige informatie. Omdat de privacy ook over vijf jaar nog aan de orde zal zijn wordt de geheimhouding voor langere tijd vastgelegd.	01-01-2035	Door onderzoeks-commissie: 13-11-2008 15-06-2008	15-06-2009	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer ***(uit GS-besluit)***	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
	voor vertrouwelijke informatieve voorgesprekken, tenzij betrokkenen instemt met openbaarmaking. 3. De verslagen van de vertrouwelijke informatieve voorgesprekken evenals de geluidsbestanden, tenzij betrokkene instemt met openbaarmaking. 4. De opdrachtverleningen aan derden en correspondentie met de treasurer, tenzij betrokkene instemt met openbaarmaking. *(beheerder dossier: statengriffie)*					
2009-1	Aantal geheime bijlagen bij Statenvoordracht 14-2009, Life Science Fund (2008-53600).	Artikel 10, eerste lid, sub c en tweede lid, sub b, Wob. Het fonds is nog actief, de participaties daaruit ook. Zolang deze niet verkocht zijn is geheimhouding wenselijk. Het gaat om concurrentiegevoelige informatie.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	03-02-2009	16-03-2009	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	**Betreft onderwerp en zaaknummer** ***(uit GS-besluit)***	**Motivering GS**	**Voorstel GS tot wanneer geheimhouding**	**Besluitdatum GS geheimhouding**	**Besluitdatum PS bekrachtiging**	**Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding**
2008-4	Aanbesteding openbaar vervoer Noord-Holland (2008-46377).	Artikel 10, eerste lid, sub c en tweede lid, sub b, Wob Het gaat om stukken die in het kader van een aanbestedingsprocedure door inschrijvers aan GS zijn aangeboden. Deze stukken zijn per definitie vertrouwelijk gelet op de Aanbestedingswet. Openbaarmaking schaadt de concurrentiepositie van de desbetreffende inschrijvers.	01-01-2035	Door GS aan te geven	22-09-2008	

Notulen -vastgesteld-

Beraadslagende vergadering van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum	:	8 november 2021
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier	:	dhr. M.W. Admiraal
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig: Mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. W. van Andel (CDA), dhr. R.J.P. Baljeu (Fractie Baljeu), hr. D.J. van den Berg (JA21), mw. I.A. Bezaan (PVV), dhr. M.T. Cardol (GL), dhr. J.J. Carton (PvdA), dhr. M. Deen (PVV), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), mw. S.S. Doevendans (PvdA), dhr. J.W. Dulfer (GL), mw. A. Er (GL), mw. G. Van Geffen (Liberaal Noord-Holland), mw. A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mw. L. Gonggrijp (D66), Statenlid J. Gringhuis (GL), mw. J.M.E de Groot (SP), dhr. G.J.W. Hartog (VVD), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), dhr. W. Hoogervorst (SP), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), dhr. E.W.J. Jensen (JA21), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. E.B. Kanik (D66), mw. A.C. Kapitein (D66), dhr. N. Kaptheijns (PVV), dhr. M.C.A. Klein (CU), mw. R.P.M. Kocken (GL), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Ines Kostić (PvdD), dhr. S. Koyuncu (DENK), mw. C.D.M. Kuiper-Kuijpers (CDA), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. E.J. van der Maas (VVD), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), mw. M.A.H. van Meerten-Kok (VVD), dhr. H.S. Mülder (D66), dhr. A.J.M. Muurlink (PvdA), mw. A. Nanninga (JA21), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), mw. W. van Soest (50PLUS/PvdO), dhr. M.C. Steeman (D66), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. K.J. Terwal (VVD), mw. J. Vastenhouw (FvD), mw. A.T.B. de Vries (PvdA), mw. N.M. van der Waart (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD), mw. T.K. van Wijnen (GL), dhr. G.R. Zaal (GL), dhr. F.A.S. Zoon (PvdD)

Afwezig: dhr. G.H.J. Köhler (JA21)

Agenda **Paginanummer**

1.	Opening en mededelingen beraadslagende vergadering	02
2.	Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden	03
2a.	Beëdiging en installatie duo-commissieleden PvdA en D66	04
3a	Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding	05
3b	Lijst geheimhouding PS	05
4.	Vaststelling notulen van de vergadering van 11 oktober 2021	06
5.	Vaststelling Strategische Statenagenda	06
6.	Vaststelling lijst ingekomen stukken	06
7.	Voortgangslijst van moties	06
8	Voorlopig aangemerkt als hamerstuk	06
9.	Begroting 2022 en Memorie van Antwoord (Voordracht 57-2021)	06
10.	Schorsing beraadslagende vergadering tot 15 november 2021	127

1. Opening en mededelingen

De **VOORZITTER:** Dames en heren, welkom. Ik open de vergadering. We hebben een quorum. Vanwege de aangescherpte coronamaatregelen wordt deze vergadering in hybride vorm gehouden. Daarover heeft het presidium vorige week woensdag, 3 november een besluit genomen.
De woordvoerders zijn zoveel mogelijk fysiek aanwezig in de Statenzaal om vandaag te beraadslagen over de punten op de agenda. De woordvoerders die dat hebben aangegeven bij de Statengriffie, nemen vanaf huis deel aan de vergadering.
Besluitvorming over amendementen, moties en voordrachten vindt vanavond vanaf 20.00 uur plaats in een nieuwe extra vergadering die volledig online zal worden gehouden. Op deze manier zorgen we voor rechtsgeldige besluitvorming die in overeenstemming is met de Tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming.
Ik verzoek de online aanwezige leden om uw microfoons te dempen en uw camera uit te zetten. Ik vraag iedereen om de mobiele telefoons tijdens de vergadering op stil te zetten.
Aan de leden die online zijn ingelogd vraag ik nog om er rekening mee te houden dat de vergadering live wordt uitgezonden. Wees u er van bewust dat uw achtergrond in beeld kan zijn en dat achtergrondgeluiden worden uitgezonden wanneer u het woord voert.

Ik deel u mede, dat bericht van verhindering is ontvangen van de heer Köhler (JA21). Mevrouw Nanninga zal later arriveren.

Bij het wisselen van spreker bij het spreekgestoelte en bij de interruptiemicrofoon, wordt telkens tussendoor schoongemaakt voor de volgende spreker. Ik herhaal de aandachtspunten voor een hybride en online-vergadering van Provinciale Staten.
Vorig jaar heeft het Presidium ingestemd om bij het online vergaderen met PS op een aantal punten het Reglement van Orde aan te vullen en op een aantal punten af te wijken van het Reglement, zodat een rechtsgeldige online beraadslaging en besluitvorming in de Statenvergadering mogelijk is. Informatie daarover treft u aan in het addendum bij het RvO dat bij de vergaderstukken is gepubliceerd.

Uw moties en amendementen kunt u vanaf nu en tijdens de hele vergadering tot aan de stemming per mail indienen bij de Statengriffie. De moties en amendementen worden gepubliceerd zodra u deze officieel ook mondeling heeft ingediend tijdens uw bijdrage en het dictum heeft voorgelezen. U hoort mij vervolgens zeggen dat de motie daarmee onderdeel is van de beraadslagingen.

In een nieuwe online besluitvormende Statenvergadering vanavond worden alle stemmingen digitaal gedaan. Ik wil ieder Statenlid dat vanavond deelneemt aan de stemmingen oproepen om de Notuvote stemmodule vandaag alvast een keer te openen en in te loggen. Mocht u tegen

problemen aanlopen bij het inloggen, dan kunt u vanaf 14:00 uur ondersteuning krijgen via de Statengriffie en de helpdesk van Notuvote.
Vandaag overdag, tijdens deze beraadslagende vergadering wordt er niet gestemd. Als er een punt van orde wordt gemaakt waarover wordt besloten wordt door de vergadering, zal ik dat doen via de fractievoorzitters.

U heeft van tevoren bij de Statengriffie aangegeven dat u wilt spreken bij een onderwerp op de agenda. Bij de begroting geldt een vaste sprekersvolgorde met de oppositie eerst, op volgorde van fractiegrootte. De griffier houdt voor mij MS Teams in de gaten. Als een online deelnemer het handje opsteekt om het woord te vragen, dan geeft hij dat bij mij aan. Vervolgens geef ik u het woord.
Na afloop van de beraadslagingen vandaag zal de beraadslagende vergadering worden geschorst, zodat deze kunnen worden voortgezet op maandagmiddag 15 november. Vanavond vinden in de besluitvormende vergadering alle stemmingen plaats van de punten die vandaag zijn besproken. De besluitvormende vergadering vangt om 20.00 uur aan.
In een hybride of online vergadering wordt geen primus vastgesteld. Hoofdelijke stemming zal plaatsvinden op volgorde van fracties. Ook daarover zijn afspraken gemaakt in het aangepaste Reglement van Orde. Als om hoofdelijke stemming is gevraagd, dan zal die aan het eind van de vergadering plaatsvinden.

2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden

De **VOORZITTER**: De agenda en stukken zijn hier en daar aangescherpt, na publicatie van de coronamaatregelen. Het Presidium heeft vervolgens het besluit genomen voor de komende Statenvergadering om die weer in hybride vorm te laten plaatsvinden.
Er zijn geen actualiteiten en mondelinge vragen ingediend. Dat betekent dat de deadline voor het indienen van actualiteit en mondelinge vragen voor de vergadering van vandaag, maar ook voor 15 november vrijdag jl. is verstreken. Dat betekent dus dat er ook op 15 november geen actualiteiten en mondelingen vragen kunnen worden ingediend.

Dan kom ik bij de moties Vreemd aan de Orde van de Dag. De fractie Liberaal Noord-Holland heeft een motie VOD aangekondigd. Ik stel mevrouw Van Geffen in de gelegenheid om die motie VOD nader toe te lichten.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal Noord-Holland): Zoals een aantal van jullie bekend is, ben ik in mijn dagelijks werk al vijfentwintig jaar bezig met diversiteit en inclusie in organisaties. Daarom is het een enorme schok voor mij geweest om uitgesloten te worden van de VVD-fractie. Daarna kwam ik tot de ontdekking dat ik nu een Statenlid-B ben ik geworden in de ogen van Provinciale Staten. Een dubbele straf. Niet alleen is een Statenlid, dat tegen haar wil uit de fractie wordt gezet, een groot deel van de ondersteuning kwijt, ook de spreektijd die een Statenlid-B krijgt, is de helft van welke andere Statenleden krijgen. In het begin als je dat overkomt, denk je: Dat kan toch niet waar? Spreektijd behoort immers tot de kostbaarste instrumenten die een volksvertegenwoordiger heeft. Het is wel waar. Ik doe echt een persoonlijk beroep op u als mede

volksvertegenwoordiger. In een transparante en inclusieve bestuurscultuur die deze coalitie beoogt, kan het toch niet zo zijn dat sommige Statenleden meer gelijk zijn dan anderen. Daarom heb ik een motie met als gevraagd besluit aan alle eenmansfracties hetzelfde aantal minuten spreektijd toe te kennen in de vergaderingen van Provinciale Staten de Statencommissies.

Motie VOD 183/08-11-2021
Gelijke spreektijd voor statenleden A en statenleden B

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 en 15 november 2021,
overwegende dat:
- *De provinciale regels een onredelijke benadeling (eigenlijk: dubbele straf) mogelijk maken voor statenleden die onvrijwillig uit de fractie worden gezet: zij verliezen enerzijds hun positie in de fractie, anderzijds een deel van het vermogen hun geluid te laten doorklinken omdat zij volgens de vigerende regels vallen in de categorie van een 'afgesplitste fractie' en daarom verminderde spreektijd en verminderde financiële ondersteuning krijgen;*
- *Er daarmee statenleden A en statenleden B ontstaan – statenleden A die hun functie volwaardig mogen uitoefenen en statenleden B die daarin (ernstig) beperkt worden;*
- *Dit effect niet past bij het doel van de vigerende regels voor spreektijd;*
- *Spreektijd tot de kostbaarste instrumenten van een volksvertegenwoordiger behoort;*
- *Het coalitieakkoord pleit voor een 'transparante en inclusieve bestuurscultuur';*

besluiten:
- *Aan alle eenmansfracties hetzelfde aantal minuten spreektijd toe te kennen in de vergaderingen van PS en de PS-commissies;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Liberaal Noord-Holland

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Van Geffen. De stemming over deze motie zal plaatsvinden bij agendapunt 17 op 15 november 2021, tijdens de besluitvormende vergadering.

De agenda is overeenkomstig het voorstel van het Presidium vastgesteld.

2a. Beëdiging en installatie duo-commissieleden PvdA en D66

De **VOORZITTER**: De fractievoorzitters van D66 en de PvdA hebben als duo-commissielid bij mij voorgedragen de heer Meiland namens D66 en mevrouw Abdi namens de PvdA.

Op grond van het bepaalde in artikel 61, lid 4 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies dient een commissielid dat geen lid van Provinciale Staten is, in de vergadering van Provinciale Staten in handen van de voorzitter de eed of de verklaring en belofte af te leggen.

Ik verzoek de heer Meiland naar voren te komen in het midden van de zaal. Mevrouw Abdi wordt straks door de griffier in beeld gezet. Zij zal online deelnemen aan de beëdiging.

Ik verzoek alle aanwezigen te gaan staan.

Ik stel u thans in de gelegenheid om de verklaring en belofte in mijn handen af te leggen. Ik verzoek u, de heer Meiland en mevrouw Abdi, als ik straks uw naan noem uit te spreken de woorden: “Dat verklaar en beloof ik”
Ik zal u eerst de formule van de belofte voorlezen.
“Ik verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb beloofd of gegeven. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in deze functie te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als adviseur van het Provinciaal bestuur naar eer en geweten zal vervullen”.

De heer **MEILAND** (D66): Dat verklaar en beloof ik.

Mevrouw **ABDI** (PvdA): Dat verklaar en beloof ik.

De **VOORZITTER**: Helaas kan ik vanwege de aangescherpte maatregelen u niet de hand schudden, maar ik wens u beide, als duo-commissielid van de Provinciale Staten van Noord-Holland heel veel succes en plezier toe.
Dan schors ik kort de vergadering om u te kunnen feliciteren. Ik neem aan dat u online en fysiek beiden welkom wordt geheten in de Staten van Noord-Holland.

APPLAUS

Schorsing van 10.20 tot 10.24 uur

De **VOORZITTER:** Ik heropen de vergadering.

3a Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding

De **VOORZITTER**: Er is een geheim stuk ter bekrachtiging ingekomen. Dat zal vanavond bekrachtigd worden in de besluitvormende vergadering.

3b Lijst geheimhouding PS

De **VOORZITTER**: Door de griffie zijn tot op heden geen opmerkingen ontvangen. De bekrachtiging geheimhouding die vanavond wordt vastgesteld, wordt na afloop van de vergadering, aan de lijst van geheime stukken toegevoegd. Verlangt iemand over de lijst geheime stukken het woord? Zo nee: Dan stel ik voor de lijst voor kennisgeving aan te nemen.

De volgende punten komen vanavond aan de orde in de besluitvormende vergadering.

Dat geldt ook voor eventuele stemverklaringen bij deze stukken. Dus vanavond, als we de hamerstukken vaststellen is er gelegenheid voor het geven van een stemverklaring of het vragen van aantekening.

4. Vaststelling notulen van de vergadering van 11 oktober 2021

5. Vaststelling Strategische Statenagenda

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken

7. Voortgangslijst van moties

8 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk

9. Begroting 2022 en Memorie van Antwoord (Voordracht 57-2021)

De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij punt 9 van de agenda, de begroting 2022 en de Memorie van Antwoord, voordracht 57. We hanteren een vaste sprekersvolgorde waarbij de oppositie eerst zal spreken, in volgorde van grootte.

De heer **JENSEN** (JA21): Deze algemene beschouwingen zijn een goede gelegenheid om te reflecteren op het afgelopen jaar. Het is een moeilijk jaar geweest voor iedereen. Na de lockdowns, de anderhalve meter en de mondkapjes, kregen we even lucht en het werd alsnog een prettige zomer. De horeca kreeg weer wat lucht, het sociale leven kwam weer op gang. Maar in deze herfsttijd zien we dat niet alleen het weer guur wordt, maar ook dat we terugkeren naar strengere maatregelen. En onze provincie heeft al aardig wat moeten incasseren. Een einde aan de crisis is nog ver weg, zo lijkt het. De mensen in het land zijn het zat en snakken naar een lichtpuntje.
Des te vervelender dat deze coalitie nog steeds keuzes maakt die, wat ons betreft, niet allemaal in het voordeel van de inwoners zijn. Voor de duidelijkheid: veel zaken gaan goed, natuurlijk. Aan de goede bedoelingen en de inzet van Gedeputeerde Staten wordt niet getwijfeld.
Maar nog steeds is veel van wat we langs zien komen in het kader van het klimaat, duurzaamheid et cetera. Zaken waarvan de uitkomst in ieder geval is dat het meer gaat kosten dan gedacht en dat die kosten op het bordje van de inwoners komen. Energie-armoede is een reëel probleem voor velen. De energieprijzen worden schrikbarend hoog; ook de middenklasse, de traditionele melkkoe, wordt hierdoor geraakt, bovenop de inflatie en de brandstofprijzen. Alleen welgestelden zijn in staat om warmtepompen, zonnepanelen en elektrische auto's aan te schaffen. De tweedeling wordt alleen maar groter. En ondertussen gaat deze coalitie door met het mooie Noord-Hollandse landschap vol te zetten met windturbines bij mensen die dat niet willen, met zonnevelden en datacentra. Huizen van het gas halen wordt een onhaalbare, maar vooral onbetaalbare zaak. Ons energie-netwerk kraakt in haar voegen. Bedrijven, huizen, scholen kunnen niet aangesloten worden op het net. Het eeuwenoude polderlandschap dreigt te verdwijnen en te verdozen, maar de trein dendert gewoon door, ondanks de wensen van

inwoners. JA21 heeft hier al vaker voor gewaarschuwd en we zijn blij dat de gedeputeerde onze waarschuwingen hiervoor serieus neemt en al alarm heeft geslagen in Den Haag. Ook al waren daarvoor voorpagina-artikelen in de Telegraaf nodig om hem over de streep te trekken. En ondertussen blijven de zogenaamde "groene" biomassacentrales maar gevuld worden met bomen vanuit de hele wereld. Voor het klimaat.
Terwijl de coalitie bezig is de wereld te redden, vanaf deze postzegel aan de Noordzee, spelen er zaken op misschien een lager niveau, maar daarom niet minder ingrijpend voor onze inwoners. Denk aan de stroom arbeidsmigranten en expats, maar ook aan de voortdurende massamigratie, wat niet alleen een landelijk probleem is als het gaat om huisvesting, en wat gezien de recente ontwikkelingen in Afghanistan alleen maar groter en urgenter wordt. De wachttijden voor een woning lopen maar op en er wordt maar beperkt gebouwd vanwege capaciteitsproblemen, ruimtegebrek of milieueisen. Hoewel een en ander volgend jaar gecompenseerd zal worden. Hopelijk lukt dit, maar in Het Parool van afgelopen vrijdag liet de Bouwambassadeur al optekenen dat door regelgeving er waarschijnlijk circa 70.000 huizen níet gebouwd kunnen worden. Dit kunnen we gerust een ramp noemen. Wij zijn benieuwd of het Masterplan Wonen dit kan oplossen.
Vooral de steeds groter wordende stroom van asielzoekers zorgt ervoor dat de woningmarkt onder druk komt te staan. Het is daarom onbegrijpelijk dat de landelijke overheid gemeenten belast met de huisvestingtaak van statushouders en provincies opzadelt met een toezichttaak. Dat levert felle discussies op, landelijk en lokaal. We zien dat de discussie nu al zo hoog oploopt, dat wrijving ontstaat tussen verschillende lagen van de overheid. Met als duidelijkste voorbeeld dat onze gedeputeerde overhoop ligt met een partijgenoot in Castricum, waarbij de wethouder wordt bijgevallen door een Kamerlid, nota bene ook van dezelfde politieke partij.

De **VOORZITTER**: Er is een interruptie van mevrouw Alberts.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Ik vraag me af of de heer Jensen ook het stuk gelezen heeft in de krant over het effect van de hoeveelheid vluchten vanaf Schiphol op de woningbouw.

De heer **JENSEN** (JA21): Ja.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Wat heeft dat voor consequenties voor u? Gaat u zich dan druk maken over het terugdringen van het aantal vluchten?

De heer **JENSEN** (JA21): Ik denk dat we vooral moeten kijken hoe we met de regelgeving aan de gang kunnen. Misschien zal het aantal vluchten daar een gevolg van zijn, maar misschien ook niet.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Dan concludeer ik dat de heer Jensen eigenlijk niks aan Schiphol gaat doen, maar wel de asielzoekers en de mensen die hier naar toekomen vanwege allerlei redenen, zoals expats die binnengehaald worden, hiervan de schuld geeft.

De heer **JENSEN** (JA21): Dat mag mevrouw Alberts denken.

De VOORZITTER: Er is nog een interruptie van de heer Van der Maas.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik hoor de heer Jensen praten over de bevoegdheden van de Provincie en wat de gedeputeerde doet om landelijke regelgeving te handhaven. Nu doet hij voorkomen alsof dat eigenlijk via partijlijnen zou moeten lopen en dat de ene partijgenoot de andere partijgenoot zou moeten bevoordelen in dit gebied. Kunt u daar verder op ingaan? Vindt u dat de gedeputeerde zich niet zou moeten houden aan landelijke regelgeving?

De heer **JENSEN** (JA21): Ik vind vooral dat de gedeputeerde in gesprek moet gaan met alle partijen. Het blijft natuurlijk wel een aparte situatie dat dit zoveel reuring veroorzaakt.

De **VOORZITTER**: Er is nog een interruptie van mevrouw Kocken.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Heeft u scherp hoeveel vluchtelingen wij op wereldschaal in Nederland opvangen? Hoeveel procent is dat eigenlijk?

De heer **JENSEN** (JA21): Dat zou ik u niet kunnen zeggen. Ik weet wel, hoeveel het er ook zijn, dat het een grote druk is op de woningmarkt.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Dan help ik u graag aan wat wijsheid. Dat is 0,06% van de wereldwijd op drift zijnde mensen, die worden opgevangen in Nederland. Dat kan echt geen oplossing zijn en geen probleem dat wij niet kunnen handelen. Onze woningmarkt heeft grote problemen en die worden niet door asielzoekers of vluchtelingen veroorzaakt. Die worden veroorzaakt door een beleid dat jarenlang de verkeerde kant op is gegaan. Dat moeten we aanpakken, maar deze schuldige is de verkeerde schuldige.

De heer **JENSEN** (JA21): Ik hoor geen vraag.

Ook de coronacrisis is nog steeds aan de gang en nog steeds staat het water menig ondernemer aan de lippen. De ziekte heeft zowel lichamelijke als psychische gevolgen. Of het nu gaat om IC-opnames of eenzaamheid van ouderen én jongeren, het blijft een factor van betekenis. Natuurlijk kunnen velen van ons thuis werken, maar niet alles valt vanachter een laptop te doen in een Zoom- of Teamsmeeting. Veel werk moet nog steeds op kantoor, in een klas, in een distributiecentrum of in een fabriek fysiek gebeuren. Een economisch Powerhouse als Noord-Holland moet daarom te allen tijde bereikbaar blijven, niet alleen voor het bedrijfsleven maar ook voor forenzen en recreanten. De behoefte aan goede vervoersmogelijkheden en goede infrastructuur zal blijven toenemen in onze steeds vollere provincie, ook om het sociale leven op gang te houden. Het is dan ook een uitdaging om ervoor te zorgen dat het OV kwalitatief goed blijft, nu ook de brandstofprijzen hoger worden en er minder inkomsten zijn. Maar ook om te garanderen dat de plannen die Gedeputeerde Staten hebben voor de provinciale infrastructuur, ook uitgevoerd kunnen worden. Bij de bespreking van het IMPI bij de laatste commissievergadering, gaf ik al aan dat er in 2028 mogelijke problemen ontstaan als het gaat

om het al dan niet schrappen van bepaalde projecten. Graag zouden wij willen weten hoe Gedeputeerde Staten dit denken op te lossen en waar wij rekening mee dienen te houden. Daarom dien ik ook deze motie in, waarvan het dictum luidt:

Motie 184/08-11-2021

Financieel toekomstbeeld stelpost verbeter- en uitbreidingsinvesteringen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
Overwegende dat:

- *In het IMPI te lezen is dat studieprojecten vanaf 2028 niet meer gedekt kunnen worden uit de stelpost verbeter- en uitbreidingsinvesteringen;*
- *In het IMPI een winstwaarschuwing wordt afgegeven met betrekking tot het sluitend maken van de meerjarenraming vanaf 2028;*
- *Er in de toekomst keuzes gemaakt moeten worden, bijvoorbeeld door het schrappen van studieprojecten of het beschikbaar stellen van meer geld door ophoging van het budget van de stelpost;*

Verzoeken GS:

- *Inzichtelijk te maken wat de gevolgen zijn van het negatief worden van de stelpost verbeter- en uitbreidingsinvesteringen vanaf 2028;*
- *Aan Provinciale Staten de effecten van mogelijke keuzes voor te leggen;*

Gaat over tot de orde van de dag.
Ja21

Voor wat betreft het programma Groen kan JA21 het kort houden. Onze fractie zou structureel andere keuzes maken op het gebied van landbouw en natuurbeleid, en dat is in de commissie ook vaak duidelijk gemaakt. We zien dat het college inzet op wensnatuur, ook wel Natura2000 genoemd, en dat dwangmaatregelen, zoals de gedwongen uitkoop van agrarische bedrijven, tot de mogelijkheden blijven behoren. Zelfs bedrijven die mensen met een beperking of afstand tot de arbeidsmarkt onderdak bieden, vallen mogelijk ten prooi aan regelzucht uit Brussel, in het kader van N2000. Voor een college dat pretendeert 'inclusief' te zijn is dat toch bijzonder wrang. In het kader van het "stikstof-probleem", een probleem dat op magische wijze stopt bij onze landsgrenzen, worden boeren nog steeds gezien als dwarsliggers, in het gunstigste geval. In het meest ongunstige geval als gewetenloze natuurvernietigers, die maar het beste zo snel mogelijk kunnen verdwijnen. Men vergeet voor het gemak dat veel van deze boeren vaak familiebedrijven hebben, een hoeksteen van de lokale gemeenschappen vormen en dat zij al generaties lang zorg dragen voor werkgelegenheid, natuurbeheer en op de meest innovatieve manieren voor onze voedselproductie zorgen en daarmee ook bijdragen aan de economische slagkracht van onze provincie, tot ver over de landsgrenzen. Het zou fijn zijn als zij gezien worden als gesprekspartner, in plaats van tegenstander. JA21 ziet het in het prachtige, eeuwenoude Noord-Hollandse landschap liever koeien grazen, mooie gewassen groeien en mensen recreëren, dan dat er grijze windturbines en torenflats verrijzen.

Concluderend stel ik vast dat de koers van dit college zeker niet onze koers is. Wij hebben twijfels bij de haalbaarheid van plannen die geformuleerd zijn en de betaalbaarheid daarvan, helemaal met het oog op de reserves. Wij zullen dan ook, waar nodig, oppositie blijven voeren op sommige thema's. Tegelijk zal mijn fractie zich blijven inzetten voor alle Noord-Hollanders, door de samenwerking op te blijven zoeken met de partijen in dit huis, oppositie én coalitie.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van mevrouw Kocken.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): U rijgt van alles aan elkaar. Als ik het goed begrijp gaat u ervan uit dat dit college en deze provincie niets doet voor boeren, een stikstofprobleem geagendeerd gekregen heeft waaraan de provincie niets zou hoeven te doen, zodat er overal koeien kunnen zijn en geen windmolens. Windmolens zijn niet het grijs in onze economie. Koeien staan bijna niet in de wei. Er is van alles te doen. Wat is uw oplossing?

De heer **JENSEN** (JA21): Mijn collega, de heer Mantel, zal in de eerstvolgende commissie dieper op ingaan.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Van der Maas

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Wat ik hier hoor zijn allerlei negatieve opmerkingen over wat er allemaal niet goed gaat. Ik hoor geen oplossing. Ik hoor geen plannen. U bent gekozen en u doet niets voor uw kiezers. Ik hoor niets wat ook maar enigszins naar een oplossing toegaat. Kunt u ons een beeld schetsen van de oplossingen die u wel heeft, niet alleen op stikstofgebied, maar ook op het gebied van klimaat en al die andere zaken?

De heer **JENSEN** (JA21): Wij zullen met die ideeën komen, vooral via de commissies. Ingaand op de opmerking van de heer Van der Maas. Voor een partij die feitelijk het GroenLinks-programma uitvoert, vind ik het nogal apart dat u ons hierover de maat neemt.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Uiteraard voeren wij niet het GroenLinks-programma uit. Wij voeren het coalitieprogramma uit dat gebaseerd is op het VVD-verkiezingsprogramma. Het heet immers ook 'Duurzaam doorpakken'.
Meneer Jensen, we zitten vandaag in de politieke beschouwingen. Dit is het moment. Hier kijken mensen naar uit. Hier kijken we allemaal naar uit. Het enige wat u nu zegt is: Dat gaan we in de commissie bespreken. Dat is zeer teleurstellend. Daarmee doet u uw kiezers tekort.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Dank meneer Jensen, dat u de VVD zo dicht naar ons toebrengt. Volgens mij is de realiteit gewoon dat er niet voldoende draagvlak is om het helemaal over rechts, of helemaal over links te doen. Dus moet je samenwerken. Dat doen we hier. Dat doen we op een stabiele manier waarin rechtse en linkse ideeën elkaar vinden. Als u helemaal geen ideeën heeft in uw algemene beschouwingen, dan is het eigenlijk zonde van de tijd om al uw klachten in te dienen.

De heer **JENSEN** (JA21): Mevrouw Kocken heeft niets over mij en mijn tijd te zeggen. De mensen die in het verleden op ons gestemd hebben, die hebben het recht gehoord te worden en hun mening te geven hierover.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Waar hebben uw kiezers eigenlijk op gestemd?

De heer **JENSEN** (JA21): Ik denk dat we allemaal weten waarom er op ons gestemd is en wat er daarna is gebeurd. Daar hoef ik verder niet op in te gaan. Net zoals ik het verder niet wil hebben over de interne strubbelingen in zijn fractie, denk ik dat het goed is als hij het niet over de onze doet.

Mijn fractie zal zich ondanks meningsverschillen blijven inzetten voor alle Noord-Hollanders, door de samenwerking op te blijven zoeken met partijen in dit huis: oppositie en ja ook de coalitie. Ik dank de partijen die het dan ook betreft voor de samenwerking van dit afgelopen jaar. De uitdagingen waar wij voor staan, betreffen alle inwoners van deze provincie, maar dus ook degenen die op oppositiepartijen hebben gestemd. JA21 vindt dat ook deze mensen het verdienen om gehoord te worden, dat hun zorgen serieus genomen worden en dat er rekening met hun wensen en behoeften wordt gehouden. Als constructief rechts zien we uit naar het komende jaar.

De **VOORZITTER**: U heeft een motie ingediend, welke onderdeel uitmaakt van de beraadslagingen. Dan is het woord aan de heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Afgelopen zomer was ik te gast in een radioprogramma van een van onze collega-Statenleden “Doevendans op Zaterdag” op radio MART. De titel verraadt al van welk Statenlid dit programma is. Voor de uitzending mocht ik een nummer uitzoeken, het liefst met persoonlijke betekenis. Ik heb toen gekozen voor ‘My Home Town’ van Bruce Springsteen. Niet alleen omdat Bruce Springsteen een geweldige artiest is, waarvan ik regelmatig concerten bezocht met mijn vader, maar vooral ook om de betekenis van het nummer. Springsteen bezingt een dorpje in de Verenigde Staten, waar hij is opgegroeid. Het dorpje is in geraakt, maar toch heeft hij er nog altijd grote binding mee. Het is waar je vandaan komt, waar je roots liggen. Voor luisteraars van radio MART, met veel verschillende culturele achtergronden en afkomst, herkenbaar. Ook al zijn ze volledig geïntegreerd in de Nederlandse samenleving, er is altijd een connectie met je geboortegrond. En het geldt voor velen van ons hier ook, misschien verhuisd vanuit een andere provincie of van dorp naar stad. De connectie met waar je vandaan komt blijft. En sterker voorzitter, een grote meerderheid van de mensen houdt zoveel van hun ‘home Town’ dat ze er hun hele leven willen blijven wonen. Dat is ultieme vrijheid, wonen waar jij je het prettigst voelt. Met de mensen, familie, vrienden, kennissen om je heen waar je een band mee hebt. Leven volgens de normen en waarden die je zelf belangrijk vindt met ruimte voor naastenliefde en zorg voor de omgeving. En invulling geven aan welke religie of overtuiging dan ook die je van huis uit hebt meegekregen. Met het omarmen van diversiteit trouw blijven aan jezelf. En we denken daarbij ook aan hen voor wie thuis niet altijd een pretje is. Bijvoorbeeld

omdat corona huiselijk geweld heeft verergerd, of omdat thuis of in de directe omgeving diversiteit niet geaccepteerd wordt.
We zien aan de grote vluchtelingenstroom door oorlogen in Afghanistan, Syrië en elders in de wereld wat het betekent als je die vrijheid niet meer hebt. Het is onze verantwoordelijkheid om te zorgen voor goede opvang. Met respect voor afkomst en diversiteit zorgen voor een nieuw thuis. Ik zie een provincie die gemeenten bijstaat door aan het Rijk te laten weten dat ze met hun rug tegen de muur staan. Tegelijkertijd zie ik een provincie die voor sommige gemeenten zelf ineens heel streng is en creatieve oplossingen, die gemeenten aandragen om dit complexe probleem op te lossen, blokkeert. Tijdelijke woningen bouwen wordt tegengehouden, terwijl we weten dat er op de sociale woningmarkt nauwelijks ruimte is en er nu al hele lange wachtlijsten zijn. Dat tekent het provinciale woonbeleid. Er zijn goede intenties, maar het is te rigide. Het blokkeert de vrijheid om te wonen waar je wil. Kleinere keren zitten op slot. Grote steden worstelen met het vinden van goede en betaalbare locaties. En ik schrik eerlijk gezegd van de wijze waarop hier in Haarlem over gemeenten gesproken wordt. Ik quote gedeputeerde Loggen in de commissie RWK van 2 september: "Ik kom nog te vaak tegen dat de gemeente eigenlijk zegt (en ik zeg het maar even in mijn eigen woorden): '*Er is een projectontwikkelaar bij me geweest die wil graag dit plan gerealiseerd zien en dat vind ik een goed idee, dus wilt u even toestemming geven*."
En even later: "Wij hebben met alle gemeenten een goede relatie, het is alleen niet zo dat wij altijd maar doen wat alle gemeenten graag willen, namelijk 'tekenen bij het kruisje." Einde citaat. Met grote regelmaat worden ik of mijn fractiegenoten gebeld door wethouders en raadsleden die klagen over de starre houding van de provincie. En die zijn zeker niet alleen van mijn eigen partij. We zagen deze wethouders ook inspreken bij de commissievergaderingen. Ze zeggen allemaal één ding: "Ik heb een nijpend woningprobleem en wil graag bouwen en ik heb een goede en logische plek, maar de provincie zit mij in de weg."
Gaat het masterplan wonen dan helpen? Misschien een beetje. Er zitten goede voorstellen in. Al twijfelen we erg over de rol van de provincie bij actief grondbeleid. Voorbeelden uit het verleden, zoals Distripoort en Crailo, hebben laten zien dat dit erg risicovol en onsuccesvol kan zijn. Bied letterlijk ruimte aan stad en dorp en vertrouw op medeoverheden. Juist gemeenten staan dichtbij inwoners. Zij weten wat er nodig is, ook als het bijvoorbeeld gaat om de vestiging van arbeidsmigranten. En ja ook zij willen bescherming van landschap. De schets dat gemeenten alleen maar projectontwikkelaars achterna lopen, doet echt geen recht aan gekozen volksvertegenwoordigers en hun wethouders in de gemeenten. Zij zijn juist druk bezig de leefbaarheid in hun gemeentes te versterken. Zou het college in ieder geval kunnen toezeggen, bij de wens van gemeenten om tijdelijk woningen te bouwen, veel meer in de meedenkstand te gaan? Durf maatwerk toe te passen, want uitzonderingen bevestigen de regel.
Prettig wonen is meer dan alleen voldoende woningen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Strens.

Mevrouw **STRENS** (D66): Meneer Heijnen, ik hoor u praten over de opvang van vluchtelingen. Ik ben blij dat u ook de noodzaak ziet om die op te vangen en daar solidair naar te zijn. U noemt die tijdelijkheid. Bent u het niet met D66 eens dat iedereen recht heeft op een goede woning en

dat we kijken dat het ook past bij de woonwensen van eenieder en dat we bij die tijdelijkheid echt moeten oppassen dat gewaarborgd blijft dat het niet een paar containers zijn in een weiland?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik ben het zeer eens met mevrouw Strens., Tegelijkertijd weten we dat het bouwen van kwalitatief goede woningen een paar jaar kan duren, in de voorbereiding daarvan. Dan zeg ik: Kies nu eerst voor goede kwalitatieve tijdelijke woningen. Containers klinkt alsof dat een heel slechte woning zou zijn. Dat is vaak niet. Het kan best een goede woning zijn. Uiteindelijk moet er worden overgeschakeld naar kwalitatieve goede woningen. We hebben niet de luxe om daar op te wachten.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van de heer Van der Maas.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): De eerste vraag gaat over het liedje 'My home Town". Uiteindelijk pakken ze hun koffers en vertrekken ze. Is de heer Heijnen van plan om uit de provincie te gaan verhuizen?
De tweede vraag betreft de projectontwikkelaars en uw opmerking over niet bij het kruisje tekenen. Ik denk juist dat het een heel goede opvatting is van een bestuurder om heel gedegen en goed af te wegen welke regels gelden en welke belangen er spelen, om daarna een goede afweging te maken. Dat is nu juist de rol van de provincie. Welke rol ziet u dan voor de gedeputeerde als u zegt dat we gemeenten meer moeten vertrouwen?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Een antwoord op de eerste vraag. Nee, ik ben niet van plan om uit de provincie te verhuizen, misschien ooit wel binnen de provincie. Waar het om gaat, is dat je een binding hebt met waar je vandaan komt. Het gaat om de vrijheid: wonen waar je wilt.
Ten tweede verbaast het me dat de heer Van der Maas dat zegt. We hebben in vorige periodes ook dit debat gevoerd. Toen heb ik heel vaak zij-aan-zij gestaan met zijn voorganger, die eigenlijk precies zei wat ik hier nu zeg. Ik hoor nu een totaal ander geluid van de heer Van der Maas. Ik vind dat je natuurlijk een eigenstandige rol hebt als Provincie. Op het moment dat er gemeenteraden zijn, die unaniem aangeven dat er een geschikte locatie voor woningbouw voor handen is, en zij vinden in dit geval woningbouw te prevaleren boven een stukje groen, een weiland, dan moet je als Provincie wel van heel goede huize komen om een meerderheidsbesluit, en vaak unaniem, van de gemeenteraad af te wijzen. Voor hen is de impact het grootst. Het is hun gemeente en bij hen om de hoek. Dat gebeurt in mijn optiek veel te vaak.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Mijn mening, of opvatting, is niet veranderd, sinds mijn voorganger. Het enige waar ik de nadruk op leg is op de rol van de Provincie, om ervoor te zorgen dat we het wel allemaal binnen de kaders doen en dat we niet, zoals u zegt: "De gemeenten geven de ruimte, dus die mogen het zelf bepalen." We hebben hier juist een bovenregionaal belang om de gehele provincie goed in te delen en niet per gemeente, waarbij iedere gemeente haar eigen hokjes gaat bouwen. Dat is niet de bedoeling. Daar zijn wij niet voor.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik ga dadelijk ook teksten opzoeken van de voorganger van de heer Van der Maas, dan komen we daar later misschien nog op terug.

Natuurlijk hebben wij een eigenstandige rol, maar ik vind echt dat er veel meer respect mag en moet zijn voor besluiten van gemeenteraden en dat de Provincie ook creatief mag zijn in het toestaan van de wensen en eerlijke afwegingen die gemeenteraden maken.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Kocken.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik denk dat het een misvatting is. Ik krijg de indruk dat wij voor bepaalde mensen containers wel geschikt vinden. Ik denk dat een containerwoning misschien best een goede woning kan zijn, maar dat is dan voor iedereen en niet specifiek voor een bepaalde categorie, die voor sommige mensen misschien als tweederangs burgers gelden, maar gewoon voor iedereen. Iedereen kan in een container wonen en iedereen kan in een kasteel wonen. Het onderscheid dat u maakt, misschien niet eens bewust, steekt.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Heel fijn dat u die vraag dan ook stelt, want ik heb het onderscheid geenszins bedoeld te maken. Ik ben het geheel met mevrouw Kocken eens dat tijdelijke woningen een oplossing kunnen bieden voor iedereen, ongeacht afkomst en hoelang je bijvoorbeeld al in Nederland woont, want daar doelt u op, denk ik. We zijn het wat dat betreft helemaal eens. Fijn dat u dat nader vraagt. Daarover wil absoluut geen misverstand laten bestaan.

Ik vervolg mijn betoog.
Prettig wonen is meer dan alleen voldoende woningen. Het gaat ook om leefbaarheid. En ook daar hebben we als provincie een rol. In onze kerntaken als het gaat om bereikbaarheid en het waarborgen van verkeersveiligheid. Ik noem in dat kader de woningbouwplannen rondom het station van Heerhugowaard, keurig conform het provinciale OV-knooppuntenbeleid. Nu loopt de gemeente alleen aan tegen verbreding van de N242 aan en de beperkingen van de NS. Dit maakt bouwen rondom dit OV-knooppunt minder aantrekkelijk. Ik vraag daar aandacht voor.
Ik vraag ook aandacht voor zaken die niet direct in onze kerntaken liggen: kleine kernen, sport en cultuur. Al velen jaren geven we vanuit de provincie subsidie aan dorpswerk Noord-Holland en aan sportservice Noord-Holland om vanuit hun kennisfunctie de leefbaarheid te verbeteren.
Bij Dorpswerk Noord-Holland en haar voorgangers doen we dat sinds 2002, hetzelfde geldt voor Sportservice Noord-Holland. We noemen deze partijen onze partners en geven ook via andere middelen opdrachten aan deze organisaties. Bijvoorbeeld voor de verduurzaming van sportlocaties en buurthuizen. Keer op keer wordt de subsidie aan deze belangrijke organisaties gedekt uit incidentiele middelen, die beschikbaar worden gesteld bij de coalitieonderhandeling. Deze onzekerheid maakt het voor deze organisaties lastig om vooruit te plannen op meerjarige inzet. De facto is de subsidie al structureel. We geven deze al twintig jaar. Laten we dat dan nu officieel maken. Ik heb daarom twee moties die ik samen met de SP, ChristenUnie en JA21 indien:

Motie 185/08-11-2021
Structurele subsidie Dorpswerk Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021

Constaterende dat:

- *Dorpswerk Noord-Holland zich inzet om dorpsgemeenschappen en dorpshuizen te ondersteunen bij hun inspanningen voor de lokale of regionale vitaliteit, leefbaarheid en sociale samenhang in dorpen, kleine kernen en het platteland;*
- *De Provincie Noord-Holland initiatieven op het gebied van leefbaarheid en sociale samenhang stimuleert middels een subsidie aan Dorpswerk Noord-Holland;*
- *De provincie Dorpswerk Noord-Holland hierbij als een partner beschouwd;*
- *Dorpswerk Noord-Holland en haar voorgangers sinds 2002 jaarlijks een subsidie ontvangt van € 60.000,-;*
- *De subsidie uit incidentele middelen wordt gedekt en tot op heden steeds bij coalitieonderhandelingen werd vastgesteld;*
- *De subsidie in de meerjarenbegroting 2022-2025 voor de jaren 2024-2025 € 0,- bedraagt.*

Overwegende dat:

- *Vitale dorpsgemeenschappen van groot belang zijn voor Noord-Holland;*
- *Dorpswerk Noord-Holland sinds jaren hier een belangrijke bijdrage aan levert;*
- *De provinciale subsidie van groot belang is voor Dorpswerk Noord-Holland;*
- *De huidige werkwijze iedere vier jaar voor grote onzekerheid zorgt bij Dorpswerk Noord-Holland;*
- *Het voor Dorpswerk Noord-Holland van groot belang is dat de subsidie structureel is en een structurele dekking heeft, zodat zij zich kunnen richten op een meerjarige inzet.*

Besluit het college van GS op te roepen:

- *De subsidie van Dorpswerk Noord-Holland als structurele subsidie op te nemen in de begroting 2022-2025 en dit te betrekken bij de 1e begrotingswijziging 2022.*

CDA, SP, ChristenUnie en JA21

Motie 186/08-11-2021

Structurele subsidie Sportservice Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 8 november 2021

Constaterende dat:

- *Sportservice Noord-Holland zich richt op de maatschappelijke inzet van sport en bewegen;*
- *De Provincie Noord-Holland sport als een belangrijk middel ziet om de samenhang in een gemeenschap te versterken;*
- *De provincie Noord-Holland daarbij inzet op kennisdeling om te voorkomen dat iedereen zelf het wiel moet uitvinden;*
- *De provincie Sportservice Noord-Holland hierbij als een partner beschouwd;*
- *Sportservice Noord-Holland sinds het begin van deze eeuw een subsidie ontvangt van thans - € 120.000 per jaar-;*
- *De subsidie uit incidentele middelen wordt gedekt en tot op heden steeds bij coalitieonderhandelingen werd vastgesteld;*
- *De subsidie in de meerjarenbegroting 2022-2025 voor de jaren 2024-2025 € 0,- bedraagt.*

Overwegende dat:

- *Kennisdeling over sport en bewegen van groot belang is voor de gemeenschappen in Noord-Holland;*
- *Sportservice Noord-Holland sinds jaren hier een belangrijke bijdrage aan levert;*
- *De provinciale subsidie van groot belang is voor Sportservice Noord-Holland;*
- *De huidige werkwijze iedere vier jaar voor grote onzekerheid zorgt bij Sportservice Noord-Holland;*
- *Het voor Sportservice Noord-Holland van groot belang is dat de subsidie structureel is en een structurele dekking heeft, zodat zij zich kunnen richten op een meerjarige inzet.*

Besluit het college van GS op te roepen:

- *De subsidie van Sportservice Noord-Holland als structurele subsidie op te nemen in de begroting 2022-2025 en dit te betrekken bij de 1e begrotingswijziging 2022.*

CDA, SP. ChristenUnie en JA21

In vele kleine kernen staat de leefbaarheid zodanig onder druk dat het goed zou zijn als de Provincie er apart beleid op voert. De SP zal later, samen met het CDA, een motie indienen.

Verder zijn wij van mening dat de provincie nog breder kan kijken naar wat haar rol zou moeten zijn rondom sport. Daarom heb ik ook samen met de SP, ChristenUnie en JA21 de motie met het dictum:

Motie 187/08-11-2021

Toekomstperspectief sport Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 8 november 2021

Constaterende dat:

- *De Provincie Noord-Holland sport als een belangrijk middel ziet om de samenhang in een gemeenschap te versterken;*
- *De provincie Noord-Holland daarbij inzet op kennisdeling om te voorkomen dat iedereen zelf het wiel moet uitvinden;*
- *De provincie Sportservice Noord-Holland hierbij als een partner beschouwd;*
- *Sportservice Noord-Holland zich richt op de maatschappelijke inzet van sport en bewegen.*

Overwegende dat:

- *Kennisdeling over sport en bewegen van groot belang is voor de gemeenschappen in Noord-Holland;*
- *Sportservice Noord-Holland sinds jaren hier een belangrijke bijdrage aan levert door haar centrale rol in de Noord-Hollandse sportinfrastructuur.*

Besluit het college van GS op te roepen:

Een toekomstperspectief of discussienota uit te werken over sport in Noord-Holland in de vorm van een update over de beleidsnotitie Sport (2020), bestaande uit:

- *de stand van zaken van de beleidsnotitie Sport;*
- *een uiteenzetting van de taken van de Provincie Noord-Holland op dit gebied;*
- *een vergelijk van het sportbeleid met andere provincies;*

- *de (mogelijk structurele) rol die Sportservice Noord-Holland of anderen hierin kunnen spelen.*

En gaan over tot de orde van de dag.
CDA, SP, ChristenUnie en JA21

De **VOORZITTER:** Deze moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, het CDA zal voor deze begroting stemmen, want de provincie voert een verstandig financieel beleid. Dat betekent niet dat we het met alles eens zijn. Met name op het gebied van de voedselvisie en de instrumenten, zoals onteigening, die worden ingezet om de NNN-doelen te halen hebben we grote zorgen en zijn we het niet eens met het voorgestelde beleid. Het NNN-doel lijkt een bureau exercitie te zijn geworden.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Ik zie dat het CDA in Noord-Holland een heel andere mening heeft dan landelijk. Vorig jaar diende u een motie in voor innovatie om het stikstofprobleem op te lossen. Dat is door de Rechtbank onderuit gehaald. Landelijk gezien wordt er nu gezegd dat onteigening een mogelijkheid is. Nu zegt u dat het niet meer zo is?

De heer **HEIJNEN** (CDA): U kent het CDA als een partij van de nuance. Daar zit het ‘m hier nu ook wel in. Onteigening kun je nooit honderd procent uitsluiten. Dat is ook niet wat wij doen. Het is absoluut een middel dat de provincie als allerlaatste in de rij zou moeten inzetten en het liefst helemaal niet. Dat standpunt is niet gewijzigd, maar honderd procent uitsluiten van beleidsmiddelen is nooit een goed idee.
Ik zei dat het NNN-doel vooral een bureau exercitie lijkt geworden. Er wordt alleen gekeken naar het getal, 4.700 hectare voor 2027. Er wordt daarbij onvoldoende rekening gehouden met huidige bewoners en met de groene agrarische en recreatieve bedrijven die nu in de gebieden, zoals de binnenduinrand, gevestigd zijn. Er wordt nauwelijks gekeken naar welke impact verandering van de gebieden heeft op de samenleving en de omgeving. En wat is natuur? Ook die discussie voeren we niet. Natuur kent vele gedaanten. Het CDA is voor meer natuur, maar wel met flexibiliteit in doeltypen en veel meer overleg met bedrijven en inwoners om het NNN te realiseren. Wat ons betreft is dat doel, dat getal, niet heilig. Meer hierover volgende week bij het vaststellen van de natuurbeheerplannen.
Ook maken we ons zorgen over de uitwerking van de voedselvisie en de verdienmodellen op lange termijn. Afgelopen week stond nog in de krant dat Franse boeren hun biologische producten niet kwijtraken. Consumenten blijken niet bereid om hiervoor meer te betalen in de supermarkt. Dit zou zomaar ook in Noord-Holland kunnen gebeuren. Een omslag kunnen we niet van bovenaf opleggen, maar moeten we met zijn allen maken. De provincie kan boeren niet dwingen in een richting waar geen markt voor is. Kan de gedeputeerde toezeggen dat ze het hele spectrum van de voedselketen in acht neemt bij uitwerking van de voedselvisie en dat zij boeren niet dwingt in een richting waar, tot op heden, nog onvoldoende markt voor is?

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Alberts.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Dit gaat over het voedselverhaal. U zegt dat mensen niet willen betalen voor deze producten. Zou het ook iets te maken kunnen hebben met de dikte van de portemonnee?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, daar maakt mevrouw Alberts een heel terecht punt. Ik denk dat het mensen het ook niet kunnen betalen. Dat neemt niet weg dat als je kijkt naar een eerlijke prijs voor voedsel dat die wel marktconform hoger zou moeten zijn.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Dat ben ik eigenlijk wel met u eens. Dat betekent ook voor de boeren een beter inkomen. Ik weet niet of u de televisieprogramma's over 'Onze boerderij' ziet? Daarin zie je dat boeren heel graag over willen. Kortom, alleen maar op de vraag afgaan in het vraag en aanbodspel, dan denk ik dat u een beetje aan de krappe kant zit. Ik hoor graag of u daar iets genuanceerder over kunt denken dan u daarnet stelde.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik word zeer graag uitgenodigd tot enige nuance, dus ook nu graag. Het is wel zo we dat, in Frankrijk als voorbeeld, zagen en ook in Nederland. Nu produceert een aantal boeren biologisch, -er zullen meer boeren zijn die dat willen-, maar er moet wel een afzetmarkt voor zijn. Je moet goed kijken naar de volgorde der dingen. Als iedereen namelijk, -en dat is in Frankrijk op een aantal plaatsen gebeurd-, biologisch gaat produceren, daar is geen afzetmarkt meer voor. Het wordt weggegooid, want het wordt niet gekocht in de supermarkten. Je zult het in de hele keten moeten kijken. Dat was mijn oproep. Je kan niet alleen de verantwoordelijkheid bij de boeren neerleggen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Dan ben ik toch benieuwd naar de nuance. Als je naar de hele keten kijkt, dan kijk ik ook graag naar de vervuiling. Het hele stikstofprobleem, de milieucrisis die daaruit voortkomt, wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de intensieve akkerbouw en veehouderijen en niet door de biologische boeren. Hoe kijkt u daar naar? Vindt u het acceptabel dat die maatschappelijke kosten door de hele maatschappij genomen moeten worden?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Uiteindelijk produceren zij voor een afzetmarkt. Uiteindelijk gaat het voor de gehele maatschappij. Ik ben niet tegen een omslag. Ik wil ervoor zorgen dat er voor de boeren een goed verdienmodel overblijft en daar hoort een eerlijke prijs bij. Het moet wel in de juiste volgorde. Nu proberen we het alleen via de boeren af te dwingen. Dat vind ik een te beperkte route. Dat is ook onze basis van de kritiek op de Voedselvisie.

De heer **ZOON** (PvdD): Hoe ziet u dan de provinciale bijdrage om die eerlijke prijs te gaan berekenen? Wilt u dan de prijs van biologische producten naar beneden brengen of de prijs van het niet biologische omhoog gooien?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik denk dat het lastig is om dat provinciaal te regelen. Daar zul je toch landelijk iets voor moeten hebben. Ik denk dat we er überhaupt niet aan ontkomen om de prijs van voedsel te verhogen, omdat dat de eerlijke prijs zou zijn, die het eigenlijk waard is.

Tot slot nog even iets over de wijze waarop fracties moties konden aandragen voor de 'menukaart'. Ik heb in de commissie aangegeven dat het CDA vindt dat we geen onnodige risico's moeten nemen met de algemene reserve en wij daarom voor optie a kiezen. Het eenmalig te besteden bedrag van € 640.000. Helaas lager dan eerder was voorgesteld, maar we hopen er toch een aantal mooie dingen van te kunnen doen. Moties die het CDA heeft aangehouden zullen wij in dat kader niet opnieuw indienen. Wel dienen wij een drietal moties mede in over de blakende bollen (door GroenLinks), de toiletvoorzieningen (door CU) en de Pontjes (door CU). We zullen bekijken of we de overige moties zullen steunen of niet. Ik kom daar in tweede termijn nog op terug.
In de commissie heb ik aangegeven het proces van Gedeputeerde Staten zeer te waarderen. Ik vind dit een goede poging om invulling te geven aan de nieuwe bestuurscultuur. Wel zijn we wat ontevreden over de wijze waarop die aangehouden moties zijn beoordeeld. Argumenten als 'onvoldoende uitgewerkt' of 'niet in overeenstemming met huidig beleid' vind ik oneigenlijk. Ik heb daar in de commissie al een en ander over gezegd. Ik ben blij met de toezegging van de gedeputeerde dit proces te evalueren om het te verbeteren voor de volgende keer.

De **VOORZITTER**: U heeft drie moties ingediend. Dan gaan we verder met de heer Dessing van Forum voor Democratie.

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter, we lopen alweer tegen het eind van 2021 aan. Een jaar waarin veel is besproken, gebeurd en ondernomen. Traditiegetrouw bespreken we kort het afgelopen jaar en blikken we vooruit. Wij doen dit door middel van de plannen in de begroting 2022.
Namens Forum voor Democratie wil ik allereerst onze zorg uitspreken over het onderwerp wat de prominente eerste plaats heeft binnen de begroting van de Provincie Noord-Holland, namelijk Openbaar Bestuur. Het functioneren van de Provinciale en Gedeputeerde Staten is een van de belangrijkste taken die wij samen hebben. Het democratisch huis voor iedereen beschikbaar houden. Het is de kerntaak van ons als volksvertegenwoordigers dat wij elkaar en onze kiezers in de gelegenheid stellen hier onderdeel van uit te uitmaken om zo beleid te vormen en besluiten te nemen die door een meerderheid gedragen wordt.
Helaas moeten wij constateren dat het democratisch bestel dit jaar zeer veel schade is toegedaan door de Corona-maatregelen, waardoor het toch al lage vertrouwen in onze democratie verder is geërodeerd. Dit is een trieste constatering. Forum voor Democratie heeft zich al vaker in moties en bijdragen uitgesproken om zowel kiezers als volksvertegenwoordigers onvoorwaardelijke toegang te blijven verschaffen tot ons democratisch bestel en democratisch huis en wij zullen dit punt blijven benoemen.
Er zijn legio voorbeelden te noemen waar het dit jaar op dit punt fout is gegaan.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Heijnen

De heer **HEIJNEN** (CDA): Misschien gaat de heer Dessing dat nog zeggen, maar wat zijn die voorbeelden dan? Ten tweede, u staat hier, u doet mee, dus waar is het dan misgegaan?

De heer DESSING (FvD): U bent mij een seconde voor. Ik wilde net een aantal punten gaan opnoemen.
Denk bijvoorbeeld aan:

1. Onze eigen Provinciale BBQ waar volksvertegenwoordigers alleen met geldige QR code aanwezig konden zijn zelfs voordat deze landelijk werd ingevoerd op 25 september.
2. Een van onze partijgenoten die niet bij een politieke bespreking mocht zijn wegens het niet hebben van QR code.
3. Een van onze volksvertegenwoordigers die in Zeeland is geweigerd op dezelfde basis.
4. Betrokken inwoners van Noord-Holland die niet fysiek mochten komen inspreken en ga zo maar door.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van mevrouw Kocken.

Mevrouw KOCKEN (GL): Ik weet eigenlijk niet zo goed wat ik tegen u moet zeggen, maar op deze barbecue was iedereen welkomen. Op deze barbecue was er geen vergadering. We hebben elkaar daar na de zomer gezien. U had daar bij kunnen zijn. U heeft ervoor gekozen om niet te komen. Dat doen we in de hele samenleving. Het zou heel raar zijn, als wij hier in deze context zouden zeggen: “De regels die het Rijk ons oplegt, daar hebben wij niks te maken.” We houden ons gewoon netjes aan de regels, want dat wordt van ons verwacht.

De heer **DESSING** (FvD): Daar wil ik toch op reageren. Ik snap de moeite die is gedaan om een modus te vinden om het voor iedereen toegankelijk te maken. Alleen het feit dat het uiteindelijk toch is uitgekomen op een QR-code, ondanks het feit dat het in de buitenlucht was, waar je van die regel had kunnen afwijken, dan vinden we het heel jammer dat we gedwongen werden tot het tonen van een QR-code, dus door middel van testen of vaccinatiebewijs, waardoor we zijn uitgesloten van de barbecue. Je kunt ervan vinden wat je wilt, maar dat is onze opvatting, die we erover hebben. Wij vonden het jammer, met name, omdat we anderhalf niet bij elkaar zijn geweest. Het was voor ons een uitermate goede gelegenheid om ook op dat gebied de contacten, niet alleen op sociaal gebied, maar ook op inhoudelijk gebied te kunnen continueren.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Strens.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ik vind dit toch een wat teleurstellende reactie. We moeten bezig zijn om onze democratie toegankelijk te houden. Daar vinden wij elkaar. Dan komt u met het voorbeeld van een QR-code. Dat was gewoon het landelijk beleid, waar we ons op dat moment aan konden houden. U had kunnen deelnemen, ook als fractie, juist om daar het gesprek te voeren met elkaar en contacten aan te gaan. Ik begrijp niet waarom u hier dit punt maakt. Ik hoop echt dat u met andere inhoudelijke voorstellen komt, waarmee we wel de democratie verhogen.

De heer **DESSING** (FvD): Dat zullen we zeker doen. Dat laatste ben ik volledig met D66 eens. Staat u ons toe dat wij ook onze opvatting hebben over überhaupt de QR-code, landelijk gezien.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Natuurlijk sta ik iedereen toe een opvatting te hebben, maar uw opvatting is gevaarlijk. Dankzij de opvatting van u en uw partij steeds tegen het coronabeleid, komen we er niet vanaf. Ik zou u willen vragen om uw woorden zorgvuldig te kiezen. Het is niet zo. U bent niet uitgesloten van deelname, ook niet van de barbecue. U had daar gewoon aanwezig kunnen zijn. Ik zou zeggen: Stop met die gevaarlijke hetzevorming. Dat kunnen we nu echt niet gebruiken.

De heer **DESSING** (FvD): U kent mij als een redelijke volksvertegenwoordiger, die niet het middel hetze structureel gebruikt. Dit is een punt dat we toch wilden maken tijdens deze algemene beschouwing.

Het zijn verontrustende gebeurtenissen die raken aan onze democratie. Als wij niet onvoorwaardelijk, zonder het aantonen van onze medische status, aan de democratie deel mogen nemen dan staat dus mogelijk in de toekomst, met de nuance nogmaals, ook onze deelname aan politieke processen op de tocht. Daarom willen we toch dit punt blijven maken, alvorens in te gaan op de financiële details van de begroting.
Als wij in dit licht de politieke thema's beoordelen die dit jaar de revue zijn gepasseerd en die in de begroting van volgend jaar een grote rol spelen, dan zien we een trendlijn van meer centraal georganiseerd en aangestuurd management denken en minder menselijkheid in het verschiet. Meest in het oog springend hierbij zijn het blokkeren door de coalitie van een referendum over de verregaande maatregelen omtrent de energietransitie in de RES 1.0 waarbij de eigen democratische instrumenten om politieke redenen niet van toepassing werden verklaard. Met recht een staaltje van Duurzaam Doordrammen. Ook de stelselmatige afbraak van het toekomstperspectief van boeren, onder het mom van door Brussel gedicteerde en door de provincie lijdzaam geconstrueerde spreadsheetnatuur, is een schrijnend voorbeeld.
Tijdens de afgelopen commissie NLG werd dat nog eens pijnlijk duidelijk. Boeren klaagden over de zeer strenge regelgeving die de agrarische sector beklemmen en toekomstperspectief voor de volgende generatie doet verdampen terwijl onze Gedeputeerde hierna zonder blikken of blozen aangaf dat zij geen signalen heeft ontvangen dat regelgeving vanuit de overheid voor een gebrek aan toekomstperspectief zorgt. Een trend van ontmenselijking en typisch resultaat van management denken. De menselijke maat lijkt steeds verder verloren te gaan, zonder dat de gedeputeerden het doorhebben.
We hebben het dan nog niet gehad over het dure en verre van foutloze systeem van centrale brugbediening, welke ten koste gaat van de banen van vele brugwachters in onze hele provincie. In deze begroting wordt hier nu 17 miljoen euro extra voor gevraagd, vanwege oplopende kosten en tegenvallende schaalvergrotingsvoordelen, zoals in de toelichting staat vermeld. Inwoners van Leimuiden klagen steen en been over de brugbediening op afstand vanwege lange wachttijden en meer stilstaande auto's. Zij willen hun brugwachter terug. Ook hebben de binnenvaartschippers

bij monde van de Algemeene Schippers Vereeniging kritiek op de minder flexibele bediening, meerdere landelijke incidenten en het uitblijven van het door het ministerie toegezegde evaluatiemoment over de centrale brugbediening. Kan de gedeputeerde ons tenminste toezeggen dat hij zich hard zal maken voor een gedegen evaluatie, zij het door het gesprek hierover aan te gaan met het ministerie, dan wel om eventueel in samenhang met de provincie Zuid-Holland een eigen evaluatie uit te voeren over de (kosten)effectiviteit van centrale brugbediening? Graag een reactie en een toezegging.
Dit zijn maar drie van de vele voorbeelden. Maar waar gaat het dan fout? Wanneer zijn onze bestuurders zover van de inwoners komen te staan dat zij niet meer horen of zien hoe zovelen steeds meer in de hoek worden gedrukt? Ook wanneer er duidelijke aanwijzingen zijn dat een bepaalde beslissing niet de juiste weg blijkt te zijn, blijft men doorgaan met het verder uitrollen hiervan. Het lijkt op een paard met oogkleppen op. Bang om halverwege het verlies te nemen en een andere, of oude weg in te slaan.
Het is evident dat de prioriteiten van dit Provinciebestuur niet de prioriteiten van Forum voor Democratie zijn. Alhoewel er in de financiële begroting zeker ook punten staan waar wij mee kunnen instemmen is de grote lijn toch echt een andere. De toekomst die FVD voor zich ziet is er een van gelijkwaardigheid, ongeacht medische status, innovatie en ondernemerschap mét onze boeren in plaats van tégen onze boeren, met een vrije keuze voor iedereen en zeggenschap voor de burger over het drastisch veranderen van ons landschap door middel van windmolens en zonneparken, in de vorm van een provinciaal referendum.
De prioriteiten van dit Provinciaal bestuur liggen vooral op een lijn met die van GroenLinks. Daarom willen wij toch de welgemeende felicitaties geven aan onze collega's van GroenLinks, die de VVD mee hebben kunnen krijgen in hun klimaatreligie en bijbehorende astronomische kosten. Er wordt een ongelofelijke hoeveelheid geld uitgegeven aan het ruïneren van ons landschap in naam van het redden van het klimaat, mede namens de VVD.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Van der Maas.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Het is wel fijn dat de heer Dessing zijn eigen falen hier iedere keer benoemt. Zijn falen bestaat eruit dat hij in het begin een formateur heeft aangesteld, want ze waren de grootste, die de gehele bestuursperiode mogelijk van Forum input had kunnen voorzien, -overigens is er geen verkiezingsprogramma van Forum, dus dat was wat moeilijk geweest-, maar dat terzijde. Uiteindelijk bleek Forum niet te willen besturen. Dat betekende dat er aan de rechterkant nog maar een partij was, de VVD, die nu de rechtse belangen moet verdedigen. U heeft zichzelf buiten spel gezet. Daarmee was een stem op Forum, een stem op GL. Hoe ziet u dat zelf?

De heer **DESSING** (FvD): Dat zie ik toch echt anders. Deze interruptie is al eens eerder gedaan. Ik meen een of twee jaar geleden. Ik begrijp wel dat die terugkomt. Ik begrijp ook het chagrijn van de VVD om in deze coalitie terecht te zijn gekomen, maar dat ligt niet aan de onwil van Forum voor Democratie dat wij niet willen meebesturen. In tegendeel. We zijn een zeer constructieve partij, die ook punten graag haar verantwoordelijkheid wil nemen. Als blijkt tijdens een coalitie verkennende fase dat Forum voor Democratie door veel van de partijen wordt uitgesloten,

waardoor een meerderheid op voorhand niet mogelijk is, dan tellen we onze kralen en constateren we dat er voor ons geen plek is in die coalitie. Nogmaals dat is geen onwil van Forum van Democratie. Het is het resultaat van de verhoudingen en de gesprekken zoals die er op dat moment voor lagen.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Misschien was het dan geen onwil. Dan was het in ieder geval onmacht, die ervoor gezorgd heeft dat alle steun was voor GL. U bent niet in staat geweest om datgene wat de kiezers van u vroegen, te vertalen naar echte bestuurskracht en invloed. Dat blijkt u weer. U heeft het over bepaalde punten die u wilt bereiken. Dat zijn algemene punten over gelijkwaardigheid. Iedereen is het daarmee eens. Over een goed verdienvermogen voor boeren. Iedereen is het daarmee eens. Met al die punten in zijn algemeenheid is het iedereen het eens, maar concrete plannen hoor ik niet van u, behalve dat u alleen maar nee zegt. FVD zegt nee. Dat is de conclusie die ik hier trek. Wanneer gaat FvD een keer ja zeggen?

De heer **DESSING** (FvD): Volgens mij zegt FvD op heel veel punten concreet 'ja', ook in deze provincie. FvD is met name in de commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid, toch een van de grote speerpunten van deze provincie, zeer constructief met de vele voorstellen die daar de revue passeerden. FvD zal voor het iMPI stemmen, omdat wij dat een enorm goed document vinden, waarin goede projecten, prima onderbouwd, de kerntaken van de Provincie onderschrijven.
Het feit dat we tegen de centrale brugbediening zijn, is een ander punt. Wij bekijken alles op zijn inhoud, op zijn merites en wegen dat af. We zijn daar wel degelijk constructief in.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Ik hoor twee mannen bekvechten, wie het beste de rechtse belangen kan vertegenwoordigen en vertegenwoordigt hier in de Provincie. Is het niet het idee en dat is een vraag aan u beiden, dat u allen het belang voor alle Noord-Hollanders vertegenwoordigt?

De heer DESSING (FvD): Uiteraard. Dat is ook de verantwoordelijkheid die we als Statenleden gemeen hebben. In eerste instantie zijn we er natuurlijk om de belangen van onze FvD-kiezers te vertegenwoordigen, die 178.717 kiezers destijds voor Forum voor Democratie en daarmee de grootste partij van Noord-Holland. Dat schept een verantwoordelijkheid. Die neem ik absoluut niet licht. Natuurlijk, er zijn grote vraagstukken waar we als provincie en alle partijen voor staan. Daar kijken wij ook naar. Daar zeggen we ook niet alleen maar nee tegen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Leerink.

De heer **LEERINK** (PvdA): Misschien een beetje in aansluiting op een eerdere vraag. U begon uw betoog door te zeggen dat de provincie de band met de mensen kwijt is. De Provincie zou meer gericht moeten zijn op mensen. Kunt u drie dingen noemen waarvan u zegt: Dat zijn heel concrete zaken, die wij willen doen voor de mensen in Noord-Holland?

De heer **DESSING** (FvD): Daar heb ik wel een aantal voorbeelden van. Ik denk dat, waaraan net door het CDA werd gerefereerd, het woningbeleid op dit moment enorm restrictief is en dat de woningcrisis niet alleen door regels vanuit Brussel en Den Haag, maar ook vanuit de Provincie behoorlijk wordt afgeremd. Bestuurlijk gezien kun die woningmarkt op gang krijgen, als je er pragmatisch naar kijkt en erover met elkaar in overleg gaat. Dat je over de problemen van stikstof en PFAS heen kunt stappen om het met elkaar voor elkaar te krijgen. Wat dat betreft zijn wij een partij die zeker wil aanpakken. Die bureaucratie moet overstegen worden. Dat zijn zaken waar de burger last van heeft. We moeten de burger meer inspraak geven. We moeten de burger respecteren, zodat ze over belangrijke besluiten, zoals windmolens in de achtertuin, wat te zeggen hebben en niet alleen in een of ander atelier waar ze voor de vorm inspraak hebben. De burger moet meer betrokken worden om de politieke connectie en het vertrouwen in de politiek terug te krijgen. Dat is heel belangrijk.

De heer **LEERINK** (PvdA): U noemt wonen en inspraak. Bij wonen noemt u het feit dat we ons niet moeten laten lastig vallen door stikstof. Realiseert u zich, dat als we het stikstofprobleem niet oplossen, dat we ook het woonprobleem niet oplossen?

De heer **DESSING** (FvD): Dat is nu juist een landelijk punt. We kunnen er provinciaal alles van vinden, maar landelijk zit de boel op slot. Forum voor Democratie kijkt daar toch anders tegenaan. Wij denken dat je er beter pragmatisch naar kunt kijken. Wij zien stikstof niet als een enorm groot probleem. Dat klopt. Daarover verschillen we van mening.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Kocken.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik hoor u zeggen: Ik sta hier voor de belangen van de Forum voor Democratie stemmer. Ik hoop dat alle andere volksvertegenwoordigers hier staan, om de ideeën van de mensen die ze vertegenwoordigen te vertegenwoordigen en niet de belangen. De belangen kunnen overal liggen. U hoort ideeën te hebben over hoe ieders belang goed gewogen wordt en hoe ieders belang gediend wordt. Niet alleen het belang van u eigen achterban.

De heer **DESSING** (FvD): Daarin heeft u gelijk. Dat wil zeker niet zeggen dat wij geen ideeën hebben. Daar zal ik straks voorbeelden van geven en die hebben we ook al gegeven. Het is niet zo dat wij alleen maar nee zeggen. Natuurlijk willen wij het geluid van Forum voor Democratie laten horen. De ideeën die we hebben die wegen we af ten opzichte van de belangen van alle Noord-Hollanders. Ja, natuurlijk.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Dan stel ik vast dat wat u net zei niet klopt. U zei letterlijk: Ik sta hier voor de belangen van de Forum stemmer. Dat is een verkeerde voorstelling van wat u hier hoort te doen.

De heer **DESSING** (FvD): Ik hoorde geen vraag.

Echter zien wij nu al de ontwrichtende werking die dit heeft op ons bestaan. Nog voordat de grootste wind- en zonneparken aangesloten zijn is er nu al een enorm netwerkcapaciteitsprobleem ontstaan. In het elektriciteitsnetwerk zijn, zoals we al vreesden, gigantische investeringen nodig. Dat is het directe gevolg van het aansluiten van bronnen van 'wiebelstroom', waar we twee jaar geleden al tegen waarschuwden. Dat is de voornaamste reden dat we nu per saldo gedwongen zijn om mee te gaan in een enorme kapitaalinvestering in Alliander. Ook richting de VVD: Met pijn in het hart zullen wij voor stemmen. Daar zijn we zeker pragmatisch in, maar we zijn er niet blij vanwege hetgeen ik net heb uitgelegd.
Het ziet er niet naar uit dat het leed hiermee definitief geleden is. Door de doorgedraaide ambitie van de regering, die ons Provinciebestuur braaf volgt, kunnen er de komende jaren geen grootverbruikers meer aangesloten worden in tal van belangrijke economische gebieden voor onze provincie. Elektrische vrachtwagens bij Albert Heijn, ze willen het wel maar ze kunnen niet, want het net zit vol. Het is wanbeleid van DDR-achtige proporties waarvan het einde nog niet in zicht lijkt. Niet alleen het netwerk is ontoereikend, ook de energieprijzen voor huishoudens rijzen inmiddels de pan uit. Ook daarvoor moeten we als provincie oplossingen zien te vinden, om de nood van alle Noord-Hollanders te lenigen. Dit laatste zeg ik zowel tegen de VVD, als tegen GL. Daarin vinden we elkaar absoluut.
Energiearmoede treedt langzaam maar zeker toe tot onze samenleving op totaal onnodige wijze. Het is schrijnend om te zien dat al deze signalen niet genoeg blijken te zijn om onze bestuurders tot inkeer te laten komen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ik hoor u vertellen dat er geen energie meer is en over Alliander. Wat biedt u aan oplossing?

De heer **DESSING** (FvD): De elektrificatie die op dit moment op alle fronten wordt uitgerold, is een beleid waar wij niet voor zijn, zoals u zult begrijpen. Je moet er voorzichtig in zijn om de toename ervan te stimuleren. Je moet zorgen, en dat is ook een landelijk punt, dat het gasverbod wordt uitgesteld. Totdat we een andere oplossing hebben gevonden, zullen we gas moeten blijven gebruiken. Je moet daar pragmatisch over na blijven denken.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ik ben reuze benieuwd wat de heer Dessing als oplossing aanbiedt. Wij als kleine partij hebben twee jaar geleden al gezegd dat we moeten gaan nadenken over kernenergie. Wat is uw standpunt over kernenergie?

De heer **DESSING** (FvD): Ons standpunt is dat kernenergie een zeer interessante gedachte is, die bovendien CO2-neutraal is. Het is alleen niet op korte termijn gerealiseerd. Wat dat betreft zijn we pragmatische genoeg om te zien dat het best een ingewikkeld probleem is. In Petten is een enorm goed nucleair centrum. Overwogen kan worden om versneld na te denken over het gaan bestuderen van het Small Modular Reactors principe. In Estland worden op dit moment al proeven gehouden. Dat is een oplossing voor de kortere termijn, korter dan die vijftien jaar, waar we als

Provincie zeker naar zouden kunnen kijken. Ik vraag me af of daar draagvlak is binnen deze Staten. Het is een punt dat we zeker zullen agenderen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Ik luister met interesse naar de nieuwe coalitie, die ik hier zie ontstaan. Mijn interruptie gaat over uw terechte constatering dat de energieprijzen stijgen. Wat ik wel heel vreemd vindt is dat u dat een op een koppelt aan de bronnen van duurzame energie. Inmiddels wordt er steeds meer stroom door windmolens op zee opgewekt, door zonnepanelen. Dat vult elkaar heel goed aan. Daar zit niet de oorzaak van de prijsstijging. Dat weet u ook. Bent u het met mij eens dat die veel breder is en dat het aansluiten van nieuwe, hernieuwbare energie op het elektriciteitsnet niet zorgt voor die enorme prijsstijgingen, die we op dit moment zien?

De heer **DESSING** (FvD): Het is een onderdeel ervan. Ik ben het deels met u eens. Het sluiten van de gaskraan is een groot probleem. Daardoor schoot de energieprijs omhoog. De belasting op energie, landelijk gezien, is enorm op dit moment. Dat zijn allemaal problemen die samen met de marktwerking en het feit dat er lang is gewacht met het vullen van die reserve gasbel, er voor zorgen dat die gasprijs omhoog geschoten is. Dat is een marktwerking die negatief uitpakt voor de burgers. Daar zullen we met elkaar wat mee moeten. Dat zeg ik tegen deze Staten: constructief en met elkaar in samenwerking.

De heer **KLEIN** (CU): Ik vind dit een prachtig, bijna links plan, wat u nu schetst: om de marktwerking wat terug te brengen. Helemaal mee eens, overigens.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Nadat ik u ernaar vroeg of u een oplossing heeft, noemt u allerlei oplossingen. Waarvoor neemt u uw oplossingen niet mee in uw speech? Bent u bereid als Forum voor Democratie te lobbyen voor deze oplossing?

De heer **DESSING** (FvD): Ja zeker. We zijn zeker bereid om te lobbyen. Als we daarvoor de meerderheid van deze Staten mee krijgen, dan staan we daar zeker voor open. Ik heb mijn elf minuten spreektijd getracht zo efficiënt mogelijk in te delen. Ik ben blij met uw interruptie, zodat ik het op dit punt kon aanvullen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Leerink.

De heer **LEERINK** (PvdA): Als we dan toch zaken aan het doen zijn. U had het over energiearmoede en dat u daarover zorgen heeft. Begrijp ik daaruit dat we op de steun van Forum mogen rekenen als daar straks moties over komen?

De heer **DESSING** (FvD): Daar zullen we constructief naar kijken. Dat zou zomaar kunnen. Die beraadslaging komt nog.
Als wij dan naar de toekomst kijken dan zien wij dat de begroting in de aankomende jaren steeds verder onder druk zal komen te staan. Er komen grote investeringen op onze provincie af met

name op het gebied van infrastructurele vervangingsprojecten. Dit noopt tot budgettaire voorzichtigheid in plaats van astronomische uitgaven voor onzinnige en onbetaalbare klimaatdoelen. Het verbaasd onze fractie dan ook dat er een tsunami aan moties is ingediend die de ruim 6 ton zogenaamde “overschot”, -maar die eerder een minder dan geplande uitgave is-, op voorhand al ruimschoots weer wil uitgeven.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Kocken.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Waar in onze begroting gaat eigenlijk het meeste geld naar toe?

De heer **DESSING** (FvD): Het meeste geld gaat naar de kerntaak infrastructuur.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Hoeveel kerntaken hebben wij?

De heer **DESSING** (FvD): Dit lijkt me niet het moment om te gaan overhoren.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Dat vertel ik u. We hebben zeven kerntaken. Een daarvan is klimaat. In onze begroting is klimaat het vijfde onderdeel. Er zijn vier andere portefeuilles waar meer geld naar toe gaat. De klacht dat door energietransitie wij opeens niets meer aan mobiliteit doen is gewoon onzin. Het komt niet overeen met de werkelijkheid. U zegt maar wat.

De heer **DESSING** (FvD): Volgens mij zeg ik niet zomaar wat. U kent onze opvatting over het klimaat en het feit dat wij daar minder geld aan willen uitgeven dan deze ‘Duurzaam Doordrammen’-coalitie. Dat lijkt me evident.

Onze fractie is uitermate voorzichtig met het op voorhand uitgeven van geld en heeft daarom ook onze aangehouden motie 67 ingediend, getiteld ‘Reserveer meevallers voor tegenvallers’. Volgens de toelichting door Gedeputeerde Staten is deze motie overbodig, omdat een overschot op de begroting per definitie al geoormerkt zou zijn voor toekomstige financiële tegenvallers, mits niet al geoormerkt voor een andere bestemming. Toch wil onze fractie juist vanwege die laatste toevoeging vasthouden aan deze motie, om daarmee de nadruk op budgettaire voorzichtigheid te blijven benadrukken. Wij zijn en blijven tegen het “verjubelen” van zogenaamde overschotten. Maar als we dan toch overschot uit zouden moeten geven dan is het positieve advies van Gedeputeerde Staten bij motie 71 ‘Versnellen aanpak fietsknelpunten’ om het overschot toe te kennen aan het voorlopig veilig stellen van de exploitatie van de fietspontjes bij Ilpendam en Spaarndam, op zich een sympathiek voorstel dat van alle bestedingsvoorstellen nog onze voorkeur zou kunnen hebben.
Het huidige Provinciale beleid leidt naast goed uitgevoerde infrastructurele projecten ook tot veel onnodige fouten en geldverspilling, waarvan wij als inwoners van Noord-Holland allemaal de dupe worden. Deze begroting van de Duurzaam Doordrammen-coalitie is niet de onze en zal dat ook niet worden. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald is een mooi Nederlands spreekwoord, dat wij nog vaak zullen bezigen in dit huis als er niet genoeg van jullie collega-Statenleden op durven te staan en de juiste beslissingen durven te nemen in het belang van onze

inwoners en het mooie vertrouwde landschap. Forum voor Democratie zal altijd de feiten blijven benoemen en open staan om een betere en slimmere langetermijnstrategie voor onze Provincie bespreekbaar te maken.

De **VOORZITTER**: Heeft u vandaag een motie ingediend, of niet?

De heer **DESSING** (FvD): Nee.

De **VOORZITTER**: Het woord is aan de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): De mens stelt graag uit. Morgen ga ik stofzuigen. De afspraak met de tandarts maak ik volgende week, en na de winter kijken we naar een warmtepomp. Dit uitstelgedrag heeft grote gevolgen, omdat het niet alleen gaat over futiliteiten, maar ook wordt toegepast op de grote thema's. Het is waarneembaar in ons woordgebruik. Komt een situatie ons niet goed uit, schieten we in een reflex met het moet “haalbaar en betaalbaar” zijn. Het zijn woorden om dingen uit te stellen, hoewel we weten wat eigenlijk moet gebeuren. Sterker nog, dit uitstelgedrag veroorzaakt nog meer ellende. De uitdrukking “Zachte heelmeesters maken stinkende wonden", heeft al een oorsprong uit 1550. We weten heel goed dat je dingen moet doen om iets voor elkaar te krijgen. Ik zou heel graag Gedeputeerde Staten de schuld geven van uitstelgedrag, maar dat is niet eerlijk. We maken ons er allemaal schuldig aan. Ja, ook ik. Om ons vandaag scherp bij de les te houden, ook de mensen thuis, ambtenaren en Statenleden, wil ik u aansporen om een oud papiertje te zoeken en daar een 4x4-ruit op te tekenen en in te vullen met uitstelwoorden. Als inspiratie kunt u kijken naar mijn jasje. Of kijk even op mijn social media. Voor de winnaars met bingo van 4 woorden, hebben we chocolade. Heeft u een volle kaart, dan krijgt u het boek “Een leven op onze planeet”. Stuur me een foto van uw bingo, de eersten krijgen een prijs. Valt de bingo niet, dan vallen de prijzen terug naar de algemene middelen en krijgen Gedeputeerde Staten deze in bewaring. Over de uitslag kan gecorrespondeerd worden.
Dan nu die grote thema’s: van bestuur tot natuur. Samenvattend hebben we al jaren te veel toegelaten en toegestaan. Goede kaders stellen en verantwoordelijkheid nemen is lastig.
Zo hebben we in het verleden geen restricties gezet op CO_2-uitstoot, met als gevolg klimaatopwarming, smeltende polen en zeespiegelstijging. We leven buiten de draagkracht van de aarde, maar bedrijven denken dat ze recht hebben op de uitstoot die ze gewend zijn, terwijl ze realistisch gezien al decennia op de pof hebben geleefd. Ondertussen zit ons klimaat op de wip van omslaan, en is het nu of nooit. “Biggest issue is to go from the bla to the action”, zei demissionair premier Rutte vorige week in Glasgow. Maar de realiteit is afschuiven en uitstellen. Het scenario dat delen van Noord-Holland eind deze eeuw opgegeven moet worden, omdat het water te veel stijgt, begint steeds realistischer te worden.
Tot op heden regeert nog steeds het woord, waarbij doelen steeds verder uit zicht komen. Het Fit-for-55-pakket is onvoldoende om de anderhalve graadstijging tegen te gaan. Als we gaan handelen, moeten we niet werken met achterhaalde doelstellingen. Het mantra 'haalbaar en betaalbaar' is niet meer aan de orde, vond ook Ed Nijpels afgelopen donderdag bij Op1.
Daarom dient de PvdD samen met de SP de volgende motie in.

Motie 188/08-11-2021
Het 1,5°C-doel minimaal als maat hanteren

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
constaterende dat:
- *het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) van de Verenigde Naties stelt dat we een opwarming van meer dan 1,5°C moeten zien te voorkomen, om grote rampen (droogtes, extreem weer, overstromingen, etc.) en onherstelbare schade aan ecosystemen te voorkomen;*
- *het IPCC echter stelt dat volgens de huidige koers er rekening gehouden moet worden met minstens 3 tot 4 graden opwarming, wat desastreuze gevolgen (overstromingen, watersnoden, voedselproblemen, etc.) zal hebben;*

overwegende dat:
- *met het Klimaatakkoord de ambities (49% reductie van broeikasgassen) te laag liggen, omdat we hiermee volgens wetenschappelijk consensus – en erkend door GS - het doel van maximaal 1,5°C opwarming niet halen;*
- *de Begroting 2022 tóch uitgaat van deze 49%;*
- *we als overheden ook volgens de beroemde Urgenda-uitspraak maximale inspanning moeten leveren om de klimaatcrisis aan te pakken;*
- *de verwachting voor 2021 is dat de uitstoot in Nederland boven het Urgenda-doel uitkomt;*

roepen het college van Gedeputeerde Staten op:
- *om er bij het Rijk op aan te dringen om het beleid te richten op minstens het halen van het 1,5°C-doel;*
- *als provincie ook in eigen beleid het maximaal 1,5°C -doel als maat te hanteren;*

en gaan over tot de orde van de dag. Partij voor de Dieren en SP

Daarnaast heeft de provincie geen CO2-reductiedoelen per sector gesteld, maar levert de provincie een bijdrage aan het landelijk klimaatdoel. We dobberen dus wat rond en kijken naar grote broer het Rijk. Andere provincies, zoals Gelderland, hebben wel eigen doelstellingen. Daarom een motie, samen met de SP en CU.

Motie 189/08-11-2021
CO2-reductiecijfers per sector

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
overwegende dat:
- *het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) van de Verenigde Naties stelt dat een opwarming van meer dan 1,5°C voorkomen moet zien te worden, om grote rampen (droogtes, extreem weer, overstromingen, etc.) en onherstelbare schade aan ecosystemen te voorkomen ;*
- *een krachtig klimaatbeleid nodig is om de klimaatdoelen te halen;*
- *het dashboard Energietransitie in Noord-Holland een beeld geeft van de uitstoot van broeikasgassen ;*
- *de laatst bekende cijfers hierin dateren van 2018;*

- *de provincie weliswaar de uitstoot monitort, maar daarbij steeds terugkijkt naar wat er is gebeurd;*
- *voor het behalen van de CO2-eq reductiedoelstelling in 2030 het essentieel is te weten welke sectoren (industrie, landbouw, verkeer, gebouwde omgeving) hoeveel uitstoot moeten reduceren;*
- *bijvoorbeeld de provincie Gelderland in haar Klimaatplan 2021-2030 reductiedoelen per sector heeft opgenomen ;*
- *hierbij de EU-voorstellen in het kader van Fit for 55 kunnen worden meegenomen;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:

- *aan te geven welke reductie CO2-eq uitstoot (ton) nodig is per sector, om het provinciale reductiedoel te halen;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren, SP en ChristenUnie

Het geen limiet stellen aan de vee-industrie geeft heel veel dierenleed, risico's op ontstaan van zoönose en levert tonnen mestoverschot op. De overproductie in ons kleine land voor de export gaat ten koste van de gezondheid van natuur, dier en mens. Net als het gebruik van gif in de landbouw, met Parkinson tot gevolg en een drastische vermindering van het aantal insecten en vogels. Boeren klagen dat hen iets wordt afgenomen, iets dat nooit exclusief van hen was; maar van ons allen. De weg voorwaarts is een natuurinclusieve landbouw. Maar de lobby praat als WC-eend-adviseur mee in bijvoorbeeld de Kaderrichtlijn Waterdoelen, die bij lange na niet gehaald lijkt te worden. Naast schade aan natuur, ligt hier opnieuw een juridisch probleem op de loer, net zo groot als bij Programma Aanpak Stikstof. Daarom de volgende motie.

Motie 190/08-11-2021
Milieuorganisaties betrekken bij verbeteren waterkwaliteit

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
overwegende dat:

- *samenwerkingspartners voor verbetering waterkwaliteit en benutten/beheren van water volgens de provincie zijn: waterschappen, Rijkswaterstaat, gemeenten en maatschappelijke partijen zoals LTO en drinkwaterbedrijven;*
- *op dit moment nog steeds 0% van de Kaderrichtlijn Water-doelen (KRW) gehaald worden en doelbereik 100% in 2027 dus nog ver weg is;*
- *op dit moment milieuorganisaties vanuit de provincie niet actief om input worden gevraagd voor het verbeteren van de waterkwaliteit in Noord-Holland;*
- *het betrekken van milieuorganisaties bij het verbeteren van de waterkwaliteit het doelbereik dichterbij kan halen;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:

- *milieuorganisaties te betrekken bij het verbeteren van de waterkwaliteit;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren

En dan twee correcties, voorzitter, op de begroting met de volgende amendementen:

Amendement 32/08-11-2021
Achteruitgang biodiversiteit niet gestopt

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022; besluiten in bovengenoemde ontwerpbesluit:
De tekst op bladzijde 84:

> *'Gelukkig begint het beleid voor herstel van de biodiversiteit, dat enkele decennia geleden is ingezet, ook vruchten af te werpen. De achteruitgang van de natuurkwaliteit in veel natuurgebieden lijkt gekeerd, zoals blijkt uit onze tweejaarlijkse rapportage over de staat van de biodiversiteit in Noord-Holland en onderzoek van het Planbureau voor de Leefomgeving.'*

te vervangen door de tekst:

> *'De living planet index voor Nederland van het WNF laat nog steeds een dalende lijn zien. Over het algemeen genomen zien we ook in Noord-Holland dat de kwetsbare soorten het nog steeds zeer moeilijk hebben en achteruit blijven gaan.'*

Toelichting
Uit de living planet indicator voor Noord-Holland van het WNF en de conclusie van het WNF dat de kwetsbare soorten het nog steeds heel moeilijk hebben, kan niet afgeleid worden dat de achteruitgang van de natuurkwaliteit in veel gebieden lijkt te zijn gekeerd. De achteruitgang is niet gestopt. Zie blz. 85 van de Begroting, bron Compendium voor de Leefomgeving.
Partij voor de Dieren

Amendement 33/08-11-2021
Omgevingsfactoren

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022; besluiten in bovengenoemde ontwerpbesluit:
De tekst op bladzijde 87:

> *'Natuur en landschap zijn dynamisch, (soms) onvoorspelbaar en hun ontwikkeling wordt bepaald door vele factoren die buiten de directe provinciale beïnvloedingssfeer liggen, zoals klimatologische ontwikkelingen, weersomstandigheden, de ontwikkeling van dieren- en plantenpopulaties en sociaaleconomische ontwikkelingen.'*

te vervangen door de tekst:

> *'Natuur en landschap zijn dynamisch, (soms) onvoorspelbaar en hun ontwikkeling wordt mede bepaald door factoren die buiten de directe provinciale beïnvloedingssfeer liggen, zoals klimatologische ontwikkelingen, weersomstandigheden, de ontwikkeling van dieren- en plantenpopulaties en sociaaleconomische ontwikkelingen.'*

Toelichting
De originele tekst zou geïnterpreteerd kunnen worden alsof de Provincie nauwelijks invloed heeft op thema's als biodiversiteit, klimaatverandering en sociaal economische effecten. In het antwoord op vraag 144 in het Memorie van Antwoord wordt echter gesteld dat "[provinciale]

beleidsinspanningen kunnen wel allicht een beperkt effect bereiken". Door een kleine aanpassing in de tekst zou deze niet meer de suggestie kunnen wekken dat de Provincie geen enkele invloed heeft de ontwikkeling van natuur en landschap.
Partij voor de Dieren

Als provincie stimuleren we biologische bollenteelt. Zonder gifgebruik en met ruimte voor natuur en biodiversiteit. Steeds moeten wij vragen wat het areaal biologische bollenteelt is. En steeds is het antwoord: minder dan 1%. Daarom een motie.

Motie 191/08-11-2021
Indicator biologische bollen toevoegen aan begroting

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
overwegende dat:
- *het aandeel biologische bollenteelt in Noord-Holland nog steeds minder dan 1 % van het totale areaal is;*
- *er de afgelopen periode veel berichten in de media zijn verschenen over nadelige effecten van bestrijdingsmiddelen voor natuur, milieu en gezondheid;1*
- *er in de Noord-Hollandse landbouw stappen worden gezet bij het terugdringen van het gebruik van bestrijdingsmiddelen, maar dat er nog voldoende mogelijkheden zijn hierin verdere vooruitgang te boeken met toekomstperspectief voor de bedrijven;*
- *er in de Voedselvisie van de provincie wordt ingezet op natuurinclusieve landbouw in 2030 door verdere reductie van gewasbeschermingsmiddelen, verbetering van waterkwaliteit en bodemvruchtbaarheid en vergroting van de biodiversiteit;*
- *de provincie biologische bollenteelt wil stimuleren, maar hier geen indicator voor heeft opgenomen in de Begroting;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:
- *een indicator biologische bollen toe te voegen aan de volgende Begroting;*

en gaan over tot de orde van de dag. Partij voor de Dieren

De **VOORZITTER**: Een interruptie door mevrouw Van Soest

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): De heer Zoon heeft op zijn jasje staan 'haalbaar' en 'betaalbaar'. Ik vind het mooie kreten, maar wat is het inhoudelijk? Wat bedoelt u met haalbaar en betaalbaar? Bent u voor de windmolens, zodat alle vogels kunnen omkomen in deze 'gehaktmolens'? Kunt u daar in uw speech op ingaan?

De heer **ZOON** (PvdD): Haalbaar en betaalbaar wordt vaak gebruikt om zaken uit te stellen. We zien dat iets noodzakelijk is om te doen, zoals stikstofmaatregelen nemen, om vervolgens te zeggen: Het moet wel haalbaar en betaalbaar zijn, om vervolgens een onderzoek te gaan uitvoeren, waardoor er nog meer vertraging ontstaat in het maken van plannen.

Zoals u weet zijn we voor het gebruik van windmolens, maar wel op plekken waar vogels niet, zoals u zegt, door de gehaktmolen gaan. Als er risico's zijn op vogelongelukken dan kunnen technische mogelijkheden als radars worden gebruikt, om de windmolen tijdelijk stil te zetten.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ik wil graag garanties. Dient u daarvoor een motie in, zodat vogels gewaarschuwd worden voordat ze in de buurt van een windmolen komen? Heeft u daar geld voor?

De heer **ZOON** (PvdD): We hebben daarvoor al een motie ingediend. We gaan er als provincie ook beleid voor maken. Ik zou heel graag nog een motie indienen, maar volgens mij is dat niet nodig.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van de heer Van der Maas.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): U heeft het over haalbaar en betaalbaar. Wij voegen daar als VVD nog de term realistisch aan toe. Dat doen we niet om plannen uit te stellen. Dat doen we om kaders aan te geven. We zijn zeker geen voorstander van onhaalbare en onbetaalbare plannen, waar u eigenlijk vanuit gaat. Hoe denkt u uw onhaalbare en onbetaalbare plannen te kunnen verkopen aan de Noord-Hollander, die dat uiteindelijk moet gaan opbrengen?

De heer **ZOON** (PvdD): Ik vind dit een nogal algemene vraag. Kunt u voorbeelden geven? Ik ben niet voor onhaalbaar en onbetaalbaar. Ik wil duidelijke plannen waarbij we goede kaders stellen.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik begrijp dat u niet voor onhaalbaar of onbetaalbaar bent. Bent u dan wel voor haalbaar en betaalbaar?

De heer **ZOON** (PvdD): Ik ben absoluut voor haalbaar en betaalbaar. Ik ben tegen het woordgebruik om dingen uit te stellen.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van de heer Dessing.

De heer **DESSING** (FvD): Ik sla even aan op de opmerking die gemaakt werd over het gebied waar geen vogels zouden zijn en dat daar windturbines kunnen worden geplaatst. Kan de heer Zoon aangeven, zeker gezien het aantal windturbines dat in de provincie zou moeten komen, welke gebieden verboden voor vogels zijn?

De heer **ZOON** (PvdD): Dat is heel makkelijk. Er zijn vogeltrekroutes in Nederland en die zijn keurig in kaart gebracht. Daarmee wordt rekening gehouden bij het plaatsen van windmolens.

De heer **DESSING** (FvD): Wordt het buiten die trekroutes verboden voor vogels?

De heer **ZOON** (PvdD): Buiten de trekroutes gaan we andere maatregelen nemen, zoals het tijdelijk stil zetten als het nodig is.

De heer **DESSING** (PvdD): Even stil zetten? En voor een groot aantal vogels, hoe ziet u dat voor zich als het gaat over zwermen? Dat is toch niet te controleren?

De heer **ZOON** (PvdD): Zoals u weet, is dat heel goed te controleren, want we gebruiken het ook bij luchthavens, om het vliegverkeer stil te leggen als er vogels zijn. Diezelfde radars worden gebruikt om vogels te detecteren.

Als provincie werken we veel met andere partners en proberen we dingen slim en gemeenschappelijk op te pakken. Neem nu de nieuwe Hollandse Waterlinie, gesticht in 1871 met heden ten dage van grote cultuurhistorische waarde en in veel gevallen ook van ecologische waarde. Het open karakter van de vorige eeuw geeft ruimte aan ecologie, maar de nieuwe uitvoeringsorganisatie kijkt daar niet naar. Daarom een motie samen met JA21, SP en D66.

Motie 192/08-11-2021
Ecologie en natuur bij nieuwe organisatie Hollandse waterlinies

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
overwegende dat:
- *de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie onderdeel gaan worden van 'Unesco Werelderfgoed Hollandse Waterlinies';*
- *taken voor de Hollandse Waterlinies worden ondergebracht in een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie met de provincies Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant, maar er geen overdracht van mandaat plaatsvindt;*
- *het maken van en besluiten over beleid- en uitvoeringsplannen een provinciale bevoegdheid blijft;*
- *de waterlinies naast de grote cultuurhistorische vaak grote ecologische waarden herbergen;*
- *deze waarden elkaar kunnen versterken en aanvullen;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:
- *met de andere drie provincies in gesprek te gaan om in provinciale beleids- en uitvoeringsplannen ecologie en natuur te koppelen aan het werelderfgoed;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren, JA21, SPen D66

En dan het blokje Scheikunde: Het vrijelijk laten gebruiken van chemische stoffen heeft ons als bevolking een fijnstof-, roet-, ZeerZorgwekkendeStoffen- en een PFAS-probleem opgeleverd. Onze inwoners hebben daar niet voor gekozen, maar zijn er wel de dupe van. Wij als overheid hebben geen of te ruime regels gesteld in het verleden, zo blijkt maar weer. Ja, ik denk aan de Hoogovens, maar ook aan Schiphol. Zo blijkt de milieuvergunning van Schiphol toe te staan dat op de luchthaven grote hoeveelheden kankerverwekkende en andere zeer schadelijke stoffen

mogen worden uitgestoten. Volgens Mobilisation for the Environment is de vergunning zwaar gedateerd en bevat deze onduidelijkheden. Dat vraagt om meer duidelijkheid.
En daarom de volgende motie samen met de SP.

Motie 193/08-11-2021

Actualiseren milieuvergunningen bedrijven van Schiphol

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
overwegende dat:

- *de milieuvergunning Schiphol de uitstoot toestaat van grote hoeveelheden kankerverwekkende stoffen op de luchthaven Schiphol ;*
- *het onder meer gaat om benzeen (volgens cijfers van het RIVM 5.225 kilogram in 2018) en formaldehyde (35.820 kilogram);*
- *het onduidelijk is of daarbij de uitstoot van stijgende en dalende vliegtuigen is meegerekend, of alleen de uitstoot door taxiën en stationair draaien;*
- *eveneens onduidelijk is hoeveel er van bijvoorbeeld de stoffen ketonen en aldehyden, die zeer schadelijk zijn voor de volksgezondheid, mag worden en wordt uitgestoten;*
- *de milieuvergunning volgens Mobilisation for the Evironment (MOB) zwaar gedateerd is;*
- *MOB eveneens opmerkt dat het RIVM in 2019 een onderzoek presenteerde, waaruit bleek dat mensen die in de buurt van Schiphol wonen door de uitstoot van de luchthaven gezondheidsrisico's lopen;*
- *daarbij alleen gekeken is naar fijnstof (PM2,5) en niet naar de uitstoot van kankerverwekkende stoffen;*
- *uit onderzoek van TNO oktober 2021 blijkt dat grondpersoneel op Schiphol blootstaat aan zeer hoge concentraties ultrafijnstof van vliegtuigmotoren ;*
- *de Gezondheidsraad hier een maand eerder al over waarschuwde en de FNV opnieuw aan de bel trok;*
- *de provincie spreekt over 'een balans tussen duurzame connectiviteit en een schone leefomgeving', maar hier nog geen verdere concrete invulling aan heeft gegeven;*
- *de provincie beleid heeft voor een gezonde leefomgeving en schone lucht, zie onder andere het Programma gezonde leefomgeving en de ondertekening van het Schone Lucht Akkoord;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:

- *provinciale milieuvergunningen van bedrijven Schipholterrein te controleren op actualiteit en zo nodig aan te scherpen;*
- *in gesprek te gaan met Haarlemmermeer over gemeentelijke milieuvergunningen van bedrijven op het Schipholterrein;*
- *de uitkomst hiervan te rapporteren aan PS;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren en SP

Voorzitter, als provincie hebben we veel taken waar we niet direct over gaan. Maar één van die taken waar we wel over gaan is financieel toezicht op de waterschappen. Dat toezicht komt niet terug als indicator in de begroting. Daarom een motie samen met JA21.

Motie 194/08-11-2021
Meer financieel toezicht op waterschappen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
overwegende dat:
- *het financieel toezicht door GS op waterschappen beperkt is ;*
- *in het IBT-verslag over 2020 is te lezen dat de schuldenposities van het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht en van het Hoogheemraadschap van Rijnland in 2020 aandachtspunten waren;*
- *de Groene Amsterdammer op 20 oktober 2021 berichtte dat het financieel allerminst rooskleurig loopt bij de waterschappen. In 2015 waren de schulden qua omvang 'twee tot vier keer de begroting', waarmee de schuldenlast aanmerkelijk hoger ligt dan wat de gemeenten en het Rijk voor zichzelf houdbaar achten3;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:
- *bij de volgende Begroting een indicator voor waterschappen toe te voegen bij 1.2.2, zonder streefwaarde, net als voor gemeenten;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren en JA21

U zult misschien denken, horende dit alles, dat we wat negatief zijn bij de Partij voor de Dieren. Maar dat is niet zo. Afgelopen jaar heb ik gesproken met een biologische bollenboer, met een spruitenteler, die geen last van ganzen heeft, met IVN, die vragen krijgt over het vergroenen van schoolpleinen. En ik hoor steeds vaker over natuurinclusieve wijken en bedrijventerreinen. Dat laatste is mooi, want als provincie stimuleren we dat. Alleen we hebben geen idee hoe die stimulering uitpakt. Daarom een motie samen met JA21 en de SP

Motie 195/08-11-2021
Inventarisatie realisatie natuurinclusieve woonwijken en bedrijventerreinen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
overwegende dat:
- *de Provincie het vergroenen van bebouwd gebied door natuurinclusief bouwen stimuleert, maar geen overzicht heeft van het aantal natuurinclusieve woonwijken en natuurinclusieve bedrijventerreinen die er het afgelopen jaar bij zijn gekomen;*
- *als reden voor het ontbreken van dit overzicht wordt gegeven, dat de gemeente bevoegd gezag is voor het wel of niet realiseren van natuurinclusieve woonwijken en bedrijventerreinen;*

- *het daardoor onmogelijk is om de effecten van dit beleid in kaart te brengen;*
- *onderdeel van de beleidscyclus is na te gaan of beleid effect heeft, en het daarop zo nodig aan te passen;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:

- *te inventariseren hoeveel natuurinclusieve woonwijken en bedrijventerreinen zijn gerealiseerd;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren, JA21 en SP

En dan die schoolpleinen. Het gaat hier weer om samenwerken tussen de gemeenten, ouders en de scholen. Er is vraag naar. We zien dat het loopt bij andere provincies. Provincie Noord-Holland heeft bij Groen Kapitaal de kennis in huis, maar het wil niet vlotten. Daarom een motie samen met JA21 en ChristenUnie

Motie 196/08-11-2021
Motie Boost Groene Schoolpleinen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
constaterende dat:

- *Provinciale Staten de mogelijkheid hebben om in 2022 in totaal 640.000,- euro beschikbaar te stellen voor nieuwe initiatieven en beleid;*
- *groene schoolpleinen vele belangrijke positieve effecten opleveren voor niet alleen de ontwikkeling en welzijn van kinderen, maar ook voor de maatschappij in het algemeen (zoals betere omgang met natuur en milieu als de kinderen groter worden);*
- *Provincie Noord-Holland eerder een initiatiefvoorstel om groene schoolpleinen te stimuleren heeft omarmd;*
- *inzet op groene schoolpleinen raakt aan vele beleidsthema's in de provincie, zoals biodiversiteit, waterberging en hittestress;*

overwegende dat:

- *in 2019 IVN in opdracht van de provincie een adviesrapport groene schoolpleinen heeft uitgebracht waaruit blijkt dat er grote behoefte is om deze pleinen te realiseren en sindsdien vragen om ondersteuning bij IVN blijven komen;*
- *er sindsdien vanuit provincie Noord-Holland echter verder weinig meer op dit vlak is ondernomen en het vergroenen van schoolpleinen in Noord-Holland achterblijft bij andere provincies in Nederland;*
- *provincies als Zuid-Holland, Zeeland, Brabant, Limburg, Overijssel, Gelderland, Drenthe en Utrecht allemaal een voortrekkersrol hebben gekozen om de schoolpleinen in hun provincie te vergroenen;*
- *IVN in opdracht van provincie Utrecht een 'servicepunt groene schoolpleinen' heeft ontwikkeld, een platform waar alle bruikbare kennis samenkomt en volledige ondersteuning biedt aan scholen/gemeenten, van ontwerp, aanleg en gebruik tot hulp bij vinden van financiering;*

- *op de website van Groen Kapitaal nu een stappenplan staat hoe men een schoolplein kan vergroenen, maar scholen behoefte zeggen te hebben aan meer begeleiding;*
- *een 'servicepunt groene schoolpleinen Noord-Holland' onder Groen Kapitaal zou kunnen worden ondergebracht en daar ook gemeenten zouden kunnen aankloppen voor hulp bij het vormgeven van hun groene schoolpleinenbeleid;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:

- *samen met IVN en Groen Kapitaal uit te werken hoe zo'n servicepunt het beste in Noord-Holland zou kunnen worden ingericht;*
- *hiervoor maximaal 80.000 euro uit te trekken;*
- *om in het verlengde daarvan te kijken of in 2022 een stimuleringsmaatregel van 17.500,- euro voor 5 pilotlocaties in Noord-Holland kan worden ingezet, waarbij de scholen vanuit het servicepunt worden ondersteund om aan de criteria te voldoen en co- financiering te vinden;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren, JA21 en ChristenUnie

U ziet het voorzitter, de economie zoals we die nu hebben ingericht - zonder duidelijk grenzen waarbinnen we vrij kunnen bewegen - levert gevaar op. Het komt neer op regie nemen. Het goede te stimuleren. Niet zeggen: "De markt bepaalt" en het tempo te laten bepalen door de achterblijvers. Daarom een motie samen met de SP.

Motie 197/08-11-2021
Economie binnen ecologische grenzen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
overwegende dat:

- *we naast eventuele financiële tekorten, ook met ecologische tekorten te maken hebben, uitgedrukt o.a. in de Nederlandse "Earth Overshoot Day" ;*
- *we met de manier waarop onze economie is ingericht nu drie Aardes nodig hebben, in plaats van één;*
- *een sluitende ecologische begroting waarborgt dat we met ons economisch beleid en activiteiten niet meer aan de Aarde onttrekken, dan de planeet aankan;*
- *het onverantwoordelijk is jegens toekomstige generaties om de Aarde uit te putten;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:

- *de ambitie uit te spreken om in te zetten op een economie en activiteiten die geen schade aanrichten aan gezondheid van mens, dier en hun leefomgeving, maar daar juist zoveel mogelijk een positieve bijdrage aan leveren;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren en de SP

Voorzitter, dan hebben we nog een hele discussie gehad over Menukaart-moties. Allemaal positieve moties, we hebben er een paar uitgewerkt, in de commissie besproken en weer aangepast. Laten we deze nu gaan indienen, dan kunnen we er over stemmen:

Motie 198/08-11-2021
Aanrijdingen met wilde dieren voorkomen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
overwegende dat:
- *Provinciale Staten de mogelijkheid hebben om in 2022 in totaal 640.000,- euro beschikbaar te stellen voor nieuwe initiatieven en beleid*
- *er nog steeds veel aanrijdingen zijn met wilde dieren en dit aantal stijgt;*
- *de provincie met haar beleid op het gebied van onder andere infrastructuur, wonen en mobiliteit raakt aan het leefgebied en veiligheid van dieren en dat verantwoordelijkheden (zorgplicht) met zich brengt;*
- *de provincie zich inzet voor verkeersveiligheid in Noord-Holland en het explicieter betrekken van dieren daarbij een logische stap is;*
- *naast faunapassages en ecoducten, er steeds meer kleinere ingrepen, innovatieve ideeën en technologieën zijn die ingezet kunnen worden om het aantal aanrijdingen naar beneden te brengen;*
- *meer bewustwording tevens een belangrijk is om het aantal aanrijdingen met dieren naar beneden te brengen;*
- *er veel goede innovatieve oplossingen meestal uit de samenleving komen;*
- *met challenges/wedstrijden die innovatieve oplossingen niet alleen worden opgehaald, maar daarmee door de provincie ook meer bewustwording over het onderwerp wordt gecreëerd;*
- *die bewustwording bijdraagt aan verkeersveiligheid in het algemeen en het meer in harmonie leven met dieren in het bijzonder;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:
- *met challenges/wedstrijden innovatieve oplossingen op het gebied van veiligheid van dieren in relatie tot het verkeer te stimuleren;*
- *daarvoor 15.000 euro in 2022 te reserveren;*
- *bij het starten van de challenge/wedstrijd duidelijk te zijn aan deelnemers wat er met het winnende idee wel/niet kan worden gedaan. Een opzet kan zijn dat de winnaar 10.000 euro krijgt om het idee uiteindelijk ook uit te (laten) voeren. Daarmee weten deelnemers van tevoren wat ze kunnen verwachten.*
- *de verdere invulling aan ambtenaren over te laten;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren

Motie 199/08-11-2021
Betere naleving soortenbescherming Wet natuurbescherming

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
overwegende dat:

- *Provinciale Staten de mogelijkheid hebben om in 2022 in totaal 640.000,- euro beschikbaar te stellen voor nieuwe initiatieven en beleid;*
- *de provincie bevoegd gezag is voor bescherming van wilde dieren ingevolge de Wet natuurbescherming;*
- *oplettende burgers regelmatig situaties signaleren waarin de Wet natuurbescherming als het gaat om dieren niet goed wordt nageleefd, zoals bij onderhoud aan gebouwen waar zwaluwen nestelen, het met groot materieel maaien in het vroege voorjaar wanneer vogels nog nesten hebben, of het te vroeg en onzorgvuldig baggeren in sloten;*
- *vaak gaat ontstaan die situaties juist doordat opdrachtgevers of uitvoerders onvoldoende op de hoogte zijn van wat de Wet natuurbescherming in praktijk precies inhoudt en die informatie ook niet makkelijk overzichtelijk ergens te vinden is;*
- *het is daarom van groot belang dat er duidelijke informatie - in bijvoorbeeld de vorm van een checklist op één centrale webpagina - wordt verstrekt over waar ondernemers rekening mee moeten houden als het gaat om Wet natuurbescherming en beschermde soorten, en over hoe nadelige gevolgen van werkzaamheden en activiteiten voor bijvoorbeeld nestelplekken vermeden kunnen worden;*
- *het verspreiden van zo'n centraal digitaal 'informatiepunt' of checklist zal bijdragen aan meer bewustwording bij alle betrokken sectoren;*
- *de provincie zo'n rol ook op zich neemt om bedrijven te helpen aan hun plicht voor energiebesparing te voldoen;*
- *gezien het feit dat wilde dieren gemeente grenzen vaak overstijgen, de rol van de provincie als beschermer van wilde dieren en natuur en de rol van de provincie als verbinder, is het voor de hand liggend dat Noord-Holland hier de handschoen oppakt;*
- *dit ook landelijk beleid zou kunnen ondersteunen: onlangs is een motie (o.a. VVD, D66, GL, PvdA) aangenomen om kansen voor versterking en bescherming van natuur en biodiversiteit bij bouw en renovatie te pakken ;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:

- *het voor o.a. ondernemers makkelijker te maken de Wet natuurbescherming als het gaat om wilde dieren beter na te leven, door duidelijke informatie over praktische naleving van Wet Natuurbescherming op één centrale webpagina te zetten, bijv. via een checklist;*
- *vervolgens ervoor te zorgen, in overleg met gemeenten, dat de bekendheid van zo'n centraal informatiepunt/checklist beter onder bedrijven en particulieren wordt verspreid, zodat er meer bewustwording komt en naleving ook beter geschiedt;*
- *hiervoor maximaal 30.000 euro uit te trekken;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren en de SP

Motie 200/08-11-2021
Eén fte boost dierenwelzijn 2022

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
overwegende dat:

- *Provinciale Staten de mogelijkheid hebben om in 2022 in totaal 640.000,- euro beschikbaar te stellen voor nieuwe initiatieven en beleid;*
- *een flink aantal maatregelen die de provincie zou kunnen doen ter verbetering van dierenwelzijn binnen Noord-Holland kosten niet zozeer geld, maar gaan over in gesprek gaan met andere organisaties, input vragen van hen, mogelijkheden voor verbetering verkennen, bundelen van informatie en kansen (over grenzen van dossiers heen), etc.;*
- *daar vooral (tijdelijk) ambtelijke capaciteit voor nodig is;*
- *hoewel de provincie op elk dossier rekening zegt te houden met dierenwelzijn, is daar nog verbetering in te maken wat betreft concrete resultaten;*
- *ambtenaren op dossiers zoals Ruimte en Economie hebben logischerwijze nog niet de ervaring op het dossier die nodig is om dierenwelzijn goed mee te laten wegen;*
- *dierenwelzijn maatschappelijk steeds belangrijker wordt en het onderwerp ambtenaren verdient die dierenwelzijn niet slechts erbij doen, maar als een van de hoofdtaken;*
- *de provincie – zo erkent ook de gedeputeerde – nog veel kennis in te halen heeft wat betreft dieren en dierenwelzijn;*
- *een tijdelijke boost van 1 fte voor dierenwelzijn zou een goed fundament aan kennis en netwerken opleveren voor de provincie, waar de provincie ook in de toekomst – zelfs als de fte wegvalt – op voort kan bouwen van kan profiteren;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:

- *om in 2022, gedurende één jaar, één fte Dierenwelzijn aan te stellen voor het project "Boost dierenwelzijn 2022" (daarvoor tot maximaal 70.000 uit te trekken, afhankelijk van salarisschaal);*
- *daarvoor zou GS bij de ambtenaren een oproep kunnen doen wie veel affiniteit heeft met dieren, en enthousiast is voor de functie;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren

Samen met de PVV dient de PvdD de volgende motie in

Motie 201/08-11-2021
Handreiking gemeenten met mogelijkheden schuilgelegenheid weidedieren

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
overwegende dat:

- *Provinciale Staten de mogelijkheid hebben om in 2022 in totaal 640.000,- euro beschikbaar te stellen voor nieuwe initiatieven en beleid;*
- *wettelijk verplicht is dat dieren, wanneer deze niet in een gebouw worden gehouden, bescherming moet worden geboden tegen extreme weersomstandigheden (artikel 1.6 Besluit houders van dieren) ;*

- *in de praktijk, zelfs na jaren beleid hierover, de meeste weidedieren (schapen, koeien, paarden) bij extreme weersomstandigheden, als hitte, hagel, zware neerslag of kou, geen tot nauwelijks bescherming hebben;*
- *dieren hier ernstig onder lijden;*
- *gemeenten niet altijd alle informatie duidelijk beschikbaar hebben wat de verschillende mogelijkheden zijn om schuilgelegenheden (landschapselementen, mobiele schuilplaatsen zoals karren, etc.) voor weidedieren te faciliteren en te stimuleren;*
- *een Handreiking hierover niets verplicht, maar kan helpen duidelijkheid te scheppen en bescherming van dieren kan versnellen;*
- *zo'n Handreiking bovendien een belangrijke functie heeft in het creëren van bewustwording en door gemeenten gebruikt kan worden om makkelijk te verspreiden onder ondernemers;*
- *het eenmalig opstellen van een Handreiking voorkomt dat gemeenten elk voor zich moeten gaan uitzoeken wat de mogelijkheden zijn;*
- *het ministerie van LNV waarschijnlijk nog dit jaar of begin volgend jaar met een hitteplan komt, en dat plan dan heel goed door de provincie in de Handreiking mee kan worden genomen;*
- *de provincie vindt dat landbouwdieren in weiden horen en dat dat ook bijdraagt aan het karakter van Noord-Holland;*
- *de provincie vanuit haar ruimtelijke beleid, als verbinder en in haar regierol een logische instantie is om zo'n handreiking op te stellen;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:

- *met input van o.a. dierenwelzijnsorganisaties en dierhouders, een Handreiking met handvatten/richtlijnen voor gemeenten op te stellen over de verschillende mogelijkheden (o.a. mobiele schuilmogelijkheden, landschapselementen) die er zijn om schuilgelegenheden voor dieren te faciliteren en te stimuleren;*
- *indien mogelijk een netwerkbijeenkomst voor gemeenten, agrariërs en dierhouders te organiseren waarin de Handreiking wordt gepresenteerd en er zo bewustwording en aandacht wordt gecreëerd voor oplossingen;*
- *hiervoor maximaal 10.000 euro te reserveren*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren en de PVV

Ook samen met de PVV wordt de volgende motie ingediend

Motie 202/08-11-2021
Investeer in slimme niet-dodelijke methoden

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
overwegende dat:

- *Provinciale Staten de mogelijkheid hebben om in 2022 in totaal 640.000,- euro beschikbaar te stellen voor nieuwe initiatieven en beleid;*

- *in Noord-Holland in 2019 onder andere zijn gedood: 1.186 knobbelzwanen, 711 vossen, 8.167 hazen, 290 konijnen, 1.531 meerkoeten, 12.556 wilde eenden, meer dan 100.000 ganzen, 126 reeën en 4.181 damherten ;*
- *het doden van dieren met de kogel of vergassing een ingrijpende maatregel is;*
- *de meeste burgers en politieke partijen een niet-dodelijke maatregel verkiezen boven een dodelijke, als beide opties voor handen zijn;*
- *de dodelijke middelen bekend zijn en al jaren worden ingezet;*
- *niet-dodelijke oplossingen komen echter niet vanzelf tevoorschijn en vragen juist om meer actief inzet op onderzoek en innovatie;*
- *bij de uitspraak van de provincie dat 'de doelstelling altijd is om slechts in uiterste gevallen over te gaan tot doden' ook actieve inzet in zoeken naar meer niet-dodelijke oplossingen vergt;*
- *er nu soms meer geld wordt besteed aan dodelijke dan aan niet-dodelijke middelen;*
- *de provincie dus meer kan inzetten op het zoeken naar diervriendelijke oplossingen;*
- *er veel goede innovatieve oplossingen meestal uit de samenleving komen;*
- *de provincie kan daarom met challenges/wedstrijden innovatieve oplossingen op het gebied van niet dodelijke methoden actiever stimuleren;*
- *zo laat de provincie niet alleen zien dat ze serieus de voorkeur heeft voor niet-dodelijke oplossingen, maar helpt ook aan bewustwording over onze omgang met dieren;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:

- *met challenges/wedstrijden innovatieve oplossingen op het gebied van niet-dodelijke methoden te stimuleren voor de grootste 'mens-dier conflicten' in Noord-Holland;*
- *daarvoor 15.000 euro in 2022 te reserveren;*
- *bij het starten van de challenge/wedstrijd duidelijk te zijn aan deelnemers wat er met het winnende idee wel/niet kan worden gedaan. Een opzet kan zijn dat de winnaar 10.000 euro krijgt om het idee uiteindelijk ook uit te (laten) voeren. Daarmee weten deelnemers van tevoren wat ze kunnen verwachten.*
- *de verdere invulling aan ambtenaren over te laten;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren en de PVV

Motie 203/08-11-2021

Schuilgelegenheid weidedieren combineren met landschapselementen als houtwallen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
overwegende dat:

- Provinciale Staten de mogelijkheid hebben om in 2022 in totaal 640.000,- euro beschikbaar te stellen voor nieuwe initiatieven en beleid;
- wettelijk verplicht is dat dieren, wanneer deze niet in een gebouw worden gehouden, bescherming moet worden geboden tegen extreme weersomstandigheden (artikel 1.6 Besluit houders van dieren);

- in de praktijk, zelfs na jaren beleid hierover, de meeste weidedieren (schapen, koeien, paarden) bij extreme weersomstandigheden, als hitte, hagel, zware neerslag of kou, geen tot nauwelijks bescherming hebben;
- dieren hier ernstig onder lijden;
- de provincie in de Bossenstrategie de ambitie heeft omarmd om het aantal houtige landschapselementen (zoals houtwallen, struiken, heggen, losse bomen) in het landelijk gebied te laten toenemen;
- deze landschapselementen ook schuilmogelijkheden voor weidedieren zijn, wat een win-win is voor boeren en dieren;
- de aanwezigheid van landschapselementen ook een boete voorkomt bij een controle van de NVWA en tevens zorgt voor een levendiger, biodiverser, klimaatbestendig landschap voor verbeterde grond en waterhuishouding, waar ook boeren en burgers baat bij hebben ;
- bijvoorbeeld Stichting wAarde en LandschappenNL die achter het initiatief “Bomen voor koeien” zitten, al veel ervaring hebben opgedaan met het op geschikte plaatsen en in samenwerking met boeren en ecologen planten van bomen en bosjes5;
- dat dit uiteraard op een zorgvuldige manier moet worden gedaan, rekening houdende met bijvoorbeeld weidevogels en altijd op basis van vrijwillige medewerking van ondernemers;

gehoord de discussie, verzoeken GS:

- zo veel mogelijk versneld uitvoering te geven aan de ambities voor het stimuleren van de aanleg van landschapselementen zoals heggen en houtwallen langs sloten in weilanden, waarbij boeren/ondernemers vrijwillig mee kunnen doen;
- in samenwerking met bijvoorbeeld Stichting wAarde en dierhouders in 2022 te investeren in minstens één voorbeeldproject (afhankelijk van de kosten en haalbaarheid);
- daarvoor €30.000 uit te trekken;

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren

Dat waren ze, voorzitter. In de Ambtelijke toets op onze moties, -waarvoor nog veel dank-, heb ik veel bingo woorden gezien. Aan de rest van Provinciale en Gedeputeerde Staten nu de taak om er niet om heen te draaien en uit te stellen.

De **VOORZITTER**: U heeft 16 moties ingediend en 2 amendementen. Alle maken onderdeel uit van de beraadslagingen. Een interruptie van de heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Complimenten, meneer Zoon, voor uw creativiteit.
We kennen uw partij, als een partij die aandacht vraagt voor een belangrijk issue, maar ik zie in al uw moties: beleid op 1,5 graad, productiedoelstellingen vaststellen, ambitie uitspreken nieuwe economie, het toevoegen van twee indicatoren. Ik zie allemaal dingen waarover u ambitie uitspreekt, maar ik zie nergens een motie hoe u dat wilt gaan regelen. Is dat niet het probleem

van de PvdD, die al heel lang aandacht vraagt voor dit belangrijke issue, maar eigenlijk met geen enkel voorstel komt over hoe de fractie nu daadwerkelijk klimaatverandering wil aanpakken en het dan overlaat aan partijen die wel hun verantwoordelijkheid nemen en die ervoor willen zorgen, in een goed gesprek, om de ambities ook waar te maken?

De heer **ZOON** (PvdD): Ik ben heel blij met deze samenvatting van onze ideeën. Zoals u ziet hebben we inderdaad ambities, die we ook uitspreken en waarvoor we oplossingen zoeken. Die 1,5 graad is een groot probleem. We willen de veehouderij graag omvormen naar een meer duurzame veehouderij. Daarmee worden het stikstofprobleem en gifgebruik opgelost. U weet dat dit een van onze grote thema's is, die ook een van de oplossingen zijn.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Wordt het voor een actiepartij, een partij die aandacht vraagt voor een belangrijk thema dan geen tijd om over te gaan tot het nemen van verantwoordelijkheid om zaken op te lossen? Ik had graag moties gezien die niet weer nieuwe ambities uitspreken, maar die ervoor zorgen dat ambities haalbaar kunnen worden ingevoerd.

De heer **ZOON** (PvdD): ik wijs op de moties A tot en met F. Volgens mij zitten daarin goede oplossingen, die relatief weinig geld kosten. We proberen daar meer een omslag te maken naar een meer natuur- en diervriendelijker Noord-Holland, waarmee heel veel problemen worden opgelost.

De **VOORZITTER**: Ik schors tot 12.00 uur

[Schorsing 11.56 - 12.05 uur]

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering.

De heer **DEEN** (PVV): Vandaag bespreken we de begroting 2022 en alle fracties krijgen hierbij de kans om hun oordeel te geven over de plannen van het college voor het komende jaar. Waar zij dat nodig achten, proberen zij deze plannen bij te sturen met amendementen en moties. Net als de jaren ervoor, wordt er gedaan alsof er niks aan de hand is in onze provincie en in Nederland. Er is heel veel aan de hand in Nederland en in onze provincie. In de afgelopen twee jaar is er langzaam een verstikkende mist over onze samenleving getrokken, die doet denken aan de donkere middeleeuwen. Wie had twee jaar geleden durven dromen dat ons land zou veranderen in een soort apartheidsstaat, waarin mensen worden buitengesloten vanwege hun gezondheidsstatus. U zult denken: Wat heeft dat met deze begroting te maken? Meer dan u denkt. Het past namelijk in de verontrustende trend, die al langer zichtbaar is en steeds nadrukkelijker op de voorgrond treedt. Dat is de ondermijning van vrijheid en keuzevrijheid van onze burgers door de overheid. Zo is de QR-code een goed voorbeeld van een overheid, die de burger wil controleren, beleren en dicteren. Deze drang zie je op veel meer terreinen terugkomen: Het ontmoedigen van vleeseten, aardgasvrije huizen, op het gebied van autorijden en vliegen. Zo kan ik nog wel even doorgaan. Waarom? Voor het goede doel. Het goede doel is in dezen de wereld redden. Alweer, zou ik bijna zeggen want in 1989 voorspelden de zogenaamde

klimaatexperts van de VN dat gehele landen onder de zeespiegel zouden verdwijnen als we de Global Warming tegen het jaar 2000 niet zouden stoppen. Het is onderhand 2021. Laten we eerlijk zijn, als de wereld echt in groot gevaar verkeerde, zouden de regeringsdelegaties niet massaal met privéjets naar de onlangs gehouden Klimaattop in Glasgow zijn afgereisd.
Het doet me denken aan een quote uit het boek Animal Farm van George Orwell": "All animals are equal, but some animals are more equal than others.
Rationaliteit wordt steeds meer door het raam gegooid. Dat is helaas op meerdere dossiers zichtbaar. Een zorgwekkende trend vinden wij dat, met desastreuze gevolgen voor onze samenleving. Helaas doet ons college er zonder slag of stoot aan mee, kijkende naar de begroting. Zo blijft het college gemeenten lastig vallen inzake de huisvesting van statushouders, terwijl er in Noord-Holland een enorme woningnood is en veel gemeenten de taakstelling simpelweg niet meer kunnen bolwerken. Veel van onze burgers moeten jaren op een betaalbare woning wachten en kijkende naar de wekelijkse nieuwe instroom van asielzoekers wordt dit probleem alleen maar nijpender. Tevens zet onze provincie, net als het Rijk, fanatiek in op de energietransitie om het klimaat te redden en weersextremen tegen te gaan, terwijl uit gegevens van notabene het IPPC blijkt dat er helemaal geen relatie is tussen het klimaat en weersextremen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Als die film aangehaald wordt, ga ik meteen rechtop zitten. Inderdaad, we moeten allemaal gelijk zijn en gelijke kansen krijgen. Als ik dan zie dat er legio mensen zijn die geen huis hebben, geen dak boven hun hoofd hebben, geen eten hebben en zoeken naar een veiligheid in hun leven, dan is het toch niet verkeerd dat wij daarvoor ruimte proberen te bieden? De PVV wil opkomen voor de 'eigen mensen', zodat zij een dak boven hun hoofd hebben. Dat maakt de heer Zoon bedroefd.

De heer **DEEN** (PVV): Wat was de vraag?

De heer **ZOON** (PvdD): Vindt u dat we bij de vluchtelingencrisis mensen gelijk moeten behandelen met onze 'eigen mensen'?

De heer **DEEN** (PVV): Dat zou mooi zijn. Het zou als eerste kunnen betekenen dat de vluchtelingen die binnenkomen, asielzoekers, statushouders ook op een wachtlijst terechtkomen en wellicht, zoals bijvoorbeeld in Purmerend vijftien jaar moeten wachten op een woning. Dat zou fair zijn.

De heer **ZOON** (PvdD): Ik ben het met u eens dat het erg is dat men vijftien jaar moet wachten op een woning, maar die vluchtelingen hebben geen dak boven hun hoofd.

De heer **DEEN** (PVV): Die mensen zijn het meest gebaat bij opvang in de regio waar ze vandaan komen, met hun eigen normen en waarden, eigen godsdienst en levensovertuigingen, enzovoorts.

In een recent artikel van Daily Mail valt te lezen dat uit een gelekt rapport van de VN is gebleken dat de temperatuur op aarde al vijftien jaar niet meer is gestegen. Dit belangrijke detail moest even onder de pet blijven. Het past waarschijnlijk niet in het gewenste politiekcorrect denken. Stel dat er wel een link zou bestaan tussen menselijk handelen en klimaatverandering, wat doen we ons zelf dan sociaaleconomisch aan als je beseft dat het grote China klimaatplannen overboord gooit om een energiecrisis te bestrijden door oude kolenmijnen weer te heropenen en honderden nieuwe kolencentrales te bouwen. In drie uur tijd, u hoort het goed, spuwt dit reusachtige land evenveel broeikasgas uit als heel Nederland in 2030, met aardgasvrije woningen, zou moeten besparen. Dat alles mag blijkbaar de pret niet drukken. Alleen al voor volgend jaar is door dit college een bedrag van bijna 6,7 miljoen euro belastinggeld begroot om bij te dragen aan deze energietransitie. Daarnaast gaat er een half miljoen euro naar het Servicepunt Duurzame Energie en er wordt een expertpoll ontwikkeld. Uit de NVA blijkt dat op dit moment nog niet duidelijk is wat de extra kosten voor deze expertpolls zijn. Wij houden ons hart vast.
In tijden van onder andere een steeds groter wordende woningcrisis en cijfers, die aantonen dat de afgelopen vier decennia de uitstoot van ammoniak en stikstof enorm is gedaald, waardoor je kunt stellen dat er eigenlijk geen stikstofcrisis is, weet het college met droge ogen in de begroting op te nemen dat wordt gestreefd naar een versnelling van de realisatie van het NNN, de uitvoering van natuurherstelmaatregelen in bestaande natuurgebieden en het terugdringen van de stikstofuitstoot door middel van een gebiedsgerichte aanpak. Kosten? Meer dan 50 miljoen euro.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Kocken.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Onderschrijft u het concept Wetenschappelijke Consensus?

De heer **DEEN** (PVV): Niet als het de wetenschappelijke consensus betreft van de wetenschap die u probeert aan te halen.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Wetenschappelijke consensus betekent dus dat er in de wetenschap consensus is. Dus dat is niet mijn mening, of wat ik ervan vind, maar waarover mensen met een bepaalde expertise het met elkaar wel eens zijn. Dat houd ik aan als een redelijk stuurpunt om op te varen. Is dat voor u ook een acceptabel uitgangspunt?

De heer **DEEN** (PVV): Ja zeker. Wij luisteren ook naar mensen met verstand van zaken, naar professoren en geleerden met consensus.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik bedoel dus niet of u consensus voelt met een afgezwaaide wetenschapper. Ik bedoel of u als er wetenschappelijke consensus is over een onderwerp, -dat betekent dus dat het merendeel van de wetenschappers het op een bepaald onderwerp met elkaar eens zijn over de oorzaak of gevolgen van een bepaald probleem-, dat u dat dan als uitgangspunt neemt voor het bedenken van oplossingen.

De heer **DEEN** (PVV): Ik merk dat mevrouw Kocken vandaag op de belerende toon is. Wellicht heeft ze met de heer Van der Maas afgesproken om de oppositiepartijen eens te ondervragen op feitelijkheden en overhoren op zaken. Ik heb duidelijk antwoord gegeven op uw vraag. Ik begreep uw vraag ook. Toen kwam u in het tweede stukje met de vraag: Bent u het eens met het feit dat er door geleerden consensus is in meerderheid. Dat is een belangrijk detail. Er is ook een minderheid waar consensus is. Daar voel ik meer voor.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Het is niet belerend bedoeld. Waarschijnlijk begrijp ik u verkeerd. Het Concept Wetenschappelijke Consensus is iets waar we consensus over zouden kunnen hebben, namelijk dat het merendeel van wetenschappers op een bepaald terrein het ergens over eens zijn. Dan is het niet aan ons leken om dat ter discussie te stellen. Bent u het met me eens dat wetenschappelijke consensus een goede standaard is om als uitgangspunt voor beleid te nemen, om van daaruit te kijken wat een oplossing kan zijn?

De heer **DEEN** (PVV): Het is maar net of je vindt dat er binnen een meerderheid of minderheid consensus moet zijn. U heeft gelijk, wij begrijpen elkaar wel vaker verkeerd.

In het kader van bemoeizuchtig overheidsbeleid doet het college zijn best om autorijden te ontmoedigen. Automobilisten worden bijna opgejaagd als loslopend wild. Zo valt in de begroting te lezen dat het college in 2022 verder gaat met de voorbereiding en uitvoering van maatregelen van het Regionaal Mobiliteitsprogramma Noord-Holland en Flevoland. Tijdens de bespreking van dit RMP op 27 september jl. bleek dat ook gedacht wordt aan maatregelen, zoals het uitbreiden van betaald parkeren, lagere parkeernormen, snelheidsverlagingen en autoluwe zones. De PVV is hier fel op tegen. Tevens lijkt het college geïnspireerd te zijn door de slogan van het World Economic Forum ‘You will own nothing and you will be happy’. Zo wil het college ook een steentje bijdragen aan bijvoorbeeld de uitrol van deelmobiliteit. Uit een recent artikel in het AD blijkt dat deelauto’s nauwelijks worden gebruikt. Alleen het nog meer pesten van automobilisten zou het gebruik van deelauto’s kunnen verhogen. Wat de PVV betreft worden deze provinciale ambities inzake deelmobiliteit zo snel mogelijk geschrapt.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Van der Maas.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik wil even reageren op wat de heer Deen heeft gezegd. Nee, ik heb geen afspraak met mevrouw Kocken over interrupties. Blijkbaar zien we allebei redelijkheid als ons uitgangspunt en reageren we op onredelijkheid.
Kunt u mij aangeven waar in de begroting de provincie opbrengsten heeft uit parkeergelden?

De heer **DEEN** (PVV): Dat is dus precies wat ik bedoel. Dat is weer een belerende vraag. “Laten we eens kijken of de heer Deen op de hoogte is van de feiten.” Ik zal u zeggen: U weet, net als ik, dat de provinciale overheid geen inkomsten heeft uit parkeergelden.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Dan verbaast het mij dat u dat opnoemt als een van de problemen die de provincie creëert en dat we de parkeergelden aan het verhogen zijn. Het is

helemaal niet belerend. We zijn hier gewoon met elkaar in discussie. Ik bevraag u over dat wat u zegt. Belerend is het zeker niet. Ik maak uit uw woorden op dat u eigenlijk niet wilde zeggen dat de provincie verantwoordelijk is voor parkeergelden, maar dat dit de gemeenten zijn en dat de provincie er helemaal niet overgaat. Klopt dat?

De heer **DEEN** (PVV): Dat klopt niet. Als u dit document goed heeft gelezen, -en dat heeft u dus blijkbaar niet gedaan-, dan leest u dat de provincie dit stimuleert. Ik heb gezegd dat de provincie middels het RMP dit soort zaken stimuleert.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik ga even door op dit punt, met het risico ook belerend over te komen. Dat wil ik niet. Hier maakt u wel echt een punt. Is uw papiertje van uw raadslidmaatschap in de gemeente Zandvoort niet blijven plakken aan uw inbreng? Parkeertarieven is niet iets waar de provincie over gaat.

De heer **DEEN** (PVV): Ik hoorde geen vraag.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Koyuncu.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Ik zou de heer Deen het volgende willen vragen. Hij heeft een opmerking gemaakt over deelmobiliteit. Als u een instrument verkeerd gebruikt, is het dan zo dat het instrument niet werkt, of ligt het aan u?

De heer **DEEN** (PVV): Ik ben van mening dat de provinciale overheid sowieso geen instrumenten moet gebruiken, maar dat ze dit moet overlaten aan de markt. De markt is slim genoeg en commercieel genoeg, als het een interessant idee is, om er wat centjes aan te verdienen. Blijkbaar is het aanbod er wel, maar de vraag is er niet. Dan kun je jezelf afvragen of dit systeem een kans van slagen heeft. Is dit een systeem waar we mee verder moeten gaan? De PVV denkt van niet. Dan kun je proberen op allerlei manieren om die keuze richting deelmobiliteit een beetje te forceren, door dit soort plannen te introduceren, zoals ik ze net noemde. Dan gaan we misschien wel van drie procent naar zes procent gebruik. Dan is de vraag of het een rechtmatige oplossing is voor een bepaald probleem. De PVV denkt van niet. De fractie vindt dat je dit sowieso bij de markt moet laten.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Bent u het met me eens dat het wellicht niet een oplossing, maar een aanvulling is op de mobiliteitsmogelijkheden die mensen hebben en dat bijvoorbeeld de drukke centra van steden heel veel andere mogelijkheden maar deelmobiliteit juist kunnen inzetten in de buitenwijken en kleinere plaatsen, als aanvulling op OV? Op die manier kan deelmobiliteit veel beter worden gebruikt dan nu als een soort toeristenactiviteit in het centrum.

De heer **DEEN** (PVV): Daar ben ik het helemaal mee eens. Als er vraag is en als dat de vrije keuze is van de burger of de ondernemer, dan zullen wij daar nooit voor gaan liggen.

Het college vindt het daarnaast ook belangrijk om zich bezig te houden met wat mensen eten. Zo zet het college bijvoorbeeld in op een eiwittransitie van dierlijke naar plantaardige eiwitten. Uit recent onderzoek blijkt dat slechts drie procent van de Nederlanders vegetariër is en maar drie op de tien flexitariër. Conclusie: mensen willen gewoon graag vlees blijven eten. U weet allemaal: De PVV staat voor vrijheid en keuzevrijheid. We roepen het college dan ook op om te stoppen met bemoeizuchtig beleid en een rationele blik te hanteren bij het ontwikkelen en uitvoeren van beleid.

Onze fractie beseft zich de staatsrechtelijke verhoudingen tussen de verschillende bestuurslagen, maar we missen een college dat heel kritisch durft te zijn inzake volstrekt irrationeel beleid dat onder andere vanuit Brussel en Den Haag komt en onze samenleving ernstige schade berokkent. Dan heb ik het niet over de halfbakken brandbrieven van de heren Loggen en Stigter inzake respectievelijk de huisvesting van vergunninghouders en het elektriciteitsnetwerk. Ik heb het over echte kritiek, waarbij de insteek is dat beleid, waar grote maatschappelijke problemen uit voortkomen, waar mogelijk flink gewijzigd moet worden. Immers, dweilen met de kraan open, werkt niet. Zoals eerder genoemd maakt de PVV zich ernstig zorgen over de apartheidsstaat die het demissionaire Kabinet Rutte III aan het creëren is en de vergaande sociaaleconomische gevolgen voor de Noord-Hollandse burgers en ondernemers. Dus zal onze fractie drie moties indienen, samen met Forum voor Democratie.

Motie 204/08-11-2021

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 8 november 2021, hebben kennisgenomen van de Statenvoordracht Begroting 2022 en Memorie van Antwoord (VD-57),
Constaterende dat:

- *Op initiatief van het demissionaire kabinet Rutte III vanaf 6 november 2021 het werkingsgebied van het coronatoegangsbewijs en mondkapjes is uitgebreid.*

Overwegende dat:

- *De maatregelen die het demissionaire kabinet Rutte III tot nu toe heeft genomen niet hebben geleid tot verbeteringen en er dus sprake is van falend beleid;*
- *Deze maatregelen resulteren in discriminatie en uitsluiting van een groot deel van onze bevolking o.b.v. gezondheidsstatus met alle sociaaleconomische gevolgen van dien;*
- *Het misschien niet formeel, maar wel moreel de taak is van het provinciale bestuur om zich uit te spreken tegen beleid dat resulteert in discriminatie en uitsluiting van een groot deel van de Noord-Hollandse bevolking o.b.v. gezondheidsstatus.*

Roept het College op om:

- *Zich uit te spreken tegen genoemde samenleving ontwrichtende coronamaatregelen van het demissionaire kabinet Rutte III en tevens op te roepen deze zo snel mogelijk te schrappen.*

En gaan over tot de orde van de dag.
PVV Noord-Holland en Forum voor Democratie

Motie 205/08-11-2021

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 8 november 2021, hebben kennisgenomen van de Statenvoordracht Begroting 2022 en Memorie van Antwoord (VD-57),

Constaterende dat:

- *Op initiatief van het demissionaire kabinet Rutte III vanaf 6 november 2021 het werkingsgebied van het coronatoegangsbewijs en mondkapjes is uitgebreid.*

Overwegende dat:

- *De maatregelen die het demissionaire kabinet Rutte III tot nu toe heeft genomen niet hebben geleid tot verbeteringen en er dus sprake is van falend beleid;*
- *Deze maatregelen resulteren in discriminatie en uitsluiting van een groot deel van onze bevolking o.b.v. gezondheidsstatus met alle sociaaleconomische gevolgen van dien;*
- *Het misschien niet formeel, maar wel moreel de taak is van het provinciale bestuur om zich uit te spreken tegen beleid dat resulteert in discriminatie en uitsluiting van een groot deel van de Noord-Hollandse bevolking o.b.v. gezondheidsstatus;*
- *Gemeenten worden belast met de handhaving van genoemde coronamaatregelen.*

Roept het College op om:

- *Een brief te sturen naar alle Noord-Hollandse Colleges van B&W met het verzoek geen prioriteit te geven inzake het handhaven van genoemde coronamaatregelen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

PVV Noord-Holland en Forum voor Democratie

Motie 206/08-11-2021

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 8 november 2021, hebben kennisgenomen van de Statenvoordracht Begroting 2022 en Memorie van Antwoord (VD-57),

Constaterende dat:

- *Het demissionaire kabinet Rutte III een wetswijziging voorbereidt waarbij het voor werkgevers mogelijk wordt om van hun werknemers een coronatoegangsbewijs te vragen, en waarbij werknemers dan ook verplicht zijn om dit te tonen;*
- *Personen die gevaccineerd zijn alsnog besmet kunnen raken met het coronavirus en anderen hiermee kunnen besmetten.*

Overwegende dat:

- *Door het mogelijke invoeren van de genoemde wetswijziging er nog meer tweedeling in de maatschappij ontstaat;*
- *Het invoeren van het coronatoegangsbewijs voor werknemers alleen maar zorgt voor schijnveiligheid, aangezien gevaccineerde personen alsnog besmet kunnen raken met het coronavirus en anderen hiermee kunnen besmetten;*
- *Door het mogelijk invoeren van het coronatoegangsbewijs voor werknemers er personen zullen zijn die hun werk niet meer kunnen uitvoeren;*
- *Hiermee diverse artikelen met betrekking tot het recht op arbeid worden geschonden.*

Roept het College op om:

- *Een brief op te stellen waarin wordt vermeld dat er vanuit Provinciale Staten Noord-Holland geen draagvlak is voor het invoeren van een coronatoegangsbewijs voor werknemers in de provincie Noord-Holland;*

- *Deze brief te versturen aan de demissionaire minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport voor 12 november 2021;*
- *Deze brief te publiceren op de provinciale website en social media;*
- *Het coronatoegangsbewijs voor werknemers en bezoekers niet in te voeren in het Provinciehuis van Noord-Holland.*

En gaan over tot de orde van de dag.
PVV Noord-Holland en Forum voor Democratie

Voor deze drie moties verzoeken we, vooruitlopend op de besluitvormende vergadering van vanavond, om een hoofdelijke stemming.
U zult begrijpen dat de PVV niet kan instemmen met het voorliggende besluit.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Van der Maas.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Toch nog een vraag. U zegt dat de PVV tegen de begroting is en niet voor de voordracht zal stemmen. Wat wilt u dan wel?

De heer **DEEN** (PVV): Dat is nu de vierde keer dat u dat vraagt. Dat is ook iets wat interessant is. Dat circus van herhalingen. Wat wij willen staat in ons verkiezingsprogramma. Dat is openbaar toegankelijk. Daar kunt u naar kijken. Ik heb in mijn bijdrage voorbeelden genoemd van wat wij wel willen. Wat wij in ieder geval niet willen en wat de VVD al jarenlang doet, is bijvoorbeeld ziekenhuizen en IC-bedden sluiten. Honderden miljoenen naar asielzoekers, naar massa immigratie, naar de EU en naar Afrika. Honderdduizend woningen aan asielzoekers geven en 400 miljard kosten daaraan spenderen. Dat is in ieder geval wat wij niet willen. Wat we ook niet willen is dat er inmiddels 52 procent in de bijstand zitten, die niet Westers allochtoon zijn. We willen namelijk ook niet dat er twintig miljard per jaar aan massa immigratie besteed wordt. We willen dat er meer geld naar de zorg, verpleegkundigen en naar IC-bedden gaat. Het geld moet anders worden besteed. We willen dat de grenzen dichtgaan. We willen stoppen met de onhaalbare en onbetaalbare energietransitie.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Van der Maas.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Interessant is dat de heer Deen het heeft over landelijke thema's. Wat wilt u met deze provincie voor volgend jaar en het jaar daarop? Daar gaat het om. Niet verwijzen naar een verkiezingsprogramma. Niet verwijzen naar landelijke regels. Wat gaat u doen voor de Noord-Hollander en voor de kiezer?

De heer **DEEN** (PVV): Ik kan daar niets voor doen, meneer Van der Maas, want ik zit helaas niet in het college. U zult geld vrij moeten maken voor woningen voor Noord-Hollanders, voor zorg voor Noord-Hollanders, voor het stoppen met het plaatsen van windmolens en met de nutteloze, onhaalbare en onbetaalbare energietransitie. Als ik het voor het zeggen had in het college dan had ik daarvoor geld beschikbaar kunnen stellen, maar dat kan ik helaas niet. Dit zijn oplossingen. Het is niet alleen maar 'niet'. Het is 'wel, wel, wel'. Dit is wat de PVV allemaal wel

wil. U kunt het elke keer proberen te framen en om te draaien in uw bewoordingen en continue met een circus van herhalingen komen. We willen dat er geld wordt vrijgemaakt om aan het gas te blijven. Ik noem maar weer wat. Daar hebben we geld voor nodig. Dan zult u met ons moeten praten en ons niet moeten uitsluiten.

De **VOORZITTER**: U heeft drie moties ingediend. Die maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Vorige week maandag spraken Provinciale en Gedeputeerde Staten en een aantal ambtenaren met elkaar over de werkwijze van dit parlement. Daar kwam van alles voorbij. We leerden dat Provinciale Staten moties kunnen indienen, dat Provinciale Staten vragen kunnen stellen. We leerden ook dat Gedeputeerde Staten doen aan actieve informatieplicht. Daar werden wel wat kanttekeningen bijgeplaatst, want moties indienen, is nog niet altijd moties aannemen. Vragen stellen is ook niet altijd de antwoorden krijgen. Actieve informatieplicht kan ook misbruikt worden. We worden regelmatig volgeplempt met van alles en nog wat en dan is het maar aan de Statenleden om eruit te vissen wat er nu echt toe doet. Zo verdwijnt er weleens iets in de C-lijst, de informatielijst, wat we eigenlijk hadden willen zien.
Gaat daar verandering in komen na deze dag? Dat is natuurlijk belangrijk. Je kijkt met elkaar in de spiegel om te zien of er dingen gaan veranderen. Gaan we nu echt van buiten naar binnen kijken? Vorige week maandag was het heel erg naar binnen gericht. Gaan we nu buiten naar binnen halen? Stoppen Gedeputeerde Staten nu met allerlei overleggen die ze hebben en waarover we dan via de actieve informatieplicht iets te horen krijgen, in overleggen zoals gemeenschappelijke regelingen of de Metropool Regio Amsterdam. Gaat dat nu veranderen? Of blijven de Gedeputeerde Staten zich vasthouden aan hun rol? Die rol komt er eigenlijk op neer dat we regelmatig te horen krijgen: ‘Daar gaan we niet over’. Hier in de provincie zijn we tafellaken en servet. Het Rijk en de gemeenten en als een soort beleg van de sandwich zit de provincie daar tussenin. Geleidelijk aan bekroop mij dus dit beeld. Daarom heb ik dit meegenomen. Voor de mensen die het niet weten, dit is een LP. Dit is historie, want dit is gemaakt in 1975. Het betreft een LP-hoes van de band Supertramp. De titel van de LP is ‘Crisis what crisis! Het is een ongelooflijk vooruitziende LP. Je denkt dat er nummers zijn geschreven over de crisis die eraan komt, maar nee, het is andersom. Je ziet op de LP-hoes een man die aan het zonnen is met op de achtergrond rokende fabrieken en duistere wolken. Die man lijkt te denkt dat het wel over drijft. Dat beeld van ‘het drijft wel over’ van Supertram zou ik niet willen aanhangen, want we hebben een wooncrisis, een energiecrisis, een coronacrisis, zorgcrisis, jeugdzorgcrisis, stikstofcrisis, een klimaatcrisis. Noem het maar op. Dat betekent dat we niet achterover kunnen leunen en wachten tot het overdrijft. Het betekent dat we aan de slag moeten. Ook de provincie kan daar een rol in pakken. Veel meer naar mijn idee en dat van de SP. Dat we daar wat gaan doen en niet alleen maar overleggen. De heer Zoon had de vertragingswoorden in zijn lijstje. Die ga ik niet herhalen. De SP ziet graag dat de provincie zich opstelt als belangenbehartiger van alle inwoners. Kom op. Ga aan de slag en kijk of je het Rijk aan het lopen kan krijgen en niet ‘met een briefje’. Het is net al genoemd. Ik bagatelliseer het nu een beetje, maar u kunt zich voorstellen dat ik het nu met opzet als een verkleinwoord uitspreek.

Bill Clinton zei het al, in navolging op James Carville die het in 1992 zei: It's the economy, stupid. Hiermee gaf hij aan waar we op moeten letten en waar we ons niet bij moeten neerleggen. Daarmee gaf hij aan waar we op moeten leggen en niet bij moeten neerleggen. Blijf niet loopjongen van het grote geld. Oftewel, maak je sterk voor het krimpen van Schiphol, want daar lobbyt het grote geld. Ga niet mee in de macht van de grote equitybedrijven. We hebben gezien hoe die bezig zijn om onze recreatiemogelijkheden in hun klauwen te krijgen. We weten ook dat ze hele straten in Amsterdam opkopen om vervolgens de woningen leeg te laten staan, of door te verhuren voor 1500 euro, terwijl ze voorheen 500 euro per maand kostten. Leg je daar niet bij neer. Verzet je daartegen. We hebben nog andere varianten in de vastgoed- en grondspeculatie waar we uiteindelijk het slachtoffer zijn met z'n allen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Dessing

De heer **DESSING** (FvD): Ik sla even aan op het begin van uw betoog waarin u sprak over de rol van de provincie en dat ze tussen servet en tafellaken valt. Ik twijfel even of u een pleidooi houdt die gaat over het invullen van die rol, of het oprekken van de kaders. Zeker als ik het beluister naar Schiphol. Het afschaffen of inkrimpen van Schiphol is toch geen mandaat van de Provincie. Hoe ziet u die rol, die grenzen en hoe we die invullen, volgens de SP?

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Het is een redeneertrant. Daar zou u in mee kunnen gaan. Ik heb u ook horen praten over bijvoorbeeld dat we woningen nodig hebben. Dat betekent dat we last hebben van een grote jongen in onze omgeving, die ervoor zorgt dat er 70.000 woningen niet gebouwd worden. Dan kan worden gesteld dat we er niet overgaan, maar organiseer de provincie en we gaan naar Den Haag en we gaan op de stoep staan. Ik ga mee. Dit kan niet langer, want we hebben woningen nodig. Een activistische provincie zou wat mij betreft heel wat waard zijn. Verder hebben we nog 'een grote jongen' als buurman, Tata Steel. Het begrip 'green washing' kwam vaak voorbij in de afgelopen weken. Dat is 'mooipraat', maar wanneer is het af? Wanneer gaan we er nu mee aan de slag? De PVV zei zojuist dat we moeten uitgaan van de vraag, maar door die vraagsturing en door die vrije markt zitten wij nu met grote problemen. Daar zouden we wat aan kunnen doen. De SP vindt dat we nu ook genoeg datacenters hebben. Vandaag zal er niet zoveel veranderen, denk ik zomaar. Er kwamen vandaag al de nodige moties en amendementen voorbij en er komen er nog meer. De SP doet wel mee met moties en amendementen, maar we moeten niet de illusie hebben dat dat het is.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van de heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik wil even terugkomen op Tata Steel. Een deel van de achterban van de SP, 'de arbeiders', werkt bij Tata. Hoe ziet mevrouw Alberts de toekomst van het bedrijf in onze provincie?

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Er zijn verschillende mogelijkheden. Een daarvan is dat productie gewoon mogelijk blijft. Zweden doet dat bijvoorbeeld al. We hebben van onze werkmakelaar begrepen dat er in de techniek ongelooflijk veel vraag naar werk is en dat mensen, met beperkte

omscholingsmogelijkheden, zo aan de slag kunnen, waarschijnlijk zelfs iedereen. Dat is nogal wat. Ik maak me wat dat betreft niet veel zorgen over de werkgelegenheid. Waar ik me wel zorgen over maak dat zijn de winsten die naar India verdwijnen. Daar hebbe we niets aan als Nederland.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik ben het eens met mevrouw Alberts dat de verduurzaming van Tata om meer snelheid vraagt, maar hoor ik haar nu echt zeggen dat zij sluiting van Tata een zeer reële optie vindt, want ' met de werknemers komt het toch wel goed'.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Zoals u misschien weet uit het debat in de Tweede Kamer heeft ons kamerlid Renske Leijten gepleit dat die mogelijkheid, het sluiten van Tata, niet afgesloten mag worden. Dat betekent dat een gebalanceerde keuze moet kunnen worden gemaakt en niet bij voorbaat al een keuzemogelijkheid uitsluiten. Dat is het standpunt van de SP. We zeggen dus niet per se dat Tata dichtmoet, maar als dat een betere oplossing is dan moet die niet in een lade verdwijnen.

Ik zei al dat we gaan meedoen vandaag. Uit de bijdrage van anderen heeft u kunnen opmaken onder welke moties en amendementen onze handtekening staat.
Zelf dienen we vier moties in.

De eerste motie wordt samen met het CDA en JA21 ingediend. Die gaat over de leefbaarheid van kleine kernen.

Motie 207/08-11-2021
Integraal beleidsdocument leefbaarheid kleine kernen

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,
Constaterende dat:
- *de provincie Noord-Holland initiatieven op het gebied van leefbaarheid en sociale samenhang stimuleert middels een subsidie aan Dorpswerk Noord-Holland;*
- *er in onze provincie nog geen sprake is van integraal beleid als het gaat om het beschermen en bevorderen van de leefbaarheid van kleine kernen;*
- *er behoefte is aan een integrale beschrijving van wat wij in Noord-Holland verstaan onder 'leefbaarheid', in het bijzonder als we het hebben over de kleine kernen;*
- *in beraadslagingen in PS telkens weer blijkt dat de Staten 'leefbaarheid in kleine kernen' hoog in het vaandel heeft staan.*

Overwegende dat:
- *de provincie Noord-Holland op veel terreinen beleids- en uitvoeringsmaatregelen neemt die direct en indirect gevolgen hebben op de leefbaarheid in (kleine) kernen;*
- *de leefbaarheid in (kleine) kernen door allerlei ontwikkelingen sterk onder druk staat en, zonder integrale benadering nog meer onder druk zal komen te staan;*

- *het voor PS en GS eenvoudiger zal zijn beleid en uitvoeringsplannen te toetsen op 'aantasting of bevordering van leefbaarheid' als een integraal beleid zou zijn aangaande 'leefbaarheid in kleine kernen.*

Besluit het college van GS op te roepen:

- *te komen met een 'integraal beleidsdocument leefbaarheid kleine kernen', waarin alle facetten van de leefbaarheid in kleine kernen zal worden beschreven en dat gehanteerd kan worden als toetsingsinstrument bij het vormen en vaststellen van beleid en het concretiseren van uitvoeringsplannen in onze provincie.*

SP, CDA en JA21

De tweede motie wordt ingediend samen met de PvdD en gaat over stikstof.

Motie 208/08-11-2021

Stikstof

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, besprekend de programmabegroting 2022

Constaterende dat:

- *nagenoeg alle Natura 2000- gebieden in de provincie Noord-Holland overbelast zijn met stikstofdepositie;*
- *deze overbelasting het gevolg is van stikstofuitstoot door industrie, verkeer, veehouderij, scheepvaart, luchtvaart, consumenten en bronnen in het buitenland;*
- *vanwege de overbelasting door stikstof de kwaliteit van de biodiversiteit in de Natura 2000- gebieden is afgenomen en nog verder zal afnemen;*
- *dit probleem door de provincie Noord-Holland wordt aangepakt, maar niet voldoende om op een snelle wijze aanzienlijke resultaten te boeken*

Overwegende dat:

- *een aantal Noord-Hollandse boeren vlakbij Natura 2000- gebieden tijdens de stikstofcrisis een vergunning hebben gekregen om hun veestapel uit te breiden;*
- *het kabinet een nieuwe algemene afstandsregel van 25 km heeft ingesteld vanaf de bron tot een Natura 2000- gebied en dat daardoor bedrijven in de regio Agriport/ Enkhuizen geen natuurvergunning meer nodig hebben om uit te breiden;*
- *er in Noord-Holland geen enkel boerenbedrijf heeft gereageerd op het aanbod van de provincie om uitgekocht te worden;*
- *boeren in de regio Westzaan vooralsnog niet mee willen werken aan natuurherstelmaatregelen*

Besluit Gedeputeerde Staten op te dragen:

- *binnen drie maanden een onderzoek te doen naar de vergunningen die worden en werden verleend en die ervoor zorgen of gezorgd hebben dat meer stikstof wordt uitgestoten;*
- *daar waar verleende vergunningen zorgen voor de verhoging van de stikstofdepositie op Natura 2000- gebieden, te onderzoeken of, hoe en onder welke omstandigheden deze vergunningen kunnen worden ingetrokken;*
- *Provinciale Staten te informeren over de resultaten van het onderzoek;*

- *daar waar in gebieden uitgebreid mag worden zonder natuurvergunning in deze gebieden natuurvergunningen in te stellen;*
- *de kosten hiervan te dekken uit het bedrag dat de provincie Noord-Holland ontving uit de positieve rekeningresultaten over 2020 van de vier Omgevingsdiensten.*

En gaat over tot de orde van de dag
SP en Partij voor de Dieren

De derde motie wordt samen met JA21 ingediend en betreft het versnellen van de fietsknelpunten in Noord-Holland. Het is een aangehouden motie, maar we dienen deze opnieuw in, omdat dit weleens wil helpen.

Motie 209/08-11-2021
Versnellen aanpak fietsknelpunten in Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,
Constaterende dat:
- *het jaar 2021 met een positief rekeningresultaat is afgesloten;*
- *de coalitie, in de persoon van gedeputeerde financiën, partijen opriep voorstellen te doen ter bestemming van het positief rekeningresultaat;*
- *er door de Fietsersbond, in opdracht van de provincie, een lijst "knelpunten" is opgesteld;*

Overwegende dat:
- *de provincie, op basis van cofinanciering, met de gemeenten een aanvang heeft genomen om de door de Fietsersbond aangemerkte knelpunten op te lossen;*
- *veel gemeenten op dit moment in financieel zwaar weer zitten, waardoor mogelijk niet zal en kan worden overgegaan tot het aanpakken van fietsknelpunten;*
- *bijdragen van gemeenten in principe worden toegekend op basis van cofinanciering; o een ruime meerderheid van onze Staten het belang van veilig fietsverkeer en veilige fietsinfrastructuur onderschrijft;*

Besluit het college van GS op te roepen:
- *een bedrag van € 400.000 – een deel van het positief resultaat over 2021 – te bestemmen voor de versnelde aanpak van fietsknelpunten in onze provincie;*
- *voor de volgorde van deze aanpak contact op te nemen met de Fietsersbond;*
- *hierbij, in verband met de zeer beperkte financiële ruimte bij gemeenten, in te zetten op een 100% financiering van de projecten.*

SP en JA21

Als laatste. Deze motie hebben wij niet vooraf ingediend, omdat wij vinden dat iedereen daar zijn eigen mening over moet kunnen geven. Het zit niet automatisch in het beleid van de Provincie, maar het kan wel een leidraad zijn.

Motie 210/08-11-2021
Wat niet failliet kan gaan moet publiek blijven.

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Constaterende dat:

- onze samenleving een groot aantal voorzieningen en diensten kent, die door alle inwoners van ons land gebruikt worden;
- deze diensten vaak gekenschetst worden als ‘essentieel’ voor onze maatschappij, en daarom wordt ook vaak de term ‘nutsvoorziening’ toegepast;
- veel van deze diensten door de afgelopen decennia door de overheid ‘in de markt’ zijn gezet;
- dat voor het ‘in de markt zetten’ van deze diensten en voorzieningen argumenten zijn gebruikt als “goedkoper” en “kwaliteitsverhogend”;
- organisaties, instellingen en bedrijven die belast zijn met de uitvoering van essentiële diensten en voorzieningen – zoals in de zorg, het openbaar vervoer en de energievoorziening – in toenemende mate financieel onder druk staan, waardoor voor onze inwoners de dienstverlening in gevaar komt.

Overwegende dat:

- de concurrentiestrijd tussen partijen in de vermarkting van essentiële diensten en voorzieningen te vaak niet leidt (of heeft geleid) tot een betere dienstverlening en goedkopere diensten;
- de vermarkting deze essentiële diensten en voorzieningen onacceptabel kwetsbaar heeft gemaakt en in toenemende mate onbereikbaar voor onze inwoners;
- door de inkomens- en prijsontwikkelingen in ons land steeds meer inwoners in financiële problemen komen of al zijn gekomen, met alle gevolgen van dien;
- door bovenstaande de tweedeling in ons land, en natuurlijk ook in onze provincie, wordt vergroot.
- het onacceptabel is dat instellingen als energieleveranciers, zorginstellingen (zoals ziekenhuizen) en vervoersbedrijven – die voor onze samenleving essentiële diensten uitvoeren – failliet kunnen gaan.

Besluit Provinciale Staten op te roepen:

- uit te spreken dat het onwenselijk is dat voor onze samenleving essentiële diensten en voorzieningen worden uitgevoerd door marktpartijen, als de mogelijkheid bestaat dat zij hierdoor failliet gaan, en dit te doen door de volgende uitspraak te ondersteunen: “Wat niet failliet mag gaan, moet publiek blijven!”

SP

De VOORZITTER: U heeft vier moties ingediend welke onderdeel uitmaken van de beraadslagingen.

Ik wil de vergadering een uur schorsen voor de lunch. Een deel van de tijd zal het college gebruiken om de ingediende moties en amendementen te bekijken, zodat die straks in de reactie in eerste termijn mee kunnen worden genomen. Ik schors de vergadering tot 13.45 uur

Schorsing van 12.45 tot 13.48 uur

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Ik verwelkom opnieuw eenieder, voor zover hier aanwezig in deze zaal en natuurlijk de woordvoerders die op dit moment thuis achter het beeldscherm zitten en online deelnemen aan deze vergadering.

We waren bij agendapunt 9, de begrotingsbehandeling 2022 en de Memorie van Antwoord. We zijn toe aan de bijdrage van de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (CU): Als je zo door je oogharen kijkt naar de staat van de wereld, ons land en daarbinnen onze provincie, zou je er hopeloos van worden. “Hoeveelheid broeikasgassen in 2020 op recordniveau ondanks coronapandemie”, kopte de NOS twee weken geleden. “Uitstoot broeikasgassen weer bijna op pre-corona niveau”, aldus het CBS een maand eerder.
Aan het begin van die afschuwelijke coronapandemie leek het alsof we geleerd hadden om minder te reizen en minder CO2 uit te stoten. Dat bleek dat een illusie. De uitstoot stijgt, iedere ton CO2 in de atmosfeer brengt het doel om de opwarming van de aarde, te beperken tot niet veel meer dan 1,5 graden, verder uit zicht. Ondanks onze motivatie, die bij velen van ons aanwezig is en onze goede bedoelingen en inzet, slagen we er blijkbaar niet in het tij te keren.
Afgelopen zaterdag liepen tienduizenden mensen, veelal jongeren, mee in de Klimaatmars. Er waren veel creatieve leuzen, zoals ‘Geef de aarde door, in hemelsnaam’. Maar één ding viel mij op: vrijwel zonder uitzondering keken de deelnemers voor de oplossing naar de politiek. “Wanneer maakt de politiek eindelijk de goede keuzes? Wanneer tonen de politici eindelijk lef?”. En nu weet ik wel dat ze dan niet direct dachten aan ons hier in het provinciehuis in Haarlem. Maar toch. De druk op onze schouders is groot. En dan staan we ook nog voor een opgave om de achteruitgang van de natuur te keren. Want de Living Planet Index staat er niet goed voor. We hebben een opdracht om onze aarde bewaren en tot bloei brengen, maar in plaats daarvan putten we die uit en laten die verpieteren. En hoewel vrijwel iedereen dit doel onderschrijft, is er veel onenigheid over hoe we dit kunnen bereiken en wat daarvoor nodig is. Een overheid die te weinig doet. Een overheid die te veel wil. Zie daar de spagaat waar we als samenleving in zitten.
En door een goedbedoeld, maar rommelig en soms onnavolgbaar coronabeleid neemt de polarisatie in de samenleving verder toe en wordt het vertrouwen in de overheid verder geschaad. Sommigen hebben pijnlijk ervaren dat de overheid grote steken kan laten vallen.
In deze context mogen wij politiek bedrijven en keuzes maken voor de provincie in 2022. Ga er maar aan staan. We hebben een aantal opdrachten.
We moeten keuzes maken. Durven te zeggen, met de titel van het stikstofrapport, dat niet alles kan. Geen goedkope reisjes per vliegtuig én de CO2-uitstoot willen terug brengen. Niet met z’n allen ver van je werk wonen én verwachten dat je er zonder file naar toe kunt rijden. Geen vervuilende industrie naast woongemeenschappen in de duinen. Geen economie gebaseerd op overdadig consumentisme en tegelijk de uitputting van de aarde proberen tegen te gaan.
We moeten het vertrouwen van de burger terug winnen. Eerlijk gezegd weet ik niet hoe dit zo maar kan. Maar we kunnen in ieder geval zorgen dat we het vertrouwen niet verder beschamen. Door eerlijk en transparant besluiten te nemen. Door de afweging van voors en tegen in onze afwegingen te communiceren. Door duidelijk te zijn over wat we niet kunnen bereiken. Door steeds weer oog te houden voor mensen voor wie keuzes ongelukkig uitpakken.

We zouden een beetje milder mogen zijn. Mild zijn voor elkaar, voor mensen die andere keuzes maken. We hebben geen van allen de waarheid in pacht. Is de kunst van het samenleven juist niet dat je hoort, probeert te begrijpen en respecteert wat anderen vinden? En dat geldt misschien ook wel voor keuzes die ook de overheid maakt. “Dan doen we het maar”, is misschien geen gekke houding.
Dan concreet over de inzet van provincie volgend jaar. De ChristenUnie fractie kan zich grotendeels vinden in de ingeslagen richting. Rondom mobiliteit ligt er een duidelijke focus op het stimuleren van fiets en OV, de modal shift. Voor het stimuleren van meer en betaalbare woningen hebben we inmiddels de eerste versie van het Masterplan Wonen besproken, waarin nieuwe rollen van de provincie worden verkend. Wij zien uit naar de verder uitwerking. Samen met de SP dienen we een amendement in.

Amendement 31/08-11-2021
Woningparagraaf

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van voordracht VD-57, Begroting 2022;
besluiten ontwerpbesluit 3 in de voordracht als volgt aan te vullen:
met dien verstande dat de zin “De provincie bekijkt de mogelijkheden voor begeleiding van expats bij het vinden van woonruimte buiten Amsterdam, zoals benoemd in actiepunt 6B van de Woonagenda 2020 - 2025.” op pagina 53 van de begroting wordt geschrapt.
Toelichting
Er zijn veel uitdagingen en problemen rondom woonruimte in de provincie Noord-Holland. Voor veel groepen, zoals starters, jongeren, daklozen en mensen met een lager inkomen is het, net als voor expats, heel ingewikkeld passende woonruimte te vinden. De Woonagenda 2020-2025 bevat een uitgebreide en gebalanceerde beschrijving van de inzet van de provincie. Het benoemen van de inzet van de provincie voor slechts één specifieke groep geeft een verkeerd signaal.
ChristenUnie en SP

Niet alleen expats, maar ook starters, studenten, daklozen en mensen met een lager inkomen hebben veel moeite om passende woonruimte te vinden. De Woonagenda bevat een gebalanceerde beschrijving van onze inzet. Het benoemen van slechts één specifieke groep geeft een verkeerd signaal.

De **VOORZITTER:** Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagen.

De heer **KLEIN** (CU): Wij maken ons ook zorgen over de uitverkoop van recreatieparken in onze provincie, -eerder al genoemd door de SP- en al het onrecht wat daarmee gepaard gaat. Onze fractie zal binnenkort samen met de SP voorstellen doen hoe we hier als provincie een actievere rol in kunnen spelen.
Op het beleidsterrein natuur komt de versnelling van de realisatie van het Nationaal Natuurnetwerk op stoom. Gebiedsprocessen zijn gestart en we worden goed geïnformeerd over de voortgang. We merken wel grote onrust in de verschillende gebieden over wat dit betekent

voor individuele inwoners. We vragen de gedeputeerde alles in het werk te stellen om mensen zo helder mogelijk te informeren en inspraak te geven in het proces. Maak gebruik van de expertise die er in het veld is en wees flexibel in hoe we de natuur kunnen realiseren. Volgende week bij de bespreking van het Natuurbeheerplan komen we daar nader op terug.
Dan het jaarresultaat van 2020. Het college is een interessant experiment aangegaan en heeft ons om suggesties gevraagd hoe het jaarresultaat te besteden. Het idee was mooi, maar het uiteindelijk te besteden resultaat was beperkt. De ChristenUnie ziet dit vooral als een goede oefening voor volgend jaar.
Wij hebben twee voorstellen. Samen met het CDA en SP dienen we een motie in over Innovatieve toiletten in natuur- en recreatiegebieden. Wij hebben eerder een motie ingediend om beheerders van natuurgebieden te helpen bij het realiseren van meer openbare toiletten. Dat bleek te duur, maar we hebben nu een andere motie die aansluit bij de rol van de provincie, die staat beschreven in de Recreatievisie. Er zijn mooie, betaalbare aansluitingsloze toiletten op de markt.

Motie 211/08-11-2021
Toiletvoorzieningen Natuur- en Recreatiegebieden

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter bespreking van agendapunt 9 - Begroting 2022,
Constaterende dat:
- *het Sociaal Cultureel Planbureau recent met de publicatie het rapport "Lang niet toegankelijk" op 8 juni jongstleden concludeert dat het op veel plekken helaas toch nog slecht gesteld is met de toegankelijkheid en met de inclusiviteit;*
- *het symposium dat op 27 mei jongstleden door de Toiletalliantie/Maag Lever Darm Stichting en de Hoge Nood-app werd gehouden de gevolgen van het ontbreken van toiletvoorzieningen voor met name circa 2 miljoen mensen met buikklachten en 2,4 miljoen 65-plussers schetste;*
- *MLD-artsen dit symposium aangaven dat het voor hun patiënten nou juist zo belangrijk is om te kunnen bewegen in de natuur;*

Overwegende dat:
- *Noord-Holland veel schitterende recreatiegebieden heeft;*
- *een groot deel hiervan niet beschikt over sanitaire voorzieningen;*
- *een groot aantal inwoners, waaronder circa 1 op de 10 Noord-Hollanders die buikaandoeningen ondervinden, hierdoor beperkt gebruik kan maken van deze recreatiegebieden;*

Voorts constaterende dat:
- *GS in haar advies over motie M72-2021 geraamd heeft dat de kosten voor het realiseren van 40 toiletvoorzieningen zo'n 8 miljoen euro zijn;*
- *GS eveneens heeft aangegeven slechts beperkte aansluiting te zien bij bestaand beleid;*
- *ons pleidooi voor toegankelijke toiletten, zoals ook verwoord in de Statenvergadering van 28 juni jongstleden, onverminderd belangrijk blijft;*
- *de provincie wel een rol heeft in het stimuleren van recreatie voor iedereen (Visie Recreatie & Toerisme) en het beheer van recreatiegebieden (doel 5.2.2 begroting);*

· de provincie eveneens als doel heeft duurzame innovatie te ondersteunen (doel 6.1.2);
· er een marktpartij is die aansluitingsloze, onderhoudsarme en duurzame toiletten kan realiseren tegen een beperkte prijs (ca. €8.500,-) ;
· in het Amsterdamse Bos via crowdfunding een dergelijk toilet is gerealiseerd ;
· het jaarlijks onderhoud voor deze innovatieve toiletten beperkt is;

Voorts overwegende dat:
· het beschikbaar maken van financiële middelen beheerders in staat kan stellen om een aantal toiletten te realiseren en daarmee innovatie plaats vindt;
· de ervaring die hiermee opgedaan kan worden kan leiden tot vervolgprojecten in de toekomst;

Verzoeken het college:
· met beheerders van recreatie- en natuurgebieden in gesprek te gaan over een pilot rondom de installatie en het beheer van duurzame, aansluitingsloze toiletten;
· vanuit het jaarresultaat 2020 hiervoor € 25.000,= euro ter beschikking stellen;

En gaat over tot de orde van de dag,
ChristenUnie en CDA

De **VOORZITTER**: Ook deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.
Een interruptie van mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ik heb een vraag aan de heer Klein. Wij hebben in het begin van de Statenperiode een motie ingediend om over geheel Noord-Holland verspreid openbare toiletten te plaatsen. Daar horen dan ook natuurgebieden bij. Misschien kunt u nog eens naar die motie kijken. Misschien kunnen we elkaar aanvullen?

De heer **KLEIN** (CU): Dat laatste is zeker mijn bedoeling. Het onderwerp dat u geagendeerd hebt, hebben wij heel erg serieus genomen. We zien ook dat daar een belang is. Tegelijkertijd is de motie die u heeft ingediend niet aangenomen. Uit de beantwoording van de vraag door Gedeputeerde Staten bleek dat het niet betaalbaar is. Wij proberen nu een volgende stap te zetten, een iets kleinere stap, maar het daarmee wel een stap verder te brengen. Wellicht kunt u daar bij aansluiten?

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Die motie is wel terdege aangenomen. De PvdA heeft zelfs meegestemd. Dan is er onduidelijkheid over of die motie is aangenomen. Daarover zou ik graag opheldering hebben.

De heer **KLEIN** (CU): Dat lijkt me een vraag aan uzelf om nog eens goed na te kijken welke motie en wat het dictum was. De motie over aansluiten bij de Hoge Nood app is in ieder geval aangenomen. Over het realiseren van openbare toiletten in de gehele provincie kan ik mij niets herinneren.

Mijn tweede motie, samen met GL, D66, CDA, SP en PvdA gaat over de pontjes bij Ilpendam en Spaarndam. We hebben ons met elkaar eerder al hard gemaakt voor de pont bij Ilpendam. Deze

vervult een belangrijke functie voor fietsers en landbouwverkeer. Het opheffen van die pont zal grote gevolgen hebben voor de inwoners. Ook ‘de varende fietsverbinding’, zoals zo mooi benoemd door de collega van D66, bij Spaarndam maakt een wezenlijk onderdeel uit van de toekomstige fietsinfrastructuur.

Motie 212/08-11-2021
Pontveren Ilpendam en Spaarndam

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021 hebben kennis genomen van de statenvoordracht Begroting 2022; alsmede het ‘Advies GS aangehouden moties begroting 2022’, gehoord de beraadslagingen
Constaterende dat:
- *In de voordracht van de jaarrekening is aangegeven dat middelen die zijn vrijgevallen in 2020 in de periode 2021-2023 weer voor andere doelen kunnen worden ingezet;*
- *In het ‘Advies GS aangehouden moties begroting 2022’ in de reactie op de aangehouden motie 71 over fietsknelpunten is aangegeven dat: ‘er twee urgente […] knelpunten op de fietsinfrastructuur’ zijn: ‘de exploitatie van de pont bij Ilpendam en […] de realisatie van de pont bij Spaarndam […]’.*
- *De Provinciale Staten op 14 september 2020 reeds een motie (M75) hebben aangenomen die GS opriep te verkennen hoe de pont over het Noord-Hollandskanaal tussen Ilpendam en Landsmeer in de vaart kan worden gehouden.*

Overwegende dat:
- *Deze pont een belangrijke functie vervult voor fietsers en landbouwverkeer; de pont een verbinding vormt over provinciale waterinfrastructuur en onderdeel uit maakt van het totale provinciale fietsnetwerk; de provincie daarmee een belang heeft bij de verbinding*
- *de gemeenten Waterland en Landsmeer de kosten van de pont niet meer dragen maar het opheffen van de pont grote gevolgen voor de inwoners van o.a. Ilpendam en Landsmeer heeft; dat omrijden van landbouwvoertuigen extra uitstoot met zich mee brengt; bij de herinrichting in 2018 van de busbaan langs de N235 veel moeite is gedaan om de pont goed in te passen; een fietsbrug het knelpunt in de toekomst mogelijk zou kunnen oplossen, maar er een voorziening dient te worden getroffen, in ieder geval voor de tijd die het kost om een besluit te nemen over een dergelijke brug.*
- *De varende fietsverbinding bij Spaarndam een wezenlijk onderdeel uitmaakt van de toekomstige fietsinfrastructuur rondom recreatiegebied Spaarnwoude en de inzet van Provincie Noord-Holland de doorslag kan geven in realisatie hiervan*

Verzoeken het College om:
- *Een bedrag van 400.000 euro (vijf keer 80.000 per jaar) in de begroting voor 2022 (uit de bestedingsruimte (Algemene Reserve en begrotingssaldo 2022) die beschikbaar wordt gesteld voor nieuw beleid) in te zetten om de pont over het Noord-Hollandskanaal tussen Ilpendam en Landsmeer de komende vijf jaar in de vaart te houden, en zich in te zetten voor een permanente oplossing;*
- *en een eenmalige bijdrage te doen aan de realisatie van de pont bij Spaarndam van 55.000 euro door de gemeente Haarlem samen met het recreatieschap Spaarnwoude.*

En gaan over tot de orde van de dag.

ChristenUnie, GroenLinks, D66, CDA, SP en PvdA

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **KLEIN** (CU): Ik begon mijn betoog dat we hopeloos zouden worden als we kijken naar de staat van de wereld en ons land. Afgelopen zomer was Floris Alkemade één van de gasten in het televisieprogramma Zomergasten. Eén van zijn bijdragen ging over de grote transities waar we voor staan en die juist op het bordje van de Provincie liggen en de moeite die we hebben om die te realiseren. Hij zei: 'Onze politieke taal is niet bij machte om een verlangen te scheppen naar verandering'. Dat vind ik zeer treffend. En daar ligt voor ons een belangrijke opdracht: het verlangen tot verandering scheppen. Bij de ChristenUnie zoeken we daarom naar de taal van de hoop. Wij leven we vanuit de hoop op een goede, komende wereld. Daar mogen we nu al aan bijdragen. Laten we allen de taal van de hoop proberen te spreken, zoekend naar het goede voor al onze inwoners. Daarbij wens ik u Gods zegen

De **VOORZITTER**: Dank u wel voor uw bijdrage. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ik heb alle betogen gehoord. Wat ik niet gehoord heb, is hoe we met onze ouderen omgaan in Noord-Holland. We worden met zijn allen een stuk ouder. We hebben veel ouderen in Noord-Holland. Velen wonen alleen. Het is Rijksbeleid. Ze mogen niet samenwonen, want dan worden ze gekort op hun uitkering. Amsterdam heeft iets anders bedacht. Mensen worden opgeroepen om alle kamertjes aan iedereen ter beschikking te stellen. Mensen in de bijstand hoeven niet bang te zijn dat er gekort gaat worden. Is die mogelijkheid in de provincie aanwezig? Dan kunnen we ruimte vrijmaken voor mensen die de woningen broodnodig hebben.
We moeten ons meer inspannen om kleinschalige verzorgingshuizen te realiseren. Er zijn veel mensen die niet meer zelfstandig thuis kunnen wonen. Zij kunnen geen kant op. Daar vraag ik aandacht voor.
We hoorden dat bij Schiphol 70.000 woningen niet gebouwd kunnen worden. Dat betreft het gebied Havenstad. Nu ben ik er zelf niet treurig over, maar dat er niet gebouwd kan worden is erg. We moeten kijken waar we dan wel zouden kunnen bouwen.
Ik maak me ernstig zorgen over de grote ambitie van dit college om overal windparken neer te zetten. Hoe verhoudt zich dat tot woningbouw? We hebben met zijn allen besloten dat de afstand tot een woning 300 meter is. Er zijn veel onderzoeken die nog niet boven water zijn. We gaan van alles bedenken. Het is prima, maar de jaren strijken voorbij. Ik heb liever iemand die actie onderneemt, zodat we zaken zeker kunnen realiseren. Op dit moment zijn er veel processen tegen de windparken. Die worden ook toegekend. De windparken mogen dan niet worden gebouwd, omdat we niet voldoen aan de Europese normen. Dan moeten we ook nog een MER maken voor al die windmolens. Waarom kijken we niet met zijn allen naar andere mogelijkheden?

Waarom wordt niet nagedacht over kernenergie? Er is op dat gebied veel innovatie. We kunnen de zaak sneller realiseren. Het is ook realistischer dan nu al die windmolens die er staan of gaan komen, terwijl het energienet het niet aankan. Dan blijven we het paard achter de wagen spannen. Laten we met zijn allen kijken of het op een andere manier zou kunnen.
Ik heb alle fracties gehoord en ik stoor me aan alle Engelse woorden, die worden gebruikt. We leven in Nederland en ik wil graag Nederlands horen en niet al die Engelse taal er tussendoor. Misschien moet ik er een motie over indienen, maar van de drie medewerkers van de fractie zijn er twee ziek. Ik moet het even alleen doen. Dat lukt dus niet. Bij deze vraag ik het college, zonder een motie in te dienen.
Dan hebben we nog dat de Klimaattop is mislukt. Ook het RIVM wordt al in twijfel getrokken. Wat moeten we er allemaal mee? Wat gaan we eraan doen?
Tot slot, wil ik graag wat cijfers. Ik hoorde dat er een werkmakelaar is. Zou u mij op de hoogte kunnen stellen wat zo een makelaar doet? Ik zou daarover graag meer informatie krijgen. Van Tata Steel moeten we op enig moment af. Dat is een van de grootste vervuilers van ons land, met nog meer ondernemers. Laten we daar nu eens even naar gaan kijken. We moeten kijken naar hoe we met de energietransitie omgaan. De vervuiling komt ook door de verbrandingen, die we gaan doen. Daar los je het probleem niet mee op. Ik hoop dat gedeputeerde Stigter mij daarover duidelijkheid kan geven.
Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel voor u bijdrage. Het woord is aan de heer Koyuncu.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Afgelopen weekend kwamen meer dan 40.000 Nederlanders op de been voor de Klimaatmars. Een indrukwekkende opkomst, die alleen maar het belang van de klimaatmaatregelen onderschrijft. Klimaatverandering is geen ver van je bed show meer, maar de realiteit. Daarom is actie nu noodzakelijk. Tegelijkertijd moeten we extra aandacht hebben voor de gevolgen voor de burger. De fractie van DENK heeft het al vaker gezegd. De energietransitie bestaat uit enerzijds de technologie en anderzijds uit draagvlak. Daarom doen we concrete voorstellen om mensen beter mee te nemen in het proces. De energierekening van vooral de mensen met een dunne portemonnee gaat een enorm probleem opleveren. Benzine prijzen zijn al extra hoog en gas- en lichtprijzen gaan omhoog. De inflatie bedraagt meer dan 3,5 procent en stijgen de kosten van het OV met 2,3 procent. De lasten voor de Noord-Hollanders zijn alleen maar toegenomen, met grote gevolgen voor diegenen met een dunne portemonnee. De mensen die in slecht geïsoleerde huizen wonen, dat zijn vooral de slecht onderhouden huurwoningen, die zullen een enorme rekening betalen. De maatregelen uit Den Haag gaan daar niet bij werken. Gesubsidieerde energieconciërges wel. Die zorgen, anders dan de energiecoaches, voor een directe handson aanpak. Ze zorgen ter plekke voor een oplossing voor verduurzaming van de woning. De mensen die het hardst te lijden hebben onder de stijgende lasten zijn vaak de mensen die leven in armoede. Uit onderzoek weten we dat ze teveel stress ervaren om echt goed bovenop de energieadviezen te zitten. Daarom moeten energiebesparende maatregelen ter plekke worden aangebracht door professionals, oftewel de energieconciërge. Dit scheelt in de energiekosten We dienen samen met de PvdD en de SP een motie in om de energieconciërges

goed onder de aandacht van gemeenten te brengen en desnoods te helpen financieren. Wij moeten ook onze bijdrage leveren om deze mensen te helpen, waar we kunnen.

Motie 213/08-11-2021
Pilot met energieconciërges

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021
kennis genomen hebbende van de Begroting 2022
Constaterende dat:
- *Het onderzoek van de Hogeschool van Amsterdam (HvA) uitwijst dat energiecoaches niet effectief zijn, omdat bewoners meer gericht zijn op het heden en bezig zijn om de eindjes aan elkaar te knopen. De besparingsadviezen zijn daarom 'aan dovemans oren gericht', aldus de onderzoekers;*
- *De HvA adviseert om in plaats daarvan te werken met energieconciërges: professionals die gelijk ter plekke energiebesparende maatregelen kunnen aanleggen.*

Overwegende dat:
- *Energie-armoede de laagste-inkomensgroepen het hardst raakt en het juist deze groepen zijn die adequate hulp nodig hebben;*
- *Alliander meewerkt aan het realiseren van een duurzame energievoorziening vanuit het maatschappelijk belang om energie voor iedereen betrouwbaar, betaalbaar en bereikbaar te houden. De energiecoaches passen dan ook mooi in dit nobele doel die de nodige aanpassingen kunnen verrichten om energie toegankelijk te maken voor iedereen;*

Verzoeken het college:
- *Te onderzoeken hoe de inzet van energieconciërges kan worden gefaciliteerd en daarbovenop de energiecoaches aan te moedigen actiever op te treden om de stijgende energielasten bij met name de laagste inkomensgroepen tegen te gaan;*
- *In dit verband kijken op welke wijze meer aspirant installateurs kunnen meelopen met de energieconciërges in samenwerking met educatieve of mbo-instellingen.*

en gaan over tot de orde van de dag.
DENK Noord-Holland, Partij voor de Dieren en SP

Verder vraagt DENK aandacht voor het volgende. Voor wat betreft de passage om enkel de expats te helpen aan een woning, ben ik blij om te horen dat de gedeputeerde ook vindt dat deze passage nogal selectief is en uit de begroting kan. Daarom steunt DENK het amendement hierop.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Ik vind de motie enerzijds een heel mooi idee, maar volgens mij is dat ook juist wat energiecoöperaties al proberen te doen. Waar zit de toegevoegde waarde van deze motie?

De heer **KOYUNCU** (DENK): We hebben geconstateerd dat energieconciërges een mooie bijdrage leveren en dat dit middel actief ingezet wordt. We willen dat graag onder de aandacht brengen in

Noord-Holland, als aanvulling. De energieconciërges gaan huis-aan-huis bij de mensen langs. Ze hebben direct energiebesparende spullen mee, zoals tochtstrips, zuinige lampen etc. Wij zien dat als een mooie aanvulling.

De Intelligente verkeersregelinstallaties zijn duur en duur in onderhoud. Elke zogenoemde iVRI kost circa 10.000 euro. We benutten vanwege privacy issues niet de volledige bruikbaarheid van deze installaties. Is het dan handig om deze te plaatsen in zulke grote aantallen?
Van de tien miljoen euro om de projecten mee te financieren is er ineens maar 100.000 euro beschikbaar, waardoor belangrijke moties nu met elkaar in competitie zijn, niet in de laatste plaats ons verzoek om geld te reserveren voor een onderzoek naar de rol van Holland destijds in het slavernijverleden. Dit is zeer belangrijk in het opbouwen van een gezamenlijke toekomst in gelijkheid, gelijkwaardigheid en een gezamenlijke verwerking van dit verleden. Om dit over te laten aan het Rijk, dat zeer waarschijnlijk alleen naar de eigen rol zal kijken. Om ook ons verhaal mee te nemen is op zijn zachtst gezegd naïef en stuit ons tegen de borst. Het lijkt mij afschrijven van onze morele verantwoordelijkheid. Hoe kijkt het college hier tegenaan? We willen straks niet horen dat er geen geld is en dat we het bij de begrotingsbehandeling hadden moeten regelen.
De gedeputeerde heeft gezegd dat het OV onder zijn verantwoordelijkheid altijd betaalbaar zal blijven, of in ieder geval dat het college zich daarvoor zou inzetten. We vragen ons af hoe het college dit voor elkaar gaat krijgen. Er is tenslotte geen reservering gemaakt om tegenvallende koopkracht door een combinatie van eerder genoemde factoren, waaronder de stijging van energiekosten en de daarmee gepaard gaande stijging van het OV, zal worden gecompenseerd om die mevrouw met drie kinderen van Purmerend naar Beverwijk te kunnen vervoeren, zonder dat zij een bezoek krijgt van de deurwaarder. Deze zorg hebben wij vaker gedeeld en eerder besproken. Welke vooruitzichten ziet het college om dit op te lossen.
De DENK-fractie maakt zich zorgen over de toenemende vervoersarmoede.

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **BALJEU** (Fractie Baljeu) maakt geen gebruik van zijn spreektijd.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal Noord-Holland): De provincie Noord-Holland heeft nu ruim twee jaar een coalitie van GL, VVD, D66 en de PvdA en als VVD'er hoop ik dan op herkenbare resultaten vanuit het VVD Noord-Holland verkiezingsprogramma. Eentje kan ik er noemen, dat is de Formule 1, die geweldig is verlopen, zowel voor de wedstrijdsfeer en het wedstrijdresultaat als voor het perfect georganiseerde mobiliteitsplan. Helaas moet de VVD-liefhebber het daar wel van hebben bij deze coalitie, het gaat niet zo goed. Belangrijke projecten voor onze infrastructuur duren langer dan verwacht, of ze worden uitgesteld, of ze vallen duurder uit dan gepland. Het mobiliteitsbeleid gaat meer over duurzaamheid dan over bereikbaarheid.
De woningnood neemt verder toe maar de Monitor woningbouw 2021 die deze week uitkwam, laat zien dat er in Noord-Holland duizenden woningen minder worden gebouwd en dat het tekort nog ver ligt boven wat de monitor 'acceptabele proporties' noemt. Als VVD'er kan ik me alleen maar aansluiten bij wat het CDA over het woonbeleid heeft gezegd.

Bij dit alles laat de VVD Noord-Holland in deze coalitie belangrijke uitgangspunten voor een gezonde financiële overheidshuishouding los. De VVD staat van oudsher voor een prudent financieel beleid en dat betekent concreet: je geeft niet meer uit dan je hebt, je probeert burgers zo min mogelijk te belasten en je schuift zeker de rekening van het heden niet door naar de toekomst. Want niet alleen het heden, ook de toekomst heeft altijd meer wensen dan de overheid aan middelen heeft.
Toch haalt deze coalitie de spaarpot leeg terwijl men weet dat er in de toekomst grote financiële knelpunten aankomen. Bij het leeghalen van de 175 miljoen euro kapitaallastenreserves werd hier ambtelijk al voor gewaarschuwd in een notitie aan Gedeputeerde Staten en de coalitiefracties met de woorden (ik citeer): 'Tenslotte wijzen wij erop dat met deze oplossing de ruimte in het meerjarenbeeld aanzienlijk wordt verkleind, waardoor het risico ontstaat dat in de komende jaren autonome ontwikkelingen en (wettelijk) noodzakelijke bijstellingen in de kaderbrief moeilijker gedekt kunnen worden.' Zinvolle ambtelijke vermaningen aan de coalitie die terzijde werden gelegd.
Nadat de spaarpot van kapitaallastenreserves à 175 miljoen euro al verteerd was door deze coalitie, komt daar nu het voorstel van weer 151 miljoen euro reserves dit jaar en volgend jaar nog eens 50 miljoen euro reserves achteraan. Het bevreemdt dat de VVD Noord-Holland dit onderschrijft, terwijl onduidelijk is wat de VVD Noord-Holland daarvoor terug krijgt.
Het laatste punt dat we hier aanstippen is de transparante en inclusieve bestuurscultuur. Op een aantal terreinen zie je dat dit college bewust bezig is mensen bij beleidsuitvoering te betrekken. Ook bij infrastructurele projecten zien we intensief contact met de belanghebbenden en omwonenden. Inzet van nieuwe middelen zoals een app met het laatste nieuws in Opmeer zijn daarbij mooie instrumenten. Een verbeterslag is nog mogelijk voor het betrekken van het bedrijfsleven bij het beleid, waarbij we ook boeren tot bedrijven rekenen. Daarin wil aansluiten bij de woorden van JA21. Waar het bedrijfsleven van oudsher gold als partner bij beleid en uitvoering, komen zij nu pas serieus in beeld nadat de kaders al zijn vastgesteld. De provincie kan veel meer aan kracht winnen door die krachten ook met het bedrijfsleven te bundelen in een vroeg beleidsstadium.
Al met al is dit een wat kritisch verhaal geworden maar als VVD'er is er ook niet heel veel om over te juichen in deze beschouwingen. Liberaal Noord-Holland wenst GroenLinks, D66 en de PvdA veel succes met de verdere uitvoering van hun coalitieprogramma.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Van der Maas.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik moet eerlijk zegge dat ik getwijfeld heb of ik hier wel moet gaan staan. Het is een heel gevoelige kwestie geweest natuurlijk. Ik heb een vraag. Waarom heeft u dit soort zaken niet in de fractie aan de orde gesteld?

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal Noord-Holland): Ik dacht dat de kwestie over de 175 miljoen euro uitgebreid in de fractie is besproken. Ik herinner me wel dat u er indertijd zelf niet was. Dat is buiten uw schuld. Dat waren de fractievergaderingen onder leiding van de vicefractievoorzitter. Ook de Woonagenda is uitgebreid besproken.

De **VOORZITTER**: Dank voor uw bijdrage. Dan gaan we nu verder met mevrouw Kocken.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Actie, actie, actie!", riep premier Rutte afgelopen week bij de opening van de VN-klimaattop in Glasgow. Grote delen van Nederland kunnen in de nabije toekomst verdwijnen door zeespiegelstijging, bleek onlangs uit een alarmerend rapport van het VN-klimaatpanel IPCC. Afgelopen weekend gingen vele verontruste burgers de straat op om te laten zien hoe dringend de klimaatkwestie voor hen is. En ondertussen zijn wij in Noord-Holland op dit moment twee en een half jaar onderweg in de huidige bestuursperiode. We zijn 'over de helft'.
We leven in een systeem dat volledig uit balans is. ´De Nederlander´ heeft een wereldwijde ecologische voetafdruk, die neerkomt op het gebruik van veel meer hulpbronnen dan de biocapaciteit van Nederland hem biedt. Wij gebruiken ongeveer 4,4 hectare land en zee per persoon per jaar, terwijl als we het zouden moeten doen met de fysieke beperking van de oppervlakte van ons land, we 0,8 hectare tot onze beschikking hebben. Wij nemen dus véél meer dan eerlijk is. En dat doen we niet alleen van mensen die op andere plekken op de wereld leven, dat doen we ook van onze kinderen. Wat wij opmaken, nemen wij ook van hen. Als we het systeem zouden aanpassen, zou dat betekenen dat we een enorme terugval in welvaart moeten doorgeven. Dat is zo een waardeloos perspectief, dat bijna niemand eraan wil. Nu zijn er ook wel andere ideeën.
Afgelopen week verscheen een vertaalde lezing van George Monbiot als artikel in de Correspondent. De lezing gaat over de grote weeffouten in ons systeem en ook hoe je die misschien recht zou kunnen zetten. Want, zo zegt Monbiot, er is wel genoeg ruimte voor welvaart voor iedereen. Er is niet genoeg ruimte voor private luxe voor iedereen, maar er wel genoeg ruimte om iedereen te laten genieten van publieke luxe. Als we de ruimte anders benutten, dan is er genoeg voor geweldige openbare parken, zwembaden, musea en tennisbanen en kunstgalerieën en openbaar vervoer. Door meer publieke ruimte te creëren, creëren we meer ruimte voor iedereen. Dat betekent dat privé mensen genoegen zullen moeten nemen met genoeg om van te leven en dat we dan genoeg overhouden voor openbare luxe voor iedereen.
Voor wie het inspirerende artikel wil inzien, verwijs ik naar De Correspondent. De korte samenvatting is, is dat het bezit van grond een achterhaald principe is, of een valse veronderstelling dat je eigendom kunt hebben van wat de natuur ons allemaal gegeven heeft.
Ik zal me nu tot de provinciale realiteit gaan beperken.
Vooralsnog functioneren wij ín het systeem, en bij gebreke aan voldoende macht om het systeem af te breken, proberen wij het dan tenminste bij te sturen. En ik ben daar tamelijk tevreden over. Het gaat best aardig. Het gaat niet snel genoeg, is niet groen en niet links genoeg, maar gelet op de omstandigheden toch ´best aardig´.
Allereerst wil ik kort stilstaan bij de begroting op zichzelf. Daar waar we bij de vorige begroting vreesden voor een economische crisis, is deze het afgelopen jaar uitgebleven. Onze economie blijkt verrassend vitaal en hoewel er enorm pijn is geleden door de coronacrisis zien we toch ook dat in plaats van de gevreesde massa ontslagen, er eerder sprake is van een groot personeelstekort. Hoewel de coronacijfers oplopen en we niet kunnen inschatten wat dat zal betekenen voor de komende tijd hebben we misschien iets meer hoop, omdat we hebben gezien hoe we de eerste slag hebben doorstaan. Daarmee is de uitvoering van de hier voorliggende begroting toch weer enigszins onzeker.

De begroting is sluitend en meerjarig structureel in evenwicht. Voor 2022 gaan we uit van een klein voordelig saldo na bestemming. Het weerstandsvermogen voor komend jaar is verhoogd van 4,6 naar 10,4, als gevolg van een toename van de Algemene Reserve met 38,4 miljoen euro ten opzichte van vorig jaar. Ook de berekende solvabiliteitsratio voor 2022 is ruim voldoende om aan de verwachte verplichtingen te voldoen. Dat geeft een goed gevoel en wij danken Gedeputeerde Staten dan ook voor het in het afgelopen jaren gevoerde beleid om de financiën op orde te krijgen. Daarbij zijn we zeer tevreden over de doorgevoerde verbeteringen in de gebruikte beleidsindicatoren. Dat was een diepgevoelde wens van Provinciale Staten en de manier waarop de gedeputeerde dit heeft opgepakt en samen met de Rekeningencommissie tot stand heeft gebracht, verdient veel waardering. Het proces is nog niet ten einde en de doorontwikkeling van de indicatoren naar de begroting van 2023, o.a. gevoed door de brede basismonitor, ziet er beloftevol uit. GroenLinks blijft graag meedenken met het college over een zinvolle toepassing en aanscherping van dit sturingsinstrument voor Provinciale Staten.
GroenLinks gaat akkoord met de voorliggende begroting en de bijbehorende instellingsbesluiten over nieuwe reserves en kredieten.
Voor ons was deze, voor Noord-Holland, vernieuwende manier om de Staten direct te betrekken bij de begroting een belangrijk voorbeeld van de door ons zo gewenste nieuwe bestuurscultuur: Een kentering dat Gedeputeerde Staten ons als Provinciale Staten meenemen in dit proces en uitgebreid op onze voorstellen hebben gereageerd en hebben gekeken wat komend jaar haalbaar is. Ook de vooruitblik bij verschillende moties wordt door ons gewaardeerd.
Als GL vinden we het belangrijk om het open gesprek te voeren, ook als dat over ‘maar’ 640.000 euro gaat. Het kunnen voeren van dat open gesprek is een goed begin en we zouden graag als Provinciale Staten de verantwoordelijkheid nemen om het verder uit te bouwen, zodat we het nog beter vorm kunnen geven. We zien dit als een lerend proces waarvan de eerste stappen naar meer smaken. GroenLinks is enthousiast over de plannen die op de korte termijn kunnen worden gerealiseerd en die gedekt kunnen worden uit het rekeningresultaat. We zien ook moties die vragen om plannen uit te werken die langer de tijd kosten en niet in een paar maanden onderbouwd kunnen worden. Kan het college die plannen verder uitwerken en bij de Kaderbrief aan ons voorleggen?
Daarnaast moeten we ook oog hebben voor de lange termijn: hoe ziet het proces rond de Perspectiefnota eruit? Hoe neemt het college Provinciale Staten mee?
Over het verloop tot nu toe zijn we eerlijk gezegd wel een beetje teleurgesteld. De manier waarop Gedeputeerde Staten de adviezen op de aangehouden moties heeft geformuleerd, komt op ons toch wel erg defensief over. Daar had veel meer mee gedaan kunnen worden.
Het door het CDA in de commissie EFB voorgestelde proces om het traject te evalueren en daarbij te bezien hoe we Provinciale Staten verder kunnen betrekken bij de begroting en verder die positie kunnen uitbouwen en verstevigen, juichen we van harte toe. GroenLinks sluit zich daar graag bij aan. Wij horen graag van de gedeputeerde hoe zij deze evaluatie ziet.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Van der Maas.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Zoals wij in onze brief hebben aangegeven aan Gedeputeerde Staten zijn wij geen voorstander van het verjubelen van pretmoties en dat soort dingen. Dit proces nodigt daartoe uit. U heeft het over een evaluatie. We zullen moties beoordelen op nut en noodzaak. Wat evalueren we hier nu eigenlijk? Evalueren we het gebruik van moties, om een bijstelling van de begroting te doen, of evalueren het proces of Gedeputeerde Staten? Als het alleen maar het evalueren van de ingediende moties is en of ze aangenomen worden, dan is dat volgens ons niet de juiste route.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Wellicht heb ik me verkeerd uitgedrukt. Ik heb me geprobeerd aan te sluiten bij het voorstel van de heer Heijnen in de commissie EFB. Dat gaat niet over het evalueren van ingediende moties. Het gaat over het evalueren van het proces, wat de gedeputeerde op poten probeert te zetten met: Hoe geef je een bestemming aan het rekeningresultaat? Dat is iets wat in Noord-Holland best nieuw is. Ik begrijp dat het bij sommigen nog voor wat weerstand zorgt. Dat is iets wat in andere provincies heel normaal is.
Dat zijn geen pretmoties. We zijn met 55 volksvertegenwoordigers het hoogste orgaan en in principe over de financiële verdeling gaan. Daar is een groot deel door het coalitieakkoord al verdeeld. Ik vind het juist een teken van transparantie en democratie als we wat meer ruimte geven aan de andere helft van de zaal om ook hun financiële gedachte daarbij te laten meewegen.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Die ruimte is er toch al? Als je een motie indient en je hebt een meerderheid dan kun je de begroting toch al bijstellen? Ik zie niet in welk nieuw proces we hier nu gaan evalueren, omdat het proces al bestaat en dat is het indienen van moties en amendementen.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik hoop dat andere mensen in de zaal wel door hebben gehad dat we de afgelopen maanden iets nieuws hebben gedaan. Constaterende dat er een rekeningresultaat is, kijken of daar meerderheden zijn, die vinden dat het een goede bestemming kan krijgen in plaats van het, zoals je het ook zou kunnen doen en waarvan u kennelijk een voorstander bent, in de Algemene Reserve te storten. In die zin is er een nieuw proces. Een aantal wil dat voortzetten en verbeteren. Tegen dat laatste kan men niet zijn. Dus dat gaan we evalueren. Dan komt er wellicht nog iets mooiers uit dan dat we dit jaar gehad hebben.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ik hoor u zeggen ten aanzien van de moties enerzijds: De reactie van Gedeputeerde Staten was wat GL betreft wat teleurstellend en wat defensief en anderzijds hoorde ik u volgens mij zeggen: Een aantal moties was nog niet ver genoeg uitgewerkt en wij vragen Gedeputeerde Staten dat nu alsnog te doen. Wat vraagt u het college nu precies?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Van drie moties, die gaan over onder meer de woningmarkt en energietransitie, was duidelijk dat daar nog een taak ligt. Op korte termijn kan niet tot een duidelijke besteding of motie worden gekomen. Daarover zou ik graag van het college horen hoe dat in een later stadium alsnog zou kunnen.

Dan verder kijkend, voorbij de systematiek en financiële regels, kijk ik in een aantal portefeuilles. We zijn blij met de realisatiestrategie voor het NNN. Eindelijk maken we meters. Vorig jaar is 750 hectare gerealiseerd, via een goed toegerust regiebureau, met als doel de restantopgave rond 2027 ook echt te realiseren. Een robuust netwerk van natuurgebieden met ecologische verbindingszones vormt de beste garantie voor herstel van de biodiversiteit.
Ook zijn we blij dat de in het coalitieakkoord al aangekondigde Voedselvisie er nu ligt en dat daarin het uitgangspunt is opgenomen dat de grondgebonden landbouw in Noord-Holland binnen tien jaar natuurinclusief moet zijn. Zo kunnen we samen met boeren en andere betrokkenen bij het landelijk gebied aan de slag, want er liggen grote opgaven zoals klimaat, stikstof, bodemdaling, waterkwaliteit en biodiversiteit. Om de natuurinclusiviteit van onze provincie in de bollenteelt vooruit te helpen dienen we vandaag samen met D66, SP, CDA en de PvdD een motie 'Blakende bollen' in, die in een eerdere Statenvergadering door mijn collega Cardol al is toegelicht.

Motie 214/08-11-2021
Broedplaats Blakende Bollen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, hebben kennis genomen van de conceptbegroting 2022 en de reactie van GS op de eerder ingediende en aangehouden moties bij de begroting,
Constateren dat:
- *het voordelige rekeningresultaat 2020 deels kan worden ingezet voor andere doelen.*

Overwegen dat:
- *er in de Voedselvisie van de provincie wordt ingezet op natuurinclusieve landbouw in 2030 door verdere reductie van gewasbeschermingsmiddelen, verbetering van waterkwaliteit en bodemvruchtbaarheid en vergroting van de biodiversiteit*
- *er grote uitdagingen zijn in de bollenteelt om de impact op de kwaliteit van de leefomgeving - bodem, water, biodiversiteit en gezondheid - te verbeteren*
- *er veel behoefte is aan nieuwe kennis, innovatieve methodes en geschoolde jongeren om de doelstellingen van de Voedselvisie ook in de bollenteelt dichterbij te brengen*
- *onder andere ervaring wordt opgedaan in het landelijke fieldlab bij Huiberts Bloembollen, tevens demoleerbedrijf, en bij andere leden van NLG Holland*
- *het van groot belang is de opgedane kennis verder te verspreiden onder telers in Noord-Holland en daarbuiten*
- *onderstaand verzoek mede gesteund wordt door betrokkenen zoals het Clusius College, Huiberts Bloembollen, NLG Holland, Vertify en de Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur.*

Verzoeken het college:
1. *Het landelijke fieldlab biologische bloembollen op het terrein van Huiberts Bloembollen dat er mede op is gericht scholieren, studenten en wetenschappers een plek te geven voor ontmoeting en inspiratie een extra impuls te geven.*
2. *Dat te doen door aanstelling bij het fieldlab van een kwartiermaker die binding heeft met de sector, de broedplaats kan helpen ontwikkelen, relaties kan leggen, als ambassadeur*

kan optreden en telers kan helpen bij het opzetten van structurele meerjarige projecten (bodembeheer, teelt en gewasbescherming op natuurlijke basis en waterbeheer).

3. Hiervoor €50.000 op te nemen in de begroting 2022.

GroenLinks, Partij voor de Dieren, SP, D66 en CDA

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.
Er is een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Nog even over het vorige onderwerp. U sprak zich zeer positief uit over het realiseren van het Nationaal Natuurnetwerk. Herkent u ook dat in de gebiedsprocessen er wel heel veel onbegrip is bij de mensen die het betreft? Hoe denkt u dat daar een goede oplossing geboden kan worden?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Daar heeft u een pijnlijk punt te pakken. Ik zie een heel grote opgave en een heel moeilijke taak. Dat dat niet naar ieders tevredenheid gaat, zou ons alleen maar moeten uitnodigen om de laatste meters, die we ook echt moeten maken, op een betere en meer coöperatieve manier in te steken. Ik hoop dat er geleerd wordt van de weerstand, die we nu soms waarnemen en dat het bij de laatste stukken beter zal gaan.

De heer **KLEIN** (CU): Bent u het me ons eens dat we daarbij zoveel mogelijk gebruik moeten maken van de expertise van de mensen die daar in het veld grond hebben, werken en betrokken zijn?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik heb net iets gevraagd of we hier wetenschappelijke consensus nog serieus nemen. Uiteraard moeten we gebruikmaken van expertise in het veld. Het lijkt me raar als ik daar nee op zou zeggen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Inderdaad, dat NNN-doel zorgt voor veel weerstand. Is voor u het doeltype natuur, zoals we dat hebben vastgesteld, heilig in een gebied? Of zegt u: Als we met de omgeving komen tot wellicht een andere invulling van de natuur op dat gebied, dan is dat voor mij ook bespreekbaar?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik moet u eerlijk zeggen dat ik niet goed weet hoeveel ruimte we daarin hebben. Volgens mij doen we deze opdracht ook in opdracht van Europa. Er moet een groot gebied worden gemaakt, zodat de biodiversiteit robuuster wordt. Ik weet niet hoeveel ruimte daar in zit om daaraan een andere invulling te geven. Ik moet het antwoord op uw vraag schuldig blijven. Ik weet zeker dat mijn collega, meneer Cardol, een prachtig antwoord zal hebben. Ik wil het u in tweede termijn geven.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Dit wordt een ‘bent u het met ons eens vraag’. We zijn al dertig jaar bezig met de aanleg van EHS en NNN. Ik zie dat we nu bij de laatste meters zijn aangekomen. Daardoor moeten er pijnlijke keuzes worden gemaakt. Bent u het daarmee eens?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Als we het erover hebben, dat als je al heel lang bezig bent, alle makkelijke dingen vaak al gebeurd zijn, dan ben ik het daar zeker mee eens.

De heer **ZOON** (PvdD): Ziet u dat ook als een soort ‘legacy’ van de voorgaande coalitiepartijen, voorgaande colleges, die al natuur hebben weggehaald, waardoor we dit over hebben?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ja, ik denk het wel. Ik denk dat we in het Klimaatdossier dezelfde kant op gaan. Hoe langzamer we nu zijn, hoe groter de taak straks zal zijn en hoe pijnlijk het allemaal zal worden. Dat is onvermijdelijk met voorop lopen en er achteraan lopen.

Ik wilde net aangeven hoe blij we zijn met het stellen van een daad die voor sommigen wat overbodig was. Met de gedachte: Beter een keer teveel dan een keer te weinig, ware we heel tevreden dat we als provincie nog een keer hebben uitgesproken dat we willen dat de regering stopt met het vergunnen van gasboren en andere mijnbouwactiviteiten in de Waddenzee. Met de voortschrijdende klimaatverandering is behoud van ons belangrijkste natuurgebied voor toekomstige generaties urgenter dan ooit.

Op het gebied van mobiliteit zien we steeds meer een verschuiving naar een integrale aanpak. Daar zijn we heel tevreden over. Waar tot voor kort de focus lag op auto-infra met als doel ´doorstroming´, is inmiddels het uitgangspunt dat onze projecten altijd een breder doel moeten dienen. In september stelden we het perspectief mobiliteit vast, waarin we veel van onze speerpunten terugzien. Bijvoorbeeld meer aandacht voor veiligheid voor fietsers en aandacht voor ontsnippering van landschap en natuur. Ook omdat aanleg en onderhoud van ons wegennet een enorme claim legt op onze toekomstige financiën, is het goed dat we niet lichtvaardig investeren in nieuwe wegen, zeker niet als zij vrijwel uitsluitend het doel van doorstroming dienen.
In het OV zijn we blij dat grootschalige bezuinigingen voorlopig niet zijn doorgegaan. GroenLinks zal er alles aan doen om dat in de toekomst ook te voorkomen. We zien enorme uitdagingen op het gebied van OV. De financiële middelen zowel op provinciaal als op Rijksniveau schieten tekort. De urgentie is groot, want zonder een goedwerkend ov-systeem loopt Noord-Holland vast.

Goed nieuws is dat fietsen steeds aantrekkelijker wordt. Door technologische ontwikkelingen kunnen mensen steeds verder, maar ook sneller fietsen. Omdat de Noord-Hollandse fietsinfrastructuur van uitstekende kwaliteit is, kiezen steeds meer mensen ervoor de fiets te pakken. Op het gebied fietsveiligheid is nog wel verbetering mogelijk en nodig. Doordat fietsers sneller fietsen en dit vaker ook oudere mensen zijn, neemt het aantal zware ongelukken toe. De komende jaren ligt een taak voor de Provincie om de fietsinfrastructuur te verbeteren, zodat we deze trend kunnen keren.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): U noemt de provinciale fietsinfrastructuur uitstekend. Tegelijkertijd ligt er een lange lijst met knelpunten, die op verzoek van het vorige college door de Fietsersbond is geïnventariseerd. Die is nog niet opgelost. Bent u het met ons eens dat we daaraan meer prioriteit zouden moeten geven?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Weet u, ik had al zo een zure bijdrage. Ik wil best het woord 'uitstekend' schrappen. U heeft gelijk. Er is zeker nog ruimte voor verbetering.
De aanpak van fietsknelpunten moet zeker worden versneld.

Helpend daarbij is dat de autodominantie op veel plekken afneemt. Auto, fiets en voetgangers krijgen, als het aan GroenLinks ligt, een veel gelijkwaardigere plek op de openbare weg.
De Agenda Slimme en Schone Logistiek gaat ons helpen om ook de logistiek verder te organiseren en te verduurzamen, ook daar vroegen we aandacht voor.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Van der Maas

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik sloeg even aan op de dominantie van de auto. Hoe ziet u de rol van de auto in de toekomst? Zeker als we over tien jaar allemaal elektrisch rijden. Is het dan niet een van de meest duurzame vervoersvormen?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): De meest duurzame manier van verplaatsing blijft wandelen. Daarna prefereer ik de fiets. Uiteindelijk gebruikt ook een duurzame auto nog steeds heel veel ruimte. Als we onze steden zouden ontdoen van blik, dan hebben we een veel fijnere samenleving. Zeker op het platteland waar het openbaar vervoernetwerk nooit zo fijnmazig kan zijn dat iedereen op elk moment overal naar toe kan, kunnen we voorlopig niet om de auto heen. Dat erken ik heus. In onze provincie hebben we meer auto's dan we werkelijk nodig hebben. Ik zeg niet dat de auto helemaal weg moet. Ik denk alleen dat het goed zou zijn als we ook aan de fiets en voetganger ruimbaan gaan geven. Dat is veel gelijkwaardiger. Er kan genoeg ruimte zijn voor iedereen, als we het op een goede manier inrichten.

Ik begon met u voorhouden dat het systeem waarin wij gevangen zijn, of functioneren, fundamentele weeffouten heeft. Een voorbeeld daarvan is dat wij jaren alle ruimte hebben gegeven aan de luchtvaart, ruimte voor grootverdieners, die toevallig ook net grootvervuilers zijn. We zien een steeds grotere groep burgers die steeds kritischer wordt op het volgens GroenLinks al tijden achterhaalde idee dat economische groei ons welzijn zou bevorderen. We zijn daarom blij dat de gedeputeerde, die zowel in het Luchtvaartdossier als ook in het dossier Tata Steel, de leefbaarheid duidelijk prioriteert. In dat dossier zijn het afgelopen jaar veel verontrustende berichten naar buiten gekomen. Verontruste omwonenden die zo vaak hier bij ons hebben ingesproken, zijn in het gelijk gesteld. Het goede van die slechte berichten is dat het onmiskenbaar heeft geleid tot stevige aandacht voor dit dossier vanuit het Rijk. Wat ons betreft moet alle ruimte die Gedeputeerde Staten hebben om de verbetering van de situatie op het

gebied van gezondheid aan te jagen, worden benut. Wij blijven aandringen op strengere regelgeving en op een spoedige sluiting van de Kooks 2 fabriek.
We hebben dit jaar twee grote woondemonstraties gehad, er is steeds meer discussie over de grote problemen die er al jaren op de woningmarkt zijn en waar steeds meer mensen last van hebben. Waar het de woningmarkt betreft hebben we grote zorgen. Hoewel we in het hele politieke spectrum 'actiebereidheid' bespeuren, blijft de kwestie moeizaam vooruit te helpen. We kijken daarom reikhalzend uit naar het Masterplan Wonen. Bouwen in steden moet beter en sneller kunnen. Ik vind het een mooi voorbeeld van hoe hier in Noord-Holland, links en rechts, het kennelijk wel kunnen proberen het op te lossen.
We zijn blij te zien dat het college zich inspant om de huisvesting van statushouders bij gemeenten op de agenda te houden. Het is niet altijd eenvoudig om met lokale bestuurders het debat aan te gaan. Een groot woord van waardering voor gedeputeerde Loggen dat hij hier namens de provincie een duidelijk geluid laat horen.
Het huisvesten van vluchtelingen is overigens geen kwestie van beschaving. Ook vluchtelingen hebben rechten, en ook die rechten horen we te respecteren. Maar daarbij is het ook van groot belang dat wij, als we hen een goede start willen geven, hen sneller uit het jarenlange verblijf in de wachtkamer van het AZC halen. Die wachttijd helpt hen niet vooruit en dat is voor niemand goed. Niet voor henzelf en ook niet voor de samenleving. Als wij verwachten dat zij een steentje bijdragen, dan is de overgang van opvang naar woonruimte van groot belang. Laten we daarom die stevige inzet vasthouden.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik ben het zeer met u eens dat we een grote opgave hebben voor het huisvesten van statushouders en vluchtelingen een goede plek geven in onze samenleving. Hoe vindt u dat gemeenten die opgaven zouden moeten invullen=

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik denk dat in veel gemeenten mogelijkheden zijn. Dan heb ik het niet over de kleine kernen. Zeker de wat grotere gemeenten kiezen ervoor om er wel of niet mee aan de slag te gaan. Als ik denk aan de stad Amsterdam, daar heeft het dossier te lang, te weinig aandacht gekregen. Dan is het goed dat vanuit de provincie gemeenten worden gewezen op hun verantwoordelijkheid. Dat is ook haar taak en niet een ideologisch idee van GL. Gemeenten zullen iets moeten doen om het huisvestingsprobleem op te lossen. Die oplossing is niet bij elke gemeente hetzelfde. Het vooruitschuiven is in ieder geval geen oplossing. Het ging net over containerwoningen. Dat kan best een oplossing zijn, voor woningzoekenden überhaupt. De manier waarop dat in sommige gemeenten wordt opgelost, met containers zover mogelijk bij de gemeenschap vandaan, beschamend.

De heer **HEIJNEN** (CDA): We zijn het eens over de urgentie van dit vraagstuk. Tegelijkertijd snap ik ook de worsteling die gemeentebestuurders hebben. Gemeenten hebben zelf vaak al wachtlijsten van zelfs wel veertien jaar. Ook urgentie allemaal. Het zou me een lief ding waard zijn als wij nu die flexibiliteit aan gemeenten geven. Ik ben het eens dat een containerwoning geen eindoplossing is, maar we moeten nu snel schakelen. Zou GL maatwerk in gemeenten,

hoewel het niet uw ideale oplossing is, maar wel voor de tussentijd, ook positief tegemoet willen treden? In principes kun je niet wonen.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Dat laatste wordt regelmatig aangehaald. Niemand kan in principes wonen. Containers en kastelen zijn opties. Ik denk dat we weinig ruimte hebben om ons aller lievelingsoplossing als enige oplossing te zien. In die zin denk ik dat we altijd moeten openstaan voor de goede oplossingen van andere mensen. Ik vind wel dat we de kwestie van het huisvesten van statushouders niet apart moeten zien van de kwestie op zichzelf, namelijk dat we een woningmarkt hebben waarmee ontzettend veel mis is. Ik denk dat u wel weet wat GL voorstaat hoe dat opgelost moet worden. Daar vinden we elkaar misschien niet zo snel. Wat ons betreft heeft bouwen in het groen geen voorkeur. Binnenstedelijk zijn er nog veel mogelijkheden. Die moeten worden benut. Gemeenten kunnen we daarmee helpen. Dat staat los van het vluchtelingenprobleem. Het huisveten van vluchtelingen is echt een afgeleide. We hebben een enorm probleem met woningen en daar moeten we een oplossing voor vinden. Het Masterplan Wonen vind ik een mooie aanzet. Ik hoop dat het verder wordt gebracht in de volgende periode.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Allereerst wil ik de indruk wegnemen dat ik geen woningen wil voor de opvang van statushouders. Zo zit ik niet in de wedstrijd. Er is gewoon een enorm probleem op de woningmarkt. Dat wordt niet veroorzaakt door de opvang van statushouders. Het is ook een opgave en onderdeel van de grote opgave. Als gemeenten wel die ruimte hebben in het groen, desnoods voor tijdelijk, dan verbaast het mij dat u zegt dat u een zonnepark, u zegt dat het met 25 jaar tijdelijk is en dat we daarmee geen groen opgeven, akkoord is. Maar woningbouw misschien ook voor 25 jaar vindt u niet akkoord.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Nu zit er wel een verschil tussen zonnepanelen en woningen. Niks zo permanent als tijdelijkheid. Tijdelijke woningen leiden uiteindelijk vaak tot permanente woningen. Er ontwikkelt zich dan een wijk omheen. Er komen voorzieningen. Na lange tijd stellen we vast dat de kleine pukkel aan het dorp er inmiddels al zolang ligt. Dan zijn we toch het groen kwijt. We zijn daar kritischer op dan wanneer het gaat om zonnepanelen. Die hebben we over 25 jaar mogelijk niet meer nodig omdat we dan veel verder zijn in de energietransitie.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ik vraag me af hoeveel Amsterdam volgens u nog aankan? We hebben jongeren die gedwongen thuis moeten blijven wonen. Daardoor worden ouders voordeurdelers. Corona doet er geen goed aan. De mensen zitten op elkaar. We vangen meer dan duizend ongedocumenteerden op. We vangen mensen op die dak- en thuisloos zijn. Dan zegt u dat Amsterdam nog wel wat statushouders kan opvangen. Sommigen wachten al twintig jaar op een andere woning. We zitten met schimmelwoningen. Daar kan niks mee. Hoe denkt u dit op te lossen?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik zei niet dat Amsterdam die mensen moet opvangen. Ik heb gezegd dat ik goed vind dat de provincie bijvoorbeeld Amsterdam gewezen heeft op de verantwoordelijkheid die Amsterdam heeft en inmiddels ook neemt.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Een grote stad heeft veel problemen. Wij worden door de Provincie op de nek gezeten dat we statushouders moeten huisvesten. Er is geen ruimte meer in Amsterdam. Kunt u meedenken? Op dit moment zijn we bezig om bij iedereen die een slaapkamer over heeft, mensen op te vangen. De mensen die een uitkering hebben mogen, zonder dat het financiële gevolgen voor hen heeft, een kamer verhuren om mensen op te vangen. Is dat een mogelijkheid voor de Provincie?
Over zonneparken wil ik opmerken dat we daar gedurende 25 jaar beter woningen kunnen neerzetten. Amsterdam had ook tijdelijke woningen. Die zijn op enig moment weggehaald.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Soest, ik neem aan dat wanneer u Amsterdam zegt, u de gehele provincie bedoelt?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Mevrouw Van Soest neemt volgens mij het Amsterdamse volksvertegenwoordigende mee naar de Staten hier. Misschien heeft u daar ook de grootste achterban? Het is wel zo dat we hier voor de gehele provincie problemen moeten oplossen. Als ik heel eerlijk ben, denk ik dat er in Amsterdam meer ruimte te vinden is dan in sommige kleine gemeenten. Ik ben blij dat het gemeentebestuur in Amsterdam het ter hand heeft genomen. Voordeurdelers is een onderwerp waarover wij niet gaan. Wat we hooguit zouden kunnen doen, is andere gemeenten de suggestie geven om met hun bijstandsregels soepeler om te gaan. Is misschien best een aardig idee, maar het lijkt me niet echt een provinciale taak. Het is niet iets wat mijn voorkeur heeft, dat we ons daar op concentreren.
De tweede vraag was of ik liever een woning heb dan een zonnepark? We hebben verschillende taken. We hebben een huisvestingsprobleem. We hebben ook de taak om de energietransitie voort te helpen. Wat GL betreft zouden we snel van alle fossiele bronnen af moeten. We moeten op duurzame energie over. Dat betekent dat je duurzame energie moet opwekken. Daarvoor zijn windmolens en zonne-energie op dit moment de goedkoopste manier. Daar zullen we ook ruimte voor moeten maken.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Deen.

De heer **DEEN** (PVV): Ik luister aandachtig naar de inbreng van mevrouw Kocken. Natuurlijk erkennen we allemaal dat er woningproblemen zijn. Erkent mevrouw Kocken ook dat er gewoon onoverkomelijke problemen zijn in sommige gemeenten om aan die taakstelling te kunnen voldoen en dat je een strijd krijgt om die taaktelling te blijven hanteren, zoals de heer Loggen dat naar gemeenten in de provincie doet? Iets wat niet kan, dan moet daar toch eenvoudigweg anders mee om worden gegaan? GL wil niet in het groen bouwen. U doet van alles in het groen. U plaatst windmolens en legt zonneweides aan. Dat kan dus wel. Ik zie het verschil niet. De nood voor woningen is hoger dan het plaatsen van windmolens. U zegt dat er nog voldoende binnenstedelijke oplossingen zijn. Noemt u mij er eens een aantal.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik denk aan Havenstad. We hebben een keuze te maken of we Schiphol laten groeien of dat we 70.000 woningen kunnen bouwen. We zullen keuzes moeten maken. Die maken we met zijn allen, kijkend naar alle belangen en niet alleen het economisch belang. Als we alleen maar economisch groeien, kunnen we straks niet eens meer ademhalen. Er zijn allerlei oplossingen. Het is een voorwendsel dat we alleen woningen in het groen kunnen bouwen. Het is goedkoper. Ik begrijp dat wie daarmee zijn boterham verdient, daarvoor kiest. Het is niet in het belang van ons allemaal. Onze samenleving is er niet bij gebaat dat projectontwikkelaar in het groen iets bouwen, waar we vervolgens infrastructuur voor moeten aanleggen als samenleving. We zijn gebaat bij binnenstedelijk ontwikkelen. Dat kan ook.

De heer **DEEN** (PVV): Ik vroeg naar binnenstedelijke oplossingen. Mevrouw Kocken komt vervolgens met Schiphol als antwoord. Wat heeft u voor oplossingen in kleine gemeenten?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik gaf u net een goed voorbeeld. Havenstad is binnenstedelijk. Daar kan heel veel. Het blijft misschien wel een druppel op de gloeiende plaat. Er zijn industrieterreinen en bedrijfspanden die benut kunnen worden. Er zijn opties genoeg, maar je moet het wel willen. Als we het allemaal willen oplossen dan lijkt me op zijn minst dat ook deze oplossing wordt meegenomen in hoe we het probleem aangaan.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Jensen.

De heer **JENSEN** (JA21): Ik haak aan op de opmerking over de bouw van 70.000 woningen. Wat mij betreft gaat het vooral om de wirwar aan regels die de bouw onmogelijk maken en niet Schiphol ansich.
Over 25 jaar zouden we volgens mevrouw Kocken klaar zijn met de energietransitie. Dat er dan geen behoefte meer is aan zonneweiden. Welke alternatieven zijn er tegen die tijd volgens mevrouw Kocken?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Eerst een reactie over de regels. We hebben regels omdat we willen dat mensen gezond kunnen wonen. Gezond betekent dat er niet elke minuut een vliegtuig over v vliegt. Daarom maken we regels. Voor de veiligheid. Wij maken een keuze. Geven we ruimte aan meer vervuiling of aan woningbouw? We moeten geen woningen bouwen op plekken waarvan we weten dat het tweederangs plekken zijn. Mensen die geen betere plek kunnen betalen, moeten dan maar op een plek wonen waar het ongezond is. Daarom hebben we wetten. De regels zijn niet het probleem, maar de vervuiling.
Er wordt nu ingezet op waterstof. Ik hoop dat we in de toekomst inderdaad met waterstof aan veel energiebehoefte kunnen voldoen. Net als met molens in het verleden, nodig om een droog Noord-Holland te hebben, hebben we nu molens nodig om de energietransitie een duw te geven. Of dat over 25 jaar eindigt, is wel optimistisch. Dat zeg ik erbij.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Dessing.

De heer **DESSING** (FvD): Gas en fossiele brandstoffen moeten volkomen worden uit gefaseerd, wat GL betreft. Hoe gaan we dan om met de intermitterende bronnen? Als de wind niet waait en de zon niet schijnt, dan moeten we wat anders. Wat doet dat met de woonomgeving van mensen? Hoe zorgen we ervoor dat deze provincie energiestabiel blijft?

Mevrouw **KOCKEN (**GL): Op dit moment zijn we in een transitie periode. We zoeken naar nieuwe oplossingen. Tegen de tijd dat we die gevonden hebben, zijn die wat ze dan zullen zijn. Dat zal waterstof zijn. Uit getijdebewegingen wordt energie gehaald. De verbetering is zeker af van de fossiele bronnen, al was het maar omdat die opraken en vervuilend zijn.

De heer **DESSING** (FvD): Wat doen we tot die tijd? Waterstof is niet de heilige graal? Wat doen we als de wind niet waait en de zon niet schijnt en het licht gaat uit?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik zie het probleem niet. Op dit moment hebben we nog voldoende combinatie. Tijdens een windstille nacht kan opgeslagen energie worden gebruikt. We kunnen dan nog steeds doorleven en het licht aan doen. Er zal nooit een maand geen zon zijn. Er zullen pieken en dalen in. Dat moet het netwerk kunnen opvangen. Dat levert nieuwe uitdagingen op.

De heer **DESSING** (FvD): Is GL het met ons eens dat we eigenlijk het gas zouden moeten gebruiken om de intermitterende bronnen te continueren? We kunnen de provincie niet op zwart laten gaan. Ik heb het niet over een maand lang of over een nacht zonder wind. Het gaat met name om de dippen die er gaan komen, vanwege de stijgende energievraag.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Het gas benutten, is ook een probleem. Komt dat gas uit Groningen of uit de Noordzee? U stelt oplossingen voor, net als met woningbouw, alsof er verder niks is. het maakt nogal uit. Alles wat wij opmaken, alles wat we benutten voor het bouwen van huizen is weg. Mensen hebben een groter welvaartsgevoel als zij omringd zijn door en toegang hebben tot natuur. Het is geen oplossing om alles te asfalteren en vol te bouwen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ik praat niet voor mijn achterban in Amsterdam. Ik praat over alle Noord-Hollanders.
Mevrouw Kocken sprak over de overlast van vliegtuigen. Wat vindt zij van de geluidsoverlast van windmolens. Is mevrouw Kocken niet bang dat de visie van GL op de windmolens op de schop gaat? Nabij windmolens kunnen ook geen woningen worden gebouwd. Hoe denkt GL dat op te lossen?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Nee daar ben ik niet bang voor. We hebben regels hoe dichtbij een windmolen bij een woning mag staan. Die regel is niet op afstand maar op geluidsniveau. Ik denk dat men eerder kiest om op 400 of 500 meter van een windmolen te wonen dan nabij Schiphol.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Jensen.

De heer **JENSEN** (JA21): Mevrouw Kocken veronderstelt dat er over 25 jaar andere energiebronnen zullen zijn, zoals waterstof. Weet mevrouw Kocken dat waterstof een energiedrager en geen energiebron is? Als ze zegt dat ze er geen verstand van heeft, dan schrik ik daarvan. Ze maakt dan beleid, maar geen idee welk gevolg dat zal hebben.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik ben jurist. Ik weet hoe genaamd niks van hoe je energie opwekt. Ik kan wel stukken lezen en naar mensen luisteren die er verstand van hebben. Dan let ik op de wetenschappelijke consensus. Zo komen we hier allemaal vanuit onze eigen optiek tot goede oplossingen. Het is ook niet de bedoeling dat wij van alles iets weten voordat we er iets van mogen vinden. Het is onze taak om goed af te wegen wat verstandig is, nadat we het aangereikt hebben gekregen van mensen die er verstand van hebben. Waterstof is juist de oplossing voor het moment als er even geen wind of zon is.

De heer **JENSEN** (JA21): Bent u voor kernenergie? Dat is een goed middel tegen CO2-reductie.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Of het een goed middel is? De enkelvoudige vraagstelling of het voor CO2 een oplossing is en dat daarop het antwoord ja is, betekent niet dat het nog steeds een goed antwoord is. Nee ik ben niet voor kernenergie.

We zijn ook blij dat de samenstelling van de waterschappen, die in onze ogen niet meer van deze tijd is, langzaamaan ter discussie staat. De geborgde zetels zijn dringend aan heroverweging toe. We danken Gedeputeerde Staten voor de inspanningen op dat vlak.
Waar we tevreden terugkijken en vertrouwen vooruit kijken zijn er ook zaken waar we ons zorgen om maken. De bestuurskracht van de kleine gemeenten in onze provincie staat onder druk en de gevolgen daarvan zijn dat de financiële gezondheid en de kwaliteit van de dienstverlening zeer onder druk staan. Wij vinden dat de provincie zich in die context krachtig moet opstellen en we geven het college in overweging meer zelf het initiatief te nemen om goede samenwerking en fusie te bevorderen. GroenLinks zal daar de komende periode ook zelf nog initiatieven voor nemen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Deen.

De heer **DEEN** (PVV): Ik hoorde mevrouw Kocken veel zeggen over het naleven van regels en dat we ons moeten houden aan regels. In het nieuws staat dat uitgeprocedeerde asielzoekers 1400 bedden nog bezet houden. WE hebben als regel, dat die mensen, hoe triest dan ook, het land zouden moeten verlaten, wanneer ze zijn uitgeprocedeerd. Als we ons daar aan de regels zouden houden, hebben we in ieder geval het probleem van de 1400 bedden opgelost. Hoe kijkt u daar tegenaan?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Welke bedden winnen we daarmee terug? De uitgeprocedeerd asielzoeker wordt in principe ook uitgezet. Als je geen recht hebt om te blijven, dan krijg je niet de huurwoning.

De heer **DEEN (**PVV): Dat gebeurt dus wel.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Het gaat over uitgeprocedeerde mensen die nergens naar terug kunnen. Als geen enkel land ze aanneemt, wat moet je dan met die mensen? Ze moeten toch ergens heen?

De heer **DEEN (**PVV): Dus op dat vlak bent u niet zo fel op het hanteren van de regels, merk ik.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik vraag aan u waar ze dan heen moeten.

De heer **DEEN (**PVV): Misschien heeft u nog een kamer vrij.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik begreep van u dat dit nu juist niet mag. U zegt: Regels zijn regels.

De **VOORZITTER**: U probeert elkaar vliegen af te vangen. Dit voegt verder niks toe aan het debat.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Dit jaar hebben we een aantal malen gesproken over de Circulaire Economie. Terecht heeft het college naar aanleiding van onze discussie met betrekking tot de Actieagenda Circulaire Economie uitgesproken dat er eigenlijk geen verschil is tussen de gewone economie en de circulaire economie. Alle economie zou circulaire economie moeten zijn. Vaart maken met deze transitie is noodzakelijk, omdat onze huidige lineaire economie in steeds sneller tempo onze aarde uitput en wij de verantwoordelijkheid hebben, ook voor onze kinderen en kleinkinderen, om een toekomst te bewaren, maar ook omdat de transitie naar een circulaire economie veel kansen biedt aan innovatieve bedrijven waarvan er verrassend veel in Noord-Holland zijn vertegenwoordigd. Daar ligt voor ons een duidelijke, ook economische kans.
De markt zal die transitie moeten doen, maar de overheid moet daarbij helpen, ook de Provincie. Door het instellen en handhaven van regels, maar ook door te faciliteren in infrastructuur die daarvoor nodig is.
En bij de economie hoort ook de arbeidsmarkt. Bij een circulaire economie hoort een discussie over de circulariteit van de arbeidsmarkt. Hoe zorgen we ervoor dat mensen door omscholing en een leven lang leren de kans krijgen hun werkzame leven lang zinvol mee te doen in onze maatschappij, ook als zij er om wat voor reden dan ook wat minder voor zijn toegerust? Afgelopen jaar kwamen mensen thuis te zitten, of konden geen start maken door het gebrek aan stageplaatsen en perspectief. Een duidelijk negatieve score in de welzijnsmonitor. Echter, nu de economie weer aantrekt, dreigt voldoende geschoold personeel een beperkende factor te worden. Bedrijven die de komende jaren zullen omschakelen, misschien verdwijnen of juist snel gaan groeien, betekent ook scholing en omscholing van werknemers. Dit zou volgens GroenLinks meer aandacht verdienen.
Wat betreft het Economisch Herstelfonds zijn we blij met de gekozen insteek. Het ondersteunen van de maatschappelijk-culturele sector is van groot belang. Deze heeft het immers zwaar te verduren. Corona vraagt veel van de samenleving en daarom is het van belang deze sector in deze tijd tegemoet te komen, juist omdat die sector bijdraagt aan het tegengaan van eenzaamheid en deze sector bij uitstek mensen in de gelegenheid stelt anderen te ontmoeten.

We zijn daarbij blij dat we voor de koppeling met duurzaamheid hebben gekozen. We hopen dat daar op korte termijn concreet invulling aan gegeven zal worden.

Op het dossier energietransitie zijn we tevreden over hetgeen Gedeputeerde Staten hebben gerealiseerd. Hoewel het steeds duidelijker wordt dat op dit dossier nog veel stevigere inzet nodig zal zijn. Enerzijds omdat een verhoging van de taakstelling wordt voorzien en anderzijds omdat we, zeker in vergelijking met andere Westerse landen, niet bepaald voorop lopen. Zijn wij dat niet aan onze stand verplicht?

We hebben de afgelopen tijd de RES'en bekrachtigd en we hebben een stuk meer ruimte gecreëerd om duurzame energie op te wekken. Daarbij zullen we blijven benadrukken dat de energietransitie alleen dan kan slagen als álle groepen in de samenleving meepraten. Daarbij zullen we de waarde van natuur en landschap in het gesprek moeten betrekken. Het betrekken van burgers moet niet alleen gaan over meepraten. Het moet ook gaan over mee delen in de financiële winst die daar te maken is. Participatie in de energietransitie is een breed begrip.
Het is van groot belang dat we ons klimaatbeleid organisatorisch en financieel stevig verankeren, want ook dit is een van onze provinciale kerntaken.
Diverse anderen wezen er al op dat onvoldoende energie infrastructuur een grote spelbreker dreigt te worden in onze duurzaamheidsambities. Zonnepanelen kunnen opgewekte elektriciteit niet kwijt, Bedrijven kunnen verduurzamingsplannen niet uitvoeren. Laadinfra kan niet gerealiseerd worden, et cetera. Dit raakt inmiddels zelfs ons vestigingsklimaat. Het vraagt om een stevige aanpak door de provincie om dit samen met gemeenten en netbeheerders zo snel mogelijk op te lossen. We zijn blij met een gedeputeerde die alles op alles zet om deze knelpunten sneller op te lossen.

De sterk stijgende gasprijzen hebben vooral voor minima grote gevolgen. Hoewel de grootste taak bij het Rijk ligt, moeten we ook provinciaal kijken hoe we de mensen die de hierdoor het meest in de problemen komen, kunnen ondersteunen, daartoe dienen wij met PvdA en D66 een motie in.
Terwijl we momenteel dagelijks horen hoe in Glasgow de onderhandelingen over de aanpak van de klimaatcrisis vorderen, gingen het afgelopen weekend ongekend veel mensen de straat op om hun zorgen over de klimaatcrisis te uiten. Wij hier vertegenwoordigen de mensen daar. Hier maken we de regels waar ze daar om vragen. We dringen er bij het college op aan om in dit dossier zoveel mogelijk haast te maken en ambitie te tonen.
Voorzitter, ik ga afronden: We zijn inmiddels 2,5 jaar onderweg en we zijn 'best aardig' bezig. Hoewel mijn overtuiging is dat het systeem zodanig fundamentele weeffouten heeft dat eigenlijk geen steen op de andere kan blijven staan, zullen we het vooralsnog moeten doen met de kleine verandering die we wél kunnen maken. Uiteindelijk begint een revolutie met een eerste stap…
Ook waar het de bestuurscultuur betreft hink ik regelmatig op die twee gedachten. De ambitie om de bestuurscultuur aanzienlijk te verbeteren, transparanter en democratischer te maken, heeft GroenLinks voor de verkiezingen duidelijk uitgesproken en daar spannen we ons in deze periode echt voor in. Maar soms is het om moedeloos van te worden en denk ik dat alles kapot moet om opnieuw te kunnen bouwen. Maar voorlopig moet ik mij ook daar tevreden stellen met de kleine veranderingen die wij maken. Hopend dat het een eerste stap is op weg naar échte verandering. Een kleine verandering zoals de behandeling van de begroting dit jaar met een ´motiemandje´ of een 'menukaart' voor de Staten. Ik kijk uit naar de door het CDA voorgestelde

evaluatie, waarbij GroenLinks graag ziet dat die evaluatie nadrukkelijk gekoppeld wordt aan de door ons zo gewenste en bovendien Statenbreed gedragen wens van een nieuwe bestuurscultuur.

De VOORZITTER: Dank u wel voor uw bijdrage.
Ik schors de vergadering tot 15.35 uur

Schorsing 15.26 – 15.40 uur

Een minuut gemist

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik sta hier met een dubbel gevoel. Na een live vergadering moesten we als Staten weer online bijeenkomen, omdat we het virus in Nederland nog steeds niet onder controle hebben. Laten we hopen dat de vorige week aangekondigde maatregelen leiden tot een verbetering en dat we weer naar een normale samenleving kunnen. In de tussentijd trekt corona diepe sporen door de Noord-Hollandse samenleving. Inmiddels kennen we allemaal wel iemand die ernstig getroffen is door het coronavirus. Ook in mijn persoonlijke levenssfeer heb ik dat helaas moeten meemaken. Ik wens iedereen die ermee te maken heeft gehad veel sterkte. Die coronacrisis vereist veel aanpassing en veerkracht van ons allemaal en ook van de Noord-Hollandse economie. We laten ons niet klein krijgen. We zien dat mensen elkaar helpen en dat de economie veerkrachtig is gebleken. De ambtelijke organisatie en de griffie zijn niet klein te krijgen. Door hun aanpassingsvermogen en flexibiliteit hebben we toch goed ons werk kunnen doen. Dat wordt zeer gewaardeerd.
Sinds 2019 is de VVD sinds lange tijd niet meer de grootse partij in de Staten. Dat doet pijn. Dat is de reden dat ik me vandaag richt op de voor de VVD belangrijke thema's. Ik doe dat aan de hand van 3 W's.
Eerst noem ik een paar behaalde resultaten om te laten zien dat het goed gaat. Op het gebied van Mobiliteit en Bereikbaarheid is de bereikbaarheid in Zuid Kennemerland sterk verbeterd. Er is meer focus op veiligheid in het verkeer. Infrastructurele projecten zijn voortvarend aangepakt. Ten aanzien van Ruimte, Wonen en Klimaat zijn de RES'en goed op stoom, waarbij inwoners en gemeenteraden nauw zijn betrokken. Dat zorgt voor draagvlak en democratische legitimiteit. Voor wat betreft Natuur, Landbouw en Gezondheid is er blijvende aandacht voor het verdienvermogen van de huidige en toekomstige agrariërs en tuinders. Er is aandacht voor innovatie in de stikstofaanpak. Er is een krachtige lobby richting het Rijk voor de verduurzaming van Tata. Als we naar Economie, Bestuur en Financiën kijken dan zien we een heldere begroting en duidelijke verantwoording, terwijl het aanwenden van de corona noodfondsen op gang is gekomen en belangrijke impulsen worden gegeven aan economie, cultuur en maatschappij.
Het zal niemand verbazen dat de VVD een voorstander is van een degelijke begroting en een gedegen financieel beleid, waarbij duidelijk inzicht is in de middelen en de doelen. Daar is hier sprake van en ook al wordt de Algemene reserve belast, we zien voldoende mogelijkheden om financieel bij te sturen in de toekomst. Weliswaar was de verwachting dat er een groot positief bestedingsresultaat zou zijn over 2020, daar is helaas weinig van over, door financiële tegenvallers. Voor de besteding van het geheel hebben Gedeputeerde Staten om input gevraagd.

We willen die liever niet aanwenden voor het ‘verjubelen’ of pretmoties. We zullen de moties uiteraard toch op hun concrete invulling en doel, passendheid en nut en noodzaak beoordelen.

De **VOORZITTE**R: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): U framet natuurlijk de voorstellen, die zijn gedaan, op een bijzondere manier. Realiseert u zich dat?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Dat is niet wat ik gezegd heb. Ik heb gezegd dat we geen voorstander zijn van moties die uitgaan van verjubelen en pretmoties. Daarmee heb ik niet gezegd dat de ingediende moties dat ook zijn.

De heer **KLEIN** (CU): Als de Staten de vrijheid hebben om nuttige, noodzakelijke voorstellen te doen, dan is het hele proces toch waardevol op zich en hoeft u toch het proces op voorhand niet af te doen als een proces dat gericht is op verjubelen en pretmoties.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik heb aangegeven wat wij niet zullen steunen. Eerder heb ik aangegeven dat ik niet vind dat dit een bijzonder proces is, omdat het een proces is, waarbij het over de begroting gaat. Ieder Statenlid kan een motie indienen om de begroting aan te passen. Als zodanig zien we dit eigenlijk als een normale gang van zaken. Ik zie de waarde van moties en amendementen. Als die in dit proces ingekaderd zijn dan is dat precies waarvan ik denk dat we hiervoor zitten.

De VVD vindt dat we goed op koers liggen. Er is nog heel veel te doen. We zien grote uitdagingen op het gebied van Wonen, Werkgelegenheid en Waterplanten. Daarmee zijn we bij onze 3 W’s, aan de hand waarvan ik de begroting doorloop.
Waterplanten zijn in sommige wateren agressief en dominant. Ze drukken andere plantensoorten weg en ze overwoekeren alles. Ze dragen niet bij aan biodiversiteit. Ze zijn juist een bedreiging, Waterplanten dienen met passende maatregelen te worden bestreden. Het college pakt dit goed op. We dringen erop aan dat deze lijn wordt voortgezet en waar mogelijk wordt geïntensiveerd. De waterplant is niet de enige levensvorm, die door haar ongecontroleerde groei, een gevaar vormt voor de biodiversiteit. Er zijn andere plant- en diersoorten die dominant zijn en hetzelfde effect hebben. Deze W staat dan ook symbool voor de gehele biodiversiteit. Biodiversiteit is belangrijk en daarom investeert Provincie Noord-Holland flinke bedragen. We moeten blijven kijken naar die andere dominante plant- en diersoorten. Dan betreft dat de explosieve groei van damherten in de duinen en ganzen. De gans is een onverzadigbare veelvraat, die naast overlast en schade ook een bedreiging is voor de biodiversiteit. Wat de VVD betreft moeten we ingrijpende maatregelen niet schuwen bij het bestrijden van deze overlast.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Ik hoor graag welke ingrijpende maatregelen worden bedoeld. Is dat de loop van een geweer of gaan we Noord-Holland anders inrichten, waardoor het minder aantrekkelijk wordt voor de ganzen?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik denk dat het een combinatie is van maatregelen. We moeten naar het pakket kijken dat het meest effectief is. We zijn ervan overtuigd dat jacht daarvan een onderdeel zal uitmaken. Binnen de kaders die we nu hebben kijken moeten we kijken wat we kunnen doen. We moeten harde maatregelen bedenken als het gaat over de ruimtelijke indeling. Die ruimtelijke indeling in Noord-Holland, die is zo complex, dat we er voorzichtig mee om moeten gaan. De kaders die er nu liggen, zijn het beste uitgangspunt, wat de VVD betreft. Het is niet zo dat we nu meer ruimte moeten gaan maken voor ganzen.

De heer **ZOON** (PvdD): Ik zie wel een opening dat we kunnen spreken over een andere ruimtelijke indeling.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Nee, die ruimte is er niet.

Een ander onderwerp uit NLG is de stikstofcrisis. Het beschermen van de natuur kan niet zonder het behoud van economisch perspectief in de gebiedsgerichte aanpak. Dat is een kunst in een dichtbevolkt gebied als Noord-Holland. Dat vraagt om goed beleid en een handelingsperspectief voor organisaties en bedrijven. Het is de vraag of het massaal opkopen van agrarische bedrijven effectief bijdraagt aan goede oplossingen. We moeten vooral voorkomen dat achteraf moet worden geconstateerd dat we kapitaal hebben vernietigd. Dat is een onwenselijke uitkomst.
We zijn voorstander van het geven van aandacht en middelen aan het bedrijfsleven, zodat het gerichte maatregelen kan nemen. We pleiten ervoor om meer geld te besteden aan economische innovatie en hiervoor te lobbyen bij de minister. Zet het bedrijfsleven en onderwijs aan het werk met een duidelijke opgave. Zo investeren we in natuur en ook in de kenniseconomie. Kunnen Gedeputeerde Staten toezeggen dat ze hierover het gesprek willen voeren met de minister? We hebben een motie voorbereid, maar horen eerst graag wat het college hiervan vindt.
Dan gaan we over naar de W van Werkgelegenheid. Het krijgen, hebben en houden van werk is van zeer groot belang voor individuele ontwikkeling, welzijn en welvaart. Het hebben van een baan is het beste sociale beleid dat er is. Daarom is het zo belangrijk voor de Staten, Nederland en de VVD. Daarbij gaat het wel om de continuïteit en duurzaamheid van werkgelegenheid. Hoe stimuleren we werkgelegenheid het beste? Wat zijn de randvoorwaarden? Waar leggen we als Staten de nadruk op? Als antwoord op die vragen spreekt het, wat ons betreft, voor zich dat we in Noord-Holland een aantrekkelijk vestigingsklimaat blijven houden. Daarin geven we ruimte aan ondernemers en het bedrijfsleven, zodat er goede banen zijn en blijven in Noord-Holland. Goed onderwijs moet aansluiten op de arbeidsmarkt. We zorgen voor een passende regeldruk, waarbij we pleiten voor slimme regels. Regels die aansluiten bij de actuele ontwikkelingen en die specifiek en effectief zijn.
Een gezonde leefomgeving is voor deze en de komende generaties onmisbaar. Daar moeten we voor zorgen. Laten we beginnen in gebieden met een hoge milieudruk. Pas daar die slimme regelgeving toe, die bijdraagt aan een gezonde leefomgeving, maar tegelijkertijd zorgt dat we

blijven beschikken over een goed vestigingsklimaat, Het zou de VVD niet verbazen als het een hand in hand gaat met het ander. Dat ze bij elkaar horen en op die manier de beste oplossingen tot stand komen. Voor behoud van werkgelegenheid is goede mobiliteit randvoorwaardelijk. We moeten als provincie blijven investeren in alle modaliteiten. Naast de fiets en het OV ook in de auto. De auto is een duurzaam vervoersmiddel in de toekomst. Daarmee moet rekening worden gehouden. Daarvoor moet aandacht zijn, zeker in landelijk gebied. Ik was blij met de toezegging van GroenLinks dat die noodzaak wordt gezien. Die zien wij zeker ook. Er zijn soms minder of zelfs geen alternatieven. De hoop op meer thuiswerken blijkt onterecht. De hoeveelheid filekilometers bereikt bijna het niveau van 2019. Dat moet dus onderdeel blijven uitmaken van de mobiliteitsmix. Keuzevrijheid is en blijft voor ons als liberaal dan ook essentieel.
Dat betekent dat de verbinding A8/A9, de opwaardering van de Bennebroekerweg en de onderdoorgang van de N247 bij ons prioriteit houden, niet alleen vanuit werkgelegenheidsoogpunt, ook juist vanuit bereikbaar wonen en een gezonde leefomgeving.
Dan nu over naar de overgebleven W. Dat is de W van Wonen. Naast klimaat is dat de grootste uitdaging van deze tijd en die vele Noord-Hollanders van jong tot oud raakt. De VVD juicht van harte toe dat het college een proactieve houding aanneemt in het versnellen van de woningbouw. Dit is voor de VVD het belangrijkste punt. Het is onze topprioriteit. Er is een enorme woningnood. Huidige en toekomstige Noord-Hollanders kunnen vrijwel geen goede, passende, betaalbare woning vinden. Jarenlang op een wachtlijst staan voor een huurhuis en een enorme schaarste aan enigszins betaalbare koopwoningen dat is ons een doorn in het oog. Daar moeten we wat aan doen. Dat zijn we verplicht aan onze kiezers, aan de Noord-Hollanders. Bij de VVD staat het oplossen van de woningnood op nummer 1 van onze prioriteitenlijst.
Onder wonen vallen ook een duurzame leefomgeving en recreatiemogelijkheden dichtbij huis en natuurlijk de beschikbaarheid van woningen. Eerst meer over duurzaamheid en de benodigde elektrificatie van de samenleving. Een jaar geleden zeiden we hier dat we grote zorgen hadden over de energie-infrastructuur en dan vooral over het elektriciteitsnet. We voorspelden toen dat de economie in bepaalde regio's of sectoren de komende jaren op slot zou gaan. We zijn een jaar verder en onze voorspellingen zijn helaas uitgekomen. Er zijn grote problemen met het leveren van elektriciteit. Ook waarschuwden we vorig jaar al dat het elektriciteitsnet een massale omschakeling van bestaande woningen van aardgas naar elektrisch, qua capaciteit niet aan zou kunnen. Toen niet, nu niet en in de nabije toekomst ook niet. We moeten het tempo van elektrificatie dan ook veel zorgvuldiger gaan afstemmen op de capaciteit van het netwerk. We vragen het college dan ook wat er afgelopen jaar concreet is gedaan aan deze problemen. Wat is het plan om er aan te gaan?
Bij dit onderwerp gaat het alleen maar over energietransitie. Ook bij de verduurzaming van de bestaande bebouwde omgeving gaat het alleen maar over het vervangen van gas door alternatieven. Maar energietransitie is slechts een zijde van de medaille voor een duurzaamheidsopgave. De andere zijde is energiebesparing. Wat niet gebruikt wordt, hoeft ook niet te worden opgewekt. Die energiebesparing moet wat de VVD betreft een veel prominenter onderdeel van het beleid zijn. De VVD pleit daarom voor verstandige verduurzaming, die zich richt op beide zijden van deze medaille.

De **VOORZITTE**R: Een interruptie van de heer Jensen.

De heer **JENSEN** (JA21): Ik hoor meneer Van der Maas zeggen dat hij de problemen op het netwerk heeft zien aankomen en voorspeld. Wat heeft u concreet gedaan om deze netwerkproblemen, die er nu zijn, te voorkomen?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Dat is precies wat ik het college heb gevraagd. We zagen een brief van Gedeputeerde Staten daarover, maar ik zou graag meer details ontvangen.

De heer **JENSEN** (JA21): Is dat niet veel te laat?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Laten we het antwoord van Gedeputeerde Staten afwachten. Dan kunnen we beoordelen wat ze gedaan hebben en wat ze nog gaan doen. Het is duidelijk dat er iets aan gedaan moet worden. We moeten nu duurzaam gaan doorpakken.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Kocken.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik ben benieuwd hoe de heer Van der Maas verwacht dat de grootverbruikers het besparen van energie met ons gaan doen.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Dat is precies ook waar mijn bijdrage over gaat. Inderdaad pleiten wij voor energiebesparing. Hoe gaan we dat realiseren? Wij denken dat we daar dringend op moeten inzetten. Op de bestaande woningvoorraad moet energiebesparing als instrument worden ingezet. Ook weten we dat het programma van verduurzaming van de bestaande woningvoorraad afloopt. Motie 42 kan daarvoor gebruikt gaan worden. Misschien is het interessant om van het college te horen of en hoe dat kan gebeuren.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Een goede vraag van GroenLinks. Hoe gaan we de industrie bewegen? Dan komt als antwoord dat we de woningvoorraad moeten gaan verduurzamen. Misschien kunnen we in wet- en regelgeving wat bereiken om restricties op te leggen en aan te dringen bij de industrie op energiebesparing?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): We vinden allemaal dat Tata moet verduurzamen. Ik denk dat we moeten overgaan naar waterstof om het besparen van energie te stimuleren. Dat zal de oplossing zijn voor de industrie. Nee, de VVD gaat energiebesparen nooit verplichten. We willen ze wel verleiden. Dat kan door te zorgen dat men gaat inzien dat het zowel economisch, sociaal als maatschappelijk de beste oplossing is.

De heer **ZOON** (PvdD): Verduurzamen wil niet direct zeggen dat ook energie wordt bespaard. Daar zijn nog grote stappen te zetten. Daarvoor is geen provinciaal beleid.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): In tegenstelling tot sommige partijen in deze Staten geloven wij wel in marktwerking. Ik ben ervan overtuigd dat, op het moment dat je energie kunt besparen, de kosten naar beneden gaan, waardoor een bedrijf beter kan draaien.
Als je de afweging maakt tussen energiebesparing en het verduurzamen van de woning, dan gaat dat hand in hand. Uiteindelijk doe je daarmee je voordeel. Ondernemers zullen dat ook zien.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN (**CU): Ik ben blij met de insteek voor besparing. ChristenUnie en GroenLinks hebben landelijk een nationaal Isolatiemanifest geschreven om energiebesparing in de bestaande woningvoorraad te realiseren. Proef ik bij u openheid om daarover samen met ons na te denken over hoe we dat in de provincie kunnen gaan realiseren?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik ken het plan niet. Ik ben uiteraard zeer geïnteresseerd. Het zou goed zijn om daarover het gesprek aan te gaan om te beoordelen hoe we geld dat via motie 42 beschikbaar is, daarvoor zouden kunnen aanwenden.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Kocken.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Bent u zich bewust van het feit dat de grootverbruiker op de energie bijna geen belasting betaalt, terwijl de burgers stevige energiebelasting betalen? Zouden we daaraan niet wat moeten doen?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): We staan hier in de Provincie en niet in Den Haag. Ik houd me dan ook bij provinciale thema's. Dit landelijke thema zou u uw fractie in Den Haag kunnen influisteren. Wie weet krijgt GroenLinks daar een antwoord van de VVD.

We gaan naar de Regionale Energiestrategieën (RES). Dat proces is gaande. We danken Gedeputeerde Staten voor de inspanningen op dat gebied. We zijn benieuwd naar de voortgang van onze motie over buurgemeenten, waarbij Noord-Hollandse gemeenten gezamenlijk en onder regie van de Provincie, spelregels voor windturbines nabij gemeentegrenzen gaan opstellen. Wanneer kunnen we deze spelregels tegemoet zien?

Een onderdeel van goed wonen is dat er in de nabijheid gerecreëerd kan worden. Die laagdrempelige recreatie draagt sterk bij aan het welzijn van onze inwoners. In coronatijd is dat wel gebleken. 14.500.000 bezoeken werden er gebracht aan recreatiegebieden. In de begroting zien we dat er ingezet wordt op een vermindering naar 11,2 miljoen bezoeken. Dat komt de VVD vreemd voor. Recreatiegebieden zijn er juist en vooral om onze inwoners rust en ruimte te bieden, voor ontspanning. We vragen ons af hoe het een zich verhoudt tot het ander. Is het niet zo dat we juist moeten zorgen voor voldoende aanbod van recreatiemogelijkheden om aan de toenemende vraag te voldoen, in plaats van de vraag de kop in te drukken?

Ik sluit mijn termijn af met een belangrijk en misschien zelfs wel een controversieel punt. Dat betreft het oplossen van de woningnood. Dat heeft bij de VVD de allerhoogste prioriteit. De VVD heeft om het Masterplan Wonen gevraagd. Dat is onlangs in concept voorgelegd aan de commissie RWK. Dank aan het college voor het duidelijke en goede document. Er was een meerderheid om de maatregelen verder te onderzoeken, ook met betrekking tot de versnelling en de betaalbaarheid van de maatregelen. Zo krijgen we meer duidelijkheid over de wenselijkheid, de financiële gevolgen en de risico's die een aantal maatregelen met zich meebrengen. We zien uit naar de 2.0 versie. Alvast is wel duidelijk dat er veel geld nodig zal zijn om de kosten van eventuele maatregelen te dekken. Een krachtige investeringsimpuls is nodig. Ook al gaat het in deze begroting niet over de beschikbaarheid van het geld voor het Masterplan Wonen, we moeten daarop nu al wel anticiperen. Als de plannen klaarliggen en we hebben nog geen dekking dan ontstaat er dus vertraging. De VVD heeft hierover nagedacht. Om aan te geven dat wij echt werk willen maken van het oplossen van de woningnood in onze provincie is de VVD-fractie bereid om een verhoging van de opcenten niet uit te sluiten, mits deze alleen en uitsluitend zullen worden aangewend voor dit onderwerp. Het zal u niet verbazen dat we daar wel voorwaarden aan verbinden. De opcenten moet de laagste van Nederland blijven.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): We hebben net een discussie achter de rug met mevrouw Kocken over zonneparken en tijdelijke woningbouw. Wat zou uw keuze zijn?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik heb beide uitdagingen als belangrijk benoemd. Ik denk dat we daarin intelligente keuzes moeten maken. Het een hoeft het ander niet uit te sluiten. We moeten het integraal benaderen naarmate het Masterplan Wonen verder wordt uitgewerkt. Dan komt de VVD met de juiste benadering.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Dessing.

De heer **DESSING** (FvD): Ik vind het een moedige stap van de VVD, maar ook een stap die mij bevreemdt. Is de VVD het met FvD eens dat opcenten eigenlijk bedoeld zijn voor infrastructurele projecten, waarmee we de komende jaren ook voor enorme uitdagingen komen te staan, niet alleen door de stijgende vervangingskosten, maar ook door elektrificatie, waardoor de opbrengst van de opcenten in totaal zullen verminderen? Als je al nadenkt over het verhogen van opcenten dan ligt het voor de hand om het geld dan aan die projecten te besteden.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Opcenten zijn een manier om inkomsten te genereren voor de Provincie. We besteden die al aan vele andere projecten. Opcenten zijn niet geoormerkt voor infrastructuur. Dat is niet zo geweest en dat is wat ons betreft ook in de toekomst niet het geval. U neemt een voorschot op de toekomst, waarbij u stelt dat opcenten naar beneden gaan. ik denk dat we daarop niet vooruit moeten lopen.

De heer **DESSING** (FvD): Is het niet reëel om te zeggen dat juist door de elektrificatie van het wagenpark, waardoor het een feit is dat de totale opbrengsten van de opcenten sowieso omlaag zullen gaan, dat moet worden geanticipeerd om de enorme infrastructurele vervangingsprojecten? De VVD staat voor goed financieel beleid. Is dat dan niet een veel verstandigere keuze?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): U benoemt iets als feit wat nog in de toekomst ligt. Dat valt moeilijk te rijmen. De opcenten zijn bedoeld om middelen aan te vullen en op die manier te besteden zodat er de beste uitkomst is voor de Provincie, op klimaatgebied en op ruimte. Daar gaat het ons om. Deze opcenten zijn we alleen bereid te verhogen voor het oplossen van de woningnood. Dat is het dan ook. We gaan eerst kijken wat dat ons brengt, wat het Masterplan Wonen ons brengt, welke plannen er komen en welke dekking nodig is. Dan nemen we de volgende stap. Dan kunnen we dit soort dingen allemaal meenemen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Wat een stap van de VVD, voor een belangrijk onderwerp. Dat zouden we wel mogen zeggen. Het Masterplan heeft onconfessionele maatregelen. Dit college zet voor het oplossen van de woningnood in op binnenstedelijk. Vindt u het oplossen van de woningnood binnenstedelijk realistisch?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Het uitgangspunt moet zijn bij het oplossen van woningnood dat we zoveel mogelijk binnenstedelijk bouwen, voor zover dat kan. Uit het Masterplan Wonen blijkt dat daarvoor in principe voldoende capaciteit voor is. Laten we ons daar eerst op richten. Pas daarna daarbuiten.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Op de website van de VVD Noord-Holland staat een artikel van februari 2018. De heer Heijnen citeert: "…terwijl we in de praktijk zien dat de binnenstedelijke bouwplannen niet van de grond komen, grote vertraging oplopen, of onvoldoende worden ingevuld. De woningnood binnenstedelijk oplossen is niet realistisch." Wat is er veranderd in die twee jaar?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Het is inmiddels 3,5 jaar geleden. Wat ik vooral wil zeggen is dat we moeten kijken naar alle mogelijkheden. We moeten geen voorschot nemen. We moeten ons niet laten inkaderen door beperkte ideeën. We moeten vooral kijken naar wat binnenstedelijk wel kan. Er is voldoende plancapaciteit. Mochten we verder willen gaan, dan is dat ook iets wat op tafel moet liggen. Alle onorthodoxe maatregelen, die we kunnen bedenken, die moeten we overwegen. We moeten er wel over nadenken. De woningnood moet echt worden opgelost. Dat is onze verantwoordelijkheid hier. Mensen kunnen nu geen woning vinden en dat is niet acceptabel.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Ik ben heel blij met deze draai van de VVD. Ik zou bijna willen zeggen dat de VVD eindelijk tot inzicht is gekomen. We benoemen hier al heel lang dat de vervuiler betaalt en hier kunnen we een mooi voorbeeld aan nemen. Ik zie hier een uitgelezen kans voor de VVD om samen met de PvdD met een gezamenlijke motie te komen.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Misschien was dat wel zo geweest als u vanochtend niet had gezegd dat haalbaar en betaalbaar eigenlijk niet de gang van zaken moet zijn. Wie weet. Op dit moment is het geen uitnodiging tot een motie. We gaan eerst dat gesprek aan over het Masterplan Wonen. Dan gaan we kijken wat de maatregelen kunnen zijn.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Dank voor uw bijzondere bijdrage, met grote W's en kleine W's. Ik wil er nog een W aan toevoegen. Hoe staat u tegenover de suggestie om de Wc-motie te ondersteunen?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik moet uw motie nog goed lezen. Dat ga ik doen. Ik kom er in tweede termijn op terug.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Koyuncu.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Toen wij vroegen waarom de VVD meegaat met het loslaten van de 600-meterregel van windturbines gaf de VVD aan dat er een coalitieakkoord is. Afspraak is afspraak. Zo was het niet verhogen van de opcenten binnengehaald dankzij het coalitieakkoord. Nu laat de VVD dat los en wil de fractie de opcenten wel verhogen. Wat krijgt u daarvoor terug? Hoe houden we vervoer betaalbaar voor mensen met een kleine beurs? Zijn er nog andere onderwerpen die de VVD in de toekomst wil loslaten?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): We hebben het hier over het grootste probleem in de provincie naast het klimaat dossier. In dit geval kan ik niets anders zeggen dan dat nood wet breekt. U las het coalitieakkoord. Misschien heeft u ook ons verkiezingsprogramma gelezen? Daarin staat dat wij de opcenten de laagste van Nederland houden. Dat is de voorwaarde die wij aan deze suggestie verbinden. Dat is de belofte die we aan de kiezer hebben gedaan. Daar houden we ons ook aan. Nu is het tijd om echt wat te doen. Daarvoor is geld nodig. Nu nood de wet breekt, zijn we bereid om die stap te doen, maar alleen voor maatregelen die de woningnood gaan oplossen en alleen als de opcenten de laagste blijven in Nederland.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Jensen.

De heer **JENSEN** (JA21): De heer Van der Maas gooit een balletje op dat de opcenten misschien omhoog zullen gaan. Ik vind het heel verrassend om te zien dat de VVD opeens pleit voor het verhogen van belastingen in plaats van verlagen. Opmerkelijk in deze tijden. Eerst stemt u in met maatregelen die bouwen moeilijker maken. Vervolgens wilt u de inwoners hiervoor laten opdraaien, omdat bouwen moeilijker wordt. Hoe rijmt u dit?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik weet niet waarop u baseert dat bouwen moeilijker wordt. Er zijn zoveel factoren die ervoor zorgen dat die woningnood blijft voortbestaan. Ik wil erop wijzen dat de opcenten sinds 2007 niet meer zijn verhoogd. Dat is allemaal gebeurd terwijl de VVD in het bestuur zat en deze provincie heeft bestuurd. Als de nood het hoogst is dan moet je een stap durven nemen, als politieke partij, als fractie. Dat is wat we hier doen. Als de woningnood met de goede maatregelen uit het Masterplan Wonen opgelost kan worden, -en daar is geld voor nodig-, dan moeten we dat geld beschikbaar maken. De knop waar wij aan kunnen draaien is die van de opcenten.

De heer **JENSEN** (JA21): Ik constateer dat de VVD aardig inlevert. Niet alleen gaan de opcenten misschien omhoog, met een slag om de arm. Er zijn dus ook alle andere maatregelen genomen, zoals meer windturbines, de 600 metergrens, -die notabene uit uw koker kwam-, is losgelaten. Welke verrassingen heeft u nog meer voor de Noord-Hollanders?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Wat wij voor de Noord-Hollanders in petto hebben, zijn oplossingen. Wij willen dat de Noord-Hollander goed kan leven, een goede passende woning heeft, dat hij zich goed door de provincie kan bewegen en dat wij voldoen aan de taakstelling die het Rijk ons oplegt voor het behalen van het Klimaatakkoord. We hebben de taak om echt bij te dragen. Een betere wereld begint bij jezelf. Ik denk dat het in Noord-Holland ook moet gelden. Als u mij vraagt wat wij Noord-Holland brengen dan zijn het dat soort oplossingen, waarmee we vooruitgang maken en niet stilstand veroorzaken.

De **VOORZITTER**: Dank voor uw betoog,
Dan gaan we naar mevrouw Strens.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ik moet het inzicht dat de VVD net ontboezemde nog even op mij in laten werken. Ik ben blij dat de VVD nu inziet dat de grote opgaves van deze tijd maken dat onze baten en lasten met elkaar in evenwicht moeten zijn.

Vandaag bespreken we de begroting 2022. Een belangrijk moment, mede omdat dit het laatste volledige begrotingsjaar is waarin we de ambities uit ons coalitieakkoord ‘Duurzaam doorpakken’ waar kunnen maken. En invulling geven aan die ambities is nu misschien wel belangrijker dan ooit. Want je hoeft de krant maar open te slaan en je leest regelmatig de woorden ‘klimaatcrisis’, ‘stikstofcrisis’, ‘wooncrisis’. Een crisis vraagt niet alleen om directe actie in het hier en nu, het vraagt ook om een politiek die richting geeft, heldere keuzes maakt en in actie komt welke recht doet aan de urgentie van deze opgaves. Daar hoort wat D66 betreft een krachtig Noord-Hollands provinciebestuur bij dat samenwerkt en een betrouwbare partner is voor onze inwoners, andere overheden, maatschappelijke organisaties en voor bedrijven. We moeten er samen voor zorgen dat mensen weer wat meer vertrouwen in de politiek krijgen. Want de ontwikkeling die we nu zien, dat dit vertrouwen daalt en mensen de overheid steeds minder vertrouwen vindt D66 zorgelijk. En voorzitter, dat vraagt van ons allemaal dat ook wij blijven reflecteren op onze rol in dit politieke systeem en ons bewust zijn wat de effecten kunnen zijn van ons eigen

gedrag en de besluiten die we hier nemen. Dat maakt ook dat ik hier vandaag geen betoog wil houden om onze politieke verschillen uit te vergoten, maar juist wil oproepen om met elkaar in verbinding te blijven, op zoek te gaan en te luisteren naar elkaars verhalen, elkaars belangen en te beseffen dat we zonder onze inwoners, ondernemers en bedrijven er niet in slagen om tempo te maken om de noodzakelijke transities waar te maken. Waarbij we wat D66 betreft ook voor moeten zorgen dat iedereen mee kan doen met deze transities. Dat er noodzakelijke transities nodig zijn en we niet kunnen blijven doen wat we altijd deden, is wat D66 betreft glashelder. We moeten ook in Noord-Holland van een lineaire naar een circulaire economie, van vechten tegen het water, naar leven met het water, van het maximale van onze bodem en ons land vragen, naar omarmen wat ze ons teruggeeft, weer in balans komen met de ecologische grenzen. De clichés zijn waar. Nu ik mijn zoon, Onno, thuis hebt rondlopen, weet je nog beter voor wie je het doet. Onze generatie, die redt het nog wel, maar juist voor al die kinderen die ook het recht hebben op een gezonde toekomst, op schoon water, op schone lucht en op een aarde die tegen een stootje kan, daar moeten we het voor doen. Zo zag ik afgelopen zaterdag onze buurkinderen richting de klimaatmars lopen met een zelfgemaakt bordje in hun hand met de tekst: 'durf te kiezen, red onze aarde'. Voor mij persoonlijk weer een extra aansporing om door te gaan op het pad, dat ook deze coalitie heeft gekozen, richting die gezonde en duurzame toekomst. En dat het mogelijk is, daar ben ik van overtuigd. Ook deze begroting laat ook zien dat we de juiste keuzes maken.
Zo wordt in onze voedselvisie ingezet op een volledige natuurinclusieve landbouw in 2030 door een verdere reductie van gewasbeschermingsmiddelen, verbetering van waterkwaliteit en bodemvruchtbaarheid en een vergroting van de biodiversiteit. Dit doel kan alleen maar bereikt worden als onze agrariërs op een andere manier kunnen en willen boeren. Het verhaal van de bollenboer Huiberts, die hiermee bezig is, kan anderen inspireren hetzelfde te doen. Wij dienen daarom ook graag de motie Blakende Bollen - die zojuist door GL is ingediend - mede in.
D66 ziet daarnaast dat natuur en landbouw steeds meer hand in hand met elkaar kunnen en moeten gaan. De boer van de toekomst zal ook een bijdrage leveren aan het behalen van natuurdoelstellingen. Is deze transitie gemakkelijk? Nee. De gebiedsprocessen, die in het kader van stikstof zijn opgestart, laten zien dat niet alles overal kan. Richtinggevende keuzes zijn nodig om duidelijk te zijn over waar we heen willen. Voor D66 is het doel helder, de stikstofuitstoot moet stevig omlaag. Gesprekken zijn nodig om met elkaar invulling te geven aan de wijze waarop we dat einddoel kunnen behalen. Dat vraagt aanpassing, flexibiliteit en tijd om met elkaar het gesprek te voeren. En zoals een van de mensen, die ik sprak tijdens het werkbezoek aan polder Westzaan, treffend zei: 'Ik wil gewoon dat het duidelijk is, dan weet ik waar ik aan toe ben kan ik ook verder met mijn toekomst'. Dat is wellicht niet het meest populaire verhaal, maar wel het eerlijke verhaal. En wie eerlijk is, wint uiteindelijk het vertrouwen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Mooie, verbindende woorden van mevrouw Strens. Als je het gesprek aangaat over de gevolgen, is dan een goede opener om in je gesprek te zeggen: "Maar ik wel dat je jouw veestapel halveert."?

Mevrouw **STRENS** (D66): Volgens mij hebben we heel duidelijk gezegd dat de stikstof uitstoot omlaag moet. Het feit dat die veestapel gehalveerd moet worden, daarmee zeggen we niet dat het aantal boeren moet worden gehalveerd. We zeggen dat een boer een eerlijke toekomst moet kunnen hebben, met een eerlijk verdienmodel, met minder dieren, maar wel dat hij een goed belegde boterham kan verdienen. Ik snap dat het voor een aantal partijen een stevige boodschap is, maar wil je die transitie mogelijk maken, dan moet je af en toe scherp zijn en duidelijk zeggen waar je heen wilt. De manier waarop, daarover kan het gesprek worden gevoerd.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, we moeten dat gesprek voeren, maar denkt u nu dat deze opening, niet onnodig voor een verharding heeft gezorgd, terwijl het met de mooie verbindende woorden die u net sprak op een andere manier beter tot stand was gekomen?

Mevrouw **STRENS** (D66): Het is een keuze geweest om op die manier het gesprek aan te gaan. Wellicht moest wellicht op dit moment de knuppel in het hoenderhok. Ja, dat betekent een halvering van de veestapel.

Een groot deel van de Provinciale begroting wordt ook dit jaar weer ingezet voor bereikbaarheid en mobiliteit. De seinen voor de toekomst staan in dit programma financieel op rood. We zullen de komende tijd een aantal grote keuzes moeten maken. Wat D66 betreft moeten deze keuzes bijdragen aan het bereiken van onze andere doelen. Door te blijven hameren op minder mobiliteit, dus niet alleen wandelen maar juist geen mobiliteit is in onze ogen de meest duurzame vorm. Met actieve mobiliteit als lopen en fietsen en een robuust OV-netwerk houden we de afspraken uit het klimaatakkoord in het oog. Daarnaast heeft minder uitstoot een positief effect op een gezonde leefomgeving en houden lopen en fietsen je langer gezond. Slimmer, minder fossiel, met wegen en infrastructuur die reageren op de gebruikers, energie opwekken en bijdragen aan de biodiversiteit. Het klinkt als een utopische toekomst, maar we leggen deze periode een heel stevige basis om het te gaan realiseren. Voor een sluitend fietsnetwerk zul je soms het water over moeten. Ook varende fietspaden zijn geen luchtfietserij. In november 2020 namen we daarom in deze Staten al een motie aan om te onderzoeken hoe we de continuïteit van deze varende fietspaden konden waarborgen. D66 is dan ook blij dat we bij deze begroting hier een stap verder in kunnen gaan voor de veerponten bij Ilpendam en bij Spaardam. Wij dienen daarom ook samen met GL, CU en CDA een motie hierover in, die al door de ChristenUnie is ingediend.
Ook water moet gezond zijn! Een van de aspecten waar D66 ook op dit moment de nadruk op wil leggen is de waterkwaliteit. Het zorgen voor een goede waterkwaliteit is een gedeelde verantwoordelijk van het Rijk, gemeenten, waterschappen en provincie. Het verbeteren van de waterkwaliteit is cruciaal voor het versterken van de natuur en het verbeteren van de biodiversiteit. Momenteel lopen er verschillende pilots om te werken richting de doelen van de KRW. We kijken uit naar de uitkomsten van deze pilots en grijpen de mogelijkheden om de provinciale rol met betrekking tot het verbeteren van die waterkwaliteit verder te verstevigen, met beide handen aan.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Toch nog even over de waterkwaliteit. Grote impact daarop heeft de veehouderij en de mest. Daar zie ik juist een provinciale rol. Wilt u daar dan ook naar kijken?

Mevrouw **STRENS** (D66): Ik denk inderdaad dat het goed is om te kijken wat binnen de mogelijkheden van de Provincie ligt om die waterkwaliteit te verbeteren.

Het klimaatdoel 2030 vereist een voortvarende uitvoering van bestaand en nieuw beleid. Ook D66 wil dat we maatregelen treffen, zodat de opwarming van de aarde onder de 1,5 graad blijft. Hiervoor zijn Europa en het Rijk eerst aan zet. Alleen kunnen we het niet. We moeten het samen doen. D66 wil dat we tempo maken. Daarom wil D66 dat ook wij als provincie in de startblokken staan om te beginnen als er een beroep op ons wordt gedaan. Eerder dit jaar hebben wij de motie van GL 'Voorbereiden op 55% co2-reductie' mede ingediend.
Met het vaststellen van de RES1.0 hebben we een belangrijke stap gezet naar meer opwek van duurzame energie op land. In de Omgevingsverordening zorgen we daarnaast dat de ruimtelijke randvoorwaarden zeker worden gesteld. D66 roept het college op om ook bij de verdere uitwerking van de RES dit voortvarend op te blijven pakken. De beperkingen voor de aansluiting op regionale netten van bijvoorbeeld zonnepanelen die nu optreden vindt D66 zorgelijk. Niet alleen zorgt dit voor een minder snelle omschakeling naar duurzame energie, het remt ook het enthousiasme en de wil bij mensen om zelf initiatief te nemen. Wat D66 betreft is voorzichtigheid geboden met provinciale regie op netwerkcongestie. Logisch dat we het in deze tijd van crisis moeten doen, maar hoofdzaak blijft dat we de crisis zo snel mogelijk oplossen zodat het niet meer nodig is en iedereen toegang heeft. We hebben een robuust energienetwerk nodig om de Uitdagingen, die op ons afkomen, aan te kunnen. Naast de opwek van meer duurzame energie is ook de omschakeling naar hernieuwbare warmte nodig. De snel groeiende inzet van warmtepompen draagt hieraan bij, maar is niet voldoende. Het vereist meer actie in met name de gebouwde omgeving. Weliswaar ligt de verantwoordelijkheid hier primair voor bij de gemeenten, de provincie kan vanuit haar regierol wel zorgen voor de noodzakelijke versnelling en kennisuitwisseling. Bij de behandeling van de Kaderbrief heeft D66 een motie ingediend waarin zij het college vroeg de mogelijkheden voor het beter faciliteren van energie-coöperaties voor te leggen aan Provinciale Staten, inclusief de financiële consequenties. Het college gaf in een reactie aan dat het ministerie van Economische Zaken en Klimaat € 10 miljoen euro heeft vrijgemaakt voor een Ontwikkelfonds voor Energiecoöperaties en dat er wordt onderzocht of dit een interessante regeling kan zijn voor de energiecoöperaties in de provincie Noord-Holland. Kan de gedeputeerde hierover een update geven? Ik ben tegenwoordig zelf lid van een energiecoöperatie en weet uit ervaring dat het zonder support van een lokale overheid niet mogelijk is om dit te realiseren. In mijn geval heeft het lef van een lokale bestuurder in combinatie met de tomeloze energie van bewoners gezorgd dat het duurzame warmtenet, dat restwarmte gebruikt van een datacenter, binnen bereik is.
In mijn inleiding zei ik er al kort iets over. Om transities te laten slagen, is het noodzakelijk dat al onze inwoners mee kunnen doen. Gelijke kansen voor iedereen is voor D66 een belangrijke kernwaarde. Reden ook voor ons om de motie energiearmoede, die wordt ingediend door de PvdA, mede in te dienen.

Ontwikkelen van talent is nodig om onze transities mogelijk te maken. Onderwijs en arbeidsmarkt moeten naadloos op elkaar aansluiten om te zorgen voor kennis en talent. D66 is blij dat er hiervoor in deze begroting middelen vrij worden gemaakt. De inzet van de provincie voor meer technisch personeel is hier een mooi voorbeeld van en zal de komende jaren aandacht blijven vragen. Want willen we de energietransitie verwezenlijken, dan is meer technische personeel een kritische randvoorwaarde. Onze zoektocht naar duurzame innovaties om onze transitieopgaven te realiseren, vragen om een Provincie die nadrukkelijk aanjaagt en een regierol pakt. Onze fractie ziet dat dit, met positief effect, gebeurt. Het zou goed zijn om scherper zicht te hebben op hoe sociale innovaties bijdragen aan technologische innovaties . Immers, sociale innovaties zijn van belang om technologische innovaties te implementeren en werknemers te betrekken. Want zonder mensen die mee willen, is een transitie niet mogelijk. D66 is benieuwd of het college de meerwaarde hiervan met ons deelt en in hoeverre onze bedrijven goed weten welke (Rijks)regelingen hiervoor beschikbaar zijn?

Ik noemde in mijn inleiding al de wooncrisis. Iedereen kent wel iemand die op zoek is naar een huis en hierin nog niet is geslaagd. De tekorten op de Hollandse woningmarkt zijn fors. Wederom is het ook hier vaak de jongeren generatie die ongewild nog thuis woont, het huis deelt, of een te hoge huur betaalt. De Provincie kan en moet een rol spelen in de oplossing voor het woningtekort. We zijn blij met de aandacht die het college hiervoor heeft en we kijken uit naar de verdere ideeën in het Masterplan Wonen. In ons beleid moeten we niet vergeten dat naast het bouwen van woningen ook infrastructuur een essentiële rol speelt in de oplossing van wooncrisis. Zoals vaker door D66 is ingebracht het adagium: ‘Eerst bewegen, dan bouwen’.
Wat is voor jou de mooiste plek van Noord-Holland? een vraag die je iedereen kan stellen en waar je vaak heerlijke verhalen terugkrijgt over bijzondere momenten die iemand daar heeft meegemaakt. Die mooie landschappen, al die verborgen verhalen, die moeten we wat D66 koesteren. Ons landschap is van onschatbare waarde. Maar we weten ook, door alle transities die we doormaken, het landschap gaat veranderen. Verhalen krijgen een nieuw hoofdstuk. Dit vraagt om een provincie, die haar rol als hoeder van de ruimtelijke kwaliteit stevig invult, die mensen meeneemt, hun verbeeldingskracht prikkelt en die letterlijk schets hoe die toekomst eruit kan zien. Want zeg nou zelf, wie wordt er nou niet geïnspireerd door een landschap waarin wonen, natuur en de opwek van duurzame energie hand in hand kunnen gaan, door beelden van een waterrijke provincie, met volop ruimte voor recreatie en ontspanning? D66 hoopt dat niet alleen onze gedachten hierdoor geprikkeld raken, maar ook die van jullie. Wij zullen in ieder geval het initiatief blijven nemen om na te denken over de manier waarop de provincie invulling kan geven aan actieve landschapsontwikkeling.
Voorzitter, ik kom tot een afronding. Luisteren naar elkaar, horen wat de ander drijft, waar hij bang voor is, waar hij energie van krijgt. Het is cruciaal om die verhalen te kennen, om te zorgen dat iedereen mee kan doen. Zodat de uitdagingen waar we voor staan realistisch en haalbaar zijn. Laten we zorgen dat de transities niet alleen technisch en financieel mogelijk zijn, maar ook sociaal een succes worden. Ik zou willen afsluiten met een citaat van Frans Timmermans, dit weekend in de Volkskrant. ‘ Natuurlijk levert een transitie ongemak op. Mensen

zullen ook af en toe uit hun comfortzone moeten komen. Maar als het enige doel van de politiek is ‘mensen in hun comfortzone houden’, stop dan met politiek!’

De VOORZITTER: Dank u wel voor uw bijdrage. Dan gaan we naar de laatste spreker in eerste termijn, de heer Leerink.

De heer **LEERINK** (PvdA): Voorzitter, ik heb u de afgelopen dagen starend naar mijn beeldscherm, in de voorbereiding van deze dag, wel eens wat minder goede dingen toegewenst. Wie haalt het nu in zijn hoofd om uitgerekend onze Lars Voskuil op het lijstje te zetten van mogelijke burgemeesterskandidaten voor Bergen? Maar het is u vergeven, zeker als u een beetje soepel om wil gaan met mijn spreektijden. Nu ik hier dan toch sta, is het mij een eer en genoegen om namens de PvdA de algemene beschouwingen te mogen houden.
Of het nu gaat om de energietransitie, de woonproblematiek of Tata, als PvdA-fractie hebben we aan het begin van deze periode twee belangrijke checkvragen opgeschreven: Wat betekenen de besluiten die we nemen voor de leefbaarheid van mensen in dorpen en steden? en Hoe nemen we daar alle mensen zo goed mogelijk in mee? Met een dikke streep onder het woordje alle, want als we elkaar niet heel goed vasthouden, als we er niet voor zorgen dat iedereen een stap vooruit kan zetten, ligt juist in deze jaren waarin er zo veel op ons afkomt verdergaande tweedeling ook in onze provincie op de loer. Een tweedeling die nu vaak al zo pijnlijk zichtbaar wordt binnen steden, tussen stad en regio, tussen mensen, die wel een huis hebben en wie niet, tussen mensen die een geïsoleerd huis hebben en wie niet, tussen mensen die iedere tien minuten een tram kunnen nemen en mensen die twee uur moeten wachten op de volgende bus, tussen mensen die de weg weten, in staat zijn wegen, windmolens, nieuwe huizen, weg te procederen en mensen die vervolgens voor de gevolgen opdraaien, tussen mensen, die in een gemeente wonen waar ze het voorzieningenniveau nog een beetje op peil weten te houden en mensen die in een gemeente wonen waarin dit eigenlijk niet meer lukt. De boel bij elkaar houden, zorgen dat we allemaal een stap naar voren kunnen zetten, werken aan een inclusieve samenleving, die opdracht is niet nieuw, maar wel urgenter dan ooit. Niet nieuw, omdat solidariteit altijd al een kwestie van beschaving is geweest. Urgenter dan ooit, omdat we de grote opgaven, waar me met elkaar voor staan, simpelweg niet voor elkaar krijgen als een grote groep mensen afhaakt.
Kijkend vanuit dit perspectief zijn we als PvdA dan ook blij met het Masterplan Wonen. Ik hoef hier niemand uit te leggen hoe urgent de woningbouwopgave is. Iedereen kent wel iemand in zijn of haar omgeving die klem zit. Het is goed dat we als provincie hier een stap naar voren zetten. Ons niet beperken tot de ruimtelijke kant van het woonverhaal, maar in de volle breedte kijken hoe we als provincie kunnen bijdragen aan sneller en betaalbaar bouwen, waarbij niet wordt geaarzeld ook buiten de gebaande paden te treden. Ik geef toe, we waren in het begin misschien een klein beetje afwachtend toen gedeputeerde Loggen zijn voornemen openbaarde. Je weet het maar nooit, zo een Masterplan kan natuurlijk alle kanten op. Wordt dit een ‘Worst Cees-’ of ‘Best Cees-scenario’? We zijn blij met het resultaat, zoals het er nu ligt. Het plan is een goede basis om verder mee aan de slag te gaan. Betaalbaar bouwen en betaalbaar houden, dat is waar de PvdA voor gaat. We beseffen dat uitvoering geven aan dit masterplan niet mogelijk is zonder forse extra financiële inspanning. U vindt ons bij de zoektocht naar deze extra middelen aan uw kant. In dat opzicht ben ik blij met in dat opzicht de eerste handreiking die is gedaan door de

VVD, als het gaat om de opcenten. Als je de laagste opcenten van Nederland wilt houden, dan haal je daarmee misschien 600 van de 100 miljoen euro mee op die je in totaal nodig hebt voor dat plan, maar het is wel een belangrijke stap. We moeten allemaal over onze denkramen heen stappen, om dit probleem op te lossen. In die zin waardeer ik het enorm dat deze beweging er is. We zullen echt samen moeten kijken hoe we dit gaan oplossen. Stil blijven staan, op welk punt dan ook, is geen optie.
Toenemende tweedeling dreigt ook als we niet uitkijken ook bij die andere grote opgave, de energietransitie. We zijn er als PvdA als geen ander van doordrongen dat deze noodzakelijk is. En we kunnen het niet mooier maken dan het is. De energietransitie zal ook iets van ons zal vragen. Maar dat mag er niet toe leiden dat mensen die nu al in de knel zitten nog verder in de knel komen. Je zult met deze gasprijzen maar in een tochtige slecht geïsoleerde huurwoning zitten. Als we hier als provincie niet alle zeilen bij zetten zal een grote groep mensen niet alleen in grote problemen komen, maar noodgedwongen ook de hakken in het zand zetten. En dan kunnen we al die mooie ambities wel op onze buik schrijven. Wat de PvdA betreft is armoede, dus ook energie-armoede. De komende jaren dan ook een cruciaal punt waarop we zullen blijven hameren. Voor nu dienen we samen met D66 GroenLinks, Partij voor de Dieren en de SP een motie in.

Motie 215/08-11-2021
Motie Energiearmoede in kaart brengen

De Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 8 november 2021,
Constaterende dat:
- *Binnen heel Nederland ongeveer 550.000 huishoudens in energiearmoede verkeren;*
- *De energieprijzen op het moment op een hoogtepunt zijn sinds 2015 en blijven stijgen;*
- *Er een aanbeveling is vanuit de Europese Commissie om aandacht te besteden aan energiearmoede;*
- *TNO een kaart heeft gepubliceerd, waarop is aangegeven in welke wijken in Nederland energiearmoede voorkomt;*
- *De urgentie om energiearmoede aan te pakken inmiddels een breed maatschappelijk onderwerp is;*
- *Het relevant is om de verschillende oorzaken van energiearmoede te onderscheiden om vervolgens diverse en gepaste beleidsoplossingen te construeren;*

Overwegende dat:
- *De stijgende energieprijzen en de uitwerking van de RES'en 1.0 een mogelijke groei van energiearmoede kunnen veroorzaken;*
- *Minder draagkrachtige huishoudens door gebrek aan middelen vaak in de minst energiezuinige woningen wonen en relatief toch al hoge energierekeningen hebben;*
- *Zowel huurders als een significant aantal huishoudens met een koopwoning lijden onder energiearmoede door een relatief hoge energierekening;*
- *Een groeiende energiearmoede leidt tot groeiende ongelijkheid in onze maatschappij. Dit leidt weer tot groeiende maatschappelijke onrust;*

- *De zon en de wind van iedereen zijn en de energietransitie ook van ons allemaal moet zijn;*
- *Het bestrijden van energiearmoede bijdraagt aan het halen van de doelen van de RES'en 1.0, zoals ook verwoord in het provinciaal Actieprogramma Klimaat;*
- *Het nationaal isolatieprogramma concrete aanbevelingen doet om energiearmoede middels isolatie te beperken en dit dankzij laagdrempelige financiële regelingen en praktische ondersteuning wil realiseren;*
- *Bestrijding van energiearmoede bovendien kan bijdragen aan het fysieke en sociaal maatschappelijke welzijn van toch al kwetsbare inwoners;*
- *Voordat energiearmoede binnen de provincie verholpen kan worden, er eerst op wijkniveau bekend moet zijn in welke vorm en mate deze voorkomt;*
- *Hier een belangrijke regierol voor de provincie ligt, zoals gemeenten al hebben aangegeven in de vele kennissessies en bijeenkomsten over de uitvoering van de RES'en 1.0 en de op handen zijnde warmtetransitievisies;*

Verzoeken het College:

- *De recent gepubliceerde kaart over energiearmoede van TNO en de vervolgmonitor (in ontwikkeling) van TNO op de website van de Provincie Noord-Holland te ontsluiten;*
- *Het Servicepunt Duurzame Energie een rol te geven in de communicatie en kennisdeling rond energiearmoede naar gemeenten en andere actoren;*
- *Om de programmatische aanpak van de Metropoolregio Amsterdam op energiearmoede te ondersteunen en hiervoor financiële middelen beschikbaar te stellen, om gemeenten in Noord-Holland die buiten de MRA vallen te informeren en te betrekken;*
- *Te inventariseren bij de gemeenten of zij bij de aanpak van energiearmoede iets nodig hebben van de provincie Noord-Holland en zo ja, wat;*
- *Kennis te nemen van de ervaringen van andere provincies, zoals Zuid-Holland en Gelderland, bij de aanpak van energiearmoede;*
- *Dit terug te koppelen naar de commissie RWK;*

En gaat over tot de orde van de dag.
PvdA, D66, GroenLinks, PvdD, SP, ChristenUnie en DENK

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **LEERINK** (PvdA): Voorzitter, tweedeling van de samenleving moet wat ons betreft op alle fronten worden tegengegaan, maar al helemaal als het gaat om gezondheid. Iedereen in onze provincie moet er, waar hij of zij ook woont, vanuit kunnen gaan dat de lucht die wordt ingeademd schoon is en dat kinderen veilig buiten kunnen spelen. Daarom zijn we blij dat er een onomkeerbare beweging in gang lijkt te zijn gezet rond Tata. We kunnen de bewoners niet vaak genoeg prijzen voor hun volhardende strijd. We zijn er nog lang niet. Er zal ook het komende jaar geen dag voorbij gaan dat gedeputeerde Olthof, samen met alle betrokkenen, bezig zal zijn om er voor te knokken dat het gezonder en leefbaarder wordt in het IJmondgebied. Maar laten we ons zelf af en toe ook een straaltje licht gunnen. Wie had twee jaar geleden kunnen denken dat we nu op dit omslagpunt zouden staan? Verandering in gang zetten. Met beperkte middelen de

koers van een oceaantanker verleggen. Het kost belachelijk veel energie, doorzettingsvermogen en tijd, maar het kan dus wel.
Het kan dus wel, en dat zeggen we ook tegen Schiphol. Het draagvlak voor groei met alle ellende die daarbij hoort is voorbij. Geen herrie, maar huizen. Mijn dochter zou zeggen: Wen er maar aan. De soms gekmakende werkelijkheid rond Tata staat voor ons ook voor iets groters. We hebben rond bedrijven als Tata bestuurlijke systemen gecreëerd, die zo ondoorzichtig, ingewikkeld, log en traag zijn, dat ze zelfs door de politiek, -op wie de ogen terecht gericht zijn-, maar zeer moeizaam lijken bij te sturen. Zie de neuzen van de Omgevingsdienst tot Europa maar eens dezelfde kant op te krijgen. Hoe zorgen we er voor dat we als politiek de greep weer terugkrijgen? Hoe kunnen we in situaties als deze de positie van de burger versterken? Want je zult het maar op moeten nemen tegen reuzen als Tata en Schiphol en de systeemwereld die daar achter schuilt. Dat zijn fundamentele vragen waar we het los van de waan van de dag, met elkaar over moeten hebben, omdat anders het vertrouwen in de politiek verder zal worden ondermijnd.
Een laatste punt dat ik hierbij zou willen maken gaat over gezondheid. We weten allemaal dat gezondheid het belangrijkste is wat een mens heeft. Daarom komt het rapport van het RIVM over Tata ook zo hard aan. Niet voor niets hebben we aan het begin van deze periode de letter G van gezondheid toegevoegd als laatste letter aan de commissie NLG. Tegelijkertijd merken we dat het concreet invulling geven aan die G van gezondheid in de praktijk knap lastig is, omdat we nauwelijks over instrumentarium beschikken, om hier daadwerkelijk op te sturen. Mijn collega Jellema is vastbesloten zich hier het komende jaar in vast te bijten. U gaat nog veel van haar horen.
Wonen, de energietransitie en stikstof: Boven deze en andere opgaven hangt een andere vraag die bij uitstek op het bordje van de provincie ligt: Hoe ziet Noord-Holland er over twintig jaar uit? Wat is de impact van alles wat we nu in gang zetten op de kwaliteit van ons landschap? Dat landschap hoort bij ons en maakt dat we ons hier thuis voelen. Maar ons landschap verandert sneller dan ooit en niet alleen goede. Dat vraagt om een actieve rol van de provincie. Als het gaat om de Datacenter Strategie en de toenemende ‘verdozing’ van het landschap, onlangs nog door de PvdA op de agenda gezet, zien we die actieve houding van de provincie gelukkig ook. Daar worden stappen gezet. Maar hoe verbinden we samen met gemeenten, waterschappen en alle andere betrokkenen de grote opgaven van de toekomst met elkaar? Hoe laten we zien dat verandering in een gebied ook kan beteken dat er kwaliteit wordt toegevoegd? Waar ligt bij deze enorme ontwerpopdracht, waarbij alles en iedereen met elkaar verbonden lijkt te zijn, de regie? Is hierbij niet een veel actievere rol voor de provincie weggelegd? Voorzitter wij zullen hier op terugkomen bij de uitwerking van het Masterplan Wonen en de RES’en 2.0. We zullen in de commissie, samen met D66, met een discussienotitie komen.
We spreken hier over de begroting van volgend jaar. Die begroting is sluitend en wat ons betreft een goede vertaling van dat wat we met elkaar in het coalitieakkoord hebben afgesproken. Er is veel in gang gezet en daar zijn we stiekem ook best een beetje trots op. Er is veel in gang gezet. Er is ook een goede stap gemaakt als het gaat om de inzichtelijkheid. We danken eenieder die hieraan een bijdrage heeft geleverd. De opgaven, die op ons afkomen, reiken veel verder dan dat ene jaar. Het is dan ook goed dat we de komende tijd met elkaar de financiële scenario’s voor de lange termijn onder de loep nemen. Daar hoort wel de vraag bij waar we met elkaar geld voor willen vinden. In een wereld die sneller beweegt dan ooit zullen we als provinciaal bestuur wel

mee moeten blijven bewegen. Die discussie begint wat ons betreft al als we met elkaar gaan kijken hoe we het Masterplan Wonen van een financiële paragraaf kunnen voorzien. Terecht kiezen we hier voor een actievere provinciale rol. Maar die actievere rol is net zo goed gewenst om energiearmoede te voorkomen, of te zorgen voor goed openbaar vervoer -ook in de regio-. Omdat de stem van jongeren nogal eens vergeten wordt, terwijl juist bij hen zoveel kennis, drive en creativiteit zit, dienen wij als het gaat om goed openbaar vervoer samen met PvdD, CDA en de SP de motie Jongerenperspectief op mobiliteit in.

Motie 216/08-11-2021
Jongerenperspectief op bereikbaarheid

Provinciale Staten van Noord Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021,
Constaterende dat:

- *Provincie Noord-Holland voor een grote opgave staat om de bereikbaar onder andere in het landelijk gebied te waarborgen;*
- *Op 22 maart 2021 het initiatiefvoorstel 'Challenge innovatieve ideeën voor mobiliteit in Noord-Holland Noord!' in de commissie mobiliteit en bereikbaarheid is besproken en met enthousiasme is ontvangen;*
- *Er op 10 november 2021 een NJR jongerendag plaatsvindt waarbij een van de opdrachten het mobiliteitsvraagstuk is;*

Overwegende dat:

- *Het meenemen van het jongerenperspectief kan zorgen voor innovatieve ideeën die inspiratie kunnen geven om de ambities en opgave van Noord-Holland kan verder helpen;*
- *Het meenemen van het jongerenperspectief de participatie van jongeren bij de politiek kan vergroten;*

Verzoekt het college:

- *Om in gesprek te gaan met de jongeren van de NJR jongerendag over mobiliteit;*
- *Om de uitkomsten van de NJR jongerendag mee te nemen in het mobiliteitsbeleid voor zover het past binnen het budget en de ambities van provincie Noord-Holland;*

En gaan over tot de orde van de dag.
PvdA, CDA, SP, PvdD en DENK

De **VOORZITTER**: Deze motie maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.

Soms zijn er goede redenen om als provincie ook mee te denken over het in stand houden van de sociale en culturele infrastructuur. In het kader van de corona steunmaatregelen hebben we weliswaar onze grenzen tijdelijk een beetje opgerekt, maar vergeleken met veel andere provincies heeft de provincie Noord-Holland op dit terrein een wel erg zuinige taakopvatting. Wanneer het Rijk en gemeenten net zo rigide met hun kerntaken omgaan als onze provincie, gaan we de problemen in dit land, de problemen van de mensen niet oplossen. Soms is het nodig ook hier een extra stap te zetten,. Bijvoorbeeld door samen met gemeenten en bibliotheken te kijken hoe we een offensief kunnen beginnen tegen de laaggeletterdheid in onze provincie, die een veel te grote groep Noord-Hollanders extra kwetsbaar maakt. Als de provincie voor mensen

het verschil kan maken, laten we dan niet steeds terugverwijzen naar onze kerntaken, maar kijken of er samen met andere overheden en partijen ook haakjes en mogelijkheden zijn om samen wel iets te doen. Wel iets doen voor mensen die gekmakend lang op zoek zijn naar een betaalbaar huis. Wel iets doen voor mensen die best duurzaam zouden willen leven, maar dat simpelweg niet kunnen betalen. Wel iets doen voor mensen die hun voorzieningenniveau zien verschralen omdat ze toevallig in de verkeerde regio wonen. Wel mee knokken met mensen die overlast en gezondheidsschade ervaren door bedrijven als Tata en Schiphol, ook al gaan we er maar voor een klein deel over, geen herrie maar huizen. Omdat het te gemakkelijk is om te zeggen dat een ander het maar moet doen. Omdat als we niets doen de tweedeling in Noord-Holland zich steeds scherper af zal tekenen. Omdat we als PvdA de boel bij elkaar willen houden.

De **VOORZITTER**: Dit waren de partijen, die hun inbreng hebben geleverd in eerste termijn. Dank daarvoor. We gaan een half uur schorsen, zodat het college zich kan voorbereiden op de nader ingediende moties. Welgeteld zijn er 33 moties en 3 amendementen ingediend.
Ik schors de vergadering tot 17.20 uur.

Schorsing: 16.51 tot 17.25 uur

9a. Moties en amendementen

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. We zijn aanbeland bij de beantwoording in eerste termijn door het college. Allereerst is het woord aan mevrouw Pels.

Gedeputeerde **PELS**: De oproep vanuit uw Staten is helder. U zegt ons: Geen uitstelbingo. Juist actie ondernemen. Meer doen dan problemen benoemen, maar ze juist oplossen. Keuzes durven maken. Regie nemen. Samenwerken. Gedeputeerde Staten herkennen zich hier volledig in. De grote thema's zoals Klimaat en Wonen vragen om actie. We vertalen uw oproep naar zowel een stevige boodschap richting het Rijk en zullen met concrete voorstellen komen. Hoe we dat doen? Via het Masterplan Wonen. Daar zullen mijn collega's bij stil staan.
Met betrekking tot financiën. We hebben de afgelopen jaren gezamenlijk gewerkt aan meer leesbaarheid en transparantie in de begroting, via de programma's, de doelen en de indicatoren. Een mooi voorbeeld van de nieuwe bestuurscultuur. De Planning & Control cyclus loopt als een rode draad door ons werk heen. We hebben ook de financiën op orde gebracht. We budgetteren zeer voorzichtig. Kijkt u maar naar de normen rond de Algemene Reserve, waarbij in de commissie is stilgestaan. We moeten daar eens met elkaar het gesprek over aan gaan.
Ter herinnering. We zitten hier niet om winst uit te keren, of zonder doel geld op te potten, maar om maatschappelijke doelen te realiseren. Als we sparen dan doen we dat voor een doel. Bijvoorbeeld: Komend jaar sparen we 56 miljoen euro voor Mobiliteitsinvesteringen. We halen ook geld uit de bestemmingsreserves voor Mobiliteit, maar liefst 107 miljoen euro. Dat doen we om uw plannen, die u goedgekeurd heeft voor onze infrastructuur, te realiseren.
We komen nu bij de volgende stap. Het verder betrekken van Provinciale Staten bij de P & C-cyclus. Dank voor de complimenten en ook de feedback op het proces. Nu gaan we toe naar een evaluatie. Zoals toegezegd zullen we de Staten daarbij betrekken en verbetervoorstellen voor het

proces van de Kaderbrief 2023 doen om dit proces verder te ontwikkelen. Daarnaast wordt een volgende stap gezet in het verkrijgen van meer overzicht en inzicht in de aangekondigde Perspectiefnota. Daarmee komen we gelijktijdig met de Kaderbrief 2023. We zien die nota als basis voor het gesprek. We geven informatie, op basis waarvan u met elkaar van gedachten kan wisselen over beleidskeuzes.

Motie 184 'Financieel toekomstbeeld stelpost Verbeter- en uitbreidingsinvesteringen': Het college werkt al aan een Perspectiefnota. Deze opdracht hebben we al eerder tot ons genomen. De motie is overbodig.
Motie 186 'Structurele subsidie Sportservice Noord-Holland': We hebben veel waardering voor de inzet van Sportservice Noord-Holland. Als gedeputeerde Sport ben ik blij dat we deze periode meer te besteden hebben aan sport dan de vorige periode. Het lijkt me van essentieel belang, voordat we een uitspraak doen over het eventueel herintroduceren van boekjaarsubsidies, dat we ons eerst oriënteren op onze taak rondom sport. De motie wordt negatief geadviseerd.
Motie 187 'Toekomstperspectief sport wil het college positief adviseren. Het college komt met een notitie, waarin een overzicht wordt geboden, zoals hier gevraagd. Ik geef u mee dat we niet gelijk met een visie komen. Het is van groot belang dat elke partij, op basis van de eigen voorkeuren en voorstellen, zich dan kan oriënteren op hoe wij ons als provincie tot sport moeten verhouden.
Motie 192 'Ecologie en natuur bij nieuwe organisatie Hollandse Waterlinies' kan het college positief adviseren.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Vandaag worden de algemene beschouwingen van de diverse politieke partijen uitgesproken. Ik wil ook iets beschouwelijks teruggeven, omdat ik toch al wat jaren in dit huis mag rondlopen. Ik heb vanavond een van de betere debatten mogen waarnemen. Het was mooi om te zien dat er goed naar elkaar werd geluisterd.
Als men goed kijkt naar een aantal voorstellen dan kan men vraagtekens zetten bij de haalbaarheid en betaalbaarheid. Kan het allemaal wel in 2030? Er moet tijd voor worden genomen om te zorgen dat het goede gesprek gevoerd kan worden over die voorstellen om te kijken of ze inpasbaar zijn en of er draagvlak voor is om groene groei te bevorderen. Dat kan niet zonder Europa. In een goede balans moet aan de juiste randvoorwaarden worden voldaan. Het moet realistisch zijn. Het is vaak nog te vroeg om daarover vergaande uitspraken te doen.
Na vanavond kunnen we daar een slag in maken, zowel landelijk als op Europees niveau. Ik vermoed dat de spelregels daardoor wel gaan veranderen.

Luisterend naar de bijdragen van vandaag herkent men twee hoofdthema's Wonen en Klimaat. Laten dat nu net de thema's zijn die het college in gezamenlijkheid ook stevig voert en tot belangrijke thema's heeft gemaakt. Niet dat andere beleidsterreinen minder belangrijk zijn, maar we moeten focus aanbrengen langs deze twee lijnen. Voor mijn portefeuille zijn in deze vergadering drie thema's naar voren gekomen. Als eerste is dat het Masterplan Wonen.
We komen bij u terug met het Masterplan Wonen. Ik geef u meteen een winstwaarschuwing. Het Masterplan Wonen is niet de oplossing voor het woonprobleem in Noord-Holland. We hopen er wel een belangrijke bijdrage mee te kunnen leveren aan het versnellen van woningbouw en het

betaalbaar houden van woningbouw. Als we een oplossing willen in de volle breedte dan wordt het wel een breed pakket. We staan er niet alleen voor. Daarbij hebben we het Rijk nodig. We zien dat het niet alleen een Noord-Hollands probleem is. Met het Masterplan Wonen pakt Provincie Noord-Holland wel haar verantwoordelijkheid en zoekt de grenzen van het provinciale beleid daarmee op. Na de bijdrage van de heer Van der Maas praten we niet meer over 'Worst Cees', of een Best Cees, maar over een beautyCees. Met de versie 2.0 zullen we er nog nader met elkaar over spreken.

De discussie over Castricum en de statushouders vind ik lastig. Ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat een aantal partijen zegt: "Als we bij een stoplicht controleren wie er door rood licht rijdt en een agent wordt geacht daarop te controleren, dan is het wel wat merkwaardig dat als het wat te druk wordt bij dat verkeerslicht, we de agent weghalen. Dan wordt er niet meer gehandhaafd of gecontroleerd. Zo voelde het af en toe bij deze discussies. De provincie heeft de wettelijke taak om toe te zien op de huisvesting van statushouders. Los van het feit dat er menselijke aspecten zijn, zijn er ook economische aspecten. Mensen stromen in op onze arbeidsmarkt. Het is keihard nodig dat daar 'handjes' beschikbaar komen. Ja, het levert in een aantal gemeenten een buitengewoon vervelende boodschap op richting de eigen inwoners, die mogelijk al jaren op een wachtlijst staan en die een woning aan hun neus voorbij zien gaan. Het college snapt dat het buitengewoon lastige discussies zijn. Het is Rijksbeleid dat moet worden uitgevoerd. Ik kijk niet naar de emotionele, de menselijke kant. Dit college voert Rijksbeleid uit. In februari 2020 heeft Amsterdam dezelfde brief gekregen als gemeente Castricum nu. Het probleem is toen wel opgelost. Als gemeente de keuze maakt om ander beleid te voeren met betrekking tot instroom van statushouders dan is dat een keuze van de gemeente. Dat ontslaat haar niet van de taakstelling op het gebied van huisvesting van statushouders. Dat wordt nog weleens vergeten.

Een aantal opmerkingen is gemaakt over de Woonagenda en de Omgevingsverordening. Richting het CDA: Hier wordt niet het beleid van Gedeputeerde Staten, of van portefeuillehouder Loggen uitgevoerd, maar het beleid van Provinciale Staten. De Staten hebben in meerderheid middels de Omgevingsvisie 2050 vastgesteld. Hierin zijn beleidsdocumenten uitgekristalliseerd waaronder de Omgevingsverordening. U gaf de kaders mee voor het beleid. Daarvoor was een ruime meerderheid in de Staten. Het college werkt binnen de kaders die de Staten hebben aangegeven. Er werd een ruimtelijk ordeningsvraag aan de orde gesteld. Ik zou dat niet wensen voor Noord-Holland. Ja, het is vrijheid om te mogen wonen waar u wilt, maar een ongebreidelde vrijheid om dan maar ook andere zaken daarvoor opzij te zetten? Dat doen ze in België. Kijk naar de Belgische Ruimtelijke Ordening. Dat wens ik Noord-Holland niet toe.

We moeten met elkaar meer bouwen. Dat doen we conform de agenda die we hebben. Het Masterplan Wonen levert daar een bijdrage aan. Dat doen we van binnen naar buiten. We beginnen bij binnenstedelijk. Dan gaan we kijken wat er nog meer nodig is. Dan zullen we wellicht het gesprek met elkaar moeten voeren over wat er nog buitenstedelijk mogelijk is. Over een procent van de plancapaciteit, wat in BVL ligt, discussiëren we 99 procent van de tijd. De grote opgave ligt in die 99 procent, waar we gewoon aan de slag kunnen gaan. Laten we daar de focus op leggen. Dan kunnen we met behulp van het Masterplan grote slagen maken.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Hoeveel extra geld heeft u daarvoor nodig? Als we de opcenten moeten gaan verhogen, dan zullen we daarop nu actie moeten ondernemen.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Dat hangt samen met welke instrumenten u gaat kiezen in het Masterplan Wonen. Voor een aantal maatregelen is al een indicatie gegeven en voor andere maatregelen nog niet. Het is eerst aan u welke instrumenten u wilt hanteren. Vervolgens rekent het college door welk financieel plaatje daar bij hoort.

Het restrictieve beleid van Noord-Holland, ik hoor dat vaker. Dan vraag ik een wethouder om uit te leggen waar in het reguliere, landelijk gebied niet kan worden gebouwd met inachtneming van de Ladder van Duurzame Stedelijke Ontwikkeling, wat een Rijks- en geen provinciaal instrument is. Over BPL heeft u duidelijk gezegd dat daar zware beperkingen liggen. Dan blijkt dus altijd, vanwege de beschikbaarheid van binnenstedelijke plancapaciteit dat op basis van de Ladder veel plannen niet door kunnen gaan, althans nog niet. Er zijn nog voldoende alternatieven.

Klimaatadaptatie valt onder de noemer van klimaat, maar ook van wonen. Twee/derde van de provincie ligt onder de zeespiegel. We kunnen er wel of geen geloof aan hechten of klimaatverandering plaatsvindt op basis van menselijk handelen of niet. Daar is wetenschappelijk consensus over. Ik ga die discussie niet met u voeren. Wat we wel constateren met elkaar is dat het klimaat verandert en dat er clusterbuien vallen, die tegen alle verwachtingen in, nu al vallen in plaats van 2050. Clusterbuien blijven langer hangen boven een bepaald gebied. Dat zorgt voor enorm veel overlast. Het zou zeer naïef zijn, als we niet met elkaar nadenken, met de woningbouwopgave die we hebben, over hoe we woningen zo klimaatbestendig mogelijk kunnen bouwen.
De SP merkte richting het college op niet alles met een brief af te doen. Het college zond een aantal brieven, mede naar aanleiding van een motie in deze Staten om vooral zo een brief te sturen.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van mevrouw Alberts.

Mevrouw **ALBERTS (**SP): Een activistische benadering valt niet in een brief te vatten. Dan moet er toch meer komen en dan hoor ik dat ook graag terug. “Ik ben bij de minister geweest, of ik ben de hele Kamer afgelopen, om zover te komen dat men gaat doen wat we hier belangrijk vinden.” Dat was de strekking, maar dat had u natuurlijk wel begrepen.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik vond het iets te kort door de bocht. Ik zie wat het college dagelijks doet. Ik zie dat de punten die u belangrijk vindt ook concreet vorm krijgen richting onze partners, waaronder het Rijk, maar ook Europa. Ik vond het te bagatelliserend om van een briefje te spreken. We hebben een brief gestuurd in opdracht van de Staten. De belangen die u hier in meerderheid vormgeeft, die zal het college blijven uitdragen. Als u verwacht dat het college met spandoeken en met tomaten naar Den Haag trekken, dan moet ik de SP teleurstellen. Dat doet het college niet.

Het CDA maakte opmerkingen over de starre houding van de Provincie. Ik vind het jammer dat het CDA het keer op keer langs die weg benadert. Ik ken het CDA als een bestuurderspartij en dat de fractie snapt hoe het staatsrechtelijk werkt. Als de Staten in meerderheid iets vinden dan is het college gehouden om het op die manier te gaan doen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Als de Staten iets in meerderheid vinden dan is het nog steeds het goed recht van iedere politieke partij om te zeggen dat ze dat niet vindt. Wat dat betreft is conform de democratische handelswijze gehandeld.
Mijn punt van kritiek is vanuit de manier waarop gemeenten soms tegemoet worden getreden. Misschien doet u het onbewust, maar net zei u: “Dan komt er zo een wethouder langs.” Het steekt mij omdat ik dat gekozen volksvertegenwoordigers en gekozen bestuurders vindt in die gemeenten. Ieder heeft zijn eigen verantwoordelijkheid, maar het zou goed zijn om elkaar aan beide kanten, want dit zeg ik ook tegen wethouders als zij zo over u praten, met respect te bejegenen en te zoeken naar oplossingen. Er zijn toch gemeenten waar het botst met de Provincie. Dat zie ik liever niet in bestuurlijke verhoudingen.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Dat ben ik helemaal met u eens, maar ik herken ook niet wat de heer Heijnen zegt over het denigrerend benaderen van wethouders. Ik ben notabene zelf een aantal keren wethouder geweest. Het laatste dat ik zal doen is denigrerend praten over wethouders. Ik probeerde het alleen te benoemen. Wat ik vaak constateer dat wij die gesprekken voeren op basis van een procent van de plancapaciteit. Als ik wethouders dan verwijs naar de ruimte die er wel is, men dat niet graag wil horen. Daarnaast: de Provincie is een hogere overheid. Dat betekent dat de Provincie regels kan stellen, waaraan gemeenten gehouden zijn. De Omgevingsverordening is daarvan een voorbeeld. Dat het in de uitwerking voor gemeenten niet altijd prettig is, dat snap ik. De basishouding van dit college en deze portefeuillehouder is: We kijken wat we kunnen doen, maar ‘nee’ is ook een antwoord dat je kunt krijgen op een hulpvraag. Zeker als het gaat om zaken gelegen in Bijzonder Provinciaal Landschap dan ligt er een dikke grens op wat wij kunnen doen op basis van de uitspraak van de Staten.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik vind het niet gek dat die gesprekken steeds over die ene procent gaan. Het is juist het buitengebied, waar de Provincie een rol heeft. Het lijkt alsof we hier soms een enorme tegenstelling hebben, maar ook wij vinden dat het leeuwendeel binnenstedelijk opgelost moet worden. Ik zou hopen dat als een gemeenteraad in meerderheid zegt dat het een goed plan is om in Bijzonder Provinciaal Landschap te gaan bouwen, wij dat hier met zijn allen toch nog eens opnieuw gaan beoordelen. Dat is mijn oproep. Inderdaad, het raakt ons allemaal.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik juich elke discussie in de commissie toe als het gaat over het beleid van Provincie Noord-Holland of over BPL, maar ik ben niet degene die dat moet agenderen. Dat is aan de Staten. U gaf mij de kaders mee waarlangs ik moet handelen. Als u op basis van geluiden uit het veld zegt dat u denkt dat het anders moet, dan is aan de volksvertegenwoordiging om dat

dan ook te agenderen. Als de Staten van mening zijn dat de kaders knellen dan dient u als volksvertegenwoordiger het initiatief te nemen om die kaders bij te stellen. Als dat op een constructieve manier gaat, zoals vandaag, dan kunnen we verder komen dan wanneer we elkaar iedere keer beschuldigen van een starre houding.
Het CDA haalde voorbeelden aan zoals Crailo en Distriport in relatie tot het Masterplan Wonen met betrekking tot actief grondbeleid. Ik heb de discussie destijds meegemaakt, waarom deze gebieden zijn aangekocht door de Provincie. De aankoop had een totaal andere reden en ander doel dan waar we over spreken in het Masterplan Wonen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Het is wel een grote zorg. Als ik kijk naar actief grondbeleid en de historie van de Provincie op dat gebied dan is dat niet een positieve. Ik wil graag dat informele gesprek aangaan. Ik laat me graag overtuigen door de gedeputeerde waarom het in dit geval wel een goed idee zou zijn.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik kijk uit naar een dergelijk gesprek. De uitkomst van zo een gesprek zal overigens altijd breed worden gedeeld. Het is geen een-tweetje tussen Gedeputeerde Staten en het CDA.

De tijdelijkheid van woningbouw zou kunnen bijdragen aan een oplossing. Het is zeker geen permanente oplossing. Zeker niet als het gaat om de huisvesting van statushouders. Over vijftien jaar is er nog steeds de plicht om statushouders te herhuisvesten. Het zou beter zijn om naar een permanente oplossing te kijken. Dat geldt voor de gehele woningbouw. Ik zeg niet dat ik geen voorstander ben van tijdelijke woningbouw, want het kan wel degelijk een bijdrage leveren, maar het moet op een slimme manier worden ingezet. De Provincie denkt er graag in mee.

Motie 190: De PvdD heeft een motie ingediend over waterkwaliteit. In essentie ben ik het hierover niet met u oneens, maar u bent bij het verkeerde loket. Het meeste effect van wat u voorstelt, vindt u bij het oppervlaktewater. Het grondwater is ‘a different cup of tea’. Dat is het domein van hydrologen. Dat vraagt een andere expertise. De provincie is de enige die daarvoor verantwoordelijk is. Het oppervlaktewater kent meer stakeholders. Het waterschap is de waterbeheerder en het juiste loket. Daar is waar dit thuishoort.

Motie 194 ‘Meer financieel toezicht op de waterschappen’: ook hier ben ik het niet oneens met wat de PvdD beoogt. Alleen u moet zich realiseren dat voor het toezicht op de waterschappen, in die relatie zoals we die kennen bij toezicht op de gemeenten, een aantal sporten op de ladder ontbreken. Om dan apart een indicator op te nemen, is niet heel veel zeggend. Sinds de vorige periode zitten we op het terrein van toezicht op de waterschappen aan het maximale van wat we doen. Er wordt gekeken naar hun schuldenpositie. We kijken naar hun opbrengsten. Dat wordt in correspondentie vastgelegd. We hebben de grenzen opgezocht van wat mogelijk is. In een indicator los van wat er in de Rapportage IBT staat, zie ik niet direct een meerwaarde.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Ik denk dat ik het geheel eens ben met de gedeputeerde op dit punt. Ik zie dat de Provincie haar rol pakt met het toezicht houden op de waterschappen. Ik zie dat alleen niet terugkomen in de begroting als een getal. Ik hoop dat er net als bij gemeenten een nul staat. Ik zou graag de begroting willen meten aan hetgeen we doen.

Gedeputeerde **LOGGEN:** Zoals de motie nu is opgesteld vind ik deze te kort door de bocht. Ik weet niet of die hanteerbaar is. Ik wil best kijken hoe we daaraan handen en voeten kunnen geven. Ik zal kijken of er in de volgende begroting iets mee gedaan kan worden, maar de motie wordt door het college ontraden.

Motie 195 'Inventarisatie realisatie natuurinclusieve woonwijken en bedrijventerreinen': We kennen hiervoor geen indicators. We hebben er ook geen beleid voor, ook niet vanuit het verleden. Wat is de definitie van een natuurinclusieve wijk? Over hoe je dat dan meet gaat een hele discussie aan vooraf. Om dat nu middels een motie in de begroting op te nemen, zonder dat we weten waarover we het inhoudelijk hebben dat moet ik namens het college ontraden.

Motie 207 'Integraal beleidsdocument leefbaarheid kleine kernen': Dat vind ik wel een lastige. Ik vond het opvallen dat enerzijds wordt gepleit voor minder invloed van de Provincie en anderzijds meer najagen door de Provincie. Ik weet niet of men hierop zit te wachten. Het moet ook tot iets leiden. Ik heb niet het beeld dat op dit moment die behoefte leeft bij de kleine kernen. De motie wordt ontraden.

Motie 'Structurele subsidie Dorpswerk Noord-Holland': Ik snap de intentie, maar de financiële dekking ontbreekt. Als dit leeft is het goed dat het signaal bestuurlijk op tafel gelegd wordt. Ik heb het signaal bestuurlijk ook niet gehad dat hierom wordt gevraagd. Om die redenen wil ik de motie ontraden.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik neem beide moties in een keer mee. De Provincie doet natuurlijk wat voor kleine kernen, juist omdat deze vaak meer in het landelijk gebied liggen. Wat ze daar doet en hoe gewenst die rol is, dat zou onderdeel kunnen uitmaken van het kader. Het gaat er vooral om, om eens te kijken naar een integrale manier. Nu raakt het provinciale handelen op allerlei manieren een kleine kern. We hebben dat nooit samengepakt. Dat is het verzoek van de motie. Dat er geen behoefte aan is dat zou een uitkomst kunnen zijn. Dat staat dan in die beleidsnotitie De tweede motie: Jaar op jaar is er sinds 2002 voor Dorpswerk Noord-Holland subsidie. Iedere vier jaar rond de verkiezingen wordt Dorpswerk zenuwachtig. Wordt dat wel geregeld? Het bestuurlijke signaal komt feitelijk iedere vier jaar. Nu komt het signaal een jaar eerder met de vraag om het voor de lange termijn te regelen. Misschien kan de gedeputeerde dat nog meewegen?

Gedeputeerde **LOGGEN**: U zegt terecht dat het iedere vier jaar wordt geregeld. Dat wordt geregeld uit een incidentele bijdrage die we structureel uitkeren. Op die manier is het financieel

geregeld. Als u een motie indient met een financiële strekking dan moet daar wel een dekking bij worden gegeven.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Dat klopt. Dat is de afspraak. We vragen dit niet voor komend jaar, maar vanaf 2024. Ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat ons college in staat is om vanaf 2024 ergens die 60.000 euro te organiseren.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Dit betekent dat over het graf heen wordt geregeerd. Hiermee nemen we een pre prioritair besluit voor iets dat niet als structureel beleid van de Provincie is vormgegeven. Ik weet niet of het de juiste gang van zaken is om het nu structureel te maken. Dit past prima in een coalitieonderhandeling.

Bij amendement wordt verzocht een zin over expats te schrappen. Het zou de illusie wekken dat we ons slechts inzetten voor een doelgroep. De reden waarom de zinssnede in de begroting is omdat hierover in het coalitie is gesproken. Het is niet bedoeld om deze groep te bevoordelen of een preferente positie te geven. Dit is een specifieke doelgroep waarvoor specifieke faciliteiten zijn zoals een internationale school.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Wat maakt deze zin nu zo bijzonder dat die als enige zin uit de Woonagenda is gehaald om hier een plek te krijgen in onze begroting?

Gedeputeerde **LOGGEN**: Dat vind ik een interessante vraag, maar het antwoord moet ik schuldig blijven.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Alberts.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Het feit dat expats over gunstige belastingvoordelen kunnen beschikken, heeft een effect op de volkshuisvesting, waardoor het voor andere mensen heel moeilijk is om een betaalbare woning te vinden. Herkent u dat? Misschien kan het expatsbeleid toch beter worden geschrapt.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik denk dat mevrouw Alberts het groter maakt dan het is. We hebben geen expatsbeleid, of separaat beleid om expats te bevoordelen. In het coalitieakkoord is afgesproken dat we de systematiek c.q. het spreidingsbeleid toepassen, zoals Amsterdam dat hanteert. Met de komst van de Europese instelling VEMA zijn hier veel expats terechtgekomen. Je moet zorgen dat deze personen goed gehuisvest kunnen worden.

De **VOORZITTER**: Een ordevoorstel van de heer Koyuncu

De heer **KOYUNCU**: Door meerdere collega's is verzocht om de preadviezen vanaf motie 195 te herhalen.

De **VOORZITTER**: Ik denk dat u te snel bent. Als de heer Loggen klaar is met zijn reactie vraag ik hem het verzoek op te volgen.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Mevrouw Van Soest sprak over kamerdelen. Dat kan wellicht binnen een gemeente worden vormgegeven. Het is ook geen taak voor de Provincie om daartoe op te roepen. Beleid maken dient op gemeentelijk niveau te gebeuren.
Er is een vergelijking gemaakt als het gaat over 70.000 woningen die wel of niet gebouwd zouden kunnen worden vanwege Schiphol. De nuance ligt anders. Er is een verwijzing gemaakt naar Havenstad. Ook dat is niet de juiste. Door mogelijk aangescherpte regelgeving zou het kunnen dat er mogelijk 70.000 woningen niet gebouwd kunnen wonen. Dit betreft de regio rondom Schiphol. Dat strekt zich uit naar Utrecht en Zuid-Holland. Het betreft regels die geen bescherming bieden aan mensen die er nu al wonen. Als het een bronmaatregel zou zijn dan is er sprake van een andere discussie. Het heeft geen relatie met Havenstad. Er zouden ook woningen in Havenstad 'geraakt' kunnen worden.

Alle moties worden ontraden: 185, 190, 194, 195 en 207.

De **VOORZITTER**: Ik geef het woord aan gedeputeerde Stigter.

Gedeputeerde **STIGTER**: Ook van mij complimenten voor het debat. Het was mooi om te zien dat het debat tussen de Statenleden plaatsvond. Regelmatig viel de lijn coalitie-oppositie weg, omdat het debat met elkaar werd gevoerd. Ik zie een groeiende lijn in deze Staten.
Ik ben heel blij met de aandacht die is gegeven aan de onderwerpen klimaat en energie. Dat doet recht aan de opgaven waar we voor staan. Het is een punt van herkenning in de manier waarop het voltallige college dit als prioriteit heeft opgepakt. Ik was op werkbezoek met collega Zaal. We spraken ondernemers, zowel in de industrie als in de landbouw. Met grote urgentie wordt ons gevraagd die rol te pakken en ook duidelijkheid te geven. Het is niet meer de vraag of het belangrijk is, maar hoe we het gaan uitvoeren. Ik was ook aanwezig bij de Klimaatmars. Daar werd het door onze inwoners nogmaals bevestigd.
Als ik de inbrengen beluister rondom dit onderwerp, dan haal ik er een aantal rode draden uit. De oproep om te komen tot meer ambitie, of te vertalen naar uitvoering. De Provincie is gericht op het nemen van haar verantwoordelijkheid en op de uitvoering.
Het tweede wat ik hoorde is dat de energietransitie door iedereen moet kunnen worden meegemaakt. Een inclusieve energietransitie, die ook bereikbaar is voor mensen met een lager inkomen, voor ondernemers, die voor lastige keuzes staan. De energie infrastructuur raakt iedereen en moet voor iedereen uitvoerbaar zijn.
Als derde hoorde ik vragen en zorgen over de stand van zaken rondom de energie-infrastructuur of de leefbaarheid.
Alle drie onderdelen maken al onderdeel uit van de uitvoering zoals de Provincie die nu vormgeeft.
Ik hoorde veel vragen over het onderwerp energie. Ik vertaal het als interessevragen en zie het niet als dat mijn beleid minder duidelijk is dan dat van mijn collega's.

De vraag rondom energiebesparing. Alles wat je bespaart hoef je niet op te wekken. Dat is winst. Het is wel degelijk de inzet van de Provincie om energie te besparen. Onlangs maakten we het voornemen bekend, ook aan de Staten, om te komen tot een energiebesparingsakkoord, vooral gericht op de ondernemers in Noord-Holland. De grote bedrijven worden afgedekt via een ander systeem. We geven niet alleen aan waaraan bedrijven moeten voldoen, maar helpen ze op weg om daadwerkelijk de stappen te kunnen uitvoeren.
Ook in de gebouwde omgeving worden daar acties opgezet. Dat gebeurt veelal via gemeenten, via het spoor van Servicepunt Duurzame Energie. Gemeenten worden ondersteund in die energietransitie in de gebouwde omgeving, vooral gericht op de inwoners.
Het college kijkt hoe vanuit de motie 42 Crisis en herstel daaraan een extra impuls kan worden gegeven. De planning is om dat in het eerste kwartaal van 2022 met een voorstel te komen, aanvullend op wat we op dit punt al doen.
De heer Van der Maas informeerde naar de stand van zaken van de motie die is ingediend bij de RES, de afstemming tussen de gemeenten. De bedoeling is dat het een plek krijgt in het Uitvoeringsprogramma van de RES. Daaraan wordt op dit moment gewerkt. Medio december/januari zal dat langs de verschillende colleges gaan om te worden vastgesteld. In de tussentijd geven het college er al invulling aan in gemeenten die de rol vervullen, in Holendrecht en in het Groene Hart.
De energie-infrastructuur raakt ons allemaal. Zonnevelden kunnen niet worden aangesloten. Bedrijven worden gefrustreerd in hun verduurzamingsambities. Ik denk dat we ons hierin hebben laten overvallen. De snelheid en omvang van dit probleem is enorm. Het vraagt dat we als Provincie dat we er nu bovenop zitten, samen met de netbeheerders. Dat doen we door in een Taskforce met de netbeheerders te kijken hoe we korte termijn vraagstukken kunnen oplossen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Ik ben wat verrast door het woord ‘overvallen’. Er waren vele signalen dat dit eraan zat te komen. De minst betrouwbare bron was wellicht het verkiezingsprogramma van ChristenUnie in 2019.

Gedeputeerde **STIGTER**: Ik bedoel met het woord ‘overvallen’: Ja, het is waar. In bijna alle verkiezingsprogramma’s stond dit. We hebben als provincie een systeemstudie uitgevoerd rondom de energie-infrastructuur. Het gaat er niet om dat we wisten dat dit aan de orde was. We worden op dit moment overvallen door de snelheid waarmee het net vol raakt. Door de vestiging van een enkel bedrijf in het havengebied, kan een grotere niet in een keer vlot worden gezet. Dat de urgentie zo groot was, dat hadden weinigen, inclusief de netbeheerders, kunnen doorzien. Vaak komen die meldingen enkele weken voordat het zich daadwerkelijk voordoet. We moeten letterlijk het net op slot zetten voor nieuwe aanbieders, omdat anders niet die garantie geleverd kan worden. We zien dat het voor een deel wordt veroorzaakt door een enorme snelheid bij industrieën om te verduurzamen, maar dit is wel de keerzijde ervan. Op korte termijn kijken we samen met de netbeheerders wat we kunnen doen, dus met congestiemanagement. Kijken naar contracten die op dat moment lopen en netbalancering. We lossen het vraagstuk alleen op door te kijken hoe die infrastructuur versneld kan worden gerealiseerd. De Provincie zal samen

met de netbeheerders kijken hoe in het ruimtelijke spoor procedures kunnen worden versneld en wat als eerste moet worden opgepakt. Daar hoort ook een aanpassing van wet- en regelgeving bij. Daar zetten we nu stevig op in, in de lobby richting het Rijk, zodat netbeheerders eerder proactief kunnen investeren. Dat mag op dit moment niet. Tegelijkertijd wil het college als overheid kunnen sturen op de maatschappelijke functies, wat als eerste moet worden aangesloten.

De VOORZITTER: Een interruptie van de heer Jensen.

De heer **JENSEN** (JA21): Hoe reflecteert de heer Stigter op de systeemstudie van Liander van juni 2019, die al wezen op de gevaren van de problemen waarmee we nu worden geconfronteerd?

Gedeputeerde **STIGTER**: In reactie op die Systeemstudie zijn wij, samen met de netbeheerders en andere partijen aan de slag gegaan met een Taskforce. Het doel is om op lange termijn toe te werken naar een nieuw systeem, waarbij we de elektriciteitskabels uitbreiden. Er is een wisselwerking tussen elektriciteit en gas. Dat zorgt voor een gebalanceerd energiesysteem. Daaraan is invulling gegeven. Wat we nu zien dat zich op veel kortere termijn knelpunten voor doen. Daarop gaf de systeemstudie niet zozeer een antwoord. De korte termijn problematiek heeft de urgentie van het vraagstuk vergroot.
Onder meer mevrouw Strens stelde een vraag over de energiecoöperaties. Ze kunnen een belangrijke rol spelen in de uitvoering van de energietransitie, maar ook zorgen voor draagvlak. We hebben een regeling voor energiecoöperaties die verder gaat dan de regeling vanuit EZK. Onze regeling is eigenlijk beter. Er zijn nog kansen om het nog verder te versterken. We voeren gesprekken met een aantal energiecoöperaties en gemeenten over hoe dat zou kunnen. Ik verwacht in het eerste kwartaal van 2022 met een voorstel te komen over hoe we de inzet op dat punt kunnen versterken.

Dan kom ik bij de moties.
Motie 188 ‘1,5 graad als maatstaf hanteren’ moet het college ontraden. Met de indieners van de motie heb ik dezelfde zorgen als het gaat over de klimaatverandering. Ik hoop op voortgang in de Klimaattop in Glasgow. Uiteindelijk vertaalt het zich in doelstellingen rondom uitstoot van broeikasgassen. Daar is het beleid op gemaakt, zowel in Europa als in Nederland. Het wordt ingewikkeld als we naast de uitstootdoelstellingen ook nog een andere maatstaf hanteren. De doelstellingen worden gebaseerd op het uiteindelijk voorkomen van temperatuurstijgingen.

Motie 189 ‘CO2-reductiecijfers per sector’ wordt ontraden door het college. De motie is onuitvoerbaar. De Provincie heeft geen reductiedoel vastgesteld en dus ook geen reductiedoel per sector. De Provincie levert een bijdrage aan de uitvoering van het klimaatbeleid voor alle sectoren in het Klimaatakkoord. Ik informeer u regelmatig over de voortgang. Op het totaal wordt gemonitord. Ik besteed mijn aandacht liever aan de uitvoering dan op de vierkante millimeter hierin dingen nog preciezer in kaart te brengen. We lopen mee met de landelijke monitoring.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Accepteert het college daarmee dat wij geen eigen doelstelling hebben, terwijl andere provincies die wel hebben?

Gedeputeerde **STIGTER**: Alleen Provincie Gelderland hanteert een doelstelling. Ik wil het gesprek weleens aangaan over hoe ze de doelstelling vertaalt naar beleid. Wij weten dat we voor de meeste sectoren een bijdrage leveren daar waar gemeenten of het Rijk van de lat staat.
Hoe we hier als organisatie mee omgaan daarover ontvangt u binnenkort een rapportage.

Motie 213 'Energieconciërges' wordt ontraden. De werkwijze staat ver weg van hoe we als provincie acteren. Dat staat los van het belang van het vraagstuk rondom de energie inclusieve transitie. Dat is wel relevant. De werkwijze staat dicht bij wat gemeenten uitvoeren en bij het armoedebeleid en het sociale beleid.

Motie 215: Het vraagstuk van de energiearmoede is erg belangrijk. Dat staat op de agenda. Het college staat daarom positief tegenover motie 215.
Ik blijf moeite houden met het begrip energiearmoede. Daarmee wordt een een-op-een koppeling gesuggereerd tussen de energiearmoede en energietransitie. Energiearmoede maakt onderdeel uit van het armoede vraagstuk. Dat uit zich soms in het moeilijk kunnen betalen van de energierekening, maar ook in het wat minder mobiel kunnen zijn. Ik spreek liever van een inclusieve energietransitie.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van de heer Leerink.

De heer **LEERINK** (PvdA): Wat bedoeld wordt is dat we met elkaar willen dat alles wat we doen op het gebied van energie niet leidt tot extra armoede. Aangezien we voor die energiediscussie aan de lat staan is het logisch dat de Provincie er extra naar kijkt. Bent u dat met ons eens?

Gedeputeerde **STIGTER**: Het is een vraagstuk dat op dit moment speelt. Wat ik zie dat het om alleen opportunistische redenen nogal eens wordt uitgelegd als dat energiearmoede het gevolg van de energietransitie is. Dat is onzin. Ik sta positief tegenover de uitvoering van deze motie. De motie brengt getrapt in kaart wat anderen doen en wat de Provincie daaraan zou kunnen toevoegen. Als de motie wordt aangenomen, hebben we het gesprek verder.

Het is belangrijk dat we ons zuiver blijven houden aan onze rol. Dit ligt heel dicht bij wat gemeenten aan het uitvoeren zijn. Het vraagstuk hoort bij het Sociale Domein. Vanuit onze provinciale rol moet daar op gepaste wijze mee worden omgegaan.
Daarmee heb ik alle vragen en moties beantwoord.

De **VOORZITTER**: Ik geef het woord aan mevrouw Rommel.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik zag een rode draad in de zorg die u uitsprak over hoe het gaat in de gebiedsgerichte aanpak bij NNN. Daarover gaan we volgende week praten.

Amendement 29: Biodiversiteit gaat ons allen aan. We zijn bezig met het natuurbeleid en een Masterplan waarin we dat willen vergroten. Ik sta positief tegenover de aanpassing van de tekst.

Amendement 30: Ook hier kan ik positief tegenover staan.

Motie 196 'Groene schoolpleinen': Mevrouw Pels zal een aanvulling geven voor wat betreft de dekking. Ik heb met IVN gesproken over groene schoolpleinen. In mijn portefeuille heb ik hiervoor geen middelen. Het college staat wel positief tegenover groene schoolpleinen. We doen er ook al veel aan. Bijvoorbeeld vanuit Groen Kapitaal, in samenwerking met Springzaad. In 2022 wordt een kenniscafé georganiseerd. Door het college, maar ook ambtelijk zal aandacht hiervoor worden gevraagd bij het Rijk. Binnen het Masterplan Biodiversiteit wil ik kijken of we een 'menukaart' kunnen maken met slimme tips, zodat met weinig middelen een groen schoolplein kan worden gerealiseerd. De Provincie kwam met het initiatief 'MeerBomenNu'. Ik heb zelf twee bomen mogen weghalen in Twiske om deze vervolgens te mogen planten in Weesp.
De kleine aanvragen worden betrokken bij het Groenfonds. Daarvan zijn er al zes ingewilligd. Betreffende het Servicepunt zal ik contact opnemen met mijn collega in Utrecht, om te kijken in hoeverre dit nu echt provincie specifiek is, of dat meer landelijk moet worden ingezet.
Voor het overige zou ik deze motie willen ontraden.

Motie 199 'Betere naleving soortenbescherming' wil het college ontraden. De motie is overbodig. De voorgestelde ontwikkeling is een autonome ontwikkeling. De landelijke partijen zijn bezig met een informatievoorziening op dit punt, onder meer in het kader van de invoering van de Omgevingswet.

Motie 202 'Investeer in niet dodelijke methoden' is overbodig. Binnen het IPO (Interprovinciale Onderzoeksprogramma) wordt al gekeken naar kansrijke en niet dodelijke methoden. Als er initiatiefnemers zijn met vernieuwende ideeën dan stel ik voor om het bij voornoemd platform te melden.

Motie 203 'Landschapselementen' wordt ontraden. Het beleid voor landschapselementen gebeurt al via SNL. Dit wordt mede gefinancierd door het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Er is nauwelijks ruimte en zijn er geen mogelijkheden voor een individuele provincie om het te versnellen. Het tweede deel van het dictum is overbodig. Er zijn al veel bestaande mogelijkheden om landschapselementen te realiseren.

Motie 208 'Stikstof' wordt door het college ontraden. Er zijn Statenvragen gesteld (110 en 112) door de PvdD en de SP. Die gaan over het aantal vergunningen en uitbreiding van de stikstofdepositie. We hebben bepaald dat we daar dan niet over debatteren, of dat het in de beraadslaging wordt betrokken. Wel geef ik nog mee dat we verleende vergunningen niet zomaar kunnen intrekken. Het wil niet zeggen dat het nooit kan. Er staat een compensatieverplichting tegenover. Daarvoor zijn de middelen niet aanwezig. De motie vraagt naar de vergunningplicht.

Gedeputeerde Staten zijn daartoe niet bevoegd. Waar dat op grond van de wet niet telt, kunnen we dat ook niet inzetten.

De **VOORZITTER:** De heer Van der Maas met een interruptie.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): We stelden een vraag over meer geld vrijmaken voor het bedrijfsleven op het gebied van stikstof. Wilt u lobbyen bij de minister?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Het is een goede aanvulling om mee te geven. Er wordt al wel naar gekeken. Ik zeg toe dat ik het meeneem naar de minister.

De **VOORZITTER:** Dan geef ik het woord aan mevrouw Zaal.

Gedeputeerde **ZAAL:** Het werd al gezegd: Wonen en Klimaat lopen als een rode draad door de algemene beschouwingen. Dat zijn de urgente maatschappelijk opgaven waar we met elkaar voor staan. Een goede technische arbeidsmarkt voor groene economie hoort erbij, met voldoende geschoold personeel. Daarom onderneemt de Provincie actie, ondanks dat de arbeidsmarkt niet een beleidsterrein is waarop we direct invloed hebben. De Provincie creëert immers geen banen en ook geen stageplaatsen. We doen wel mee aan het Manifest. Met onze partners werken we aan die goede technische arbeidsmarkt. We zetten in op techniekpromotie voor jongeren. We zetten in op een goede aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt. Een belangrijk thema is de zijinstroom. Dat ook mensen, die nu in een sector werken die niet groeit, een toekomst kunnen krijgen in een goed betaalde baan. Daar gaan we mee door. Met motie 42 hebben we een extra impuls gegeven. Dat zal naast Wonen en Klimaat, daaraan gekoppeld, een belangrijk terrein zijn waarop we de komende jaren actie zullen ondernemen. Daarin zit ook de sociale innovatie, waar D66 om vraagt. De inclusieve arbeidsmarkt is ook een belangrijk thema van de Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt en Onderwijs. We kijken ook naar onze MKB-instrumenten, of die naast duurzame innovatie, ook een rol kunnen spelen bij sociale innovatie. Als ik kijk naar Social Enterprises dan zijn deze vaak gericht op zowel duurzame als sociale innovatie. We bestuderen of daar nog extra inzet op nodig is. Het vermoeden is dat het ook binnen de bestaande instrumenten een plaats kan krijgen.
Ik moet de heer Van der Maas complimenteren voor het exact lezen van de begroting, zoals de getallen rondom recreatie. Het aantal bezoekers van recreatiegebieden voor de komende periode is geraamd. In 2020 was er een groter aantal bezoekers, vanwege de Covidpandemie. We hopen dat de mensen naar de recreatieschappen blijven komen. Daar zetten we ook op in. Dit was de schatting die we vooraf deden. Mogelijk moet die worden bijgesteld. De uitdaging is om de bezoekers zoveel mogelijk te verspreiden over de provincie.
De laatste vraag is van de heer Heijnen. Hij stelde een vraag over de Voedselvisie en het voorbeeld van de Franse boeren die hun biologische producten niet kwijt kunnen. We hebben geen landbouwbeleid meer, maar een voedselketenbeleid. We willen zowel aan de aanbodkant als aan de vraagkant stimuleren. Uit het verhaal van de heer Heijnen proefde ik een beetje: Richt u nu vooral op de vraag. Dat is wat we ook doen, maar we blijven ons ook richten op het aanbod

van duurzame en biologische producten. Als de vraag groeit, moet er wel aanbod zijn. Wij brengen het in evenwicht.

Motie 191 ‘Indicator voor biologische bollenteelt’: Ik zie de meerwaarde niet van de motie. De biologische bollenteelt is een heel klein aspect is van het verduurzamen van de ketens op het gebied van voedsel en sierteelt en bollen, als je die nog apart wilt melden. Ook hier richten we niet alleen op het areaal, maar ook op het stimuleren van de vraag. Daarom zou ik een indicator, die uitgaat van alleen een percentage areaal, niet passend vinden bij het beleid. Met de motie ‘Blakende bollen’ van GL kunnen we meer impact maken dan met alleen een indicator.

De VOORZITTER: Een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Bent u het wel met ons eens dat de Provincie juist over Ruimtelijke ordening gaat en dat in het coalitieakkoord staat dat biologische bollen gestimuleerd moeten worden.

Gedeputeerde **ZAAL**: Ik ben het met u eens dat wij een ruimtelijke taak hebben en dat we biologische bollen stimuleren. We stimuleren niet alleen de aanbod- maar ook de vraagkant. Het is een breder vraagstuk dan alleen een areaalvraag. Daarop zou ik geen indicator willen opnemen in de begroting.

Motie 214 ‘Blakende bollen’: We kunnen hiermee echt impact maken. Er zijn al veel bestaande initiatieven. We zien dat het wat moet worden aangejaagd. Dat zou een goede rol kunnen zijn, waarbij de provincie een rol kan spelen door het aanstellen van een kwartiermaker. Het college adviseert positief.

Motie 195: Wat de heer Loggen aangaf voor wonen, maar wat ook voor bedrijventerreinen geldt, is dat wij geen definitie hebben van wat een natuurinclusieve woonwijk of een natuurinclusief bedrijventerrein is. Als er een evaluatie moet plaatsvinden, dan zullen we eerst een definitie moeten hebben. Een bedrijventerrein kun je niet in een keer uit de grond stampen. Dat gaat geleidelijk. Als een paar bedrijven natuurinclusief of klimaatadaptief verduurzamen dan is de vraag wanneer er sprake is van een natuurinclusief bedrijventerrein. Ten aanzien van bedrijventerreinen hebben we bepaalde instrumenten, die ook breder zijn dan alleen natuurinclusief. Die monitoren we wel. Het college ontraadt de motie.

Motie 197 ‘Economie binnen ecologische grenzen’: Recent is de Economisch uitvoeringsagenda gepresenteerd en besproken. Daarin staat dat we streven naar een economie van brede welvaart. Dat is een economie die brede welvaart versterkt en geen schade aanbrengt aan ecologie, biodiversiteit en dierenwelzijn. Als de motie verder gaat dan onze Economische Uitvoeringsagenda en alle economische ontwikkelingen in Noord-Holland, dan moet ik de motie ontraden. We kunnen niet toetsen aan iedere economische activiteit, die bij een ondernemer of gemeente plaatsvindt.

Motie 200: ‘Een boost voor dierenwelzijn’: Wat de motie vraagt is het werk van de ambtelijke organisatie. We streven ernaar dat binnen de gehele organisatie dierenwelzijn wordt meegewogen bij alles wat we doen. U nam een voorschot op hoe de vacature moet worden ingevuld. Bovendien zou ik dan eerst nieuw beleid willen hebben voordat we er een fte aan koppelen. Nu is de vraag wat deze persoon moet gaan doen. Daarvoor is geen voorstel gedaan.

Motie 201: ‘Handreiking gemeenten met mogelijkheden voor schuilgelegenheden’: Hiervoor zou ik het Hitteplan van LNV willen afwachten. Dan kijken wat we als provincie en als gemeente kunnen doen. Daartoe kan een bijeenkomst worden georganiseerd. Ik wil kijken of de toelichting Omgevingsverordening over schuilgelegenheden helder genoeg is. Een handreiking maken voor gemeenten, ondernemers en mensen die als hobby dieren houden gaat heel ver. Het is vaak maatwerk. De verantwoordelijkheid ligt primair bij de ondernemer, de eigenaar van de dieren, of bij de gemeente. De motie wordt deels toegezegd voor het bespreken van het Hitteplan en om te kijken naar de toelichting op de Omgevingsverordening. Verder wordt de motie ontraden.

Motie ‘Toiletten’: De motie is flink aangepast. Het is nu een overzichtelijker bedrag. U vraagt eigenlijk om nieuw beleid. Als we een subsidieregeling in het leven roepen dan is daarvoor ambtelijke capaciteit nodig wat circa 50.000 extra zal kosten. De vraag is of je een nieuwe regeling, nieuw beleid in het leven gaat roepen voor 5 toiletten. Mijn advies is dat het niet voldoende impact maakt. Dat laat ik aan uw beoordeling over.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Ik snap dat 50.000 euro uitvoeringskosten voor 25.000 euro weggeven niet tot elkaar in verhouding staat. Vandaar dat we de term subsidieregeling hebben geschrapt. Is het niet mogelijk dit in een soort subsidie buiten uitvoeringsregeling vorm te geven, na overleg met een aantal organisaties? Het zou echt moeten gaan om een pilot waarin we wat verkennen.

Gedeputeerde **ZAAL**: Ook pilots en subsidies buiten uitvoering vergen ambtelijke capaciteit. Zeker omdat dit nieuw beleid is. We hebben geen beleid op het gebied van toiletten in natuurgebieden en langs fiets- en wandelpaden. Dat zou toch echt wel een flinke investering in ambtelijke capaciteit kosten.

De heer **KLEIN** (CU): Ik kan daarin enigszins meegaan. Tegelijkertijd vind ik het heel moeilijk om te kunnen inschatten hoe reëel 50.000 euro is. Het is een ingewikkeld dilemma. Ziet u manieren om het goedkoper uit te voeren?

Gedeputeerde **ZAAL**: Op dit moment niet. Laten we er eens het gesprek over voeren in de commissie. De eerdere moties zijn uitgevoerd. Naar aanleiding van de motie van de 50PLUS/PvdO hebben we dat besproken. Op dit moment vind ik het onverstandig om een nieuwe regeling in het leven te roepen. Ik wil er best nog eens naar kijken, maar u moet de motie ook niet steeds terug laten komen. Wilt u nieuw beleid als Staten dan moeten we dat doen en dan kost het dit.

De **VOORZITTER**: Gedeputeerde Olthof het woord is aan u.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ik sluit me aan bij de complimenten voor de beraadslagingen van vandaag en in de commissies. Ik kreeg twee vragen.
Forum voor Democratie vroeg naar de centrale brugbediening. Uitbreiding is nodig om het rendabel te maken en efficiënter te kunnen inzetten. Een evaluatie lijkt me nu nog niet opportuun, omdat we nog moet beginnen met de uitbreiding.
Binnen IPO-verband hebben we veel contact met andere provincies over dit soort ontwikkelingen en ook met het Rijk. Ik ben niet op de hoogte van een evaluatie bij het Rijk. IK zal dat navragen bij het Rijk.
DENK verzocht het OV betaalbaar te houden. Net als energie moet ook openbaar vervoer voor iedereen bereikbaar blijven. Het is onze gezamenlijke opgave om het OV betaalbaar te houden. Openbaar vervoer moet aantrekkelijk worden gemaakt maar ook blijven voor iedereen. Daar staat het college niet alleen voor. Daarvoor staan we met elkaar aan de lat, ook als er een afweging gemaakt moet worden als het gaat over de betaalbaarheid.

Motie 193 ‘Actualiseren milieuvergunning bedrijven Schiphol’ wordt ontraden. De motie is ingewikkeld. Het Rijk is bevoegd gezag over Schiphol. In de geest van de motie zal ik in kaart brengen hoe de verhoudingen liggen als het gaat om bevoegd gezag. Waar is het Rijk voor aan zet, waar is de Provincie voor aan zet en waarvoor zijn gemeenten aan zet?

De VOORZITTER: Een interruptie van de heer Koyuncu.
De heer **KOYUNCU** (DENK): Ik had een vraag over de iVRI’S gesteld.

Gedeputeerde **OLTHOF:** Er staan 45 iVRI’s, waarvan er 15 de functionaliteit in de volle breedte benutten. Dat is vanuit pilotvorm en op specifieke trajecten. Als we daarvan meer weten en het zich verder ontwikkelt dan kijken we of we naar 45 iVRI’s gaan. Na een update zal de schaalsprong worden gemaakt. We gaan niet overal iVRI’s neerzetten als we ze niet kunnen benutten.

Motie 198 ‘Aanrijding met wilde dieren voorkomen’ wordt op dit moment ontraden. Ik wil u wel vragen om de motie in uw achterzak te houden. Met 15.000 euro voor infrastructuur, waarvan ook het organiseren moet worden georganiseerd doen we geen recht aan een Challenge. We zijn bezig met een onderzoek met de Universiteit van Wageningen over wild aanrijdingen. Begin 2022 verwacht ik de eerste uitkomst te hebben. Binnenkort ontvangen de Staten een rapport over de ontsnippering. Ik stel voor om in het eerste kwartaal van 2022 een Technische briefing te organiseren om u mee te nemen in wat er op dit moment allemaal gebeurt. U kunt dan altijd nog overwegen om wat met de motie te gaan doen.

Motie 209 “Versnellen aanpak fietsknelpunten in Noord-Holland’: ik wijs op de Agenda Actieve Mobiliteit. Daarmee komt het college binnenkort. We hebben al een subsidieregeling, die openstaat voor gemeenten, waaruit kleine infrastructuur, knelpunten en gevaarlijke situaties

gefinancierd kunnen worden. In de volle breedte gaan we met praten over de Agenda Actieve Mobiliteit. Deze motie wordt door het college ontraden

Motie 212 Pontveren Ilpendam en Spaarndam: Het college adviseert positief.

Motie 215 'Jongerenperspectief Bereikbaarheid: Het college adviseert positief.

De heer **VAN DIJK** (Commissaris van de Koning): Motie 204: De barbecue die we hadden, was geen volksvertegenwoordigde bijeenkomst, maar een evenement. We hebben ons aan de regels gehouden die toen golden. Motie 204 wordt ten zeerste ontraden. De Provincie houdt zich aan landelijke regelgeving. Een oproep tot het snel schrappen van maatregelen is daarmee ongewenst. We handelen conform het landelijk beleid.

Motie 205: We worden gevraagd een brief te schrijven aan de Noord-Hollandse colleges van B en W om geen prioriteit te geven aan het handhaven van genoemde maatregelen. U zult begrijpen dat het wederrechtelijk is als dat landelijk democratisch vastgesteld beleid is. Dat geldt natuurlijk ook voor gemeenten. Daarnaast is het ook niet onze rol om ons daarin te mengen, voor zover er al beleidsvrijheid is voor gemeenten. De motie wordt ontraden

Motie 206: 'Coronatoegangsbewijs werknemers Provincie Noord-Holland': Op dit moment is er nog geen sprake van wetgeving die het voor werkgevers mogelijk maakt om van hun werknemers een coronatoegangsbewijs te vragen. Zodra die er wel zou zijn dan zal de Provincie zich daaraan houden. De Provincie zal de landelijke regelgeving dan gewoon moeten uitvoeren. Het is ook nog niet bekend of de Provincie te zijner tijd kan beslissen of we de coronacheck voor medewerkers al dan niet zouden willen invoeren. Ook deze motie wordt ontraden.

Motie 210 is niet een motie die het college regardeert, die regardeert de Staten. Daar zal ik me verder onthouden van commentaar.

De **VOORZITTER**: Dit ten aanzien van de reactie van het college in eerste termijn. Dan gaan we nu schoren. We schorsen tot 20.00 uur. Dan heeft u tijd om te dineren en om met uw fractie te overleggen. U kunt in tweede termijn aangeven of u een motie aanhoudt of een wijziging wil doorvoeren. Om 20.00 uur gaan we verder met de tweede termijn. Rond 21.00 uur schors ik de beraadslagende vergadering tot 15 november. Dan zouden we om 21.15 de besluitvormende vergadering kunnen starten.
Ik schors de vergadering tot 20.00 uur.

Schorsing 19.03-20.03 uur

De **VOORZITTER:** Ik heropen de vergadering. We zijn bij agendapunt 9, Begroting 2022 Memorie van Antwoord, voordracht 57. We beginnen aan de tweede termijn.

Tweede termijn:

De heer **JENSEN** (JA21): Gedeputeerde Pels zei dat onze motie (184) overbodig is, omdat er al aan gewerkt wordt. Kan de gedeputeerde aangeven wanneer dit gereed is?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik ben blij dat het zoveel over woningbouw is gegaan. Het is goed om te zien dat het een belangrijk thema is. Ik zocht wat uitspraken op van de voorganger van de heer Van der Maas over vertrouwen in gemeenten en dergelijke. De VVD heeft het zichzelf al moeilijk genoeg gemaakt met het aankondigen van de belastingverhoging.. Laat ik het dan maar achterwege laten.
Wat mevrouw Kocken zei sprak me aan. Ze zei dat mensen zich het beste voelen in het groen. Juist misschien ook wel in de stad. Misschien moet je dan ook de stad groen houden en niet teveel verdichten. Ik zie uit naar uitwerking van het Masterplan Wonen en ook naar het bedrag dat nodig zal zijn. Daarover komen we later nog te spreken.
We worstelden met de motie van de PvdD over groene schoolpleinen. Het is wel vrij groots opgezet. Misschien was het beter om aan te sluiten bij het steunpunt in Utrecht dat er al is. Het principe vinden we dusdanig goed dat we de motie zullen steunen.

De heer **ZOON** (PvdD): Ik loop de moties en amendementen door.
Motie 189 houden we aan, omdat we er in de commissie nog op terug willen komen.
Motie 190 gaat over waterkwaliteit. Het gaat hier niet alleen over de Kaderichtlijn Water, maar breed over waterkwaliteit. Milieuorganisaties kunnen daar een goede rol in spelen. Uit de technische beantwoording kwam naar voren dat ze niet betrokken worden. door het uitspoelen van mest komt deze in het oppervlaktewater terecht. De motie is een aanvulling van het beleid.
Motie 191: Juist met de indicator is deze motie een goede aanvulling op de andere bollenmotie. Het is juist goed om de indicator toe te voegen aan de begroting.
Motie 193 zullen we aanhouden. We bedanken Gedeputeerde Staten voor de toezegging.
Motie 194 willen we ook aanhouden. We kunnen zeker nog wat verbetering aanbrengen in de controle van waterschappen. Dit komt vast nog een keer terug.
Motie 195: In de Woonagenda staat dat we natuurinclusief gaan bouwen, net als in de Uitvoeringsregeling van de subsidie. Ik vind het raar dat de Provincie wel natuurinclusief opneemt in de allerlei documenten en dat de gedeputeerde vervolgens zegt dat er geen goede definitie is.
Motie 196: Het CDA is positief over de motie. De gedeputeerde wil hiermee aan de slag gaan. Ook hoor ik dat we dit al doen. Toch zie ik nog steeds dat er weinig mee gebeurt. Mijn intuïtie zegt dat we de motie moeten aanhouden, maar dat we gedeputeerde scherp moeten bevragen en dat zij in de commissie moet aangeven hoe zij de groene schoolpleinen vormgeeft.
Motie 197: De gedeputeerde heeft het goed begrepen. Moties gaan over de Provincie. Dus als we het hebben over economie binnen ecologische grenzen dan hebben we het uiteraard over de motie. Ik ben blij dat de gedeputeerde de motie goed heeft gelezen.
Motie 198: Heel veel dank. Deze motie wordt aangehouden. We zijn benieuwd naar de uitwerking.
Motie 200 1: Dat doet ons pijn. We hebben een uitgebreide motie gemaakt over hoe we invulling kunnen geven aan een fte voor Dierenwelzijn. We hebben handvatten gegeven voor wat de

functie zou kunnen inhouden. Als we dan horen dat we geen taakomschrijving hebben gemaakt, dan zijn we daar verdrietig over.
Motie 201: Als we het hebben over dingen doen, dan is dit nu juist een motie om te doen. We willen niet weer wachten op een hitteplan dat gaat komen. We weten heus wel dat het hitteplan komt. Pak nu de handschoen op en ga hiermee aan de gang. Het gaat over een klein bedrag. Motie 202 zullen we aanhouden. We zijn blij met de toezegging.
Het CDA stelt dat de PvdD dingen roept, maar dat niet voor elkaar krijgt. Ik kan vele zaken noemen die we voor elkaar kregen, zoals de groene schoolpleinen. We gaven input voor de Voedselvisie. Daarin zijn veel punten overgenomen, waarmee we heel blij zijn. We vragen al tien jaar om zonnepanelen rond Schiphol. Die gaan er nu komen. We vragen al sinds lange tijd om EHS en NNN af te maken. Volgende week gaan we het plan bespreken om dat voor elkaar te krijgen. Als partij hebben we voor elkaar gekregen dat er beter gehandhaafd wordt bij Tata Steel.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Ik heb over twee moties iets te zeggen. Motie 207 willen we toch graag in stemming brengen. Motie 208, de stikstofmotie, wordt aangehouden.

De heer **KLEIN** (CU): Dank aan het college voor de reacties en complimenten aan de VVD voor de stoere actie. Een verstandige stap. Welkom aan de kant van de redelijke partijen.
Wij zijn blij met het positief advies op de motie rondom de pontjes. We waren er niet door verrast. Het was een invulling die al was voorgesteld door Gedeputeerde Staten.
Bij de reactie op de motie toiletten verbaasden wij ons over de geschatte uitvoeringskosten van 50.000 euro. Kan dit niet gewoon worden meegenomen in het overleg met de TBO's en aangeven dat de Provincie er in principe geld voor beschikbaar heeft en dat ze met een voorstel kunnen komen? Dan hoeft dat toch geen 50.000 euro te kosten?

De heer **KOYUNCU** (DENK): De gedeputeerde gaf aan dat het meer een gemeente aangelegenheid is. Hiermee ontraadt het college onze motie. Tegelijkertijd geeft het college een positief advies op motie 215 om energiearmoede in kaart te brengen. Deze keuze is voor ons niet geheel te volgen. We zijn wel blij dat er mogelijk via deze weg werk kan worden gemaakt van de inzet van energieconciërges. We zouden het op prijs stellen als het kan worden meegenomen in de terugkoppeling van motie 215. Kan de gedeputeerde dat toezeggen?
Ik heb geen reactie gehad op mijn bijdrage inzake het onderzoek naar het slavernijverleden. In januari volgt een initiatiefvoorstel van DENK. Is het college bereid om middelen vrij te maken voor dit onderzoek.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal N-H): Voor veel mensen komt het als verrassing dat de VVD de opcenten wil verhogen, voor mij niet. Er is heel bewust op gekoerst, het laatste jaar, om die verhoging op een acceptabele manier voor de VVD achterban te brengen. Zoals gezegd heeft dit college eerst een aantal reserves ingezet voor beleid. Zozeer zelfs dat nu bij het Investeringsprogramma iMPI wordt gezegd dat keuzes nodig zijn en dat niet alles meer kan, terwijl het maar over 4 miljoen euro per jaar gaat vanaf 2028. Dat was vanuit 175 miljoen euro reserves goed op te brengen, maar helaas zijn die leeggehaald. Dit is links beleid. GL, D66 en de PvdA waren er ook heel duidelijk over bij de beschouwingen. Investeren in infrastructuur, vooral

als het om auto's gaat, is voor hen weinig belangrijk. Die ambitie wordt afgebouwd. Wel is de automobilist graag in beeld als melkkoe. Nu er weinig reserves meer leeg te halen zijn, betaalt de gewone Noord-Hollander de rekening. Niet de Noord-Hollander met de elektrische auto, die komt er goed vanaf, want die hoeft niets te betalen. Het is de Noord-Hollander met een benzine of dieselauto, die al worstelt met oplopende kosten, gemeentelijke lasten en inflatie en vaak met de gevolgen van de coronacrisis. Die Noord-Hollander is een melkkoe voor deze coalitie waar de VVD een hoofdrol in speelt. Ik herinner de VVD graag aan de eerste V, die van volkspartij. Juist de gewone, hardwerkende bewoners en ondernemers mogen op meer zorg en steun rekenen, maar zij betalen eenzijdig de rekening van een onverstandig financieel beleid.
Dan enkele reacties op moties. De motie over het beleid voor kleine kernen en die van de toiletten zullen we steunen. De motie over de pontjes zullen we ook steunen.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik zal proberen mijn tweede termijn aanzienlijk korter te houden. Ik was nog een antwoord verschuldigd aan de heer Heijnen over NNN. Voor NNN gelden andere regels dan voor Natura2000. Daar kan niks worden aangepast en in NNN wel. In principe is er een opening. Het gesprek aangaan is wat GL betreft altijd goed. Ik wil geen valse belofte doen. Wat ons betreft staat de ecologische doelstelling die we daarmee hebben wel voorop. Daarin willen we geen concessies doen. Als er andere mogelijkheden zijn, die daar ook recht aan doen, dan moeten we het er zeker over hebben.
Het verdichten in de stad: U doet voorkomen alsof ik daarmee voorstel dat we stad helemaal moeten asfalteren. Dat is niet het geval. We zeggen niet dat er een flat in het park moet komen. Het gaat om bouwen rondom OV-knooppunten of de Zaancorridor. Dat zijn voorbeelden waarbij bedrijventerreinen binnenstedelijk worden omgezet naar woningbouwen, zonder dat binnenstedelijk groen hoeft te worden opgeofferd.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik raad u aan eens op de planviewer te kijken. Daarop zijn de binnenstedelijke locaties te zien. Die zijn in sommige gevallen in het groen. Het lijkt me interessant om op een ander moment hier eens met elkaar over door te praten.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Het laatste punt dat ik wil maken is dat we vaststellen dat we aan de hand van het nieuwe Noord-Hollandse proces ter besteding van het rekeningresultaat kunnen vaststellen dat het voor een eerste ronde heel aardig was. Verwijzend naar de menukaart eten we betrekkelijk weinig en houden we wat geld over. Kan dat geld worden meegenomen naar de Kaderbrief? Kunnen de moties die naast de menukaart zijn komen te staan dan worden bekeken? Ik vind het lastig om de nu ingediende moties, naast de moties die op de menukaart staan en die een financiële consequentie hebben, ook mee te nemen. Dat zal ons ertoe brengen dat we een aantal moties op dit moment niet zullen steunen, hoewel we ze inhoudelijk een warm hart toedragen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik ben het eens met mevrouw Kocken. Ik vind het fijn dat ze in haar tweede termijn steun heeft gegeven aan het verzoek om dit goed te evalueren. Ik vind het een goede manier om invulling te geven aan samenwerking coalitie en oppositie en Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten. Ik zou via mevrouw Kocken aan de gedeputeerde willen vragen om ons in de commissie bij te praten waar ze aan denkt in de evaluatie. Wellicht kunnen we wat meer gedetailleerde voorstellen aanleveren in plaats van de volledig vormvrije moties.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik sluit me aan bij de vraag, via mij, voor de gedeputeerde.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Wat ik gehoord heb vandaag, is dat we eigenlijk leven tussen hoop van de heer Klein en de vrees voor de revolutie en het communisme. Daar tussenin vinden we haalbaar, betaalbaar en realistisch. Goed beleid moeten we voeren in de provincie. We hebben grote opgaven wegens woningnood en klimaatverandering. De woningnood heeft wat de VVD betreft de hoogste prioriteit. Dat is waarom we die handreiking hebben gedaan. Ik hoorde zeggen dat belastingverhoging niet past bij de VVD. Wat bij de VVD past is problemen erkennen en daarvoor oplossingen aandragen en als die oplossingen er zijn, daarvoor ook geld aandragen. De opcenten zijn sinds 2007 niet verhoogd. Soms breekt nood wet. Dat is wat ik hier zeg, onder voorwaarde dat de opcenten de laagste van Nederland blijven.
Ik heb nog een vraag aan gedeputeerde Stigter over de motie buurgemeenten. Graag krijg ik iets meer duiding. Wanneer kunnen we wat verwachten? Graag hebben we daarover duidelijkheid voordat het zijn plek krijgt in de Omgevingsverordening.
Een aantal moties zullen we toch steunen. In haar brief aan het college gaf de VVD-fractie aan dat het geld dat overblijft aan de algemene reserve zou moeten worden toegevoegd. We zien nu twee moties, die nut en noodzaak hebben. Daar overwegen we mee te stemmen.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ik gebruik mijn tweede termijn niet om alle moties langs te lopen.
Ik kom wel terug op twee inhoudelijke onderwerpen, die ik benoemd heb tijdens mijn bijdrage en waarop goede toezegging kwamen van mevrouw Zaal en de heer Stigter. De sociale innovaties: fijn om te horen dat het college binnen de bestaande MKB-instrumenten bereid is om te kijken hoe dit punt kan worden meegenomen.
De heer Stigter gaf aan ten aanzien van de energiecoöperaties dat ze hun eigen regeling hebben en dat er begin 2022 een voorstel komt om dit te versterken. We kijken daar met plezier naar uit.
De vier moties die mede door D66 zijn ingediend, kunnen op een positief advies rekenen. Daar is D66 blij mee.
Betreffende het amendement over expats hecht D66 er toch wel waarde aan om dat punt in de begroting te laten staan. Het geeft uitvoering aan een gemaakte afspraak in het coalitieakkoord. We zien dat we in Noord-Holland te maken hebben met meer vacatures dan beschikbare arbeidskrachten. Ook expats kunnen in die zin helpen om invulling te geven aan de voor de transitie benodigde arbeidspopulatie.

De heer **LEERINK** (PvdA): Dank voor de reactie van het college. Dank ook voor het mooie debat.
Er is nog een emissie die ik goed moet maken. We hebben de motie energiearmoede ingediend.

Naast de genoemde indieners PvdA, D66, SP en PvdD horen natuurlijk ook ChristenUnie en DENK genoemd te worden als indieners.
De heer Van der Maas bespiegelde een en ander en zegt dan dat de revolutie de VVD niet zo ligt. Uitgerekend de meest revolutionaire opmerking van vandaag komt van de VVD. Ik ben daar overigens heel blij mee. Misschien hebben we wel een woonrevolutie nodig. Er moeten ongekende maatregelen worden genomen. Er moet iets gebeuren aan die woningnood in Noord-Holland.

De **VOORZITTER:** Ik noteerde vragen voor alle gedeputeerden.

Gedeputeerde **PELS**: Een aantal vragen. Mevrouw Rommel wees er ook al op. Vanuit GL kwam het ook nog als aandachtspunt. Het lijkt me goed om dat mee te nemen naar de evaluatie en het proces dat we met elkaar gaan neerzetten. Als er moties worden ingediend bij de Kaderbrief dan wordt het moeizaam om moties, die nog bij deze vergadering worden ingediend, dan nog naast elkaar te wegen en van integrale advisering te voorzien. Dat geldt vooral voor de motie groene schoolpleinen.
GL vroeg ook wat te doen met de middelen die mogelijkerwijs, afhankelijk van de moties die worden aangenomen, overblijven. Het blijft in eerste instantie in de algemene reserve. Het lijkt me een prima voorstel, tenzij zich actuele ontwikkelingen voordoen en we spreken van een groot risico en we die middelen nodig hebben, om dit te betrekken bij het nieuwe proces wat we met elkaar aangaan bij de Kaderbrief. De heer Heijnen vroeg of we daarover in de commissie het gesprek kunnen aangaan. Dat kan natuurlijk. Laten we dat doen. Het is goed als we daar een gelijk beeld over hebben, dat zowel Provinciale als Gedeputeerde Staten de inzet van die evaluatie delen en ook dat we naar een nieuw proces toegaan. De voorbereiding van de Kaderbrief is al in gang gezet. Als we daar handen en voeten aan willen geven, zullen we snelheid moeten betrachten.
JA21 vroeg wanneer inzicht wordt gegeven over de kosten voor infrastructuur. Dat komt terug in de Perspectiefnota. Die loopt gelijk op met de Kaderbrief. Die ligt in juni 2022 ter besluitvorming aan Provinciale Staten voor.
Vanuit DENK kwam een vraag over een onderzoek naar het slavernijverleden. Op uw motie en het initiatiefvoorstel heeft het college al geadviseerd. Het college blijft bij dat advies. Het lijkt het college goed om de behandeling van het initiatiefvoorstel af te wachten voordat we er middelen voor reserveren.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Jensen.

De heer **JENSEN (**JA21): IK dank de gedeputeerde voor haar antwoord. Dat is voor ons voldoende. We trekken onze motie 184 in.

Gedeputeerde **PELS**: De vraag over de energiecoaches zal ik namens collega Stigter beantwoorden. Het college geeft mee dat het graag naar de wenselijkheid en ook de mogelijkheden kijkt voor die energiecoaches in de rapportage over energiearmoede, zoals gevraagd in motie 215.

Ik ga nog in op de inbreng van Liberaal Noord-Holland. De suggestie dat tekorten in het iMPI ontstaan door keuzes die deze coalitieperiode worden gemaakt, is onjuist. De tekorten die op termijn ontstaan in het iMPI komen door investeringen van vroeger. Die vragen onderhoud. Dat is de realiteit. Er ligt een enorme onderhoudsopgave. We hebben op verzoek van de Staten in deze periode 110 miljoen euro vrijgemaakt, in een ongekende crisis, om Noord-Holland daar goed doorheen te loodsen. De Staten gaven aan dat we daarvoor mochten lenen. We leenden van onszelf door het in kapitaallasten te zetten. Geen rente en we zetten het op de begroting. Dat we middelen zomaar uit onze reserve haalden en grote tekorten voor Mobiliteit zouden hebben dat is gewoon niet waar.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Voor mij rest nog een vraag met betrekking tot motie 195. Het college adviseert negatief, zoals in eerste termijn verwoord door mij en collega Zaal. Er is nul hectare natuurinclusieve woonwijken gerealiseerd. Als er nieuwe woonwijken worden ontwikkeld dan proberen we dat natuurinclusief te doen. Het valt onder die beleidsnoemer.
Richting de VVD wil ik erkentelijkheid van het college uitspreken om in ieder geval positief mee te denken aan het oplossen van een van de grootste problemen van deze tijd. Met de uitwerking van het Masterplan Wonen komt het college bij u terug met een passend voorstel. Ik denk dat de VVD daarmee heel goed invulling geeft aan de V van Volkspartij.

Gedeputeerde **ZAAL**: Richting de PvdD: We hebben natuurlijk wel een definitie van wat natuurinclusief is, maar niet wat een natuurinclusief bedrijventerrein is. Daar is de stand niet nul. Er zijn zeker natuurinclusieve ontwikkelingen, zoals in de omgeving van Schiphol en Greenport Aalsmeer. Wanneer ziet de PvdD het als een natuurinclusief terrein? 100 procent gaat niet in een keer en daarom ontraden we deze motie.
Ten aanzien van Dierenwelzijn heb ik niet de indruk willen wekken dat de PvdD geen ideeën aan reikt. Dat doet de fractie wel. Ten aanzien van de discussienota heeft het college al gezegd dat het binnen de bestaande fte kan worden opgelost. Het is een integrale benadering. Dus dan is het niet nodig om extra capaciteit vrij te maken.
Richting de ChristenUnie reageer ik op de toilettenmotie. U komt nu met het idee om geld ter beschikking te stellen en om te spreken met de TBO's. Zomaar geld ter beschikking stellen? Daarvoor moet eerst een zorgvuldig proces worden doorlopen. Ik zeg u toe: Laat me praten met de TBO's en vragen of ze het probleem van te weinig toiletten herkennen en wat ze zelf doen en of de Provincie daarbij kan helpen. Dan kom ik daarna bij u terug. U heeft collega Pels horen zeggen wat er gebeurt met de middelen die overblijven.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Dat vind ik een mooie toezegging. Daarmee houd ik motie 211 aan.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Heel kort over motie 196 over de schoolpleinen. Ik hoop dat de heer Zoon deze motie zal aanhouden. Via Springzaad.nl gaan we kenniscafés, juist over groene schoolpleinen organiseren. Ik hoop dat ik u met de menukaart kan bewegen tot het aanhouden van de motie.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Koyuncu.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Ik wil motie 213 'Energieconciërges aanhouden, vanwege de handreiking die is gedaan door het college.

Gedeputeerde **STIGTER:** Er was nog een vraag van de heer Van der Maas over intergemeentelijke afstemming rondom de RES. De procesafspraken over die vroegtijdige intergemeentelijke afstemming landen in het uitvoeringsprogramma van de RES. Dit uitvoeringsprogramma loopt via de Stuurgroep eind november naar alle colleges. Het is de bedoeling dat het in december/januari wordt vastgesteld. Vrij snel daarna zal ik kunnen rapporteren of het is gelukt met de procesafspraken.

De VOORZITTER: Dat betekent dat alle vragen zijn beantwoord in de tweede termijn.
Ik stel voor dat we tot 21.00 uur schorsen. Dan komen we terug in deze vergadering en dan hoor ik van partijen of er wellicht iets met moties gaat gebeuren. Daarna wordt de beraadslagende vergadering geschorst tot 15 november. Dan open ik de besluitvormende vergadering.

Schorsing 20.44 – 21.07 uur

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering.
Zijn er nog partijen, die na overleg nog inbreng hebben? De heer Zoon.

De heer ZOON (PvdD): We houden motie 196 aan. Motie 195 trekken we in.
Motie 200 willen we aanhouden.

De **VOORZITTER**: Wensen anderen nog iets in te brengen? Zo niet, dan ga ik over tot schorsing van de beraadslagende vergadering.

10. Schorsing beraadslagende vergadering tot 15 november 2021

De **VOORZITTER**: Ik schors de vergadering tot 15 november.

Schorsing 21.08 uur

Notulen -vastgesteld-

Besluitvormende vergadering van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum	:	8 november 2021
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier	:	dhr. M.W. Admiraal
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig: Mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. W. van Andel (CDA), dhr. R.J.P. Baljeu (Fractie Baljeu), hr. D.J. van den Berg (JA21), mw. I.A. Bezaan (PVV), dhr. M.T. Cardol (GL), dhr. J.J. Carton (PvdA), dhr. M. Deen (PVV), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), mw. S.S. Doevendans (PvdA), dhr. J.W. Dulfer (GL), mw. A. Er (GL), mw. G. Van Geffen (Liberaal Noord-Holland), mw. A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mw. L. Gonggrijp (D66), Statenlid J. Gringhuis (GL), mw. J.M.E de Groot (SP), dhr. G.J.W. Hartog (VVD), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), dhr. W. Hoogervorst (SP), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), dhr. E.W.J. Jensen (JA21), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. E.B. Kanik (D66), mw. A.C. Kapitein (D66), dhr. N. Kaptheijns (PVV), dhr. M.C.A. Klein (CU), mw. R.P.M. Kocken (GL), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Ines Kostić (PvdD), dhr. S. Koyuncu (DENK), mw. C.D.M. Kuiper-Kuijpers (CDA), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. E.J. van der Maas (VVD), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), mw. M.A.H. van Meerten-Kok (VVD), dhr. H.S. Mülder (D66), dhr. A.J.M. Muurlink (PvdA), mw. A. Nanninga (JA21), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), mw. W. van Soest (50PLUS/PvdO), dhr. M.C. Steeman (D66), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. K.J. Terwal (VVD), mw. J. Vastenhouw (FvD), mw. A.T.B. de Vries (PvdA), mw. N.M. van der Waart (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD), mw. T.K. van Wijnen (GL), dhr. G.R. Zaal (GL), dhr. F.A.S. Zoon (PvdD)

Afwezig: dhr. G.H.J. Köhler (JA21)

Agenda **Paginanummer**

1.	Opening besluitvormende vergadering	02
2.	Vaststelling agenda besluitvormende vergadering	03
2a.	*(Afgehandeld in beraadslagende vergadering)*	
3a	Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding	03
3b	*(Afgehandeld in beraadslagende vergadering)*	
4.	Vaststelling notulen van de vergadering van 11 oktober 2021	03
5.	Vaststelling Strategische Statenagenda	04
6.	Vaststelling lijst ingekomen stukken	04
7.	Voortgangslijst van moties	04
8.	Voorlopig aangemerkt als hamerstuk	04
8a.	Versterking kapitaalstructuur Alliander (Voordracht 61-2021)	04
8b.	Actualisatie Financiële Verordening (Voordracht 63-2021)	04
8c.	Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2022-2029 (Voordracht 58 – 2021)	04
8d.	Verklaring van geen bedenkingen erftoegangsweg en werkstroken voor Project herinrichting (N241) A.C. de Graafweg (Voordracht 62-2021)	04
9.	Begroting 2022 en Memorie van Antwoord (Voordracht 57-2021)	05
10.	Schorsing besluitvormende vergadering tot 15 november 2021	12

1. Opening

[Opening besluitvormende vergadering: 21:17 uur]

De **VOORZITTER:** We hebben een quorum, dus ik kan deze besluitvormende vergadering openen. Wederom welkom aan u allen. Zoals we vanochtend hebben afgesproken is dit de besluitvormende vergadering. Dat betekent dat u straks om een stemverklaring, aantekening of hoofdelijke stemming kunt vragen. De beraadslagende vergadering vond vanaf vanochtend plaats. Ik ga snel door de eerste agendapunten en de hamerstukken heen. Vervolgens komen we dan uit bij de stemming over de amendementen, de moties en de voordracht aangaande de begroting 2022.

We zijn met 54 Statenleden. De heer Köhler (JA21) is afwezig.
Mocht er sprake zijn van een hoofdelijke stemming, dan hebben we daarover in het Presidium van juni 2020 besloten, om dat aan het eind van de vergadering te doen, na afloop van de voordracht.
Als u de Statenvergadering onverhoopt moet verlaten, om welke reden dan ook, dan verzoek ik u dat te melden aan de griffie, zodat we precies weten hoeveel geldige stemmen er kunnen worden uitgebracht.
Er wordt dus digitaal gestemd, behalve bij hoofdelijke stemming. U kunt de uitslag van de digitale stemming terugvinden op de website. Als u zich van stemming wenst te onthouden, meldt het, dan kan ik u in beeld brengen om daarvan melding te doen. Dit geldt ook voor een ordevoorstel.

Voordat ik de agenda vaststel, wil ik met u een proefstemming doen.
Geïnteresseerden die de vergadering live volgen, kunnen na afloop van elke stemming de uitslag zien. Bij het betreffende agendapunt wordt dan een stemdiagram toegevoegd.
Wanneer straks een stemming wordt gestart klikt u op “voor” of op “tegen”. Indien u zich wenst te onthouden van stemming klikt u op “onthouden”. Wel dient u vooraf via de stemverklaring aan te geven. Als u zeker bent dat uw stem goed is ingevuld, klikt u vervolgens op “versturen”. Een eventuele vergissing kan na het klikken op “versturen” niet meer worden hersteld. Indien ik nog stemmers mis, zal ik dat melden tijdens de stemming.
Dan gaan we nu over tot een proefstemming en dat doen we digitaal. Ik zie dat mevrouw Alberts (SP) nog niet is ingelogd, dus op dit moment nemen er 53 Statenleden deel aan deze online vergadering. Ik verzoek u om nu naar de stemmodule te gaan waarop u bent ingelogd. Onder aan de pagina verschijnt straks steeds de stemming die aan de orde is.
Aan de orde is nu de proefstemming over de stelling “Bent u voor of tegen digitaal online stemmen?”. Normaliter vraag ik dan eerst of iemand hoofdelijke stemming wenst, of een stemverklaring wenst af te leggen of aantekening verlangt.
Iedereen heeft gestemd, de stemming is nu gesloten. 54 stemmen zijn binnen. In deze stemming waren er 33 stemmen voor 17 stemmen tegen en 4 onthoudingen.

We gaan een tweede proefstemming doen. Die wordt nu geopend en waarbij 54 geldige stemmen kunnen worden uitgebracht. De stemming is gesloten. 54 stemmen zijn uitgebracht.
We hebben nu twee proefstemmingen gedaan. Mocht het zo zijn dat het u straks niet snel genoeg lukt om toch te stemmen, dan breng ik u, zo nodig, in beeld. Ik hoop dat we dat zoveel mogelijk kunnen voorkomen.

2. Vaststelling agenda besluitvormende vergadering

De **VOORZITTER**: Over de agenda zijn in de beraadslagende vergadering geen opmerkingen gemaakt. Dus de agenda kan worden vastgesteld.

2a. Beëdiging en installatie duo-commissieleden PvdA en D66
(Is al behandeld in beraadslagende agenda)

De **VOORZITTER**: Beëdiging en installatie duo-commissieleden fracties PvdA en D66 heeft vanochtend plaatsgevonden in de beraadslagende vergadering.

3a Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding Besluit 66

De **VOORZITTER**: Er is een geheim stuk ter bekrachtiging ingekomen.
Gedeputeerde Staten hebben op 2 november 2021 geheimhouding opgelegd op de brief van GS over de voortgang project “N247- 16, Bereikbaarheid Waterland, maatregelen N247, gedeelte A10-N517” te bekrachtigen. Deze brief is per post naar de Statenleden en duo-commissieleden van commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid verzonden. De geheimhouding duurt voort tot het moment dat overeenstemming is bereikt met de hoofdaannemer over de vervolgstappen.
Indien u over deze brief wenst te spreken dan dient dit in beslotenheid te gebeuren en in een fysieke vergadering te worden geagendeerd. In de beraadslagende vergadering zijn er geen opmerkingen gemaakt. Daarmee is met besluitnummer 66 de opgelegde geheimhouding bekrachtigd.

3b Lijst geheimhouding PS
(Is al behandeld in beraadslagende agenda.)

De **VOORZITTER**: De lijst geheimhouding PS is vanochtend behandeld in de beraadslagende vergadering.

4. Vaststelling notulen van de vergadering van 11 oktober 2021

De **VOORZITTER**: Door de griffie zijn geen opmerkingen ontvangen. Dan zijn de notulen vastgesteld.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda

De **VOORZITTER**: De Strategische Agenda is vastgesteld

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken

De **VOORZITTER**: Door de griffie zijn tot op heden geen opmerkingen over de lijst ontvangen. Dan is voor wat betreft de afdoening van de brieven conform het voorstel van het presidium besloten.

7. Voortgangslijst van moties

De **VOORZITTER**: De griffie heeft geen opmerkingen over de lijst moties ontvangen. Dan stel ik voor de lijst vast te stellen.

8. Voorlopig aangemerkt als hamerstuk

De **VOORZITTER**: Het Presidium adviseert in te stemmen met de hierna te noemen voordrachten en deze als hamerstuk te behandelen:

8a. Versterking kapitaalstructuur Alliander - Voordracht 61-2021
8b. Actualisatie Financiële Verordening- Voordracht 63-2021
8c. Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2022-2029 - Voordracht 58-2021
8d. Verklaring van geen bedenkingen erf toegangsweg en werkstroken voor project herinrichting (N241) A.C. de Graafweg - Voordracht 62-2021

Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring?

De heer **DESSING** (FvD): Forum voor Democratie wenst bij het iMPI (8c.), voordracht 58, bij investeringsproject L, Centrale brugbediening 17 miljoen euro, geacht te worden tegen te hebben gestemd. Voor de rest van het iMPI stemmen wij voor

De heer **DEEN** (PVV): Ik heb een stemverklaring bij 8c. iMPI. Onze fractie kan instemmen met voorliggend besluit maar ze heeft moeite met de deelbesluiten E, F, H en K. Ook worden we niet vrolijk van wat we in het iMPI lazen inzake ‘Zonnefietspad II’. Als laatste wil ik opmerken dat wat onze fractie betreft de provincie geen bijdrage hoeft te leveren aan CO2-reductie en niet hoeft te streven naar energie-neutrale infrastructuur.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Ook over 8c. het iMPI 2022-2029. De SP kan instemmen met het iMPI, zoals het voorligt, maar wij kunnen niet instemmen met de projecten ‘Afslag A9 Heiloo’, ‘Verbindingsweg A8/A9’ en ‘Centrale brugbediening’.

De VOORZITTER: Dan zijn de besluiten behorend bij de punten 8a. tot en met 8d. aangenomen, met inachtneming van de stemverklaringen, die zojuist zijn afgelegd door de partijen.

9. Begroting 2022 en Memorie van Antwoord (Voordracht 57-2021)

De **VOORZITTER**: De beraadslagingen hebben we gedaan. We gaan nu over tot het stemmen over de voorliggende amendement, moties en uiteindelijk de voordracht. Mocht er om hoofdelijke stemming worden gevraagd dan doen we dat pas aan het einde van de vergadering. Dat zullen we doen via MS Teams. In volgorde van grootte van de fracties worden een voor een de namen opgeroepen. U wordt gevraagd voor of tegen te stemmen. Mochten dat meerdere moties betreffen dan zal ik dat in een keer doen. Ieder fractielid krijgt het aantal moties voorgelegd, waarbij verzocht is tot een hoofdelijke stemming.

Amendement 29 'Achteruitgang bio diversiteit niet gestopt', ingediend door de PvdD.
Dan open ik nu de stemmen. Er zijn 54 stemmen binnen. Ik sluit de stemming
Met 30 stemmen voor en 24 stemmen tegen is amendement 29 aangenomen
Tegen hebben gestemd: VVD, JA21, CDA, FvD, PVV, Fractie Baljeu en Liberaal N-H.

Amendement 30 'Omgevingsfactor' ingediend door de PvdD.
De stemming wordt geopend en gesloten nadat alle stemmen binnen zijn.
Met 33 stemmen voor en 21 stemmen tegen is amendement 30 aangenomen
Tegen hebben gestemd: VVD, JA21, CDA, PVV, Fractie Baljeu en Liberaal N-H.

Amendement 31 'Woningparagraaf', ingediend door de CU en SP.
De stemming wordt geopend en gesloten nadat alle stemmen binnen zijn.
Met 19 stemmen voor en 35 stemmen tegen wordt amendement 31 verworpen.
Voor hebben gestemd: CDA, FvD, PvdD, PVV, SP, CU, 50PLUS/PvdO en DENK

Motie 184 is aangehouden.

Dan breng ik in stemming motie 185 'Structurele subsidie dorpswerk Noord-Holland', ingediend door het CDA, SP, CU, JA21.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst? Zo niet, dan open ik de stemming. De stemming wordt gesloten.
Met 23 stemmen voor en 31 stemmen tegen is motie 185 verworpen.
Tegen hebben gestemd: GL, VVD, D66, PvdA, Fractie Baljeu en Liberaal N-H.

Motie 186 'Structurele subsidie sportservice Noord-Holland', ingediend door het CDA, SP, CU en JA21. Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst? Zo niet, dan open ik de stemming. De stemming wordt gesloten.
Met 34 stemmen tegen en 20 stemmen voor is motie 186 verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, CDA, CU, DENK, Forum voor Democratie, JA21, PvdD en de SP.

Motie 187 ‘Toekomstperspectief sport Noord-Holland’, ingediend door het CDA, SP, CU en JA21.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst? Zo niet, dan open ik de stemming. De stemming wordt gesloten.
Met 47 stemmen voor en 7 stemmen tegen is motie 187 aangenomen. Tegen hebben gestemd: D66 en Liberaal N-H.

Motie 188 ‘Het 1,5-gradendoel minimaal als maat hanteren’, ingediend door de PvdD en de SP.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst

De heer **LEERINK** (PvdA): De PvdA zal tegen deze motie stemmen, vanwege de onuitvoerbaarheid. We willen nadrukkelijk stellen dat we ons uiteraard wel verbonden voelen met die opdracht van anderhalve graad.

De VOORZITTER: Dan open ik de stemming voor motie 188.
Met 46 stemmen tegen en 8 stemmen voor is motie 188 verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, DENK, PvdD en de SP.

Motie 189 is aangehouden.

Motie 190 ‘Milieuorganisaties betrekken bij verbeteren waterkwaliteit’, ingediend door de PvdD.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst? Zo niet, dan open ik de stemming. De stemming wordt gesloten.
Met 45 stemmen tegen en 9 stemmen voor is motie 190 verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, CU, DENK, PvdD en de SP.

Motie 191 ‘Indicator biologische bollen toevoegen aan de begroting’, ingediend door de PvdD.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst? Zo niet, dan open ik de stemming. De stemming wordt gesloten.
Met 47 stemmen tegen en 7 stemmen voor is motie 191 verworpen. Voor hebben gestemd: DENK, PvdD en de SP.

Motie 192 ‘Ecologie en natuur bij nieuwe organisatie Hollandse Waterlinies’ ingediend door de PvdD, JA21, SP en D66.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst? Zo niet, dan open ik de stemming. De stemming wordt gesloten.
Met 42 stemmen voor en 12 stemmen tegen is motie 192 aangenomen. Tegen hebben gestemd: CDA, Forum voor Democratie, Fractie Baljeu, Liberaal N-H en de PVV.

Motie 193 is aangehouden. Motie 194 is aangehouden, Motie 195 is ingetrokken. Motie 196 is aangehouden.

Motie 197 ‘Economie binnen ecologische grenzen’, ingediend door de PvdD en de SP.

Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst? Zo niet, dan open ik de stemming. De stemming wordt gesloten.
Met 45 stemmen tegen en 9 stemmen voor is motie 197 verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, CU, DENK, PvdD en de SP.

Motie 198 is aangehouden.

Motie 199 'Betere naleving soortenbescherming Wet Natuurbescherming', ingediend door de PvdD en de SP.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst? Zo niet, dan open ik de stemming. De stemming wordt gesloten.
Met 42 stemmen tegen en 12 stemmen voor is motie 199 verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, DENK, JA21, PvdD en de SP.

Motie 200 is aangehouden.

Motie 201 'Handreiking gemeenten met mogelijkheden schuilgelegenheid weidedieren', ingediend door de PvdD en de PVV.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst? Zo niet, dan open ik de stemming. De stemming wordt gesloten.
Met 42 stemmen tegen en 12 stemmen voor is motie 201 verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, DENK, JA21, PVV en PvdD.

Motie 202 is aangehouden.

Motie 203 'Schuilgelegenheid weidedieren combineren met landschapselementen als houtwallen', ingediend door de PvdD.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst? Zo niet, dan open ik de stemming. De stemming wordt gesloten.
Met 43 stemmen tegen en 11 stemmen voor is motie 203 verworpen. Voor hebben gestemd: DENK, JA21, PVV en PvdD.

Motie 204 'Conflicten coronamaatregelen', ingediend door de PVV en Forum voor Democratie.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst?

De heer **DEEN** (PVV): Graag bij de moties 204, 205 en 206 een hoofdelijke stemming.

De heer **JENSEN** (JA21) De fractie van JA21 zal tegen de moties 204, 205 en 206 zal stemmen om de reden dat de Provincie er niet over gaat, zoals de Commissaris van de Koning eerder al heeft aangegeven.

De **VOORZITTER**: Op voorhand is aangekondigd dat er om hoofdelijke stemming wordt gevraagd voor motie 204, 205 en 206. Dat gaan we doen aan het eind van de vergadering. Dat betekent

dat we eerst nog de andere moties afhandelen, vervolgens de voordracht in stemming brengen en dan hoofdelijke stemming zullen aangaan.

Motie 207 ‘Integraal beleidsdocument leefbaarheid kleine kernen’, ingediend door de SP, JA21 en Liberaal N-H.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst? Zo niet, dan open ik de stemming. De stemming wordt gesloten.
Met 30 stemmen tegen en 24 stemmen voor is motie 207 verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, CDA, CU, DENK, Fractie Baljeu, JA21, Liberaal N-H, PVV, PvdD en de SP.

Motie 208 is aangehouden.

Motie 209 ‘Versnellen aanpak fietsknelpunten in Noord-Holland’, ingediend door de SP en JA21.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst?

De heer **KLEIN** (CU): Wij zullen tegen deze motie stemmen, al onderschrijven we het doel. We vinden de uitleg van de gedeputeerde voldoende.

De **VOORZITTER**: Dan breng ik motie 209 nu in stemming. De stemming is gesloten.
Met 39 stemmen tegen en 15 stemmen voor is motie 209 verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, Fractie Baljeu, JA21, PVV, PvdD en de SP.

Motie 210 ‘Wat niet failliet mag gaan, moet publiek blijven’, ingediend door de SP.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst?

De heer **LEERINK** (PvdA): Over deze, wat ons betreft, sympathieke stelling gaan we graag het debat aan. Zonder het debat is deze motie ons wat te kort door de bocht. We zullen tegen de motie stemmen.

De **VOORZITTER**: Dan breng ik motie 210 nu in stemming. De stemming is gesloten.
Met 40 stemmen tegen en 14 stemmen voor is motie 201 verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, DENK, FvD, PVV, PvdD en de SP.

Motie 211 is aangehouden.

Motie 212 ‘Pontveren Ilpendam en Spaarndam’ ingediend door CU, GL, D66, CDA, SP en de PvdA.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst? Zo niet, dan open ik de stemming. De stemming wordt gesloten.
Met 54 stemmen voor is motie 212 aangenomen. Alle fracties hebben voor gestemd.

Motie 213 is aangehouden.

Motie 214 ‘Broedplaats Blakende bollen’, ingediend door GL, SP, PvdD, D66 en het CDA.

Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst? Zo niet, dan open ik de stemming. De stemming wordt gesloten.
Met 43 stemmen voor en 11 stemmen tegen is motie 214 aangenomen. Tegen hebben gestemd: FvD, JA21, Liberaal N-H en de PVV.

Motie 215 'Energiearmoede in kaart brengen' ingediend door de PvdA, D66, GL, PvdD, SP, CU en DENK.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Hoewel wij de insteek van deze motie, namelijk het aanpakken van energiearmoede, steunen, gaan deze voorstellen concreet helemaal niets betekenen voor de mensen die ermee te maken hebben, namelijk: 1. De reeds bestaande kaart van TNO, ook publiceren op de website van de provincie. 2. Het servicepunt Duurzame Energie extra laten communiceren met gemeenten. 3. Via de MRA gemeenten buiten de MRA informeren. 4. Gemeenten vragen of zij iets nodig hebben. Wat verwacht men hier nu echt van? Niet ontoevallig zijn de partijen die nu deze motie indienen de grondleggers van hetzelfde beleid wat de huidige energiearmoede heeft veroorzaakt. We steunen de motie dan ook niet, maar roepen de partijen op verstandiger energiebeleid te maken.

De heer **DEEN** (PVV): Wij kunnen niet voor een motie over energiearmoede stemmen, die door partijen wordt ingediend, die tevens mede verantwoordelijk zijn voor het aanjagen van de energiearmoede en vervolgens met een doekje voor het bloeden komen. Daar passen wij voor.

De **VOORZITTER**: Dan breng ik motie 215 nu in stemming. De stemming is gesloten.
Met 38 stemmen voor en 16 stemmen tegen is motie 215 aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, Liberaal N-H, PVV en de VVD.

Motie 216 'Bij de begroting jongerenperspectief op bereikbaarheid', ingediend door de PvdA, CDA, SP, PvdD en DENK.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst? Zo niet, dan open ik de stemming. De stemming wordt gesloten.
Met 50 stemmen voor en 4 stemmen tegen is motie 216 aangenomen. Tegen hebben gestemd: Liberaal N-H en de PVV.

Dan breng ik nu de voordracht in stemming.

Voordracht 57 'Begroting 2022-2029 en Memorie van Antwoord'
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst?

De heer **ZOON** (PvdD): Hoewel wij blij zijn met extra geld dat beschikbaar komt voor natuur, is de wetenschappelijke consensus ook het feit dat we niet genoeg doen om klimaatverandering tegen te gaan. Helaas moeten we daarom tegen deze begroting stemmen.

De VOORZITTER: Dan breng ik nu de voordracht in stemming.
Met 40 stemmen voor en 14 stemmen tegen is voordracht 57, de begroting 2022, aangenomen.
Tegen hebben gestemd: FvD, Fractie Baljeu, JA21, PVV en de PvdD.

We gaan nu over tot het in stemming brengen van drie moties, door middel van hoofdelijke stemming. Dat doen we conform het addendum dat het Presidium op 11 mei heeft vastgesteld.

Motie 204, ingediend door PVV en FvD, roept het college op zich uit te spreken tegen genoemde samenleving ontwrichtende coronamaatregelen van het demissionaire Kabinet Rutte III en op te roepen deze zo snel mogelijk te schrappen.
Motie 205, ingediend door PVV en FvD, roept het college op om een brief te sturen naar de Noord-Hollandse colleges van B en W, met het verzoek geen prioriteit te geven aan het handhaven van genoemde coronamaatregelen.
Motie 206, ingediend door PVV en FvD, roept het college op om een brief op te stellen waarin wordt vermeld dat in Provinciale Staten van Noord-Holland geen draagvlak is voor het instellen van een coronatoegangsbewijs.
De drie moties worden aan ieder fractielid voorgelegd, waarbij het lid kan aangeven voor of tegen de motie te stemmen. Dat zal ik doen door de nummers te noemen.
Dan open ik nu de hoofdelijke stemming voor de drie moties.

GroenLinks:
Mevrouw **KOCKEN** (GL): Voor mij is dat driemaal tegen.
Mevrouw **ER** (GL): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw **GIELEN** (GL): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw **VAN DER WAART** (GL): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw **VAN WIJNEN** (GL): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **DULFER** (GL): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **ZAAL** (GL): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Statenlid **GRINGHUIS** (GL): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **CARDOL** (GL): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen

VVD:
De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **TERWAL** (VVD): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **DE WIT** (VVD): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **VAN GILSE** (VVD): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **HARTOG** (VVD): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.

D66:
Mevrouw **STRENS** (D66): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.

De heer **STEEMAN** (D66): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw **KAPITEIN** (D66): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **KANIK** (D66): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw **GONGGRIJP** (D66): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **MÜLDER** (D66): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.

PvdA:
De heer **LEERINK** (PvdA): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **MUURLINK** (PvdA): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **CARTON** (PvdA): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.

JA21:
De heer **JENSEN** (JA21): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw **NANNINGA** (JA21): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **MANTEL** (JA21): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.

CDA:
De heer **HEIJNEN** (CDA): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw **KUIPER-KUIJPERS** (CDA): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.

Forum voor Democratie:
De heer **DESSING** (FvD): Motie 204: voor, motie 205: voor, motie 206: voor.
Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Motie 204: voor, motie 205: voor, motie 206: voor.
De heer **DEKKER** (FvD): Motie 204: voor, motie 205: voor, motie 206: voor.

Partij voor de Dieren:
De heer **ZOON** (PvdD): Een korte stemverklaring. We zijn als Partij voor de Dieren tegen het coronabeleid. We zouden ook tegen een toegangsbewijs zijn voor werknemers en bezoekers van het Provinciehuis. Alleen is dat op dit moment nog niet aan de orde. We gaan ook mee in de beantwoording van Gedeputeerde Staten op deze moties. We zullen tegen de moties stemmen.
Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.

PVV:
De heer **DEEN** (PVV): Motie 204: voor, motie 205: voor, motie 206: voor.
Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Motie 204: voor, motie 205: voor, motie 206: voor.
De heer **KAPTHEIJNS** (PVV): Motie 204: voor, motie 205: voor, motie 206: voor.

SP:
Mevrouw Alberts (SP): Eerst nog een korte stemverklaring. Die loopt parallel aan welke de h eer Zoon zojuist heeft afgelegd. Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **HOOGERVORST** (SP): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.

ChristenUnie:
De heer **KLEIN** (CU): Ik zou graag willen beginnen met een korte stemverklaring. Er is best wat te zeggen over het coronatoegangsbewijs en de manier waarop dat ingevoerd wordt, maar dit zijn zogenaamde wappermoties, zoals vandaag mooi uitgelegd op Twitter door Lisa Westerveld van GroenLinks. Dus wij zullen tegen deze moties stemmen. Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.

50PLUS/PvdO:
Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.

DENK:
De heer **KOYUNCU** (DENK): Motie 204: voor, motie 205: voor, motie 206: voor.

Fractie Baljeu
De heer **BALJEU** (Fractie Baljeu): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Geffen (Liberaal Noord-Holland) heeft de vergadering verlaten. Dat betekent dus dat zij geen stem uitbrengt bij de hoofdelijke stemming. We hebben daarmee 53 geldige stemmen.

De stemmen worden geteld.

Motie 204: Met 46 stemmen tegen en 7 stemmen voor is motie 204 verworpen. Voor hebben gestemd: Forum voor Democratie, PVV en DENK.
Motie 205: Met 46 stemmen tegen en 7 stemmen voor is motie 205 verworpen. Voor hebben gestemd: Forum voor Democratie, PVV en DENK.
Motie 206: Met 46 stemmen tegen en 7 stemmen voor is motie 204 verworpen. Voor hebben gestemd: Forum voor Democratie, PVV en DENK.

10. Schorsing besluitvormende vergadering tot 15 november 2021

De **VOORZITTER**: Ik feliciteer u met deze prachtige algemene beschouwingen. We hebben de begroting voor 2022 vastgesteld. Het was hier en daar spannend om het tot een goed eind te brengen. Uiteindelijk is het gelukt. Het was een lange dag. Ik heb genoten van uw debatten onderling en met name ook tussen de verschillende partijen.

Volgende week zal deze besluitvormende vergadering worden hervat op 15 november rond 20:00 uur. Ik schors hierbij deze vergadering. Ik zie u hopelijk gezond weer terug bij de eerstvolgende hybride beraadslagende vergadering over de overige voordrachten. Dank voor deze avond.
Ik schors de vergadering tot 15 november.

Schorsing 22.55 uur

Notulen -vastgesteld-

Beraadslagende vergadering van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum	:	15 november 2021
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier	:	dhr. M. Admiraal
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig: Mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. W. van Andel (CDA), dhr. R.J.P. Baljeu (Fractie Baljeu), dhr. D.J. van den Berg (JA21), mw. I.A. Bezaan (PVV), dhr. M.T. Cardol (GL), dhr. J.J. Carton (PvdA), dhr. M. Deen (PVV), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), mw. S.S. Doevendans (PvdA), dhr. J.W. Dulfer (GL), mw. A. Er (GL), mw. G. Van Geffen (Liberaal Noord-Holland), mw. A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mw. L. Gonggrijp (D66), Statenlid J. Gringhuis (GL), mw. J.M.E de Groot (SP), dhr. G.J.W. Hartog (VVD), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), dhr. W. Hoogervorst (SP), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), dhr. E.W.J. Jensen (JA21), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. E.B. Kanik (D66), mw. A.C. Kapitein (D66), dhr. N. Kaptheijns (PVV), dhr. M.C.A. Klein (CU), mw. R.P.M. Kocken (GL), dhr. G.H.J. Köhler (JA21), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Statenlid I. Kostić (PvdD), dhr. S. Koyuncu (DENK), mw. C.D.M. Kuiper-Kuijpers (CDA), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. E.J. van der Maas (VVD), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), mw. M.A.H. van Meerten-Kok (VVD), dhr. H.S. Mülder (D66), dhr. A.J.M. Muurlink (PvdA), mw. A. Nanninga (JA21), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), dhr. M.C. Steeman (D66), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. K.J. Terwal (VVD), mw. J. Vastenhouw (FvD), mw. A.T.B. de Vries (PvdA), mw. N.M. van der Waart (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD), mw. T.K. van Wijnen (GL), dhr. G.R. Zaal (GL), dhr. F.A.S. Zoon (PvdD)

Afwezig: mw. W. van Soest (50PLUS/PvdO)

De **VOORZITTER**: Ik heropen de hybride beraadslagende Statenvergadering van maandag 8 november jl. Een aantal woordvoerders zijn fysiek aanwezig in de Statenzaal om vandaag te beraadslagen over de punten op de agenda. De woordvoerders die dat hebben aangegeven bij de Statengriffie, nemen vanaf huis deel aan de vergadering. Besluitvorming over amendementen, moties en voordrachten vindt vanavond vanaf 20.00 uur plaats in een vergadering die volledig online wordt gehouden. Op deze manier zorgen we voor rechtsgeldige besluitvorming die in overeenstemming is met de Tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming in het kader van COVID. Welkom aan de in de Statenzaal aanwezige Statenleden. Welkom ook aan alle leden die online zijn ingelogd en aan alle belangstellenden die deze vergadering via de website volgen. Uiteraard ook welkom aan de leden van het college van Gedeputeerde Staten, hier aanwezig in de zaal. Ik verzoek de online aanwezige leden om de microfoons te dempen en uw camera uit te zetten. Ik vraag iedereen om de mobiele telefoons tijdens de vergadering op stil te zetten. Aan de leden die online zijn ingelogd, vraag ik nog om er rekening mee te houden dat de vergadering live wordt uitgezonden. Weest u zich ervan bewust dat uw achtergrond in beeld kan zijn en dat achtergrondgeluiden worden uitgezonden wanneer u het woord voert. Gebruik een headset en beperk achtergrondgeluiden zoveel mogelijk. Ik deel u mede dat bericht van verhindering is ontvangen van mevrouw Van Soest (50PLUS/PvdO) en mevrouw Koning (CDA) zal de vergadering om 17.30 uur verlaten. Mevrouw Doevendans zal tussen 15.00 en 16.00 uur afwezig zijn. Ik moet vanwege een koninklijke verplichting de vergadering om 17.30 uur verlaten, dan neemt mevrouw Kocken, vicevoorzitter, het voorzitterschap van de vergadering over. Bij het wisselen van spreker bij het spreekgestoelte en bij de interruptiemicrofoon wordt telkens tussendoor schoongemaakt

voor de volgende spreker. Er zijn nu wat meer wissels dan vorige week, daarom zal er zo nu en dan geschorst worden voor de wissel en de schoonmaak. Ik herhaal de aandachtspunten voor een hybride en online-vergadering van PS. Uw moties en amendementen kunt u vanaf nu en tijdens de hele vergadering tot aan de stemming per mail indienen bij de Statengriffie, met in de cc de mede-indieners. De moties en amendementen worden gepubliceerd zodra u deze officieel ook mondeling heeft ingediend tijdens uw bijdrage en het dictum heeft voorgelezen. U hoort mij vervolgens zeggen dat de motie daarmee onderdeel is van de beraadslagingen. In een online besluitvormende Statenvergadering vanavond worden alle stemmingen digitaal gedaan. Ik wil ieder Statenlid dat vanavond deelneemt aan de stemmingen, oproepen om vanmiddag alvast in te loggen in de stemmodule van Notuvote. Mocht u tegen problemen aanlopen bij het inloggen, dan kunt u vanaf 14:00 uur ondersteuning krijgen via de Statengriffie en de helpdesk van Notuvote. Vandaag overdag tijdens deze beraadslagende vergadering wordt er niet gestemd. Als er een punt van orde wordt gemaakt, dan besluiten we daarover via de fractievoorzitters. Het woord voeren. U heeft van tevoren bij de Statengriffie aangegeven dat u wilt spreken bij een onderwerp op de agenda. Ik noem steeds de aangemelde sprekers bij aanvang van het agendapunt. De griffier noteert de volgorde van sprekers in de chat. De griffier houdt voor mij Teams in de gaten. Als een online deelnemer het handje opsteekt om het woord te vragen, dan geeft hij dat bij mij aan. Vervolgens geef ik u het woord. Vanavond vinden in de besluitvormende vergadering alle stemmingen plaats van de punten die vandaag zijn besproken. De besluitvormende vergadering vangt om 20.00 uur aan.

13a. Statenvoordracht 59 Programma Natuurnetwerk 2022
13b. Statenvoordracht 60 Natuurbeheerplan 2022

De **VOORZITTER**: Punten 13a en 13b worden gevoegd behandeld; woordvoering en indienen van moties en amendementen worden gecombineerd voor beide voordrachten. Bij amendementen dient duidelijk kenbaar gemaakt te worden om welke voordracht het gaat.

De heer **KÖHLER** (JA21): Voorzitter. Ik krijg net een briefje van mevrouw Jellema in de hand gedrukt, ik kom daar in tweede termijn op terug en anders moet u maar vragen stellen. “Ideologische verwoesting van bestaande natuur is de maat der dingen geworden”, een recent citaat van de vermaarde ornitholoog, Rob Bijlsma, die zich al een halve eeuw inzet voor de vogels in Nederland. Hoofdschuldig: de natuurbeherende organisaties, foute natuur moet weg maar er wordt geen stap gezet voordat er een zak met geld is binnen gehengeld. Innig worden daarvoor doeltypen, programmabeheer, instandhoudingsdoelen, habitatrichtlijnen en andere bureautaal ingezet en worden vooral N2000 dictaten uit Brussel omarmd. Natuur wordt gesloopt en over de resultaten hoeft geen verantwoording te worden afgelegd. Bij mislukkingen wordt niemand ontslagen, komen adviseurs niet op een zwarte lijst maar krijgen aanvragers gewoon weer een zak met subsidie voor een volgend project, waarvan de uitkomsten ongewis zijn. Al vaker meldde ik hier bezig te zijn met een boek over N2000 met als titel: “Ondoordacht, onverwacht, ongewenst. Dat boek lijkt niet af te komen want bijna wekelijks dient zich een nieuw hoofdstuk aan. Zo werd ik recent weer eens door een ontredderde Fietsersbond benaderd over een geliefd fietspad. Ik ken de locatie goed en heb de bond de achtergronden van het probleem uitgelegd.

Samengevat, in het najaar van 2010 was er – overigens net als nu in het Schoorlse duingebied - op het buizerdvlak in het duinreservaat bij Bergen aan Zee een zwaar machinepark aan het werk. Het was indertijd een beetje een haastklus, want in 2011 zou de subsidie op het stuifduinproject vervallen. Nipt werd het stuifduin gerealiseerd, 30.000 m3 duinafval werd verplaatst of afgevoerd naar een depot in Egmond, 3 ha bos werd gekapt en opgestookt in de biomassacentrale in Purmerend. Staatsbosbeheer heeft recent weer 8 ha bos gekapt voor een nieuw stuifduinproject. Er had nog meer moeten worden gekapt, maar de bevolking kwam verrassend genoeg in opstand, tot aan deze Statenzaal toe. Een stuifduin kan per jaar wel 5 m opschuiven, vertelde de projectleider in 2010. Die 5 m bleek aanvankelijk tegen te vallen. Helmgras zette zich vast en te veel wortels waren achtergebleven. Met hulp van vrijwilligers werd het in de loop der tijd opgelost. Inmiddels ligt er een kolossaal stuifduin waar mensen van houden, aldus de boswachter indertijd en stuiven ging het, maar het bleef bij het uitzicht. De natuur bleek eigenwijs, “Dat de zon – en ik citeer de projectleider – zoveel meer vat op het schrale duinzand zou krijgen en dat dit gunstig is voor de biodiversiteit van het duin, want zandhagedissen, zandloopkevers, wilde bijen en graafwespen zouden in dit biotoop een opgelegde kans krijgen.” Tien jaar later kunnen we vaststellen dat deze biodiverse wensnatuur niet bereikt is, verre van. Ondertussen wandelt het duin het gebied van Staatsbosbeheer binnen en inmiddels is met zekerheid vast komen te staan dat een belangrijk fietspad – onderdeel van de nationale LF Kustroute – geblokkeerd is. De afgelopen twee jaar is het pad een paar keer vrijgemaakt en op mijn vraag over de kosten en wie die betaalt, kreeg ik als antwoord: “De gevolgen van de uitvoering van deze herstelmaatregelen voor de infrastructuur in natuurgebieden zijn door de provincie Noord-Holland niet opgenomen in de projectfinanciering.” Met de beperkte financiering voor recreatie is het voor Staatsbosbeheer lastig om dit fietspad zeer regelmatig vrij te maken. Ter indicatie, Staatsbosbeheer Schoorl Bergen ontvangt per jaar € 31 per ha voor recreatief onderhoud. € 31 x 1875 ha is € 58.000, bijna 10%, € 5.500 per jaar, moet worden uitgegeven aan enkele vierkante meters ter grootte van een half hockeyveldje. Staatsbosbeheer moet dus moeilijke keuzes maken of extra financiering krijgen tot een permanente oplossing is gerealiseerd. Voor die oplossing wordt gedacht aan ondertunneling in het bos – lijkt mij nogal bizar – tot kilometers verleggen van het fietspad naar het oosten, dat is ook problematisch, want het is N2000-gebied en grotendeels niet vrij toegankelijk, dus de oplossing gaat nog wel even duren. Ik verzoek de gedeputeerde Natuur proactief op te treden, in overleg te gaan met PWN en Staatsbosbeheer over de oplossing en de financiering. Zolang er geen permanente oplossing is, als uiteindelijke opdrachtgever zorg te dragen voor de financiering van de tijdelijke kosten om de LF Kustroute het gehele jaar rond bereikbaar te houden. Zolang er bij NNN-projecten geen reservering wordt gemaakt of geoormerkt voor onverwachte en ongewenste resultaten, kunnen wij niet instemmen met het voorliggende. Wel zullen wij onze steun in overweging nemen als de gedeputeerde zich committeert aan de geest van mijn betoog en dat laat blijken door de aanpak die nu in Zuid-Kennemerland waar keuterboertjes, paardenpensionhouders en bollentelers bedreigd worden, on hold te zetten en de onoverzichtelijke gevolgen voor belanghebbenden en het ecosysteem aldaar goed tegen het licht te houden en de wensen en vooral de wensnatuur met alle belanghebbenden te bespreken.

De heer **DE WIT** (VVD): Voorzitter. Collega Köhler heeft het over forse kritiek op macroniveau en gaat in zijn betoog in op microproblemen, maar aan het einde komt hij terug op de kern, dat het college dat moet omarmen. Wat is uw visie op macroniveau op het natuurbeleid?

De heer **KÖHLER** (JA21): Dat heb ik dan niet goed duidelijk gemaakt. Ik laat een heel stuk weg over het betonnen fietspad, waarvoor ik een motie heb ingediend, maar ik had wel vijftig moties kunnen indienen maar heb het bij vijf gelaten, omdat dit als voorbeeld dient juist voor de macrovisie. Reserveer en maak bij elk project dat je indient, een overzicht van wat er mis zou kunnen gaan. Bij het project in Zuid-Kennemerland heeft men het over zoute kwellen, ze geven zelf ook aan dat die kwellen gaan ontstaan, zelfs de vraag of ze er wel zijn. Dit toont dat aan en als je bepaalde maatregelen niet neemt, dat je pogingen onderneemt om de boel te herstellen of op iets anders te laten uitkomen. Daarom breng ik een voorbeeld voor het voetlicht omdat dit heel duidelijk een actueel probleem is.

De heer **DE WIT** (VVD): Mag ik concluderen dat de heer Köhler van het natuurprogramma de doelen wel steunt, maar dat in de uitvoering, we hebben te maken met risico's waarvan wij ons moeten vergewissen en waar wij als provincie onze verantwoordelijkheid moeten nemen. Is dat een correcte samenvatting?

De heer **KÖHLER** (JA21): Dat is te algemeen gesteld, de doelen in zijn algemeenheid? Nee, zeker niet als het over N2000-doelen gaat die in Brussel zijn verordonneerd. Daar heb ik vaker een betoog over gehouden, je kunt natuur niet stollen en je moet ervan uitgaan dat situaties veranderen omdat de natuur zijn eigen gang gaat. Wat ons betreft kan er niet genoeg geld naar natuurbeheer en daar pleit ik nu ook weer voor, maar wij blijven kritisch op de doelen in zijn algemeenheid en wij zullen niet voor elk doel zeggen en zeker niet als het om allerlei bureautaal gaat die wij niet helemaal kunnen doorgronden, daar zijn wij het op voorhand mee eens.

De heer **ZOON** (PvdD): U begon uw betoog dat de TBO-organisaties vooral projectverslindende subsidiepotjes proberen leeg te trekken – in mijn woorden – en nu komt u met oplossingen zoals het extra geld stoppen in projecten, want de projecten zijn niet goed, dus nog meer potjes creëren. Wat wilt u nou eigenlijk? Minder projecten en de natuur zijn vrije beloop laten of natuur die meer als recreatie wordt gezien?

De heer **KÖHLER** (JA21): Wij bekijken het liever op macroniveau, bijvoorbeeld kleine projecten zoals beschermen of bijplanten van Parnassia, dat soort activiteiten zie je op meer plaatsen maar die zijn volkomen zinloos, er wordt gaas gespannen, maar die natuur gaat het niet redden. Ik heb hier een keer een heel verhaal over konijnen gehouden, dat we die opnieuw zouden moeten inzetten zodat de boel zou gaan verstuiven en terug zou gaan naar de bestaande natuur, dat ga ik niet herhalen, maar richt je niet op de kleine macroprojectjes. We hebben te maken met zeespiegelstijging en dat betekent dat wij de kust moeten versterken en dat kleine projectjes zoals over kwellen, allemaal onder druk komen te staan, houd daar rekening mee. Ik dien vijf moties in.

Motie 217/2021
Tijdelijke schoonmaakkosten LF Kustroute Buizerdvlak

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 15 november 2021

Constaterende dat:
- *Het in 2010 in het door PWN beheerde Noord-Hollands Duinreservaat aangelegde wandelende duin (Habitat type 2120 Buizerdvlak) flink doorwandelt;*
- *Dit duin inmiddels ruimschoots over de LF kustroute ter hoogte van de Van Speyckweg Blijdensteinsweg wandelt;*
- *Het onder de voet gelopen fietspad op het gebied van buurman SBB ligt;*
- *Begaanbaarheid van het fietspad nog alleen mogelijk is door kostbare veegacties door SBB ten bedrage van € 5.500 out of pocket aannemerskosten p.j.;*
- *Ongeveer 10% van het totale recreatieonderhoudsbudget Schoorlse Duinen omvat;*
- *Zowel door SBB als PWN het fietspad als verloren wordt beschouwd;*
- *SBB en PWN op zoek zijn naar een oplossing variërend van ondertunneling tot verlegging binnen het Natura2000-gebied.*

Overwegende dat:
- *De provincie eigenaar van het NHD is;*
- *PWN beheerder van het NHD is;*
- *PNH opdrachtgever voor de ontwikkeling van het betreffende stuifduin is;*
- *Er geen reservering is gemaakt voor ongewenste en onverwachte effecten in het project.*

Besluiten het college van GS op te roepen:
- *Zorg te dragen voor extra budget van tenminste € 5.500 per jaar ter financiering van de veegkosten;*
- *Deze financiering te halen uit budgetten die "on hold " worden geplaatst of de reserves hiervoor aan te wenden;*
- *Dit budget aan SBB ter beschikking te stellen*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie JA21

Motie 218/2021
Verleggen LF Kustroute Buizerdvlak

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 15 november 2021

Constaterende dat:

- *Het in 2010 in het door PWN beheerde Noord-Hollands Duinreservaat aangelegde wandelende duin (Habitat type 2120 Buizerdvlak) flink doorwandelt;*
- *Dit duin inmiddels ruimschoots over de LF kustroute ter hoogte van de Van Speyckweg Blijdensteinsweg wandelt;*
- *Het onder de voet gelopen fietspad op het gebied van buurman SBB ligt;*
- *Begaanbaarheid van het fietspad nog alleen mogelijk is door kostbare veegacties door SBB;*
- *Zowel door SBB als PWN het fietspad als verloren wordt beschouwd;*
- *SBB en PWN op zoek zijn naar een oplossing variërend van ondertunneling tot verlegging binnen het Natura2000-gebied.*

Overwegende dat:

- *De provincie eigenaar van het NHD is;*
- *PWN beheerder van het NHD is;*
- *PNH opdrachtgever voor de ontwikkeling van het betreffende stuifduin is;*
- *Er geen reservering is gemaakt voor ongewenste en onverwachte effecten in het project.*

Besluiten het college van GS op te roepen:
Proactief te handelen en in overleg met PWN, SBB, het Hoogheemraadschap, Rijkswaterstaat en de gemeente Bergen binnen de huidige bestuursperiode met een definitieve oplossing voor het fietspad te komen, zodat de LF Kustroute binnen 2 jaar weer het hele jaar rond befietsbaar is

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie JA21, Liberaal NH

Motie 219/2021
Reservering beheer LF Kustroute deel Dr. Van Steijnweg

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 15 november 2021

Constaterende dat:

- *Het in 2010 in het door PWN beheerde Noord-Hollands Duinreservaat aangelegde wandelende duin (Habitat type 2120 Buizerdvlak) flink doorwandelt;*
- *Dit duin inmiddels ruimschoots over de LF kustroute ter hoogte van de Van Speyckweg Blijdensteinsweg wandelt;*
- *Ook de ambitie is het Dr. Van Steijnbos grotendeels te kappen om meer open duin te realiseren;*
- *Er nu na de eerste kap reeds ongewenste effecten, bijvoorbeeld het verdwijnen van tientallen decennia-oude mierenburchten is vast te stellen;*
- *De LF kustroute door het open duin project Buizerdvlak (2010) een kilometer zuidelijker inmiddels onbegaanbaar is;*

- *Niet uit te sluiten is dat het open duin over het voormalige Dr. Van Steijnbos hetzelfde effect zal hebben op het noordelijk deel van de LF Kustroute, de Dr. Van Steijnweg.*

Overwegende dat:

- *PNH opdrachtgever is voor de ontwikkeling van het betreffende open duingebied;*
- *Er geen reservering is gemaakt voor ongewenste en onverwachte effecten in het project.*

Besluiten het college van GS op te roepen:
Proactief te handelen en in overleg met SBB, het Hoogheemraadschap, Rijkswaterstaat en de gemeente Bergen binnen de huidige bestuursperiode een reservering te maken voor het nu en in de toekomst en het gehele jaar rond befietsbaar houden van de LF kustroute

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie JA21, Liberaal NH

Motie 220/2021

On Hold ecologisch advies Zuid-Kennemerland

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 15 november 2021

Constaterende dat:

- *Grote onrust is ontstaan bij belanghebbenden en omwonenden die gevolgen van het ecologisch advies gaan ondervinden;*
- *Gedeputeerde in de commissievergadering NLG van 25 oktober 2021 heeft gezegd dat de communicatie onhandig is verlopen;*
- *Gedeputeerde in dezelfde commissievergadering heeft aangegeven dat het huidige plan beslist geen blauwdruk is en in overleg met belanghebbenden te willen kijken naar wat haalbaar is.*

Overwegende dat:

- *De voorgenomen plannen kennelijk ten onrechte tot veel emotie en misvattingen hebben geleid;*
- *Hier op zo kort mogelijke termijn klare wijn moet worden geschonken.*

Besluiten het college van GS op te roepen:

- *De betreffende uitvoeringsplannen voor Zuid-Kennemerland tijdelijk "on hold " te zetten;*
- *Gezamenlijk met de belanghebbenden te bekijken welke wensnatuur reëel haalbaar is;*
- *Daarbij rekening houdt met maatschappelijke, persoonlijke en economische belangen van betrokkenen;*
- *Het voortbestaan van huidige activiteiten, concreet bollenteelt, paarden hospices en boerderijwinkel daarmee op voorhand als bedreigd en als te stoppen activiteit uitsluit;*
- *Alsmede te onderschrijven dat er geen onteigening van gronden wordt beoogd*

en dat in alle gevallen de geprognosticeerde natuurontwikkeling van gronden die niet in eigendom van PNH of natuurbeherende organisaties zijn, op basis van vrijwilligheid wordt vormgegeven

en gaat over tot de orde van de dag.
Fractie JA21

Motie 221/2021
Terughoudend met betonnen fietspaden NNN

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 15 november 2021

Constaterende dat

- *Na de duinbranden in Het Schoorlse duingebied € 500.000 van de compensatie van het Ministerie van Economische Zaken is gebruikt voor het vervangen van schelpenpaden door betonnen fietspaden;*
- *Dit geld niet gebruikt is voor heraanleg van 150 hectare verbrand bos;*
- *Betonnen fietspaden met veel enthousiasme worden ontvangen door fietsers en fietsorganisaties;*
- *Mede door elektrificatie van het fietsverkeer en het herontdekken van de natuur door COVID-maatregelen het aantal gemaakte fietskilometers in de duingebieden van Zuid Kennemerland tot aan Den Helder jaarlijks flink toeneemt.*

Overwegende dat:

- *Betonnen fietspaden lang warmte vasthouden;*
- *Ze daarmee aantrekkelijk zijn voor zonnende reptielen als zandhagedissen en ook hazelwormen en mestruimende kevers;*
- *Uit tellingen in Drenthe is gebleken dat het aantal platgefietste dieren op betonnen fietspaden tot een factor 8 kan toenemen;*
- *Er door fietsersorganisaties gelobbyd wordt nu ook bestrate fietspaden in andere duin- en bosgebieden zoals het NHD, te vervangen door beton of asfalt.*

Besluiten het college van GS op te roepen:

- *Terughoudend te zijn bij het verlenen van toestemming van vervangen van bestrate en schelpenpaden in het NHD waarvan het eigenaar is;*
- *Andere grondeigenaren op de nadelen voor flora en fauna van vervangen door beton of asfalt te wijzen;*
- *Geen subsidie te verlenen en zich ook niet in te spannen voor verkrijging van subsidie door natuurorganisaties voor vervanging bestrating door beton of asfalt*

en gaan over tot de orde van de dag
Fractie JA21

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Over het algemeen zijn wij tevreden over het programma Natuurnetwerk 2022, jammer dat voor sommige NNN-gebieden nog niet compleet duidelijk is welke maatregelen leiden tot het beste resultaat. Wij hebben de gelegenheid gehad hier al heel lang onderzoek naar te doen maar blijkbaar heeft de stikstof- en biodiversiteitscrisis ertoe geleid dat er nu een zekere versnelling komt. Van Zaanstad kan ik mij herinneren dat wij voor 2010 al aandacht vroegen voor bodemdaling. Als voormalig wethouder van Wormerland kan ik mij herinneren dat wij al voor 2014 heel veel aandacht hadden voor het Wormer- en Jisperveld, de aangroei van de veenmosrietlanden, het kappen van de houtopstanden en het aanleggen van illegale bruggen en het dempen van watergangen, dus wij zijn er in zekere zin op vooruitgegaan. In het programma is overal te lezen dat de stikstofdepositie die op NNN-gebieden en N2000-gebieden neerdaalt, de kritische depositiewaarde bijna altijd heel erg overschrijdt. Er zijn zelfs N2000-gebieden waar geen enkele vierkante meter aan het stikstofmonster kan ontsnappen. Naast maatregelen van natuurherstel zijn maatregelen om het stikstofmonster te bestrijden, van het allergrootste belang en volgens mij doen wij daar nog niet genoeg aan. Daarom willen wij graag onderzocht hebben hoe wij de grootste stikstofpiekbelasters verder aan banden kunnen leggen, aanscherpen of intrekken van vergunningen als het nodig is, doe het. Dat geldt ook voor CO2-piekbelasters en de grootste vervuilers van het grond- en oppervlaktewater. Wij doen het niet alleen voor onszelf, maar ook voor de ander en volgende generaties, het behoud van onze aarde. Het PBL lanceerde onlangs twee pakketten die de gevolgen van stikstofuitstoot door veehouderijen moeten beperken, variant a en b en beide varianten steunen sterk op grootschalige opkoop en eventueel onteigening van veehouderijen. De budgetten zijn vele malen hoger dan die in het verleden bij dergelijke uitvoeringsoperaties gemoeid waren. Ook wordt ingezet op maatregelen die nog ontwikkeld moeten worden, grondafwaardering en omschakelfondsen voor extensieve landbouwvormen worden nu slechts op kleine schaal toegepast en integraal emissiearme stallen zijn nog in ontwikkeling. Het is waarschijnlijk dat een gedeelte van het budget door het PBL bedoeld, ook naar Noord-Holland komt, dus maak er gebruik van. Twee amendementen om het programma Natuurnetwerk 2022, voordracht 59, te verbeteren.

Amendement 32/2021
Ambities niet naar beneden bijstellen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 15 november 2021

Besluit aan de voordracht een tweede beslispunt toe te voegen dat luidt:
2. In geval van een op enig moment optredend dekkingstekort op dit programma niet over te gaan tot het naar beneden bijstellen van het ambitieniveau.
Als gevolg van dit amendement moet ook de laatste zin van de derde alinea van het hoofdstuk 3 'Financiering, communicatie en (burger)participatie', op bladzijde 3 van de voordracht, worden aangepast. Deze zin moet nu luiden: "Wij zullen uw Staten dan vragen extra financiële middelen vrij te maken."

Toelichting:
Het Programma Natuurnetwerk is een programma dat erop gericht is het Natuurnetwerk in Noord-Holland af te ronden. Dit gebeurt in combinatie met de gebiedsgerichte aanpak stikstof en de natuurherstelmaatregelen. De natuur in Noord-Holland is bijzonder kwetsbaar en ging en gaat achteruit in plaats van vooruit. Het past niet om op enig moment de ambities van natuurherstel en het realiseren van nieuwe natuur naar beneden bij te stellen.

Fractie SP

Amendement 33/2021
Bossenstrategie bodemdaling

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 15 november 2021

Besluit aan de voordracht een tweede beslispunt toe te voegen dat luidt:
2. Alles in het werk te stellen om het mogelijk te maken dat zowel de bossenstrategie als het tegengaan van bodemdaling alsnog vóór de jaarwisseling in het Programma Natuurnetwerk 2022 kunnen worden opgenomen, dan wel dit te realiseren met een aanvulling op het Programma Natuurnetwerk 2022 vóór april 2022.

Toelichting:
Voor onze natuurversterking en ons natuurbehoud is het dringend noodzakelijk snel maatregelen te gaan nemen om ontbossing te voorkomen en de bodemdaling te stoppen. Voor de natuur in Noord-Holland is het zelfs beter als de bodem in de veengebieden zich op een natuurlijke manier met aangroei van veen kan ontwikkelen en het aantal bomen en bossen in de provincie substantieel toeneemt. Kortom, er moet haast worden gemaakt. Met het opnemen van de beide onderwerpen in het Programma Natuurnetwerk 2022 wordt het voor Provinciale Staten eenvoudiger om te monitoren en te controleren of de gewenste resultaten behaald worden.

Fractie SP

We moeten zeker niet minder geld gaan uitgeven aan het realiseren van het complete NNN en het gezond maken van de natuur. Voor het goede overzicht van PS moet zowel de bossenstrategie als het aanpakken van de bodemdaling zo snel mogelijk in het programma Natuurnetwerk opgenomen worden.

De **VOORZITTER**: Beide amendementen maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): In het natuurbeheerplan 2022 kunnen we ons grotendeels vinden. Wel hebben wij zorgen over hoe bedrijven onze ambities kunnen beïnvloeden. Natuurlijk is het goed als GS maatwerken leveren, dat is goed voor het draagvlak, maar het kan toch niet zo zijn dat een niet-biologisch werkende bollenboer uit Vogelenzang doorgaat met het vervuilen van lucht en

bodem terwijl wij daar NNN willen vestigen. Is het gebied in Vogelenzang niet bij uitstek geschikt voor het vestigen van NNN? Zo dicht bij de binnenrand stellen wij ons andere zaken voor dan de vervuilende bollenteelt en het megagrote paardenpark. Wij vragen ons af wat de rol van de gemeenteraad van Bloemendaal was toen het bestemmingsplan werd vastgesteld, maar daar praten we later nog een keer over. Wij kunnen het natuurplan 2022 goedkeuren.

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. Wij zijn voorstander van goed beheer van natuurgebieden en afronding NNN. Daarom zijn wij het met een deel van de voorstellen in de twee documenten eens. Er is echt veel mooie natuur in Noord-Holland, daar genieten we allemaal van. Meer dan 50.000 ha. We zien helaas ook grote knelpunten bij de toekomstige plannen die voorliggen. Zoals in de commissie aangegeven, mag realisatie van nieuwe natuur niet ten koste van alles. Er moet gezocht worden naar draagvlak en samenwerking, juist omdat in de toekomstige NNN-gebieden ook nu al veel gebeurt aan natuurbeheer en agrarisch natuurbeheer. Voor wie mee wil werken aan een andere natuurtype of beëindiging van het bedrijf, is er geen probleem, maar u kunt zich voorstellen dat er veel grondgebruikers en grondeigenaren zijn die hun bedrijf helemaal niet willen beëindigen of financieel niet in staat zijn om delen van hun bedrijf op te offeren voor natuur. De beste gruttoboer van Noord-Holland is ook eigenaar van percelen grond in een van de gebieden, namelijk de Mijzenpolder en zijn percelen moeten volgens deze documenten helemaal op de schop en omgevormd worden naar een ander soort natuur, terwijl hij zulke goede resultaten behaalt met enorme aantallen grutto's. Hij geeft aan dat de provincie bij hem langs is geweest en dat hij met het vastgestelde doeltype en voorschriften helemaal niet uit de voeten kan en dat er geen ruimte is voor aanpassingen. Vindt u dit niet een enorm dilemma? Is deze eenzijdige benadering de juiste weg?

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Ik ben een beetje verbaasd, want minister Braks CDA heeft het EHS vastgesteld en dat was niet vrijblijvend. Daarvan hebben ze gezegd, dit wordt de EHS, zoals die nu is, zou hij ook moeten komen, daar nemen wij dertig jaar de tijd voor en die zijn nu voorbij. Als ik het heb over de provinciale plannen van tien jaar geleden, toen had gedeputeerde Bond het ook over onteigening als ultiem doel en u zegt dat het allemaal op vrijwillige basis moet zijn. Breekt u nou met de CDA-belofte van de afgelopen dertig jaar? Hoe zit dat?

Mevrouw **KONING** (CDA): Ik heb die woorden nog helemaal niet uitgesproken, maar ik ga her er wel over hebben straks. Het EHS is toen omgezet naar NNN en de realisatie was op vrijwillige basis en die is later omgezet naar een verplichting en daar zijn wij het niet mee eens. Wat ik tot nu toe heb aangegeven, is dat er samenwerking en gesprekken moeten zijn, daar ga ik nog even op door. Wat veel grondeigenaren steekt, is dat er plannen worden gemaakt zonder dat zij worden betrokken. Het programma Natuurnetwerk stelt vele nieuwe processen voor en een versnelling daarvan, die volgens ons in sommige gevallen onhaalbaar is omdat het te snel moet. We horen alarmerende berichten uit het veld dat er geen flexibiliteit is. We horen zorgen van Waterland, Eilandspolder, Mijzenpolder en het Binnenduinrand. Er zijn ecologische visies uitgewerkt zonder overleg met de huidige eigenaren van het gebied, waardoor aannames niet kloppen en win-winsituaties totaal niet zijn meegenomen zoals in de Binnenduinrand. Wij zijn blij dat GS reeds hebben toegezegd in de commissie dat zij alsnog met de ondernemers in de

Binnenduinrand het gesprek willen aangaan, maar onze zorgen zijn daarmee nog niet weg, want wij horen die geluiden ook uit andere gebieden. Zijn de eenzijdige exercities in het veld nu echt de kant die wij op willen? Op papier lijken het prachtige plannen, het ene doel klinkt nog geweldiger dan het ander, maar zullen we niet eerst eens in de gebieden gaan overleggen met de mensen daar? De voorschriften bij sommige doeltypes zijn bijzonder star, slecht werkbaar voor beheerders en niet altijd logisch. Een voorbeeld, waar voorheen schapen werden ingezet om riet en verruiging tegen te gaan, mag dat opeens niet meer waardoor de verruiging toeneemt, niet te hanteren is en daardoor de doelen niet meer worden gehaald. Wat moet er dan wel gebeuren? Er zijn goede voorbeelden van hoe je tegenstellingen kunt overbruggen. Zo is bij het project Brabantse Delta verhoging van het waterpeil – dat is wel een andere provincie maar een goed voorbeeld – zodanig ingezet dan 100 grondeigenaren en bewoners die eerst fel tegen waren, uiteindelijk zijn gaan meewerken. Daarvoor waren natuurlijk wel aanpassingen nodig waardoor belangen van mensen werden geborgd en uiteindelijk toch waardevolle natuur werd gerealiseerd. Wij willen dat de provincie veel meer in overleg gaat met huidige gebruikers en eigenaren van toekomstige NNN-gebieden zodat hun belangen meegenomen en geborgd worden. Wij zien ook dat de ecologische visies die opgesteld worden door bureaus namens de provincie, een belangrijke rol spelen bij de vaststelling van de ambitiekaarten. Dat proces van vaststellen moet nog beginnen, zegt u in hoofdstuk 4, punt 1 van dit stuk. U begrijpt dat wij het daarom des te belangrijker vinden dat er een goed proces wordt ingezet en ook vinden wij het belangrijk om de ervaringen van agrarische natuurbeheerders, zoals de beste gruttoboer van 2020, te blijven benutten en in te zetten, ook in de toekomst. Een win-winsituatie kan gecreëerd worden door de doeltypen waar mogelijk, te laten aansluiten bij huidig en kansrijk beheer door agrarische en recreatieve ondernemers. Met goed overleg en het creëren van win-winsituaties wordt ook gerealiseerd dat bedrijven in NNN-gebieden toekomstbestendiger worden wat ook als aandachtspunt wordt weergegeven in het programma Natuurnetwerk. Om al deze onderdelen en meer flexibiliteit beter mee te nemen in de trajecten, dienen wij een motie in.

Motie 222/2021
Onderzoek bij Programma NatuurNetwerk en Natuurbeheerplan 2022

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 15 november 2021

Constaterende dat:

- *Er ecologische visies voor diverse gebieden opgesteld worden waarin aangegeven wordt welke ambitie de provincie na wil streven. Zodra deze ecologische visies zijn vastgesteld, de ambitiekaart in de eerstvolgende versie van het Natuurbeheerplan wordt geactualiseerd;*
- *In het Natuurbeheerplan 2022 nog geen ecologische visies zijn meegenomen, omdat deze nog niet zijn vastgesteld. Er ook gewerkt wordt met de wezenlijke kenmerken en waarden van begrensde NNN gebieden en natuurdoelen.*

Overwegende dat:

- *Het realiseren van natuuropgaven binnen NNN en het versterken van biodiversiteit gerealiseerd kan worden via verschillende natuurdoelen, doeltypen en ecologische visies;*
- *In veel NNN-gebieden de gronden in eigendom en/of in beheer zijn van (agrarische en recreatieve) ondernemers, die daar momenteel bijvoorbeeld agrarisch natuurbeheer verzorgen;*
- *Met meer flexibiliteit bij de voorschriften en goede sturing op eindresultaat, de doelen ook goed behaald kunnen worden, zodat waardevolle natuur ontstaat;*
- *Het belangrijk is om de ervaring van agrarische natuurbeheerders (zoals de beste gruttoboer van 2020) te blijven benutten en in te zetten ook in de toekomst;*
- *Een win-win situatie gecreëerd kan worden door doeltypen waar mogelijk. te laten aansluiten bij beheer door (agrarische en recreatieve) ondernemers;*
- *Daarmee ook wordt gerealiseerd dat bedrijven in NNN-gebieden toekomstbestendig zijn, wat ook als aandachtspunt wordt aangegeven in het Programma Natuurnetwerk;*
- *Meer overleg over de ecologische visies, natuurdoelen en doeltypen met (agrarische en recreatieve) ondernemers noodzakelijk is;*
- *Ook over de ecologische visie voor de Binnenduinrand nog overleg met de (agrarische en recreatieve) ondernemers moet plaatsvinden.*

Roepen het college op om:

- *Bij het opstellen van ecologische visies altijd de (agrarische en recreatieve) ondernemers in het betreffende gebied erbij te betrekken;*
- *Te onderzoeken of meer flexibiliteit in natuurdoelen, doeltypen en voorschriften binnen NNN mogelijk is;*
- *De uitkomsten van het onderzoek terug te koppelen voor de vaststelling van ecologische visies en de actualisatie van de ambitiekaarten*

en gaan over tot de orde van de dag
Fracties CDA, CU, JA 21, FvD, Liberaal NH

Verder zijn wij in afwachting van een goede regeling voor behoud van agrarisch natuurbeheer binnen NNN. Ook vragen wij aandacht voor de hoogte van vergoedingen. Tijdens werkbezoeken en overleggen met TBO's en agrarische natuurbeheerders komt regelmatig naar voren dat diverse vergoedingen binnen natuurbeleid zoals de vaartoeslag, niet toereikend zijn voor de toenemende kosten. In het verleden waren de vergoedingen ruimer waardoor ook het greppelfrezen, het afvoeren van maaisel en het tegengaan van verruiging binnen de vergoedingen gerealiseerd konden worden. Daarom willen wij dat in aanloop naar het natuurbeheerplan 2023 een onderzoek wordt uitgevoerd naar de wenselijke hoogte van de vergoedingen binnen het natuurbeheerplan. Waar die vergoedingen zijn gekoppeld aan landelijk of internationaal beleid via GLB, vragen wij u bij de hogere overheden te lobbyen voor verhoging van de vergoedingen als dat noodzakelijk blijkt. Daarom een motie.

Motie 223/2021
Onderzoek naar de hoogte van vergoedingen in voorbereiding Natuurbeheerplan 2023

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 15 november 2021

Constaterende dat:
In overleggen met TBO's en agrarische natuurbeheerders regelmatig naar voren komt dat diverse vergoedingen binnen natuurbeleid zoals vaartoeslag niet toereikend zijn voor de steeds verder toenemende kosten

Overwegende dat:

- *De vergoedingen beheerders in staat moeten stellen het natuurbeheer op goede wijze uit te voeren zodat waardevolle natuur ontstaat;*
- *In het verleden de vergoedingen ruimer waren zodat bijvoorbeeld ook het greppelfrezen, het afvoeren van maaisel en het tegengaan van verruiging binnen de vergoeding gerealiseerd kon worden;*
- *De vaartoeslag tegenwoordig te laag is om de toenemende kosten te dekken;*
- *Het verstandig is om in aanloop naar het natuurbeheerplan 2023 een onderzoek te doen naar de wenselijke hoogte van de vergoedingen binnen het natuurbeheerplan.*

Roepen het college op:

- *Om een onderzoek uit te voeren naar de wenselijke hoogte van vergoedingen binnen het natuurbeheerplan zodat beheer goed uitgevoerd kan worden en waardevolle natuur ontstaat;*
- *PS op de hoogte te stellen van de uitkomsten van het onderzoek voordat het natuurbeheerplan 2023 wordt vastgesteld*

en gaat over tot de orde van de dag
Fracties CDA, CU, JA21, Liberaal NH

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **STRENS** (D66): Voorzitter, ik hoor u een motie indienen over vergoedingen en u zei net zelf dat veel van die vergoedingen gebaseerd zijn op landelijk beleid en vergoedingspercentages. Hoe moet ik dan uw motie zien? Aanvullend op landelijk regelingen?

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. Als blijkt dat wij dat als provincie niet zelf kunnen maar dat dat in overleg moet met nationaal of internationaal beleid, dan vraag ik om te lobbyen zodat de vergoedingen de juiste hoogte krijgen en de werkzaamheden goed uitgevoerd kunnen worden. Wij willen GS nogmaals oproepen om niet eenzijdig te sturen op de KDW's. In het programma Natuurnetwerk 2022 staat die sturing op KDW's prominent vermeld. Inmiddels heeft het PBL aangegeven dat eenzijdige sturing op KDW's niet juist is en dat dat ook niet gevraagd wordt door Brussel. Wij zijn dan ook blij met de toezegging van GS dat zij die eenzijdige sturing los willen laten als de nationale overheid daartoe beslist en wij vragen u ook daarvoor te lobbyen. Bij realisatie van NNN vinden wij dreigen met onteigening zeer ongewenst, dat is denk ik het punt

waar de heer Zoon op staat te wachten. Wij vinden dreigen met onteigening zeer ongewenst. Wij zien graag landelijke lobby voor andere instrumenten met volledige schadeloosstelling en betere fiscale voorwaarden. Als we daaraan werken, dan kunnen wij voorkomen dat onteigening moet worden toegepast. Graag aandacht van de gedeputeerde.

De heer **ZOON** (PvdD): U zegt dat het te snel gaat, maar wij zijn nu al dertig jaar bezig en het hele plan duurt misschien wel veertig jaar. Wat vindt u een goede termijn, 200 of 500 jaar? Ik kom terug op onteigening, dat werd tien jaar geleden al door gedeputeerde Bond als optie genoemd. Breekt u met die CDA-belofte?

Mevrouw **KONING** (CDA): Ik zie die termijnen in het licht van waar wij nu staan. Als er eerder overleg was geweest met de huidige grondeigenaren en beheerders in NNN-gebieden, dan hadden wij het misschien wel op tijd kunnen redden, maar nu naar die mensen toegaan en zeggen, het plan ligt er zo en u moet binnen een halfjaar tekenen bij het kruisje, dat wij vinden te snel gaan. U moet het in de loop van de tijd zien en wat er tot nu toe is gedaan en dat we dat opeens willen versnellen zonder overleg, dat vinden wij niet acceptabel. Dat heeft meer tijd nodig.

De heer **ZOON** (PvdD): Het is al dertig jaar planologisch vastgelegd dat dit NNN is en natuur moet gaan worden. Er is toch wel iets gebeurd in die dertig jaar?

Mevrouw **KONING** (CDA): Wij kunnen constateren dat er in die dertig jaar te weinig overleg is geweest met de agrarische sector en dat er nu plotseling plannen aan hen worden voorgelegd die niet goed in elkaar zitten en daarom is er meer tijd nodig. Wij hopen op een positieve reactie en steun van de meerderheid op onze moties.

De heer **CARDOL** (GL): Voorzitter. Ik hoorde tot mijn vreugde dat het CDA pleit voor meer geld voor agrarisch natuurbeheer, mag ik daaruit opmaken dat u ons gaat steunen – ook nationaal – als wij pleiten voor een andere invulling van het nationaal strategisch plan en de verdeling van de gelden van GLB?

Mevrouw **KONING** (CDA): Ik wou dat ik daarover ging, maar ik ga daar niet over, dat laat ik over aan mijn landelijke collega's nu.

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Uit het hoofd moet lukken bij dit onderwerp, met het plan NNN – EHS in het verleden – wat ik al zei, daar zijn wij al dertig jaar bezig en ik zie dat de afgelopen jaren niet heel veel veranderd is in het plan. Het plan dat er nu ligt, lag er vorig jaar en het jaar daarvoor ook al. Het enige grote verschil is dat we nu een projectbureau krijgen met 25 projectleiders erop die daadwerkelijk de gebieden ingaan om de laatste loodjes natuur te maken. Wij vinden dat een goede aanpak en daar zij wij heel blij mee. Ik heb er nu vertrouwen in – hoewel we al jaren roepen dat we moeten versnellen met de aanleg van NNN, het gaat ons nog steeds niet snel genoeg – dat we ergens gaan komen. Waar ik mij meer zorgen over maak, is dat wordt gezegd, we gaan het ook koppelen aan de stikstofreductie, NNN koppelen aan de

stikstofdoelstellingen. Als wij die twee aan elkaar koppelen, dan ben ik bang dat wij NNN ook niet gaan halen, want ze staan op zich los van elkaar. Ik vind het goed dat wij integraal de natuur verbeteren en versterken, dat moeten we op verschillende manieren doen maar we moeten voorkomen dat het een moet wachten op het andere. Wij maken ons ook zorgen over de stikstof want de stikstofdoelstellingen van het Rijk zijn niet sterk genoeg. Er is consensus in de wetenschap dat dat inderdaad zo is, en daarom een motie.

Motie 224/2021
Inzicht noodzakelijke stikstofdoelen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 15 november 2021

Constaterende dat:

- *De provincie in het Programma Natuurnetwerk 2022 (PNN) als doelstelling voor neerslag stikstof in Natura-2000 gebieden stelt: 40% van het oppervlak onder kritische depositiewaarde (kdw) in 2025, 50% in 2030 en 74% in 2035;*
- *De provincie dit doel heeft overgenomen uit de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn).*

Overwegende dat:

- *Er wetenschappelijke consensus is dat deze doelstelling te laag is;*
- *Het ecologisch noodzakelijke reductiedoel voor stikstof een binnenlandse emissiereductie is van 50% in 2030 (t.o.v. 2019), en ten minste 70% in 2035;*
- *Het adviescollege Remkes in haar eindrapport 'Niet alles kan overal' dit ecologisch noodzakelijke reductiedoel van halvering van de emissies in 2030 ook noemt;*
- *Het doel dat de provincie hanteert overeenkomt met slechts 26% emissiereductie in 2030 in plaats van de ecologisch minimaal benodigde 50%;*
- *Zowel GroenLinks als de PvdA in de Tweede en Eerste Kamer tegen de Wet stikstofreductie en natuurherstel (Wsn) hebben gestemd, mede om deze reden;*
- *Een te laag stikstofreductiedoel een belemmerende factor blijft voor het willen toestaan van nieuwe activiteiten, zoals woningbouw, circulaire economie en energietransitie.*

Gehoord de discussie, verzoeken GS:
Inzichtelijk te maken welke stikstofreductiedoelstelling in Noord-Holland ecologisch noodzakelijk is

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties PvdD, SP

Ik zie niet in dat er een rechtstreekse koppeling is tussen de Nederlandse doelstellingen en de provinciale. Wij hebben een hoop melkvee en grote industrie in de provincie, ik zie niet in dat die doelstelling genoeg is om onze stikstofdoelstelling zo te verlagen dat we woningbouw kunnen

realiseren, circulaire economie kunnen aanpakken en de natuur versterken, want wij zitten nog steeds in een natuurcrisis en die wordt hiermee niet opgelost.

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **KÖHLER** (JA21): Voorzitter, mijn betoog was voor een groot deel gericht op het duingebied, het grootste NNN- en N2000-gebied. Stikstof in de duinen is voor 65% onbeheersbaar, dat komt uit zee of het buitenland. Sluiten wij de duinrand uit voor allerlei ingrepen voor stikstofreductie? Die is alleen weg te halen bij een paar boeren in de omgeving.

De heer **ZOON** (PvdD): Ik erken dat het onduidelijk is waar die stikstof vandaan komt, volgens mij komt die voornamelijk van de veeindustrie, dat is wel duidelijk maar misschien ook van Tata. Daar zou ik meer onderzoek willen hebben, want dat is nog niet duidelijk. U bedoelt denk ik, of wij maatregelen moeten gaan nemen, het afschrapen van de bodem, mitigerende maatregelen om de stikstofimpact te verminderen. Dat moeten wij ook doen, want zolang wij de doelmaatregelen nog niet hebben genomen, zullen wij tijdelijke schijnoplossingen moeten inzetten. Het is niet anders. Nog een punt. Over het EHS-plan dat wij indertijd hadden en nog steeds hebben want wij hebben nog steeds ideeën om niet alleen N2000 en NNN-gebieden aan te leggen en te onderhouden, maar ook natuur buiten de gebieden staat een en ander in de Voedselvisie. L&V heeft hier ook een plan voor gemaakt en die heeft het over de ABCD-benadering. Ik zie deze benadering niet terugkomen in de plannen en ik vraag mij af of wij die gaan gebruiken en of die aansluit bij onze andere plannen.

De heer **CARDOL** (GL): Voorzitter. Dit PNN is een mooie, overzichtelijke en integrale presentatie van de beleidsdoelen en middelen dat ons gaat helpen om jaarlijks de vorderingen te evalueren en de resterende opgaven voor ogen te houden. Het is goed als de komende jaren ook andere opgaven zoals de bossenstrategie en bodemdaling, er een plek in krijgen. Deze coalitie heeft forse ambities op natuurgebied, halverwege de collegeperiode is er een eind gemaakt aan de traagheid onder vorige colleges. Met 1.000 ha nieuwe natuur gerealiseerd en het voornemen voor nog eens 1.000 ha in deze periode, zetten wij goede stappen maar tot 2027 hebben wij nog een grote opgave en de laatste loodjes wegen het zwaarst. Dat bewijst ook de begrijpelijke onrust in Zuid-Kennemerland die wij vast ook in andere gebieden gaan meemaken. De gebiedsprocessen zijn leerprocessen voor het college en ambtelijke organisatie, maar ook voor PS. Ik wijs in dit verband graag op de expertmeeting van donderdag a.s. De vele opgaven in het landelijk gebied kunnen wij niet succesvol aanpakken als wij de mensen die in de gebieden werken en wonen, niet meenemen. Dat geldt voor de opgave PNN maar ook voor het natuurbeheerplan. Heldere politiek gestelde doelen helpen daarbij, ook als ze tot pijnlijke keuzes leiden. Even belangrijk is het om goed te luisteren naar en te overleggen met betrokkenen, vertrouwen te hebben in de deskundigheid en welwillendheid van mensen en om ruimte te creëren voor gezamenlijke oplossingen. Dat kan ook door mensen actief te betrekken bij natuur- en landschapsbeheer en hen daarvoor fatsoenlijk te belonen. Ik heb al vaker gepleit voor gebiedscoöperaties, niet alleen als model voor samenwerking en overleg, maar ook als broedplaatsen voor nieuwe ideeën en innovaties waarin mensen samen de schouders zetten onder behoud van leefbaarheid en bouwen

aan een nieuwe relatie tussen stad en platteland. Het is duidelijk dat in Zuid-Kennemerland een aantal veranderingen noodzakelijk zijn, meer natuur en het verder terugdringen van de impact van de landbouw op het duingebied bijvoorbeeld. Dat kan door extensivering van de landbouw en het creëren van buffers maar ook nieuwe landschapselementen en ecologische verbindingen kunnen bijdragen aan vergroting van biodiversiteit. Oproepen zoals in sommige moties gedaan worden om deze ontwikkelingen even stil te zetten, krijgen zeker niet onze steun. Ik wil nog een keer wijzen op de kansen die er liggen in het Manpadslaangebied. Ik roep het college op om daar samen met Heemstede nog een keer naar te kijken. Woorden zijn geduldig, wij zijn dat niet. Het is al veel te laat om traag te zijn. Als wij onze provincie mooi en leefbaar willen houden, dan moeten wij de kansen die er zijn, zichtbaar maken en de vaart erin zetten. Er zijn veel kansen voor gezonde natuur en een prachtig landschap. Er zijn genoeg doemverhalen maar wij hebben ook verhalen van hoop nodig voor onze kinderen en kleinkinderen. Wij kunnen instemmen met beide voordrachten.

Mevrouw **KONING** (CDA): U zegt dat het een leerproces is, maar vindt u dan ook dat als wij kijken naar wat er nu gebeurt in die gebieden en de beste gruttoboer van Noord-Holland en dat daar alles op de schop moet, er op een andere manier naar gekeken moet worden. Nu wordt iedereen geconfronteerd met plannen en wordt gezegd dat het niet anders kan. Wilt u meer flexibiliteit?

De heer **CARDOL** (GL): Dat heb ik in mijn betoog al gezegd, het is belangrijk om heldere doelen te stellen, dat is nog iets anders dan op ieder gebied een doel te leggen en te zeggen, zo moet het worden. Ik heb in de commissie ook gewisseld dat ik ervoor ben om daarover in gesprek te gaan met de omgeving binnen de politiek gestelde doelen over wat wij willen bereiken en dan kijken hoe het in het gebied ingevuld kan worden. Daarom pleit ik voor veel overleg en flexibiliteit.

Mevrouw **KONING** (CDA): Ik ben heel blij met uw antwoord, maar ziet u net als wij dat dat in de praktijk nog niet gebeurt en dat er door de provincie veel te star naar die mensen wordt toegestapt, van dit is wat wij gaan doen en u moet tekenen.

De heer **CARDOL** (GL): Het voorbeeld van de Mijzenpolder kan ik niet beoordelen, wij zien wel dat in Zuid-Kennemerland dingen gezegd zijn in gesprekken met ondernemers die verkeerd zijn gevallen. Dan kan ik niet zeggen dat ze verkeerd zijn uitgesproken, daar wil ik niet over oordelen maar het betekent wel dat wij erg voorzichtig moeten zijn met wat wij in gesprekken neerleggen en dat wij de gesprekken open aangaan en met elkaar tot oplossingen proberen te komen, hoewel dat niet altijd zal lukken. Dat geldt niet alleen voor grondeigenaren, agrariërs en recreatieve ondernemers maar voor alle mensen in het gebied.

De heer **KÖHLER** (JA21): Het triggert mij even, de nieuwe relatie tussen stad en platteland, deze coalitie zie ik bezig met het ophokken van bewoners in de stedelijke gebieden binnen de stadsgrenzen, wallen. Buiten die gebieden worden ondernemers belaagd door natuurontwikkelaars. Dit is het beeld dat ik ervan heb. Kunt u nuanceren wat u denkt bij als u

zegt, een nieuwe relatie tussen stad en platteland? Kan ik daarbij denken aan ecologisch verantwoorde uitbreidingen van dorpen of steden?

De heer **CARDOL** (GL): Naar dat laatste zou ik niet toe willen, maar bij de ontwikkeling van het landelijk gebied gaat het niet alleen om de natuurontwikkeling, het gaat ook om een transitie van de landbouw, waarover een Voedselvisie is vastgesteld. Bij de transitie van de landbouw zie ik grote opgaven bij hoe buitengebied en stad zich tot elkaar verhouden. In de stad zal er meer ruimte komen voor stadslandbouw en ecologische ontwikkelingen binnen steden, maar wij moeten goed kijken naar de relatie tussen stad en platteland en die op een nieuwe manier vormgeven. Eerst de motie van de heer Köhler. Hij spreekt graag denigrerende woorden over bijvoorbeeld duintuinieren en dat soort woorden, hij komt met drie moties over fietspaden en dat is nou nog eens microbeleid. Prima als de gedeputeerde een goed gesprek gaat voeren met de beheerders over dit soort zaken, maar daar hebben wij geen moties voor nodig. Betonnen fietspaden: bij die motie heb ik meer gevoel dan bij de vorige drie, maar dat wil ik ook nuanceren. Wij zijn absoluut niet enthousiast over de groei van het aantal betonnen paden in de natuur, dat geldt niet alleen voor het Noord-Hollands duinreservaat maar overal, maar het derde punt in het dictum gaat een stapje te ver. Wij zijn voorstander van een goede basisinfrastructuur voor de fiets, wij zijn ook voor toegankelijkheid van de natuur voor mindervaliden en dan is weliswaar terughoudendheid bij financiering van betonnen fietspaden in de natuur belangrijk, maar een verbod op alle financiering volgens de motie, gaat ons veel te ver. Het amendement van de SP, de oproep om de bossenstrategie en bodemdaling op te nemen in PNN is prima, maar om dat per se in dit PNN te verwerken, lijkt ons onnodig. Als het college toezegt dat dat in een volgende versie PNN wordt meegenomen, is dat voldoende voor ons.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): De heer Cardol slaat de helft van het amendement gewoon voor het gemak over, want er staat wel degelijk bij dat wij de kans bieden om dit uit te stellen tot maart 2022 en er dan een oplossing voor te vinden.

De heer **CARDOL** (GL): Als het college zegt, het is mogelijk om dit met een aanvulling op het NNN in april te realiseren, dan vind ik dat prima, maar het is belangrijker dat wij de toezegging krijgen dat het in een volgend PNN wordt verwerkt. Dan het tweede amendement van de SP, daar hebben wij toch moeite mee. U stelt voor om de ambities bij geldgebrek niet bij te stellen. Dat is uw oproep maar dat is volstrekt helder, natuurlijk gaan wij de ambities niet bijstellen bij geldgebrek, daar wil ik niet op vooruitlopen en als die ooit bijgesteld worden, is dat een besluit van PS en niet van het college. Om die reden vind ik de motie voorlopig niet van belang.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Met precies zoveel woorden staat het in de tekst van PNN, dat als er geldproblemen zijn, de mogelijkheid bestaat om de ambities bij te stellen.

De heer **CARDOL** (GL): Dan heeft u een punt en dan ben ik benieuwd naar wat de gedeputeerde daarover gaat zeggen. Dan zal ik overwegen hoe wij over uw amendement oordelen. Dan de moties van het CDA. De motie onderzoek naar de vergoedingen. Volgens mij is dat niet nodig en dat gaan GS zo wellicht zeggen, maar dat horen wij dan graag. Op dit moment zien wij geen

noodzaak voor die motie. U stelt in de volgende motie voor om agrarische en recreatieve ondernemers te betrekken bij het opstellen van ecologische visies. Ik heb gezegd dat eerst onderzoek wordt gedaan door een ecologisch adviesbureau, natuurlijk mag daarover gediscussieerd worden en als dat leidt tot een ecologische visie, dan moet daarover gesproken worden met de bewoners en gebruikers van het gebied, maar uw motie is wederom beperkt tot agrarische en recreatieve ondernemers. Ik zou niet weten waarom niet ook de terreinbeheerders betrokken zouden moeten worden om invloed op de ecologische visie te hebben, sterker nog, ik zou verder willen gaan en dat ook gebruikers van het gebied daar invloed op moeten hebben en niet alleen agrarische en recreatieve ondernemers. De eenzijdigheid van uw motie leidt ertoe dat wij hem niet zullen steunen.

Mevrouw **KONING** (CDA): Ik begrijp uw punt, als wij die andere groepen toevoegen, kunt u de motie dan wel steunen?

De heer **CARDOL** (GL): Dan ga ik er opnieuw naar kijken.

Mevrouw **STRENS** (D66): Voorzitter. Het is duidelijk te zien dat dit college werk maakt van de realisatie van NNN. Wij maken het noodzakelijke tempo en wij zijn positief over deze voortgang en vragen GS dit vast te houden. De bespreking in de commissie maakte duidelijk dat de gebieden waar wij nu aan het werk zijn, niet altijd de gemakkelijkste zijn. Terreinen hebben vaak een andere functie dan primair natuur en zijn al jaren in gebruik. Een zorgvuldige manier waarop met eigenaren en gebruikers het gesprek wordt gevoerd is cruciaal voor het slagen van het gebiedsproces. De recente ervaringen onder andere in Zuid-Kennemerland, laten zien dat de ruimte voor een open gesprek niet altijd zo door betrokkenen wordt ervaren. Wij vragen hier nogmaals aandacht voor. Kan de gedeputeerde toezeggen dat zij kijkt waar maatwerk mogelijk is? Waarbij het eerlijke verhaal ook is dat de huidige staat van natuur en biodiversiteit er wel voor zorgt dat inleveren op onze natuurdoelstellingen niet direct mogelijk is. Dit programma Natuurnetwerk levert naast de voortgang op de realisatie NNN, ook inzicht in de stikstofaanpak. Zoals in de commissie aangegeven, vinden wij dit op dit moment erg mager uitgewerkt. Het zal namelijk geen gemakkelijke opgave worden om de stikstofreductiedoelen tijdig te behalen. Hiervoor zullen politieke keuzes gemaakt moeten worden. Wij willen hier helderheid over en weten wat de inzet wordt in diverse gebieden. Het risico bestaat namelijk dat er veel wordt gepraat in de gebiedsprocessen, maar zonder duidelijk handelingsperspectief.

De heer **ZOON** (PvdD): Er moeten politieke keuzes gemaakt worden, zegt u. Aan welke provinciale politieke keuzes denkt u?

Mevrouw **STRENS** (D66): Het gaat erom dat wij kijken waar wij invloed hebben om stikstof te beperken en wij daarmee de KDW kunnen bepalen, maar er zijn een aantal mogelijkheden dat zit op de transitie van de landbouw waarop wij kunnen inzetten, het gesprek aangaan over of wij meer natuur kunnen realiseren of natuurherstelmaatregelen kunnen nemen, maar er zal ook een deel nodig zijn vanuit Den Haag en ik hoop dat hierover aan de formatietafel een stevig gesprek wordt gevoerd, zodat dat ons als provincie kaders en handelingsperspectief meegeeft.

De heer **ZOON** (PvdD): Wacht u alleen op informatie vanuit Den Haag of kunnen wij daar als provincie iets meer aan doen teneinde de politieke keuzes te kunnen maken?

Mevrouw **STRENS** (D66): De gebiedsprocessen lopen op dit moment en ik roep ertoe op om tijdig met elkaar in gesprek te gaan. De datum van 2025 komt angstvallig dichtbij, dus maak die keuzes en kijk wat wel en niet kan, zodat we over twee of drie jaar niet zitten met, wij hebben veel gesprekken met elkaar gevoerd, maar de depositie is nog steeds hoog. Daar moeten wij uitkomen, vandaar de oproep dat wij daar meer inzicht in willen hebben, dat als die keuzes gemaakt moeten worden, wij als PS daar een goed debat over kunnen voeren om de verschillende belangen af te wegen. Wij zien het risico dat in de gebiedsprocessen veel wordt gepraat zonder duidelijk handelingsperspectief voor partijen aan tafel. Laat de natuur niet de dupe worden. Kan de gedeputeerde toezeggen dat naast de aanvullingen in dit PNN op het gebied van de bossenstrategie en bodemdaling, ook de aanpak rond stikstof verder uitgewerkt wordt? Afsluitend, wij gaan akkoord met beide voordrachten. In tweede termijn reageer ik op de moties.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voorzitter. We brengen nogmaals in herinnering de aangenomen motie 54 van dit jaar, 'Bescherming kwetsbaarsten eerst' van 17 mei van dit jaar, wij denken dat de voorliggende programma's daar een goede start mee maken. De indeling van de 25 gebieden is bij de start van het regiebureau Natuurnetwerk in 2021 gekozen op ecologische gronden, zo staat in de stukken en dat is een goed uitgangspunt. Wat opvalt is dat er al zoveel procenten van de 25 gebieden is gerealiseerd. Een greep uit de gebieden, Texel 85%, Wieringen 95%, Noord-Kennemerland 95%, Eilandspolder ongeveer 80% en een klein deel van de 25 gebieden loopt daar iets op achter, bijvoorbeeld polder Westzaan 75% of het Naardermeer en omstreken, 80%. Als je de prachtige foto's bekijkt – complimenten voor de fotografen – dan zou je kunnen zeggen, wat een schoonheid. Onze natuur en de landschappen zien er allemaal prima uit, hou maar op, wij kunnen ons geld beter aan iets anders besteden. Maar zo is dat niet, er is "so much more to the picture than meets the eye". Stikstof, verdroging, achterblijvende beeldkwaliteit, de wens tot betere inrichting of uitbreiding en vooral ontsnippering van onze natuurgebieden zijn grote opgaven van nu. Het laaghangende fruit is allang geplukt en wij zullen steeds meer moeite moeten doen om onze doelstellingen te halen. Wij denken dat met deze twee programma's een goede start kan worden gemaakt. Een gebied in de commissie van afgelopen 25 oktober heeft bijzonder veel aandacht gekregen, niet in de laatste plaats door de insprekers. In het programma NNN 2022 staat: "In Zuid-Kennemerland is de ambitie om de relatie tussen duinen, duinzoom, binnenduinrand en strandvlakte te versterken." In de duinen wordt zoveel mogelijk ruimte gegeven aan natuurlijke processen en kenmerkende vegetaties. Inzoomend op Zuid-Kennemerland valt te lezen dat de stikstofbelasting op dat gebied een aantal oorzaken heeft en ik pak er de drie belangrijkste uit: buitenland 36%, ammoniak vanaf zee 15% en landbouw 20%. Het komt ons logisch voor dat naar deze drie oorzaken het meest gekeken moet worden, dus en dat is een dringende oproep aan de gedeputeerde Natuur, om in IPO-verband meer en sneller werk te maken van de eerste twee, het buitenland en de op zee passerende zeevaart, want – en dan herhaal ik de woorden van collega Leerink in de commissie – het kan toch niet zo zijn dat een aantal actoren in dit geheel buiten schot blijft of te weinig aandacht krijgt en dat wij meer

inzoomen op anderen waar we misschien meer invloed op hebben, zoals de stikstofattributie door de landbouw.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Ik las dit weekend in de Volkskrant dat wij Nederlanders de meeste stikstof exporteren naar het buitenland.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Als het in de Volkskrant staat, dan is het waar. In NLG heeft de gedeputeerde toegezegd omdat het leek dat het allemaal niet zo prettig was verlopen, de communicatie met de grondeigenaren en ondernemers in Zuid-Kennemerland opnieuw en beter aan te pakken. Is de gedeputeerde dat nog steeds voornemens, is er een begin gemaakt en horen wij daar als PS iets van terug? Wij missen net als bijvoorbeeld de SP, in het programma Natuurnetwerk en het natuurbeheerplan de doelstellingen bodemdaling en bossenstrategie. Ik herhaal ons pleidooi in de commissie: neem deze doelstellingen in ieder geval in de nog nieuw te ontwikkelen gebiedsplannen vooral mee. Wil de gedeputeerde dat toezeggen? Als dat het geval is, dan is de motie van de SP overbodig, want maart volgend jaar lijkt ons erg kort dag. De motie CDA verhoging vergoedingen natuurbeheer: deze cris de coeur heeft ons ook bereikt uit diverse hoeken en wij vragen een nauwkeurige reactie van GS op waarom die vergoedingen wel of niet verhoogd kunnen worden. Het is in ons aller belang dat het beheer op zijn minst kostendekkend is en als dat niet het geval is, dan wordt het enthousiasme gesmoord. Motie JA 21, het aanleggen van betonnen fietspaden heeft niet onze voorkeur, geen beton en andere materialen klinkt sympathiek, maar onderhoud, duurzaamheid in de zin van hoe lang gaat een fietspad mee, begaanbaarheid voor mensen in een rolstoel zijn zeker zo belangrijk en dat zijn vaak overwegingen om voor beton te kiezen. Mij is ter ore gekomen dat schelpen ook niet meer mogen omdat deze uit zee moeten worden gewonnen en daar moeten we vanaf. Wij hebben gehoord dat er een actieplan duurzame fietspaden komt, dus ik wil vragen of beide gedeputeerden hierover in gesprek zijn met elkaar, over duurzame fietspaden in het algemeen. Afhankelijk van het antwoord van GS stel ik JA21 voor de motie aan te houden, want als er al werk van wordt gemaakt, hoeft deze motie er niet te komen. Wij stemmen in met beide voordrachten.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Voorzitter, vandaag bespreken we het Programma Natuurnetwerk 2022 (voordracht 59) en het Natuurbeheerplan 2022 (voordracht 60). Zo staat in het Programma Natuurnetwerk 2022 dat er voor de jaren 2022 t/m 2026 ruim € 200 miljoen aan belastinggeld wordt uitgetrokken voor o.a. de aankoop van gronden (€ 111 miljoen) en Natura 2000-herstelmaatregele. (€ 25 miljoen). De PVV vindt dat onbegrijpelijk, kijkende naar de vele crisissen waar onze samenleving mee te maken heeft, zoals de coronacrisis, de woningbouwcrisis, de asielzoekerscrisis etc. En dan hebben we het nog niet eens over de maatschappelijke gevolgen. Zo bleek o.a. uit de emotionele inbreng van bezorgde insprekers tijdens de commissie NLG op 25 oktober jl. en een bij deze commissie binnengekomen geanonimiseerde brief van 14 oktober jl., dat er grote onrust is bij ondernemers in Zuid-Kennemerland, aangezien zij bedrijven hebben in gebieden die deels of geheel binnen het NNN liggen en moeten worden omgevormd tot tekentafelnatuur. Het betreft o.a. gronden waar paarden en koeien grazen of waar bollen worden gekweekt. U hoort het goed voorzitter, paarden en koeien in de wei is blijkbaar niet genoeg

natuur. De genoemde functiewijziging betekent een aanslag op de huidige bedrijfsvoering, terwijl daar geen of weinig draagvlak voor is. Een gotspe. Hoewel gedeputeerde Rommel tijdens de genoemde commissievergadering aangaf dat de provincie in overleg gaat met de verschillende bedrijven en per gebied gaat bekijken wat al dan niet haalbaar is, neemt dat naar de mening van de PVV niet weg dat we te maken hebben met doorgeslagen tekentafelnatuurbeleid met alle gevolgen van dien. In commissievergaderingen heeft collega Van Tiggelen zich daar al vaker kritisch over uitgelaten. Een ander voorbeeld van doorgeslagen beleid: in de Nota van beantwoording bij het agendapunt “Natuurbeheerplan 2022” valt te lezen dat er maar liefst 136 zienswijzen zijn ingediend die te maken hebben met bosbeheer. En onze fractie heeft daar alle begrip voor, want hoewel gekapte bomen in N2000-gebieden elders worden gecompenseerd, blijft het natuurlijk een bizarre situatie dat bomen gekapt worden in het belang van ronduit discutabele instandhoudingsdoelstellingen. Het zal u niks verbazen dat onze fractie niet kan instemmen met de voordrachten 59 en 60.

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter. Wij zijn erg te spreken over de nieuwe opzet van het programma Natuurnetwerk, waarmee wij een heel goed overzicht hebben van de stand van zaken van natuurontwikkelingen in de verschillende gebieden. De natuurontwikkeling is heel belangrijk, want de kwaliteit van de natuur is jarenlang achteruitgegaan en het is onze verantwoordelijkheid als rentmeesters van de aarde om ons in te spannen om de natuur te versterken. Lange tijd heeft de provincie weinig prioriteit gegeven aan het afmaken van NNN wat onze belofte was, maar nu zet de provincie er gelukkig meer vaart achter en dat is goed. Wij zijn ook tevreden dat het gebiedsgericht gebeurt en samen met alle andere opgaven rondom natuur en platteland, zoals stikstof, bodemdaling en klimaatopgaven wordt ingezet. Maar wij merken ook dat er veel weerstand en onbegrip is in sommige gebieden. Wij hebben de vele insprekers uit Binnenduinrand gehoord in de commissievergadering, wij hebben hen gezien en gehoord, maar ook uit andere plekken van de provincie bereiken ons signalen dat meedenken eigenlijk geen zin heeft omdat het einddoel van de provincie al vastligt. Bovendien wordt soms de indruk gewekt dat de inzet van grondeigenaren op dit moment er helemaal niets toe doet, terwijl er al heel veel inspanningen worden geleverd om juist natuur te versterken. Wij willen drie oproepen doen en de eerste is: zorg voor betere communicatie over het doel van de gebiedsprocessen en zorg dat duidelijk is dat er ruimte is om samen te zoeken naar manieren om NNN-waardige natuur te realiseren. Wij horen graag een update van hoe dit gaat in Binnenduinrand, want daar heeft de gedeputeerde al een verbeterslag toegezegd. De tweede oproep: gebruik de expertise in het gebied aanwezig. Vele grondeigenaren hebben vaak al jaren ervaring met het beheer van het gebied en veel kennis over wat wel en niet werkt en wat wel en niet kan. Ga in gesprek om die ervaringen te gebruiken. Ten derde, zorg voor flexibiliteit in de manier waarop natuur gerealiseerd kan worden. Wij willen uiteraard niet tornen aan het doel om NNN-waardige natuur te realiseren, maar de manier waarop en het type natuur kan soms beter aansluiten bij de inzet die eigenaren al langere tijd leveren. De laatste twee oproepen zijn verwoord in de motie die wij met het CDA indienen. Wij horen graag de reactie van GS. Ten slotte over het agrarisch natuurbeheer. Wij zijn blij dat de provincie onderzoekt hoe agrarisch natuurbeheer vanaf 2023 gesubsidieerd kan worden in de vorm van een overbruggingsperiode, dat is een goede stap omdat heel veel agrariërs met grote inzet bezig zijn met agrarisch natuurbeheer. Wat we nodig

hebben, is een lange termijnperspectief op de rol van agrariërs bij natuurbeheer en graag horen wij van GS hoe zij over deze rol denken en wanneer hier meer duidelijkheid over gegeven kan worden.

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Wij zijn al dertig jaar bezig met de aanleg van NNN. Ik zie dit nu als de laatste loodjes waarbij je bij de moeilijke gevallen niet kunt ontkomen aan onteigening. Sluit u onteigening helemaal uit of is dat wel mogelijk als laatste redmiddel?

De heer **KLEIN** (CU): De heer Zoon doet nu precies wat wij niet moeten doen en dat is starten met onteigening. Wij hebben gezien dat het daar in de communicatie met de provincie vaak misgaat. Als je onteigening als eerste noemt – ik zeg niet dat de provincie dat gedaan heeft, maar wel dat het in de gesprekken altijd heel snel naar voren komt – dan wordt het meedenken van iedereen een stuk ingewikkelder. U kent ons standpunt, onteigening is als allerlaatste instrument inderdaad mogelijk maar daar moeten we niet mee beginnen.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal NH): Voorzitter. De ontwikkeling van meer en goede natuur is een mooie zaak, maar het is niet goed dat daardoor doorgaand verkeer in de verdrukking komt. Al sinds februari vraag ik – toen nog als lid van de VVD – om aandacht voor het fietspad van de Blijdensteinsweg – micromanagement genoemd door mijn collega van GL – met twee video's op locatie en een paar rondvragen. Het heeft geleid tot incidentele opruimacties, maar het pad wordt niet structureel zandvrij gehouden. Er zijn mensen die redeneren, dan loop je toch een stuk door het zand, wat geeft dat nou? Inderdaad zie je wielrenners die aan komen racen, van hun fiets springen en met de fiets op de schouder door het zand rennen alsof het een triatlon is. Wij zien ook veel mensen met bagage fietsen als ze de hele kustroute doen. Die sjouwen met grote moeite door het zand. Als dit een weg was voor autoverkeer, dan zouden wij het niet accepteren en waarom dan wel voor de fiets? Ook fietsers hebben recht op volledige toegankelijkheid. De gedeputeerde Mobiliteit was het steeds met ons eens dat het een onwenselijke situatie is en ik hoop dat de gedeputeerde Natuur dat ook wil uitspreken. Helaas zien wij hier een stukje machteloze overheid. Er zijn meerdere overheden betrokken en die wijzen nu naar elkaar en ondertussen blijft het probleem bestaan. Ik hoop dat er steun is voor de moties die wij indienen met JA21, in de eerste plaats van de VVD, omdat ik hier als VVD'er herhaaldelijk aandacht voor heb gevraagd en van andere PS-leden omdat er over het algemeen veel steun is voor fietsers, maar misschien worden ze al omarmd door GS. Bij de ontwikkeling van natuur achten wij het essentieel dat alle betrokkenen weten waar zij aan toe zijn en de mogelijkheden goed in kaart zijn gebracht. Daar liggen mogelijkheden voor verbetering en daarom dienen wij samen met het CDA twee moties in voor gedegen verder onderzoek en goede samenwerking met agrarische en recreatieve ondernemers, een punt waarvan wij denken dat niemand van GS of PS daartegen kan zijn.

De heer **DE WIT** (VVD): Voorzitter. We beginnen met vast te stellen dat op basis van het coalitieakkoord de provincie werkt aan het realiseren van steeds meer natuurgebieden of de uitbreiding van bestaande natuurgebieden en dat is een goede zaak, maar wij beginnen ons langzaam zorgen te maken over het structureel beheren van deze aangelegde en nog aan te

leggen natuur. Natuurorganisaties vragen steeds om geld of kampen met capaciteitsproblemen terwijl de natuurkwaliteit niet alleen door te veel stikstofdepositie onder druk staat in sommige gebieden. Het voelt soms een beetje als een spel zonder nieten voor hen. De vraag is, hebben wij over een paar jaar nog meer natuur, wie gaat dan die natuur onderhouden om te voorkomen dat wij alsdan wederom moeten vaststellen dat de kwaliteit onvoldoende geborgd is? Wij tenderen daar niet naar en er is een essentiële rol weggelegd voor agrariërs en bedrijven die ook kunnen bijdragen aan het beheer van natuur. Wij denken simpelweg dat wij agrariërs nodig hebben omdat wij het zonder hen niet redden om de vele hectaren natuur goed te onderhouden. Daarnaast vinden wij dat beter inzichtelijk moet worden gemaakt wat het effect is van ons provinciale natuurbeheer. Wij hebben hier in de commissie al vaker bij stilgestaan en waarderen het initiatief lokaal doelbereik, het opstellen van de agrarische beheerkaart en de toezegging van GS om vanaf volgend jaar met een passende beleidsindicator te komen op dit punt. Wij denken dat het de discussie en gesprekken in PS ten goede komt als wij meer munitie hebben om de effecten van natuurbeheer op de kwaliteit te kunnen beoordelen. Tot slot maken wij ons zorgen over de onrust in het veld bij het realiseren van nieuwe natuurgebieden. Het meest recente voorbeeld is de situatie in de Binnenduinrand. Juist omdat wij sterk geloven dat ondernemers onderdeel zijn van het natuurbeheer op lange termijn, hebben deze zorgen onze aandacht. Wij geloven erin dat de provincie moet werken naar een aanpak van maximaal draagvlak om te borgen dat ondernemers hun inspanning willen blijven voortzetten of juist willen oppakken om zich in te zetten voor natuurbeheer. Laten wij ook niet vergeten dat voor een vitaal platteland ook economische bedrijvigheid vitaal is, immers waar werken mensen anders op dat platteland. Wij kijken niet alleen naar de natuur op papier en de doelen die wij ambiëren, maar ook naar de natuuromstandigheden in de praktijk. Wij denken daarnaast dat het essentieel is om zo goed en maximaal mogelijk te voorkomen dat grondonteigening gedwongen moet worden ingezet, daarom vragen wij ons provinciaal grondbeleid daarvoor in te zetten om te zorgen dat ondernemers die misschien binnen NNN niet willen of kunnen ondernemen maar mensen daarbuiten wel, elkaar kunnen vinden en door middel van kavelruil tot oplossingen kan worden gekomen.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voorzitter. Uw eerste zin in de woordvoering in de commissie hierover was een verzuchting en u zei – in mijn eigen woorden – dat het misschien nu wel een beetje pijn gaat doen, wij moeten pijnlijke keuzes gaan maken en het ging toen ook al over onteigening en het meekrijgen van agrariërs. Waar staat u nu? Nu lijken uw woorden een andere kant op te gaan. Bent u ervan overtuigd dat we nu echt bij het gaatje zijn of ziet u andere vluchtroutes?

De heer **DE WIT** (VVD): Ik sta pal achter de ambitie om NNN af te maken, dat is de kernboodschap die wij ook de afgelopen periode hebben uitgedragen dat wij het daarom doen en de weg om daar te komen, wordt steeds lastiger begaanbaar omdat het laaghangend fruit inmiddels is geplukt en wij verderop in het traject komen. Wij willen met maximaal draagvlak de natuur realiseren en wij hebben ondernemers nodig om te beheren en te onderhouden in de komende jaren. Ik zie grondonteigening als het uiterste redmiddel maar de provincie moet er alles aan doen om te voorkomen dat dit instrument wordt ingezet en daar vraag ik de toezegging

op om het provinciaal grondbeleid erbij te kunnen betrekken om bijvoorbeeld door kavelruil een onteigening te voorkomen.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Ik begrijp uit de woorden dat grondonteigening als een soort vaststaand feit wordt aangevoerd, terwijl ik van het college nog niet gehoord heb dat zij grond wil onteigenen. Zij zijn er meer bij gebaat om agrariërs te bewegen tot andere teelten dan de grond af te pakken en meer te doen aan natuurbeheer.

De heer **DE WIT** (VVD): De VVD zit helemaal niet te wachten op grondonteigening en dat moet ook niet de insteek zijn van de provincie, maar we weten allemaal dat er zorgen zijn zoals door de gesprekken die gevoerd zijn in de Binnenduinrand waar ondernemers wel met dat scenario worden geconfronteerd en op dat punt wil ik mijn positie duidelijk maken, namelijk dat grondonteigening maximaal voorkomen moet en kan worden omdat wij ondernemers nodig hebben voor het natuurbeheer de komende jaren.

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Ik vind kavelruil ook interessant, maar aan welke gronden denkt u dan? Door de enorme krimp van de veestapel zal veel grond vrijkomen, denk ik. Denkt u aan zo'n kavelruil?

De heer **DE WIT** (VVD): Mijn vragen aan het college gaan over provinciale grond, daar kunnen wij beleid voor maken en ik ga niet speculeren over wat Den Haag met gronden gaat doen die vanuit de landelijke regeling daar de zeggenschap over heeft, maar je moet ervoor zorgen dat je grond die je uit de markt haalt, weer aan de markt kunt teruggeven. Als een ondernemer opstaat die zegt, ik kan op een extensievere manier ondernemen, dan zeg ik, succes ermee en laten wij het mogelijk maken. Ik heb gevraagd om een toezegging van het college en ik heb eventueel een motie achter de hand om daar meer scherpte in te krijgen, maar wij wachten de reactie af. Motie kustroutes: ik leef mee met de indieners en laten wij dit gewoon aanpakken, dit moet je doen, daar zouden wij als PS niet eens bij hoeven stil te staan, maar de noodzaak is anders. Ik hoop dat het college kan aangeven dat de provincie de zorg en problemen signaleert en er deels verantwoordelijkheid voor wil nemen. Twee moties van het CDA, onderzoek flexibiliteit. Die flexibiliteit is maximaal mogelijk, waarbij het NNN-doel voorop moet staan en zoals ik het college ken, handelen wij daar op dit moment naar in de gesprekken met de ondernemers, dus het is niet zozeer een onderzoek dat wij nodig vinden, maar gewoon daadkracht en goede gesprekken waarin de provincie uitstraalt die flexibiliteit te willen aanbieden. In de motie Natuurbeheer herken ik de zorgen en ik sluit aan bij de PvdA dat de subsidie voor natuurbeheer kostendekkend moet zijn, het past in mijn betoog dat wij ondernemers de komende jaren nodig hebben, dus ik ben benieuwd naar de reactie van GS om ervoor te zorgen dat ondernemers niet alsnog achter het net vissen. Tot slot de motie stikstof van de PvdD. Ik stel een praktische benadering voor en niet inzetten op een nieuw onderzoek. Het Rijk heeft besluiten genomen, al dan niet wordt daarop aangepast in de formatie, dat zullen de wijze heren en dames in Den Haag ons vertellen in december hopelijk. Laten wij in de gebiedsgerichte aanpak pragmatisch en goed te werk gaan en ik vind de motie daar niet aan bijdragen.

De **VOORZITTER**: Ik schors de vergadering tot 14.45 uur zodat het college zich kan voorbereiden op de beantwoording. De vergadering is heropend.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Voorzitter. Vandaag ligt voor het eerst het programma Natuurnetwerk voor ons. Het is wel iets wat wij al kennen maar ook de complimenten van velen voor de leesbaarheid en overzichtelijkheid. Daar is het ook voor bedoeld. Het programma bevat de voortgang en afronding van het natuurnetwerk, de stikstofaanpak, dit is een integrale aanpak en geen koppeling, dus het is niet zo dat als de stikstofaanpak niet doorloopt, NNN niet doorgaat. Het is niet af, het wordt jaarlijks geactualiseerd en de bossenstrategie en bodemdaling worden daarin opgenomen. Het is een groeidocument dat steeds completer aangeeft hoe het er voor staat in de natuur en dat vind ik zelf iets moois wat wij gaan realiseren. De bossenstrategie komt sowieso al in januari – als ik het goed inschat – bij u aan bod. Het is herhaaldelijk aangehaald, we zijn hiermee al in 1990 begonnen en deze coalitieperiode zetten wij er meer vaart achter en dan loop je tegen bepaalde zaken aan, zoals het gebrek aan ruimte. In onze vergaderingen en ontmoetingen hoor ik waar u mee struggelt en worstelt en het is ook best lastig om alle belangen te combineren en in het oog te houden. Ook in het veld waar de gebiedsprocessen plaatsvinden, dat zijn hele processen. Wel is het zo dat het aantal hectaren NNN vastligt, dat is afgesproken met het Rijk. U heeft al een voorstel gezien over de herbegrenzing en ontgrenzing, dat kan wel en dat doen wij op basis van ecologische kwaliteit in de verschillende gebieden, maar er komt niets bij. Ik hoor weleens dat gesproken wordt over steeds weer nieuwe natuur, maar dat is niet zo. De NNN-gebieden liggen vast, die moeten gerealiseerd worden en er komen geen grote aantallen hectaren bij. Dat er verduidelijking. Wij praten hier over de laatste 10%, wij hebben al 90% gerealiseerd, waarbij wij veel overleg hebben gevoerd met agrariërs en particuliere grondbezitters. Die laatste 10% is een behoorlijke uitdaging. Het realisatieplan heeft een hele ambitieuze richting aangegeven die PS hebben vastgesteld. Dat vergt maatwerk, dat nodig is in alle gebieden. Ik begrijp de emotie in alle gebieden, maar er is geen blauwdruk in die gebieden. Een ecologisch rapport is geen blauwdruk, duidelijkheid is ook een vraag die ik hoor in alle gebieden, geef ons duidelijkheid, wat gaat er gebeuren, wat kunnen wij doen. Natuurlijk zijn wij in alle gebieden ook in overleg over stikstofreductie. De provinciale gronden zijn daar van belang, dank voor de steun om deze gronden strategisch in te zetten.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voorzitter, ik waardeer uw eerlijkheid. U zegt, geen blauwdruk, er zitten veel lagen in, maar ik kan mij voorstellen dat mensen in alle gebieden waar wij een transitie moeten maken naar verbetering en andere natuur, wel duidelijkheid willen. Kunt u daar iets dieper op ingaan, omdat het anders boven de markt blijft hangen?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik kom hier later in mijn verhaal op terug, als het niet voldoende is dan hoor ik dat wel. Ik pak nu even mijn boekje. Ik had het over de strategische inzet van de gronden. De taskforce gaat de commissie uitnodigen om te laten zien hoe zij dat doen en dan kunnen we goede voorbeelden laten zien. Ik kom nu bij het voorbeeld. Het CDA vroeg, ga je flexibel om met de ecologische invullingen en dat doen wij in overleg. Ik geef als voorbeeld, dit is de Ster van Loosdrecht, daar heb ik twee jaar geleden een gesprek gehad en zij waren niet blij met ons. Zij hadden een voorbeeld van hoe de natuur eruit zou kunnen zien en in overleg hebben zij zelf een

plan gemaakt, hoewel niet alles overgenomen zal worden, maar er is wel een gezamenlijk plan gekomen. Dat gebeurt ook met tuinders in gebieden die vragen, kunnen wij hier blijven met onze kleine tuintjes en hoe kunnen wij dat doen, daarmee gaan wij ook in overleg om te kijken of dat mogelijk is.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Dat is een mooi voorbeeld en dan denk ik aan de reactie van de CU van zojuist, die oproept, ga nou in gesprek, mensen hebben er ervaring mee en ideeën over. Kunt u toezeggen dat u daar in het proces voldoende tijd voor neemt, want het oplijnen van mensen in een bepaalde richting kost tijd.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dat kost zeker tijd en er is veel overleg en als je het goed doet, dan kun je binnen een termijn voortgang boeken. Deze Ster, daar heeft het proces ongeveer twee jaar gelopen en in Weersloot loopt ook een dergelijk proces. U heeft de ambities gesteld en wij gaan juist in overleg en daarom vond ik het mooi dat de mensen in Zuid-Kennemerland die inspraken, hebben aangeven met ons in gesprek te willen. Daar ben ik blij om, dat mensen met ons meepraten. Ik heb ook wel meegemaakt dat een boer vraagt, kunt u mij helpen, want ik wil dat natuurbeheer niet. Dan maar verplaatsen maar dat vind ik ook moeilijk, wat kunnen we nog wel doen en daarover ga je in overleg. Soms kom je er snel uit en soms duurt het wat langer en is het lastiger.

Mevrouw **KONING** (CDA): Ik ben blij met het voorbeeld dat u noemt, maar het lijkt erop dat er onderscheid zit tussen verschillende gebieden. In Kennemerland horen wij helemaal niet dat er flexibiliteit is en tegen de beste gruttoboer van Noord-Holland, wordt gewoon gezegd, dit is het doeltype dat wij willen realiseren en als je daarmee niet uit de voeten kunt, dan vertrek je maar, even zwartwit. Waar zit dat verschil dan?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik kan dat verschil niet helemaal duiden, maar elk gebied is verschillend, dus je komt andere agrariërs, particulieren en beheerders en grondeigenaren tegen, die zijn verschillend per gebied. In de Mijzenpolder zijn wij in overleg met de boeren aldaar en ook met de boer die u noemt, dus ik zal die situatie checken en wat daar misloopt, maar zover ik weet zijn wij in goed overleg met deze gruttoboer.

Mevrouw **KONING** (CDA): Overleg is goed, maar het gaat ook over flexibiliteit, want zeggen van, dit is het en wat vind je ervan, is iets anders dan flexibiliteit bieden en kijken hoe je samen tot overeenstemming kunt komen, dus is die flexibiliteit er wel?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Er is flexibiliteit, maar dat wil niet zeggen dat je meteen zegt, maar wat u zegt, is het dan. Je moet er echt samen over praten en naar kijken. Als je zegt, sorry, wij komen er niet uit, dan is er geen overleg. Dan hoe kijkt u naar de agrariërs.

De heer **DE WIT** (VVD): Voorzitter. Mag ik de gedeputeerde goed verstaan dat we niet zozeer baat hebben bij een onderzoek naar flexibiliteit maar dat wij daadkrachtig en flexibel moeten zijn en

dat het college zich daarvoor inzet. Als we niet flexibel kunnen zijn, we kijken met ons instrumentarium in het grondbeleid, of we daar nog iets kunnen betekenen voor de ondernemer.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dat is zoals het is. GS hebben geen baat bij een onderzoek, want wij doen dit al en zijn er al goed mee op weg en hebben er mooie voorbeelden van.

Mevrouw **KONING** (CDA): Dan kom ik toch even terug, dan willen wij dat graag geborgd zien, want waar staat wat flexibiliteit is, hoe ver die reikt en hoe u die aanpakt? Dan willen wij dat geborgd zien en een terugkoppeling zien.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik vind dat een lastige, ik kan u meenemen bij de taskforce, maar als wij flexibiliteit gaan vastleggen en borgen, is het niet meer flexibel, dat vind ik lastig.

Mevrouw **KONING** (CDA): Vastleggen kan ook dat aangegeven wordt dat flexibiliteit bestaat, dat blijkt nu nergens in die overleggen. Hoe kunnen wij als PS erop vertrouwen dat die flexibiliteit er is bij doeltypen en voorschriften?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nogmaals, ik begrijp wat u zegt, maar ik zeg toe flexibiliteit te betrachten en voorbeelden te laten zien, ook via de taskforce. Kijk daarnaar bij de technische briefing, want het vastleggen van flexibiliteit, dan ben je je flexibiliteit kwijt. Het klinkt misschien raar, maar het is zoals het is.

De heer **KLEIN** (CU): Doorgaand op dit onderwerp, voor mij is nog niet helder waar die flexibiliteit dan zit. Ik snap dat u mee wilt denken met bedrijfsverplaatsing, als mensen een ander idee hebben over de toekomst, dat is allemaal hartstikke belangrijk en stimuleren wij heel erg, maar de motie vraagt vooral, kijk naar de invulling van de natuurdoelen en is daar ruimte voor. Ik krijg in wat u zegt en in wat in het programma netwerk staat, niet helder of die ruimte er nu is. Kunt u op schrift zetten op welke momenten er nog keuzes kunnen worden gemaakt, zoals over de specifieke invulling van de natuurambities, wanneer kan een kaart nog aangepast worden, kan dat na overleg met een eigenaar, zodat wij snappen wanneer die flexibiliteit in het proces gehanteerd kan worden.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik wil er even over nadenken hoe wij u daarin mee kunnen nemen. In het verkenningsjaar is er nog allerlei ruimte, maar naarmate je naar het einde gaat van het traject, dat kan ik meegeven, dan raakt die flexibiliteit op. In het begin in de gebieden waar wij het verkenningsjaar ingaan, is er nog voldoende ruimte in het overleg. Om de Ster nog een keer te benadrukken, wij kwamen daar in het gebied met het idee, bijna het idee alsof geen enkel paard meer mogelijk zou zijnm het houden van paardenm maar in de verkenning in het gebied zie je dat mensen daar paarden of andere dieren hebben. Wij zijn in overleg gegaan, is het mogelijk om toch nog een klein stukje over te houden. Dat is per gebied verschillend dus het is heel moeilijk om dat vast te leggen in een PNN van zo gaan wij het doen. Dat is de flexibiliteit die wij graag houden en ook de ruimte en de tijd die PS ons hebben gegund. Daarom stel ik voor de tijd te nemen voor de presentatie van de taskforce, dan ziet u hoe dat gaat in zo'n proces.

De heer **KLEIN** (CU): Ik zou het heel concreet willen maken, zoals in de Binnenduinrand, insprekers hebben gezegd, met dat doeltype nat hooiland kunnen we niet uit de voeten, maar wij zijn hier al bezig met natuurinvulling in overleg met gemeenten en provincie. Is er dan ruimte om een specifieke invulling van nat hooiland te veranderen in een ander beheertype wat evengoed waardevol is in NNN. Dat staat voor ons voorop, of is die er niet?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Een hele technische invulling kan ik niet geven, maar het is wel zo dat wij in overleg kunnen gaan, kan dit bedrijf hier blijven staan en op welke manier. In de Binnenduinrand waar de paarden lopen, er zijn vaak mogelijkheden waardoor de natuur toch kan worden geborgd daar zonder dat de kwaliteit achteruit gaat. Daarom willen wij dat overleg en ben ik blij dat de mensen in dit gebied met ons in overleg willen. Wij zitten in het verkenningsjaar, dus wij kunnen nog in overleg.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ik begrijp dat u flexibiliteit niet kunt vastleggen, want dan bent u niet meer flexibel. Maar ik denk dat de processen wel gebaat zijn bij een soort uniforme werkwijze, dat betrokkenen wel weten wat er op bepaalde momenten wel of niet mogelijk is, dat hoor ik de heer Klein ook zeggen. Daarom de vraag of u kunt kijken om iets vast te leggen over werkafspraken of over hoe de processen lopen, zodat betrokkenen weten welke stap vervolgens komt en de invulling daarvan valt binnen het maatwerk dat gebieden zelf kunnen invullen.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dat heeft u goed begrepen en in die blauwdruk kan ik u meenemen, ik kan u laten zien wanneer is het een no go meer, hoe zit dat dan. Na dit verkenningsjaar gaan wij naar de laatste stappen van de uitvoering. Fijn dat PS dit onderschrijven. Dan de agrariërs, de duiding. Wij hebben agrariërs nodig bij het beheer en daarom zijn wij blij met alle agrariërs die het beheer al voor ons uitvoeren, niet alleen agrariërs, maar ook particulieren, grondeigenaren en grondgebruikers, wij zijn heel blij dat zij dat willen doen, maar het moet wel op een goede manier voor de natuur. De CU sprak over agrarisch beheer en het CDA over agrarisch natuurbeheer. Ik ben nog steeds in onderzoek hoe wij dat kunnen vormgeven, maar wij komen met een brief naar PS. De kwaliteit staat voorop en wij sturen op de instandhoudingsdoelstellingen zoals het CDA vroeg. Ik zal zorgen dat de beschrijving van het proces bij u terechtkomt, dat heb ik in de commissievergadering al besproken. Het overleg is gestart en ik ben blij met de ruimte die u ons biedt om dit overleg uit te voeren. Dan een aantal vragen. Manpadslaan, dat hebben wij meegegeven aan de projectleider, daar hoort u later meer over. Vragen over onteigening. Wij gaan in goed overleg en je kijkt naar de natuurdoelen vergelijkbaar met de bedrijfssituatie, kijken naar excessieve bedrijfsvoering, aanleg van beheer, grondruil, verkaveling, maar wij hebben altijd de titel van onteigening nodig als wij volledig schadeloos willen stellen. Dat helpt gewoon in die gebieden en door de taskforce zult u zien welke mooie uitkomsten door de provincie samen met de mensen in het gebied gerealiseerd zijn. De ABCD-benadering, daar zijn wij bekend mee, maar de laatste dagen zijn er zoveel rapporten gekomen, dat ik wel even tijd nodig heb om te duiden wat de samenhang is. Daarnaast is ook het Rijk bezig met het stikstofdossier, ik kan niet zeggen welke gevolgen dat heeft voor de provincie. De bossenstrategie, bodemdaling, gaat u stikstof verder uitwerken? De voortgang van het

stikstofdossier komt terug in het volgende PNN, daarom is het zo'n fijn leesbaar document. De PvdA vroeg of het IPO werk gaat maken van buitenland en zeevaart. Het is niet zozeer het IPO dat dit gaat doen, die geeft dat wel aan bij het Rijk, maar wij zijn zelf bezig met het opstellen van beheerplannen – dat moeten wij van het Rijk – en daarin committeren wij het Rijk om zelf de verantwoording te nemen om voor de zeevaart en het buitenland een oplossing te vinden. Er zijn momenteel overleggen gaande met het buitenland.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Ziet u dan helemaal geen toegevoegde waarde van het IPO?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Het IPO heeft zeker toegevoegde waarde, maar die staat niet aan de lat om de stikstofuitstoot van zeevaart en buitenland te verminderen, alleen maar door te vragen en attenderen en agenderen bij het Rijk dat daar wel degelijk een rol is. Een voorbeeld is Zeeland dat nog meer last heeft van zeevaart en buitenland dan Noord-Holland, daarom heeft de minister overleg in Vlaardingen en in Duitsland.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): In de laatste vergadering van het IPO is gesproken over gezamenlijk optrekken bij het varend ontgassen. Dat zijn misschien wel binnenwateren met een andere connotatie, maar ook daar gaat het IPO zich voor inzetten, dus mijn dringende oproep om toch eens een balletje op te gooien bij het IPO.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Zeker, maar wij doen wel wat wij moeten doen. Communicatie, hoe gaat het daarmee? Wij zijn twee weken verder. Ik heb met Zuid-Kennemerland een raadsbijeenkomst op 26 november van 12.30 tot 14.30 uur en daar krijgt u ook een uitnodiging voor via de griffie. De vaarlandtoeslag komt straks aan de orde. Dan heb ik de vragen gehad en kom ik bij de moties en amendementen. A 32 het naar beneden bijstellen van de ambities, die ontraad ik, het is uw bevoegdheid om ambities bij te stellen en die hebt u al naar boven bijgesteld. Ambities binnen projecten, twee ecologen, twee verschillen, maar het gaat om het realiseren van goede, haalbare en betaalbare natuur en bij een dekkingstekort staan PS aan de lat.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Juist omdat het onze bevoegdheid is, dan kunt u hem ontraden, maar het is sowieso een besluit van PS. In het voorstel staat echt dat het programma naar beneden bijgesteld kan worden als er niet genoeg dekking zou zijn, er zijn dus genoeg andere mogelijkheden om daaruit te komen. Het zou heel vreemd zijn om de ambities naar beneden bij te stellen, zoals wij er nu over praten. Bent u dat met mij eens?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik kan mij voorstellen dat u dat zo leest vanuit uw perspectief, maar de ambities zijn uw bevoegdheid en zijn al naar boven bijgesteld in deze periode bij de NNN realisatiestrategie. Mocht er een dekkingstekort zijn en u zou besluiten om de ambities bij te stellen, dan is het uw bevoegdheid om de ambities bij te stellen.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): De ambities zijn naar boven bijgesteld op verzoek van PS. Was u het daar niet mee eens dan?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Daar was ik het zeker mee eens, omdat wij in het coalitieakkoord hebben opgenomen dat wij de ambities in die periode hebben bijgesteld. Wij hebben de versnelling van de NNN-realisatie voortvarend opgepakt en u heeft dat vastgesteld in de NNN-realisatiestrategie.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Het is uw voorstel, waarom zegt u dan nu dat de ambities naar beneden kunnen worden bijgesteld bij ongunstige financiële omstandigheden?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Als PS de ambities willen bijstellen vanwege onvoldoende middelen, maar vooralsnog zie ik dat niet. Zoals u kunt lezen in het besluit, voor deze periode zijn er voldoende middelen maar in de toekomst zijn er wellicht niet voldoende middelen beschikbaar en dan is het aan PS om de tekorten aan te vullen of de ambities bij te stellen. A33, bossenstrategie en bodemdaling eerder opnemen. PS stellen straks de veenweidestrategie vast, daar zitten wij nog in een proces, 30% en u wilt daarin zorgvuldig meegenomen worden. De bossenstrategie komt in januari aan de orde. Daarom ontraad ik dit amendement omdat ik graag een zorgvuldig proces wil doorlopen zonder dat er druk op de ketel komt en met u overleggen zodat u kunt meegeven hoe u denkt over de bossen- en de veenweidestrategie. Dan 3 moties, 217, 218 en 219 over de kustroute. Wij zijn hiermee bekend en financieel is het niet onze verantwoordelijkheid, maar wij hebben de problemen natuurlijk gezien en daarom is er namens de provincie, Staatsbosbeheer en PWN een ambtelijke werkgroep opgericht die kijkt naar een duurzame oplossing en wat ervoor nodig is. Daarom het voorstel om deze werkgroep de nodige tijd te gunnen, daarom ontraden wij deze moties voor nu. Dat zeg ik ook namens de heer Olthof.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal NH): Voorzitter. Is er iets van een tijdspad te noemen? Wanneer je daar met je fiets en bagage door het zand sjouwt, dan is het leuk dat er een ambtelijke werkgroep is, maar dat kan toch niet. Wanneer komt er lucht voor de mensen die van het fietspad gebruikmaken?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Een tijdspad kan ik nu niet geven, want het heeft tijd nodig om oplossingen te zoeken. De laatste keer dat ik er was, werd er nog steeds schoongemaakt. Ik kan kijken of ik dat later doorgeef als ik daar zicht op heb.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal NH): In mijn bijdrage heb ik gesproken over de toch wat machteloze overheid, overleg, overleg, overleg, dit loopt vanaf begin dit jaar en het is nu november. Wat is dan uw antwoord op machteloze overheid als het gaat om daadkracht – ik weet dat u daar persoonlijk niets aan kunt doen – die fietsers zitten er elke dag mee.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dat snap ik, maar je moet in overleg gaan over mogelijkheden te onderzoeken, zoals het verleggen van een fietspad. Dat is aan de ambtenaren. Het is niet een machteloze overheid, ik ben regelmatig in gesprek met Staatsbosbeheer en PWN en zij zijn daar echt bezig en zijn zich bewust van wat dit betekent. Als je met je fiets door het zand moet ploegen, ik heb het zelf ook gedaan.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal NH): Is er een tijdelijke oplossing denkbaar tot er een definitieve oplossing komt?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dat is aan de ambtenaren, maar een tijdelijke oplossing is het schoonmaken van het fietspad.

De heer **KLEIN** (CU): Motie 217 vraagt om geld voor tijdelijke schoonmaak. Staat dit ook op de agenda van de ambtelijke werkgroep? Dat lijkt mij in lijn met de activiteiten van de ambtelijke werkgroep om hierover positief te adviseren.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nogmaals, het fietspad is niet onze verantwoording, daarom moeten wij mogelijke oplossingen goed onderzoeken voordat wij met een voorstel komen en als er een oplossing is, dan komen wij terug daar waar de uitdaging hoort te liggen.

De heer **KLEIN** (CU): Tot de ambtelijke werkgroep een definitieve oplossing heeft bedacht, is er geen oplossing en moet er af en toe geveegd worden. Dat is precies wat de motie vraagt, namelijk extra budget zodat de mensen gebruik kunnen blijven maken van het fietsnetwerk in onze provincie, in ons natuurgebied weliswaar ook over stukken die door anderen beheerd worden.

Gedeputeerde **ROMMEL**: De beherende organisaties hebben hun eigen budget en als wij een precedent scheppen door schoonmaak te vergoeden, dan komen meer fietspaden daarvoor in aanmerking. We moeten het neerleggen daar waar het hoort te zijn en eerst de ambtenaren te laten overleggen. Dan komen wij weer terug.

De heer **KÖHLER** (JA21): Ik heb net voorgerekend, het is 10% van het budget van Staatsbosbeheer, het gaat over € 5.500 van € 58.000. Wij hebben hier een miljoenenbudget voor, die € 5.500 per jaar moeten wel ergens gevonden kunnen worden. Ziet u mogelijkheden om dat bedrag ergens vandaan te halen?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Zoals ik zei, het is niet onze verantwoordelijkheid om het beheer in natuurgebieden uit te voeren, daar geven wij geld voor en het is niet aan ons om precedenten te scheppen voordat de werkgroep haar werk gedaan heeft.

De heer **KÖHLER** (JA21): Dat is het hem nou juist, het is wel uw verantwoording, de aanleg van het Buizerdvlak, het stuifduin, is een project van de provincie geweest en uitgevoerd door PWN, waarvan de provincie eigenaar is, dus wij zijn 100% verantwoordelijk voor de problematiek waarmee de buurman opgezadeld wordt.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Het project dat daar plaatsgevonden heeft, is onderdeel van het beheerplan in het gebied en daar hebben wij geld voor gekregen van Europa omdat wij daar de N2000 habitatdoelstellingen moeten halen. Het beheer vindt plaats door Staatsbosbeheer en

PWN. Daarom stel ik voor het voorstel van het ambtelijk overleg af te wachten, want schoonmaken is niet de juiste oplossing. Daar zal iets voor gevonden moeten worden.

De heer **KÖHLER** (JA21): Ik begrijp dat u niet € 5.500 per jaar wilt vrijmaken, het zal zeker nog een jaar of 5 of 6 duren voordat er een permanente oplossing komt in het huidige budget en PWN en Staatsbosbeheer blijven opgezadeld met 10% van hun budget voor een half hockeyveldje.

De heer **ZOON** (PvdD): Wij hebben een natuurcrisis, nu besteden wij heel veel tijd aan een recreatief fietspadje. Ik hoop dat we niet heel veel geld gaan besteden aan ambtelijke werkgroepen en overlegstructuren, want we hebben grotere problemen dan dit fietspad.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik zie de tijd van ambtenaren niet als verspilling, maar daar kijken wij misschien anders tegenaan. Dan de motie on hold. Ik heb al gezegd dat ik dat sowieso niet on hold wil zetten. Wij nemen de tijd voor goed overleg, de mensen in het gebied willen duidelijkheid hebben en dat betekent dat wij in een gebiedsproces met eigenaren en pachters kijken hoe wij het gezamenlijk kunnen inrichten en beheren met het oog op de natuurdoelen en ook economische en persoonlijke belangen. Om dan op voorhand alles uit te sluiten, adviseren wij niet. Zoals wij ook aangegeven hebben, wij plannen om draagvlak in het gebied om verschillende mogelijkheden te houden en onteigening is een laatste instrument, dat hebt u goed meegegeven. Maar als bedrijven verplaatst worden en je wilt helemaal schadeloos stellen, dan is de titel van onteigening nodig om dat te kunnen doen. Daarom wordt de motie ontraden. M221, betonnen fietspaden. Ik begrijp hoe u dat ziet, terughoudend te zijn, maar vanuit comfort en veiligheid is het weleens aan te raden om asfalt of beton te gebruiken en soms is dat nodig omdat de fietspaden ook door nood- en hulpdiensten worden gebruikt. Halfverharding zou ook een optie kunnen zijn. Het gebruik van schelpenpaden levert niet overal de gewenste effecten op, zelfs ongewenste effecten voor de natuur omdat toevoeging van kalk niet bij alle natuurtypen gewenst is. Laten we het beoordelen daarvan bij de sector Groen laten om te kijken hoe gaan wij daarmee om. Als er een afwijkend standpunt is dan wat de aanvrager gevraagd heeft, wordt in overleg gegaan met de aanvrager hoe het verbeterd kan worden. Het principieel niet verstrekken van subsidie vind ik onrecht doen aan een weloverwogen belangenafweging. M222, onderzoek programma natuurprogramma en natuurbeheerplan. Ik heb al aangegeven dat wij flexibel omgaan en dit standaard doen in de processen, daar heb ik geen onderzoek voor nodig. De motie is overbodig maar ik hoop dat u dat ook zo ziet na het debat dat wij net gehad hebben. M223, hoogte vergoedingen natuurbeheerplannen, deze ontraad ik. De toeslagen die de natuurbeheerders krijgen, worden in groter verband vastgesteld. Op dit moment wordt binnen IPO – dat heeft ook te maken met staatssteun – geëvalueerd waarvoor externe specialistische kennis wordt ingeschakeld. Daarbij worden de totale vergoedingen betrokken, de S&L tarieven die iedere 5 jaar worden geëvalueerd. De hoogte van de vaarlandtoeslag voor natuurbeheerders wordt bepaald door de collectieven en daar heeft de provincie geen bemoeienis mee. Ik adviseer om de evaluatie af te wachten, daarom ontraad ik M223. Ook M224 ontraad ik, ik begrijp waar deze vandaan komt, maar u als PS heeft de doelen vastgesteld en dat is ontleend aan de wet stikstofreductie en natuurversterking, een wet in formele zin. Ik zou het bij de Tweede Kamer laten als het aangepast wordt. Bij de formatie is nog veel te verwachten op het stikstofdossier

voor het regeerakkoord. Er zijn veel deskundigenrapporten. Wij zijn de enige provincie die een stip op de horizon heeft gezet voor het vaststellen en dat is fijn voor de ambtenaren, want dat geeft hen een stip richting de opstarting van gebiedsprocessen.

Tweede termijn

De heer **KÖHLER** (JA21): Voorzitter. Met veel dank voor de antwoorden van GS. Na overleg met Liberaal NH houden wij de drie moties LF Kustroute aan en volgen in de commissie de ambtelijke voortgang, ook voor het vinden van een bedrag van € 5.500, wat is dat nou voor een bedrag. Ik wil ook de motie die wij alleen hebben ingediend, aanhouden. Ik heb wel mogelijkheden gezien voor de stevige motie Zuid-Kennemerland, het aanhouden ervan. De gedeputeerde heeft aangegeven zich daarvoor te willen inspannen en in overleg te gaan en dat is precies wat wij beogen. Bespreek het nog en onderzoek andere mogelijkheden dan datgene wat voorgenomen is. Wij geven haar hiervoor de ruimte en om ons op de hoogte te houden van de voortgang, dus wij trekken de motie in. Motie betonnen fietspad, daar had u een goed verhaal en om in te gaan op mijn collega van GL over micromanagement. Dit was een exemplarisch voorbeeld, want ik had hier 50 of 150 moties in kunnen dienen over zaken die misgaan of ongewenst uitpakken. Maar en dat hoorde ik niet in de bijdrage van GS, bij de projecten in de komende jaren en ook bij bestaande projecten wordt geen reservering gemaakt voor ongewenste en onverwachte effecten. Als GS hier niet op reageren, dan kunnen wij niet instemmen met de plannen die voorliggen. Betonnen fietspaden is iets van de laatste jaren en er is een enorme klap geweest na de bosbrand bij Schoorl 10 jaar geleden. Toen heeft Staatsbosbeheer € 500.000 gekregen van het ministerie van EZ en heeft dat niet gebruikt om bomen terug te planten, want het kwam hen goed uit dat er 150 ha was afgebrand, maar om de schelpenpaden die kapot waren gereden door de brandweerwagens, te vervangen door betonnen paden. Dat werkt inderdaad, de betonnen paden rollen erg goed, ook voor brandweerwagens. Er zijn andere mogelijkheden voor schelpenpaden want die hebben effect op de duinomgeving. Denk aan het pad bij Hazerswoude, een van de mooiste paden, en in Noord-Brabant ligt gewoon gravel, dat kan goed onderhouden worden en esthetisch is het een stuk mooier dan de betonnen hel van Staatsbosbeheer. De schelpenpaden zijn minder duurzaam, want ze moeten vervangen blijven worden. Ik wil GS graag nader horen over dit pad. Ik wil de laatste zin in de motie die door mijn collega van GL als te stellig werd geïnterpreteerd, hij vertaalde dat naar een verbod, zo is het niet bedoeld. De laatste zin wil ik vervangen door terughoudend te zijn bij het verlenen van subsidie en terughoudend te zijn bij het adviseren van verkrijging van subsidie. Als GL daarmee kan leven, dan wil ik de motie indienen.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Een verhelderingsvraag. Gaat u de motie betonnen fietspaden aanhouden? U vraagt wederom om een reactie van GS en die is er al geweest, dan komt er een derde termijn.

De heer **KÖHLER** (JA21): Ik heb voorgesteld om de motie schelpenpaden aan te passen – wij gaan van verbod naar terughoudendheid – dan trekken wij hem gewoon in, dus hij hangt boven de markt.

De **VOORZITTER**: Er gaat geen derde termijn komen. Wel kan de heer Köhler straks met een ordevoorstel komen in tweede termijn, waarin hij een gewijzigde motie indient, maar dan moet het dictum van gewijzigde moties wel voorgelezen worden. Alleen mailen is niet voldoende.

De heer **KÖHLER** (JA21): Ik wacht op de reactie van GS.

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. Wij hebben het dictum van onze motie aangepast dat luidt nu: “Roepen het college op om bij het opstellen van ecologische visies, altijd de belanghebbende partijen in het betreffende gebied waaronder inwoners, TBO’s, gebruikers en agrarische en recreatieve ondernemers erbij te betrekken; te onderzoeken of meer flexibiliteit in natuurdoelen, doeltypen en voorschriften binnen NNN mogelijk is waarmee nog steeds NNN-waardige natuur gerealiseerd wordt; de uitkomsten van het onderzoek terug te koppelen voor de vaststelling van ecologische visies en de actualisering van ambitiekaarten.”

De **VOORZITTER**: Deze heeft u gemaild, daarmee is de motie gewijzigd en maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **KONING** (CDA): De gedeputeerde heeft net een en ander toegevoegd en wij worstelen daarmee, want zij zegt, wij doen dat al, maar ons probleem is, wij lezen het nergens. Hoe kunt u ons comfort geven dat de flexibiliteit er is qua doeltype en in de weg ernaar toe, in voorschriften. Kunt u ons een brief sturen? De verwijzing naar de taskforce is geen duidelijk document. Hoe kunt u ons comfort geven dat u dat doet op de manier zoals wij vragen?

De **VOORZITTER**: Ik ben vergeten om ook wellicht uw verhaal helderheid te geven, te melden dat de heer Köhler moties 217, 218 en 219 heeft aangehouden en 220 ingetrokken. Excuus dat ik dat niet na de bijdrage van de heer Köhler heb vermeld.

Mevrouw **KONING** (CDA): Die hoef ik dan niet meer langs te lopen. Dan de motie hoogte vergoedingen, die wordt ontraden. Maar wij vragen om een onderzoek en terugkoppeling over hoe het staat met de hoogte van de vergoedingen, wij willen die handhaven want wij willen gewoon duidelijkheid. Als u zegt, er is landelijk overleg en sprake van staatssteun, koppel ons dan terug of de vergoedingen tekort schieten en wat u daaraan wilt doen. Wij vragen onderzoek en een terugkoppeling. Het CDA zal tegen voordracht 59 stemmen omdat wij vinden dat de ambities en versnellingen die gevraagd worden, te veel vragen waardoor het proces niet zorgvuldig genoeg uitgevoerd kan worden. Wij stemmen wel in met voordracht 60, natuurbeheerplan 2022.

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Er zit heel weinig flexibiliteit in NNN, wij hebben al goed vastgelegd wat er moet gebeuren qua natuur in zo’n gebied, dus ik wens de gedeputeerde en ambtelijke organisatie veel succes met de gesprekken in de gebieden om NNN mogelijk te maken, maar het doel moet blijven dat het goede natuur is die aansluit bij de N2000-gebieden waar wij zoveel belang aan hechten. Mijn motie stikstof nr. 224, ik begrijp dat de gedeputeerde

op het Rijk wil wachten en die tijd wil ik wel gunnen, hoewel ik mij veel zorgen maak over dat wij niet genoeg doen voor bescherming van natuur, woningbouw en circulaire economie, waar wij zoveel waarde aan hechten. Tot die tijd zal ik de motie aanhouden en waarschijnlijk komt hij dan terug als motie Vreemd in een volgende PS-vergadering.

De **VOORZITTER**: Motie 224 is aangehouden.

De heer **CARDOL** (GL): Voorzitter. Ik heb in eerste termijn gezegd over de flexibiliteit en processen, wees helder op de doelen en flexibel op de realisatie daarvan, ik wil daar nu een ding aan toevoegen, wees helder over de doelen en het proces en flexibel op de realisatie, dat is van groot belang, dus maak vooraf duidelijk waar je naartoe wilt en hoe dat wordt ingericht en bij de invulling en realisatie kan men natuurlijk flexibel zijn. Motie betonnen fietspaden, dank voor de reactie van JA21, ik wacht de reactie van GS af maar ik vind hem een stuk beter op deze manier. Betonnen fietspaden of paden in de natuur vinden wij niet wenselijk, dus terughoudendheid in subsidiëring lijkt mij een verstandige beslissing. De motie van het CDA, dank voor de aanpassing, maar ik blijf een beetje twijfelen. Mooi dat u alle partijen noemt, maar of dat tot een werkbaar proces leidt, vraag ik mij af. Ik wacht eerst de reactie van GS af. Al bij de ecologische visie veel partijen betrekken, dat gaat vooraf aan het proces dat vervolgens wordt ingezet, ik heb daar aanvullingen op en zal na de reactie van GS ons standpunt bepalen.

Mevrouw **KONING** (CDA): U zegt, betrekken bij de ecologische visie gaat eraan vooraf, maar in het veld wordt die ecologische visie gepresenteerd als dit is het en hier moeten jullie aan voldoen, dus je moet de mensen er voortijdig bij betrekken. Er staat ook dat de ecologische visie wordt omgezet in ambitiekaarten, dus je moet wel op het goede moment de mensen erbij betrekken en niet te laat.

De heer **CARDOL** (GL): Dat ben ik met u eens. Mensen moeten sowieso vroeg in het proces worden betrokken, maar je komt met onderdelen waar je naartoe wilt met elkaar en uit wat daaruit komt, is de ecologische visie onderdeel, die bespreek je met elkaar. Ik wil dat soort processen niet ingewikkelder maken, dus wees duidelijk over de doelen en over de stappen die in het proces worden gezet en wees flexibel in de uitvoering. Zo'n ecologische visie is input in het uitvoeringstraject en daar moet het besproken worden.

Mevrouw **STRENS** (D66): Voorzitter, twee punten. Dank voor de toezegging om te zorgen dat de stikstofaanpak nadrukkelijker terugkomt in het volgende PNN. In reactie op de motie van het CDA en het punt van flexibiliteit. Wij willen ervoor waken dat er te grote verwachtingen worden gewekt over de mate waarin zaken al dan niet flexibel zijn, het gaat om het realiseren van de natuur, die gebieden staan al geruime tijd ingetekend op de kaarten en de begrenzing ligt vast, dus het is belangrijk om te benadrukken, streef naar de uniforme werkwijze maar wees eerlijk en transparant over de verwachtingen die je daarmee wekt. Als dat met een brief kan, want ik voel mee met het CDA die vraagt, waar ligt dat vast, hoe werkt die werkwijze, wij zouden het ook mooi vinden als daar iets geregeld kan worden en als dat zo is, dan zien wij de motie als overbodig. Ik hoor graag de reactie van GS daarop.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal NH): Voorzitter. Ik ben blij dat er een ambtelijke werkgroep aan de slag is, ik heb daar altijd hoge verwachtingen van als mensen van verschillende organisaties bij elkaar zitten, daar komt meestal iets goeds uit. Blij met de toezegging dat wij hierover geïnformeerd worden. Ik zou het ook graag in de commissie Mobiliteit bespreken, ik weet niet of dat kan. Wel een punt van zorg, bij meer aanleg van natuur zal vaker dit soort problemen voorkomen en wat zijn dan de kortetermijnoplossingen? Daar zie ik nog geen licht in. Ik snap dat wij geen geld gaan geven aan Staatsbosbeheer, die motie hadden wij niet ondersteund, maar wat is dan wel de oplossing want die is er nu niet en dat vind ik wel een dingetje. In reactie op de heer Zoon, voor ons zijn alle fietspaden belangrijk, zowel voor recreatief als zakelijk gebruik, het kan niet zo zijn dat mensen die recreëren en vaak wat ouder zijn, door het zand moeten sjouwen.

De heer **DE WIT** (VVD): Voorzitter, een aantal moties die wel worden ingediend. Motie CDA, wij zeggen allebei hetzelfde. GS hebben een heldere aanpak geformuleerd en een ondernemer heeft meer baat bij een provincie die in gesprek wil gaan dan bij een provincie die onderzoeken doet. Daar heeft de gedeputeerde voldoende over uitgeweid en is de motie overbodig. Er zijn lopende processen gaande in het kader van natuurbeheer en dat in de evaluatie wordt geborgd, zijn subsidies kostendekkend al dan niet en moet er iets in veranderen. Als GS aangeven wanneer wij een terugkoppeling ontvangen, dan is de motie overbodig. Wij zien af van het indienen van een motie zoals eerder aangekondigd, omdat het verhaal voldoende is toegelicht door GS. Ik zou het terecht vinden dat er volle aandacht blijft voor de moties LF Kustroute die zijn aangehouden, en worden wij daarover geïnformeerd. Ik wil de urgentie onderstrepen dat mensen die daar dagelijks op het fietspad verblijven, recht hebben op een goede oplossing binnen de gestelde kaders door de provincie. Ter afsluiting een opmerking naar aanleiding van de inbreng van de SP in eerste termijn. Wij hebben met dit programma natuur een stevige ambitie neergelegd om natuur te realiseren, dat wij in overleg gaan met ondernemers en hen ook nodig hebben en dat het niet gepast is om termen te bezigen als “anders gaan wij uw vergunning wel intrekken” in het kader van de stikstofcrisis bijvoorbeeld. Deze lijn staan wij als VVD niet voor, als wij als overheid op die manier gaan optreden, dat past niet bij de samenwerking die wij met ondernemers voorstaan.

De heer **KÖHLER** (JA21): Punt van orde. De motie betonnen fietspaden heb ik gewijzigd naar de griffie gestuurd. De laatste bullet die kan worden geïnterpreteerd als een verbod, is verwijderd. Het dictum luidt nu: “Besluiten het college van GS op te roepen terughoudend te zijn bij het verlenen van toestemming van vervangen van bestrate en schelpenpaden in het Noord-Hollands duinreservaat waarvan het eigenaar is; andere grondeigenaren te wijzen op de nadelen van het vervangen door betonnen fietspaden voor flora en fauna”.

De **VOORZITTER**: Hiermee is motie 221 gewijzigd ingediend en maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Ik schors de vergadering tot 16.05 uur. De vergadering is heropend.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Voorzitter. Over de flexibiliteit zal ik u een brief sturen met een blauwdruk van het proces waaruit blijkt in welke fase wat gebeurt, een procesbeschrijving, zodat u ook kunt zien hoe de flexibiliteit kan verschuiven. Dat is mijn voorstel. Dan de andere moties.

M221: na aanpassing is het een ondersteuning van het huidige beleid, waarin wij ook naar meer zaken zoals duurzaamheid kijken. Deze motie laten GS aan PS. M222, vaarlandtoeslag. Er vindt een evaluatie plaats. Ik stel voor niet het onderzoek te doen, maar de evaluatie te behandelen in de commissie.

Mevrouw **KONING** (CDA): Wanneer kunnen wij de blauwdruk voor de flexibiliteit verwachten? De vaartoeslag en andere toeslagen wilt u in de commissie behandelen, is dat op korte termijn?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik moet even kijken wanneer de evaluatie klaar is, dat is aan het IPO. Hij wordt nu uitgevoerd en dan komt hij in het IPO en dat stuk wil ik graag in de commissie bespreken, maar een onderzoek gaat ook lang duren. Dit is een mooi moment om met u te bespreken. De blauwdruk ga ik in gang zetten en moet de gehele procedure doorlopen voordat hij bij PS komt. Dat zal een maand zijn of iets langer.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Wat zei de gedeputeerde over het amendement van de SP?

De **VOORZITTER**: Daar is niets over gezegd. Dan gaan we nu de beraadslagingen over de voordrachten Programma Natuurnetwerk 2022 en Natuurbeheerplan 2022 afronden. Er kunnen na de afronding van deze beraadslagingen geen aangepaste of nieuwe moties en amendementen meer worden ingediend. Ik kijk even rond of er nog behoefte is aan het indienen van een gewijzigde motie of amendement?

Mevrouw **KONING** (CDA): Wij moeten even schakelen, want wij hebben ook mede-indieners. We hebben nu zulke goede toezeggingen gekregen, dat wij overwegen beide moties aan te houden. Als het proces goed verloopt, hoeven die niet meer terug te komen. Ik zie dat de andere indieners hun duim opsteken, ook de CU is akkoord en ook Liberaal NH. De twee moties houden wij aan, 222 en 223.

De **VOORZITTER**: Ik had het niet beter kunnen samenvatten. Dan zijn de beraadslagingen over Programma Natuurnetwerk 2022 en Natuurbeheerplan 2022 nu afgerond en vanavond wordt gestemd over moties en amendementen en de voordracht. Ik schors de vergadering, dan kunt u wisselen van woordvoerder en mevrouw Kocken neemt het voorzitterschap over voor de behandeling van voordracht 64.

14. Statenvoordracht 64 Versterkte samenwerking MRA

De **VOORZITTER** (mevrouw Kocken): De vergadering is heropend.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Voorzitter. Ik heb de moties digitaal ingediend. Ik wil beginnen bij de storing op de lijn in de discussie rondom het niet uitvoeren van de transparantiemotie. De kern daarvan is burgers betrekken bij en informeren over de rol van de MRA en deels livestream zou daar een onderdeel van kunnen zijn, maar de motie beoogde geenszins om alles live uit te zenden. Wij begrijpen dat deze onduidelijkheid is weggewerkt en wij gaan er dus vanuit dat GS

zich blijvend blijven inzetten voor transparantie binnen de MRA. Misschien nog een korte reflectie van de CdK hierop. In het traject hier naartoe is er discussie geweest over de vraag of een stuk over het proces zich moet richten op doelstellingen, daar hebben wij het in het verleden genoeg over gehad. Op dit moment is de stand van zaken zo dat er gekozen is voor het benoemen van een aantal thema's waar de samenwerkingsafspraken aan hangen, dat is mooi, een goed compromis dat werkbaar is, maar het is ons opgevallen dat de wijziging nog niet consequent is doorgevoerd, het loopt nog een beetje door elkaar en daarom een motie.

Motie 225/2021
Consequent gebruik van woord 'thema' i.p.v. doelstellingen MRA

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 15 november 2021

Constaterende dat;

- *Er in de eerdere versie van de samenwerkingsafspraken werd gesproken over 'de centrale ambitie en drie doelstellingen' van de MRA en daarbij werd gezegd dat dit de kaders vormt voor de belangrijke MRA-Agenda;*
- *Na discussie in PS in september in de definitieve versie de drie 'doelstellingen' veranderd zijn in drie 'thema's';*
- *Echter niet consequent door de hele tekst van de samenwerkingsafspraken is doorgevoerd en er vaak nog wordt verwezen naar de drie 'doelstellingen' (o.a. op p.28 en p.29, maar ook meermaals onder paragraaf B.2, zelfs in de titel).*

Overwegende dat;

- *Dit ogenschijnlijk een onbewuste redactionele fout is, die middels een kleine technische wijziging kan worden rechtgezet;*
- *Het gaat om belangrijke afspraken, waarbij de formulering zorgvuldig moet zijn.*

Gehoord de discussie, verzoeken GS om:
Bij de MRA in te brengen bij de definitieve samenwerkingsafspraken de term 'doelstellingen' waar van toepassing, te vervangen door 'thema's'

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties PvdD, DENK

Het ging waarschijnlijk over een misverstandje.

De **VOORZITTER**: De motie is naar de griffie gestuurd en maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): De thema's van meest innovatieve regio voor iedereen op menselijke maat en de duurzaam verbonden regio zijn uitgewerkt in voorbeelden en hoewel die niet limitatief genoemd zijn, ontbreekt er een en ander. Dan heb ik het niet over de details. De grote

uitdagingen van onze generatie klimaat, biodiversiteit en gezondheid worden niet een keer genoemd, terwijl bijvoorbeeld Artificial Intelligence en digitale hub – waar wij overigens niets tegen hebben – wel expliciet ten tonele worden gevoerd. Het zou meer raadzaam zijn om bij samenwerkingsafspraken het ook over meer basale thema's te hebben. In juli hebben PS een motie aangenomen over de verstedelijkingsstrategie van de MRA, waarin wij hebben opgeroepen om een gezonde leefomgeving een essentieel vertrekpunt te laten zijn. Het zou jammer zijn als wij deze kans laten liggen. Daarom nog een motie.

Motie 226/2021
Grootste uitdagingen expliciet onderdeel maken van MRA

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 15 november 2021

Constaterende dat:

- *Wetenschappers en burgers wereldwijd pleiten voor het in samenhang sterker en sneller aanpakken van de twee grote en meest urgente crises: de klimaatcrisis en de biodiversiteitscrisis;*
- *Activiteiten van de MRA regelmatig direct of indirect invloed zullen hebben op klimaat en biodiversiteit;*
- *De MRA een rol speelt in de nationale, internationale en Europese lobby.*

Overwegende dat;

- *Bij de Verstedelijkingsstrategie MRA een motie is aangenomen die uitspreekt dat gezonde leefomgeving en leefbaarheid van levensbelang zijn en daarom voorop zouden moeten staan. In die motie wordt gevraagd om gezonde leefomgeving en leefbaarheid voortaan een essentieel vertrekpunt te laten zijn binnen de MRA;*
- *Klimaat, natuur/biodiversiteit en gezondheid toch geen enkele keer expliciet genoemd worden in de samenwerkingsafspraken en zelfs niet onder de drie thema's;*
- *Dit terwijl juist de drie thema's (samen met de ambitie) volgens de MRA "een inhoudelijk kader voor de MRA Agenda" vormen. Ze bepalen dus ook de inhoudelijke richting van de MRA. In de samenwerkingsafspraken wordt zelfs gezegd dat ze 'de kracht en het onderscheidende vermogen van de MRA' tekenen;*
- *Klimaat, biodiversiteit en gezondheid van dusdanig belang zijn, dat het niet volstaat deze belangrijke onderwerpen slechts te impliceren met woorden als 'et cetera' en 'leefkwaliteit'.*

Gehoord de discussie, spreken uit;
Dat het belangrijk is klimaat, biodiversiteit en gezondheid expliciet te benoemen en mee te nemen als kaders van het werk van de MRA.

Verzoeken GS:
Waar mogelijk dit verzoek van PS in te brengen binnen de MRA en expliciet te benoemen bij de uitwerking van bijvoorbeeld de drie thema's uit de samenwerkingsafspraken

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties PvdD, SP, DENK

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Dan de derde en laatste motie, de democratische legitimiteit is vaak ter sprake gekomen in dit huis en ik denk dat wij het er nog vaak over gaan hebben, maar wat ons betreft, ook terugkomend op de ruis op de lijn waar ik mee begon, kunnen wij er iets van vinden, maar op dit moment moeten wij iets doen met de structuur zoals die nu voorligt en daarom mijn laatste motie.

Motie 227/2021
Input PS vragen bij lobby-agenda MRA

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 15 november 2021

Constaterende dat:

- *De MRA een externe rol heeft middels de lobby richting het Rijk, Europa en samenwerkingsverbanden, maar bijvoorbeeld ook in de gezamenlijke profilering richting bedrijven die zich hier mogelijk willen vestigen;*
- *De lobbyactiviteiten van invloed kunnen zijn op subsidies vanuit Europa;*
- *De activiteiten op het gebied van lobby volgens de samenwerkingsafspraken "een bijdrage leveren aan belangenbehartiging, kennisdeling, beïnvloeding rond en financiering van de uitvoeringslijnen uit de MRA Agenda";*
- *De lobby-agenda wordt vastgesteld in het MRA-Bestuur en ter kennisname naar de AV wordt verzonden;*
- *De AV het document bespreekt en door middel van gedragen adviezen nog suggesties voor wijzigingen kan aandragen bij het MRA-Bestuur.*

Overwegende dat:

- *De lobby-agenda een belangrijk middel is om gezamenlijke doelen te bereiken;*
- *Volksvertegenwoordigers daar derhalve via de AV proactief bij betrokken kunnen worden;*
- *Dit in de huidige samenwerkingsafspraken niet duidelijk wordt gewaarborgd;*
- *PS onderling kunnen afspreken hoe eigen AV-leden input kunnen ophalen van PS en de samenwerkingsafspraken daarvoor niet hoeven te worden aangepast.*

Gehoord de discussie, spreken uit dat:

- *De toekomstige AV-leden vanuit de provincie Noord-Holland zo vroeg mogelijk in het proces van de vaststelling van de lobby-agenda PS zullen informeren;*
- *De AV-leden daarbij tijdig (via bijvoorbeeld een extra bijeenkomst of via agendering in de betreffende Statencommissie) volksvertegenwoordigers om input zullen vragen met het doel dat mee te nemen als eventueel advies richting het bestuur*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties PvdD, DENK, PVV, FvD

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): Voorzitter. Herinnert u zich onze motie die wij aan het begin van alle discussies hebben ingediend, de eerste keer dat wij hierover hebben gesproken?

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Kunt u dat expliciteren voor mij?

Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): Voorzitter. Wij hebben Statenbreed een motie aangenomen, waarin wij hebben gezegd als het gaat over dit proces, is het niet een goed idee dat wij dat mee kunnen geven voorafgaand aan de AV-leden en aan de gedeputeerde. Ik hoor u een goede motie indienen, maar volgens mij is die al gedekt. Bent u dat met mij eens?

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Deze gaat uitsluitend over de lobby, maar ik wil eerst de beantwoording van de CdK afwachten en als wij samen tot dezelfde conclusie komen, dan zal ik de motie wellicht aanhouden of zelfs intrekken.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter, als alle raden en Staten dit plan gaan ondersteunen, dan krijgen we een overgangsjaar. In het overgangsjaar willen wij graag de gestelde kaders die gelden voor het zelfstandig opereren van het bestuur bespreken. Immers, zoals in de samenwerkingsafspraken staat, alle bevoegdheden blijven volledig bij raden en Staten van deelnemers. De MRA is een informeel samenwerkingsverband en vormt geen aparte bestuurslaag met eigen bevoegdheden of wettelijke taken. Om ons aan de samenwerkingsafspraken te kunnen houden, ligt er niet alleen een plicht op de raden en Staten, maar ook op het AB en andere gremia van de MRA. Op een vraag hierover van ons werd geantwoord: “Bij navraag blijkt dat de raden en Staten hier niet over zijn geraadpleegd.” Dit ging over een bepaalde brief. Als het gaat om een lobby vanuit de MRA of het ondersteunen van lobby’s van andere partijen, is het aan het bestuur om te bepalen of een dergelijk manifest valt binnen de door raden en Staten gestelde kaders. Op deze manier beschouwt men wanneer het aan het bestuur is om een dergelijk manifest te ondersteunen of dat afstemming met raden en Staten nodig is. Dat geldt des te meer omdat in de samenwerkingsafspraken staat: “Een goed functionerend bestuursnetwerk bestaat bij de gratie van een goede relatie tussen bestuurders en volksvertegenwoordigers.” Raden en Statenleden maken de samenwerking en de uitvoering van de taken waar bestuurders voor staan, immers mogelijk. Essentieel daarbij is dat transparant is wanneer wat gebeurt en dat volksvertegenwoordigers op tijd relevante informatie ontvangen. Pas dan kan het goede gesprek tussen volksvertegenwoordigers en bestuurders worden gevoerd en volgens ons is het nodig om de door raden en Staten gestelde kaders nog een keer onder de loep te nemen, dit om onze controlerende rol te kunnen uitoefenen. Alleen als wij heel duidelijk zijn over waartoe wij het bestuur van de MRA hebben gemandateerd – en dat zo mogelijk ook op schrift hebben – kunnen we zekerheid hebben dat raden en Staten invloed hebben op de koers van de MRA.

De heer **DULFER** (GL): Voorzitter. Wij hebben in PS al een aantal keren stilgestaan bij het proces om tot nieuwe samenwerking binnen de MRA te komen en dit met name om de MRA transparanter en slagvaardiger te maken en meer vertrouwen te creëren bij raden en Staten en natuurlijk ook bij onze inwoners. In de kern vinden wij de voorgestelde governance juist, maar twee punten zijn cruciaal. Het in onze ogen ongelukkige of onjuiste gebruik van de termen ambities en doelstellingen in de concepttekst, en twee, de democratische legitimiteit en de manier waarop PS voldoende informatie en invloed hebben op de besluitvorming. Ook voor ons zijn dit de twee kernthema's van de discussie. Wij kwamen onze eigen provinciale ambities rond duurzaamheid en groen herstel van de economie onvoldoende tegen in wat toen nog heette de ambities en doelstellingen in de concepttekst. In uw brief aan PS geeft u aan dat de in PS geconstateerde bevindingen met betrekking tot immunologie 3.39.18 in de vergaderingen van de transitie- en regiegroep aan de orde zou willen stellen. Hoe zijn die bevindingen ontvangen door de regiegroep? Is er ruimte voor verbetering? Ik zou graag van de CdK horen dat hij de ambities en doelstellingen van de provincie zoals duurzaamheid en groene economie, duidelijk in de MRA naar voren wil brengen. Uit de nota van beantwoording van ingekomen wensen blijkt dat in de praktijk nog veel moet uitkristalliseren en veel aspecten moeten nog worden ingevuld. Dat geldt ook voor de doorwerking van de samenwerkingsafspraken in de provincie. Als provincie hebben wij een specifieke verantwoordelijkheid voor het goed organiseren van ons deel van de werkzaamheden en PS tijdig te informeren en erbij te betrekken. Daarnaast kunnen wij met name kleine gemeenten in de provincie adviseren en ondersteunen bij de vraag hoe dit te organiseren. In de commissie EFB heeft de CdK aangegeven tijdens de behandeling van vandaag in PS een tijdspad voor te leggen over de organisatie, maar dat heb ik niet kunnen vinden. Wanneer komt de CdK met voorstellen over hoe wij de werkwijze in huis willen organiseren? De invulling van de raadtafel moet nog plaatsvinden. Mevrouw De Vries (PvdA) en ik hebben daar de afgelopen twee jaar in gezeten. Ik wil niet voor haar spreken, maar ik vond het persoonlijk niet meevallen. In ieder geval hadden de leden van de raadtafel niet een eenduidig beeld over hun rol. Ik hoop dat de toekomstige leden van de raadtafel ervan doordrongen zijn dat zij geen enkel bestuurlijk mandaat hebben en zich moeten richten op het bewaken van het besluitvormingsproces en dan met name op het voldoende en tijdig betrekken van raden en Staten bij het besluitvormingsproces. Kan de CdK aangeven hoe de provinciale vertegenwoordiging aan de raadtafel MRA wordt georganiseerd? Van een aantal gemeenten hebben wij het signaal gehoord dat de MRA een poging zou zijn van Amsterdam om de macht in de regio te krijgen. Ik geloof daar niet zo in en ik hoor de CdK dat ook niet zeggen, integendeel, ik heb het idee dat de CdK dat niet snel zal laten gebeuren. Hij moet een belangrijke rol spelen bij het wegnemen van die angst bij kleinere gemeenten. Ik denk zelf dat het grootste risico aan de andere kant zit. De afgelopen jaren heeft de MRA zich niet overtuigend weten te bewijzen en ondanks de vele inspanningen en woorden van toewijding, bestaat het risico dat de MRA ook nu een papieren tijger blijft. Samenwerking komt niet vanaf papier tot stand maar vanuit een innerlijke behoefte. In de discussie EFB over de uitvoeringsagenda economie blijkt dat hier in huis ook nog wel wat werk te verrichten is op dat terrein. Wij gaan ervan uit dat de hele provincie hier echt werk van gaat maken.

Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): Voorzitter. Zoals aangegeven in de commissie is het voorliggende besluit voor ons een hamerstuk geworden, want wij hebben er meerdere malen uitgebreid over gesproken en wij zijn tevreden over de voorstellen en de hernieuwde samenwerkingsafspraken alsook het proces. Dat was ten dele zeker te danken aan de actieve inzet van de CdK. Wij kunnen ons vinden in de laatste verbeterpunten van de afspraken en zijn blij met de toezegging voor meer transparantie van de begroting voor de inzet van gemeenten en provincies. Dit is belangrijk, want ook al is het een angst die niet altijd op de werkelijkheid is gestoeld, het kan toch zijn dat de kleinere gemeenten het gevoel kunnen krijgen gedomineerd te kunnen worden door de grotere spelers en ik vind dat wij als een van de grotere spelers die angst en de beleving daarvan zoveel mogelijk moeten wegnemen. Ik ga ervan uit dat het college zich hier blijvend voor zal inzetten. Wij verwachten dat de ambities en meervoudige doelstellingen de komende jaren scherper geformuleerd gaan worden. De MRA is een belangrijk en krachtig samenwerkingsverband voor de provincie, waarvan wij veel verwachten en dat met de hernieuwing van de afspraken vol wordt ingezet op de ambities binnen de gestelde kaders en dat wij die dan ook gaan realiseren. Ik ben heel erg benieuwd naar het proces en ik kijk uit naar het antwoord van de CdK. Tot slot een oproep aan alle bestuurders van de MRA, maak er geen papieren tijger van. Het gaat er uiteindelijk om om het gewoon te gaan doen. Wij zullen als PS de vorderingen op de voet volgen en onze inbreng actief vooraf blijven leveren.

Mevrouw **KAPITEIN** (D66): Voorzitter. Het is een goed voorstel voor de nieuwe samenwerkingsafspraken. Wat nog open ligt, is hoe wij de processen intern bij ons gaan inrichten en hoe dat gaat verlopen. Hierover hebben wij op 17 mei jl. unaniem motie 52 aangenomen en die kan mooi als leidraad dienen. Daar heeft mevrouw Van Meerten ook al iets over gezegd. Ik kom op de moties terug in een eventuele tweede termijn.

De heer **CARTON** (PvdA): Voorzitter. Ik vind het jammer dat hier nooit de totale Staten aanwezig zijn, maar ik hoop dat iedereen digitaal meeluistert. Ik hoop dat wij elkaar hier snel zien, want hotel Zuiderduin en digitaal vind ik wel wat minder leuk dan hier met elkaar spreken. De samenwerkingsafspraken zijn het resultaat van een lang en intensief proces, wij hebben er vaak over gesproken onder andere in commissievergaderingen. Ik moet dank uitspreken aan de heer Wagelaar die dat namens ons heeft gedaan. Heel veel dank daarvoor. Maar het begint nu pas, een deel moet nog uitgewerkt worden en het overgangsjaar dat wij ingaan, biedt de mogelijkheid om met elkaar in gesprek te blijven en de afspraken te evalueren, want wij moeten daar allemaal scherp op blijven om die met elkaar te blijven verbeteren, ook in de jaren erna. Wij stemmen in met de voordracht, maar nog twee vragen vooruitlopend op de reactie op de ingediende moties. Hoe neemt de CdK de input van PS aan de voorkant mee? Wij hadden een tijdlijn verwacht maar die ontbreekt bij de stukken, hiervoor sluit ik aan bij GL. Een gezonde leefomgeving, leefbaarheid en klimaat zijn essentiële vertrekpunten voor ons en voor Noord-Holland, daar ging de eerder ingediende motie over. Hoe krijgt dit vertrekpunt invulling in de voorliggende werkwijze? Hopelijk is er geen tweede termijn nodig.

De **VOORZITTER**: Er komen meer klachten binnen over het geluid, ik moet daarom de vergadering even schorsen. De vergadering is heropend. Er is naar het geluid gekeken, het ligt

niet aan iets wat hier te verhelpen is, mogelijk gaat het meer over bij de mensen thuis en dat er iets niet helemaal in orde is. Geadviseerd wordt een LAN -kabel te gebruiken, het scherm te verversen of het volume te verhogen.

Mevrouw **KUIPER** (CDA): Voorzitter. Zoals in EFB al aangegeven, had deze voordracht als een hamerstuk mogen worden geagendeerd in deze vergadering. Er is een zeer zorgvuldig proces doorlopen om tot goede samenwerkingsafspraken te komen, in dat proces heeft iedereen de gelegenheid gehad inbreng te leveren en voor ons gaf de nota van beantwoording van de ingekomen wensen en opvattingen aan hoe zorgvuldig hiermee is omgegaan. Op een gegeven moment moet je concluderen dat er genoeg gesproken is en kan er een klap worden gegeven op de samenwerkingsafspraken. Niet in beton gegoten want de afspraken worden geëvalueerd, en daar waar bijstelling nodig is, is daar ruimte voor. Duidelijk is dat wij binnen de provincie afspraken moeten maken over de interne procedures. Een goede aansluiting met de samenwerkingsafspraken zodat wij zo volledig mogelijk geïnformeerd zullen worden, maar zoveel mogelijk inbreng kunnen meegeven aan degene die de provincie vertegenwoordigt in de MRA. De CdK heeft al toegezegd met een voorstel te komen zodat wij ons als PS hierover kunnen buigen. Wij zien dat tegemoet en voor nu, laten wij aan de slag gaan met de nieuwe samenwerkingsafspraken.

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter. Het geluid hier is nu een stuk beter dan voor de schorsing, maar dat was blijkbaar niet overal zo. Wij kunnen ons goed vinden in de samenwerkingsagenda, het had een hamerstuk kunnen zijn. Wij hebben hierover in verschillende commissies gesproken en dat heeft geleid tot zinvolle aanvullingen. De rol van raden en Staten is nu beter dan in de vorige opzet. De raadtafel is nog wel een punt van aandacht, die geeft zowel advies aan het bestuur als aan de AV en is daarmee een soort vooruitgeschoven post – of in deze tijd van het jaar een Luisterpiet – en wij vinden het ongelukkig dat in de raadtafel slechts een vertegenwoordiger per raad en Staten is opgenomen, want dat betekent dat er altijd een keuze moet worden gemaakt tussen coalitie en oppositie. Wij horen graag de reactie van de CdK, specifiek ook of dit iets is wat in het verkenningsjaar geëvalueerd kan worden. Wij onderschrijven het amendement om niet over doelstellingen maar over thema's te spreken en dat in de rest van het stuk te verwerken. De twee moties over klimaat en biodiversiteit opnemen in de uitwerking en over de lobby wachten wij de reactie van de CdK af.

De heer **VAN DIJK** (CdK): Voorzitter. Terecht, de heer Hollebeek. Ik heb na de commissievergadering nog gesproken met Statenlid Kostiç over onze verwarring en ik denk dat wij eruit zijn, in die zin dat wij natuurlijk niet tegen transparantie zijn en waar mogelijk, willen streamen. We hebben het wel gehad over het verschil dat de MRA niet de participerende instantie is, dat betekent dat wanneer inwoners kunnen participeren, de raden en Staten dat afzonderlijk zullen doen. Het zou raar zijn als de verwachting wordt gewekt dat als je als inwoner iets tegen de MRA roept die niet over de uiteindelijke besluitvorming gaat, dan ben je bij het verkeerde gremium, tenzij er een onderwerp zou zijn waarbij 32 raden en 2 Staten exclusief de opdracht geven aan de MRA om dat te doen, maar daar zijn wij snel uit. Over de streaming en publieksinformatie, daar waar transparant kan, zullen we dat zeker bevorderen. De motie over

doelstelling naar thema's, daar heb ik over gesproken binnen de regiegroep, het is een omissie die wordt aangepast. Ik sta positief tegenover deze motie, die consequent moet worden uitgevoerd. Dat zal gaan gebeuren. De motie van de PvdD over de grootste uitdagingen expliciet onderdeel maken. Als je kijkt naar de onderwerpen waar u het over heeft, die staan wellicht al onder hoge leefkwaliteit, menselijke maat. Ik ben neutraal of u deze motie wel of niet als PS wilt aannemen, want na de gemeenteraadsverkiezingen staan deze onderwerpen ook hoog op de agenda van de 32 gemeenten. In heel veel plannen van aanpak en in het nieuwe werkplan van de MRA waarbij expliciet op onderdeel wordt uitgewerkt, zullen deze onderwerpen hoog op de agenda staan. Ik zeg toe dat ik daar aandacht voor zal hebben en ik weet zeker dat de gedeputeerden dat zullen beamen. De derde motie over de lobby raakt de andere vragen over het proces. Mevrouw De Groot sprak over de kaders. Laat helder zijn, buiten de kaders die u hier stelt, zijn er geen andere kaders binnen de MRA, dat betekent dat wanneer gedeputeerden deelnemen aan een proces binnen de MRA, dat alleen kan binnen de gestelde kaders. Als u vraagt om de kaders allemaal bij elkaar te zetten, dan is dat overbodig, want die heeft u hier zelf vastgesteld. Wanneer een gedeputeerde deelneemt aan het proces, dan zijn deze kaders uitgangspunt. Wanneer een gedeputeerde zou vinden dat er een goede reden is om hier binnen MRA-verband vanaf te wijken, dan moet hij eerst terug naar PS en dat kan ook gelden voor bestuurders van gemeenten. Ik heb reeds toegezegd dat ik met een voorstel kom. Wat hierbij heel belangrijk is, zijn de interne afspraken, daar is een motie over aangenomen en ik heb toegezegd deze uit te voeren. Ik zorg ervoor dat er in het eerste kwartaal 2022 een voorstel ligt met een uitgewerkt tijdspad en hoe wij dat het beste kunnen vormgeven. Dat is geen voorstel van GS, maar ik doe een voorstel aan PS en u moet met elkaar vaststellen of dat voldoende houvast geeft op de juiste momenten, ook over lobby-agenda's of beleidsstukken in de MRA, in de voorbereidende, tussen of afrondende fase en afrondend betekent dat u hier een stuk ter besluitvorming krijgt, maar het kan ook aan het begin van een traject zijn waarin u meegenomen wilt worden. Daar zullen wij in het voorstel zo goed mogelijk rekening mee houden.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Komt dan ook aan de orde in het voorstel dat u gaat doen, wat PS gaan gebruiken om de stukken die zij nodig achten, dan ook onder ogen krijgen?

De heer **VAN DIJK** (CdK): Het is lastig aan te geven ook naar de toekomst toe. In het voorstel komt te staan hoe PS zijn aangehaakt op het proces bij wat er in de MRA gebeurt, zodat wanneer een gedeputeerde komt met een stuk ter besluitvorming door PS, transparant voor u is waarover het gaat, dat u bent meegenomen in de making of en dat u herkent dat de inbreng op enigerlei wijze terugkomt. Het kan zijn dat niet altijd alles terugkomt, dat heb je als je met 2 Staten en 32 gemeenten samenwerkt. Dat kan ertoe leiden dat een bestuurder hier verdedigt waarom hij of zij denkt dat het een goed stuk is in de vorm zoals het wordt voorgelegd, maar dat zouden de procesafspraken moeten zijn. Nogmaals, ik leg dan een voorstel neer maar u gaat erover of het voorstel voldoende dekkend is in de relatie van u met de MRA. Ik ben overigens wel heel blij met de hele discussie die wij hebben gehad, dat is precies de aandacht die de politiek moet hebben voor dit soort samenwerkingsverbanden. Dat geldt niet alleen voor PS van Noord-Holland maar ook voor Flevoland en de 32 gemeenten. Het tijdspad is Q1 2022. Thema's in plaats van doelstellingen neem ik mee. U heeft gesproken over de raadtafel. Ik deel uw mening en daarom

gaan wij een jaar met elkaar aan de slag en evalueren om te kijken hoe het precies werkt. Er is een kwartiermaker aangesteld voor de algemene vergadering, er is ook een voorstel gedaan voor wisseling voorzitterschap, maar wij hebben gezegd, zorg ervoor dat het goed in de beginperiode in de benen wordt gezet en dan zal zeker ook het functioneren van de raadtafel – hetgeen opportuun wordt na de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 – ten goede komen. Vooralsnog is ervoor gekozen om de groep behapbaar te maken, om twee Statenleden en een gemeenteraadslid te laten aansluiten. Daar is niet zozeer angst of het coalitie of oppositie is, want de rol van de raadtafel is vooral procesmatig, hoe de stukken van de MRA op voorhand begeleid kunnen worden naar achterliggende raden en Staten. Daarom verwachten wij dat de raadtafel advies gaat geven over het beste vormgeven van de aansluiting.

De heer **DULFER** (GL): Mijn vraag ging over, wij moeten nu voor de raadtafel vertegenwoordigers gaan benoemen, hoe gaat u dat organiseren?

De heer **VAN DIJK** (CdK): Dat geeft mij bijna het gevoel dat ik hier alles mag organiseren als uw voorzitter, maar dat is een verantwoordelijkheid van PS. Net zoals het na de verkiezingen is geregeld, de huidige vicevoorzitter van PS heeft op zich genomen om te polsen wie daar interesse in zou hebben. Ik kan mij voorstellen dat het in het verlengde ligt om daar invulling aan te geven. Het lijkt mij wel goed te inventariseren welke twee PS-leden daar belangstelling voor hebben. Dat is een voorstel aan de vicevoorzitter van PS om dat zo op te pakken. Mevrouw Kapitein, ik heb gezegd Q1, mevrouw Van Meerten had dezelfde vraag. De PvdA wilde weten hoe wij de input van PS meenemen, en dat zit dus in de werkafspraken die wij met elkaar maken. Daaruit moet ook uw betrokkenheid naar de toekomst toe blijken met de MRA. Ik heb het gehad over een gezonde leefomgeving, dat is ook in de motie meegenomen. Over de raadtafel – CU – heb ik voldoende gezegd.

De **VOORZITTER**: Is er behoefte aan een tweede termijn? Bij dit agendapunt kunnen moties nog gewijzigd worden of andere dingen ingediend. Als wij het agendapunt afronden, kan het niet meer.

Tweede termijn

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Voorzitter. De derde motie wil ik aanhouden, omdat ik begrijp dat het gehele traject behelst wat in motie 52 is genoemd en niet alleen wat er toen speelde. De twee andere moties. Ik ben blij dat de CdK positief adviseert. De tweede motie, de grootste uitdagingen, wil ik indienen ook al is neutraal geadviseerd, niet om u allemaal voor het blok te zetten maar voor ons is essentieel dat deze dingen nadrukkelijker benoemd worden. Dat is voor ons wel een struikelblok. Ik had begrepen dat vandaag iets van een tijdpad duidelijk zou worden, maar nu hoor ik iets over het eerste kwartaal. Zijn het twee verschillende dingen of hetzelfde wat dan wellicht iets later komt richting PS.

De heer **DULFER** (GL): De CdK heeft de eerste motie positief geadviseerd, maar betekent het dat u hem zelf als overbodig beschouwt of dient u hem wel in?

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik heb niet begrepen dat de CdK hem als overbodig beschouwt, als dat zo zou zijn, kan ik hem aanhouden, maar met deze uitleg zou ik hem indienen, het lijkt ondersteuning van het beleid. Als de CdK in zijn beantwoording straks een toezegging zou kunnen doen, dan kan ik dat overwegen, maar de tweede motie blijft in ieder geval staan. De derde motie houd ik aan.

Mevrouw **KAPITEIN** (D66): Voorzitter. Ik kom even terug op de moties. Fijn dat de PvdD de motie over de lobby aanhoudt. Motie thema's in plaats van doelstellingen, als die blijft staan, dan steunen wij die. De motie over de grootste uitdagingen expliciet onderdeel maken steunen wij niet, want wij volgen het verhaal dat wij als PS de kaders bepalen. Als wij dingen inhoudelijk expliciet voor de MRA gaan maken, dan gaat het daarmee mogelijk wringen. De motie kaderstelling SP, dat is eigenlijk dezelfde redenatie. Volgens ons hoeven wij niet over de oude MRA-kaders te praten, want die zijn er niet. Dat heeft geen zin, wij praten constant over onze kaders en beleid.

De **VOORZITTER**: Voor zover daar onduidelijkheid over is, die motie is niet ingediend, die is eerder wel rondgestuurd, maar die zal niet bij de stemming meegenomen worden.

De heer **VAN DIJK** (CdK): Voorzitter. In antwoord op de eerste motie, eigenlijk is die overbodig, want ik heb al toegezegd, dit is een omissie en ik zal er nogmaals op wijzen bij het bureau MRA dat de terminologie consequent wordt aangepast in het hele stuk. Er is sprake van een spraakverwarring, die ik ongetwijfeld zelf in het leven heb geroepen enige tijd geleden, maar ik kom in Q1 met een voorstel voor werkafspraken en dan zullen wij deze zo volledig mogelijk proberen te maken zodat alle processen van de MRA aansluiten, want we moeten goed kijken naar data. Dat is in de MRA sowieso ingewikkeld, omdat je de cycli hebt van gemeenten en provincies en u wilt ook voldoende tijd hebben om voor te bereiden als u meegenomen wordt bij de stukken. Ik ga proberen dat in Q1 aan u te presenteren om te overleggen, maar u gaat over de vaststelling van de afspraken want dat zijn afspraken van PS.

De **VOORZITTER**: Doet dit iets aan de ingediende moties van de PvdD? M 225 is thema's in plaats van doelstellingen en 226 grootste uitdagingen.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): M225 houd ik aan net als M227. M226 blijft staan.

De **VOORZITTER**: Agendapunt 14 is afgerond. De vergadering wordt geschorst voor de stoelwisseling.

15. Statenvoordracht 65 Initiatiefvoorstel VVD en D66 opvolging expertmeeting Bedrijfsopvolging in de agrarische sector

De **VOORZITTER**: De vergadering is heropend. De CdK is vanaf 17.30 verhinderd. Dit initiatiefvoorstel is ingediend door de heer De Wit (VVD) en mevrouw Kapitein (D66).

Mevrouw **KAPITEIN** (D66): Voorzitter. De VVD en D66 hebben bij dit initiatiefvoorstel dankbaar gebruik gemaakt van de input van vele anderen, zowel uit de commissievergaderingen als de feedback van GS en zeker van de experts die met ons op de expertmeeting van 23 juni waardevolle inzichten hebben gedeeld. Ik wil de discussie van de commissie niet overdoen en mij nu concentreren op een toelichting op onze voordracht. Deze bevat verschillende punten. In de voordracht nemen wij kennis van en spreken wij onze waardering uit voor GS voor de punten die zij voornemens zijn te gaan doen of al doen, zoals nieuw talent enthousiasmeren voor de sector, het verbreden van agrarische verdienmodellen, experimenten met provinciale gronden, het vergroten van de aantrekkingskracht van de sector en het actief uitdragen van de bijdragen van de agrarische sector in de diverse gebiedsprocessen. Door ons initiatief weten wij nu veel explicieter wat wij als provincie al doen en hoe wij van waarde zijn en kunnen zijn voor bedrijfsopvolgers en starters. Wij hopen dat dit ook voor ondernemers zichtbaar is en blijft. Wij willen namelijk niet dat dit vrijblijvend is, daarom hebben wij voor twee punten opvolgingsacties aangegeven, namelijk het onderzoek naar de ontwikkelingen en bewegingen in de grondmarkt in brede zin, een typisch provinciaal punt en als tweede het faciliteren van het aanbieden van passende ondersteuning, bijvoorbeeld door coachingstrajecten. Hierbij maken wij heel concreet en dankbaar gebruik van de suggesties van het CDA en CU in de commissie. Daarnaast willen wij dat dit onderwerp op de agenda blijft staan, daarom de jaarlijkse evaluaties. Dit hoeft niet in een apart rapport en mag geïntegreerd worden in andere trajecten, zoals de uitvoeringsagenda Economie en de Voedselvisie, bij voorkeur zelfs, want zo wordt dit onderwerp beter geborgd. Ten slotte willen wij dat de evaluaties jaarlijks worden besproken met de sector en met ons. Mogelijk komen er nieuwe initiatieven uit, over hoe wij als provincie nog meer waarde kunnen leveren aan de sector. Maar waarschijnlijk ook een meer explicietere duiding van wat wij allemaal doen met elkaar en hoe dat uitwerkt voor de toekomst van de sector en ook voor de toekomst van onze provincie, want ook de sector is belangrijk bij het behalen van de doelstellingen die wij als provincie willen behalen. Met dit alles staan bedrijfsopvolging en starters ook op onze agenda. Bij werkbezoeken in de sector merk ik persoonlijk dat dit zeer gewaardeerd wordt, de taal van het gesprek verandert hier direct door. In plaats van een verwijtende en lastige discussie, ontstaat er een echt gesprek over waar boeren bezorgd over zijn en waar wij elkaar constructief kunnen ondersteunen. Meer begrip en meer dialoog, deze waarde hebben wij met dit initiatief en met elkaar gerealiseerd. Daarom nogmaals dank aan allen die aan dit voorstel hebben bijgedragen.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Voorzitter. Dank aan de indieners van dit initiatiefvoorstel. We waarderen de moeite die hierin is gestoken. Het initiatief constateert problemen met bedrijfsopvolging in de agrarische sector. Die zijn er inderdaad. Boeren worden steeds verder in intensivering en schaalvergroting gedreven. Kleinere boeren moeten stoppen, dit alles gefaciliteerd door miljarden subsidies. Intussen zijn goedwillende boeren en onze kinderen de grote verliezers en die trend moeten we samen doorbreken. Tjeerd de Groot zei het in een interview laatst treffend: “Een beleid van 20 jaar schaalvergroting, pappen en nathouden en je ziet dat er daardoor steeds regels bijkomen. Wij hebben een lange termijnvisie en gaan ook keuzes maken”. Dit initiatiefvoorstel is sympathiek, maar benoemt die noodzakelijke keuzes niet. Niet alles kan immers. De landbouwsector gaat gezonde transities tegemoet en dan is het

essentieel dat we boeren duidelijkheid geven over waar we samen naartoe gaan, ook in dit initiatiefvoorstel. Die doelen zijn nu beschreven in de Voedselvisie, waaronder natuurinclusief in 2030, eerlijke prijs en dierenwelzijn. Toch worden ze nauwelijks benoemd in het voorstel. Juist in deze belangrijke transitieperiode moeten we onze schaarse provinciale tijd en middelen gebruiken om boeren mee te nemen in de transities. Dat bespaart ook geld. Als we het hebben over bedrijfsopvolging en de toekomst van de sector, dan gaat het erom dat we toewerken naar de noodzakelijke transities. Dat is in het belang van agrarische familiebedrijven en het leefbaar houden van het boerenberoep. Zijn D66/PvdA/VVD het daarmee eens? Toen wij de initiatiefnemers hierover bevroegen, gaf VVD een ander antwoord dan D66. We moeten daar in dit initiatiefvoorstel helder in zijn, ook voor het college dat hierna komt. Anders worden vooral goedwillende boeren weer het slachtoffer. Daarom helpen we D66 en VVD en dienen samen met DENK, SP en GL het amendement in "Hulp bij bedrijfsopvolging richting noodzakelijke landbouwtransities":

Amendement 34/15-11-21
Hulp bij bedrijfsopvolging richting noodzakelijke landbouwtransities

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 15 november 2021

Besluiten in het ontwerpbesluit:
toe te voegen als besluit, na het nu laatste (vijfde) besluit, de tekst:
"De bovengenoemde inzet m.b.t. bedrijfsopvolging en starters uit te voeren in lijn met de noodzakelijke transities zoals beschreven in het provinciale landbouwbeleid, met name de Voedselvisie. Prioriteit wordt gegeven aan initiatieven die aansluiten bij de gewenste omschakeling naar natuurinclusieve landbouw op niveau 2 of hoger (volgens het Louis Bolk Instituut)".

Toelichting
De provincie heeft een transitie in de landbouw ingezet. Zij wil met behoud van ontwikkelkansen en een eerlijk verdienmodel, de agrarische sector en alle ketenpartijen stimuleren om stappen te zetten richting een natuurinclusieve kringlooplandbouw, groene eiwittransitie en verbetering van de natuur-, water- en bodemkwaliteit, klimaat en dierenwelzijn. De provincie ziet deze ambities ook in delen van de sector en wil dat waar mogelijk ondersteunen. Zij heeft de gewenste transitie beschreven in de Voedselvisie. Om deze transities effectief en efficiënt te kunnen uitvoeren is het verstandig dat we in dit initiatief expliciet duidelijk maken dat de provincie alleen initiatieven ondersteunt die deze nieuwe richting willen opgaan. Die duidelijkheid is belangrijk. Anders blijven we het oude systeem in stand houden, ten koste van boeren die de transities willen aangaan. Bovendien is bedrijfsopvolging juist een moment om achterblijvers in de transitie van de landbouw te laten stoppen en nieuwe boeren een kans te geven.

Fracties PvdD, DENK, SP, GL

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **CARDOL** (GL): Voorzitter. Dank aan VVD en D66 voor dit mooie initiatief. Met onze Voedselvisie hebben wij een perspectief geschetst voor de landbouw in Noord-Holland. Het lijkt mij vanzelfsprekend dat wij in die lijn alles willen doen om onze landbouw toekomst te geven en de rol van enthousiaste jonge mensen is daarin cruciaal. Ik las vanmorgen in Trouw enkele mini-interviews over de klimaattop. Anniek Moonen, voorzitter van de jonge klimaatbeweging, zei: "Het voelt vreemd dat alle feiten op tafel liggen, maar het toch niet lukt om in beweging te komen." En Ed Nijpels maakte het nog concreter, hij zei: "Hoe kan het dat er zoveel feiten bekend zijn en dat de politiek het zo laat afweten." Het is makkelijk om cynisch te worden bij dit soort ontwikkelingen, maar ik blijf graag hoopvol. Sigrid Kaag noemde dit weekend D66 de eerste klimaatpartij. Vooruit, ik geloof graag in haar goede intenties, de transitie van de landbouw staat hoog op de politiek agenda. Wij willen de transitie graag samen met de boeren doen, laten wij dus stoppen hen de verkeerde richting van schaalvergroting en intensivering op te duwen, zoals wij veel te lang hebben gedaan. Laten wij hen helpen ook met dit voorstel de landbouw perspectief te geven zodat de jonge mensen graag in die sector willen werken, omdat zij er een gezonde boterham mee kunnen verdienen, maar ook omdat zij een goede en gezonde toekomst voor zich zien. Wij stemmen in met de voordracht, maar onderstrepen het amendement dat wij hebben ingediend. Het is belangrijk om nogmaals aan te geven dat dit in lijn met de Voedselvisie is en dat daarop de nadruk gelegd wordt, ook bij de voornemens in het initiatiefvoorstel.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voorzitter. Mijnheer De Wit, ik was niet bij de bespreking op de 25e en dat vind ik een omissie van mijzelf. Ik had het na kunnen kijken, maar daar heb ik niet de tijd voor gevonden, maar ik heb wel alles gelezen, ook wat er tijdens de commissievergadering is besproken. Complimenten voor u en D66 voor het mooie en goed uitgewerkte voorstel. Ik heb zelden een initiatiefvoorstel in de zes jaar dat ik in PS zit, ontmoet dat zo welwillend door GS is ontvangen en waarmee zij het onverkort eens zijn. GS stellen dat er al het nodige gebeurt en op onderdelen willen ze extra inspanningen gaan doen. Wij kunnen heel goed leven met dit voorstel en meegaan. Het amendement van de PvdD en anderen, daar ben ik nog steeds niet helemaal uit. Misschien kijk ik er te psychologisch of te sociologisch naar, maar ik kan mij voorstellen, want het gaat niet over bedrijfsvoering in het algemeen, het gaat echt over het kwetsbare moment van bedrijfsopvolging naar welk moment je echt toeleeft en dat moment aan te pakken om ook nog eens druk op de ketel te zetten, wij gaan je in een prio-situatie ondersteunen als je gelijktijdig ombouwt, ja, dat .. misschien zie ik beren op de weg die er nog niet zijn, maar tot de stemming vanavond ga ik dat met mijn fractie bespreken. Hoewel wij ook zien dat die omschakeling nodig is en daar staan we voor 100% achter, maar op het moment van opvolging, daar ben ik nog niet uit.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Voorzitter. Eerst ter verduidelijking, het voorstel gaat over wat de provincie al doet, de doelen die wij stellen maar wij hebben beperkte capaciteit, dus op een gegeven moment als wij onze capaciteit inzetten om te helpen met de opvolging, dan kunnen wij ons richten op boeren die de transitie in willen gaan. Bent u het met ons eens dat dat een verstandige keuze is?

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voorzitter. Ja, daarom ben ik bijna in een schisis daarover, want dat is natuurlijk nodig en ik denk ook maar dan kijk ik vooral naar de ervaringsdeskundige, mijnheer De Wit zelf, als boerenzoon, bij iedere overdracht van het bedrijf gaan zonen en dochters het sowieso anders doen, maar het moet wel in de richting zijn van transitie, extensivering et cetera, dat hoop je dan maar en dat mag je best enthousiasmeren, maar op het moment van zo'n overdracht van de een naar de ander, daar een soort tweedeling te creëren of de kans daarop, vind ik heel erg moeilijk. Maar wij gaan er in de fractie goed over van gedachten wisselen.

De heer **CARDOL** (GL): Ik wil mevrouw Jellema helpen met het beslissingsproces, door de vraag te stellen, waar leest u dat wij ingrijpen op het terecht door u genoemde kwetsbare moment van opvolging? In het voorstel gaat het om voorstellen die vooral op bedrijfstakniveau worden ondernomen, het gaat om leren ondersteunen, stimuleren. Er is ook in het amendement geen sprake van om op het individuele niveau van bedrijfsopvolging als provincie te interveniëren, het gaat om de processen die wij in gang zetten om bedrijfsopvolging te stimuleren en mogelijk te maken, daarin wel meteen de stap te maken naar natuurinclusieve landbouw.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Volgens mij zegt u niets anders dan dat ik zelf zeg, op dat moment kunnen wij als provincie oppoppen en zeggen, als u dan toch een bedrijf overneemt, denkt u hier eens aan, want dan hebben wij een aantal ondersteuningstrajectjes. Zo mag ik hem toch lezen. Ik denk ook aan de andere indiener van de notitie, D66, ik weet niet of zij meegaan met het amendement.

De heer **CARDOL** (GL): Volgens mij staat in het amendement en het voorstel niet dat wij als provincie aan tafel komen te zitten op het moment van bedrijfsopvolging. Als dat zo zou zijn, zou ik u helemaal gelijk geven, maar het gaat om algemene instrumenten om opvolging en starters in de landbouw meer mogelijkheden te geven. Dat is iets heel anders dan het individuele moment van bedrijfsopvolging aan de tafel in de keuken van de boerderij.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Ik neem het mee naar mijn fractie straks.

De **VOORZITTER**: Wil mevrouw Kapitein reageren?

Mevrouw **KAPITEIN** (D66): Procesmatig, we hadden afgesproken dat de heer De Wit zou reageren op de inbreng.

De **VOORZITTER**: Dat is prima, maar omdat mevrouw Jellema expliciet vroeg naar de mening van D66 over het amendement, dacht ik dat u namens D66 wilde reageren en niet als opsteller van het initiatiefvoorstel.

Mevrouw **KAPITEIN** (D66): Als D66 volgen wij de logica van mevrouw Jellema. Zij heeft dat terecht geformuleerd. Het voorstel van bedrijfsopvolgers en starters sluit wat ons betreft – dat hebben wij geprobeerd – zo goed mogelijk aan op het beleid van de provincie, dus het is niet nodig volgens ons om een van de groepen eerder naar voren te trekken of om er andere aandacht aan

te geven. Als wij het alleen over bedrijfsopvolging hadden gehad, dan hadden wij niet over starters gesproken.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Dat is helemaal duidelijk.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank aan de VVD en D66 voor het initiatiefvoorstel over bedrijfsopvolging in de agrarische sector. Wij maken ons ook zorgen over de toekomst van de agrarische sector en bijbehorende verdienmodellen en de mogelijkheid om bedrijven over te dragen aan de volgende generatie. Het is goed om aandacht te hebben voor de jonge of toekomstige boer, hoewel wij sommige zaken anders zouden hebben verwoord in de probleemstelling, is dit wel herkenbaar voor ons. GS geven aan dat veel van de gevraagde acties al in meer of mindere mate worden opgepakt. Toch zijn wij van mening dat de omgevingsverordening wat meer ruimte zou moeten bieden aan nevenactiviteiten of aan de omgang met vrijkomende agrarische bebouwing, want dit zal de bedrijfsopvolgers meer kansen geven op een goed verdienmodel. Wij steunen het onderzoek naar de ontwikkeling op de grondmarkt omdat wij zien dat er mogelijk grondschaarste ontstaat door de vele opgaven die op agrarische grond gerealiseerd moeten worden, zoals de energietransitie en woningbouw et cetera. Het is van groot belang dat er duidelijkheid komt voor de agrariërs, ook over de eisen waaraan zij in de toekomst moeten voldoen en waar zij naartoe kunnen werken. Wij zijn blij met de toezegging van GS om te kijken naar de coachingsregeling voor bedrijven met ambitie en voor de bedrijfsopvolgers. In NLG hebben wij naar voren gebracht dat wij graag zien dat de provincie ondernemerscoaches aanstelt zoals in andere provincies gebeurt, waar zij ervencoaches worden genoemd. Wij zijn blij met de verwijzing daarnaar in het besluit, dank daarvoor aan de VVD en D66. Tot slot vinden wij het bij de uitwerking van de initiatiefnota en de trajecten die worden ingezet, van belang dat de provincie zich niet alleen richt op bedrijfsopvolgers met hele bijzondere ideeën maar dat ook de middenmoot van bedrijven en familiaire bedrijfsopvolgers kunnen meedoen in het traject en dat ook zij nieuwe ambities kunnen verwezenlijken. Kunnen de initiatiefnemers hierop reageren of kunnen GS toezeggen dit mee te nemen in de uitwerking? Wij stemmen in met de voordracht.

De **VOORZITTER**: De heer Köhler ziet af van zijn bijdrage.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. In de commissie zei ik het volgende: “Opvallend is dat 60% van de bedrijven geen opvolger heeft” en dat biedt veel kansen. Uiteraard moeten bedrijven een opvolger kunnen vinden maar is het dan niet handig om gelijk om te schakelen naar biologische, circulaire en grondgebonden landbouw en andere teelten dan de huidige, of natuurbeheer? Dat kunnen wij met het initiatiefvoorstel heel goed gaan regelen, vooral dat bij opvolging gedacht moet worden aan dit soort opvolging. Wij houden ons aan hetgeen wij in de commissie gezegd hebben. Wij hebben het amendement van de PvdD mede ingediend, want dit komt het dichtst bij de opvatting van de SP.

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter. Wij willen D66 en de VVD heel hartelijk danken voor hun initiatiefvoorstel, want het is goed om te kijken hoe wij als provincie agrariërs kunnen helpen bij

de bedrijfsopvolging. Het voorstel doet een aantal suggesties daarvoor die een aanvulling zijn op bestaand beleid. Wij danken beide partijen ook voor de aanpassingen naar aanleiding van de bespreking in de commissie, met name over het noemen van coaching. Wij sluiten ons aan bij de PvdD dat het belangrijk is dat wij een transitie inzetten in de landbouw, dat is het beleid van de provincie en veel van onze activiteiten zijn daarop gericht, maar wij denken niet dat dit initiatiefvoorstel de plek is om dit nogmaals op te nemen, want het beleid is al vastgelegd, zoals in de Voedselvisie waarin is opgenomen dat wij streven naar natuurinclusieve landbouw en het is duidelijk dat toekomst bestendig boeren sowieso inhoudt dat je meegaat in de transitie die al in gang is gezet. Wij denken dat coaching en begeleiding juist eraan kunnen bijdragen dat mensen zich bewust worden van die noodzaak. Als je dit nu expliciet als voorwaarde opneemt, zou het ertoe kunnen leiden dat sommige mensen hier geen gebruik van zouden willen maken en het zou bovendien selectief zijn om dit doel te noemen, want er zijn nog vele andere nastrevenswaardige doelen die je zou kunnen noemen, zoals dat wij meer vrouwelijke ondernemers zouden willen. Dat moeten wij allemaal niet doen. Wij moeten ons in het voorstel richten op de kern en dat is ondersteuning bij bedrijfsopvolging. Wij steunen het amendement niet, maar wel de voordracht.

Gedeputeerde **ZAAL**: Voorzitter, ik houd het kort, want dit is juist het moment voor de indieners van het mooie voorstel waar GS heel blij mee zijn. Mooi dat PS de kaderstellende rol pakken en aansluitend bij bestaand beleid een extra focus leggen op een heel belangrijk thema dat wij ook onderschrijven. Bedrijfsopvolging en nieuwe starters in de agrarische sector is een belangrijk thema. Uit onderzoek van het CBS blijkt dat 41% van de bedrijven geen opvolger heeft, dat is echt een groot aandeel en wij hebben juist jonge energieke agrariërs nodig voor de transitie van de landbouw. Ik ben ontzettend voorstander van de maatregelen en wij kunnen de maatregelen opnemen in bestaand beleid, waarbij de focus ligt op de toekomstbestendige landbouw. De indieners moeten maar oordelen over het amendement, maar voor mij is het vanzelfsprekend dat wij met de inzet van dit instrument binnen de kaders blijven zoals die door PS eerder zijn meegegeven zoals bij de Voedselvisie – die alleen over voedsel gaat en grondgebonden landbouw, maar wij hebben nog meer – en ook over de bollen hebben wij vorige week van PS duidelijke uitspraken gehad waar wij naartoe willen. Dus ik ga ervan uit dat het vanzelfsprekend is om bij de uitvoering binnen de meegegeven kaders te blijven, ddan is het amendement misschien niet nodig, maar dat laat ik over aan de initiatiefnemers. Het grondonderzoek, in het voorstel lijkt de suggestie te worden gewekt dat PS de opdracht daarvoor zouen geven en ook de opdracht zouden communiceren, maar wij zijn er als GS mee bezig in de organisatie, daarom stel ik voor dat GS de opdracht geven en dat wij u daarover rapporteren en input verzamelen, maar omdat het uitvoering betreft, kunnen wij dit oppakken. Als het aangenomen wordt, dan ga ik ermee aan de slag.

Tweede termijn

De heer **DE WIT** (VVD): Voorzitter, ik probeer ook een soort slotwoord te formuleren en daarna kom ik op de behandeling van de discussie van zojuist. Aangegrepen door een voorbeeld van een keukentafel bij een ondernemer, wiens kinderen zeiden, pap, je hebt een mooi bedrijf en ik vind het werk leuk maar ik mis de maatschappelijke waardering ervoor in de samenleving, dus ik ga

het niet overnemen, dat was reden om dit onderwerp beet te pakken en te agenderen voor PS. Collega Kapitein heeft eerder in de commissie vergelijkbare ervaringen gedeeld wat haar ook motiveerde om dit onderwerp beet te pakken, want het kan toch niet zo zijn dat bedrijven geen opvolgers meer hebben, om te beginnen al in eigen kring. Wij kijken terug op een mooi debat over de toekomst van gemotiveerde ondernemers in de agrarische sector. Niet alleen vandaag, maar eerder in de commissie en de expertmeeting hebben wij goede gesprekken met elkaar gevoerd als PS. Als liberale partij streven wij ernaar om mensen het maximale uit henzelf te laten halen en ondernemerschap is een van de manieren om dat te doen. In een sector waar bedrijfsopvolging een relevante uitdaging is, ook met effecten op zaken die ons allemaal raken zoals voedsel, bloemen en landschap, hebben wij gemeend hier aandacht voor te moeten vragen. Ook andere provincies doen dat overigens. De toekomst valt of staat met energie van de mensen. De toekomst is immers al morgen en dus is motivatie vereist om uit je bed te komen. Ook voor de uitwerking van het provinciale beleid voor het landelijke gebied, hierbij behorende natuur, klimaat en milieu hebben wij met die energie te maken. Wij denken dat er veel energie in en buiten de sector is om de komende generaties ons platteland vitaal en gezond te houden. Wij hebben geleerd dat het belangrijk is te zoeken naar gezamenlijke doelen, die doelen vast te houden en met elkaar in gesprek te gaan over of we nog op het juiste pad zitten om de doelen te halen en dat vraagt om helder en consistent beleid van de overheid en regelgeving die duidelijk is en doelgericht. Het vakmanschap over hoe die doelen te bereiken in een veeleisende wereld is vervolgens aan de ondernemer. Soms kunnen wij als provincie een klein duwtje geven. Wij als politiek planten nu het zaadje in de hoofden van tieners aan de keukentafel, wij halen mensen 's ochtends ook niet uit hun bed, wij zijn wel in staat om energie die ontstaat, verder te brengen in het belang van ons allemaal. De kracht van het initiatief kan zijn om die energie en motivatie te signaleren en vast te houden. Dit werkt in de gesprekken in het veld en wij hopen dat er later nog veel meer keukentafelgesprekken volgen die datzelfde omarmen. Tot zover mijn slotwoord. Nu reageer ik op de discussie van zojuist die focust op het beleid op macroniveau naar uitwerking tot individueel niveau en al of niet een disbalans daartussen. Voor de indieners is het huidige provinciaal beleid het kader waarbinnen het initiatief is gesteld, dus een discussie hierover is vandaag niet relevant, want dat stellen wij niet ter discussie. De vraag is vervolgens hoe ga je ermee om en hoe maak je de vertaling van de energie naar individuele mensen. De heer Klein heeft dat goed samengevat, dat wij dit initiatiefvoorstel niet moeten gebruiken om specifiek aandacht te vragen voor onze ambities en dat te koppelen aan de coachingstrajecten. Immers, de Voedselvisie gaat uitsluitend over voedsel maar er zijn ook andere takken van sport binnen de agrarische sector, zoals de bloemensector. Dat is al een reden om dat niet te doen. Belangrijker nog wel, bedrijfsopvolging kan bij wijze van spreken volgend jaar al spelen en 2030 is pas over 8 of 9 jaar en dat nuanceverschil vinden wij gepast om recht te doen. Daarom ontraden wij het amendement, waarbij wij wel hetzelfde vertrekpunt hebben, namelijk door PS vastgesteld provinciaal beleid maar de wegen om daar te komen, kunnen verschillend zijn, maar deze hoeven wat ons betreft geen onderdeel te zijn van deze voordracht.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Ik ben op zoek naar helderheid en die krijg ik nog niet helemaal. U zegt, wij blijven binnen de kaders van onder ander de voedselvisie en de ambities daarin maar ook daarbuiten, zoals richting biologisch bij bloemen. Hoe ziet u dat in de uitwerking van uw

voorstellen, zoals coaching? Als u zich daar niet op gaat focussen, waar gaat u zich wel op focussen binnen de provinciale kaders?

De heer **DE WIT** (VVD): De aanleiding in de coachingsgesprekken is, ik wil als starter/zij-instromer/opvolger verantwoordelijkheid nemen en ondernemen in een sector waar verschillende aspecten relevant zijn binnen het businessmodel van de ondernemer. Wij zouden zeggen, de vraag is in zo'n coachingsgesprek, hoe kan ik het individu helpen om een bedrijf te leiden. Dat is een andere vraag dan sec in te zoomen op, hoe moet je een transitie doorleven met elkaar, dat is een smaller gedeelte binnen het gehele vraagstuk. In deze voordracht vinden wij het niet gepast om die vernauwing te maken en het bestaande beleid als vertrekpunt te nemen, daar doe ik niets aan af.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Begrijpt de VVD dat wat wij hier voorstellen met GL, juist een verbreding is, dus niet alleen kijken naar het businessmodel, maar ook om de bredere ambitie van de provincie erbij te betrekken, zodat wij naar een gezondere toekomst gaan. Opnieuw mijn vraag maar met andere woorden, is, betrekt u de gezonde natuurinclusieve dierenwelzijnsdoelen ook in het gesprek van de coaching of gaan we het daar helemaal niet over hebben?

De heer **DE WIT** (VVD): Te beginnen met de rol van de provincie, aansluitend bij de woorden van anderen eerder in dit debat, het is niet de rol van de provincie om die gesprekken te voeren, het gaat om dat wij deze willen faciliteren en wij gaan daar ook de mogelijkheden voor verkennen, dat is onze rol, het is niet onze rol om aan de keukentafel te gaan zitten. Die vraagstelling is dus breder dan de transities in de landbouw. De kern van het verschil tussen de PvdD en de VVD is dat mijn adagium is, mensen willen wel veranderen, maar willen niet veranderd worden. Dat nuanceverschil hebben wij goed geborgd in de voordracht en zou ik in die zin ontraden in het amendement.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Om het nog helderder te krijgen, een vraag. In de voordracht staat: "Het verbreden van agrarische verdienmodellen zoals de uitvoering van de Voedselvisie en de gebiedsgerichte aanpak", is dat wat u bedoelt met dat u eigenlijk al doet wat de PvdD c.s. willen met hun amendement?

De heer **DE WIT** (VVD): Er zit een nuanceverschil in, in die zin dat de provincie beleid heeft rond de Voedselvisie en er lopen gebiedsprocessen en daarbinnen is aandacht voor de verbreding van de verdienmodellen, dat steunen wij van harte, ik zie dat ook als bestaand beleid, maar dat is een ander vraagstuk dan sec het overdrachts- of zij-instroom of startersmoment voor het ondernemerschap wat ons betreft. Het beleid is een bovenliggend kader en dit komt er als thema dwars tussendoor. Dat om het te kunnen positioneren, de opmerking die ik in dat kader kan maken, maar ik zie u enigszins vertwijfeld kijken.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Het is mij om het even, ik vind het zo'n semantische discussie worden, ik ben op zoek naar haakjes en ik voel voor beide kanten. Het is de PvdA weer, enerzijds, anderzijds.

De heer **CARDOL** (GL): Voorzitter. De verschillen zijn helemaal niet groot, dus in die zin begrijp ik de vertwijfeling van mevrouw Jellema wel. U zegt laten wij dit initiatief nou niet gebruiken voor specifieke ambities, maar daar gaat het toch niet om. Wij hebben in de Voedselvisie een toekomstbeeld van de landbouw geschetst en dat kun je toch niet afdoen met, een soort specifieke ambitie. Nee, dat is waar wij heengaan met de landbouw, dat is mijn eerste vraag. De tweede is, u zegt, op het moment dat wij voor een coachingstraject aan het praten zijn, dit niet zwaarder gemaakt moet worden door de ambities van de Voedselvisie neer te leggen, want het duurt nog wel 8 jaar voor wij natuurinclusief zijn in Noord-Holland. Ik laat mij altijd weer vertellen dat de transities ontzettend veel tijd kosten maar als wij een bedrijfsopvolger toekomst willen bieden, dan moet hij toch onmiddellijk met de transitie beginnen en kan hij niet zeggen, ik weet het niet, ik wacht nog 6 jaar, want dan halen wij 2030 nooit.

De heer **DE WIT** (VVD): Het beleid in de Voedselvisie staat niet ter discussie vandaag, daarin hebben wij een uitdagende en stimulerende rol naar de sector toe om er concreet invulling aan te geven. Daar hebben wij budget voor en wij gaan de effecten monitoren. Wij hebben het vandaag over de coachingsgesprekken in het kader van bedrijfsopvolging, en dat heeft een hele andere achtergrond. Daar is het een bal die ligt bij de startende bedrijfsopvolger of zij-instromer die zegt, ik zie brood in deze sector en die zal op die elementen een visie moeten hebben als onderdeel van zijn ondernemerschap. Het amendement roept echter een bepaald onderscheid op tussen ondernemers die nu een ambitie hebben en concrete initiatieven voor een natuurinclusieve landbouw conform de provinciale visie en mensen die dat niet hebben en van die tweedeling zie ik niet de meerwaarde in voor het thema van bedrijfsopvolging/starters/zij-instromers dat wij hier adresseren.

De heer **CARDOL** (GL): Ik wil niet zeggen dat wij het niet eens zijn, wij zijn het behoorlijk eens. Ik wil alleen met klem ontkennen dat wij in het amendement een tweedeling willen aanbrengen tussen mensen die wij wel en niet willen helpen. Wij vragen om in het proces meteen aandacht te hebben voor de toekomstige landbouw waar wij met zijn allen naartoe willen. Dat is het enige wat wij zeggen in het amendement.

De heer **DE WIT** (VVD): Ik denk dat een bedrijfsopvolger of zij-instromer per definitie met de toekomst bezig is, anders zou hij zich niet inzetten voor het overnemen of starten van het bedrijf. In het amendement ervaar ik wel degelijk een splitsing tussen wel en niet natuurinclusief of een ander woord dat je eraan kunt hangen richting de ambities in de Voedselvisie en daarvan zeggen wij, laten wij dat niet zo in de voordracht opnemen omdat dit een ander doel dient dan de Voedselvisie, hoewel dat het vertrekpunt is voor dit gesprek.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): De gedeputeerde zei zojuist heel duidelijk dat zij de Voedselvisie en andere natuurinclusieve en biologische ambities hierin zal betrekken. Bent u het met GS eens?

De heer **DE WIT** (VVD): Wij hebben een Voedselvisie waar ook budget bij zit en volgens mij heeft de gedeputeerde gezegd, als wij aan de Voedselvisie werken en er komt budget uit bij wijze van

spreken, de uitwerking moet nog gedaan worden, en een coachingstraject, dan is het nogal wiedes dat de ambities van de Voedselvisie hierin terugkomen. Echter, niet alle ondernemers produceren voedsel maar iets anders en wij willen ook kijken naar andere of Europese mogelijkheden die daarvoor zijn en daar geldt niet voor dat hierop de provinciale Voedselvisie van toepassing is per se en dat daar andere criteria op van toepassing zijn die daarvoor gelden. Dat trekken wij bewust uit elkaar en willen dat overlaten aan de verkenning die nog moet plaatsvinden om überhaupt het instrument van coachingstrajecten concreet te kunnen maken. Nog een paar punten, het CDA vraagt ook aandacht voor kleine en middelgrote bedrijven, het zijn niet alleen maar de grote bedrijven waar wij op focussen, daar ben ik het van harte mee eens. Ik sta een sector voor zoals het 70 jaar geleden was toen mijn opa met de bloemkoolschuiten de Vaarpolder inging. Die gingen allemaal individueel naar hun hectaren die niet zo groot waren als de huidige bedrijven, maar konden toch een boterham verdienen en een gezin onderhouden, dat moet ook heden ten dage nog altijd mogelijk zijn, dus wat mij betreft zeker ook dat er aandacht voor is binnen de uitwerking van de coachingstrajecten. Tot slot een reflectie op wat de gedeputeerde aangeeft over het grondonderzoek en de rol van PS en GS. Vanzelfsprekend hebben wij als PS de ambitie om niet betrokken te raken in de uitvoering der zaken, dus in die zin verstaan wij elkaar goed en dat het een goede manier is om PS in de commissie NLG te betrekken op de manier zoals de gedeputeerde dat heeft voorgesteld.

De **VOORZITTER**: Hebben nog anderen behoefte aan een tweede termijn?

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Voorzitter, dank voor de toelichting van GS en de initiatiefnemers. Het is jammer dat ik nog steeds twee geluiden hoor, van de VVD specifiek en van GS. Wij vinden het heel belangrijk dat wij duidelijk zijn richting de boeren en dat wij breed inzetten op de transities die ons te wachten staan. Daarom dienen wij alsnog het amendement ter stemming in als bevestiging van het redelijk goede beleid van GS.

De **VOORZITTER**: Wij ronden dit agendapunt af.

16. Vragenuur.
16.a Beraadslaging Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten)

De **VOORZITTER**: Er zijn geen actualiteiten ingediend en geen mondelinge vragen gesteld.

17. Stemming motie Vreemd aan de orde van de Dag (reactie GS)

De **VOORZITTER**: We gaan direct door naar de collegereactie op de motie Vreemd van mevrouw Van Geffen. Aangezien de CdK hier antwoord op zou geven als voorzitter van PS en van het presidium, zal ik als vicevoorzitter deze taak waarnemen. In de motie wordt verzocht om aan alle eenmansfracties eenzelfde aantal minuten spreektijd toe te kennen in de vergaderingen van PS en in de commissievergaderingen. In het presidium van 1 november jl. is afgesproken om de spreektijd van de kleine afgesplitste fracties te verruimen ten opzichte van de met elkaar vastgestelde regels. Besloten is dat de kleine afgesplitste fracties voor PS en

commissievergaderingen ten minste de helft van de spreektijd krijgen die beschikbaar is voor de kleinst gekozen eenmansfractie. Dit besluit werd breed gesteund genomen in het presidium. Daarnaast is ook afgesproken dat naar de volgende bestuursperiode toe een nieuw voorstel wordt voorbereid voor de wijze waarop met afsplitsingen zal worden omgegaan. De motie doorkruist de aanpak die in het presidium is afgesproken en er is geen nieuwe aanleiding sinds de vergadering van 1 november jl. om nogmaals een verruiming toe te passen. De motie komt in de besluitvormende vergadering aan de orde.

18. Sluiting beraadslagende vergadering.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, ik sluit hierbij deze beraadslagende Statenvergadering om 18.06 uur. Vanavond om 20.00 uur wordt de online besluitvormende vergadering van 8 november jl. heropend. Dan zal in die vergadering het stemmen over de ingediende moties, amendementen en de voordrachten plaatsvinden.

***

Notulen -vastgesteld-

Besluitvormende uitloopvergadering van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum	:	15 november 2021
Vicevoorzitter	:	mw. R.P.M. Kocken
Griffier	:	dhr. M.W. Admiraal
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig: Mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. W. van Andel (CDA), dhr. R.J.P. Baljeu (Fractie Baljeu), hr. D.J. van den Berg (JA21), mw. I.A. Bezaan (PVV), dhr. M.T. Cardol (GL), dhr. J.J. Carton (PvdA), dhr. M. Deen (PVV), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), mw. S.S. Doevendans (PvdA), dhr. J.W. Dulfer (GL), mw. A. Er (GL), mw. G. Van Geffen (Liberaal Noord-Holland), mw. A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mw. L. Gonggrijp (D66), Statenlid J. Gringhuis (GL), mw. J.M.E de Groot (SP), dhr. G.J.W. Hartog (VVD), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), dhr. E.W.J. Jensen (JA21), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. E.B. Kanik (D66), mw. A.C. Kapitein (D66), dhr. N. Kaptheijns (PVV), dhr. M.C.A. Klein (CU), dhr. G.H.J. Köhler (JA21), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Ines Kostić (PvdD), dhr. S. Koyuncu (DENK), mw. C.D.M. Kuiper-Kuijpers (CDA), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. E.J. van der Maas (VVD), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), mw. M.A.H. van Meerten-Kok (VVD), dhr. H.S. Mülder (D66), dhr. A.J.M. Muurlink (PvdA), mw. A. Nanninga (JA21), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), dhr. M.C. Steeman (D66), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. K.J. Terwal (VVD), mw. A.T.B. de Vries (PvdA), mw. N.M. van der Waart (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD), mw. T.K. van Wijnen (GL), dhr. G.R. Zaal (GL), dhr. F.A.S. Zoon (PvdD)

Afwezig: dhr. A.Th.H. van Dijk (CvdK/voorzitter), dhr. W. Hoogervorst (SP), mw. W. van Soest (50PLUS/PvdO), mw. J. Vastenhouw (FvD).

Agenda **Paginanummer**

12.	Heropening besluitvormende vergadering	02
13a.	Programma Natuurnetwerk 2022 (Voordracht 59-2021)	03
13b.	Natuurbeheerplan 2022 (Voordracht 60-2021)	03
14.	Definitieve samenwerkingsafspraken MRA (Voordracht 64-2021)	04
14a.	Stemming en besluitvorming over de voordracht en over de bij de beraadslagende vergadering ingediende moties en amendementen	04
15.	Initiatiefvoorstel VVD en D66 opvolging expertmeeting Bedrijfsopvolging in de agrarische sector (nummer 65-20221)	05
15a.	Stemming en besluitvorming over initiatiefvoorstel en over de bij de beraadslagende vergadering ingediende moties en amendementen	05
16.	Vragenuur	06
16a.	Stemming moties actualiteiten (indien deze zijn ingediend)	06
17.	Indien aan de orde: stemming motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag	06
18.	Sluiting besluitvormende vergadering	06

12. Heropening besluitvormende vergadering

Heropening: 20.00 uur.

De **VOORZITTER:** Ik heropen deze besluitvormende online-vergadering.
Welkom aan de Statenleden die aanwezig zijn in deze online vergadering en ook welkom aan alle belangstellenden die deze vergadering via de website volgen.
Vanavond in deze besluitvormende online-vergadering wordt er digitaal gestemd over alle ingediende moties, amendementen en besproken voordrachten. Zoals gezegd, kunnen er nu geen moties en amendement meer worden aangepast of ingediend.
Zorgt u ervoor dat u nu bent ingelogd in het stemsysteem van Notuvote. Klikt u daarbij in de kalender op de 2e vergadering PS-besluitvormend. Zorg dat u ingelogd blijft door zo nu en dan te refreshen. Dat doet u door de cirkelvormige pijl links of rechts naast uw adresbalk aan te klikken. Mocht u problemen ondervinden, laat dit dan direct weten hier in de vergadering, door een handje op te steken. Iemand van Notubiz zal u dan assisteren bij het inloggen.
Ik verzoek de online aanwezige leden om de microfoon te dempen en de camera uit te schakelen. Ik vraag iedereen om de mobiele telefoons tijdens de vergadering op stil te zetten.
Aan de leden die straks bijvoorbeeld een stemverklaring doen en dus in beeld komen vraag ik om er rekening mee te houden dat de vergadering live wordt uitgezonden. Wees u er van bewust dat uw achtergrond in beeld kan zijn en dat achtergrondgeluiden worden uitgezonden wanneer u het woord voert. Gebruik een headset en beperk achtergrondgeluiden zoveel mogelijk.
Ik deel u mede, dat bericht van verhindering voor de besluitvormende vergadering is ontvangen van mevrouw Van Soest en de heer Hoogervorst. Mevrouw Vastenhouw heeft aangegeven later te zullen inschakelen. Op dit moment zullen we met 52 Statenleden stemmen over de moties, amendementen en voordrachten.
Indien u eerder de online-Statenvergadering moet verlaten, meldt u zich dan wel af via de chat. Dan weten we tijdig hoeveel stemmen er binnen moeten komen.
Ik herhaal nog even wat aandachtspunten voor een online-vergadering van Provinciale Staten.
Bij alle voorgestelde besluiten en ingediende moties en amendementen wordt digitaal gestemd. Behalve uiteraard als een Statenlid vraagt om hoofdelijke stemming. De uitslag van de digitale stemming kunt u op de website terugvinden waar deze vergadering live wordt gevolgd. Bij het betreffende agendapunt kunt u dan de uitslag van de stemming terugvinden, uiteraard na verversen van de webpagina. Indien u zich bij een stemming wenst te onthouden van stemmen, steekt u dan tijdig voor de stemming het gele handje op. Dan kan ik u in beeld brengen om de melding te doen.

We stemmen vandaag digitaal. Voordat we overgaan tot het vaststellen van de agenda, wil ik graag een proefstemming met u doen.
Geïnteresseerden die de vergadering live volgen, kunnen na afloop van elke stemming de uitslag zien. Bij het betreffende agendapunt wordt dan een stemdiagram toegevoegd. U dient dan wel na de stemming de webpagina even te verversen.
Wanneer straks een stemming wordt gestart klikt u op “voor” of op “tegen”.
Indien u zich wenst te onthouden van stemming klikt u op “onthouden”. Wel dient u vooraf via de stemverklaring aan te geven wanneer zich van stemmen wilt onthouden. Als u zeker bent dat uw

stem goed is ingevuld, klikt u vervolgens op “versturen”. Een eventuele vergissing kan na het klikken op “versturen” niet meer worden hersteld. Indien ik nog stemmers mis, zal ik dat melden tijdens de stemming. Ik zal vervolgens nog 1 minuut de tijd geven de ontbrekende stemmen alsnog in te voeren. Als alle aanwezigen hebben gestemd, geef ik aan dat ik de stemming ga sluiten en lees de stemuitslag op.

Dan gaan we nu over tot een proefstemming en dat doen we digitaal. In totaal nemen er 52 Statenleden deel aan deze online vergadering. Ik verzoek u om nu naar de stemmodule te gaan waarop u bent ingelogd. Onder aan de pagina verschijnt straks steeds de stemming die aan de orde is.

Aan de orde is nu een proefstemming. U kunt nu digitaal uw stem uitbrengen in de stemmodule en onderaan in de stembalk te klikken op “voor of tegen”
Als u klaar bent klikt u op “versturen”. Iedereen heeft gestemd, de stemming is nu gesloten.

Voor 31 stemmen. Tegen 15 stemmen. 6 Statenleden hebben zich onthouden van stemming. Tegen hebben gestemd CU en DENK. De SP, Fractie Baljeu en Liberaal Noord-Holland hebben voor gestemd. Een aantal fracties heeft verdeeld gestemd.

Voor de zekerheid doen we nog een tweede proefstemming.
Proefstemming 2 is verworpen met 22 stemmen, 23 stemmen tegen en 7 onthoudingen.

13a. Programma Natuurnetwerk 2022 (Voordracht 59-2021)

13b. Natuurbeheerplan 2022 (Voordracht 60-2021)

De **VOORZITTER:** Het Programma Natuurnetwerk 2022, voordracht 59 en direct het Natuurbeheerplan 2022, voordracht 60. De beraadslagingen hebben vanmiddag plaatsgevonden. We gaan nu stemmen. We beginnen met de amendementen, die op die voordrachten zijn ingediend. Dan is er een motie en daarna komen de voordrachten zelf in stemming.

Amendement 32 ‘Ambities niet naar beneden bijstellen’
Verlangt iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening? Zo niet dan is de stemming geopend.
Met 7 stemmen voor en 45 stemmen tegen is amendement 32 verworpen. Voor hebben gestemd: PvdD, SP, CU en DENK.

Amendement 33 ‘Bossenstrategie bodemdaling’
Verlangt iemand hoofdelijke stemming, stemverklaring of aantekening? Zo niet dan is de stemming geopend.
Met 6 stemmen voor en 46 stemmen tegen is amendement 33 verworpen. Voor hebben gestemd: PVV, SP en DENK.

Motie 221 ‘Terughoudend met betonnen fietspaden in NNN’

Motie 221 is aangenomen met 37 stemmen voor en 15 stemmen tegen. Tegen hebben gestemd: D66, CDA, SP, DENK, Fractie Baljeu en Liberaal Noord-Holland.

Voordracht 59 'Programma Natuurnetwerk 2022'
Verlangt iemand hoofdelijke stemming, stemverklaring of aantekening? Zo niet dan is de stemming geopend. De stemming wordt gesloten
Met 36 stemmen voor en 16 stemmen tegen is voordracht 59 aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, CDA, Forum voor Democratie, PVV en de SP.

Voordracht 60 'Natuurbeheerplan 2022'
Verlangt iemand hoofdelijke stemming, stemverklaring of aantekening?

De heer **ZOON** (PvdD): Hoewel we voor het Natuurbeheerplan zijn, zien we dat de jacht ook een onderdeel daarvan vormt. Dat vinden wij bizar. Die discussie gaan we ook voeren in de commissie. We zullen voor dit Natuurbeheerplan stemmen, maar met uitzondering van de jacht.

De VOORZITTER: Wenst iemand anders nog een stemverklaring af te leggen? Verlangt iemand aantekening? Zo niet, dan wordt de stemming voor voordracht 60 en vervolgens gesloten.
Met 42 stemmen voor en 10 stemmen tegen is voordracht 60 aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, Forum voor Democratie en de PVV.

14. Versterkte samenwerking MRA (Voordracht 64-2021)

14a. Stemming en besluitvorming over de voordracht en over de bij de Beraadslagende vergadering ingediende moties en amendementen

De **VOORZITTER:** Bij voordracht 64, Versterkte samenwerking MRA wordt een motie in stemming gebracht.
Motie 226 'Grootste uitdagingen expliciet onderdeel maken van de MRA'
Verlangt iemand hoofdelijke stemming, stemverklaring of aantekening?

Mevrouw **KAPITEIN** (D66): Alhoewel wij het inhoudelijk niet oneens zijn met de genoemde thema's zullen we toch tegen stemmen. Met het aannemen van deze motie lijkt het alsof we de MRA belangrijker vinden en onszelf onbelangrijker maken. Om die reden stemmen we tegen.

De **VOORZITTER**: Wenst iemand anders nog een stemverklaring uit te brengen? Verlangt iemand aantekening? Zo niet dan wordt de stemming geopend. De heer Koyuncu (DENK) is niet in de gelegenheid om te stemmen. De stemming wordt gesloten.
Met 21 stemmen voor en 30 stemmen tegen is motie 226 verworpen. Voor hebben gestemd: GL, PvdA, PvdD, SP en CU.

Voordracht 64 'Versterkte samenwerking MRA'
Verlangt iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening?

Stemverklaring: Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Ondanks dat ook in de definitieve samenwerkingsafspraken staat dat de MRA geen bestuurslaag is, motie 153 is overgenomen en de samenwerkingsafspraken na opgedane praktijkervaringen bijgeschaafd kunnen worden, wordt er wel gestreefd naar een intensieve samenwerking en blijft de MRA, organisatorisch gezien, flink opgetuigd. De vrees van de PVV, dat er langzaam een soort mini-EU wordt gecreëerd, is dan ook niet weggenomen en daarom kan onze fractie niet instemmen met voordracht 64.

De **VOORZITTER**: Wenst iemand anders een stemverklaring af te leggen? Zo niet dan is de stemming geopend. De stemming wordt gesloten.
Met 40 stemmen voor en 11 stemmen tegen is voordracht 64 aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, PvdD en de PVV.

15. Initiatiefvoorstel VVD en D66 opvolging expertmeeting Bedrijfsopvolging in de agrarische sector (nummer 65-20221)

15a. Stemming en besluitvorming over initiatiefvoorstel en over de bij de beraadslagende vergadering ingediende moties en amendementen

De **VOORZITTER:** Er is een amendement ingediend op het initiatiefvoorstel. Dat wordt eerst in stemming gebracht. Daarna wordt het initiatiefvoorstel zelf in stemming gebracht.

Amendement 34 ‘Hulp bij bedrijfsopvolging richting noodzakelijke landbouwtransities.
Verlangt iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening?

Stemverklaring: Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): We gaan voor amendement 34 stemmen, met de volgende stemverklaring. We denken dat het voorgestelde al gebeurt. We lezen dit amendement als een ondersteuning daartoe. We kunnen leven met het dictum. We kunnen niet leven met de toelichting. Die zouden we er eigenlijk van willen uitsluiten, maar het gaat natuurlijk om het dictum.

De **VOORZITTER**: Wenst iemand anders een stemverklaring af te leggen? Zo niet dan is de stemming geopend. De stemming wordt gesloten.
Amendement 34 is verworpen met 20 stemmen voor en 31 stemmen tegen. Voor hebben gestemd: GL, PvdA, PvdD en de SP.

Initiatiefvoorstel VVD en D66 ‘Opvolging expertmeeting Bedrijfsopvolging in de agrarische sector’ Voordracht 65
Verlangt iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening?

Stemverklaring: Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Onze fractie kan helaas niet instemmen met het initiatiefvoorstel van D66 en de VVD. De PVV is namelijk van mening dat levensvatbaarheid van agrarische bedrijven het grootst is als ze met zo min mogelijk regels worden geconfronteerd. Hoewel in het initiatiefvoorstel valt te lezen dat boeren te maken hebben met stapeling van Europese en nationale wet- en regelgeving, versterkt door met name natuurbeleid van de Provincie, ziet onze fractie in het initiatiefvoorstel helaas geen suggesties om juist daarop in te

spelen. Boeren moet niet lastig worden gevallen met stikstof- en klimaatsprookjes, maar met rust worden gelaten.

De **VOORZITTER**: Wenst iemand anders een stemverklaring af te leggen? Zo niet dan is de stemming geopend. De stemming wordt gesloten.

Voordracht 65 is aangenomen met 41 stemmen voor en 10 stemmen tegen. Tegen hebben gestemd: FvD, PvdD, PVV en SP.
Gefeliciteerd meneer De Wit en mevrouw Kapitein met uw initiatiefvoorstel.

16. Vragenuur

Dit punt is behandeld in de beraadslagende uitloopvergadering.

16a. Stemming moties actualiteiten (indien deze zijn ingediend)

17. Indien aan de orde: stemming motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag

De **VOORZITTER**: Aan de orde is de motie 183 Vreemd aan de Orde van de Dag 'Gelijke spreektijd voor Statenleden A en Statenleden B'
Verlangt iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening?

Stemverklaringen: De heer **ZOON** (PvdD): Hoewel wij ook vinden dat de spreektijd aangepast moet worden in het Reglement van Orde en Spreektijdregeling, -als kleine fractie vinden we dat iedereen evenveel spreektijd zou moeten kunnen krijgen-, vinden we het niet de juiste manier om dat op dit moment op deze manier te regelen. Om die reden zullen we tegen stemmen.
De heer **DEEN** (PVV): We zien hier een situatie dat een Statenlid onvrijwillig uit een fractie is gezet. We hebben het hier dus niet over een vrijwillige afsplitsing of een zogenoemde 'zetelroof'. We vinden dit onderscheid belangrijk. Gezien de genoemde overwegingen in de motie steunen we daarom in dit specifieke geval deze motie van mevrouw Van Geffen.

De **VOORZITTER**: Wenst iemand anders een stemverklaring af te leggen? Zo niet dan is de stemming geopend. De stemming wordt gesloten.

Motie VOD 183 wordt verworpen met 10 stemmen voor en 41 stemmen tegen. Voor hebben gestemd: JA21, PVV, Fractie Baljeu en Liberaal Noord-Holland.

18. Sluiting besluitvormende vergadering

De **VOORZITTER**: Daarmee zijn we aan het einde gekomen van onze besluitvormende vergadering, die ik zo direct zal sluiten. Niet voordat ik u er nog op wijs dat we naar alle waarschijnlijk in dezelfde vorm met beraadslagen en besluitvormen uit elkaar gehaald, in hybride vorm vergaderen op 13 december. Ik hoop u dan in goede gezondheid te zien. Fijne avond.

Sluiting om 20.38 uur.

Strategische Agenda Commissie Ruimte Wonen en Klimaat
voor RWK 25-10-2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

	2021				2022									2023	GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen t.a.v. de voorbereiding
Commissie RWK	**30-08**	**20-09**	**25-10**	**22-11**	**10-01**	**7-02**	**14-3**	**11-4**	**13-6**	**5-09**	**26-9**	**24-10**	**28-11**				*Vetgedrukte teksten zijn de laatste toevoegingen / updates op de Strategische agenda voor de commissie RWK*
Algemeen																	
Begrotingswijziging															Allen		2021: 1e Begrotingswijziging 7 februari op agenda in commissie RWK en 8 maart in PS
Jaarstukken en Kaderbrief															Allen		2021: 7 juni in commissie RWK.
Begroting															allen		2021: 25 oktober in commissie RWK.
Ruimte & Wonen																	
Voortgang Woonopgave/ uitvoering Woonagenda 2020-2025															Loggen		N.a.v. toezegging in cie. RWK 10-02-2020: Mogelijk rondom P&C cyclus met de commissie de voortgang van de Noord-Hollandse woonopgave bespreken (2x per jaar op de B-agenda). **Eerste verwacht in cie van april of juni.** Toezegging: uitgebreide stand van zaken en tussentijdse rapportage in 4e kwartaal van 2022
Masterplan Wonen															Loggen		Masterplan Wonen 2.0 in 1e kwartaal 2022
Rapport "Locatieanalyse naar middelgrote locaties voor de huisvesting van buitenlandse werknemers, Provincie Noord Holland en gemeenten Den Helder, Hollands Kroon, Schagen"															Loggen		Onderwerp komt tzt terug om voortgang te volgen
Voortgang fonds OV-knooppunten															Loggen / Olthof	Cie RWK en M&B gezamenlijk	Besproken op B-agenda in commissie van 08-06-2020 Voordracht over besloten agenda in PS 14-09-2020 Jaarlijkse voortgang staat op de C-agenda (25 oktober 2021)
Monitor OV-knooppunten															Loggen		Jaarlijks t.k.n. op c-agenda
Kustvisie															Loggen	BOB	**Kustvisie wordt in maart 2022 als A-stuk verwacht**

Strategische Agenda Commissie Ruimte Wonen en Klimaat
voor RWK 25-10-2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

	2021				2022									2023	GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen t.a.v. de voorbereiding
Commissie RWK	**30-08**	**20-09**	**25-10**	**22-11**	**10-01**	**7-02**	**14-3**	**11-4**	**13-6**	**5-09**	**26-9**	**24-10**	**28-11**				*Vetgedrukte teksten zijn de laatste toevoegingen / updates op de Strategische agenda voor de commissie RWK*
Voortgang bouwambassadeur																	**28-11-2022: C-agenda – Vooraf Technische briefing Bouwambassadeur over werkzaamheden en resultaten**
MRA verstedelijkingsstrategie																	TB 22-11-2021 **Commissie 10-01** **PS 31-01**
Omgevingsverordening																	
Omgevingsverordening NH 2020																	Betreft een partiele herziening van de OV NH2020, alleen t.a.v. regels RES'en leidend voor wind op land identiek aan OV NH2022 commissie RWK van september 2021 en voor behandeling in de commissie RWK na de ter inzage legging en besluitvorming in PS (7 februari en 7 maart 2022)
Omgevingsverordening NH 2022															Loggen	BOB	Hieronder de voorgenomen gewijzigde planning op hoofdlijnen van de Omgevingsverordening NH2022: Besluitvorming: – September 2020: Eerste ronde externe ambtelijke inputsessies (voorleggen concept regels en kijken waar dit knelt) – 19 oktober 2020: Technische briefing over de Omgevingsverordening NH2022 – 19 November 2020: Externe bestuurlijke inputsessies (bestuurders van gemeenten, waterschappen etc. van de provincie N-H wordt om input gevraagd) – December 2020: Eventueel Tweede ronde ambtelijke input-sessies Besluitvorming: 13 april 2021 GS; vaststellen ontwerp- OV NH 2022 19 april 2021 Commissie RWK 26 april 2021 Extra cie. RWK Start ter inzage legging 19 juni 2021 Einde ter inzage legging

Strategische Agenda Commissie Ruimte Wonen en Klimaat
voor RWK 25-10-2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

	2021				2022									2023	GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen t.a.v. de voorbereiding
Commissie RWK	**30-08**	**20-09**	**25-10**	**22-11**	**10-01**	**7-02**	**14-3**	**11-4**	**13-6**	**5-09**	**26-9**	**24-10**	**28-11**				*Vetgedrukte teksten zijn de laatste toevoegingen / updates op de Strategische agenda voor de commissie RWK*
																	7 september 2021 GS; OV NH2022 20 september 2021 Commissie RWK 4 oktober 2021* PS; vaststellen OV NH2022 1 januari 2022 Inwerkingtreding *Eventueel laatste uitwijkmogelijkheid; PS van november 2021. Later kan niet i.v.m. het omzetten van de Omgevingsverordening NH2022 naar het nieuwe DSO-LVBB voor publicatie. Uitgesteld, zie brief GS uit juli 2021: waarbij OV NH2022 tijdelijk wordt stilgelegd en dus niet voor behandeling in de commissie RWK van september en PS van oktober wordt aangeboden maar later, gelijk op met de partiele herziening van de OV NH2020
2022 1e ronde wijziging werkingsgebieden OV																	
2022 2e ronde wijziging werkingsgebieden OV																	
2022 wijzigingsronde OV																	**De OV wordt jaarlijks herzien. Dit wordt een vast cyclisch proces. 2022 geldt als overgangsjaar en vanaf 2023 geldt een hier een vast terugkerend besluitvormingsproces voor. De herziene OV treedt 1 januari van het nieuwe jaar in werking.**
Klimaat & Energie																	
RES 2.0															Stigter	n.n.b.	Startdocument RES 2.0 komt medio zomer 2022, na de gemeenteraadsverkiezingen 2022 Vaststelling RES 2.0 24 maanden na invoering RES 1.0
Uitvoeringsprogramma RES																	**Commissie wordt meegenomen in hoe de RES 1.0 in uitvoering wordt gebracht.**
Provinciaal inpassingsplan (Pip) 150 Kv															Stigter		Wordt verwacht 2e kwartaal 2021 - Voorbereidingsbesluit is reeds via voordracht in PS geweest (RWK 08-06-2020)
Warmtestrategie															Stigter		Na gereed komen van het warmtebronnenregister medio 2020, zullen Statenleden hierover worden

Strategische Agenda Commissie Ruimte Wonen en Klimaat
voor RWK 25-10-2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

	2021				2022									2023	GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen t.a.v. de voorbereiding
Commissie RWK	**30-08**	**20-09**	**25-10**	**22-11**	**10-01**	**7-02**	**14-3**	**11-4**	**13-6**	**5-09**	**26-9**	**24-10**	**28-11**				*Vetgedrukte teksten zijn de laatste toevoegingen / updates op de Strategische agenda voor de commissie RWK*
																	geïnformeerd. Naar verwachting komt voor de zomer van 2020 het Rijks duurzaamheidskader voor biomassa gereed. PS (commissies RWK en EFB) worden na het zomerreces van 2020 betrokken bij de ontwikkeling van het Noord-Hollandse duurzaamheidskader voor biomassa. De wijze waarop PS wordt betrokken stemmen GS af met PS nadat het duurzaamheidskader van het Rijk is verschenen. Verwachting: Warmtestrategie in januari 2022 op de B-agenda (onder voorbehoud)
CES= Cluster Energie Strategie NZKGebied																	TB is eind augustus Behandeling voorstel 20 september in RWK
TB geothermie																	Voorafgaand cie RWK van september, circa 1 uur
Discussienotitie JA21 Ontlasting overbelaste energienetwerken/congestieproblematiek																	Naar aanleiding van de discussie in de commissie zegt dhr. Daniël van de Berg met een initiatiefvoorstel te komen.

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
December 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

						2022	2023	GS	Werk vorm	Procesafspraken / Wensen t.a.v. de voorbereiding
Commissie EFB	**29-11**	**17-1**	**14-2**	**21-3**	**9-5**					**Roodgedrukte teksten** *zijn de laatste toevoegingen / updates op de Strategische agenda voor de commissie EFB*
Algemeen										
1e begrotingswijziging 2022								Allen		2022: Cie EFB: 14 februari 2022 PS: 7 maart 2022
Jaarstukken 2021								Allen		2022: Rekeningencommissie Maandag 30 mei 2022 en Mondelinge technische vragen sessie op 30 mei Reguliere commissies - maandag 13 juni 2022 (NLG en RWK - maandag 20 juni 2022 (EFB en M&B) PS 4 juli 2022
Kaderbrief 2023								Allen		Reguliere commissies - maandag 13 juni 2022 (NLG en RWK - maandag 20 juni 2022 (EFB en M&B) PS 4 juli 2022
Perspectiefnota					Technische briefing over reserves					Komt in juni 2022 GS stellen voor in de brief bij de Kadernota risicomanagement en weerstandsvermogen om het gesprek over de algemene reserves (normen tav de gewenste omvang) te voeren bij de perspectiefnota (juni 2022). Ter voorbereiding hierop zal op 9 mei 2022 een technische briefing worden gehouden over dit onderwerp
2e begrotingswijziging 2022								Allen		maandag 5 september NLG en RWK Maandag 12 september EFB en M&B - PS
Begroting 2023								Allen		24 oktober in commissie NLG en RWK 31 oktober in commissie EFB en M&B 14 november in PS.
Laatste begrotingswijziging 2022								Allen		cie EFB :5 december 2022 PS :19 december 2022

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
December 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

Motie 41 (noodfonds)								Pels		Op 22 maart 2021 is voortgang besproken. Zie ook brief c-agenda EFB 27-9-2021
motie 42 (herstelfonds)								Div		Blauwdruk is behandeld in EFB 26-10-2020 (en RWK 19-10-2020). 1e begrotingswijziging behandeld in EFB 15-2-2021 Stand van zaken eerste tranche en voorbereiding 2 tranche besproken in EFB 22-3-2021 2e tranche besproken in EFB 14 juni 2021 Zie ook brief over 3e tranche op c-agenda EFB 28-10-2021 Voor toezeggingen: zie toezeggingenlijst EFB Cie EFB 28 oktober 2021 bij begroting: De effecten van de afbouw van de landelijke maatregelen worden nu ook zichtbaar en die worden meegenomen in de evaluatie, waarbij niet alleen wordt gekeken naar de economische kant maar ook naar de voortgang van duurzaamheid. Op een later moment gaat men hierover met PS in gesprek Op c-agenda EFB 17/1/2022 staat brief GS over proces. In april 2022 komt GS met brief over 3e tranche .
Financiën, Cultuur en Erfgoed (Pels)										
Voorstel om de opzet van de begroting te verbeteren en meer inzichtelijk te maken (indicatoren)								Pels		In de rekeningencommissie (valt onder commissie EFB) van 26 augustus 2019 is over dit onderwerp gesproken, GS zullen met een voorstel richting commissie/PS komen om de opzet van de begroting te verbeteren en meer inzichtelijk te maken. In rekeningencommissie 20-9-2021 is ook over dit onderwerp gesproken. Zie verslag c-agenda EFB 28-10-21; zie ook toelichting in brief GS bij begroting 2022.
Legesverordening								Pels		
Kostendekkendheid Milieuleges Omgevingswet								Pels		Wordt in IPO verband besproken: hoe richten we dit in. Moet voor 1/1/2023 op orde zijn. Met commissie bespreken in Q3
Onderzoek Rekenrentes in IPO verband .								Pels		(cie EFB 2-12-2019) Mw. Pels meldt dat in IPO-verband het onderzoek naar een realistische rente is gestart, want het wijzigen van de rente heeft grote gevolgen voor het doelvermogen. De uitkomsten van het onderzoek zijn nog niet bekend, maar hierin wordt gerekend met de rekenrente die ook verzekeraars hanteren. Na afronding van het onderzoek kan een realistisch scenario opgesteld worden. Uitkomsten waarschijnlijk in februari 2020. Deze worden met de commissie gedeeld. Indien de effecten heel erg groot zijn, dan zal de commissie tijdig met een brief van GS via de B-agenda geïnformeerd worden.

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
December 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

Nota Verbonden Partijen								Pels		Evaluatie behandeld in EFB van 16 september 2019. De nieuwe nota verbonden partijen is in de commissie van 31 augustus 2020 behandeld en als hamerstuk in PS van 5 oktober 2020. In de jaarstukken zal hier aandacht aan worden besteed.
Actualisatie Cultuurnota								Pels		Op 13-12-2021 wordt de voordracht in PS behandeld Bij behandeling cultuurnota in EFB van 29 november is toegezegd: - De risico's van de beperkte ambtelijke capaciteit bij gemeenten, zeker voor erfgoed, zijn bekend. Zij zegt toe dit mee te nemen naar de MRA en het cultuurprofiel NHN en de stand van zaken na een jaar te melden aan PS - Voorgesteld wordt om eerst af te wachten wat het regeerakkoord beschikbaar komt voor cultuureducatie. Het is jammer dat elke coalitieperiode opnieuw moet worden beoordeeld of incidenteel geld beschikbaar moet worden gesteld voor cultuureducatie omdat telkens de inzet van het Rijk moet worden afgewacht. Dat doet geen recht aan het belang van cultuureducatie. Zodra bekend is wat het nieuwe kabinet gaat doen met cultuureducatie, dan komen GS terug bij PS. Het gebruik van vouchers voor het onderwijs wordt meegenomen bij de uitwerking van de derde tranche van het herstelfonds - Gedeputeerde Pels zegt toe helder en eenvoudig te communiceren over de inclusiviteitsregelingen. Na een jaar zal zij een terugkoppeling geven over de voortgang van het beleid voor stolpen, dan zijn de gesprekken met gemeenten gevoerd en is de waarderingskaart onder de aandacht gebracht van eigenaren
Investeren in behoud van archeologisch erfgoed								Pels		Met de actualisatie van het cultuurbeleid (zie hierboven) komt de beleidsinzet op het gebied van onderwaterarcheologie aan de orde. Onderwerpen daarbij zijn beschermingsbeleid van wrakken in de Waddenzee en extra onderzoek naar nieuw aangeleverde vondsten. In het tweede kwartaal 2020 worden PS geïnformeerd over de presentatie van de vondsten van het Palmhoutwrak. Financiële bijdrage Kaap Skil voor tentoonstellen Palmhoutwrak-collectie (28-9 c-agenda)
Stelling van Amsterdam								Pels		Recent is opdracht verleend voor een onderzoek naar de herstelbehoefte en versterkingsmogelijkheden van recreatie rondom de Liniedijken van de Stelling van Amsterdam. Dit onderzoek is in gang gezet omdat in het coalitieakkoord is gemeld dat er een Landschapsfonds wordt ingesteld (valt onder sector Groen/NLG) waaruit ook herstel en recreatief gebruik van de Liniedijken gefinancierd kan worden. Om nu inzicht te krijgen in deze herstelbehoefte is dit onderzoek gestart. Het onderzoek moet medio mei af zijn. De uitkomsten van het onderzoek moeten leiden tot een aanvraag uit het Landschapsfonds. Het onderzoek

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
December 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

										is medio mei 2020 afgerond. Als er besluitvorming nodig is, vindt deze na het zomerreces plaats. PS worden daar dan bij betrokken (NLG/EFB) Bij behandeling Gemeenschappelijk Orgaan Waterlinies op 18-6-2020 in EFB heeft mw. Pels voorgesteld om – gezien het feit dat het een nieuwe vorm van samenwerking betreft – er de komende tijd vaker met elkaar over te spreken. Technische briefing gehouden op 6/9/2021
Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (Pels)										
Sport								Pels		Voortgang Beleidsnotitie Sport EFB besproken in EFB 18 januari 2021. Toegezegd is: Het aanbieden van plantaardige maaltijden en snacks in de kantine zal wederom bij de eerstvolgende kennissessie via Sportservice onder de aandacht gebracht worden. De focus op natuurinclusiviteit kan bij een volgende ronde aan de orde komen, aangezien het huidige budget daarvoor onvoldoende is. Op 8 november 2021 hebben PS de motie Toekomstperspectief Sport aangenomen. PS vragen GS: – Een toekomstperspectief of discussienota uit te werken over sport in Noord-Holland in de vorm van een update over de beleidsnotitie Sport (2020), bestaande uit: • de stand van zaken van de beleidsnotitie Sport; • een uiteenzetting van de taken van de Provincie Noord-Holland op dit gebied; • een vergelijk van het sportbeleid met andere provincies; • de (mogelijk structurele) rol die Sportservice Noord-Holland of anderen hierin kunnen spelen> GS hebben aangegeven met een dergelijke notitie te komen.
Goed werkgever- en opdrachtgeverschap								Pels		Binnen de ambtelijke organisatie is 'goed werkgeverschap en eigentijdse arbeidsverhoudingen' één van de pijlers van het strategisch HR beleid. Onder deze noemer wordt gewerkt aan diverse thema's, waaronder diversiteit en inclusiviteit en ontwikkel- en loopbaanmogelijkheden. Naar verwachting in het tweede kwartaal van dit jaar zullen GS de Staten nader informeren over de wijze waarop wij uitvoering geven aan dit onderdeel van het Coalitieakkoord, en de komende tijd met onze verbonden partijen in gesprek gaan welke stappen ze hierin kunnen zetten. Zie GS brief c-agenda EFB 26 oktober 2020 over duurzaam doorpakken en rol als werkgever – diversiteit op de werkvloer
Voortgang Social Return								Pels		**Zie ook brief C-agenda EFB 29-11-2021 Social Return Statushouders.** **Voortgang: 1e kwartaal 2020 (zie c-agenda EFB 31-8-2020)** **Voortgang 2021: 'Social return in één oogopslag 2021**

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
December 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

										met daarin de voortgang vanaf januari 201 5 tot mei 2021 (C-agenda EFB 6-9-2021); **Eerste kwartaal 2022: voortgang social return in 1 opslag** **Herijking social return 1e kwartaal 2023**
Inkoopbeleid								Pels		**Besproken in commissie EFB 22 maart 2021**
Circulaire economie en PDNH **Per 1-1-2021 van M&B naar EFB (Pels)**										
Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025								Pels		18-1-2021 concept-Actieagenda in cie. EFB (besproken B-agenda)
PDENH (Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland)								Pels		N.a.v. veel vragen over dit onderwerp is op verzoek van PS een technische briefing PDENH gehouden op 3 september 2020 in de commissie M&B. Op 7 december 2020 heeft er een expertmeeting plaats gevonden over revolverende fondsen. Bij de behandeling van de Mid Term Review heeft Gedeputeerde Pels aangegeven: PDNH loopt af in 2024, daarom is het idee om na de zomer in 2022 het toekomstscenario PDNH te gaan bespreken zodat alle instrumenten op elkaar aansluiten en elkaar blijven versterken.
Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (Zaal)										
Voortgangsrapportage/actualisatie economisch uitvoeringsbeleid/ Dashboard								Zaal		Op 6 Sept 2021 is het nieuwe uitvoeringsprogramma in EFB besproken
Voortgang Pallas project	Technische briefing Pallas voorafgaande aan vergadering EFB 29-11							Zaal		29-11-2021 is uitstel terugbetaling lening besproken. In Q4 2022 wordt de toekomst van Pallas besproken en kan een besluit worden genomen (na het besluit van het Rijk). De speciaal gezant zal voor de commissie uitgenodigd worden
HIRB/werklocaties								Zaal		Onder de noemer HIRB-plus zijn regelingen opgesteld voor het toekomstbestendig maken en houden van bedrijventerreinen en winkelgebieden. Ook zijn middelen vrijgemaakt ten behoeve van

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
December 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

										pilots op het gebied van verblijfsrecreatie. In totaal wordt voor HIRB-plus in de periode 2020-2023 een bedrag van € 2,5 mln. per jaar ingezet. In de subsidieregeling voor de fysieke herstructurering van bedrijventerreinen krijgen de aspecten duurzaamheid (waaronder CO2-reductie), circulariteit en leefbaarheid grotere nadruk. Projecten die op deze gebieden veel maatregelen nemen hebben een grotere kans op subsidie in de jaarlijkse subsidietender. PS worden jaarlijks geïnformeerd over de gehonoreerde projecten. Regionale afspraken werklocaties: Hiervoor worden de afspraken gevolgd die gemaakt zijn inde PRV; ramingen worden minimaal eens in de 5 jaar voorzien. Voor NHN is net een herziening van de raming gestart (oplevering 2e helft 2020). Zie brief GS aan PS inz. Monitor Werklocaties 2020 c-agenda EFB 30 november 2020
Jaarprogramma van De Kop Werkt! (wensen en bedenkingen').								Zaal		EFB 20-1-2020: programma loopt af: hr. Van der Hoek zegt toe dat het onderwerp terugkomt op de agenda van de commissie na afronding van de effectrapportage (maatschappelijke en economische effecten) en de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance. 29/6: Zie ook brief C-agenda EFB 31/8 inz. jaarrapportage 2019 en verlengen programma. De effectrapportage (maatschappelijke en economische effecten) en de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance komen nog terug op de agenda. Aan de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance wordt nu gewerkt. De effectrapportage wordt circa 1 jaar uitgesteld. In 2021 worden dit allemaal te samen aan de Cie aangeboden 2e tranche jaarprogramma 2020 is op 18 januari in cie EFB behandeld Jaarrapportage 2020 staat op c-agenda EFB 14-6-2021 Waarschijnlijk januari 2022: halfjaarrapportage en het governance-onderzoek en wellicht de Maatschappelijke en economische effectrapportage,
Herstructurering Winkelgebieden .								Zaal		EFB 20-1-2020 (rondvraag Van der Hoek): negatieve berichtgeving winkelleegstand. Primair gemeenten aan zet. Wordt wel in regionaal en in MRA verband over gesproken. Eventuele acties zullen in gezamenlijkheid plaatsvinden. In dat geval worden PS geïnformeerd
Continuering regionale economische samenwerking NHN								Zaal		.De provincie en 18 NHN gemeenten hebben op 17 december 2017 een aandeelhouders- en dienstverleningsovereenkomst ondertekend, waarin de strategische samenwerking van en onderlinge afstemming tussen ondernemers, onderwijsinstellingen, kennisinstellingen, lokale en provinciale overheden en regionale samenwerkingsverbanden in NHN is vastgelegd.

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
December 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

										In deze overeenkomsten is bepaald dat uiterlijk in oktober 2021 een tussenevaluatie is uitgevoerd en uiterlijk in mei 2023 een eindevaluatie is uitgevoerd. De tussenevaluatie wordt opgeleverd in oktober 2021 en in het Bestuurlijk Afstemming Overleg NHN (BAO) en de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 22 november 2021 vastgesteld, opdat de uitkomsten van de evaluatie kunnen worden vertaald in het Jaarplan ONHN van 2022. De resultaten van deze tussenevaluatie zullen na deze datum aan de Commissie worden voorgelegd.
Uitkomsten evaluatie detailhandelbeleid								Zaal		Zie ook brief GS inz. monitor detailhandel op c-agenda EFB 31-8-2020
Hoogwaardige en digitale verbindingen								Zaal		Plannen van marktpartijen en het lokale initiatief dat met een garantstelling gesteund wordt, dekken meer dan driekwart van de witte buitengebieden. In het resterende deel worden gemeenten met een kansrijke business case op weg geholpen om met de markt glasvezel aan te leggen. Eind maart loopt de beroepstermijn tegen de garantstelling af. Indien er geen hoger beroep wordt aangetekend sluiten GS een garantie- en uitvoeringsovereenkomst en wordt de garantie daadwerkelijk verstrekt. Rond de zomer wordt meer zicht verwacht op een resultaat bij (de eerste) twee gemeenten die GS verder ondersteunt. PS worden over beide zaken geïnformeerd. EFB 15/6/2020: De analyse met kansen voor de gemeente Bergen is ontvangen en GS willen dat komende maand met de gemeente bespreken. Met de tweede gemeente gaat GS van start zodra blijkt dat de werkwijze (met Bergen) succesvol blijkt. Het lijkt GS zinvol om het geheel na de zomer in de cie EFB te agenderen De hr. Zaal (GL) verzoekt dit na de zomer op de agenda van de commissie EFB te plaatsen. Op 28 september zal tkn een update op de c-agenda worden geagendeerd (in overleg met de hr. Zaal). In voorjaar 2021 zal het bespreekstuk worden geagendeerd (bij actualisatie economische agenda). EFB 30-11-2020: brief op C-agenda waarin wordt voorgesteld dit onderwerp te bespreken bij de actualisatie van de uitvoeringsagenda economie op 6/9/2021. 10 mei 2021 Technische briefing. Is besproken in EFB van 6/9/2021 bij uitvoeringsprogramma Economie Bij de behandeling van de MId Term review heeft de commissie aangeven dit onderwerp ter bespreking te willen agenderen.
Discussienotitie PvdD naar een nieuwe economie								Zaal/Pels		Nav behandeling in cie EFB 31-8-2020 zal Ines Kostic zal samen met andere partijen een aantal initiatiefvoorstellen uitwerken.

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
December 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

Een innovatief klimaat bevorderen Economie en inclusieve arbeidsmarkt								Zaal		GS streeft naar een optimaal vestigingsklimaat voor ondernemers in Noord-Holland. Een nationaal en Europees gelijk speelveld is hierbij van groot belang. We stellen geen strengere normen dan de wettelijke, maar stimuleren bedrijven om duurzame maatregelen te nemen. De provincie ondersteunt het vestigingsklimaat door in te zetten op goede bereikbaarheid, goede ruimtelijke ordening en een gezonde leefomgeving. Om de verduurzaming van de economie te versnellen, ondersteunen en stimuleren GS over de volle breedte duurzame innovatie. Hiervoor stelt GS middelen beschikbaar. GS stimuleert (duurzame) innovatie op verschillende manieren, met de MKB innovatie-instrumenten en -fondsen. Voor de financiële stimulering van innovaties is de MIT-subsidieregeling ingesteld (MKB innovatiestimulering regio en Topsectoren), het Participatiefonds Duurzame Economie NH en het Innovatiefonds NH. Met het investeringsgereedprogramma PIM worden (duurzame) ondernemers met het vinden van passende financiering geholpen, en met het versnellingsprogramma GO!-NH worden duurzame innovaties versneld. Al deze innovatie-instrumenten worden in de huidige coalitieperiode voortgezet en/of uitgebreid. Daarnaast start, in samenwerking met regionale partners, een pilot 'Globalisers' om Noord-Hollandse scale-ups te helpen groeien door ondersteuning te bieden bij het toetreden op de internationale markt. De uitvoering van deze instrumenten wordt door GS georganiseerd. PS worden jaarlijks per brief geïnformeerd.
Een veerkrachtige arbeidsmarkt bevorderen								Zaal		Voor een vitale en veerkrachtige beroepsbevolking blijft ingezet worden op een meer skillsbased arbeidsmarkt met als onderlegger een campusstructuur gefocust op techniek en technologie. In deze campusstructuur werkt de triple helix samen aan 1) een betere aansluiting arbeidsmarkt & onderwijs door onderwijsvernieuwing, 2) versnellen van de overgang van werk naar werk aan de hand van skills en 3) bevorderen van een inclusieve arbeidsmarkt door gezamenlijke projecten. In de steigers staan nu projecten bij de Zaancampus en Luchtvaart Community Schiphol. Voor aanscherping van het campusbeleid worden eind 2020 de evaluatieresultaten verwacht. In de tweede helft van 2020 start een nieuwe Werkambassadeur (zie brief c-agenda EFB 31/8/2020) 6 september is een technische briefing gehouden door de werkambassadeur en op 27 september is de uitvoeringsagenda besproken. De door GS vastgestelde definitieve uitvoeringsagenda staat op de c-agenda van EFB van 17-1-2022
Nieuwe Europastrategie								Zaal		De Europastrategie zal op 13 december 2021 in PS worden behandeld
Sponsoring								Zaal		In oktober 2019 zijn de uitgangspunten in de commissie besproken en in november 2019 heeft GS het definitieve sponsorbeleid 2020-2023 vastgesteld. PS zullen jaarlijks een voortgangsrapportage ontvangen over de

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
December 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

										duurzaamheidsmaatregelen die de gesponsorde evenementen invoeren. 18 Januari 2021 is de Voortgangsbrief dierenwelzijn gesponsorde evenementen 2020 op B-agenda EFB. In 2022 vindt een evaluatie van de doelstellingen en de resultaten plaats. Zie ook c-agenda EFB 22-4-2021: Brief GS aan PS inz. verruimde uitgangspunten evenementensponsoring 2021-2022
Initiatiefvoorstel wijziging Referendumverordening van FvD								Zaal		Behandeld in cie EFB van28-9-2020:. Toegezegd is: GS zullen goed blijven volgen of sprake is van gestrande pogingen en in dat geval zullen PS worden geïnformeerd Mw. Zaal geeft aan dat op basis van de motie van FvD is al een communicatietraject gestart, voorgesteld wordt na te gaan wat dit heeft opgeleverd alvorens weer een nieuw traject te starten. Zodra de digitale mogelijkheid aanwezig is, zal hierover gecommuniceerd worden. De vraag van de PVV over de geschatte kosten van een referendum (bedrag concretiseren) is schriftelijk beantwoord. Zie ook Statenvragen FvD 115-2020 Bindend correctief referendum agenderen in commissie zodra de Grondwetswijziging dat mogelijk maakt
Beleidskader bestuurskracht								Zaal		Momenteel wordt bezien of het nodig is om deze aan te passen (itt tot hetgeen in de MTR staat, dat er begin 2022 een startnotitie voor een nieuw beleidskader komt)
Datacenterstrategie								Zaal		BOT overleg heeft plaatsgevonden op 10 mei 2021 van 15.00 uur tot 17.00 uur Eerste contouren 6 september 2021 in cie EFB Definitieve versie: wordt in december door GS aangeleverd tbv EFB 17-1-2022
Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie Concerncontrol, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (CdK)										
Bestuurscultuur								CdK		Concept Agenda bestuurlijke vernieuwing en participatie/notitie bevoegdheidsverdeling GS/PS is besproken in EFB 18 januari 2021 Werkgroep burgerparticipatie is nieuw leven ingeblazen (eerste vergadering heeft op 6/9 plaatsgevonden en vervolgvergadering op 27/9 en 29-11.
inspraak en participatieverordening.								CdK		Mededeling CDK EFB 6/9/2021: Het aangekondigde wetsvoorstel met als titel 'Versterking Participatie Decentrale overheden' is nog niet behandeld door de Tweede Kamer. Daarom kan de toezegging om de inspraak- en participatieverordening uit te breiden en voor de zomer van 2022 af te ronden, niet nagekomen worden. Er wordt gestart met een bijeenkomst over digitale

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
December 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

										participatie op 6 oktober a.s. met burgemeesters en wethouders. Het resultaat hiervan wordt verwerkt in het grotere geheel. De aangekondigde conferentie over participatie is voorlopig uitgesteld.
1e begrotingswijziging Randstedelijke Rekenkamer voor zienswijze 2022								CdK/PS		Februari 2022
Begroting Randstedelijke Rekenkamer 2022								CdK/PS		April 2022
Ondermijning, tegengaan, weerbaarheid stimuleren								CdK		Deze ambitie wordt in het voorjaar van 2020 uitgewerkt in een Agenda Weerbaar NH. De Agenda vormt de leidraad voor het provinciaal handelen in deze coalitieperiode. Een van de aspecten – ook al benoemd in de programmabegroting 2020 – is de quick scan weerbaarheid van gemeenten. Deze zal een plaats krijgen in de Agenda. Dat geldt ook voor de aanpak van de eigen weerbaarheid. In de Agenda wordt ook aandacht besteed aan de wijze waarop de voortgang inzichtelijk wordt gemaakt voor PS. Het voornemen is om de Staten ten minste jaarlijks te informeren over de voortgang. De Agenda Weerbaar NH leent zich voor behandeling volgens het BOB-model. De concept-Agenda Weerbaar NH is op 18 juni 2020 in de commissie EFB besproken. De bespreking gaf geen aanleiding tot wijziging van de Agenda die vervolgens nog voor het zomerreces is vastgesteld door GS (definitieve agenda is verzonden en staat op C-agenda commissie). Toegezegd is: Met de QuickScans wordt gewoon doorgegaan want het streven is hier zoveel mogelijk gemeenten op aan te laten sluiten. PS zullen hier regelmatig over geïnformeerd worden. - Er wordt in ieder geval ingezet op het vergroten van de interne weerbaarheid waarover teruggekoppeld zal worden en waar nodig, wordt ingezet op het vergroten van de eigen weerbaarheid. De cdK zal over de voortgang van de agenda ten minste een keer per jaar aan de Staten rapporteren (los van de P&C-cyclus;(eerste voortgangsrapportage is 27 september 2021 in EFB behandeld). • Ten aanzien van de quickscans kan gemeld worden dat de voorbereidingen voor de uitrol bij gemeenten in volle gang is. Dit voorjaar is een behoeftepeiling gehouden bij gemeenten en meer dan 20 gemeenten hebben laten weten graag een quickscan gemeentelijke weerbaarheid uitgevoerd te zien bij de eigen gemeente. Dit najaar zal worden gestart met het uitvoeren van de quickscans bij de gemeenten die hebben aangegeven graag mee te willen doen • Ten aanzien van de interne weerbaarheid kan worden gemeld dat, zoals in de Agenda Weerbaar NH opgenomen, een provinciaal weerbaarheidsbeeld wordt opgesteld. De oplevering

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
December 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

										wordt eind december verwacht en zal input vormen voor een actieplan interne weerbaarheid. Zie ook brief C-agenda EFB 18-1-2021 en 29-11-2021: Brief van GS aan PS inz. Uitvoeringsregeling subsidie bestuurlijke weerbaarheidsscans
Statenvoordracht - Wensen en bedenkingen bij subsidievaststelling fractiebijdragen n.a.v. Rapport van bevindingen 2020-2021								CdK		Januari 2022
Kadernota Risicomanagement en weerstandsvermogen,								CdK		GS stellen voor in de brief bij de Kadernota om het gesprek over de algemene reserves (normen tav de gewenste omvang) te voeren bij de perspectiefnota (juni 2022). Ter voorbereiding hierop zal op 9 mei 2022 een technische briefing worden gehouden over dit onderwerp
MRA versterkte samenwerking			?					CdK		1e kwartaal 2022 voorstel samenwerking GS/PS inz. MRA Samenwerkingsafspraken zijn op 15/11/2021 in PS vastgesteld.
Beleidskader verboden handelingen										C-agenda EFB 17-1-2022
Initiatiefvoorstel van Denk inz. uitgebreid onderzoek naar het slavernijverleden en de rol van de Provincie Noord-Holland								CdK		Op verzoek van Denk wordt het initiatiefvoorstel en advies GS op 17 januari behandeld.
IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (Stigter)										
Kaderbrief 2023/IPO begroting 2023								Stigter		Kaderbrief 2023 van het IPO 20 juni 2022? Begroting IPO 2023:
Datastrategie								Stigter		31-8-2020: technische briefing datastrategie. Voortgangsrapportage heeft op de B-agenda van EFB 30 november gestaan. Geactualiseerde datastrategie 14 juni in cie behandeld en op 28/6 door PS vastgesteld. In 2022 zal er een voortgangsrapportage komen en in 2023 een evaluatie en een geactualiseerde datatstrategie.

Strategische Statenagenda commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid
december 2021 – versie ~~9~~30-11~~2~~-2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. NLG of PS)

	2021				2022					2022		2023	GS	Behandeling
	~~30-08~~	~~20-09~~	~~25-10~~	~~22-11~~	~~10-01~~	~~07-02~~	~~14-03~~	~~11-04~~	~~13-06~~	Q3	Q4	Q1		
Algemeen														
1e Begrotingswijziging													allen	2022: 07-02 NLG (A-agenda), 07-03 PS
2e Begrotingswijziging													allen	2021: 20-09 NLG, 11-10 PS 2022: 05-09 NLG, 19-09 PS
Laatste begrotingswijziging													allen	2021: 22-11 NLG, 13-12 PS 2022: 28-11 NLG, 09-12 PS
Jaarstukken en Kaderbrief													allen	2022: 13-06 NLG (A-agenda), 04-07 PS
Begroting													allen	2021: 25-10 NLG (A-agenda), 08-11 PS 2022: 24-10 NLG (A-agenda), 14-11 PS
Leefbaarheid, Gezondheid en Milieu														
Interbestuurlijk toezicht (VTH-taken) en omgevingsdiensten algemeen													Olthof	Voor elke commissie NLG wordt er door het college een voortgangsbrief gestuurd aan Provinciale Staten over de uitvoering van de vergunningsverlenings-, toezichts- en handhavingstaken door de omgevingsdiensten bij majeure risicobedrijven en in het bijzonder Tata Steel en Harsco 8 Onderwerp Portefeuillehouder Planning Metals. (B-agenda maandelijks) 15-03-2021 VTH taken/Ruimte: C- naar B-verzoek (SP) inz. datacenters Hollands Kroon (zie ag.pnt. 17d), met uitnodiging van cie. RWK) 04-10-2021 werkbezoek omgevingsdienst NZKG - Tata Steel Verwachting 10-01-2022 Brief aan PS voor de B-agenda betreffende het informatieprotocol uitvoering VTH. Deze brief is naast de maandelijkse VTH-taken brief met bijlage. Verwachting 10-01-2022 Beleidsnota uitvoering en handhaving VTH 2022 c-brief Verwachting 10-01-2022 Goedkeuring Overeenkomsten en uitvoeringsprogramma's 2022 Omgevingsdiensten c-brief
Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG)													Olthof	13-06-2022 Jaarstukken en resultaatbestemming 2021, Begrotingswijziging 2022, Kadernota en begroting 2023 in cie. NLG (A-agenda), 04-07-2022 PS Verwachting 7-02-2022 Wijziging gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst NZKG A-stuk Voordracht
Omgevingsdienst IJmond (ODIJ)													Olthof	22-11-2021 Zienswijze PS op de 1ste begrotingswijziging 2022 13-06-2022 Jaarstukken en resultaatbestemming 2021, Begrotingswijziging 2022, Kadernota en begroting 2023 in cie. NLG (A-agenda), 04-07-2022 PS
Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN)													Stigter	22-11-2021 Zienswijze PS op de 1ste begrotingswijziging 2022 07-02-2022 Zienswijze Kadernota 2023 OD NHN (A-agenda), 07-03-2022 in PS 13-06-2022 Jaarstukken en resultaatbestemming 2021, begroting 2023 in cie. NLG (A-agenda), 04-07-2022 PS
Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek (OFGV)													Stigter	20-09-2021 Resultaatbestemming 2020 (A-agenda), 11-10 in PS 13-06-2022 Jaarstukken 2021, Begrotingswijziging 2022, Kadernota en begroting 2023 in cie. NLG (A-agenda), 04-07-2022 in PS 05-09-2022 Resultaatbestemming 2021 (A-agenda), 19-09-2022 in PS
Programma gezonde leefomgeving -Geur -Geluid -Stiltegebieden -Luchtmeetnet IJmond - varend ontgassen													Olthof	Met dit programma wordt invulling gegeven uit de ambities uit het coalitieakkoord om de kwaliteit van de fysieke leefomgeving te verbeteren door middel van een programmatische aanpak. Het Programma Gezonde Leefomgeving geldt als een vrijwillig programma onder de Omgevingswet. Het Programma Gezonde Leefomgeving is behandeld tijdens de commissie NLG van 22 juni 2020. Daarbij heeft de commissie aangegeven de bij het programma behorende uitvoeringsregeling apart te willen bespreken. De concept-uitvoeringsregeling van het Programma Gezonde Leefomgeving komt op de B-agenda van de commissie NLG van 21 september 2020.

Strategische Statenagenda commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid
december 2021 – versie ~~9~~30-11~~2~~-2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. NLG of PS)

	2021				**2022**					**2022**		**2023**	**GS**	**Behandeling**
	~~30-08~~	~~20-09~~	~~25-10~~	~~22-11~~	~~10-01~~	~~07-02~~	~~14-03~~	~~11-04~~	~~13-06~~	~~Q3~~	~~Q4~~	~~Q1~~		~~22-06-2020 Programma Gezonde Leefomgeving (van C- naar B-agenda)~~ 21-09-2020 Uitvoeringsregeling Gezonde Leefomgeving (B-agenda) 30-08-2021 Technische briefing gezonde leefomgeving **Verwachting Q1: Beleidsregel stilliggend ontgassen c-brief** **Verwachting Q1: convenant e-noses c-brief**
Programma Tata Steel 2020-2050													Olthof	25-06-2020 Commissiebijeenkomst over concept-programma Tata Steel 2020-2050 Samenwerken aan een gezondere en veilige IJmond 24-08-2020 Onderzoek ultrafijn stof IJmond (B-agenda) 11-01-2021 Technische briefing Programma Tata Steel 2020-2050 en Uitvoeringsprogramma VTH Tata Steel 2020 – 2022 14-01-2021 Programma Tata Steel 2020 - 2050 Samenwerken aan een gezondere en veilige IJmond (B-agenda) 27-01-2021 Presentatie Randstedelijke Rekenkamer Eindrapport “stof tot nadenken” 11-02-2021 Randstedelijke Rekenkamer Eindrapport "stof tot nadenken" (A-agenda), 08-03-2021 in PS *Voortgangsrapportage*: In het Programma Tata Steel 2020-2050 is opgenomen dat Provinciale Staten jaarlijks worden geïnformeerd over de voortgang van het programma. Q3 2021 volgt de eerste rapportage. De motie M25/PS08-03-2021 “Motie Duurzaam doorpakken Tata” gevraagde informatie wordt daar ook in opgenomen. 30-08-2021 Jaarlijkse Voortgangsrapportage incl. afdoeningsvoorstel motie M25-2021 (B-agenda) Gezondheidsonderzoek RIVM: Naar aanleiding van de grafietregens zijn door het RIVM verschillende vragen en zorgen van bewoners verzameld. Een deel is beantwoord met het onderzoek “grafietregen en gezondheid” van 2019. Een ander deel is beantwoord op basis van bestaande rapporten en onderzoeken. Daarna bleven nog een aantal vragen over. Deze vragen zijn ingedeeld in drie clusters met in totaal acht onderwerpen die in een vervolg (verder) onderzocht kunnen worden. Het RIVM heeft mede op basis van afstemming met een klankbordgroep (met bewoners en experts) in maart 2020 een onderzoeksvoorstel (advies) gegeven over de vraag welke onderwerpen verder te onderzoeken en met welke prioritering. In 2021 worden verschillende onderdelen van het onderzoeksvoorstel uitgevoerd en opgeleverd. Het betreft: Q2: Voorstellen om inzicht te geven in “pieken” van bijvoorbeeld fijnstof, in aanvulling op jaargemiddelden, inzicht in acute klachten (op basis van huisartsenregistratie) en een advies over het uitvoeren van dagboekonderzoek door bewoners (zelfmelding van klachten) (B-agenda) 14-04-2021: Toelichting RIVM briefrapport Tussentijdse resultaten gezondheidsonderzoek IJmond (webinar) 19-04-2021 RIVM briefrapport Tussentijdse resultaten gezondheidsonderzoek IJmond (B-agenda) 07-06-2021 Voordracht Provinciale coördinatieregeling (PCR) afvang Co2- Everest 02-09 19.30 uur webinar RIVM onderzoek 20-09 Rapportage RIVM stofdepositie (B-agenda) 22-11 Geur - Ontwerpbesluiten I en II Tata Steel (B-agenda)

Strategische Statenagenda commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid
december 2021 – versie ~~9~~30-11~~2~~-2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. NLG of PS)

	2021				**2022**					**2022**		**2023**	**GS**	**Behandeling**
	~~30-08~~	~~20-09~~	~~25-10~~	~~22-11~~	~~10-01~~	~~07-02~~	~~14-03~~	~~11-04~~	~~13-06~~	~~Q3~~	~~Q4~~	~~Q1~~		
														verwachting vanuit het RIVM: 7-02 of 14-03-2022 het volgende onderdeel van het RIVM gezondheidsonderzoek waarin door bron- en patroonherkenning wordt getracht verder inzicht te krijgen in de bijdragen van verschillende emissiebronnen aan de concentraties van stoffen in de lucht die mensen kunnen inademen. (B-agenda) Het Roland Berger onderzoek naar de “waterstofroute” van Tata Steel is afgerond. Dit onderzoek isuitgevoerd in opdracht van Tata Steel en FNV. 10-01-2022 Kamerbrief Tata Steel en Plan van Aanpak I&W "Op naar een gezondere leefomgeving in de IJmond" c-brief
Schone luchtakkoord													Olthof	Jaarlijkse voortgangsrapportage via uitvoeringsplan 30-08-2021 Uitvoeringsplan Schone luchtakkoord 2021 (C- naar B-verzoek PvdD 19-04-2021)
ZZS-inventarisatie													Olthof	07-06-2021 Eerste rapportage uitkomsten inventarisatie ZZS (B-agenda) Inventarisatie en rapportage Tata Steel: Oplevering Q3 september 2021 25-10-2021 cie. NLG B-agenda
PFAS													Olthof	Landelijk Definitief handelingkader en consequenties EFSA opinie voor grondwater. Q2 publicatie door IenW/RIVM. Hierdoor mogelijke aanpassing beleidsregel PFAS Noord-Holland
Bodem en bodemsanering													Olthof	25-10-2021 Bodem: voortgang warme overdracht bodemtaken inzake Omgevingswet (C-stuk) Verwachting 7-02-2022 Voortgang Provinciaal Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant 2021 en wijziging Uitvoeringsregeling subsidie bodemsanering 2022 c-brief Eind Q1, verwachting 14-03-2022 Technische briefing bodemonderwerpen (incl PFAS) Verwachting 10-01-2022 Overdracht bodemtaken en bodemdata Weesp c-brief
Natuur														
Uitvoeringsplan NNN – *Voorheen Programma Natuurontwikkeling (PNO)*													Rommel	*Jaarlijks vast te stellen/ BOB* Onderwerp komt jaarlijks terug (september/oktober 2021) Bespreking in cie NLG op 19 oktober 2020 en vaststelling in PS op 9 november 2020. Op 29 september jl. heeft het college de Realisatiestrategie NNN vastgesteld, waardoor de sturing op de afronding van het NNN wordt aangescherpt. Dit betekent dat 2020 het laatste jaar was waarin het PNO in deze vorm is verschenen. Vanaf 2021 zal gewerkt worden met een ‘uitvoeringsplan NNN’. Dit plan bevat uitgangspunten en ambities, zicht op planning, realisatie en kosten en prognoses op de voltooiing van het NNN. Met het uitvoeringsplan vindt jaarlijkse verantwoording over de voortgang plaats. De beschrijving van de overige beleidsinstrumenten ter bevordering van de biodiversiteit zal al vanaf dit jaar onderdeel uitmaken van het Masterplan biodiversiteit.
Programma Groen Kapitaal en Biodiversiteit													Rommel	*Geen Bob model, GS besluiten* 11-1-16 BOT-overleg op locatie. In februari 2016 zal een eerste discussiestuk ter bespreking worden voorgelegd aan de Statencommissie NLM. Met medeneming van de uitkomsten daarvan zal het e.e.a. verder worden vormgegeven. 15-05-2017: Bespreking Rapport biodiversiteit in Noord-Holland Biodiversiteit is onderdeel van de expertmeeting over NNN op 12 oktober November 2017: Doorlopend programma met regelmatig bijeenkomst en informatie voor commissie via C-agenda Comm NLG 16 april 2020: Verzoek vanuit commissie dat NLG een presentatie krijgt over het programma Groen Kapitaal en dat het programma wordt geëvalueerd Juni 2021 TB Groen Kapitaal
Groene Hart Visie													Rommel	*Gedeeltelijk Bob, 3 provincies* Medio 2019 na de Statenverkiezingen komt mogelijk een vervolg. Het gebied is als NOVI-gebied aangewezen door het Rijk. GS is nog in overleg wat de provinciale rol zal zijn.

Strategische Statenagenda commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid
december 2021 – versie ~~9~~30-11~~2~~-2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. NLG of PS)

	2021				**2022**					**2022**		**2023**	**GS**	**Behandeling**
	~~30-08~~	~~20-09~~	~~25-10~~	~~22-11~~	~~10-01~~	~~07-02~~	~~14-03~~	~~11-04~~	~~13-06~~	~~Q3~~	~~Q4~~	~~Q1~~		
~~Masterplan biodiversiteit~~													~~Rommel~~	~~Het Masterplan biodiversiteit zal in 2020 worden ontwikkeld. Het is in januari 2021 vastgesteld.~~ Er wordt tweemaal per jaar over gerapporteerd.
Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof													Rommel	De planning van dit onderwerp is sterk afhankelijk van de politieke ontwikkelingen. In 2020 start de gebiedsgerichte aanpak. Via het Programma Natuurontwikkeling, dat in november 2020 aan de Staten zal worden voorgelegd, wordt over de voortgang gerapporteerd. Sept 2020: komt er een brief met update voor de cie NLG op 21 september. Feb 2021 Technische briefing & in commissie brief stikstof strategie besproken. Ook in de regietafel besproken. De besprekingen verwerkt in de definitieve opmaak van de stukken. Bij de bespreking van de rol van PS en bij het vaststellen van de doelen is uitvoerig stilgestaan bij de ambitie die PS heeft op dat vlak. Dat is aanleiding geweest om te komen tot een concept-voordracht aan PS, waarmee de staten in positie komen om naast hun budgetrecht kaders te stellen voor de verdere aanpak. Het GS-voorstel is nu ook daarop ingericht en een concept-voordracht is voorbereid, waarbij de doelen en de bijdrage vanuit alle sectoren in evenredigheid is gekwantificeerd per kwetsbaar natura-2000- gebied. De uitvoeringsvragen, die hiermee gemoeid zijn, zijn vervolgens dan ook echt de verantwoordelijkheid van GS. De bespreking van een voordracht volgt in de commissie NLG van 19 april en vervolgens de PS-vergadering van 17 mei 2021. PS 17 mei 2021: Het onderdeel Verleasen komt nog terug in de commissie als A-stuk. Mei 2021: NA het zomerreces wordt er een collegetour georganiseerd voor de Staten om de GGA in de polder Westzaan in samenhang met OLAM te organiseren. (4 oktober 2021)
NNN-opgave													Rommel	Over de NNN-opgave ontvangen de Staten in april 2020 een stand-van-zaken-brief. Via het Programma Natuurontwikkeling, dat in november 2020 aan de Staten zal worden voorgelegd, wordt over de voortgang gerapporteerd. De realisatiestrategie NNN stond gepland als bespreekstuk voor de cie NLG van 24 augustus. Helaas is de strategie aangehouden in GS vanwege de behoefte van het college om gezien de coronacrisis het coalitieakkoord opnieuw tegen het licht te houden. de NNN strategie is vastgesteld 29 september jl. in het college en besproken in commissie NLG op 19 oktober 2020. Om de controlerende taak van de Staten ten aanzien van de NNN-voortgang te faciliteren, wordt jaarlijks een uitvoeringsplan opgesteld om de voortgang te kunnen volgen. De vorm die dit uitvoeringsplan krijgt, en de wijze waarop dit plan zal samenhangen met het PNO, zal in de komende maanden verder worden uitgedacht.
Collectief agrarisch natuurbeheer / NNN begrenzing													Rommel	November 2017: Motie aangenomen in PS 13-11 voor een verkenningsjaar (M126-2017). Er lopen 3 pilots. In maart 2021 op de B-agenda in de commissie.
Bossenstrategie													Rommel	Er is behoefte aan meer informative en inzicht aan wat er binnen de provincie gebeurd aan de bomenbalans bij projecten (comm NLG 16 april 2020) -op 11 juni 2020 is in de uitloopvergadering van de cie NLG de Bossenstrategie besproken. Toegezegd is de Staten bij nieuwe ontwikkelingen te informeren. - op 10 december 2020 zijn PS geïnformeerd over de Bossenstrategie van Rijk en provincies alsmede de begeleidende brief die de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit hierover op 18 november 2020 aan de Tweede Kamer heeft gestuurd. De stukken staan op de agenda van de commissie NLG van 15 maart 2021.
Damhertenbeheer													Rommel	31 augustus 2020 werkbezoek damherten beheer in waterleidingduinen In Okt 2020 komt het damhertendossier in de commissie NLG . Eind 2020: Het dossier damherten beheer is vastgesteld. op 20 oktober 2020 heeft het college het faunabeheerplan Damhert 2020-2026 goedgekeurd, behoudens de gevraagde verruiming met drie maanden van de beheerperiode. Voor Noord-Hollands grondgebied blijft 1 november tot en met 31 maart als beheerperiode gelden. Op 9 maart 2021 heeft het college het definitieve besluit tot goedkeuring van het Faunabeheerplan Damhert 2020-2026, na de verleende instemming met de goedkeuring door

Strategische Statenagenda commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid
december 2021 – versie ~~9~~30-11~~2~~-2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. NLG of PS)

	2021				2022					2022		2023	GS	Behandeling
	~~30-08~~	~~20-09~~	~~25-10~~	~~22-11~~	~~10-01~~	~~07-02~~	~~14-03~~	~~11-04~~	~~13-06~~	~~Q3~~	~~Q4~~	~~Q1~~		
														~~Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland genomen. PS worden hierover bij brief geïnformeerd.~~ Dit betreft een c stuk dat op de agenda van de commissie in april zal staan.
Weidevogels													Rommel	Motie weidevogels is in de com 14 augustus 2020 besproken en als afgedaan beschouwd. In najaar 2020 komt er een update. (November) Gedeputeerde heeft Aanbod gedaan om werkbezoek te organiseren.
Ganzen & Faunabeheer													Rommel	Op 24 augustus 2020 besproken in de commissie. Het ganzenbeheerplan komt in het derde kwartaal 2021 aan de orde. (na de zomer 2021)
Landbouw / Fauna														
Pilot Natuurinclusieve landbouw													Zaal	N.a.v. in PS aangenomen motie. Er is een BOT-overleg op 16 november 2017. Op basis daarvan vervolg voor uitvoering motie. 25-06-2018: Bespreken op de B-agenda 'Programma Natuur-inclusieve landbouw' en voorstel afdoen motie 40-2017. Eind 2018 organiseert GS een conferentie over de stand van zaken geweest waar ook PS voor is uitgenodigd.
Voedselvisie													Zaal	De Voedselvisie, waarin het onderwerp kringlooplandbouw is vervat, zal in 2020 worden ontwikkeld. Het streven is om de Voedselvisie, in samenhang met o.a. de Visie recreatie en toerisme en het Masterplan biodiversiteit, in januari 2021 ter besluitvorming aan PS voor te leggen De uitvoeringsagenda 2021-2022 is op 30 augustus in de commissie besproken. Als B-stuk
Water														
Waddenfonds													Loggen	Tussentijdse evaluatie Waddenfonds komt als C-stuk op de agenda van NLG 7 juni 2021. Het Uitvoeringskader staat op de agenda van 30 augustus 2021 als A-stuk. De begroting 2023 van het Waddenfonds komt naar verwachting In juni 2022 aan de orde. Q4 2022: Komt er vanuit het Investeringskader Waddengebied een voorstel over de inzet van de algemene reserve van het Waddenfonds.
Ruimtelijk programma Markermeerdijken													Loggen	voorstel voor besteding van de meekoppelkansen naar PS. Ruimtelijk programma MMD (eigenlijk: AmbitieprogrammaRuimtelijke Kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam): In april jl. Hebben de RvS een definitief besluit genomen over de versterking van de Markermeerdijken. Daarbij zijn alle beroepen en bezwaren ongegrond verklaard. Dit betekent dat de versterking van de Markermeerdijken uitgevoerd gaat worden. En dit betekent tevens dat de bestuurlijke besluitvorming over het Ambitieprogramma kan gaan plaatsvinden. Doel is voor het einde van 2020 het Ambitieprogramma aan PS voor te kunnen leggen. Na het zomerreces 2020 volgt een Technische Briefing Markermeerdijken. In Nov 2020 komt het onderwerp aan de orde in de commissie 1 januari 2021 moet het ontwerp gereed zijn 2e kwartaal 2021 volgt brief mbt participatietraject.
Voortgangsrapportage Watervisie / stand van zaken Watervisie													Loggen	Voortgangsrapportage komt naar PS. Commissie NLG 16 april 2020. De watervisie loopt tot en met 2021. Er komt nog eén (afrondende) voortgangsrapportage. Deze zal ongeveer samenvallen met de vaststelling van de vier verplichte programma's voor de komende Jaren (het jaarlijks zwemwaterprogramma en zes (22-27) jarige ROR, KRW en grondprogramma). De planning daarvan volgt op een later moment. De voortgangsrapportage volgt januari 2022 en op 31 januari in PS.
Regionaal Waterprogramma NH													Loggen	PS worden in het tweede kwartaal van 2018 geïnformeerd over de voortgang. Technische Briefing is in februari 2019 voor de verkiezingen georganiseerd. In maart 2020 zou een tweede

Strategische Statenagenda commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid
december 2021 – versie ~~9~~30-11~~2~~-2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. NLG of PS)

	2021				**2022**					**2022**		**2023**	**GS**	**Behandeling**
	~~**30-08**~~	~~**20-09**~~	~~**25-10**~~	~~**22-11**~~	~~**10-01**~~	~~**07-02**~~	~~**14-03**~~	~~**11-04**~~	~~**13-06**~~	~~**Q3**~~	~~**Q4**~~	~~**Q1**~~		
~~2022–2027~~														~~technische briefing hebben plaatsgevonden rond de voorbereiding van het regional KRW-~~ programma 2022-2027. Vanwege de coronamaatregelen werd deze briefing uitgesteld tot oktober 2020, als ook het concept ontwerp regional KRW-programma in de commissie NLG wordt besproken. Het KRW programma is 1ste kwartaal 2021 (14 janauri 2021) behandeld. Komt terug Q1 2022 (besluitvorming)
Verdroging / bodemdaling													Rommel	Najaar 2018 is het vervolg over programma Bodemdaling besproken in NLWM. Vervolg na PS-verkiezingen. Het rapport-Veerman over de bodemdalingsproblematiek is in februari 2020 in de Statencommissie besproken. Het thema bodemdaling zal worden meegenomen in de verdere uitwerking van het gebiedsprogramma Laag Holland. Dit gebiedsprogramma wordt in 2020 verder uitgewerkt. De startnotitie van dit gebiedsprogramma wordt in het najaar 2020 geagendeerd. Voor de commissievergadering NLG 21 sept 2020 ligt er een brief van GS aan PS over de toekenning impulsgelden bodemdaling ter vaststelling voor. Verder wordt er gewerkt aan een integraal gebiedsprogramma voor het veenweidegebied van Laag Holland. De Staten worden hiervan op de hoogte gehouden. PS zijn in september 2020 geïnformeerd over de toekenning van de impulsgelden bodemdaling. Deze middelen van het Rijk (18 miljoen) worden voor het Noord-Hollandse deel in de lopende gebiedsprocessen in het veenweidengebied ingezet, om hierbij, samen met de partijen in het gebied, zoveel mogelijk synergie te verkrijgen met andere provinciale doelen, zoals de realisatie van het NNN, het verbeteren van de natuurkwaliteit in de Natura2000-gebieden en het terugdringen van de stikstofuitstoot
Recreatie														
Transitie Recreatieschappen													Zaal	De transitie recreatieschappen kent twee sporen: een nieuwe manier van samenwerking (governance) en de scheiding van beleid- en beheertaken bij Recreatie Noord-Holland N.V.. 6 Onderwerp Portefeuillehouder Planning Beide sporen komen in de tweede helft van 2020 bij elkaar en vormen de basis voor het nieuwe contract over de beheertaken en het onderbrengen van de beleidsvormingstaken. Provinciale Staten worden hier in de tweede helft van 2020 over geïnformeerd. Binnen het gehele NNN, waaronder de recreatieschappen, wordt sinds 2019 gewerkt met het systeem van door de provincie uitgewerkte wezenlijke kenmerken en waarden, die de balans tussen natuur en recreatie moet borgen. Dit is verankerd in de door PS vastgestelde Provinciale Ruimtelijke Verordening. Voor Plassenschap Loosdrecht geldt dat onder de noemer van ‘RMN in Transitie’ toekomstperspectieven worden geschetst, die rond de zomer 2020 worden verwacht. RMN wil de Staten hierover voor de zomer verder informeren. In het najaar wordt vervolgens een keuze gemaakt hoe de recreatieschappen de uitvoering willen gaan organiseren. Hierover worden in nauw overleg met PS of – afhankelijk van het gekozen perspectief – door PS verdere besluiten genomen.
Visie Recreatie & Toerisme													Zaal	De Visie Recreatie & Toerisme komt naar verwachting in juni of augustus 2021 in de commissie. Het Masterplan biodiversiteit en de Voedselvisie zijn in januari 2021 ter besluitvorming aan PS voor te leggen. Maart 2021: BOT-overleg 80% versie
Toekomst Recreatieschappen Wijziging PRV, WKW NNN-gebieden (EFB/NLG)													Zaal	*BOB* De discussie over de toekomst van de recreatieschappen en de natuurwaarden in deze recreatiegebieden wordt gezamenlijk opgepakt door de commissies EEB en NLWM. Wordt na PS verkiezingen vervolgd.

Strategische Statenagenda commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid
december 2021 – versie 930-112-2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. NLG of PS)

	2021				2022					2022		2023	GS	Behandeling
	30-08	20-09	25-10	22-11	10-01	07-02	14-03	11-04	13-06	Q3	Q4	Q1		

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 13 december 2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021		2022									2023	GS	Behandeling
Commissie M&B	**28-10**	**29-11**	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**09-05**	**20-06**	**12-09**	**29-09**	**31-10**	**5-12**	**Q1**		
Algemeen														
1e Begrotingswijziging													allen	2022: 1e Begrotingswijziging 14-02 M&B, 07-03 PS
2e Begrotingswijziging													allen	2022: 2e Begrotingswijziging 12-09 M&B, 19-09 PS
Laatste begrotingswijziging														2021: laatste Begrotingswijziging 29-11 M&B, 13-12 PS 2022: laatste Begrotingswijziging 05-12 M&B, 19-12 PS
Jaarstukken en Kaderbrief													allen	2022: 20 juni in commissie M&B (A-agenda) en 4 juli in PS
Begroting													allen	2021: 28 oktober in commissie M&B (A-agenda) en 8 november in PS 2022: 31 oktober in commissie M&B (A-agenda) en 14 november in PS
Mobiliteit/ Bereikbaarheid														
Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG)													Olthof	28-09-2020 Technische briefing (met uitnodiging van de cie. EFB) 26-10-2020 Voordracht in cie. M&B 09-11-2020 Voordracht in PS Nadere invulling van de duurzaamheidsambities binnen de infrastructurele projecten 2021-2023 zoals eerder aangekondigd in de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen 2020-2023 (NIKG). 22-04-2021 Voordracht Duurzaamheidsambities provinciale infrastructuur '21-'23 in cie. M&B, 17-05-2021 in PS
Bijpraatmoment Rocov-NH (Regionaal Overleg Consumentenbelangen Openbaar Vervoer NH)													Olthof	Halfjaarlijks bijpraatmoment over recente ontwikkelingen. Het is gebruikelijk dat Rocov de cie. 2 x (soms 1 x) per jaar informeert. 18-01 18.30 uur online overleg met Rocov-NH 27-09-2021 overleg 21-03-2022 volgend overleg
Jaarlijks overleg met raadscie. gem. A'dam en Vervoerregio Amsterdam													Olthof	Eens per jaar is er een bijeenkomst met de leden van de commissie, leden van de raadscie. verkeer (Raadscommissie Mobiliteit, Luchtkwaliteit en Water (MLW)) van Amsterdam en de Vervoerregio Amsterdam. Voorjaar 2022 (na raadsverkiezingen)
Verkeersveiligheid													Olthof	Jaarverantwoording verkeersveiligheid 2020: In de commissievergadering Bereikbaarheid en Mobiliteit van 20 januari 2020 is toegezegd de commissie jaarlijks te rapporteren over de activiteiten van GS op het gebied van verkeersveiligheid. In de jaarverantwoording wordt naast een terugblik op 2020 ook vooruitgeblikt op de activiteiten in 2021. 15-02-2021 C-agenda: Uitvoeringsregelingen verkeersveiligheid 2021 en jaarverantwoording 2020 **17-01-2022 C-agenda Uitvoeringsregeling subsidie Verkeerseducatie Scholieren Noord-Holland 2022 en de Uitvoeringsregeling subsidie Doortrappen Noord-Holland 2022**
Perspectief Mobiliteit (v/h Agenda Mobiliteit)													Olthof	*Perspectief Mobiliteit* is de nieuwe titel van Agenda Mobiliteit. De Agenda Mobiliteit is al eerder in de commissie besproken, nl.: 11-02-2019 discussiestuk Agenda Mobiliteit (B-agenda) 16-09-2019 BOT-overleg Agenda Mobiliteit Onder de nieuwe naam *Perspectief Mobiliteit* bespreekt GS graag: 22-04-2021 concept-Agenda Perspectief Mobiliteit (B-agenda) 06-09-2021 voordracht definitief Perspectief Mobiliteit (A-agenda) (13-09 in PS)

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 13 december 2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021		2022									2023	GS	Behandeling
Commissie M&B	**28-10**	**29-11**	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**09-05**	**20-06**	**12-09**	**29-09**	**31-10**	**5-12**	**Q1**		
Verbinding A8-A9 / Landschapsplan													Olthof	Juni 2019: Dit onderwerp maakt deel uit van het coalitieakkoord “Duurzaam doorpakken”: In februari en eind mei van dit jaar bent u per brief geïnformeerd (kenmerken 1 1 60469/1 357255 en 1 427994/1 427999) over de stappen van het project 'Landschapsplan Stelling van Amsterdam / Verbinding A8-A9'. In de brief van eind mei hebben wij o.a. aangegeven dat u het Landschapsplan in kwartaal 1 van 2021 zou ontvangen. Dat wordt nu Q4 van 2021. Wij bekijken samen met de partners uit de Stuurgroep Verbinding A8-A9 en het consortium of dit proces is te versnellen. 14-06 technische briefing 06-09 ter kennisname Bouwstenen voor het Landschapsplan Stelling van Amsterdam / Verbinding A8-A9’ (C-agenda) 11-01-2022 19.00-21.00 uur technische sessie Landschapsplan Stelling van Amsterdam/A8-A9, met uitnodiging van de commissie EFB 17-01-2022 Landschapsplan Stelling van Amsterdam/A8-A9 (A-agenda), met uitnodiging van de commissie EFB *Krommenie/Assendelft:* Informeren over het uitvoeringsprogramma Krommenie/Assendelft cie M&B april 2021 (C-stuk)
Bereikbaarheid Haarlemmermeer-Bollenstreek													Olthof	Juni 2019: dit onderwerp staat in het coalitieakkoord “duurzaam doorpakken”: Bereikbaarheid Bollenstreek. Alle Noord-Hollandse belanghebbenden zullen opnieuw gehoord worden over de voorkeursvariant. N.a.v. deze gesprekken zal, op basis van het Noord-Hollandse belang, opnieuw gesproken worden met de provincie Zuid-Holland over de verdere realisatie van de weg en de voorkeursvariant. 25-03-2020 in Stuurgroep 20-04-2020 Voordracht in cie. M&B 18-05-2020 Voordacht in PS (in uitloopvergadering 25-05) Juni 2020 *Netwerkstudie Haarlemmermeer* PNH start samen met Haarlemmermeer (penvoerder) en Vervoerregio Amsterdam een Netwerkstudie Haarlemmermeer 2040 (zie brief 1440252/1440261 van 24-06-2020, C-agenda alle commissies aug. 2020). 20-05-2021 gezamenlijke online informatiebijeenkomst, organisatie vanuit Haarlemmermeer 06-09-2021 Gezamenlijke actie-agenda netwerkstudie Haarlemmermeer (B-agenda) *Bennebroekerweg* Begin oktober 2020 hebben wij u geïnformeerd over de intentieovereenkomst die wij hebben afgesloten met onze partners de Vervoerregio en gemeente Haarlemmermeer. Cie M&B 22 maart 2021 (C-agenda) Aanpak en een Samenwerkingsovereenkomst (SOK) voor de gecombineerde verkenning- en

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 13 december 2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021		2022									2023	GS	Behandeling
Commissie M&B	**28-10**	**29-11**	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**09-05**	**20-06**	**12-09**	**29-09**	**31-10**	**5-12**	**Q1**		
														planfase. In de SOK maken wij afspraken over de organisatie, planning en financiën van het project (Nieuwe) Bennebroekerweg voor het komende jaar. Gedurende het jaar werken we toe naar een voorkeursalternatief voor de (Nieuwe) Bennebroekerweg.
Broek in Waterland													Olthof	De gekozen vorm van co-creatie is ingezet door PS en wordt doorgezet in de vervolgaanpak. Het Plan van Aanpak voor het vervolg zal in april 2020 worden voorgelegd aan de Stuurgroep. Vervolgens zal dit door GS worden vastgesteld. De aanpak is in lijn met het reeds doorlopen proces. Als onderdeel hiervan worden de commissieleden Mobiliteit en Bereikbaarheid uitgenodigd voor specifieke inloopavonden/workshops. In Q4 2020 wordt een moment gezocht om de commissie bij te praten over deze aanpak. 26-10-2020 Nota vervolgstudie naar een mogelijke onderdoorgang in Broek in Waterland, N247 (B-agenda) De vervolgstudie naar een mogelijke onderdoorgang in de N247 in Broek in Waterland is gestart. Hiervoor hebben de leden van de Statencommissie Mobiliteit en Bereikbaarheid een uitnodiging ontvangen om dit proces van dichtbij te volgen via ateliers. Streven is om in Q2 van 2022 een uitgewerkt voorstel voor de onderdoorgang voor te kunnen leggen aan GS en PS waarbij er inhoudelijk nog een keuze kan worden gemaakt over de inrichting van de N247 qua rijstrookindeling, mede in relatie tot de financiering. In Q3 2022 zal dan een definitieve keuze worden voorgelegd aan PS over de realisatie van een onderdoorgang.
N247-16, Bereikbaarheid Waterland													Olthof	29-11 Voortgang project N247-16, Bereikbaarheid Waterland (B-agenda)
Bereikbaarheid kust Zuid-Kennemerland													Olthof	Bereikbaarheid kust Zuid-Kennemerland: De eerste stap is gezet: het verbeteren van de spoorverbinding tussen Amsterdam/Haarlem en Zandvoort. De regio is uitgenodigd om voorstellen te doen hoe om te gaan met het resterende budget. De coronaperikelen en beperkte capaciteit bij de gemeenten hebben er toe geleid dat niet meer in Q3 2020 maar voor de zomer van 2021 de voorstellen gereed zijn voor besteding van het resterende budget. Doel van de strategische samenwerkingsagenda is om eind dit jaar een PvA te hebben en daarin voorstellen voor het resterende te doen. Dat komt dan in de eerste helft van 2022 terug in de commissie M&B.
Houtribdijk													Olthof	In Q1 en Q2 2020 inventariseren we bij RWS de huidige situatie en ambities voor de Houtribdijk, zowel op het gebied van mobiliteit als de potentie om de biodiversiteit van het Markermeer te versterken. Ook met Flevoland gaan we in gesprek om de ontwikkelingen aldaar te bespreken. De verwachting is dat PS in Q4 2020 een notitie ontvangt wat de inventarisatie tot dan toe heeft opgeleverd en waar we als provincie eventueel op zouden kunnen inspelen. De inventarisatie is nodig om richting te kunnen bepalen. Hierin betrekken we ook de Omgevingsvisie en het OV Toekomstbeeld. RWS beheert de Houtribdijk, IJsselmeer en het Markermeer. Noord-Holland gaat over het Natura 2000 beleid van het Markermeer. 26-10-2020 in cie. M&B (B-agenda)

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 13 december 2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021		2022									2023	GS	Behandeling
Commissie M&B	**28-10**	**29-11**	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**09-05**	**20-06**	**12-09**	**29-09**	**31-10**	**5-12**	**Q1**		
iDienst VMAAS (Verkeersmanagement as a Service)														Nieuw onderwerp betreffende de verkeersmanagement IDiensten: MAAS/IDiensten, eerder Verkeersmanagement as a Service genoemd. (Samenhang met andere onderwerpen zoals smart mobility en toekomst bediening kunstwerken.) 14-06-2021 Afnemen iDienst VMaaS ('Verkeersmanagement as a Service') door en voor provincie Noord-Holland (B-agenda)
Smart Mobility													Olthof	Er wordt jaarlijks gerapporteerd over de activiteiten in het Uitvoeringsprogramma. De Voortgangsrapportage 2019 Uitvoeringsprogramma Smart Mobility 2018 - 2020 is voor het zomerreces toegezonden. (C-agenda 31-08) 30-11-2020 technische briefing 22-04-2021 Voordracht Focus Smart Mobility in cie. M&B, 17-05 in PS
Gebiedscontracten														30-11-2020 technische briefing
OV Toekomstbeeld OV jaarverslag OV-concessies OV-concessie Gooi en Vechtstreek													Olthof	22-06-2020 Technische briefing over de winnende aanbieder van de nieuwe OV-concessie Gooi en Vechtstreek 31-08-2020 input PS voor de nieuwe OV-concessie Gooi en Vechtstreek (B-agenda). In Q4 2020 kan hierover terug worden gerapporteerd. 31-08-2020 Ter kennisname Het Jaarverslag 2019 concessies Openbaar Vervoer (C-agenda) Er is een start gemaakt met het opstellen van een Ketenaanpak Noord-Holland. Dit is een vertaling van de opdracht om een OV-visie te maken: Beleidsmatig is namelijk met alle partners het Regionaal OV toekomstbeeld opgesteld. Hierin is feitelijk een visie voor heel NH geschetst (stip aan de horizon). Het ontbreekt nu aan een aanpak voor de komende jaren en de rol van PNH hierin. Voor de zomer hebben wij een inventarisatie gemaakt van de knelpunten in de concessiegebieden en met de aangrenzende concessies. Daarvoor doen we een ronde langs de aangrenzende provincies, de VRA, de gemeenten (via de PVVB'n), ROCOV NH, ROVER en PS. Deze laatste willen wij inplannen op 20 april 2020. Omdat er natuurlijke momenten zijn om aanpassingen door te voeren in de concessies (herijking NHN in 2021, HIJ in 2022 en start nieuwe concessie GV in 2021), gebruiken we Q2 en Q3 2020 voor de inventarisatie. In Q4 2020 kan hierover terug worden gerapporteerd. In de ketenaanpak worden alle OV gerelateerde werkzaamheden met elkaar in verband gebracht en met andere beleidsvelden/programma's, zoals OV-knooppunten/Samen Bouwen aan Bereikbaarheid en de Verstedelijkingsstrategie. OV Toekomstbeeld: De provincie Noord-Holland werkt samen met vervoerders en overheden in de regio aan een sterk OV-netwerk in de provincie. Eind 2019 is het Regionaal OV Toekomstbeeld 2040 voor Noord-Holland en Flevoland (ROVT) opgeleverd en bestuurlijk vastgesteld. Met de vaststelling van het ROVT hebben de betrokken bestuurders besloten om vervolgstappen te zetten om het voorkeursnetwerk ROVT te realiseren. Dit netwerk is een visie op het toekomstig OV-netwerk dat in 2040 gerealiseerd moet zijn. Voordat daadwerkelijke realisatiebesluiten van ambities in het netwerk aan de orde zijn, zal eerst nog verkennend onderzoek moeten worden uitgevoerd.

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 13 december 2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021		2022									2023	GS	Behandeling
Commissie M&B	**28-10**	**29-11**	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**09-05**	**20-06**	**12-09**	**29-09**	**31-10**	**5-12**	**Q1**		
														Na vaststelling van het ROVT eind 2019 is de commissie Mobiliteit & Bereikbaarheid in 2020 geïnformeerd over de voortgang van het vervolg op het ROVT: - 20 januari 2020 : B-agenda – kenmerk 1309457/1309462; - 31 augustus 2020 : C-agenda – kenmerk 1440972/1440978; - 30 november 2020 : B-agenda – kenmerk 1510902/1519010. 15-02 vaststellen onderzoeksagenda vervolg Regionaal OV Toekomstbeeld 2040 01-03-2021 Technische briefing Transitieplan OV-concessies N-H als gevolg van de coronacrisis 22-03-2021 Transitieplan OV-concessies N-H als gevolg van de coronacrisis (B-agenda) 06-09 Beschikbaarheidsvergoeding 2021 en transitieplan Openbaar Vervoer Noord-Holland (C-agenda) **14-02-2022 jaarrapportage Onderzoeksagenda ROVT 2040 (C-agenda)**
Fiets													Olthof	31-08-2020 Uitvoeringsregeling subsidie regionaal fietsnetwerk 2020 en intentieverklaring doorfietsroute regio Alkmaar (C-agenda) 15-02-2021 Uitvoeringsregelingen verkeersveiligheid (incl fiets) 2021 (C-agenda) Begin Q2 2021 zullen wij een Uitvoeringsagenda Actieve Mobiliteit voorleggen aan PS. Onderdeel daarvan is een bestedingsplan voor de bestaande en nieuw beschikbare middelen uit het coalitieakkoord. In de regio's Alkmaar en Gooi- en Vechtstreek is inmiddels een intentieverklaring voor regionale doorfietsroutes ondertekend. In 2021 verwachten we ook in de regio Zuid-Kennemerland-IJmond bestuurlijk gedragen plannen te kunnen bekrachtigen. In samenwerking met de partners in de MRA werken we aan een plan om gezamenlijk de fietsparkeervoorzieningen bij R-Net haltes te gaan verbeteren. Met ProRail en gemeenten werken we samen aan een plan om fietsparkeervoorzieningen bij stations in Noord-Holland in beeld te brengen bij het door het Rijk beschikbaar gestelde gelden vanuit het Klimaatakkoord. Bij het BO-Mirt van 26-27 november 2021 zijn voor diverse stations gelden beschikbaar gesteld. Binnen de INHI nemen we fietsveiligheid mee in de beoordeling van onze wegen. In 2021 lanceren wij een vernieuwde en met de (door-)fietsopgave samengevoegde uitvoeringsregeling Kleine Infrastructuur met hoge subsidiepercentages voor investeringen in fietsveiligheid (70%) en doorfietsroutes (80%). Vooralsnog zijn er voor de Spitspont Velsen geen nieuwe afspraken nodig. Wij houden de ontwikkelingen in de gaten. *Proces Nationaal Toekomstbeeld Fiets, Regionaal Toekomstbeeld Fiets en de oplegger Actieve Mobiliteit* De besluitvorming over het Nationaal en het Regionaal Toekomstbeeld zal in november 2021 op het BO MIRT plaatsvinden. De eerste fase voor het Nationaal Toekomstbeeld fiets (NTF) is een Nationale Contourenschets van het NTF. Onze input hiervoor zal geleverd worden via een Regionale Contourenschets voor Noord-Holland, VRA en Flevoland.

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 13 december 2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021		2022									2023	GS	Behandeling
Commissie M&B	**28-10**	**29-11**	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**09-05**	**20-06**	**12-09**	**29-09**	**31-10**	**5-12**	**Q1**		
														De verwachting is om in Q2 de Regionale Contourenschets, tezamen met een eerste concept van de 'oplegger Actieve Mobiliteit' (eerder ook genoemd Uitvoeringsagenda Actieve Mobiliteit), voor te leggen. Als B-stuk om te bespreken. 14-06-2021 Concepten actieve mobiliteit en regionaal toekomstbeeld fiets (B-agenda) Verwachting **14-02-2021** cie. M&B Voordracht Regionaal Toekomstbeeld Fiets en de oplegger actieve mobiliteit
N241 - AC de Graafweg													Olthof	19 september 2019: Provinciale Staten heeft het Provinciaal Inpassingsplan (PIP) definitief vastgesteld op 4 maart 2019. Er lopen dertien beroepszaken tegen het PIP, waaronder één van gem Opmeer. GS heeft 14 mei 2019 het Landschappelijk Inpassingsplan(LIP) vastgesteld. 31-08-2020 Onteigening N241 (C-agenda) 28-10-2021 Voordracht Verklaring van geen bedenkingen (VVGB) in cie. M&B (8-11 in PS)
PIP vernieuwing en verbreding Cruquiusbrug													Olthof	Q3 2020 ontwerp PIP ter kennisname naar PS (C-agenda 28-09-2020). 18-01-2021 Samenwerkingsovereenkomst Cruquiusbrug (C-agenda) 22-03-2021 Voordracht vaststelling PIP in cie. M&B (12-04 in PS)
Programma centrale bediening kunstwerken													Olthof	30-03-2020 Werkbezoek Bediencentrale en Vrouwenverdrietbrug is i.vm. het coronavirus vervallen. In de cie. M&B van 24-02-2020 heeft u besloten 32 kunstwerken volgens de veiligheidseisen van de machinerichtlijnen (MRL) te koppelen aan de bediencentrale in Heerhugowaard en daarvoor het benodigde budget beschikbaar te stellen. Dit besluit is in uw PS-vergadering van 09-03-2020 bekrachtigd. Met dit besluit is een extra investering van € 9,5 miljoen gemoeid. In de Statencommissie is reeds aangegeven dat niet met zekerheid te zeggen is of dit bedrag voldoende is, omdat op dit moment niet exact bekend is wat de status van de kunstwerken is. Ook is er een diversiteit van de kunstwerken waardoor ieder kunstwerk apart moet worden beoordeeld. GS zullen u spoedig informeren over de ontwikkelingen. 22-06-2020 Brief PS over 24u centrale bediening (van C naar B-agenda) 31-08-2020 Voortgang transitie brug- en sluisbediening (van C naar B-agenda) 17-09-2020 werkbezoek aan de bediencentrale Langebalk in Heerhugowaard en de Kogerpolderbrug bij De Woude (geannuleerd wegens onvoldoende aanmeldingen) 27-09-2021 Vervolg centrale bediening kunstwerken (B-agenda)
Herstel bruggen Krommenie													Olthof	28-09-2020 Stand van zaken via brief van GS (C-agenda) **Verwachting eind Q1 2022** PS worden geïnformeerd over planning bruggen Krommenie (B-agenda)
Leeghwaterbrug													Olthof	Evaluatie gehele project **Q1-2022, verwachting februari** (C-stuk)
Agenda slimme en schone logistiek													Olthof	Nieuwe onderwerp, zoals aangekondigd in het coalitieakkoord. De provincie stelt een agenda slimme en schone logistiek op om de provinciale inzet betreffende het goederenvervoer verder vorm te geven. 30-09 (uitloop 27-09) concept Agenda Slimme en Schone Logistiek Noord-

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 13 december 2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021		2022									2023	GS	Behandeling
Commissie M&B	**28-10**	**29-11**	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**09-05**	**20-06**	**12-09**	**29-09**	**31-10**	**5-12**	**Q1**		
														Holland (B-agenda) Q4 '21/Q1 '22: Verwerken feedback commissie en stakeholders tot definitieve agenda slimme en schone logistiek Verwachting 21-03-2022 cie M&B: Voordracht Agenda Slimme en Schone Logistiek Noord-Holland
Goederenvervoer over water en Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP) / Duurzame Mobiliteit													Olthof	Goederenvervoer over water: Op 4 februari 2020 hebben wij kennis genomen van het rapport 'Vervolgonderzoek goederenvervoer over water, provincie Noord-Holland'. We gaan aan de slag met de aanbevelingen uit het onderzoek en werken dit de komende periode uit in beleidsvoorstellen. Het genoemde onderzoek wordt als input gebruikt voor de totstandkoming van het Regionaal Mobiliteitsplan (RMP). De provincie Noord-Holland en de provincie Flevoland werken samen met gemeenten en andere relevante partijen de afspraken uit het Klimaatakkoord uit via het RMP. De aanbevelingen uit het genoemde onderzoek zullen landen in het concept-RMP dat in Q3 aan u wordt voorgelegd ter bespreking. Op basis van uw bespreking en de bespreking in andere bestuursorganen in de regio wordt eind 2020 een definitief RMP opgesteld dat aan u begin 2021 ter besluitvorming voorgelegd wordt. 20-04-2020 Technische briefing Duurzame Mobiliteit 28-09-2020 concept-RMP in cie. M&B (B-agenda) 27-09-2021 Definitief RMP in cie. M&B (B-agenda)
Onderzoeken doortrekken NZ-lijn Zaanstad/Purmerend en Schiphol/Hoofddorp													Olthof	*Onderzoek doortrekken NZ-lijn Zaanstad/Purmerend:* Samen met onze partners VRA, gemeente Amsterdam, Zaanstad en Purmerend zijn we gestart met het uitvoeren van een probleemanalyse naar de HOV capaciteit tot en met 2040 op de ZaanIJ-corridor en de verbinding Amsterdam-Purmerend. In het onderzoek is gekeken naar de Ruimtelijke ontwikkelingen in Amsterdam-Noord en Zaanstad, ook in samenhang met Haven-Stad. De probleemanalyse is de eerste fase in het onderzoek naar het doortrekken van de noord-zuidlijn richting Zaanstad en Purmerend en het project loopt richting zijn einde. Naar planning worden de resultaten in Q1 2021 vastgesteld en verwachten wij PS in een gezamenlijke informatiebijeenkomst met raadsleden te informeren over de resultaten. 01-03-2021 19.00-21.00 uur online presentatie aan raads- en Statenleden over de onderzoeksresultaten naar het HOV op de Zaan-IJ corridor en de corridor Amsterdam-Purmerend (i.s.m. en georganiseerd door Vervoerregio Amsterdam) 22-03-2021: rapport in cie. M&B ter bespreking (B-agenda) In de volgende fase wordt onderzocht welke oplossingsrichting het meest geschikt is om de reizigersgroei op de corridors op te vangen. Het is de intentie om het onderzoek uit te voeren onder het programma SBaB. *Doortrekken NZ-lijn naar Schiphol/Hoofddorp:* Onze belangrijkste prioriteit in het Regionaal OV Toekomstbeeld 2040 (ROVT) is deze doortrekking. Het ROVT is aangeboden aan de Minister van I&W in het BO MIRT 2019. Een nationale alliantie van zeven partijen, waaronder de provincie Noord-Holland, heeft in november 2020 een bod neergelegd bij het Rijk met het voornemen om gezamenlijk circa € 1 miljard bij te dragen ten behoeve van het

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 13 december 2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021		2022									2023	GS	Behandeling
Commissie M&B	**28-10**	**29-11**	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**09-05**	**20-06**	**12-09**	**29-09**	**31-10**	**5-12**	**Q1**		
														doortrekken van de NZ-lijn en het sluiten van de ringlijn Amsterdam. In het BO MIRT 2020 is vervolgens geconstateerd dat er nu geen middelen beschikbaar zijn voor het starten van een MIRT-verkenning. De afspraak is gemaakt om in het project ZWASH (Zuidwestcorridor Amsterdam/Schiphol/ Hoofddorp) gezamenlijk door te gaan met de verdere uitwerking van een integrale ontwikkelstrategie, waarin de ruimtelijke economische ontwikkelingen inclusief versnelling woningbouw en de ontwikkelingen omtrent luchtvaart en internationaal treinverkeer aansluiten op de bereikbaarheidsmaatregelen in openbaar vervoer, weg en fiets. In het BO MIRT 2021 moet dan een besluit worden genomen. Dit project is één van de onderdelen van het Rijk/Regio programma Samen Bouwen aan bereikbaarheid (SBAB). Voor beide onderzoeken zal aan PS worden gevraagd hoe zij hierbij betrokken willen worden. **07-12-2021 Digitale bijeenkomst op 7 december over Hoogwaardig OV corridor Haarlem-Schiphol/Amsterdam 2040. Dit is een technische briefing waar PS-leden technische en verhelderende vragen kunnen stellen over de studie.** 17-01-2022 cie M&B Bekostigen doortrekken Noord/Zuid-lijn naar Schiphol en Hoofddorp (C-agenda) **14-02-2022 rapport Hoogwaardig OV corridor Haarlem-Schiphol/Amsterdam 2040 (B-agenda)**
Verdubbeling spoor Alkmaar-Den Helder													Olthof	Met de regio is gesproken over de ontwikkeling van deze spoorverbinding in het samenwerkingsprogramma De Kop Werkt! Er ligt een niet-gepubliceerd rapport, waarin gekeken is naar een aantal mogelijkheden (andere spoorproducten). De regio wil echter vooral vasthouden aan wat ze nu hebben, namelijk een IC, en van daaruit verder (een verdubbeling, die zo'n 400 mln. euro kost). In Q2 van 2021 zullen PS worden geïnformeerd over de resultaten van onze inzet rond de opgave. Op initiatief van de NS is de provincie samen met de gemeenten gestart met het opstellen van een ontwikkelagenda voor de corridors in Noord—Holland waaronder de Zaancorridor. Stand van zaken van deze regionale ontwikkelagenda (C-agenda cie. M&B 22-03-2021)
Oplossen knelpunten Den Helder													Olthof / **Pels**	Eind 2020 worden maatregelen uitgevoerd aan de N250. Hierbij worden intelligente verkeersregelinstallaties geplaatst en een kruising aangepast. De fysieke werkzaamheden zijn uitgevoerd. Verder is binnen het samenwerkingsverband De Kop Werkt! onderzoek gedaan naar verkeers-/mobiliteitsmanagement maatregelen om de verkeersstromen te spreiden/reguleren. Ook is nader onderzoek gedaan naar meer grootschalige infrastructurele oplossingen. Zoals een nieuwe brug ter hoogte van de Ravelijnweg en het verplaatsen van de Moormanbrug. Deze maatregelen zullen in samenhang met de ontwikkeling van het maritiem cluster verder worden uitgewerkt en beoordeeld.

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 13 december 2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021		2022									2023	GS	Behandeling
Commissie M&B	**28-10**	**29-11**	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**09-05**	**20-06**	**12-09**	**29-09**	**31-10**	**5-12**	**Q1**		
														In **Q2** 2022 zullen PS over de voortgang van het maritiem cluster geïnformeerd worden.
Herallocatie Investerings-pakket Bereikbaarheid Regio Alkmaar													Olthof	06-09-2021 Voordracht Herallocatie van de middelen in het Investeringspakket Bereikbaarheid regio Alkmaar (13-09-2021 in PS)
Duurzame oeververvangingen													Olthof	22-03-2021 technische briefing
Infrastructuur														
PMI/PMO: Doorontwikkeling Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur& Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud **iMPI** (incl. doorfietsroute N232 bij Badhoevedorp)													Olthof	In april 2020 ontvangt de cie. een enquête over de doorontwikkeling PMI/PMO, waarvan de uitkomsten worden besproken in een BOT-overleg op 15-06. N.a.v. de uitkomsten van de enquête is dit BOT-overleg vervallen (zie nieuwsmail 27 mei 2020): *BOT-overleg PMI/PMO commissie M&B 15 juni vervalt vanwege aangeleverde informatie in de enquête* De enquête over de doorontwikkeling van het PMI/PMO is met veel aandacht ingevuld door PS. De duidelijke onderbouwde antwoorden geven een goed beeld van de wensen en verbetervoorstellen van PS. Daarbij valt op dat uw ideeën over het PMI/PMO verder reiken dan enkel het visueel samenvoegen van beide meerjarenprogramma's. Bijvoorbeeld de wijze van de politieke agendering van de geprogrammeerde projecten komt als thema naar voren. PS bevragen met een digitale enquête is een nieuwe methode en past goed in deze 'corona-tijd'. De uitgebreide antwoorden en de reikwijdte van de verbetervoorstellen vragen een bredere analyse dan voorzien. Voor de aankomende commissie M&B zal daarom het BOT-overleg komen te vervallen. Uw input gaan wij meenemen en wij zullen u voor het zomerreces informeren over de resultaten en de vervolgstappen. De eerste laagdrempelige aanpassingen die uit de enquête komen kunnen we wel al meenemen in de behandeling van het nieuwe meerjarenprogramma 2021-2028, hierover zullen wij u ook informeren. Uiteindelijk zal de eerste 'concept'versie van het samengevoegde PMI/PMO onder de nieuwe naam 'integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur' (iMPI) komend najaar, tegelijk met de nieuwe begroting, geagendeerd worden in de vergadering van PS. 31-08-2020 Uitkomsten enquête en bespreken stand van zaken doorontwikkeling PMI/PMO (B-agenda) 26-10-2020 Voordracht iMPI (v/h PMI/PMO) in cie. M&B 09-11-2020 Voordracht in PS Actualisatie iMPI zit bij de Eerste begrotingswijziging 2021: M&B 15-02-2021, PS 08-03-2021 (zie schema bovenaan) 22-04 BOT-overleg Financiële opgave bouwen en onderhouden infrastructuur (komt aan de orde bij behandeling in de kaderbrief in juni) 06-09-2021 Actualisatie werkafspraken met PS over het iMPI (C-agenda) 06-09-2021 Technische briefing Pitch promoties infraprojecten 27-09-2021 2e Technische briefing over projecten iMPI 28-10-2021 Voordracht iMPI 2022-2029 en voordracht bij Begroting 2022, 08-11 in PS

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 13 december 2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021		2022									2023	GS	Behandeling
Commissie M&B	**28-10**	**29-11**	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**09-05**	**20-06**	**12-09**	**29-09**	**31-10**	**5-12**	**Q1**		
														27-01-2022 Halfjaarlijkse technische briefing "Projecten iMPI" **14-02-2022 Actualisatie iMPI** **29-09-2022 Halfjaarlijkse technische briefing "Projecten iMPI"** **31-10-2021 Actualisatie iMPI** 2023 e.v.: 1 cie.verg. eerder dan behandeling EBW: technische briefing "Projecten iMPI" 2023 e.v.: 1 cie.verg. eerder dan behandeling begroting; technische briefing "Projecten iMPI"
investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi)														De investeringsstategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi) heeft raakvlakken met de commissies NLG (biodiversiteit) en RWK (wonen/bereikbaarheid/ruimte). 22-04-2021Technische briefing Algemene beeldvorming iNHi, met uitnodiging van NLG en RWK 17-01-2022 BOT overleg iNHi 21-03-2022 Concept iNHi Kernbehoefte infrastructuur-netwerk (B-agenda M&B, C-agenda NLG en RWK) 20--06-2022 Voordracht vaststelling iNHi in M&B,(A-agenda M&B, C-agenda NLG en RWK) 04-07-2022/11-07-2022 Voordracht vaststelling iNHi in PS
Verandering Onteigeningsprocedure													Rommel (Grond)	Omdat de Omgevingswet opnieuw is uitgesteld wordt de op 31-08-2020 geplande technische briefing 'verandering Onteigeningsprocedure' voor de commissies NLG (trekkende commissie) en M&B (Infrastructuur) verplaatst naar Q1 2022.
Luchtvaart (incl. Schiphol)														
Luchtvaart													Olthof	Zoals in het coalitieakkoord al is aangegeven, is het Rijk bevoegd gezag ten aanzien van Schiphol. Daarmee is het overleg op nationaal niveau richtinggevend. Dit voorjaar wordt vanuit het kabinet de concept-luchtvaartnota 2020-2050 verwacht. Deze nota dient antwoord te geven op de vraag hoe de luchtvaart zich kan ontwikkelen in balans met andere maatschappelijke belangen zoals veiligheid, duurzaamheid en leefbaarheid. Inzet vanuit het kabinet is dat de luchtvaart stiller en duurzamer wordt, waarbij veiligheid steeds voorop staat. De Bestuurlijke Regie Schiphol – het samenwerkingsverband van provincies en gemeenten die binnen het werkingsgebied van Schiphol (48 Lden) – zal een zienswijze voorbereiden op de concept-luchtvaartnota. De Staten zullen daarover worden geïnformeerd. 15-06-2020 Masterclass Luchtvaart 22-06-2020 Bespreken Zienswijze BRS op Luchtvaartnota (B-agenda) 15-02-2021 Zienswijze BRS op ontwerp-Voorkeursbesluit luchtruimherziening (B-agenda) 15-02-2021 Position paper BRS governance omgeving Schiphol (C-agenda) 22-03-2021 Technische briefing planning en proces komende 2 jaar April 2021: - Schiphol (LVB1) initiatiefwet nachtsluiting. PS informeren over de ter visielegging van twee ontwerpbesluiten over luchtvaart en insteek BRS bij de inhoudelijke beoordeling daarvan.

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 13 december 2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021		2022									2023	GS	Behandeling
Commissie M&B	**28-10**	**29-11**	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**09-05**	**20-06**	**12-09**	**29-09**	**31-10**	**5-12**	**Q1**		
														14-06-2021 Zienswijze van de Bestuurlijke Regie Schiphol op de "ontwerpwijziging Luchthavenindelingbesluit Schiphol vanwege technische wijzigingen" van het kabinet (C-agenda). 20-05-2021 voorbereiden BOT overleg proces luchtvaart 27-09-2021 technische briefing proces luchtvaart / samenhang met RO, met uitnodiging van cie. RWK 28-10-2021 o.v.b. BOT overleg proces luchtvaart, met uitnodiging van cie. RWK 29-11-2021 Informeren PS over aanpassing luchthavenbesluiten in de omgevingsverordening
Luchthavenbesluit (LHB) Amsterdam Heliport (Westpoort)													Olthof	De provincie is ten aanzien van de regionale luchtvaart wél bevoegd gezag. De agendering van het Ontwerp-Luchthavenbesluit (LHB) Westpoort in de cie. volgt naar verwachting in oktober of november (C-stuk). 18-01-2021 Voordracht Luchthavenbesluit Westpoort in cie. M&B 01-02-2021 Voordracht Luchthavenbesluit Westpoort in PS
NZKG en (Zee)havens														
Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren													Pels	Via het Bestuursplatform Noordzeekanaalgebied zijn wij met onze partners de ruimtebehoefte voor de toekomst aan het uitwerken. Welke ruimte is er op korte en lange termijn nodig voor de verplaatsing van bedrijven uit de transformatiegebieden. Tevens wordt de benodigde ruimte voor energietransitie verder uitgewerkt en gekwantificeerd. Ook de benodigde ruimte voor circulaire economie en groei van de haven wordt in beeld gebracht. Q4 2020 worden deze feiten m.b.t. de benodigde ruimte aan de Staten aangeboden. Op basis van deze feiten zal een gezamenlijk proces met de partners in het Noordzeekanaalgebied starten om integrale keuzes te maken. Hoe dit proces er precies uit gaat zien is nog niet te voorspellen omdat het Noordzeekanaalgebied wellicht door het Rijk aangewezen wordt als NOVI gebied. In NOVI-gebieden kunnen ook pilots gestart worden met wet- en regelgeving die van invloed kunnen zijn op de integrale afweging. De Staten en de gemeenteraden zullen hier nauw bij betrokken worden. Ook de uitkomsten van de verstedelijkingsopgave Q4 2020 zullen hierbij ook een bouwsteen zijn. *Den Helder* De Rijksbouwmeester zal samen met de regio, het Rijk en de provincie een strategisch ruimtelijke verkenning laten verrichten voor het maritiem cluster Den Helder en de Kop van Noord-Holland. Speerpunten hierbij zijn havenontwikkeling, maritieme stadsontwikkeling, energietransitie en bereikbaarheid. De verkenning levert een aantal scenario's op, als input voor de gemeentelijke omgevingsvisie. In Q4 worden de resultaten van de verkenning ter informatie aan PS verstrekt. 01-10-2020 informatiebijeenkomst Energiehaven, met gem. Velsen en cie. EFB (geannuleerd wegens onvoldoende aanmeldingen) Datum volgt voor BOT/TB havens

Provincie Noord-Holland

Lijst Ingekomen stukken november voor PS 13 december 2021

Nr.	Omschrijving
1	**Concerncontrol: brief GS aan PS inz. Fraudebeleid (Rekeningencie 16-12-2021 en C-agenda EFB 17-1-2022)** Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten zijn primair verantwoordelijk voor de preventie en detectie van fraude. Het fraudebeleid draagt bij aan het invullen van deze verantwoordelijkheid.
2	**Concerncontrol: Brief GS aan PS inz. Managementletter 2021 (Rekeningencie 16-11-2021 en C-agenda EFB 17-1-2022)** Op 10 november jongstleden heeft Publiek Belang Accountants de Managementletter 2021 aan de provincie Noord-Holland (PNH) opgeleverd. In de Managementletter rapporteert de accountant over de interim-controle 2021 die met name gericht is op de administratieve processen, de IT-omgeving, de verbijzonderde interne controle en een aantal verslaggevingsaspecten.
3	**EHDF motie 42: Brief GS aan PS inz. Vervolg van het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (C-agenda EFB 17-1-2022)**
4	**Mobiliteit: Ingekomen mail ABC Architectuurcentrum Haarlem, juryrapport Ideeënprijsvraag Verbetering Verkeersveiligheid Zeeweg Bloemendaal (C-agenda M&B 17-01-2022)**
5	**Mobiliteit: Ingekomen mail open brief Overlast Coenbrug Zaanstad (C-agenda M&B 17-01-2022)**
6	**Mijnbouwwet/geothermie: Advies winningsvergunning geothermie Middenmeer III (c-agenda NLG & RWK 10-1-2022)** ECW Geoholding BV heeft een tijdelijke winningsvergunning voor aardwarmte aangevraagd voor de locatie Middenmeer III. Dit valt onder de Mijnbouwwet; het Rijk is hiervoor het bevoegd gezag. Aan onze provincie is gevraagd om advies uit te brengen omdat het wingebied in Noord-Holland valt. Het advies is voorbereid door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied en is tot stand gekomen in overleg met de gemeente Hollands Kroon en het Hoogheemraadschap Noorderkwartier.
7	**Mobiliteit/Economie/Wonen: Bekostigen doortrekken Noord/Zuid-lijn naar Schiphol en Hoofddorp (C-agenda M&B -trekker- en EFB 17-01-2022 en C-agenda RWK 10-01-2022)** Het doortrekken van de Noord/Zuidlijn naar Schiphol en Hoofddorp en het sluiten van de metroringlijn Amsterdam is nodig om de bereikbaarheid op regionaal, nationaal én internationaal niveau te verbeteren. Bovendien maakt het woningbouw mogelijk. Er is €1,5 miljard nodig als cofinanciering van de reservering via het Nationaal Groeifonds. Een bijdrage van het Rijk kan de bekostiging rondmaken. Een alliantie van Vervoerregio Amsterdam, gemeenten Amsterdam en Haarlemmermeer, NS, Schiphol, KLM en provincie Noord-

	Holland heeft nu als alternatief een tijdelijke toeslag voor metro, bus, trein en parkeren op knooppunt Schiphol uitgewerkt. Dit om op terug te vallen als het Rijk niet of onvoldoende bijdraagt.
8	**Uitnodiging expertsessie over het aangescherpte EU klimaatbeleid (c-agenda RWK 10-1-2022)** In motie M51-2021 verzoeken PS het college van GS een expertsessie te organiseren over het aangescherpte EU klimaatbeleid, dat bekend is geworden onder de naam Fit for 55.
9	**Verslag Dag van de Ruimtelijke kwaliteit (PARK) & publicatie Verbonden Toekomst (c-agenda RWK 10-1-2022)** Op 15 september jl. vond in de Philharmonie in Haarlem de eerste 'Dag van de Ruimtelijke Kwaliteit Noord-Holland' plaats. Deze dag was door de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK), Steven Slabbers, georganiseerd, met als doel het publiek debat over de ruimtelijke kwaliteit aan te jagen. Van deze dag is een verslag gemaakt. Ook is het boekje 'Verbonden Toekomst' van de PARK verschenen. Het bundelt de inzichten die 32 maanden 'PARK-schap' hebben opgeleverd.
10	**Concerncontrol/Financiën: Voordracht Kadernota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2022-2025 (Rekeningencie 16-12-2021 enA-agenda EFB 17-1-2022)** De Financiële Verordening 2021 van de provincie Noord-Holland bepaalt dat de provincie één keer in de vier jaar de Nota Weerstandsvermogen & risicomanagement actualiseert. De kadernota beschrijft het voorgestelde beleid en geeft de kaders / beleidslijnen die bij het hanteren van risicomanagement door de provincie Noord-Holland worden gehanteerd.
11	**Klimaat / Wonen / Landbouw: Aanbiedingsbrief Minister Ollongren Geef richting maak ruimte (C-agenda RWK & NLG 10-01-2022)**
12	**Bereikbaarheid: Ingekomen mail Fietsersbond (C-agenda M&B 17-01-2022)**
13	**Motie 42: Brief GS aan PS inz. Intentieverklaringen Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed (c-agenda RWK 10-1-2022 en EFB 17-1-2022)** Eigenaren van gebouwen die willen deelnemen aan het RVO ontzorgingsprogramma 'Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed' vragen we om samen met de provincie Noord-Holland een intentieverklaring te ondertekenen. Daarmee spreken beide partijen de wil uit om samen te werken en het project helemaal te doorlopen. Het resultaat daarvan is een goed onderbouwd plan met een concreet maatregelenpakket om hun maatschappelijk vastgoed te verduurzamen. Om de plannen ook daadwerkelijk uit te voeren wordt op dit moment een subsidieregeling opgezet. Deze wordt naar verwachting begin 2022 van kracht. Hiervoor is een bedrag van € 2 mln. beschikbaar uit het provinciaal Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds.
14	**Landbouw: KORT Kwartaalverslag Greenport Aalsmeer Q3 - 2021 (C-agenda NLG 10-1-2022)**
15	**Dierenwelzijn: persbericht aan over de zienswijze 'Dierwaardige veehouderij' (C-agenda NLG 10-01-2022)**

16	**Financiën: Voordracht Legesverordening 2022 en tarieventabel 2022 (is vorige week aan A-agenda EFB 29-11-2021 gevoegd).** Met de vaststelling van de legesverordening 2022 en tarieventabel 2022 beschikt de provincie Noord-Holland over een redactioneel actuele verordening en tarieventabel.
17	**Recreatie: De agenda en stukken vergadering algemeen bestuur Twiske Waterland (C-agenda NLG 10-01-2022)**
18	**Recreatie: toekomstige samenwerking in het verband het Plassenschap Loosdrecht aanvullend document (C-agenda NLG 10-01-2021)**
19	**Mobiliteit: Persbericht kwartaalrapportage OV ombudsman Q3 2021 (C-agenda M&B 29-11-2021)**
20	**Leefbaarheid, Gezondheid en Milieu: Informatievoorziening VTH bij provinciale bedrijven d.d. 16 november 2021 (B-agenda NLG 22-11-2021)** Het college van Gedeputeerde Staten informeert Provinciale Staten voorafgaand aan iedere vergadering van de commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid over de ontwikkelingen op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) bij bedrijven die onder provinciaal bevoegd gezag vallen. Hieronder vallen ook Tata Steel en Harsco Metals
21	**Mobiliteit: Beschikbaarheidsvergoeding openbaar vervoer 2022 (C-agenda M&B 29-11-2021)** De steunmaatregelen van de rijksoverheid voor de openbaar vervoersector worden verlengd tot 1 september 2022.
22	**Mobiliteit: Bestuursovereenkomst hoogwaardig OV Randstad II (C-agenda M&B 29-11-2021)** Gedeputeerde Staten hebben ingestemd met de Bestuursovereenkomst hoogwaardig Openbaar Vervoer Randstad II. Direct na de ondertekening van het bestuursakkoord door alle betrokken partijen op 2 december a.s. zal hierover een nieuwsbericht worden verzonden.
23	**Mobiliteit/Ruimte: Zienswijze op concept actualisatie Nota van Uitgangspunten Sprong over het IJ (C-agenda M&B -trekker- 29-11-2021 en RWK 10-01-2022)** De gemeente Amsterdam heeft de concept actualisatie van de Nota van Uitgangspunten Sprong over het IJ ter inzage gelegd. De provincie dient een zienswijze in om haar ondersteuning voor het project uit te spreken en nogmaals te wijzen op de provinciale belangen bij de aansluiting op regionale fietsroutes, het belang van de cruisevaart, de doorgang van scheepvaart en de regionale context.
24	**Natuur / Landbouw: Stimulering van agroforestry en voedselbossen op landbouwgronden (C-agenda NLG 10-01-2022)**
25	**Natuur: Brief handhavingsverzoek stoffen in bestrijdingsmiddelen (C-agenda NLG 22-11-2021)**
26	**Recreatie: Agenda en stukken vergadering algemeen bestuur Groengebied Amstelland**
27	**Mobiliteit: Regionale werkagenda mobiliteit Zuid-Kennemerland IJmond (B-agenda M&B 17-01-2022)**

	Samen met de gemeenten in Zuid-Kennemerland/ IJmond is een regionale agenda opgesteld met maatregelen om de mobiliteit in deze regio de komende tijd aan te pakken. Met deze werkagenda wordt uitvoering gegeven aan het Perspectief Mobiliteit, wat 13 september 2021 is vastgesteld in Provinciale Staten. De regionale agenda dient om focus aan te brengen in de gezamenlijke inzet op het gebied van mobiliteit en kan gebuikt worden als discussiestuk met achterbannen. Inzet is om in het najaar 2022 dan met een volgende versie van de gezamenlijke agenda te komen.
28	**CO2 Impact Analyse: Brief GS aan PS inz. CO2 impact analyse Noord-Holland (C-agenda RWK en NLG 22-9-2021 en EFB en M&B 29-11-2021)** Het rapport 'CO2- impactanalyse Noord-Holland' van CE Delft is afgerond. Aanleiding van deze studie is dat de provincie Noord-Holland, zoals aangegeven in het huidig coalitieakkoord, graag wil weten wat de impact is van haar beleid op de CO2-uitstoot.
29	**Erfgoed: mail en afschrift brief (aan mw. Pels) van de boerderijenstichting NH inz. Waarderingskaart stolpboerderijen (wordt tkn toegevoegd aan de behandeling van de voordracht beleidskader erfgoed en cultuur EFB 29-11-2021; de mail en brief met NAW gegevens vindt u op de besloten ingekomen stukkenlijst))**
30	**Europa: Voordracht Europastrategie 2022-2030 (A-agenda EFB 29-11-2021)** In de Europastrategie beschrijven wij voor prioritaire onderwerpen welke Noord-Hollandse belangen er op Europees niveau spelen en welke Europese activiteiten en samenwerkingen bijdragen aan het realiseren van de provinciale opgaven.
31	**Financiën: Voordracht Laatste begrotingswijziging 2021(A-agenda EFB en M&B 29-11-2021 en c-agenda NLG en RWK 22-9-2021)** In de provinciale begroting wijzen Provinciale Staten toe voor welke doelen de provincie haar beschikbare middelen inzet. Deze laatste begrotingswijziging omvat een bijstelling van de verwachte inkomsten en uitgaven in 2021 op basis van de huidige verwachtingen.
32	**Leefbaarheid, Gezondheid en Milieu: Geur - Ontwerpbesluiten I en II Tata Steel (B-agenda NLG 22-11-2021)** De OD NZKG heeft twee ontwerpbesluiten opgesteld voor geur voor Tata Steel. Het eerste ontwerpbesluit betreft een herziening van het eerdere ontwerpbesluit voor een geurmaatregel bij Hoogoven 6. Het tweede ontwerpbesluit betreft het opstellen van geurvoorschriften voor het gehele bedrijf Tata Steel.
33	**Leefbaarheid, Gezondheid en Milieu: Omgevingsdienst IJmond, begrotingswijziging 2022 (A-agenda NLG 22-11-2021)** De begrotingswijziging 2022 van de Omgevingsdienst IJmond wordt aan PS toegezonden zodat PS een zienswijze op de stukken kunnen geven. De begrotingswijziging regelt de gevolgen van het uitstel van de Omgevingswet. Aangezien er geen inhoudelijke opmerkingen bij de documenten zijn, wordt PS voorgesteld om geen zienswijze te uiten.

34	**Ondermijning: Brief van GS aan PS inz. Uitvoeringsregeling subsidie bestuurlijke weerbaarheidsscans (c-agenda EFB 29-11-2021)** De 'Uitvoeringsregeling subsidie bestuurlijke weerbaarheidsscans Noord-Holland 2021' beoogt een impuls te geven aan de verhoging van de weerbaarheid tegen en bewustwording van ondermijning bij bestuurders van Noord-Hollandse gemeenten. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan in de strijd tegen ondermijnende criminaliteit. Om alle Noord-Hollandse gemeenten in aanmerking te laten komen voor deze regeling wordt ook met terugwerkende kracht tot 1 januari 2021 subsidie verleend
35	**Natuur: Brief gemeente Bloemendaal Programma Natuurnetwerk (PS 15-11-2021 betrekken bij agendapunt 13)**
36	**Natuur: Brief uitwerking bossenstrategie Noord Holland (C-agenda NLG 22-11-2021)**
37	**Recreatie: Brief toekomstige samenwerking recreatieschap (C-agenda NLG 15-11-2021)**
38	**Brede Basismonitor: Brief GS aan PS inz. Brede Basismonitor Noord-Holland (B-agenda EFB 29-11-2021 en c-agenda NLG (Cie NLG wordt uitgenodigd bij EFB van 29-11-2021)** De Brede Basismonitor geeft weer hoe in onze provincie de welvaart zich in de brede zin van het woord ontwikkelt. Aanleiding voor de ontwikkeling van deze monitor waren meerdere trendmonitoringvragen. In deze basismonitor zijn de trendmonitoringvragen samengevoegd tot een samenhangend geheel dat een integraal inzicht geeft van de belangrijke trends in Noord-Holland. De Brede Basismonitor wordt doorontwikkeld en krijgt jaarlijks een update die aansluit bij de P&C cyclus.
39	**Cultuur en erfgoed: Voordracht Beleidskader erfgoed en cultuur 2022 (A-agenda EFB 29-11-2021)** Het college biedt Provinciale Staten het geactualiseerde beleidskader erfgoed en cultuur 2022 ter besluitvorming aan. Met het beleidskader geeft het college vorm aan het cultuurbeleid en de prioriteiten die zij voor ogen heeft.
40	**Luchtvaart: Aanpassing luchthavenbesluiten in de omgevingsverordening (B-agenda M&B 29-11-2021)** In de luchthavenbesluiten voor de luchthavens Texel en Hilversum is een contour opgenomen met een geluidsmaat, die niet meer is voorgeschreven. Daarnaast zijn de beperkingen in deze luchthavenbesluiten niet in lijn met de sturingsfilosofie uit de Omgevingsvisie ("Lokaal wat kan, regionaal wat moet"). Gedeputeerde Staten zien geen bijzonderheden om nadere beperkingen op te leggen. Deze beperkingen worden daarom in de Omgevingsverordening NH2022 herzien. In geval van een ruimtelijke ontwikkeling binnen de 48 dB(A) Lden contour is het straks aan de gemeenten om een afweging te maken over de toedeling van functies. Hierbij dienen zij in het kader van kwaliteit van de fysieke leefomgeving rekening te houden met het luchtvaartgeluid.

41	**Luchtvaart: Beantwoording mail C-agenda M&B 28-10-2021 Geluidsoverlast en last van luchtdrukverplaatsing helikopters Amsterdam heliport_Geredigeerd.pdf (C-agenda M&B 29-11-2021)**
42	**Pallas: Brief GS aan PS inz. uitstel terugbetaling lening Pallas (B-agenda EFB 29-11-2021)** Pallas is de nieuwe medische isotopenreactor die de Hoge Flux Reactor in Petten gaat vervangen. De provincie Noord-Holland heeft aan de Stichting Voorbereiding Pallas-reactor € 40 miljoen in de vorm van een lening beschikbaar gesteld voor de voorbereiding van de nieuwe reactor. Op verzoek van de stichting wordt de terugbetaling van deze lening uitgesteld tot 1 april 2023.
43	**Social Return: Brief GS aan PS inz. social return beleid in relatie tot statushouders (c-agenda EFB 29-11-2021)**
44	**Fauna: Tijdelijke herbenoeming leden Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade (MARF) (C-agenda NLG 22-11-2021)** Op grond van artikel 82 Provinciewet hebben Gedeputeerde Staten op 8 november 2016 een besluit genomen voor de instelling van de Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade (MARF). De MARF is in 2017 door de twaalf Colleges van Gedeputeerde Staten van alle provincies gezamenlijk opgericht. De voorzitter en leden zijn benoemd voor een periode van vier jaar. De benoemingsbesluiten van de provincies verlopen in 2021. In afwachting van een externe evaluatie wordt de benoemingsperiode van de MARF verlengd tot 31 mei 2022.
45	**Natuur: Brief gericht aan GS voortgang ecologisch adviesrapport NNN Zuid Kennemerland (PS 15-11-2021 Betrekken bij agendapunt 13a)**
46	**Natuur: Kavelruil Schoorldam (C-agenda NLG 22-11-2021)** De provincie neemt deel aan de Kavelruil Schoorldam. Deze heeft betrekking op de percelen rondom Schoorl(dam) en Groet. De kavelruil is een initiatief van de gemeente Bergen. Door deze kavelruil is er sprake van agrarische structuurverbetering (robuustere beheereenheid) en wordt een bijdrage geleverd aan de afronding van het Natuurnetwerk Nederland.
47	**Natuur: Salderingsovereenkomst NNN herontwikkeling hotel Nassau te Bergen (C-agenda NLG 22-11-2021)** Het college stemt in met de salderingsovereenkomst NNN tussen de provincie en de gemeente Bergen, met daarin maatregelen die ervoor zorgen dat de herontwikkeling van hotel Nassau aan de voorwaarden van de provinciale Omgevingsverordening NH2020 voldoet.
48	**Recreatie: Reactie op brief GS d.d. 14 oktober 2021 inzake Belang in Recreatie Noord-Holland RNH op brief GS d.d. 14 oktober 2021 inzake Belang in Recreatie Noord-HollandRNH op brief GS d.d. 14 oktober 2021 inzake Belang in Recreatie Noord-Holland (C-agenda NLG 22-11-2021)**
49	**Recreatie: Zienswijze PS op de 1ste begrotingswijziging 2021 Plassenschap Loosdrecht e.o. (A-agenda NLG 22-11-2021)**

	De provincie Noord-Holland is een deelnemer in het Plassenschap Loosdrecht e.o. Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen en de gemeenschappelijke regeling van het Plassenschap Loosdrecht e.o. wordt de 1ste begrotingswijziging 2021 aan raden en Staten van alle deelnemers voor zienswijzen voorgelegd. Provinciale Staten van Noord-Holland zullen 13 december a.s. een oordeel vormen over deze stukken.
50	**Stelling van Amsterdam: Brief GS aan PS inz. Uitvoeringsprogramma en Samenwerkingsovereenkomst Herstel Liniedijken Stelling van Amsterdam (C-agenda EFB 29-11-2021)** In het coalitieakkoord Duurzaam Doorpakken staat opgenomen dat de provincie de landschappelijke, recreatieve en educatieve waarde van de liniedijken van de Stelling van Amsterdam willen versterken. In overleg met beheerders en eigenaren van de liniedijken heeft de provincie hiervoor een uitvoeringsprogramma opgesteld en maatregelen geformuleerd. Tevens hebben de betrokken partijen afgesproken een samenwerkingsverklaring voor de uitvoering van de maatregelen aan te gaan.
51	**Leefbaarheid, Gezondheid en Milieu: Zienswijze PS op de 1ste begrotingswijziging 2022 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (A-agenda NLG 22-11-2021)** De 1e begrotingswijziging 2022 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord wordt aan Provinciale Staten toegezonden zodat Provinciale Staten een zienswijze op het stuk kan geven.
52	**Coalitieakkoord: Brief GS aan PS inz. Midterm review coalitieakkoord (B-agenda alle commissies november 2021)** GS hebben de midterm review van het coalitieakkoord vastgesteld. In de midterm review wordt de voortgang van het coalitieakkoord in beeld gebracht. Daarnaast kijken GS vooruit naar de tweede helft van de collegeperiode. Uit de midterm review blijkt dat het college ondanks ingrijpende nieuwe ontwikkelingen, zoals de coronacrisis, goed op koers ligt. De komende tijd legt het college de focus op de uitvoering.
53	**Mijnbouwwet/Geothermie Advies op aanvraag opsporingsvergunning Geothermie Uithoorn (C-agenda NLG -trekker- en RWK 22-11-2021)** High Tree Energy BV en Tullip Energy Exploration & Development BV hebben een opsporingsvergunning voor aardwarmte aangevraagd voor de locatie Uithoorn. Dit valt onder de Mijnbouwwet; het Rijk is hiervoor het bevoegd gezag. Aan onze provincie is gevraagd om advies uit te brengen omdat het zoekgebied in Noord-Holland valt. Het advies is voorbereid door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied en is tot stand gekomen in overleg met de gemeenten Aalsmeer, Amstelveen en Uithoorn, het waterschap en drinkwaterbedrijf AGV/Waternet en het drinkwaterbedrijf PWN.
54	**Mijnbouwwet/Aardwarmte: Advies op aanvraag opsporingsvergunning Geothermie Kudelstaart (C-agenda NLG -trekker- en RWK 22-11-2021)** High Tree Energy BV en Tullip Energy Exploration & Development BV hebben een opsporingsvergunning voor aardwarmte aangevraagd voor de locatie Kudelstaart. Dit valt onder de Mijnbouwwet; het Rijk is hiervoor het bevoegd gezag. Aan onze provincie is gevraagd

	om advies uit te brengen omdat het zoekgebied in Noord-Holland valt. Het advies is voorbereid door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied en is tot stand gekomen in overleg met de gemeenten Aalsmeer, Uithoorn en Haarlemmermeer, het waterschap en drinkwaterbedrijf AGV/Waternet en het drinkwaterbedrijf PWN.
55	**Wonen/energie infrastructuur/technisch personeel: Brief GS aan PS inz. aandachtspunten Noord-Holland kabinetsformatie (c-agenda RWK 22-11-2021 en c-agenda EFB 29-11-2021)** Gedeputeerde Staten geven middels een brief aandachtspunten vanuit Noord-Holland mee ten behoeve van de kabinetsformatie met betrekking tot de woningbouwopgave, energie-infrastructuur Pallas en de beschikbaarheid van technisch personeel
56	**Motie 115-2021 Onderzoek naar Binnendijkse achteroevers met zon, natuur en recreatie Wieringerhoek (B-agenda RWK en C-agenda NLG 10-1-2022)** Provinciale Staten hebben op 5 juli 2021 met motie M115-2021 het college van Gedeputeerde Staten opgeroepen serieus te onderzoeken of binnendijkse achteroevers met zon, natuur en recreatie in de Wieringerhoek bijdragen aan het halen van de doelstellingen voortvloeiend uit het Klimaatakkoord, landschappelijk goed in te passen vallen en op voldoende draagvlak kunnen rekenen in de regio. Aan de motie is invulling gegeven door een haalbaarheidsonderzoek uit te (laten) voeren.
57	**Ontheffingsverzoek Nauertogt 13 te Koedijk (c-agenda RWK 10-1-2022)** De gemeente Alkmaar heeft een verzoek om ontheffing van de Omgevingsverordening NH2020 ingediend ten behoeve van de bouw van een tweede woning bij Nauertogt 13 te Koedijk. Gedeputeerde Staten besluiten de gevraagde ontheffing niet te verlenen.
58	**Recreatie: Agenda vergadering AB Alkmaarder- en Uitgeestermeer (C-agenda NLG 10-01-2021)**
59	**Uitwerking M125-2021 (Motie Jeugd Kinderres) (B-agenda RWK 10-1-2022)** Op 5 juli 2021 hebben Provinciale Staten Motie Jeugd/KinderRES (M125-2021) aangenomen. In deze motie verzoeken Provinciale Staten om samen met het onderwijsveld te onderzoeken wat de behoefte is met betrekking tot een onderwijsprogramma over klimaat en energie voor het primair en voortgezet onderwijs. En hierin mee te nemen hoe de RES onderdeel van dit onderwijsprogramma zou kunnen zijn op een manier dat het past bij de belevingswereld van kinderen.

Provincie Noord-Holland

Aan
Provinciale Staten

Uw contactpersoon
mw V. Mulder
AD/STG

Telefoonnummer 0235144186
mulderv@noord-holland.nl

Bijlage: overzicht openstaande moties

Betreft: lijst moties PS 13 december 2021

Memo

2 december 2021

Inleiding:
Bijgevoegd treft u aan een gewijzigd overzicht van alle openstaande moties.

Alle moties en amendementen zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" op bijgevoegde lijst wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS en/of commissie is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Voorstel:
in te stemmen met de afdoeningsvoorstellen bij de volgende moties:

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp	Opmerking voor PS/Presidium
M77-2021	28-06-2021	Motie stikstofgerelateerde leges. (DENK, PvdD)	In november is er een actualisatie vanuit GS en EFB bij de motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie EFB van 29-11-2021 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M111-2019	18-11-2019	Samenhangend pakket klimaatmaatregelen rond klimaat, milieu, water gezondheid, dierenwelzijn en bodemdaling. (PvdD)	In oktober en november is er een actualisatie vanuit GS en cie RWK bij de motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie RWK van 22-11-2021 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M96-2019	11-11-2019	Leefbaarheidsmonitor. (PvdA, D66, PvdD, SP)	In november is er een actualisatie vanuit GS en cie EFB bij de motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie EFB van 29-11-2021 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.

Instemmen leidt tot opschoning van de lijst moties na vaststelling in PS van 13 december 2021.

Lijst openstaande moties voor PS van 13 december 2021

De lijst wordt 4 keer per jaar door GS geactualiseerd voor PS van maart, mei, oktober en december. Tussentijds worden op de website actualisaties vanuit de commissies en vanuit de GS-besluitenlijst bij de moties gepubliceerd.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer *(hyperlink)*	**Datum PS**	**Onderwerp en fractie**	**Voorstel voor PS/Presidium**
M221-2021	15-11-2021	Motie: Terughoudend met betonnen fietspaden in NNN	
M216-2021	08-11-2021	Motie Bij de begroting jongerenperspectief op bereikbaarheid (PvdA)	
M215-2021	08-11-2021	Motie Energiearmoede in kaart brengen (PvdA)	
M214-2021	08-11-2021	Motie Broedplaats Blakende Bollen (GroenLinks)	
M212-2021	08-11-2021	Motie Pontveren Ilpendam en Spaarndam (CU)	
M192-2021	08-11-2021	Motie Ecologie en natuur bij nieuwe organisatie Hollandse waterlinies (PvdD)	
M187-2021	08-11-2021	Motie toekomstperspectief sport Noord-Holland (CDA)	
M173-2021	11-10-2021	Motie Inclusievere communicatie over deelmobiliteit (DENK)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M169-2021	13-09-2021	Motie 'Betaalbaarheid OV' opnemen als uitgangspunt in het Perspectief Mobiliteit. (SP)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M167-2021	13-09-2021	Motie Verdere uitrol infrastructuur van gerecycled plastic bij positieve pilotresultaten. (VVD)	In oktober is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.

Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer *(hyperlink)*	**Datum PS**	**Onderwerp en fractie**	**Voorstel voor PS/Presidium**
M164-2021	13-09-2021	Motie Houd rekening met dierenwelzijn. (PvdD)	In oktober en in december is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M141-2021	13-09-2021	Motie Onderzoek aanpak congestieproblemen elektriciteitsnetwerk. (JA21)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M133-2021	05-07-2021	Motie Toekomstbestendig energienet. (JA21)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M127-2021	05-07-2021	Motie Windturbines en gemeentegrenzen. (VVD, D66, PVDA, DENK, SP, JA21)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M126-2021	05-07-2021	Motie RES 1.0 andere doelgroepen betrekken bij participatie. (GL, D66, PVDA, PvdD)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M125-2021	05-07-2021	Motie Jeugd Kinderres. (DENK, D66, GL, PVDA, PvdD, CU, CDA)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M124-2021	05-07-2021	Motie Uitdaagrecht bij RES. (D66, GL)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M122-2021	05-07-2021	Motie RES Volkstuinen gevoelige bestemmingen. (CU, PvdD)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M121-2021	05-07-2021	Motie RES Grensoverschrijdende teams. (CU, PvdD, PVDA)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M117-2021	05-07-2021	Motie Financiële participatie in de RES voor en door iedereen. (PVDA, GL, D66, PvdD, CU, SP)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M116-2021	05-07-2021	Motie RES Energie-armoede. (PVDA, GL, D66, PvdD, CU, SP)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer *(hyperlink)*	**Datum PS**	**Onderwerp en fractie**	**Voorstel voor PS/Presidium**
M115-2021	05-07-2021	Motie RES Onderzoek naar Binnendijkse achteroevers met zon, natuur en recreatie Wieringerhoek. (PVDA, D66, PvdD)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M112-2021	05-07-2021	Motie monitoring gezondheids - en veiligheidseffecten. (DENK, CDA)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M108-2021	05-07-2021	Motie gesprekken tussen buurgemeenten. (DENK, PvdD)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M106-2021	05-07-2021	Motie RES: Bescherm natuur en cultuurhistorie in het IJmeer. (PvdD, PVDA, GL, D66, DENK)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M105-2021	05-07-2021	Motie RES: Vogelvriendelijkere windmolens. (PvdD, CU, PVDA, GL, CDA)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M104-2021	05-07-2021	Motie RES: Meer initiërende rol provincie. (PvdD, PVDA, DENK)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M103-2021	05-07-2021	Motie CO2 opslag versus haalbaarheidsstudie Groen staal/Zeester. (PVDA, GL, D66, VVD, SP, CDA, CU)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M102-2021	05-07-2021	Motie Problemen Tata Steel niet doorschuiven, maar bij de bron aanpakken. (PvdD, DENK)	In oktober is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M96-2021	05-07-2021	Motie Wensen en opvattingen Verstedelijkingsstrategie MRA : leefomgeving en leefbaarheid.	In oktober is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer *(hyperlink)*	**Datum PS**	**Onderwerp en fractie**	**Voorstel voor PS/Presidium**
		(PvdD, CU, PVDA, SP, 50PLUS/PvdO, DENK, D66, GL)	
M93-2021	28-06-2021	Motie Slim en in lijn met wetenschap investeren (ROM). (PvdD, DENK, SP)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M92-2021	28-06-2021	Motie Oproep externe bedreigingen voor Waddenzee verminderen. (GL, PvdA, D66, PvdD, SP)	In november is er een actualisatie vanuit GS en vanuit cie NLG bij de motie gepubliceerd.
M88-2021	28-06-2021	Motie "Ladder van Leisure'. (SP)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M77-2021	28-06-2021	Motie stikstofgerelateerde leges. (DENK, PvdD)	In november is er een actualisatie vanuit GS en EFB bij de motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie EFB van 29-11-2021 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M52-2021	17-05-2021	Motie Governance MRA. (VVD, D66, GL, CDA, CU, FvD, SP, PVV)	In oktober is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M51-2021	17-05-2021	Motie Voorbereiden op 55% co2-reducatie. (GL, D66, PvdA, SP)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M36-2021	12-04-2021	Motie Wind en geluidsschermen benutten voor zonnepanelen. (50PLUS/PvdO)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M24-2021	08-03-2021	Motie Betrek buurgemeenten óók bij het meten van draagvlak over het plaatsen van windturbines. (DENK, JA21)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.

Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer *(hyperlink)*	**Datum PS**	**Onderwerp en fractie**	**Voorstel voor PS/Presidium**
M4-2021	01-02-2021	Behoud loketfunctie o.a. op stations Alkmaar, Hoorn en Hilversum. (PvdA, SP, DENK, VVD, ChristenUnie, JA21, PVV)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M1-2021	01-02-2021	Onderzoek informatievoorziening burgers RES. (JA21, D66)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M187-2020	16-11-2020	Optimaal onderhouden snelfietsroutes (D66, GroenLin.ks, ChristenUnie, PvdA, PvdD)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M185-2020	16-11-2020	Varende fietspaden . (D66, GroenLinks, ChristenUnie, PvdA)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M148-2020	22-10-2020	Heroverweging Zijpe –en Hazepolder. (PvdA, D66, ChristenUnie, GroenLinks)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M147-2020	22-10-2020	Functiewijziging agrarisch bouwperceel (ChristenUnie, CDA, PvdA)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M146-2020	22-10-2020	Tiny Houses positief tegemoet treden. (ChristenUnie, PvdD)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M143-2020	05-10-2020	RES-Geingebied. (SP)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M140-2020	05-10-2020	RES-participatie. (SP)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M138-2020	05-10-2020	Kansen voor de werkgelegenheid in de RES. (PvdA, D66, PvdD, GroenLinks)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M135-2020	05-10-2020	Motie bij concept-RESsen over burgerparticipatie. (D66, PvdA, VVD)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M130-2020	05-10-2020	Participatie voor iedereen. (ChristenUnie, PvdD, CDA)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer *(hyperlink)*	**Datum PS**	**Onderwerp en fractie**	**Voorstel voor PS/Presidium**
M126-2020	05-10-2020	Provinciale visie op RES. (ChristenUnie)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M125-2020	05-10-2020	Koppel biodiversiteit aan de energietransitie. (PvdD)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M116-2020	05-10-2020	Leidraad Weidevogels. (GroenLinks, PvdD)	In okober is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M115-2020	05-10-2020	Weidevogels Zijpe. (GroenLinks, PvdA)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M97-2020	05-10-2020	Aanpassen begrenzing bij terrein Tergooi ziekenhuis in Blaricum. (CDA, FvD)	In oktober is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M75-2020	14-09-2020	Pont Ilpendam-Landsmeer. (ChristenUnie, PvdD, GroenLinks, PvdA, D66, VVD, SP)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M42-2020	18-05-2020	Motie Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds. (VVD, GroenLinks, PvdA, D66, CDA)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M41-2020	18-05-2020	Provinciaal Noodfonds Sociale Infrastructuur. (PvdA, VVD, D66, SP, GroenLinks, ChristenUnie, CDA)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M21-2020	09-03-2020	Vang de kinderen van Moria op. (PvdA, GroenLinks, PvdD, D66, CDA, ChristenUnie, SP)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M2-2020	03-02-2020	Stop de verhuurderheffing. (SP, PvdA, PvdD, 50PLUS/PvdO)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer *(hyperlink)*	**Datum PS**	**Onderwerp en fractie**	**Voorstel voor PS/Presidium**
M111-2019	18-11-2019	Samenhangend pakket klimaatmaatregelen rond klimaat, milieu, water gezondheid, dierenwelzijn en bodemdaling. (PvdD)	In oktober en november is er een actualisatie vanuit GS en cie RWK bij de motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie RWK van 22-11-2021 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M107-2019	18-11-2019	Natuurinclusief bouwen meenemen in klimaatambities voor gebouwde omgeving. (PvdD)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M96-2019	11-11-2019	Leefbaarheidsmonitor. (PvdA, D66, PvdD, SP)	In november is er een actualisatie vanuit GS en cie EFB bij de motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie EFB van 29-11-2021 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M83-2019	11-11-2019	Fietsvriendelijke stoplichten. (ChristenUnie)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M68-2019	11-11-2019	Bomen voor klimaat en stikstof. (PvdD)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M47-2019	30-09-2019	Draagvlak en participatie in de Regionale Energiestrategieën, RES. (SP)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Stichting Noord-Holland Referendum
De heer R. Post
Reggelaan 4
2105 VH Heemstede

Provinciale Staten
Uw contactpersoon
P.A.J.M. Kreuwel
CZ/JZ

Telefoonnummer +31235144622
kreuwelp@noord-holland.nl

Verzenddatum

Betreft: beslissing op bezwaar

Kenmerk
xxxx/

Uw kenmerk
xxx

Geachte heer Post,

Op 5 juli 2021 hebben wij het besluit, nr. 40-2021genomen, waarbij de RES NHN 1.0 en de RES NHZ 1.0 zijn vastgesteld. Tegen dit besluit heeft u namens de Stichting Noord-Holland Referendum bezwaar gemaakt als bedoeld in artikel 7:1 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Dit bezwaarschrift hebben wij ontvangen op 16 augustus jl.

ADVIES COMMISSIE
Wij hebben uw bezwaarschrift op grond van de Verordening op de behandeling van bezwaar- en klaagschriften Noord-Holland voorgelegd aan een onafhankelijke hoor- en adviescommissie. Deze commissie heeft op basis van de stukken advies aan ons uitgebracht. De commissie is tot de conclusie gekomen dat het bezwaar kennelijk niet-ontvankelijk is als bedoeld in artikel 7:3 sub a, van de Awb. De commissie heeft om die reden afgezien van het horen van belanghebbenden. Aan een inhoudelijke behandeling van het bezwaarschrift is de commissie niet toegekomen.

BESLUIT
Wij hebben besloten het advies van de Commissie integraal over te nemen.
Gezien het vorenstaande hebben wij, gelet op de stukken en in aanmerking nemend het bepaalde in artikel 7:3 sub a, van de Awb besloten uw bezwaarschrift niet-ontvankelijk te verklaren.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Een afschrift van dit besluit hebben wij gezonden aan het secretariaat van de Hoor- en adviescommissie.

Hoogachtend,

Provinciale Staten van Noord-Holland,
namens dezen,

griffier voorzitter

1 bijlage(n)

Advies hoor- en adviescommissie

Kopie aan het secretariaat van de hoor- en adviescommissie

Als u belanghebbende bent kunt u binnen zes weken na de verzending, uitreiking of publicatie van dit besluit schriftelijk beroep instellen. Het beroepschrift kunt u sturen aan de Rechtbank Noord-Holland, Sector Bestuursrecht, Postbus 1621, 2003 BR Haarlem. U kunt telefonisch een folder aanvragen over de beroepsprocedure via het telefoonnummer van Informatie Rijksoverheid (tel: 1400) of via de internetsite www.Rijksoverheid.nl. U kunt ook digitaal beroep instellen bij de genoemde rechtbank via http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht. Daarvoor moet u wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD). Kijk op de genoemde site voor de precieze voorwaarden. Bovenstaand besluit treedt in werking, ook al wordt een beroepschrift ingediend. Gelijktijdig met het indienen van een beroepschrift kunt u - bij spoedeisend belang - een voorlopige voorziening vragen bij de

voorzieningenrechter van de Rechtbank Noord-Holland.

Hoor- en adviescommissie

1696481/1702164

ADVIES

AAN PROVINCIALE STATEN

naar aanleiding van de behandeling van het bezwaarschrift ingevolge artikel 7:1 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) ingediend door de heer R. Post te Heemstede namens Stichting Noord-Holland Referendum tegen het besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland (verweerders) van 5 juli 2021, waarbij de Regionale Energie Strategie (RES) 1.0 regio Noord-Holland-Noord en Noord-Holland-Zuid is vastgesteld.

ONTVANKELIJKHEID

Gelet op de datum waarop de RES is vastgesteld, 5 juli 2021, en gelet op de datum waarop het per post verzonden bezwaarschrift is ontvangen, 16 augustus 2021, stelt de commissie vast dat dit binnen de wettelijke termijn is ingediend. Voorts is het, met de aanvulling van 13 september 2021, rechtsgeldig ondertekend. De vraag is echter of er sprake is van een besluit waartegen bezwaar en beroep open staat.

BESLUIT

Ingevolge artikel 1:3 van de Awb wordt onder een besluit verstaan: een schriftelijke beslissing van een bestuursorgaan, inhoudende een publiekrechtelijke rechtshandeling. Ingevolge artikel 1:5 van de Awb kan bezwaar worden gemaakt bij het bestuursorgaan dat het besluit heeft genomen. De definitie van besluit bestaat uit vier elementen: een rechtshandeling, van publiekrechtelijke aard, afkomstig van een bestuursorgaan en schriftelijk.

Met het begrip rechtshandeling wordt bedoeld: een handeling gericht op rechtsgevolg. Of een beslissing of een schriftelijke uitlating van een bestuursorgaan is gericht op rechtsgevolg is soms moeilijk uit te maken. Ook een door een bestuursorgaan als definitief bedoelde interpretatie van een wettelijk voorschrift voor een concreet geval is veelal een besluit gericht op rechtsgevolg. De beslissing moet gericht zijn op extern rechtsgevolg. Daarmee is bedoeld dat de beslissing gericht moet zijn op rechtsgevolgen die ontstaan in de verhouding van het bestuursorgaan tot een of meer anderen. Beslissingen van het bestuursorgaan die een zuiver intern karakter hebben, zoals de bepaling van de prioriteit van de te behandelen zaken, aanwijzingen over op te stellen stukken en dergelijke zijn dus niet als besluiten in de zin der wet aan te merken[1].

Bij de vaststelling van de RES is door verweerders over de juridische status het volgende aangegeven:
De RES is een strategische verkenning. De opgaven en ambities in de RES krijgen juridische status in de verankering in het instrumentarium van de Wet ruimtelijke ordening of Omgevingswet, zoals structuur- of omgevingsvisies, omgevingsplannen en programma's.
Door bestuurlijke vaststelling van de RES 1.0 door de gemeenteraden, Provinciale Staten en algemene besturen van de waterschappen is de RES 1.0 bestuurlijk bindend. Dat betekent dat het bindend is voor de instantie die het vaststelt. Een ander kan er geen juridische rechten of plichten aan ontlenen. Dat kan pas indien het geformaliseerd wordt door middel van het ruimtelijk instrumentarium. Bij de provincie is dit de OV NH 2022 die momenteel ter inzage ligt. Er is daarom geen mogelijkheid van bezwaar en beroep bij RES 1.0.

[1] Memorie van Toelichting II, Parl. Gesch. Awb I, p. 155

BEZWAAR

Bezwaarde is van oordeel dat er wel sprake is van een besluit waartegen bezwaar en beroep openstaat. Zij merkt hierover het volgende op:
Tegen een formeel besluit kan gelet op het gestelde in de Awb, Afdeling 6.1 en 6.2, bezwaar worden ingediend. Hoewel gesteld wordt dat de RES geen wettelijke grondslag heeft en zelfbinding nastreeft waardoor zij uitgezonderd lijkt van bezwaar en beroep, is dit een vraag. Immers de betrokken overheden committeren zich door 'hun' RES vast te stellen ook aan de uitvoering ervan. In de bijlage zijn gebieden voor zon- en windenergie aangewezen. Met name aan deze aangewezen gebieden kan een extern rechtsgevolg worden ontleend.
Bovendien stelt de Afdeling in haar uitspraak 202003882/1/R3 d.d. 30-06-2021 dat zij het betoog dat de windturbinebepalingen niet als plan of programma hebben te gelden omdat de inhoud en de doelstelling ervan niet zijn gericht op de realisering van windturbines niet volgen. De RES kan gelet op deze uitspraak eveneens gezien worden als een plan of programma. Op grond van artikel 8:1 Awb kan derhalve bezwaar en beroep worden ingesteld.

Gesteld kan worden dat de basis voor de acties die de gemeente zal ondernemen ter realisatie van de ambities die gesteld zijn in de RES, in de RES 1.0 is verwoord en vastgelegd.
Daar de RES 1.0 met daarin het concept aanbod wind- en zonne-energie en warmtevisie een grote impact heeft op ons open landschap en de volksgezondheid raakt dit vele belanghebbenden, namelijk alle inwoners van de gemeente, rechtstreeks in hun belang.

Bovendien is de RES een programma in de zin van het Verdrag van Aarhus. Het feit dat dit programma (nog) geen wettelijke basis heeft en tot stand komt door (vooralsnog) informele, onverplichte samenwerking tussen decentrale overheden, maakt hiervoor geen verschil. Waar het om gaat is dat de betrokken overheden door 'hun' RES vast te stellen, zich ook committeren aan de uitvoering ervan. Voor de uitoefening van hun wettelijke bevoegdheden (vaststellen omgevingsvisie, omgevingsplan etc.) zal de RES dan leidend zijn. Daarom dwingt artikel 7 van het Verdrag van Aarhus tot participatie in een vroeg stadium, als alle opties nog openliggen en doeltreffende inspraak mogelijk is.

OVERWEGING COMMISSIE

Uit het voorstel op Hoofdlijnen voor een Klimaatakkoord[2] blijkt dat een RES een instrument is om ruimtelijke inpassing met maatschappelijke betrokkenheid te organiseren. Het doel van de RES is een zorgvuldige ruimtelijke inpassing van hernieuwbare energieopwekking met maatschappelijke acceptatie en daarbij aandacht voor de benodigde infrastructuur. Met de RES wordt de samenwerking tussen overheden en hun maatschappelijke partners gestructureerd en wordt de maatschappelijke acceptatie voor de energietransitie bevorderd.

De RES kent geen wettelijke grondslag en kan niet als instrument voor de daadwerkelijke inpassing van energieprojecten gelden. Er gaat een grote mate van vrijwilligheid en vrijblijvendheid uit van de RES. De RES dient als middel om ruimtelijke inpassing van essentiële energieprojecten te realiseren met een breed draagvlak onder de gehele regio.
Na het vaststellen van de RES, moeten de keuzes uiteindelijk worden ingepast, waarbij de klassieke inspraakmogelijkheden openstaan.

De commissie overweegt dat een beslissing rechtsgevolg heeft, indien zij er op is gericht een bevoegdheid, recht of verplichting voor een of meer anderen te doen ontstaan of teniet te doen, dan wel de juridische status van een persoon of een zaak vast te stellen is. Gezien het hiervoor overwogen is de commissie van oordeel dat een RES geen juridische binding heeft en niet op (externe) rechtsgevolgen is gericht. Een RES heeft meer een politiek-bestuurlijk karakter. De regionaal gemaakte afspraken krijgen pas juridische status als ze zijn uitgewerkt en vastgelegd in omgevingsrechtelijke instrumenten. Besluiten die externe rechtsgevolgen hebben en waartegen rechtsbescherming openstaat zullen dus pas in een volgend stadium genomen worden[3].
Bezwaarde voert geen inhoudelijk argumenten aan waaruit zou blijken dat het hier om een besluit met rechtsgevolg zou gaan.

---

[2] Voorstel voor een Akkoord op Hoofdlijnen, 10 juli 2018, p. 83.

[3] Zie ook de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 8 juni 2011 (ECLI:NL:RVS:2011:BQ7425) en de uitspraak van de Rechtbank Rotterdam van 5 augustus 2016 (ECLI:NL:RBROT:2016:6054)

De uitspraak over het windturbinepark[4] van 30 juni 2021 van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State waar bezwaarde naar verwijst verandert niets aan het rechtskarakter van een RES. Een RES blijft een niet op rechtsgevolg gerichte beslissing. De Afdeling heeft zich in betreffende uitspraak overigens niet uitgesproken over de RES omdat de RES op het moment van vaststelling van het in geschil zijnde bestemmingsplan nog niet was afgerond.

BELANGHEBBENDE

De commissie komt zoals hierover overwogen tot de conclusie dat er geen sprake is van een besluit dat openstaat voor bezwaar of beroep. Daarnaast heeft de commissie zich afgevraagd of bezwaarde als belanghebbende kan worden aangemerkt als er wel sprake zou zijn van een besluit.

Ingevolge artikel 7:1, eerste lid, gelezen in verbinding met artikel 8:1 van de Awb, kan een belanghebbende bezwaar maken tegen een besluit.
Op grond van artikel 1:2 Awb wordt onder belanghebbende verstaan: 'degene wiens belang rechtstreeks bij een besluit is betrokken.' Blijkens het derde lid worden ten aanzien van rechtspersonen als hun belangen mede beschouwd de algemene en collectieve belangen die zij krachtens hun doelstellingen en blijkens hun feitelijke werkzaamheden in het bijzonder behartigen.

Met artikel 1:2, derde lid, van de Awb heeft de wetgever blijkens de totstandkomingsgeschiedenis[5] veilig willen stellen dat organisaties als belanghebbende kunnen opkomen, mits een algemeen of collectief belang dat zij zich statutair ten doel stellen te behartigen en waarvoor zij zich daadwerkelijk inzetten, bij het besluit rechtstreeks is betrokken.

De belangen die de Stichting Noord-Holland Referendum zich blijkens artikel 2 van haar statuten ten doel stelt te behartigen, zijn de volgende:

2.1 De stichting heeft ten doel:
Het bevorderen van democratische processen, onder meer door, doch niet beperkt daartoe- referenda.

2.2 De stichting tracht dit doel onder meer te bereiken door:
a. het (doen) initiëren, organiseren en faciliteren van referenda;
b. het (doen) organiseren van (culturele) evenementen, activiteiten en/of bijeenkomsten
c. het (doen) bieden van informatie over de activiteiten van de stichting, onder andere door gebruikmaking van de verschillende beschikbare vormen van media
d. samen te werken met diverse relevante organisaties en instellingen
e. het (doen) bieden van advies en/of begeleiding
f. het doen of laten verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of naar het oordeel van haar bestuur daartoe bevorderlijk, nuttig en/of gewenst kunnen zijn.

Naar het oordeel van de commissie is de doelstelling van de stichting onvoldoende concreet en te algemeen geformuleerd om aan te nemen dat de stichting door de RES rechtstreeks wordt getroffen in een belang dat zij in het bijzonder behartigt als bedoeld in artikel 1:2, eerste lid, van de Awb. De stichting dient een rechtstreeks betrokken belang te hebben. Dat treft de commissie hier niet aan.

HOREN

De commissie is gezien het bovenstaande van oordeel dat het bezwaar kennelijk niet-ontvankelijk is als bedoeld in artikel 7:3 sub a Awb. De commissie heeft om deze reden afgezien van het horen van belanghebbenden. Aangezien het bezwaarschrift niet-ontvankelijk is, komt de commissie aan een inhoudelijke behandeling van het bezwaarschrift niet toe.

[4] Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 30 juni 2021 ECLI:NL:RVS:2021:1395
[5] Kamerstukken II 1988/1989, 21 221, nr. 3, p. 32-35

Hoor- en adviescommissie

1696481/1702164

ADVIES VAN DE COMMISSIE

De Commissie komt op basis van de stukken en het besprokene tijdens de op 23 september 2021 gehouden raadkamerzitting tot de conclusie dat het bezwaarschrift niet ontvankelijk dient te worden verklaard.

Haarlem 23 september 2021,

de Hoor- en adviescommissie,
Kamer I

mr. L. Blommestijn,
fungerend secretaris

mr. S.G.A. de Boer,
voorzitter

de Rechtspraak

Rechtbank Noord-Holland

[ ] AANTEKENEN [X] PER POST [ ] PER FAX [ ] EMAIL

Provinciale Staten van Noord-Holland
afdeling Juridische Zaken
Postbus 3007
2001 DA Haarlem

INGEKOMEN 30 SEP. 2021

Bestuursrecht Algemeen
en Belasting

bezoekadres
Simon de Vrieshof 1
2019 HA Haarlem

correspondentieadres
Postbus 1621
2003 BR Haarlem

t (088) 361 11 75 Bestuurszaken
t (088) 361 11 78 Belastingzaken
f (088) 361 01 32 (Bestuursrecht)
f (088) 361 01 28 (Belasting)
www.rechtspraak.nl

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

datum	29 september 2021
onderdeel	Kamer voorl.voorz.
contactpersoon	dhr T. 't Hart
doorkiesnummer	(088) 361 11 75
ons kenmerk	zaaknummer HAA 21 / 3684 VEROR
uw kenmerk	Nr. 6149
bijlage(n)	
faxnummer afdeling	(088) 361 01 32/34
onderwerp	het verzoek van Stichting Noord-Holland Referendum te Heemstede
V-nummer	
justitienummer	

Geachte heer/mevrouw,

Over het verzoek om een voorlopige voorziening met zaaknummer HAA 21 / 3684 VEROR deel ik u mee dat de voorzieningenrechter uitspraak heeft gedaan. Ik stuur u een kopie van de uitspraak. Indien in deze uitspraak wordt verwezen naar een uitspraak met een ECLI-nummer, is de tekst van de betreffende uitspraak onder dat nummer gepubliceerd op www.rechtspraak.nl.

Als u een rechtsmiddel kunt instellen tegen deze uitspraak, dan is dat onder de uitspraak vermeld.

Als u naar aanleiding van deze brief vragen hebt, kunt u contact opnemen met de administratie van de rechtbank op het hierboven vermelde doorkiesnummer.

Als u de rechtbank belt of schrijft, verzoek ik u het zaaknummer te vermelden.

Hoogachtend,

de griffier

BE092 Uw persoonsgegevens en indien van toepassing die van uw cliënt worden, voor zover nodig, voor een goede procesvoering verwerkt in de registratiesystemen van de Rechtspraak.

uitspraak

RECHTBANK NOORD-HOLLAND

Bestuursrecht

zaaknummer: HAA 21/3684

uitspraak van de voorzieningenrechter van 29 september 2021 in de zaak tussen

Stichting Noord-Holland Referendum, te Heemstede, verzoekster,

en

Provinciale Staten van Noord-Holland, verweerder.

Procesverloop

Bij besluit van 5 juli 2021 (het bestreden besluit) heeft verweerder bepaald dat het besluit tot vaststelling van de Regionale Energie Strategie 1.0 (RES 1.0) Noord Holland Noord en tot vaststelling van de RES 1.0 Noord-Holland Zuid niet referendabel is.

Verzoeker heeft hiertegen bezwaar gemaakt en de voorzieningenrechter in verband met dat besluit verzocht om een voorlopige voorziening te treffen.

Overwegingen

1. De voorzieningenrechter doet met toepassing van het bepaalde in artikel 8:83, derde lid, van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) uitspraak zonder zitting, nu hij al op grond van de ingezonden stukken tot het oordeel is gekomen dat het verzoek kennelijk ongegrond is. Redengevend hiervoor is het volgende.

2. Verweerder heeft besloten dat de vaststelling van de RES 1.0 Noord-Holland Noord en de vaststelling van de RES 1.0 Noord-Holland Zuid met toepassing van het bepaalde in artikel 5 van de Verordening van Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland houdende regels omtrent referendum (de Referendumverordening Noord-Holland 2018) niet referendabel zijn.

4.1 Ingevolge artikel 8:81 van de Algemene wet bestuursrecht kan alleen dan een voorlopige voorziening worden getroffen indien beroep is ingesteld of bezwaar gemaakt is tegen een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Uit dit vereiste vloeit mede voort dat een te treffen voorlopige voorziening niet mag treden buiten de grenzen van het besluit waartegen het bezwaar of beroep zich richt.

4.2 Het bezwaar richt zich niet tegen de vaststelling van de RES 1.0 Noord-Holland Noord en de vaststelling van de RES 1.0 Noord-Holland Zuid, maar tegen het besluit om die vaststelling niet-referendabel te achten.

4.3 Het verzoek om een voorlopige voorziening strekt ertoe, de uitvoering van RES 1.0 Noord-Holland Noord en de RES 1.0 Noord-Holland Zuid op te schorten. Toewijzing van

het voorliggende verzoek zou dus betekenen dat wordt ingegrepen in de besluitvorming tot vaststelling van de RES 1.0 Noord-Holland Noord en de vaststelling van de RES 1.0 Noord-Holland Zuid, terwijl die besluitvorming hier niet voorligt. Toewijzing van het verzoek zou daarmee de grenzen van het bestreden besluit (dat is genomen in het kader van de uitvoering van de Referendumverordening) te buiten gaan, hetgeen in strijd is met de strekking van het bepaalde in artikel 8:81 van de Awb.

5. Daarbij komt dat de vaststelling van de RES 1.0 Noord-Holland Noord en de vaststelling van de RES 1.0 Noord-Holland Zuid, geen besluiten zijn in de zin van artikel 1:3 van de Awb, omdat de vaststelling daarvan geen (externe) rechtsgevolgen met zich meebrengt en geen juridische binding heeft, maar slechts een strategische verkenning is die nog dient te worden geoperationaliseerd in provinciale verordeningen, bestemmings- en omgevingsplannen. De bestuursrechter kan de RES-vaststellingsbesluiten ook daarom niet schorsen.

6. Dat het honoreren van het verzoek om een raadgevend referendum als consequentie zou hebben gehad dat de besluitvorming over de RES zou moeten worden aangehouden leidt niet tot een andere conclusie. Dat doet er immers niet aan af dat de gevraagde voorziening uitsluitend gericht is op het ingrijpen in de RES- besluitvorming en niet op het treffen van een voorlopige maatregel betreffende de toepassing van de referendumverordening Noord-Holland 2018.

7. Uit het voorgaande volgt dat het verzoek als kennelijk ongegrond moet worden afgewezen.

8. Voor een proceskostenveroordeling bestaat geen aanleiding.

Beslissing

De voorzieningenrechter wijst het verzoek om voorlopige voorziening af.

Deze uitspraak is gedaan door mr. drs. J.H.A.C Everaerts, voorzieningenrechter, in aanwezigheid van mr. E. Degen, griffier. De uitspraak is uitgesproken in het openbaar op 29 september 2021.

griffier voorzieningenrechter

Een afschrift van deze uitspraak is verzonden aan partijen op: 29 SEP 2021

Tegen deze uitspraak staat geen hoger beroep of verzet open.

Voor eensluidend afschrift
De Griffier van de rechtbank

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 15 november 2021

Onderwerp: Bezwaarprocedure betreffende het besluit van PS van 5 juli 2021 tot vaststelling van de RES-sen 1.0.

Kenmerk: 1654547/1748414

Bijlagen:

- ontwerp-beslissing op het bezwaarschrift
- het advies van de hoor- en adviescommissie
- uitspraak voorzieningenrechter

1. Inleiding

Op 5 juli jl. hebben PS de RES-sen 1.0 vastgesteld. Op dezelfde dag hebben PS een kennisgeving die was ingediend in het kader van de Referendumverordening afgewezen. Tegen beide besluiten van PS heeft de Stichting Noord-Holland Referendum een bezwaarschrift ingediend. Deze voordracht ziet op de bezwaarprocedure gericht tegen het besluit tot vaststelling van de RES-sen 1.0. Inzake de bezwaarprocedure tegen het afwijzingsbesluit van de kennisgeving wordt separaat een beslissing op bezwaar aan PS voorgelegd.
Het bezwaarschrift is voorgelegd aan de onafhankelijke hoor- en adviescommissie (verder: de commissie). De commissie heeft overwogen dat het besluit tot vaststelling van de RES-sen 1.0 niet openstaat voor bezwaar of beroep omdat het besluit geen rechtsgevolgen heeft. De regionaal gemaakte afspraken krijgen pas juridische status als ze zijn uitgewerkt en vastgelegd in omgevingsrechtelijke instrumenten. Besluiten die externe rechtsgevolgen hebben en waartegen rechtsbescherming openstaat zullen pas in een volgend stadium genomen worden.
Verder overweegt de commissie dat de stichting geen rechtstreeks betrokken belang heeft bij de RES'en, voorwaarde om als belanghebbende te worden aangemerkt als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht (artikel 1:2, eerste lid).
De commissie is gelet hierop van oordeel dat het bezwaar kennelijk niet-ontvankelijk is als bedoeld in artikel 7:3 sub a, Awb. Om die reden is afgezien van het horen van partijen. Aan een inhoudelijke behandeling van het bezwaarschrift is de commissie niet toe gekomen. De commissie is van oordeel dat het bezwaarschrift niet-ontvankelijk dient te worden verklaard. Conform dat advies is bijgevoegd ontwerp-besluit opgesteld. Het advies van de commissie is bijgevoegd.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Niet van toepassing

3. Financiering, communicatie en (burger)participatie

Niet van toepassing

4. Proces en procedure

De beslissing op het bezwaar wordt met het advies van de commissie naar bezwaarde toegestuurd. De stichting heeft de mogelijkheid om beroep in te stellen tegen het besluit. Zij heeft overigens ook tijdens de bezwaarprocedure een verzoek om voorlopige voorziening ingediend tegen het besluit van PS. Dat verzoek is – ook zonder hoorzitting - afgewezen door de Voorzieningenrechter om dezelfde reden als hierboven omschreven. De uitspraak is als bijlage bij deze voordracht opgenomen.

5. Voorstel

Het presidium stelt u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter presidium

M. Admiraal, griffier presidium

Ontwerpbesluit

Nr. 66-2021

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van het presidium van 15 november 2021;

gelet op het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht en gelet op het advies van de hoor- en adviescommissie d.d. 23 september;

besluiten:
Het bezwaarschrift van de Stichting Noord-Holland Referendum gericht tegen het besluit van 5 juli jl. tot vaststelling van de RES-sen 1.0 niet-ontvankelijk te verklaren door middel van bijgevoegde beslissing op bezwaar.

Haarlem, 13 december 2021

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

wnd. statengriffier,

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	8142
Extern Zaak ID	1631073
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	13 december 2021
Agendapunt	8.b
Titel	Zienswijze PS op de 1ste begrotingswijziging 2022 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (VD-68).
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Geagendeerd	Vergaderdatum
Ingekomen stukken ter kennisname	30 november 2021
PS-vergadering	**13 december 2021**

Toelichting

De 1e begrotingswijziging 2022 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord wordt aan Provinciale Staten toegezonden zodat Provinciale Staten een zienswijze op het stuk kan geven.

AB-BESLUIT

Aan	: Algemeen Bestuur OD NHN
Datum vergadering	: 08-12-2021
Auteur	: C. van den Tempel (Concerncontroller)
Onderwerp	: Eerste begrotingswijziging 2022
Agendapunt	: Nummer
Bijlage(n)	: 1
Portefeuille	: Financiën (Dhr. Groot)

Aanleiding:
Het Algemeen Bestuur verleent in de vorm van een begrotingswijziging goedkeuring aan de mutaties in de rapportageperiode. In artikelen 27 en 28 van de gemeenschappelijke regeling OD NHN is geregeld hoe een begrotingswijziging wordt voorbereid en vastgesteld. Dit besluit strekt hiertoe.

Van de in deze begrotingswijziging opgenomen onderwerpen worden gelijktijdig separate besluiten aangeboden eventueel met bijbehorende projectplannen. Een samenvatting hiervan is:

Trainees (€ 196.000)
Met het traineeship wordt gewerkt aan een toekomstbestendige organisatie door het specifiek werk maken van de instroom van jongeren gedurende **vier jaar** (2022- 2025, uitlopend naar 2026). Op jaarbasis wordt een zevental trainees aangetrokken die gedurende een jaar meedraaien in de volle breedte van de organisatie. De totale kosten van een dergelijk traineeship op jaarbasis bedraagt €392.000,-. Onze eigenaren wordt verzocht per traineeship een bedrag van €196.000,-- beschikbaar te stellen met de mogelijkheid tot overheveling van het budget naar het volgend boekjaar als het traineeship niet geheel binnen één boekjaar valt.

Data-analisten (€ 200.000)
Uit recent onderzoek in Binnenlands Bestuur (week 33, 2021) blijkt dat overheden de mogelijkheden van data nog onvoldoende benutten. De doeleinden van het datagebruik zijn divers, maar meestal is er alleen een financiële prikkel. Nog lang niet alle organisaties gebruiken data om grip te krijgen. Het rapport van Noordbeek 'Inventariserend onderzoek in 2020 aangaande de meerwaarde van data-analyse voor het optimaliseren van de informatievoorziening' is in het voorjaar van 2021 toegezonden aan de leden van het Algemeen Bestuur. Het rapport gaat in op de dringende behoefte aan data-analisten bij de OD NHN. In het AB van 7 juli 2021 voorgesteld om een **tweejarige pilot** met twee analisten te starten om zo te bewijzen dat er toegevoegde waarde kan zitten in het gebruik van de data van de OD NHN. De vier pilots zijn Bedrijfsvoering, Informatie gestuurd en risicogericht handhaven, Geo-informatie en Wnb besluiten op locatie.

Uitstel omgevingswet (€ 105.000)
Wegens het uitstel van de Omgevingswet tot 1 juli wordt de implementatie in de reguliere organisatie met zes maanden uitgesteld en moet de programmaorganisatie langer in stand gehouden worden. Dit brengt extra **incidentele** kosten met zich mee voor de projectleider en de OW-ondersteuning ter hoogte van € 105.000,-.

Gevolgen:

- **Financiële gevolgen:**
  De financiële gevolgen zijn verwerkt in de overzichten behorende bij dit agendapunt.

- **Juridische gevolgen:**
  Met deze begrotingswijziging voldoet de OD NHN aan de rechtmatigheidsvereisten als gevolg van wijzigingen ten opzichte van de begroting die worden gesteld in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de Gemeenschappelijke Regeling OD NHN. Deze begrotingswijziging is niet in strijd met de FUGR, daar het een begrotingswijziging betreft die geen betrekking heeft loon- of prijsontwikkelingen.

- **Personele gevolgen:**
  Vacatures zullen worden ingevuld naar aanleiding van de extra beschikbare middelen.

- **Communicatieve gevolgen:**
  Geen

- **Overige gevolgen:**
  Geen

Risico's:
Geen

Vervolgprocedure:
In kader van rechtmatigheid actualiseren van de Begroting 2022 e.v. op basis van de vastgestelde wijzigingen.

Bijlagen:
1. Begroting 2022 na wijziging;
2. Gewijzigde lumpsumbijdrage per deelnemer;
3. AB Besluit Traineeship 2022-2026;
4. Projectplan Traineeship 2022-2026;
5. AB Besluit pilots Data-analisten;
6. AB Besluit Uitstel Omgevingswet incidentele gevolgen;
7. Analyse financiële impact Omgevingswet.

Voorgesteld besluit van het DB aan het AB: d.d. 15 september 2021.

Het AB wordt voorgesteld om de eerste begrotingswijziging 2021 vast te stellen rekening houdend met de gemotiveerde reactie van het Dagelijks Bestuur op de ingediende zienswijzen.

Besluit Algemeen Bestuur de datum: 8 december 2021; conform voorstel.

Ondertekening:

De voorzitter, **De secretaris,**

M.C. Uitdehaag **Q. Foppe**

Bijlage 1: Begroting 2022 na wijziging

Begroting 2022	Primaire begroting 2022	1e begrotings-wijziging	Begroting 2022 na wijziging
LASTEN			
Programma 1 Milieutaken	7.934.559	152.109	8.086.668
Programma 2 VTH plustaken	5.186.592	99.429	5.286.021
Programma 3 Overhead RUD NHN	7.422.617	249.462	7.672.079
Onvoorzien Milieutaken	58.388		58.388
Onvoorzien VTH-plustaken	54.636		54.636
Rente	0		0
Totaal	**20.656.792**	**501.000**	**21.157.792**
BATEN			
Programma 1 Milieutaken	7.934.559	152.109	8.086.668
Programma 2 VTH plustaken*	5.186.592	99.429	5.286.021
Programma 3 Overhead RUD NHN	7.422.617	249.462	7.672.079
Onvoorzien Milieutaken	58.388		58388
Onvoorzien VTH-plustaken	54.636		54636
	0		0
Totaal	**20.656.792**	**501.000**	**21.157.792**
Geraamde saldo baten en lasten			
Toevoeging reserves:			
-			
Onttrekkingen aan reserves:			
- Bestemmingsreserve Masterplan ICT			
- Bestemmingsreserve Omgevingswet			
- Bestemmingsreserve Impulsbudget cultuur-mensontwikkeling			
Resultaat	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**

Bijlage 2: Bijdrage per deelnemer na wijziging

Bijdrage per deelnemer	Bijdrage 2022 primaire begroting	1e begrotings-wijziging	Bijdrage 2022 na wijziging
Gemeente Alkmaar	1.344.436	32.607	1.377.043
Gemeente Bergen	657.919	15.957	673.876
Gemeente Castricum	667.835	16.197	684.032
Gemeente Den Helder	888.380	21.546	909.926
Gemeente Drechterland	454.791	11.030	465.821
Gemeente Enkhuizen	466.050	11.303	477.353
Gemeente Heerhugowaard	653.017	15.838	668.855
Gemeente Heiloo	345.141	8.371	353.512
Gemeente Hollands Kroon	1.733.131	42.035	1.775.166
Gemeente Hoorn	1.495.573	36.273	1.531.846
Gemeente Koggenland	141.540	3.433	144.973
Gemeente Langedijk	280.583	6.805	287.388
Gemeente Medemblik	1.278.819	31.016	1.309.835
Gemeente Opmeer	65.406	1.586	66.992
Gemeente Schagen	806.266	19.555	825.821
Gemeente Stede Broec	106.859	2.592	109.451
Gemeente Texel	495.755	12.024	507.779
Provincie Noord-Holland	612.149	14.847	626.996
Provincie Noord-Holland VTH plus taken	8.163.142	197.985	8.361.127
	20.656.792	**501.000**	**21.157.792**

AB-BESLUIT

Aan	: Algemeen Bestuur OD NHN
Datum vergadering	: 08-12-2021
Auteur	: Esther Steltenpohl
Onderwerp	: Projectplan traineeship 2022-2026
Agendapunt	: Nummer
Bijlage(n)	: 1
Portefeuille	: Personeel (portefeuille S. Bashara)

Aanleiding
Op basis van een profielschets van het huidige personeelsbestand en de uitstroom voor de aankomende vijf jaar door pensionering van medewerkers, kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

- Bijna de helft van het personeelsbestand is 50+;
- De leeftijdsopbouw is niet in balans;
- 1/8 Deel van het personeelsbestand gaat de aankomende vijf jaar met pensioen;
- Als we nu niet acteren op de uitstroom van medewerkers, loopt er veel waardevolle kennis en ervaring de deur uit, met name bij de primaire dienstverlening. Dit is een serieus risico voor de bedrijfscontinuïteit onze organisatie.

Deze feiten maken duidelijk dat verjonging van de OD NHN geen keuze is, maar een absolute noodzaak om de bedrijfscontinuïteit te garanderen. De opgestarte traineeships in 2018 en 2020 waren hard nodig en hebben positief bijgedragen. Echter, op de langere termijn is het een druppel op de gloeiende plaat. Doorlopende verjonging binnen de OD NHN is absoluut noodzakelijk om de bedrijfscontinuïteit te garanderen. Om dit te realiseren wil de organisatie de aankomende vier jaar jaarlijks een traineeship van zeven trainees opstarten. Met een traineeship haal je goed opgeleide en enthousiaste young professionals in huis die daarnaast ook nog "kneedbaar" zijn. Ze brengen de benodigde digitale vaardigheden en nieuwe kennis met zich mee, evenals een "frisse wind" die positief bijdraagt aan de cultuur van de organisatie. Met de juiste begeleiding kunnen zij uitgroeien tot zeer waardevolle medewerkers. Het resultaat van de eerdere opgestarte traineeships in 2018 en 2020 zijn hier mooie voorbeelden van. Voor de helft kunnen de traineeships gefinancierd worden vanuit de eigen middelen, voor de andere helft doet de OD NHN een beroep op haar eigenaren.

Waarom het traineeship niet binnen de huidige begroting kan worden gefinancierd?
De personeelsbegroting is gebaseerd op de werkelijke salariskosten en niet op de maximale salariskosten (periodiek 11), zodat hier geen ruimte in zit. Hier is voor gekozen om aan de in het verleden opgelegde bezuinigingen te kunnen voldoen.

Inhoudelijk advies van DB aan AB
Gezien de profielschets van het huidige personeelsbestand van de organisatie en de overwegingen in het projectplan traineeship 2022-2026, is er een absolute noodzaak tot verjonging binnen de organisatie. Daarnaast zijn vakvolwassen medewerkers niet of nauwelijks op de arbeidsmarkt te vinden. Het wachten tot de medewerker uit dienst gaat voordat deze wordt vervangen door een trainee zorgt voor verlies van kennis en overbelasting van de achterblijvende collega's. Deze zullen de lasten van het volledig inwerken en over brengen van specifieke kennis zorgen moeten dragen.

Dit levert heel veel meer werkdruk op dan het inwerken van een vakvolwassen nieuwe collega. Een traineeship is dan ook de meest voor de hand liggende oplossing. Het succes van de traineeships in 2018 en 2020 zijn hier bevestigende resultaten in.

Het AB wordt daarom geadviseerd om in te stemmen met het voorstel om de aankomende vier traineeships:

- Jaarlijks een traineeship van zeven trainees op te starten;
- Per traineeship een bedrag van €196.000,-- beschikbaar te stellen met de mogelijkheid tot overheveling van het budget naar het volgend boekjaar als het traineeship niet geheel binnen één boekjaar valt.

Alternatieven

Het opstarten van een traineeship is bij uitstek de methode om op grotere schaal verjonging in je organisatie te realiseren en de komende vacatures te vervullen. Andere voor de hand liggende alternatieven zijn er niet.

Gevolgen

Financiële gevolgen

Het opstarten van een traineepool vraagt om een investering. Voor een traineepool bestaande uit zeven traineeplaatsen komt de jaarlijkse investering uit op €392.000,-- , ofwel €51.000,-- per trainee. De helft van deze kostenpost wordt door de OD NHN gefinancierd. Voor de andere helft wordt om budget van de eigenaren gevraagd. Per saldo komt dit neer op een investering van €196.000,-- per traineeship voor zowel de OD NHN als voor de eigenaren. De totale investering van de vier traineeships voor de eigenaren komt hiermee op €784.000,--.

Traineeship	Periode	Benodigd budget	Investering van OD NHN	Investering van eigenaren
1	2022 - 2023	€ 392.000	€ 196.000	€ 196.000
2	2023 - 2024	€ 392.000	€ 196.000	€ 196.000
3	2024 - 2025	€ 392.000	€ 196.000	€ 196.000
4	2025 - 2026	€ 392.000	€ 196.000	€ 196.000
Totale investering 4 traineeships		**€ 1.568.000**	**€ 784.000**	**€ 784.000**

De kosten voor opleiding en ontwikkeling worden uit de reguliere opleidingsbudgetten gefinancierd. De tijdsinvestering voor de begeleiding van de trainees wordt gefinancierd uit de exploitatie.

Bij wederzijdse tevredenheid en geschiktheid op vrijkomende functies, stromen de trainees na afronding van de traineepool door op reguliere formatieplaatsen die vrijkomen door pensionerende medewerkers. Per saldo vloeit de investering dus terug in de structurele personeelsbegroting, omdat zij deel gaan uitmaken van de structurele formatie.

Juridische gevolgen

Nvt

Personele gevolgen

Bij een positief besluit komen er de aankomende vier jaar jaarlijks zeven trainees in dienst. Dit zijn in de basis tijdelijke arbeidsovereenkomsten. Het uiteindelijke doel van het opstarten van de traineeships is om de trainees door te laten stromen op reguliere functies in de organisatie. Bij gebleken geschiktheid en bij een juiste match op vrijkomende vacatures kunnen deze tijdelijke arbeidsovereenkomsten omgezet worden in vaste arbeidsovereenkomsten.

Daarnaast vraagt het opstarten van een traineeship het nodige van de interne organisatie. Goede begeleiding is essentieel en dat vergt een goed verwachtingenmanagement aan de voorkant naar de organisatie. De betrokken collega's moeten tijdig voorbereid worden op de komst van de trainees en in staat gesteld worden om hun begeleidende rol in het traineeprogramma te vervullen.

Communicatieve gevolgen
Draagvlak in de organisatie is ontzettend belangrijk voor een succesvol traineeship. Er wordt regelmatig naar de organisatie gecommuniceerd over de ontwikkelingen met betrekking tot de organisatie en het verloop van het traineeship. Speciale aandacht is er voor de collega's die een begeleidende rol in het traineeship vervullen. Zij worden tijdig betrokken.

Overige gevolgen
Nvt

Risico's
Het grootste risico is de financiën. Het is van belang dat het DB en het AB instemmen met de benodigde investering die nodig is om de traineeships in de aankomende vier jaar op te kunnen starten. Zonder deze financiële steun ontstaat er een serieus probleem om de noodzakelijke verjonging binnen de organisatie te realiseren.

Vervolgprocedure
Na een positief AB-besluit wordt er een plan van aanpak opgesteld door de daadwerkelijke organisatie van de traineeships. De Ondernemingsraad heeft geen formeel advies- of instemmingsrecht. Zij worden wel geïnformeerd over de plannen om de traineeships op te starten en worden tussentijds op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen.

Bijlagen
1. Projectplan traineeship 2022-2026

Voorgesteld Besluit van het DB aan het AB op 15-09-2021
Het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld om:
1. In te stemmen met het projectplan traineeship 2022-2026;
2. Kennis te nemen van de overwegingen in deze notitie en zich hieraan te conformeren;
3. In te stemmen met een traject om de aankomende vier jaar jaarlijks zeven trainees te werven binnen de OD NHN;
4. Voor de aankomende vier jaar jaarlijks een bedrag van €196.000,-- beschikbaar te stellen voor de werving van deze trainees en deze te verwerken in de 1ste begrotingswijziging 2022;
5. In te stemmen met de mogelijkheid tot overheveling van het budget naar het volgend boekjaar als het traineeship niet geheel binnen een boekjaar valt.

Besluit AB op 8-12-2021
Conform voorstel.

Ondertekening:

De voorzitter,	De secretaris,
M.C. Uitdehaag	Q.M. Foppe

omgevingsdienst nhn

PROJECTPLAN TRAINEESHIP 2022-2026

Verjonging is noodzakelijk!

OPSTELLER

Organisatie	:	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord
Afdeling	:	Bedrijfsvoering/HR
Projectcoördinator	:	HR Advies
Telefoon	:	088 102 1818
E-mail	:	esteltenpohl@odnhn.nl
Kenmerk	:	Klik en typ Kenmerk
Adres	:	Postbus 2095
		1620 EB HOORN
Bezoekadres	:	Dampten 2
	:	1624 NR HOORN

OPDRACHTGEVER

Organisatie	:	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord
Contactpersoon	:	HR advies
Telefoon	:	088 102 18 18
E-mail	:	esteltenpohl@odnhn.nl

DATUM

26 augustus 2021

INHOUDSOPGAVE

1 SAMENVATTING EN CONCLUSIE 4
2 AANLEIDING 5
3. CONTINUÏTEIT 5
4. IS VERJONGING NOODZAKELIJK? 6
4.1 Profielschets van het huidige personeelsbestand 6
4.2 Uitstroom wegens pensionering 7
4.3 Verjonging is noodzakelijk! 8
5. YOUNG PROFESSIONALS WERVEN – TRAINEESHIP! 8
5.1 Advies voor de opstart van een nieuw traineeship 8
5.2 Financiële kaders 10
6. BESLUIT 10

1 SAMENVATTING EN CONCLUSIE

Tot en met 2026 zal 1/8 deel van het personeelsbestand wegens pensionering de organisatie verlaten. Dit betreft alleen de uitstroom wegens pensionering. Vertrek van personeel door het vinden van een baan bij een andere werkgever wordt hierin buiten beschouwing gelaten. Bijna de helft van onze medewerkers heeft de 50+ leeftijd en er is sprake van een onevenwichtige leeftijdsopbouw in het personeelsbestand. Als we nu niet acteren op de hoge uitstroom van medewerkers, loopt er veel waardevolle kennis en ervaring de deur uit. Dit is een serieus risico voor de continuïteit van de bedrijfsvoering en daarmee voor de dienstverlening aan onze eigenaren/opdrachtgevers.
Bovenstaande feiten maken duidelijk dat verjonging van de OD NHN geen keuze is, maar een absolute noodzaak om de bedrijfscontinuïteit te garanderen. Niets doen is geen optie!

Om verjonging in de organisatie te realiseren, wordt geadviseerd om een traineeship op te starten. Met een traineeship haal je goed opgeleide en enthousiaste young professionals in huis die daarnaast ook nog "kneedbaar" zijn. Ze brengen de benodigde digitale vaardigheden en nieuwe kennis met zich mee, evenals een "frisse wind" die positief bijdraagt aan de cultuur van de organisatie. Met de juiste begeleiding kunnen zij uitgroeien tot zeer waardevolle medewerkers. Het resultaat van de eerdere opgestarte traineeships in 2018 en 2020 zijn hier mooie voorbeelden van.

Op basis van onderzoek onder millenials, de evaluatie de vorige traineeship en op basis van praktijkervaringen van andere omgevingsdiensten, is een advies voor de opstart van een nieuw traineeship opgesteld:

1. Een goede voorbereiding is essentieel, incl. het creëren van draagvlak in de organisatie
2. Zorg voor duidelijk verwachtingenmanagement, naar de trainees en naar de organisatie.
3. Zorg voor een goede begeleiding van het traineeprogramma.
4. Investeer in opleiding en ontwikkeling.
5. Gezien de uitstroom die plaats gaat vinden: start vier traineeships van één jaar op met per traineepool 7 trainees.
6. Steek het traineeship in op HBO- en WO-niveau.
7. Richt de werving op de young professionals met maximaal vijf jaar fulltime werkervaring.
8. Start de werving in het voorjaar. Dit sluit aan op het moment dat pas-afgestudeerden en bijna-afgestudeerden op zoek gaan naar een baan.

Elk traineeship heeft een doorlooptijd van één jaar. Het start in het najaar en strekt zich vervolgens over 2 kalenderjaren heen. De vier traineeships strekken zich dus over een totale periode van vijf kalenderjaren:

Traineeship	Periode	Benodigd budget	Investering van OD NHN	Investering van eigenaren
1	2022 - 2023	€ 392.000	€ 196.000	€ 196.000
2	2023 - 2024	€ 392.000	€ 196.000	€ 196.000
3	2024 - 2025	€ 392.000	€ 196.000	€ 196.000
4	2025 - 2026	€ 392.000	€ 196.000	€ 196.000
Totale investering 4 traineeships		**€ 1.568.000**	**€ 784.000**	**€ 784.000**

Per traineeship is een investering van €392.000,-- nodig. De OD NHN neemt hiervan de helft voor haar rekening, voor de andere helft wordt budget van de eigenaren gevraagd. De totale investering van de vier traineeships voor de eigenaren komt hiermee op €784.000,-- .

Op naar een toekomstbestendige OD NHN met een evenwichtige balans en optimale samenwerking tussen jong en oud!

2 AANLEIDING

De OD NHN heeft een moeilijke start gehad. Sinds de oprichting van de organisatie is er ingrijpend op de in opbouw zijnde organisatie bezuinigd. Dat begon met een taakstellende bezuiniging van 10% bij de overdracht van budgetten in 2013 en daarnaast een start van de organisatie in 2014 met een negatieve reserve van 400.000 euro als bruidsschat. In de jaren 2014 tot en met 2016 is de nullijn gehanteerd, waarna in 2018 wederom taakstellend is bezuinigd voor een percentage van 5%. In die jaren zijn de oprichtingskosten terugbetaald aan de eigenaren voor een bedrag van 900.000 euro. Al deze kortingen bij elkaar optellend is in vijf jaar tijd een kwart op de totale begroting bezuinigd. Dit is gerealiseerd in een tijd dat de organisatie moest worden opgebouwd en uitgebouwd, omdat onze eigenaren een groeiend aantal opdrachten verstrekten en het takenpakket werd uitgebreid. Het effect was dat onze medewerkers met sterk verouderde apparatuur moesten werken, letterlijk met bloknoot en pen naar bedrijven werden gestuurd en de achterstand in de bedrijfsvoering steeds verder opliep.

Behalve naar de financiële kant van de zaak dient gekeken te worden naar de personele opbouw. Veel medewerkers kwamen over van de drie milieudiensten, van de provincie en van zes participerende gemeenten. De leeftijd van deze medewerkers was bovengemiddeld met als gevolg dat er van aanvang af een scheve leeftijdsopbouw is.
In de afgelopen drie jaar is op specifieke terreinen geïnvesteerd, waaronder een moderne ICT-opbouw voor een bedrag van 8,7 miljoen euro (loopt vanaf medio 2018), waarvan 3,5 miljoen euro door de organisatie zelf wordt opgebracht door bezuinigingen in het personeelsbestand. Hiermee wordt in vijf jaar een enorme achterstand ingelopen. Er is een strategische personeelsplanning (SPP) ontwikkeld met aanzienlijk meer opleidingsmogelijkheden en als een van de gevolgen het aantrekken van elf trainees in 2018. Voor dat laatste hebben de eigenaren eenmalig €300.000,-- beschikbaar gesteld. In 2020 is uit eigen middelen een nieuw traineeship van zeven trainees opgestart.

Uit eigen middelen zijn verder het interne en externe communicatiebeleid op poten gezet, is de financiële opbouw en verantwoording aanzienlijk verbeterd, de organisatienaam aangepast en zijn we al langere tijd bezig met grote projecten zoals een andere financieringsvorm, een kwaliteitsontwikkelingsbeleid, meer transparantie, een sterker fundament en dergelijke.

3. CONTINUÏTEIT

Uit vorenstaande overzicht blijkt dat de OD NHN sinds de oprichting werkt met een zeer strak budget waarin weinig tot geen ruimte zit. Waar bij de overheid doorgaans de stelling geldt “samen trap op en samen trap af”, heeft deze organisatie de trap op nog niet meegemaakt.

Op personeelsterrein is de afgelopen paar jaar een probleem aan het groeien waar binnen de huidige verhoudingen weinig aan gedaan kon worden. De vergrijzing binnen de organisatie zet door, de arbeidsmarkt biedt nauwelijks tot geen mogelijkheden om ervaren technische medewerkers te werven en de kosten van inhuur lopen hard op. De tarieven die de OD NHN in rekening kan en mag brengen bij de opdrachtgevers bedragen momenteel €90,11 als basisuurtarief en €97,15 voor extra opdrachten. Specialisten die steeds vaker moeten worden ingehuurd kosten echter tussen de 110 euro tot 135 euro per uur. Dit betekent dat elk voor een opdrachtgever gewerkt uur verlies oplevert. Die kruik gaat zolang te water tot hij barst. En dan moeten we nog geluk hebben dat we mensen kunnen vinden.

In het kader van het eerdergenoemde SPP hebben we de afgelopen jaren samenwerking gezocht met overheden en opleidingsinstituten en scholen in de regio en provincie, maar omdat veel van

onze medewerkers technisch specialist zijn leidt die samenwerking niet tot meer ingevulde vacatures. Voor ons belangrijke opleidingen zijn door hogescholen bij gebrek aan voldoende belangstelling uit de markt geschrapt. Nog in 2018 slaagden we erin bijna alle 55 vacatures in te vullen, maar we merken dat die mogelijkheid ook voor ons begint te slinken, ondanks dat we bekend staan als een aantrekkelijke werkgever.
Conclusie is dat, indien we de continuïteit van de organisatie willen garanderen en we de opdrachten van onze eigenaren willen blijven uitvoeren, we stevige maatregelen moeten nemen. Anders zal de situatie ontstaan dat we nee moeten gaan zeggen tegen opdrachten. Zowel bij basistaken als bij plustaken is dat een zeer ongewenste situatie.

In 2018 heeft de OD NHN een eerste traineeship opgestart waarin elf trainees vol enthousiasme zijn gestart. Acht van deze voormalige trainees zijn inmiddels als voltallige medewerkers in reguliere functies werkzaam binnen onze organisatie. In oktober 2020 is opnieuw een traineeship gestart met 7 trainees. 3 Trainees zijn inmiddels doorgestroomd naar een reguliere functie en van de andere trainees is de verwachting dat zij op korte termijn doorstromen naar een reguliere functie. Dit zijn mooie resultaten om trots op te zijn!

Ook de aankomende jaren krijgen we te maken met een hoog aantal medewerkers dat onze organisatie verlaat vanwege de pensioengerechtigde leeftijd. Met het vertrek van deze collega's loopt er ook veel kennis en ervaring de deur uit. Om de bedrijfscontinuïteit van onze organisatie te garanderen is het noodzakelijk om hier op in te springen, zodat deze kennis en ervaring tijdig overgedragen kan worden. Daarnaast moeten we ons goed realiseren dat we een organisatie zijn met specifieke vakspecialismen waar de arbeidsmarkt zeer krap in is.

Tegelijkertijd moet ook naar de toekomst gekeken worden en moeten we ons o.a. de volgende vragen stellen:

- Welke ontwikkelingen komen op ons af?
    - Vakinhoudelijke ontwikkelingen, zoals de Omgevingswet;
    - Maar ook maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de toenemende automatisering, datagestuurd werken en robotisering. Dit gaat veel invloed hebben op de manier waarop we werken.
- Wat verwachten onze eigenaren van ons?
- Wat betekent dit voor de dienstverlening die we moeten leveren?
- Wat betekent dit voor de inrichting van onze organisatie?
- Welke vertaalslag volgt hieruit naar de functies van onze organisatie?

De personele situatie van onze organisatie en de overwegingen richting de nabije toekomst die gemaakt moeten worden, leidt ook tot de vraag of de opstart van een nieuw traineeship en dus het binnenhalen van een groep nieuwe young professionals, hier in positieve zin aan bij kan dragen. In deze memo wordt daar een advies voor gegeven.

4. IS VERJONGING NOODZAKELIJK?

4.1 Profielschets van het huidige personeelsbestand

Een evenwichtige balans in generaties binnen het personeelsbestand is belangrijk, omdat het bijdraagt aan het succes en de bestendigheid van organisaties. Elke generatie heeft zijn eigen unieke kwaliteiten. Door het verbinden van deze generaties en kwaliteiten op de werkvloer, haal je het beste in je medewerkers en dus in je organisatie naar boven. In onderstaande tabel staat de leeftijdsopbouw van het personeelsbestand van de OD NHN weergegeven.

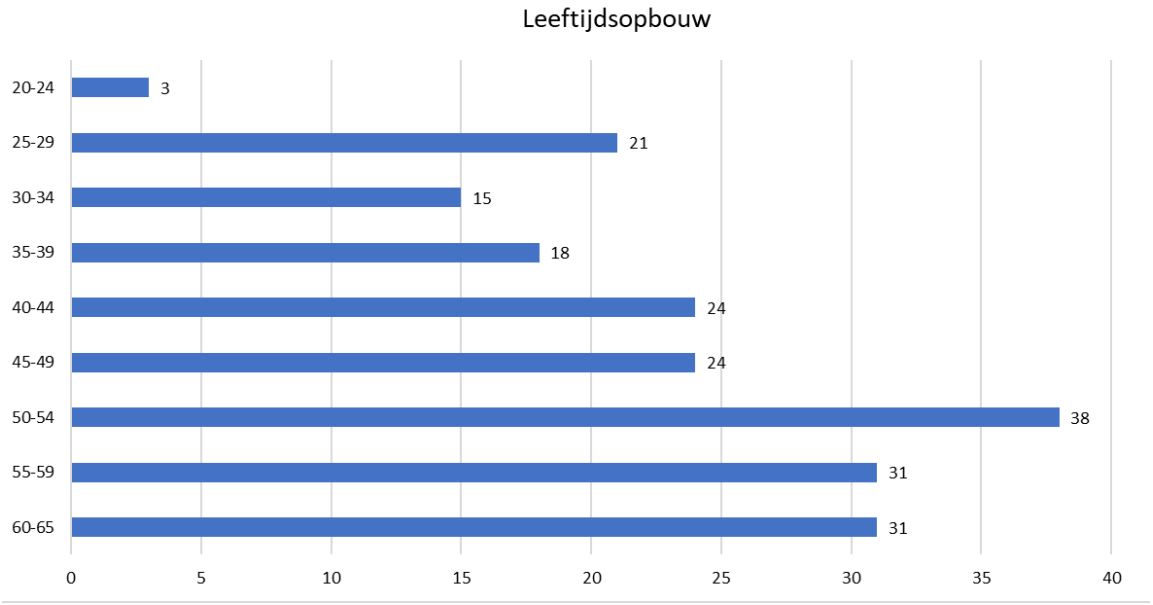

De aantallen achter de leeftijdscategorieën vertegenwoordigen het aantal medewerkers in die categorie.

Het personeelsbestand van onze organisatie heeft een gemiddelde leeftijd van 46,7 jaar. In 2020 was dit 47,8 jaar en drie jaar geleden was het 50,3 jaar. Deze daling in de gemiddelde leeftijd wordt met name veroorzaakt door het vertrek van een aantal gepensioneerden en de binnenkomst van de trainees in 2018 en 2020. Ondanks dit gegeven heeft nog bijna de helft van het personeelsbestand de 50+ leeftijd. Daarnaast is uit de tabel duidelijk op te maken dat de leeftijdsopbouw niet in balans is. De groep medewerkers tot 35 jaar betreft 19% van het personeelsbestand terwijl 30% van het personeelsbestand de 55+ leeftijd heeft. Zonder tijdige actie loopt er de aankomende jaren veel kennis en ervaring de deur uit en dat is een onacceptabel risico.

4.2 Uitstroom wegens pensionering

Voor het huidige kalenderjaar en de aankomende vijf jaar is onderzocht hoeveel fte en hoeveel medewerkers uit dienst gaan wegens pensionering. Voor personeelsplanning en sturing op behoud van kennis, is een vooruitblik van vijf jaar een relatief kort tijdspad. Het is van belang om nu te acteren op de gevolgen van deze scenario's om de gevolgen goed op te kunnen vangen. In onderstaande tabel staan de resultaten weergegeven.

Uitstroom door pensionering

Kalenderjaar	Aantal fte	% Uitstroom qua fte	Aantal personen	% Uitstroom qua aantal pers
2021	5,82	3,1%	7	3,4%
2022	3,83	2,0%	4	2,0%
2023	2,78	1,5%	3	1,5%
2024	4	2,1%	4	2,0%
2025	4,44	2,4%	5	2,5%
2026	2,67	1,4%	3	1,5%
Totaal	**23,54**	**12,5%**	**26**	**12,7%**

Qua aantal fte's is er tot en met 2026 een uitstroom van 12,5%. Qua aantal personen is dit 12,7%. Deze gegevens vertellen ons dat 1/8 deel van het totale personeelsbestand de aankomende vijf jaar onze organisatie verlaat. Van deze uitstroom is 92% werkzaam in de primaire dienstverlening van onze organisatie. En juist op deze werkterreinen is het lastig om goed gekwalificeerd personeel op de arbeidsmarkt te vinden.

4.3 Verjonging is noodzakelijk!

Op basis van de profielschets van het huidige personeelsbestand en de uitstroom voor de aankomende vijf jaar door pensionering van medewerkers, kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

- Bijna de helft van het personeelsbestand is 50+;
- De leeftijdsopbouw is niet in balans;
- 1/8 Deel van het personeelsbestand gaat de aankomende vijf jaar met pensioen;
- Als we nu niet acteren op de uitstroom van medewerkers, loopt er veel waardevolle kennis en ervaring de deur uit, met name bij de primaire dienstverlening. Dit is een serieus risico voor de bedrijfscontinuïteit onze organisatie.

Op basis van deze gegevens kunnen we stellen dat de ronde trainees in 2018 en 2020 hard nodig was, maar op de langere termijn is het een druppel op de gloeiende plaat. Doorlopende verjonging binnen de OD NHN is absoluut noodzakelijk om de bedrijfscontinuïteit te garanderen!

5. YOUNG PROFESSIONALS WERVEN – TRAINEESHIP!

Om verjonging in de organisatie te realiseren, ligt het voor de hand om een traineeship te overwegen. Je haalt hiermee goed opgeleide en enthousiaste young professionals in huis die daarnaast ook nog "kneedbaar" zijn. Daarnaast hebben ze ook steun aan elkaar, ze zitten in dezelfde positie en in hetzelfde leertraject en kunnen daardoor goed op elkaar terugvallen door ervaringen te delen en van en met elkaar te leren. Met de juiste begeleiding kunnen zij uitgroeien tot zeer waardevolle medewerkers. Het resultaat van de eerdere opgestarte traineeships in 2018 en 2020 is hier een mooi voorbeeld van. De trainees brengen benodigde digitale vaardigheden en nieuwe kennis met zich mee waar de organisatie de vruchten van plukt. Ook brengt een traineepool met young professionals een "frisse wind" in houding en gedrag met zich mee die positief bijdraagt aan de cultuur van de organisatie. Daarnaast laat je met het opstarten van een traineeship je maatschappelijke betrokkenheid als organisatie zien. Je geeft een groep enthousiaste en goed opgeleide jonge mensen met weinig tot geen werkervaring de kans om zich te ontwikkelen, waardoor zij een mooie carrière in het vooruitzicht hebben.

5.1 Advies voor de opstart van een nieuw traineeship

Uit onderzoek onder young professionals van de millennial generatie blijkt dat ze het belangrijk vinden om zich te blijven ontwikkelen. Daarnaast hebben ze een sterke behoefte aan waardering, begeleiding en het leveren van een zinvolle, tastbare bijdrage. Ook vinden ze flexibele werktijden en goede work-life balans belangrijk. Er is een stigma dat millennials erg zelfverzekerd zijn en een houding hebben alsof ze alles al weten. Uit het onderzoek blijkt dat dit in de praktijk wel meevalt. 70% van de millennials is regelmatig onzeker over hun vaardigheden op de werkvloer. Ze hebben graag iemand die hen ondersteunt in hun carrière, zoals een mentor. Deze waardering en erkenning van collega's of leidinggevenden geeft ze dan ook een zeker gevoel op de werkvloer.

Bovenstaande aspecten zijn van belang om rekening mee te houden bij de opstart van een nieuw traineeship. Dit geldt ook voor de uitkomsten die uit de evaluaties van de vorige traineeships naar

voren zijn gekomen en de praktijkervaringen van andere omgevingsdiensten. Dit leidt tot het volgende advies:

1. **Goede voorbereiding is essentieel**
   a) Zorg voor een heldere en tijdige planning met duidelijke afspraken aan de voorkant;
   b) Zorg voor draagvlak in de organisatie, bereidt de organisatie tijdig voor op het traineeprogramma. Heb hierin speciale aandacht voor de collega's die een rol hebben in het traineeprogramma.
2. **Duidelijk verwachtingenmanagement aan de voorkant**
   a) Het is essentieel om aan de voorkant duidelijke verwachtingen mee te geven wat de trainees kunnen verwachten. Dit geldt voor de verwachtingen tijdens het traineeprogramma, maar ook voor de verwachtingen aan het einde van het traineeprogramma (wel/geen doorstroom naar een reguliere functie). Wees hier realistisch in en kom de afspraken ook na.
   b) Een goed verwachtingenmanagement naar de organisatie is minstens net zo essentieel om een succesvol traineeship te realiseren. De betrokken collega's moeten tijdig voorbereid worden op de komst van de trainees en in staat gesteld worden om hun rol in het traineeprogramma te vervullen.
3. **Goede begeleiding van het traineeprogramma is essentieel**
   a) Goede begeleiding en aansturing van en op het gezamenlijke traineeprogramma is essentieel voor een goed verloop ervan. Geadviseerd wordt om een traineecoördinator aan te wijzen (of een soortgelijke rol) die het centrale programma vormgeeft en aanstuurt (intervisie, gezamenlijke opleiding & ontwikkeling, etc.).
   b) Goede begeleiding van de trainees "on the job" is van belang. Geadviseerd worden om met een constructie van persoonlijke mentoren te werken.

   Voor deze rollen (traineecoördinator en mentoren) is het noodzakelijk dat er goede afwegingen gemaakt worden wie van de collega's deze rollen op de juiste wijze kunnen uitvoeren. Hierin moet gekeken worden naar inhoudelijke kennis en naar de juiste competenties.
4. **Investeer in opleiding en ontwikkeling**
   Opleiding en ontwikkeling is onmiskenbaar verbonden met een traineeship. Geef hier invulling aan op een manier die aansluit bij de behoefte van young professionals: coaching via de begeleiding, gezamenlijke intervisie, een algemeen opleidingsprogramma o.a. gericht op persoonlijke ontwikkeling, etc. Op het moment dat duidelijk is naar welke functie een trainees doorstroomt moet er ook ruimte zijn voor maatwerk, denk aan functiegerichte opleidingen / trainingen.
5. **Doorlooptijd en grootte van de traineepool**
   Gezien de hoge uitstroom van medewerkers die de aankomende jaren wegens pensionering plaatsvindt, wordt geadviseerd om in ieder geval de aankomende vier jaar jaarlijks een nieuwe traineepool op te starten van zeven trainees.
6. **Het opleidingsniveau van de traineepool**
   Kijkend naar de ontwikkelingen in het werk, de ontwikkelingen die op de OD NHN afkomen, de vaardigheden die nodig zijn en het kennisniveau dat hiervoor vereist is, wordt geadviseerd om de trainees te werven op HBO- en WO-niveau.
7. **Doelgroep traineeship**
   Traineeships richten zich veelal op de pas-afgestudeerden met maximaal 2 jaar fulltime werkervaring. Om een grotere doelgroep aan te kunnen spreken, wordt geadviseerd om te werven onder de doelgroep met maximaal vijf jaar werkervaring. Het advies is om niet verder dan 5 jaar fulltime werkervaring te gaan. Hoe meer werkervaring iemand heeft opgedaan, hoe hoger de opgebouwde WW-rechten zijn. Hoe hoger vervolgens ook het financiële risico is voor de organisatie, aangezien de OD NHN als overheidswerkgever eigen risico drager is voor de WW-lasten.
8. **Moment van werven**

Het is van belang om de werving van de trainees aan te laten sluiten op het moment dat pas-afgestudeerden of bijna-afgestudeerden op zoek gaan naar een baan. Vanuit dit oogpunt is het belangrijk om de werving in het voorjaar te starten. Dit is van belang om op een succesvolle werving uit te komen.

5.2 Financiële kaders

Het opstarten van een traineepool vraagt om een investering. Voor een traineepool bestaande uit zeven traineeplaatsen kom je uit op een jaarlijkse investering van €392.000,-- , ofwel €51.000,-- per trainee. De helft van deze kostenpost wordt door de OD NHN gefinancierd. Voor de andere helft wordt budget van de eigenaren gevraagd. Per saldo komt dit neer op een investering van €196.000,-- per traineeship voor zowel de OD NHN als voor de eigenaren. De totale investering van de vier traineeships voor de eigenaren komt hiermee op €784.000,--

Traineeship	Periode	Benodigd budget	Investering van OD NHN	Investering van eigenaren
1	2022 - 2023	€ 392.000	€ 196.000	€ 196.000
2	2023 - 2024	€ 392.000	€ 196.000	€ 196.000
3	2024 - 2025	€ 392.000	€ 196.000	€ 196.000
4	2025 - 2026	€ 392.000	€ 196.000	€ 196.000
Totale investering 4 traineeships		**€ 1.568.000**	**€ 784.000**	**€ 784.000**

De kosten voor opleiding en ontwikkeling worden uit de reguliere opleidingsbudgetten gefinancierd. De tijdsinvestering voor de begeleiding van de trainees wordt gefinancierd uit de exploitatie.

Bij wederzijdse tevredenheid en geschiktheid op vrijkomende functies, stromen de trainees na afronding van de traineepool door op reguliere formatieplaatsen die vrijkomen door pensionerende medewerkers. Per saldo vloeit de investering dus terug in de structurele personeelsbegroting, omdat zij deel gaan uitmaken van de structurele formatie.

De gevraagde investering wordt niet zomaar gevraagd, de noodzaak voor verjonging is hoog. Er is geen evenwicht in generaties in het personeelsbestand. Zoals eerder weergegeven is de gemiddelde leeftijd van het personeelsbestand te hoog en de aankomende jaren is er sprake van een hoge uitstroom wegens pensionerende medewerkers. Zonder tijdige actie loopt er veel waardevolle kennis en ervaring zonder borging de deur uit. En dat is een te groot risico. De gevraagde investering is hard nodig om de bedrijfscontinuïteit van de OD NHN te garanderen.

6. BESLUIT

Het Algemeen Bestuur te verzoeken het volgende besluit te nemen:

1. Kennis te nemen van de overwegingen in deze notitie en zich hieraan te conformeren;
2. In te stemmen met een traject om de aankomende vier jaar jaarlijks zeven trainees te werven binnen de OD NHN;
3. Uit de exploitatie zorg te dragen voor de begeleiding van deze trainees;
4. Voor vier traineeships een bedrag van €196.000,-- per traineeship beschikbaar te stellen.
5. Jaarlijks verslag te doen over de voortgang van dit project aan het algemeen bestuur.

AB-BESLUIT

Aan	: Algemeen Bestuur OD NHN
Datum vergadering	: 08-12-2021
Auteur	: Mike Goudemond
Onderwerp	: Pilot data-analisten
Agendapunt	: ..
Bijlage(n)	: -
Portefeuille	: Financiën (de heer T. Groot)

Aanleiding
Op 7 juli is de Begroting 2022 behandeld in het Algemeen Bestuur en vastgesteld op basis van de ingediende Zienswijzen. Tegelijkertijd is in het Algemeen Bestuur aangekondigd dat op een drietal onderwerpen een begrotingswijziging voorgesteld zal worden. Eén daarvan betreft het onderwerp data-analyse.

Uit recent onderzoek in Binnenlands Bestuur (week 33, 2021) blijkt dat overheden de mogelijkheden van data nog onvoldoende benutten. De doeleinden van het datagebruik zijn divers, maar meestal is er alleen een financiële prikkel. Nog lang niet alle organisaties gebruiken data om grip te krijgen. Veel medewerkers willen wel data gebruiken in hun dagelijkse werk, maar lopen daarbij wel tegen obstakels aan, als het koppelen van gegevens en privacyaspecten. Organisaties kunnen hun medewerkers daarin beter ondersteunen. Er is vooral behoefte aan extra tijd, training en inzicht in de mogelijkheden. Ook hulp van een data-analist is welkom, om onder meer de data te ontsluiten, te koppelen en te analyseren.

<u>Pilots</u>
Om de meerwaarde van data-verrijking voor de deelnemers inzichtelijk te maken zijn door ons vier pilots geselecteerd. Met behulp van de kennis en ervaring uit deze pilots zullen we dit vervolgens OD-breed kunnen uitwerken.

Wat kunnen onze deelnemers verwachten vanuit de pilot data-analisten?

Snellere ontsluiting van gegevens, waardoor het mogelijk is:
- Sneller inspelen op vragen vanuit de raad;
- Betere rapportage op effecten;
- Grotere samenhang op vakdisciplines;
- Monitoren en sneller bijsturen van beleid:
- Multidisciplinaire verantwoording;
- Betere/snellere advisering op basis van wat wel en niet kan.

<u>Waarom twee data-analisten</u>
Het rapport van Noordbeek 'Inventariserend onderzoek in 2020 aangaande de meerwaarde van data-analyse voor het optimaliseren van de informatievoorziening', versie 1.0, 23 januari 2021, is in het voorjaar van 2021 toegezonden aan de leden van het Algemeen Bestuur. Het rapport gaat in op de dringende behoefte aan data-analisten bij de OD NHN. Het opstellen van dit rapport en de toezending van de Kadernota 2022 hebben deels parallel aan elkaar plaatsgevonden.

Momenteel is data-analyse een versnipperde deeltaak van enkele mensen verdeeld over de breedte van de organisatie. In totaal betreft dit bij elkaar opgeteld circa 1,5 - 2 fte. Zowel in het rapport Noordbeek, als in de VTH Strategie 2021 - 2023 (door het algemeen bestuur vastgesteld op 1 juli

2020) wordt gepleit voor een tweetal medewerkers die zich vanuit hun takenpakket *dedicated* bezighouden met data-analyse.

Waarom een pilot?
Het AB heeft nog niet ingestemd met extra financiering (€ 200.000,- per jaar) voor de data-analisten, zoals verzocht in de Kadernota 2022.

In het AB-voorstel van 1 juli 2020 is het volgende opgenomen over de financiële gevolgen van het vaststellen van de VTH-strategie 2021 -2023:

Het opstellen en aanbieden van de VTH-strategie 2021-2023 past binnen lopende budgetten. Voor het toepassen van de VTH-strategie is bij het hierna volgende onderwerp 'personele gevolgen' aangegeven dat er 2 fte benodigd zijn om een juiste monitoring en actuele analyse van inzichten te kunnen borgen. Deze formatie wordt ingezet voor data-analyse en monitoring van de beoogde doelstellingen waarbij – met de vaststelling van deze strategie – een verschuiving van kwantitatieve naar kwalitatieve resultaten plaatsvindt.

Over de (mogelijke) kosten van deze inzet hoeft u nu nog niet te beslissen. Daarvoor gebruiken wij – in overeenstemming met de FUGR – de normale financiële cyclus (kadernota en begroting). Hierdoor kunt u dit integraal en in de volle breedte van de (organisatie)ontwikkelingen beschouwen. Daar wordt onderbouwd of er sprake is van te integreren formatieruimte of dat hiervoor (enige) extra inzet nodig is.

Er is hierin nadrukkelijk niet aangegeven dat de twee fte data-analisten binnen de huidige formatieruimte gevonden worden, maar dat hiervoor via de financiële cyclus (kadernota en begroting) een onderbouwing komt om het bestuur een integrale afweging van het belang te laten maken. Deze onderbouwing voor de benodigde capaciteit is gedaan via het rapport van Noordbeek (Business analist en kwaliteitsbewaker). Echter, een integrale afweging, en daarmee een goede onderbouwing voor de extra financiële bijdrage van € 200.000,- per jaar, ontbreekt vooralsnog.

Daarom is in het AB van 7 juli 2021 voorgesteld om een tweejarige *pilot* met twee analisten te starten om zo te bewijzen dat er toegevoegde waarde kan zitten in het gebruik van de data van de OD NHN. Dit voorstel is door het AB omarmd, met daarbij aantekening dat ook mogelijke inverdieneffecten moeten worden meegenomen.

In dit voorstel worden de contouren van mogelijke pilot(s) geschetst, die (indien akkoord) de komende tijd verder worden uitgewerkt.

In het rapport van Noordbeek kwamen drie belangrijke eisen naar voren. Deze betreffen het bestaande dashboard HRM, de behoefte aan een financieel dashboard en de behoefte aan risico gestuurd werken, met name voor Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH).
De gekozen pilots sluiten aan bij deze eisen.

Inverdieneffecten
Op dit moment is het nog niet mogelijk om aan te geven wat het inverdieneffect zal zijn van de pilots. Dit zal onderdeel zijn van de pilots en als onderzoeksvraag worden opgenomen in de plannen van aanpak.

De vier pilots zijn:
1. Wnb besluiten op locatie;
2. Informatie gestuurd en risicogericht handhaven;
3. Geo-informatie;
4. Bedrijfsvoering.

Ad1: Wnb besluiten op locatie
Doel: met één druk op de knop, op locatie, een kaart te zien welke Wnb besluiten eruit zijn gegaan.

Toelichting:
Voor het in kaart brengen van de stikstofproblematiek is het van belang diverse data/informatie te verzamelen, te analyseren, in verband te brengen met elkaar en dit op kaart inzichtelijk te maken. De benodigde informatie kan bestaan uit verleende en aangevraagde Wet natuurbeschermings-

vergunningen, activiteiten waarbij stikstof vrijkomt (oa bedrijven), ontwikkelingen in een gebied, de ligging van Natura 2000-gebieden, resultaten uitgevoerde aeriusberekeningen, etc.

Voorgesteld wordt voor 5 Natura 2000-gebieden deze exercitie uit te voeren en na te gaan of op basis van deze analyses prioriteiten in de uitvoering/maatregelen kunnen worden gesteld en wat de invloeden van de ondernomen acties zijn op deze gebieden

Ad 2: Informatie gestuurd en risicogericht handhaven
Doel: De toezichthouders nog gerichter en adequater inzetten om de doelen uit de VTH-strategie efficiënt te halen.

Toelichting:
Landelijke rapporten, zoals het 'Dreigingsbeeld Milieucriminaliteit' en het 'Van Aartsen rapport' roepen op tot verbetering van de informatie-uitwisseling en het beter benutten en combineren van beschikbare data.

Er bestaat al een aantal landelijke data-portalen voor de overheid die slimmer benut kunnen worden voor ons toezicht. Voorbeelden hiervan zijn het Landelijk Meldpunt Afvalstoffen (LMA), het Asbestvolgsysteem (LAVS), maar ook reguliere systemen als het KVK-register of de BAG. Het doorgronden en combineren van deze data kan patronen aan het licht brengen die kunnen duiden op illegale en ongewenste activiteiten die bij regulier toezicht niet of nauwelijks te ontdekken zijn. Omgevingsdienst West-Holland concludeerde eerder door inzage in andere datasystemen dat overtreders zich meestal niet beperken tot één enkel aspect maar ook een loopje nemen met de milieuregels.

Met het informatie - en risicogericht handhaven beogen wij onze aandacht efficiënter te richten op activiteiten die een verhoogd risico voor het milieu en de leefomgeving opleveren. Eigen data moet daarbij handig worden gecombineerd met data van buiten onze organisatie waaronder die bij onze handhavingspartners. Hierdoor verkrijgen wij een actueler en vollediger beeld van riskante activiteiten maar helpen wij ook door data-deling onze handhavingspartners bij hun toezicht of optreden bij calamiteiten.

Naast efficiencyvoordelen kunnen we met de aanstelling van data-analisten ook tegemoet komen aan landelijke eisen om specifieke bedrijfsdata naar burgers en ondernemers te gaan ontsluiten via een Omgevingswet-loket en bedrijfsdata richting onze handhavingspartners via het digitaal portaal genaamd Inspectieview.

De ingebruikname van een nieuw bedrijfsregistratiesysteem in 2022 biedt kansen om de kwaliteit en actualiteit van de bedrijfsdata, door het combineren met extern verkregen data, versneld te verbeteren. Met de intrede van Centric Leefomgeving zal ook de digitale handhaving zijn intrede doen. Daartoe moet de data aan randvoorwaarden voor bruikbaarheid voldoen. Actualiteit en volledigheid zijn daarvoor van groot belang. Om vervolgens effectief data te kunnen vertalen naar nieuw beleid en projecten zijn data-analisten onmisbaar om de integriteit van de data die we invoeren en eraan onttrekken integer te krijgen en te houden.

Aan welke specifieke toepassingen moet u dan denken? We noemen enkele voorbeelden:

Toezicht gebaseerd op naleefgedrag
We willen de beschikbare handhavingscapaciteit richten op bedrijven en instellingen die het niet zo nauw nemen met de regels.

Data-analisten zullen u en ons helpen om de beschikbare data, zoals klachtenpatroon, overtredingen in het verleden en eventuele handhavingsprocedures te combineren en analyseren in combinatie met extern beschikbare data zoals omgevingsvariabelen (bijv: nabijheid woonbebouwing) en zodoende de risicogerichte handhaving op te tuigen. We gaan onze aandacht richten op locaties waar dat gewenst en noodzakelijk is en waar dat het meeste rendement oplevert voor het milieu en de leefomgeving.

Propaanreservoirs
Het registreren van stationaire propaantanks bij bedrijven en particulieren in de Registratie Gevaarlijke Stoffen (RGS) wordt een wettelijke verplichting. Om hier invulling aan te geven wordt voorgesteld de aanwezigheid van deze tanks door middel van slimme technieken (bv. Luchtfoto's) te signaleren. Op basis van deze gegevens kunnen de eigenaren worden aangeschreven een

zelfcontrole middels een digitale checklist via de site van de OD NHN uit te voeren om zodoende te kunnen bepalen of zij voldoen aan de geldende wet- en regelgeving. Aan de hand van de gegevens van de zelfcontrole en steekproeven worden knelpunten en veel voorkomende overtredingen zichtbaar. Voorlichting aan eigenaren maar ook leveranciers en brancheorganisaties kunnen het naleefgedrag verhogen en gedragsverandering teweeg brengen. Op basis van de verkregen informatie kan de Veiligheidsregio NHN hun aanvalsplannen voor gevaarzetting optimaliseren bij branden en calamiteiten.

Ondersteuning aanpak ondermijning
Voor de bestrijding van ondermijning en specifiek de productie van synthetische drugs is het voor het RIEC belangrijk te weten waar geschikte bedrijfspanden worden gevonden. De OD NHN beschikt over informatie van bedrijven die zijn gestopt en nog beschikken over leegstaande panden. Als voor die locaties bijvoorbeeld het stroomverbruik en waterverbruik wordt geanalyseerd komen panden in beeld waar mogelijk illegale activiteiten plaatsvinden.
Het betreffen locaties waar doorgaans ernstige bodemverontreiniging is opgetreden waar de OD NHN verantwoordelijk is voor de nazorg.

Ad 3: Geo-informatie
Doel: Onderzoeken of het ontsluiten van onze kwalitatieve geo-data voor de gemeenten een basis is voor de omgevingsplannen en welke data daarbij nog ontbreekt.

Toelichting:
Als OD NHN verzamelen we ontzettend veel kennis en informatie in de uitvoering van ons werk. Daardoor beschikken we over veel informatie die niet altijd bekend is bij onze opdrachtgevers: de gemeenten en provincie. Deze informatie is echter van onschatbare waarde voor de gemeenten en provincie.

De Omgevingswet geldt als een katalysator naar vragen om data. Per gebied dient er na 1 juli 2022 een gebiedsanalyse te worden gemaakt op basis waarvan een omgevingsplan wordt vastgesteld. In dat omgevingsplan worden allerlei waarden vastgelegd, waaronder ook de waarden vanuit milieu. Het omgevingsplan dient vervolgens weer als basis voor een omgevingsvergunning op basis waarvan activiteiten worden vergund.

In de praktijk moet vervolgens worden gekeken in hoeverre de activiteiten de vastgestelde waarden gaan beïnvloeden. Er moet met andere woorden structureel gemeten worden hoe het de waarden in het omgevingsplan vergaat. In de wet is zelfs een monitoringsplicht opgenomen voor de bevoegde gezagen.

Zowel de gebiedsanalyses, de omgevingsplannen als ook de monitoring van vastgestelde waarden gaan leiden tot heel veel vragen om data en analyses. Data en analyses waar juist de OD NHN goed in kan worden.

Voor deze pilot starten we voor een gemeente en zullen we alle beschikbare data presenteren als GEO-informatie in een GIS-omgeving.

Met de geobasisregistratie (van de gemeenten) als ondergrond kunnen dan daarover de verschillende lagen met relevantie (GEO-)informatie worden gelegd, om het omgevingsplan verder vorm te geven, zoals de (basis)functies en zoneringen. Hierdoor helpt de GEO-data om het juiste beeld te krijgen van de leefomgeving en een goede start met het omgevingsplan te maken. De OD NHN zal een analyse maken van deze kaarten waarmee aan omgevingstafels advies kan worden gegeven over “kansen” en “bedreigingen” en de informatie die (wettelijk) nog nodig is.

Ad 4: Bedrijfsvoering
Doel: het doel is optimalisatie van de informatievoorziening door data-analyse voor zowel intern gebruik als voor de deelnemers van de Gemeenschappelijke Regeling OD NHN. Dit leidt tot een betere toegankelijkheid van gegevens waarbij de voortgang van de productie en de daarmee samenhangende gegevens sneller en frequenter kunnen worden gepresenteerd. Naast het efficiënter kunnen laten verlopen van de eigen processen zal ook de kwaliteit van de brondata worden verhoogd.

Het huidige gebruik van data is vooral gericht op input voor het uitvoeringsproces en sturing op aantallen. Met deze pilot wordt ook beoogd de mogelijkheden van data meer te benutten, zoals integrale data-analyses, het herkennen van patronen etc.. Om dit mogelijk te maken is het nodig

om de gegevens te normaliseren en ervoor te zorgen dat brondata juist en actueel zijn. Mogelijk zijn voor het ontsluiten van data nieuwe (andere) tools nodig.

Toelichting:
De ontsluiting van informatie is nu onvoldoende door versnippering van data en beperkingen van het huidige zaaksysteem. Dit leidt ertoe dat veel handwerk moet worden verricht en de databronnen niet goed kunnen worden gecombineerd om waardevolle rapportages te maken voor de opdrachtgevers en de processen te verbeteren. Om handmatige bewerkingen te beperken en de mogelijkheden van data meer te benutten is het belangrijk dat vanuit de brondata wordt gewerkt en dat de brondata juist en actueel zijn.

Door ingebruikname van CLO (Centric Leefomgeving), het nieuwe zaaksysteem van de OD NHN is het mogelijk de gegevens uit verschillende systemen, het zaaksysteem, het personeelsinformatiesysteem, het financieel systeem etc., geautomatiseerd in te lezen in de datawarehouse. De gegevens in deze nieuwe datawarehouse zullen moeten worden genormaliseerd, zodat de gegevens uit de verschillende systemen met elkaar kunnen worden vergeleken. De gegevens zullen vervolgens dienen te worden geanalyseerd en verrijkt tot informatie die bruikbaar is voor de verschillende doelgroepen. Op deze manier zal de informatie niet alleen beter ontsloten, maar ook gepresenteerd kunnen worden.

Inhoudelijk advies van DB aan AB:
Het DB adviseert het AB in te stemmen met de gekozen pilots en deze pilots verder uit te laten werken.

Alternatieven:
Het Algemeen Bestuur zou kunnen besluiten de pilots niet uit te voeren en daarmee niet de voordelen en inverdieneffecten van data-analyse te onderzoeken.

Gevolgen:

- **Financiële gevolgen:**

Organisatie	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord		
Dekking uit budget	**Grootboekrekening**	**Kostenplaats**	
	Maximaal 4 cijfers	Maximaal 2 cijfers.	
Totale kosten	**Incidenteel**	**Structureel**	
	€ 400.000,- (€ 200.000/jaar)	Bedrag in euro's (€ #.##0,00)	
Looptijd	01-01-2022 tot en met 31-12-2023		
Projectleider	Nog te bepalen		
Tekenbevoegdheid *	☐ Directeur	☒ Voorzitter	☐ Besluit DB

* Kruis aan wat van toepassing is.

- **Juridische gevolgen:**
  Nvt

- **Personele gevolgen:**
  Er is 2 fte aan dedicated data-analisten nodig om de pilots te kunnen laten uitvoeren.
  De overige bemensing van de pilots zal moeten komen uit de bestaande capaciteit.

- **ICT gevolgen:**

Gestart zal worden met het opstellen van informatiebeleid en kaders m.b.t. het werken met data opstellen voor de OD NHN en alle data en informatiebronnen in beeld brengen en brondata op orde maken.
Voor het beschikbaar krijgen van de data en de benodigde geo-informatie is de beschikking over de juiste software noodzakelijk. Met het NCS en Power BI is dit deels ingevuld. Mogelijk moet er nog een centraal GIS worden aangeschaft.

- **Communicatie gevolgen:**
  Na vaststelling van deze opzet voor de pilots zullen 3 projectgroepen worden opgezet die met de uitwerking van deze opdrachten aan de slag gaan. Zij zullen de opdracht krijgen om via een opdrachtformulier de opdracht vast te leggen en te starten.

Vervolgprocedure:
Conform AB-besluit worden de pilots de komende twee jaar uitgevoerd. Na uitwerking zullen de resultaten ter verdere besluitvorming aan het AB worden voorgelegd.

Bijlagen:
Geen

Voorgesteld besluit van het Dagelijks Bestuur aan het Algemeen Bestuur: 15 september 2021

Het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld om in te stemmen met de gekozen pilots en deze pilots de komende 2 jaar uit te laten werken en de financiële consequenties op te nemen in de 1ste begrotingswijziging 2022.

Besluit Algemeen Bestuur 8 december 2021: conform voorstel

Ondertekening

De voorzitter,	De secretaris,
M.C. Uitdehaag	Q.M. Foppe

AB-BESLUIT

Aan	: Algemeen Bestuur OD NHN
Datum vergadering	: 08-12-2021
Auteur	: Peter Verduin
Onderwerp	: Omgevingswet in Begroting 2022 – gevolgen uitstel
Agendapunt	: Nummer
Bijlage(n)	: Analyse Impact Omgevingswet – ODNL Seinstra
Portefeuille	: Omgevingswet (portefeuille A. Jongenelen)

Aanleiding

Eind mei werd duidelijk dat de Omgevingswet – wederom – is uitgesteld, ditmaal tot 1 juli 2022 (onder voorbehoud van definitieve besluitvorming in de Kamer). Dit uitstel heeft gevolgen voor de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, waaronder ook financiële. Het betreft zowel incidentele als structurele gevolgen.

Inhoudelijk advies van DB aan AB

De periode van een half jaar uitstel wordt met name benut voor het oefenen, zoals ook landelijk wordt geadviseerd. Om te zorgen dat medewerkers zich de nieuwe regelgeving goed eigen maken, gaan we aan de slag met casuïstiek. Eerst via papier, waarna het werken via het DSO intern en met onze opdrachtgevers en ketenpartners de volgende stap is naar de beoogde datum van uitvoering 1 juli 2022.

De invoering van de wet betekent een majeure verandering voor de taakuitvoering. We hebben ons hierop in de voorafgaande jaren in samenwerking met onze opdrachtgevers en ketenpartners zo goed mogelijk voorbereid. Ondanks gedegen voorbereidingen is de exacte impact van de invoering, ook financieel, nog onvoldoende duidelijk. Door adviesbureaus afgegeven voorzichtige ramingen (informatie vanuit OD.NL) tonen een kostenverhogend effect van circa 10% voor de te leveren diensten milieu in het kader van de Omgevingswet.

Maar ook na inwerkingtreding vraagt de Omgevingswet nog aandacht. We monitoren hoe de uitvoering verloopt en of onze werkwijze en de afspraken die we met opdrachtgevers of ketenpartners hebben gemaakt nog bijstelling behoeven. Verder is van belang dat de transitieperiode in de regelgeving nog doorloopt tot en met 2029, omdat de gemeenten dan hun omgevingsplan volledig moeten hebben vastgesteld.

Het gaat hierbij zowel om incidentele gevolgen door het uitstel en de structurele gevolgen i.v.m. de wijziging taakuitvoering (zie onderstaande tabel).

Incidentele gevolgen	Structurele gevolgen
• Langere instandhouding programmaorganisatie • Langere voorbereidingstijd (oefenperiode) • Periode met Nieuw Centraal Systeem Omgevingswet-proof én oude wetgeving • Gebroken boekjaar • Langer druk op UP (ureninzet)	• Grotere diversiteit per casus (omgevingsplan is leidend, ook buiten inrichting) • Grotere diversiteit per deelnemer (verschillende beleidsruimte/participatie gemeenten) • Ruimere dienstverlening (intensiever vooroverleg) • Meer toezicht (door meer meldingen) • Nieuwe diensten

Door de incidentele gevolgen in beeld te hebben, kan een inschatting worden gemaakt over de kosten die met name liggen bij het langer in stand houden van de programmastructuur ter ondersteuning van met name interne projecten waaronder verlenging pilot omgevingsadviseurs én de implementatie programma zijnde de oefenfase.

De totale extra incidentele kosten betreffen: € 105.000,- i.v.m. inhuur interne projectleider en -ondersteuning
(respectievelijk € 69.000,- en € 36.000,-) voor de periode van 6 maanden.

Daarnaast zullen de structurele gevolgen en de exacte kosten hieromtrent verder in beeld moeten worden gebracht. Vanzelfsprekend zal daarbij de verdere input vanuit OD.NL, maar ook de verdere uitwerking met de opdrachtgevers op basis van de uitvoeringsprogramma's/PDC onderdeel zijn van de te berekenen kosten.

Alternatieven
geen

Gevolgen
Het uitstel van de Omgevingswet tot 1 juli 2022 geeft gevolgen, waaronder incidentele- en structurele financiële gevolgen. Dit Besluit betreft het opvangen van de incidentele financiële gevolgen als gevolg van het uitstel.

Financiële gevolgen
De incidentele gevolgen van het uitstel ingangsdatum Omgevingswet per 1 juli betreft € 105.000,-. De structurele gevolgen zullen zichtbaar worden middels inschattingen van ODNL en de uitvoeringsprogramma's/ PDC.

Juridische gevolgen
-

Personele gevolgen
De incidentele kosten betreffen de personele kosten.

Communicatieve gevolgen
-

Overige gevolgen
-

Risico's
Het afbreukrisico betreft een breuk in het implementatieproces van de Omgevingswet.

Vervolgprocedure
1. De vervolgprocedure betreft een voortgang van de huidige status quo in het implementatieproces van de Omgevingswet.

Bijlagen (ter informatie, niet voor besluitvorming)
1. Analyse impact Omgevingswet – ODNL Seinstra. Deze analyse betreft een indicatie van de te verwachten stijging in de structurele uitvoeringskosten

Voorgesteld Besluit van het DB aan het AB op 15-09-2021

Het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld om:

1. Akkoord te gaan met de financiële consequentie en deze te verwerken in 1ste begrotingswijziging 2022 in verband met het uitstel van de Omgevingswet tot 1 juli 2022;

Besluit AB op 8-12-2021

Conform voorstel.

Ondertekening

De voorzitter,	De secretaris,
M.C. Uitdehaag	Q.M. Foppe

Analyse financiële impact Omgevingswet op begrotingen van omgevingsdiensten

Presentatie ODNL
22 april 2021

Aanleiding en opzet analyse (1/4)

- Er staat momenteel veel druk op de begrotingen van gemeenten door toenemende kosten binnen het sociaal domein en afnemende inkomsten als gevolg van COVID.
- Omgevingsdiensten voelen dat ook.
- Recent hebben wij meerdere trajecten begeleid die gaan over de kosteneffectiviteit van omgevingsdiensten; met als doel meer waarde voor hetzelfde of zelfs minder geld.
- Daarbij was ook de terugkerende vraag: wat wordt eigenlijk de financiële impact van de Omgevingswet?

Aanleiding en opzet analyse (2/4)

- Wat opvalt is dat bij de uitwerking van de Omgevingswet zelden nog een financiële doorvertaling wordt gemaakt van de (beleids)keuzes die de wet heeft.
- Het risico daarvan is tweeledig: 1) of er worden (beleids)keuzes gemaakt door gemeenten/ provincies die straks veel blijken te kosten of anders zouden worden gemaakt als de financiële gevolgen bekend waren 2) de omgevingsdienst heeft straks een probleem als er bij uitvoering van de wet geen beeld is van de financiële consequenties.

Aanleiding en opzet analyse (3/4)

- Voorliggend stuk is het resultaat van een "*Acitvity based Cost*" analyse naar de kostendrivers van de Omgevingswet en het effect van deze kostendrivers op de begrotingen van OD's.
- **Centrale vraag was:** *Welke veranderingen gaat de Omgevingswet geven voor de activiteiten van de Omgevingsdiensten, wat zijn daar de financiële gevolgen van en kunnen die gevolgen ook van maatregelen worden voorzien?*
- In de uitwerking van dit onderzoek zijn eerst de activiteiten bepaald waarvan bekend zijn dat die gaan veranderen door invoering van de Omgevingswet.
- Vervolgens zijn de mogelijke gevolgen per activiteit uitgewerkt in uren (soms met bandbreedte), gerelateerd aan wat bekend is over de huidige situatie van ureninzet.

Aanleiding en opzet analyse (4/4)

- Daarna zijn de uren “op geld gezet” en is de impact op de begroting bepaald, kijkend naar het percentage van de activiteiten op de totale begroting.

- Daarbij is gebruik gemaakt van:
  - Financiële benchmark 10 omgevingsdiensten in voorjaar 2020 (begrotingen 2020)
  - De kengetallen van producten van 8 omgevingsdiensten
  - Drietal recente trajecten kosteneffectiviteit bij drie omgevingsdiensten
  - Bijdragen aan verschillende werkgroepen voorbereiding Omgevingswet

- De conclusies zijn een grove inschatting van de financiële impact van de Omgevingswet.

- Per dienst kan en zal die impact verschillen.

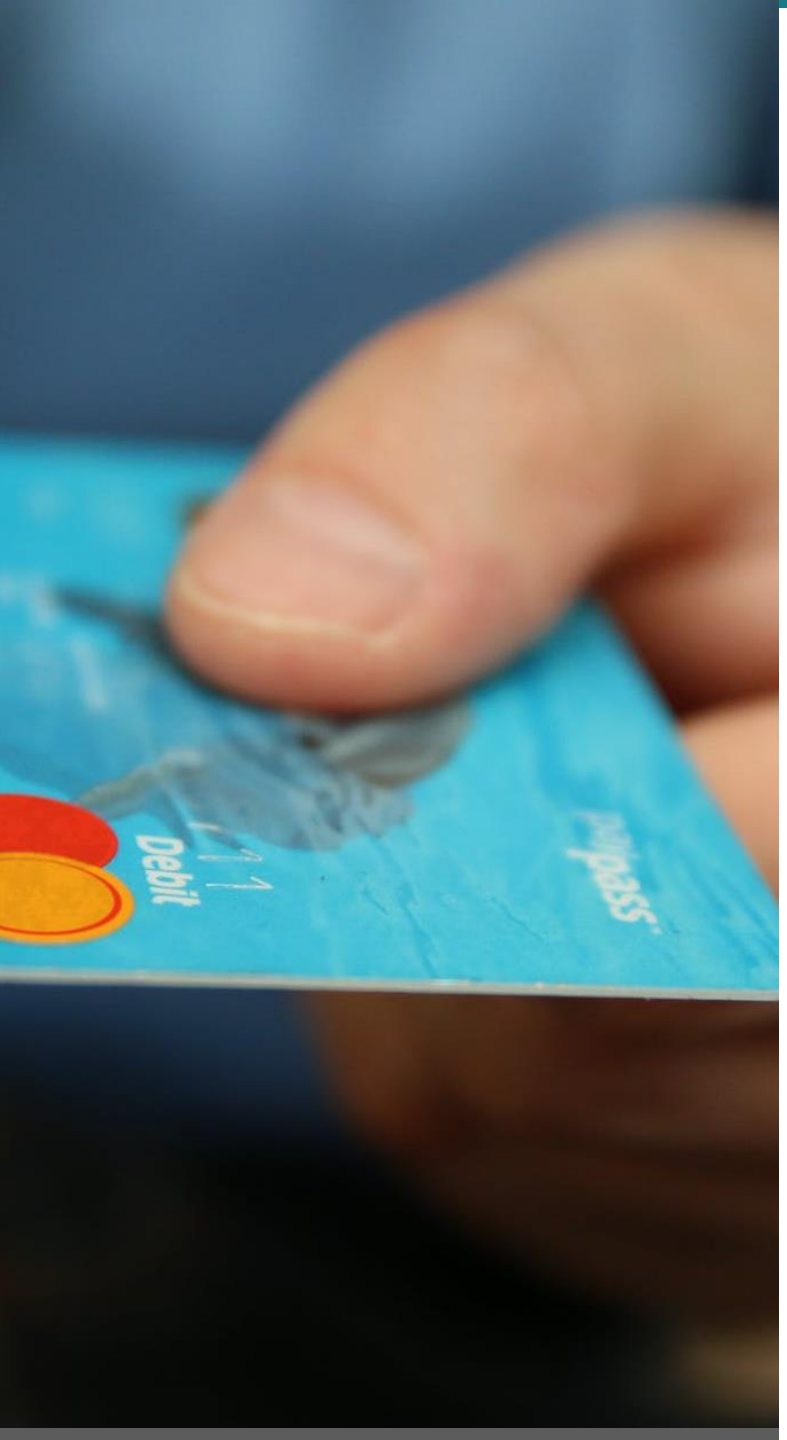

Beleidskeuzes bevoegd gezag met financiële gevolgen

Onderstaand de beleidskeuzes met financiële gevolgen voor het werk van de omgevingsdienst.

Hoe diverser per deelnemer, hoe hoger de uiteindelijke kosten.

1. Uitwerken van omgevingsplan: opzet en diepgang
2. Beleid inzake afwijkingen omgevingsplan
3. Participatieniveau vergunningaanvraag
4. Reikwijdte vergunning (breed of smal)
5. Monitoren van waarden in het omgevingsplan
6. Heffen van leges

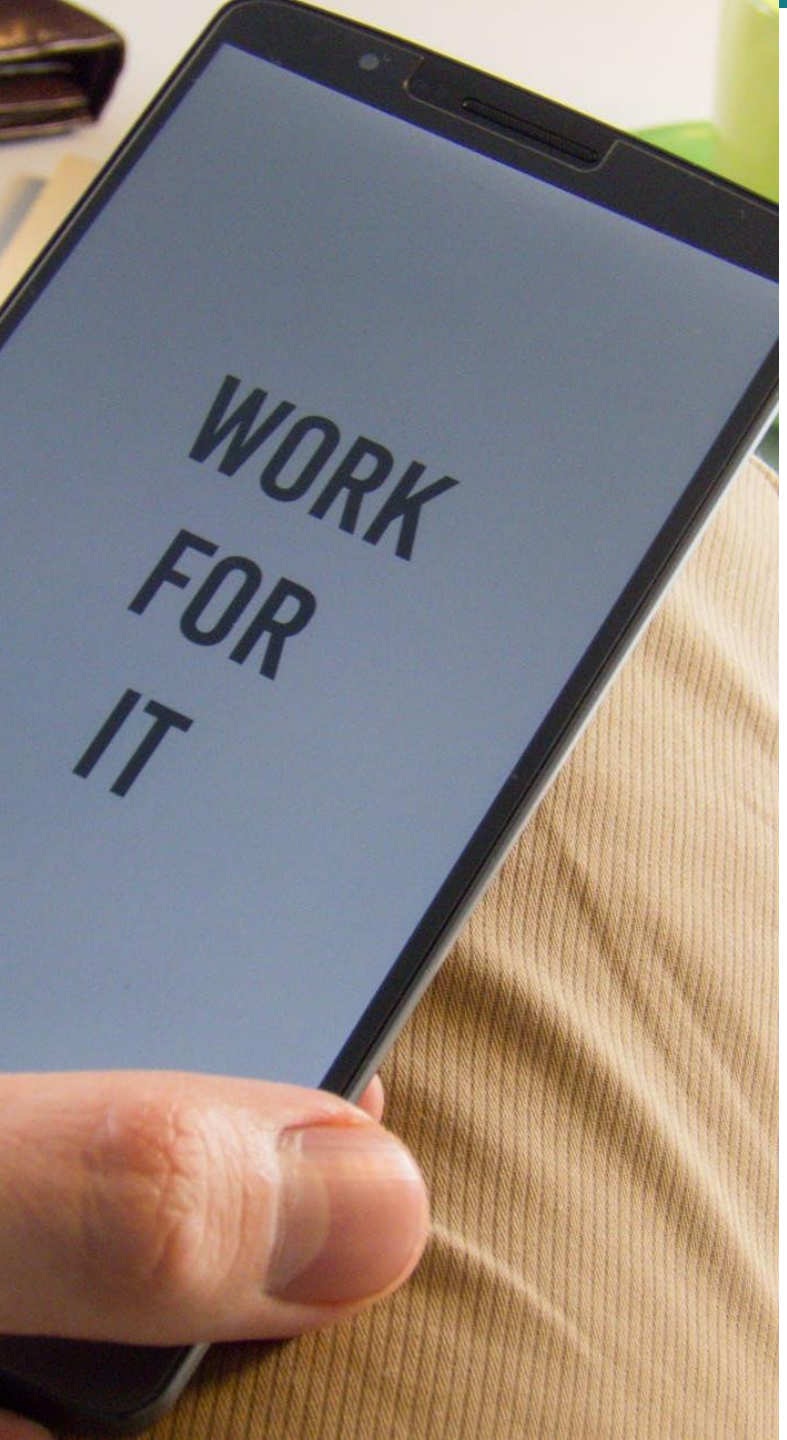

Gevolgen voor de Omgevingsdienst

Randzaken
- Inrichtingenbestand van inrichtingen naar MBA's
- Risico-analyse en programmering
- Interne werkprocessen en kengetallen
- Verantwoording en rapportage

Primaire proces
- Vooroverleg bedrijf (niveau van participatie)
- Afstemming met bevoegd gezag
- Aantal en complexiteit én diversiteit vergunningen
- Aantal en diversiteit controles
- Beleid inzake repressief handhaven (LHS)
- Klachten (mogelijk)

Extra vragen/taken
- Input voor omgevingsplan
- Informatieverstrekking periodiek over waarden omgevingsplan
- Input voor leges
- Actualisaties overzicht MBA's

Vijf drivers voor de kosten

Vijf kostendrijvers
1. **Grotere diversiteit per casus:** meer specifieke zaken, omgevingsplan is leidend niet de landelijke regelgeving, meer en dieper detailniveau als gevolg van 17 MBA;s binnen en buiten de inrichting
2. **Grotere diversiteit per deelnemer**: meer verschillen tussen deelnemers door verschillende beleidskeuzes bv in mate van participatie, inhoudelijk beleid milieu en aanpalend inzake veiligheid en gezondheid
3. **Ruimere dienstverlening:** intensiever vooroverleg, meer vragen van aanvragers, terugkerende aanvragen omdat sneller niet ontvankelijkheid zal volgen
4. **Eenmalige investeringen:** aanvullende werkzaamheden vanwege de Omgevingswet, met name actueel houden overzicht activiteiten per inrichting, herijking opzet risico-analyse en programmering, informatie per (nieuw) omgevingsplan als toetsingskader en kosten aansluiting techniek (DSO)
5. **Nieuwe diensten:** nieuwe aanvullende vragen vooral omtrent informatie, inhoudelijk monitoring van gebiedswaarden en waar relevant: input voor leges

Naast aanvullende kosten kunnen inkomsten worden gegenereerd door milieuleges te gaan heffen. Dit is een eigen keuze van het bevoegd gezag om dat wel of niet te doen.

Financiële impact analyse

Kostendrijver	Impact op uren	Percentage huidige begroting primaire proces	Financieel effect op de begroting *
1. Meer specifiek, minder vergunningverlening meer complex en minder standaard, ook relevantie buiten inrichting	Indelingen inrichtingen naar 17 MBA's Minder vergunningen schatting daling 20 – 30% Meer uren voor een vergunning, indicatief 20 – 25%	20-25%	**Effect: 0** 20- 30% daling aantal vergunningen
2. Meer meldingen maar specifiek per omgevingsplan en dus minder generiek	Stijging aantal meldingen door meer diverse activiteiten en minder vergunningen. Schatting 30-40% meer meldingen Oplopend tot 40–50% meer tijd	15-20%	**Effect: + 4-5%**
3. Meer uren vooroverleg	Uren vooroverleg circa 16 – 24 uur (ex excessen) Verwachting gemiddelde stijging uren 50% Minder vergunningen schatting daling 20 – 30%	3-5%	**Effect: + 2%**
4. Meer uren toezicht door meer meldingen en meer specifieke gevallen	Toezicht wordt meer als gevolg van stijging meldingen en uren toezicht bij meldingen Uren stijgen 10 – 20%	30-40%	**Effect: + 4%**
5. Informatie inzake monitoring en leges	Monitoring waarden per plan: 20-30 k Input leges per deelnemer: 10-20 k	**-**	**25.000 euro** **15.000 euro**
6. Herijking P&C en werkwijzen	Eenmalig herijken	-	**50.000 – 150.000 euro**
TOTAAL structureel			**+ 10 – 12%**

* Het betreft hier de begroting voor wettelijke basistaken Milieu met verrekening van 30% overhead

Suggesties om te doen

Vanuit eigenaarschap van de dienst:

1. Regionaal de beleidskeuzes goed afstemmen
   - Bestuurlijk regie pakken DB/AB
   - Ambtelijke uitwerking
   - Gemeentesecretretarissen betrekken
   - Bestuurlijk informeel sessie(s)
2. De impact op het werk van de OD goed bepalen
3. De structurele impact op de begroting van de OD vaststellen
4. Mogelijk keuzes heroverwegen
5. Mogelijkheden tot verbetering efficiency duiden
   - De uitvoering optimaliseren (COVID-ervaringen)
   - Meer risicogericht en branchegericht werken
   - Deelnemers zorgen voor betere randvoorwaarden
   - Betere regionale programmering is veel effectiever en efficiënter
6. Optelsom van structurele financiële effecten en verbeteringen efficiency maken

Seinstra & Partners

www.seinstraenpartners.nl

Arno Seinstra
06-13539685
a.seinstra@seinstraenpartners.nl

SEINSTRA &

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
M.W. Vos
CZ/FIN

Telefoonnummer +31235145010
vosm@noord-holland.nl

Verzenddatum
03 NOV. 2021

Kenmerk
1631073/1721466

Uw kenmerk

Betreft: Zienswijze Provinciale Staten op de 1ste begrotingswijziging 2022 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de zienswijze van Provinciale Staten op de 1ste begrotingswijziging 2022 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

4 bijlage(n)

1. Statenvoordracht zienswijze PS 1ste begrotingswijziging 2022 OD NHN
2. 1ste begrotingswijziging 2022 OD NHN
3. AB-besluit Traineeship
4. Projectplan Traineeship
5. AB-besluit Pilot Data-analisten
6. AB-besluit Uitstel Omgevingswet
7. Analyse Financiële impact omgevingswet.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 2 november 2021

Onderwerp: Zienswijze PS op de 1ste begrotingswijziging OD NHN 2022

Kenmerk: 1631073/1721466

Bijlagen:

1. **1ste begrotingswijziging 2022 OD NHN**
2. **AB-besluit Traineeship**
3. **Projectplan Traineeship**
4. **AB-besluit Pilot Data-analisten**
5. **AB-besluit Uitstel Omgevingswet**
6. **Analyse financiële impact omgevingswet**

1. Inleiding

Op 20 september 2021 is door het dagelijks bestuur (DB) van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) de eerste begrotingswijziging 2022 ter zienswijze aan Provinciale Staten (PS) verstuurd.
PS hebben in de gemeenschappelijke regeling OD NHN een kaderstellende en controlerende rol. Vanuit die verantwoordelijkheid kunnen PS een zienswijze kenbaar maken aan het DB van de OD NHN. Op grond van artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 27 van de Gemeenschappelijke Regeling OD NHN worden gemeenteraden en PS van de deelnemende gemeenten en provincie in de gelegenheid gesteld om hun zienswijze kenbaar te maken op de 1ste begrotingswijziging 2022.
Na de vergadering van de Commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid op 20 november 2021 wordt de voorlopige zienswijze onder voorbehoud van het definitieve besluit van PS op 13 december gedeeld met de OD NHN. De door OD NHN ontvangen zienswijze worden in het DB besproken en van een reactie voorzien. Het DB biedt (eventueel gewijzigde) stukken vervolgens ter vaststelling aan het Algemeen Bestuur van de OD NHN aan.

2. 1ste Begrotingswijziging 2022

De eerste begrotingswijziging 2022 van de OD NHN bestaat uit een drietal wijzigingen:

1. Budgetaanvraag (2022-2026) voor het Traineeship t.w.v. €196.000 per te organiseren Traineeship, bijdrage provincie wordt verhoogd met €83.261;
2. Budgetaanvraag (2022-2023) voor een tweejarige pilot data-analisten t.w.v. €200.000 per jaar, bijdrage provincie wordt verhoogd met €84.960;
3. Budgetaanvraag (2022) i.v.m. extra kosten die ontstaan door het uitstellen van de inwerkingtreding van de Omgevingswet naar 1 juli 2022 t.w.v. €105.000, bijdrage van de provincie wordt verhoogd met €44.611.

Bij akkoord op de bovenstaande budgetaanvragen zal de provinciale bijdrage in totaal met € 212.832 toenemen. Verdeeld over de bijdrage van de provincie voor:

- Milieutaken (bodem) €14 847;
- VTH+ taken (o.a. Wet natuurbescherming) €197.985.

De totale bijdrage van de provincie zal toenemen tot een bedrag van € 8.988.123.

Traineeship

In de Kadernota 2022 is er door de OD NHN reeds een budgetaanvraag gedaan voor het starten van een Traineeship programma voor de periode 2022-2026. Met als rede om het vertrek van de met pensioengaande medewerkers op te vangen. In die zienswijze op de begroting 2022, door PS vastgesteld op 5 juli 2021, heeft de provincie aangegeven voorstander te zijn van het Traineeship. Het voorstel heeft toen in het algemeen bestuur geen meerderheid gehaald. De tegenstemmende deelnemers hadden vooral bezwaar tegen de financiële onderbouwing van het voorstel. De OD NHN heeft hier nu extra aandacht aanbesteed en geeft hierbij aan dat het een investering is van zowel de deelnemers als de OD NHN zelf. Inhoudelijk is het projectplan niet gewijzigd.

Advies is om geen zienswijze in te dienen op de budgetaanvraag voor het Traineeship 2022-2026.

Pilot Data-analisten

In de Kadernota 2022 was de structurele aanvraag opgenomen voor twee FTE data-analisten vanaf 2022. Net als het Traineeship heeft het algemeen bestuur ook dit voorstel weggestemd. De provincie heeft toen tegengestemd in verband met de eerdere omvangrijke ICT projecten waar de OD NHN al financiering voor heeft ontvangen. In de zienswijze heeft de provincie aangegeven een nieuw voorstel op zijn merites te beoordelen. Uit het huidige voorstel blijkt dat de OD NHN met betrekking tot data-analyse extra capaciteit nodig heeft om dit gedeelte verder te professionaliseren. Op dit moment doen vaste medewerkers de analyses er als extra taak bij. Wat zeker zijn nut heeft, maar vooral ingezet wordt op het rapporteren over het uitgevoerde werk. De volgende stap met betrekking tot het verbeteren van hun data-analyses kan de OD NHN met de huidige invulling niet maken.

In het nieuwe voorstel stelt de OD NHN daarom voor om een pilot te draaien voor twee jaar en daarmee de toegevoegde waarde van data-analyse te bewijzen aan de deelnemers. Er wordt voorgesteld om te starten met de volgende 4 (deel)pilots:

1. Wet natuurbescherming op locatie (stikstof);
2. Informatie gestuurd en risicogericht handhaven;
3. Geo-informatie;
4. Bedrijfsvoering.

Voor de provincie is vooral de eerste pilot (Wet natuurbescherming/stikstof) en de vierde pilot (bedrijfsvoering) van belang. De andere twee pilots hebben meer betrekking op de taken die de gemeenten inbrengen bij de OD NHN. Een betere informatievoorziening op het gebied van bedrijfsvoering is voor alle deelnemers nuttig. Het huidige gebruik van data is vooral gericht op input voor het uitvoeringsproces en sturing op aantallen. Met deze pilot wordt beoogd de mogelijkheden van data meer te benutten, zoals integrale data-analyses, het herkennen van patronen etc..

De OD NHN voert als enige OD in de provincie Noord-Holland taken uit m.b.t. de Wet natuurbescherming en daarmee ook het dossier stikstof. Voor de provincie kan dit zeer interessante inzichten opleveren op het gebied van onze beleidsdoelstellingen en (verleende) vergunningen. De opzet in het huidige voorstel is nog zeer beknopt. De provincie denkt graag met onze eigen data-analisten mee over de verdere uitwerking van deze pilot. Het eind resultaat van de pilot moet een aanvulling zijn op datgeen wat de provincie al tot haar beschikking heeft. De pilot moet daadwerkelijk toegevoegde waarde leveren zodat wij ons beleid en onze beslissingen erop kunnen baseren.

Advies is om wel een zienswijze op te nemen voor de Pilot Data-analisten. Zie hiervoor het bijgevoegde ontwerpbesluit op pagina 4 van deze voordracht.

Gevolgen uitstel Omgevingswet
Door het uitstellen van de invoeringsdatum van de Omgevingswet naar 1 juli 2022 wordt de implementatie in de regulier organisatie met zes maanden uitgesteld. Met als gevolg dat de programmaorganisatie langer in stand gehouden moet worden. Het gaat om een langere inhuur van de projectleider (€ 69.000) en de benodigde ondersteuning (€ 36.000).

Advies is om geen zienswijze in te dienen op dit punt en in te stemmen met deze budgetaanvraag.

3. Voorstel
Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit op pagina 4 van deze voordracht.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 68-2021

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 2 november 2021;

gelet op de voorgestelde 1ste begrotingswijziging 2022,

besluiten:

1. Geen zienswijze in te dienen op de budgetaanvragen voor het Traineeship 2022-2026 en de gevolgen uitstel Omgevingswet.
2. Wel een zienswijze in te dienen op de budgetaanvraag voor de pilot Data-analisten Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN):
   De provincie heeft het nieuwe voorstel op haar merites beoordeeld. Wij staan open voor het idee voor een pilot met betrekking tot de Wet natuurbescherming (stikstof) te starten Het eind resultaat van de pilot moet van toegevoegde waarde zijn zodat het de uitvoering van de VTH+-taken door de OD NHN ondersteunt en verbeterd, en de provincie haar beleid en beslissingen erop kan baseren. Hier denken wij graag (ambtelijk) over mee.

Haarlem, 13 december 2021

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

wnd. statengriffier,

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
K. Konings
AD/STG

Doorkiesnummer +31235143032
Koen.konings@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d 13-12-2021
Commissie NLG
Datum commissievergadering 22-11-2021

3 december 2021

Onderwerp: Voordracht Zienswijze PS op de 1ste begrotingswijziging OD N 2022

Advies commissie NLG:

de Voordracht Zienswijze PS op de 1ste begrotingswijziging OD NHN 2022 als hamerstuk door te geleiden naar PS van 13 december 2021.

Uittreksel van het concept-verslag NLG 22-11-2021:

4.a. Zienswijze PS op de 1ste begrotingswijziging 2022 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

De **voorzitter** geeft het woord aan de Statenleden voor hun inbreng in eerste termijn.

Eerste termijn

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) heeft één vraag. Er wordt een pilot Wet natuurbescherming op locatie voorgesteld. Deze gaat over stikstofmetingen. Kan gedeputeerde iets meer omschrijven wat er dan gemeten wordt; de uitstoot bij bronnen of de emissie op natuurgebieden? Nu wordt veel beleid gemaakt op basis van modellen. De CDA-fractie is er voorstander van dat er meer gemeten wordt. Voor het overige is zij akkoord.

Mevrouw **De Groot** (SP) vindt het een heel goede zaak dat de OD NHN aan data-analyse gaat doen. Onder meer het Cargill-verhaal laat zin dat het heel belangrijk is dat alle data bekeken worden en dat er op wordt ingegrepen. Een verjonging van het personeelsbestand is natuurlijk heel mooi, mits de oudjes ook mogen blijven zitten.

Statenlid **Kostic** (PvdD) geeft aan dat de Partij voor de Dieren zich ernstige zorgen maakt over de capaciteit van de OD's om het welzijn van mensen, dieren en hun leefomgeving te kunnen beschermen. De voorliggende voorstellen dragen bij aan de capaciteit. Die zal de Partij voor de Dieren uiteraard steunen. Zij kan zich ook vinden in de zienswijze van GS waarin zij aangeven mee te willen denken in het data-

analyseproject, voor zover het bijdraagt aan een sterkere bescherming van de leefomgeving. De Partij voor de Dieren vraagt GS echter nogmaals om niet steeds rigide te kijken of bepaalde investeringen wel strikt genomen onder provinciale verantwoordelijkheid vallen. Het beschermen van de leefomgeving betreft een gezamenlijke verantwoordelijkheid en gemeenten komen steeds meer onder druk. Wat gaat de provincie hieraan doen? Er is onlangs een onderzoek van Investico verschenen waarin deze problemen ook weer naar voren komen, de OD's weer de wind van voren krijgen en wordt aangegeven dat de gemeenten te weinig capaciteit hebben om te investeren. Statenlid Kostic is benieuwd hoe GS hiermee omgaan en hoe zij daarop reflecteren, maar dat kan wellicht ook tijdens het volgende agendapunt over de VTH-taken aan de orde komen.

Mevrouw **Gonggrijp** (D66) bedankt GS voor de voordrachten, waarmee D66 het eens is. De fractie vindt het ook ontzettend belangrijk dat er volop geïnvesteerd wordt in het aantrekken van personeel, want de Omgevingsdiensten en hun taken worden steeds belangrijker. D66 hoopt derhalve van harte dat de investeringen gaan leiden tot het gewenste doel. Mevrouw Gonggrijp weet dat op het dossier Water een jongtalentenfonds is om ook studenten te betrekken bij dergelijke organisaties. Zij zou GS de suggestie willen doen om te bekijken of het wellicht ook iets is voor de Omgevingsdiensten.

Mevrouw **Hoogendoorn** (CU) merkt op dat er een stuk ligt dat al grotendeels besproken is in de commissie NLG en dat PS op 5 juli jl. al gedeeltelijk hebben goedgekeurd. Dat investeringen in traineeships noodzakelijk zijn om verjonging van het personeelsbestand te verwezenlijken, is nog steeds helder en te rechtvaardigen. Uiteraard mogen de oudjes ook blijven tot hun pensioengerechtigde leeftijd. Destijds gaf de ChristenUnie aan dat het goed was dat de provincie kritisch is op het bekostigen van twee data-analisten. Tegelijkertijd beseft zij dat er nu eenmaal hoge kosten verbonden zijn aan deze specialistische functie. Het voorstel is om een pilot te starten om zo te bewijzen dat er toegevoegde waarde kan zitten in het gebruik van de data van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord. De ChristenUnie wil hierin meegaan. Zij wil wel meegeven dat duidelijk moet zijn welke data geanalyseerd moeten worden. Wellicht kan er vooraf beter ingeschat worden welke mogelijke vraagstukken er kunnen komen om uiteindelijk gemakkelijker gegevens hierover te genereren. Het analyseren moet niet een doel op zich zijn, maar een onderdeel van een groter vraagstuk.

In woensdag 17 november stond in Trouw een artikel over het onderzoek van Investico. Dit heeft de ChristenUnie aan het denken gezet. Zij investeert graag met de gemeenten in een goede en effectieve Omgevingsdienst. Dat er op aandringen van bestuurders liever gekozen wordt voor een zachtere aanpak of zelfs voor het afzien van handhaving, is zeer kwalijk. De Omgevingsdiensten krijgen zo niet de ruimte om hun rol te vervullen. Mevrouw Hoogendoorn zou de gedeputeerde graag willen vragen om hierop te reageren in het kader van de Noord-Hollandse Omgevingsdiensten. Niet met betrekking tot Tata, want daarover is in de commissie reeds heel vaak gesproken.

Mevrouw **Er** (GL) merkt op dat GroenLinks de traineeships ontzettend belangrijk vindt. De fractie is derhalve blij met onderhavige voordracht en heeft in principe niets toe te voegen aan de zienswijze.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) geeft aan dat de PVV akkoord kan gaan met het voorliggende besluit. Wat de PVV betreft had het tweede deelbesluit niet zo gehoeven, met name wat betreft stikstof. Men zegt "stikstof", maar men bedoelt natuurlijk "reactieve stikstofverbindingen". Stikstof beslaat 78% van de atmosfeer, dus dat kan het probleem niet zijn. Het gaat over een paar miljardste deel van de lucht boven de provincie Noord-Holland; een paar microgram per kilogram. Het betreft heel kleine hoeveelheden en sinds 1990 is de

hoeveelheid boven de provincie Noord-Holland meer dan gehalveerd. Zowel rekenkundig als natuurkundig ziet de PVV derhalve geen probleem.

> Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt zich af of de heer Van Tiggelen (PVV) al eens mee is geweest met de vrijwilligers in het jagersveld, die ervoor zorgen dat de natuur misschien op orde komt. Al die uitbundige groei van allerlei gewassen die er niet horen, zijn het gevolg van stikstofdepositie. Is de heer Van Tiggelen dit met mevrouw De Groot eens?

De heer **Van Tiggelen** (PVV) is dat niet met mevrouw De Groot (SP) eens. De natuur reageert op de samenstelling van de atmosfeer. Een voorbeeld betreft de groei van het CO_2-gehalte, die overigens niet te wijten is aan de mens. Hoe de natuur eruit hoort te zien, moet men in principe aan Onze-Lieve-Heer overlaten. De mens moet zich daar niet mee bemoeien.

> Mevrouw **De Groot** (SP) wijst erop dat de heer Van Tiggelen (PVV) zojuist over CO_2 sprak, maar aanvankelijk had hij het over stikstof. Is de heer Van Tiggelen het met de SP eens dat men moet proberen om de oorspronkelijke natuur in de provincie Noord-Holland te beschermen en men derhalve voor een daling van de stikstofuitstoot moet zorgen?

De heer **Van Tiggelen** (PVV) merkt op dat niets blijvend is, behalve verandering. Er is zijns inziens derhalve geen sprake van "oorspronkelijke" natuur. De heer Tiggelen verwacht niet dat mevrouw De Groot (SP) en hij het daarover eens zullen worden. De PVV meent dat men de natuur met rust moet laten en niet moet bepalen hoe de natuur eruit zou moeten zien.

> Mevrouw **De Groot** (SP) meent dat als de heer Van Tiggelen (PVV) zegt dat de mens zich niet met de natuur moet bemoeien, hij het ongetwijfeld met haar eens zal zijn dat de mens ook eens moet ophouden met de uitstoot van stikstof en ammoniak.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) geeft aan dat het enorm geringe hoeveelheden betreft (een paar miljardste deel van de lucht). Deze zijn niet verontrustend. Rekenkundig en natuurkundig gezien is de stikstofcrisis een kletsverhaal. Op dit punt is de PVV anders geïnformeerd dan de SP.

> De heer **Klein** (CU) wil een en ander weerspreken. Het kan rekenkundig, natuurkundig en meetkundig allemaal onzin zijn en de heer Van Tiggelen (PVV) heeft best een punt dat het kleine hoeveelheden betreft. Ecologisch gezien is het echter een heel groot probleem. De heer Van Tiggelen (PVV) kijkt er wellicht anders tegen aan, maar de heer Klein wil het wel gemeld hebben.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) merkt op dat in een land vol leugens het spreken van de waarheid voor onrust zorgt. De PVV kan zich vinden in de opmerking van mevrouw Koning-Hoeve (CDA) ten aanzien van stikstof.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) vraagt hoe men het afwijzen van de plannen van het Algemeen Bestuur van de OD NHN moet zien in het licht van niet willen bijdragen aan de financiering van traineeships voor data-analisten en de gevolgen van het uitstellen van de Omgevingswet. Gaat nu alleen de provincie financieel opdraaien voor de pilots? De Partij van de Arbeid vinden de pilots en de data-analisten overigens goede ideeën. Regeren is vooruitzien. Als mevrouw Jellema een goed antwoord ontvangt op haar vragen, kan het stuk wat de PvdA betreft door als hamerstuk naar PS.

De **voorzitter** bedankt de Statenleden voor hun inbreng in eerste termijn en geeft het woord aan gedeputeerde Stigter voor zijn beantwoording.

Beantwoording door gedeputeerde **Stigter** (GL):
Gedeputeerde Stigter merkt op dat er reeds meerdere malen is gesproken over voorliggende zienswijze ten aanzien van de OD NHN. Deze zal opnieuw aan bod komen in het Algemeen Bestuur. Er ligt een voordracht vanuit de OD om op een drietal onderdelen extra te investeren: de trainees, een pilot rondom de data-analisten en het doortrekken van de ondersteuning ten aanzien van de Omgevingswet, die wat vertraagd is. In het vorige Algemeen Bestuur is op deze onderdelen een negatieve uitkomst gekomen. De provincie was voorstander wat betreft het traineeship, maar zij heeft een minderheid van 30% in het totaal. Als een meerderheid van de deelnemers er niet toe besluit, gaat het derhalve niet door. De provincie vond dit op onderdelen een teleurstellende uitkomst. Er is vervolgens een traject aan gekoppeld om nader te onderbouwen waarom de traineeships en data-analisten nuttig en noodzakelijk zijn. Er is een ronde gehouden langs de verschillende gemeenten, met nadere uitleg. Thans ligt er een nader onderbouwd voorstel, in de hoop dat er nu wél een meerderheid voor zal zijn. De provincie blijft voorstander van voornoemde zaken en hoopt dat ook de overige deelnemers ermee zullen instemmen. Indien zij hier niet toe besluiten -- hetgeen zal moeten blijken in het Algemeen Bestuur van december -- heeft niet te maken met het gegeven dat zij de traineeships niet zouden zien zitten of dat zij de OD het niet gunnen, maar met de financiële problematiek waarmee veel gemeenten thans te maken hebben. Diensten die op enige afstand staan, zijn daarin soms kwetsbaarder dan eigen werkzaamheden.

Statenlid Kostic (PvdD) stelde de vraag hoe het nu eigenlijk verdergaat. Gedeputeerde Stigter wijst er in dat kader op dat het eigenaarschap rond de Omgevingsdiensten aardig onder druk staat op het moment dat de financiën van de gemeenten onder druk staat. Tegelijkertijd is er met elkaar afgesproken wat er wettelijk gezien op de taken gedaan moet worden. Het is dus continu zoeken naar de balans tussen het vooruitzetten van stappen in overleg met de gemeenten. Aangezien gemeenten formeel in wettelijke zin verantwoordelijkheid dragen in de opdrachtverlening richting de Omgevingsdiensten, is het niet de bedoeling dat de provincie het eventueel ontstane financiële gat gaat dichten. Zo is dat niet met elkaar afgesproken. De provincie agendeert wel nadrukkelijk de vraag wat het eigenaarschap betekent ingeval dit op plekken kwetsbaar blijkt. Zij gaat hierover het gesprek aan met de deelnemers.

Er is een aantal specifieke vragen gesteld rondom stikstof, onder wie door mevrouw Koning-Hoeve (CDA). Eigenlijk is dit een aankondiging dat zo'n pilot gaat starten. Als het Algemeen Bestuur hiermee akkoord gaat, gaat men aan de slag om te bekijken hoe zo'n pilot eruit gaat zien.
Mevrouw Hoogendoorn (CU) gaf aan dat duidelijk moet zijn welke data geanalyseerd zullen worden. Gedeputeerde meent echt dat data-analyse kan bijdragen aan een betere dienstverlening en snellere informatievoorziening, een betere monitoring. In dit geval wordt duidelijk dat vanuit verschillende bronnen inzichten bestaan over natuurstand en stikstof. Getracht wordt om dit bij elkaar te brengen in een analyse en aanpak. Dat is de achterliggende gedachte, maar de inhoud van de pilot moet nog worden ingevuld.

De suggestie van mevrouw Gonggrijp (D66) om te bekijken of de werkwijze op het dossier Water ook in dezen kan worden gehanteerd, vindt gedeputeerde Stigter een interessante gedachte. Hij zal deze meenemen in de geplande sessie over het eigenaarschap. Hoe zorg je voor een bestendige en duurzame instroom van nieuwe mensen?

Mevrouw **Jellema** (PvdA) bewondert de gedeputeerde om zijn vele woorden die hij nodig heeft om

haar van antwoord te voorzien. De portee heeft zij echter nog niet gehoord. Hij zegt zelf dat het niet zo kan zijn dat alleen de provincie voor de kosten opdraait. Maar wat als de deelnemers in het Algemeen Bestuur straks zeggen: we willen wel, maar we kunnen het niet? Gaat de provincie er dan zelf voor opdraaien? Is dat wenselijk? Hoezeer hecht de provincie aan het wél laten doorgaan van deze pilots? Daar zou mevrouw Jellema graag een helder antwoord op willen.

Gedeputeerde **Stigter** antwoordt dat zijn vele woorden niet alleen gericht waren tot mevrouw Jellema, aangezien er nog meerdere vragen waren gesteld. Er wordt een voorstel gedaan richting het Algemeen Bestuur. Als een meerderheid van de leden hier niet mee akkoord gaat, gaat het in principe niet door. Indien het op onderdelen niet doorgaat, bijvoorbeeld ten aanzien van de pilot Wet natuurbescherming, zou er wellicht vanuit de provincie gezegd kunnen worden: gelet op onze speciale rol en bevoegdheden zien wij daar toch een meerwaarde in. Het zou dan mogelijkerwijs een aanvullende opdracht vanuit de provincie kunnen zijn. Het gaat dan echter niet in algemene zin via het Algemeen Bestuur door.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) heeft nog een suggestie. Mocht het Algemeen Bestuur niet besluiten tot de pilot, dan zouden de Staten middels bijvoorbeeld een motie aan gedeputeerde hiertoe alsnog opdracht kunnen geven. Mevrouw Jellema begrijpt uit de woorden van gedeputeerde dat hij er wel heel enthousiast van zou worden, omdat hij het ook heel belangrijk vindt dat die pilot doorgang vindt.

Gedeputeerde **Stigter** wijst erop dat gedeputeerde Rommel (VVD) er dan in eerste instantie enthousiast van zal (moeten) worden. Zij gaat immers inhoudelijk over onderhavige portefeuille. De rol van gedeputeerde Stigter is enkel gericht op het eigenaarschap van de Omgevingsdienst NHN, waarbij het aan de orde komt in de begroting.

De **voorzitter** constateert dat er behoefte is aan een tweede termijn.

Tweede termijn

Mevrouw **Hoogendoorn** (CU) proeft enigszins de tendens dat gemeenten niet mee willen. Zij heeft gedeputeerde nog niet gehoord over het onderzoek waarin naar voren kwam dat wethouders soms voor een wat zachtere aanpak kiezen (motiveringsgesprekken in plaats van handhaving). Mevrouw Hoogendoorn ziet daar een mogelijk verband en zou daar graag een reactie van gedeputeerde op horen.

De heer **Roosendaal** (VVD) bedankt gedeputeerde Stigter voor diens beantwoording van de vragen die door de collega's zijn gesteld. In reactie op mevrouw Jellema merkt hij op dat -- gegeven de huidige governance, waarin afspraken zijn gemaakt over de wijze waarop organen als de OD worden aangestuurd -- de provincie zich in gezamenlijkheid met de gemeenten wel moet houden aan de gemaakte afspraken. Als deze niet lijken te werken, omdat er tekorten zijn in bijvoorbeeld de jeugdzorg, en de provincie een en ander op deze manier moet aanvullen, gaat er volgens de heer Roosendaal iets fout. De gekozen manier van aansturing leidt ertoe dat zowel de gemeenten als de provincie een deel (moeten) betalen. Als partijen er vervolgens samen niet uitkomen, moet men zich derhalve op het standpunt stellen dat hetgeen nu voorligt dan ook niet door kan gaan.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) vraagt of de heer Roosendaal (VVD) ook van mening is dat de provincie in haar eigen voet schiet. Zij is het met hem eens dat het gezamenlijk moet worden opgebracht,

financieel gezien en met enthousiasme. Als de partijen dat niet willen en/of niet kunnen -- gedeputeerde gaf reeds aan dat ieder dubbeltje moet worden omgedraaid -- dan schieten zij in hun eigen voet. De "oudjes" verlaten op den duur immers het veld, zodat er nieuwe mensen moeten komen. Deze moeten wel worden opgeleid. Er is al een ongelooflijk tekort aan goed gekwalificeerd personeel. Het is derhalve heel belangrijk dat deze traineeships en de andere projecten doorgaan. Is de heer Roosendaal dat met mevrouw Jellema eens?

De heer **Roosendaal** (VVD) merkt op dat het bestuur aangeeft dit heel belangrijk te vinden. De provincie steunt het voornemen om de trainees aan te stellen, maar uiteindelijk is het bestuur groter dan alleen de provincie. Als partijen het niet met elkaar eens worden, is dat het probleem van het bestuur. Mocht het bestuur niet meer kunnen werken, omdat het er vaker niet uitkomt op financiële gronden, dan moet er gekeken worden naar de samenstelling van het bestuur en naar de manier waarop de bezoldiging van de organisatie plaatsvindt. De heer Roosendaal zou echter geen ad-hocbeleid willen voeren omdat gemeenten aangeven dat ze geen geld hebben en zeggen dat de provincie het dan maar moet aanvullen.

Mevrouw **De Groot** (SP) vindt het heel erg belangrijk dat alle Omgevingsdiensten goed gekwalificeerd personeel hebben. In bijvoorbeeld Zaanstad heeft een aantal bedrijven meer dan tien jaar geen controle op de vergunning gehad. Als de provincie haar milieu een beetje leefbaar wil houden, dan moeten de Omgevingsdiensten hun werk kunnen doen. Het moet inderdaad niet versluierd worden omdat het niet prettig zou zijn om bedrijven daarop aan te spreken of omdat er economische motieven zouden zijn. Het is heel belangrijk dat gezondheid op nummer één staat. Mevrouw De Groot is er derhalve voorstander van dat de provincie de trainees en data-analisten gaat betalen indien dit nodig mocht zijn.

De heer **Roosendaal** (VVD) onderstreept dat de VVD om die reden akkoord kan gaan met het aantrekken van die trainees, vanuit de provinciale verantwoordelijkheid dat het goed zou zijn als de organisatie wordt versterkt. De heer Roosendaal ziet overigens niet één-op-één het verband dat als er trainees komen dat er bij de door mevrouw De Groot (SP) genoemde bedrijven ineens wél gecontroleerd gaat worden. Ook dat is aan het Algemeen Bestuur om te bepalen en aan de provincie om daar de kaders voor te stellen. Het kan echter niet zo zijn dat als een andere partij zegt het geld niet te hebben, dat de provincie het dan maar gaat voorschieten of betalen. Dat punt maakte gedeputeerde Stigter ook. Eerst moet de provincie de discussie aangaan met de gemeente en aangeven dat het in aller belang is om een en ander door te zetten voor een gezonde bedrijfsvoering. Als de Omgevingsdienst belangrijk wordt gevonden, zul je politiek andere keuzes moeten maken. Dat geldt ook voor de gemeenten ten aanzien van hun begrotingsbeleid.

De heer Roosendaal vindt onderhavige voordracht over de OD Noord-Holland Noord heel duidelijk. Het betreft echter een relatief klein bedrag afgezet tegen dat van de OD IJmond. Die toelichting was nogal lapidair.

De **voorzitter** wijst de heer Roosendaal erop dat dit onderwerp dadelijk zal worden behandeld.

De heer **Roosendaal** (VVD) vraagt of gedeputeerde nog kan ingaan op de data-analisten en het experiment. Wanneer wordt nu duidelijk wat het precieze doel van het experiment is en wanneer het geslaagd is? De heer Roosendaal zou hier graag een antwoord op hebben, alvorens met het experiment wordt begonnen. Hem is nog niet helemaal helder wat het gaat opleveren, anders dan "meer informatie en meer inzicht". Wat wordt hier echter mee gedaan, opdat de werking van de OD's echt beter wordt? Wat gaan de bedrijven ervan

merken dat er data-analisten worden ingezet? Hoe kunnen de Staten achteraf beoordelen dat het het geld waard is (geweest) of dat het beter besteed kan worden aan bijvoorbeeld trainees?

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Stigter voor diens beantwoording.

Beantwoording door gedeputeerde **Stigter** (GL):
Gedeputeerde Stigter komt allereerst op de vraag van mevrouw Hoogendoorn (CU). GS zien geen één-op-één verband tussen enerzijds de aarzelingen bij een aantal gemeenten om mee te gaan met deze begroting en anderzijds de behoefte aan de verminderde hoeveelheid controles bij bedrijven. Dat geluid proefde hij enigszins uit en las hij ook terug in het onderzoek van Investico. Het college ziet wél de aarzeling om bij te dragen aan de drie impulsen, puur financieel ingegeven. Het raakt ook niet de kerntaken direct vanuit de Omgevingsdienst (VTH). De voorbeelden uit het rapport-Van Aartsen zijn afkomstig uit andere provincies met kleine micro-omgevingsdiensten, nagenoeg administratieve organisaties. Daarvan is geen sprake in Noord-Holland. Hier aan tafel wordt de meerwaarde ingezien van de stelling. De heer Roosendaal heeft gelijk dat de partijen het met elkaar moeten realiseren. De provincie heeft nadrukkelijk geagendeerd, ongeacht de besluitvorming van het Algemeen Bestuur, dat met de deelnemende partijen het gesprek wordt aangegaan over de betekenis van het eigenaarschap, ook in de duurzame ontwikkeling van de OD. Er is reden om dat gesprek aan te gaan. Het is niet voor niets dat de heer Van Aartsen in zijn rapport de duurzame financiering van de Omgevingsdiensten beschouwt als "kwetsbaar" en als "aandachtspunt". Dat is ook de reden dat collega Olthof het gesprek hierover voert met het Rijk. Wat betekent het rapport-Van Aartsen nu voor de Omgevingsdiensten?

Tegelijkertijd wil je niet in een gat springen dat door toedoen van de gemeenten ontstaat. Wat levert die pilot nu precies op? Het antwoord hierop komt overeen met dat op de vraag van mevrouw Koning-Hoeve (CDA). De OD NHN is een van de Omgevingsdiensten die er nog geen gebruik van maken van data-analyses. Bij meerdere Omgevingsdiensten wordt de meerwaarde ervan ingezien, daar het hen in staat stelt om sneller met rapportages te komen of sneller antwoord op vragen te geven. Het kan behulpzaam zijn om in het geval van natuur en stikstof, waarbij de informatie vanuit verschillende bronnen en kanalen komt, tot analyses te komen en op basis daarvan voorstellen voor aanpak te doen (gebiedsgericht, gericht op bedrijven e.d.). Het begint echter met toestemming om hier een pilot te gaan ontwikkelen. Vervolgens gaat de provincie met de OD aan de slag om de pilot vorm te geven. De eerste stap betreft een plan van aanpak om het met elkaar uit te diepen.

> Mevrouw **Jellema** (PvdA) vraagt wanneer de volgende vergadering van het Algemeen Bestuur plaatsvindt.

Gedeputeerde **Stigter** meent dat deze volgende week zal plaatsvinden.

De **voorzitter** stelt voor om de zienswijze als hamerstuk door te geleiden naar PS. Dit kan op instemming van de commissieleden rekenen.

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	8292
Extern Zaak ID	805610
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	13 december 2021
Agendapunt	8.c
Titel	Zienswijze PS op de begrotingswijziging 2022 Omgevingsdienst IJmond (VD-69).
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Ingekomen stukken ter kennisname	30 november 2021
PS-vergadering	**13 december 2021**

Toelichting

De begrotingswijziging 2022 van de Omgevingsdienst IJmond wordt aan PS toegezonden zodat PS een zienswijze op de stukken kunnen geven. De begrotingswijziging regelt de gevolgen van het uitstel van de Omgevingswet. Aangezien er geen inhoudelijke opmerkingen bij de documenten zijn, wordt PS voorgesteld om geen zienswijze te uiten.

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

Memo

Agendapunt	**03**	**Van**	Ryanne Hoes
Aan	Colleges en raden GR deelnemers	**Functie**	Financieel controller
C.c.		**E-mail**	rhoes@odijmond.nl
Onderwerp/ Zaaknummer	Begrotingswijziging 2022 in verband met uitstel Omgevingswet	**Datum**	**7 oktober 2021**

Eerste begrotingswijziging 2022 Omgevingsdienst IJmond.

Tijdens het opstellen van de begroting was de beoogde inwerkingsdatum 1 januari 2022. Het uitstel van de wet en de verzending van de begroting naar de college en raden heeft elkaar gekruist. In de begroting op pagina 7 is vermeld dat de Omgevingsdienst IJmond (ODIJ) bij uitstel van de Omgevingswet de financiering voor de bodemtaken opvraagt bij de provincie Noord-Holland

Uitstel van de omgevingswet naar 1 juli 2022

De Omgevingswet treedt naar waarschijnlijkheid op 1 juli 2022 pas inwerking. Dit betekent een uitstel van de 'warme overdacht bodem'. We vragen daarom de bijdrage voor de formatie voor de bodemtaken op bij provincie Noord-Holland. De bijdragen van de gemeente deelnemers verlagen we met ditzelfde bedrag.

Voor de wijziging zijn de bijdragen per deelnemer zoals in tabel 1.

Tabel 1 bijdragen vastgestelde begroting 2022

GR-bijdragen deelnemers	GR-bijdrage voor bodemoverdracht	Bijdrage IOV*	Bodemoverdracht o.b.v. inwoners	GR-bijdrage na bodemoverdracht
Deelnemers	€	€	€	€
Gemeente Beemster	116.343	3.000	23.006	142.349
Gemeente Beverwijk	971.993	13.000	95.554	1.080.548
Gemeente Bloemendaal	93.934	1.000	54.108	149.042
Gemeente Edam-Volendam	161.499	4.000	83.092	248.591
Gemeente Haarlem	1.354.960	15.000	-	1.369.960
Gemeente Heemskerk	541.667	8.000	89.944	639.611
Gemeente Heemstede	93.934	2.000	62.517	158.451
Gemeente Landsmeer	57.287	1.000	26.378	84.665
Provincie Noord-Holland bodemtoezichttaken	218.777	-	-	-
Provincie Noord-Holland VTH plustaken	667.159	-	-	112.889
Gemeente Oostzaan	52.317	4.000	22.347	78.664
Gemeente Purmerend	153.411	9.000	186.510	348.922
Gemeente Uitgeest	227.072	1.000	31.371	259.443
Gemeente Velsen	1.796.778	22.000	157.584	1.976.362
Gemeente Waterland	90.143	1.000	39.997	131.140
Gemeente Wormerland	116.596	2.000	37.348	155.944
Gemeente Zandvoort	116.764	3.000	39.290	159.055
GR-bijdragen deelnemers inclusief wabo	**6.830.635**	**89.000**	**949.048**	**7.095.635**

Na de wijziging zijn de bijdragen per deelnemer zoals in tabel 2.

Tabel 2 bijdragen eerste begrotingswijziging

GR-bijdragen deelnemers	GR-bijdrage voor bodemoverdracht	Bijdrage IOV*	Bodemtaken o.b.v. inwoners	GR-bijdrage na bodemoverdracht
Deelnemers	€	€	€	€
Gemeente Beemster	116.343	3.000	11.503	130.846
Gemeente Beverwijk	971.993	13.000	47.777	1.032.770
Gemeente Bloemendaal	93.934	1.000	27.054	121.988
Gemeente Edam-Volendam	161.499	4.000	41.546	207.045
Gemeente Haarlem	1.354.960	15.000	-	1.369.960
Gemeente Heemskerk	541.667	8.000	44.972	594.639
Gemeente Heemstede	93.934	2.000	31.258	127.192
Gemeente Landsmeer	57.287	1.000	13.189	71.476
Provincie Noord-Holland bodemtoezichttaken	218.777	-	-	474.524
Provincie Noord-Holland VTH plustaken	667.159	-	-	112.889
Gemeente Oostzaan	52.317	4.000	11.174	67.490
Gemeente Purmerend	153.411	9.000	93.255	255.666
Gemeente Uitgeest	227.072	1.000	15.685	243.757
Gemeente Velsen	1.796.778	22.000	78.792	1.897.570
Gemeente Waterland	90.143	1.000	19.999	111.142
Gemeente Wormerland	116.596	2.000	18.674	137.270
Gemeente Zandvoort	116.764	3.000	19.645	139.410
GR-bijdragen deelnemers inclusief wabo	**6.830.635**	**89.000**	**474.524**	**7.095.635**

Na vaststelling van de begrotingswijziging door het Algemeen Bestuur (AB) vragen wij de bijdragen aan onze deelnemers op zoals die in tabel 2 staat. Deze tabel nemen we ook op in onze jaarrekening en tussentijdse rapportages. De vaststelling van de begrotingswijziging staat op de agenda van het AB van 15 december 2021.

Extra uitstel van de Omgevingswet is mogelijk.

Het is mogelijk dat de inwerkingtreding van de Omgevingswet weer wordt uitgesteld. Bij definitief uitstel, vragen wij de bijdragen voor de formatie van onze bodemtaken, tot de datum van het uitstel in 2022 op bij de provincie Noord-Holland.

Financiering van bodemtaken voor basis taken uitvoering is al bij ons ondergebracht. Beleidstaken voert de Provincie uit.

In de begrote bijdrage voor bodemtaken zijn de plustaken niet opgenomen. Deze voeren wij op dit moment niet uit. De provincie voert deze taken uit. De plustaak (of taken?) gaat om de beleidstaak bodem, die meekomt vanuit de **Wet bodembescherming** (**Wbb**). Dat is een nieuwe taak voor gemeenten, waarvoor de omgevingsdienst de uitvoerder is. Wij zijn in gesprek met onze deelnemende gemeenten om deze taak mogelijk bij ons onder te brengen.

Gevoelen kenbaar kunnen maken omtrent de begroting 2022

In artikel 29 derde lid van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) ODIJ, staat beschreven dat de raden een verzoek tot begrotingswijziging ontvangen.
Wij verzoeken uw raad/Provinciale Staten uiterlijk op 8 december 2021 de zienswijze aan ons kenbaar te maken.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr. A.W. Voordenhout
CZ/FIN

Telefoonnummer +31235143137
voordenhouta@noord-holland.nl

Verzenddatum

10 NOV. 2021

Kenmerk
805610/1728880

Uw kenmerk

Betreft: Omgevingsdienst IJmond

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de statenvoordracht, met het bijbehorende ontwerpbesluit, over de begrotingswijziging 2022 van de Omgevingsdienst IJmond.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

2 bijlagen:

Voordracht

Begrotingswijziging 2022

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 9 november 2021

Onderwerp: Zienswijze op de begrotingswijziging 2022 van de Omgevingsdienst IJmond

Kenmerk: 805610/1728880

Bijlagen:
1. Begrotingswijziging 2022

1. Inleiding

Het Dagelijks Bestuur (DB) van de Omgevingsdienst IJmond (hierna: ODIJ) heeft op 6 oktober 2021 ingestemd met de begrotingswijziging 2022. Wij ontvingen het verzoek dit document door te zenden aan uw Staten voor eventuele zienswijzen.

Provinciale Staten hebben in de gemeenschappelijke regeling ODIJ een kaderstellende en controlerende rol. Vanuit die verantwoordelijkheid kunnen Provinciale Staten een zienswijze kenbaar maken aan het DB van de ODIJ. Op grond van artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 29 van de Gemeenschappelijke Regeling ODIJ worden de gemeenteraden en Provinciale Staten van de deelnemende gemeenten en provincie in de gelegenheid gesteld om hun zienswijze kenbaar te maken over de begrotingswijziging 2022 van de ODIJ.

De ontvangen zienswijzen worden in het DB besproken en van een reactie voorzien. Het DB biedt de (eventueel gewijzigde) stukken vervolgens ter vaststelling aan het Algemeen Bestuur van de ODIJ aan.

Begrotingswijziging 2022

Uit de u op 18 mei 2021 toegezonden ontwerpbegroting 2022 bleek een bijdrage van de Provincie Noord-Holland aan de ODIJ ten bedrage van € 112.889 voor de VTH-plustaken. De bijdrage voor de bodemtoezichttaken was vervallen vanwege de verwachte wijzigingen in de Omgevingswet. Door het uitstel van de Omgevingswet tot 1 juli 2022 wordt alsnog een bedrag ad € 474.524 bij de provincie in rekening gebracht voor de bodemtoezichttaken, onder gelijktijdige verlaging van de gemeentelijke bijdragen.

2. Zienswijze op de begrotingswijziging 2022

Aangezien er geen inhoudelijke opmerkingen zijn bij de begrotingswijziging 2022 stellen wij u voor om de ODIJ te berichten dat er geen zienswijze wordt ingediend.

3. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 69-2021

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 9 november 2021;

besluiten:

1. Geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze op de begrotingswijziging 2022 van de Omgevingsdienst IJmond in te dienen.

Haarlem, 13 december 2021

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

wnd. statengriffier,

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
K. Konings
AD/STG

Doorkiesnummer +31235143032
Koen.konings@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d 13-12-2021
Commissie NLG
Datum commissievergadering 22-11-2021

3 december 2021

Onderwerp: Voordracht Zienswijze PS op de begrotingswijziging Omgevingsdienst IJmond 2022

Advies commissie NLG:

de Voordracht Zienswijze PS op de begrotingswijziging Omgevingsdienst IJmond 2022 als hamerstuk door te geleiden naar PS van 13 december 2021.

Uittreksel van het concept-verslag NLG 22-11-2021:

4.b Omgevingsdienst IJmond, begrotingswijziging 2022

De **voorzitter** geeft het woord aan de Statenleden voor hun inbreng in eerste termijn.

Eerste termijn

Mevrouw **De Koning-Hoeve** (CDA) merkt op dat haar fractie akkoord gaat om geen zienswijze in te dienen.

Mevrouw **De Groot** (SP) wil geen zienswijze indienen, maar zij heeft nog wel een vraag. In het vorige stuk ten aanzien van de OD NHN wordt voorgesteld om een paar data-analisten en enkele stagiairs aan te stellen. Zou de OD IJmond daar ook mee geholpen zijn? In de Zaanstreek zijn vier cacaofabrieken gevestigd; twee van Cargill en twee van OLAM. Thans blijkt dat één fabriek van Cargill veel te veel stikstof uitstoot. De andere fabriek van Cargill ligt in Wormerland (OD IJmond). Heeft de OD IJmond niet ook meer menskracht nodig om de boel daar te controleren?

De heer **Roosendaal** (VVD) begrijpt dat in de begrotingswijziging 2022 ruim een ton voor VTH+-taken is gereserveerd. Wellicht kan de gedeputeerde nog wel een nadere toelichting geven over de kleine vijf ton die bij de provincie in rekening wordt gebracht als gevolg van het uitstel van de Omgevingswet. En wellicht kan hij ook een vooruitblik geven naar het moment waarop deze permanent ingaat. Hoe verhoudt een ander zich tot de manier waarop het tot nu toe werd gedaan. Krijgt de provincie daar dan extra geld voor of niet?

De heer **Van Tiggelen** (PVV) merkt op dat zijn fractie kan instemmen met voorliggend besluit.

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Olthof voor diens beantwoording.

Beantwoording door gedeputeerde **Olthof** (PvdA)
Gedeputeerde Olthof komt allereerst op de vraag van mevrouw De Groot (SP) over meer menskracht. Zij maakt deze gelijk heel breed in relatie tot de VTH-taken bij de cacaofabrieken. Bij de OD IJmond is er op dit moment geen sprake van een discussie over menskracht of van onderbezetting. Naar aanleiding van de situatie bij Cargill en wellicht ook andere cacaofabrieken zal het gesprek ongetwijfeld gaan plaatsvinden. Het onderwerp ligt thans echter niet voor bij de begrotingswijziging. Gedeputeerde kan de vraag derhalve niet beantwoorden, omdat het thans niet aan de orde is.

> Statenlid **Kostic** (PvdD) zou de vraag alsnog via gedeputeerde Olthof aan de OD IJmond willen stellen. Is gedeputeerde bereid om dit te doen en hierover terugkoppeling te geven aan PS?
>
> Mevrouw **De Groot** (SP) sluit zich aan bij het verzoek van Statenlid Kostic (PvdD).

Gedeputeerde **Olthof** (PvdA) heeft er geen enkele moeite mee om tijdens de eerstvolgende bestuursvergadering aan de orde te stellen hoe het staat met de bezetting. Hij zegt derhalve toe om dit te doen.

Naar aanleiding van de vraag van de heer Roosendaal (VVD) over de kosten voor de bodemtaken wil gedeputeerde twee zaken opmerken. Bij de oorspronkelijke begroting 2022 ging men ervan uit dat de bodemtaken op 1 januari a.s. zouden overgaan naar de gemeenten. In de loop van dit jaar werd echter bekend dat de Omgevingswet pas per 1 juli 2022 ingaat. Het bedrag dat de provincie jaarlijks betaalt, werd de andere kant op verrekend. Op het moment dat de Omgevingswet ingaat, moet het bedrag alsnog betaald moet worden en wordt een en ander dus weer gecorrigeerd.

> De heer **Roosendaal** (VVD) vraagt of er geen verrekening plaatsvindt met bijdragen die de provincie van het Rijk ontvangt. Indien de Omgevingswet nog langer wordt uitgesteld, moet de provincie het dan blijven betalen? En wordt de provincie op het moment dat zij niet langer betaalt, gekort op een of andere Rijksbijdrage? Hoe werkt dat precies?

Gedeputeerde **Olthof** merkt wat betreft de langere termijn het volgende op. De provincies krijgen jaarlijks vanuit het Rijk een X bedrag voor de bodemtaken. Thans is een discussie gaande over de financiering van de bodemtaken als de Omgevingswet ingaat en de bodemtaken voor een groot deel worden overgedragen naar de gemeenten. Hoe gaat die financiering dan lopen? Gedeputeerde wil de Staten daar op een later moment graag over bijpraten. Daar is het laatste woord nog niet over gezegd. Gedeputeerde zit ook als vertegenwoordiger van het IPO aan tafel. Eind november vindt een Bestuurlijk Overleg plaats met de staatssecretaris teneinde over de financiering van de bodemtaken te spreken.

De **voorzitter** noteert de door gedeputeerde gedane toezegging alsmede de aankondiging dat hij later komt te spreken over de financiering van de bodemtaken.

De voorzitter beluisterde dat iedere fractie akkoord was om geen zienswijze in te dienen. Voorts is er geen

behoefte aan een tweede termijn. De voorzitter concludeert op basis hiervan dat het als hamerstuk naar de eerstvolgende PS-vergadering kan worden doorgeleid.

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	8141
Extern Zaak ID	772861
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	13 december 2021
Agendapunt	8.d
Titel	Zienswijze PS op de 1ste begrotingswijziging 2021 Plassenschap Loosdrecht e.o. (VD-70).
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Geagendeerd	Vergaderdatum
Ingekomen stukken ter kennisname	30 november 2021
PS-vergadering	**13 december 2021**

Toelichting

De provincie Noord-Holland is een deelnemer in het Plassenschap Loosdrecht e.o. Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen en de gemeenschappelijke regeling van het Plassenschap Loosdrecht e.o. wordt de 1ste begrotingswijziging 2021 aan raden en Staten van alle deelnemers voor zienswijzen voorgelegd. Provinciale Staten van Noord-Holland zullen 13 december a.s. een oordeel vormen over deze stukken.

PLASSENSCHAP LOOSDRECHT

Aan:
Aan de deelnemers van recreatieschap Plassenschap Loosdrecht
de raden en colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten: Stichtse Vecht, Utrecht, Wijdemeren, en de staten en het College van gedeputeerde staten van de provincie Utrecht en Noord-Holland.

TELEFOON
030 297 40 00

POSTADRES
Postbus 8058
3503 RB Utrecht

BEZOEKADRES
Archimedeslaan 6
3584 BA Utrecht

ONLINE
www.recreatiemiddennederland.nl
info@recreatiemiddennederland.nl

FINANCIEEL
IBAN NL68 BNGH 0285012290
BIC BNGH NL2G
BTW NL804162591B01
KvK 52394832

Ons kenmerk: Zf-213268 / UIT-216477
Uw kenmerk:
Referentie:
E-mailadres: secretariaat@recreatiemiddennederland.nl
Bijlage(n): 1
Onderwerp: 1e Wijziging Begroting Plassenschap Loosdrecht 2021

Utrecht, 5 oktober 2021

Geachte deelnemer aan recreatieschap Plassenschap Loosdrecht, geachte heer, mevrouw,

Bijgevoegd ontvangt u de 1e Begrotingswijziging Plassenschap 2021 die door het dagelijks bestuur in de vergadering van 13 september 2021 is opgesteld.

Toelichting

Binnen de begroting van Recreatie Midden-Nederland hebben enkele budget neutrale verschuivingen plaatsgevonden, die binnen de begroting van het Plassenschap Loosdrecht e.o. ook een verschuiving veroorzaken tussen de begrotingsposten 3a (doorbelaste personeelskosten) en 3b (doorbelaste apparaatskosten). Daarnaast zijn de financiële consequenties opgenomen van het nieuwe MJOP.

Het verwachte tekort kan worden gedekt uit de algemene reserve én heeft dus geen gevolgen voor de deelnemersbijdragen.

Zienswijze

In overeenstemming met de Wet gemeenschappelijke regelingen wordt u in de gelegenheid gesteld een zienswijze kenbaar te maken op de 1e Begrotingswijziging Plassenschap Loosdrecht 2021, voordat deze ter vaststelling wordt geagendeerd voor de vergadering van het algemeen bestuur (AB). Graag ontvangen wij uw (voorgenomen) zienswijze vóór 30 november 2021 zodat het AB uw zienswijzen kan betrekken in de besluitvorming.

Met vriendelijke groet,
namens het dagelijks bestuur,

Jitske Brand
Secretaris

Bestuursvoorstel

Onderwerp	1e begrotingswijziging 2021
Aan	Het dagelijks bestuur van Plassenschap Loosdrecht e.o.
Van	Financien
Datum	24 augustus 2021
Bijlagen	1e begrotingswijziging 2021 RMN

Overwegingen en besluit

Overwegingen

- Overwegende dat er op een aantal posten wordt afgeweken t.o.v. de vastgestelde begroting 2021;
- Gelet op de *1e Begrotingswijziging 2021 Recreatie Midden-Nederland* met enkele budget-neutrale verschuivingen die van invloed zijn op de begrotingsposten 3a en 3b binnen de begroting van Plassenschap Loosdrecht;
- Overwegende dat het MJOP wordt vastgesteld en de financiële effecten verwerkt dienen te worden in de 1e begrotingswijziging 2021.
- Overwegende dat het verwachte tekort van €139.671 gedekt kan worden uit de algemene reserve;

Besluit het dagelijks bestuur van Plassenschap Loosdrecht e.o.:

1. De voorgestelde begrotingswijzigingen vast te stellen als nieuw kader voor 2021.
2. De 1e Begrotingswijziging 2021 voor zienswijze aan te bieden aan de raden van de deelnemende gemeenten en aan de Staten van de deelnemende provincies.
3. De Plassenraad voor te stellen het tekort te dekken uit de algemene reserve.
4. De 1e Begrotingswijziging 2021 en ontvangen zienswijzen ter vaststelling te agenderen voor de Plassenraadsvergadering d.d. 8 december 2021.

Ondertekening

Aldus vastgesteld in de vergadering van het dagelijks bestuur van Plassenschap Loosdrecht e.o. gehouden op 13 september 2021,

Mw. C. Larson
Voorzitter

Mw. S. Stolwijk
Secretaris

Toelichting

1. Inleiding

Op 1 oktober 2020 heeft de Plassenraad de Begroting 2021 vastgesteld. In de periode tussen vaststelling van de begroting 2021 en nu blijkt dat op diverse punten wordt afgeweken van deze initiële begroting. In voorliggend voorstel wordt toegelicht op welke punten wordt afgeweken en wordt een begrotingswijziging voorgesteld om begroting en realisatie weer met elkaar in lijn te brengen.

2. Doel

Deze begrotingswijziging heeft tot doel toestemming te verkrijgen om conform de aangepaste begroting lasten en baten te realiseren. In het kader van de accountantscontrole is het van belang dat de realisatie en de begroting inclusief vastgestelde begrotingswijzigingen in overeenstemming zijn, teneinde rechtmatig te handelen.

3. Afwegingen

De eerste begrotingswijziging 2021 is gebaseerd op de actuele cijfers van het Plassenschap Loosdrecht e.o.. De voornaamste redenen om tot een begrotingswijziging te komen zijn:

- Recreatie Midden-Nederland:
  Op 10 september is/wordt de 1e begrotingswijziging 2021 van Recreatie Midden-Nederland vastgesteld. Hier hebben enkele budget-neutrale verschuivingen plaatsgevonden binnen post 3A en 3C (verschuiving van eigen personeel naar ingehuurd personeel).
- Meerjaren Onderhouds Plan (MJOP):
  Nu alle inspecties zijn uitgevoerd is er een actueel plan opgesteld voor groot onderhoud, waarin ook de jaarlijkse (nieuw vastgestelde) dotaties zijn opgenomen. De voorgestelde dotatie is aanzienlijk hoger dan afgelopen jaren en stijgt van €115.000 naar €288.384.

4. Financiën

Op de volgende pagina is een samenvattend overzicht opgenomen van de voorgestelde begrotingswijzigingen. De indeling van dit overzicht is gebaseerd op de begrotingsposten zoals u die bij de begroting 2021 hebt vastgesteld. Onder de tabel is per gewijzigde begrotingspost een toelichting opgenomen op de voorgestelde wijziging.

1e Begrotingswijziging Plassenschap Loosdrecht e.o.

	Begrotingspost	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	1e Begrotings-wijziging
3a.	Doorbelaste personeelskosten	€ 1.079.057	€ 1.393.137	€ 1.081.872
3b.	Doorbelaste apparaatlasten	€ 513.378	€ 333.501	€ 644.766
5.	Inhuur personeel derden	€ 48.479	€ 36.155	€ 50.000
7.	Rente en afschrijvingen	€ 258.189	€ 341.018	€ 300.000
9.	Huur en pachten	€ -	€ -	€ -
11.	Bestuurs- en apparaatskosten	€ 71.215	€ 32.593	€ 32.593
13.	Belastingen en verzekeringen	€ 32.794	€ 26.630	€ 34.000
15.	Energie- en waterkosten	€ 23.955	€ 27.658	€ 27.658
17.	Onderhoud en vuilafvoer	€ 509.913	€ 616.503	€ 508.530
19.	Voorziening	€ -	€ -	€ 750.047
21.	Publiciteits- en overige kosten	€ 5.441	€ 7.506	€ 7.506
23.	Nagekomen lasten	€ 16.103	€ -	€ -
24.	Onvoorzien	€ -	€ 2.700	€ 2.700
	Totaal lasten	**€ 2.558.525**	**€ 2.817.402**	**€ 3.439.672**
2	Opbrengst van eigendommen	€ 385.152	€ 445.406	€ 465.000
4	Rechten	€ 313.741	€ 280.076	€ 316.000
6.	Rente	€ -	€ -	€ -
8.	Overige baten	€ 63.990	€ 82.666	€ 62.750
10	Nagekomen baten	€ -381	€ -	€ -
12.	Dekkingsmiddelen	€ 2.129.201	€ 1.933.525	€ 1.929.000
	Deelnemersbijdrage	€ 1.799.887	€ 1.508.952	€ 1.509.000
	Transparantie BTW	€ 329.314	€ 424.573	€ 420.000
	Totaal baten	**€ 2.891.704**	**€ 2.741.674**	**€ 2.772.751**
	Totaal lasten en baten	**€ 333.179**	**€ -75.728**	**€ -666.921**
	Toevoegingen aan reserve	€ 571.623	€ 209.950	€ 17.327
	Onttrekkingen uit reserve	€ 512.637	€ 134.222	€ 544.577
	SALDO	**€ 274.193**	**€ -**	**€ -139.671**

3.a/b) Doorbelaste personeelskosten en doorbelaste apparaatslasten.

In de periode tussen het opstellen van de begroting 2021 van Recreatie Midden-Nederland (RMN) en heden, zijn een aantal medewerkers vertrokken. Gelet op de voorgenomen liquidatie van RMN worden deze vacatures niet meer ingevuld. De werkzaamheden worden geheel of gedeeltelijk opgepakt met externe inhuur. Dit leidt tot een budget-neutrale verschuiving tussen de begrotingsposten 3a en 3b.

Voor het opstellen van de beheeropdracht (productbladen volgens RAW-systematiek) wordt personeel ingehuurd en grotendeels bekostigt van de detacheringsopbrengsten van een technisch specialist in dienst bij RMN die gedetacheerd wordt bij gemeente Utrecht.

5) Inhuur personeel derden

Om het dienstrooster bij de Mijndense Sluis rond te krijgen is extra inhuur nodig. Voorgesteld wordt het begrote bedrag met €13.845 te verhogen naar €50.000.

7) Rente en afschrijvingen

In verband met de stikstofproblematiek (vertraging in vergunningen) zijn diverse investeringen nog niet gereed. Voorgesteld wordt de rente- en afschrijvingslasten bij te stellen naar €300.000.

13) Belasting en verzekeringen

Bij het opstellen van de jaarrekening 2020 bleken de kosten voor belastingen en verzekeringen aanzienlijk te zijn toegenomen. In de begroting 2021 is hier geen rekening mee gehouden. Voorgesteld wordt deze post te verhogen naar €34.000.

17) Onderhoud en vuilafvoer

Ten tijde van het opstellen van de begroting 2021, hadden we geen goed beeld van de staat van onderhoud binnen het Plassenschap. Om dit op orde te krijgen, zijn inspecties uitgevoerd en is een MJOP opgesteld. Het budget dat normaliter begroot zou worden voor groot onderhoud, is in de begroting 2021 toegevoegd aan post 17 ten behoeve van de inspecties groot onderhoud. Er was immers geen voorziening groot onderhoud (en derhalve dus ook geen dotatie), omdat deze van de accountant moest worden opgeheven i.v.m. het ontbreken van een actueel MJOP.
De kosten voor de inspecties groot onderhoud bedroegen €139.050 en zijn bekostigd uit begrotingspost onderhoud en vuilafvoer. Voorgesteld wordt dit nu te corrigeren met de voorziening groot onderhoud (post 19) en daarnaast €17.327 extra op te nemen voor een nieuw in te stellen reserve (Reserve inspecties) om het MJOP actueel te houden en voor de toekomst te borgen dat voldaan wordt aan de wettelijke eisen inzake MJOP.
Verder wordt voorgesteld de begroting op te hogen met €13.750 voor het onderhoud aan twee legakkers (proefproject legakkerherstel).

19) Voorziening

De onderhoudsinspecties zijn uitgevoerd en de technische staat is vertaald naar het administratieve (zie DB-voorstel inz. MJOP, agpt. 7). Voor de begroting betekent dit dat er een jaarlijkse dotatie groot onderhoud van €288.384 moet worden opgenomen en dat de bestemmingsreserve onderhoud (€461.663) vrijvalt ten gunste van de opnieuw ingestelde voorziening groot onderhoud. Dit leidt tot een stijging van deze begrotingspost naar €750.047.

2) Opbrengst van eigendommen

In de begroting is rekening gehouden met een erfpachtcanon voor Mijnden van €265.000, maar deze bedraagt in werkelijkheid €245.000. Daarnaast hebben wij eenmalig €90.000 extra aan Mijnden mogen factureren. De begrote taakstelling voor de verkoop van ‘snippergroen’ à €30.000 is niet gerealiseerd en zal niet gerealiseerd worden. Voorgesteld wordt de begrotingspost te corrigeren naar €465.000.

4) Rechten

Voorgesteld wordt deze begrotingspost bij te stellen naar €316.000. Bij het opstellen van de begroting 2021 is onvoldoende rekening gehouden met de indexatie van de tarieven voor snelvaarhontheffingen.

8) Overige baten

In de initiële begroting 2021 was onterecht een bedrag van €20.000,- opgenomen. In 2020 was er sprake van een incidentele opbrengst van €20.000 en deze is overgenomen in de begroting 2021. Voorgesteld wordt om dit te corrigeren.

Mutatie reserve

Conform het MJOP wordt voorgesteld €17.327 toe te voegen aan een nieuw in te stellen reserve inspecties. Verder zullen we de bijdrage aan het OVP €70.900, de betaling van €12.000 aan Provincie Noord-Holland inzake Governance en beheerstructuur Noord-Hollandse recreatievoorziening (opdracht bestuur 17-9-2019) en de vrijval van reserve onderhoud €461.633 omtrekken vanuit de reserve.

Voorgestelde dekking begrotingswijziging

Alle voorgestelde wijzigingen leiden tot een verwacht negatief resultaat van €139.671. Dit kunnen we dekken vanuit de algemene reserve omdat we deze vorig jaar hebben aangevuld door een eenmalige verhoging van de deelnemersbijdrage.
NB. In het kader van de accountantscontrole is het van belang dat de realisatie 2021 en de begroting 2021 inclusief vastgestelde begrotingswijzigingen in overeenstemming te zijn.

5. Vervolg

De begroting 2021 en de begrotingswijziging 2021 dienen als toetsingskader bij de accountantscontrole van de jaarrekening 2021. Deze begrotingswijziging wordt, na zienswijze, ter besluitvorming voorgelegd aan het algemeen bestuur van het Plassenschap.

Bijlage 1

1e Begrotingswijziging Recreatie Midden-Nederland

	Begrotingspost	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Realisatie	Begroting na 1e wijziging
1.	Salarissen en sociale lasten	€ 3.109.544	€ 3.178.500	€ 1.779.004	€ 2.820.000
3.	Personeelskosten	€ 244.560	€ 209.000	€ 129.185	€ 246.900
5.	Inhuur personeel derden	€ 659.343	€ 536.600	€ 297.564	€ 869.700
7.	Rente en afschrijvingen	€ 14.618	€ 34.700	€ -	€ 17.000
9.	Huur en pachten	€ 150.526	€ 179.100	€ 47.382	€ 90.000
11.	Bestuurs- en apparaatskosten	€ 465.178	€ 230.200	€ 180.243	€ 350.000
13.	Belastingen en verzekeringen	€ 35.679	€ 30.400	€ 36.785	€ 37.000
15.	Energie- en waterkosten	€ 18.626	€ 14.700	€ 10.210	€ 18.000
17.	Onderhoud en vuilafvoer	€ 1.261	€ 500	€ 3.760	€ 5.000
21.	Publiciteits- en overige kosten	€ 15.665	€ 21.900	€ 2.477	€ 21.900
23.	Nagekomen lasten	€ 5.844	€ -	€ -	€ -
	Totaal lasten	**€ 4.720.844**	**€ 4.435.600**	**€ 2.486.610**	**€ 4.475.500**
2	Opbrengst van eigendommen	€ 102.800	€ -	€ -	€ 105.100
6.	Rente	€ -	€ -	€ -	€ -
8.	Overige baten	€ 2.278	€ -	€ 23.265	€ 40.000
10	Nagekomen baten	€ 6.697	€ -	€ -	€ -
12.	Deelnemersbijdrage	€ 4.609.069	€ 4.435.600	€ 2.605.400	€ 4.435.600
	Totaal baten	**€ 4.720.844**	**€ 4.435.600**	**€ 2.628.665**	**€ 4.580.700**
	Totaal lasten en baten	**€ -**	**€ -**	**€ 142.055**	**€ 105.200**
	Mutatie reserve RTB	€ -	€ -	€ -	€ -
	Mutatie NP	€ -	€ -	€ -	€ -
	SALDO	**€ -**	**€ -**	**€ 142.055**	**€ 105.200**

*De €105.100 (begrotingspost 2 Opbrengst van eigendommen) zijn de bijdrages welke RMN ontvangt vanuit de programma's Routebureau (€46.400) en Stichting Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug (€58.700). Deze worden in de consolideerde balans gecorrigeerd d.m.v. een presentatiecorrectie.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

M.W. Vos

CZ/FIN

Telefoonnummer +31235145010

vosm@noord-holland.nl

Verzenddatum

03 NOV. 2021

Kenmerk

772861/1722980

Uw kenmerk

Betreft: Zienswijze Provinciale Staten op de 1ste begrotingswijziging 2021 Plassenschap Loosdrecht e.o.

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de zienswijze op de 1ste begrotingswijziging 2021 van het Plassenschap Loosdrecht e.o.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

3 bijlage(n)

1. Voordracht zienswijze 1ste begrotingswijziging 2021 Plassenschap Loosdrecht
2. Aanbiedingsbrief
3. 1ste begrotingswijziging 2021 Plassenschap Loosdrecht e.o.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 2 november 2021

Onderwerp: Zienswijzen Provinciale Staten op de 1ste begrotingswijziging 2021 van het Plassenschap Loosdrecht e.o.

Kenmerk: 772861/1722980

Bijlagen:

1. **Aanbiedingsbrief 1ste begrotingswijziging Plassenschap Loosdrecht e.o.**
2. **1ste begrotingswijziging Plassenschap Loosdrecht e.o.**

Ontwerpbesluit

1. Inleiding

Op grond van artikel 58b en 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) en artikel 24 van de gemeenschappelijke regeling Plassenschap Loosdrecht e.o. worden de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland in de gelegenheid gesteld hun zienswijzen in te dienen op de 1ste begrotingswijziging van het Plassenschap Loosdrecht e.o..

2. 1ste begrotingswijziging 2022

Na vaststelling van de begroting 2021 op 1 oktober 2020 zijn er twee ontwikkelingen die een begrotngswijziging noodzakelijk maken:

1. Recreatie Midden-Nederland (RMN):

Op 10 september 2021 is de 1ste begrotingswijziging 2021 van RMN vastgesteld. Deze wijzigingen zorgen ook voor een aantal budgetneutrale verschuivingen (verschuiving van eigen personeel naar ingehuurd personeel) in de begroting het Plassenschap Loosdrecht.

2. Meerjaren Onderhouds Plan (MJOP):
   Op 13 september 2021 heeft het dagelijks bestuur (DB) van het Plassenschap het MJOP vastgesteld. De verwerking van de daaraan verbonden financiele gevolgen worden middels deze wijziging in de begroting van 2021 verwerkt.

Toelichting Recreatie Midden-Nederland

In 2021 zijn een aantal medewerkers vertrokken bij RMN. Gelet op de voorgenomen liquidatie van RMN worden deze vacatures niet meer ingevuld. Om te voorkomen dat de werkzaamheden stil komen te liggen worden deze vacatures geheel of gedeeltijk ingevuld middels externe inhuur. Dit leidt tot een budget-neutrale verschuiving tussen de begrotingsposten Doorbelaste personeelskosten en Doorbelaste apparaatslasten.

Toelichting MJOP

In het voorjaar van 2020 heeft het DB geconstateerd dat een actueel inzicht in de benodigde en beschikbare middelen voor de uitvoering van groot onderhoud en vervangingsinvesteringen bij het Plassenschap ontbrak. Hiermee voldeed het Plassenschap niet aan de verslaggevingsregels BBV en had het geen grip op de kwaliteit en veiligheid van het areaal en de voorzieningen die in haar bezit zijn. Het nu opgestelde MJOP focust met name op de komende 5 jaar (2021-2026) en geeft een doorkijk voor de periode van 10 tot 20 jaar met name wat betreft de kunstwerken (sluizen, beweegbare bruggen, etc.) die in het bezit zijn van het Plassenschap.

Het DB is van mening dat een goed MJOP van grote toegevoegde waarde is voor de straks hernieuwde samenwerking. Het zal de doorstart makkelijker maken en het reguliere beheer en onderhoud kan hierdoor gewoon doorgaan. Daarom heeft het DB de opdracht aan RMN gegeven om een goed MJOP op te stellen voor het Plassenschap.

Als gevolg van het nieuwe MJOP wijzigt de begroting op de volgende punten:

- De bestemmingsreserve onderhoud van € 461.663 valt vrij aan de nieuw ingestelde voorziening groot onderhoud;
- Dotatie aan de voorziening groot onderhoud neemt toe met € 173.384 tot een totaal van € 288.384. De voorziening groot onderhoud neemt toe tot een totaal bedrag van € 750.047;
- Er wordt een nieuwe reserve Inspecties ingesteld en daaraan wordt € 17.327 gedoteerd.

De benodigde middelen worden gedekt middels een verwachte extra ontrekking van € 139.671 uit de algemene reserve. De deelnemers bijdrage blijft ongewijzigd in vergelijking met de oorspronkelijk begroting van 2021.

Advies is om geen zienswijze in te dienen op de begrotingswijziging.

4. Proces en procedure

Uw reactie op de 1ste begrotingswijziging van het Plassenschap Loosdrecht versturen wij aan het DB. Daarna zal het algemeen bestuur de 1ste begrotingswijziging, al dan niet gewijzigd, vaststellen.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 70-2021

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 2 november 2021,

gelet op artikel 58b en 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 24 uit de gemeenschappelijke regeling Plassenschap Loosdrecht e.o.,

besluiten:

1) In te stemmen met de 1ste begrotingswijzigingen 2021 Plassenschap Loosdrecht e.o.;

2) Geen zienswijzen in te dienen op de 1ste begrotingswijziging Plassenschap Loosdrecht e.o.;

3) Uw reactie op de financiële stukken van recreatieschappen toe te sturen aan het dagelijks bestuur van bovengenoemd recreatieschap.

Haarlem, 13 december 2021

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

wnd. statengriffier,

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
S. Neeskens
AD/STG

Doorkiesnummer +31235145282
neeskenss@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d 13-12-2021
Commissie NLG
Datum commissievergadering 22-11-2021

6 december 2021

Onderwerp: Zienswijze PS op de 1ste begrotingswijziging 2021 Plassenscha Loosdrecht e.o.

Advies commissie NLG:

De Zienswijze PS op de 1ste begrotingswijziging 2021 Plassenschap Loosdrecht e.o.
als hamerstuk wordt doorgeleid naar PS van 13 december 2021

Uittreksel van het concept-verslag NLG 22-11-2021:

9.A-agenda Recreatie

9.a Recreatie: Zienswijze PS op de 1ste begrotingswijziging 2021 Plassenschap Loosdrecht e.o.

De **voorzitter** geeft het woord aan de Statenleden voor hun inbreng in eerste termijn.

Eerste termijn

Mevrouw **Dekker** (CDA) geeft aan dat haar fractie de mening van het Dagelijks Bestuur deelt dat een goed Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP) van toegevoegde waarde is en dat de dagelijkse gang van zaken nog heel even kan doorgaan. In deze begrotingswijziging wordt er eigenlijk wel snel van uitgegaan dat de kosten voor de ingehuurde externe krachten even hoog zijn als de kosten van het vertrekkende personeel. Dat komt op het CDA wat naïef over, ook gezien de huidige arbeidsmarkt. De CDA-fractie wil dit als aandachtspunt meegeven, zij het dat het geen gewijzigde zienswijze behoeft. Wat haar betreft, is het een hamerstuk.

De **voorzitter** constateert dat er verder geen bijdragen vanuit de commissie zijn en geeft gedeputeerde Zaal de gelegenheid om kort te reageren.

Beantwoording door gedeputeerde **Zaal** (D66):

Gedeputeerde Zaal merkt op dat er signalen zijn dat het met de huidige kosten haalbaar is. Zij zal het aandachtspunt van mevrouw Dekker (CDA) echter overbrengen in de eerstvolgende DB- en AB-vergaderingen.

De **voorzitter** concludeert dat onderhavige voordracht als hamerstuk naar de PS-vergadering van 13 december a.s. zal worden doorgeleid.

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	8250
Extern Zaak ID	1723334
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	13 december 2021
Agendapunt	8.e
Titel	Laatste begrotingswijziging 2021 (VD-72).
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Geagendeerd	Vergaderdatum
Ingekomen stukken ter kennisname	30 november 2021
PS-vergadering	**13 december 2021**

Toelichting

In de provinciale begroting wijzen Provinciale Staten toe voor welke doelen de provincie haar beschikbare middelen inzet. Deze laatste begrotingswijziging omvat een bijstelling van de verwachte inkomsten en uitgaven in 2021 op basis van de huidige verwachtingen.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

J. Koning

CZ/FIN

Telefoonnummer +31235144992

koningj@noord-holland.nl

Verzenddatum

10 NOV. 2021

Kenmerk

1723334/1723335

Uw kenmerk

Betreft: Laatste begrotingswijziging 2021

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de Laatste begrotingswijziging 2021

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

- Voordracht Laatste begrotingswijziging 2021
- Laatste begrotingswijziging 2021

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Laatste begrotingswijziging 2021

Inhoudsopgave

1 Inleiding en leeswijzer 3
2 Financieel overzicht 4
3 Overzicht per programma 8
Programma 1 Openbaar bestuur 9
Programma 2 Klimaat en Milieu 11
Programma 3 Ruimte en Water 15
Programma 4 Bereikbaarheid 21
Programma 5 Groen 29
Programma 6 Economie, Cultuur en Welzijn 33
Programma 7 Financiën en bedrijfsvoering 38
Programma 8 Economisch herstel en duurzaamheid 43
4 Bedrijfsvoering 45
5 Overzicht begrote mutaties reserves 46
6 Lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling 49

1 Inleiding en leeswijzer

Inleiding
Voor u ligt de laatste begrotingswijziging 2021. De laatste begrotingswijziging 2021 is onderdeel van de Noord-Hollandse planning en control cyclus die bestaat uit de kaderbrief, de begroting, begrotingswijzigingen en de jaarstukken. In deze laatste begrotingswijzigingen worden de geraamde inkomsten en uitgaven in 2021 bijgesteld op basis van de actuele verwachtingen. Daarnaast worden uw Staten in de laatste begrotingswijziging verzocht om in te stemmen met een aantal uitgestelde intenties waarmee budget voor incidentele beleidsintenties uit 2021 wordt doorgeschoven naar 2022.

Leeswijzer
Hoofdstuk 2 bevat het financieel overzicht waarin een samenvatting wordt gegeven van alle financiële ontwikkelingen die zijn opgenomen in deze laatste begrotingswijziging. Hoofdstuk 3 bevat het overzicht van de financiële wijzigingen per begrotingsprogramma. Voor ieder begrotingsprogramma vindt u in dit hoofdstuk de financiële tabel waarop het budgetrecht van uw Staten van toepassing is. In de toelichtingen onder de programmatabel zijn de voorgestelde bijstellingen van de baten en lasten op operationele doelen groter dan € 100.000 toegelicht. In hoofdstuk 4 vindt u een overzicht van de begrote capaciteitskosten in 2021 en de verdeling hiervan over de begrotingsprogramma's. In hoofdstuk 5 vindt u een overzicht van de in 2021 begrote stortingen en onttrekkingen in/aan de reserves na deze laatste begrotingswijziging. In hoofdstuk 6 vindt u de voorgestelde wijzigingen op de lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling.

2 Financieel overzicht

2.1 Verloop begroting 2021

Verloop begroting 2021 (bedragen x € 1.000)	Saldo
Begroting 2021	-7.359
Eerste begrotingswijziging 2021	4.391
Kaderbrief 2022	2.379
Tweede begrotingswijziging 2021	-6.173
Laatste begrotingswijziging 2021	-1
Begroting totaal na Laatste begrotingswijziging	**-6.762**

2.2 Laatste begrotingswijziging in één oogopslag

Saldo van lasten en baten per programma (x €1.000)

min is voordelig	Begroot 2021 voor laatste wijziging	Laatste begrotings-wijziging	Begroot 2021 na laatste wijziging
1 Openbaar bestuur	22.350	-914	21.436
2 Klimaat en Milieu	53.659	-3.368	50.291
3 Ruimte en Water	35.618	-13.073	22.545
4 Bereikbaarheid	255.982	-33.881	222.101
5 Groen	105.259	-16.536	88.723
6 Economie, Cultuur en Welzijn	42.804	-4.855	37.949
7 Financiën en bedrijfsvoering	-374.886	-13.307	-388.193
8 Economisch herstel en duurzaamheid	14.101	-10.658	3.443
Totaal saldo van lasten en baten	**154.888**	**-96.592**	**58.296**
Stortingen	425.033	59.577	484.610
Onttrekkingen	-586.682	37.015	-549.667
Totaal mutaties reserves	**-161.649**	**96.592**	**-65.057**
Begrotingsresultaat	**-6.761**	**-1**	**-6.762**

2.3 Samenvatting Laatste begrotingswijziging

2.3.1 Niet Budgettair Neutrale wijzigingen. (NBN)

Niet budgettair neutrale wijzigingen zijn de mutaties in de laatste begrotingswijziging die het begrotingsresultaat beïnvloeden. Het Begrotingssaldo was voor de laatste begrotingswijziging € 6,8 miljoen voordelig en bedraagt na de laatste begrotingswijziging ook € 6,8 mln. voordelig. De laatste begrotingswijziging bevat wel meerdere wijzigingen die het begrotingssaldo beïnvloeden maar per saldo heffen de voordele en nadelige wijzigingen elkaar op waardoor het begrote resultaat per saldo niet wijzigt. In de tabel hieronder worden de mutaties die het begrotingssaldo beïnvloeden weergegeven. Uitgebreidere informatie over de niet budget neutrale wijzigingen is te vinden in de toelichtingen per programma. Deze wijzigingen zijn aangeduid met het kenmerk 'NBN'.

Financiële ontwikkelingen die het resultaat beïnvloeden

Ontwikkeling	Financieel effect op het begrotingsresultaat (x € 1mln.)	Voordelig (V) / Nadelig (N)
Begrotingsresultaat voor laatste begrotingswijziging	**- 6,8**	**V**
Financiële ontwikkelingen met impact groter dan € 200.000		
Groen: Bijstelling verwachtte Faunaschade 2021	3,7	N
Financiën en Bedrijfsvoering: afrekeningsverschillen voorgaande jaren	- 3,0	V
Bereikbaarheid: lagere uitgaven V-Maas in 2021 i.v.m. latere opstart	- 2,1	V
Bereikbaarheid: Afkoopsom beheer en onderhoud deel Westfrisiaweg N23 HHNK en Rijkswaterstaat	1,5	N
Bereikbaarheid: Dynamisch verkeersmanagement vaarwegen	0,9	N
Bereikbaarheid: gladheidsbestrijding	0,9	N
Financiën en bedrijfsvoering: actualisatie verwachte inkomsten uit dividend	- 0,8	V
Ruimte en Water: Actualisatie verwachte grondtransacties	0,8	N
Financiën en bedrijfsvoering: Verschuiving aandeel van capaciteitskosten van investeringen naar lopende exploitatiebegroting	0.6	N
Bereikbaarheid: bevorderen biodiversiteit	- 0,5	V
Ruimte en Water: onderhoud onroerend goed	- 0,3	V
Bereikbaarheid: bijdrage Rijk tijdelijke stimuleringsregeling specifieke uitkering veilig, doelmatig en duurzaam gebruik van verkeersinfrastructuur	- 0,2	V
Economie, Cultuur en Welzijn: aanvullende uitgaven voedselvisie	0,2	N
Bereikbaarheid: onderhoud tunnels en aquaducten	0,2	N
Ruimte en Water: bijstelling verwachte pacht- en huurinkomsten	-0,2	V
Economie, Cultuur en Welzijn: minder uitgaven Stelling van Amsterdam	-0,2	V
Groen: Verhoging verwachte leges wet natuurbescherming	-0,2	V

Overige ontwikkelingen		
Programma 1 – Openbaar Bestuur	- 0,5	V
Programma 2 – Klimaat en Milieu	0,2	N
Programma 3 – Ruimte en Water	- 0,1	V
Programma 4 – Bereikbaarheid	- 0,3	V
Programma 5 – Groen	- 0,1	V
Programma 6 – Economie, cultuur en welzijn	- 0,4	V
Programma 7 – Financiën en Bedrijfsvoering	- 0,1	-
Programma 8 – Economisch herstel en duurzaamheid	-	-
Begrotingssaldo na Laatste begrotingswijziging	**- 6,8**	**V**

2.3.2 Uitgestelde Intenties (UI)

In de laatste begrotingswijziging kunnen uitgestelde intenties worden opgenomen. Incidenteel voor een beleidsintentie geraamde middelen waarvan in het jaar waarin zij geraamd zijn, als gevolg van factoren van buitenaf, geen verplichtingen zijn aangegaan, kunnen worden doorgeschoven naar 2022 door middel van een uitgestelde intentie. In deze laatste begrotingswijziging wordt voorgesteld om in totaal € 1,5 miljoen aan middelen door te schuiven naar 2022 door middel van uitgestelde intenties. Het betreft de volgende incidentele budgetten:

Uitgestelde intentie	**Omvang (Bedrag x € 1.000)**
Economie, Cultuur en Welzijn: Subsidie Forteiland Pampus	560
Economie, Cultuur en Welzijn: Provinciaal noodfonds sociale infrastructuur	331
Economie, Cultuur en Welzijn: Archeologie Kaap Skill	260
Openbaar bestuur: Ondermijning tegengaan/ weerbaarheid	187
Ruimte en Water: Invoering Omgevingswet	150
Totaal Uitgestelde intenties	**1.488**

Een toelichting op de uitgestelde intenties is te vinden bij de programma's. Uitgestelde intenties zijn in de toelichting aangeduid met het kenmerk 'UI'.

2.3.3 Begrotingsneutrale wijzigingen (BN)

Begrotingsneutrale wijzigingen zijn wijzigingen die geen effect op het saldo van de begroting hebben. Ze zijn opgeteld bij elkaar altijd 0. Omdat het totaal aan baten en het totaal aan lasten per programma wijzigt, is hierop het budgetrecht van uw Staten van toepassing. Daarom worden deze mutaties hierbij aan u voorgelegd. Het betreft vaak een verschuiving van lasten tussen twee begrotingsprogramma's en bijstellingen van specifieke baten (bijdragen van derden), waar gelijke lasten tegenover staan.

2.3.4 Reserves (RESV)

Veel uitgaven van de provincie fluctueren sterk over de jaren en worden gedekt vanuit de bestemmingsreserves. Omdat deze uitgaven gedekt worden vanuit de bestemmingsreserves

hebben wijzigingen hierin geen effect hebben op het begrotingssaldo. De mutaties die zijn doorgevoerd in de uitgaven, gedekt vanuit de bestemmingsreserves, zijn te vinden in de toelichtingen bij de programma's. Mutaties in de uitgaven vanuit, de stortingen in, en de overhevelingen tussen de reserves die geen effect hebben op het begrote resultaat zijn in de toelichting aangeduid met het kenmerk 'RESV'.

2.3.5 Capaciteitskosten (CAP)

De doorbelasting van de capaciteitskosten naar de operationele doelen is geactualiseerd. Dit leidt tot verschuivingen in de begrote capaciteitskosten tussen de programma's. Het betreft een geactualiseerde verdeling over de programma's. Per saldo leidt de geactualiseerde verdeling van capaciteitskosten over de exploitatiebegroting 2021 en de investeringen tot een toename van de begrote exploitatielasten van € 0,7 mln. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door een verschuiving van capaciteit waarvan eerder begroot was dat deze toegerekend zou worden aan investeringskredieten.

Ontwikkeling Capaciteitskosten	**Verschuivingen capaciteitskosten tussen de programma's (Bedragen x €1.000)**
Programma 1 – Openbaar Bestuur	167
Programma 2 – Klimaat en Milieu	172
Programma 3 – Ruimte en Water	-9
Programma 4 – Bereikbaarheid	1.939
Programma 5 – Groen	538
Programma 6 – Economie, Cultuur en Welzijn	209
Programma 7 – Financiën en Bedrijfsvoering	-2.177
Programma 8 – Economisch herstel en duurzaamheid	-152
Totaal	**687**

3 Overzicht per programma

Programma 1 Openbaar bestuur

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

	Begroot 2021 voor laatste wijziging	Laatste begrotings-wijziging	Begroot 2021 na laatste wijziging
Lasten	22.412	-819	21.593
Baten	- 62	- 95	- 157
Saldo van baten en lasten	**22.350**	**-914**	**21.436**
Stortingen			
1.4.2 Resv. Cofinanciering Europese projecten	*0*	*0*	*0*
Onttrekkingen			
1.4.2 Resv. Cofinanciering Europese projecten	*-2.712*	*495*	*-2.217*
Totaal mutaties reserves	-2.712	495	-2.217
Programma Resultaat	**19.638**	**-419**	**19.219**

1.1.2 Functioneren van Gedeputeerde staten faciliteren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Het provincieconcert ging niet door (-€ 29.000) en vanwege corona konden veel geplande evenementen niet doorgaan (- € 35.000) en zijn de taxi kosten lager (- €85.000) In verband met corona hebben de GS-leden minder representatiekosten gemaakt (- € 60.000). In 2021 hoeft minder gebruik te worden gemaakt van de post wachtgelden en re-integratiekosten voor oud-GS-leden (- € 60.000).	Lasten	-269 V

1.3.3 Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
UI	<u>Uitgestelde intentie ondermijning tegengaan</u> Van het budget van de Agenda Weerbaar Noord-Holland schuiven €187.000 aan uitgaven door naar volgend jaar. De Agenda Weerbaar Noord-Holland bestaat uit diverse deelprojecten met verschillende doorlooptijden. Het budget dat doorgeschoven wordt naar 2022 is opgebouwd uit subsidieregeling voor bestuurlijke weerbaarheidsscans die eind 2021 opengesteld wordt en naar verwachting in 2022 verleend word. Daarnaast bestaat dit budget uit bijdrage derden a € 87.000 waarmee in het oorspronkelijke budget geen rekening is gehouden. Deze bijdrage derden wordt in 2022 besteed aan vervolg activiteiten in het kader van de weerbaarheidsscans.	Lasten	-187 V

BN	In december 2020 heeft de provincie €41.500 ontvangen van BZK via een decentralisatie uitkering t.b.v. activiteiten op het gebied van Weerbaar provincie Noord-Holland. Deze middelen zijn bij resultaatbestemming 2020 in de algemene reserve gestort en worden in 2021 uitgegeven. De Provincie ontvangt een bijdrage van RIEC en gemeenten van € 87.000	Lasten Baten	42 N - 87 V

1.4.2 Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	Reserve cofinanciering Europese projecten De raming voor uitgaven ten laste van de reserve Cofinanciering Europese projecten wordt verlaagd omdat er minder subsidieaanvragen zijn ontvangen dan verwacht (Uitvoeringsregeling cofinanciering Europese EFRO-programma's Noord-Holland).	Lasten Onttrekking	- 495 V 495 N

Capaciteitskosten programma 1 Openbaar bestuur

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
CAP	De doorbelasting van de capaciteitskosten naar de operationele doelen is geactualiseerd. Dit leidt tot verschuivingen in de begrote capaciteitskosten tussen de programma's. Het betreft een geactualiseerde verdeling over de programma's.	Lasten	167 N

Programma 2 Klimaat en Milieu

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

	Begroot 2021 voor laatste wijziging	Laatste begrotings-wijziging	Begroot 2021 na laatste wijziging
Lasten	56.285	-2.764	53.521
Baten	- 2.626	- 604	- 3.230
Saldo van baten en lasten	**53.659**	**-3.368**	**50.291**
Stortingen			
Resv. Bodemsanering	*319*	*3.524*	*3.843*
Resv. Gezonde Leefomgeving	*3.300*	*200*	*3.500*
Resv. Energietransitie	*10.200*	*0*	*10.200*
Resv. Circulaire economie	*1.591*	*0*	*1.591*
Resv. Verduurzaming bestaande woningvoorraad	*0*	*0*	*0*
Onttrekkingen			
Resv. Bodemsanering	*-6.842*	*275*	*-6.567*
Resv. Gezonde Leefomgeving	*-3.774*	*1.544*	*-2.230*
Resv. Energietransitie	*-11.394*	*1.884*	*-9.510*
Resv. Circulaire economie	*-473*	*-47*	*-520*
Resv. Verduurzaming bestaande woningvoorraad	*-375*	*0*	*-375*
Totaal mutaties reserves	-7.448	7.380	-68
Programma Resultaat	**46.211**	**4.012**	**50.223**

2.1.2 Geluidbelasting bewaken

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	Voor de intensivering van het Actieplan Geluid is €200.000 extra budget beschikbaar gesteld voor 2021. Omdat de uitgaven voor het Actieplan Geluid lopen via de reserve Gezonde leefomgeving wordt deze € 200.000 gestort in de reserve Gezonde leefomgeving (OD 2.1.6).	Lasten	- 200 V

2.1.3 Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	In het kader van de Rijksregeling voor bodemsaneringen bij bedrijven heeft de provincie een subsidie verleend. Dit bedrag wordt vanuit het Rijk vergoed.	Lasten Baten	203 N - 203 V

RESV	Reserve Bodemsanering In het Bestuurlijk Overleg Bodem, waarin het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en de decentrale overheden zitting hebben, zijn op 23 september 2020 afspraken gemaakt over doelen en financiering van bodemopgaven in het jaar 2021. Het jaar 2021 is een overbruggingsjaar naar nieuwe bestuurlijke afspraken over de bodemopgaven vanaf 2022, als vervolg op het Convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020. In dit kader ontvangst de provincie een decentralisatie-uitkering van €3.524.000. Dit geld wordt hierbij gestort in de reserve Bodemsanering. Deze storting is neutraal met de ontvangst in het provinciefonds. Zie operationeel doel 7.1.2. Als gevolg van de actualisatie van het kasritme van de bodemsaneringsprojecten zijn de begrote uitgaven met € 275.000 naar beneden bijgesteld.	Lasten Storting Onttrekking	-275 V 3.524 N 275 N

2.1.6 Gezonde leefomgeving bevorderen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	Voor de intensivering van het Actieplan Geluid is €200.000 extra budget beschikbaar gesteld voor 2022 in OD 2.1.2. Omdat de uitgaven voor het Actieplan Geluid lopen via de reserve Gezonde leefomgeving wordt deze € 200.000 gestort in de reserve Gezonde leefomgeving.	Storting	200 N
RESV	Reserve Gezonde Leefomgeving Voor de Uitvoeringsregelingen complexe industrie NH maatregelen/ haalbaarheidsonderzoeken was € 1,0 miljoen geraamd. Er zijn geen aanvragen op binnen gekomen, dus deze € 1,0 miljoen wordt afgeraamd. Voor de proceskosten bij Gezonde leefomgeving was € 2,4 miljoen geraamd. Verwachte uitgaven in 2021 zijn nu € 2 miljoen, daarom wordt er € 0,4 mln. afgeraamd. De uitvoering van het Actieplan Geluid loopt conform planning. Het aantal woningen waar maatregelen getroffen gaan worden is echter bijgesteld van 86 naar 16 solitaire woningen (inwoners gaan niet in op het aanbod van de provincie of de woningen vallen binnen de norm van 38db). Hierdoor worden de verwachte uitgaven in 2021 met € 194.000 naar beneden bijgesteld. Conform het actieplan worden nu nieuwe maatregelen onderzocht (bijvoorbeeld meenemen van aaneengeschakelde woningen) zodat de middelen alsnog aan geluidswerende maatregelen besteed kunnen worden.	Lasten Onttrekking	-1.544 V 1.544 N

2.2.1 Bijdragen aan de energietransitie

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	In de Tweede begrotingswijziging hebben we een bijdrage van derden (baten) begroot bij geothermie, De uitgaven die hier tegenover staan zijn echter nog niet begroot en deze worden nu wel opgenomen in de	Lasten	150 N

	begroting: € 150.000,-		
BN	In de septembercirculaire van het provinciefonds staat vermeld dat wij €190.000 ontvangen voor Regionale Energie Strategieën (RES).Een belangrijke mijlpaal in het Klimaatakkoord op weg naar 2030 is het opstellen en beleidsmatig verankeren van de RES. Voor de ondersteuning van dit proces van de RES in de regio zijn destijds door het Rijk middelen beschikbaar gesteld tot 1 juli 2021. Deze boeking is neutraal met de ontvangst in het provinciefonds in Programma 8. Van de gemeente Alkmaar ontvangen we € 415.000 voor de RES. Dit hebben we bijgeraamd.	Lasten Baten	587 N - 397 V
RESV	<u>Reserve Energietransitie</u> De verwachte uitgaven vanuit de reserve Energietransitie wordt met € 1,9 miljoen omlaag bijgesteld. Het betreffen de volgende mutaties: Energietransitie Regionale Energie strategieën (aframing € 2,7 miljoen) • Voor het onderwerp Zon was €2,5 miljoen geraamd. Voor het onderwerp opwekking eigen infra areaal was € 2 miljoen geraamd, voor het onderwerp Zonneweide N205 duurde het vergunningtraject langer dan verwacht, omdat we te maken hadden met het habitat van de marterachtigen, dat moest nader onderzocht worden. Voor zonnepanelen op het Dienstgebouw van de tunnel moest er een uitgebreid traject doorlopen worden van toestemming van de gemeente Haarlemmermeer en LVNL dit heeft ook meer tijd gekost dan verwacht, waardoor de opdrachten gaan lopen in 2022. Deze kasraming is afgeraamd. Naar aanleiding van een onafhankelijk evaluatie- en adviesrapport omtrent het provinciale stimuleringsbeleid voor zonne-energie is er voor gekozen voor 2021 geen nieuwe opdrachten op provinciaal niveau uit te zetten voor het aanjagen van zonnepanelen op agrarische en bedrijfsdaken. Deze keuze is onderdeel van een bredere herijking van het stimuleringsbeleid voor zonne-energie, waarover u per brief (1538217/1656280, d.d. 20 juli 2021) reeds bent geïnformeerd; € 285.000afgeraamd. • Voor de RES ontvagen we dit jaar van de gemeente Alkmaar € 415.000 dit budget was nog niet geraamd en bij de septembercirulaire ontvangen we uit het provinciefonds € 190.000, hierdoor kunnen we de kasraming van de begroting naar beneden bijstellen met € 530.000. Energietransitie Algemeen (bijraming € 863.000) • Voor de incidentele subsidie voor de UVA voor een AIO wordt een kasraming opgenomen van € 450.000. • Voor de overheveling van budget naar de capaciteitskosten voor inhuur van personeel en het werkkostenprogramma van Beleid wordt een kasraming opgenomen van € 413.000. Warmtetransitie (aframing € 132.000) • De uitgaven op de Uvr warmtetransitie zijn in totaal € 250.000, de kasraming was € 1,13 miljoen, deze is naar beneden bijgesteld;	Lasten Onttrekking	- 1.904 V 1.884 N

	• Voor de Uvr duurzaamheidsinitiatieven burgercollectieven was € 500.000 opgenomen in de begroting. Dit jaar wordt verwacht dat er €400.000 wordt aangevraagd. Daarom is de kasraming met € 100.000 naar beneden bijgesteld. • Op de lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling staan twee subsidies aan Waterschap Amstel, Gooi en Vecht en het Duurzaam Bouwloket waar nog geen kasramingen voor opgenomen waren. Daar is nu € 600.000 voor opgenomen. • Voor geothermie was de kasraming € 3,2 miljoen, maar de verwachte uitgaven zijn €3,43 miljoen, dit komt doordat de scan duurder is uitgevallen dan verwacht. De kasraming is naar boven bijgesteld. Waterstof (bijraming € 100.000) • Voor het onderdeel energie infrastructuur wordt een kasraming opgenomen voor € 100.000.		

Capaciteitskosten programma 2 Klimaat en Milieu

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
CAP	De doorbelasting van de capaciteitskosten naar de operationele doelen is geactualiseerd. Dit leidt tot verschuivingen in de begrote capaciteitskosten tussen de programma's. Het betreft een geactualiseerde verdeling over de programma's.	Lasten	172 N

Programma 3 Ruimte en Water

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

		Begroot 2021 voor laatste wijziging	Laatste begrotings-wijziging	Begroot 2021 na laatste wijziging
	Lasten	52.642	-14.655	37.987
	Baten	- 17.024	1.582	- 15.442
	Saldo van baten en lasten	**35.618**	**-13.073**	**22.545**
	Stortingen			
3.1.2	*Resv. Meekoppelkansen bij dijkversterkingen en kustontwikkeling*	1.035	0	1.035
3.1.3	*Resv. Klimaatadaptie*	1.000	0	1.000
3.2.1	*Resv. Waterrecreatie*	1.562	0	1.562
3.4.1	*Resv. OV-fonds*	5.000	0	5.000
3.4.1	*Resv. Verleende subsidies operationeel doel 3.4.1*	0	5.500	5.500
3.4.3	*Resv. Ontwikkeling havencomplexen*	522	0	522
3.4.4	*Resv. Ruimtelijke Ontwikkeling*	0	0	0
3.4.4	*Resv. Verleende subsidies operationeel doel 3.4.4*	0	1.818	1.818
3.4.5	*Resv. Afwaardering gronden Groen*	6.697	0	6.697
3.5.1	*Resv. Woonbeleid*	0	0	0
3.5.2	*Resv. Woningbouw*	1.200	0	1.200
	Onttrekkingen			
3.1.2	Resv. *Meekoppelkansen bij dijkversterkingen en kustontwikkeling*	-8.549	500	-8.049
3.1.3	*Resv. Klimaatadaptie*	-1.600	550	-1.050
3.2.1	*Resv. Waterrecreatie*	-2.214	190	-2.024
3.4.1	*Resv. OV-fonds*	-5.530	-350	-5.880
3.4.3	*Resv. Kaplst. Havencomplexen*	-140	0	-140
3.4.3	*Resv. Ontwikkeling havencomplexen*	-8.799	2.677	-6.122
3.4.3	*Resv. impuls duurzame zeehavens*	-522	0	-522
3.4.4	*Resv. Ruimtelijke Ontwikkeling*	-2.842	0	-2.842
3.5.1	*Resv. Woonbeleid*	-1.620	105	-1.515
3.5.2	*Resv. Woningbouw*	-2.145	719	-1.426
	Totaal mutaties reserves	-16.945	11.709	-5.236
	Programma Resultaat	**18.673**	**-1.364**	**17.309**

3.1.2 Versterkingsplannen primaire keringen beoordelen en investeren in ruimtelijke kwaliteit

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	Reserve Meekoppelkansen bij dijkversterkingen en kustontwikkeling De uitgaven vanuit de reserve worden met € 500.000 naar beneden bijgesteld. De huidige verwachting van de aanvragen voor de Uitvoeringsregeling APRK bedraagt € 1,5 miljoen en hiervoor stond €2 miljoen geraamd.	Lasten Onttrekkingen	-500 V 500 N

3.1.3 Waterrobuuste inrichting bevorderen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	Reserve Klimaatadaptatie Voor de Uitvoeringsregeling fysieke uitvoeringsprojecten klimaatadaptatie is voor €900.000 aan uitgaven begroot in 2021. Er is aan subsidies verleend voor € 500.000, dus de uitgaven kunnen naar beneden bijgesteld worden met € 400.000. De begrote uitgaven voor de proceskosten van klimaatadaptatie worden met € 150.000 verlaagd omdat een aantal nationale onderzoeks- en pilotprogramma's waarbij we voor klimaatadaptie aan willen aanhaken in plaats van in 2021 in 2022 gaan lopen.	Lasten Onttrekkingen	-550 V 550 N

3.2.1 Waterrecreatie stimuleren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	Reserve Waterrecreatie De begrote uitgaven vanuit de Reserve Waterrecreatie worden met € 190.000 verlaagd i.v.m. minder aanvragen voor de uitvoeringsregelingen dan eerder verwacht en minder benodigde proceskosten dan geraamd.	Lasten Onttrekking	-190 V 190 N

3.3.1 Omgevingsvisie uitdragen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Er zijn voor de omgevingsverordening minder kosten gemaakt omdat er niet veel wijzigingen hebben plaatsgevonden dit jaar. Ook zijn er minder cursussen en bijeenkomsten georganiseerd door toedoen van corona. Daardoor zijn de kosten lager uitgevallen dan verwacht. Bij de omgevingswet was budget opgenomen voor het beheer van de DSO. Maar de DSO is nog niet operationeel, dus hoeven er ook nog geen kosten te worden betaald voor het beheer.	Lasten	-198 V
UI	Uitgestelde intentie invoering Omgevingswet Voor de invoering van de Omgevingswet is in 2021 incidenteel budget beschikbaar dat gebruikt zou worden voor opdrachten, cursussen en bijeenkomsten in relatie tot de Omgevingswet. Aangezien de invoering van de Omgevingswet is uitgesteld en er minder fysieke bijeenkomsten en	Lasten	-150 V

	cursussen hebben kunnen plaatsvinden is er dit jaar minder uitgegeven. Omdat de Omgevingswet al ingevoerd had moeten zijn, is er voor 2022 geen budget gereserveerd voor dit onderwerp. Maar nu de invoering van de Omgevingswet is uitgesteld is de verwachting dat er volgend jaar toch nog uitgaven zullen zijn voor dit onderwerp. Daarom wordt voorgesteld deze € 150.000 mee te nemen naar volgend jaar.		

3.4.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	Voor de opdracht HOV-Corridor Schiphol en het ontwikkelbeeld 2040 Zaancorridor ontvangen we bijdragen van derden. Deze worden bijgeraamd bij de proceskosten.	Lasten Baten	122 N - 122 V
RESV	Reserve OV-knooppunten • Omdat de subsidieverlening aan de Poort van Hoorn hoger is dan € 1,5 miljoen, moeten de uitgaven toegerekend worden aan de jaren waarin de prestatie voor deze subsidie geleverd wordt en niet in het jaar dat de subsidie verleend wordt. Daarom wordt de € 5 miljoen die hiervoor geraamd was in 2021 van de begroting afgehaald. De verwachte aanvraag voor deze subsidie is op dit moment € 5.500.000. We begroten daarom een overheveling van € 5,5 mln. van de reserve OV-Fonds naar de nieuw in te stellen reserve 'Verleende subsidies operationeel doel 3.4.1'. • Voor twee projecten die betaald worden uit deze reserve zijn baten ontvangen, hierdoor kan de onttrekking voor de proceskosten naar beneden worden bijgesteld met € 122.000, daarnaast wordt er nog verwacht € 28.000 minder uit te gaan geven bij de proceskosten.	Lasten Storting Onttrekking	- 5.150 V 5.500 N - 350 V

3.4.2 Beleid luchthavens uitvoeren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Door het demissionair kabinet liggen projecten op luchtvaart stil. Daarom hebben we minder uitgegeven dan verwacht en kunnen de lasten worden afgeraamd met €100.000.	Lasten	-100 V

3.4.3 Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Voor de lasten die gemaakt worden voor de Energiehaven krijgen we bijdragen van derden. Doordat de lasten lager zijn geworden dan gepland worden er ook minder baten ontvangen en moeten de verwachte baten afgeraamd worden met € 182.000. De totale verwachte baten zijn € 192.000.	Lasten Baten	152 N 182 N

	Tegenover de verwachte baten staan ook de uitgaven. Die waren nog niet opgenomen in de begroting, vandaar dat de lasten verhoogd worden met € 192.000. Overige mutaties < € 100.000		
RESV	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen Voor de ontwikkeling van de Energiehaven was een kasraming opgenomen van € 500.000. De voorbereidingskosten voor de Energiehaven zijn op dit moment lager dan verwacht en de oprichting van de BV voor de energiehaven later dan gepland. Daarnaast zijn er ook baten ontvangen waar een deel van de kosten uit wordt gedekt. Daarom kan de kasraming met € 432.000 naar beneden worden bijgesteld. Voor de UVR Duurzame Zeehavens en binnenscheepvaart was een kasraming opgenomen van € 4,2 miljoen, de totale subsidieaanvraag voor dit jaar wordt geschat op € 2 miljoen, de raming wordt met €2,2 miljoen naar beneden bijgesteld.	Lasten Onttrekking	- 2.677 V 2.677 N

3.4.4 Ruimtelijke structuur versterken

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	Reserve Ruimtelijke ontwikkeling Voor de subsidie GEM Bloemendalerpolder is in 2021 voor € 2,5 miljoen aan uitgaven begroot. Aangezien het hier gaat over een subsidie boven de € 1,5 miljoen waarvoor we de lastneming vanaf 2021 moeten toerekenen aan de jaren waarin de tegenprestatie wordt geleverd, wordt deze onttrekking van € 2,5 miljoen afgeraamd. In plaats hiervan wordt een storting begroot in de reserve 'verleende subsidies operationeel doel 3.4.4' En vanuit deze reserve wordt de geprognosticeerde lastneming voor deze subsidie in 2021 begroot. Dit betreft een bedrag van € 682.000.	Lasten Storting	-1.818 V 1.818 N

3.4.5Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Vanwege vertraging in de bestemmingsplanwijziging bij de gemeente loopt een voorgenomen grondtransactie SLP -Zuid vertraging op. De hiermee samenhangende baten en afwaardering/lasten schuiven door naar 2022. Dit heeft per saldo een nadelig effect op het resultaat in 2021 van € 1,3 mln. Vanwege Corona konden een aantal inspecties en daaruit volgende onderhoudswerkzaamheden niet plaatsvinden (- € 258.000). Voorgenomen kavelruil Zonnevanck en de daarmee samenhangende afwaardering van de door PNH in te brengen percelen vindt niet meer dit jaar plaats (- € 771.000)	Lasten Baten	- 5.729 V 6.090 N

	Door de nieuwe wijze van pachtinschrijving en het verhuren van leegstaande woningen (i.p.v. leegstandbeheer), nemen de pacht- en huurinkomsten toe (€200.000) De grote verkoop/ruiling Kweker Haarlemmermeer zal pas in 2022 passeren. Daar tegenover staan wel weer een aantal verkopen die onverwachts sneller verlopen (kavelruil Hoeverkoog, verkopen beheergrondbank) dan gedacht (- € 291.000).		
BN	De kavelruilen Schoorldam en Noordelijke Vechtstreek, waarin PNH SGG-gronden inbrengt/verkoopt verlopen sneller dan gedacht en passeren nog dit jaar (€ 1.475.000). Deze opbrengsten worden gestort in de reserve Groen. Zie ook operationeel doel 5.1.1	Baten	-1.475

3.5.1 Afstemming en regionale programmering woningbouw

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	Reserve Woonbeleid Onderzoek huisvesting buitenlandse werknemers. Voor dit onderzoek was € 404.000 geraamd. Het Locatie onderzoek is opgeleverd. GS hebben besloten dat gemeenten het voortouw nemen om bestemmingsplannen te maken waardoor de kosten voor dit onderwerp lager uitvallen dan eerder begroot. Er wordt €185.000 afgeraamd. Voor de proceskosten was € 200.000 geraamd, de uiteindelijke proceskosten vallen hoger uit dan geraamd omdat er diverse onderzoeken zijn uitgevoerd door externe partijen in het kader van het Masterplan Wonen, de kasraming wordt met € 220.000 verhoogd. Voor het verlenen van subsidies was een kasraming opgenomen van € 900.000. Omdat de aanvragen voor de UVR Woonakkoorden minder zijn dan verwacht wordt de kasraming afgeraamd met € 140.000.	Lasten Onttrekking	- 105 V 105 N

3.5.2 Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	Van het Rijk is een bijdrage ontvangen voor de versnelling van de woningbouw. Deze wordt ingezet voor subsidieverlening aan de gemeente Amsterdam. De totale subsidie van € 6,1 miljoen wordt dit jaar verleend. Maar de prestaties die er dit jaar tegenover staan zijn € 3 miljoen. Daarom wordt dit nu als lasten en baten geraamd.	Lasten Baten	3.000 N -3.000 V
RESV	Reserve Woningbouw Voor de proceskosten waren dit jaar geen uitgaven begroot, maar er zijn wel kosten gemaakt onder andere voor de bouwambassadeur, de secretaris van de bouwambassadeur en enkele opdrachten. Hiervoor wordt een kasraming opgenomen van € 227.000. Voor de subsidie op de lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling voor Amsterdam School of Real Estate, opleiding Integrale gebiedsontwikkeling, wordt een kasraming opgenomen van €99.000. Voor de UVR versnellen woningbouw was een kasraming opgenomen van €	Lasten Onttrekking	-719 V 719 N

	1,145 miljoen. De meeste aanvragen voor deze subsidie worden pas eind van het jaar verwacht en dan vindt de verlening pas plaats in 2022, vandaar dat deze kasraming naar beneden wordt bijgesteld met € 1,045 miljoen.		

Capaciteitskosten programma 3 Ruimte en Water

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
CAP	De doorbelasting van de capaciteitskosten naar de operationele doelen is geactualiseerd. Dit leidt tot verschuivingen in de begrote capaciteitskosten tussen de programma's. Het betreft een geactualiseerde verdeling over de programma's.	Lasten	-9 V

Programma 4 Bereikbaarheid

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

		Begroot 2021 voor laatste wijziging	Laatste begrotings-wijziging	Begroot 2021 na laatste wijziging
	Lasten	261.566	-15.951	245.615
	Baten	- 5.584	- 17.930	- 23.514
	Saldo van baten en lasten	**255.982**	**-33.881**	**222.101**
	Stortingen			
4.1.1	*Resv. Mobiliteitsbeleid*	1.505	0	1.505
4.1.2	*Resv. Uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden*	26.651	13.020	39.671
4.1.2	*Resv. Verleende subsidies operationeel doel 4.1.2.*	0	4.093	4.093
4.2.1	*Resv. Kaplst. Wegen*	0	2.182	2.182
4.2.1	*Resv. Kaplst. OV*	0	20.292	20.292
4.2.1	*Resv. Ontwikkeling provinciale infrastructuur*	20.024	0	20.024
4.3.2	*Resv. Groot onderhoud wegen*	18.518	0	18.518
4.3.2	*Resv. Kaplst Kunstwerken*	0	0	0
4.3.2	*Resv. Investeringen Kunstwerken*	0	0	0
4.3.3	*Resv. Kapls. Vaarwegen*	0	0	0
4.3.3	*Resv. Groot onderhoud Vaarwegen*	6.000	0	6.000
4.4.2	*Resv. Innovatieprojecten Mobiliteit*	511	0	511
4.4.2	*Resv. Kaplst. Innovatieprojecten mobiliteit*	7.121	0	7.121
4.5.1	*Resv. OV projecten*	51.577	0	51.577
	Onttrekkingen			
4.1.1	*Resv. Mobiliteitsbeleid*	-2.269	269	-2.000
4.1.2	*Resv. Uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden*	-64.869	6.404	-58.465
4.1.2	*Resv. Verleende subsidies operationeel doel 4.1.2.*	0	-495	-495
4.2.1	*Resv. Kaplst. Wegen*	-116.137	0	-116.137
4.2.1	*Resv. Kaplst. OV*	-28.716	0	-28.716
4.2.1	*Resv. Ontwikkeling provinciale infrastructuur*	-36.261	-22.374	-58.635
4.3.2	*Resv. Groot onderhoud wegen*	-28.454	8.485	-19.969
4.3.2	*Resv. Kaplst Kunstwerken*	-29.009	0	-29.009
4.3.2	*Resv. Investeringen. Kunstwerken*	-6.302	0	-6.302
4.3.3	*Resv. Kapls. Vaarwegen*	-1.420	0	-1.420
4.3.3	*Resv. Groot onderhoud Vaarwegen*	-6.413	284	-6.129
4.4.2	*Resv. Innovatieprojecten Mobiliteit*	-13.888	2.498	-11.390
4.5.1	*Resv. OV projecten*	-54.194	1.448	-52.746
	Totaal mutaties reserves	-256.025	36.106	-219.919
	Programma Resultaat	**-43**	**2.225**	**2.182**

4.1.1 Mobiliteitsbeleid opstellen

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
RESV	<u>Reserve Mobiliteitsbeleid:</u> De uitgaven vanuit de reserve mobiliteitsbeleid worden met € 29.000 naar beneden bijgesteld. Dit wordt veroorzaakt door onderstaande bijstellingen: · € 100.000 minder uitgaven voor studiekosten Mobiliteitsbeleid algemeen. De geraamde uitgaven waren gebaseerd op een grove inschatting en pakken in de praktijk lager uit. · € 100.000 minder uitgaven Inkoop data veilige infrastructuur. Door gunstige aanbesteding van de opdracht. · € 100.000 minder uitgaven Onderzoek Coalitieakkoord Duurzaam doorpakken. De beoogde onderzoeken naar de Houtribdijk en doortrekken NZ-lijn worden afgedaan met enkel ambtelijke inzet en/of liften mee op andere trajecten. Voorstel in voorbereiding om deze middelen in te gaan zetten voor werkgeversaanpak Noord-Holland Noord (NHN) in 2021 en 2022. · € 270.000 meer uitgaven voor Bouwen aan bereikbaarheid (Slim & Duurzaam). De verhoogde uitgave wordt veroorzaakt door extra onderzoeken uitgevoerd voor de ZWASH corridor op basis van het advies van de nationale commissie groeifonds. De provincie heeft in 2021 een uitgestelde betaling uit 2020 ontvangen van € 240.000. Hierdoor kan van de verhoogde uitgaven ad € 270.000 een bedrag van € 240.000 gedekt worden vanuit deze bijdrage derden. Het resterende deel ad € 30.000 wordt gedekt uit de reserve. Deze ruimte in de reserve wordt gevonden in niet tot besteding komend budget voor Onderzoek Coalitieakkoord Duurzaam doorpakken, zie vorige bullet. Een voorstel wordt voorbereid om ten laste van deze dekking in totaal € 250.000 in te zetten voor de werkgeversaanpak NHN, waarvan de resterende € 220.000 in 2022. · Overige wijzigingen < € 100.000	Lasten Baten Onttrekking	-29 V -240 V 269 N

4.1.2Mobiliteitsbeleid uitvoeren

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
BN	€ 100.000 minder uitgaven voor het programma MRA Elektrisch vervoeren (MRA-E). Vertraagde instroom en wisseling van medewerkers leidt tot lagere salariskosten. Hier staat eenzelfde verlaging van bijdrage derden tegenover.	Lasten Baten	- 100 V 100 N
RESV	<u>Reserve Uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden</u> *Infrastructuur - € 7,9 miljoen (verlaging):* · € 2.248.000 minder uitgaven voor de Uitvoeringsregeling Kleine infrastructuur. In 2021 zijn voor € 2,0 miljoen minder subsidieaanvragen gedaan. Verder zijn voor € 248.000 aan afrekeningsverschillen (lager vastgestelde subsidies) van voorgaande subsidiejaren.	Lasten Baten Onttrekking Storting	-9.796 V -206 V 5.909 N 4.113 N

	· € 2.075.000 minder uitgaven voor de subsidie Aansluiting A9 Heiloo. De subsidie zal een jaar later in 2022 worden verleend. · € 215.000 minder uitgaven Uitvoeringsregeling Veilige uitwegen Noord-Holland 2021. Vanwege capaciteitsgebrek is geen actieve communicatie verricht van PNH naar potentiële aanvragers. · € 240.000 minder uitgaven voor een aanvullende subsidie project Zaanbrug in verband met verduurzaming. De subsidie zal een jaar later in 2022 worden verleend. · € 3,1 miljoen minder uitgaven voor het programma OV SAAL (Schiphol – Amsterdam – Almere – Lelystad). Vertragingen op de volgende onderdelen: o Transformatie-locatie fietsenstalling en aanpassing Stationsweg te Bussum door coronamaatregelen. o Regionale fietsnetwerken, doordat de visie nog niet is afgerond. o Uitvoering kleine spoorbomen Hilversum schuift door naar 2022. *Fietsinfrastructuur € 517.000 (verhoging):* · € 111.000 meer subsidie-uitgaven voor het Regionale fietsnetwerken. Deze uitgave was gepland voor 2020, maar komt in 2021 tot besteding. · € 406.000 meer uitgaven Fiets filevrij. Deze uitgave voor doorfietsroute Haarlem-Amsterdam (F200) was gepland voor 2020, maar komt in 2021 tot besteding. *Openbaar vervoer - € 2,4 miljoen (verlaging):* · Omdat de beoogde subsidie voor het project HOV Huizen hoger is dan € 1,5 miljoen, moeten de uitgaven toegerekend worden aan de jaren waarin de prestatie voor deze subsidie geleverd wordt en niet in het jaar dat de subsidie verleend wordt. Daarom wordt de € 2,2 miljoen dat hiervoor geraamd was in 2021 van de begroting afgehaald. In plaats hiervan begroten we een overheveling van € 2,2 mln. van de reserve uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden naar de nieuw in te stellen reserve 'Verleende subsidies operationeel doel 4.2.1'. · Omdat de beoogde subsidie voor het projecten Uithoornlijn hoger is dan € 1,5 miljoen, moeten de uitgaven toegerekend worden aan de jaren waarin de prestatie voor deze subsidie geleverd wordt en niet in het jaar dat de subsidie verleend wordt. Het bedrag voor de te verlenen subsidie van € 1,9 mln. wordt daarom overgeheveld naar de nieuw in te stellen reserve 'verleende subsidies operationeel doel 4.2.1.'. De verwachte lastneming in 2021 bedraagt € 495.000. Het restant bedrag van € 1,4 mln. dat als last in 2021 geraamd was wordt in 2021 van de begroting afgehaald en blijft beschikbaar in de reserve verleende subsidies voor de toekomstige lastneming. · € 900.000 meer uitgaven voor de Uitvoeringsregeling verbetering toegankelijkheid bushaltes 2021. Op basis van voorliggende subsidieaanvragen is de verwachting dat het gehele beschikbare budget van € 2,0 miljoen in 2021 kan worden besteed, wat meer is		

	dan verwacht. · € 400.000 meer uitgaven voor het programma Bereikbaarheid Kust Zuid-Kennemerland: Zandvoort. Van deze uitgaven wordt € 206.000 gedekt vanuit bijdragen derden en € 194.000 vanuit de reserve). Een deel van de werkzaamheden verschoven van 2020 naar 2021, waardoor de uitgaven nu worden verhoogd op basis van de voorlopige (eind)afrekening. · € 352.000 minder uitgaven voor het project Zuidas OV-terminal. Bijstelling te verlenen subsidiebedrag op basis van het actuele indexcijfer voor 2021. Ter info: de verleende subsidie in 2021 bedraagt € 28,8 miljoen. In tegenstelling tot de subsidies Uithoornlijn en HOV Huizen wordt dit bedrag niet overgeheveld naar de reserve Verleende subsidie, omdat in de overeenkomst is afgesproken dat de provincie verspreid over drie jaar haar bijdrage beschikbaar stelt (waarbij géén koppeling naar de geleverde prestaties is opgenomen). · € 233.000 meer uitgaven voor het project HOV A9. Bijstelling kasraming op basis van realisatie en nog af te rekenen indexering onderdoorgang Schiphol en bus afrit.		
RESV	<u>Reserve uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden - Boerenverdrietsluis</u> De provincie is voornemens om een subsidie te verlenen aan de gemeente den Helder voor de boerenverdrietsluis. De planning is dat deze subsidie in 2023 verleend zal worden. Daarom wordt dit bedrag dat nu nog als uitgave op de begroting voor 2021 stond gestort in de reserve Uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden. Zie ook operationeel doel 4.3.3	Storting	13.000 N

4.2.1 Studies voor infrastructuur uitvoeren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	<u>Reserve Ontwikkeling provinciale infrastructuur € 947.000 (meer uitgaven):</u> · € 838.000 meer uitgaven aan kleine infrastructurele verbeteringen (KIV) Voor project P+R Getswoude. Deze uitgaven wordt voor € 711.000 gedekt vanuit een bijdrage derden (vervoerregio) en voor € 127.000 vanuit de reserve. De uitvoering van het project (en daarmee bijdrage VRA) is een jaar doorgeschoven naar 2021 · € 300.000 meer uitgaven voor Uitvoeringsprogramma Maatregelen Krommenie - Assendelft. Op basis van het vaststellingsbesluit GS medio 2021. · € 275.000 minder uitgaven voor het programma Onderdoorgang Broek in Waterland. Door een vertraagde start, schuift een deel van de uitgaven door naar 2022. We ontvangen € 150.000 meer aan bijdragen van derden voor dit programma dan eerder begroot. · € 245.000 meer uitgaven voor HOV Noordwijk-Schiphol. Extra onderzoek noodzakelijk. · € 200.000 minder uitgaven studiekosten iMPI. Vertraging die is opgetreden bij enkele projecten, waardoor geraamde inzet in de planfase later dan gepland tot besteding komt. · € 158.000 minder uitgaven voor Bereikbaarheid Gooi en Vechtstreek.	Lasten Baten Onttrekking Storting	947 V -990 V - 22.374 V 22.474 N

	We ontvangen € 100.000 meer aan bijdrage derden voor dit programma dan eerder begroot. <u>Overheveling reserves</u> Er wordt € 22,5 miljoen overgeheveld vanuit de reserve ontwikkeling provinciale infrastructuur naar de volgende kapitaallasten reserves: • Reserve kapitaallasten weginfrastructuur (€ 2,2 mln.) • Reserve kapitaallasten OV-infrastructuur (€ 20,3 mln.) Dit op basis van het verwachte investeringsvolume in 2021 van realisatieprojecten in het iMPI.		

4.3.2 OV, wegen en kunstwerken in stand houden

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	In de begroting is rekening gehouden met verhaalbare schades. De ramingen zijn gebaseerd op ervaringscijfers over een langere periode. Omdat in 2021 tot op heden minder verhaalbare schades hebben plaatsgevonden, wordt nu voorgesteld om het budget af te ramen met € 319.000	Lasten Baten	-319 V 361 N
BN	De uitgaven en inkomsten van projecten derden zijn gewijzigd vanwege vertragingen in projecten door Stikstofproblematiek, vertraging in de Ruimtelijk Ordening procedures en actualisatie van ramingen.	Lasten Baten	- 3.866 V 3.866 N
RESV	<u>Reserve Groot onderhoud wegen</u> De uitgaven voor het groot onderhoud aan de provinciale wegen worden met € 8,5 mln. naar beneden bijgesteld van € 27 mln. naar € 18,5 mln. Dit in verband met vertragingen in verschillende projecten. Hierdoor wordt in 2021 ook € 8,5 mln. minder onttrokken uit de reserve groot onderhoud wegen.	Lasten Onttrekking	- 8.542 V 8.542 N

4.3.3Beheeractiviteiten vaarwegen uitvoeren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	<u>Schades vaarwegen > 50k</u> In de begroting is rekening gehouden met verhaalbare schades. De ramingen zijn gebaseerd op ervaringscijfers over een langere periode. Omdat in 2021 tot op heden minder verhaalbare schades hebben plaatsgevonden, wordt nu voorgesteld om het budget af te ramen.	Lasten	-150 V
RESV	<u>Uitgestelde intentie Boerenverdrietsluis</u> De realisatie van subsidie met betrekking tot de Boerenverdrietsluis vind niet in 2021 plaats en schuift door naar 2022.	Lasten	- 13.000 V
BN	Dit betreft een administratieve correctie op de aan de exploitatie toe te rekenen baten en lasten vanuit de projecten voor derden vaarwegen. Deze worden op 0 gezet.	Lasten Baten	-12.211 V 12.211 N

RESV	De provincie is voornemens om een subsidie te verlenen aan de gemeente den Helder voor de boerenverdrietsluis. De planning is dat deze subsidie in 2023 verleend zal worden. Daarom wordt dit bedrag dat nu nog als uitgave op de begroting voor 2021 stond gestort in de reserve Uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden. Zie ook operationeel doel 4.1.2	Lasten	- 13.000V
RESV	Reserve Groot onderhoud vaarwegen De uitgaven voor het groot onderhoud aan de provinciale vaarwegen worden met € 0,3 mln. naar beneden bijgesteld van € 4,8 mln. naar € 4,5 mln. Dit in verband met vertragingen in verschillende projecten. Hierdoor wordt in 2021 ook € 0,3 mln. minder onttrokken uit de reserve groot onderhoud vaarwegen.	Lasten Onttrekking	-284 V 284 N

4.4.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Voor netwerkmanagement en verkeerskundig beheer wordt per saldo een budgettoename van € 857.500 verwacht De hogere lasten van in totaal € 1.240.500 betreffen de volgende mutaties per product: • Vast onderhoud wegen: Afkoopsom RWS € 600.000. De overeenkomst tot regeling van het beheer en eigendom als gevolg van de realisatie van het project N23 Westfrisiaweg met Rijkswaterstaat, betreft het vastleggen van de verdeling van het beheer en onderhoud van het areaal nabij de aansluiting. De eenmalige afkoopsom is voor het beheren en onderhoud van het areaal en de eenmalige (afkoop) bijdrage aan de gerealiseerde geluidschermen op de gronden van RWS. • Gladheidsbestrijding wegen: Hogere uitgaven gladheidsbestrijding (€ 850.000) ; als gevolg van de externe weersomstandigheden is er begin 2021 meer gestrooid (oa. extra zout aankoop). • Dynamisch verkeersmanagement wegen: De transitie in het netwerkmanagement van de huidige situatie naar de V-MaaS (mobility as a service) oplossing heeft vertraging opgelopen. Daarom worden voor het lopend jaar lagere lasten van € 2.1 mln. voorzien. Voor het eerder toegekende meerjarige (incidentele) budget VMAAS t/m 2023 betekent dit, dat bij de volgende begroting in de meerjarenraming, dit bedrag van € 2.1 mln. weer zal worden opgenomen voor de resp. jaren. • Vast onderhoud vaarwegen: Bij de realisatie van de N23 Westfrisiaweg is voor de toename van het areaal van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK), met waterlopen en natuurvriendelijke oevers, in 2021 een overeenkomst tot regeling van het beheer en onderhoud tussen HHNK en de provincie afgesloten. De PNH betaalt een eenmalige afkoopsom van € 900.000 voor de jaarlijkse beheer- en	Lasten Baten	1.241 N -383 V

	onderhoudskosten van € 30.000 voor een periode van 30 jaar. • Dynamisch verkeersmanagement (DVM) vaarwegen: Doordat vertraging in de aansluiting van objecten op de bediencentrale is ontstaan zou er een meerjarige renteclaim ontstaan met de opdrachtnemer. Door afstemming over en aanpassing van de betalingsregeling is dit afgewend. Dit heeft als consequentie dat toekomstige uitgaven naar voren zijn gehaald waardoor er in 2021 een overschrijding van € 850.000 ontstaat. Bij de volgende begroting zal deze verschuiving van de lasten in de jaren worden aangepast in de meerjarenraming. • Onderhoud Tunnels en Aquaducten: In verband met beschadigingen aan de tunnels door sneeuw en vorst zijn er aanvullende herstelkosten aan het asfalt € 200.000; De hogere baten van in totaal € 383.000 betreffen de volgende mutaties per product: • Verkeersmanagement: De Provincie is een bedrag van € 250.000 door het Rijk toegezegd vanuit de tijdelijke stimuleringsregeling specifieke uitkering veilig, doelmatig en duurzaam gebruik van verkeersinfrastructuur (SPUK). • Leges vaarwegen: Meer baten € 120.000 (o.a door frequenter gebruik aanlegplaatsen).		

4.4.2 Innovatieprojecten mobiliteit doorvoeren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	De uitgaven van de incidentele specifieke uitkering 'iDiensten fase 3' komen niet geheel tot besteding in 2021 en worden uitgesmeerd over 2021 en 2022.	Lasten Baten	-414 V 414 N
RESV	<u>Reserve innovatieprojecten mobiliteit</u> De uitgaven in 2021 aan innovatieprojecten mobiliteit worden met € 2,5 mln. naar beneden bijgesteld. Het betreffen de volgende wijzigingen: • Smart mobility: - € 1.915.000: Door technische problemen gaat de uitrol van de iVRI veel trager dan gedacht. Ook de projecten met Nissan hebben vertraging opgelopen. Een en ander is nog versterkt door de coronacrisis. • Circulaire provinciale infrastructuur: - € 281.000 De start van het project is verschoven van medio 2021 naar begin 2022. • Solarroad 2e fase: - € 132.000 De samenwerkende partijen in het innovatieproject 'Licht Verkeer', TNO-PNH-SCW zetten dit voort, mede met gebruikmaking van de resultaten van het EU- Interregproject 'Rolling Solar'. Hiermee rekening houdend wordt de planning opgeschoven, waardoor uitgaven worden uitgesteld. • Overige bijstellingen < € 100.000	Lasten Onttrekking	-2.498 V 2.498 N

4.5.1 OV concessies beheren en verlenen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	€ 8.657.000 meer uitgaven voor OV-concessies. Door verlening van de Bijzondere vergoeding Openbaar Vervoer (BVOV) in verband met corona naar de concessiehouder Connexxion. Dit bedrag bestaat voor € 1.268.000 uit afrekening 2020 (resterende 20%) en 7.389.000 voorschot 2021. € 8.657.000 meer bijdragen derden voor Openbaar Vervoer concessie. Door doorsluizen ontvangen Bijzondere vergoeding Openbaar Vervoer (BVOV) van het Rijk in verband met corona.	Lasten Baten	8.657 N -8.657 V
RESV	<u>Reserve Projecten Openbaar Vervoer</u> De uitgaven zijn verlaagd met € 1,4 miljoen. o OV-projecten € 80.000 (verhoging) ▪ € 230.000 meer uitgaven voor Zero Emissie (ZE) laadinfrastructuur Hoorn – Alkmaar – Castricum door het naar voren halen van investeringen naar 2021; ▪ € 100.000 minder uitgaven voor marketing door vertraging als gevolg van corona; ▪ € 50.000 minder uitgaven voor buurtbussen door (gedeeltelijke) verlenging onderhoud in plaats van vervanging. o OV-concessie € 1.5 miljoen (verlaging) ▪ € 1,5 miljoen minder uitgaven voor OV-concessie. Door lagere index en aanpassing bus-uren G+V nieuw concessie (herberekening op basis van actuele opgave Connexxion subsidie beschikkingsaanvraag).	Lasten Onttrekking	-1.448 V 1.448 N

Capaciteitskosten programma 4 Bereikbaarheid

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
CAP	De doorbelasting van de capaciteitskosten naar de operationele doelen is geactualiseerd. Dit leidt tot verschuivingen in de begrote capaciteitskosten tussen de programma's. Het betreft een geactualiseerde verdeling over de programma's.	Lasten	1.939 N

Programma 5 Groen

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

		Begroot 2021 voor laatste wijziging	Laatste begrotings-wijziging	Begroot 2021 na laatste wijziging
	Lasten	111.061	-16.729	94.332
	Baten	- 5.801	193	- 5.608
	Saldo van baten en lasten	**105.259**	**-16.536**	**88.723**
	Stortingen			
5.1.1	*Resv. Groen*	*73.592*	*1.250*	*74.842*
5.1.1	*Resv. Kaplst. Groen*	*51*	*0*	*51*
5.1.1	*Resv. Verleende subsidies operationeel doel 5.1.1*	*0*	*1.900*	*1.900*
5.1.2	*Resv. Groene Uitweg*	*107*	*0*	*107*
5.1.3	*Resv. Oostelijke vechtplassen*	*638*	*0*	*638*
5.1.4	*Resv. Laag Holland*	*252*	*0*	*252*
5.2.1	*Resv. Uittreding Goois natuurreservaat*	*0*	*0*	*0*
5.3.2	*Resv. Landschap*	*2.500*	*0*	*2.500*
5.3.3	*Resv. Cofinanciering Waddenzee*	*3.120*	*0*	*3.120*
	Onttrekkingen			
5.1.1	*Resv. Groen*	*-53.827*	*15.302*	*-38.525*
5.1.1	*Resv. Kaplst. Groen*	*-70*	*0*	*-70*
5.1.1	*Resv. Verleende subsidies operationeel doel 5.1.1*	*0*	*-621*	*-621*
5.1.2	*Resv. Groene Uitweg*	*-6.438*	*253*	*-6.185*
5.1.3	*Resv. Oostelijke vechtplassen*	*-1.840*	*785*	*-1.055*
5.1.4	*Resv. Laag Holland*	*-329*	*-20*	*-349*
5.2.1	*Resv. Uittreding Goois natuurreservaat*	*0*	*0*	*0*
5.3.2	*Resv. Landschap*	*-2.800*	*740*	*-2.060*
5.3.3	*Resv. Cofinanciering Waddenzee*	*-3.274*	*2.228*	*-1.046*
	Totaal mutaties reserves	11.682	*21.817*	*33.499*
	Programma Resultaat	**116.942**	**5.281**	**122.224**

5.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura2000-gebieden

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	We verwachten dit jaar een relatief hoge verkoopopbrengst SGG-gronden (Strategische Gronden Groen, voormalig BBL en PASO, zie ook Operationeel Doel 3.4.5). De verwachte baten zijn € 1,5 mln. hoger dan eerder begroot en daarom wordt ook de storting in de reserve Groen met eenzelfde bedrag begroot. Raming van de SPUK middelen voor het Programma Natuur (€ 100.000)	Lasten Baten Storting	100 N -100 V 1.475 N
RESV	<u>Reserve Groen</u> De uitgaven vanuit de reserve groen worden met € 16 miljoen naar beneden bijgesteld. Enkele oorzaken van deze wijziging: • Er schuiven subsidies door naar 2022. • We verwachten minder proceskosten te maken voor het Regiebureau NNN. • Een aantal werkzaamheden voor de PAS schuiven door naar 2022. • De uitvoering van project GV24 De Kampen is een jaar vertraagd door tegenslagen in de planvoorbereiding. • Als gevolg van de actualisatie van het kasritme van project GV48 Voltooiing Groene Schakel zijn de begrote uitgaven naar beneden bijgesteld en wordt dit doorgeschoven naar 2022. • Het project het Hol is deels doorgeschoven naar 2022 omdat de besluitvorming over het inrichtingsplan meer tijd in beslag heeft genomen. Voor aanvullende capaciteit t.b.v. het Regiebureau NNN wordt € 723.000. onttrokken aan de reserve Groen Een deel van de baten van project GV48 Voltooiing Groene Schakel worden pas in 2022 wordt verwacht (€ 225.000).	Lasten Baten Onttrekking Storting	-15.302 V 225 N 15.302 N - 225 V
	<u>Wijziging subsidieverlening reserve Groen</u> Omdat de beoogde subsidie aan AGV / Waternet voor de Defosfatering van fosfaatrijk inlaatwater en het afkoppelen agrarische gebieden t.b.v. waterkwaliteit in de Oostelijke Vechtplassenhoger groter in omvang is dan € 1,5 miljoen, moeten de uitgaven toegerekend worden aan de jaren waarin de prestatie voor deze subsidie geleverd wordt en niet in het jaar dat de subsidie verleend wordt. Daarom wordt de € 1,9 miljoen die hiervoor geraamd was in 2021 van de begroting afgehaald. In plaats hiervan begroten we een overheveling van € 1,9 mln. van de reserve Groen naar de nieuw in te stellen reserve 'Verleende subsidies operationeel doel 5.1.1' De verwachte lastneming in 2021 bedraagt € 621.000. Dit bedrag wordt onttrokken aan de nieuw ingestelde reserve.	Lasten Storting Onttrekking	-1.279 V 1.900 N -621 V

5.1.2 Programma Groene Uitweg uitvoeren

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
RESV	Reserve Groene Uitweg Als gevolg van de actualisatie van het kasritme van de projecten Groene uitweg zijn de begrote uitgaven naar beneden bijgesteld, met name doordat de risicoreservering t.b.v. de dwarsligger faunapassage Rondje Naardermeer is komen te vervallen.	Lasten Onttrekking	-253 V 253 N

5.1.3 Programma Oostelijke Vechtplassen uitvoeren

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
RESV	Reserve Oostelijke Vechtplassen De verwachte uitgaven vanuit de reserve OVP (Oostelijke Vechtplassen) is geactualiseerd. Het verschil wordt veroorzaakt doordat bij de meeste projecten de capaciteitskosten niet meer meetellen terwijl die hier wel geraamd waren. Hiernaast blijken proceskosten bij projecten in 2021 uitgesteld te worden, dit deels door Corona.	Lasten Onttrekking	-866 V 866 N

5.1.4 Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
BN	Deze baten en lasten hebben betrekking op een wijziging in de raming van de uitgaven uit de SPUK middelen voor Vitaal Platteland.	Lasten Baten	-436 V 436 N

5.2.2 Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
NBN	Bij de 2e Begrotingswijziging 2021 hadden wij een indexering toegepast op het budget voor onze participantenbijdrage voor de recreatieschappen (overgeboekt vanuit de stelpost prijsstijging), inmiddels blijkt dit budget toch niet nodig te zijn voor dit jaar en kan het terug naar de algemene middelen.	Lasten	-99 V

5.2.3 Uitvoering geven aan de wet natuurbescherming

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
NBN	Bijstelling bedrag van de te ontvangen leges voor Wet Natuurbescherming, dit op basis van gerealiseerde opbrengsten.	Baten	-200 V

5.2.4 Tegemoetkoming faunaschade uitkeren

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)

NBN	Het voor Faunaschade in 2021 beschikbare budget à € 6 miljoen blijkt, op basis van een op verzoek van de provincie door het Faunafonds verstrekte actualisatie van de schade in het schadejaar 2021, onvoldoende. Middels deze claim wordt extra budget geraamd om alle tot nu toe in kaart gebrachte schade aan agrarische ondernemers (na aftrek van het eigen risico) te kunnen vergoeden, waarbij opgemerkt dient te worden dat in de actualisatie van de schade nog een zekere mate van onzekerheid zit. Nog niet alle schade is getaxeerd, het schadeseizoen is nog niet ten einde en agrariërs kunnen na taxatie nog bezwaar en beroep aantekenen.	Lasten	3.667 N

5.3.2 Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	Deze baten en lasten hebben betrekking op een wijziging in de raming van de uitgaven uit de SPUK middelen voor Impuls Veenweiden	Lasten Baten	102 N -102V
RESV	<u>Reserve Landschap</u> De verwachte uitgaven vanuit de Reserve Landschap worden met € 840.000 verlaagd. Hieraan ligt ten grondslag dat voor o.a. het project Herstel Liniedijken en voor de inhuur van een projectleider geldt, dat de hiervoor benodigde budgetten intern worden overgeheveld. Derhalve hoeven deze niet te worden gedekt vanuit de reserve. Hiernaast verwachten we op dit moment minder aanvragen voor de Uitvoeringsregeling Westeinderscheg.	Lasten Onttrekking	-840 V 840 N
RESV	<u>Overheveling reserves</u> Vanuit de reserve Landschap wordt € 100.000 naar de Reserve Stelling van Amsterdam (operationeel doel 6.4.2) overgeheveld ten behoeve van de Liniedijken.	Onttrekking	-100 V

5.3.3 Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	<u>Reserve Cofinanciering Waddenzee</u> De verwachte uitgaven vanuit de reserve Cofinanciering Waddenzee worden naar beneden bijgesteld. Het aantal projecten dat subsidie heeft aangevraagd voor de Uitvoeringsregeling Cofinanciering Waddenfonds is minder dan vooraf ingeschat.	Lasten Onttrekking	-2.228 V 2.228 N

Capaciteitskosten programma 5 Groen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
CAP	De doorbelasting van de capaciteitskosten naar de operationele doelen is geactualiseerd. Dit leidt tot verschuivingen in de begrote capaciteitskosten tussen de programma's. Het betreft een geactualiseerde verdeling over de programma’s.	Lasten	538 N

Programma 6 Economie, Cultuur en Welzijn

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

		Begroot 2021 voor laatste wijziging	Laatste begrotings-wijziging	Begroot 2021 na laatste wijziging
	Lasten	50.781	-8.046	42.735
	Baten	- 7.977	3.191	- 4.786
	Saldo van baten en lasten	**42.804**	**-4.855**	**37.949**
	Stortingen			
6.4.1	*Resv. Monumenten*	5.751	0	5.751
6.4.2	*Resv. SvA/NHW Werelderfgoed*	3.150	100	3.250
6.5.1	*Resv. Herstructurering bedrijfsterreinen*	2.500	0	2.500
6.5.2	*Resv. MKB*	3.750	0	3.750
6.5.4	*Resv. Duurzame landbouw*	0	500	500
6.5.5	*Resv. Europese projecten landbouwsubsidies*	5.000	1.000	6.000
	Onttrekkingen			
6.4.1	*Resv. Monumenten*	-6.652	0	-6.652
6.4.2	*Resv. SvA/NHW Werelderfgoed*	-1.099	852	-247
6.5.1	*Resv. Herstructurering bedrijfsterreinen*	-6.069	829	-5.240
6.5.2	*Resv. MKB*	-5.347	600	-4.747
6.5.4	*Resv. Duurzame landbouw*	0	0	0
6.5.5	*Resv. Europese projecten landbouwsubsidies*	-1.195	-280	-1.475
	Totaal mutaties reserves	-210	3.601	3.391
	Programma Resultaat	**42.594**	**-1.255**	**41.340**

6.2.1 Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Conform het GS besluit Proposities voorjaar 2021 noodfonds sociale infra NHN en MRA (1400571/1685523) worden de in 2021 teruggevorderde gelden van Subsidies Noodfonds die in 2020 zijn verleend zijn, opnieuw ingezet voor deze regeling. Voor 2021 zal € 92.000 opnieuw worden ingezet	Lasten	92 N
UI	Uitgestelde intentie Noodfonds Cultuur Conform het GS besluit Proposities voorjaar 2021 noodfonds sociale infra NHN en MRA (1400571/1685523) zal het restant van de lager vastgestelde subsidies in 2021 worden overgeheveld naar 2022 om daar opnieuw te kunnen worden ingezet.	Lasten	-331 V

BN	De specifieke uitkering cultuur i.v.m. schade door NH gesubsidieerde instellingen kan voor € 139.000 ingezet worden. De provincie had hiervoor € 392.000 euro ontvangen van het rijk hierbij wordt het restant van 253.000 gecorrigeerd.	Lasten Baten	-253 V 253 N

6.3.2 Kennis cultuurhistorische structuren vergroten

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Als gevolg van corona is de opdracht klimaatadaptie niet doorgegaan.	Lasten	-155 V

6.3.3 Investeren in behoud van archeologisch erfgoed

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Vanuit de regeling specifieke uitkering i.v.m. schade door NH gesubsidieerde instellingen, is voor Huis van Hilde compensatie beschikbaar.	Baten	-63 V
UI	Uitgestelde intentie Kaap Skil Als gevolg van de Corona-crisis zijn de plannen van Kaap Skil bijgesteld. Het museum stond in de startblokken om de fondsenwerving op te starten voor masterplan “Texel en de wereldzeeën. Museum Kaap Skil vernieuwt” toen de Corona-crisis uitbrak. De ambitie om het museum internationaal op de kaart te zetten als thuisbasis voor dé Palmhoutwrakcollectie is onverminderd, alleen zal de fasering anders verlopen. Het totaal van 1 miljoen wordt in 2022 beschikbaar gesteld, derhalve wordt de 260.000 euro die voor 2021 stond verschoven naar 2022.	Lasten	-260V

6.4.1 Investeren in behoud en herbestemming monumenten

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Onderzoeken i.v.m. verduurzaming zijn door corona niet doorgegaan.	lasten	- 152 V

6.4.2UNESCO Stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Het Gemeenschappelijk orgaan wordt pas per 1 januari 2022 opgericht. Dit is efficiënter dan een oprichting halverwege het jaar. Daarnaast is het eerste deel van gebiedsanalyses later opgeleverd dan gepland, het was meerwerk en ingewikkelder om ze op te stellen, waardoor de planning vertraagd is. Daarnaast zijn enkele kleine activiteiten vanwege corona niet doorgegaan. Hierdoor kan het exploitatiebudget met € 200.000 worden afgeraamd.	Lasten	-200 V

UI	Uitgestelde intentie Subsidie Forteiland Pampus Voor Stichting Forteiland Pampus is een bijdrage ontvangen in de decembercirculaire 2020, bijdrage Erfgoed Deal van € 560.000. Dit is voor 2021 als uitgave begroot binnen operationeel doel 6.4.2, met de intentie de subsidie dit jaar te verlenen. Aangezien er nog een staatsteuntoets moet worden gedaan, verwachten we dat dat deze subsidie pas in 2022 verleend gaat worden.	Lasten	- 560 V
RESV	Reserve Stelling van Amsterdam Voor de subsidie aan Gem Gooise Meren/ Vestigingsplein Muiden op de lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling is een kasraming opgenomen van €800.000. Maar omdat het plan is gewijzigd en de planning ook nog is gewijzigd door corona, wordt deze subsidie pas volgend jaar verleend.	Lasten Onttrekking	- 852 V 852 N
RESV	Overheveling reserves Vanuit de reserve Landschap (operationeel doel 5.3.2) wordt € 100.000 naar de Reserve Stelling van Amsterdam overgeheveld ten behoeve van de Liniedijken.	Storting	100 N

6.5.1 Ruimtelijk vestigingsklimaat verbeteren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Door latere start van de visie recreatie en toerisme en vertraging op onderdelen van de uitvoering is minder geld uitgegeven.	Lasten	-100V
RESV	Reserve Bedrijfsterreinen De begrote uitgaven vanuit de reserve bedrijfsterreinen voor de regeling HIRB plus worden met 200.000 verlaagd. Verder is vanuit vorige jaren € 629.000 retour ontvangen aan lager vastgestelde subsidies. deze bedragen worden toegevoegd aan de reserve bedrijfsterreinen.	Lasten Onttrekking	- 829 V 829 N

6.5.2Een innovatief klimaat bevorderen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	Dit betreft een administratieve correctie op de begroting omdat een deel van de uitgaven aan de MIT regeling en de bijbehorende bijdrage van het Rijk dubbel in de begroting waren opgenomen.	Lasten Baten	- 3.000 V 3.000 N
RESV	Reserve MKB De verwachte uitgaven vanuit de reserve MKB worden met € 0,6 mln. naar beneden bijgesteld. Het betreffen de volgende wijzigingen: • De uitgaven voor COLNH worden met € 600.000 omlaag bijgesteld. Het blijkt dat voorfinanciering niet nodig is voor de uitvoeringskosten van deze regeling. • De uitgaven voor de MIT regeling worden met € 240.000 omhoog bijgesteld. - T.b.v. bezwaren op R&D projecten 2020 is € 240.000 euro additioneel begroot - Tbv bezwaren MIT haalbaarheidsonderzoek 2020 is € 100.000	Lasten Onttrekking	-600V 600N

	euro additioneel begroot - De MIT additionele uitvoeringskosten zijn bijgesteld. Het blijkt dat de verwachte uitvoeringskosten van € 246.600 euro voor RVO komen te vervallen. • De uitgaven voor het innovatiefestival komen te vervallen i.v.m. corona. Dit leidt tot een verlaging van de begrote uitgaven met 100.000 euro. • Overige bijstellingen < € 100.000		

6.5.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Het budget voor Voedselvisie wordt met 215.000 euro verhoogd. Dit betreft een verschuiving van uitgaven over de tijd en de totale begrote uitgaven t.b.v. de voedselvisie wijzigen dus niet. Wijzigingen t.o.v. de begroting worden veroorzaakt door de aangekondigde subsidies buiten uitvoeringsregeling (begrotingsbehandeling PS oktober 2021): Voedsel Verbindt (uitvoeringsagenda), Lectoraat Bodem en TPC Er wordt € 1 mln van het budget voor de voedselvisie gestort, in de reserve Cofinanciering Europese Landbouwprojecten conform het GS-besluit van 8 juni 2021 voor Europese InnovatiePartnerschappen (EIP). Zie ook operationeel doel 6.5.5	Lasten Lasten	215 N -1.000 V
RESV	<u>Reserve Duurzame Landbouw</u> In voorgaande jaren toegekende projecten voor de glastuinbouw regeling zijn niet doorgegaan, er is 0,5 mln. teruggestort door een subsidieontvanger. Dit bedrag wordt teruggestort in de reserve Duurzame Landbouw.	Lasten Storting	-500 V 500 N

6.5.5 Europese landbouwprojecten co-financieren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	<u>Reserve Europese projecten landbouwsubsidies</u> • Conform GS nota: Wijziging Uitvoeringsregeling POP3 subsidies Noord_Holland en openstelling diverse onderdelen van het POP3 2021 (1630835/1630839) wordt € 1 mln. gestort vanuit het budget voor de voedselvisie voor Europese Innovatie Partnerschappen in de reserve Europese landbouw projecten. • Voor de openstelling van Leader wordt € 280.000 aan uitgaven begroot.	Lasten Storting Onttrekking	280 N 1.000 N -280 V

Capaciteitskosten programma 6 Economie, Cultuur en Welzijn

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
CAP	De doorbelasting van de capaciteitskosten naar de operationele doelen is geactualiseerd. Dit leidt tot verschuivingen in de begrote capaciteitskosten tussen de programma's. Het betreft een geactualiseerde verdeling over de programma's.	Lasten	209 N

Programma 7 Financiën en bedrijfsvoering

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

	Begroot 2021 voor laatste wijziging	Laatste begrotings-wijziging	Begroot 2021 na laatste wijziging
Lasten	80.165	-5.518	74.647
Baten	- 455.051	- 7.789	- 462.840
Saldo van baten en lasten	**-374.886**	**-13.307**	**-388.193**
Stortingen			
7.1.8 Algemene Reserve	*58.736*	*4.198*	*62.934*
7.2.1 Resv. Bedrijfsvoering	*1.553*	*0*	*1.553*
7.2.4 Resv. huisvesting	*0*	*0*	*0*
Onttrekkingen			
7.1.8 Algemene Reserve	*-32.518*	*-42*	*-32.560*
7.2.1 Resv. Bedrijfsvoering	*-2.380*	*722*	*-1.658*
7.2.4 Resv. huisvesting	*-782*	*0*	*-782*
7.2.5 Resv. GO-gelden	*-500*	*100*	*-400*
Totaal mutaties reserves	24.109	4.978	29.087
Programma Resultaat	**-350.777**	**-8.329**	**-359.112**

7.1.2 Algemene uitkering provinciefonds beheren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	In de septembercirculaire van het provinciefonds is opgenomen dat de algemene uitkering met €2,7 miljoen toeneemt. De verklaring hiervoor is het feit dat de ruimte onder het plafond van het BTW-compensatiefonds is toegenomen. Conform de afspraken van het herstelplan van de algemene reserve wordt dit bedrag in 2021 aan de Algemene reserve toegevoegd. Tegenover de hogere inkomsten uit het provinciefonds staat dus een storting in de Algemene Reserve. Zie ook operationeel doel 7.1.8.	Baten	-2.710 V
BN	Decentralisatie-uitkering Regionale Energiestrategieën. In de septembercirculaire van het provinciefonds is aangekondigd dat we een decentralisatie-uitkering ontvangen van € 190.000 voor de Regionale Energie Strategieën. Deze bate is neutraal met de hogere lasten in het programma 2 - klimaat en milieu.	Baten	-190 V
BN	Decentralisatie-uitkering Bodembescherming In het Bestuurlijk Overleg Bodem, waarin het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en de decentrale overheden zitting hebben, zijn op 23 september 2020 afspraken gemaakt over doelen en financiering van bodemopgaven in het jaar 2021. Het jaar 2021 is een overbruggingsjaar	Baten	-3.524

	naar nieuwe bestuurlijke afspraken over de bodemopgaven vanaf 2022, als vervolg op het Convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020. In dit kader ontvangt de provincie een decentralisatie-uitkering van €3.524.000. Deze bate is neutraal met de storting in de reserve Bodemsanering in het programma 2 - Klimaat en milieu		

7.1.3 Dividend beheren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	De verwachte opbrengsten uit dividend worden omhoog bijgesteld: • De raming van het dividend van Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) wordt met € 805.000 verhoogd. De dividenden worden conservatief begroot, daar de uitkering van dividend lastig valt in te schatten. • Het dividend van Nederlandse Waterschapsbank (NWB) wordt met € 29.000 verhoogd. De dividenden worden conservatief begroot, daar de uitkering van dividend lastig valt in te schatten. Zo heeft de NWB jarenlang geen dividend uitgekeerd; pas in 2019 is de dividenduitkering hervat (over het boekjaar 2018).	Baten	-834 V

7.1.5 Overige algemene dekkingsmiddelen beheren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	In de jaarrekening 2020 zijn kosten opgenomen waarvoor op dat moment nog geen facturen waren binnengekomen. Het kan voorkomen dat de werkelijke facturen/subsidies afwijken van de opgenomen schatting in de jaarrekening. Dit is het geval in 2021. Deze afrekeningsverschillen ten opzichte van de jaarrekening leiden tot een voordeel van € 2,7 mln.	Lasten	-2.759 V

7.1.7 Stelposten beheren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Het restant van de stelpost prijsstijgingen kan vrijvallen naar de algemene middelen.	Lasten	- 24 V
BN	Op 10 juli 2021 hebben de Bestuurlijke Onderhandelingsdelegatie (BOD) van het IPO en de vakbonden een onderhandelaarsakkoord ondertekend voor een nieuwe cao voor de provinciale sector met een looptijd van 1 januari 2021 tot 1 januari 2022. Hierdoor stijgen de loonkosten met een groter bedrag dan waarmee werd gerekend in de begroting 2021, namelijk € 315.000 extra. Voor de dekking van de hogere dan begrote loonkosten stellen wij voor gebruik te maken van het restant van de stelpost indexering. Jaarlijks wordt deze stelpost geraamd op basis van alle indexeringen zoals die in de Kaderbrief van het betreffende jaar is opgenomen. In de begroting (of bij	Lasten	- 315 V

	een begrotingswijziging) wordt dan het benodigde deel toegevoegd aan het betreffende operationeel doel in de begroting. Als voor één of meerdere producten uiteindelijk een lager bedrag aan indexatie benodigd is dan geraamd op basis van de Kaderbrief-percentages dan blijft op de Stelpost indexering een restant beschikbaar. Voor 2021 is sprake van een restant van € 339.000, zodat het tekort op de loonkostenstijging hieruit gedekt kan worden.		

7.1.8Algemene reserve beheren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Uit de septembercirculaire van het provinciefonds is gebleken dat de algemene uitkering met €2,7 miljoen toeneemt. De verklaring hiervoor is het feit dat de ruimte onder het plafond van het BTW-compensatiefonds is toegenomen. Conform de afspraken van het herstelplan van de algemene reserve wordt dit aan deze reserve toegevoegd. Dit voordeel is dus neutraal met de ontvangst in het provinciefonds onder 7.1.2 bij deze begrotingswijziging.	Storting	2.710 N
UI	Het totaal van de Uitgestelde intenties bij de laatste begrotingswijziging 2021 bedraagt € 1,5 mln. Dit wordt gestort in de algemene reserve en bij de eerste begrotingswijziging 2022 weer onttrokken aan deze reserve en toegevoegd aan de hiervoor bestemde budgetten.	Storting	1.488 N
BN	In december 2020 heeft de provincie € 41.500 ontvangen van BZK via een decentralisatie-uitkering t.b.v. activiteiten op het gebied van Weerbaar provincie Noord-Holland. Deze middelen zijn bij resultaatbestemming 2020 in de algemene reserve gestort en worden in 2021 onttrokken en uitgegeven.	Onttrekking	- 42 V

7.2.1 Overhead beheren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	In de jaarrekening 2020 zijn kosten opgenomen waarvoor op dat moment nog geen facturen waren binnengekomen. Het kan voorkomen dat de werkelijke facturen/subsidies afwijken van de opgenomen schatting in de jaarrekening. Dit is het geval in 2021. Deze afrekeningsverschillen ten opzichte van de jaarrekening leiden tot een voordeel op het operationeel doel 'Overhead beheren' in 2021. De belastingdienst heeft rente vergoed over de late vaststelling van de BTW-suppleties.	Lasten Baten	-205 V - 39 V
RESV	<u>Reserve Bedrijfsvoering</u> Medewerkers maken meer gespreid gebruik van de mogelijkheid om thuiswerk-hulpmiddelen aan te schaffen dan geraamd. Een deel van de kosten wordt daarom verwacht in 2022. Een deel van de smartphones van het personeel wordt nog dit jaar vervangen om te voorkomen dat telefoons die in omloop zijn geen (security) updates meer kunnen ontvangen. Voor I-projecten worden lagere kosten gemaakt dan eerder geraamd, onder andere omdat het moeilijk is geschikte medewerkers te vinden voor de	Lasten Onttrekking	-722 V 722 N

	bemensing van specifieke projecten. In de begroting is rekening gehouden met kosten voor het doorvoeren van organisatiewijzigingen. Voor dit jaar zijn minder kosten nodig. Bovenstaande uitgaven worden onttrokken aan de reserve bedrijfsvoering. Doordat nu per saldo voor € 0,7 mln. aan lagere kosten worden geraamd, wordt er ook eenzelfde bedrag minder onttrokken aan de reserve Bedrijfsvoering.		

7.2.2 Bedrijfsvoering realiseren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	• Voor de afwikkeling van de Koepelovereenkomst wordt van de provincie Flevoland een bedrag ontvangen ter compensatie van de capaciteitskosten (€ 410.000). • Provincie-medewerkers worden soms extern gedetacheerd. Hiervoor worden vergoedingen ontvangen. De vergoedingen worden gebruikt om de kosten van vervangend personeel te dekken. De raming van detacheringsopbrengsten en kosten van vervanging is opgehoogd met € 82.000. • Op 10 juli 2021 hebben de Bestuurlijke Onderhandelingsdelegatie (BOD) van het IPO en de vakbonden een onderhandelaarsakkoord ondertekend voor een nieuwe cao voor de provinciale sector met een looptijd van 1 januari 2021 tot 1 januari 2022. Hierdoor stijgen de loonkosten met een groter bedrag dan waarmee werd gerekend in de begroting 2021, namelijk € 315.000 extra. Voor de dekking van de hogere dan begrote loonkosten stellen wij voor gebruik te maken van het restant van de stelpost indexering. Jaarlijks wordt deze stelpost geraamd op basis van alle indexeringen zoals die in de Kaderbrief van het betreffende jaar is opgenomen. In de begroting (of bij een begrotingswijziging) wordt dan het benodigde deel toegevoegd aan het betreffende product. Als voor één of meerdere producten uiteindelijk een lager bedrag aan indexatie benodigd is dan geraamd op basis van de Kaderbrief-percentages dan blijft op de Stelpost indexering een restant beschikbaar. Voor 2021 is sprake van een restant van € 339.000, zodat het tekort op de loonkostenstijging hieruit gedekt kan worden.	Lasten Baten	807 N -492 V

7.2.5 Decentrale arbeidsvoorwaarden uitvoeren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	Reserve GO-gelden De kosten voor het talentbudget worden gedekt vanuit de reserve GO-gelden. Voor 2021 worden lagere kosten verwacht, omdat door de coronacrisis personeel terughoudender is geworden in het volgen van opleidingen.	Lasten Onttrekking	-100 V 100 N

Capaciteitskosten programma 7 Financiën en bedrijfsvoering

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
CAP	De doorbelasting van de capaciteitskosten naar de operationele doelen is geactualiseerd. Dit leidt tot verschuivingen in de begrote capaciteitskosten tussen de programma's. Het betreft een geactualiseerde verdeling over de programma's.	Lasten	-2.177 V

Programma 8 Economisch herstel en duurzaamheid

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

		Begroot 2021 voor laatste wijziging	Laatste begrotings-wijziging	Begroot 2021 na laatste wijziging
	Lasten	14.430	-10.707	3.723
	Baten	- 329	49	- 280
	Saldo van baten en lasten	**14.101**	**-10.658**	**3.443**
	Stortingen			
8.1.1	*Resv. Economisch herstel en duurzaamheid*	*100.000*	*0*	*100.000*
	Onttrekkingen			
8.1.1	*Resv. Economisch herstel en duurzaamheid*	*-14.100*	*10.506*	*-3.594*
	Totaal mutaties reserves	85.900	10.506	96.406
	Programma Resultaat	**100.001**	**-152**	**99.849**

8.1.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	Reserve Economisch herstel en Duurzaamheid Eind vorig jaar is een inschatting gemaakt van uitgaven in 2021 voor de uitvoering van het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds. Veel maatregelen waren toen nog niet uitgewerkt, laat staan in werking getreden. We moesten, vanwege de onbekendheid van het verloop van de Coronapandemie, in ieder geval zorgen voor voldoende middelen zodat we niet tegen een tekort zouden aanlopen. Inmiddels zijn we verder en wordt er door de gemeenten, instellingen en bedrijven gebruik gemaakt van de regelingen die zijn vastgesteld. Bijdragen zijn verstrekt of worden aangevraagd en projecten zijn gestart. Kortom: de uitvoering is gestart, maar de uitgaven zoals geraamd vragen een neerwaartse bijstelling van de uitgaven in 2021. Het opstellen van de regelingen en overleg met gemeenten en andere partijen heeft tijd gekost. Niet iedere regeling die van kracht is geworden leidt direct tot veel aanvragen en de bijbehorende uitgaven. Wij hebben in 2021 regelingen vastgesteld waarmee in totaal een bedrag van € 13,15 miljoen is vastgelegd. Omdat een opengestelde regeling niet direct volledig wordt uitgegeven zullen die uitgaven voor een deel in 2022 gaan plaatsvinden en daarom ramen wij de uitgaven voor 2021 af met € 10,5 miljoen.	Lasten Onttrekkingen	-10.506 V 10.506 N

Capaciteitskosten programma 8 Economisch herstel en duurzaamheid

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
CAP	De doorbelasting van de capaciteitskosten naar de operationele doelen is geactualiseerd. Dit leidt tot verschuivingen in de begrote capaciteitskosten tussen de programma's. Het betreft een geactualiseerde verdeling over de programma's.	Lasten	-152 V

4 Bedrijfsvoering

De actualisatie van de verdeling van capaciteitskosten over de programma's heeft effect op het totaal ter beschikking gestelde budget per programma. Deze mutaties zijn daarom bij de programmabudgetten opgenomen.

In het beleid voor capaciteitssturing is afgesproken, dat alle capaciteit inclusief ingehuurde capaciteit in het programma bedrijfsvoering wordt vermeld, inclusief het verdeelpercentage over de programma's.

Wanneer wordt ingehuurd van een programmabudget, wijzigt niet het budget van het operationele doel. Zo'n mutatie is dus niet zichtbaar bij de programma's. Om PS goed te informeren over de totale capaciteit (inclusief inhuur) dat ten laste komt van de programma's en investeringen is deze "paragraaf bedrijfsvoering" opgenomen.

Overigens kan ook de laatste maanden van 2021, na deze begrotingswijziging, nog (incidentele) capaciteit worden "gekocht" ten laste van het budget van het operationele doel. Dit wijzigt niets aan het totaalbedrag van het programma of operationele doel, maar hierdoor kan wel het hieronder vermelde capaciteitspercentage wijzigen.

In de paragraaf bedrijfsvoering van de jaarrekening zal hierover verantwoording worden afgelegd en zullen totaalbedragen en definitieve percentages waarmee de verdeling heeft plaatsgevonden, worden vermeld, uitgesplitst naar ingehuurde en eigen capaciteit.

Totale Capaciteitskosten	**Capaciteitskosten in de programma's in miljoen €**	**Verdeel percentage**
Programma 1 – Openbaar Bestuur	9,8	8,5%
Programma 2 - Klimaat en Milieu	6,1	5,3%
Programma 3 – Ruimte en Water	10,3	8,9%
Programma 4 – Bereikbaarheid	26,1	22,6%
Programma 5 – Groen	8,2	7,1%
Programma 6 - Economie, Cultuur en Welzijn	5,0	4,3%
Programma 7 – Financiën en bedrijfsvoering	49,7	43,0%
Programma 8 – Economisch herstel en duurzaamheid	0,5	0,4%
Totaal programma's	115,7	100%
Naar investeringen*	15,3	n.v.t.
Totale capaciteitskosten	**131,0**	**100%**

*Capaciteitskosten die ten laste van investeringen worden gebracht, worden niet via een percentage verdeeld.

5 Overzicht begrote mutaties reserves

Begrote mutaties reserve 2021 (x 1.000 euro)

OD	Reserve	Mutatie	BGR 2021	EBW 2021	TBW 2021	LBW 2021	Totaal
1.4.2	Resv. Cofinanciering Europese projecten	Baten	-1.604	0	-1.108	495	-2.217
2.1.3	Resv. Bodemsanering	Baten	-5.169	-2.500	827	275	-6.567
		Lasten	319	0	0	3.524	3.843
2.1.6	Resv. Gezonde Leefomgeving	Baten	-3.400	-374	0	1.544	-2.230
		Lasten	3.300	0	0	200	3.500
2.2.1	Resv. Energietransitie	Baten	-6.484	-2.035	-2.875	1.884	-9.510
		Lasten	10.200	0	0	0	10.200
2.2.2	Resv. Circulaire economie	Baten	-473	0	0	-47	-520
		Lasten	350	1.241	0	0	1.591
2.2.3	Resv. Verduurzaming bestaande woningvoorraad	Baten	-375	0	0	0	-375
3.1.2	Resv. Meekoppelkansen bij dijkversterkingen en kustontwikkeling	Baten	-3.090	0	-5.459	500	-8.049
		Lasten	100	0	935	0	1.035
3.1.3	Resv. Klimaatadaptatie	Baten	-1.600	0	0	550	-1.050
		Lasten	1.000	0	0	0	1.000
3.2.1	Resv. Waterrecreatie	Baten	-1.562	0	-652	190	-2.024
		Lasten	1.562	0	0	0	1.562
3.4.1	Resv. OV-fonds	Baten	-5.530	0	0	-350	-5.880
		Lasten	5.000	0	0	0	5.000
	Resv. Verleende subsidies operationeel doel 3.4.1	Lasten	0	0	0	5.500	5.500
3.4.3	Resv. Ontwikkeling Havencomplexen	Baten	-3.929	-4.870	0	2.677	-6.122
		Lasten	0	522	0	0	522
	Resv. Kapitaallasten Havencomplexen	Baten	-140	0	0	0	-140
	Resv. impuls duurzame zeehavens	Baten	0	-522	0	0	-522
3.4.4	Resv. Ruimtelijke Ontwikkeling	Baten	-342	-2.500	0	0	-2.842
	Resv. verleende subsidies operationeel doel 3.4.4	Lasten	0	0	0	1.818	1.818
3.4.5	Resv. afwaardering gronden groen	Lasten	0	0	6.697	0	6.697
3.5.1	Resv. Woonbeleid	Baten	-1.100	-116	-404	105	-1.515
3.5.2	Resv. Woningbouw	Baten	-1.145	-3.170	2.170	719	-1.426
		Lasten	1.200	0	0	0	1.200
4.1.1	Resv. Mobiliteitbeleid	Baten	-1.274	-79	-916	269	-2.000
		Lasten	205	0	1.300	0	1.505
4.1.2	Resv. Uitvoeren Mobiliteitsbeleid door derden	Baten	-64.857	1.521	-1.532	6.404	-58.465
		Lasten	26.246	-325	730	13.020	39.671
4.1.2	Resv. verleende subsidies operationeel doel 4.1.2.	Baten	0	0	0	-495	-495
		Lasten	0	0	0	4.093	4.093

OD	Reserve	Mutatie	BGR 2021	EBW 2021	TBW 2021	LBW 2021	Totaal
4.2.1	Resv. Kaplst. Wegen	Baten	-2.661	-111.378	-2.098	0	-116.137
		Lasten	0	0	0	2.182	2.182
4.2.1	Resv. Kaplst. OV	Baten	-95	-35.405	6.784	0	-28.716
		Lasten	0	0	0	20.292	20.292
4.2.1	Resv. Ontwikkelen provinciale infrastructuur	Baten	-6.201	-6.285	-23.776	-22.374	-58.635
		Lasten	19.824	0	200	0	20.024
4.3.2	Resv. Groot onderhoud wegen	Baten	-22.500	-2.960	-2.994	8.485	-19.969
		Lasten	15.018	0	3.500	0	18.518
4.3.2	Resv. Kaplst Kunstwerken	Baten	-283	-25.217	-3.509	0	-29.009
		Lasten	1.300	0	-1.300	0	0
4.3.2	Resv. Investeringen Kunstwerken	Baten	-1.300	0	-5.002	0	-6.302
		Lasten	1.800	0	-1.800	0	0
4.3.3	Resv. Kapls. Vaarwegen	Baten	0	0	-1.420	0	-1.420
4.3.3	Resv. Groot onderhoud Vaarwegen	Baten	-4.579	-1.365	-469	284	-6.129
		Lasten	6.000	0	0	0	6.000
4.4.2	Resv. Innovatieprojecten mobiliteit	Baten	-5.170	-3.099	-5.619	2.498	-11.390
		Lasten	352	0	159	0	511
4.4.2	Resv. Kaplst. Innovatieprojecten mobiliteit	Lasten	0	0	7.121	0	7.121
4.5.1	Resv. OV projecten	Baten	-61.614	4.935	2.485	1.448	-52.746
		Lasten	52.484	0	-907	0	51.577
5.1.1	Resv. Groen	Baten	-39.322	0	-14.505	15.302	-38.525
		Lasten	29.095	43.000	1.497	1.250	74.842
5.1.1	Resv. Kaplst. Groen	Baten	-67	0	-3	0	-70
		Lasten	0	0	51	0	51
5.1.1	Resv. Verleende subsidies 5.1.1	Baten	0	0	0	-621	-621
		Lasten	0	0	0	1.900	1.900
5.1.2	Resv. Groene Uitweg	Baten	-4.920	0	-1.518	253	-6.185
5.1.2	Resv. Groene Uitweg	Lasten	107	0	0	0	107
5.1.3	Resv. Oostelijke vechtplassen	Baten	-8.853	0	7.013	785	-1.055
		Lasten	2.058	0	-1.420	0	638
5.1.4	Resv. Laag Holland	Baten	0	-600	271	-20	-349
		Lasten	0	0	252	0	252
5.2.1	Resv. Uittreding Goois natuurreservaat	Lasten	0	0	0	0	0
5.3.2	Resv. Landschap	Baten	-2.800	0	0	740	-2.060
		Lasten	2.500	0	0	0	2.500
5.3.3	Resv. Cofinanciering waddenzee	Baten	-2.765	0	-509	2.228	-1.046
		Lasten	3.120	0	0	0	3.120
6.4.1	Resv. Monumenten	Baten	-6.185	-467	0	0	-6.652
		Lasten	5.751	0	0	0	5.751

OD	Reserve	Mutatie	BGR 2021	EBW 2021	TBW 2021	LBW 2021	Totaal
6.4.2	Resv. SvA/NHW Werelderfgoed	Baten	-1.400	-212	513	852	-247
		Lasten	0	0	3.150	100	3.250
6.5.1	Resv. Herstructurering bedrijfsterreinen	Baten	-6.004	0	-65	829	-5.240
		Lasten	2.500	0	0	0	2.500
6.5.2	Resv. MKB	Baten	-4.082	-725	-540	600	-4.747
		Lasten	3.750	0	0	0	3.750
6.5.4	Resv. Duurzame landbouw	Lasten	0	0	0	500	500
6.5.5	Resv. Europese projecten landbouwsubsidies	Baten	-300	-731	-164	-280	-1.475
		Lasten	0	5.000	0	1.000	6.000
7.2.1	Resv. Bedrijfsvoering	Baten	-1.170	0	-1.210	722	-1.658
		Lasten	1.420	0	133	0	1.553
7.2.4	Resv. huisvesting	Baten	-782	0	0	0	-782
7.2.5	Resv. GO-gelden	Baten	-500	0	0	100	-400
8.1.1	Resv. Economisch herstel en duurzaamheid	Baten	0	-14.100	0	10.506	-3.594
		Lasten	0	100.000	0	0	100.000

6 Lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling

Toelichting

In de Algemene wet Bestuursrecht is geregeld op welke grondslagen de provincie subsidie kan verstrekken. Naast het subsidiëren op basis van uitvoeringsregelingen (wettelijk voorschrift, bevoegdheid hiervoor ligt bij Gedeputeerde Staten), kan onder andere subsidie worden verstrekt met de provinciale begroting als juridische grondslag: de zogenoemde lijst buiten uitvoeringsregeling, een bijlage bij de begroting. Op deze lijst worden beoogde subsidieontvangers met naam, projectnaam en (maximale) hoogte van de te verstrekken subsidie opgenomen.

De lijst wordt bij vaststelling en wijziging van de begroting vastgesteld door Provinciale Staten en biedt daarmee de juridische grondslag voor het verstrekken van deze subsidies door Gedeputeerde Staten;

De lijst omvat subsidies waarvoor geen uitvoeringsregeling beschikbaar is maar die wel bijdragen aan de provinciale doelen. In de eerste kolom (OD) op de lijst staat aangegeven aan welk operationeel doel van de begroting het gesubsidieerde project bijdraagt. De uitgaven (lasten) die voor de subsidie begroot zijn, zijn onderdeel van de begrote uitgaven binnen het betreffende operationele doel waaraan de subsidie is gekoppeld. De wijzigingen op deze lijst betreffen dus enkel wijzigingen in de juridische grondslag voor GS om subsidies te kunnen verstrekken en niet een wijziging in de begroting zelf.

De lijst wordt iedere begrotingsbehandeling aangepast. Nieuwe subsidieaanvragers en projecten worden toegevoegd. Projecten waarvan zeker is dat die in het lopende begrotingsjaar (nog) geen doorgang vinden worden verwijderd en soms wordt de hoogte van de te verstrekken subsidie aangepast of vindt een aanpassing van de gegevens van de subsidieontvanger plaats. Deze aanpassingen blijven gedurende het hele jaar zichtbaar op de lijst. Aan het einde van het jaar, bij de laatste begrotingswijziging is als het ware de definitieve lijst bekend.

Programma 1 Openbaar bestuur

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2021	Gewijzigd
1.1.3	Amsterdam Smart City	€ 200.000	
1.3.3	RIEC Noord-Holland, Opvolging quickscans gemeentelijke weerbaarheid	€ 37.000	
1.3.3	Gemeente Amstelveen en gemeente Diemen, TNO spookbewoningstool	€ 51.500	
1.3.3	~~Stichting meld misdaad anoniem, Opvolging aansluiting gemeenten door middel van publiekscampagnes~~ Stichting NL Confidential, Opvolging aansluiting gemeenten door middel van publiekscampagnes meld misdaad anoniem	€ 100.000	Gewijzigd
1.3.3	Gemeente Huizen: bestuurlijk interventieteam	€ 60.000	Nieuw

Programma 2 Klimaat en Milieu

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2021	Gewijzigd
2.1.5	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	€ 75.938	
2.2.1	OCAP BV/CO2 vervloeier en lokaal distributienetwerk voor glastuinbouwgebieden Alton en Het Grootslag	€ 3.000.000	
2.2.1	Investa, pilotproject Poshydon	€ 327.000	
2.2.1	TNO, Warming Up	€ 50.000	
2.2.1	Gemeente Alkmaar, onderzoek geluidsschermen	€ 15.000	
2.2.1	Regio Gooi en Vechtstreek, , pilot regionale aanpak energieopwekking bij bedrijven	€ 40.000	
2.2.1	SADC, virtueel energiesysteem	€ 204.750	
2.2.1	WUR, Onderzoek biodiversiteit bij zonneparken Ecocertified	€ 72.500	
2.2.1	Gemeente Beverwijk, uitvoeren van enkele grootschalige projecten in de energie-infrastructuur	€ 60.000	
2.2.1	Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, Ecologische effecten van thermische energie uit	€ 150.000	
2.2.2	C-creators, uitvoeren activiteiten voor circulaire economie	€ 70.000	
2.2.3	Duurzaam Bouwloket, Versnelling renovatieopgave door klantreisoptimalisatie en benutting slimme meterdata	~~€ 450.000~~ € 550.000	Gewijzigd

Programma 3 Ruimte en Water

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2021	Gewijzigd
3.1.2	Natuurmonumenten, natuurprojecten Polder IJdoorn	€1.500.000	
3.1.3	HHNK, regiomanager Zoet zout knooppunt	€ 40.000	
3.1.3	WUR, Laag Nederland, Klimaatbestendig en waterrobuust ingericht landelijk gebied van Laag Nederland in 2050 waar land – en tuinbouw kunnen omgaan met klimaatveranderingen zonder onomkeerbare schade natuur.	€100.000	
3.2.1	Stichting Veerdiensten op de Vecht, Verduurzamen 'De Fietsboot' Loosdrecht	€ 40.000	
3.2.1	Gemeente Hoorn, Maaien waterplanten IJmeer-Markermeer	€ 72.600	
3.2.1	Coöperatie Gastvrije Randmeren, Onderzoek en voorbereiding tegen waterplantenoverlast in Gooi- en/of Eemmeer	€ 30.000	
~~3.5.3~~ 3.2.1	Gemeente Hoorn, Stadsstrand Hoorn	€ 500.000	Gewijzigd
3.2.2.	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Maatregelen bodem en water	€400.000	
3.2.3	Deltares, zoutkarteringsonderzoek Freshem	€ 300.000	
3.2.3	PWN - Grondwaterbeheer en drinkwatervoorziening	€ 322.000	
~~3.4.1~~	~~Gemeente Zaanstad, Knooppunt Kogerveld fase 2~~	~~€ 2.500.000~~	Vervalt
~~3.4.1~~	~~Zaandijk Zaanse Schans, bijdrage aan de doelstelling~~	~~€ 5.000.000~~	Vervalt

	~~OV-knooppunten~~		
3.4.1	Gemeente Hoorn, Poort van Hoorn	€5.500.000	
~~3.4.1~~	~~Gemeente Hilversum, Knooppunt Hilversum~~	~~€ 5.000.000~~	Vervalt
3.4.2	Stichting Ondersteuning Omgevingsraad Schiphol (SOORS)	€ 112.500	
3.4.4	GEM Bloemendalerpolder CV; Bloemendalerpolder Kwaliteitsimpuls – Faunapassage	€ 2.500.000	
3.5.1	Vereniging Dorpswerk Noord-Holland, Toekomstplan voor dorp en dorpshuis	€ 31.000	
3.5.2	Gemeente Zaanstad, Knooppunt Kogerveld	€ 2.775.000	
3.5.2	Gemeente Amsterdam, flexibele schil MRA	€ 7.450.000	
3.5.2	Gemeente Haarlem/ Gebiedsontwikkeling Koepelterrein Versnelling binnenstedelijk bouwen	€ 1.000.000	
3.5.2	Amsterdam School of Real Estate, opleiding Integrale gebiedsontwikkeling	€ 99.000	

Programma 4 Bereikbaarheid

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2021	Gewijzigd
4.1.2	Gemeente Zaanstad:Verbindingsweg Dorpsstraat – Communicatieweg	€ 1.300.000	Nieuw
4.1.2	Hogeschool van Amsterdam: Prognosemodel Zero Emissie Laadinfrastructuur Noord-Holland	€ 210.000	Nieuw
4.1.2	Schiphol Area Development Company: Connected Transport Corridor	227.500	Nieuw
4.1.2	Schiphol Area Development Company: Zero Emmision Corridors	€ 189.520	Nieuw
4.1.2	Gemeente Amsterdam: Zuid-as DOK	€ 29.015.000	
4.1.2	Pro rail: Bereikbaarheid kust Zuid Kennemerland per spoor	~~€ 1.450.000~~	Vervalt
4.1.2	Gemeente Huizen: Integraal inpassingsplan HOV Huizen.	€ 2.200.000	
4.5.1	Regionaal Overlegorgaan Consumentenbelangen Openbaar Vervoer :Bijdrage 2021	€ 50.000	
4.1.2	Vervoers Regio Amsterdam: HOV Amstelveen-Uithoorn	€ 1.893.681	
4.1.2	Gemeente Haarlem:Doorfiets route Kennemerland	€ 452.250	
4.1.2	Gemeente Velsen:Doorfiets route Kennemerland	€ 209.634	
4.1.2	Gemeente Haarlemmermeer:Fiets Filevrij realisatie F200 Amsterdam-Haarlem	€ 1.305.300	
4.1.2	Gemeente Haarlem:Fiets Filevrij realisatie F200 Amsterdam-Haarlem	~~€ 159.441~~	Vervalt
4.1.2	Gemeente Velsen: Velsertraverse fietsonderdoorgang	€ 1.300.000	
4.1.2	Gemeente Hilversum:Inpassingsgelden OV SAAL	€ 3.750.000	
4.1.2	Gemeente Gooise Meren: Inpassingsgelden OV SAAL	€ 2.875.000	
4.1.2	Vervoersregio Amsterdam: N516 AVANT fietsinfra	~~€ 4.500.000~~	Vervalt
4.1.2	Stichting CROW:Bijdrage kennis platform verkeer en vervoer	€ 185.000	

4.1.2	Gemeente Heiloo: Nieuwe aansluiting A9	€ 2.075.000	
4.1.2	Gemeente Wormerland: Vervanging Zaanbrug	~~€ 5.781.375~~	Vervalt
4.1.2	Gemeente Zaanstad: Vervanging Zaanbrug	~~€ 5.781.375~~	Vervalt
4.1.2	Gemeente Landsmeer: Pont Ilpendam	€ 100.000	
4.1.2	Stichting Breikers: Werkgeversbenadering Noord-Holland noord	€ 500.000	
4.1.2	Gemeente Zaanstad: Zaanbrug duurzaamheidsmaatregelen	€ 240.000	
4.3.3	Gemeente Den Helder: Aanpassingen Boerenverdrietsluis	€ 13.000.000	

Programma 5 Groen

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2021	Gewijzigd
~~5.1.1~~	~~Stichting Bovenlanden Aalsmeer; Groene As fase 3 en 4, aankoopvergoeding~~	~~€ 607.000~~	Vervalt
5.1.1	Stichting Bovenlanden Aalsmeer; Groene As fase 3 en 4, inrichtingskosten	€ 1.491.700	
5.1.1	Hoogheemraadschap van Rijnland; Baggeren Amstelveense Poel	€ 700.000	
5.1.1	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier; Uitgeester- en Heemskerkerbroek	€ 700.000	
5.1.1	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Maatregelen bodem en water	€ 400.000	
5.1.1	Recreatieschap Twiske–Waterland; N2000 Herstelmaatregelen rietgraslanden	€ 330.000	
5.1.1	Waternet (Amsterdamse Waterleidingduinen); Exotenbestrijding, opschonen kwelsloot en onderhoud poelen in de Amsterdamse Waterleidingduinen.	€ 130.000	
5.1.1	AGV / Waternet; Defosfatering van fosfaatrijk inlaatwater en het afkoppelen agrarische gebieden t.b.v. waterkwaliteit in de Oostelijke Vechtplassen.	€ 1.900.000	
5.1.1	PWN; Aanleg stuifkuilen in het Noordhollands Duinreservaat (NHD) en exotenbestrijding Zuid Kennemerland en NHD.	€ 580.000	
5.1.1 ~~5.2.2~~	Gemeente Haarlemmermeer: Invoering duurzaam watersysteem en aanleg ondiepe plas PARK21	€ 5.697.359	Gewijzigd
5.1.1 ~~5.2.2~~	Gemeente Haarlemmermeer; Groen-recreatieve projecten	€ 2.070.000	Gewijzigd
5.1.2	Groengebied Amstelland; Groene Uitweg Gaasperplas Centraal (GV66)	€ 450.000	
~~5.1.2~~	~~Gemeente Schagen; Boskerpark realisatie NNN Inrichting (NHN16)~~	~~€ 247.000~~	Vervalt
5.1.2	Landschap Noord-Holland; NNN inrichting Zandpolder (NHN17)	€ 350.000	
5.1.2	Staatsbosbeheer; Duurzaam beheer Diemerbos (GV64, aanvulling)	€ 17.925	
~~5.1.2~~	~~Staatsbosbeheer NNN Inrichting Polder Lichtewater~~	~~€ 200.000~~	Vervalt
5.1.2	Provincie Utrecht; Fietsbrug Nigtevecht	€ 320.460	
5.1.2	Agrarische natuur- en landschapsvereniging Vechtvallei;	€ 36.000	

	Gebiedscoördinatie		
5.1.2	Regio Gooi en Vechtstreek; Fietsroutenetwerk Gooi en Vecht	€ 84.000	
~~5.1.2~~	~~Regio Gooi en Vechtstreek; Ecologische verbindingen Diemerscheg~~	~~€ 70.000~~	Vervalt
5.1.2	Staatsbosbeheer; Klimaatbos Diemerscheg fase 1	€ 50.000	
5.1.2	Rijksmuseum Muiderslot; Buitenruimte Muiderslot fase 1	€ 205.000	
5.1.4	Gemeente Amsterdam; Vitaal Platteland Burkmeer	€ 500.000	
5.1.4	Landschap Noord-Holland; Vitaal Platteland Ilperveld	€ 272.500	
5.1.4	Staatsbosbeheer; Vitaal Platteland Waterland-Oost	€ 500.000	
5.1.4	Water, Land en Dijken; Vitaal Platteland Landelijk Noord	€ 784.764	
5.1.4	Natuurmonumenten; Vitaal Platteland Wormer- en Jisperveld	€ 160.000	
5.1.4	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier; Vitaal Platteland Waterkennis	€ 250.000	
5.1.4	Vereniging agrarisch natuurbeheer Water, Land en Dijken, Boerderijeducatie Laag Holland	€ 20.000	Nieuw
5.2.1	Goois natuurreservaat	€ 861.120	
5.2.1	Natuurmonumenten; Life Monitoring	€ 5.000	
~~5.2.1~~	~~Gebiedscoöperatie Noord-Holland Zuid, professionalisering werkprocessen~~	~~€ 25.000~~	Vervalt
5.2.1	Gebiedscoöperatie Noord-Holland Zuid, Akkerrandenbeheer Het Gooi	€ 10.000	
5.2.1	Stichting Natuurcollectief Noord-Holland, begeleiding kleine natuurbeheerders	€ 35.000	Nieuw
5.2.2	Stichting Fietsplatform: Landelijke Icoonroute ‘Waterlinieroute’	€ 64.000	
5.3.1	Landschap Noord-Holland; Uitvoering Programma 'Betrekken bij Groen'	€ 708.000	
5.3.2 ~~5.2.2~~	Nationaal Park Zuid-Kennemerland	€ 157.789	Gewijzigd
5.3.2 ~~5.2.2~~	Nationaal Park Duinen van Texel	€ 166.530	Gewijzigd
5.3.2	Faunabeheereenheid	€ 1.110.000	
5.3.2	Agrarisch Collectief Noord-Holland-Zuid; PVA gebiedsproces, greppelinfiltratie en verkleiing	€ 266.200	Gewijzigd
5.3.2	Gemeente Schagen, Landschapsversterking rond Schagen	€ 1.200.000	
5.3.2	Gemeente Castricum, Beleving Oer-IJ, brugleuning	€ 20.000	
5.3.2	Recreatie Noord-Holland, Beleving Oer-IJ, E-bikeroute	€ 70.000	
5.3.3	Stichting Erfgoed & Publiek: Terpen en Wierdenland	€ 200.000	
5.3.3	Stichting Waddengroep; Waddengastronomie	€ 210.810	
~~5.3.3~~	~~Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier; Koepelkosten Noordkop~~	~~€ 19.260~~	Vervalt
5.3.3	Stichting Feel The Night; Project Dark Sky Wadden	€ 350.000	
5.3.3	Stichting Landschapstriënnale 2023: Project Dynamische waddenkust	€ 70.000	

Programma 6 Economie, Cultuur en Welzijn

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2021	Gewijzigd
6.1.1	Vereniging Dorpswerk Noord-Holland	€ 60.000	
6.1.1	NOC*NSF / challenges sport	€ 150.000	
6.2.1	Plein C	€ 750.000	
6.2.1	Probiblio	€3.464.240	
6.2.1	St Plein C / schade door NH gesubsidieerde inst.	€ 51.591	
6.2.1	St NMF/Steunpunt M&A/schade door NH gesubsidieerde inst.	€ 9.606	
6.2.1	Mooi Noord-Holland/Steunpunt M&A/schade door NH gesubsidieerde inst.	€ 15.910	
6.3.1	Stichting NMF/Steunpunt M&A	€ 180.864	
6.3.1	Mooi Noord-Holland/Steunpunt M&A	€ 279.136	
6.3.2	Molenfederatie/Organisatie van o.a. de Molencontactdag	€ 15.000	
6.3.2	Noord-Hollands Archief, verhalenplatform Oneindig Noord-Holland.	~~€ 122.000~~ € 124.000	
6.3.3	Museum Kaap Skil	~~€ 100.000~~	Vervalt
6.3.3	Nationale Monumentenorganisate (NMo) / Overdracht Kasteelterrein Nuwendoorn	€1.900.000	
6.4.1	ROP Midden West/organisatie restauratie-opleidingen	€ 17.000	
6.4.2	Stichting Liniebreed Ondernemen, publiekscommunicatie	€ 87.000	
6.4.2	Gemeente Gooise Meren/ Oostelijke Vestingswal	€ 170.000	
6.4.2	Stichting Forteiland Pampus, bijdrage Erfgoed Deal	€ 560.000	
6.5.1	Gemeente Amsterdam/Regionale Detailhandelsvisie Groot Amsterdam	~~€ 10.000~~	Vervalt
6.5.1	Gemeente Uithoorn/Regionale Detailhandelsvisie Amstelland-Meerlanden	€ 10.000	
6.5.1	Gemeente Zaanstad/Regionale Detailhandelsvisie Zaanstreek-Waterland	€ 10.000	
6.5.1	Gemeente Hoorn/Regionale Detailhandelsvisie West-Friesland	€ 10.000	
6.5.1	Stichting OdeaanNH	€50.000	
6.5.1	Coöperatie Breedband Beemster B.V.	€ 4.800.000	
6.5.1	Glasvezelnetwerk Hollands Kroon B.V.	€ 12.200.000	
6.5.1	Gemeente Hoorn, regionaal onderzoek werklocaties (regio West-Friesland)	€20.000	
6.5.1	Gemeente Alkmaar, regionaal onderzoek werklocaties (regio Alkmaar)	€20.000	
6.5.1	Gemeente Hollands Kroon, regionaal onderzoek werklocaties (regio Kop van Noord-Holland)	€20.000	
6.5.3	TerraTechnica.Inholland Alkmaar, lerend innoveren	€ 450.000	
6.5.3	RPA/ONHN Skillsaanpak NHN	€ 100.000	

6.5.3	St Hoger Onderwijs Nederland te Den Haag, locatie Hogeschool Inholland te Alkmaar/ Werkplaats digitaal ondernemen	€ 100.000
6.5.4	Greenport Aalsmeer/programmabureau	€ 150.000
6.5.4	Greenport Aalsmeer/uitvoeringsprogramma	€ 100.000
6.5.4	Greenport Noord-Holland Noord/programmabureau	€ 165.000
6.5.4	Greenport Noord-Holland-Noord/uitvoeringsprogramma	€ 100.000
6.5.4	Greenports Nederland/programma	€ 150.000
6.5.4	Vertify/NLG Veldlab bloembollen	€ 50.000
6.5.4	Stichting Voedsel Verbindt/programmabureau	€ 125.000
6.5.4.	Stichting Voedsel Verbindt/uitvoeringsagenda 2020-2023	€ 150.000
6.5.4.	Stichting Foodvalley/ programmabureau The Protein Cluster	€10.000
6.5.4.	Aeres Hogeschool/lectoraat Bodem	€50.000

Programma 8 Economisch Herstel en Duurzaamheid

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2021	Gewijzigd
8.1.1	Zaancampus Zaanstad/Om- en bijscholing Duurzame technologie	€ 450.000	
8.1.1	Servicepunt Techniek/Intersectorale mobiliteit in techniek en Technologie	€ 450.000	
8.1.1	Luchtvaart Community Schiphol/van werk naar werk	€ 200.000	
~~8.1.1~~	~~DudokXP-Infrabindt-Horizon College/Leerwijkcentrum Energie~~	~~€ 30.000~~	Vervalt
8.1.1	Westfriese bedrijvengroep, versnelling energietransitie	€ 100.000	
8.1.1	Stichting parkmanagement Hoorn, ontwikkeling smart grid	€ 100.000	
8.1.1	Lokale Energie Maatschappij SAENZ, opzet lokaal handelsplatform en energielevering woningbouw	€ 100.000	
8.1.1	Vereniging GreenBiz IJmond, living labs verduurzaming bedrijventerreinen	€ 100.000	
8.1.1	Ondernemersvereniging Hilversum Zuid-West, duurzaam Havenkwartier	€ 100.000	
~~8.1.1~~	~~Hogeschool/ Universiteit van Amsterdam, Pilot MKB-Digitale Circulaire werkplaats~~	~~€ 450.000~~	Vervalt
8.1.1	3DMakerszone BV, Haarlem, SmartsMakersAcademy: MKB skillsroute	€ 250.000	
8.1.1	ROC Horizon College e.a., Hoorn, Entree in beweging: Duurzaam ontwikkelen kwetsbare groepen onderwijs-arbeidsmarkt	€ 250.000	
8.1.1	ROC Horizon College e.a , Hoorn, Ontzorg de zorg: ontwikkelen en toepassen van technologie in de (ouderen) zorg	€ 150.000	
~~8.1.1~~	~~Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord, Verduurzaming Boekelermeer 2.0~~	~~€100.000~~	Vervalt
8.1.1	Cultuur+Ondernemen, Noord-Hollandse cultuurlening	€ 3.000.000	Nieuw

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 9 november 2021

Onderwerp: Laatste begrotingswijziging 2021

Kenmerk: 1723334/1723335

Bijlagen:
- Laatste begrotingswijziging 2021

1. Inleiding

Hierbij bieden wij u de laatste begrotingswijziging 2021 aan. De laatste begrotingswijziging 2021 is onderdeel van de Noord-Hollandse planning en control cyclus die bestaat uit de kaderbrief, de begroting, begrotingswijzigingen en de jaarstukken. In deze laatste begrotingswijziging worden de geraamde inkomsten en uitgaven in 2021 bijgesteld op basis van de actuele verwachtingen.

In deze voordracht leggen wij u naast de begrotingswijziging ook een kredietbesluit vanuit het integraal meerjarenprogramma infrastructuur voor, en stellen wij voor een aantal nieuwe reserves in te stellen.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

De laatste begrotingswijziging is een standaard onderdeel van de P&C-cyclus en stelt Provinciale Staten in staat om het budgetrecht uit te oefenen.

3. Toelichting

Financiële ontwikkelingen

Zoals in de tabel op de volgende pagina is te zien bedroeg het begrotingssaldo voor de laatste begrotingswijziging 2021 € 6,8 miljoen voordelig. Dit saldo wijzigt niet en bedraagt dus na voorliggende laatste begrotingswijziging ook € 6,8 mln. voordelig. De laatste begrotingswijziging bevat wel meerdere wijzigingen die het begrotingssaldo beïnvloeden maar per saldo heffen de voordele en nadelige wijzigingen elkaar op waardoor het begrote resultaat per saldo niet wijzigt.

Saldo van lasten en baten per programma (bedragen x €1.000)

min is voordelig	Begroot 2021 voor laatste wijziging	Laatste begrotings-wijziging	Begroot 2021 na laatste wijziging
1 Openbaar bestuur	22.350	-914	21.436
2 Klimaat en Milieu	53.659	-3.368	50.291
3 Ruimte en Water	35.618	-13.073	22.545
4 Bereikbaarheid	255.982	-33.881	222.101
5 Groen	105.259	-16.536	88.723
6 Economie, Cultuur en Welzijn	42.804	-4.855	37.949
7 Financiën en bedrijfsvoering	-374.886	-13.307	-388.193
8 Economisch herstel en duurzaamheid	14.101	-10.658	3.443
Totaal saldo van lasten en baten	**154.888**	**-96.592**	**58.296**
Stortingen	425.033	59.577	484.610
Onttrekkingen	-586.682	37.015	-549.667
Totaal mutaties reserves	**-161.649**	**96.592**	**-65.057**
Begrotingsresultaat	**-6.761**	**-1**	**-6.762**

Toelichting financiële ontwikkelingen die het resultaat beïnvloeden

Hieronder is een verkort overzicht opgenomen van de meest omvangrijke mutaties in deze begrotingswijziging die een effect hebben op het begrotingsresultaat. In de samenvatting van de laatste begrotingswijziging is op pagina 5 en 6 van een uitgebreidere specificatie gegeven van wijzigingen die het begrotingsresultaat beïnvloeden.

Verkort overzicht financiële ontwikkelingen die het resultaat beïnvloeden (bedragen x € 1.000)

Ontwikkeling	Financieel effect (afgerond)	Voordelig (V) / Nadelig (N)
Begrotingsresultaat voor laatste begrotingswijziging	**- 6.800**	**V**
Financiële ontwikkelingen met impact groter dan € 500.000 op		
Groen: Bijstelling verwachtte Faunaschade 2021	3.700	N
Financiën en Bedrijfsvoering: afrekeningsverschillen voorgaande jaren	- 3.000	V
Bereikbaarheid: lagere uitgaven V-Maas in 2021 i.v.m. latere opstart	- 2.100	V
Bereikbaarheid: Afkoopsom beheer en onderhoud deel Westfrisiaweg N23 HHNK en Rijkswaterstaat	1.500	N
Bereikbaarheid: dynamisch verkeersmanagement vaarwegen	900	N
Bereikbaarheid: gladheidsbestrijding	900	N
Financiën en bedrijfsvoering: actualisatie verwachte inkomsten uit dividend	- 800	V
Ruimte en Water: Actualisatie verwachte grondtransacties	800	N
Financiën en bedrijfsvoering: Verschuiving aandeel van capaciteitskosten van investeringen naar lopende exploitatiebegroting	600	N
Bereikbaarheid: bevorderen biodiversiteit	- 500	V
Overige wijzigingen kleiner dan € 500.000	-2.000	V
Begrotingssaldo na Laatste begrotingswijziging	**- 6.800**	**V**

4. Kredietaanvraag integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI)

In de financiële verordening is opgenomen dat kredieten bij de vaststelling van de begroting (swijziging) ter besluitvorming aan Provinciale Staten worden voorgelegd.

Voor de uitvoering van het iMPI vragen wij u een krediet beschikbaar te stellen van € 575.000 voor het project: N248-16, Verkeersveiligheid kruispunten N248-Wadweg en N248-Waardpolderhoofdweg, gemeente Hollands Kroon

Omschrijving project:
Om de verkeersveiligheid op de kruispunten van de N248 met de Wadweg en de Waardpolderhoofdweg te verbeteren, is/wordt onderzocht welke korte- en langetermijn-maatregelen genomen kunnen worden.
Voor de korte termijn worden bij het kruispunt N248-Wadweg plateaus gerealiseerd in combinatie met een snelheidsverlaging om de oversteekbaarheid voor fietsers te verbeteren. En op het kruispunt N248-Waardpolderhoofdweg, dat in een onoverzichtelijke bocht ligt, wordt een chicane gerealiseerd in combinatie met een snelheidsverlaging.
Vooruitlopend op de langetermijnmaatregelen promoveren de kortetermijnmaatregelen naar de realisatiefase van het iMPI.

Reden kredietaanvraag:
Vanwege een dodelijk ongeval dat eind 2020 heeft plaatsgevonden, is het met name voor het kruispunt met de Wadweg van belang de verkeersveiligheid op korte termijn te verbeteren. Het streven is nog dit jaar te starten met de uitvoering. Gezien deze urgentie wordt het krediet nu bij de Laatste begrotingswijziging 2021 aangevraagd en wordt niet gewacht tot het reguliere moment hiervoor, namelijk bij de Eerste begrotingswijziging 2022.

Financieel:
Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten PMI. (Jaar ingebruikname: 2022 / afschrijvingstermijn: 50 jaar)

5. Instellingsbesluiten nieuwe reserves ten behoeve van subsidieverlening

Zoals voorgelegd aan uw Staten in de actualisatie van de financiële verordening (Kenmerk 1686695/1686752) wijzigt de administratieve verwerking van subsidies met een omvang groter dan € 1,5 miljoen aan projecten/activiteiten die niet volledig binnen het betreffende jaar worden besteed. In de oude situatie werden subsidies die in het jaar werden verstrekt voor het gehele bedrag, dus ook als het een project betreft wat boekjaar overstijgend is, als last verantwoord in het jaar waarin de subsidieverlening plaatsvond. In de nieuwe situatie is de administratieve verwerking van de subsidielasten gebaseerd op de voortgang in het betreffende project.

Voor subsidies groter dan € 1,5 mln. die tevens boekjaar overschrijdend zijn, worden de daarmee gepaard gaande lasten voor de volgende jaren gereserveerd in daarvoor ingestelde

bestemmingsreserve(s). De provincies hebben binnen IPO verband een voorkeur aangegeven om dit via de reserves te verwerken, waarmee tot uitdrukking wordt gebracht dat deze gereserveerde gelden een verplichtend karakter hebben jegens de subsidieaanvrager. Het zijn immers toegezegde en in rechte afdwingbare bedragen: ze zijn in feite 'beklemd'. Dus de lasten in volgende jaren worden op basis van de subsidiebeschikkingen via toevoeging en latere onttrekkingen aan deze beklemde reserve(s) via de jaarrekening verantwoord. Voordeel hiervan is dat helder is wat de hoogte van de reeds verplichte bedragen is die nog niet tot last hebben geleid. Omdat van dergelijke reserves een verloopoverzicht moet worden opgenomen in de jaarrekening, kan zo goed inzicht worden gegeven aan Provinciale Staten.

Instellen nieuwe reserves
In 2021 voorzien wij vooralsnog de verlening van vijf subsidies waarop de gewijzigde administratieve verwerking van toepassing is en waarvoor een reserve nodig is om de verwerking conform de vastgestelde uitgangspunten[1] vorm te geven. Het betreffen de volgende subsidies die ook zijn opgenomen op de lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling:

- Subsidie Poort van Hoorn (Operationeel doel 3.4.1)
- Subsidie Bloemendalerpolder kwaliteitsimpuls Faunapassage (operationeel doel 3.4.4)
- Subsidie Gemeente Huizen: Integraal aanpassingsplan HOV Huizen (operationeel doel 4.1.2)
- Subsidie Vervoersregio Amsterdam: HOV Amstelveen-Uithoorn (operationeel doel 4.1.2)
- AGV / Waternet; Defosfatering van fosfaatrijk inlaatwater en het afkoppelen agrarische gebieden t.b.v. waterkwaliteit in de Oostelijke Vechtplassen. (Operationeel doel 5.1.1)

Uitgangspunt in het begrotingsformat is dat een reserve is gekoppeld is aan één operationeel doel. De hierboven opgesomde subsidies zijn gekoppeld aan 4 verschillende operationele doelen, wat leidt tot het instellen van vier nieuwe reserves. Hieronder zijn de voorgestelde instellingsbesluiten voor deze reserves opgenomen.

	Reserve verleende subsidies operationeel doel 3.4.1 (2021)/ 3.2.1 (2022 e.v.)
Functie	Doelgericht bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Programma	3. Ruimte en Water
Voeding	Voeding vindt plaats vanuit reeds bestaande budgetten/reserves binnen het operationeel doel op basis van het daadwerkelijk verleende bedrag aan subsidies. GS worden geautoriseerd om bij het verlenen van een subsidie, waarvoor de last niet geheel in dat boekjaar kan worden verantwoord, het verleende bedrag over te hevelen naar deze reserve.
Looptijd	Onbepaald
Maximale hoogte	De maximale hoogte van de reserve wordt bepaald door het totale bedrag aan verleende subsidies binnen het operationeel doel minus de reeds genomen lasten voor deze subsidies.

[1] Financiële verordening provincie Noord-Holland 2021

	Reserve verleende subsidies operationeel doel 3.4.4 (2021)/ 3.2.4 (2022 e.v.)
Functie	Doelgericht bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de juridische verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Programma	3. Ruimte en Water
Voeding	Voeding vindt plaats vanuit reeds bestaande budgetten/reserves binnen het operationeel doel op basis van het daadwerkelijk verleende bedrag aan subsidies. GS worden geautoriseerd om bij het verlenen van een subsidie waarvoor de last niet geheel in dat boekjaar kan worden genomen het verleende bedrag over te hevelen naar deze reserve.
Looptijd	Onbepaald
Maximale hoogte	De maximale hoogte van de reserve wordt bepaald door het totale bedrag aan verleende subsidies binnen het operationeel doel minus de reeds genomen lasten voor deze subsidies.

	Reserve verleende subsidies operationeel doel 4.1.2
Functie	Doelgericht bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de juridische verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Programma	4. Bereikbaarheid
Voeding	Voeding vindt plaats vanuit reeds bestaande budgetten/reserves binnen het operationeel doel op basis van het daadwerkelijk verleende bedrag aan subsidies. GS worden geautoriseerd om bij het verlenen van een subsidie waarvoor de last niet geheel in dat boekjaar kan worden genomen het verleende bedrag over te hevelen naar deze reserve.
Looptijd	Onbepaald
Maximale hoogte	De maximale hoogte van de reserve wordt bepaald door het totale bedrag aan verleende subsidies binnen het operationeel doel minus de reeds genomen lasten voor deze subsidies.

	Reserve verleende subsidies operationeel doel 5.1.1
Functie	Doelgericht bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Programma	5. Groen
Voeding	Voeding vindt plaats vanuit reeds bestaande budgetten/reserves binnen het operationeel doel op basis van het daadwerkelijk verleende bedrag aan subsidies. GS worden geautoriseerd om bij het verlenen van een subsidie, waarvoor de last niet geheel in dat boekjaar kan worden verantwoord, het verleende bedrag over te hevelen naar deze reserve.
Looptijd	Onbepaald
Maximale hoogte	De maximale hoogte van de reserve wordt bepaald door het totale bedrag aan verleende subsidies binnen het operationeel doel minus de reeds genomen lasten voor deze subsidies.

6. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 72-2021

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 9 november 2021;

besluiten:

1. Voor de uitvoering van het iMPI het volgende krediet beschikbaar te stellen:

N248-16 Verkeersveiligheid kruispunten N248-Wadweg en
N248-Waardpolderhoofdweg, gemeente Hollands Kroon € 575.000;

2. De reserves voor verleende subsidies in te stellen conform de vier in deze voordracht; opgenomen instellingsbesluiten;

3. De in deze laatste begrotingswijziging 2021 opgenomen stortingen in- en onttrekkingen aan de reserves vast te stellen;

4. De Laatste begrotingswijziging 2021 vast te stellen;

Haarlem, 13 december 2021

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

wnd. statengriffier,

Deelverslag cie. M&B 29-11-2021 t.b.v. Voordracht Laatste begrotingswijziging 2021 voor PS van 13 december 2021

4. A-agenda Algemeen

4a. Financiën: Voordracht Laatste begrotingswijziging 2021

De commissie wordt gevraagd over besluit 1, dat betrekking heeft op het vakgebied van de commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid, te adviseren aan Provinciale Staten.

Statenlid **Gringhuis** (GL) heeft twee vragen over de N248. Op korte termijn worden maatregelen getroffen om de verkeersveiligheid te verbeteren. Welke afwegingen lagen eraan ten grondslag om daar op korte termijn in te grijpen? Ook wordt onderzoek gedaan naar lange termijn maatregelen. Gaan die twee trajecten elkaar niet bijten? Het zou jammer zijn als korte termijn maatregelen worden genomen, die vervolgens op de lange termijn weer ongedaan moeten worden gemaakt, omdat ze niet meer nodig zijn.

De heer **Terwal** (VVD) vertelt dat de VVD akkoord gaat met het instellen twee nieuwe reserves voor de subsidieverlening aan de gemeente Huizen voor het integrale aanpassingsplan HOV Huizen en aan de Vervoerregio Amsterdam voor HOV Amstelveen-Uithoorn.
De VVD kan tevens instemmen met de kredietaanvraag van 575.000 euro om op korte termijn de verkeersveiligheid te verbeteren op de kruispunten van de N248 met de Wadweg en Waardpolderhoofdweg.

Mevrouw **Kuiper** (CDA) bedankt gedeputeerde Olthof en zijn ambtenaren voor het voortvarend oppakken van de gevaarlijke kruispunten van de N248 met de Wadweg en de Waardpolderweg. Het is goed dat ook de lange termijnmaatregelen reeds in het iMPI zijn opgenomen. Het CDA zal voor de voordracht stemmen.

De heer **Meiland** (D66) stelt dat de verkeersveiligheid op de N248 voor velen een terechte zorg is, na verschillende verkeersongevallen, waarvan een met dodelijke afloop. Dat Provincie Noord-Holland zich inzet voor een maatschappelijk breed gedragen oplossing voor dit verkeersveiligheidsprobleem is wat D66 betreft dan ook akkoord.
Is er aanleiding om kritisch te bezien of er in het regionale wegennetwerk vergelijkbare situaties bestaan?

Mevrouw **Doevendans** (PvdA) zegt dat ook de PvdA kan instemmen met deze begrotingswijziging. Ze is blij dat de Provincie meteen productief aan de slag gaat om de verkeersveiligheid te verbeteren, nadat er ernstige verkeersongevallen hebben plaatsgevonden, waarvan een met een dodelijk slachtoffer. Goed ook dat tevens naar lange termijn maatregelen wordt gekeken. De PvdA is volledig akkoord met de laatste begrotingswijziging.

De heer **Hollebeek** (PvdD) kan zich aansluiten bij voorgaande sprekers. Ieder verkeersslachtoffer is er een teveel. De PvdD constateert dat er half miljoen euro niet is besteed aan het bevorderen van biodiversiteit aangaande het Programma Bereikbaarheid. Uit beantwoording van technische vragen blijkt dat dit komt door meerdere factoren, zoals het gelijktrekken van de bestekken en de vertragende werking door corona. Kan de gedeputeerde concrete voorbeelden geven van het

gelijktrekken van bestekken? Betekent dit dat de gebiedscontracten gelijktijdig ingaan en/of gelijk gaan lopen? Hoe kan corona vertragend werken op iets wat in de buitenlucht plaatsvindt? Blijft het bedrag van 500.000 euro beschikbaar voor het versterken van biodiversiteit?

Gedeputeerde **Olthof** zegt in antwoord op de vraag of dit de meest verkeersonveilige plekken in Noord-Holland zijn, dat hij dat niet met zekerheid kan zeggen. Wat speelde is dat op de kruisingen met de N248 twee dodelijke ongevallen hebben plaatsgevonden. Daardoor is veel maatschappelijke reuring ontstaan. De oproep van Provinciale Staten was om te onderzoeken welke maatregelen kunnen worden getroffen. Er is een interactief traject aangegaan met bewoners en met de gemeente. De gemeente had namelijk per brief gevraagd of een oplossing mogelijk was. In eerste instantie is als ultrakorte termijnoplossing belijning aangebracht. Toen is het gesprek aangegaan over mogelijke oplossingen. De verwachting is dat de korte termijn oplossingen nog dit jaar worden gerealiseerd. De uitvoering zou eigenlijk al gestart moeten zijn, maar dat wordt enkele weken later. Volgend jaar worden de getroffen maatregelen gemonitord. Volgend jaar wordt gebruikt om te beoordelen welke oplossingen mogelijk zijn, mochten de korte termijn oplossingen niet werken. Korte termijn maatregelen zullen niet worden vervangen door die voor de lange termijn.
Of er vergelijkbare situaties zijn, is lastig te beantwoorden. Provinciale wegen zijn door het gedrag en de snelheid van weggebruikers en door kruisingen niet altijd de meest veilige plekken. Dat wil niet zeggen dat overal direct maatregelen moeten worden genomen. Wel moet steeds kritisch worden gekeken, wat kan worden gedaan om de veiligheid te bevorderen. Middels de subsidieregeling Kleine Infra kan de veiligheid op een aantal plekken worden bevorderd.
De gedeputeerde doet geen uitspraak dat andere wegen veilig zijn. Daarop zijn zoveel factoren van invloed.

Bij interruptie vraagt de heer **Dessing** (FvD) of er een systematiek is waarbij periodiek preventief wordt gekeken naar potentiële verkeersonveilige situaties.

Gedeputeerde **Olthof** antwoordt dat alle wegen en kruisingen voldoen aan de technische eisen en geldende normen, zoals die zijn voorgeschreven door CROW. Wat technisch voldoende is, wil niet zeggen dat het door het gedrag en gebruik voldoende is. De provincie is afhankelijk van ervaringsdeskundigen en signalen vanuit de gemeenten zelf.
In antwoord op de vraag van de PvdD zegt de gedeputeerde dat de vertraging is ontstaan omdat met alle gebiedsaannemers moest worden onderhandeld over het aanpassen van bestekken. Het vroeg tijd om mensen bij elkaar te krijgen voor die gesprekken. Ook is vertraging ontstaan door de coronamaatregelen.
De vrijval van 500.0000 euro wordt in de Kaderbrief van 2023 aangevraagd voor 2024.

Bij interruptie vraagt de heer **Hoogervorst** (SP) of de Staten zich in 2023 weer moeten buigen over het uitgeven van voornoemd bedrag. Dat zou merkwaardig zijn want het bedrag is namelijk al beschikbaar gesteld.

Gedeputeerde **Olthof** antwoordt dat dit geldt voor de gehele begroting. Er is wat onderbesteding. De afweging wordt gemaakt wat daarmee wordt gedaan. In dit geval is afgesproken om een aantal jaren 500.000 euro beschikbaar te stellen voor het onderhoud, in het kader van biodiversiteit. De Staten gaan over het rekeningresultaat. Dat is inherent aan de afgesproken begrotingssystematiek.

De voorzitter constateert dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.
De voordracht zal, voor dat deel wat deze commissie betreft, als hamerstuk worden doorgeleid naar Provinciale Staten van 13 december 2021.

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten	
T.b.v. Statenvergadering d.d.	**13 december 2021**
Commissie	**Economie, Financiën en Bestuur**
Datum commissievergadering	**29 november 2021**
Onderwerp: Voordracht 72:	Laatste begrotingswijziging 2021

Uw contactpersoon
M.C.A. de Zwart
AD/STG

Doorkiesnummer 023-514 3756
zwartm@noord-holland.nl

De commissie Economie, Financiën en Bestuur adviseert om de Statenvoordracht als hamerstuk te agenderen voor de PS-vergadering van 13 december 2021
Voor de gemaakte opmerkingen en vragen over de voordracht zie hieronder het uittreksel uit het conceptverslag van de commissie EFB van 29 november 2021.

1. A-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)

10.a. Financiën: Voordracht laatste begrotingswijziging 2021

Dhr. **Hartog** (VVD) vindt het een hamerstuk.

Dhr. **Heijnen** (CDA) is geschrokken van de verhoging van het bedrag voor faunaschade, ondanks de verhoging van het eigen risico is de schade niet beperkt, omdat het aan de juiste instrumenten ontbreekt. Voorgesteld wordt om het bedrag structureel te verhogen zodat voorkomen wordt dat elk jaar bij de laatste begrotingswijziging een aanpassing nodig is. Het is een hamerstuk.

Dhr. **Dulfer** (GL) constateert dat de looptijd van de voorgestelde reserves die gekoppeld zijn aan operationele doelen, onbepaald is, terwijl het wel specifieke doelen betreft. Is er in de verordeningen iets opgenomen over de looptijd?

Dhr. **Klein** (CU) stemt in met de voordracht en is blij met de reserve voor het verbeteren van de verkeersveiligheid bij de Wadweg/Waardpolderhoofdweg.

Dhr. **Carton** (PvdA) stemt in met de voordracht.

Mw. **Kapitein** (D66) hoopt dat ook volgend jaar het resultaat positief uitvalt, zodat er ruimte is voor nieuw beleid. Men is bezorgd over de consequenties van het ganzenbeleid. Slechts € 3,7 van de € 14,3 miljoen wordt uitgegeven aan het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds, graag een toelichting. Omdat corona nog niet voorbij is en de plannen begin 2022 besproken worden, is het fonds nog steeds van groot belang.

Gedeputeerde **Pels** stelt voor om eerst na te gaan of de toename bij het Faunafonds incidenteel of structureel is, maar zonder eigen risico was de stijging nog hoger geweest. De reserves zijn gekoppeld aan de doelen die vaak meerdere subsidies kennen en het is zeer onwaarschijnlijk dat er een bepaalde einddatum aan vastzit, omdat er steeds nieuwe subsidies volgen, zoals bij het OV. Daarom staat er voor onbepaalde tijd. Zodra er

geen subsidies voorzien zijn bij het operationele doel, wordt de reserve gesloten. Een deel van het herstelfonds is uitgegeven, een deel is gereserveerd en een deel wordt besteed aan opdrachten die nog geconcretiseerd gaan worden, zoals bij cultuurherstel en verduurzaming van maatschappelijk vastgoed. Hieraan gaan allerlei trajecten vooraf voordat de gelden kunnen worden toegekend, daarom wordt in 2022 een versnelling verwacht bij de uitgaven.

Dhr. **Heijnen** (CDA) vraagt om bij de kaderbrief een toelichting te geven op het wel of niet structurele karakter van de stijgingen van het Faunafonds.

Gedeputeerde **Pels** zegt mede namens mevrouw Rommel toe hierop terug te komen.

De **voorzitter** constateert dat de voordracht als hamerstuk naar PS wordt doorgeleid.

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Stichting Noord-Holland Referendum

Provinciale Staten
Uw contactpersoon
M. Admiraal
STG

Bijlagen:
- Advies hoor- en adviescommissie
- Verslag hoorzitting hoor- en adviescommissie

Verzenddatum

Kenmerk
xxxxx/xxxxxx

Uw kenmerk

Betreft: Beslissing op uw bezwaarschrift

Geachte heer Post,

Op 5 juli 2021 hebben Provinciale Staten het besluit, nr. 1654547/1666143 genomen, waarbij is besloten dat het besluit tot vaststelling van de RES 1.0 Noord-Holland Noord en de RES 1.0 Noord-Holland Zuid niet referendabel is gelet op artikel 5 van de Referendumverordening Noord-Holland 2018.
Dit besluit is op 21 juli 2021 bekendgemaakt in het Provinciaal Blad.
Tegen dit besluit heeft u bezwaar gemaakt als bedoeld in artikel 7:1 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Dit bezwaarschrift is ontvangen op 16 augustus 2021.

HOORZITTING
Op 7 oktober 2021 heeft aan het Houtplein 33 te Haarlem een openbare hoorzitting plaatsgevonden van Kamer IV uit de Hoor- en adviescommissie als bedoeld in artikel 7:13 van de Awb (verder te noemen: de Commissie), waarin uw bezwaarschrift aan de orde is gesteld. Bij deze zitting was u aanwezig.

Ter toelichting van het bestreden besluit zijn namens Provinciale Staten ter zitting verschenen de heer G. van der Veen en mevrouw Y. Koot, medewerkers van de sectoren Juridische Zaken en Integrale Opgaven en Transities.

ADVIES COMMISSIE

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl

De Commissie heeft op basis van de stukken en het besprokene in de hiervoor genoemde openbare hoorzitting advies aan ons uitgebracht.
Het advies en het verslag van de hoorzitting vindt u als bijlagen bij deze brief.

BESLUIT
Provinciale Staten hebben besloten het advies van de Commissie over te nemen.
Gezien het vorenstaande hebben Provinciale Staten, gelet op de stukken en het besprokene tijdens de op 7 oktober 2021 gehouden hoorzitting, alsmede het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht, besloten:

1. u in uw bezwaar te ontvangen;
2. uw bezwaar gedeeltelijk gegrond te verklaren;
3. de bestreden beslissing van 5 juli 2021 met nr. 1654547/1666143 aan te vullen met de motivering, zoals hieronder weergegeven, en het besluit voor het overige in stand te laten.

Nadere motivering

Aanleiding
U heeft namens de Stichting Noord-Holland Referendum een bezwaarschrift ingediend tegen het besluit van 5 juli 2021 om de RES 1.0 Noord-Holland Noord en de RES 1.0 Noord-Holland Zuid (hierna: de RES'en) niet referendabel te verklaren gelet op artikel 5 van de Referendumverordening Noord-Holland 2019 (hierna: referendumverordening).

De bevoegdheid om na een kennisgeving te beslissen dat een besluit niet referendabel is, hebben Provinciale Staten voor zichzelf vastgelegd in de referendumverordening. Een besluit over een kennisgeving ziet op twee aspecten:
1. kan over het desbetreffende besluit een referendum worden gehouden of is sprake van één of meer uitzonderingsgronden (art. 5 van de referendumverordening)?
2. wordt voldaan aan de eisen voor een geldige kennisgeving (tijdig ingediend, voldoende handtekeningen)?

Provinciale Staten hebben besloten dat het besluit tot vaststelling van de RES'en niet referendabel is en zijn om die reden niet toegekomen aan het tweede punt (de geldigheid van de kennisgeving). Het besluit is genomen om de volgende redenen.

Karakter RES'en

De RES'en zijn geen Awb-besluiten, maar strategische verkenningen van dan wel bestuurlijke afspraken tussen alle betrokken bestuursorganen (provincie, gemeenten, waterschappen) in de twee regio's waar zon- en windenergie opgewekt moet worden.

Het karakter van het besluit tot vaststelling van de RES'en is enigszins atypisch omdat deze strategische verkenningen zijn ontwikkeld samen met de partners in de twee regio's. In het RES-traject is afgesproken dat de RES'en zowel door de colleges/dagelijkse besturen als de raden/staten/algemene besturen van de betrokken overheden worden vastgesteld.
Dat het geen Awb-besluiten zijn, is onlangs door de voorzieningenrechter bevestigd in haar uitspraak van 29 september jl. naar aanleiding van een verzoek om voorlopige voorziening met betrekking tot deze zaak. De vaststelling van de RES'en brengt geen externe rechtsgevolgen met zich mee en heeft geen juridische binding. Deze verkenningen moeten nog worden geoperationaliseerd in provinciale verordeningen, bestemmings- en omgevingsplannen. Dat zal dus niet alleen op provinciaal, maar vooral op gemeentelijk niveau gaan plaatsvinden.

Spoedeisende of dringende provinciale belangen
De volgende aspecten en deadlines zijn van belang geweest bij het oordeel van de meerderheid van onze Staten dat met de vaststelling van de RES'en spoedeisende en dringende provinciale belangen zijn gemoeid en dat de inwerkingtreding van het besluit over de RES'en niet kan worden uitgesteld:

- het Klimaatakkoord d.d. 28 juni 2019 geeft een duidelijke deadline; in 2030 moet in de 30 RES-regio's gezamenlijk 35 TWh duurzame energie uit zon en wind op land zijn gerealiseerd. Met andere woorden: de zonne- en windparken moeten in 2030 gebouwd en operationeel zijn. Met de gezamenlijke partners is afgesproken dat van deze 35 TWh er 6,3 in Noord-Holland kunnen worden opgewekt in circa 70 zoekgebieden;
- het Klimaatakkoord bevat de deadline dat op uiterlijk 1 januari 2025 omgevingsvergunningen voor wind- en zonneparken moeten zijn verleend om deze doelstellingen te kunnen behalen;
- de periode tussen vaststelling van de RES'en tot 2025 is (minimaal) nodig om van zoekgebieden tot feitelijke projectlocaties en vervolgens vergunde projecten te komen;
- het Planbureau voor de Leefomgeving heeft aangegeven dat op uiterlijk 1 juli 2021 de door alle betrokken bestuursorganen vastgestelde RES'en moeten zijn ingediend zodat de hierin opgenomen resultaten op tijd kunnen worden doorberekend;
- de RES'en zijn voor Provinciale Staten nu al leidend bij de benodigde versoepeling van het wind op land regime in de huidige omgevingsverordening. Op dit moment geldt een verbod op windturbines in Noord-Holland Noord en zijn er bovenwettelijke eisen gesteld aan windparken in Noord-Holland Zuid. Als deze regimes blijven bestaan kan de windenergieambitie uit de RES'en in NHN niet worden waargemaakt en in NHZ slechts beperkt. Van 27 september tot en met 8 november j.l. is een ontwerp-wijziging van de Omgevingsverordening NH2020 ter inzage gelegd waarin een versoepeld regime voor wind op land is vastgelegd en waarvan de inwerkingtreding is gepland met ingang van 1 april 2022;
- na deze wijziging kunnen vervolgens de gemeenten met het nieuwe, ruimere windregime de zoekgebieden wind en wind+zon uit de vastgestelde RES 1.0 NHN en NHZ uitwerken in hun ruimtelijke visies, bestemmings- en/of omgevingsplannen en kunnen initiatiefnemers omgevingsvergunningen aanvragen voor hun windprojecten;

- Provinciale Staten wensen, nu alle betrokken bestuursorganen in Noord-Holland positief over de RES'en hebben besloten, niet afhankelijk te zijn van een scenario dat het Rijk via de nationaal afgesproken route (Route 35) na bestuurlijk overleg met de regio dwingende juridische interventies gaat inzetten;
- Een referendumprocedure zou, zeker in combinatie met opschorting van de inwerkingtreding van het besluit, nadelige gevolgen hebben gehad voor het tijdpad van de uitwerking van de RES 1.0 en de voorbereiding van de RES 2.0 met de regiopartners en vervolgens ook voor de ruimtelijke plannen en omgevingsvergunningsaanvragen inzake windprojecten. In dat geval zouden de RES-regio's in Noord-Holland de deadlines van 1 januari 2025 voor vergunningverlening en die van 2030 voor operationele parken niet halen met mogelijke interventie van het Rijk als gevolg. De RES-partners zouden naar verwachting terughoudend zijn geweest bij het opnemen van een gewijzigd windregime in hun ruimtelijke besluiten, of bij het verlenen van vergunningen.
- het dringende belang is ook gelegen in de bestuurlijke betrouwbaarheid van de provincie ten opzichte van de RES-partners en ten opzichte van het Rijk. De RES is een noodzakelijke bouwsteen voor verdere besluitvorming en de provincie acht zich (evenals de RES-partners) gebonden aan de afspraken uit het Klimaatakkoord.

Provinciale Staten hebben om bovenstaande redenen geoordeeld dat er, gelet op het karakter van de RES 1.0, spoedeisende en dringende provinciale belangen zijn die maken dat de besluitvorming over de RES 1.0 zonder verder uitstel doorgang moet vinden, waarbij er geen gelegenheid is om bij die besluitvorming nog de uitkomst van een referendum af te wachten en daarbij te betrekken.

Een afschrift van dit besluit hebben wij gezonden aan het secretariaat van de Hoor- en adviescommissie.

Haarlem, 15 november 2021

Provinciale Staten van Noord-Holland,

A.T.H. van Dijk, voorzitter

M. Admiraal, plaatsvervangend statengriffier

Beroepsclausule

Tegen dit besluit kan beroep worden ingesteld bij de rechtbank.
Een beroepschrift dient u binnen 6 weken, gerekend vanaf de dag na de datum waarop dit besluit ter inzage is gelegd, in te dienen bij de Rechtbank Noord-Holland, Sectie bestuursrecht, Postbus 1621, 2003 BR Haarlem.
Het beroepschrift moet in ieder geval het volgende bevatten:

- uw naam, adres, postcode en woonplaats;
- de datum;

- over welke beschikking het gaat (u kunt het beste een kopie van dit besluit bijsluiten);
- de redenen waarom u het niet eens bent met het besluit;
- uw handtekening.

U kunt het beroepschrift ook digitaal indienen bij de rechtbank via http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht. Daarvoor moet u wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD). Voor meer informatie verwijzen wij naar www.rechtspraak.nl.

Het indienen van een beroepschrift schorst de werking van het besluit niet. Indien onverwijlde spoed dit vereist, kunt u tijdens de beroepsprocedure de voorzieningenrechter van de rechtbank vragen een voorlopige voorziening te treffen. Voor de behandeling van dit verzoek en het beroep wordt griffierecht geheven.

Hoor- en adviescommissie

1696501/1721816

ADVIES

AAN PROVINCIALE STATEN

naar aanleiding van de behandeling van het bezwaarschrift ingevolge artikel 7:1 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) van Stichting Noord-Holland Referendum te Heemstede (bezwaarde), tegen het besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland (verweerders) van maandag 5 juli 2021, waarbij is besloten dat het besluit tot vaststelling van de Regionale Energiestrategie 1.0 NHN en de Regionale Energiestrategie 1.0 NHZ (hierna gezamenlijk: de RES) niet referendabel is gelet op artikel 5 van de Referendumverordening.

ONTVANKELIJKHEID
Gelet op de datum waarop het bestreden besluit is bekendgemaakt, 21 juli 2021, en gelet op de datum waarop het per post verzonden bezwaarschrift is ontvangen, 16 augustus 2021, stelt de Commissie vast dat dit binnen de wettelijke termijn is ingediend. Voorts is het, met de aanvulling van 13 september 2021, rechtsgeldig ondertekend en wordt voldaan aan alle overige vormvereisten, zodat een inhoudelijke behandeling van de bezwaren kan plaatsvinden.

GRONDSLAG
De grondslag van het bestreden besluit is gelegen in artikel 5 van de Referendumverordening Noord-Holland 2018 (hierna: de verordening).

VERLOOP VAN DE PROCEDURE
Op 10 juni 2021 is door bezwaarde per mail aangekondigd dat zij een kennisgeving tot het houden van een referendum op grond van artikel 9 en 10 referendumverordening wilde indienen inzake het ter besluitvorming aan Provinciale Staten voorgelegde besluit tot vaststelling van de RES. Op 5 juli 2021 heeft Provinciale Staten besloten geen referendum te houden. Dit besluit is op 21 juli 2021 bekend gemaakt in het Provinciaal Blad.
Op 16 augustus 2021 is het bezwaarschrift hiertegen ontvangen. Op 7 oktober 2021 heeft een hoorzitting plaatsgevonden. Van de hoorzitting is een verslag gemaakt dat aan het advies wordt toegevoegd.

INHOUD VAN HET BESTREDEN BESLUIT
In de vergadering van 5 juli 2021 heeft Provinciale Staten van Noord-Holland besloten dat het besluit tot vaststelling van de RES 1.0 Noord-Holland Noord en de RES 1.0 Noord-Holland Zuid

niet referendabel is gelet op artikel 5 van de Referendumverordening.
Op 21 juli is dit besluit gepubliceerd in het Provinciaal Blad waarna het besluit in werking trad. Het besluit is zonder nadere motivering gepubliceerd.

OVERWEGINGEN VAN DE COMMISSIE TEN AANZIEN VAN DE BEZWAREN EN DE VERWEREN

Bezwaar 1: Zorgvuldigheid en motivering
De vaststelling van het besluit over het referendumverzoek is in strijd met de vereiste zorgvuldigheid als bedoeld in artikel 3:2 Awb en berust niet op een deugdelijke motivering als bedoeld in artikel 3:46

Awb. Door deze gebreken had het referendumverzoek dus niet als niet-referendabel kunnen worden verklaard.

Zorgvuldigheid:
Bezwaarde wil voorkomen dat er door een ondeugdelijk besluit geen draagvlak getoetst kan worden onder de burgers. Door geen referendum te houden heeft de burger geen wezenlijke invloed op de ruimtelijke planvorming en het ruimtelijk beleid dat in de Omgevingsvisie en in de RES 1.0 wordt voorgenomen. Pas bij concrete plannen kan de burger beroep aantekenen. Deze werkwijze is ook in strijd met het Verdrag van Aarhus. Zo hebben burgers geen bijstand gekregen om hun rechten uit te oefenen en worden zij geleid naar een gewenste uitkomst. Een 'Nee' op de plannen of een denkrichting die een andere kant op gaat dan de RES was niet mogelijk. Met de burgerpanels en participatierondes is geen sprake van doeltreffende inspraak, zoals bedoeld in het verdrag van Aarhus.

Motivering:
Er is op dit moment enkel een besluit van Provinciale Staten, maar geen motivering. Volgens artikel 3:46 Awb dient een besluit te berusten op een deugdelijke motivering. Er wordt alleen verwezen naar artikel 11 en artikel 5 van de Referendumverordening, maar dit is onvoldoende om het besluit te kunnen dragen.

Verweer:
Verweerders geven aan dat de provincie net als de andere RES-partners (gemeenten, waterschappen) sterk hecht aan communicatie en participatie. Daarom is in het RES-proces gekozen voor een bottom up proces. Bij de RES is de notitie "RES proces, van startnotitie tot RES 1.0" gevoegd. Hierin staat omschreven op welke wijze en op welke momenten Noord-Hollanders zijn geïnformeerd over en betrokken bij het RES-proces. Zo hebben Noord-Hollanders hun input kunnen geven in lokale ateliers per gemeente en hebben zij inspraak gehad op de concept RES. Ook is er jongerenparticipatie geweest, onder meer in de vorm van een scholenprogramma. Indien en voor zover de RES is aan te merken als een plan of programma als bedoeld in het Verdrag van Aarhus (hetgeen nog niet in rechte is vastgesteld) wordt met de in het RES-proces toegepaste burgerparticipatie naar mening van verweerders voldaan aan de inspraakverplichtingen uit artikel 7 van het Verdrag van Aarhus[1].

Zorgvuldigheid:
Verweerders hebben het bestreden besluit zorgvuldig voorbereid. Zij hebben zich tijdens een technische briefing op 1 juli jl. uitgebreid laten voorlichten door de huisadvocaat Pels Rijcken over welke afwegingen zij op basis van de Referendumverordening ten aanzien van de kennisgeving dienden te maken.[2] *Voorts is bij de voordracht een notitie van Pels Rijcken gevoegd genaamd 'Advies mogelijkheid referendum over besluit vaststelling RES'.*

---

[1] Artikel 7 luidt: Elke partij treft passende praktische en/of andere voorzieningen voor inspraak voor het publiek gedurende de voorbereiding van plannen en programma's betreffende het milieu, binnen een transparant en eerlijk kader, na het publiek de benodigde informatie te hebben verstrekt. In dit kader wordt artikel 6, leden 3, 4 en 8, toegepast. Het publiek dat kan inspreken wordt door de betreffende overheidsinstantie aangewezen met inachtneming van de doelstellingen van dit Verdrag. Voorzover passend spant elke partij zich in om, bij de voorbereiding van beleid betreffende het milieu mogelijkheden te scheppen voor inspraak.

[2] Zie voor de presentatie en het verslag van deze briefing: De stukken van het presidium

Met de tijdens de briefing opgedane kennis hebben verweerders in hun vergadering van 5 juli jl. een weloverwogen besluit genomen over de kennisgeving. Het besluit is derhalve met de daartoe vereiste zorgvuldigheid tot stand gekomen.

Motivering:
Het is inherent aan de besluitvorming in Provinciale Staten dat na stemming over het besluit deze niet alsnog wordt voorzien van een toelichting. Het besluit is naderhand (op 21 juli jl.) bekendgemaakt in het Provinciaal Blad.

Verweerders hebben een politiek-bestuurlijke afweging gemaakt ten aanzien van de toepassing van artikel 5 Referendumverordening. Op grond van de Referendumverordening komt deze bevoegdheid hen toe. Bovendien komt hen beoordelingsvrijheid toe bij de afweging of in dit geval een uitzonderingsgrond dient te worden ingeroepen.

Op grond van artikel 5, tweede lid, onder n van de Referendumverordening kan de RES gekwalificeerd worden als een niet referendabel besluit, omdat de inwerkingtreding en uitvoering ervan niet kan worden uitgesteld vanwege de ermee gemoeide spoedeisende of dringende provinciale belangen.

Om te komen tot dit besluit hebben verweerders verschillende feiten en omstandigheden in aanmerking genomen. Deels zien deze op het karakter van de RES en de plaats van de RES in eerdere en verdere besluitvorming en deels zien deze op de consequenties van een referendumprocedure. Verweerders verwijzen in hun verweren meermaals naar deze feiten en omstandigheden:

1. <u>Het karakter van de RES en de plaats van de RES in eerdere en verdere besluitvorming</u>:

- *In het <u>Klimaatakkoord</u> hebben het Rijk, de VNG, het IPO en de Unie van Waterschappen afgesproken dat in 2030 gezamenlijk 35 Terawatt uur (TWh) duurzame energie uit zon en wind op land moet zijn gerealiseerd. Het Klimaatakkoord is de Nederlandse uitwerking van de internationale klimaatafspraken van Parijs uit 2015 om de CO2-uitstoot drastisch te verminderen.*
- *In het Klimaatakkoord is ook afgesproken dat 30 energieregio's in Nederland na gedegen onderzoek een <u>strategie opleveren</u> waar en hoe het best deze duurzame elektriciteit (wind en zon) op land opgewekt kan worden. Het resultaat van dit onderzoek is voor Noord-Holland geland in de RES.*
- *De RES bestaan uit een set bestuurlijke afspraken die het resultaat zijn van een bottom-up proces. De provincie en de Noord-Hollandse gemeenten en waterschappen zijn gezamenlijk en op basis van gelijkwaardigheid verantwoordelijk voor de uitvoering ervan. De RES wordt dus niet alleen door Provinciale Staten vastgesteld maar is een strategie (in wezen: beleidsvisie) die <u>door meerdere bestuursorganen is vastgesteld</u> en waarbij meerdere maatschappelijke partners zijn betrokken. Provinciale Staten zullen in vervolg op de RES uitsluitend vanuit hun specifieke rol besluiten kunnen nemen. Op andere punten gaan andere bestuursorganen over de vertaling van de RES naar concrete juridische besluiten.*
- *In Noord-Holland zijn er twee energieregio's; Noord-Holland Noord (NHN) en Noord-Holland Zuid (NHZ). In de RES (1.0 NHN en NHZ) staat een gezamenlijke ambitie van 6,3 TWh voor het opwekken van zonne- en windenergie in circa 70 zoekgebieden als Noord-Hollandse <u>bijdrage aan de landelijke opgave</u>. In de RES zitten kaarten met daarop de*

Noord-Hollandse RES zoekgebieden alsook een overzicht van de verwachte opbrengsten uit wind c.q. zonneprojecten in het kader van de te behalen 6,3 TWh.

- *Uiterlijk 1 juli 2021 dienden de RES te worden aangeboden aan het Planbureau voor de Leefomgeving, ter doorberekening van de resultaten. Voor de twee RES regio's in Noord-Holland geldt dat alle betrokken besturen inmiddels over de RES hebben besloten.*
- *De datum van 1 juli 2021 is gesteld omdat in het Klimaatakkoord is afgesproken dat omgevingsvergunningen voor wind- en zonneparken uiterlijk 1 januari 2025 moeten zijn verleend om de deadline van 2030 voor 35 TWh aan gerealiseerde duurzame energie uit zon en wind op land te kunnen halen. De periode 2021-2025 is nodig om van zoekgebieden tot projectlocaties en vervolgens vergunde projecten te komen.*
- *In het Klimaatakkoord is bepaald dat de RES geborgd moeten worden in het omgevingsbeleid van de betrokken overheden. Provinciale Staten hebben besloten dat de RES leidend zal zijn voor wind op land. Om die reden is in het ontwerp van de omgevingsverordening NH2022 uitdrukkelijk ruimte gemaakt voor wind op land. Dit ontwerp heeft dit voorjaar ter inzage gelegen en besluitvorming volgt naar verwachting in maart 2022.*
- *De Omgevingsverordening NH2022 kan echter pas in werking treden op het moment dat ook de Omgevingswet in werking treedt. De Omgevingswet zou oorspronkelijk op 1 januari 2022 in werking treden, maar is uitgesteld tot in elk geval 1 juli 2022. Gelet hierop, alsook vanwege de tijdsdruk die er op de implementatie van de RES in omgevingsbeleid zit, is er uitdrukkelijk voor gekozen om ook in de huidige Omgevingsverordening NH2020 ruimte te gaan bieden aan wind op land. Op deze manier kunnen ook onze RES partners in hun ruimtelijke besluiten binnen afzienbare tijd windparken op land mogelijk gaan maken, zodat de deadline van vergunningverlening vóór 1 januari 2025 nog steeds haalbaar blijft.*
- *Om die reden hebben Provinciale Staten besloten tot een eerste partiële herziening van de Omgevingsverordening NH2020. Het ontwerp van deze partiële herziening zal op 27 september a.s. ter inzage gaan. Besluitvorming in Provinciale Staten volgt naar verwachting in maart 2022, tezamen met besluitvorming over de Omgevingsverordening NH2022. Zie voor de stukken de agenda van de Commissie Ruimte, wonen en klimaat d.d. 20 september jl.*
- *Het doelbereik van de RES wordt gemonitord door het Planbureau voor de Leefomgeving. Als de opgave voor elektriciteit in de gezamenlijke RES niet optelt tot 35 TWh, zullen de regio's door het Rijk worden gevraagd om de restopgave alsnog onderling te verdelen. Mocht de situatie zich voordoen dat de regio's toch niet in staat blijken om met elkaar 35 TWh te produceren, dan wordt door de decentrale overheden een verdelingssystematiek opgesteld. Deze verdelingssystematiek is vastgelegd in de zogenaamde Route 35. Hierbij zijn onder andere afspraken gemaakt over de situatie als een RES-regio haar aandeel niet levert en als een van de RES-partners haar aandeel niet levert. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat als die situatie zich voordoet, er eerst in onderling overleg met de regio wordt geprobeerd eruit te komen. Als deze bestuurlijke route niet lukt, zal het Rijk dwingende (juridische) interventies inzetten, zoals een het geven van een aanwijzing of het opstellen van een Rijksinpassingsplan.*

2. Consequenties van een referendumprocedure

Als bepaald zou zijn dat de RES referendabel is en een besluit zou zijn genomen over (opschorting van) de inwerkingtreding ervan, was naar verwachting de samenwerking met de RES-partners op

basis van gelijkwaardigheid en de afgesproken gezamenlijke ambitie in Noord-Holland van 6,3 TWh flink onder druk gezet.

Een verdere referendumprocedure zou namelijk de volgende knelpunten opleveren:

- *Tijdens de behandeling van het referendumverzoek zou in de Omgevingsverordening 2020/2022 geen nieuw, ruimer windregime worden opgenomen. Voor dit nieuwe regime is de RES immers leidend.*
- *Dit ruimere regime, bestaande uit een instructieregel aan gemeenten dat in RES zoekgebieden wind en wind + zon windparken kunnen worden gerealiseerd mits zorgvuldig ruimtelijk ingepast, geeft onze RES partners tijdig de ruimte om de RES naar eigen inzicht planologisch mogelijk te maken.*
- *De huidige planning is dat het nieuwe regime op 1 april 2022 in werking treedt middels de 1e partiële herziening van de Omgevingsverordening NH2020. Als moet worden gewacht op de uitkomst van de referendumprocedure, zal de inwerkingtreding van dit nieuwe ruimere regime vertraging oplopen.*
- *Dit betekent ook, dat gemeenten de RES waar het wind op land aangaat niet of maar beperkt kunnen uitwerken in hun bestemmingsplannen en andere ruimtelijk relevante besluiten. Dat komt omdat er in de huidige Omgevingsverordening NH2020 een verbod op nieuwe windparken in Noord-Holland Noord is opgenomen en ten aanzien van Noord-Holland Zuid bovenwettelijke eisen zijn gesteld, zoals de 600 meter eis tot gevoelige bestemmingen, de verplichte lijnopstelling van minimaal 3 windturbines en een maximale ashoogte van 120 meter. Hierdoor kan in Noord-Holland Noord op dit moment de RES voor wat betreft wind niet ruimtelijk worden uitgevoerd en in Noord-Holland Zuid maar beperkt. Ook het regime dat het UNESCO werelderfgoed beschermt, is in de nu geldende Omgevingsverordening te strikt gebleken voor de uitvoering van de RES. Ook dit regime zal worden versoepeld via de 1e partiële herziening van de Omgevingsverordening NH2020 (op basis van het Afwegingskader energietransitie stelling van Amsterdam en Hollandse waterlinie) en vervolgens in de Omgevingsverordening NH2022. Deze versoepeling geldt voor zowel wind- als zonprojecten.*
- *Gemeenten en initiatiefnemers zijn nu ruimtelijke besluiten en vergunningaanvragen aan het voorbereiden op basis van het in de ontwerp Omgevingsverordening NH2022 aangekondigde ruimere windregime. Dit regime treedt middels de 1e partiële herziening van de Omgevingsverordening NH2020 op 1 april 2022 in werking. Deze aanvragen kunnen (deels) niet worden vergund c.q. deze ruimtelijke besluiten kunnen deels niet worden vastgesteld als de RES waren opgeschort. De aanvragen/ruimtelijke besluiten voldoen dan immers niet aan de huidige eisen uit de OVNH2020 voor wat betreft windenergie en UNESCO werelderfgoed. Het is vervolgens de vraag of de RES regio's in Noord Holland de hierboven genoemde deadlines van 1 januari 2025 en die van 2030 wel kunnen halen, met mogelijke Rijksinterventie als gevolg.*

Overweging commissie

Zorgvuldigheid:
Bij de zorgvuldige voorbereiding van het bestreden besluit gaan bezwaarde en verweerders beiden in op twee onderdelen, namelijk de zorgvuldige voorbereiding van de RES en de zorgvuldige voorbereiding van het besluit om geen referendum te houden. Naar het oordeel van de commissie doet bij de behandeling van dit bezwaar alleen de zorgvuldige voorbereiding van het besluit om geen referendum te houden ter zake. Immers op 23 september 2021 kwam de commissie reeds tot de conclusie dat het besluit tot vaststellen van de RES niet open staat voor

bezwaar en beroep. De commissie is van oordeel dat met de technische briefing, de stukken bij de voordracht en de uitgebreide discussie in de vergadering van 5 juli jl. verweerders het besluit om geen referendum te houden zorgvuldig hebben voorbereid.

Motivering:
Niet ter discussie staat dat het besluit, zoals dat op de besluitenlijst van verweerders is opgenomen en ook gepubliceerd is in het Provinciaal Blad, niet gemotiveerd is. Verweerders geven aan dat dit inherent is aan de wijze van besluitvorming in Provinciale Staten.

Om aan het motiveringsbeginsel te voldoen is vereist dat de motivering het besluit moet kunnen dragen. Enerzijds is er het aspect van de juiste vaststelling van de feiten, anderzijds het aspect dat de vaststelling van de feiten dient te leiden (althans mag leiden) tot de genomen beslissing. Een ontbrekende of ondeugdelijke motivering kan in de bezwaarfase worden aangevuld of verbeterd. In het verweerschrift van 23 september 2021 en tijdens de hoorzitting op 7 oktober 2021 hebben verweerders een motivering voor het besluit om geen referendum te houden gegeven. Deze is enerzijds gelegen in het karakter van de RES en de plaats van de RES in eerdere en verdere besluitvorming en anderzijds in de knelpunten die een referendumprocedure zou opleveren.

De commissie overweegt dat met de voordracht, het verweerschrift en de mondelinge toelichting ter zitting de motivering is gegeven die aan het besluit zelf ontbreekt. Op de vraag of de gegeven motivering mag leiden tot de genomen beslissing wordt onder bezwaar 2 ingegaan.

Bezwaar 2:
Het besluit voldoet niet aan artikel 5 tweede lid onder n van de Referendumverordening.

Verweer:
Op de spoedeisendheid en de dringende noodzaak voor het met spoed uitvoeren van een energiestrategie en de kans dat de leefbaarheid in het geding komt, is ingegaan onder het verweer bij bezwaar 1.

Overweging commissie
De commissie overweegt dat de bevoegdheid in artikel 5 van de Referendumverordening een ruime discretionaire bevoegdheid geeft aan verweerders. Dat betekent dat verweerders, bij de toepassing van dit artikel, beoordelingsvrijheid hebben bij de vraag of het besluit onderwerp kan zijn van een referendum. Deze beoordelingsvrijheid, en de daarmee samengaande terughoudende rechterlijke toetsing, wordt ook onderstreept in verschillende uitspraken van rechtbanken en de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.[3]

De commissie merkt op dat in het verweerschrift onder het karakter van de RES en de knelpunten van een referendumprocedure, anders dan verweerders aangeven, niet direct wordt ingegaan op spoed/spoedeisendheid, dringende noodzaak of leefbaarheid. In die zin dat deze termen in de motivering niet voorkomen. Overigens komen deze termen ook niet allemaal voor in artikel 5 tweede lid onder n van de Verordening. Het gaat in dat lid om spoedeisende of dringende

[3] Zie onder meer: ABRvS 12 januari 2005, ECLI:NL:RVS:2005:AS2168, ABRvS 23 april 2014, ECLI:NL:RVS:2014:1402, Rechtbank 's-Gravenhage 16 november 2011, ECLI:NL:RBSGR:2011:BV0654 en Rechtbank Noord-Holland 21 december 2017 ECLI:NL:RBNHO:2017:11154

provinciale belangen. De commissie begrijpt dat de leefbaarheid wordt gezien als een provinciaal belang, al dan niet spoedeisend of dringend. Ter zitting is door verweerders toegelicht dat het karakter van de RES maakt dat er een dringend provinciaal belang is waardoor de uitvoering van het RES besluit niet kan worden uitgesteld.

In het verweer is uitgebreid ingegaan op het belang van de RES ten aanzien van het klimaatakkoord, de bijdrage aan de landelijke opgaaf, de landelijke termijnen die hieraan gesteld zijn, de borging van de RES in het omgevingsbeleid, de noodzaak om de Omgevingsverordening NH2020 te herzien conform de RES en het feit dat het Rijk dwingende interventies in kan zetten.

Wanneer wél een referendum gehouden zou worden, zou in de Omgevingsverordening 2020/2022 geen nieuw, ruimer windregime worden opgenomen. Zonder dit ruimere windregime is er voor de RES partners geen ruimte om de RES naar eigen inzicht planologisch mogelijk te maken, wat vertraging zou betekenen voor wind op land.

De commissie kan zich vinden in de stelling van verweerders dat hetgeen de RES moet bewerkstelligen gezien kan worden als een dringend provinciaal belang. Het referendum is weliswaar raadgevend, maar de uitkomst kan niet zonder mee ter zijde geschoven worden. Doordat de uitkomst van een referendum verwerkt moet worden in verdere besluitvorming, kan de huidige besluitvorming vertraagd worden. Dit heeft tot gevolg dat er geen ruimer windregime kan worden ingevoerd. Gevolg hiervan is dat planvorming bij gemeenten tot stilstand kan komen of in ieder geval zal vertragen. Hiermee komt het behalen van de deadlines uit het Klimaatakkoord in gevaar. De commissie acht het niet onaannemelijk dat het behalen van de doelstellingen uit het Klimaatakkoord niet alleen een landelijk, maar ook een provinciaal dringend belang is.

Bezwaar 3:
Het referendum is enkel raadgevend correctief, waardoor geen enkele uitvoering vertraagd zou worden.

Verweer:
Bij een referendumprocedure zullen de RES partners naar verwachting zeer terughoudend zijn in het vooruitlopend op de vaststelling daarvan opnemen van een gewijzigd regime in hun ruimtelijke besluiten en hun vergunningverlening. Zij nemen in dat geval immers het risico voor de gevolgen als de uitslag van een referendum leidt tot een besluit van verweerders tot een gewijzigd regime in de Omgevingsverordening. Ook initiatiefnemers zullen terughoudend zijn om onderzoek en voorinvestering te doen zolang er niet voldoende zekerheid is over de status van de RES en de uitwerking ervan in de Omgevingsverordening. Ook dit zal derhalve vertraging in de uitvoering van de RES opleveren.

Onder "consequenties van een referendumprocedure" onder bezwaar 1 zijn verweerders hierop nader ingegaan.

<u>Overweging commissie</u>
Onder bezwaar 2 is de commissie ingegaan op vertraging die kan optreden door het houden van een referendum. Feitelijk kan uitvoering van de RES doorgaan als een referendum georganiseerd wordt. Het is echter niet onaannemelijk, dat als gevolg van een referendum, partijen in de praktijk uitvoering van plannen die raken aan de RES wel degelijk *on hold* zetten.

Bezwaar 4:
Er kan volgens artikel 11.3 van de Referendumverordening parallel een referendum worden gehouden aan inwerkingtreding van een besluit, als dit geen uitstel kan lijden, en er dus bepaald kan worden “onverminderd de mogelijkheid over het besluit, een referendum te houden”.

Verweer:
Omdat verweerders hebben besloten dat het besluit niet referendabel is gelet op een uitzonderingsgrond op grond van artikel 5 van de Referendumverordening, zijn verweerders niet toegekomen aan een besluit over de inwerkingtreding van de RES in het kader van een referendumprocedure. Verweerders zouden bij een dergelijk besluit de aspecten die hiervoor zijn genoemd onder “consequenties van een referendumprocedure” onder bezwaar 1 en hun reactie op bezwaar 3 in overweging hebben genomen.

Overweging commissie
Gelet op artikel 11 eerste lid van de verordening hebben verweerders in hun vergadering van 5 juli 2021 moeten beslissen of gelet op artikel 5 van de verordening over het RES besluit een referendum kan worden gehouden en of de kennisgeving van bezwaarde voldoet aan artikelen 9 en 10 van de verordening.

Wanneer geoordeeld was dat geen van de in artikel 5 genoemde gevallen zich voordeed, en dat was voldaan aan artikel 9 en 10, dan was toegekomen aan artikel 11 derde lid van de verordening. Om aan dit derde lid toe te komen, moet echter wel eerst geoordeeld zijn dat over het besluit een referendum gehouden kan worden. In dit geval is geoordeeld dat dat niet het geval was.

In het geval dat een referendum wel mogelijk is, kan een referendum gehouden worden terwijl het besluit wel al in werking treedt. Dat kan alleen in die gevallen waarin het besluit geen uitstel kan lijden. De stelling van bezwaarde is in die zin juist dat een referendum niet in de weg hoeft te staan aan de inwerkingtreding van een besluit. Maar zoals hierboven beschreven, wordt aan deze stap niet toegekomen doordat al geoordeeld is, op grond van artikel 5 tweede lid onder n, dat over het besluit geen referendum kan worden gehouden.

ADVIES VAN DE COMMISSIE
De commissie komt op basis van de stukken en het besprokene tijdens de op 7 oktober 2021 gehouden openbare hoorzitting tot de conclusie dat het bestreden besluit niet herroepen hoeft te worden.

Het vorenstaande geeft de commissie aanleiding Provinciale Staten van Noord-Holland met betrekking tot het bezwaarschrift van Stichting Noord-Holland Referendum te Heemstede d.d. 13 augustus 2021 te adviseren bezwaarde in haar bezwaren te ontvangen en deze bezwaren, vanwege een motiveringsgebrek, gedeeltelijk gegrond te verklaren. De commissie adviseert om het bestreden besluit aan te vullen met de motivering, zoals gegeven in de voordracht, het verweerschrift en de mondelinge toelichting ter zitting.

Hoor- en adviescommissie

1696501/1721816

Haarlem 7 oktober 2021,

de Hoor- en adviescommissie,

Kamer IV

mr. L. Blommestijn,

fungerend secretaris

mr. G.E. Creijghton-Sluijk,

voorzitter

Hoor- en adviescommissie

1696501/1721811

Openbare zitting van Kamer IV uit de Hoor- en adviescommissie ingevolge de Algemene wet bestuursrecht (Awb) aan het Houtplein 33 te Haarlem op

Donderdag 7 oktober 2021 om 11.00 uur

V E R S L A G

van de behandeling van het bezwaarschrift ingevolge artikel 7:1 van de Awb van Stichting Noord-Holland Referendum te Heemstede (bezwaarde), tegen het besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland (verweerders) van maandag 5 juli 2021, waarbij is besloten dat het besluit tot vaststelling van de Regionale Energiestrategie 1.0 NHN en de Regionale Energiestrategie 1.0 NHZ (hierna gezamenlijk: de RES) niet referendabel is gelet op artikel 5 van de Referendumverordening.

Aanwezigen
de leden:

- Mw. mr. G.E. Creijghton-Sluijk, voorzitter
- Dhr. mr. M van Riessen
- Dhr. mr. B. Vis

- Mw. mr. L. Blommestijn, fungerend secretaris

namens bezwaarde:

- Dhr. R. Post
- Mw. M. Hogervorst
- Dhr. A. de Vogel

en namens verweerders:

- Dhr. mr. G. van der Veen
- Mw. Y. Koot

De voorzitter opent de vergadering en stelt aan de orde de behandeling van bovengenoemd bezwaarschrift. Zij heet de aanwezigen welkom, stelt de leden van de commissie voor en licht de functie van de Hoor- en adviescommissie toe. Vervolgens krijgt bezwaarde het woord.

Bezwaarde Post introduceert zichzelf en vertelt over de stichting, waarin verschillende burgerinitiatieven zich samengevoegd hebben vanuit zorgen die leven in de samenleving. De stichting is van mening dat de participatie in de RES niet klopt en niet goed getoetst is. Daarom heeft de stichting bezwaar gemaakt. Organisaties als Vattenfall worden genoemd als participant, maar het belang van de burger wordt niet meegewogen. Daarom wil de stichting het draagvlak onder de bevolking van Noord-Holland toetsen. Op basis van artikel 11 van de Referendumverordening kan een referendum ook parallel aan de inwerkingtreding van de RES plaatsvinden. Daarnaast is het een raadgevend referendum, dus de uitkomst van het referendum hoeft geen invloed te hebben op het besluit.

Bezwaarde Hogervorst geeft aan dat er is niet voldoende draagvlak onder de bevolking is voor de RES en dat daarom om een referendum verzocht is. Nu mag je alleen meepraten als je enigszins in het straatje van de RES denkt. Bezwaarde Hogervorst heeft aan verschillende participatiegroepen meegedaan en zij vindt het een grote poppenkast. Er is geen plan wat te doen bij stroomtekort door tekort aan wind of zon. Er zijn effectievere vormen van energieopwekking zoals kernenergie. Er wordt te gehaast gehandeld. De RES is niet haalbaar, dat blijkt ook uit de recente berichtgeving in de media over energiearmoede en de stijgende prijzen van gas en elektra. Bewoners moeten betrokken worden en zonder beïnvloeding worden geïnformeerd. De volksvertegenwoordigers moeten het volk vertegenwoordigen en geen plannen opdringen. Er mag geen haast toegepast worden en de mening van de bevolking moet getoetst worden

Bezwaarde De Vogel verwijst naar de verordening. Er moet ook naar de geest van de verordening gehandeld worden. De RES plannen waren in beginsel onduidelijk. Nu de plannen concreter worden, moeten deze getoetst worden bij de bevolking. De overheid leunt al 20 jaar achterover. Als eerder geanticipeerd was op klimaat en milieu, hadden burgers eerder kunnen worden betrokken. Het past niet binnen een democratie om door te gaan zonder de burger te consulteren. Uit de documentaire ‘Tegenwind’ blijkt dat er vaak economische belangen spelen. Windmolens kosten veel en kunnen niet gerecycled worden. De weg die nu ingeslagen wordt, zoals ook met biomassacentrales, werkt niet. Over 20 jaar zeggen we: ‘Dit is niet gelukt’. De burgers betalen en moeten ook betrokken worden.

Namens verweerders leest de heer Van Veen de pleitnota voor, welke bij het verslag gevoegd is. Hij geeft aan dat verweerders de discretionaire bevoegdheid hebben om te toetsen. Verweerders hebben deze bevoegdheid voor zichzelf gecreëerd in de verordening.

Namens verweerders gaat mevrouw Koot in op hetgeen bezwaarde stelt omtrent de schijnparticipatie. Er zijn echt honderden bijeenkomsten georganiseerd met duizenden deelnemers uit alle geledingen van de bevolking. Verweerders willen het juist breed voorleggen zodat iedereen mee kan denken. De inzet op wind en zon is afgesproken omdat dat bewezen technieken zijn die werkbaar zijn op de termijn die gesteld is. Verweerders blijven kijken naar nieuwe technieken die toepasbaar zijn. Verweerders bestrijden dat de haast veroorzaakt wordt

doordat 20 jaar niks gedaan is. Provincie Noord-Holland zet al zeker 15 jaar heel hard in op energietransitie met grote opgaven.

De voorzitter dankt beide partijen voor de toelichting en geeft aan beide erg op de inhoud ingaan. De commissie zal zich beperken tot de vraag of artikel 5 lid 2 sub n van de Referendumverordening juist toegepast is. Partijen verschillen van mening over de vraag in hoeverre er participatie is geweest. Dit wordt niet ten grondslag gelegd aan het besluit. De vraag is of het besluit nu alsnog goed gemotiveerd wordt, want er is terecht gesteld dat het besluit niet gemotiveerd is. Het gaat om de motivering van de spoedeisendheid en dringendheid. De voorzitter vindt dat de motivering geen onderscheid maakt wat betreft spoedeisendheid en dringendheid van de provinciale belangen. Want artikel 11 van de verordening geeft ook ruimte om wat met die spoedeisendheid te doen. Ligt de motivering dan meer in de spoedeisendheid of dringendheid, of is dit hetzelfde?

Namens verweerders geeft de heer Van Veen aan dat het dringende belang te maken heeft met het karakter van de RES. Er zijn afspraken gemaakt met het Rijk. Provincie Noord-Holland neemt daar het voortouw in. Er is dus een verantwoordelijkheid richting partners en het Rijk, dat is het dringende belang.

De voorzitter geeft aan dat je kan ook zeggen: 'als het nog maar een strategische verkenning is, waar ligt dan de dringendheid in?'

Verweerders wijzen erop dat het ook nog de vraag is waar het referendum over zou moeten gaan, wat de vraagstelling aan de burger dan is.

De voorzitter meent dat dat in het verzoek zou moeten staan.

Verweerders geven aan dat het niet zo duidelijk is.

Bezwaarde De Vogel merkt op dat het betrekken van de burger wel van belang is.

De voorzitter legt uit dat verweerders een discretionaire bevoegdheid hebben omtrent artikel 5 tweede lid onder n van de verordening en dat de commissie aftast waar de dringendheid en spoedeisendheid in zit.

Verweerders geven aan dat de RES voorbereid is door de regio, provinciale staten gaan er alleen mee akkoord (of niet).

Bezwaarde Post geeft aan dat de stichting niet tegen de RES is, alleen dan in een andere vorm. Nu moet de dringendheid en spoedeisendheid onderzocht worden. Er worden door verweerders veel redenen aangedragen die niet toepasbaar zijn, omdat parallel aan de RES ook een referendum gehouden kan worden.

De voorzitter geeft aan dat verweerders de verordening hebben vastgesteld waarin dit is opgenomen. De volgorde van de verordening bepaald dat artikel 11 alleen van toepassing als eerst beoordeeld wordt of een verzoek referendabel is of niet.

Verweerders beamen dit en geven aan dat artikel 11 derde lid wel degelijk een onderdeel van de besluitvorming geweest is.

Bezwaarde Post merkt op dat uit de stukken van provinciale staten blijkt dat het onderwerp technisch wel referendabel is, maar politiek niet. Het was bezwaarde niet duidelijk dat die volgorde toegepast wordt.

De voorzitter legt uit dat dit volgt uit de tekst in artikel 11 in combinatie met artikel 5, dat is volgordelijk. Het een sluit het ander uit.

Bezwaarde De Vogel merkt op dat het verzoek ook wel referendabel had kunnen zijn. Het is niet verplicht om geen referendum te houden op basis van artikel 5 tweede lid onder n.

De voorzitter geeft aan dat er daarom ook een groot belang is bij de motivering van het besluit.

Commissielid Van Riessen vraagt of het klopt dat de dringendheid niet ziet op tijd, maar op de dringendheid van het provinciaal belang.

Verweerders beamen dit.

Commissielid Van Riessen merkt op dat hij allemaal inhoudelijke bezwaren tegen de RES hoort, maar dat het daar in deze procedure niet over gaat. Hij begrijpt dat het de bedoeling is om met het referendum een ander soort RES te krijgen. Het verweer is dat een referendum vertragend werkt. Commissielid Van Riessen hoort bezwaarde zeggen dat het referendum en de RES parallel kan. Verweerders geven aan dat dit wel een effect zal hebben. Wat is het belang van bezwaarde?

Bezwaarde Hogervorst antwoordt dat er draagvlak moet zijn onder de bevolking. Er wordt te veel gehaast, te weinig onderzoek gedaan naar technieken en de gevolgen voor bevolking. Er kan meer bereikt worden als er zonder haast gehandeld wordt.

Commissielid Van Riessen vraagt of bezwaarde daarmee wil zeggen dat de deadlines niet in het gedrang komen?

Bezwaarde De Vogel antwoordt dat die waarschijnlijk wel in het gedrang komen. Hij heeft niet gezegd dat er niks gedaan is, maar wel dat er achterover geleund is. Er had eerder gehandeld moeten worden. De overheid leert niet. Nu moet er ingegrepen worden en blijkt dat alles moet wijken, zoals burgerinbreng.

De voorzitter merkt op dat bezwaarde daarmee zegt dat de dringendheid en spoed gecreëerd worden.

Bezwaarde De Vogel beaamt dit. De burger krijgt nu een pakket dat klaar is, wat tot teleurstelling zal leiden.

Commissielid Vis merkt op dat burgers die willen, kunnen participeren.

Bezwaarde Hogervorst antwoordt dat de burger op straat niet weet wat de RES is. Men wordt geïnformeerd over de RES, maar de burger weet niet dat de RES over windmolens en zonnepanelen gaat. Het Europees hof komt hier nu ook op terug en dat is wat bezwaarde lokaal ook vraagt.

Commissielid Van Riessen hoort bezwaarde zeggen dat er geen draagvlak is voor de RES onder de bevolking van Noord-Holland. Hij vraagt waar bezwaarde dit op baseert.

Bezwaarde Post geeft aan dat de stichting die signalen krijgt. Er worden nu dingen besloten die op een bijeenkomst zijn behandeld waar de bevolking bij aanwezig is, maar de bevolking mag niet meebeslissen.
Bezwaarde De Vogel geeft aan dat de RES ook meer zal gaan leven wanneer een referendum gehouden wordt.

De voorzitter merkt op dat het de vraag is of mensen dan wel weten waar ze over gaan stemmen.

Bezwaarde Post geeft aan dat er dan van te voren geïnformeerd zal worden.

Bezwaarde Hogervorst geeft een voorbeeld van bewoners van Zwanenburg en een onderzoek in gemeente Haarlemmermeer. De vragen waren sturend want de uitkomst om de plannen niet leuk te vinden waren er niet.

Commissielid Van Riessen vraagt of de RES in beton gegoten ligt tot 2030 of is het een organisch geheel? Kan er nog gevonden worden dat bijvoorbeeld een windturbine niet het juiste middel is?

Namens verweerders geeft mevrouw Koot aan dat wind en zonlicht bewezen technieken zijn, maar de ogen worden niet gesloten voor innovatie. Er zijn fantastische innovaties. Deze moeten zich nog bewijzen. De RES is niet in beton gegoten, maar verwacht niet dat er voor 2030 nog hele andere technieken toegepast worden. Er zijn 70 zoeklocaties aangewezen. Er is met belanghebbenden gekeken naar wat dat betekent voor de leefomgeving. Nu moet gekeken worden met welke locaties verder gegaan wordt. Er zijn bij de gemeenten forse participatieplannen met de bevolking.

Bezwaarde De Vogel begrijpt deze spagaat en ziet dat er de afgelopen 5 jaar weinig vooruitgang is qua technieken.

De voorzitter kondigt aan dat de aanwezigen een laatste maal de kans krijgen om nog iets te zeggen.

Bezwaarde Hogervorst verwijst naar de brief van 29 september 2021 waarmee het verzoek om de voorlopige voorziening afgewezen is. Er is geen zitting geweest, de stichting heeft alleen een brief gekregen.

Namens verweerders legt de heer van Veen uit dat dit een uitspraak van de voorzieningenrechter is die er voor gekozen heeft om het verzoek af te doen zonder hoorzitting.

De voorzitter merkt op dat de voorlopige voorziening los staat van het bezwaarschrift dat nu behandeld wordt en dat de commissie daar niet over adviseert.

Bezwaarde Hogervorst vraagt waarom er een Referendumverordening is als er geen gebruik van kan worden gemaakt. Het gaat dan niet om een voorziening tot referendum, maar om een voorziening tot gebakken lucht. Er waren ruim voldoende handtekeningen. Het referendum was technisch mogelijk, maar politiek niet. Dat de stichting technisch voldeed zou zwaarder moeten wegen dan de persoonlijke standpunten van politici.

Verweerders begrijpen het punt van bezwaarde heel goed. Artikel 5 tweede lid onder n geeft echter veel beoordelingsruimte aan verweerders om wel of niet een referendum te houden.

Bezwaarde De Vogel merkt op dat dat de verordening hol maakt, want zo kan altijd besloten worden om geen referendum te houden.

Verweerders geven aan dat dit meegenomen kan worden bij een evaluatie van de verordening.

Bezwaarde Post geeft aan dat bij het besluit de motivering omtrent de spoedeisendheid en het dringend provinciaal belang ontbreekt.

De voorzitter geeft aan dat de commissie hier op in zal gaan in het advies.

Nadat gebleken is, dat geen der aanwezigen behoefte heeft aan het maken van nadere opmerkingen, schetst de voorzitter in het kort het verdere verloop van de procedure en sluit zij de vergadering.

Haarlem 7 oktober 2021,

mr. L. Blommestijn,

fungerend secretaris

mr. G.E. Creijghton-Sluijk,

voorzitter

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 15 november 2021

Onderwerp: Bezwaarprocedure betreffende het besluit van PS van 5 juli 2021 inhoudende de vaststelling dat het besluit tot vaststelling van de RES 1.0 Noord-Holland Noord en de RES 1.0 Noord-Holland Zuid niet referendabel is gelet op artikel 5 van de Referendumverordening Noord-Holland 2018;

Kenmerk: 1654547/1748418

Bijlagen:

- ontwerp-beslissing op het bezwaarschrift
- het advies van de hoor- en adviescommissie

1. Inleiding

Op 5 juli jl. hebben PS een kennisgeving die was ingediend in het kader van de Referendumverordening afgewezen. Tegen dit besluit heeft de Stichting Noord-Holland Referendum een bezwaarschrift ingediend. Deze voordracht ziet op de bezwaarprocedure gericht tegen het besluit tot afwijzing van de kennisgeving tot het houden van een referendum op grond van artikel 5 van de referendumverordening.

Het bezwaarschrift is voorgelegd aan de onafhankelijke hoor- en adviescommissie (verder: de commissie). De commissie heeft overwogen dat het besluit in stand kan blijven, maar dat het aangevuld moet worden met een motivering. Conform dat advies is bijgevoegd ontwerp-besluit opgesteld. Het advies van de commissie is bijgevoegd.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Niet van toepassing

3. Financiering, communicatie en (burger)participatie

Niet van toepassing

4. Proces en procedure

De beslissing op het bezwaar wordt met het advies van de commissie naar bezwaarde toegestuurd. De stichting heeft de mogelijkheid om beroep in te stellen tegen het besluit.

5. Voorstel

Het presidium stelt u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

A.Th.H. van Dijk, voorzitter presidium

M. Admiraal, griffier presidium

Ontwerpbesluit

Nr. 67-2021

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van het presidium van 15 november 2021;

gelet op het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht en gelet op het advies van de hoor- en adviescommissie d.d. 7 oktober 2021.

besluiten:

Bijgevoegde beslissing op bezwaar vast te stellen.

Haarlem, 13 december 2021

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

wnd. statengriffier,

M232-2021/PS 13-12-2021
VERWORPEN

Motie ‘duidelijkheid over spoedeisendheid van referendabele besluiten’

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 13 december te Haarlem ter bespreking van agendapunt 9

Constaterende dat:

- De mate van spoedeisendheid van referendabele besluiten onduidelijk is voor de Noord-Hollander;
- Het laatste referendumverzoek geblokkeerd dreigt te worden op grond van artikel 5.3 van de referendumverordening;

Overwegende dat:

- Noord-Hollanders zicht moeten hebben op het al dan niet spoedeisende karakter van besluiten;
- Voor het verbeteren van het vertrouwen in de politiek in een vroeg stadium een duidelijke overweging over het al dan niet spoedeisende karakter van een referendabel besluit naar de Noord-Hollanders gecommuniceerd dient te worden;

Verzoekt Gedeputeerde Staten:

- bij ieder referendabel besluit bij publicatie hiervan aan te geven in hoeverre er sprake is van een spoedeisend karakter en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening,

Joyce Vastenhouw — Forum voor Democratie

Ilse Bezaan — Partij voor de Vrijheid

Provincie
Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
H.S.E.D. van Velzen-Donker
BEL/BS

Telefoonnummer +31235145660
donkerh@noord-holland.nl

Verzenddatum

10 NOV. 2021

Kenmerk
1501895/1719192

Uw kenmerk

Betreft: Vaststellen Europastrategie 2022-2030

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over vaststellen Europastrategie 2022-2030

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

Europastrategie 2022-2030
Voordracht PS

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

H.S.E.D. van Velzen-Donker

BEL/BS

Telefoonnummer +31235145660

donkerh@noord-holland.nl

Verzenddatum

- 2 DEC. 2021

Kenmerk

1501895/1749024

Uw kenmerk

Betreft: Addendum Europastrategie 2022-2030 Noord-Holland

Geachte leden,

In de GS-vergadering van 9 november 2021 hebben wij de Europastrategie 2022-2030 Noord-Holland vastgesteld. Deze is u inmiddels toegezonden ter behandeling tijdens uw vergadering op 13 december a.s.

Hierbij sturen wij u een herziene versie van de Europastrategie 2022-2030 Noord-Holland. De aanleiding hiervoor is als volgt:
Tijdens de bespreking van de Europastrategie 2022-2030 in de PS commissie EFB van maandag 28 november 2021 werd verzocht om ter verduidelijking een aantal tekstuele wijzigingen aan te brengen. Deze wijzigingen geven een nadere uitleg van de inhoud van de gekozen prioriteiten in de strategie.

Het gaat nadrukkelijk niet om het toevoegen van nieuwe thema's. In het proces van de ontwikkeling van de strategie hebben we gewerkt volgens het BOB-model van beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming en op die manier uw Staten meegenomen in elke stap van het proces. Eerder hebben wij, naar aanleiding van uw inbreng tijdens het BOT-overleg, in de kaderstellende notitie een voorstel gedaan voor de overkoepelende thema's en prioritaire onderwerpen in de Europastrategie. Zoals we eerder met u hebben besproken, is deze focus van belang om richting Europese instellingen een duidelijke boodschap af te geven. Europa is groot en er zijn veel belangen die de provincie raken. De provincie signaleert deze brede ontwikkelingen, maar voor een goede belangenbehartiging is focus en continuïteit van belang. Op 6 september 2021 is de kaderstellende notitie voor de Europastrategie ter beoordeling aan de Commissie EFB voorgelegd. Ter verduidelijking van de gekozen prioriteiten en de overkoepelende thema's is de kaderstellende notitie als bijlage bij dit addendum gevoegd.

Daarnaast informeren wij u met deze brief ook graag over het speerpunt m.b.t. blauwe waterstof. Tijdens de bespreking in de PS Commissie EFB van 28 november 2021 heeft u de gedeputeerde verzocht om na te gaan of het speerpunt over blauwe waterstof nog in lijn is met geldend provinciaal beleid. In de provinciale Waterstofstrategie (in november 2020 door GS vastgesteld) is blauwe

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

waterstof benoemd als transitiebrandstof in aanloop naar het volledig gebruik van groene waterstof. In deze waterstofstrategie staat daarover het volgende: "Om de Nederlandse waterstofeconomie echt van de grond te krijgen, is het belangrijk om de productie van groene waterstof op te schalen, de productie van blauwe waterstof op gang te brengen (in combinatie met opslag of hergebruik van de afgevangen CO2) en om de vraag naar waterstof in de industrie en zware mobiliteit te stimuleren." Hieruit komt duidelijk naar voren dat blauwe waterstof geldend Noord-Hollands beleid is en daarom kiezen wij ervoor om de strategie op dit punt niet te wijzigen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

Bijlage(n)
1. Overzicht tekstuele wijzigingen n.a.v. Commissievergadering EFB
2. Kaderstellende notitie Europastrategie Noord-Holland
3. Europastrategie 2022-2030 Noord-Holland (herziene versie)

Bijlage 1 Overzicht tekstuele wijzigingen n.a.v. Commissievergadering EFB

De wijzigingen/aanvullingen in de Europastrategie zijn in onderstaande tekst geel gearceerd. In de bijgevoegde Europastrategie zijn deze tekstuele wijzigen al opgenomen.

1.
Gezonde Leefomgeving met specifiek aandacht voor klimaat & biodiversiteit is een van de twee hoofdthema's in de Europastrategie, de overkoepelende thema's. Economie is het andere overkoepelende thema. Het voorstel is om de tekst onder 1.2 als volgt te verduidelijken:
De leefbaarheid en een vitale economie zijn de speerpunten van het Noord-Hollands beleid, waarbij het landelijk gebied een essentiële rol speelt, zowel voor de leefomgeving als voor het behoud en herstel van de biodiversiteit. De EU speelt een belangrijke rol op het gebied van bescherming van biodiversiteit, onder andere met de Europese biodiversiteitsstrategie dat een belangrijke pijler is binnen de EU Green Deal. Binnen het Huis van de Nederlandse provincies (HNP) werken wij samen met andere provincies en het IPO om dit dossier op de voet te volgen en de provinciale belangen gezamenlijk te behartigen. Vanzelfsprekend maken natuurherstel en het behoud van waterkwaliteit een belangrijk onderdeel uit van die belangen. Ook is biodiversiteit een kernpunt binnen ons land- en tuinbouwbeleid.

2.
Het voorstel is om de tekst onder 3.1.2 Doelen als volgt aan te vullen:
Bovengenoemde opgaven gaan verder dan onze provinciegrens, de landsgrens of zelfs de grenzen van de Europese Unie. Samenwerking en kennisuitwisseling op Europees niveau is voor Noord-Holland belangrijk om een aantal van deze belangrijke voorwaarden voor de energietransitie te kunnen bewerkstelligen. We gebruiken daarvoor met name de samenwerking in Randstadverband en CPMR (Conference of Peripheral and Maritime Regions). De komende periode willen wij voor de energietransitie ook nieuwe kansen verkennen voor samenwerking met andere Europese regio's op het gebied van arbeidsmarkt.

3.
Het voorstel om de tekst onder 3.4.2 Doelen als volgt aan te vullen:
De Europese Slimme en Duurzame Mobiliteitsstrategie bevat verschillende initiatieven die de komende jaren als leidraad gelden om tot nieuwe Europese wetgeving te komen en instrumenten te ontwikkelen om de mobiliteitstransitie te versnellen. Naar verwachting komen daar voor de provincie zowel verplichtingen als kansen uit voort die van invloed zijn op de uitvoering van het Noord-Hollands Perspectief Mobiliteit. Wij zoeken daarom samenwerking in Europees verband om Europa optimaal te laten bijdragen aan de integrale provinciale mobiliteitsopgaven. Ook werken we in MRA verband samen aan de mobiliteitstransitie en behartigen we gezamenlijk de belangen onder andere op het gebied van internationale spoorverbindingen.

Kaderstellende notitie voor de Europastrategie Noord-Holland 2022-2030

1. Inleiding

In deze kaderstellende notitie doen wij een voorstel voor thema's en onderwerpen om op te nemen in de Noord-Hollandse Europastrategie. De provincie Noord-Holland werkt in Europa samen in verschillende verbanden en coalities, afhankelijk van het onderwerp. Daarnaast kiezen we voor een eigen Europastrategie om accenten te leggen die voor Noord-Holland van belang zijn. De thema's in deze notitie komen voort uit een zorgvuldig doorlopen proces met uw Staten en na analyse van de raakvlakken tussen Europees beleid en provinciaal beleid en bijbehorende ambities.

De notitie die nu voorligt bevat de uitkomsten van het Benen op Tafel overleg van februari jl. Uit het open gesprek is een duidelijk beeld naar voren gekomen van specifieke onderwerpen binnen de overkoepelende thema's: (1) Gezonde Leefomgeving met specifiek aandacht voor klimaat & biodiversiteit en (2) Economie.

Deze notitie vormt het kader voor de thematische focus in de Europastrategie tot 2030.

2. De EU paraplu

We hebben de onderwerpen op deze manier in een paraplu gerangschikt:

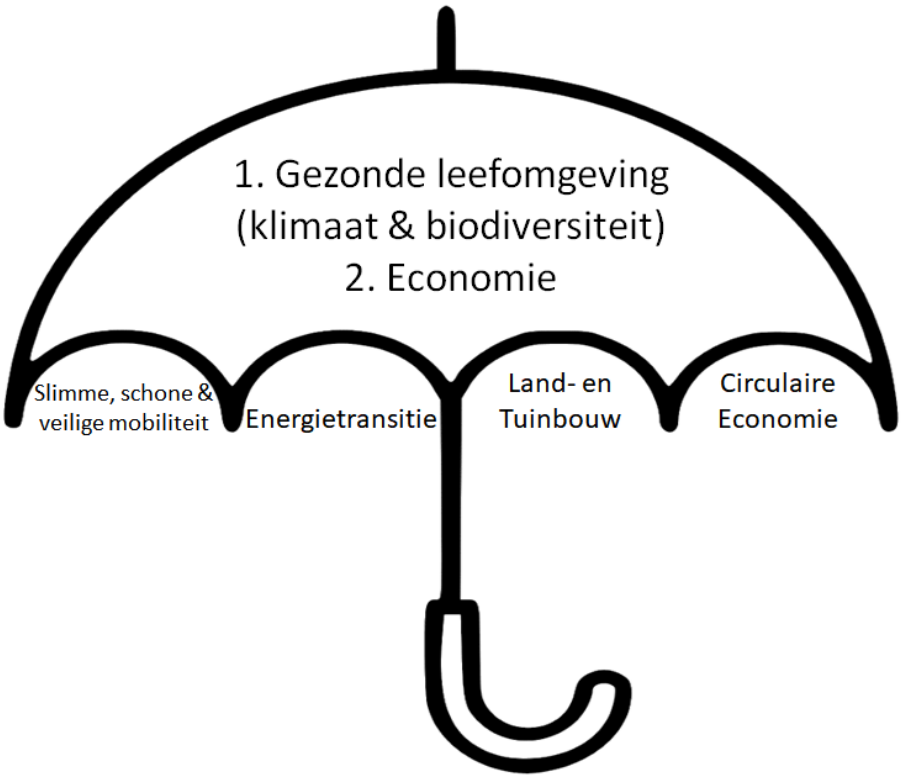

De EU paraplu

Wij stellen voor deze thema's een centrale plek te geven in de Europastrategie. Dit betekent dat de activiteiten in de Europastrategie steeds dienen bij te dragen aan de provinciale doelen op deze twee overkoepelende thema's. Ook vinden wij dat digitalisering een centrale plaats moet krijgen, omdat digitalisering bijdraagt aan de doelen die de provincie nastreeft.

Daarnaast zijn er de meer specifieke provinciale onderwerpen, die raken aan de overkoepelende thema's en die sterk beïnvloed worden door Europees beleid. De specifieke provinciale onderwerpen zijn: Slimme, Schone & Veilige Mobiliteit, Energietransitie, Land- en Tuinbouw en Circulaire Economie. De provincie wil nadrukkelijk op deze onderwerpen acteren. Dit betekent echter niet dat Noord-Holland bij de overige relevante onderwerpen niet betrokken is. We doen dit door maximaal gebruik te maken van onze Brusselse netwerken en samenwerkingen.[1]

In de Europastrategie beschrijven wij voor bovenstaande onderwerpen welke Noord-Hollandse belangen er op Europees niveau spelen en welke Europese activiteiten en samenwerkingen bijdragen aan het realiseren van de provinciale opgaven. Het gaat dan om signalering van relevante Europese beleidsontwikkelingen, signalering van kansen voor Europese subsidies en beleidsbeïnvloeding. In de Europastrategie formuleren wij de activiteiten zo concreet mogelijk met daarbij strategische keuzes over de samenwerkingsverbanden en netwerken die daarvoor worden ingezet.

Aansluitend op de Europese beleidstrajecten en provinciale beleidsagenda's zal de Europastrategie van 2022 tot en met 2030 van kracht zijn. Europese besluitvormingsprocessen kunnen vele jaren duren. Als basis van de provinciale betrokkenheid in Brussel is een lange termijnvisie en continuïteit dus van belang. Afhankelijk van ontwikkelingen in Brussel en in provinciaal beleid zal de Europastrategie echter ook ruimte bieden voor accentverschuivingen binnen de vastgestelde onderwerpen.

2.1 Overkoepelende thema's

Gezonde Leefomgeving en Economie
De Europese Green Deal biedt een aantal aanknopingspunten om de economie te verduurzamen en transities op bijvoorbeeld het gebied van energie en mobiliteit te versnellen. De provincie onderstreept het belang van strenge Europese normen, bijvoorbeeld voor CO2-reductie, om verduurzaming te versnellen met behoud van een gelijk Europees speelveld. Daarnaast zien we Europa als een belangrijke partner om duurzame innovatie te stimuleren.

Ons economisch beleid is gericht op het verbeteren van zowel de welvaart als het welzijn van (de inwoners van) de provincie. De combinatie van ruimte en groen enerzijds en de internationale faciliteiten en activiteiten zoals onder andere in de metropoolregio Amsterdam anderzijds maakt Noord-Holland aantrekkelijk voor veel verschillende vormen van bedrijvigheid. De activiteiten in de Europastrategie dragen bij aan het behouden en versterken van de economische concurrentiepositie en het vestigingsklimaat van de provincie, waarbij specifiek aandacht is voor een gezonde leefomgeving. Een gezonde omgeving waar je woont, werkt of recreëert en die uitnodigt tot een gezonde leefstijl. De balans tussen economische belangen en het belang van een gezonde leefomgeving is de kern van ons Europees beleid op de lange termijn. Op de korte termijn is er ook aandacht voor groen en duurzaam herstel van de economie. Dit is een belangrijke pijler van zowel het EU Coronaherstelfonds[2] als van ons economisch beleid en biedt mogelijk kansen voor de uitvoering van motie 42.

[1] Denk bijvoorbeeld aan de samenwerking in Randstadverband, waarbij we met de provincies Flevoland, Utrecht en Zuid-Holland afspraken hebben gemaakt over dossierverdeling. Dit maakt het mogelijk om effectiever belangen te behartigen en efficiënter samen te werken.

[2] EU Recovery and Resilience Facility (RRF)

2.2 Specifieke onderwerpen

Slimme, Schone & Veilige Mobiliteit
De groei van het aantal inwoners en de werkgelegenheid in de provincie zorgt voor meer mobiliteit, meer vraag naar energie en meer vraag naar ruimte en infrastructuur. Daarbij verandert de manier waarop we reizen door technologische ontwikkelingen, de energietransitie en de verstedelijkings- en woningbouwopgaven. De provincie zet zich daarom, onder de noemer 'slim, schoon en veilig', in om bij te dragen aan de (duurzame) mobiliteitstransitie.

Als onderdeel van de Europese Green Deal presenteerde de Europese Commissie eind 2020 de Slimme en Duurzame Mobiliteitsstrategie. Deze strategie moet bijdragen aan de Europese doelstelling om in 2050 de uitstoot in de transportsector met 90% te verminderen en tegelijkertijd een slimme, veilige, concurrerende en toegankelijke connectiviteit te realiseren. De Europese Unie nodigt stakeholders uit om mee te denken over de uitwerking van de strategie in wetgeving en in doelstellingen, zoals het stimuleren van kennisuitwisseling en grensoverschrijdende projecten. Naar verwachting komen daar voor de provincie zowel verplichtingen als kansen uit voort die van invloed zijn op de Noord-Hollandse doelen voor slimme, schone en veilige mobiliteit. Om Europa optimaal te laten bijdragen aan de provinciale mobiliteitsopgave, formuleren we in de Europastrategie welke Europese activiteiten bijdragen aan de uitvoering van het Noord-Hollands Perspectief Mobiliteit en de Focus Smart Mobility.

Energietransitie
De energietransitie vormt de basis voor het realiseren van onze doelen op het gebied van gezonde leefomgeving, verduurzaming van de economie en de mobiliteitstransitie. De provincie streeft naar beleid en maatregelen waarbij energietransitie en gezondheidswinst hand in hand gaan. Zowel de EU als de provincie zetten in op energiebesparing en de ontwikkeling van hernieuwbare energie. De komende jaren ontwikkelt de Europese Commissie richtlijnen en instrumenten om de transitie naar een klimaatneutraal Europa in 2050 te stimuleren, welke van invloed zullen zijn op de provinciale ambities. Zo is het succes van de energietransitie in het Noordzeekanaalgebied en Den Helder onder andere deels afhankelijk van Europese plannen op het gebied van waterstof, de ontwikkeling van een Europese infrastructuur voor duurzame brandstoffen en de bouw van energiehubs op de Noordzee. Daarom zijn ook de ontwikkelingen rondom de Europese Industriestrategie en de kansen die voortvloeien uit het mechanisme voor een rechtvaardige transitie (o.a. het Just Transition Fund) relevant. Onze Europese inzet wordt onder meer bepaald op basis van de volgende provinciale beleidsagenda's: Bouwstenen adaptieve uitvoeringsstrategie energie-infrastructuur 2020-2024, Waterstofstrategie, Regioplan Noordzeekanaalgebied en Programma Tata Steel 2020-2050.

Land- en Tuinbouw
De economische waarde van de land- en tuinbouwsector is groot voor Noord-Holland. De agrarische sector, en met name de tuinbouwsector levert producten van hoge kwaliteit voor de nationale, Europese en mondiale markt. Bovendien is de innovatie in de sector een belangrijk exportproduct voor Nederland. De hoogwaardige en uiterst efficiënte (Nederlandse) tuinbouwsector kan, met innovatieve oplossingen, een gidsrol spelen bij het behalen van de Europese duurzaamheidsambities. Zij levert een belangrijke bijdrage aan het verwezenlijken van de doelstellingen zoals uiteengezet in de Europese Green Deal, de van boer-tot-bord strategie en de biodiversiteitsstrategie 2030. In Europees verband heeft Noord-Holland zich de afgelopen jaren ingezet om innovatie en duurzaamheid in de land- en tuinbouwsector te stimuleren. Door het delen van kennis, opzetten van lobbytrajecten en aangaan van samenwerkingen met partners heeft Noord-Holland in Brussel op dit dossier een stevige positie opgebouwd. Deze positie willen wij de komende jaren verder benutten om in Europa aandacht en actie te organiseren voor de benodigde transitie van de land- en

tuinbouw. Wij richten ons onder meer op kansen om de Europese boer-tot-bord strategie optimaal te laten bijdragen aan onze eigen voedselvisie. Daarbij blijven wij ons inzetten voor een meer duurzame besteding van de middelen in het Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Een omslag van de inzet van landbouwsubsidies, met aandacht voor bodemkwaliteit, biodiversiteit en klimaat, is van belang om op Europees en provinciaal niveau de transitie van de landbouwsector te kunnen waarborgen.

Circulaire Economie
Grondstoffen worden steeds schaarser en hierdoor zal het huidige economische systeem uiteindelijk vastlopen. De provincie streeft ernaar om het gebruik van primaire grondstoffen tot een minimum te beperken en grondstoffen, producten en materialen op een hoogwaardige manier in de keten te behouden. Dit vraagt om een systeemverandering waarvoor stimulerende wet- en regelgeving nodig is, bij voorkeur op Europees niveau, om een gelijk internationaal speelveld te behouden. Zo zou het verplicht stellen van een minimumnorm voor het gebruik van recyclaten, bijvoorbeeld voor plastics en textiel, het hergebruik van deze grondstoffen een enorme stimulans kunnen geven. In het Actieplan Circulaire Economie van de EU zien we veel ambities om de transitie naar een circulaire economie te versnellen. Hier liggen kansen voor de provincie om samen met onze partners in Europa de benodigde concrete veranderingen in de wet- en regelgeving te realiseren, zoals beschreven in de Noord-Hollandse Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025. Ook willen we Europese subsidiemogelijkheden tijdig signaleren, zodat innovatieve projecten en bedrijven, die bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie, daarvan kunnen profiteren.

3. Vervolg

De komende maanden werken wij op bovenstaande onderwerpen de concrete Europese activiteiten uit. In het najaar van 2021 leggen we u de Europastrategie 2022-2030 ter besluitvorming voor.

Europastrategie 2022-2030 Noord-Holland

Voorwoord Ilse Zaal

Europese ambities hebben grote invloed op lidstaten en regio's in de Europese Unie (EU). Bovendien zie ik de Europese ambities ook als kans om Noord-Holland de komende jaren te helpen in de transitie naar een toekomstbestendige en klimaatneutrale samenleving.

Ons eigen beleid en opgaven worden namelijk beïnvloed door de kaders in de Europese Green Deal, het plan dat van de EU een moderne, grondstoffenefficiënte en concurrerende economie moet maken. De Green Deal is kaderstellend, omdat die wettelijk vastgestelde doelen kent van minimaal 55% reductie van broeikasgassen in 2030 in de hele Europese Unie, én streeft naar een klimaatneutraal continent in 2050. Dat zijn forse opgaven, die wij alleen door samenwerking en een actieve houding in Europa kunnen waarmaken. Deze opgaven hebben veel raakvlakken met het beleid in Noord-Holland, waardoor er ook kansen zijn om ons eigen beleid en de transitie in Noord-Holland te stimuleren. Ik wil deze kansen benutten, zodat we zorgdragen voor een gezonde leefomgeving voor mens, dier, natuur en bedrijf.

De Europastrategie beschrijft onze Europese prioriteiten voor de komende acht jaar. Elke gedeputeerde is vanuit de eigen portefeuille betrokken bij de inhoudelijke Europese dossiers. In de strategie staan onze Europese activiteiten bij de bijbehorende dossiers benoemd. Zelf ben ik lid van het Comité van de Regio's, waar ik samen met lokale en regionale bestuurders adviezen uitbreng aan de Europese instituties. Dit doe ik in het belang van de regio's, en dus in het belang van Noord-Holland. De EU werkt aan het verbeteren van het klimaat en de groene en digitale transitie, ik ben blij dat ik daar mijn steentje aan mag bijdragen.

Haarlem, najaar 2021

Ilse Zaal

Gedeputeerde economie, landbouw & visserij, recreatie & toerisme, arbeidsmarkt, Europa, dierenwelzijn en bestuur [1]

[1] NB: de Europastrategie loopt voor een periode van acht jaar. In de tekst staan de huidige bestuurders genoemd. Tijdens de looptijd kunnen de namen van bestuurders veranderen, wanneer zij niet meer in de huidige functie actief zijn.

Hoofdstuk 1 Introductie

1.1 Waarom een Noord-Hollandse Europastrategie?

Europees beleid heeft direct impact op Noord-Holland. Europese kaders werken door in nationaal beleid en/of moeten rechtstreeks worden toegepast of uitgevoerd door provincies. Zo wordt provinciaal beleid op het gebied van landbouw, natuur en duurzaamheid grotendeels bepaald door Europese wet- en regelgeving. Ook is de Noord-Hollandse economie sterk internationaal georiënteerd en daarmee afhankelijk van het vrije verkeer van personen en goederen. Daarom is het belangrijk Europese beleidsontwikkelingen tijdig te signaleren en te duiden wat (nieuwe) Europese wet- en regelgeving voor de provincie betekent. Dit geeft ons de kans om mee te denken met Europees beleid en waar nodig te beïnvloeden. Daarnaast biedt Europa kansen op het gebied van kennis en financiën.

Noord-Holland kent flinke specifieke opgaven waarvoor grote transities in de regio nodig zijn. De EU creëert de randvoorwaarden die deze transities mogelijk maken. De Europese Green Deal is de strategie die de komende decennia het kader stelt om de klimaatdoelstellingen in Europa te behalen. Lidstaten hebben ingestemd met 55% reductie van broeikasgassen in 2030 en een klimaatneutraal continent in 2050. Binnen de Green Deal publiceert de Europese Commissie voorstellen met scherpere milieunormen en bindende doelstellingen voor de uitstoot van CO2. Deze voorstellen kunnen aanpassingen in het Nederlandse beleid betekenen en daarmee gevolgen hebben voor het beleid in onze provincie.

In de Europastrategie beschrijven wij voor specifieke onderwerpen welke Noord-Hollandse belangen er op Europees niveau spelen en welke Europese activiteiten en samenwerkingen bijdragen aan het realiseren van de provinciale opgaven. Het gaat dan voornamelijk om signalering van relevante Europese beleidsontwikkelingen, signalering van kansen voor Europese subsidies en daadwerkelijke beleidsbeïnvloeding. Ook is het belangrijk dat we ons ervan bewust zijn dat we buiten de eigen regio kijken voor de oplossingen van problemen. Hiervoor biedt het Europese project bij uitstek kansen. Noord-Holland zoekt samen met andere Europese regio's naar oplossingen voor uitdagingen die op elkaar aansluiten. Voor die samenwerkingen is ons lidmaatschap van diverse Europese netwerken een goede uitgangspositie.

1.2 Ontwikkelingen Europa

Sinds 2019 werkt de Europese Unie aan een groene en digitale transitie. De volgende prioriteiten gaan de komende decennia het Europese beleid bepalen:

- De Europese Green Deal
- Een Europa dat klaar is voor het digitale tijdperk
- Een economie die werkt voor de mensen
- Een sterker Europa in de wereld
- Bevordering van onze Europese levenswijze
- Een nieuwe impuls voor de Europese democratie

Zoals gezegd raakt vooral de Europese Green Deal het Noord-Hollandse beleid. In de Green Deal worden de Europese ambities uiteengezet op bijvoorbeeld het gebied van de energietransitie, duurzame en slimme mobiliteit, verbetering van de Europese biodiversiteit, het tegengaan van milieuverontreiniging, duurzaam bouwen en renoveren, circulaire economie en duurzame

landbouw. Deze ambities hebben veel raakvlakken met provinciale thema's, zoals meedoen aan het realiseren van de klimaatambities, de inzet op energiebesparing en de opwekking van duurzame energie. Daarbij wil de provincie de transitie maken naar klimaatneutrale en circulaire bouw en werken aan duurzame verstedelijking. Daarnaast wil de provincie de gezonde leefomgeving bevorderen, waarbij de aandacht speciaal gericht is op de problemen met zeer zorgwekkende stoffen en de verbetering van schone lucht. De leefbaarheid en een vitale economie zijn de speerpunten van het Noord-Hollands beleid, waarbij het landelijk gebied een essentiële rol speelt, zowel voor de leefomgeving als voor het behoud en herstel van de biodiversiteit. De EU speelt een belangrijke rol op het gebied van bescherming van biodiversiteit, onder andere met de Europese biodiversiteitsstrategie dat een belangrijke pijler is binnen de Green Deal. Binnen het Huis van de Nederlandse provincies (HNP) werken wij samen met andere provincies en het IPO om dit dossier op de voet te volgen en de provinciale belangen gezamenlijk te behartigen. Vanzelfsprekend maken natuurherstel en het behoud van waterkwaliteit een belangrijk onderdeel uit van die belangen. Ook is biodiversiteit een kernpunt binnen ons land- en tuinbouwbeleid.

- **1.3 Prioritaire thema's**

Het is belangrijk om prioritering aan te brengen in de thema's waar wij richting de EU op inzetten. Er speelt veel in de EU, maar niet alles wat op Europees niveau speelt is even relevant voor de provincie. Om onze boodschap over te brengen, is continuïteit van belang, zodat op de lange termijn een duidelijk profiel wordt opgebouwd en we een betrouwbare samenwerkingspartner zijn. Door binnen onze Europese activiteiten voor acht jaar het accent te leggen op een aantal specifieke inhoudelijke opgaven kunnen we die continuïteit in onze boodschap waarborgen. In de kaderstellende notitie voor deze Europastrategie is vastgesteld dat we werken met twee overkoepelende thema's:

- Gezonde Leefomgeving met specifiek aandacht voor klimaat & biodiversiteit
- Economie

Deze thema’s hebben een centrale plek in de Europastrategie met duurzaamheid als rode draad. Dit betekent dat de activiteiten in de Europastrategie steeds bijdragen aan de provinciale doelen op deze twee overkoepelende thema’s. Wij streven naar behoud en versterking van de economische concurrentiepositie en het vestigingsklimaat van de provincie, waarbij specifiek aandacht is voor een gezonde leefomgeving. Een gezonde omgeving waar je woont, werkt of recreëert en die uitnodigt tot een gezonde leefstijl. De balans tussen economische belangen en het belang van een gezonde leefomgeving is de kern van ons Europees beleid op de lange termijn. De specifieke provinciale opgaven die bijdragen aan de overkoepelende thema's zijn de volgende:

1. Energietransitie
2. Land- & Tuinbouw
3. Circulaire Economie
4. Slimme, Schone & Veilige Mobiliteit

Aansluitend op de Europese beleidstrajecten en de provinciale beleidsagenda's zal de Europastrategie van 2022 tot en met 2030 van kracht zijn. Een aantal beleidsagenda's bij de provincie loopt tot 2030, zoals bijvoorbeeld de Voedselvisie. De prioritaire opgaven worden verderop in deze strategie uiteengezet in lobbydoelen voor de komende acht jaar. Europese besluitvormingsprocessen kunnen vele jaren duren. Als basis van de provinciale betrokkenheid in Brussel is een lange termijnvisie en continuïteit van belang. Afhankelijk van ontwikkelingen in

Brussel en in de provincie, zoals provinciale verkiezingen, zal de Europastrategie ook ruimte bieden voor accentverschuivingen binnen de vastgestelde onderwerpen.

Digitalisering

Net als duurzaamheid loopt digitalisering als een rode draad door het Europese beleid heen. Digitalisering is een belangrijke voorwaarde om de Europese doelen binnen de Green Deal te halen. De Green Deal is naast een groene transitie ook een digitale transitie. Ook voor Noord-Holland is digitalisering een belangrijke voorwaarde om de transitiedoelen op prioritaire opgaven te behalen. Wij volgen daarom de Europese ontwikkelingen op het gebied van digitalisering die invloed hebben op ons eigen beleid. Een belangrijke ontwikkeling is bijvoorbeeld de Europese routekaart met digitale doelstellingen voor 2030. Ook staan er diverse wetgevende en niet-wetgevende beleidsinitiatieven op het programma. Zoals de Europese Wet Digitale Diensten, de concretisering van het Witboek Kunstmatige Intelligentie (AI), doelstellingen voor Europa's digitale decennium 2030 en het Datapakket gecombineerd met de Databankrichtlijn. Daarnaast biedt digitale innovatie in Noord-Holland in Europees verband ook kansen, bijvoorbeeld via het *Digital Europe Program* waar de MRA als Europese digitale innovatie hub in samenwerking met andere regio's aan zou kunnen deelnemen. Datacenters spelen een belangrijke rol in de Noord-Hollandse groene en digitale transitie. Zij maken het datagebruik, de opslag en de digitale innovaties die de transities dragen mogelijk. In Noord-Holland zijn 57 datacenters gevestigd, de Metropoolregio Amsterdam is één van de grootste Europese hyperconnectiviteit / datacenter hubs. Vanuit deze hubs zijn er veel en goede verbindingen naar alle Europese landen en regio's. Die hubs zijn cruciaal voor de distributie van data. Ons streven is om de meest duurzame en innovatieve datacenter hub in Europa te worden.

Hoofdstuk 2 Europese activiteiten

2.1 Soorten activiteiten

Het hoofddoel van onze Europese activiteiten is om de Europese Unie en onze Europese samenwerkingen optimaal te laten bijdragen aan de uitvoering van ons eigen beleid. Onze activiteiten zijn grofweg onder te verdelen in drie punten:

1. *Monitoring van relevante Europese wet- en regelgeving en signalering van kansen en belemmeringen*

Voor de provincie is het belangrijk om op de hoogte te zijn van Europese ontwikkelingen. Dit geeft ons de mogelijkheid om in een vroeg stadium te bepalen wat deze ontwikkelingen betekenen voor de uitvoering van ons eigen beleid, welke mogelijke kansen dit biedt en om zo nodig Europees beleid te beïnvloeden. Zo is het belangrijk om de voorstellen in het Europese *Fit For 55*-pakket te volgen die grote invloed kunnen hebben op onze eigen Omgevingsvisie 2050. Een vereiste hierbij is dat de ambtelijke organisatie tijdig reageert op de ontwikkelingen in Brussel. Ook blijven wij ons voor de monitoring van EU beleid inzetten op een goede samenwerking met andere provincies in zowel Randstadverband als in het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP). Wij organiseren daarvoor de benodigde ambtelijke capaciteit.

2. *Het beïnvloeden van Europese beleidsteksten door meedenken tijdens beleidsontwikkeling en het aankaarten van belemmerende wet- en regelgeving*

Wij vinden het belangrijk dat EU beleid en ons eigen beleid zoveel mogelijk op elkaar aansluiten en elkaar versterken. Soms werkt EU wet- en regelgeving belemmerend voor de uitvoering van ons beleid, tegelijkertijd bieden Europese ambities ook kansen die bijdragen aan onze doelstellingen. Voor de prioritaire onderwerpen in deze Europastrategie zoeken we daarom naar mogelijkheden om Europees beleid te beïnvloeden. De speerpunten voor de komende jaren staan in hoofdstuk 3. De beleidsbeïnvloeding staat altijd in dienst van de Noord-Hollandse ambities die we met elkaar in verschillende beleidskaders hebben vastgesteld. Ook bij de ontwikkeling van nieuw Noord-Hollands beleid bekijken wij de Europese dimensie en welke Noord-Hollandse belangen daarbij spelen.

3. *Kennisuitwisseling*

Het uitwisselen van kennis met andere regio's, belangrijke partners en in netwerken is van belang om effectief en efficiënt Europese ontwikkelingen te kunnen signaleren en beleid te kunnen beïnvloeden. Het kennisdelen zorgt ervoor dat we een betrouwbare partner zijn en dat we posities kunnen opbouwen in Brussel. Dit brengt ons in de gelegenheid om met Europese instellingen aan tafel te zitten. Ook leren we graag van andere regio's hoe zij met vergelijkbare uitdagingen omgaan en delen we innovaties uit onze eigen provincie om Noord-Hollandse innovatieve ondernemers te ondersteunen. Consistentie op thema's is daarbij van belang, zodat kennisuitwisseling en beleidsbeïnvloeding elkaar continu versterken. Daarom zetten wij ons de komende acht jaar voor zowel kennisuitwisseling als beleidsbeïnvloeding in op de prioritaire onderwerpen in deze strategie. Hiervoor is nodig dat we op Europees niveau meedoen in onze netwerken en daar inhoudelijk relevante informatie delen.

2.2 Netwerkvorming

Ten behoeve van de effectiviteit en efficiëntie van deze activiteiten werken wij samen met andere provincies en regio's. Op die manier creëren we de massa die nodig is om ons geluid te versterken. De netwerkorganisaties doen een deel van ons werk in de zin van het verzamelen en delen van informatie en het analyseren van nieuw beleid en nieuwe regelgeving. Ook door bilaterale

samenwerkingen met Europese regio's aan te gaan, kunnen we van elkaar leren en elkaar helpen. Deze samenwerkingen zijn gebaseerd op onderling vertrouwen en wij zetten ons daarom in om de relatie met onze Europese partners en netwerken te versterken. In de bijlage is een lijst gevoegd met onze belangrijkste Europese samenwerkingsverbanden en netwerken. Afhankelijk van de thematiek bepalen wij welk(e) netwerk(en) we hoe benutten.

2.3 Gebruik maken van Europese financieringskansen

In het verleden heeft de provincie de keuze gemaakt om actief in te zetten op de Europese subsidieprogramma's waar de provincie Noord-Holland (mede) de regie over heeft. De provincie is nauw betrokken bij de uitvoering van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO, bestaande uit de programma's Kansen voor West en Interreg) en het Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP). Deze programma's zien wij als een belangrijk instrument om ons eigen economische beleid tot uitvoering te brengen. Kansen voor West vormt een onderdeel van onze MKB-innovatie instrumenten. Via het Kansen voor West programma investeert de provincie Noord-Holland (in de periode 2022-2029 ruim €37 miljoen Europees geld) in regionale economische activiteiten met sociale, economische, publieke en private partners. Het programma heeft een sterke nadruk op innovatie, valorisatie en klimatologische transitieopgaven en geeft daarmee uitvoering aan de twee overkoepelende thema's uit de Europastrategie: Economie en Gezonde Leefomgeving. POP wordt ingezet als instrument om de verduurzaming van de landbouw te stimuleren. Door onze betrokkenheid zorgen we ervoor dat de doelen van deze programma's aansluiten op provinciaal beleid en dat partijen in Noord-Holland aanspraak kunnen maken op deze subsidiegelden.

Naast deze programma's heeft de EU veel thematische subsidieprogramma's waar de Europese Commissie zelf de regie heeft en stakeholders de mogelijkheid geeft om subsidie aan te vragen. Voor de aankomende programmaperiode zien wij dat veel van deze thematische programma's steeds meer aansluiten op provinciaal beleid. Zo sluiten de Europese instrumenten die voortkomen uit de EU Green Deal en het bijbehorende '*Fit for 55*'-pakket goed aan op onze provinciale ambities om een groene transitie te bewerkstelligen. Het is onze ambitie om deze Europese subsidiekansen optimaal te benutten. Dit vraagt dat wij tijdig Europese financieringskansen signaleren en waar mogelijk Europees beleid beïnvloeden.[2]

2.4 Verbinding met Internationalisering

Het vestigingsklimaat van Noord-Holland biedt veel kansen voor internationale bedrijven en voor Noord-Hollandse bedrijven op de internationale markt. Via de opgave Internationalisering binnen ons economisch beleid stimuleren wij deze kansen. Op het gebied van kennisuitwisseling en ondersteuning van het MKB zien wij raakvlakken tussen de Europastrategie en Internationalisering. Wij streven ernaar om de activiteiten op het gebied van internationale zaken en Europese zaken zoveel mogelijk op elkaar te laten aansluiten. Binnen onze Europese activiteiten richten wij ons op de prioritaire onderwerpen in de Europastrategie. Voor andere internationale kansen wordt de Leidraad Internationale Zaken als afwegingskader gebruikt.

[2] Daarvoor maken we o.a. gebruik van onze samenwerkingen in Randstadverband en het HNP. Voor tijdige signalering van Europese subsidiekansen heeft Europa Decentraal o.a. in samenwerking met het HNP en IPO een EU fondsenwijzer ontwikkeld. Deze online fondsenwijzer helpt decentrale overheden, die op zoek zijn naar financiering voor een bepaald project.

Hoofdstuk 3 Prioritaire onderwerpen

3.1 Energietransitie

3.1.1 Context

De provincie onderschrijft de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs en werkt mee aan de uitvoering van het Nederlands klimaatbeleid. In het Actieprogramma Klimaat 2020-2023 van de provincie staan de acties die Noord-Holland uitvoert met een doorkijk naar 2030. Het Actieprogramma laat zien hoe groot de opgave is en dat er flinke investeringen nodig zijn om de klimaatdoelstellingen van Parijs te behalen. Ondertussen is in Europees verband vastgesteld de klimaatdoelstelling te verhogen en minimaal 55 procent CO_2 -reductie (ten opzichte van 1990) te realiseren in 2030 in plaats van de 49 procent waar Noord-Holland naar streeft. De energietransitie stelt ons voor een flinke opgave en biedt tegelijkertijd ook kansen voor de verduurzaming van onze samenleving en de Noord-Hollandse economie.

Zoals in het 'Actieprogramma Klimaat' wordt gesteld, is beschikbaarheid van de juiste energie-infrastructuur met voldoende capaciteit een essentiële randvoorwaarde om de energietransitie in Noord-Holland te laten slagen. Zonder een goede energie-infrastructuur zijn duurzame ontwikkelingen op het gebied van energie, gebouwde omgeving, industrie, landbouw en mobiliteit niet mogelijk. Onderdeel van deze infrastructuur en een prioriteit van de provincie is waterstof. Noord-Holland ziet groene waterstof als onmisbare energiedrager om een duurzame, CO2-vrije energievoorziening te realiseren. Zolang er onvoldoende groene waterstof beschikbaar is om de klimaatdoelen te halen, zien we blauwe waterstof tijdelijk en gedurende de transitiefase als duurzaam alternatief. Het kan dienen als opslag voor overtollige groene elektriciteit en kan worden gebruikt voor veel toepassingen in de industrie en mobiliteitssector. Met name in de (zware) industrie is het mogelijk om met waterstof een grote duurzaamheidsslag te maken. Het Noordzeekanaalgebied (NZKG) en Den Helder zijn belangrijke energieknooppunten. Deze Noord-Hollandse regio's kunnen dienen als belangrijke schakels in het toekomstige nationale en Europese energiesysteem.

De volgende provinciale beleidsdocumenten vormen de inhoudelijke basis voor onze Europese activiteiten m.b.t. energietransitie:

- Actieprogramma Klimaat 2020-2023
- Waterstofstrategie
- Regiodeal Kop van Noord-Holland
- Programma Tata Steel 2020 - 2050 Samenwerken aan een gezondere en veilige IJmond
- Regionaal Mobiliteitsprogramma Noord-Holland en Flevoland
- Focus Smart Mobility

3.1.2 Doelen

Bovengenoemde opgaven gaan verder dan onze provinciegrens, de landsgrens of zelfs de grenzen van de Europese Unie. Samenwerking en kennisuitwisseling op Europees niveau is voor Noord-Holland belangrijk om een aantal van deze belangrijke voorwaarden voor de energietransitie te kunnen bewerkstelligen. We gebruiken daarvoor met name de samenwerking in Randstadverband en CPMR (Conference of Peripheral and Maritime Regions). De komende periode willen wij voor de energietransitie ook nieuwe kansen verkennen voor samenwerking met andere Europese regio's op het gebied van arbeidsmarkt. Wij kiezen ervoor om daarbij specifiek in te zetten op:

1. *Aansluiten op Europese ontwikkelingen m.b.t. duurzame energie-infrastructuur*

De Noord-Hollandse economie en de aanpak van onze duurzaamheidsopgaven zijn voor een groot deel afhankelijk van Europese ontwikkelingen en aansluiting op een Europese energie-infrastructuur. Via verschillende voorstellen wil de EU de ontwikkeling van een dergelijke infrastructuur bevorderen om minimaal de 55 procent CO_2 -reductie in 2030 te bewerkstelligen. Het gaat o.a. om de volgende initiatieven:

- Met de Europese verordening TEN-E wordt er ingezet op het verbinden, moderniseren en koolstofvrij maken van de trans-Europese energienetwerken;
- Met de verordening voor de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen (AFI) wil de Europese Commissie de uitbreiding van het Europees netwerk aan oplaad- en tankstations voor voertuigen op alternatieve brandstoffen, voornamelijk elektriciteit, aardgas (CNG/LNG) en waterstof mogelijk maken;
- De richtlijn voor hernieuwbare energie (RED) is het juridische kader voor de ontwikkeling van hernieuwbare energie in alle sectoren van de economie van de EU. Het stelt gemeenschappelijke beginselen en regels vast om belemmeringen weg te nemen, investeringen te stimuleren en kostenbesparingen in technologieën voor hernieuwbare energie te stimuleren, en stelt burgers en bedrijven in staat deel te nemen aan de transformatie van schone energie.

Deze wet- en regelgeving heeft vaak directe effecten in vervolgtrajecten, zoals het nationaal waterstofprogramma dat voortbouwt op de regelgeving van de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen (AFI). Wij willen dat Noord-Holland een prominente plek heeft in deze plannen van de EU, zodat de Noord-Hollandse energietransitie zoveel mogelijk wordt ondersteund door Europa. We hebben daarbij volgende speerpunten:

i. Standaardisatie van techniek en verdere regelgeving voor duurzame-energie in de sector voor zwaar transport over de weg en over water;
ii. Het stimuleren van de aanleg van slimme laadinfrastructuur, energieopslag, en bunkerinfrastructuur;
iii. Het zorgen voor een gunstigere prijs voor alternatieve duurzame brandstoffen en elektriciteit t.o.v. fossiele brandstoffen;
iv. Het zorgen voor een versnelde uitrol van het Europese netwerk van laadinfrastructuur voor personenvoertuigen en goederenvoertuigen.

2. *Het ondersteunen van de groei van de waterstofeconomie in met name het NZKG en Den Helder*

Noord-Holland heeft de positie en ambitie om te verduurzamen en daarom een internationale rol van betekenis te spelen in de opkomende waterstofeconomie. Wij zien waterstof als een belangrijk middel tot een koolstof neutrale toekomst van Noord-Holland. Waterstof is essentieel voor het voortbestaan van de havens en de industrie van Noord-Holland en een kans om de energietransitie te versnellen. Vanuit Noord-Holland kunnen we met onze projecten substantieel bijdragen aan het creëren van een internationale waterstofmarkt en het realiseren van de klimaatdoelstellingen. In Europa wordt ingezet op waterstof met de volgende initiatieven:

- EU strategie voor energie systeemintegratie: initiatief waarin uiteengezet wordt hoe het energiesysteem flexibeler kan worden gemaakt, door energie vrij uit te wisselen tussen de consument en producent en tussen verschillende eindgebruikers. Daarbij kunnen nieuwe technologieën worden gestimuleerd en gemakkelijker worden geïntegreerd in de

energiemarkt. Hierdoor ontstaat een klimaatneutraal energiesysteem met hernieuwbare elektriciteit, circulariteit en hernieuwbare en koolstofarme brandstoffen als kern.
- De EU waterstofstrategie gaat specifieker in op de noodzakelijke stappen om van hernieuwbare en koolstofarme waterstof een sleutelproduct in het energiesysteem te maken.

Noord-Holland heeft de volgende speerpunten om de ambities in onze eigen waterstofstrategie waar te kunnen maken:

i. Wij willen dat het landelijk hoofdnetwerk voor waterstof (*waterstofbackbone*) van Nederland Den Helder en IJmond verbindt en deze laten aansluiten op de Europese *waterstofbackbone;*
ii. Wij willen de Europese status van *Hydrogen Valley* behalen om van Noord-Holland een duurzame waterstofhub te maken;
iii. Wij willen Europese erkenning van het nut van het gebruik van blauwe waterstof als tussenstap richting het volledig gebruik van groene waterstof;
iv. We willen dat de EU de transitie naar waterstof stimuleert door meer subsidies voor kapitaalinvesteringen (CAPEX) beschikbaar te stellen, alsook subsidies voor de operationele kosten (OPEX) van nieuwe waterstoftechnologieën;
v. Wij willen soepelere staatsteunregels voor duurzame energieopwekking en gebruik;
vi. Wij willen stimulerend beleid voor de opschaling van internationale waterstofketens.

3.2 Land- en Tuinbouw

3.2.1 Context

De landschappelijke en economische waarde van de land- en tuinbouwsector is groot voor Noord-Holland. Onze agrarische sector levert producten van hoge kwaliteit voor de nationale, Europese en mondiale markt. Bovendien is de innovatie in met name de tuinbouwsector een belangrijk exportproduct voor Nederland. De hoogwaardige en uiterst efficiënte tuinbouwsector kan, met innovatieve oplossingen, een gidsrol spelen bij het behalen van de Europese duurzaamheidsambities. Onze landbouwsector kent echter ook veel uitdagingen om te verduurzamen en tegelijkertijd het gezonde voedsel betaalbaar te houden. De provincie streeft naar een productiesysteem met gezonde verdienmodellen voor ondernemers, maar wat ook goed is voor het klimaat, de bodem, het milieu en dierenwelzijn. Dit vraagt om transities op verschillende niveaus zoals meer productie en consumptie van plantaardige producten (de eiwittransitie), het verkorten van de ketens en het voorkomen van voedselverspilling.

De EU bepaalt vrijwel alle kaders op het landbouwdossier met name via het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB), integraal verweven met het Europese beleid voor onder meer water, klimaat, energie en biodiversiteit. Daarnaast bepaalt Europa de kaders voor een gezonde marktordening. Het GLB bestaat uit twee pijlers: (1) directe betalingen en het markt- en prijsbeleid en (2) het plattelandsontwikkelingsbeleid. De EU ziet de landbouwsector als belangrijke schakel om de doelstellingen van de EU Green Deal te behalen en heeft de plannen daarvoor gepresenteerd in de Europese boer-tot-bord strategie en de biodiversiteitsstrategie 2030. Deze plannen richten zich o.a. op het ontwikkelen van wetgeving om het gebruik van pesticiden terug te dringen, het aandeel van biologische landbouw in de EU te vergroten en voedselverspilling in de detailhandel en bij de consument te beperken. Daarnaast ziet de EU, net als Noord-Holland, digitalisering als een noodzakelijk instrument om de omslag naar een duurzame landbouw te realiseren.

De volgende provinciale beleidsdocumenten vormen de inhoudelijke basis voor onze Europese activiteiten m.b.t. land- en tuinbouw:

- Omgevingsvisie 2050
- Strategisch Beleidskader Economie
- Uitvoeringsagenda Economie 2021-2023
- Voedselvisie 2020-2030
- Natuurbeheerplan
- Watervisie

3.2.2 Doelen

In Europees verband heeft Noord-Holland zich de afgelopen jaren ingezet om innovatie en duurzaamheid in de land- en tuinbouwsector te stimuleren. Door het delen van kennis, het opzetten van lobbytrajecten en het aangaan van samenwerkingen met partners heeft Noord-Holland in Brussel op dit dossier een stevige positie opgebouwd. Deze positie willen wij de komende jaren verder benutten door:

1. *De Europese boer-tot-bord strategie optimaal te laten bijdragen aan onze eigen Voedselvisie en uitvoeringsagenda economie*

In de voedselvisie is het doel te komen tot een duurzaam voedselsysteem waarbij economie, ecologie, ruimte en het sociale aspect beter in evenwicht zijn. De provincie kan deze transitie niet alleen bewerkstelligen en heeft daar alle overheidslagen en het totale voedselnetwerk en andere partijen voor nodig. We zien mogelijkheden voor samenwerking bij de uitvoering, omdat voor de beleidsvoornemens vanuit Europa, het Rijk, provincies en gemeenten goed op één lijn liggen. De Noord-Hollandse tuinbouwsector kan daarbij een belangrijke rol spelen. Wij vragen in Europa aandacht voor de positie van onze tuinbouwsector en hebben daarbij de volgende doelen:

i. Positioneren van onze regio en met name erkenning van de tuinbouw als innovatieve sector om de doelen van de Europese boer-tot-bord strategie te behalen. We continueren onze lobby richting de Europese instellingen om onze innovatieve tuinbouwsector als oplossing te zien voor uitdagingen op het gebied van verduurzaming van (vers)logistiek en voor regeneratieve landbouw. Ook de kringlooplandbouw zien wij als de juiste weg naar de verdere verduurzaming van de landbouw en de groene transitie.

ii. Uitwisselen van kennis om innovatie in de land- en tuinbouwsector te stimuleren. Wij halen kennis uit andere Europese regio's en zien een rol voor Noord-Holland om *best practices* te delen en internationaal een gidsrol te spelen.
Hiervoor zoeken wij de samenwerking op met regionale Greenports (o.a. Greenport Noord-Holland Noord en Greenport Aalsmeer) en met tuinbouwregio’s en -clusters in andere EU-lidstaten. Gezamenlijk wordt ingezet op de versnelling van duurzame voedselsystemen, de van boer-tot-bord strategie is hierbij een instrument. Verder zijn innovaties in de zaadveredeling, de samenwerking met de partijen in Greenports Nederland en het werken met collectieven in de landbouw voorbeelden van een landbouwsector die bijdraagt aan duurzame oplossingen voor grote maatschappelijke vraagstukken. Onze voorbeelden kunnen andere lidstaten stimuleren hun bijdrage te leveren aan de groene transitie. Daarnaast willen wij leren over de toepassing en doorontwikkeling van digitale oplossingen in andere Europese regio's.

2. *Aandacht te vragen voor een Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) dat duurzaamheid stimuleert en gezonde verdienmodellen voor ondernemers mogelijk maakt*

De afgelopen jaren heeft Noord-Holland zich ingezet om namens de provincies de belangen binnen het GLB te behartigen. Dit heeft o.a. geleid tot een meer duurzame besteding van de GLB middelen en vereenvoudiging van de uitvoering. Op nationaal niveau heeft dit geleid tot een grotere rol van de provincies bij de uitwerking van het GLB. Er is echter een grotere omslag van het GLB nodig om op Europees en provinciaal niveau de transitie naar een meer duurzame landbouwsector te kunnen bewerkstelligen. Om die reden blijven wij ons inzetten voor effectieve wet- en regelgeving en een meer duurzame besteding van de middelen in het GLB. Daarbij zetten we ons ook in voor betere verdienmodellen voor agrariërs die bijdragen aan vergroening en maatschappelijke opgaven, zodat zij daarmee in een redelijke levenstandaard kunnen voorzien en hun inkomenspositie niet verder verslechtert.

3.3 Circulaire Economie

3.3.1 Context

De provincie wil in 2050 volledig circulair en klimaatneutraal zijn. De urgentie voor een circulaire economie komt voort uit het besef dat we meer grondstoffen gebruiken dan de aarde aan kan. Door een groeiende wereldbevolking en toenemende welvaart stijgt de vraag naar grondstoffen. Hierdoor worden grondstoffen steeds schaarser en zal het huidige economische systeem uiteindelijk vastlopen. In een circulaire economie worden zo min mogelijk grondstoffen verspild, waardoor bedrijven minder afhankelijk worden van schaarse grondstoffen. Daarnaast kunnen nieuwe verdienmodellen ontstaan die leiden tot een betere mondiale concurrentiepositie en economische stabiliteit. De transitie naar een circulaire economie levert daarmee kansen op voor zowel het milieu als de economie. Ook is er een belangrijke link tussen circulaire economie en de aanpak van klimaatverandering. Uit onderzoek is gebleken dat de transitie naar een circulaire economie een significante bijdrage kan leveren aan de noodzakelijke CO2-reductie. In de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025 staat omschreven wat we doen om een versnelling richting een circulaire economie te verwezenlijken.

Als onderdeel van de Europese Green Deal presenteerde de Europese Commissie in 2020 een Europees Actieplan Circulaire Economie. Hierin zijn plannen vastgesteld om duurzame producten de norm te maken. Het doel is om het circulaire materiaalgebruik in de EU in 2030 te verdubbelen en tegelijkertijd de economische groei te stimuleren. Het plan richt zich op elektronica, textiel, plastic(verpakkingen) en voedsel. De Europese Commissie zal in het kader van dit actieplan met toekomstige voorstellen voor nieuwe wet- en regelgeving komen.

De volgende provinciale beleidsdocumenten vormen de inhoudelijke basis voor onze Europese activiteiten m.b.t. circulaire economie:

- Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie
- Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025

3.3.2 Doelen

Als provincie willen we zoveel mogelijk aansluiten bij Europese ontwikkelingen m.b.t. de transitie naar een circulaire economie. Het Europese Actieplan Circulaire Economie biedt kansen voor Europese regelgeving en subsidiemogelijkheden om de transitie naar een Noord-Hollandse circulaire economie te versnellen. Op dit moment bestaan er echter ook (Europese) barrières die circulair

ondernemen in de weg staan. Ons doel is om belemmerende wet- en regelgeving voor circulaire ondernemers aan te kaarten en zoveel mogelijk weg te nemen én bij te dragen aan de invoering van gewenste stimulerende wet- en regelgeving. We hebben daarom onderstaande lobbydoelen geformuleerd:

1. *Een Europese minimumnorm voor het gebruik van recyclaten m.b.t. plastic en textiel*

In de huidige economie is het in de meeste gevallen goedkoper om niet eerder gebruikte grondstoffen te gebruiken in nieuwe producten i.p.v. gerecyclede materialen. Het gebruik van gerecycled materiaal is volgens de industrie vaak te duur en er is sprake van te weinig aanbod en te lage kwaliteit. Tegelijkertijd investeren recyclingbedrijven niet in innovatie en opschaling omdat er onvoldoende vraag is vanuit de industrie. Een manier om dit te doorbreken is om het gebruik van recyclaat verplicht te stellen bij nieuwe producten. Wij vinden het van belang dat dit op Europees niveau gebeurt, omdat dit de meeste impact heeft en zorgt voor een gelijk speelveld. In het Europese Actieplan Circulaire Economie kan verplicht gebruik van recyclaat voor bepaalde onderdelen een mogelijke maatregel worden. Dit geldt voor de Europese Strategie voor Duurzaam Textiel, de verpakkingsrichtlijn (plastic) en de richtlijn voor duurzame producten (met name plastic).

2. *Belemmerende Europese regelgeving voor circulair ondernemen wegnemen*

Innovatieve Noord-Hollandse circulaire ondernemers zijn belangrijk voor het behalen van onze doelen op het gebied van circulaire economie. Zij lopen voor de uitvoering van hun activiteiten echter geregeld tegen belemmerende Europese regelgeving aan. Een veel gehoord probleem is dat potentiële grondstoffen uit afval vaak niet verder gebruikt kunnen worden. Reden daarvan is dat deze grondstoffen binnen de Europese regelgeving ook na zuivering als afval bestempeld blijven. Ook zien we dat lidstaten nieuwe Europese regelgeving vaak verschillend implementeren, wat zorgt voor een ongelijk Europees speelveld. Wij ondersteunen Noord-Hollandse circulaire ondernemers door deze belemmerende wet- en regelgeving op Europees niveau aan te kaarten.

3. *Verschuiving van belasting op arbeid naar belasting op grondstoffen*

Een verschuiving van belasting op arbeid naar grondstoffengebruik creëert een impuls om zuiniger om te gaan met het gebruik van (schaarse) grondstoffen. Daarbij wordt door deze belastingverschuiving arbeid goedkoper, waardoor het aantrekkelijker wordt om producten te repareren of assembleren. Zo worden ook meer circulaire businessmodellen haalbaar. Deze grote verschuiving vraagt een systeemverandering van het belastingstelsel op zowel nationaal als Europees niveau. Op dit moment zien wij dat dit voorstel bij veel partijen nog niet (of niet goed genoeg) bekend is en daarom ook op weerstand stuit. Wij richten ons daarom in eerste instantie op het organiseren van draagvlak voor het grotere verhaal op zowel Rijks- als Europees niveau onder meer via het goed bekend maken van de systematiek.

3.4 Slimme, Schone & Veilige mobiliteit

3.4.1 Context

De bereikbaarheid in Noord-Holland is de afgelopen jaren steeds meer onder druk komen te staan. We zien dat de mobiliteitsnetwerken in en tussen steden en kernen vaak overbelast zijn en voor hinder voor de omgeving zorgen. De groei van het aantal inwoners en de werkgelegenheid zorgt voor meer mobiliteit, meer vraag naar energie en meer vraag naar ruimte en infrastructuur. Daarbovenop vragen opgaven als klimaatverandering en energietransitie ook wat van mobiliteit. In het provinciaal Perspectief Mobiliteit worden deze hoofdopgaven bij elkaar gebracht en wordt de beleidsinzet geformuleerd waarmee we de ontwikkelingen goed kunnen faciliteren. Een belangrijk

uitgangspunt daarbij is dat de benodigde groei alleen mogelijk is als verplaatsingen van deelnemers aan het verkeer op een slimme, duurzame en veilige manier gebeuren. Dit vraagt om een mobiliteitstransitie waarbij ruimtelijke en economische ontwikkeling wordt gefaciliteerd, maar zonder extra belasting van het mobiliteitssysteem en op zodanige, slimme wijze dat het mobiliteitssysteem duurzamer en veiliger wordt. We sturen op een optimale afstemming tussen ruimtelijke ontwikkelingen en infrastructuur, met behoud van landschap en cultuurhistorie.

Deze mobiliteitstransitie is alleen mogelijk in samenhang met andere transities en in samenwerking met partners, gemeenten, Rijk en de EU. De Slimme en Duurzame Mobiliteitsstrategie maakt een belangrijk onderdeel uit van de Europese Green Deal. Deze strategie moet bijdragen aan de Europese doelstelling om in 2050 de uitstoot in de transportsector met 90% te verminderen en tegelijkertijd een slimme, veilige, concurrerende en toegankelijke connectiviteit te realiseren. Net als de provincie zoekt de EU daarbij nadrukkelijk de samenwerking op en nodigt stakeholders uit om mee te denken over de uitwerking van deze strategie.

De volgende provinciale beleidsdocumenten vormen de inhoudelijke basis voor onze Europese activiteiten m.b.t. mobiliteit:

- Perspectief Mobiliteit
- Regionaal Mobiliteitsprogramma Noord-Holland en Flevoland
- Focus Koers Smart Mobility 2022-2025
- Integraal meerjarenprogramma infrastructuur 2021-2028
- Nota infrastructurele kapitaalgoederen 2020-2023

3.4.2 Doelen

De Europese Slimme en Duurzame Mobiliteitsstrategie bevat verschillende initiatieven die de komende jaren als leidraad gelden om tot nieuwe Europese wetgeving te komen en instrumenten te ontwikkelen om de mobiliteitstransitie te versnellen. Naar verwachting komen daar voor de provincie zowel verplichtingen als kansen uit voort, die van invloed zijn op de uitvoering van het Noord-Hollands Perspectief Mobiliteit. Wij zoeken daarom samenwerking in Europees verband om Europa optimaal te laten bijdragen aan de integrale provinciale mobiliteitsopgaven. Ook werken we in MRA verband samen aan de mobiliteitstransitie en behartigen we gezamenlijk de belangen onder andere op het gebied van internationale spoorverbindingen.

In onze Europese samenwerkingen zetten wij in op het volgende:

1. *Verbreding van de Europese doelstellingen voor de aanleg van grootschalige duurzame laadinfrastructuur*

De provincie zet in op het verduurzamen van de mobiliteit door te stimuleren dat meer voertuigen op schone, niet-fossiele brandstoffen kunnen voortbewegen om de CO_2 -uitstoot (en andere emissies) fors te verlagen. Een goede energie-infrastructuur (zie 3.1 Energietransitie) en het realiseren van laadinfrastructuur die de verduurzaming van vervoermiddelen mogelijk maakt, is daarbij van belang. Wij zien de EU als belangrijke partner om de aanleg van die laadinfrastructuur te realiseren. Op dit moment zet de EU echter voornamelijk in op laadinfrastructuur langs de corridors van het Trans-European Transport Network (TEN-T). Voor Noord-Holland betekent dit dat voornamelijk de MRA en in het bijzonder het stedelijk knooppunt Amsterdam kan profiteren van EU maatregelen om die laadinfrastructuur te stimuleren. Dit terwijl onze mobiliteitsopgaven er ook op gericht zijn om de aansluiting tussen de MRA en Noord-Holland Noord te realiseren. De nieuwe Europese AFI verordening biedt hiervoor mogelijk kansen.

2. *Kennisuitwisseling over Smart Mobility stimuleren met als doel standaardisering van innovaties op Europees niveau*

In Europa zijn hele goede voorbeelden te vinden, bijvoorbeeld als het gaat om de toepassing van *mobility as a service* en deelsystemen. Door op Europees niveau samen te werken hebben we toegang tot innovatieve oplossingen voor *Smart Mobility*. Daarnaast bepaalt de EU de standaarden voor ontwikkelingen waar we mee bezig zijn, zoals voor de uitwisseling van data tussen partijen. De ontwikkeling van een Europees *Internet of Things* waarbij goederen efficiënter vervoerd worden is cruciaal voor het leefbaar houden van Noord-Holland en het efficiënter omgaan met de druk op onze infrastructuur. Door deelname aan Europese projecten blijven we op de hoogte van de laatste ontwikkelingen rondom deze standaarden en kunnen we voorbeelden uit onze eigen provincie onder de aandacht brengen bij de Europese Commissie.

Bijlagen

Bijlage 1: Netwerken en samenwerkingsverbanden

De provincie Noord-Holland werkt in verschillende samenwerkingsverbanden en netwerken aan beleidsbeïnvloeding in Brussel, zowel nationaal als internationaal. De schaalgrootte van Noord-Holland is te klein om alleen iets voor elkaar te krijgen in Brussel. Alleen wanneer er samen wordt gewerkt is het mogelijk voorstellen te beïnvloeden en wijzigingen aan te brengen. Samenwerking kan plaats vinden in vaste netwerken en in flexibele verbanden. Gebleken is dat samenwerken de boodschap versterkt.

Hieronder een overzicht van de samenwerkingen en netwerken waarin Noord-Holland deelneemt. In deze netwerken hebben de leden gezamenlijke belangen of doelstellingen benoemd, als doel van het netwerk en de reden waarom het netwerk in Europa actief is.

Huis van de Nederlandse Provincies (HNP)
Om de slagkracht te vergroten, maar ook om het werk efficiënt te verdelen werkt Noord-Holland in IPO/HNP- verband samen. Deze samenwerking vindt deels plaats in het Huis van de Nederlandse Provincies in Brussel en tussen provincies in Nederland. Ten behoeve van deze samenwerking is er een beleidsdocument opgesteld, het jaarlijkse werkplan van het HNP. In het HNP werken alle twaalf provincies samen voor beleidsbeïnvloeding in Brussel onder de coördinatie van het IPO. Ieder jaar maken zij een werkplan, dat is gebaseerd op de voorstellen van de Europese Commissie en waarin de werkafspraken vastliggen. Dit werkplan wordt vastgesteld door het HNP-bestuur, waarna het ter kennisgeving wordt aangeboden aan het IPO-bestuur. Gedeputeerde Zaal is lid van het HNP-bestuur, Commissaris Van Dijk is voorzitter van het HNP-bestuur.

De Randstadsamenwerking
De Randstadsamenwerking is een verband tussen de vier Randstadprovincies. Deze provincies werken intensief samen op bepaalde Europese onderwerpen waar het een gezamenlijk belang betreft. De vier provincies werken niet alleen intensief samen maar vertrouwen elkaar ook werkzaamheden toe waarbij zij het geheel vertegenwoordigen. Gezamenlijke doelstellingen en activiteiten hebben zij geformuleerd in het samenwerkingskader. Dit samenwerkingskader is in 2020 opgesteld voor onbepaalde tijd. De ambitie van de samenwerkende Randstadprovincies is in het samenwerkingskader als volgt geformuleerd: *De bundeling van krachten beoogt bij te dragen aan onze alertheid, betrokkenheid en slagvaardigheid met betrekking tot EU-zaken. Ook werkt de samenwerking beleidsconsistentie tussen de Europese en de provinciebestuurslagen in de hand en stelt deze ons in staat anticiperend en doelgericht op te treden ten aanzien van nieuw EU-beleid en nieuwe EU-regelgeving. De samenwerking draagt bij aan de effectiviteit van de EU-belangenbehartiging van elk van de provincies afzonderlijk als ook van de vier provincies gezamenlijk.* Gedeputeerde Zaal is momenteel lid van het Randstadbestuur.

Samenwerking in de metropoolregio Amsterdam (MRA)
Ook is de provincie Noord-Holland onderdeel van het samenwerkingsverband van de MRA. Naast Noord-Holland zijn 32 gemeenten, de provincie Flevoland en de Vervoerregio Amsterdam onderdeel van de MRA. Dit samenwerkingsverband heeft eigen thema's en netwerken waar het Europees actief is en daarbij ook Noord-Holland vertegenwoordigt. Over de inhoudelijke inbreng op de onderwerpen bestaat afstemming en samenwerking tussen de MRA-partners en Noord-Holland om onze boodschap te versterken.

Via het netwerk van de MRA willen we erkenning voor blauwe waterstof als belangrijkste doel voor de industrie en de havens in de IJmond en Den Helder. De energietransitie is één van de drie prioritaire thema's waar de MRA op actief is richting Brussel. Mobiliteit en circulaire economie zijn de andere MRA thema's.

Sinds twee jaar is Noord-Holland de inzet op de MRA-samenwerking aan het verstevigen voor wat betreft onze Europese activiteiten. Zo is de MRA lid van het ACR+ netwerk (*Association of Cities and Regions for sustainable Resource management*) geworden. Dit netwerk kan worden ingezet voor de gedeelde belangen van Noord-Holland en de MRA op het gebied van circulaire economie en duurzaam grondstofgebruik. Circulair textiel is een van de onderwerpen, waarop de Europese Commissie met voorstellen voor richtlijnen gaat komen en waar het netwerk interesse in heeft. Hier kan de MRA ook optrekken met de Nederlandse textielhubs (Amsterdam/Zaanstreek, Tilburg, Twente en Arnhem/Wageningen).

ACR+ is een netwerk voor steden en regio's met het doel om een duurzaam beheer van grondstoffen te promoten en de transitie naar een circulaire economie te versnellen, binnen de deelnemende regio's en daarbuiten. ACR+ is ook open voor deelname van andere belangrijke actoren in het veld zoals NGO's, kennisinstituten, en private organisaties.

Europees Comité van de Regio's (CvdR)
Het Comité van de Regio's is de spreekbuis van regio's en steden in de EU. Het vertegenwoordigt lokale en regionale overheden in de EU en geeft advies over nieuwe voorstellen van de Europese Commissie die invloed hebben op steden en regio's. Het Comité is een politieke assemblee bestaande uit 329 leden en 329 plaatsvervangers uit alle EU-landen, die gekozen zijn op lokaal of regionaal niveau. Ze komen zes keer per jaar in Brussel bijeen om hun adviezen over voorgestelde wetgeving te bespreken en het eens te worden over resoluties waarin zij de EU oproepen tot wijzigingen of extra maatregelen. Gedeputeerde Zaal is op dit moment namens Noord-Holland vertegenwoordiger in het CvdR. Zij levert inbreng op de adviesrapporten, dient amendementen in en neemt deel aan de stemmingen over de adviesrapporten.

Conference of Peripheral Maritime Regions **(CPMR) en** ***North Sea Commission*** **(NSC)**
Noord-Holland is actief lid van de CPMR en de NSC. De CPMR brengt 150 regio's uit 24 landen binnen en buiten de EU samen en is door haar omvang en expertise een invloedrijke organisatie in Brussel met een goede toegang tot de Europese Commissie en het Europees Parlement. De organisatie opereert als een denktank en als een lobbyorganisatie voor de deelnemende regio's. Als voorzitter van de CPMR vertolkt gedeputeerde Loggen het standpunt van de organisatie in *high level meetings* en in rechtstreekse contacten met leden en hoge ambtenaren van de Europese Commissie en met leden van het Europees Parlement. Waar mogelijk brengt hij daarbij ook de Noord-Hollandse en Nederlandse belangen in en brengt hij Noord-Hollandse expertise in. De naamsbekendheid van Noord-Holland neemt daardoor toe. Inhoudelijk ligt de focus van CPMR op maritieme onderwerpen, regionaal economisch beleid, klimaat, transport & bereikbaarheid, energietransitie, migratie en de positie van de regio's in de beleidsbepaling van de Europese Unie. Doordat het netwerk beschikt over een deskundige staf wordt ons bovendien werk uit handen genomen bij zowel (de voorbereiding van) beleidsbeïnvloeding als bij informatieverwerving en kennisdeling.

De NSC is één van de zes geografische commissies van de CPMR en daarmee een samenwerkingsplatform voor regio's aan de Noordzee. Alle Nederlandse kustprovincies inclusief de provincies Flevoland en Drenthe zijn lid van de NSC. In totaal is een dertigtal kustregio's langs de

Noordzee (ook uit Noorwegen en het VK) lid van de NSC. Het doel is de partnerschappen tussen de regionale overheden te versterken voor de uitdagingen en kansen die de Noordzeeregio biedt. De thema's in de NSC Strategy zijn o.a.: circulaire economie, transport, klimaatadaptatie, duurzame energie, maritiem beleid en "*smart" regions* (o.a. *recycling*, *biobased economy*, *waste managemen*t en innovaties in duurzaam inkoopbeleid). Gedeputeerde Pels neemt deel aan de werkgroepen van de NSC, die zich met circulaire economie bezighouden.

POLIS

POLIS is het meest vooraanstaande netwerk voor Europese regio's en steden op het gebied van innovatieve technologieën en beleid voor lokaal transport en mobiliteit. Het doel is om lokaal transport en mobiliteit te verduurzamen door kennisuitwisseling tussen Europese lokale en regionale overheden en andere stakeholders zoals kennisinstituten, actoren uit de sector, en NGO's. Daarnaast doet de organisatie aan Europese beleidsbeïnvloeding door voor de belangen van steden en regio's op te komen in dialoog met Europese beleidsmakers. De provincie Noord-Holland is in 2016 lid geworden van het POLIS netwerk. Voor Noord-Holland ligt de inhoudelijke nadruk op *Smart Mobility* en de Richtlijn Intelligente Vervoerssystemen (*Intelligent Transport Systems*, ITS). Noord-Holland is op ambtelijk niveau actief in dit netwerk.

De uitwisseling van onze kennis en ervaring met andere regio's geeft inzicht in onze marktpositie en in nieuwe mogelijkheden voor toepassingen van slimme infrastructuur en voertuigautomatisering. Digitalisering speelt hierbij een belangrijke rol.

European Regions for Innovation in Agriculture, Food and Forestry **(ERIAFF)**

ERIAFF is een informeel netwerk voor regionale overheden, opgericht in 2012. Het netwerk heeft momenteel 50 leden en 38 waarnemende leden uit 21 verschillende Europese landen. Binnen ERIAFF werken de leden samen op thema's van gemeenschappelijk belang, zoals in thematische werkgroepen op specifieke onderwerpen in de voedselindustrie of de tuinbouw, zoals *high tech farming*. Het doel van deze netwerkorganisatie is vooral het bevorderen van innovatieve toepassingen in de regio's op landbouw, tuinbouw, bosbouw en de voedselindustrie. Het netwerk ERIAFF is onze belangrijkste inhoudelijke Europese partner op het tuinbouwdossier. In dat netwerk delen we onze kennis met de partners en zorgen we ervoor dat we samen optrekken om specifieke punten voor elkaar te krijgen bij de Europese Commissie en het Europees Parlement. Denk aan het belang van de korte ketens in de voedselindustrie.

ERIAFF is een ambtelijk netwerk, waarin we samenwerken en kennis en innovaties delen met de andere leden in de EU. Wij zijn sinds 2018 lid van het netwerk ERIAFF en werken inhoudelijk samen in de werkgroep tuinbouw.

Europa decentraal

Europa decentraal is het kenniscentrum voor Europees recht en beleid van en voor (semi) overheidsorganisaties. Het doel van Europa decentraal is de kennis en expertise over Europees recht en beleid en de juiste toepassing ervan bij de decentrale overheden te vergroten en het Europabewustzijn te bevorderen. De doelgroep (decentrale overheden) kan kosteloos gebruik maken van de diensten van het kenniscentrum. Europa decentraal is in 2002 opgericht door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Unie van Waterschappen (UvW). Deze genoemde partijen subsidiëren het kenniscentrum sinds 2007 structureel. In 2021 ontwikkelde Europa Decentraal i.s.m. het HNP een EU fondsenwijzer voor decentrale overheden.

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

T.b.v. Statenvergadering d.d.	13 december 2021
Commissie	Economie, Financiën en Bestuur
Datum commissievergadering	29 november 2021

Onderwerp:
Voordracht 71: Statenvoordracht Europastrategie 2022-2030

Uw contactpersoon
M.C.A. de Zwart
AD/STG

Doorkiesnummer 023-514 3756
zwartm@noord-holland.nl

De commissie Economie, Financiën en Bestuur adviseert om de voordracht als bespreekstuk te agenderen voor de PS vergadering van 13 december 2021.
Voor de gemaakte opmerkingen en vragen over de voordracht zie hieronder het uittreksel uit het conceptverslag EFB 29 november 2021:

8.a. Europa: Voordracht Europastrategie 2022-2030

Dhr. **Heijnen** (CDA) constateert dat in Europees verband wordt samengewerkt met de vier andere Randstadprovincies, De Noord-Holland strategie is daarop een aanvulling, maar in welke zin is dit een aanvulling? De huidige versie van de Randstadstrategie op de website van de provincie dateert van 2016, wanneer wordt die geactualiseerd? De strategie ontbeert naast de vermelde doelen voor duurzaamheid en circulariteit, een aantal andere provinciale beleidsdoelen, zoals het doel om de meest innovatieve landbouwsector in Noord-Holland te worden, het over de gehele provincie aanleggen van snel internet of verspreiding van datacenters, inzet op innovatie en onderwijs, arbeidsmarkt en het doel om de logistieke hub te worden door Schiphol en de haven van Amsterdam. Waarom trekt de provincie GLB naar zich toe in plaats van dit landelijk uit te rollen zodat de voorwaarden en vergoedingen landelijk hetzelfde zijn? Wordt hiermee een kop op het landelijk beleid gezet, hoewel in het coalitieakkoord staat dat dit niet de bedoeling is. De gedeputeerde is lid van het Huis van de Nederlandse Provincies en van het Comité van de Regio's. Zij geeft in deze rollen input op de beleidsdocumenten en dient amendementen in, maar waar gaat het concreet over? Dat is voor PS ondoorzichtig. Mobiliteit is te beperkt, want hoe zit het met de concrete mobiliteitsdoelen zoals een betere aansluiting op het treinnetwerk van Europa en ondersteuning van innovatief schoner elektrisch vliegen?

Mw. **De Groot** (SP) kan zich vinden in de twee overkoepelende thema's, namelijk een gezonde leefomgeving met aandacht voor klimaat en biodiversiteit en economie, op voorwaarde dat het eerste thema daadwerkelijk vooropstaat, dus belangrijker is dan economie. Energietransitie: het is bijna onoverkomelijk om te starten met blauwe waterstof alvorens groene waterstof te produceren, maar hoe wordt blauwe waterstof opgewekt, met kolen, olie of aardgas? Er moet een duurzame schone weg bewandeld worden. Land en tuinbouw: het wordt een hele klus om te verduurzamen en gelijktijdig gezond voedsel betaalbaar houden in een productiesysteem met gezonde verdienmodellen voor ondernemers. Er worden producten geproduceerd in hel verlichte en verwarmde kassen die men anders niet in Nederland zou kunnen telen. Duurzame land- en

tuinbouw is nog heel ver weg, maar er moet absoluut een weg bewandeld worden die goed is voor plant, mens en dier en wel, niet alleen voor de provincie, maar voor de gehele wereld. Circulaire economie: de SP kan zich vinden in de voorstellen voor circulaire economie, dus hierop moet de lobby gericht zijn. De inzet op circulaire economie moet uitgebouwd worden, zoals naar bouwmaterialen en compost. Kunstduin Tata: kan de staalslak op een circulaire manier worden gebruikt? Er ligt al te veel in de IJmond. Slimme, veilige en schone mobiliteit: natuurlijk moet de mobiliteit slim, schoon en veilig zijn en dat geldt ook voor de voertuigen en wegen. De EU moet inzetten op meer thuiswerken, meer vervoer per schoon schip in plaats van met vrachtwagens en per vliegtuig. Ook moet ingezet worden op een fijnmazig openbaar vervoer, zodat mensen ook zonder auto zich snel kunnen verplaatsen.

Dhr. **Wagelaar** (PvdA) beoordeelt de voordracht niet als een uitputtend overzicht, maar als een document waarin de hoofdlijnen en accenten worden gezet, zoals bij duurzaamheid en circulariteit. Men is het eens met de thema's maar in het stuk ontbreekt hoe deze concreet worden aangepakt en wat het betekent voor de inwoners in de provincie (het woord 'inwoners; komt overigens slechts een keer voor in de tekst). Er moet nu ambitieus doorgepakt worden.

Dhr. **Kanik** (D66) steunt de Europastrategie, maar op welke wijze worden de provinciale doelen in Europa vertegenwoordigd? Er wordt voor gelobbyd om blauwe waterstof in de transitie naar groene waterstof door de EU goed te laten keuren, maar D66 is van mening dat zoveel mogelijk de ladder van Kanik moet worden gehanteerd, dat betekent met zo min mogelijk tussenstappen overgaan naar groen beleid. Misschien is het goed om ook te lobbyen voor extra geld om de transitie naar groene waterstof zo snel mogelijk te realiseren. Leefbaarheid wordt niet genoemd bij de uitwerking van de waterkwaliteit, terwijl dat op de Europese agenda staat en belangrijk is voor een gezonde leefomgeving. In Glasgow COP26 heeft het Comité voor de Regio's ervoor gezorgd dat de rol van de centrale overheden in de strijd tegen klimaatverandering opnieuw wordt opgenomen in de conclusies van COP26. GS worden verzocht om de belangen van de provincie te waarborgen en de reductiedoelen zo snel mogelijk te behalen en hiervoor extra middelen bij het Rijk af te dwingen.

Dhr. **Mangal** (DENK) vindt het stuk eenzijdig. Overigens grappig om te lezen dat de Europese levenswijze moet worden bevorderd, want dat voorspelt als men naar de afgelopen decennia en eeuwen kijkt, niet veel goeds voor klimaat en mens. Digitalisering en datacenters zijn belangrijk, maar zij vervuilen het drinkwater en gebruiken zoveel stroom dat grijze stroom noodzakelijk is voor het verwarmen van slecht geïsoleerde huizen. Tevens wordt Artificial Intelligence ingezet, terwijl de meeste politici niet eens kunnen uitleggen wat dit betekent en hoe dit ingrijpt in de samenleving. Duurzaamheid en veiligheid worden er niet beter op, ook internationaal gezien niet. Waarop wordt gestuurd in Brussel?

Mw. **Van Meerten** (VVD) constateert dat een goed politiek evenwicht in Europa de kurk is waarop de Nederlandse economie drijft en waarmee de vrijheid wordt beschermd. De interne markt versterkt de economie en levert banen op. De strategie biedt een heldere doorvertaling van Noord-Hollandse belangen en thema's en sluit goed aan bij de ambities en bij de inzet van de provincie op andere onderwerpen. De inzet op waterstof is begrijpelijk en spannend, maar ondernemers zijn een belangrijk onderdeel van de transities en moeten kunnen meeprofiteren. Hoe ziet de gedeputeerde de rol van ondernemers, want ondernemers worden nauwelijks genoemd. Boeren gaan hiervan profiteren want zij moeten blijven investeren en bereid blijven te ondernemen. De tuinbouw wordt genoemd als innovatieve sector, maar waarom is niet gekozen voor akkerbouw en/of de melkveehouderij? Ook naar kringlooplandbouw moet met een Europese blik gekeken worden. Er moet ingezet worden op het afsluiten van convenanten met sectoren. Helaas ontbreekt de arbeidsmarkt in de strategie, terwijl het beslist een Europees onderwerp is. Qua mobiliteit en het

internationale treinnetwerk sluit men aan bij de vragen van het CDA. Hoe worden de uitkomsten en effecten van de lobby gemonitord? Wanneer en met welke resultaten is men tevreden, kan hierover iets in de strategie worden opgenomen?

Dhr. **Klein** (CU) kan zich vinden in de Europastrategie, waarin een aantal concrete doelen is opgenomen waarvoor de provincie zich gaat inzetten. Blauwe waterstof in het NZKG noodzaakt tot CO2-afvang, maar dat wordt niet genoemd. Gaan GS zich hiervoor inzetten? Het duurzame verdienmodel voor agrariërs wordt niet vermeld in de doelstellingen, daar staat enkel 'een duurzame besteding van de GLB-gelden'. Willen GS dat alsnog opnemen of moet hiervoor een amendement worden ingediend? Er is geen aandacht voor internationale treinverbindingen, dat is een goed punt van het CDA. Voorgesteld wordt om elk jaar of om de twee jaren een update te ontvangen over de voortgang van de doelen.

Statenlid **Kostiç** (PvdD) constateert dat GS inzetten op diverse belangrijke hubs in Noord-Holland, maar niet alles kan. De strategie laat mensen denken dat de economie oneindig kan groeien, alle bedrijven zich hier kunnen vestigen en er hubs van waterstof en datacenter kunnen zijn gelijktijdig met het waarborgen van de leefbaarheid binnen de kaders van klimaat en biodiversiteit. Zijn GS het ermee eens dat er keuzes gemaakt moeten worden en dat niet alles kan? Waarom wordt dan ingezet op het zijn van een hub op veel thema's? Wordt een keuze gemaakt bij het aantrekken van specifieke internationale bedrijven, zoals bedrijven die maatschappelijk verantwoord ondernemen? Een van de belangrijkste onderwerpen met concrete doelen ontbreekt, namelijk natuur en natuurbescherming, terwijl de provincie aan de lat staat voor bescherming van de natuur, eventueel in combinatie met water. Indien nodig wordt hiervoor een motie ingediend. Drie aanvullingen op de opgaven: een eerlijke energietransitie door deze te koppelen aan de biodiversiteitsopgave en het afwijzen van de focus op blauwe waterstof en deze te verleggen naar groene waterstof.

Dhr. **Klein** (CU) vraagt waar de energie voor de groene waterstof vandaan moet komen, er is nog lang niet voldoende stroom beschikbaar, dus tot 2030 zijn er andere oplossingen nodig, zoals blauwe waterstof. Wil de PvdD tot 2030 wel of niet CO2 reduceren?

Statenlid **Kostiç** (PvdD) verwijst hiervoor naar de plannen van Urgenda. In plaats van voor tussenoplossingen te kiezen, moet de provincie meteen inzetten op de meest groene oplossing. CO2 is een van de broeikasgassen, dus er moet ook ingezet worden op beperking van andere gassen en op de impact op de natuur. Leggen GS zich neer bij 55% reductie broeikasgassen of wordt ingezet op een grotere ambitie binnen Europa? Ook op de landbouw twee aanvullingen: de inzet op de groene eiwittransitie en dierenwelzijn en de natuurinclusieve landbouw wordt ondersteund, maar de doelen lijken nu eerder op een promotiepraatje. CO2 wordt als reductiedoel genoemd, maar internationaal wordt gerekend met CO2-equivalenten. Gassen als methaan zijn net zo belangrijk als CO2, daarom het verzoek CO2 te wijzigen in CO2 equivalenten. Men sluit aan bij het verzoek van het CDA om transparanter te zijn over de inzet richting Europa.

Dhr. **Zaal** (GL) ondersteunt de Europastrategie en sluit aan bij het voorstel van CU om in de commissie een keer te spreken over de voortgang van allerlei thema's.

Statenlid **Kostiç** (PvdD) vraagt of GL ook het nut inziet van het koppelen van de energietransitie aan de aanpak van de biodiversiteitscrisis

Dhr. **Zaal** (GL) bevestigt dit, maar dat leidt op dit moment niet tot wijzigingen van de strategie. Het gaat erom dat wat in de commissie eerder is besproken, goed in de strategie is opgenomen. In dat kader is het een goed document.

Gedeputeerde **Zaal** meldt dat het bespreken van de Europastrategie niet ziet op de door allerlei fracties genoemde Noord-Hollandse kaders, het gaat om het aanbrengen van focus op de Europese activiteiten, die worden gevoed door het provinciale beleid. Al eerder is met de commissie besproken op welke Noord-Hollandse thema's de focus moet liggen en die zijn – met steun van de commissie EFB – opgenomen in de kaderstellende notitie. GS stellen daarom voor om de discussie te beperken tot deze focus. PS bepalen de thema's die in Europees verband de aandacht moeten krijgen, maar GS hebben voor specifieke thema's gekozen. Men probeert zoveel mogelijk gezamenlijk op te trekken met de Randstadprovincies, dus de strategie wordt ingebracht in de Randstadsamenwerking, in het overleg met de twaalf provincies en het IPO en in het Huis van Nederlandse Provincies.

Dhr. **Heijnen** (CDA) vraagt of er opnieuw een Randstadstrategie wordt opgesteld, want de voorkeur gaat uit om in Randstadverband te blijven optrekken en niet als individuele provincie.

Gedeputeerde **Zaal** zal nagaan wanneer de volgende Randstadstrategie wordt opgesteld. De Europastrategie wordt ingebracht in de Randstad en daarna volgt de inbreng in het Huis van Nederlandse provincies in het Comité van de Regio. De portefeuilles zijn verdeeld en namens de provincie is de gedeputeerde woordvoerder Landbouw samen met de provincie Groningen. Door haar ingediende moties en amendementen en spreekteksten zijn in lijn met provinciaal beleid en zien op het waarborgen van Noord-Hollandse ambities via aanpassing van wet- en regelgeving of via lobby. Zij zal in overleg met gedeputeerde Stigter een tekstuele aanpassing doorvoeren over waterstof mits de commissie hiervoor het mandaat verleent.

Dhr. **Kanik** (D66) gaat hiermee akkoord. De transitieperiode naar groene waterstof moet zo kort mogelijk zijn.

De **voorzitter** constateert dat de meerderheid van de commissie akkoord gaat met het mandaat aan GS om een aantal teksten te wijzigen.

Dhr. **Heijnen** (CDA) refereert aan de internationale treinverbindingen, wellicht kan hier ook een tekstwijziging doorgevoerd worden.

Gedeputeerde **Zaal** zegt toe voor zover het enkel tekstuele aanpassingen betreft, de mogelijkheid na te gaan. Het is prima om jaarlijks een discussie te voeren over dit thema en bij concrete agendapunten in de commissie en PS de relevante Europese activiteiten te benoemen.

Tweede termijn

De heer **Klein** (CU) vraagt of GS ook een wijziging doorvoeren in de tekst over het GLB en het verdienmodel voor boeren.

Gedeputeerde Zaal bevestigt dit.

Statenlid **Kostiç** (PvdD) verzoekt natuur en natuurbescherming als kerntaak van de provincie in het document te vermelden. Graag een nadere explicitering van de landbouwdoelen.

Mw. **De Groot** (SP) herhaalt haar vraag over de gezonde leefomgeving en biodiversiteit als eerste prioriteit en als tweede de economie.

Dhr. **Mangal** (DENK) vraagt om een visie op het neokolonialisme gezien binnen het kader van het veroorzaken van schadelijke effecten elders in de wereld.

Gedeputeerde **Zaal** heeft de laatste vraag in algemene zin afgedaan, het gaat nu om de Europastrategie en dit is niet het moment om nieuw beleid te formuleren, hoewel niemand schade wil veroorzaken op andere plaatsen in de wereld. De focuspunten in de notitie zijn door PS vastgesteld, dus eventuele wijzigingen of een andere prioritering van thema's moeten per amendement door PS worden goedgekeurd. Vorige week is gesproken over verdienmodellen boeren GLB. In Europa wordt qua landbouw de voedselvisie gevolgd, maar zij kijkt nog een keer naar de tekst over natuur en natuurbescherming.

De **voorzitter** concludeert dat GS een aantal tekstuele wijzigingen zullen doorvoeren. De voordracht wordt als bespreekstuk geagendeerd voor de PS-vergadering van 13 december a.s.

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 9 november 2021

Onderwerp: Vaststellen Europastrategie 2022-2030

Kenmerk: 1501895-1719192

Bijlagen: Europastrategie 2022-2030

1. Inleiding

De Europastrategie 2022-2030 volgt op de Europastrategie 2017-2021. De strategie vormt het kader voor Noord-Hollandse activiteiten in Europees verband. Europees beleid heeft direct impact op Noord-Holland. Europese kaders werken door in nationaal beleid en/of moeten rechtstreeks worden toegepast of uitgevoerd door provincies. In de Europastrategie beschrijven wij voor prioritaire onderwerpen welke Noord-Hollandse belangen er op Europees niveau spelen en welke Europese activiteiten en samenwerkingen bijdragen aan het realiseren van de provinciale opgaven. De overkoepelende thema's en prioritaire onderwerpen in deze strategie zijn eerder vastgesteld in de kaderstellende notitie die op 6 september 2021 aan de Commissie EFB is voorgelegd. De kaders zijn tot stand gekomen via het BOB-model (Beeldvorming, Oordeelsvorming en Besluitvorming), waarbij Statenleden een actieve rol hebben gespeeld in het meedenken en bepalen van de kaders van de strategie.

In de kaderstellende notitie is ook bepaald dat de Europastrategie tot en met 2030 wordt vastgesteld. Het jaar 2030 is een mijlpaal in het Europees beleid, met name voor de uitvoering van de Green Deal. Een provinciale lange termijnvisie en continuïteit in onze activiteiten is van belang om op de Brusselse beleidsvormingsprocessen aan te kunnen sluiten en onze belangen goed over te kunnen brengen. Afhankelijk van ontwikkelingen in Brussel en in provinciaal beleid biedt de Europastrategie echter ook ruimte voor tussentijdse bijstelling van de inzet op de vastgestelde onderwerpen, uiteraard in overleg met uw Staten.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

De prioriteiten in de strategie hebben hun basis in de vastgestelde beleidskaders. De keuze voor een beperkt aantal prioritaire onderwerpen betekent overigens niet dat andere relevante Europese thema's geen aandacht krijgen. Voor monitoring en beleidsbeïnvloeding van overige relevante thema's maken wij optimaal gebruik van onze Brusselse samenwerkingen zoals het Huis van de Nederlandse Provincies en de Randstadsamenwerking.

Over voortgang van de Europastrategie wordt jaarlijks bij de vaststelling van de jaarrekening gerapporteerd. Een evaluatie van de strategie zal, ter voorbereiding op de nieuwe strategie, aan het einde van de looptijd plaatsvinden, i.e. in 2029.

3. Financiering, communicatie en (burger)participatie

Er zijn geen financiële consequenties. Voor de coördinatie van het Europabeleid is voor de komende jaren voldoende budget vastgesteld.

4. Proces en procedure

Provinciale Staten zijn in lijn met de uitgangspunten van het BOB-model (beeldvorming – oordeelsvorming – besluitvorming) vroegtijdig betrokken bij het tot stand komen van de kaders van de strategie. In februari 2021 heeft een BOT-overleg met de Commissie EFB plaatsgevonden. De uitkomsten van dit BOT-overleg zijn verwerkt in de kaderstellende notitie die op 6 september is beoordeeld door de Commissie EFB. Die thema's en prioritaire onderwerpen zijn opgenomen in de Europastrategie.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 71-2021

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 9 november 2021;

besluiten geamendeerd (A38- en A40-2021):

1. De Europastrategie 2022-2030 vast te stellen.
2. In 2026 vindt een tussentijdse beschouwing van de Europastrategie 2022-2030 plaats.

Amendementen A38-2021 en A40-2021 (bijgevoegd) zijn aangenomen en worden bij dit besluit betrokken.

Haarlem, 13 december 2021

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

wnd. statengriffier,

A38-2021/PS13-12-2021
AANGENOMEN

Amendement Tussentijdse Beschouwing Europastrategie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021, ter behandeling van de voordracht 71 Vaststellen Europastrategie 2022- 2030,

besluiten om in het bovengenoemde ontwerpbesluit een nieuw besluitpunt (punt 2) toe te voegen, namelijk:

2. In 2026 vindt een tussentijdse beschouwing van de Europastrategie 2022-2030 plaats.

Toelichting
De Europastrategie heeft een veel langere looptijd dan gebruikelijk. Dat is uit te leggen. Het is gezien de snel veranderende wereld en de uitdagingen waar we voor staan wel belangrijk dat we niet alleen vlak voor het einde (2029) grondig reflecteren, maar ook een keer tussentijds (na vier jaar), zoals dat vaker het gebruik is bij andere onderwerpen (mid-term review).

Ines Kostić	Anna de Groot	Süleyman Koyuncu
Partij voor de Dieren	SP	DENK

A40-2021/PS13-12-2021
AANGENOMEN

Provinciale Staten Noord-Holland

Amendement Verdienmodel agrariërs doel Europastrategie

Betreft agendapunt 10: Vaststellen Europastrategie 2022-2030 (VD-71)

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021, ter behandeling van voordracht VD-71, Europastrategie 2022-2030;

besluiten het ontwerpbesluit in de voordracht als volgt aan te vullen:

- met dien verstande dat:
    - doel 2 binnen paragraaf 3.2.2 (bovenaan pagina 11) als volgt wordt aangepast: “2. Aandacht te vragen voor een Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) dat duurzaamheid stimuleert en gezonde verdienmodellen voor ondernemers mogelijk maakt”.
    - aan de paragraaf onder bovengenoemd doel de volgende zin wordt toegevoegd: “Daarbij zetten we ons ook in voor betere verdienmodellen voor agrariërs die bijdragen aan vergroening en maatschappelijke opgaven, zodat zij daarmee in een redelijke levenstandaard kunnen voorzien en hun inkomenspositie niet verder verslechtert.”

Toelichting

In de Voedselvisie heeft de provincie beschreven op welke manier zij de transitie van ons voedselsysteem wil aanjagen en ondersteunen. In deze transitie wordt gestreefd “naar een beter evenwicht tussen, economische, ecologische, ruimtelijke en sociale belangen”. De voedselvisie benoemt expliciet dat ook de verdienmodellen voor agrarische ondernemers moeten verbeteren. Dit is hoogst urgent, want uit recent onderzoek van de Rekenkamer blijkt dat 36% van de Nederlandse boeren ondanks EU-steun een inkomen onder het bruto wettelijk minimumloon hebben. Het is daarom belangrijk dat de provincie in Europa aandacht vraagt voor een landbouwbeleid dat zowel de omslag richting een meer duurzame agrarische sector stimuleert als betere verdienmodellen voor boeren die daaraan willen bijdragen. Met dit amendement wordt dit aspect uit de Voedselvisie ook als doel vastgelegd in Europastrategie.

Michel Klein — ChristenUnie
Willemien Koning — CDA

A38-2021/PS13-12-2021
AANGENOMEN

Amendement Tussentijdse Beschouwing Europastrategie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021, ter behandeling van de voordracht 71 Vaststellen Europastrategie 2022- 2030,

besluiten om in het bovengenoemde ontwerpbesluit een nieuw besluitpunt (punt 2) toe te voegen, namelijk:

2. In 2026 vindt een tussentijdse beschouwing van de Europastrategie 2022-2030 plaats.

Toelichting
De Europastrategie heeft een veel langere looptijd dan gebruikelijk. Dat is uit te leggen. Het is gezien de snel veranderende wereld en de uitdagingen waar we voor staan wel belangrijk dat we niet alleen vlak voor het einde (2029) grondig reflecteren, maar ook een keer tussentijds (na vier jaar), zoals dat vaker het gebruik is bij andere onderwerpen (mid-term review).

Ines Kostić	Anna de Groot	Süleyman Koyuncu
Partij voor de Dieren	SP	DENK

A40-2021/PS13-12-2021
AANGENOMEN

Christen Unie
Provinciale Staten Noord-Holland

CDA

Amendement Verdienmodel agrariërs doel Europastrategie

Betreft agendapunt 10: Vaststellen Europastrategie 2022-2030 (VD-71)

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021, ter behandeling van voordracht VD-71, Europastrategie 2022-2030;

besluiten het ontwerpbesluit in de voordracht als volgt aan te vullen:

- met dien verstande dat:
    - doel 2 binnen paragraaf 3.2.2 (bovenaan pagina 11) als volgt wordt aangepast: “2. Aandacht te vragen voor een Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) dat duurzaamheid stimuleert en gezonde verdienmodellen voor ondernemers mogelijk maakt”.
    - aan de paragraaf onder bovengenoemd doel de volgende zin wordt toegevoegd: “Daarbij zetten we ons ook in voor betere verdienmodellen voor agrariërs die bijdragen aan vergroening en maatschappelijke opgaven, zodat zij daarmee in een redelijke levenstandaard kunnen voorzien en hun inkomenspositie niet verder verslechtert.”

<u>Toelichting</u>

In de Voedselvisie heeft de provincie beschreven op welke manier zij de transitie van ons voedselsysteem wil aanjagen en ondersteunen. In deze transitie wordt gestreefd “naar een beter evenwicht tussen, economische, ecologische, ruimtelijke en sociale belangen”. De voedselvisie benoemt expliciet dat ook de verdienmodellen voor agrarische ondernemers moeten verbeteren. Dit is hoogst urgent, want uit recent onderzoek van de Rekenkamer blijkt dat 36% van de Nederlandse boeren ondanks EU-steun een inkomen onder het bruto wettelijk minimumloon hebben. Het is daarom belangrijk dat de provincie in Europa aandacht vraagt voor een landbouwbeleid dat zowel de omslag richting een meer duurzame agrarische sector stimuleert als betere verdienmodellen voor boeren die daaraan willen bijdragen. Met dit amendement wordt dit aspect uit de Voedselvisie ook als doel vastgelegd in Europastrategie.

Michel Klein
ChristenUnie

Willemien Koning
CDA

M233-2021/PS 13-12-2021
AANGENOMEN

Motie Europa dichter bij Provinciale Staten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021, ter behandeling van de voordracht 71 Vaststellen Europastrategie 2022- 2030,

constaterende dat:

- Europees beleid impact heeft op Noord-Holland en de uitdagingen waar we voor staan;
- Gedeputeerde Staten (GS) namens Provinciale Staten (PS) inbreng leveren in verschillende Europese verbanden;

overwegende dat:

- Europese samenwerking belangrijk is;
- wat in Europa gebeurt soms nog te ver afstaat van burgers en provinciale volksvertegenwoordigers;
- Provinciale Staten het beleid bepalen door kaders te stellen, maar ook de taak hebben om het dagelijks bestuur te controleren en waar nodig bij te sturen;
- om die taken optimaal te kunnen verrichten zo veel mogelijk transparantie en proactieve, makkelijk toegankelijke informatievoorziening naar PS wenselijk is;
- dat tevens de betrokkenheid van volksvertegenwoordigers en burgers bij de Europese Unie vergroot en democratie versterkt;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- om PS waar mogelijk actief en tijdig te informeren over de inzet in verschillende Europese verbanden, met name bij belangrijke onderwerpen;
- bij betrokkenheid bij besluitvorming rond grote en voor provincie belangrijke onderwerpen, daar waar mogelijk van tevoren afstemming te zoeken met de commissie;

en gaan over tot de orde van de dag.

Ines Kostić	Anna de Groot	Süleyman Koyuncu
Partij voor de Dieren	SP	DENK

A36-2021/PS 13-12-2021
VERWORPEN

Amendement Inzet op groene waterstof met zo min mogelijk tussenstappen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021, ter behandeling van de voordracht 71 Vaststellen Europastrategie 2022- 2030,

besluiten de Europastrategie 2022-2030 vast te stellen, met inachtneming van de volgende wijzigingen:

- op pagina 9 de zin:
  "Wij willen Europese erkenning van het nut van het gebruik van blauwe waterstof als tussenstap richting het volledig gebruik van groene waterstof."

  te vervangen door:
  "Wij zetten Europees in op met zo min mogelijk tussenstappen overgaan naar groene waterstof."

Toelichting

De Europastrategie loopt tot 2030 en we hebben als provincie beperkte lobbycapaciteit. De capaciteit die we hebben zouden we met het oog om de versnelling van verschillende transities zo groen mogelijk moeten inzetten. Daar past niet bij dat we per definitie van blauwe waterstof een 'prioriteit', 'speerpunt' en volgens p.16 zelfs 'een hoofddoel' maken. Aan ons is de taak om de transitie naar echt groene samenleving te versnellen en daar hoort **een zo groen mogelijke inzet** met de lobby bij. Dit amendement is nog steeds in lijn met provinciale ambities, maar legt het accent op de groenste optie, in plaats van de nog steeds fossiele. Logisch, gezien het feit dat deze strategie tot 2030 loopt, het jaar waarin eigenlijk al veel grote transities moeten zijn gemaakt.

Ines Kostić — Partij voor de Dieren
Anna de Groot — SP

A36-2021/PS 13-12-2021
VERWORPEN

Amendement Inzet op groene waterstof met zo min mogelijk tussenstappen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021, ter behandeling van de voordracht 71 Vaststellen Europastrategie 2022- 2030,

besluiten de Europastrategie 2022-2030 vast te stellen, met inachtneming van de volgende wijzigingen:

- op pagina 9 de zin:
  "Wij willen Europese erkenning van het nut van het gebruik van blauwe waterstof als tussenstap richting het volledig gebruik van groene waterstof."

  te vervangen door:
  "Wij zetten Europees in op met zo min mogelijk tussenstappen overgaan naar groene waterstof."

Toelichting

De Europastrategie loopt tot 2030 en we hebben als provincie beperkte lobbycapaciteit. De capaciteit die we hebben zouden we met het oog om de versnelling van verschillende transities zo groen mogelijk moeten inzetten. Daar past niet bij dat we per definitie van blauwe waterstof een 'prioriteit', 'speerpunt' en volgens p.16 zelfs 'een hoofddoel' maken. Aan ons is de taak om de transitie naar echt groene samenleving te versnellen en daar hoort **een zo groen mogelijke inzet** met de lobby bij. Dit amendement is nog steeds in lijn met provinciale ambities, maar legt het accent op de groenste optie, in plaats van de nog steeds fossiele. Logisch, gezien het feit dat deze strategie tot 2030 loopt, het jaar waarin eigenlijk al veel grote transities moeten zijn gemaakt.

Ines Kostić — Partij voor de Dieren
Anna de Groot — SP

A35-2021/PS 13-12-2021
VERWORPEN

Amendement Inzet Concurrentiepositie en Vestigingsklimaat passend bij grote uitdagingen van nu

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021, ter behandeling van de voordracht 71 Vaststellen Europastrategie 2022- 2030,

besluiten de Europastrategie 2022-2030 vast te stellen, met inachtneming van de volgende wijzigingen:

op pagina 3 de zin:
"*Wij streven naar behoud en versterking van de economische concurrentiepositie en het vestigingsklimaat van de provincie, waarbij specifiek aandacht is voor een gezonde leefomgeving*."

te vervangen door:

"Wij streven naar behoud en versterking van de economische concurrentiepositie en het vestigingsklimaat van de provincie, waarbij een gezonde leefomgeving voorop staat. Als het gaat om vestiging van bedrijven richten we ons daar waar mogelijk op bedrijven die maatschappelijk verantwoord willen ondernemen."

Toelichting
We staan voor grote uitdagingen. De provincie is het samen met wetenschap en vele anderen eens dat we snel grote stappen moeten zetten om de planeet leefbaar en gezond te houden voor al haar inwoners. De Europastrategie heeft het op verschillende plekken over concurrentiepositie en vestigingsklimaat. Om de nodige transities effectief en efficiënt te kunnen uitvoeren moeten we scherpere keuzes maken. Niet alles kan. Daarom is het verstandig dat we expliciet duidelijk maken dat bij de inzet van de provincie wat betreft concurrentiepositie en vestigingsklimaat een gezonde leefomgeving voorop staat. Slechts "aandacht voor" een gezonde leefomgeving is gezien de maatschappelijke discussie hierover te vaag.

Daarnaast zal in dat kader niet elke bedrijfsvestiging een plus betekenen voor de provincie. Daarom moet de inzet op het vestigingsklimaat **daar waar mogelijk** gericht zijn op bedrijven die maatschappelijk verantwoord willen ondernemen. Dat is in lijn met investeren in een economie die past bij de uitdagingen van nu. Een groene economie waar ook de provincie achter zegt te staan. Met dit amendement sluiten we daarop aan.

Ines Kostić	Anna de Groot	Süleyman Koyuncu
Partij voor de Dieren	SP	DENK

A39-2021/PS 13-12-2021
VERWORPEN

Amendement – Alle POP gelden kunnen benutten

Betreft agendapunt 10: Vaststellen Europastrategie 2022-2030 (VD71)

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 13 december 2021, ter behandeling van voordracht VD-71 Europastrategie 2022-2030;

Besluiten de voordracht als volgt aan te vullen:

Aan de tekst op pagina 6 hfst 2.3 wordt het onderstreepte gedeelte toegevoegd:

- POP wordt ingezet om de verduurzaming, ontwikkeling en innovatie van de landbouw te stimuleren.

Toelichting:

De gelden die door Europees en Nationaal beleid beschikbaar worden gesteld via POP hebben een bredere doelstelling dan alleen het versterken van duurzaamheid. Er komt waarschijnlijk ook een optie om gelden in te zetten voor specifieke kennisvermeerdering en het begeleiden van netwerken voor vrouwen om gendergelijkheid in landbouw te versterken. Economische vooruitgang en ontwikkeling in brede zin is ook een doel wat waardevol is om na te blijven streven en wat ook nadrukkelijk benoemd wordt in de Europastrategie.

De provincie Noord-Holland moet alle waardevolle onderdelen uit het landelijk POP programma in kunnen zetten in haar provincie en zich dus niet beperken tot duurzaamheid.

Willemien Koning	Michel Klein
CDA `	ChristenUnie

M234-2021/PS 13-12-2021
VERWORPEN

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

motie
vergadering Provinciale Staten – 13 december 2021
agendapunt 10 – Vaststellen Europastrategie 2022- 2030 (VD-71)

“Niet lobbyen voor datacenters”

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Concluderende dat:

- digitalisering een belangrijke voorwaarde wordt geacht om de Europese doelen binnen de Green Deal te halen;
- het streven is om Noord-Holland de meest innovatieve datacenter hub in Europa te laten worden;
- er in Noord-Holland reeds 57 datacenters zijn gevestigd;
- deze datacenters heel veel energie gebruiken en heel veel van de voorraad duurzaam opgewekte energie gebruiken;
- de restwarmte van datacenters op geen enkele wijze hergebruikt wordt;
- datacenters veel drinkwater gebruiken;
- aan het door datacenters gebruikte drinkwater chemicaliën worden toegevoegd om het water te ontharden en bacteriën te doden;
- datacenters een noodstroomvoorziening hebben, die regelmatig getest dient te worden, die draait op fossiele brandstoffen.

Overwegende dat:

- er in Noord-Holland met 57 datacenters een prestatie van formaat is geleverd;
- er voldoende datacenters zijn om de inwoners van Noord-Holland in ruime mate van digitale middelen en verbindingen te voorzien;
- aan datacenters behalve voordelen ook grote nadelen kleven;
- de datacenterstrategie vooralsnog geen oplossing biedt voor problemen die verband houden met energiegebruik, watergebruik en landschappelijke inpassing.

Besluit Gedeputeerde Staten op te dragen:

- niet in Europa te gaan lobbyen om meer datacenters naar Noord-Holland te lokken;
- eventuele reeds bestaande lobby- activiteiten voor de komst van meer datacenters naar Noord-Holland te staken.

En gaat over tot de orde van de dag.

SP,
Anna de Groot

PvdD,
Fabian Zoon

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	8206
Extern Zaak ID	1694947
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	13 december 2021
Agendapunt	11
Titel	Beleidskader erfgoed en cultuur 2022 (VD-73).
Organisatieonderdeel	BEL/RE&E

Geagendeerd	Vergaderdatum
Ingekomen stukken ter kennisname	30 november 2021
PS-vergadering	**13 december 2021**

Toelichting

Het college biedt Provinciale Staten het geactualiseerde beleidskader erfgoed en cultuur 2022 ter besluitvorming aan. Met het beleidskader geeft het college vorm aan het cultuurbeleid en de prioriteiten die zij voor ogen heeft.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
M.J. Schlaman
BEL/REE

Telefoonnummer +31235145328
marjo.schlaman@noord-holland.nl

Verzenddatum

05 NOV. 2021

Kenmerk
1694947 /1714620/

Uw kenmerk

Betreft: Beleidskader erfgoed en cultuur

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlage, over het geactualiseerde Beleidskader erfgoed en cultuur 2022.

In januari 2020 is besloten om het huidige cultuurbeleid ('Cultuur in Ontwikkeling 2017 - 2020') te actualiseren. Uitgangspunt bij de samenstelling van het geactualiseerde beleidskader is dat we het beleid handhaven waar het kan en bijstellen waar het nodig is. In het proces bent u actief betrokken door het BOB-model (Beeldvorming - Oordeelsvorming - Besluitvorming) toe te passen.

Uitkomsten van bespreking discussienota
Op 27 september is het Concept beleidskader erfgoed en cultuur 2022 en een aantal discussiepunten ter bespreking aan u voorgelegd. De uitkomsten van dit gesprek zijn verwerkt in de definitieve versie van het Beleidskader erfgoed en cultuur 2022.

Het betreft samengevat de paragrafen:

> **2.2 De Noord-Hollandse Waarderingskaart voor stolpboerderijen (investeren in provinciale structuren p. 10)**
> De provincie zet de publieke digitale waarderingskaart in ter kennis en inspiratie voor behoud door ontwikkeling en verduurzaming van het erfgoed. Daarbij wil de provincie eigenaren, gemeenten en ontwikkelaars stimuleren om samen met haar in deze waarden te investeren door kennis te delen en samen te werken. De provincie zal door middel van netwerkbijeenkomsten en nieuwsberichten de aandacht vestigen op het gebruik en de toepassingen van de waarderingskaart. Hierbij wordt samengewerkt met het Steunpunt Monumenten en Archeologie.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Vooralsnog heeft de waarderingskaart geen juridische doorwerking. Om meer greep te krijgen op de geleidelijke afname van het historisch stolpenbestand kan een sloopvergunningstelsel voor geclassificeerde stolpen uit de stolpenkaart worden gehanteerd. Over de wenselijkheid van het invoeren van een vergunningstelsel voor sloop van historische stolpboerderijen en de gevolgen ervan zal de provincie in overleg treden met alle gemeenten In Noord-Holland.

2.2 Verduurzaming koppelen aan restauratie (investeren in provinciale structuren p. 13)
Om verduurzaming te stimuleren verleent de provincie een hoger percentage restauratiesubsidie bij toepassing van energiebesparende en energieopwekkende maatregelen. Met de zo verkregen besparing op de eigen bijdrage in de restauratiekosten kan de eigenaar investeren in verduurzaming.

3.2 Ondersteunen in de uitvoering (duurzaam gebruik van erfgoed p. 24)
Specifiek ondersteunt de provincie stichtingen met ANBI-status die werken aan behoud en benutting van erfgoed met een hoge mate van publieksgerichtheid. De provincie zal nader verkennen welke ondersteuning deze erfgoedorganisaties bij hun werkzaamheden nodig hebben, buiten de al bestaande mogelijkheden.

4.1 Stimulering regionale samenwerking (p. 28)
De provincie faciliteert bestaande culturele netwerken om tot duurzame regionale afstemming en efficiënte samenwerking te komen. Om de overgang van incidentele samenwerking naar een meer structurele samenwerking mogelijk te maken en de komende jaren te kunnen voldoen aan de behoefte van de gemeentelijke partners, is het verlenen van opdrachten het meest geëigende instrument. Partijen investeren zodoende in een langetermijnperspectief. Hierdoor wordt bijgedragen aan het toegankelijk houden van de culturele infrastructuur en het bevorderen van cultuurparticipatie van een breed publiek.

4.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van het provinciaal bibliotheeknetwerk (p. 30)
Op het gebied van innovatie zet de provincie in op drie maatschappelijke thema's: geletterde samenleving, digitale inclusie en een leven lang ontwikkelen. Daarbij helpt Probiblio landelijk ontwikkelde innovatieve projecten bij lokale bibliotheken te implementeren en schaalt tegelijkertijd lokale innovaties van Noord-Hollandse bibliotheken waar mogelijk op. Ook ontwikkelt Probiblio vernieuwende projecten zoals 'De bibliotheek van de toekomst'. Er is toenemende aandacht voor programma's die moeten zorgen dat de geletterdheid van de inwoners van Noord-Holland toeneemt. Daarom werkt Probiblio samen met de lokale bibliotheken aan programma's voor onderwijs, voor gezinnen en voor laaggeletterde inwoners (18+).

Ook zijn er programma's in het kader van basisvaardigheden waarbij bibliotheken kwetsbare volwassenen helpen om hun taalvaardigheid te versterken.

Na vaststelling wordt een publieksversie samengesteld voor publicatie op de website van Provincie Noord-Holland.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

2 bijlagen

Statenvoordracht Beleidskader erfgoed en cultuur 2022

Beleidskader erfgoed en cultuur 2022

Provincie Noord-Holland

Registratienummer: 1694947/1714622

Beleidskader erfgoed en cultuur 2022

december 2021

CULTUUR

Inhoud

Voorwoord 2
1. Inleiding 4
1.1 Achtergrond actualisering beleid 4
1.2 Uitgangspunten cultuurbeleid 5
1.3 Rollen en instrumenten 6
2. Cultuurlandschap – Kwaliteit door ontwikkelen 7
2.1 Vanuit cultuurhistorische waarden sturing geven aan ruimtelijke ontwikkelingen 8
2.2 Investeren in provinciale structuren 8
2.3 Archeologie en archeologiemuseum Huis van Hilde 16
2.4 Financieel kader 19
3. Herbestemming – Behoud door verduurzaming 20
3.1 Ontwikkelen van kennis en netwerk voor herbestemming en leegstand 21
3.2 Stimuleren van het duurzaam gebruik van erfgoed 23
3.3 Financieel kader 25
4. Culturele infrastructuur – Ontwikkelen bovenlokaal netwerk 26
4.1 Stimuleren van regionale samenwerking 27
4.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van het provinciaal bibliotheeknetwerk 29
4.3 Kwaliteitsbevordering van cultuureducatie in het basisonderwijs 31
4.4 Financieel kader 33
5. Uitvoeringspartners 34
6. Monitoring en evaluatie 36
7. Financiën 37
Bijlage Wettelijke taken en bestuurlijke afspraken 39

Foto voorkant: Het Hem in Zaandam, vroeger een artilleriefabriek, is nu een huis voor eigentijdse cultuur. (foto: Lars van den Brink, collectie Provinciale Atlas)

Voorwoord

Het mag best wat vaker gezegd worden: de provincie Noord-Holland beschikt over een ongekende culturele rijkdom die het koesteren meer dan waard is. In de loop van de eeuwen is die opgebouwd door vele generaties Noord-Hollanders, geboren in deze streken of hiernaartoe gekomen van elders. In de fantastische historische beeldcollectie de Provinciale Atlas wordt dit al meer dan honderdvijftig jaar vastgelegd. In erfgoed en monumenten en in kunst en cultuur zien we gemeenschappelijke waarden, gevoel voor schoonheid en de sterke binding met het unieke landschap van onze mooie provincie. Onze gedeelde geschiedenis ligt erin besloten en ze bieden ons waardevolle perspectieven voor een gemeenschappelijke toekomst.

We zijn soms geneigd dit als vanzelfsprekend te zien, maar dat doet geen recht aan de inspanningen van al die mensen, van pure liefhebber tot gelouterde professional, om ons erfgoed en de levende cultuur in stand te houden, te verduurzamen en te versterken. Het doet dan ook pijn om te zien hoe de coronacrisis erin heeft gehakt, hoe zwaar die juist de cultuur en de kunstsector heeft getroffen. De komende jaren blijven we ons hoe dan ook inzetten voor alles wat het leven de moeite waard maakt en waar de inwoners en bezoekers van Noord-Holland met zoveel belangstelling en plezier aan deelnemen.

In deze geactualiseerde cultuurnota blijven we daarom de lat hoog leggen. Ook dat past bij ons Noord-Hollanders. We weten wat we in onze mars hebben en maken slim gebruik van wat we hebben opgebouwd. Een goed voorbeeld daarvan is hoe we monumenten tegenwoordig slimmer herbestemmen door tegelijkertijd in te zetten op verduurzaming. Dat levert niet alleen goed hergebruik op, maar op termijn ook besparingen waar de generaties na ons van profiteren. De provincie werkt hierbij nauw samen met gemeenten en de betrokken instellingen en eigenaren.

We willen dat erfgoed en cultuur toegankelijk zijn voor de hele samenleving en dat iedereen ervan profiteert. Denk bijvoorbeeld aan de rol die bibliotheken spelen bij de bestrijding van laaggeletterdheid, maar ook als loket voor onafhankelijke, neutrale informatievoorziening. Zo belangrijk in een tijd van nepnieuws en desinformatie. Verder is voor onze provincie natuurlijk ook de toeristische aantrekkingskracht van erfgoed en cultuur van het grootste belang. Dat gaat van werelderfgoed tot technofestival. Alles heeft te lijden onder de pandemie, al verschilt het per sector en discipline. Toch ben ik optimistisch. Er ligt in Noord-Holland gewoon een ijzersterke basis. Die mag ons vertrouwen geven dat we deze crisis te boven kunnen komen, zeker als we er waardevolle lessen uit trekken.

Het is een van de vele voorbeelden van hoe we gestaag verder werken en nieuwe uitdagingen het hoofd bieden, zodat we met elkaar kunnen blijven leren en volop genieten van al het moois en waardevols dat Noord-Holland te bieden heeft.

Zita Pels
gedeputeerde Erfgoed en Cultuur

Leeswijzer

Dit herziene beleidskader volgt op het beleidskader *Cultuur in Ontwikkeling 2017-2020*. Het is een actualisatie van het beleid op basis van evaluaties, bijeenkomsten met belanghebbenden en actuele ontwikkelingen. Hoofdstuk 2 tot en met 4 behandelen de opgaven voor de thema's Cultuurlandschap, Herbestemming en Culturele Infrastructuur. Per opgave zijn de doelen en de bijbehorende activiteiten opgenomen. Er is aangegeven welke instrumenten ingezet worden om de doelen te realiseren en welke koppeling er is met andere programma's of projecten binnen de provincie. Ook is het beoogde resultaat in 2025 aangegeven en is het beschikbare financiële kader vermeld. In hoofdstuk 5 worden de organisaties genoemd die een rol spelen bij de uitvoering van het cultuurbeleid van de provincie. Hoofdstuk 6 beschrijft hoe het voorliggende cultuurbeleid wordt geëvalueerd/gemonitord. Hoofdstuk 7 biedt een overzicht van de verdeling van de financiële middelen. In de bijlage staat een overzicht van de wettelijke taken van de provincie en de bestuurlijke afspraken met betrekking tot erfgoed en cultuur.

1. Inleiding

In 2020 heeft de coronapandemie ons culturele leven voor een groot deel stilgelegd. De impact van de virusuitbraak is ongekend groot, ook op de rijke Noord-Hollandse cultuursector. Medio 2021 staat de samenleving aan het begin van het herstel van deze crisis. De provincie heeft culturele instellingen waar mogelijk ondersteuning geboden, onder meer via het provinciale noodfonds. Samen met de betrokkenen blikt de provincie voorzichtig vooruit in het besef dat de definitieve artistieke, economische en maatschappelijke gevolgen nog niet bekend zijn.

Vanwege covid-19 is deze actualisatie van het beleidskader Cultuur een jaar uitgesteld. Het leek zinvol om de gevolgen van de crisis voor de culturele infrastructuur en het erfgoed zoveel mogelijk te kunnen meewegen. Gemeenten worden hard getroffen en het is de vraag of zij in de toekomst cultuur nog voldoende kunnen financieren. Hoe dan ook maakt de coronacrisis bepaalde opgaven urgenter. Het is hoog tijd om het gebouwde erfgoed te verduurzamen, evenals andere culturele panden. Dat levert een bijdrage aan de klimaatdoelstellingen én is zuiniger in gebruik. Tegelijkertijd maakt de coronacrisis het voor organisaties lastiger om te investeren in verduurzaming. De provincie stimuleert duurzaam gebruik en behoud van het erfgoed door bij restauratie van monumenten ook meteen te kiezen voor verduurzaming. Dit is gunstig voor het behoud van de historische structuren die zo kenmerkend zijn voor het Noord-Hollandse landschap, zoals de stolpenlinten.

Een onverwacht gevolg van de coronacrisis is dat bewoners sterker betrokken zijn geraakt bij hun leefomgeving. Meer mensen hebben cultuurinstellingen en erfgoederen in hun streek of regio bezocht. Bezoekers en bewoners herontdekken de cultuur in hun eigen omgeving. Culturele organisaties merken dat deze groepen zich willen herkennen in de geboden activiteiten. Zij hebben andere behoeften dan de internationale bezoekers. Dit is iets waar het beleid op moet inspelen.
De provincie wil deelname aan cultuur door iedereen ondersteunen. Daarom zijn diversiteit en inclusiviteit belangrijke thema's. Dit komt onder meer tot uiting in het tentoonstellingsbeleid van archeologiemuseum Huis van Hilde en in de activiteiten van verhalenplatform Oneindig Noord-Holland.

1.1 Achtergrond actualisering beleid

Dit geactualiseerde beleidskader is gebaseerd op evaluaties van het lopende cultuurbeleid en naar aanleiding van bijeenkomsten met het culturele en erfgoedveld, evenals met de belangrijkste partners van de provincie. In 2019 is een voortgangsrapportage gemaakt van het cultuurbeleid 2017-2020. Daaruit volgden aanbevelingen om uitvoeringsregelingen beter te laten aansluiten op de behoefte van de doelgroepen en om de Monumentenmonitor up-to-date te houden. Verder waren er aanbevelingen over de rol van het Steunpunt Monumenten en Archeologie, over netwerk- en kennisbijeenkomsten, over de samenhang tussen de gebiedsgerichte benadering en het erfgoedinstrumentarium en over de resultaten van de Loods Herbestemming.

Vervolgens is in 2020 een deelevaluatie op de onderdelen erfgoed en herbestemming uitgevoerd. Uit gesprekken met spelers in het veld en een enquête onder gemeenteambtenaren bleek dat de bestaande beleidsinstrumenten voor erfgoed en herbestemming een effectieve stimulans vormen voor onderhoud, restauratie en duurzame benutting van erfgoed. De belangrijkste aandachtspunten die uit de enquête naar voren kwamen, waren: een overzicht van de informatie over erfgoed en herbestemming; een prominente plek voor verduurzaming (ook in combinatie met restauratie); de samenhang van uitvoeringsregelingen met rijksinstrumenten en oog voor de rol van erfgoedvrijwilligers.

Impact covid-19
Omdat de covid-19-maatregelen grote gevolgen hebben voor de erfgoed- en cultuursector, is met de wethouders van de Noord-Hollandse gemeenten gesproken over de rol die de provincie kan vervullen bij het toekomstige cultuurbeleid. Daarnaast zijn rondetafelbijeenkomsten

georganiseerd met het culturele en erfgoedveld om dieper in te gaan op wenselijke aanpassingen van het provinciale cultuurbeleid als gevolg van de coronacrisis. De uitkomsten en aanbevelingen zijn verwerkt in de thema's van dit cultuurbeleid. Hierbij komen zowel verduurzamingsmaatregelen en een sterkere partnerrol voor de provincie bij regionale samenwerking aan de orde, als de maatschappelijke rol van erfgoed en de betrokkenheid van erfgoedgemeenschappen.

1.2 Uitgangspunten cultuurbeleid

Erfgoed en cultuur dragen sterk bij aan de kwaliteit van de leefomgeving. Noord-Holland heeft veel culturele organisaties en initiatieven, monumenten, (wereld)erfgoed, bijzondere archeologische vindplaatsen en historische cultuurlandschappen. Dit levert een aantrekkelijk woon- en verblijfklimaat op. Tegelijkertijd zorgen de vele bezoekers uit binnen- en buitenland voor druk op culturele en toeristische voorzieningen. De provincie moet hierop inspelen bij het behoud van het historische cultuurlandschap.

Drie opgaven
Bij deze actualisatie zijn de speerpunten van het huidige cultuurbeleid gehandhaafd. Daarbij speelt het beleidskader in op een drietal opgaven: 1. transformatie van het cultuurlandschap; 2. leegstand, herbestemming en verduurzaming; 3. bereikbaarheid en toegankelijkheid van de culturele infrastructuur. Deze opgaven zijn onverminderd van kracht en vormen, onder meer door de blijvende impact van de covid-19-crisis, zo mogelijk een nog grotere uitdaging in de toekomst.

Transformatie van het cultuurlandschap
Het cultuurhistorisch landschap is net zo veranderlijk als het landschap zelf. Een van de speerpunten voor het beleid is dat cultuurhistorische waarden worden meegewogen bij ruimtelijke en economische ontwikkelingen. Voor erfgoed (zowel monumenten als archeologie) bieden de wettelijke kaders bescherming. Het provinciale beleid voor (archeologische) monumenten in de toekomst dient aan te sluiten bij aanstaande wijzigingen in de Erfgoedwet, bij klimaatveranderingen en bij de provinciale opgaven rondom klimaatadaptatie.

Leegstand, herbestemming en verduurzaming
De (dreigende) leegstand van monumenten tegengaan is een blijvende opgave. Volledig herbestemmen is niet altijd economisch en maatschappelijk haalbaar. Er zal – vooral bij religieus erfgoed – steeds vaker worden gekozen voor bijbestemming (een extra functie geven) waarbij sociaal-maatschappelijke waarden behouden blijven.
Relevant is dat er tussen de regio's Noord-Holland Noord (NHN) en de Metropoolregio Amsterdam (MRA) verschillen zijn in investeringskracht. De herbestemmingsopgave in NHN is complexer en vraagt meer inzet en aandacht omdat het lastiger is er commerciële investeerders voor te vinden. Door de coronacrisis zijn particuliere investeerders bovendien minder bereid risico's te nemen. Het is vaker nodig om nieuwe exploitatiemodellen te ontwikkelen.
Bij verduurzaming ligt de focus zowel op (continuïteit in) gebruik als op maatregelen voor een duurzame exploitatie.

Bereikbaarheid en toegankelijkheid van de culturele infrastructuur
De bereikbaarheid en toegankelijkheid van de culturele infrastructuur blijven speerpunten. De provincie versterkt het bibliotheeknetwerk en de cultuureducatie op scholen. Daarnaast wordt de regionale samenwerking uitgebouwd.

Tussen de regio's NHN en de MRA zijn er grote ruimtelijke en economische verschillen, maar ook de culturele infrastructuur is anders. In de MRA ligt de uitdaging in de balans tussen de (inter)nationale publiekstrekkers die hun stempel drukken op de ontwikkeling en bezoekersaantallen van andere culturele instellingen, en de ontwikkelingen in de kleinere steden. Een aantal steden heeft zowel culturele instellingen van nationaal niveau als lokale voorzieningen. Daarnaast omvat de MRA een aantal groeisteden waar de lokale culturele infrastructuur nog volop in ontwikkeling is. De culturele voorzieningen versterken elkaar omdat het aanbod zo divers is.

De gemeenten in de MRA investeren van oudsher veel in cultuur, wat zich uitbetaalt in de rijke culturele omgeving. De pandemie en de gevolgen ervan doen echter een aanslag op hun budgetten. Bovendien betekent de grote woningbouwopgave een extra uitdaging om eveneens te zorgen voor voldoende en toegankelijke culturele voorzieningen.
In NHN is de culturele infrastructuur minder sterk ontwikkeld. Het recent opgestelde cultuurprofiel *Zee aan ruimte, land vol cultuur* is gericht op versterking van deze structuur en kan blijvend impact hebben op de regio. Nu het Rijk steeds meer inzet op stedelijke regio's is het zaak om de regionale culturele infrastructuur zowel in de MRA als in NHN te blijven versterken vanuit een breder perspectief.

1.3 Rollen en instrumenten

De Rijksoverheid, provincies en gemeenten ontwikkelen ieder vanuit de eigen rol en taak cultuurbeleid. Cultuurhistorie en de culturele infrastructuur behoren tot de kerntaken van de provincie. Onder cultuurhistorie in relatie tot het ruimtelijk-economisch domein valt het beleid op het gebied van cultuurlandschap, archeologie en monumenten. Voor wat betreft de culturele infrastructuur heeft de provincie een rol als partner en verbinder. Deze kerntaken vormen samen met de wettelijke taken en bestuurlijke afspraken de basis van het cultuurbeleid. Om de beleidsdoelen op korte en lange termijn te verwezenlijken zet de provincie verschillende rollen en instrumenten in. Afhankelijk van het thema en het beleidsdoel kiest de provincie een of meer rollen die haar ter beschikking staan (zie afbeelding).

De provincie heeft bij de uitvoering van het cultuurbeleid vooral de rol van (beleids)ontwikkelaar, partner en opdrachtgever. Als (beleids)ontwikkelaar ondersteunt de provincie gemeenten bij ruimtelijke ontwikkelingen en beschermt de kernkwaliteiten van het Noord-Hollandse cultuurlandschap. Als partner levert de provincie meerwaarde door de verbinding te leggen met de verschillende regio's, gemeenten, andere provincies en het Rijk. De provincie brengt organisaties en gemeenten bij elkaar en zorgt ervoor dat kennis wordt gedeeld. Daarnaast stimuleert de provincie met uitvoeringsregelingen en opdrachten nieuwe uitvoeringspraktijken, innovaties en samenwerking tussen gemeenten en culturele instellingen. De provincie geeft opdracht voor onderzoeken en monitors, zodat kennis en expertise beschikbaar komen voor culturele ontwikkelingen en voor het behoud en het beheer van erfgoed.

Niet in de laatste plaats wil de provincie op veel terreinen een inspirator zijn: voor erfgoedbeleid, voor ruimtelijke ontwikkelingen waarbij cultuurhistorie een belangrijke rol speelt, voor cultuurtoerisme en voor de maatschappelijke en economische betekenis van erfgoed en cultuur.

2. Cultuurlandschap – Kwaliteit door ontwikkelen

Doel
Structuren van provinciaal belang versterken en benutten

Noord-Holland heeft een grote variatie aan landschappen met veel kenmerkende gebouwde en archeologische monumenten. Dit cultuurlandschap vertegenwoordigt een belangrijke economische, maatschappelijke en culturele waarde. Het landschap verandert onder invloed van allerlei ruimtelijke ontwikkelingen en opgaven. Hierbij gaat het om zaken als de verstedelijking van het platteland, veranderende mobiliteit, klimaatadaptatie en energieafspraken, en veranderende productie- en consumptiepatronen. Bovendien zijn er binnen de provincie grote regionale verschillen. In de Metropoolregio Amsterdam (MRA) is er bijvoorbeeld een grote opgave in woningbouw, terwijl er in Noord-Holland Noord (NHN) sprake is van agrarische schaalvergroting. Hiermee houdt de provincie rekening in het beleid.

Oude waddendijk, oostkant Texel (foto: Mark Eker)

De opgave
De provincie wil dat er bij de transformatie van het cultuurlandschap zorgvuldig te werk wordt gegaan. De provincie heeft de ambitie om ruimtelijke ontwikkelingen zo te sturen dat provinciale structuren erdoor worden versterkt en verbeterd. Deze ambitie is benoemd in de *Leidraad Landschap & Cultuurhistorie 2018*. De provincie beschermt wat moet, en inspireert waar dat kan.

De nieuwe Omgevingswet (verwachte inwerkingtreding medio 2022) vraagt om een nieuwe werkwijze van de provincie, van achteraf toetsen naar van tevoren meedenken. Ook wordt er van de provincie steeds meer een visie gevraagd op waar en vooral hoe ruimtelijke opgaven kunnen plaatsvinden in het landschap. Dit dwingt de provincie om te bepalen wat er regionaal zo waardevol is dat het behouden dient te worden. Dat kan initiatiefnemers inspireren bij nieuwe ontwikkelingen. Verder investeert de provincie in opgaven en ontwikkelingen die de kwaliteit van het cultuurlandschap versterken. Hierbij zet de provincie in op drie pijlers:

1. Vanuit cultuurhistorische waarden sturing geven aan ruimtelijke ontwikkelingen
2. Investeren in provinciale structuren
3. Archeologie en archeologiemuseum Huis van Hilde

2.1 Vanuit cultuurhistorische waarden sturing geven aan ruimtelijke ontwikkelingen

De provincie geeft richting aan ruimtelijke ontwikkelingen. Als uitgangspunt hanteert de provincie de structuren van provinciaal belang die zijn vastgelegd in de *Leidraad Landschap & Cultuurhistorie 2018*.
De rol van de provincie is die van regelaar die samenwerkt met gemeenten, ontwikkelaars en initiatiefnemers om de kwaliteit van het landschap en de cultuurhistorie te behouden én te versterken. Om deze kwaliteit te waarborgen hanteert de provincie bepaalde principes die met de specifieke structuren te maken hebben. De provincie kan bijvoorbeeld zo sturen dat er rekening wordt gehouden met spreiding en onderlinge samenhang van de stolpboerderijen binnen de stolpenstructuur. Of de provincie geeft sturing aan ontwikkelingen binnen de landgoederenzones zodat de bestaande zichtassen behouden blijven.

Instrumenten
- Leidraad Landschap & Cultuurhistorie 2018
- Ambtelijk Advies Ruimtelijke Kwaliteit (ARK)
- Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK)
- Adviescommissie Ruimtelijke Ordening (ARO)
- Omgevingsverordening Noord-Holland 2020
- Steunpunt Monumenten en Archeologie
- Opdrachten en onderzoeken

Koppeling programma's en projecten
- Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam
- Omgevingsvisie NH 2050

Resultaat 2025

- Als regelaar heeft de provincie de ontwikkelingsgerichte instrumenten ingezet ter inspiratie en ondersteuning van samenwerkingspartners. De provincie heeft daarmee vanuit het gedachtegoed van de Omgevingswet de structuren van provinciaal belang een goede plek gegeven in het ruimtelijk beleid. Hiermee is sturing gegeven aan een kwalitatieve ontwikkeling van het landschap.
- Het Steunpunt Monumenten en Archeologie heeft gemeenten geholpen door gebiedsgerichte ondersteuning te bieden bij ruimtelijke ontwikkelingen in relatie tot het gebouwde, groene en archeologische erfgoed. Daarnaast zijn de gemeenten begeleid in aanloop naar en bij de uitvoering van de Omgevingswet.

2.2 Investeren in provinciale structuren

Behouden en benutten
De provincie investeert in de structuren van provinciaal belang. Keuzes zijn in de eerste plaats gericht op behoud daarvan en op vergroting van de ruimtelijke kwaliteit. Daarnaast wil de provincie dat de structuren kunnen worden benut voor maatschappelijk en economisch rendement. Om daar kansen voor te creëren koppelt de provincie structuren aan provinciale gebiedsopgaven. Een voorbeeld hiervan is de gebiedsopgave Polder Waard Nieuwland die binnen de provinciale structuur Waddenkust ligt. Via deze koppeling kon het monument Wierdijk worden gerestaureerd en het nabijgelegen provinciaal monument Wierschuur worden herbestemd. Om bezoek te stimuleren is een fietspad langs de Wierdijk aangelegd.

De provincie zet de middelen voor restauratie, herbestemming en verduurzaming van monumenten vooral in voor de provinciale structuren. Ten eerste wil de provincie de ruimtelijke en intrinsieke kwaliteit van deze structuren en de bijbehorende monumenten benutten en

versterken. Ten tweede blijkt dat juist hier de grootste restauratiebehoefte ligt. Het gaat vooral om restauraties in de landgoederenzones van Kennemerland en het Gooi (inclusief de groene monumenten), de bakens in het landschap (religieus erfgoed) en de stolpenstructuren (agrarisch erfgoed).

Kennis en netwerk
De provincie versterkt het behoud en het gebruik van de structuren door kennis erover te delen en door kennisnetwerken op te zetten. De provincie biedt informatie via de Monumentenmonitor Noord-Holland, de Noord-Hollandse Waarderingskaart voor stolpboerderijen en de Wegwijzer monumenten. De provincie houdt deze instrumenten up-to-date. Daarnaast deelt de provincie kennis met partners via een kennisbank en via het Steunpunt Monumenten en Archeologie. Verder organiseert de provincie netwerkbijeenkomsten, zoals de jaarlijkse Molencontactdag en de netwerkdagen voor verduurzaming, herbestemming en restauratie van monumenten.

Fort K'ijk bij Uitgeest, een fort dat innovatieve en duurzame nieuwe functies heeft gekregen. (foto: Martin van Lokven)

De provincie werkt in netwerken samen met verschillende partners rond bovenregionale structuren. Zo draagt de provincie, samen met het Rijk, de kustprovincies en gemeenten, bij aan een visie voor de toekomst van de Atlantikwall. Deze militaire verdedigingslijn vormt een unieke historische laag in het internationale kustlandschap. Als onderdeel van de structuur Noordzeekust is dit gebied van belang voor de provincie. Het Steunpunt Monumenten en Archeologie coördineert de samenwerking. Deze aanpak zal de provincie ook toepassen voor de landgoederenzones in Kennemerland.

Provinciaal erfgoedregister
In het provinciaal erfgoedregister staan de individuele monumenten die de structuren van provinciaal belang vormen, stuk voor stuk beschreven. Dit register bevat circa vijfhonderd provinciale monumenten. Het zwaartepunt ligt bij de Stelling van Amsterdam, de Westfriese Omringdijk en de IJdijken. Na een herziening beschikt de provincie over een register dat representatief is voor de ontwikkeling van gebouwd en archeologisch erfgoed binnen de structuren van provinciaal belang. Er worden geen nieuwe inschrijvingen in het register meer voorzien, met uitzondering van de stolpen.

Op de nieuwe waarderingskaart voor stolpboerderijen komen historische stolpboerderijen voor die tot recent onbekend waren (tot bouwjaar 1965). De intrinsieke waarde ervan is zo uniek dat om ze te behouden voor later, alleen objectbescherming afdoende is. Het huidige aantal provinciaal beschermde stolpen bedraagt 87. De provincie kan binnen de huidige financiële kaders tot maximaal 150 provinciaal beschermde stolpen opnemen, waarmee een goede representativiteit binnen de stolpenstructuren gewaarborgd kan worden. Daarom behoudt de provincie de bevoegdheid monumenten aan te wijzen en mutaties in het erfgoedregister aan te brengen. Onder de Omgevingswet betekent dit dat de provincie gemeenten zal instrueren om uitvoering te geven aan dit provinciaal belang.

Om het provinciale erfgoed te promoten verstrekt de provincie monumentenschildjes aan eigenaren van monumenten. Hiermee bedankt de provincie ook de eigenaren, bewoners en gebruikers van monumenten voor hun inzet voor het behoud van cultureel erfgoed. Verhalenplatform Oneindig Noord-Holland besteedt in een speciale serie aandacht aan de verhalen van bewoners en eigenaren van provinciale monumenten.

De Noord-Hollandse Waarderingskaart voor stolpboerderijen
De historische stolpboerderij met de kenmerkende piramidevorm komt vrijwel alleen voor in Noord-Holland en is daarmee bepalend voor de identiteit van het landschap. Als deze stolpboerderijen zouden verdwijnen betekent dat op termijn afkalving van deze identiteit. Om inzicht te krijgen in de afname van het stolpenbestand heeft de provincie in 2020 opdracht gegeven tot het maken van de Noord-Hollandse Waarderingskaart voor stolpboerderijen.

Uit de waarderingskaart blijkt dat er gemiddeld twintig historische stolpen per jaar verdwijnen, op een totaal van 4.846 stolpen. Tegenover de sloop van (historische) stolpen staat tegelijkertijd een fors aantal nieuw gebouwde stolpen. Dit is een ontwikkeling die getuigt van betrokkenheid bij het historisch landschap en van een bereidheid tot investeren in de stolp als bouwtype. Hierdoor komt de identiteitsvraag in een ander perspectief te staan. Als onder ‘identiteit’ wordt verstaan een overlevering van waarden over meerdere generaties, dan staat deze identiteit onder druk door de voortgaande sloop van historische stolpen. Als we de nieuwbouwstolpen definiëren als objecten die het kenmerkende landschap ondersteunen, dan is er minder sprake van verlies. De provincie erkent dat nieuwe stolpen ook bijdragen aan de identiteit van het landschap en wil tegelijkertijd de waarde van de historische stolpen in een breder verband zien.

Leegstand en verwaarlozing als gevolg van het verlies aan economische functies zijn de voornaamste oorzaken van het verdwijnen van de stolp. De provincie wil toekomstige sloop zoveel mogelijk tegengaan door hergebruik aantrekkelijker te maken. Dit doet de provincie door verduurzaming en herbestemming te ondersteunen en nieuwe economische functies mogelijk te maken. Zo is de opsplitsing van karakteristieke stolpboerderijen in meerdere woningen in de omgevingsverordening mogelijk gemaakt.

De waarderingskaart geeft inzicht in het totale Noord-Hollands stolpenbestand en de cultuurhistorische en landschappelijke waarden van de stolpen en hun erven, door middel van een ordeningssystematiek van kwaliteiten. De provincie zet de publieke waarderingskaart in ter kennis en inspiratie voor behoud door ontwikkeling en verduurzaming van het erfgoed. Daarbij wil de provincie eigenaren, gemeenten en ontwikkelaars stimuleren om samen met haar in deze waarden te investeren door kennis te delen en samen te werken. De Loods Herbestemming zet zich hiervoor in. De waarderingskaart wordt digitaal toegankelijk en de provincie zal door middel van netwerkbijeenkomsten en nieuwsberichten de aandacht vestigen op het gebruik en de toepassingen van de waarderingskaart. Hierbij wordt samengewerkt met het Steunpunt Monumenten en Archeologie.

Vooralsnog heeft de waarderingskaart geen juridische doorwerking. Om meer greep te krijgen op de geleidelijke afname van het historisch stolpenbestand kan een sloopvergunningstelsel voor geclassificeerde stolpen uit de stolpenkaart worden gehanteerd. Uit de bij de waarderingskaart behorende beleidsaanbevelingen blijkt dat hiervoor draagvlak is bij een aantal gemeenten met veel stolpen op hun grondgebied. Anders dan bij een sloopmelding komt de gemeente bij

vergunningplicht in gesprek met eigenaren die sloop overwegen. De procedure van een sloopvergunning draagt ertoe bij dat er meer tijd is om inzicht te krijgen in de bouwhistorische waarden die verloren zouden kunnen gaan en nader onderzoek te doen naar de bouwtechnische staat en de mogelijkheden voor herbestemming en verduurzaming. Over de wenselijkheid van het invoeren van een vergunningstelsel voor sloop van historische stolpboerderijen en de gevolgen ervan zal de provincie in overleg treden met alle gemeenten In Noord-Holland.

Stolpenstructuur te Wijdenes. (foto: Pepijn Borgwart Synergique)

Restauratiebehoefte
De provincie Noord-Holland heeft in totaal 30.000 monumenten die door het Rijk, de provincie en de gemeenten worden beschermd. De eigenaren van 5.500 hiervan – rijksmonumenten die niet als woonhuis zijn gebouwd – en de eigenaren van 500 provinciale monumenten, vormen de doelgroep bij de restauratieopgave. De restauratiebehoefte bedroeg in 2020 ruim 17% van dit monumentenbestand voor in totaal € 119 mln.[1] Deze behoefte is weliswaar groot, maar is sinds 2017 met 6% afgenomen. Dit betekent dat 83% van de monumenten in goede of redelijke staat verkeert. De provincie wil zich inspannen om dit percentage in de komende vier jaar te verhogen naar 85%. De restauratiebehoefte komt daarmee op 15% in 2025.

Voor de rijksmonumenten zet de provincie € 5 mln per jaar in. Bij de verdeling van de restauratiemiddelen voor rijksmonumenten richt de provincie zich op restauratie van niet-woonhuismonumenten in de steden, vooral in Amsterdam. Dit past binnen de afspraken over de decentralisatie van de restauratiemiddelen voor rijksmonumenten, die de provincies in 2015 met het Rijk hebben gemaakt.

Voor de provinciale monumenten zijn middelen voor restauratie en onderhoud beschikbaar. Hierbij wordt rekening gehouden met de gevolgen van covid-19 en met toenemende bouwkosten, waardoor de investeringsmogelijkheden van belangrijke uitvoerders van restauratie- en verduurzamingsopgaven zijn afgenomen. Omdat Noord-Holland een aantal zeer grote restauratieopgaven telt (zogenoemde ‘kanjers’ van meer dan € 10 mln) die buiten de provinciale subsidiemogelijkheden vallen, zal de provincie bij het Rijk inzetten op een gezamenlijke oplossing hiervoor.

Benutting
Bij restauratieopgaven gaat het veelal om economisch haalbare benutting door middel van her- of bijbestemming. De provincie heeft een Loods Herbestemming benoemd die zich hiervoor inzet. De provincie ziet economisch haalbare benutting vooral in het licht van een breed gedragen maatschappelijke verantwoordelijkheid en een hoge mate van publieksgerichtheid. Bij de toekenning van subsidie zal de provincie die haalbare benutting laten meewegen.

[1] Monumentenmonitor Noord-Holland

De ondertekening van het Verdrag van Faro door het Rijk betekent dat ook de provincie de maatschappelijke en verbindende waarde van erfgoed en het belang van deelname aan de beleving van erfgoed door de samenleving meer aandacht geeft. Passend bij de rol van de provincie met betrekking tot het behoud van erfgoed ondersteunt de provincie daarom stichtingen en verenigingen met de status van Algemeen Nut Beogende Instellingen (ANBI) die werken aan behoud en benutting van erfgoed en zich richten op publieke betrokkenheid. De provincie biedt daarvoor expertise bij het vinden van economisch haalbaar gebruik en schept gunstige subsidievoorwaarden bij restauratie.

Professionele Monumentenorganisaties (POM's)
POM's zijn in staat om complexe restauratie-, herbestemmings- en verduurzamingsopgaven te realiseren en het resultaat als onderdeel van hun monumentenbezit te beheren. De provincie ondersteunt de POM's met gunstige subsidievoorwaarden voor restauraties. Daarnaast wil de provincie met de POM's en de (erfgoed-)ANBI's werken aan een gunstig toekomstperspectief voor religieus erfgoed dat een maatschappelijke functie blijft behouden. De provincie richt zich op een oplossing waarbij de ANBI's zich kunnen concentreren op programmering en uitvoering van activiteiten en de POM's op de instandhouding van het erfgoed door overname. De Loods Herbestemming stimuleert dit proces.

Buitenplaats Akerendam in Beverwijk is aangelegd in 1636 door de Amsterdamse koopman Jan Bicker en lag vroeger aan het Wijkermeer.(fFoto: PNH)

Restauratieambacht
De provincie wil de beschikbare middelen voor de ondersteuning van arbeidsmarktoeleiding in het restauratieambacht via de Regionale Opleidingsprojecten (ROP) zo effectief mogelijk inzetten. De provincie onderzoekt hoe het is gesteld met de toekomst voor dit ambacht en in hoeverre inzet van ambachtslieden uit andere EU landen hier (al) een oplossing voor biedt.

Extra mogelijkheden voor historische windmolens
De werkende historische windmolens in Noord-Holland vormen een van de structuren van provinciaal belang. Het overgrote deel is beschermd als rijksmonument en verkeert over het algemeen in een goede bouwkundige staat. De windmolens zijn van oudsher een belangrijk

element in het provinciale landschap. Enerzijds omdat (draaiende) molens bij uitstek een identiteitsbepalende rol hebben in het Noord-Hollandse landschap, anderzijds omdat ze vrijwel geheel door vrijwilligers worden gedragen en daarmee een maatschappelijk belang dienen. Aan de reguliere subsidiemogelijkheden voor rijksmonumenten heeft de provincie een extra subsidiemogelijkheid voor het onderhoud van windmolens toegevoegd. Deze subsidie van € 5.300 per molen wordt eenmaal in de drie jaar verstrekt in aanvulling op de Subsidieregeling Instandhouding Monumenten (SIM) van het Rijk.

Verduurzaming koppelen aan restauratie
De provincie wil inzicht krijgen in de effecten van klimaatverandering op monumenten en archeologische vindplaatsen in Noord-Holland. Met het Rijk participeert de provincie in IPO-verband in een verkenning van klimaatadaptatie en cultuurhistorie. Een klimaatstresstest cultuurhistorie zal inzicht geven in wat de daadwerkelijke gevolgen voor de (archeologische) monumenten in Noord-Holland zijn. Het onderzoek van het Rijk geeft een goede aanvulling op de kansen voor ingrepen. Vervolgens zal de provincie bekijken hoe de resultaten toegepast kunnen worden in het provinciale beleid.

Het energieverbruik terugdringen is een van de grootste opgaven voor de gebouwde omgeving in de komende decennia. Omdat het erfgoed ook in energiegebruik toekomstbestendig moet zijn, koppelt de provincie steeds energiebesparende en energieopwekkende maatregelen aan de restauratiebehoefte. Hiervoor zijn zogeheten groene menukaarten beschikbaar voor diverse soorten monumenten. De provincie streeft naar een CO_2-reductie van 40% in 2030 en 60% in 2040 als gemiddelde voor het gehele monumentenbestand.[2]
Om verduurzaming te stimuleren verleent de provincie een hoger percentage restauratiesubsidie bij toepassing van energiebesparende en energieopwekkende maatregelen. Met de zo verkregen besparing op de eigen bijdrage in de restauratiekosten kan de eigenaar investeren in verduurzaming. Voor de verduurzaming zelf verstrekt de provincie ook subsidie voor energiescans en is er voor de uitvoering de laagrentedragende hypothecaire lening uit het Noord-Holland Fonds voor Monumenten. Tijdelijk zijn er middelen uit het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds beschikbaar voor fysieke maatregelen. Zo ontstaan er combinaties van subsidie en laagrentedragende financiering waarmee eerder goede ervaringen zijn opgedaan.

Unesco werelderfgoed
Noord-Holland heeft drie beschermde Unesco werelderfgoederen. De Amsterdamse grachtengordel, Droogmakerij De Beemster en de Hollandse Waterlinies (de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie).
Bescherming van de cultuurhistorische waarden van De Beemster is van belang bij ruimtelijke ontwikkelingen. De Leidraad Landschap & Cultuurhistorie 2018 is daarom richtinggevend bij het afwegen van ruimtelijke plannen en de impact hiervan op het historische landschap.
Voor de Hollandse Waterlinies ontwikkelt de provincie een apart uitvoeringsprogramma 2022-2026. Naast de doorlopende inzet op de herbestemming en restauratie van de militaire werken en gebouwen, zoals de forten, richt de provincie de aandacht op het landschappelijk deel van het werelderfgoed: het ‘strategisch landschap’ (de hoofdverdedigingslijn, inundatiegebieden, schootsvelden en verboden kringen) en het watermanagementsysteem. Het coalitieakkoord *Duurzaam Doorpakken* heeft hiertoe de aanzet gegeven door de herstelbehoefte van de liniedijken te agenderen. Een vast onderdeel van het uitvoeringsprogramma betreft daarnaast de bescherming en het uitdragen van de uitzonderlijke universele waarden van het werelderfgoed de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie. De provincie ijvert voor volledige aanwijzing van de Stelling van Amsterdam als rijksmonument.

Provinciale Atlas
Om de huidige provincie Noord-Holland goed te kunnen doorgronden is kennis over de historie van het landschap en de inrichting ervan onontbeerlijk. De provincie heeft vanaf 1866 een historische beeldcollectie aangelegd: de Provinciale Atlas. Deze unieke verzameling prenten, tekeningen, kaarten en foto’s toont hoe het landschap van Noord-Holland zich in de loop van de

[2] Zie ook Routekaart Verduurzaming Monumenten www.duurzaamerfgoed.nl

tijd ontwikkeld heeft. De provincie hecht belang aan het zorgvuldig beheren van deze beeldcollectie en wil de bekendheid ervan bevorderen. Het streven is om alle 82.000 objecten in de collectie via de online beeldbank te ontsluiten zodat de inwoners van Noord-Holland de beelden gemakkelijk en gratis kunnen bekijken en gebruiken. Voor tijdelijke tentoonstellingen in het archeologiemuseum Huis van Hilde worden ook objecten uit de Provinciale Atlas gebruikt. De historische collectie wordt jaarlijks aangevuld met actuele beelden uit een documentaire foto-opdracht. Een professionele fotograaf legt het huidige tijdsbeeld van het landschap van Noord-Holland op een persoonlijke manier vast aan de hand van een jaarlijks wisselend thema.

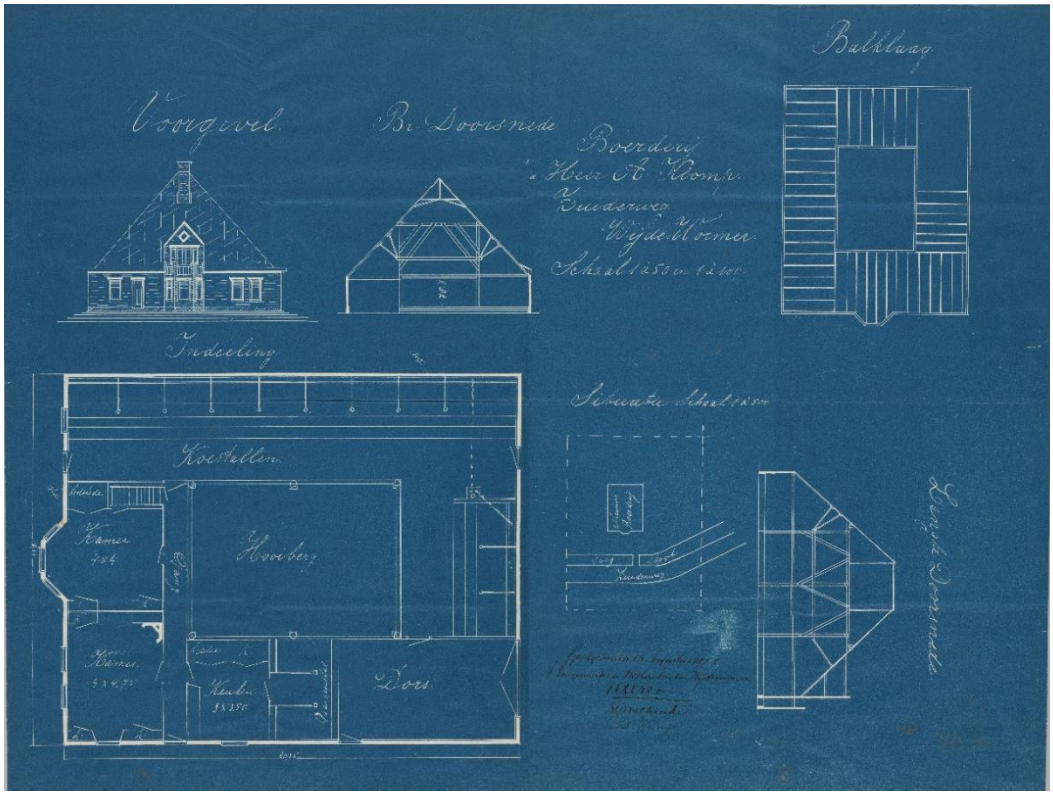

Technische tekening/blauwdruk van een stolpboerderij van de Heer A. Klomp aan de Zuiderweg in Wijde Wormer, 1928. Collectie Provinciale Atlas

De provincie heeft het beheer van de Provinciale Atlas en de taak om de toegankelijkheid en bekendheid ervan te bevorderen ondergebracht bij Het Noord-Hollands Archief. Thema's als diversiteit en inclusiviteit zijn tot nu toe niet expliciet aan bod gekomen bij de Provinciale Atlas. Het Noord-Hollands Archief start een onderzoek om meer inzicht te krijgen in de ontstaansgeschiedenis, reden van verwerving en witte vlekken in de historische beeldcollectie. De provincie werkt aan een beschrijving van wat de thema's diversiteit en inclusiviteit inhouden voor de Provinciale Atlas. Met de verworven kennis kan de provincie in de toekomst gerichter aandacht besteden aan onderbelichte thema's of een scherper aankoopbeleid formuleren.

Verhalenplatform Oneindig Noord-Holland
De provincie draagt naar een breed publiek uit dat cultuurhistorische structuren zoals dijken, stolpboerderijen en droogmakerijen belangrijk zijn voor de identiteit van Noord-Holland. Daarom ondersteunt de provincie door middel van een opdracht aan het Noord-Hollands Archief het verhalenplatform Oneindig Noord-Holland zodat verhalen over de cultuurhistorische structuren en de provinciale monumenten toegankelijk zijn voor iedereen. Het Noord-Hollands Archief heeft ruime ervaring met het uitdragen van historische verhalen en beheert het verhalenplatform.

Doordat Oneindig Noord-Holland de grote verzameling verhalen koppelt aan exacte gps-data kunnen inwoners en recreanten op locatie historische verhalen uit de directe omgeving opzoeken. Oneindig Noord-Holland gaat gericht op zoek naar en geeft invulling aan diverse en inclusieve historische verhalen voor verschillende groepen Noord-Hollanders. Daarvoor sluit het platform aan bij maatschappelijke ontwikkelingen op dit vlak, onder meer via samenwerkingsverbanden van musea in Noord-Holland.

Instrumenten

- Provinciaal Erfgoedregister
- Monumentenmonitor Noord-Holland
- Noord-Hollandse Waarderingskaart voor stolpboerderijen
- Noord-Hollands Fonds voor Monumenten
- Restauratieregeling voor rijksmonumenten en provinciale monumenten
- Wegwijzer Monumenten
- Onderhoudsregelingen voor rijksmonumenten, windmolens en voor provinciale monumenten
- Loods Herbestemming Noord-Holland
- Uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam/Nieuwe Hollandse Waterlinie 2022-2026
- Verhalenplatform Oneindig Noord-Holland
- Historische beeldcollectie Provinciale Atlas
- Archeologiemuseum Huis van Hilde
- Omgevingsverordening Noord-Holland 2020
- Opdrachten en onderzoeken

Koppeling programma's en projecten

- Erfgoeddeal Kusten IJsselmeergebied
- Kwaliteitsimpuls Markermeerdijken
- Duurzame verstedelijking
- Waddenfonds (restauratie en publiektoegankelijk maken van provinciaal monument Wierdijk)
- Verkenning klimaatadaptatie en cultuurhistorie
- Landschapstriënnale
- Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam
- Omgevingsvisie NH 2050
- Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds

Resultaat 2025

Vanuit de rol als beleidsontwikkelaar heeft de provincie:

- de restauratieopgave voor rijksmonumenten en provinciale monumenten teruggebracht naar 15%;
- meer maatschappelijke bewustwording over waarden van historische stolpboerdijen gecreëerd en mogelijkheden om deze waarden door middel van duurzame benutting te revitaliseren;
- verduurzaming onlosmakelijk verbonden aan restauraties, herbestemmingen en bijbestemmingen;
- voor de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie uitvoering gegeven aan een nieuw Uitvoeringsprogramma;
- ervoor gezorgd dat de bekendheid en het gebruik van (online ontsloten) objecten uit de collectie Provinciale Atlas in 2025 is toegenomen ten opzichte van 2022;
- bij een groeiend aantal gebruikers de verhalen van Oneindig Noord-Holland bekend gemaakt.

2.3 Archeologie en archeologiemuseum Huis van Hilde

De provincie heeft als voornaamste taken op het gebied van archeologie:
- de instandhouding van een provinciaal archeologisch depot;
- uitvoering van de beginselen van het Verdrag van Valetta (Malta);
- uitvoering van de Erfgoedwet, waarin behoud van archeologische vindplaatsen *in situ* centraal staat.

Het archeologisch depot is ondergebracht in archeologiemuseum Huis van Hilde in Castricum. Het beheer en management van Huis van Hilde zijn een belangrijk onderdeel van het provinciaal archeologiebeleid.

Verdrag van Valetta (Malta)
Het Rijk heeft aan gemeenten via de ruimtelijke ordening de belangrijkste taak opgedragen als het gaat om goede bescherming van archeologische vindplaatsen. Gemeenten zijn bijvoorbeeld meestal het bevoegd gezag (vergunningverlener), onder andere bij nieuwbouw. Het ter plekke behouden van archeologische vindplaatsen (behoud *in situ*) is daarbij het uitgangspunt. Als dat niet mogelijk is, dient gravend archeologisch onderzoek (behoud *ex situ*) te worden uitgevoerd.

Op drie punten heeft de provincie een belangrijke rol in het uitvoeren van 'Malta'-beleid. In algemene zin is het beleid van de provincie gericht op een zo volledig mogelijk erfgoedbeleid in de ruimtelijke ordening van het landschap. Hiertoe behoort het behoud van archeologische vindplaatsen, opgenomen in de Leidraad Landschap & Cultuurhistorie 2018. Waar deze ontsloten kunnen worden voor publiek ondersteunt de provincie dit, zoals bij Kasteelterrein Nuwendoorn.

In tien gebieden ziet de provincie een 'bovengemeentelijk archeologisch belang'. De provincie voedt het gemeentelijk ruimtelijk beleid door te inspireren en te informeren over deze gebieden. Dit gaat via het Steunpunt Monumenten en Archeologie dat per gebied regiobijeenkomsten organiseert. Ook publiceert de provincie een regionaal kennisdocument met achtergronden en wetenschappelijke informatie en geeft de provincie een fraai vormgegeven boek uit over de archeologie van het specifieke gebied: de archeoglossy *Schatrijk*. Bij deze activiteiten wordt een breed publiek betrokken, van wetenschappelijke experts tot erfgoedverenigingen en omwonenden.

Waar de provincie bevoegd gezag of initiatiefnemer is voor ruimtelijke ingrepen, is zij ook zelf verantwoordelijk voor het laten doen van archeologisch onderzoek, en dat eventueel als eis te stellen aan een externe initiatiefnemer. Soms worden vondsten of vindplaatsen ondanks correct Malta-onderzoek over het hoofd gezien, maar pas aangetroffen bij de uitvoering van werkzaamheden. Ook kunnen vondsten spontaan worden aangetroffen (toevalsvondsten of vondstmeldingen). In deze gevallen staat de provincie garant voor de berging van de vondsten en voor de opname ervan in de provinciale archeologische collectie en het landelijk geografisch informatiesysteem ARCHis. Speciale aandacht is er voor onderwaterarcheologie en de conservering van de vondsten, zoals uit de scheepswrakken, die daarbij worden gedaan.

Huis van Hilde, taken en werkzaamheden
De provincie beheert de Noord-Hollandse archeologische collectie. Deze collectie is toegankelijk voor wetenschappelijk onderzoek en publiek. Op grond van de Erfgoedwet is de provincie eigenaar van de Noord-Hollandse archeologische collecties, met uitzondering van de gemeenten Alkmaar, Amsterdam, Haarlem, Hoorn en Zaanstad, die een eigen archeologisch depot beheren. Voor het duurzaam behoud van de provinciale collectie beschikt Huis van Hilde over moderne voorzieningen op het gebied van opslag, klimaattechniek en collectieregistratie. Het publiek maakt kennis met de collectie in het archeologiemuseum. Een deel van de provinciale collectie onderwaterarcheologie wordt tentoongesteld in museum Kaap Skil op Texel, dat daar een speciale ruimte voor inricht.

De provincie zet sterk in op de educatieve en museale aspecten van de archeologie. In Huis van Hilde worden alle topvondsten getoond in een permanente tentoonstelling. Aan de hand van innovatieve technieken, zoals gezichtsreconstructies, interactieve schermen en kaarten, krijgt de

bezoeker inzicht in het ontstaan van het Noord-Hollands landschap en in de geschiedenis van de menselijke bewoning. De doelgroep is vooral de inwoners van Noord-Holland, met de nadruk op gezinnen en schoolklassen. Voor schoolbezoek worden verschillende lespakketten aangeboden en kunnen bezoeken op maat worden georganiseerd. Scholen krijgen online archeologische achtergrondinformatie, die aansluit bij de geschiedenistijdvakken die het primair en voortgezet onderwijs hanteren.

Om de provinciale collectie breed toegankelijk en up-to-date te maken voor wetenschap en publiek verschijnt jaarlijks de archeologische kroniek van Noord-Holland, waarin archeologische ontdekkingen en bijzondere opgravingen centraal staan. Ook is de hele archeologische collectie online te raadplegen. Daarnaast verschijnen in een reeks archeologische publicaties regelmatig nieuwe uitgaven over archeologische opgravingen en onderzoek in de regio. Deze uitgaven lopen uiteen van basisrapportages van oud of recent archeologisch onderzoek (wettelijke plicht), tot rijk geïllustreerde publieksbrochures ter ondersteuning van tentoonstellingen en publieksboeken.
In Huis van Hilde is een ArcheoHotspot gevestigd waar bezoekers kunnen meewerken aan archeologisch onderzoek.

Het jaarlijkse evenement 'Hilde's verjaardag' trekt veel bezoekers. (foto: Geert Spanjaard)

Archeologiemuseum Huis van Hilde
Sinds 2020 staat het Huis van Hilde geregistreerd als museum. Dit betekent dat er specifiek aandacht is voor museale beleidsaspecten zoals presentatie en collectiebeheer, maar ook voor de werkwijze en organisatie van het museum. Huis van Hilde is bij uitstek een vrijwilligersorganisatie. Bijna honderd mensen functioneren daarbij onder supervisie van de provincie en zetten hun kennis en ervaring in om bezoekers en scholen te ontvangen. Ze worden getraind en opgeleid door de professionele krachten van het museum en het archeologisch depot. Elk jaar zijn er tijdelijke tentoonstellingen. Ook worden er lezingen en presentaties gegeven en evenementen georganiseerd zoals tijdens de Nationale Archeologiedagen. Via de Museumjeugduniversiteit worden speciale kinderlezingen gehouden. Naast het tentoonstellen van de fysieke collectie ontwikkelt de provincie steeds vaker digitale producten om kennis over te dragen. In Huis van Hilde bevindt zich een museumwinkel en een café-restaurant. Ook is er ruimte voor lezingen en presentaties.

De provincie vindt het van belang dat Huis van Hilde voor alle Noord-Hollanders toegankelijk is en dat iedereen zich kan herkennen in de activiteiten van het museum. Archeologie is bij uitstek een discipline die ons een blik gunt in het leven van gewone mensen uit diverse perioden. Uitgangspunt bij de ontwikkeling van de activiteiten is dat deze toegankelijk en herkenbaar zijn voor een zo divers mogelijke groep. Daarom werkt het museum samen met meerdere culturele- en erfgoedorganisaties en gemeenten uit de regio. De komende jaren gebeurt er meer om het museum toegankelijker te maken voor mensen met een beperking, zowel door de inrichting aan te passen als door een verder digitale ontsluiting van de collectie. Ook wil de provincie dat het museum interessant is voor bezoekers met een migratieachtergrond. Dit kan vorm krijgen door de keuze voor specifieke educatieve thema's, voor tentoonstellingen of publicaties, voor gastconservatoren en voor presentatietechnieken.

Instrumenten

- Archeologisch depot en Archeologiemuseum Huis van Hilde
- Website archeologische collectie en publiekswebsite Huis van Hilde
- Opdrachten (voor berging van toevalsvondsten) en onderzoeken
- Vergunning verlenen/toetsen bij monumenten en grote projecten (bv. Markermeerdijken)
- Omgevingsverordening Noord-Holland 2020
- Activiteitenplan Steunpunt Monumenten en Archeologie: archeologiegebieden
- Archeologische publicaties (ook online)
- Educatieve programma's
- Tentoonstellingen gekoppeld aan provinciale opgaven en/of thema's
- Verhalenplatform Oneindig Noord-Holland
- Historische beeldcollectie Provinciale Atlas

Koppeling programma's en projecten

- Leidraad Landschap & Cultuurhistorie 2018
- Omgevingsvisie NH 2050
- Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam
- Infrastructurele projecten, waaronder A8-A9, N241
- Uitbreiding energienetwerk ten behoeve van duurzame energie (onder andere traject Oterleek-Beverwijk)

Resultaat 2025

- Als eigenaar van het archeologisch depot en het archeologiemuseum biedt de provincie een actuele, toegankelijke online database voor onderzoekers en andere geïnteresseerden.
- De permanente tentoonstelling is actueel en technisch en educatief verzorgd.
- Het vrijwilligersbestand is, na de terugloop door de coronacrisis, aangevuld en gestabiliseerd.
- In de tijdelijke tentoonstellingen zijn provinciale beleidsthema's belicht. Hieronder valt ook het meer divers en inclusief maken van de tentoonstellingen, zowel wat de inhoudelijke achtergronden betreft als de organisatie en samenstelling ervan.
- Er zijn aansprekende (online) publicaties gemaakt en educatieve programma's opgezet om meer schoolklassen en ander publiek kennis te laten maken met de Noord-Hollandse archeologie.

2.4 Financieel kader

Cultuurlandschap - Kwaliteit door ontwikkelen	2022	2023	2024	2025
2.1 Vanuit cultuurhistorische waarden sturing geven aan ruimtelijke ontwikkelingen				
Steunpunt Monumenten en Archeologie	460.000	460.000	460.000	460.000
Opdrachten Projecten landschap en cultuurhistorie	100.000	100.000	100.000	100.000
2.2 Investeren in provinciale structuren				
Molenfederatie	15.000	15.000	15.000	15.000
Noord-Hollands Archief/Oneindig Noord-Holland	124.000	124.000	124.000	124.000
Noord-Hollands Archief/Beheer en promotie Provinciale Atlas	136.000	136.000	136.000	136.000
UvR restauratie Rijksmonumenten NH***	5.000.000	5.000.000	2.550.000*	2.550.000*
UvR Onderhoud Provinciale Monumenten	150.000	150.000	150.000	150.000
UvR Restauratie Provinciale Monumenten	400.000	400.000	400.000	400.000
UvR Historische molens	0	0	705.000	0
Opleidingen in restauratie technieken	17.000	17.000	17.000	17.000
Opdrachten Projecten cultuurhistorische structuren	255.000	255.000	255.000	255.000
2.3 Archeologie en archeologiemuseum Huis van Hilde				
Huis van Hilde beheer	401.000	412.000	423.000	434.000
Archeologisch depot	30.000	30.000	30.000	30.000
Kasteelterrein Nuwendoorn	38.000	38.000	38.000	38.000
Onderwaterarcheologie	1.000.000	100.000**	0	0
Opdrachten Archeologie	787.000	799.000	803.000	944.000
Totaal lasten	**8.913.000**	**8.036.000**	**6.206.000**	**5.653.000**

* De provincie heeft in 2019 in het coalitieakkoord 2019-2023 middelen ter beschikking gesteld als aanvulling op het restauratiebudget voor rijksmonumenten. In 2024 vervallen deze extra middelen.
** De investeringen in museum Kaap Skil (presentatie collectie onderwaterarcheologie) stoppen na 2022. Onderzoeken onderwaterarcheologie zijn opgenomen bij de opdrachten archeologie.
*** Hiernaast zijn laagrentedragende hypothecaire lenigen beschikbaar via het Noord-Hollands Fonds Monumenten.

3. Herbestemming – Behoud door verduurzaming

Doel
Duurzame benutting van incourant gebouwd erfgoed

Herbestemming van gebouwd erfgoed blijft de komende jaren een belangrijke maatschappelijke opgave. Demografische en economische ontwikkelingen leiden tot steeds meer leegstand van (vooral) religieus en agrarisch erfgoed. Zo zal als gevolg van ontkerkelijking naar verwachting 25 tot 50% van de kerken de komende jaren niet meer gebruikt worden voor religieuze doeleinden (landelijk 2.000 van de 4.200 kerken). Ook zal als gevolg van schaalvergroting naar verwachting 30% van de agrarische gebouwen, waaronder veel stolpboerderijen, leeg komen te staan. Leegstand heeft een ongunstig effect op de leefbaarheid van steden en regio's, terwijl sloop de kwaliteit van de omgeving vermindert.

In het provinciaal beleid lag de nadruk de afgelopen jaren op religieus, agrarisch én industrieel erfgoed. De herbestemmingsopgave voor industrieel erfgoed langs vaarten en kanalen (Noordzeekanaal, Spaarne, Zaan) is voor een groot deel ingevuld of in een vergevorderd stadium van planontwikkeling. Nog enkele objecten staan leeg en wachten op herbestemming. De provincie zal deze opgaven waar mogelijk begeleiden en financieel ondersteunen.
De provincie richt zich de komende jaren op de herbestemming van religieus en agrarisch erfgoed. Bij religieus erfgoed doet zich de verwachte leegstand nog niet op grote schaal voor. Huidige gebruikers willen hun kerk nog niet kwijt. Bij een aantal van hen is wel behoefte aan multifunctioneel gebruik van hun kerk. Het gaat dan niet om herbestemmen, maar om bijbestemmen gericht op publiek gebruik. De kerk blijft dan deel uitmaken van de gemeenschap en wordt door de gebruikers geëxploiteerd. Als dit gebruik een reële kans van slagen heeft, ondersteunt de provincie partijen door de inzet van de Loods Herbestemming. De verwachting is echter dat het grootste deel van de herbestemmingsopgave voor kerken door de markt zal worden opgepakt in de vorm van woonfuncties. Ook hier geldt dat dit in de MRA gemakkelijker zal verlopen dan in het noorden van de provincie. De gebouwen zullen over het algemeen voor het stads- en dorpsbeeld behouden blijven, maar hun maatschappelijke functie verliezen.

Het dorpshuis in Zuidermeer, voorheen alleen een kerkgebouw, is nu een multifunctioneel gebouw dat onder andere een gymzaal herbergt. (foto: Lars van den Brink, collectie Provinciale Atlas)

Om monumenten te kunnen behouden is een duurzame benutting noodzakelijk. De provincie wil het behoud van het erfgoed door her- en bijbestemming (een extra functie geven) nadrukkelijk koppelen aan de verduurzamingsopgave. Erfgoed waarvoor maatregelen zijn getroffen voor energiebesparing of energieopwekking, kan op termijn beter worden geëxploiteerd en heeft daardoor meer kans op langdurig behoud. De provincie ziet verduurzaming als de motor om erfgoed te benutten en daardoor in stand te houden. Daarom kiest de provincie ervoor in het monumentenbeleid herbestemming, bijbestemming en verduurzaming centraal te stellen.

De opgave
Vanuit de traditionele rol voor de restauratie van monumenten is de provincie betrokken bij diverse her- en bijbestemmingsopgaven, bijvoorbeeld voor de forten van de Stelling van Amsterdam en voor kerken in de MRA. Duurzame benutting is echter een wezenlijk andere opgave dan restauratie van monumenten. Restauratie en onderhoud richten zich meer op ingrepen aan het object zelf en continuering van gebruik, terwijl de (her)ontwikkeling van erfgoed vaak een gebiedsontwikkeling is. Dit vraagt om een andere aanpak en om een instrumentarium waarmee de provincie maatwerk kan leveren. Als gevolg van covid-19 is maatwerk nog belangrijker geworden, omdat de financiering en de exploitatiemodellen voor herbestemmingen onder druk zijn komen te staan.

Meerdere overheden spelen een belangrijke rol bij herbestemmingsprocessen, zowel bij regelgeving en planvorming als bij de financiering. Bij financiering kan het bijvoorbeeld gaan om directe of indirecte investeringen in het object of de omgeving, maar ook om leningen. Daarnaast kunnen investeringen in behoud en benutting van erfgoed een sterke bijdrage leveren aan zowel grotere gebiedsontwikkelingen als de maatschappelijke rol van het erfgoed. Zo leidt de ontwikkeling van de voormalige Artillerie-inrichtingen op het Hembrugterrein in Zaanstad zowel tot gebruik door de creatieve industrie als tot nieuwe woonfuncties. De ontwikkeling van erfgoed werkt inspirerend en versterkend voor een groter gebied. Door ruimtelijke gebiedsontwikkelingen te koppelen aan herbestemming wordt behoud van monumenten beter haalbaar, realistisch en aantrekkelijk. Investeringsmiddelen voor monumenten kunnen dus bijdragen aan gebiedsprogramma's.

Herbestemmingsopgaven verschillen sterk per regio. Met name in NHN zal het niet altijd mogelijk zijn een economisch rendabele bestemming te vinden voor een monument. In de MRA is gezien de economische groei en de aanwezige investeringskracht van de markt meer mogelijk. Dit vraagt om een eigen aanpak, met een instrumentarium dat aansluit op (her)bestemmingsontwikkelingen zelf, maar dat ook bruikbaar is in bredere gebiedsontwikkeling. Hier hanteert de provincie het uitgangspunt 'lening waar kan, subsidie waar moet'. Subsidiebijdragen worden efficiënter besteed als de middelen ingezet worden waar ze het meest nodig zijn. Het doel is om met een beperkt budget een zo groot mogelijk maatschappelijk effect te realiseren. Met maatwerk wil de provincie goed aansluiten op specifieke projecten en een bijpassend flexibel instrumentarium ontwikkelen. Daarnaast wil de provincie initiatiefnemers ondersteunen en inspireren om een sluitende exploitatie te realiseren. Hier horen ook duurzaamheidsmaatregelen bij. De provincie past de restauratieregelingen aan zodat aantoonbare verduurzaming leidt tot een hogere bijdrage aan de restauratie.

Ten aanzien van herbestemming zet de provincie in op de volgende activiteiten:
1. Ontwikkelen van kennis en netwerk voor herbestemming en leegstand;
2. Stimuleren van het duurzaam gebruik van erfgoed door middel van energiebesparende en/of energieopwekkende voorzieningen, waardoor een toekomstgerichte exploitatie mogelijk wordt.

3.1 Ontwikkelen van kennis en netwerk voor herbestemming en leegstand

Monumentenmonitor Noord-Holland
Herbestemming en verduurzaming zijn wezenlijk andere opgaven dan de meer traditionele instandhoudingsopgave van monumenten. Het blijft daarom zaak om de opgave goed in beeld te

houden. De provinciale monumentenmonitor zorgt ervoor dat de provincie goed zicht heeft op de (naderende) leegstandsopgave en deze continu monitort. De provincie legt hierbij de relatie met de bredere regionale leegstandsproblematiek, bijvoorbeeld als het gaat om bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel. De monitor richt zich in eerste instantie op rijksmonumenten zonder woonfunctie en op provinciale monumenten. Op hoofdlijnen wil de provincie ook inzicht krijgen in de opgave onder gemeentelijke monumenten en ander karakteristiek vastgoed. Deze kennis wordt met de gemeenten gedeeld om die bewust te maken van de gemeentelijke leegstandsopgave en te stimuleren hier tijdig (ruimtelijk) beleid voor te ontwikkelen. Daarnaast geeft de monumentenmonitor inzicht in het energieverbruik van monumenten. Zo monitort de provincie het daadwerkelijke verbruik van monumenten en signaleert kansen om het verbruik te verminderen en om te verduurzamen.

De transformatorbunker in Schagen maakte vroeger deel uit van het verdedigingssysteem van de Atlantikwall, het is nu herbestemd als kantoor. (foto: Lars van den Brink, collectie Provinciale Atlas)

Kennisnetwerk

Ook voor gemeenten zijn herbestemming en verduurzaming belangrijke opgaven. Gemeenten ondersteunen bij herbestemming is een taak voor het Steunpunt Monumenten en Archeologie. Naast kennisontwikkeling bouwt de provincie aan een sterk netwerk om kennis en kansen te ontsluiten en om opgaven aan te jagen en te ondersteunen. In samenwerking met betrokken partners organiseert de provincie met het Steunpunt Monumenten en Archeologie netwerkbijeenkomsten. Ook ontwikkelt de provincie aanvullende achtergrondinformatie, bijvoorbeeld handreikingen.

Netwerkbijeenkomsten kunnen gericht zijn op een gebied (bijvoorbeeld gekoppeld aan een gebiedsopgave), een opgave (bijvoorbeeld erfgoed en duurzaamheid) of een thema (bijvoorbeeld herbestemming van agrarisch erfgoed). Ook binnen het samenwerkingsverband MRA worden kennisbijeenkomsten georganiseerd en producten voor het delen van kennis ontwikkeld. Omdat veel partijen zich met herbestemming en verduurzaming bezighouden, komt kennis vaak versnipperd beschikbaar. Samen met de partners gaat de provincie deze kennis meer gebundeld aanbieden via de Wegwijzer monumenten om eigenaren van monumenten en ontwikkelaars van herbestemming en bijbestemming te ondersteunen.

Instrumenten
- Netwerkbijeenkomsten
- Monumentenmonitor Noord-Holland
- Wegwijzer monumenten
- Opdrachten (onderzoek, handleidingen)
- Steunpunt Monumenten en Archeologie

Koppeling programma's en projecten
- Metropoolregio Amsterdam (Cultuur en Erfgoed)
- Samenwerkingsverband Noord-Holland Noord

Resultaat 2025
Vanuit de rol als partner heeft de provincie:
- kennis over herbestemming mede ontwikkeld, ontsloten en gedeeld; dit gebeurt op een efficiënte manier in samenwerking met de initiatiefnemers, waarbij de eigenaar/ontwikkelaar van de monumenten centraal staat;
- jaarlijkse (landelijke) (netwerk)bijeenkomsten ondersteund, gericht op actuele opgaven en/of kansen;
- een relevant netwerk ontwikkeld en onderhouden;
- continu inzicht in de bestaande en naderende regionale leegstandsopgave op basis van de doorontwikkelde monumentenmonitor waar meting van leegstand en verduurzaming deel van uitmaakt;
- partners gestimuleerd bij te dragen aan de herbestemmings- en verduurzamingsopgave;
- ter ondersteuning van gemeenten het Steunpunt Monumenten en Archeologie actief ingezet bij herbestemming- en verduurzamingsopgaven.

3.2 Stimuleren van het duurzaam gebruik van erfgoed

Herbestemming is een langdurig proces: van de initiatieffase, via de planvorming en de uitvoering, tot de beheer- en exploitatiefase. Ook tijdelijk gebruik en maatregelen om huidig gebruik te verlengen kunnen onderdeel uitmaken van herbestemming. Dan gaat het bijvoorbeeld om een tijdelijke functie die de bekendheid van en het draagvlak voor een monument vergroot. In elke fase spelen verschillende overheden een rol, die per geval kan verschillen. Door in de beschikbare middelen maatwerk te leveren sluit de provincie aan op de verschillende ontwikkelingsfases. Zo wordt bijvoorbeeld de uitvoeringsregeling voor haalbaarheidsonderzoeken gecontinueerd.

Loods Herbestemming
De Loods Herbestemming jaagt duurzame benutting van monumenten aan door eigenaren en initiatiefnemers te ondersteunen bij het herbestemmen en bijbestemmen van monumenten. De loods werkt in opdracht van de provincie en begeleidt eigenaren, vooral in de initiatieffase en de planvormingsfase bij kansrijke projecten. De loods houdt zich vooral bezig met de lastigst te herbestemmen categorieën: religieus en agrarisch erfgoed in Noord-Holland Noord.
De loods brengt partijen met elkaar in contact en denkt mee over economisch haalbare oplossingen voor duurzame benutting van monumenten. Daarnaast signaleert de loods kansen voor duurzame gebiedsgerichte ontwikkelingen en energietransitie. Vanuit de provinciale en bovenlokale opgaven werkt de loods samen met de Loods Herbestemming van de gemeente Amsterdam en het Steunpunt Monumenten en Archeologie. In het kader van de verduurzamingsopgave van het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds werkt de loods samen met de provinciale duurzaamheidscoaches. De loods jaagt jaarlijks minimaal dertig projecten aan, waarvan drie onomkeerbaar.

Ondersteunen in de uitvoering
Ook in de uitvoeringsfase draagt de provincie bij aan de duurzame benutting van monumenten. De provincie ziet dit als integraal onderdeel van de verduurzamingsopgave. Samen met de eigenaren en het Nationaal Restauratiefonds onderzoekt de provincie de beste combinaties van provinciale subsidies en mogelijkheden voor laagrentedragende financiering uit het Noord-Hollands Fonds voor Monumenten. Binnen de restauratieregelingen ligt de prioriteit bij herbestemmingsopgaven van niet-woonhuismonumenten en van stolpboerderijen die aantoonbaar gaan verduurzamen.
Specifiek ondersteunt de provincie stichtingen met ANBI-status die werken aan behoud en benutting van erfgoed met een hoge mate van publieksgerichtheid. De provincie zal nader verkennen welke ondersteuning deze erfgoedorganisaties bij hun werkzaamheden nodig hebben, buiten de al bestaande mogelijkheden. Ook geeft de provincie voorrang bij de regelingen aan de POM's, die in staat zijn om lastige herbestemmings- en verduurzamingsopgaven op te pakken en duurzaam continu gebruik weten te realiseren.

Zorgboerderij 'De leeuwenhof' is een gerestaureerde en verduurzaamde stolpboerderij in Heerhugowaard. De centrale huiskamer is geplaatst in 'het vierkant'. (foto: Anne Reitsema, collectie Provinciale Atlas.

Noord-Hollands Fonds voor Monumenten
Het Noord-Hollands Fonds voor Monumenten (ook wel het Fonds Herbestemming) is een langlopend en revolverend provinciaal fonds van € 9,1 mln, waaruit tot het jaar 2030 laagrentedragende hypothecaire leningen tot max € 1 mln per aanvraag kunnen worden verstrekt. De leningen zijn bedoeld voor dekking van restauratie-, herbestemmings- en verduurzamingskosten voor karakteristiek vastgoed en beschermde monumenten die niet als woonhuis zijn gebouwd. Het gaat hierbij veelal om religieus, industrieel en agrarisch erfgoed. Herbestemmingskosten zijn verbouwingskosten om een gebouw een nieuwe of extra functie te geven waardoor een betere exploitatie mogelijk wordt.

Omdat de provincie verduurzaming in de zin van energiebesparing en energieopwekking beschouwt als een onlosmakelijk onderdeel van restauratie en van her- en bijbestemming is het eveneens een integraal onderdeel van de financieringsmogelijkheden. De leningen komen tot stand in nauwe samenwerking met het Nationaal Restauratiefonds (NRF) waarin de provincie het Noord-Hollands Fonds voor Monumenten heeft ondergebracht. De leningen kunnen worden

gecombineerd met andere financieringsmogelijkheden binnen het NRF, met andere provinciale regelingen voor verduurzaming, zoals de (tijdelijke) regelingen voor de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, en met de subsidies voor rijks- en provinciale monumenten. Hierdoor kan de provincie eigenaren gunstige mogelijkheden bieden om hun erfgoed duurzaam te behouden.

Instrumenten
- Loods Herbestemming
- Subsidie
  - Haalbaarheidsonderzoeken
  - Energiescans
  - Benutting Uitvoeringsregeling Restauratie en Onderhoud Rijksmonumenten
- Leningen
  - Herbestemmingskosten
  - Duurzaamheidsmaatregelen
- Wegwijzer monumenten
- Opdrachten en onderzoeken

Koppeling programma's en projecten
- Uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam
- diverse (regionale) gebiedsprogramma's (Loods Herbestemming)

Resultaat 2025
Vanuit de rol als beleidsontwikkelaar heeft de provincie:
- een instrumentarium voor duurzame benutting doorontwikkeld, dat goed aansluit op de opgave en instrumenten van het Rijk en het Nationaal Restauratiefonds. Hiermee is het gebruik van erfgoed en specifiek de benutting van religieus en agrarisch erfgoed gestimuleerd en economisch haalbaar gemaakt;
- meer publiek gebruik van erfgoed mogelijk gemaakt door speciaal aandacht te geven aan Algemeen Nut Beogende Instellingen in combinatie met Professionele Monumentenorganisaties;
- door inzet van de Loods Herbestemming, met name in Noord-Holland Noord, duurzame benutting van publiek toegankelijk erfgoed aangejaagd, wat in meerdere gevallen heeft geleid tot onomkeerbaarheid in de uitvoering.

3.3 Financieel kader

Herbestemming - Behoud door verduurzaming	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
3.1 Ontwikkelen kennis en netwerk voor herbestemming en leegstand				
Opdrachten Herbestemming Monumenten	235.000	235.000	235.000	235.000
Loods Herbestemming	130.000	130.000	130.000	130.000
UvR Onderzoek duurzaam benutten monumenten	150.000	150.000	150.000	150.000
3.2 Stimuleren van het gebruik van erfgoed				
Opdrachten tbv rijks- en provinciale monumenten	100.000	50.000	17.000	17.000
Totaal lasten	**615.000**	**565.000**	**532.000**	**532.000**

4. Culturele infrastructuur – Ontwikkelen bovenlokaal netwerk

Doel
Goed regionaal bereikbare en toegankelijke culturele infrastructuur met voldoende diversiteit

Noord-Holland heeft een hoogstaande en veelzijdige culturele infrastructuur, die bestaat uit podia, musea, beeldende kunstinstellingen, bibliotheken etc. Het diverse aanbod van deze instellingen draagt bij aan de kwaliteit van de woon- en leefomgeving van Noord-Holland. Het gevarieerde culturele aanbod staat onder druk als gevolg van covid-19 en de grote tekorten die gemeenten hebben op andere gemeentelijke taken, zoals de uitvoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning en de jeugdzorg. Dit kan leiden tot verschraling van het culturele aanbod in Noord-Holland.

Het is belangrijk dat het veelzijdige culturele aanbod voor alle inwoners en bezoekers goed toegankelijk is en blijft. Daarom stimuleert de provincie gemeenten en culturele instellingen om zoveel mogelijk regionaal af te stemmen en samen te werken. Het effect van de covid-19-maatregelen voor de culturele sector zal ook na 2021 voelbaar zijn. De provincie volgt vanuit haar rol samen met gemeenten de ontwikkelingen en onderneemt waar mogelijk actie. Daarnaast vraagt de provincie bij het Rijk en de Raad voor Cultuur aandacht voor de positie van cultuur in de provincie en herstel van de sector na de coronaperiode. De Noord-Hollandse Cultuurlening, het Platform Cultuurherstel en tijdelijke subsidieregelingen voor innovatie en samenwerking, die ontwikkeld zijn binnen het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds van de provincie, ondersteunen de weg naar herstel.

De opgave
De culturele infrastructuur behoort samen met cultureel erfgoed tot de kerntaken van het cultuurbeleid van de provincie. Binnen de kerntaak culturele infrastructuur wordt uitvoering gegeven aan de wettelijke taak op het gebied van bibliotheken. De provincie is partner van Rijk en gemeenten bij de uitvoering van het programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024. De provincie stimuleert regionale samenwerking van gemeenten en culturele instellingen. Het in stand houden van culturele voorzieningen is echter primair een taak van de gemeenten en van de Rijksoverheid. Daarbij dragen zij ook zorg voor het stimuleren van cultureel aanbod.

De effecten van de covid-19-maatregelen plaatst de Noord-Hollandse culturele infrastructuur voor een grote uitdaging. Hierdoor en als gevolg van bezuinigingen zijn niet alle gemeenten in staat een diverse culturele infrastructuur overeind te houden. Het verdwijnen van culturele instellingen heeft effect op de leefbaarheid en het vestigingsklimaat van de regio. De aantrekkingskracht van culturele voorzieningen in een regio is echter grotendeels afhankelijk van de bereikbaarheid, toegankelijkheid en de kwaliteit ervan. Dit betekent dat de culturele infrastructuur een regionale opgave is met een belangrijke taak voor de provincie als partner en verbinder.

De provincie speelt een rol in de regionale netwerken door bovenregionale samenwerking te stimuleren en het blikveld van gemeenten te verruimen. De provincie kan spiegelen en ‘het grotere plaatje’ schetsen. Hierdoor worden witte vlekken in cultureel aanbod of samenwerking in de regio’s gesignaleerd en kan hierover worden gesproken met de gemeenten. Daarnaast speelt de provincie een centrale rol bij het delen van kennis. Regionale samenwerking staat of valt bij de medewerking en investeringsbereidheid van alle partners. De provincie speelt hierbij een verbindende rol. Bovendien is bij regionale samenwerking ook het schaalniveau van de geografische samenwerking belangrijk. Immers, per opgave en thema kan het schaalniveau wisselen.

Ten aanzien van de culturele infrastructuur zet de provincie in op de volgende activiteiten:
1. Stimuleren van regionale samenwerking
2. Toegankelijk en bereikbaar houden van het provinciaal bibliotheeknetwerk
3. Bevorderen van de kwaliteit van cultuureducatie in het basisonderwijs

4.1 Stimuleren van regionale samenwerking

Regionale samenwerking van gemeenten en provincie op het gebied van cultuur is belangrijk in Noord-Holland. Kunst en cultuur houden immers niet op bij de gemeentegrenzen. Goede afstemming maakt mogelijk dat lokaal beleid effectief wordt ingezet. Samenwerkingsverbanden zijn nodig voor het realiseren van belangrijke beleidsdoelen van zowel provincie als gemeenten, voor het ontwikkelen van doeltreffend beleid of voor het verbeteren van dienstverlening aan culturele instellingen. De regionale samenwerking op het gebied van cultuur voorziet in de uitwerking van twee programma's: een in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en een in de cultuurregio Noord-Holland Noord (NHN). Deze samenwerking heeft zich in tijden van crisis bewezen: met het Covid-19 noodfonds hebben provincie en gemeenten samen meer dan honderd culturele instellingen kunnen ondersteunen.

De provincie stimuleert regionale samenwerking door te participeren in netwerken van culturele infrastructuur en door het verlenen van opdrachten.

Stedelijke cultuurregio
Sinds 2018 werkt het ministerie van OCW samen met de zogenaamde stedelijke cultuurregio's. Deze samenwerking is gericht op afstemming van landelijk, regionaal en lokaal beleid. Een stedelijke cultuurregio wordt omschreven als een geografische eenheid waarbij sprake is van een cultureel ecosysteem: een geheel van onderlinge netwerken in het cultuur- en kunstenveld. Deze regio's kenmerken zich door een centrumgemeente (soms meer dan een), die fungeert als cultureel brandpunt. Meestal is dit een grote gemeente met een hoog voorzieningenniveau. Omliggende gemeenten vullen dit aan met hun cultuuraanbod.

Zowel het rijksbeleid als het beleid van de rijksfondsen wordt steeds meer afgestemd op deze stedelijke cultuurregio's. Dit betreft bijvoorbeeld afspraken over regelingen als de Basisinfrastructuur (BIS) of afspraken over het Fonds Podiumkunsten of het Mondriaan Fonds. Bij de verdeling van rijksmiddelen speelt de stedelijke cultuurregio een steeds grotere rol. In 2019 hebben vijftien stedelijke regio's zich bij de minister gemeld met een regionaal cultuurprofiel. Ook de MRA heeft dit gedaan en is sindsdien gesprekspartner. De vijftien stedelijke regio's dekken niet heel Nederland. Er zijn nog witte vlekken, zoals de regio Noord-Holland Noord. Deze regio is voornemens zich aan te melden als stedelijke regio.

Regionale samenwerking gemeenten
De provincie participeert in de samenwerkingsverbanden van de MRA en NHN. Voor gemeenten vormt kennisdeling een belangrijke basis voor regionale samenwerking. De provincie investeert hierin door netwerkbijeenkomsten te organiseren rond een bepaald thema, bijvoorbeeld de langetermijngevolgen van covid-19 voor culturele instellingen. Per onderwerp kan dit netwerk verschillen. Soms is het gericht op heel Noord-Holland, dan weer op de MRA, NHN of een deelregio. Hierbij sluit de provincie aan bij bestaande netwerken.
Afhankelijk van het regionale vraagstuk en de behoefte van het netwerk kiest de provincie afwisselend voor een rol als partner of als verbinder, waarbij verschillende instrumenten kunnen worden ingezet. Belangrijke voorwaarde is dat de vraag om regionale samenwerking vanuit de (deel)regio moet komen. De (deel)regio blijft opdrachtgever dan wel eigenaar van het proces. Om de juiste thema's in de regio te agenderen wordt aangesloten bij provinciale gebiedsprogramma's op het gebied van toerisme en recreatie, mobiliteit en bereikbaarheid en wonen.

Samenwerking binnen de MRA
In de MRA werkt de provincie samen met 32 gemeenten (via deelregio's), de vervoersregio en de provincie Flevoland aan een betere spreiding en bereikbaarheid van culturele infrastructuur. Dit heeft geleid tot het regioprofiel 2019-2024 *Meer dan de delen, Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed*. De komende jaren blijft de provincie werken aan de uitvoering van de vijf programmalijnen: Samenwerking, Toegankelijkheid, Cultuur aan de basis, Ruimte en Erfgoed. De provincie heeft binnen het regioprofiel een rol als verbinder en als trekker op het thema Samenwerking. Het programma Kunst, Cultuur en Erfgoed 2019-2024 wordt herijkt in het kader

van recente ontwikkelingen waaronder de (lange)termijnimpact van de covid-19-crisis. Daarbij wordt onderzocht of deze recente ontwikkelingen vragen om een andere inzet en (intensievere) vormen van regionale samenwerking.

Binnen de programmalijn Samenwerking wordt het kennisnetwerk culturele infrastructuur van de MRA doorontwikkeld. Daarbij wordt ingezet op gezamenlijke kennisbijeenkomsten en onderzoek. Vanaf 2022 is de Cultuurmonitor beschikbaar. Deze monitor geeft een beeld van de staat van de culturele infrastructuur en biedt inzicht in de cultuurparticipatie in de MRA.
Binnen de programmalijn Cultuur aan de Basis wordt een pilot 'Vervoer' opgezet. Uit een enquête onder basisscholen is gebleken dat het vervoer van leerlingen naar bijvoorbeeld voorstellingen of musea voor veel scholen een probleem is. Onderdeel van de pilot is een platform waarbij de vraag van de scholen wordt gekoppeld aan het aanbod van culturele instellingen. Uit de enquête is ook gebleken dat kansengelijkheid voor veel scholen een belangrijk thema is. Voor leerkrachten en culturele instellingen worden daarom kennissessies georganiseerd.
Binnen de programmalijn Ruimte is de groene menukaart musea en podia ontwikkeld. Deze kaart geeft handvatten voor fysieke verduurzamingsmaatregelen en wordt uitgebreid met menukaarten voor andere culturele instellingen.

Samenwerking binnen NHN
In NHN hebben de drie deelregio's (Kop van Noord-Holland, West-Friesland en Alkmaar) met financiële steun van de provincie het regionaal cultuurprofiel *Zee aan ruimte, land vol cultuur* opgesteld. Provincie Noord-Holland heeft dit proces met subsidie mogelijk gemaakt en ambtelijk ondersteuning geboden. Het cultuurprofiel dient als basis voor een nauwere samenwerking binnen NHN op gebied van cultuur en moet de regio meer zichtbaarheid geven in het landelijk beleid. Daarom ondersteunt de provincie de komende jaren de concretisering van het cultuurprofiel. Ook voert de provincie samen met de kernsteden van NHN een lobby richting Rijk en de landelijke cultuurfondsen met als doel de erkenning van NHN als 16e stedelijke cultuurregio in het rijksbeleid.

Cultuurkoepel in Heiloo (foto: Lars van den Brink, collectie Provinciale Atlas)

Stimulering regionale samenwerking
De provincie faciliteert bestaande culturele netwerken om tot duurzame regionale afstemming en efficiënte samenwerking te komen. Hiervoor werd de Uitvoeringsregeling subsidie stimulering

regionale samenwerking cultuur ingezet. Hiermee is samenwerking tussen gemeenten en tussen culturele instellingen gerealiseerd. Om de overgang van incidentele samenwerking naar een meer structurele samenwerking mogelijk te maken en de komende jaren te kunnen voldoen aan de behoefte van de gemeentelijke partners, is een flexibeler instrument vereist. Het verlenen van opdrachten is hiervoor het meest geëigende instrument. Partijen investeren zodoende in een langetermijnperspectief. Hierdoor wordt bijgedragen aan het toegankelijk houden van de culturele infrastructuur en het bevorderen van cultuurparticipatie van een breed publiek.

Instrumenten
- Netwerkbijeenkomsten en kennisdeling
- Opdrachten en onderzoeken
- Cultuurmonitor
- MRA: Regioprofiel 2019-2024 *Meer dan de delen, Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed*
- Cultureel regioprofiel NHN *Zee aan ruimte, land vol cultuur*
- Opdrachtenbudget stimulering regionale samenwerking

Koppeling programma's en projecten
- Regioprofiel MRA 2019-2024 *Meer dan de delen, Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed*
- Cultureel regioprofiel NHN *Zee aan ruimte, land vol cultuur*

Resultaat 2025
Vanuit de rol als verbinder heeft de provincie:
- de regionale opgaven en kansen in kaart gebracht en breed gedeeld. Gemeenten en culturele instellingen zijn zich daardoor meer bewust van het belang van regionale samenwerking op gebied van cultuur en gebruiken de beschikbare kennis om tot regionale afstemming te komen;
- maatwerk geleverd bij specifieke regionale vraagstukken;
- verschillende netwerkbijeenkomsten georganiseerd en jaarlijks een bestuurlijke bijeenkomst.

Vanuit de rol als partner heeft de provincie:
- gemeenten dichter bij elkaar gebracht om tot meer regionale afstemming te komen en de regionaal gedragen visies op gebied van culturele infrastructuur actueel te houden;
- NHN ondersteund bij de uitwerking van het cultureel regioprofiel naar een uitvoeringsprogramma;
- in samenwerking met gemeenten in de MRA de acties uit het MRA programma aangepast en uitgevoerd. Deze hebben geleid tot vervolgacties en afspraken;
- bij het ministerie van OCW en de Raad voor Cultuur de MRA en NHN goed in beeld gebracht.

4.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van het provinciaal bibliotheeknetwerk

Bibliotheken zijn belangrijke cultuurdragers, ze zijn voor iedereen toegankelijk, zijn de schatkamer van kennis en informatie en zorgen dat de inwoners van Noord-Holland zich een leven lang kunnen blijven ontwikkelen. Bibliotheken lenen niet alleen boeken uit, maar ontwikkelen zich tot knooppunten van kennis, contact en cultuur in de samenleving. Bibliotheken krijgen een steeds grotere rol bij maatschappelijk opgaven als het bevorderen van geletterdheid als basisvaardigheid, digitale inclusie, bestrijding van eenzaamheid, integratie van nieuwe Nederlanders en het tegengaan van een tweedeling in de samenleving. Deze ontwikkeling wordt gesteund door een gezamenlijke landelijke innovatie- en netwerkagenda waarin ook deze maatschappelijke thema's zijn uitgewerkt. De provincie erkent de grote maatschappelijke waarde

van bibliotheken en heeft de bijdrage aan Probiblio structureel verhoogd zodat kan worden aangesloten bij de landelijke innovatie- en netwerkagenda.

Probiblio is de provinciale ondersteuningsinstelling (POI) voor bibliotheken en voert de provinciale wettelijke taken in het bibliotheekstelsel uit. De Wet benoemt drie provinciale kerntaken: Interbibliothecair Leenverkeer, Bibliotheek Innovatie en Netwerktaken. De provincie ziet de bibliotheekfunctie als belangrijk onderdeel van de culturele infrastructuur en richt haar activiteiten daarom vooral op het regionaal bereikbaar, toegankelijk en relevant houden van de bibliotheek. Zowel de provincie als Probiblio functioneert in een landelijk netwerk. De provincie stemt haar beleid af met Rijk en gemeenten. Probiblio steunt de verdere ontwikkeling van lokale bibliotheken en stemt daarnaast af met het landelijk netwerk van POI's en de Koninklijke Bibliotheek.

De transformatie van de bibliotheken van 'openbare boekenkast' naar maatschappelijke bibliotheek is een belangrijke opgave voor het gehele bibliotheekstelsel. In het bibliotheekconvenant 2021-2024 zijn afspraken gemaakt over rollen en taken van het landelijk netwerk van bibliotheken en de drie overheidslagen. Dit bibliotheekconvenant ligt ten grondslag aan de uitwerking van de landelijke netwerkagenda.
Onder de netwerkverantwoordelijkheid verstaat de provincie dat lokale bibliotheken kunnen profiteren van landelijke trajecten, zoals de digitale infrastructuur en een landelijk collectiebeleid. Daarbij biedt de provincie ondersteuning aan de vorming van een provinciaal bibliotheeknetwerk, waarin bibliotheken uitvoering geven aan programma's op basis van de prioriteiten van de landelijke netwerkagenda. De provincie vraagt aan Probiblio het regionale bibliotheeknetwerk te ondersteunen, te inspireren en uit te dagen tot vernieuwing.

De bibliotheek 'School 7' in Den Helder is gevestigd in de zevende gemeenteschool uit 1905, een gemeentelijk monument. (foto: Lars van de Brink, collectie Provinciale Atlas)

Op het gebied van innovatie zet de provincie in op drie maatschappelijke thema's: geletterde samenleving, digitale inclusie en een leven lang ontwikkelen. Daarbij helpt Probiblio landelijk ontwikkelde innovatieve projecten bij lokale bibliotheken te implementeren en schaalt tegelijkertijd lokale innovaties van Noord-Hollandse bibliotheken waar mogelijk op. Ook ontwikkelt Probiblio zelf, en in samenwerking met landelijke partners, vernieuwende projecten zoals 'De bibliotheek van de toekomst'.

Probiblio werkt voor alle bibliotheken in Noord-Holland en daarmee nadrukkelijk voor alle inwoners. Er zijn speciale programma's bij de bibliotheken voor inwoners die niet zo snel uit zichzelf een bezoek aan de bibliotheek brengen. Ook is er toenemende aandacht voor programma's die moeten zorgen dat de geletterdheid van de inwoners van Noord-Hollands toeneemt. Daarom werkt Probiblio samen met de lokale bibliotheken aan programma's voor onderwijs, voor gezinnen en voor laaggeletterde inwoners (18+). Voorbeelden hiervan zijn: BoekStart (kinderopvang, jonge gezinnen), Bibliotheek op School (BO, VO en MBO) of de VoorleesExpress met specifiek aanbod voor taalarme gezinnen. Ook zijn er programma's in het kader van basisvaardigheden waarbij bibliotheken kwetsbare volwassenen helpen om hun taalvaardigheid te versterken.
Daarnaast werkt Probiblio voortdurend aan technische innovatie waar het gaat om het toekomstbestendig houden van het Interbibliothecair Leenverkeer. Al deze uitdagende vormen van innovatie hebben ten doel om op de lange termijn de kwaliteit, de spreiding en toegankelijkheid van de bibliotheken in Noord-Holland te waarborgen.

Instrumenten
- Boekjaarsubsidie aan POI (Probiblio)

Koppeling programma's en projecten
- Samenwerkingsverbanden gemeenten en ministerie van OCW

Resultaat 2025
Als opdrachtgever van de provinciale ondersteuningsinstelling:
- heeft de provincie zorggedragen voor uitvoering van de wettelijke taken;
- hebben de bibliotheken in Noord-Holland, ondersteund door Probiblio, de transitie gemaakt naar de maatschappelijke bibliotheek;
- is het Interbibliothecair Leenverkeer verder ontwikkeld waardoor het beter aansluit bij de behoeften van lokale bibliotheken en hun leden;
- zijn de landelijke trajecten die bijdragen aan de bereikbaarheid en toegankelijkheid van voorzieningen, regionaal uitgerold;
- is Probiblio in Nederland een belangrijke voorloper en initiator van bibliotheekinnovatie en weet de lokale bibliotheken in Noord-Holland te stimuleren tot vernieuwing, verjonging en verandering.

4.3 Kwaliteitsbevordering van cultuureducatie in het basisonderwijs

In het coalitieakkoord *Duurzaam doorpakken* 2019-2023 staat dat de provincie deelneemt aan het matchingsprogramma Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024 (CMK3) en hiervoor cofinanciering beschikbaar stelt. Hiermee wordt, aansluitend op de landelijke regeling CMK3, invulling gegeven aan de provinciale rol als partner. Met het ministerie van OCW is een intentieovereenkomst gesloten. De provincie levert een bijdrage voor de periode 2021-2024 van in totaal € 3 mln (jaarlijks € 750.000) voor provinciale projecten. Het Rijk matcht in totaal € 3.412.000 (jaarlijks € 853.000). De 26 deelnemende Noord-Hollandse gemeenten budgetteren voor vijftien lokale/regionale projecten € 2,6 mln (jaarlijks € 650.000).

Doelstellingen van de landelijke CMK3-regeling zijn:
- Het duurzaam versterken van de kwaliteit van cultuureducatie, mede door middel van intensieve samenwerking tussen het onderwijs en de culturele sector
- Het vergroten van de kansengelijkheid voor leerlingen
- Het vergroten van de professionalisering van leerkrachten, docenten, culturele partners en penvoerders

Vanuit deze doelstellingen heeft Plein C, dat het provinciale programma coördineert en uitvoert, met 26 deelnemende Noord-Hollandse gemeenten en culturele instellingen het programma 'Goed cultuuronderwijs voor alle kinderen' voor Noord-Holland opgesteld. Met lokaal maatwerk en bovenlokale programma's zet Plein C in het CMK3-programma in op verdere borging en continuïteit van cultuureducatie én op extra ondersteuning van scholen met leerlingen voor wie cultuur minder binnen handbereik is. Het programma omvat vijftien lokale/regionale projecten en provinciale projecten.

Plein C werkt voor alle scholen en alle kinderen in Noord-Holland. Bij de provinciale projecten ligt de nadruk enerzijds op verdieping aanbrengen bij deelnemende scholen, onder andere via visievorming en deskundigheidsbevordering van leerkrachten. Anderzijds wordt ingezet op het bereiken van nieuwe scholen, in het bijzonder scholen met onderwijsachterstanden, scholen in achterstandswijken en op locaties met onvoldoende culturele infrastructuur. Dit om de kansengelijkheid van kinderen te vergroten. Ook is er meer ruimte voor maatwerk, zoals aandacht voor het speciaal onderwijs, het vmbo en de relatie binnen-buitenschools.

CMK programma muziek in het primair onderwijs. (foto: Plein C, Alkmaar)

Bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs
Op 16 december 2013 heeft de provincie het Bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs 2013-2023 ondertekend. Dit kader is door OCW, IPO en VNG opgesteld en bevat de gezamenlijke ambitie voor het cultuuronderwijs van Rijk, gemeenten, provincies en schoolbesturen. Het creëert randvoorwaarden voor scholen en culturele instellingen om te blijven werken aan de kwaliteit van het cultuuronderwijs. Het bestuurlijk kader dat voor het programma CMK een streefpunt vormt, loopt in 2023 af. Er zal met OCW, IPO en VNG overleg gevoerd worden of het bestuurlijk kader wordt verlengd en zo ja, in welke vorm.

Het is belangrijk dat de inzet van de overheden voor cultuureducatie structureel wordt. Om cultuureducatie daadwerkelijk in te bedden in het beleid van alle overheden is het nodig om de verantwoordelijkheden per overheidslaag goed omlijnd vast te leggen. Dit zorgt voor een duidelijke structuur en rolverdeling, en bekrachtigt een structurele samenwerking tussen Rijk, provincie, gemeenten en cultuurfondsen voor wat betreft verantwoordingseisen en opdrachtgeverschap.

Instrumenten
- Activiteitensubsidie aan Plein C

Koppeling programma's en projecten
- Noord-Hollands programma Plein C CMK3 2021-2024
- Bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs 2013-2023

Resultaat 2025
Vanuit de rol als opdrachtgever:
- is de provincie de cofinancieringsafspraak nagekomen met OCW en is Plein C gemonitord op de uitvoering van het provinciale programma CMK3;
- heeft de provincie met OCW, IPO en VNG toegewerkt naar een vervolg op het Bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs 2013-2023.

4.4 Financieel kader

Culturele Infrastructuur - Ontwikkelen bovenlokaal netwerk	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
4.1 Stimuleren van Regionale Samenwerking				
Opdrachten en onderzoek	100.000	100.000	100.000	100.000
Opdrachten Regionale Samenwerking	106.000	106.000	106.000	106.000
4.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van provinciaal bibliotheeknetwerk Subsidie				
Subsidie	3.464.000	3.464.000	3.464.000	3.464.000
4.3 Bevorderen van de kwaliteit van cultuureducatie in het basisonderwijs				
Subsidie	750.000	750.000	750.000	0*
Totaal lasten	**4.420.000**	**4.420.000**	**4.420.000**	**3.670.000**

* In 2025 vervallen de middelen voor Cultuureducatie met Kwaliteit omdat het huidige programma t/m 2024 loopt.

5. Uitvoeringspartners

De provincie heeft met een aantal partners afspraken over samenwerking.

Stichting NMF en MOOI Noord-Holland
Met het Rijk is er een bestuurlijke afspraak om een Steunpunt Monumenten en Archeologie voor gemeenten in stand te houden. Hiervoor is € 160.000 beschikbaar, waarvan € 80.000 aan rijksmiddelen. Daarnaast wil de provincie gemeenten ondersteunen bij hun rol in de nieuwe Omgevingswet, cultuurhistorie onder de aandacht brengen in relatie tot ruimtelijke opgaven en beleidsvisies, en activiteiten ondersteunen rond ruimtelijke opgaven en in relatie tot archeologie en herbestemming. Daarvoor heeft de provincie een extra bedrag van € 300.000 gereserveerd. Daarmee is voor het Steunpunt Monumenten en Archeologie in totaal een meerjarige projectsubsidie van € 460.000 per jaar beschikbaar.

Stichting NMF en MOOI Noord-Holland stellen voor de uitvoering van de steunpunttaken een gezamenlijk activiteitenplan op. Dat bevat onder meer een website, digitale kennisbank, expertmeetings, vraagloket, kennisbijeenkomsten, contactdagen en uitgewerkte casestudies. Het Steunpunt richt zich daarbij in de eerste plaats op de ondersteuning van gemeenten, maar betrekt een brede groep van organisaties uit het erfgoedveld bij de kennisbijeenkomsten, contactdagen, expertmeetings en casestudies. Dit varieert van eigenaren van maatschappelijk vastgoed (POM's) tot erfgoedverenigingen.

Ook ondersteunt het Steunpunt Monumenten en Archeologie middels een extra bijdrage vanuit rijksmiddelen (€ 12.500) de Digitale Erfgoedcoach. Deze functie ondersteunt erfgoedorganisaties door:

- Digitaal Erfgoed Loket: begeleiding bij het opstellen van informatie- en digitaliseringsbeleid voor de lange termijn;
- Deskundigheidsbevordering digitalisering en digitale collecties;
- Intervisie en verbinding met het landelijke netwerk.

De inhoudelijke samenwerking wordt jaarlijks geëvalueerd. De provincie is van plan om de huidige wijze van financiering te onderzoeken.

Probiblio
Probiblio is de samenwerkingspartner voor de uitvoering van de wettelijke taken op het gebied van bibliotheken. Probiblio werkt in opdracht van twee provincies (Noord-Holland en Zuid-Holland) aan de versterking van bibliotheken in beide provincies.

Stichting Plein C
Stichting Plein C coördineert en voert het provinciale programma uit voor CMK3, het programma Cultuureducatie met Kwaliteit in de periode 2021-2024.

Noord-Hollands Archief
Het Noord-Hollands Archief (NH Archief) beheert al sinds de 1923 de Provinciale Atlas, de historische beeldcollectie van de provincie Noord-Holland. Het NH Archief voert in opdracht van de provincie het beheer van de beeldcollectie uit en brengt de Provinciale Atlas op verschillende manieren onder de aandacht bij de inwoners van Noord-Holland. Dit past bij de ontwikkeling van het NH Archief van de afgelopen jaren tot een fysiek en online informatiecentrum over de geschiedenis van Noord-Holland. De activiteiten voor het verhalenplatform Oneindig Noord-Holland zijn sinds enkele jaren ook bij het NH Archief ondergebracht via een afzonderlijke subsidie.

Nationaal Restauratiefonds
Bij het Nationaal Restauratiefonds (NRF) brengt de provincie het Noord-Hollands Fonds voor Monumenten onder. Er wordt € 9,1 mln voor restauratie, herbestemming en verduurzaming toegevoegd aan de bestaande middelen in het fonds. Over de invulling van dit Noord-Hollands

Fonds voor Monumenten maakt de provincie binnen de kaders van het cultuurbeleid nieuwe afspraken met het NRF.

Cultuur+Ondernemen
De Noord-Hollandse Cultuurlening voor in totaal € 3 mln uit het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds, is ondergebracht bij kennisplatform Cultuur+Ondernemen. Daartoe is een overeenkomst afgesloten met een looptijd van tien jaar.

6. Monitoring en evaluatie

Per thema zijn op hoofdlijnen doelstellingen en bijbehorende activiteiten geformuleerd. De resultaten hiervan worden gemonitord. Waar nodig worden de beleidsdoelen bijgesteld aan de hand van actuele ontwikkelingen. Resultaten van onderzoeken of de uitkomsten van de monitors kunnen ook aanleiding zijn voor tussentijdse beleidswijzigingen. Waar op voorhand bijstelling verwacht wordt, is dit in de toelichting bij het thema opgenomen. Het flexibele karakter van het cultuurbeleid geeft de mogelijkheid om bij te sturen wanneer dit noodzakelijk is.

Openbare onderzoeken en evaluaties worden gepubliceerd op https://www.noord-holland.nl/. Om kennis te delen over de resultaten van uitvoeringsregelingen onderzoekt de provincie de mogelijkheid om resultaten online te publiceren. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de resultaten van energiescans of van de uitvoeringsregeling regionale samenwerking. De doeltreffendheid van uitvoeringsregelingen wordt gemonitord. Daarnaast is er een aantal inhoudelijke monitoringsinstrumenten beschikbaar, zoals de Monumentenmonitor en de Cultuurmonitor MRA.

Eind 2023 wordt een voortgangsrapportage opgesteld over de eerste twee jaar van het geactualiseerde cultuurbeleid. Hierbij gaat het om nieuwe beleidsontwikkelingen zoals de stolpenstructuren. Op basis hiervan kunnen voorstellen gedaan worden voor eventuele beleidswijzigingen. In de voortgangsrapportage zal in ieder geval worden ingegaan op de stand van zaken van de geformuleerde resultaten. Ook zal evaluatie plaatsvinden van de effectiviteit van het Steunpunt Monumenten en Archeologie, van de werking van de nieuwe opzet uitvoeringsregelingen restauratie, herbestemming en verduurzaming en van de resultaten behaald door de Loods Herbestemming. Eind 2024 volgt een algehele evaluatie van de drie voorgaande jaren die verwerkt kunnen worden in verdere aanpassingen van het beleid.

7. Financiën

Hieronder staat het overzicht met de verdeling van de beschikbare middelen 2022-2025.

- In 2024 en 2025 zijn geen middelen opgenomen voor aanvulling van de reserve monumenten ten behoeve van de restauratie rijksmonumenten. De provincie heeft in 2019 in het coalitieakkoord 2019-2023 middelen ter beschikking gesteld als aanvulling op het restauratiebudget voor rijksmonumenten. In 2024 vervallen deze extra middelen.
- In 2025 vervallen de middelen voor Cultuureducatie met Kwaliteit (culturele infrastructuur) omdat het huidige programma t/m 2024 loopt.
- De investeringen in museum Kaap Skil (presentatie collectie onderwaterarcheologie) stoppen na 2022. Onderzoeken onderwaterarcheologie zijn opgenomen bij de opdrachten archeologie.

Cultuurlandschap - Kwaliteit door ontwikkelen	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
2.1 Vanuit cultuurhistorische waarden sturing geven aan ruimtelijke ontwikkelingen				
Steunpunt Monumenten en Archeologie	460.000	460.000	460.000	460.000
Opdrachten Projecten landschap en cultuurhistorie	100.000	100.000	100.000	100.000
2.2 Investeren in provinciale structuren				
Molenfederatie	15.000	15.000	15.000	15.000
Noord-Hollands Archief/Oneindig Noord-Holland	124.000	124.000	124.000	124.000
Noord-Hollands Archief/Beheer en promotie Provinciale Atlas	136.000	136.000	136.000	136.000
UvR restauratie Rijksmonumenten NH	5.000.000	5.000.000	2.550.000	2.550.000
UvR Onderhoud Provinciale Monumenten	150.000	150.000	150.000	150.000
UvR Restauratie Provinciale Monumenten	400.000	400.000	400.000	400.000
UvR Historische molens	0	0	705.000	0
Opleidingen in restauratie technieken	17.000	17.000	17.000	17.000
Opdrachten Projecten cultuurhistorische structuren	255.000	255.000	255.000	255.000
2.3 Archeologie en archeologiemuseum Huis van Hilde				
Huis van Hilde beheer	401.000	412.000	423.000	434.000
Archeologisch depot	30.000	30.000	30.000	30.000
Kasteelterrein Nuwendoorn	38.000	38.000	38.000	38.000
Onderwaterarcheologie	1.000.000	100.000	0	0
Opdrachten Archeologie	787.000	799.000	803.000	944.000
Totaal lasten	**8.913.000**	**8.036.000**	**6.206.000**	**5.653.000**

Herbestemming - Behoud door verduurzaming	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
3.1 Ontwikkelen kennis en netwerk voor herbestemming en leegstand				
Opdrachten Herbestemming Monumenten	235.000	235.000	235.000	235.000
Loods Herbestemming	130.000	130.000	130.000	130.000
UvR Onderzoek duurzaam benutten monumenten	150.000	150.000	150.000	150.000
3.2 Stimuleren van het gebruik van erfgoed				
Opdrachten tbv Rijks- en provinciale monumenten	100.000	50.000	17.000	17.000
Totaal lasten	**615.000**	**565.000**	**532.000**	**532.000**

Culturele Infrastructuur - Ontwikkelen bovenlokaal netwerk	2022	2023	2024	2025
4.1 Stimuleren van Regionale Samenwerking				
Opdrachten en onderzoek	100.000	100.000	100.000	100.000
Opdrachten Regionale Samenwerking	106.000	106.000	106.000	106.000
4.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van provinciaal bibliotheeknetwerk				
Subsidie	3.464.000	3.464.000	3.464.000	3.464.000
4.3 Bevorderen van de kwaliteit van cultuureducatie in het basisonderwijs				
Subsidie	750.000	750.000	750.000	0
Totaal lasten	**4.420.000**	**4.420.000**	**4.420.000**	**3.670.000**
Totaal	**13.948.000**	**13.021.000**	**11.158.00**	**9.855.000**

Bijlage Wettelijke taken en bestuurlijke afspraken

De provincie voert wettelijke taken uit op het gebied van bibliotheekondersteuning, monumentenzorg en archeologie. Daarnaast zijn er bestuurlijke afspraken over cultuureducatie en cultureel erfgoed met het Rijk.

Bibliotheken
Op 1 januari 2015 is de Wet Stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) in werking getreden. In dit stelsel zijn de minister, de provinciebesturen en de gemeentebesturen gezamenlijk verantwoordelijk voor een netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen. Dit netwerk wordt gevormd door:

- de lokale bibliotheken;
- de provinciale ondersteuningsinstellingen (POI's);
- de Koninklijke Bibliotheek (KB).

Binnen deze netwerken voeren de overheden taken uit die elkaar aanvullen. De afspraken zijn uitgewerkt in het Bibliotheekconvenant 2021-2023 en in een netwerkagenda. Het accent van het bibliotheekwerk ligt op drie maatschappelijke opgaven: een geletterde samenleving, participatie in de informatiesamenleving en een leven lang ontwikkelen.

De wettelijke taken voor provincies betreffen:

- Innovaties voor lokale bibliotheken in overeenstemming met de innovatieagenda van de Koninklijke Bibliotheek;
- Interbibliothecair leenverkeer;
- Collectiebeleid;
- Netwerken en allianties.

Monumenten en archeologie
De bescherming van het cultureel erfgoed is per 1 juli 2016 geregeld in de Erfgoedwet, die verschillende wetten en regels vervangt, waaronder de Monumentenwet uit 1988. Onderdelen van de Monumentenwet die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving gaan over naar de nieuwe Omgevingswet.

De wettelijke taken voor provincies betreffen:

- Advies over aanwijzingen, sloop of wijziging van (archeologische) rijksmonumenten buiten de bebouwde kom;
- Toetsing van cultuurhistorische/archeologische aspecten bij provinciale vergunningverlening;
- Borging cultuurhistorische waarden bij ruimtelijke ingrepen door de provincie zelf;
- Instandhouding en ontsluiting van een provinciaal depot voor bodemvondsten;
- Het duurzaam behoud / beheer van het archeologisch erfgoed *in situ* door gebiedsbescherming, het aanwijzen van (gemeentegrensoverschrijdende) provinciale archeologische aandachtsgebieden en landschappen;
- Het borgen van het archeologische belang in die gevallen waarin de provincie geheel of gedeeltelijk optreedt als bevoegd gezag, te weten: projecten die gemeentegrenzen overschrijden (onder andere bij provinciale inpassingsplannen, infrastructuur en landinrichting), MER-plichtige ingrepen, ontgrondingen en bodemsaneringen;
- Interbestuurlijk toezicht ten aanzien van de uitvoering van wettelijke erfgoedtaken door gemeenten.

Bestuurlijke afspraken
Naast de uitvoering van wettelijke taken voeren provincies eigen cultuurbeleid. Daarbij maken ze afspraken over beleidsafstemming en taken die zij in elk geval op zich nemen. In 2012 hebben de provincies een Algemeen Kader Interbestuurlijke verhoudingen afgesloten met VNG en OCW. De kerntaak wordt in dat kader als volgt geformuleerd:

'Cultuur is een kerntaak van provincies waar dit de lokale belangen overstijgt. Provincies zijn verantwoordelijk voor bovengemeentelijke coördinatie op regionaal niveau. Provincies zetten zich in voor de diversiteit en spreiding van culturele voorzieningen in de regio en zijn verantwoordelijk voor de financiering van provinciale collecties.'

Op het gebied van erfgoed is in dit bestuurlijk kader afgesproken dat de provincies zich inzetten voor het behoud en de ontwikkeling van erfgoed en het verbinden van erfgoedbeleid met ruimtelijk beleid. Met betrekking tot cultuureducatie is in het bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs 2013-2023 afgesproken dat het Rijk, de provincies en de gemeenten gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen om alle kinderen en jongeren kennis te laten maken met cultuur. Dit wordt onder andere uitgewerkt binnen het programma Cultuureducatie met Kwaliteit.

In 2012 zijn er namens de provincies afspraken gemaakt tussen IPO en het ministerie van OCW over een duurzame en effectieve erfgoedzorg in het kader waarvan het Rijk jaarlijks € 20 mln stort in het provinciefonds ten bate van restauraties van rijksmonumenten. De provincies verdelen deze middelen onderling en zorgen voor verdubbeling van deze middelen vanuit de regio. De afspraken zijn in 2015 herbevestigd.

Provinciaal cultuurbeleid in relatie tot landelijk beleid
De Raad voor Cultuur heeft in zijn verkenning van 2017 aandacht gevraagd voor de stedelijke regio. Naar aanleiding van deze verkenning heeft de minister van OCW in haar visiebrief van maart 2018 regio's opgeroepen een regionaal cultuurprofiel op te stellen. De provincie Noord-Holland heeft, samen met de gemeenten in de Metropoolregio Amsterdam (MRA), een regioprofiel opgesteld: Meer dan de delen, Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed 2019-2024. Het regioprofiel van Noord-Holland Noord wordt in 2021 aan de minister aangeboden. Deze regioprofielen omvatten de gezamenlijke ambities en thema's van de partners, die mede aansluiting kunnen vinden bij landelijk en toekomstig beleid.

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 2 november 2021

Onderwerp: Beleidskader erfgoed en cultuur 2022

Kenmerk: 1694947 /1714620

Bijlagen: 1. Beleidskader erfgoed en cultuur 2022

1. Inleiding

In januari 2020 is besloten om het huidige cultuurbeleid (‘Cultuur in Ontwikkeling 2017 - 2020’) te actualiseren. Uitgangspunt bij de samenstelling van het geactualiseerde beleidskader is dat we het beleid handhaven waar het kan en bijstellen waar het nodig is. In het proces worden Provinciale Staten actief betrokken door het BOB-model (Beeldvorming – Oordeelsvorming – Besluitvorming) toe te passen.

Door de landelijke maatregelen die genomen zijn tegen verspreiding van covid-19 en het effect ervan op de cultuursector, is de actualisatie vertraagd. De vertraging heeft niet tot afstel geleid: er ligt nu een geactualiseerd beleidskader voor dat in samenspraak met partners is opgesteld.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Met het beleidskader geeft het college vorm aan het cultuurbeleid en de prioriteiten die zij voor ogen heeft. In het beleidskader erfgoed en cultuur staat beschreven hoe wij de monitoring en evaluatie voor ons zien. Het beleidskader heeft geen afgebakend tijdvak maar wel een horizon om resultaten van het beleid op bepaalde momenten te kunnen evalueren.

3. Financiering, communicatie en (burger)participatie

In het beleidskader is een begroting opgenomen voor 2022-2025.
Meerdere belanghebbenden zijn betrokken bij het samenstellen van de inhoud van het beleidskader.

- Deelevaluatie van het lopende cultuurbeleid. De focus in deze evaluatie (enquête en interviews) lag op de ondersteuning vanuit het Steunpunt Monumenten en Archeologie, op de samenhang en effectiviteit van onze instrumenten voor herbestemming en op de opvolging die is gegeven aan de conclusies en aanbevelingen van de tussenevaluatie van het cultuurbeleid in 2019. Rapportage januari 2021.

- Externe input (ambtelijk en bestuurlijk) in de vorm van bijeenkomsten voor PS, wethouders van NH-gemeenten en stakeholders.

- *Bijeenkomst wethouders cultuur en monumenten* (24 november 2020)

  Deze bijeenkomst bood de mogelijkheid om verschillende thema's die spelen voor gemeenten en provincie te bespreken. Onderwerpen waren bibliotheken, culturele infrastructuur, educatie en participatie, herbestemming, archeologie.

- *Benen op Tafel overleg commissie EFB* (22 maart 2021)
  Bespreking van actuele ontwikkelingen en thema's.

- *Bijeenkomsten voor stakeholders (27 en 31 mei; 10 en 17 juni 2021)*
  Vier bijeenkomsten voor de stakeholders, variërend van vertegenwoordigers van culturele instellingen, monumentenorganisaties tot gemeenten en onderwijs. De bijeenkomsten hadden het karakter van een brede expertsessie.

Na vaststelling wordt een publieksversie samengesteld voor publicatie op de website van Provincie Noord-Holland.

4. Proces en procedure

Voor de beeldvorming is in de technische briefing van 24 februari 2020 een overzicht gepresenteerd van het huidig beleid, de ambities uit Coalitieakkoord en relevante ontwikkelingen bij het Rijk die van invloed zijn op de actualisering van het cultuurbeleid.
In het BOT-overleg op 22 maart j.l. is met de commissie EFB gesproken over specifieke aandachtspunten in het cultuurbeleid. Deze punten zijn aan u, voor de oordeelsvorming, in het Concept beleidskader en bijbehorende discussienota gepresenteerd. De daarin geboden keuzerichtingen heeft u op 27 september 2021 besproken en de weerslag van uw keuzes zijn in de definitieve tekst van het beleidskader opgenomen. Deze ligt nu aan u voor ter besluitvorming.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 73-2021

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 2 november 2021;

gelet op,

besluiten:

1. Het geactualiseerde beleidskader erfgoed en cultuur 2022 vast te stellen.

Haarlem, 13 december 2021

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

wnd. statengriffier,

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

T.b.v. Statenvergadering d.d.	**13 december 2021**
Commissie	**Economie, Financiën en Bestuur**
Datum commissievergadering	**29 november 2021**

Uw contactpersoon
M.C.A. de Zwart
AD/STG

Doorkiesnummer 023-514 3756
zwartm@noord-holland.nl

Onderwerp:
Voordracht 73: Statenvoordracht beleidskader erfgoed en cultuur 2022

De commissie Economie, Financiën en Bestuur adviseert om de voordracht als bespreekstuk te agenderen voor de PS vergadering van 13 december 2021..
Voor de gemaakte opmerkingen en vragen over de voordracht zie hieronder het uittreksel uit het conceptverslag EFB 29 november 2021:

10.b. Cultuur en erfgoed: Voordracht beleidskader erfgoed en cultuur 2022

Dhr. **Wagelaar** (PvdA) is blij met het document en de hoge ambities voor cultuur, met name omdat diversiteit en inclusiviteit als belangrijke thema's worden benoemd, maar daarmee moet wel concreet aan de slag te worden gegaan in de uitwerking. De projecten voor laaggeletterdheid worden gewaardeerd, jammer dat van de provincie en ProBiblio een integrale visie op laaggeletterdheid ontbreekt, in tegenstelling tot andere provincies, zoals Zuid-Holland. Daarom werkt de PvdA aan een discussienota.

Dhr. **Kanik** (D66) is blij met de ondersteuning van de culturele sector met € 10 miljoen, door corona wordt het beleidskader Erfgoed en Cultuur later behandeld. In het beleidskader heeft een aantal uitdagingen tijdens de coronacrisis een plek gekregen, zo wordt het stimuleren van de regionale samenwerking ondersteund om de culturele infrastructuur toegankelijk te houden en participatie te bevorderen. Het continueren van de toegankelijkheid van het provinciale bibliotheeknetwerk wordt zeer gewaardeerd. Cultuureducatie moet structureel ingezet worden als belangrijk onderdeel van het onderwijs. Helaas wordt in het kader van corona meer naar het heden en minder naar de toekomst gekeken, zoals bij de herbestemming van het huidige bestaande industriële erfgoed naar de toekomst toe met het oog op de aanstaande energietransitie en het in onbruik raken van huidige gebouwen die nu worden gebruikt voor verwerking van fossiele brandstoffen. Kan dit thema worden opgenomen in het huidige beleidskader? De zee, de archeologische schatten en onderwaterarcheologie komen niet voor in het beleidskader en dat doet geen recht aan de geschiedenis en de toekomst van de provincie. Door klimaatverandering wordt de tijd steeds korter om mogelijke bodemschatten veilig te stellen. Willen GS onderwaterarcheologie als apart beleidskader opnemen in plaats van bij het algemene onderwerp Archeologie?

Dhr. **Mangal** (DENK) meldt dat veel stolpen dateren van voor 1814 maar zeker van voor 1840. Als de provincie niet als erfopvolger van de Staten van Holland of de provincie Holland van 1814 wordt gezien, hoe is men dan schatplichtig aan de stolpen, gemalen en windmolens die stammen uit de tijd van de Staten van Holland? Amsterdam heeft € 12 miljoen extra uitgetrokken voor de cultuursector, wie bepaalt de besteding van de

gelden als Amsterdam voorzitter wordt van de MRA? Over hoeveel geld gaat het in totaal? Hoeveel van de meer dan 100 culturele instellingen vallen buiten de MRA?

Mw. **Kuiper** (CDA) kan zich vinden in de gekozen ambities, zoals het toegankelijk en bereikbaar houden van het provinciale bibliotheeknetwerk en cultuureducatie. Worden de uitkomsten van het overleg van de provincie met alle gemeenten over de wenselijkheid van het invoeren van een vergunningstelsel voor het slopen van historische stolpboerderijen met PS gedeeld? In hoeverre wordt de waarderingskaart gebruikt door gemeenten en eigenaren om te investeren in behoud van stolpboerderijen? Waarom is niet ingezet op behoud van stolpen en waarom is gekozen voor sloop? Graag een toelichting op wat wordt gedaan met het procentueel overzicht van de totale herbestemming en duurzaamheidsopgaven van de gemeentelijke monumenten zonder woonfunctie. Moeten gemeenten aangeven welk deel van de gemeentelijke monumenten leegstaat en welk deel nog niet verduurzaamd is? Jammer dat historische en archeologische verenigingen het steunpunt Monumenten en Archeologie enkel kunnen benaderen voor advies en ondersteuning. Er wordt meer aandacht gevraagd voor de rol van vrijwilligers.

Mw. **Van Meerten** (VVD) is blij met de meetbare resultaten die zijn benoemd voor 2025. De heldere paragraaf over de partners en de extra bijdragen die hier naartoe gaan, wordt op prijs gesteld. Heeft al een gesprek plaatsgevonden met de schrijver van de brief, de boerderijstichting? Wat zijn de uitkomsten? De VVD ondersteunt het feit dat de gemeenten lokaal beleidskader formuleren voor het slopen van historische stolpen en goed dat de waarderingskaart nog geen juridische doorwerking heeft. Kan de gedeputeerde de commissie informeren over de gevoerde gesprekken met gemeenten met de meeste stolpen op hun grondgebied? Het beleidskader zou worden nagelopen op aspecten waarop de provincie iets kan doen om kennisdeling te stimuleren, zoals voor de erfgoedvrijwilligers. Wat zijn de uitkomsten hiervan?

Dhr. **Klein** (CU) heeft twee aandachtspunten. Is het mogelijk om meer inzet te plegen voor het muziekonderwijs? De toegankelijkheid schijnt volgens allerlei berichten steeds meer in de knel te komen. Graag een reactie op de brief van de boerderijstichting. De overgang naar een sloopvergunningstelsel moet gestimuleerd worden.

Dhr. **Zaal** (GL) is blij met het document en met de betrokkenheid van externe partijen hierbij. Helaas is er niets terug te lezen over de suggestie om vouchers beschikbaar te stellen voor scholen om de toegankelijkheid van cultuur te verbeteren. Is de beoogde strategische samenwerking vanwege de beperkte ambtelijke capaciteit in kleinere gemeenten levensvatbaar? Kan meer ruimte worden geboden aan de inbreng van de makers, bijvoorbeeld door een klankbord voor makers op regionaal niveau te realiseren, vergelijkbaar met acties in andere provincies? Hoe kunnen broedplaatsen in oude buurten aan de rafelranden van steden en dorpen behouden blijven en is er voor de broedplaatsen ruimte in nieuw te bouwen wijken?

Gedeputeerde **Pels** moet helaas constateren dat de culturele sector opnieuw in zwaar weer terecht is gekomen vanwege de recent ingevoerde avondlockdown, vanuit het noodfonds is een deel gereserveerd voor hernieuwde problematische situaties. Inclusiviteit kan worden geborgd door het invoeren van de diversiteitscode, zij zegt toe erop toe te zien om eventuele kansen tijdens de uitvoering meteen te benutten. ProBiblio hanteert de titel ‘geletterdheid’ en dat wordt meegenomen in de uitwerking. Men doet hetzelfde als in Zuid-Holland, maar het staat iets minder expliciet benoemd. Bibliotheken zijn in alle tijden van belang, dit wordt altijd benadrukt via het IPO naar de minister. De vraag ten aanzien van het erfgoed voor de toekomst is: wat men wil behouden? Het erfgoedbeleid is gericht op herbestemming en niet op het aanwijzen van unieke objecten. Tot op heden wordt geen onderzoek verricht naar soorten erfgoed, maar niet wordt

uitgesloten om hierop in te spelen als zich kansen of ontwikkelingen voordoen. Het bestaande industriële erfgoed komt al voldoende tot herbestemming zoals met broedplaatsen. Wat is precies de bedoeling van de vraag van D66?

Dhr. **Kanik** (D66) denkt bijvoorbeeld aan de Westergasfabriek die is herbestemd als cultuurcentrum. Gebouwen die nu gebruikt worden voor olieopslag, komen op afzienbare tijd vrij en worden dan gesloopt. Is het niet beter om deze te herbestemmen?

Gedeputeerde **Pels** meent dat dit voor veel erfgoed geldt. Bijvoorbeeld huizen die nu nog bewoond worden, kunnen in de toekomst monumentale waarde hebben, maar die beoordeling en aanpak is aan de gemeenten. Een voorbeeld is Zaanstad dat zelf inzet op het behoud van arbeiderswijken. Mocht men van gemeenten horen dat er meer aandacht voor nodig is, dan komen GS terug bij PS.

Dhr. **Kanik** (D66) vraagt of er voldoende instrumenten en financiële middelen beschikbaar zijn om snel te kunnen schakelen.

Gedeputeerde **Pels** meldt dat snel schakelen bijna niet mogelijk is, omdat eerst gezamenlijk moet worden beoordeeld of iets erfgoedwaardig is of niet. Er is voor monumenten een aantal instrumenten beschikbaar, deze kunnen nader beoordeeld worden op het moment dat een en ander actueel wordt naar aanleiding van vragen van gemeenten. Een deel van de onderwaterarcheologiegelden, € 300.000, is gereserveerd voor specifieke doelen van provinciaal belang, maar zij is er geen voorstander van om voor dit bedrag apart beleid te formuleren. Bijzondere vondsten in zee zijn overigens een aangelegenheid van het Rijk.

Dhr. **Kanik** (D66) stelt voor dit thema gezamenlijk op te pakken met IPO en Rijk en andere provincies.

Gedeputeerde **Pels** verzoekt D66 hiervoor een motie in te dienen. Het bedrag van € 12 miljoen van Amsterdam is bedoeld voor culturele instellingen in de stad. De provincie heeft met het noodfonds geld beschikbaar gesteld voor instellingen in grotere en kleinere gemeenten, dus instellingen buiten Amsterdam, op deze wijze vult men elkaar goed aan. De risico's van de beperkte ambtelijke capaciteit bij gemeenten, zeker voor erfgoed, zijn bekend. Zij zegt toe dit mee te nemen naar de MRA en het cultuurprofiel NHN en de stand van zaken na een jaar te melden aan PS. Donderdag a.s. vindt een gesprek plaats met de boerderijstichting. Kennisdeling met vrijwilligers en besturen tot behoud van erfgoed met maatschappelijke bestemmingen wordt waargenomen door de loods herbestemming, die hierbij steun verleent. Voorgesteld wordt om eerst af te wachten wat het regeerakkoord beschikbaar komt voor cultuureducatie. Het is jammer dat elke coalitieperiode opnieuw moet worden beoordeeld of incidenteel geld beschikbaar moet worden gesteld voor cultuureducatie omdat telkens de inzet van het Rijk moet worden afgewacht. Dat doet geen recht aan het belang van cultuureducatie. Zodra bekend is wat het nieuwe kabinet gaat doen met cultuureducatie, dan komen GS terug bij PS. Het gebruik van vouchers voor het onderwijs wordt meegenomen bij de uitwerking van de derde tranche van het herstelfonds. Verzocht wordt om de vragen over het betrekken van makers bij de regionale samenwerking en broedplaatsen met het oog op de ruimtelijke opgaven ook in de toekomst, te verwerken in een motie voor de PS-vergadering, zodat aan GS een duidelijke opdracht wordt gegeven.

Tweede termijn

Dhr. **Wagelaar** (PvdA) is blij met het grote belang dat wordt gehecht aan diversiteit en inclusiviteit. Voorgesteld wordt om bij de uitvoering van beleid instellingen te betrekken die niet de juiste weg tot de provinciale middelen kunnen vinden, deze regelingen zijn soms heel complex. In de communicatie moet hier helder over gesproken worden.

Dhr. **Mangal** (DENK) herhaalt de vraag over de schatplichtigheid. De provincie stelt zich op het standpunt dat zij niet de erfopvolger is van de Staten van Holland, is men dan niet schatplichtig aan alles wat uit die tijd stamt?

Mw. **Kuiper** (CDA) vraagt de resultaten van de gesprekken met gemeenten over het vergunningstelsel terug te koppelen en toe te lichten wat de bedoeling is van het procentueel overzicht dat aan gemeenten wordt gevraagd.

Gedeputeerde Pels zegt toe helder en eenvoudig te communiceren over de inclusiviteitsregelingen. Na een jaar zal zij een terugkoppeling geven over de voortgang van het beleid voor stolpen, dan zijn de gesprekken met gemeenten gevoerd en is de waarderingskaart onder de aandacht gebracht van eigenaren.
De vraag van het CDA over de percentages: de provincie staat aan de lat om de percentages te monitoren ten behoeve van het Rijk. Plannen voor verduurzaming zijn aan de initiatiefnemer, de provincie legt dit niet verplicht op. Zij beoordeelt de vraag van DENK in het kader van het aankomende initiatiefvoorstel over het slavernijverleden en het als provincie al dan niet erfopvolger zijn van de voorgangers. Daartoe kan men zich niet verhouden via het beschermen van stolpboerderijen gezien het ontbreken van een directe of indirecte relatie met het slavernijverleden. Goed om hierover in januari het gesprek aan te gaan in het kader van het initiatiefvoorstel van DENK.

De **voorzitter** constateert dat de voordracht als bespreekstuk wordt geagendeerd voor de PS-vergadering.

M237-2021/PS 13-12-2021
AANGENOMEN

Motie Inspiratie her- en bijbestemming

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021, ter behandeling van het Beleidskader erfgoed en cultuur 2022 (VD-73);

constaterende dat:

- in het Beleidskader erfgoed en cultuur 2022 wordt gesteld dat het soms lastig is om investeerders te vinden voor herbestemmingsopgaven;

overwegende dat:

- herbestemming van gebouwd erfgoed de komende jaren een belangrijke maatschappelijke opgave blijft;
- de provincie deze opgaven waar mogelijk zal begeleiden en ondersteunen;
- het niet alleen gaat om herbestemmen, maar ook om bijbestemmen gericht op publiek gebruik;
- de mogelijkheden voor herbestemming, en de mogelijke ondersteuning van de provincie, niet altijd bij potentiële investeerders of betrokken burgers bekend is;
- de provincie kennis steeds beter gebundeld aanbiedt via de Wegwijzer monumenten on eigenaren van monumenten en ontwikkelaars van her- en bijbestemmingsprojecten te ondersteunen;
- daar echter nog geen inspirerend overzicht te vinden is van succesvolle projecten;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- een informatief en inspirerend overzicht samen te stellen van succesvolle her- en bijbestemmingsprojecten in Noord-Holland;

en gaan over tot de orde van de dag.

Jaap Hollebeek	Partij voor de Dieren
Wim Hoogervorst	SP
Emre Kanik	D66
Robert Zaal	GroenLinks
Eric Jensen	JA21
Süleyman Koyuncu	DENK

M239-2021/PS 13-12-2021
AANGENOMEN

Motie cultuur : Inbreng van de makers bij cultuurbeleid

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021 hebben kennis genomen van de statenvoordracht Beleidskader Erfgoed en cultuur 2022, gehoord de beraadslagingen,

Constaterende dat:

- Het cultuurbeleid in onze provincie mede vorm krijgt op het niveau van regio's MRA en NHN;

Overwegende dat:

- In andere provincies (zie Utrecht) er soms sprake is van een klankbord van makers als gesprekspartner bij de totstandkoming van regionaal of provinciaal cultuurbeleid;
- Dit wellicht ook voor onze provincie kan leiden tot verrijking en kwaliteitsverbetering van, alsmede vergroting van het draagvlak voor het cultuurbeleid;

Verzoeken het College om:

- Te rade te gaan bij andere provincies en te verkennen of er op het niveau van de cultuurregio's ruimte gemaakt kan worden voor de inbreng van makers.

En gaan over tot de orde van de dag.

Robert Zaal, GroenLinks	Christa Kuiper, CDA	Tim Wagelaar, PvdA
Ines Kostić, PvdD	Emre Kanik, D66	Michel Klein, CU
Anna de Groot, SP	Miriam van Meerten, VVD	

M235-2021/PS 13-12-2021
VERWORPEN

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Motie Historische geografie bij ruimtelijke en economische ontwikkelingen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021, ter behandeling van het Beleidskader erfgoed en cultuur 2022 (VD-73);

constaterende dat:

- In het Beleidskader erfgoed en cultuur wordt gesteld dat een van de speerpunten voor het beleid is dat cultuurhistorische waarden worden meegewogen bij ruimtelijke en economische ontwikkelingen;

overwegende dat:

- historische landschapsstructuren naast de grote cultuurhistorische waarden, vaak grote ecologische waarden herbergen;
- historische landschapselementen vaak naast een belevings- en informatiefunctie, vaak ook een maatschappelijke-, economische- en/of een regulatiefunctie (zowel fysiologisch als ecologisch) herbergen;
- historische geografie daarmee van grote betekenis is voor ruimtelijke kwaliteit;
- ‘meewegen’ derhalve niet afdoende recht doet aan deze betekenis;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- waar mogelijk historische geografie als belangrijk uitgangspunt te hanteren in haar ruimtelijk beleid;

en gaan over tot de orde van de dag.

Jaap Hollebeek	Wim Hoogervorst	Eric Jensen
Partij voor de Dieren	SP	JA21

M236-2021/PS 13-12-2021
AANGEHOUDEN

Motie Ecologie en natuur bij cultureel erfgoed

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021, ter behandeling van het Beleidskader erfgoed en cultuur 2022 (VD-73);

constaterende dat:

- natuur en ecologie op geen enkele manier worden genoemd in het Beleidskader erfgoed en cultuur 2022;
- zowel cultuurhistorie- en infrastructuur als natuur tot de kerntaken van de provincie behoren;
- UNESCO natuur en cultuur met elkaar verbindt en benadrukt dat natuur en cultuur elkaar aanvullen;[1]

overwegende dat:

- historische landschapsstructuren naast de grote cultuurhistorische vaak grote ecologische waarden herbergen;
- deze waarden elkaar kunnen versterken en aanvullen;
- er bij de Begroting 2022 een motie is aangenomen om in gesprek te gaan met andere provincies om ecologie en natuur te koppelen aan werelderfgoed;
- er kansen liggen voor koppeling tussen natuur en cultuur- en erfgoedbeleid, bijvoorbeeld via handreikingen, steunpunten, educatie en kennis- en netwerkbijeenkomsten;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- waar mogelijk in haar beleid ecologie en natuur te koppelen aan het cultuur- en erfgoedbeleid;

en gaan over tot de orde van de dag.

Jaap Hollebeek	Wim Hoogervorst	Eric Jensen
Partij voor de Dieren	SP	JA21

[1] https://www.unesco.nl/nl/publicatie/world-heritage-in-young-hands-deel-1-de-werelderfgoedconventie/4-de-werelderfgoedconventie-van-unesco

M238-2021/PS 13-12-2021
VERWORPEN

Motie Aandacht voor samenhang cultuur- en natuurwaarden in educatie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021, ter behandeling van het Beleidskader erfgoed en cultuur 2022 (VD-73);

constaterende dat:

- de provincie terecht in cultuureducatie voor kinderen investeert;
- cultuur- en natuurwaarden elkaar kunnen versterken;
- ook UNESCO natuur en cultuur met elkaar verbindt en benadrukt dat natuur en cultuur elkaar aanvullen;[1]
- zowel cultuurhistorie- en infrastructuur als natuur tot de kerntaken van de provincie behoren;
- provincie zoveel mogelijk integraal werkt;
- het Beleidskader aangeeft dat de provincie op veel terreinen een inspirator wil zijn;

overwegende dat;

- kinderen in hun vormende fase zitten en dat het moment is om ze de relatie tussen natuur, cultuur en landschap mee te geven;
- kinderen daarmee opgroeien met kennis van (de samenhang tussen) cultuur- en natuurwaarden;
- daarmee de kans wordt vergroot dat die kinderen later beter zorgdragen voor die cultuur- en natuurwaarden;
- de provincie in dit beleidskader de ambitie heeft opgenomen om samen met partners toe te werken naar een vervolg op het Bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs 2013-2023;
- dat Bestuurlijk kader door het Rijk, provincies en gemeenten wordt opgesteld en de gezamenlijke ambitie voor het cultuuronderwijs bevat;
- dat provincie Noord-Holland uiteraard niet alleen het beleid bepaalt, maar dat we wel eigen punten kunnen inbrengen en een inspirator kunnen zijn;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- aandacht voor de koppeling tussen cultuur- en natuurwaarden daar waar mogelijk mee te geven in de gesprekken over een eventueel nieuw Bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs;

en gaan over tot de orde van de dag.

Jaap Hollebeek	Wim Hoogervorst	Eric Jensen
Partij voor de Dieren	SP	JA21

[1] https://www.unesco.nl/nl/publicatie/world-heritage-in-young-hands-deel-1-de-werelderfgoedconventie/4-de-werelderfgoedconventie-van-unesco

M240-2021/PS 13-12-2021
VERWORPEN

motie
vergadering Provinciale Staten – 13 december 2021
agendapunt 11 – Beleidskader Erfgoed en Cultuur 2022 – (VD-73)

Versterking positie vrijwilligers erfgoed en cultuur

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Constaterende dat:

- de provincie Noord-Holland het Beleidskader Erfgoed en Cultuur 2022 heeft opgesteld en ter vaststelling aan PS voorlegt;
- in het Beleidskader de rol en positie van vrijwilligers summier aandacht krijgt;
- de uitvoering van het beleid voor een belangrijk deel afhankelijk is van de inzet van vrijwilligers;
- een flink deel van de borging van erfgoed en cultuur in onze provincie afhankelijk is van de inzet en deskundigheid van vrijwilligers;
- om de waarde van het behoud van erfgoed, maar ook de inbedding daarvan in onze samenleving te borgen er financiële investeringen nodig zijn;
- bovenstaande financiële investeringen er (voorlopig) niet lijken te komen, met als gevolg dat het belang van de inzet van deskundige vrijwilligers groter zal worden;
- er in organisaties als Huis van Hilde, Oneindig Noord-Holland en Steunpunt Monumenten en Archeologie veel kennis aanwezig is.

Overwegende dat:

- de vrijwilligers in de sector Erfgoed en Cultuur gebaat zouden zijn met een meer gestructureerd aanbod van expertise en begeleiding bij de uitvoering van hun belangrijke taak;
- als wij in de toekomst cultureel en religieus erfgoed willen behouden we hierbij de inzet van vrijwilligers hard nodig hebben, en we vervolgens de plicht hebben om deze vrijwilligers zo optimaal mogelijk te ondersteunen;
- de kennis en expertise over erfgoed en archeologie nu geconcentreerd is in de professionele organisaties en deze kennis meer gedeeld zou kunnen worden met vrijwilligers – dit zou beter gefaciliteerd moeten worden

Besluit het college van GS op te roepen:

- een notitie te ontwikkelen als aanvulling op het Beleidskader Erfgoed en Cultuur 2022 waarin specifiek de (wenselijke) rol en positie van vrijwilligers in deze sector wordt beschreven, waarbij toegewerkt wordt naar een gestructureerde samen- en wisselwerking tussen vrijwilligers en de reeds bestaande professionele organisaties.

Wim Hoogervorst	Christa Kuiper-Kuijpers	Jaap Hollebeek
SP	CDA	PvdD

M241-2021/PS 13-12-2021
VERWORPEN

motie
vergadering Provinciale Staten – 13 december 2021
agendapunt 11 – Beleidskader Erfgoed en Cultuur 2022 – (VD-73)

Meer betrekken erfgoed bij en in de cultuureducatie

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Constaterende dat:

- de provincie Noord-Holland het Beleidskader Erfgoed en Cultuur 2022 heeft opgesteld en ter vaststelling aan PS voorlegt;
- de provincie in de periode 2021-2024 deel blijft nemen aan het matchingsprogramma Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK3) en hiervoor cofinanciering beschikbaar stelt;
- de positie van 'erfgoededucatie' in het geheel wat onduidelijk blijft: bij welke organisatie is dit ondergebracht, wie houdt zicht op het belang van de aandacht voor erfgoed binnen CMK?;
- de provincie veel belang hecht aan het goed positioneren van erfgoed in de samenleving, ook in de toekomst.

Overwegende dat:

- het voor het behoud van (de waarde van) cultureel en religieus erfgoed van groot belang is om ook onze kinderen in aanraking te brengen met dit onderdeel van onze culturele schatkamer.
- er kennis en expertise rond erfgoed aanwezig is binnen de professionele organisaties in onze provincie die zich bezighouden met het behoud van (de waarde van) erfgoed;
- bestaande programma's, die onder de noemer CMK worden aangeboden, weinig aandacht besteden aan het onderdeel 'kennis van en omgang met erfgoed' in de cultuureducatie;
- het verstandig is als er binnen de provincie één organisatie zou zijn die zich bezig gaat houden met het opwaarderen en onderhouden van de positie van erfgoed binnen cultuureducatie.

Besluit het college van GS op te roepen:

- het belang van 'erfgoededucatie' voor onze jeugd te onderschrijven;
- dit belang te ondersteunen door met een notitie te komen waarin zij de wenselijke rol en positie van 'erfgoededucatie' binnen de cultuureducatie in onze provincie beschrijft, alsook aanbevelingen geeft dit meer structuur te geven.

Wim Hoogervorst	Christa Kuiper-Kuijpers	Jaap Hollebeek
SP	CDA	PvdD

M242-2021/PS 13-12-2021
AANGEHOUDEN

motie
vergadering Provinciale Staten – 13 december 2021
agendapunt 11 – Beleidskader Erfgoed en Cultuur 2022 – (VD-73)

Voorbereiden oprichting Erfgoedhuis Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Constaterende dat:
- de provincie Noord-Holland het Beleidskader Erfgoed en Cultuur 2022 heeft opgesteld en ter vaststelling aan PS voorlegt;
- de kennis en expertise rond het behouden, benutten en beleven van erfgoed bij diverse organisaties aanwezig is.

Overwegende dat:
- het wenselijk is om de kennis rond ‘erfgoed’ te bundelen in één organisatie;
- er in enkele provincies reeds een Erfgoedhuis bestaat, die succesvol erfgoedinstellingen, gemeenten, vrijwilligers, scholen en burgers ondersteunen die zich inzetten voor het behouden, benutten en beleven van erfgoed;
- door bundeling van alle inspanningen rond erfgoed het beleid slagvaardiger kan zijn;
- door bundeling van alle expertise en inspanningen rond erfgoed de uitvoering doelmatiger kan zijn, ook in de informatievoorziening en ondersteuning van vrijwilligers.

Besluit het college van GS op te roepen:

- het belang van het behouden, benutten en beleven van erfgoed te onderschrijven en een aanzet te geven tot het oprichten van een Erfgoedhuis Noord-Holland;
- dit tot uitvoering te brengen door middel van een voorbereidende notitie;
- deze notitie aan PS voor te leggen uiterlijk in oktober 2022.

Wim Hoogervorst
SP

Christa Kuiper-Kuijpers
CDA

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	8448
Extern Zaak ID	1719255
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	13 december 2021
Agendapunt	12
Titel	Legesverordening 2022 en tarieventabel 2022 (VD-74).
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Geagendeerd	Vergaderdatum
Ingekomen stukken ter kennisname	30 november 2021
PS-vergadering	**13 december 2021**

Toelichting

Met de vaststelling van de legesverordening 2022 en tarieventabel 2022 beschikt de provincie Noord-Holland over een redactioneel actuele verordening en tarieventabel.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mevr. K. Bolt
Dreef 3
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr. J.J.A.S. Houtenbos
CZ/FIN

Telefoonnummer +31235143683
houtenbosj@noord-holland.nl

Verzenddatum

18 NOV. 2021

1719255/1719259

Uw kenmerk

Betreft: Legesverordening 2022 en tarieventabel 2022

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de statenvoordracht met het daarbij behorende ontwerpbesluit Legesverordening 2022 en tarieventabel 2022 met bijlagen.

In de tarieventabel 2022 hebben wij de motie 77-2021 uitgewerkt tot een maximum, zoals afgesproken binnen het IPO, en gerelateerd aan hoe dit bij vergunningen Wet natuurbescherming (Wnb) wordt toegepast, namelijk € 1.600,- voor bedrijven en € 800,- voor particulieren (zie hoofdstuk 7 tarieventabel 2022). Wij stellen u voor de motie hiermee als afgedaan te beschouwen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

3 bijlagen:

Statenvoordracht Legesverordening 2022
Tarieventabel 2022
Overzicht tarieven 2021-2022

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van ;

gelet op artikel 220 van de Provinciewet,

besluiten vast te stellen:

De legesverordening Noord-Holland 2022 en de bijhorende Legestarieventabel 2022

Artikel 1 Begrippenkader

In deze verordening wordt verstaan onder:

a. leges: de rechten die worden geheven ter zake van het genot van de door of vanwege het Provinciebestuur verleende diensten bedoeld in deze verordening en de tarieventabel.

b. tarieventabel: de Legestarieventabel.

Artikel 2 Belastingplichtig

Belastingplichtig is de aanvrager van de dienst, dan wel degene ten behoeve van wie de dienst wordt verleend.

Artikel 3 Heffingsmaatstaven en tarieven

1. De leges worden geheven naar de heffingsmaatstaven en tarieven, opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel.
2. Voor de berekening van de leges wordt een gedeelte van een in de tarieventabel genoemde eenheid als volle eenheid aangemerkt.
3. Bijkomende door de provincie te maken kosten worden in rekening gebracht bij de aanvrager, mits de aanvrager voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag daarover wordt geïnformeerd.

Artikel 4 Wijze van heffing

1. De leges worden geheven door middel van een mondelinge dan wel een gedagtekende schriftelijke kennisgeving van het gevorderde bedrag, waaronder mede wordt begrepen een nota, aanslagbiljet of factuur.
2. De leges kunnen worden geheven bij voorlopige aanslag tot ten hoogste het bedrag waarop de aanslag vermoedelijk zal worden vastgesteld.

Artikel 5 Termijnen van betaling

1.In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 worden de leges betaald:

a. op het moment van het doen van de kennisgeving van het gevorderde bedrag als deze mondeling wordt gedaan of;

b. op het moment van uitreiken van de kennisgeving van het gevorderde bedrag dan wel binnen 30 dagen na de dagtekening van de kennisgeving van het gevorderde bedrag.

2.Indien de te heffen leges meer dan € 5000, -- bedragen kunnen de leges worden betaald in vier gelijke termijnen, waarbij de eerste termijn vervalt 30 dagen na de dagtekening van de kennisgeving en elke volgende termijn telkens 30 dagen later.

Artikel 6 Kwijtschelding

Bij de invordering van leges wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 7 Teruggaaf

1.Indien een aanvraag voor een vergunning voor een project dat geheel of gedeeltelijk incompleet (niet-ontvankelijk) is en niet verder in behandeling wordt genomen omdat de aanvrager, na daartoe in de gelegenheid te zijn gesteld, de aanvraag niet of onvoldoende heeft aangevuld, vindt op verzoek van de aanvrager teruggaaf van het betaalde bedrag plaats ter hoogte van 80% van de op grond van die onderdelen voor de betreffende activiteit verschuldigde leges.

2.Indien een nog niet-ontvankelijke vergunning door de aanvrager wordt ingetrokken, vindt op verzoek van de aanvrager teruggaaf van het betaalde bedrag plaats ter hoogte van 80% van de op grond van die onderdelen voor de betreffende activiteit verschuldigde leges.

3.Indien de aanvrager de aanvraag om een vergunning intrekt terwijl deze aanvraag reeds in behandeling is genomen, vindt op verzoek van de aanvrager teruggaaf plaats ter hoogte van 50% van de op grond van die onderdelen voor de betreffende activiteit verschuldigde leges.

4.Indien Gedeputeerde Staten een vergunning intrekken, vindt op verzoek van de vergunning-houder teruggaaf plaats ter hoogte van 25% van de op grond van die onderdelen voor de betreffende activiteit verschuldigde leges, mits op het tijdstip van het verzoek nog niet met de activiteiten is gestart en de aanvraag wordt ingetrokken binnen 6 maanden na verlening.

5.Indien Gedeputeerde Staten een vergunning weigeren, vindt op verzoek van de aanvrager teruggaaf plaats ter hoogte van 25% van de op grond van die onderdelen voor de betreffende activiteit verschuldigde leges.

6.Indien door een rechtelijke uitspraak een vergunning wordt vernietigd, vindt op verzoek van

de vergunninghouder teruggaaf van het betaalde bedrag plaats ter hoogte van 25% van de op grond van die onderdelen voor de betreffende activiteit verschuldigde leges.

7.Teruggaaf vindt niet plaats als het verschuldigde tarief minder bedraagt dan € 250,00.

8. De teruggaafregeling bedoeld in de voorgaande leden heeft geen betrekking op de kosten zoals bedoeld in artikel 3, derde lid.

9.Een verzoek tot teruggaaf wordt ingediend bij de heffingsambtenaar van de provincie binnen zes weken nadat de omstandigheid, waardoor het recht op teruggaaf is ontstaan, zich heeft voorgedaan.

Artikel 8 Nadere regels
Gedeputeerde staten kunnen nadere regels stellen met betrekking tot de heffing en invordering van de leges.

Artikel 9 Hardheidsclausule
Gedeputeerde staten zijn bevoegd voor bepaalde gevallen of groepen van gevallen tegemoet te komen aan onbillijkheden van overwegende aard die zich bij de toepassing van de tarieven kunnen voordoen.

Artikel 10 Overgangsrecht
Voor diensten die zijn aangevraagd voor inwerkingtreding van deze verordening blijven de legestarieven gebaseerd op de Legesverordening Noord-Holland 2021 en tarieventabel 2021 van kracht.

Artikel 11 Intrekking
De Legesverordening 2021 en tarieventabel 2021 worden ingetrokken.

Artikel 12 Inwerkingtreding
Deze verordening met de daarbij behorende tarieventabel 2022 treedt in werking met ingang van 1 januari 2022.

Artikel 13 Citeertitel
Deze verordening wordt aangehaald als: “Legesverordening Noord-Holland 2022”.

Haarlem, [datum vaststelling door Provinciale Staten]

Provinciale Staten van Noord-Holland,

, voorzitter

, griffier

Ontwikkeling tarieven over de jaren 2021 en 2022

Om meer inzicht te krijgen in de gefaseerde ontwikkeling van de kostendekkendheid van de legestarieven zijn de tarieven over de jaren 2021 en 2022 voorzien van kleuren.

Tarief kostendekkend	
Tarief is gefaseerd verhoogd	
Nog onvoldoende inzicht tijdsbesteding	
Tarief wordt op andere wijze berekend *)	

*) Voorbeelden:

1) Tarief gebaseerd op de bouwkosten
2) Indexering 1,4%
3) Tarieven wadlopen worden vastgesteld door PS provincie Friesland
4) Landelijke vastgestelde tarieven BIJ12/faunafonds € 300,-
5) In 2021 zijn tussen Rijk en IPO afspraken gemaakt over het te hanteren legestarief voor PAS-meldingen. Het tarief is vastgesteld op € 1.600,-
   Om onduidelijkheid met de overige aanvragen o.g.v. art. 2.7 2de en 3de lid van de Wnb te voorkomen is dit tarief na overleg met Gedeputeerde Rommel ook vastgesteld op € 1.600,-.
6) Voor aanvragen ingediend door particulieren is het tarief vastgesteld op € 800,-.
7) Tarieven zijn vastgesteld door de stichting Agrarische beoordelingscommissie
8) Voor aanvragen , die niet met name in de tarieventabel zijn opgenomen wordt uitgegaan van een gemiddelde tijdsbesteding van 5 uur per aanvraag, waarbij het tarief horende bij schaal 9 uit de “handleiding overheidstarieven 2021” als basis is genomen.
9) Tarief wordt vastgesteld door de RDW.

Hoofdstuk 1 Dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

		Tarief 2021	Tarief 2022
1.3	**Vooroverleg/principeverzoek**		
1.3.1	het vooroverleg of het principeverzoek over of het beoordelen van een principeverzoek tot het geheel of gedeeltelijk vaststellen of wijzigen van een inpassingsplan, een wijzigingsplan of andere besluiten gebaseerd op het bepaalde in **artikel 3:26, 1ste en 2de lid en artikel 3:6, 1ste lid, Wro**	**€ 510,00**	**€ 525,00**
1.3.2	indien volgend op het vooroverleg of het principeverzoek als bedoeld onder 1.3.1 binnen één jaar voor hetzelfde plan of besluit een aanvraag tot het geheel of gedeeltelijk vaststellen, herzien, wijzigen of uitwerken van het inpassings- of wijzigingsplan in behandeling wordt genomen, wordt het op grond van artikel 1.3.1. betaalde bedrag verrekend met de leges voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken voor het bouwen van een bouwwerk als bedoeld onder 1.3.3.1.		
1.3.3	**Bouwen van een bouwwerk 1)**		
1.3.3.1	het verstrekken van een vergunning als bedoeld in **art. 2.1, 1ste lid, onder a, Wabo of als bedoeld in art. 2.19a, 2de lid, onder a van de Crisis- en herstelwet** voor het aanleggen of bouwen van een bouwwerk; -bij bouwkosten tot € 50.000,- : € 100,- per €1.000,- -bij bouwkosten tussen € 50.000,- en € 400.000,- : €5.000,- vermeerderd met 3,00% voor bouwkosten boven de €50.000,- -bij bouwkosten tussen €400.000,- en €1.000.000,- : €15.500,- vermeerderd met 2,39% voor bouwkosten boven de € 400.000,- - bij bouwkosten tussen €1.000.000,- en € 5.000.000 : €29.000,- vermeerderd met 1,35% voor bouwkosten boven de € 1.000.000,-	***€ 100,00 p/€ 1.000,-*** ***€ 5.000,00 + 3,00%*** ***€ 15.500,00 + 2,40%*** **€ 29.000,00 + 1,35%**	**€ 100,00 p/€ 1.000,-** ***€ 5.000,00 + 3,00%*** ***€ 15.500,00 + 2,40%*** **€ 29.000,00 + 1,35%**

	- bij bouwkosten tussen €5.000.000,- en €25.000.000:€ 83.000- vermeerderd met 0,25% voor bouwkosten boven de € 5.000.000,- -bij bouwkosten meer dan €25.000.000,- :€133.000,- vermeerderd met 0,05% voor bouwkosten boven de €25.000.000,-	**€ 83.000,00 + 0,25%** **€ 133.000,00 + 0,050%**	**€ 83.000,00 + 0,25%** **€ 133.000,00 + 0,050%**
1.3.3.2	**Bouw-/aanlegkosten zonnecollectoren en -panelen**		
	Bij het in behandeling nemen van een aanvraag voor een omgevingsvergunning of voor het beoordelen van een conceptaanvraag voor een omgevingsvergunning, die betrekking heeft op het plaatsen van een collector voor warmteopwekking of een paneel voor elektriciteitsopwekking worden de bouw-/aanlegkosten voor de collectoren of panelen op € 0,00 geraamd. Indien collectoren voor warmteopwekking of panelen voor elektriciteitsopwekking onderdeel uitmaken van een aanvraag omgevingsvergunning, dan wel conceptaanvraag omgevingsvergunning, bestaande uit meer onderdelen dan uitsluitend collectoren of panelen, dan worden voor de vaststelling van het legesbedrag de bouwkosten voor de collectoren of panelen buiten beschouwing worden gelaten.		
	Extra welstandstoets		
1.4	het verstrekken van een vergunning voor het bouwen van een bouwwerk als bedoeld **in art. 2.1, 1ste lid, onder a Wabo** in verband met een extra toetsing aan welstandscriteria indien zich tijdens de beoordeling van de aanvraag wijzigingen voor doen in het bouwplan en daarvoor een nieuwe welstandstoets noodzakelijk is, worden de leges verhoogd met:	**€ 220,00 2)**	**€ 525,00**
	Beoordeling advies stichting agrarische beoordelingscommissie		
1.5	het verstrekken van een vergunning voor het bouwen van een bouwwerk als bedoeld in **art. 2.1, 1ste lid, onder a Wabo**, indien de aanvraag tot het verstrekken van een vergunning krachtens wettelijk voorschrift slechts kan worden afgehandeld wanneer een advies van de stichting agrarische beoordelingscommissie wordt beoordeeld, worden de leges verhoogd met	**€ 220,00 2)**	**€ 420,00**
	Beoordeling aanvullende gegevens		
1.6	het in behandeling nemen van aanvullende gegevens, die worden ingediend nadat de aanvraag tot het verstrekken van een vergunning voor het bouwen van een bouwwerk als bedoeld in **art. 2.1, 1ste lid, onder a Wabo** al in behandeling is genomen, :	**€ 220,00 2)**	**€ 420,00**
	Toetsing of ontheffing in het kader van een exploitatieplan		
1.7	het verstrekken van een vergunning voor het bouwen van een bouwwerk als bedoeld in **art. 2.1, 1ste lid onder a, Wabo,** indien de aanvraag betrekking heeft op een bouwwerk,		
1.7.1	bij een toetsing aan een exploitatieplan	**€ 310,00**	**€ 420,00**

1.7.2	bij toepassing van **art. 50a Woningwet**	**€ 220,00 2)**	**VERVALLEN**
	Gebruik gronden en bouwwerken/vrijstellingen of ontheffingen bestemmingsplan e.a.		
1.8	het verstrekken van een vergunning als bedoeld in **art. 2.1, 1ste lid, onder c**, **Wabo** tot het gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met:		
1.8.1	een bestemmingsplan of beheerverordening als bedoeld in **art.2.1.12, 1ste lid onder a sub 1, Wabo**	**€ 260,00**	**€ 315,00**
1.8.2	een bestemmingsplan of beheerverordening indien de vergunning betrekking heeft op een activiteit voor een bepaalde termijn als bedoeld in **art. 2.12, 1ste lid, onder a, sub 2,Wabo (**kruimellijst)	**€ 310,00**	**€ 420,00**
1.8.3	een bestemmingsplan of beheerverordening als bedoeld in **art. 2.12, 1ste lid, onder a, sub 3, Wabo**: (buitenplans)	**€ 410,00**	**€ 420,00**
1.8.4	een bestemmingsplan of beheerverordening als bedoeld in **art. 2.12, 1ste lid, onder b, Wabo** : (afwijking exploitatieplan)	**€ 310,00**	**€ 420,00**
1.8.5	de regels gesteld krachtens **art. 4.1, 3de lid Wro**, als bedoeld in **art. 2.12, 1ste lid, onder b, Wabo** (afwijking provinciale regeling)	**€ 310,00**	**€ 420,00**
1.8.6	de regels gesteld krachtens **art. 4.3, 3de lid, Wro**, als bedoeld **in art. 2.12, 1ste lid**, **onder b Wabo** (afwijking nationale regeling)	**€ 220,00 2)**	**€ 420,00**
1.8.7	een voorbereidingsbesluit voor zover toepassing is gegeven aan **art. 3.7, 4de lid**, **2de volzin, Wro** als bedoeld in **art. 2.12, 1ste lid, onder c, Wabo** :	**€ 220,00 2)**	**€ 420,00**
	Uitvoering werk of werkzaamheden		
1.9	het verstrekken van een vergunning als bedoeld in **art. 2.1, 1ste lid, onder b, Wabo** voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijn, of van werkzaamheden, in gevallen waarin dat bij een bestemmingsplan, beheerverordening of voorbereidingsbesluit is bepaald,	**€ 285,00**	**€ 365,00**
	Deelbeoordeling activiteit het gebruiken van een bouwwerk met het oog op brandveiligheid		
1.10	een vergunning, die betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in **art. 2.1, 1ste lid, onder d van de Wabo** bedraagt het tarief voor bouwwerken met een bruto vloeroppervlakte als bedoeld in het normblad NEN 2580, onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk indien tevens sprake is van de in die onderdelen bedoelde activiteiten		
1.10.1	van 0 t/m 100 m2	**€ 458,00 2)**	**€ 465,00 2)**
1.10.2	van 101 t/m 500 m2	**€ 534,50 2)**	**€ 540,00 2)**
1.10.3	van 500 t/m 5.000 m2	**€ 814,40 2)**	**€ 825,00 2)**
1.10.4	van 5.000 t/m 50.000 m2	**€ 1.272,50 2)**	**€ 1.290,00 2)**
1.10.5	van meer dan 50.000 m2	**€ 2.698,00 2)**	**€ 2.735,00 2)**
1.10.6	Het verstrekken van een advies inzake de beoordeling van de brandveiligheid	**€ 612,50**	**€ 625,00**

	Monumenten/beschermd stads- of dorpsgezicht		
1.11	het verstrekken van een vergunning als bedoeld in:		
1.11.1	**Art. 2.1, 1ste lid, onder f, Wabo** voor het slopen, verstoren, verplaatsen of in enig opzicht wijzigen van een beschermd monument op een wijze waardoor het wordt ontsierd of in gevaar wordt gebracht, worden de leges verhoogd met	**€ 2.195,00 2)**	**€ 2.825,00**
1.11.2	**Art. 2.1, 1ste lid, onder h, Wabo** voor het slopen van een bouwwerk in een beschermd stads- of dorpsgezicht, worden de leges verhoogd met	**€ 2.195,00 2)**	**€ 2.825,00**
1.11.3	**Art.2.2, 1ste lid, onder b, sub 1 en sub 2, Wabo** voor het slopen, verstoren, verplaatsen of in enig opzicht wijzigen van een krachtens provinciale of gemeentelijke verordening aangewezen monument, of het herstellen, gebruiken of laten gebruiken daarvan op een wijze waardoor het ontsierd of in gevaar wordt gebracht, worden de leges verhoogd met	**€ 2.195,00 2)**	**€ 2.825,00**
1.11.4	**Art. 2.2, 1ste lid, onder c, Wabo** voor het slopen van een bouwwerk, dat krachtens provinciale of gemeentelijke verordening is aangewezen als beschermd stads- of dorpsgezicht,	**€ 2.195,00 2)**	**€ 2.835,00**
	Slopen		
1.12	het verstrekken van een vergunning als bedoeld in **art. 2.1, 1ste lid, onder g, Wabo** voor het slopen van een bouwwerk in gevallen waarin dat een bestemmingsplan, beheerverordening of voorbereidingsbesluit is bepaald, dan wel als bedoeld in art.2.2, 1ste lid, onderdeel a, Wabo voor het slopen van een bouwwerk voor zover daarvoor krachtens provinciale of gemeentelijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist:	**€ 2.455,00**	**€ 2.825,00**
	Aanleggen of verandering brengen in een weg		
1.13	het verstrekken van een vergunning als bedoeld in **art. 2.2, 1ste lid, onder d, Wabo** voor het aanleggen of aanbrengen van een verandering in de wijze van aanleg van een weg, voor zover daarvoor tevens een verbod geldt als bedoeld in **art. 2.1, 1ste lid , onder b, Wabo,**	**€ 850,00 2)**	**€ 1.675,00**
	Uitweg/inrit		
1.14	het verstrekken van een vergunning als bedoeld in **art. 2.2,1ste , onder e, Wabo** voor het maken, hebben, veranderen of wijzigen van het gebruik van een uitweg of inrit,	**€ 483,55 2)**	**€ 420,00**
	Alarminstallatie		
1.15	het verstrekken van een vergunning als bedoeld in **art. 2.2, 1ste lid, onder f, Wabo** voor het in, op of aan een onroerende zaak hebben van een alarminstallatie die voor de omgeving een opvallend geluid of geluidsignaal kan produceren,	**€ 366,50 2)**	**€ 315,00**
	Kapactiviteiten		
1.16	het verstrekken van een vergunning als bedoeld in **art. 2.2, 1ste lid, onder g, Wabo** voor het vellen of doen vellen van houtopstand, worden de leges verhoogd met: - voor maximaal 5 bomen - met een opslag voor elke boom dan de vijfde boom	**€ 305,00** **€ 30,50**	**€ 315,00** **€ 31,50**
	Handelsreclame en overige uitingen		

1.17	het verstrekken van een vergunning als bedoeld in:		
1.17.1	**Art 2.2, 1ste lid, onder h, alsmede art. 2.2, 2de lid Wabo** voor het gebruiken van een zaak voor het aanbrengen of doen aanbrengen van opschriften, aankondigingen, afbeeldingen, reclameobjecten of constructies, in welke vorm dan ook, die zichtbaar zijn vanaf een voor het publieke toegankelijke plaats	**€ 305,00**	**€ 315,00**
1.17.2	**Art. 2.2, 1ste lid, onder i, alsmede art. 2.2, 2de lid Wabo** voor het als zakelijk gerechtigde of gebruiker van een zaak toe te staan voor het aanbrengen of doen aanbrengen van opschriften, aankondigingen, afbeeldingen, reclameobjecten of constructies, in welke vorm dan ook, die zichtbaar zijn vanaf een het publiek toegankelijke plaats	**€ 305,00**	**€ 315,00**
	Omgevingsvergunning in twee fasen		
1.18	het verstrekken van een omgevingsvergunning in twee fasen als bedoeld in **art. 2.5, 1ste lid, Wabo** ter zake van de:		
1.18.1	1ste fase : het bedrag dat voortvloeit door toepassing van de tarieven opgenomen in hoofdstuk 1 deze tarieventabel voor de vergunning(en) waarvoor de aanvraag voor de 1ste fase wordt gedaan		
1.18.2	2de fase : het bedrag dat voortvloeit door toepassing van de tarieven opgenomen in hoofdstuk 1 van deze tarieventabel voor de vergunning(en) waarvoor de aanvraag voor de 2de fase wordt gedaan		
	Beoordeling bodemrapport		
1.19	Onverminderd het bepaalde in de voorgaande onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief, indien krachtens wettelijk voorschrift voor de in dat onderdeel bedoelde aanvraag een bodemrapport wordt beoordeeld		
1.19.1	bij de beoordeling van een milieukundig bodemrapport	**€ 310,00**	**€ 420,00**
1.19.2	bij de beoordeling van een archeologisch bodemrapport	**€ 310,00**	**€ 420,00**
	Verlenging tijdelijke vergunning		
1.20	Bij een verlenging van een tijdelijke vergunning voor de bouw/aanleg van een tijdelijke voorziening, waarbij de afronding van het project niet binnen de in eerste instantie bepaalde termijn mogelijk blijkt te zijn bedragen de leges: De verlenging wordt eveneens voor een bepaalde termijn verleend.	**€ 815,00**	**€ 835,00**
	Vuurwerkvergunning		
1.21	Het verstrekken van een vuurwerkvergunning voor evenementen	**€ 205,00**	**€ 210,00**
	Geringe wijziging		
1.22	tot een geringe wijziging van een vergunning als gevolg van een, naar de omstandigheden beoordeeld, geringe wijziging in het project	**€ 220,00 2)**	**€ 420,00**
	Overige omgevingsvergunningen		
1.23	Het verstrekken van een omgevingsvergunning als bedoel in de Wabo voor zover daarvoor niet elders in hoofdstuk 1 van de tarieventabel een tarief is opgenomen	**€ 220,00 2)**	**€ 525,00**
	Kosten kennisgeving		

1.24	het doen van kennisgevingen: per kennisgeving, indien van toepassing, ingevolge enig artikel van de Wabo	**€ 325,00**	**Vervallen**

.

Hoofdstuk 2 Wegenwet

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor:

artikel	Omschrijving	Tarief 2021	Tarief 2022
	Wegen		
	Wegenverkeerswet		
2.1.1	het verkrijgen van een ontheffing als bedoeld in art. 148, lid 1 onder b van de Wegenverkeerswet 1994 (WVW)	**€ 325,00**	**€ 310,00**
2.1.2	een wijziging of verlenging van een ontheffing als bedoeld in art. 148, lid 1 onder b de Wegenverkeerswet 1994 (WVW)	**€ 125,00**	**€ 310,00**
	Regeling voertuigen		
2.2.1	het verkrijgen van een ontheffing als bedoeld in art. 9.1 van de regeling voertuigen	**€ 660,00**	**€ 770,00**
2.2.2	een wijziging of verlenging van een ontheffing als bedoeld in art. 9.1 van de regeling voertuigen	**€ 210,00**	**€ 770,00**
2.2.3 (nieuw)	het verkrijgen van een langlopende ontheffing met een geldigheid van maximaal 3 jaar voor een motorvoertuig met een breedte tussen de 3 en 3,5 meter, op grond van artikel 9.1 van de Regeling voertuigen, voor zover deze bevoegdheid is gemandateerd aan de Rijksdienst voor het Wegverkeer		**€ 30,00 9)**
	Reglement Verkeersregels en verkeerstekens 1990		
2.3.1	het verkrijgen van een ontheffing als bedoeld in art. 87 van het Reglement Verkeerregels en verkeertekens 1990	**€ 290,00**	**€ 345,00**
2.3.2	een wijziging of verlenging van een ontheffing als bedoeld in art. 87 van het Reglement Verkeerregels en verkeertekens 1990	**€ 160,00**	**€ 345,00**
	Omgevingsverordening NH 2020 betreffende provinciale wegen		
2.4.1.1	het verkrijgen van een vergunning ingevolge voor: - het aanleggen of in stand houden van een kunstwerk over een weg of binnen de grens van een weg; - het veranderen van een kunstwerk, zodanig dat zij daardoor niet meer voldoen aan de bestemming en de omschrijving in de wegenlegger;		

	- het opbreken van een wegverharding en het verlagen of ophogen van een weg	**€ 2.500,00**	**€ 3.235,00**
2.4.1.2	een wijziging of verlenging van een vergunning als bedoeld in 2.4.1.1.	**€ 310,00**	**€ 695,00**
2.4.2	het uitvoeren van kleine graafwerkzaamheden in een weg	**€ 155,00**	**€ 385,00**
2.4.3	het verkrijgen van een vergunning als bedoeld voor: - het afdammen, dempen of verminderen van het water-afvoerend vermogen van een langs of op de grens van een weg gelegen sloot; - het aanbrengen en hebben van opslagtanks, bakken, putten, goten e.d., voetpaden, stoepen, bouwconstructies, verhogingen van wallen en andere voorwerpen; - het weiden van dieren; - het aanbrengen, hebben of verwijderen van beplanting, borden of palen; - het leggen of hebben liggen van rails; - het laten afstromen of aflopen van fecaliën, gier, mest of afvalwater via bermsloten of hemelwater van daken of uit goten; - het innemen van een (vaste) standplaats met voertuigen ten behoeve van handel of bedrijf; - het plaatsen of laten liggen van agrarische of andere producten of materialen binnen 2 meter uit de kant van de verharding; het over of boven de weg aanbrengen en hebben van uitspringende constructiedelen of voorwerpen, het laten draaien van voorzieningen waaraan hang- of sluitwerk is bevestigd of het aanbrengen en hebben van andere zaken;	**€ 325,00**	**€ 460,00**
2.4.4	een wijziging of verlenging van een vergunning als bedoeld onder 2.4.3	**€ 160,00**	**€ 385,00**
2.4.5	het verkrijgen van een vergunning voor het in een weg leggen of hebben liggen van leidingen (buizen en kabels daaronder begrepen): - voor de 1ste 100 meter (of gedeelte daarvan) - voor elke volgende 100 meter (of gedeelte daarvan) tot 1.000 meter - voor elke volgende 100 meter (of gedeelte daarvan) van 1.000 tot 10.000 meter - voor elke volgende 100 meter (of gedeelte daarvan) boven de 10.000 meter	**€ 415,00** **€ 88,90 2)** **€ 78,35 2)** **€ 31,75 2)**	**€ 540,00** **€ 91,55 2)** **€ 80,70 2)** **€ 32,70 2)**
2.4.6	een wijziging of verlenging van een vergunning als bedoeld onder 2.4.5 of een opdracht tot het verleggen in opdracht van de provincie Noord-Holland	**€ 415,00**	**€ 540,00**
2.4.7	het verkrijgen van een vergunning voor het in een weg leggen of hebben liggen van een duiker	**€ 245,00**	**€ 540,00**
2.4.8	een wijziging of verlenging van een vergunning als bedoeld onder 2.4.7	**€ 115,00**	**€ 540,00**
2.5	**Omgevingsverordening NH 2020 betreffende provinciale waterwegen**		
2.5.1	het verstrekken van een ontheffing als bedoeld in:		

	- art. 4.76, lid 1 van de Omgevingsverordening2 NH 2020	**€ 1.120,00 2)** **€ 1.120,00 2)**	**€ 580,00** **€ 580,00**
2.5.2	een wijziging of verlenging van een ontheffing als bedoeld onder 2.5.1	**€ 550,00**	**€ 580,00**
2.5.3	het verstrekken van een ontheffing voor: a. kunstwerken; b. remming- en geleide- werken en wachtplaatsen, afzonderlijk bij reeds bestaande kunstwerken; c. oeverwerken, met inbegrip van los- en laadplaatsen; d. voorwerpen, waaronder palen en steigers; e. kabels, buizen en leidingen:	 **€ 550,00** **€ 415,00** **€ 415,00** **€ 285,00** **€ 415,00**	 **€ 3.080,00** **€ 540,00** **€ 540,00** **€ 540,00** **€ 540,00**
2.5.4	een wijziging of verlenging van een ontheffing als bedoeld onder 2.5.3 voor: a. kunstwerken; b. remming- en geleide- werken en wachtplaatsen, afzonderlijk bij reeds bestaande kunstwerken; c. oeverwerken, met inbegrip van los- en laadplaatsen; d. voorwerpen, waaronder palen en steigers; e. kabels, buizen en leidingen:	 **€ 550,00** **€ 385,00** **€ 325,00** **€ 300,00** **€ 325,00**	 **€ 695,00** **€ 540,00** **€ 540,00** **€ 540,00** **€ 540,00**
2.6.1.1	het verstrekken van een ontheffing, vergunning, toestemming of vrijstelling als bedoeld in Scheepvaartverkeerswet of als bedoeld in Binnenvaartpolitiereglement, waaronder een vergunning als bedoeld art. 1.21, 2de lid van het Binnenvaartpolitiereglement voor incidenteel bijzonder transport, of ontheffing voor het innemen van een ligplaats	**€ 210,00**	**€ 540,00**
2.6.1.2	het wijzigen van een ontheffing, vergunning, toestemming of vrijstelling als bedoeld in Scheepvaartverkeerswet of als bedoeld in Binnenvaartpolitiereglement, waaronder een vergunning als bedoeld art. 1.21, 2de lid van het Binnenvaartpolitiereglement voor incidenteel bijzonder transport, of ontheffing voor het innemen van een ligplaats	**€ 75,00**	**€ 540,00**
2.6.2	het verstrekken van een vergunning als bedoeld in art. 1.21 2de van het Binnenvaartpolitiereglement (bijzonder transport) voor een jaar	**€ 210,00**	**€ 460,00**
2.6.3	een wijziging of verlenging van een ontheffing, vergunning, toestemming of vrijstelling als bedoeld onder 2.6.2	**€ 115,00**	**€ 460,00**
2.6.4	het begeleiden van schepen door of met behulp van een ambtenaar van de provincie Noord-Holland; - begeleiding per voertuig per kwartier (of gedeelte daarvan); - begeleiding per vaartuig per kwartier (of gedeelte daarvan);	 **€ 16,90 2)** **€ 25,50 2)**	 **€ 17,40 2)** **€ 26,25 2)**

Hoofdstuk 3 Waterwet

		Tarief 2021	Tarief 2022
3.1	het verstrekken van een vergunning als bedoeld in art. 6.4 van de Waterwet met een pompinstallatie waarmee water aan de grond wordt onttrokken dan wel in de grond wordt geïnfiltreerd; - per m3 nominale pompcapaciteit per uur - met een minimum per vergunning van - met een maximum per vergunning van	**€ 24,70 2)** **€ 728,00 2)** **€ 14.095,00 2)**	**€ 25,05 2)** **€ 835,00** **€ 14.290,00 2)**
3.2	het verstrekken van een vergunning als bedoeld onder 3.1 , waarbij sprake is van samenloop conform art. 6.17 van de Waterwet met een pompinstallatie waarmee water aan de grond wordt onttrokken dan wel in de grond wordt geïnfiltreerd; - per m3 nominale pompcapaciteit per uur - met een minimum per vergunning van - met een maximum per vergunning van	**€ 32,85 2)** **€ 967,00 2)** **€ 18.735,00 2)**	**€ 33,30 2)** **€ 1.045,00** **€ 18.995,00 2)**
3.3	een wijziging van een vergunning, als bedoeld onder 3.1 en 3.2, indien deze leidt tot een wijziging van de pompcapaciteit, een minimumbedrag van een en ander met dien verstande dat indien de wijziging leidt tot een aanpassing van de pompcapaciteit overeenkomstig het bepaalde onder 3.1 en 3.2 met inachtneming van het minimumtarief en het maximumtarief	**€ 4.190,00**	**€ 7.845,00**
3.4	een wijziging van een voorschrift van een vergunning als bedoeld onder 3.2. per te wijzigen voorschrift	**€ 2.095,00**	**€ 3.920,00**
3.5	het verkrijgen van een gedoogbeschikking voor het tijdelijk zonder vergunning in werking hebben van een inrichting of een gedeelte van een inrichting in samenhang met een te starten of gestarte vergunningsprocedure, waarbij het aangevraagde gedogen anticipeert op verlening van de vergunning, het overeenkomstig het onder 3.1 (van de tarieventabel) vast te stellen bedrag voor het aanvragen van een vergunning, met dien verstande dat 25% van de onder 3.1 (van de tarieventabel) genoemde bedragen worden geheven, met een minimum van	**€ 1.060,00**	**€ 1.985,00**
3.6	het verkrijgen van een gedoogbeschikking, waarbij in andere gevallen als bedoeld in 3.5 toestemming wordt gegeven dat tijdelijk bepaalde vergunningsvoorschriften niet worden nageleefd, met uitzondering van gevallen waarbij sprake is van het niet tijdig nemen van een besluit op een onder 3.1 en 3.2 genoemde aanvraag binnen de in art. 3:18 van de Algemene wet bestuursrecht genoemde termijn van zes maanden	**€ 1.060,00**	**€ 1.985,00**
	Kosten kennisgevingen		
3.7	het doen van kennisgevingen: per kennisgeving, indien van toepassing;		

	- ingevolge de Waterwet; - in relatie tot een in behandeling genomen aanvraag tot het verkrijgen van een gedoogbeschikking	**€ 325,00 2)** **€ 325,00 2)**	**VERVALLEN** **VERVALLEN**

Hoofdstuk 4 Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden

		Tarief 2021	Tarief 2022
4.1	het verstrekken van een ontheffing als bedoeld in art. 5 , 1ste lid van de Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden voor een badinrichting of zwemgelegenheid:	**€ 825,00**	**€ 1.425,00**
4.2	een wijziging of aanvulling dan wel intrekking van een ontheffing als bedoeld onder 4.1.	**€ 700,00**	**€ 1.425,00**

Hoofdstuk 5 Ontgrondingenwet

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor:

		Tarief 2021	Tarief 2022
5.2	het verstrekken van een vergunning ingevolge de Ontgrondingenwet en de Omgevingsverordening NH2020: a. ingeval geen oppervlakte delfstoffen van de desbetreffende percelen wordt afgevoerd b. ingeval oppervlaktedelfstoffen van de desbetreffende percelen wordt afgevoerd, dient het tarief zoals vermeld onder 5.1.a te worden vermeerderd met: - per m3 - tot een maximum van	**€ 4.790,00** **€ 0,10 2)** **€ 106.480,00 2)**	**€ 6.325,00** **€ 0,10 2)** **€ 107.970,00 2)**
5.3	een wijziging van een vergunning als bedoeld onder 5.2.b, indien deze leidt tot vergroting van de maximum hoeveelheid oppervlaktedelfstoffen voor winning waarvan		

	(oorspronkelijk) vergunning is verleend, een bedrag gelijk aan het verschil tussen het met toepassing van het bepaalde onder 5.2.b, verschuldigde bedrag voor de opnieuw vastgestelde hoeveelheid en het reeds betaalde bedrag		
5.4	a. een wijziging van een vergunning als bedoeld onder 5.2.a, anders dan in de onder 5.2.b genoemde gevallen; b. een machtiging krachtens art. 12 van de Ontgrondingswet	**€ 2.095,00** **€ 2.095,00**	**€ 3.135,00** **€ 3.135,00**
5.5	een wijziging van een vergunning als bedoeld onder 5.2.a waarbij sprake is van een combinatie van de onder 5.3 en 5.4 genoemde gevallen, de bedragen conform 5.2.a en 5.2.b betekent de wijziging echter dat er geen gebruik wordt gemaakt van de vergunning en de vergunning wordt ingetrokken, dan bestaat er recht op teruggaaf van 50% van de opgelegde aanslag van de onder 5.2.b per m3 genoemde bedragen. Het onder 5.2.a. genoemde bedrag is nooit onderdeel van de teruggaaf.		
	Ontheffing omgevings-verordening grondwater-bescherming		
5.6	een vergunning voor activiteiten in een grondwaterbeschermings-gebied, die van grote maatschappelijke relevantie zijn	**€ 7.657,50**	**€ 6.325,00**
5.7.	het doen van kennisgevingen: per kennisgeving	**€ 325,00 2)**	**VERVALLEN**

Hoofdstuk 6 Wadloopverordening 2019

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor:

		Tarief 2021	**Tarief 2022 3)**
6.1	een vergunning als bedoeld in art. 4 van de “Wadloopverordening 2019” van de provincie Friesland voor: a. rechtspersonen die per jaar tot 1.000 wadlopers begeleiden; b. rechtspersonen die per jaar 1.000 tot 5.000 wadlopers begeleiden; c. rechtspersonen die per jaar 5.000 of meer wadlopers begeleiden; d. natuurlijke personen die groepen tot 12 personen begeleiden; e. natuurlijke personen die solo lopen;	**€ 750,00** **€ 2.400,00** **€ 4.000,00** **€ 260,00** **€ 130,00**	**€ 750,00** **€ 2.400,00** **€ 4.000,00** **€ 265,00** **€ 135,00**
6.2	een erkenning tot wadloopgids;	**€ 36,00**	**€ 40,00**
6.3	een begeleiderspas;	**€ 36,00**	**€ 40,00**
6.4	een met beperking in tijd of plaats vanaf 50 personen: a. voor natuurlijke personen; b. voor rechtspersonen en andere organisaties	**€ 77,00** **€ 260,00**	**€ 80,00** **€ 265,00**
6.5	voor een solopas;	**€ 36,00**	**€ 40,00**
6.6	een aanvraag voor meerdere passen (art. 6.2, art. 6.3 en art. 6.4)	**geen tarief**	**€ 40,00**

6.6	a. voor droogvallende platen voor groepen kleiner dan 50 personen; b. voor droogvallende platen voor groepen van meer dan 50 personen	**€ 0,00** **€ 205,00**	**€ 0,00** **€ 210,00**

Hoofdstuk 7 Wet Natuurbescherming (Wnb)

Het tarief bedraagt voor het nemen van een besluit over de verlening van:

		Tarief 2021 4)	Tarief 2022 4)
7.1	a. een tegemoetkoming in geleden schade, aangericht door in het wild levende beschermde dieren als bedoeld in art. 6.1. 1ste lid Wnb; beschermde dieren als bedoeld in art. 6.1. 1ste lid Wnb b. de retributie wordt niet geheven als het gaat om schade die is aangericht: 1. in een foerageergebied of ganzenrustgebied gedurende de periode dat de schadeveroorzakende diersoort niet mag worden verjaagd of gedood. 2. door de das, de bever, de wilde kat, de otter, de wolf of de lynx; c. er vindt geen teruggaaf plaats als de aanvraag, als bedoeld in art. 7.1. letter a wordt ingetrokken en er al een taxatie van de schade heeft plaatsgevonden; d. In afwijking van artikel 8 van de Legesverordening Noord-Holland 2020 vindt er geen teruggaaf plaats indien het verzoek wordt afgewezen of geweigerd.	**€ 300,00**	**€ 300,00**

1) € 300Kostendekkendheid berekend door provincie Overijssel

Het tarief bedraagt voor het in behandeling van een aanvraag voor;

		Tarief 2021	Tarief 2022

7.2	een vergunning voor het realiseren van projecten als bedoeld in artikel 2.7, 2de en 3de lid, Wet natuurbescherming m.u.v. vergunningen die worden verleend: a. ten behoeve van beheer en schadebestrijding in Natura 2000-gebieden; b. voor het uitvoeren van herstel en instandhoudingsmaatregelen in het belang van Natura 2000-gebieden zoals bedoeld in artikel 2.2. van de Wet natuurbescherming.	**€ 2.250,00**	**€ 1.600,00 5)**
7.3	een PAS-melding om te zetten naar een vergunning als bedoeld in artikel 2.7 Wet natuurbescherming (legalisering PAS-melding)	**Geen tarief**	**€ 1.600,00 5)**
7.4	Voor het afgeven van een positieve weigering, waarbij er sprake is van intern salderen	**Geen tarief**	**Nihil tarief**
7.5	een vergunning voor het realiseren van projecten of het uitvoeren van andere handelingen als bedoeld in artikel 2.7, 2de en 3de lid, Wet natuurbescherming, aangevraagd door of namens een particulier	**€ 865,00**	**€ 800,00 6)**
7.6	een ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, 1ste lid, artikel 3.8, 1ste lid, artikel 3.10, 2de lid, artikel 3.32 2de en artikel 3.34 3de lid Wet natuurbescherming, m.u.v. de ontheffingen die worden verleend t.b.v.: a. schadebestrijding, overlastbestrijding en populatiebeheer; b. onderzoek en onderwijs als bedoeld in artikel 3.3. 4de lid , sub b onder 5 en als bedoeld in artikel 3.8. 5de lid , sub b onder 4 van de Wet natuurbescherming; c. de opvang van beschermde inheemse vogels en zoogdieren	**€ 2.420,00**	**€ 2.495,00**
7.7.	een ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, 1ste lid, artikel 3.8, 1ste lid, artikel 3.10, 2de lid, artikel 3.32 2de en artikel 3.34 3de lid Wet natuurbescherming, aangevraagd door of namens een particulier	**€ 865,00**	**€ 890,00**
7.8	een ontheffing als bedoeld in artikel 4.5, 1ste en 3de lid Wet natuurbescherming (houtopstanden)	**€ 430,00**	**€ 445,00**

Hoofdstuk 8 Wet Luchtvaart (Wlv)

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor

		Tarief 2021	Tarief 2022
8.1	een ontheffing van maximaal 2 starts en 2 landingen per dag voor bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik)	**€ 855,00**	**€ 1.045,00**
8.2	een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik)	**€ 1.110,00**	**€ 1.570,00**
8.3	een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik), indien voor niet meer dan 10 starts en/of landingen voor één dag wordt gebruikt	**€ 950,00**	**€ 1.570,00**
8.4	een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor luchtvaartuigen niet zijnde bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik)	**€ 1.110,00**	**€ 1.570,00**
8.5	een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor luchtvaartuigen niet zijnde bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik), indien voor niet meer dan 10 starts en/of landingen voor één dag wordt gebruikt	**€ 955,00**	**€ 1.570,00**
8.6.	Voor de aanvragen genoemd onder de artikelen 8.7 t/m 8.10 worden de leges berekend op basis van een vooraf door de aanvrager ingediende begroting waarin de toerekenbare kosten zijn opgenomen die voor de vergunningsaanvraag noodzakelijk zijn. De in te dienen begroting wordt vooraf afgestemd met de provincie. De toerekenbare kosten worden vastgesteld op het moment dat de aanvraag wordt ingediend.		
8.7	een luchtvaartregeling als bedoeld in art. 8.64 1ste lid Wlv, op verzoek, niet zijnde “omzettingen” van ontheffingen op grond van art. 13 (voormalige) Luchtvaartwet		
8.8	een wijziging van een luchtvaartregeling als bedoeld in art. 8.64 1ste lid Wlv, op verzoek,		
8.9	een luchtvaartbesluit als bedoeld in art. 8.43 Wlv, op verzoek, niet zijnde “omzettingen” van ontheffingen op grond van art. 13 (voormalige) Luchtvaartwet		
8.10	een wijziging van een luchtvaartbesluit als bedoeld in art. 8.43 Wlv, op verzoek,		
8.11	behalve de leges bedoeld in hoofdstuk 8 wordt voorts in rekening gebracht een bedrag voor te maken kosten per kennisgeving **1)**	**€ 325,00 1)**	**VERVALLEN**

Hoofdstuk 9 Overige diensten

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor:

		Tarief 2021 1)	Tarief 2022 8)

9.1	a. het verstrekken van een vergunning, ontheffing, vrijstelling, toestemming, machtiging, etc. krachtens een provinciale verordening, provinciaal reglement of enig ander wettelijk voorschrift, anders dan hiervoor genoemd; b. een wijziging of verlenging van een vergunning, ontheffing, vrijstelling, toestemming, machtiging, etc. als bedoeld onder 9.1.a	**€ 219,00** **€ 109,50**	**€ 525,00** **€ 525,00**
9.2	behalve de leges bedoeld in hoofdstuk wordt voorts in rekening gebracht een bedrag voor te maken kosten per kennisgeving	**€ 325,00**	**VERVALLEN**

Tarieventabel 2022 voordracht 74, Provinciale Staten 13 december 2021(geamendeerd)

Hoofdstuk 1 Dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

1.1	**Begripsomschrijvingen**
1.1.1	Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder:
1.1.1.1	**Aanlegkosten:** de aannemingssom exclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken 1989 (UAV1989), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt, een raming van de aanlegkosten, exclusief omzetbelasting. Indien de werken of werkzaamheden geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschieden wordt in deze titel onder aanlegkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor de werken of werkzaamheden waarop de aanvraag betrekking heeft;
1.1.1.2	**Bouwkosten:** de aannemingssom exclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken 1989 (UAV 1989), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt, een raming van de bouwkosten, exclusief omzetbelasting, bedoeld in het normblad NEN 2699, of zoals dit normblad laatstelijk is vervangen of gewijzigd. Indien het bouwen geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschiedt wordt in deze titel onder bouwkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor het tot stand brengen van het bouwwerk waarop de aanvraag betrekking heeft;
1.1.1.3	**Tijdelijk bouwwerk**: In afwijking van artikel 1.1.1.2 geldt als grondslag voor de vaststelling van de bouwkosten voor een tijdelijk bouwwerk:
1.1.1.3.1	indien het een bouwwerk betreft dat qua constructie niet bedoeld is om verplaatsbaar te zijn, de aannemingssom dan wel een raming van de bouwkosten vastgesteld als omschreven in artikel 1.1.1.2
1.1.1.3.2	indien het een gehuurd bouwwerk betreft dat qua constructie bedoeld is om verplaatsbaar te zijn, de plaatsingskosten vermeerderd met de huurkosten van het bouwwerk berekend over de beoogde instandhoudingtermijn. Deze kosten zijn exclusief de omzetbelasting;
1.1.1.3.3	indien het niet een gehuurd bouwwerk betreft dat qua constructie bedoeld is om verplaatsbaar te zijn, de som van de plaatsingskosten en de aanschaf-, leverings- en (ver)bouwkosten van het bouwwerk. Deze kosten zijn exclusief de omzetbelasting;
1.1.1.4	**Sloopkosten:** de aannemingssom exclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken 1989 (UAV 1989), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt, een raming van de sloopkosten, exclusief omzetbelasting. Indien het slopen geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschiedt wordt in deze titel onder sloopkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor het slopen van het bouwwerk waarop de aanvraag betrekking heeft.
1.1.2	**Wabo:** Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

		Tarief 2022
1.3	**Vooroverleg/principeverzoek**	
1.3.1	het vooroverleg of het principeverzoek over of het beoordelen van een principeverzoek tot het geheel of gedeeltelijk vaststellen of wijzigen van een inpassingsplan, een wijzigingsplan of andere besluiten gebaseerd op het bepaalde in **artikel 3:26, 1ste en 2de lid en artikel 3:6, 1ste lid, Wro**	**€ 525,00**
1.3.2	indien volgend op het vooroverleg of het principeverzoek als bedoeld onder 1.3.1 binnen één jaar voor hetzelfde plan of besluit een aanvraag tot het geheel of gedeeltelijk vaststellen, herzien, wijzigen of uitwerken van het inpassings- of wijzigingsplan in behandeling wordt genomen, wordt het op grond van artikel 1.3.1. betaalde bedrag verrekend met de leges voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken voor het bouwen van een bouwwerk als bedoeld onder 1.3.3.1.	
1.3.3	**Bouwen van een bouwwerk 1)**	
1.3.3.1	het verstrekken van een vergunning als bedoeld in **art. 2.1, 1ste lid, onder a, Wabo of als bedoeld in art. 2.19a, 2de lid, onder a van de Crisis- en herstelwet** voor het aanleggen of bouwen van een bouwwerk; -bij bouwkosten tot € 50.000,- : € 100,- per €1.000,- -bij bouwkosten tussen € 50.000,- en € 400.000,- : €5.000,- vermeerderd met 3,00% voor bouwkosten boven de €50.000,- -bij bouwkosten tussen €400.000,- en €1.000.000,- : €15.500,- vermeerderd met 2,40% voor bouwkosten boven de € 400.000,- - bij bouwkosten tussen €1.000.000,- en € 5.000.000 : €29.000,- vermeerderd met 1,35% voor bouwkosten boven de € 1.000.000,- - bij bouwkosten tussen €5.000.000,- en €25.000.000:€ 83.000- vermeerderd met 0,25% voor bouwkosten boven de € 5.000.000,- -bij bouwkosten meer dan €25.000.000,- :€133.000,- vermeerderd met 0,05% voor bouwkosten boven de €25.000.000,-	**€ 100,00 p/€ 1.000,-** **€ 5.000,00 + 3,00%** **€ 15.500,00 + 2,40%** **€ 29.000,00 + 1,35%** **€ 83.000,00 + 0,25%** **€ 133.000,00 + 0,050%**

1.3.3.2	**Bouw-/aanlegkosten zonnecollectoren en -panelen**	
	Bij het in behandeling nemen van een aanvraag voor een omgevingsvergunning of voor het beoordelen van een conceptaanvraag voor een omgevingsvergunning, die betrekking heeft op het plaatsen van een collector voor warmteopwekking of een paneel voor elektriciteitsopwekking worden de bouw-/aanlegkosten voor de collectoren of panelen op € 0,00 geraamd. Indien collectoren voor warmteopwekking of panelen voor elektriciteitsopwekking onderdeel uitmaken van een aanvraag omgevingsvergunning, dan wel conceptaanvraag omgevingsvergunning, bestaande uit meer onderdelen dan uitsluitend collectoren of panelen, dan worden voor de vaststelling van het legesbedrag de bouwkosten voor de collectoren of panelen buiten beschouwing worden gelaten.	
	Extra welstandstoets	
1.4	het verstrekken van een vergunning voor het bouwen van een bouwwerk als bedoeld **in art. 2.1, 1ste lid, onder a Wabo** in verband met een extra toetsing aan welstandscriteria indien zich tijdens de beoordeling van de aanvraag wijzigingen voor doen in het bouwplan en daarvoor een nieuwe welstandstoets noodzakelijk is, worden de leges verhoogd met:	**€ 525,00**
	Beoordeling advies stichting agrarische beoordelingscommissie	
1.5	het verstrekken van een vergunning voor het bouwen van een bouwwerk als bedoeld in **art. 2.1, 1ste lid, onder a Wabo**, indien de aanvraag tot het verstrekken van een vergunning krachtens wettelijk voorschrift slechts kan worden afgehandeld wanneer een advies van de stichting agrarische beoordelingscommissie wordt beoordeeld, worden de leges verhoogd met	**€ 420,00**
	Beoordeling aanvullende gegevens	
1.6	het in behandeling nemen van aanvullende gegevens, die worden ingediend nadat de aanvraag tot het verstrekken van een vergunning voor het bouwen van een bouwwerk als bedoeld in **art. 2.1, 1ste lid, onder a Wabo** al in behandeling is genomen, :	**€ 420,00**
	Toetsing of ontheffing in het kader van een exploitatieplan	
1.7	het verstrekken van een vergunning voor het bouwen van een bouwwerk als bedoeld in **art. 2.1, 1ste lid onder a, Wabo,** indien de aanvraag betrekking heeft op een bouwwerk,	
1.7.1	bij een toetsing aan een exploitatieplan	**€ 420,00**
	Gebruik gronden en bouwwerken/vrijstellingen of ontheffingen bestemmingsplan e.a.	
1.8	het verstrekken van een vergunning als bedoeld in **art. 2.1, 1ste lid, onder c**, **Wabo** tot het gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met:	
1.8.1	een bestemmingsplan of beheerverordening als bedoeld in **art.2.1.12, 1ste lid onder a sub 1, Wabo**	**€ 315,00**
1.8.2	een bestemmingsplan of beheerverordening indien de vergunning betrekking heeft op	**€ 420,00**

	een activiteit voor een bepaalde termijn als bedoeld in **art. 2.12, 1ste lid, onder a, sub 2,Wabo (**kruimellijst)	
1.8.3	een bestemmingsplan of beheerverordening als bedoeld in **art. 2.12, 1ste lid, onder a, sub 3, Wabo**: (buitenplans)	**€ 420,00**
1.8.4	een bestemmingsplan of beheerverordening als bedoeld in **art. 2.12, 1ste lid, onder b, Wabo** : (afwijking exploitatieplan)	**€ 420,00**
1.8.5	de regels gesteld krachtens **art. 4.1, 3de lid Wro**, als bedoeld in **art. 2.12, 1ste lid, onder b, Wabo** (afwijking provinciale regeling)	**€ 420,00**
1.8.6	de regels gesteld krachtens **art. 4.3, 3de lid, Wro**, als bedoeld **in art. 2.12, 1ste lid**, **onder b Wabo** (afwijking nationale regeling)	**€ 420,00**
1.8.7	een voorbereidingsbesluit voor zover toepassing is gegeven aan **art. 3.7, 4de lid**, **2de volzin, Wro** als bedoeld in **art. 2.12, 1ste lid, onder c, Wabo** :	**€ 420,00**
	Uitvoering werk of werkzaamheden	
1.9	het verstrekken van een vergunning als bedoeld in **art. 2.1, 1ste lid, onder b, Wabo** voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijn, of van werkzaamheden, in gevallen waarin dat bij een bestemmingsplan, beheerverordening of voorbereidingsbesluit is bepaald,	**€ 365,00**
	Deelbeoordeling activiteit het gebruiken van een bouwwerk met het oog op brandveiligheid	
1.10	een vergunning, die betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in **art. 2.1, 1ste lid, onder d van de Wabo** bedraagt het tarief voor bouwwerken met een bruto vloeroppervlakte als bedoeld in het normblad NEN 2580, onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk indien tevens sprake is van de in die onderdelen bedoelde activiteiten	
1.10.1	van 0 t/m 100 m2	**€ 465,00**
1.10.2	van 101 t/m 500 m2	**€ 540,00**
1.10.3	van 500 t/m 5.000 m2	**€ 825,00**
1.10.4	van 5.000 t/m 50.000 m2	**€ 1.290,00**
1.10.5	van meer dan 50.000 m2 vermeerderd per m2 met €	**€ 2.735,00**
1.10.6	Het verstrekken van een advies inzake de beoordeling van de brandveiligheid	**€ 625,00**
	Monumenten/beschermd stads- of dorpsgezicht	
1.11	het verstrekken van een vergunning als bedoeld in:	
1.11.1	**Art. 2.1, 1ste lid, onder f, Wabo** voor het slopen, verstoren, verplaatsen of in enig opzicht wijzigen van een beschermd monument op een wijze waardoor het wordt ontsierd of in gevaar wordt gebracht, worden de leges verhoogd met	**€ 2.825,00**
1.11.2	**Art. 2.1, 1ste lid, onder h, Wabo** voor het slopen van een bouwwerk in een beschermd	**€ 2.825,00**

	stads- of dorpsgezicht, worden de leges verhoogd met	
1.11.3	**Art.2.2, 1ste lid, onder b, sub 1 en sub 2, Wabo** voor het slopen, verstoren, verplaatsen of in enig opzicht wijzigen van een krachtens provinciale of gemeentelijke verordening aangewezen monument, of het herstellen, gebruiken of laten gebruiken daarvan op een wijze waardoor het ontsierd of in gevaar wordt gebracht, worden de leges verhoogd met	**€ 2.825,00**
1.11.4	**Art. 2.2, 1ste lid, onder c, Wabo** voor het slopen van een bouwwerk, dat krachtens provinciale of gemeentelijke verordening is aangewezen als beschermd stads- of dorpsgezicht,	**€ 2.835,00**
	Slopen	
1.12	het verstrekken van een vergunning als bedoeld in **art. 2.1, 1ste lid, onder g, Wabo** voor het slopen van een bouwwerk in gevallen waarin dat een bestemmingsplan, beheerverordening of voorbereidingsbesluit is bepaald, dan wel als bedoeld in art.2.2, 1ste lid, onderdeel a, Wabo voor het slopen van een bouwwerk voor zover daarvoor krachtens provinciale of gemeentelijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist:	**€ 2.835,00**
	Aanleggen of verandering brengen in een weg	
1.13	het verstrekken van een vergunning als bedoeld in **art. 2.2, 1ste lid, onder d, Wabo** voor het aanleggen of aanbrengen van een verandering in de wijze van aanleg van een weg, voor zover daarvoor tevens een verbod geldt als bedoeld in **art. 2.1, 1ste lid , onder b, Wabo,**	**€ 1.675,00**
	Uitweg/inrit	
1.14	het verstrekken van een vergunning als bedoeld in **art. 2.2,1ste , onder e, Wabo** voor het maken, hebben, veranderen of wijzigen van het gebruik van een uitweg of inrit,	**€ 420,00**
	Alarminstallatie	
1.15	het verstrekken van een vergunning als bedoeld in **art. 2.2, 1ste lid, onder f, Wabo** voor het in, op of aan een onroerende zaak hebben van een alarminstallatie die voor de omgeving een opvallend geluid of geluidsignaal kan produceren,	**€ 315,00**
	Kapactiviteiten	
1.16	het verstrekken van een vergunning als bedoeld in **art. 2.2, 1ste lid, onder g, Wabo** voor het vellen of doen vellen van houtopstand, worden de leges verhoogd met: - voor maximaal 5 bomen - met een opslag voor elke boom dan de vijfde boom	**€ 315,00** **€ 31,50**
	Handelsreclame en overige uitingen	
1.17	het verstrekken van een vergunning als bedoeld in:	
1.17.1	**Art 2.2, 1ste lid, onder h, alsmede art. 2.2, 2de lid Wabo** voor het gebruiken van een zaak voor het aanbrengen of doen aanbrengen van opschriften, aankondigingen, afbeeldingen, reclameobjecten of constructies, in welke vorm dan ook, die zichtbaar zijn vanaf een voor het publieke toegankelijke plaats	**€ 315,00**
1.17.2	**Art. 2.2, 1ste lid, onder i, alsmede art. 2.2, 2de lid Wabo** voor het als zakelijk gerechtigde of gebruiker van een zaak toe te staan voor het aanbrengen of doen aanbrengen van opschriften, aankondigingen, afbeeldingen, reclameobjecten of constructies, in welke	**€ 315,00**

	vorm dan ook, die zichtbaar zijn vanaf een het publiek toegankelijke plaats	
	Omgevingsvergunning in twee fasen	
1.18	het verstrekken van een omgevingsvergunning in twee fasen als bedoeld in **art. 2.5, 1ste lid, Wabo** ter zake van de:	
1.18.1	1ste fase : het bedrag dat voortvloeit door toepassing van de tarieven opgenomen in hoofdstuk 1 deze tarieventabel voor de vergunning(en) waarvoor de aanvraag voor de 1ste fase wordt gedaan	
1.18.2	2de fase : het bedrag dat voortvloeit door toepassing van de tarieven opgenomen in hoofdstuk 1 van deze tarieventabel voor de vergunning(en) waarvoor de aanvraag voor de 2de fase wordt gedaan	
	Beoordeling bodemrapport	
1.19	Onverminderd het bepaalde in de voorgaande onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief, indien krachtens wettelijk voorschrift voor de in dat onderdeel bedoelde aanvraag een bodemrapport wordt beoordeeld	
1.19.1	bij de beoordeling van een milieukundig bodemrapport	**€ 420,00**
1.19.2	bij de beoordeling van een archeologisch bodemrapport	**€ 420,00**
	Verlenging tijdelijke vergunning	
1.20	Bij een verlenging van een tijdelijke vergunning voor de bouw/aanleg van een tijdelijke voorziening, waarbij de afronding van het project niet binnen de in eerste instantie bepaalde termijn mogelijk blijkt te zijn bedragen de leges: De verlenging wordt eveneens voor een bepaalde termijn verleend.	**€ 835,00**
	Vuurwerkvergunning	
1.21	Het verstrekken van een vuurwerkvergunning voor evenementen	**€ 210,00**
	Geringe wijziging	
1.22	tot een geringe wijziging van een vergunning als gevolg van een, naar de omstandigheden beoordeeld, geringe wijziging in het project	**€ 420,00**
	Overige omgevingsvergunningen	
1.23	Het verstrekken van een omgevingsvergunning als bedoel in de Wabo voor zover daarvoor niet elders in hoofdstuk 1 van de tarieventabel een tarief is opgenomen	**€ 525,00**

.

Hoofdstuk 2 Wegenwet

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor:

artikel	Omschrijving	Tarief 2022
	Wegen	
	Wegenverkeerswet	
2.1.1	het verkrijgen van een ontheffing als bedoeld in art. 148, lid 1 onder b van de Wegenverkeerswet 1994 (WVW)	**€ 310,00**
2.1.2	een wijziging of verlenging van een ontheffing als bedoeld in art. 148, lid 1 onder b de Wegenverkeerswet 1994 (WVW)	**€ 310,00**
	Regeling voertuigen	
2.2.1	het verkrijgen van een ontheffing als bedoeld in art. 9.1 van de regeling voertuigen	**€ 770,00**
2.2.2	een wijziging of verlenging van een ontheffing als bedoeld in art. 9.1 van de regeling voertuigen	**€ 770,00**
2.2.3	het verkrijgen van een langlopende ontheffing met een geldigheid van maximaal 3 jaar voor een motorvoertuig met een breedte tussen de 3 en 3,5 meter, op grond van artikel 9.1 van de Regeling voertuigen, voor zover deze bevoegdheid is gemandateerd aan de Rijksdienst voor het Wegverkeer	**€ 30,00**
	Reglement Verkeersregels en verkeerstekens 1990	
2.3.1	het verkrijgen van een ontheffing als bedoeld in art. 87 van het Reglement Verkeerregels en verkeertekens 1990	**€ 345,00**
2.3.2	een wijziging of verlenging van een ontheffing als bedoeld in art. 87 van het Reglement Verkeerregels en verkeertekens 1990	**€ 345,00**
	Omgevingsverordening NH 2020 betreffende provinciale wegen	
2.4.1.1	het verkrijgen van een vergunning ingevolge voor: - het aanleggen of in stand houden van een kunstwerk over een weg of binnen de grens van een weg; - het veranderen van een kunstwerk, zodanig dat zij daardoor niet meer voldoen aan de bestemming en de omschrijving in de wegenlegger; het opbreken van een wegverharding en het verlagen of ophogen van een weg	**€ 3.235,00**
2.4.1.2	een wijziging of verlenging van een vergunning als bedoeld in 2.4.1.1.	**€ 695,00**
2.4.2	het uitvoeren van kleine graafwerkzaamheden in een weg	**€ 385,00**
2.4.3	het verkrijgen van een vergunning als bedoeld voor: - het afdammen, dempen of verminderen van het water-afvoerend vermogen van een langs of op de grens van een weg gelegen sloot; - het aanbrengen en hebben van opslagtanks, bakken, putten, goten e.d., voetpaden, stoepen, bouwconstructies, verhogingen van wallen en andere	**€ 460,00**

	voorwerpen; - het weiden van dieren; - het aanbrengen, hebben of verwijderen van beplanting, borden of palen; - het leggen of hebben liggen van rails; - het laten afstromen of aflopen van fecaliën, gier, mest of afvalwater via bermsloten of hemelwater van daken of uit goten; - het innemen van een (vaste) standplaats met voertuigen ten behoeve van handel of bedrijf; - het plaatsen of laten liggen van agrarische of andere producten of materialen binnen 2 meter uit de kant van de verharding; het over of boven de weg aanbrengen en hebben van uitspringende constructiedelen of voorwerpen, het laten draaien van voorzieningen waaraan hang- of sluitwerk is bevestigd of het aanbrengen en hebben van andere zaken;	
2.4.4	een wijziging of verlenging van een vergunning als bedoeld onder 2.4.3	**€ 385,00**
2.4.5	het verkrijgen van een vergunning voor het in een weg leggen of hebben liggen van leidingen (buizen en kabels daaronder begrepen): - voor de 1ste 100 meter (of gedeelte daarvan) - voor elke volgende 100 meter (of gedeelte daarvan) tot 1.000 meter - voor elke volgende 100 meter (of gedeelte daarvan) van 1.000 tot 10.000 meter - voor elke volgende 100 meter (of gedeelte daarvan) boven de 10.000 meter	 **€ 540,00** **€ 91,55** **€ 80,70** **€ 32,70**
2.4.6.	een wijziging of verlenging van een vergunning als bedoeld onder 2.4.5 of een opdracht tot het verleggen in opdracht van de provincie Noord-Holland	**€ 540,00**
2.4.7	het verkrijgen van een vergunning voor het in een weg leggen of hebben liggen van een duiker	**€ 540,00**
2.4.8	een wijziging of verlenging van een vergunning als bedoeld onder 2.4.7	**€ 540,00**
2.5	**Omgevingsverordening NH 2020 betreffende provinciale waterwegen**	
2.5.1	het verstrekken van een ontheffing als bedoeld in: - art. 4.76, lid 1 van de Omgevingsverordening NH 2020	**€ 580,00**
2.5.2	een wijziging of verlenging van een ontheffing als bedoeld onder 2.5.1	**€ 580,00**
2.5.3	het verstrekken van een ontheffing voor: a. kunstwerken; b. remming- en geleide- werken en wachtplaatsen, afzonderlijk bij reeds bestaande kunstwerken; c. oeverwerken, met inbegrip van los- en laadplaatsen; d. voorwerpen, waaronder palen en steigers; e. kabels, buizen en leidingen:	 **€ 3.080,00** **€ 540,00** **€ 540,00** **€ 540,00** **€ 540,00**

2.5.4	een wijziging of verlenging van een ontheffing als bedoeld onder 2.5.3 voor: a. kunstwerken; b. remming- en geleide- werken en wachtplaatsen, afzonderlijk bij reeds bestaande kunstwerken; c. oeverwerken, met inbegrip van los- en laadplaatsen; d. voorwerpen, waaronder palen en steigers; e. kabels, buizen en leidingen:	 **€ 695,00** **€ 540,00** **€ 540,00** **€ 540,00** **€ 540,00**
2.6.1.1	het verstrekken van een ontheffing, vergunning, toestemming of vrijstelling als bedoeld in Scheepvaartverkeerswet of als bedoeld in Binnenvaartpolitiereglement, waaronder een vergunning als bedoeld art. 1.21, 2de lid van het Binnenvaartpolitiereglement voor incidenteel bijzonder transport, of ontheffing voor het innemen van een ligplaats	**€ 540,00**
2.6.1.2	het wijzigen van een ontheffing, vergunning, toestemming of vrijstelling als bedoeld in Scheepvaartverkeerswet of als bedoeld in Binnenvaartpolitiereglement, waaronder een vergunning als bedoeld art. 1.21, 2de lid van het Binnenvaartpolitiereglement voor incidenteel bijzonder transport, of ontheffing voor het innemen van een ligplaats	**€ 540,00**
2.6.2	het verstrekken van een vergunning als bedoeld in art. 1.21 2de van het Binnenvaartpolitiereglement (bijzonder transport) voor een jaar	**€ 460,00**
2.6.3	een wijziging of verlenging van een ontheffing, vergunning, toestemming of vrijstelling als bedoeld onder 2.6.2	**€ 460,00**
2.6.4	het begeleiden van schepen door of met behulp van een ambtenaar van de provincie Noord-Holland; - begeleiding per voertuig per kwartier (of gedeelte daarvan); - begeleiding per vaartuig per kwartier (of gedeelte daarvan);	 **€ 17,40** **€ 26,25**

Hoofdstuk 3 Waterwet

		Tarief 2022
3.1	het verstrekken van een vergunning als bedoeld in art. 6.4 van de Waterwet met een pompinstallatie waarmee water aan de grond wordt onttrokken dan wel in de grond wordt geïnfiltreerd; - per m3 nominale pompcapaciteit per uur - met een minimum per vergunning van - met een maximum per vergunning van	 **€ 25,05** **€ 835,00** **€ 14.290,00**
3.2	het verstrekken van een vergunning als bedoeld onder 3.1 , waarbij sprake is van samenloop conform art. 6.17 van de Waterwet met een pompinstallatie waarmee water aan de grond wordt onttrokken dan wel in de grond wordt geïnfiltreerd; - per m3 nominale pompcapaciteit per uur - met een minimum per vergunning van - met een maximum per vergunning van	 **€ 33,30** **€ 1.045,00** **€ 18.995,00**
3.3	een wijziging van een vergunning, als bedoeld onder 3.1 en 3.2, indien deze leidt tot een wijziging van de pompcapaciteit, een minimumbedrag van een en ander met dien verstande dat indien de wijziging leidt tot een aanpassing van de pompcapaciteit overeenkomstig het bepaalde onder 3.1 en 3.2 met inachtneming van het minimumtarief en het maximumtarief	**€ 7.845,00**
3.4	een wijziging van een voorschrift van een vergunning als bedoeld onder 3.2. per te wijzigen voorschrift	**€ 3.920,00**
3.5	het verkrijgen van een gedoogbeschikking voor het tijdelijk zonder vergunning in werking hebben van een inrichting of een gedeelte van een inrichting in samenhang met een te starten of gestarte vergunningsprocedure, waarbij het aangevraagde gedogen anticipeert op verlening van de vergunning, het overeenkomstig het onder 3.1 (van de tarieventabel) vast te stellen bedrag voor het aanvragen van een vergunning, met dien verstande dat 25% van de onder 3.1 (van de tarieventabel) genoemde bedragen worden geheven, met een minimum van	**€ 1.985,00**
3.6	het verkrijgen van een gedoogbeschikking, waarbij in andere gevallen als bedoeld in 3.5 toestemming wordt gegeven dat tijdelijk bepaalde vergunningsvoorschriften niet worden nageleefd, met uitzondering van gevallen waarbij sprake is van het niet tijdig nemen van een besluit op een onder 3.1 en 3.2 genoemde aanvraag binnen de in art. 3:18 van de Algemene wet bestuursrecht genoemde termijn van zes maanden	**€ 1.985,00**

Hoofdstuk 4 Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden

		Tarief 2022
4.1	het verstrekken van een ontheffing als bedoeld in art. 5 , 1ste lid van de Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden voor een badinrichting of zwemgelegenheid:	**€ 1.425,00**
4.2	een wijziging of aanvulling dan wel intrekking van een ontheffing als bedoeld onder 4.1.	**€ 1.425,00**

Hoofdstuk 5 Ontgrondingenwet

	Begripsomschrijvingen
5.1.	Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder:
5.1.1.	Oppervlaktedelfstoffen: bouwgrondstoffen zoals zand, klei, grind en leem

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor:

		Tarief 2022
5.2	het verstrekken van een vergunning ingevolge de Ontgrondingenwet en de Omgevingsverordening NH2020: a. ingeval geen oppervlakte delfstoffen van de desbetreffende percelen wordt afgevoerd b. ingeval oppervlaktedelfstoffen van de desbetreffende percelen wordt afgevoerd, dient het tarief zoals vermeld onder 5.1.a te worden vermeerderd met: - per m3 - tot een maximum van	**€ 6.325,00** **€ 0,10** **€ 107.970,00**
5.3	een wijziging van een vergunning als bedoeld onder 5.2.b, indien deze leidt tot vergroting van de maximum hoeveelheid oppervlaktedelfstoffen voor winning waarvan (oorspronkelijk) vergunning is verleend, een bedrag gelijk aan het verschil tussen het met toepassing van het bepaalde onder 5.2.b, verschuldigde bedrag voor de opnieuw vastgestelde hoeveelheid en het reeds betaalde bedrag	
5.4	a. een wijziging van een vergunning als bedoeld onder 5.2.a, anders dan in de onder 5.2.b genoemde gevallen; b. een machtiging krachtens art. 12 van de Ontgrondingswet	**€ 3.135,00** **€ 3.135,00**
5.5	een wijziging van een vergunning als bedoeld onder 5.2.a waarbij sprake is van een combinatie van de onder 5.3 en 5.4 genoemde gevallen, de bedragen conform 5.2.a en 5.2.b betekent de wijziging echter dat er geen gebruik wordt gemaakt van de vergunning en de vergunning wordt ingetrokken, dan bestaat er recht op teruggaaf van 50% van de opgelegde aanslag van de onder 5.2.b per m3 genoemde bedragen. Het onder 5.2.a. genoemde bedrag is nooit onderdeel van de teruggaaf.	
	Ontheffing omgevings-verordening grondwater-bescherming	
5.6	een vergunning voor activiteiten in een grondwaterbeschermingsgebied, die van grote maatschappelijke relevantie zijn	**€ 6.325,00**

Hoofdstuk 6 Wadloopverordening 2019 provincie Friesland

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor:

		Tarief 2022
6.1	een vergunning als bedoeld in art. 4 van de "Wadloopverordening 2019" van de provincie Friesland voor: a. rechtspersonen die per jaar tot 1.000 wadlopers begeleiden; b. rechtspersonen die per jaar 1.000 tot 5.000 wadlopers begeleiden; c. rechtspersonen die per jaar 5.000 of meer wadlopers begeleiden; d. natuurlijke personen die groepen tot 12 personen begeleiden; e. natuurlijke personen die solo lopen;	**€ 750,00** **€ 2.400,00** **€ 4.000,00** **€ 265,00** **€ 135,00**
6.2	een erkenning tot wadloopgids;	**€ 40,00**
6.3	een begeleiderspas;	**€ 40,00**
6.4	een met beperking in tijd of plaats vanaf 50 personen: a. voor natuurlijke personen; b. voor rechtspersonen en andere organisaties	 **€ 80,00** **€ 265,00**
6.5	voor een solopas;	**€ 40,00**
6.6	een aanvraag voor meerdere passen (art. 6.2, art. 6.3 en art. 6.4)	**€ 40,00**
6.6	a. voor droogvallende platen voor groepen kleiner dan 50 personen; b. voor droogvallende platen voor groepen van meer dan 50 personen	**€ 0,00** **€ 210,00**

Hoofdstuk 7 Wet Natuurbescherming (Wnb)

Het tarief bedraagt voor het nemen van een besluit over de verlening van:

		Tarief 2022
7.1	a. een tegemoetkoming in geleden schade, aangericht door in het wild levende beschermde dieren als bedoeld in art. 6.1. 1ste lid Wnb; beschermde dieren als bedoeld in art. 6.1. 1ste lid Wnb b. de retributie wordt niet geheven als het gaat om schade die is aangericht: 1. in een foerageergebied of ganzenrustgebied gedurende de periode dat de schadeveroorzakende diersoort niet mag worden verjaagd of gedood. 2. door de das, de bever, de wilde kat, de otter, de wolf of de lynx; c. er vindt geen teruggaaf plaats als de aanvraag, als bedoeld in art. 7.1. letter a wordt ingetrokken en er al een taxatie van de schade heeft plaatsgevonden; d. In afwijking van artikel 8 van de Legesverordening Noord-Holland 2020 vindt er geen teruggaaf plaats indien het verzoek wordt afgewezen of geweigerd.	**€ 300,00**

Het tarief bedraagt voor het in behandeling van een aanvraag voor;

		Tarief 2022
7.2	een vergunning voor het realiseren van projecten als bedoeld in artikel 2.7, 2de en 3de lid, Wet natuurbescherming m.u.v. vergunningen die worden verleend: a. ten behoeve van beheer en schadebestrijding in Natura 2000-gebieden; b. voor het uitvoeren van herstel en instandhoudingsmaatregelen in het belang van Natura 2000-gebieden zoals bedoeld in artikel 2.2. van de Wet natuurbescherming.	**€ 2.250,00**

7.3	een PAS-melding om te zetten naar een vergunning als bedoeld in artikel 2.7 Wet natuurbescherming (legalisering PAS-melding)	**€ 1.600,00**
7.4	Voor het afgeven van een positieve weigering, waarbij er sprake is van intern salderen	**Nihil tarief**
7.5	een vergunning voor het realiseren van projecten of het uitvoeren van andere handelingen als bedoeld in artikel 2.7, 2de en 3de lid, Wet natuurbescherming, aangevraagd door of namens een particulier	**€ 865,00**
7.6	een ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, 1ste lid, artikel 3.8, 1ste lid, artikel 3.10, 2de lid, artikel 3.32 2de en artikel 3.34 3de lid Wet natuurbescherming, m.u.v. de ontheffingen die worden verleend t.b.v.: a. schadebestrijding, overlastbestrijding en populatiebeheer; b. onderzoek en onderwijs als bedoeld in artikel 3.3. 4de lid , sub b onder 5 en als bedoeld in artikel 3.8. 5de lid , sub b onder 4 van de Wet natuurbescherming; c. de opvang van beschermde inheemse vogels en zoogdieren	**€ 2.495,00**
7.7.	een ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, 1ste lid, artikel 3.8, 1ste lid, artikel 3.10, 2de lid, artikel 3.32 2de en artikel 3.34 3de lid Wet natuurbescherming, aangevraagd door of namens een particulier	**€ 890,00**
7.8	een ontheffing als bedoeld in artikel 4.5, 1ste en 3de lid Wet natuurbescherming (houtopstanden)	**€ 445,00**

Hoofdstuk 8 Wet Luchtvaart (Wlv)

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor

		Tarief 2022
8.1	een ontheffing van maximaal 2 starts en 2 landingen per dag voor bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik)	**€ 1.045,00**
8.2	een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik)	**€ 1.570,00**
8.3	een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik), indien voor niet meer dan 10 starts en/of landingen voor één dag wordt gebruikt	**€ 1.570,00**
8.4	een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor luchtvaartuigen niet zijnde bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik)	**€ 1.570,00**
8.5	een locatie gebonden ontheffing voor één of meerdere starts en/of landingen op één en hetzelfde terrein voor luchtvaartuigen niet zijnde bemande helikopters als bedoeld in art. 8a. 51 Wlv (tijdelijk en uitzonderlijk gebruik), indien voor niet meer dan 10 starts en/of landingen voor één dag wordt gebruikt	**€ 1.570,00**
8.6.	Voor de aanvragen genoemd onder de artikelen 8.7 t/m 8.10 worden de leges berekend op basis van een vooraf door de aanvrager ingediende begroting waarin de toerekenbare kosten zijn opgenomen die voor de vergunningsaanvraag noodzakelijk zijn. De in te dienen begroting wordt vooraf afgestemd met de provincie. De toerekenbare kosten worden vastgesteld op het moment dat de aanvraag wordt ingediend.	
8.7	een luchtvaartregeling als bedoeld in art. 8.64 1ste lid Wlv, op verzoek, niet zijnde “omzettingen” van ontheffingen op grond van art. 13 (voormalige) Luchtvaartwet	
8.8	een wijziging van een luchtvaartregeling als bedoeld in art. 8.64 1ste lid Wlv, op verzoek,	
8.9	een luchtvaartbesluit als bedoeld in art. 8.43 Wlv, op verzoek, niet zijnde “omzettingen” van ontheffingen op grond van art. 13 (voormalige) Luchtvaartwet	
8.10	een wijziging van een luchtvaartbesluit als bedoeld in art. 8.43 Wlv, op verzoek,	

Hoofdstuk 9 Overige diensten

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor:

		Tarief 2022
9.1	a. het verstrekken van een vergunning, ontheffing, vrijstelling, toestemming, machtiging, etc. krachtens een provinciale verordening, provinciaal reglement of enig ander wettelijk voorschrift, anders dan hiervoor genoemd; b. een wijziging of verlenging van een vergunning, ontheffing, vrijstelling, toestemming, machtiging, etc. als bedoeld onder 9.1.a	**€ 525,00** **€ 525,00**

M77-2021/PS 28-06-2021
AANGENOMEN

Motie aan de orde van de dag 'stikstofgerelateerde leges'

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 28 juni 2021

kennis genomen hebbende van de Kaderbrief 2022

constaterende dat:

- In de Kaderbrief 2022 staat dat er geen leges in rekening worden gebracht voor stikstofgerelateerde vergunningsaanvragen;
- Leges wettelijk kostendekkend moeten zijn.

overwegende dat:

- Stikstofgerelateerde zaken in verscheidene gremia een heet hangijzer is;
- PS bij de legesverordening 2021 de hardheidsclausule voor stikstofgerelateerde vergunningen hebben toegepast.

Verzoekt het college:

- Om bij de voorbereiding voor de legesverordening 2022, of zoveel eerder als mogelijk, in afweging en overweging te nemen of en hoe kostendekkende leges voor stikstof gerelateerde vergunningsaanvragen nodig zijn.

en gaan over tot de orde van de dag.

Namens de fractie van DENK en PvdD,

Süleyman Koyuncu

Fabian Zoon

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

T.b.v. Statenvergadering d.d.	**13 december 2021**
Commissie	**Economie, Financiën en Bestuur**
Datum commissievergadering	**29 november 2021**

Onderwerp:
Voordracht 74: Statenvoordracht Legesverordening 2022 en tarieventabe 2022

Uw contactpersoon
M.C.A. de Zwart
AD/STG

Doorkiesnummer 023-514 3756
zwartm@noord-holland.nl

De commissie Economie, Financiën en Bestuur adviseert om de voordracht als bespreekstuk te agenderen voor de PS vergadering van 13 december 2021 (verzoek PvdD).
Voor de gemaakte opmerkingen en vragen over de voordracht zie hieronder het uittreksel uit het conceptverslag EFB 29 november 2021:

10.c. Voordracht Legesverordening 2022 en tarieventabel 2022
Dhr. **Zoon** (PvdD) vindt kostendekkendheid een belangrijk uitgangspunt, maar voor twee leges geldt dat niet. De leges vuurwerkshows waarvoor veel onderwerpen moeten worden getoetst, zijn lager dan die voor een alarminstallatie. De leges voor de Wet Natuurbescherming zijn verlaagd en niet meer kostendekkend en dus in strijd met het uitgangspunt dat PS hebben meegegeven.

Dhr. **Mangal** (DENK) is blij dat er iets wordt gedaan aan de stikstof gerelateerde leges hoewel het tarief gemaximeerd is. Als het tarief gemaximeerd is, is het tarief dan nog kostendekkend en zo niet, welke leges zijn verhoogd om de kostendekkendheid van alle leges gezamenlijk te verbeteren? In 2022 zou de kostendekkendheid van leges moeten zijn gerealiseerd. Als dat niet gerealiseerd wordt, hoe hoog is dan het tekort? Wat zijn de gevolgen als geen kostendekkendheid wordt behaald? De motie kan als afgedaan beschouwd worden.

Dhr. **Heijnen** (CDA) constateert dat een aantal tarieven die vorig jaar nog kostendekkend waren, fors zijn gestegen. Houden GS in de toekomst vast aan een stijging met de inflatie?

Mw. **Kapitein** (D66) vindt het een hamerstuk en dat de motie is afgedaan

Dhr. **Carton** (PvdA) vindt het een hamerstuk, de motie is afgedaan.

Dhr. **Hartog** (VVD) vindt het een hamerstuk. Ook de motie is afgedaan

Gedeputeerde **Pels** constateert dat zaken zowel goedkoper als duurder zijn geworden. In de tabel wordt geen uitspraak gedaan over de wenselijkheid van activiteiten of maatschappelijke kosten, het gaat puur om de tijd die de OMD nodig heeft om de vergunning te verlenen. Er is een efficiencyslag doorgevoerd, hetgeen heeft geleid tot daling van een aantal leges. Zodra meer zicht bestaat op het in rekening brengen van de nieuwe leges voor milieu en de kostendekkendheid hiervan in het kader van de Omgevingswet - hierover wordt

momenteel in IPO-verband gesproken - zal opnieuw met PS in gesprek worden gegaan (Q3 2022). Bij het ontbreken van kostendekkendheid wordt vanuit de begroting aangevuld. Zij zal de vraag van DENK over het maximaliseren van leges en het ontbreken van kostendekkendheid schriftelijk beantwoorden.

De **voorzitter** concludeert dat de motie 77-2021 is afgedaan. De voordracht wordt op verzoek van de PvdD als bespreekstuk doorgeleid naar de PS-vergadering.

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 16 november 2021

Onderwerp: Ontwerpbesluit vaststelling legesverordening 2022 en tarieventabel 2022

Kenmerk: 1719255/1719259

Bijlagen:

Legesverordening 2022
Tarieventabel 2022
Overzicht tarieven 2021-2022

1. Inleiding

Hierbij bieden wij u de legesverordening 2022 aan met de daarbij behorende tarieventabel 2022.

In december 2019 heeft Provinciale Staten besloten om de legestarieven, voor zover die nog niet kostendekkend waren, gefaseerd in 3 jaar op een kostendekkend niveau te brengen. Gekozen is voor een gefaseerde aanpassing van de tarieven, aangezien het verschil tussen de “oude” tarieven (vastgesteld in 2016) en de kostendekkende tarieven bij een aantal tarieven te groot was om in één keer door te voeren. De eerste stap is gezet bij de vaststelling van de tarieven 2020 In december 2020 is de tweede stap gezet in de door Provinciale Staten vastgestelde legesverordening 2021 en tarieventabel 2021.

Voor de thans voorliggende tarieventabel 2022 is het merendeel van de legestarieven kostendekkend . Kostendekkendheid wordt in eerste instantie bereikt door het optimaliseren van efficiency en in tweede instantie door het aanpassen van de tarieven. Door meer inzicht in de kostenstructuur en kostentoerekening is het zelfs mogelijk om een aantal tarieven 2022 te verlagen (zie overzicht tarieven 2021-2022). Een aantal tarieven kan niet worden aangepast doordat hierover landelijke afspraken zijn gemaakt tussen Rijk en het IPO. Een voorbeeld hiervan is het tarief voor de PAS-meldingen.

Omgevingswet en milieuleges

. In de tarieventabel 2022 zijn nog geen leges voor de aanvragen milieuvergunningen opgenomen. Na inwerkingtreding van de Omgevingswet hebben de provincies de mogelijkheid om (weer) leges te gaan heffen voor de aanvragen milieuvergunningen. Op dit moment wordt ervan uitgegaan, dat de Omgevingswet op 1 juli 2022 inwerking treedt Met de omgevingsdiensten, die belast zijn met de vergunningverlening milieu is afgesproken dat de leges milieu voor het eerst in 2023 in rekening worden gebracht. In het 2de kwartaal 2022 wordt u een tarieventabel 2023 te vaststelling aangeboden, waarin de leges voor de milieuvergunningen zijn opgenomen. Door de tijdige

vaststelling van de tarieven worden de omgevingsdiensten de gelegenheid geboden om hun administratie op de nieuwe situatie in te richten. Op dit moment vindt er tussen IPO, VNG en de vereniging van omgevingsdiensten (OD.nl) m.b.t. de milieuleges overleg plaats over de redactionele aanpassingen in de diverse verordeningen.

Uitstel van betaling als gevolg van COVID

Vanaf april 2020 biedt de provincie de aanvragers van de vergunningen de mogelijkheid om een verzoek tot uitstel van betaling in te dienen, indien zij als gevolg van COVID niet in staat zijn de aanslag binnen de vastgestelde termijnen te betalen. Deze mogelijkheid blijft vooralsnog ook in 2022 van kracht. Van deze betalingsregeling wordt in beperkte mate gebruik gemaakt.

Motie 77-2021

Wij hebben de motie meegenomen in de uitwerking van de tarieven. Binnen het IPO is afgesproken om de tarieven voor stikstof gerelateerde aanvragen te maximeren, gerelateerd aan hoe dit bij vergunningen Wet natuurbescherming (Wnb) wordt toegepast. De tarieven komen uit op € 1.600,- voor bedrijven en € 800,- voor particulieren (zie hoofdstuk 7 tarieventabel 2022).

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Met de vaststelling van de legesverordening 2022 en tarieventabel 2022 beschikt de provincie weer over een actuele verordening.. In de verordening zijn ten opzichte van 2021 met name redactionele aanpassingen verwerkt in de tarieventabel, die voortvloeien uit de vaststelling van de Omgevingsverordening NH2020. De tarieven 2022 zijn conform de gemaakte afspraken in december 2019 gefaseerd in 3 jaar kostendekkend zijn. De kostendekkendheid is gebaseerd op de gemiddelde tijdsbesteding per vergunningsaanvraag.

3. Financiering, communicatie en (burger)participatie

Financiële consequenties zijn op dit moment nog niet exact aan te geven, aangezien dit mede afhankelijk is van de in 2022 in te dienen vergunningsaanvragen. Ook de genomen maatregelen en nog te nemen maatregelen voortvloeiende uit coronacrisis kunnen van invloed zijn op het aantal in te dienen aanvragen. In de begroting 2022 is een totale opbrengst leges geraamd van € 3 miljoen (afgerond).

4. Proces en procedure

Na vaststelling door Provinciale Staten worden de legesverordening 2022 en de tarieventabel gepubliceerd en worden de omgevingsdiensten (ODNZKG en OD NHN) geïnformeerd.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 74-2021

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 16 november 2021;

gelet op artikel 220 van de Provinciewet,

besluiten geamendeerd (A41-2021):

De legesverordening 2022 met de daarbij behorende tarieventabel 2022 vast te stellen.

Amendement A41-2021 (bijgevoegd) is aangenomen en wordt bij dit besluit betrokken.

Haarlem, 13 december 2021

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

wnd. statengriffier,

A41-2021/PS13-12-2021
AANGENOMEN

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

GROEN LINKS
NOORD-HOLLAND

Amendement Legesverordening, stikstofvergu

Provinciale staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op maandag 13 december 2021, ter behandeling van de voordracht Vaststellen legesverordening 2022 en tarieventabel 2022,

besluiten in bovengenoemde ontwerpbesluit:

- het besluit "De legesverordening 2022 met de daarbij behorende tarieventabel 2022 vast te stellen" te nummeren als 1.;
- toe te voegen als besluit 2 de tekst "2. Het tarief onder 7.2 in de tarieventabel 2022 te wijzigen van € 1.600,00 naar € 2.250,00";
- toe te voegen als besluit 3 de tekst "3. Het tarief onder 7.5 in de tarieventabel 2022 te wijzigen van € 800,00 naar € 865,00".

Toelichting

In december 2019 heeft Provinciale Staten besloten om de legestarieven, voor zover die nog niet kostendekkend waren, gefaseerd in 3 jaar op een kostendekkend niveau te brengen.

Uit de tarieventabel: tarieven 2021 en 2022; groen is kostendekkend, blauw is 'tarief op andere wijze berekend':

7.2	een vergunning voor het realiseren van projecten als bedoeld in artikel 2.7, 2de en 3de lid, Wet natuurbescherming m.u.v. vergunningen die worden verleend: a. ten behoeve van beheer en schadebestrijding in Natura 2000-gebieden; b. voor het uitvoeren van herstel en instandhoudingsmaatregelen in het belang van Natura 2000-gebieden zoals bedoeld in artikel 2.2. van de Wet natuurbescherming.	**€ 2.250,00**	**€ 1.600,00 5)**
7.3	een PAS-melding om te zetten naar een vergunning als bedoeld in artikel 2.7 Wet natuurbescherming (legalisering PAS-melding)	**Geen tarief**	**€ 1.600,00 5)**
7.4	Voor het afgeven van een positieve weigering, waarbij er sprake is van intern salderen	**Geen tarief**	**Nihil tarief**
7.5	een vergunning voor het realiseren van projecten of het uitvoeren van andere handelingen als bedoeld in artikel 2.7, 2de en 3de lid, Wet natuurbescherming, aangevraagd door of namens een particulier	**€ 865,00**	**€ 800,00 6)**

Het tarief 2022 onder 7.2 is ten opzichte van 2021 verlaagd en nu niet meer kostendekkend (blauw). De redenen die GS voor deze verlaging geeft is dat er voor een andere categorie (7.3 in de tabel, de PAS-meldingen), afspraken zijn gemaakt tussen het Rijk en IPO. En dat "om onduidelijkheid met de overige aanvragen o.g.v. art. 2.7 2de en 3de lid van de Wnb te voorkomen, dit tarief na overleg met Gedeputeerde Rommel ook is vastgesteld op € 1.600,-".
Deze argumenten treffen geen doel: PAS-meldingen zijn prima te onderscheiden van andere aanvragen Wet natuurbescherming en 7.2 valt niet onder de afspraak tussen Rijk en IPO. Verlaging van het tarief is niet in overeenstemming met de afspraak met PS om kostendekkende tarieven te hanteren.

Het tarief 2022 onder 7.5 is zonder verder toelichting verlaagd van € 865,- (kostendekkend) naar € 800,- (niet kostendekkend). Wij willen de verlaging ongedaan maken en dit tarief weer terugbrengen naar het kostendekkende tarief, zijnde € 865,-.

Fabian Zoon
Partij voor de Dieren

Wiegert Dulfer
GroenLinks

Schriftelijke beantwoording vraag Denk over niet kostendekkend zijn van de leges PAS-melders.

Gesteld in commissie EFB van 29 november 2021.

Door de fractie van DENK is tijdens de behandeling van de in de commissie op 29 november jl. een vraag gesteld over het niet kostendekkend zijn van de leges PAS-melders. Voorts werd de vraag gesteld in hoeverre het gemis aan leges bij de leges PAS-melders door een verhoging van de overige leges kon worden opgevangen.

Antwoord:

Bij de berekening van de kostendekkendheid van de leges wordt in zijn algemeenheid uitgegaan van de gemiddelde tijdsbesteding van een vergunningsaanvraag. Voor wat de vergunningsaanvragen legalisatie PAS-melders zijn er tussen Rijk en provincies afspraken gemaakt over de kostenverdeling van de vergunningsaanvragen. Deze afspraken komen erop neer op kostenverdeling van 1/3-1/3-1/3 (Pasmelder, Rijk, Provincie) waarbij eenieder € 1.600,- betaalt/bijdraagt. Een derving aan legesopbrengst wordt niet doorberekend in de overige legestarieven, aangezien deze inkomstenderving los staat van andere vergunningsaanvragen.

A41-2021/PS13-12-2021
AANGENOMEN

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

GROEN LINKS
NOORD-HOLLAND

Amendement Legesverordening, stikstofvergunningen kostendekkend

Provinciale staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op maandag 13 december 2021, ter behandeling van de voordracht Vaststellen legesverordening 2022 en tarieventabel 2022,

besluiten in bovengenoemde ontwerpbesluit:

- het besluit "De legesverordening 2022 met de daarbij behorende tarieventabel 2022 vast te stellen" te nummeren als 1.;
- toe te voegen als besluit 2 de tekst "2. Het tarief onder 7.2 in de tarieventabel 2022 te wijzigen van € 1.600,00 naar € 2.250,00";
- toe te voegen als besluit 3 de tekst "3. Het tarief onder 7.5 in de tarieventabel 2022 te wijzigen van € 800,00 naar € 865,00".

Toelichting

In december 2019 heeft Provinciale Staten besloten om de legestarieven, voor zover die nog niet kostendekkend waren, gefaseerd in 3 jaar op een kostendekkend niveau te brengen.

Uit de tarieventabel: tarieven 2021 en 2022; groen is kostendekkend, blauw is 'tarief op andere wijze berekend':

7.2	een vergunning voor het realiseren van projecten als bedoeld in artikel 2.7, 2de en 3de lid, Wet natuurbescherming m.u.v. vergunningen die worden verleend: a. ten behoeve van beheer en schadebestrijding in Natura 2000-gebieden; b. voor het uitvoeren van herstel en instandhoudingsmaatregelen in het belang van Natura 2000-gebieden zoals bedoeld in artikel 2.2. van de Wet natuurbescherming.	**€ 2.250,00**	**€ 1.600,00 5)**
7.3	een PAS-melding om te zetten naar een vergunning als bedoeld in artikel 2.7 Wet natuurbescherming (legalisering PAS-melding)	**Geen tarief**	**€ 1.600,00 5)**
7.4	Voor het afgeven van een positieve weigering, waarbij er sprake is van intern salderen	**Geen tarief**	**Nihil tarief**
7.5	een vergunning voor het realiseren van projecten of het uitvoeren van andere handelingen als bedoeld in artikel 2.7, 2de en 3de lid, Wet natuurbescherming, aangevraagd door of namens een particulier	**€ 865,00**	**€ 800,00 6)**

Het tarief 2022 onder 7.2 is ten opzichte van 2021 verlaagd en nu niet meer kostendekkend (blauw). De redenen die GS voor deze verlaging geeft is dat er voor een andere categorie (7.3 in de tabel, de PAS-meldingen), afspraken zijn gemaakt tussen het Rijk en IPO. En dat "om onduidelijkheid met de overige aanvragen o.g.v. art. 2.7 2de en 3de lid van de Wnb te voorkomen, dit tarief na overleg met Gedeputeerde Rommel ook is vastgesteld op € 1.600,-".
Deze argumenten treffen geen doel: PAS-meldingen zijn prima te onderscheiden van andere aanvragen Wet natuurbescherming en 7.2 valt niet onder de afspraak tussen Rijk en IPO. Verlaging van het tarief is niet in overeenstemming met de afspraak met PS om kostendekkende tarieven te hanteren.

Het tarief 2022 onder 7.5 is zonder verder toelichting verlaagd van € 865,- (kostendekkend) naar € 800,- (niet kostendekkend). Wij willen de verlaging ongedaan maken en dit tarief weer terugbrengen naar het kostendekkende tarief, zijnde € 865,-.

Fabian Zoon
Partij voor de Dieren

Wiegert Dulfer
GroenLinks

Mondelinge vragen voor het Vragenuur PS 13 december 2021

Mondelinge vragen ex artikel 46 van het RvO van het Statenlid Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren)

Onderwerp: het ontbreken van een Wet natuurbeschermingsvergunning voor Schiphol

Datum: 9 december 2021

Inleiding:
Plots lijkt te worden erkend dat het een probleem is dat Schiphol geen Wet natuurbeschermingsvergunning (Wnb) heeft. Juridisch adviseurs van het demissionaire kabinet waarschuwen dat een rechtszaak over het ontbreken van deze vergunning waarschijnlijk slecht afloopt voor de overheid, en dus ook voor Schiphol.

Het betreft een vertrouwelijk juridisch advies aan het demissionaire kabinet. Naast dat de luchthaven niet voldoet aan de stikstofregels, voldoet de luchthaven ook niet aan regels op het gebied van geluid en overlast. Kamerleden zijn hierover bijgepraat in een vertrouwelijk overleg.

De aangedragen oplossingsrichtingen liggen in de sfeer van maatregelen als 100.000 vluchten minder (terug naar 400.000 vluchten), of in een straal van 25 kilometer rondom Schiphol: grootschalige uitkoop van boeren, terugdringen van uitstoot van industrie en terugbrengen van de maximumsnelheid naar 80 km/uur. Maar de juristen waarschuwen hierbij dat dit nog steeds onvoldoende zal zijn.[1]

De provincie gaat over aanpassingen in ruimtelijke ontwikkeling en over impact van Schiphol op natuur en leefomgeving, en het zijn de bewoners van Noord-Holland die hinder en gezondheidsschade ondervinden.

Daarom de volgende vragen:

1. Gaat de provincie sturen op ruimtelijke ingrepen en welke keuzes gaat de provincie daarbij maken, of gaat het Rijk daar alleen over beslissen?
2. De Partij voor de Dieren waarschuwt al jaren voor het ontbreken van de Wnb-vergunning Schiphol en het vastlopen van het stikstofdossier. Wat is er veranderd dat dit blijkbaar nu wel een probleem is geworden?
3. Wat gaat GS inbrengen als voorzitter van de Bestuurlijke Regie Schiphol (BRS) in deze ‘nieuwe’ situatie?

[1] NOS-journaal 8 december ’21, Grote zorgen kabinet over Schiphol, aantal vluchten mogelijk fors omlaag | NOS, Schiphol stoot te veel stikstof uit voor beoogde groei, ingrijpende maatregelen noodzakelijk | De Volkskrant

Provincie Noord-Holland

ACTUALITEIT*

* Actualiteiten kunnen tot uiterlijk vrijdag voorafgaand aan de Statenvergadering om 12.00 uur schriftelijk worden ingediend bij de griffie. (statengriffie@noord-holland.nl). Zie verder artikel 48 van het Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015.

Voor de Statenvergadering van 13-12-2021

Onderwerp : Tata Steel

Toelichting :

Zie bijlage

Reden van spoedeisendheid :

Zie bijlage

Indiener (naam/namen invullen)

SP-statenlid Anna de Groot

Bijlage bij Actualiteit Tata Steel - PS 13 december 2021

Toelichting

Op 1 december 2021 berichtten nagenoeg alle media dat Tata Steel zelf aankondigde de uitstoot van giftige stoffen (lood en PAK's) eerder terug te dringen dan eerder toegezegd. De uitstoot van PAK's zal vóór april 2022 met bijna 50 procent dalen, Eind 2023 moet ook de emissie van lood met 70 procent zijn afgenomen. Voorts werd bekend dat de provincie Noord-Holland de milieuvergunningen van Tata Steel gaat aanscherpen en dat de overheid nadere (dwang)maatregelen overweegt. De omwonenden van Tata Steel vragen zich af waarom er niet méér maatregelen sneller worden genomen, zoals bijvoorbeeld het versneld sluiten van Kooksfabriek 2 en Hoogoven 6.

Reden van spoedeisendheid

De SP verlangt, net als de omwonenden van Tata Steel, dat er meer en sneller maatregelen worden getroffen. Dat wil de SP direct aan de orde stellen. De gezondheid van de omwonenden duldt geen langer uitstel.

Actualiteitsvragen Tata Steel 13 december 2021

Op 1 december 2021 berichtten nagenoeg alle media dat Tata Steel zelf aankondigde de uitstoot van giftige stoffen (lood en PAK's) eerder terug te dringen dan eerder toegezegd. De uitstoot van PAK's zal vóór april 2022 met bijna 50 procent dalen, Eind 2023 moet ook de emissie van lood met 70 procent zijn afgenomen. Voorts werd bekend dat de provincie Noord-Holland de milieuvergunningen van Tata Steel gaat aanscherpen en dat de overheid nadere (dwang)maatregelen overweegt. De omwonenden van Tata Steel vragen zich af waarom er niet méér maatregelen sneller worden genomen, zoals bijvoorbeeld het versneld sluiten van Kooksfabriek 2 en Hoogoven 6.

Vragen:

1. Bent u met ons van mening dat het voor de gezondheid van de omwonenden óók de hoogste prioriteit moet hebben dat Kooksfabriek 2 en Hoogovens 6 gesloten worden?
2. Kunt u ons meedelen waarom het wat u betreft niet mogelijk is om deze twee zwaar vervuilende bedrijfsonderdelen vóór 2030 te sluiten?
3. Als het vóór 2030 wel mogelijk blijkt te zijn, waar we ons overigens voor moeten gaan inzetten, hoe gaan we dit dan aanpakken? Kunt u ons een plan van aanpak voorstellen?
4. Bent u met ons van mening dat de uitstoot van PAK's en lood verder aan banden moet worden gelegd? Dit om de gezondheid van - vooral - kinderen te beschermen? Immers, na het terugbrengen van lood met 70% is de hoeveelheid lood waar kinderen in Wijk aan Zee aan blootgesteld worden nog steeds heel veel meer dan kinderen elders. En indien de hoeveelheid PAK's met de helft teruggebracht wordt, krijgen bewoners in Wijk aan Zee nog steeds te maken met heel veel meer PAK's dan elders.
5. Wanneer kan de uitstoot van PAK's en lood nog meer teruggebracht worden dan nu door Tata Steel aangekondigd? Met andere woorden: teruggebracht tot een hoeveelheid die vergelijkbaar is met elders in Nederland en die geen gezondheidsschade meer oplevert? Wat zal uw en onze rol daarbij zijn?

Anna de Groot

M228-2021/PS 13-12-2021
VERWORPEN

Motie Tijdig nadenken over financiering Masterplan Wonen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021,

Gehoord hebbende de discussie in de commissie EFB op 29 november jl.

Constaterende dat:

- GS werken aan een definitieve versie van het Masterplan Wonen;
- In de laatste algemene beschouwingen de suggestie is gedaan dit te financieren door verhoging van de opcenten;
- Bezitters van elektrische auto's zijn vrijgesteld van betaling van opcenten;
- Bezitters van diesel- en benzineauto's daarom het Masterplan Wonen zouden moeten financieren;

overwegende dat:

- In de commissie EFB suggesties voor alternatieve financiering zijn genoemd die haalbaar zijn; bijvoorbeeld inzet van middelen uit het herstelfonds (Motie 42) die betrekking hebben op de gebouwde omgeving, zijnde middelen die een economisch coronaherstel zouden stimuleren in de bouw terwijl in de praktijk sprake is van economische oververhitting in de bouw; of het deels vrijmaken van middelen uit Fonds PDENH dat een steeds meer maatschappelijk gewenst product heeft en in toenemende mate een rol vervult die concurreert met de markt;

gehoord de discussie,

dragen het College van Gedeputeerde Staten op:

- te voorkomen dat een eenzijdige groep Noord-Hollanders de rekening van het Masterplan Wonen gaat betalen
- voor financiering van het Masterplan Wonen tijdig en grondig te kijken naar beschikbare middelen in de lopende begroting

en gaan over tot de orde van de dag.

Grethe van Geffen — Liberaal Noord-Holland

Wim Hoogervorst — SP

Wil van Soest — 50PLUS

M229-2021/PS 13-12-2021
INGETROKKEN

Motie Beleid voor regionale luchthavens

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021,

Gehoord hebbende de discussie in de commissie M&B op 29 november jl.

Constaterende dat:

- Een goede basisinfrastructuur voor regionale luchtvaart voor het heden en de toekomst van groot belang is;
- Rijk noch provincie noch gemeenten nu de regierol hebben of nemen voor deze basisinfrastructuur;
- Belangrijke regionale vliegvelden als Twente, Eelde, en in onze provincie vliegveld Hilversum vergaande en haalbare plannen hebben voor elektrisch vliegen en verduurzaming van het vliegveld;

Overwegende dat:

- De provincie Noord-Holland voor de nabije toekomst een grotere rol voorziet voor regionale luchthavens, gezien de technologische ontwikkelingen, met name door de komst van stille, kleine elektrische vliegvelden;
- Het Rijk werkt aan een luchtvaartnota met veel aandacht voor netwerkkwaliteit (met name in internationaal verband);
- De beleidsnota regionale luchthavens in Noord-Holland dateert van 2010;

gehoord de discussie,

dragen het College van Gedeputeerde Staten op:

- Het beleid voor regionale luchthavens in Noord-Holland te evalueren;
- Nieuw provinciaal beleid te maken binnen de context van netwerkkwaliteit in de nieuwe luchtvaartnota;
- Hierbij elektrisch vliegen, verduurzaming van vliegvelden, de betekenis van vliegvelden voor technische opleidingen en de borging van een goede basisinfrastructuur voor regionale luchtvaart onderdeel te laten zijn.

en gaan over tot de orde van de dag.

Grethe van Geffen

Liberaal Noord-Holland

Wil van Soest

50 PLUS

M230-2021/PS 13-12-2021
VERWORPEN

Motie Omgangsvormen in het kader van een transparante en open bestuurscultuur in eigen huis

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021,

constaterende dat:

- de coalitiepartijen in het coalitieakkoord ''Duurzaam doorpakken'' hebben beschreven te gaan werken aan een transparante en inclusieve bestuurscultuur in eigen huis door onder andere Provinciale Staten meer te betrekken bij het proces van beleidsontwikkeling;
- één van de coalitiepartijen op 23 november 2021 middels een persbericht kenbaar heeft gemaakt dat de opcenten met 1 euro per maand per auto worden verhoogd om zo het Masterplan Wonen te kunnen financieren;
- het niet kenbaar is gemaakt op welke provinciale stukken c.q. provinciale onderzoeken de uitspraak van één van de coalitiepartijen over de ophoging van de opcenten is gebaseerd;
- volgens artikel 220 van de Provinciewet ''Provinciale staten besluiten tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van een provinciale belasting door het vaststellen van een belastingverordening'' Provinciale Staten hierover gaan en niet slechts één coalitiepartij;

overwegende dat:

- aankondigingen doen over wijzigingen van provinciale belastingen, door één van de coalitiepartijen via een persbericht, de formele rol van Provinciale Staten ondermijnt;
- aankondigingen doen over wijzigingen van provinciale belastingen, door één van de coalitiepartijen via een persbericht, zonder provinciale stukken c.q. provinciale onderzoeken, niet in lijn is met een transparante en inclusieve bestuurscultuur;
- alle Provinciale Statenleden – ongeacht wel of geen lid van een coalitiepartij – in de uitoefening van hun controlerende, kaderstellende en volksvertegenwoordigende functie niet in strijd dienen te handelen met artikel 220 van de Provinciewet;

verzoeken Provinciale Staten:

- afstand te nemen van de werkwijze van één van de coalitiepartijen om wijzigingen over provinciale belastingen te communiceren via de media, alvorens dit is besproken in het democratisch verkozen orgaan, namelijk Provinciale Staten;
- zich in te blijven zetten voor het bewerkstelligen van een transparante en inclusieve bestuurscultuur binnen de provincie Noord-Holland;
- leden van Provinciale Staten te stimuleren om hun functie uit te oefenen met inachtneming van artikel 220 Provinciewet;

En gaan over tot de orde van de dag.

Grethe van Geffen

Liberaal Noord-Holland

Wil van Soest

50 PLUS

M231-2021/PS 13-12-2021
AANGEHOUDEN

Motie Vreemd aan de orde van de dag "Red de Lange Jaap"

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 december 2021,

Overwegende dat:

- De Helderse vuurtoren 'de Lange Jaap' een beeldbepalende en monumentale landmark is voor zowel zeelieden als voor inwoners van Den Helder (Huisduinen) in het bijzonder en Noord Holland in het algemeen.
- Vuurtoren de Lange Jaap een lokaal symbool is, toeristische (en dus economische) waarde heeft voor Den Helder;
- Vuurtoren de Lange Jaap door de provincie Noord-Holland in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018 wordt aangeduid als baken in het landschap.
- Vuurtoren de Lange Jaap de hoogste nog werkende gietijzeren vuurtoren van Nederland is, en daarmee oudheidkundige waarde heeft in de geschiedenis van de technische ontwikkeling van vuurtorens in Nederland.

Constaterende dat:

- Er veel onderzoeken hebben plaatsgevonden naar de technische staat van vuurtoren de Lange Jaap;
- Er met de uitkomsten van deze onderzoeken om allerlei onbekende redenen tot nu toe niets gedaan is;
- Dat er, ondanks de onderzoeksresultaten, in de afgelopen decennia geen enkel onderhoud heeft plaatsgevonden aan Rijksmonument de Lange Jaap;
- De minister heeft aangegeven dat het Rijk hierin te kort heeft geschoten;
- Veel inwoners van Den Helder zich grote zorgen maken om het voorbestaan van 'hun Lange Jaap'.

Draagt GS op:

Bij de minister er in een brief op aan te dringen dat deze belangrijke landmark in het Noord-Hollandse landschap niet mag verdwijnen door gebrekkig onderhoud en dus behouden moet worden voor de toekomst. En dat er om die reden alles aan gedaan moet worden de Lange Jaap voor Noord-Holland, en daarmee voor Den Helder, te behouden.

PvdA-Noord Holland, Aukelien Jellema
VVD-Noord Holland, Hanneke Kaamer van Hoegee